

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

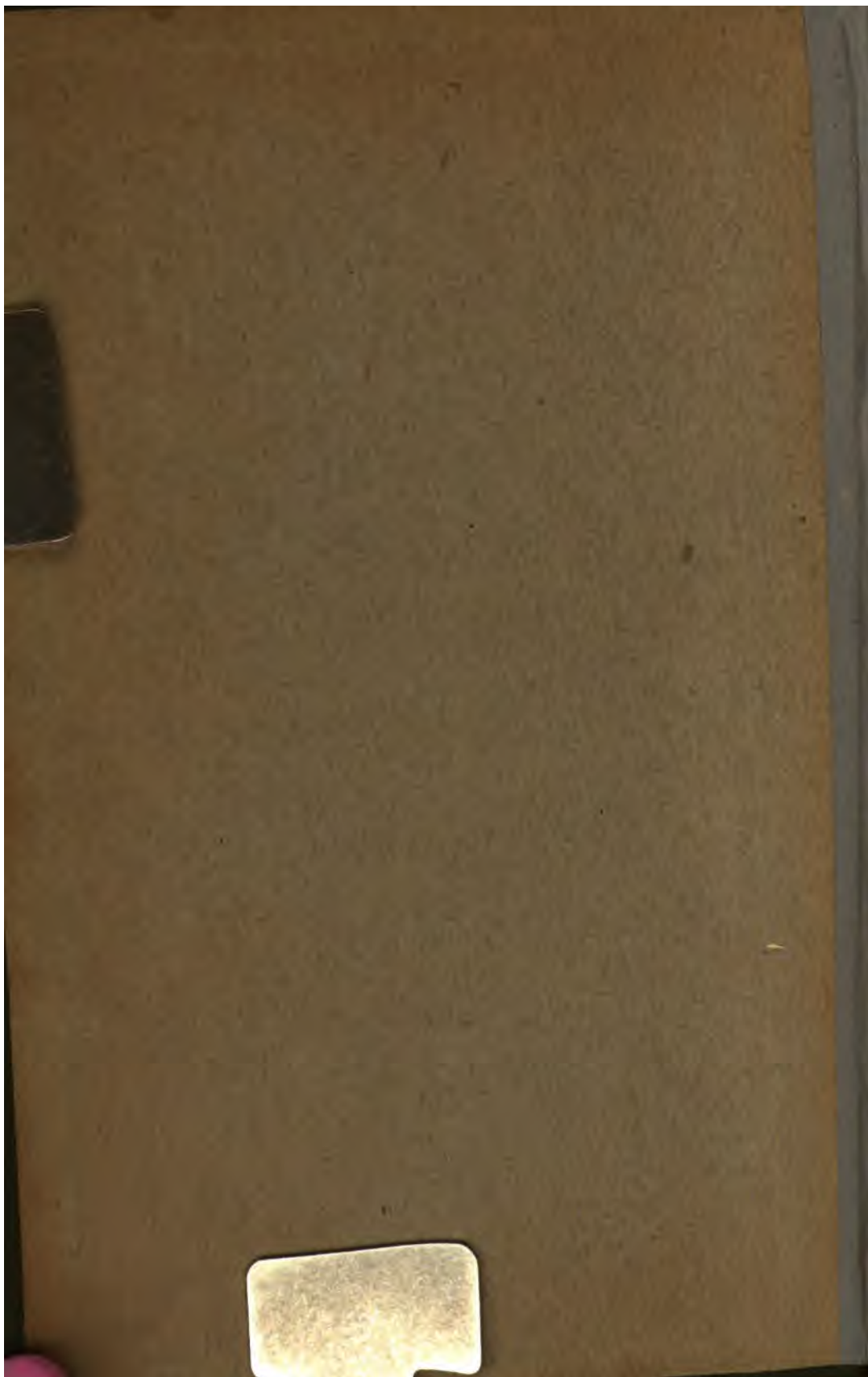
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3 3433 06661337 7

Diplomaten
GGM

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM.

OLDBREVE

**TIL KUNDSKAB OM NORGES INDRE OG YDRE FORHOLD, SPROG,
SLÆGTER, SÆDER, LOVGIVNING OG RETTERGANG
I MIDDELALDEREN.**

SAMLEDE OG UDGIVNE

AV

C. R. UNGER og H. J. HUITFELDT.

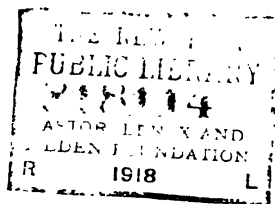
NIENDE SAMLING.

CHRISTIANIA.

P. T. MALLINGS BOGHANDEL.

1878.

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM.

IX.

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM.

OLDBREVE

**TIL KUNDSKAB OM NORGES INDRE OG YDRE FORHOLD, SPROG,
SLÆGTER, SÆDER, LOVGIVNING OG RETTERGANG
I MIDDELALDEREN.**

SAMLEDE OG UDGIVNE

AF

C. R. UNGER og H. J. HUITFELDT.

NIENDE SAMLING.

FØRSTE HALVDEL.

CHRISTIANIA.

P. T. MALLINGS FORLAGSHANDEL.

1876.

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM.

Pave Gregorius IX bekendtgjør for den høiere Geistlighed, at han har optaget *Minoriterordenens* Stifter *Franciscus* blandt *Helgenerne* paa Grund af hans Liv og Mirakler og befaler den at opfordre de troende til at ære ham som saadan og høitideligholde hans Festdag den 4de Oktober.

Indtaget i Vidisse af 23 Januar 1495 i *Mss^{ta} Barth. III. (D)*, S. 281—82, i Univ. Bibl. i Kbhvn. (Trykt i *Waddings Annales Minorum* II. p. 215—16, hvorfra Varianterne.)

1. 21 Februar 1229. Perugia.

Gregorius episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis abbatibus prioribus archipresbiteris archidiaconis decanis et aliis ecclesiarum prelati ad quos littere iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Sicut fide auree quas vidit Iohannes [per vas¹ odoramentorum que sunt orationes sanctorum in conspectu altissimi ad abolendam nostrorum criminum corruptelam odorem suavitatis emittunt ita saluti nostre credimus plurimum expedire si eorum in terris celebrem habeamus memoriam ipsorum [meritis² merita solennibus recolendo preconiiis quorum in celis speramus intercessionibus assiduis adjuvari, sane [tum³ de conversatione vita et meritis beati Francisci institutoris et rectoris ordinis fratrum Minorum qui juxta consilium saluatoris contemptis transitoriis secundum promissionem ejusdem ad celestia premia feliciter et eterna pervenit; Cujus vita et fama preclara peccatorum depulsa caligine ambulantes in regione umbre mortis de vitiorum tenebris ad penitentie [viam⁴ vocans. Quorum tam virorum quam mulierum ad fidem ecclesie roborandam et confutandam hereticam pravitatem vivit ad huc et viget non modica multitudo, tam per [nos⁵ quam per multos alios fide dignos qui miracula que deus per illius sancti viri merita operatur⁶ cognoverunt cer-

tiores effecti auditis etiam ejus virtutibus et miraculorum insigniis et quod inter carnales [spiritualem⁷ et inter homines etiam angelicam conversationem habuisset [ipsumque⁸ corporaliter dissolutus cum Christo esse meruit in celestibus, ne ipsius honori debito et glorie detrudere quodammodo videremur si glorificatum a domino permitteremus humana ulterius devotione privari de fratrum nostrorum consilio et prelatorum omnium qui tunc temporis apud sedem apostolicam consistebant sanctorum cathologo duximus ascribendum. Cum igitur ejus lucerna sic arserit hactenus in hoc mundo quod per dei gratiam jam non sub modio sed super candelabrum meruerit collocari universitatem vestram rogamus monemus [attentius et exhortamur⁹ per apostolica [vobis² scripta mandantes quatenus devotionem fidelium ad venerationem ipsius salubriter excitantes festivitatem ejus iiij.⁰ Nonas Octobris annis singulis solenniter celebretis et pronuncietis constituto die similiter celebrandam ut ejus precibus dominus exoratus suam nobis gratiam tribuat in presenti et gloriam in futuro. Datum Perusij nono Kalendas Martij pontificatus nostri anno secundo.

(¹) plena. — (²) mængler. — (³) cum. — (⁴) vitam. — (⁵) vos. — (⁶) plenius tilføies. — (⁷) spiritualiter. — (⁸) qvi. — (⁹) et attentius hortamur.

Pave Gregorius IX opfordrer (*Skule*) Jarl i Norge til at holde sig beredt til paa nærmere Besked at komme Kirken til Hjælp i Anledning af Keiser Frederik II.s Fremgangsmaade i det hellige Land.

Efter Orig. Reg. i d. pav. Ark., Reg. Greg. IX. an. III. ep. 38. (Jfr. A. Theiner, *Hungaria Sacra*, I. p. 89—90 og Raynaldi *Annal. eccles.* XIII. p. 360—61).

2.

18 Juli 1229.

Perugia.

Gregorius episcopus s. s. d. nobili viro Duci Norwagie sal. et ap. ben. Inter alia flagitia, quibus F[redericus] dictus Imperator fidem nominis Christiani confudit, et prodidit, quatuor precipue notare debes alphabeto quadruplici deploranda, que per litteras venerabilis fratris nostri patriarche Jerosolimitani apostolice sedis legati nobis sunt fideliter intimata, et in forma treuge inite cum paganis perpenditur manifeste. Primum quod arma Christiane militie gladii potestatem de altari beati Petri sumpti ad vendictam malefactorum laudemque bonorum sibi a Christo per suum vicarium assignati, quo pacem Christi, fidem ecclesie defenderet et muniret, Soldano Babilonie inimico fidei adversario Jhesu Christi, cultori perdit Machometi impudentissime resignavit, denuntians ei ut de ipso faceret quicquid vellet, et affirmans se nolle arma de cetero assumere contra ipsum quem ut impugnatorem

fidei fideliter impugnaret, acceperat imperialis culminis dignitatem, per quod patenter arguitur quod dignitati imperii, eiusque spontaneus renuntiavit honori, cum executionem gladii contra hostes fidei pacto execrabili et inaudita presumptione remittens, potestatis et dignitatis sue se spoliavit officio, causa se privatum insinuans, cuius effectu promisit et iuravit se decetero cariturum, privilegium enim meruit dignitatis ammittere, qui concessa sibi abusus est potestate. Secundum magis execrabili et inauditi ammiratione stuporis horrendum, quod de templo dei in quo Christus oblatus est, et sedem sibi primam cathedralem constituit, quando in medio doctorum sedit audiens et respondens, ipsum impudenter et irreverenter eiecit, et in sede sua Machometum perditum collocavit, cum doctrinam nephandam et legem ipsius in templo dei predicari et clamari concedens, silentium preconio evangelice veritatis imposuit, eiusdemque templi custodiam et septi eius claves Sarracenis committens nullum intrare statuit Christianum, nisi de altitudine templi prius examinatus suam pagano credulitatem exponat, per quod datur intelligi manifeste, quod iudicio Sarraceni relinquitur, utrum debeat dei templum ingredi Christianus. Tertium est quod Antiochiam et Antiochenam provinciam, Tripolitanam etiam cum adiacentibus suis, castrum quod dicitur Crak, Castellum album, et Margattum occupanda paganis exposuit, quando ipsa a confederatione treugarum excepit, immo si ea invadi contingeret a paganis, non solum omne subsidium se denegaturum assensit, sed universos ferentes auxilium impedire et cohibere nephandissimo iuramenti vinculo se astrinxit, quasi non sufficiat inaudite tyrampnidi et infidelitati dampnate templum dei hostium fidei subdere potestati et prophanari, inmunditiis paganorum ac Christum de sede sua turpiter eiecisse, nisi etiam primam sedem apostolorum principis eius vicarii iuramentum ei prestitum male servans exposuerit inimicis fidei Christiane, manifeste protestans, quod infidelis capiti non solum uni membro, sed toti corpori sit infidus. Quarto autem contra totum populum Christianum apparet ipsius et paganorum confederatio manifesta, ubi ita se dampnabiliter obligavit, quod omnes, qui predictis inter se initis factionibus vellent quomodolibet obviare iuramento teneantur suis expensis et exercitu suo pro suis viribus debellare, ex quo constat, quod si Christianus exercitus ulcisci sui vellet iniuriam redemptoris et a templo dei et a terra sancta eliminare spurcitas paganorum patenter tenetur se opponere Christianis. Numquid super hiis non indignabitur zelus tuus, aut impune Christus de regno suo et sede repellitur, et transactionem principis solo nomine Christiani qua templum dei conceditur Machometo, religio Christiana conniventibus oculis

aprobabit? Absit ut illius, qui lese maiestatis reus est, particeps consors existas. Si reus est ille criminis huius cuius ope vel dolo civitas hostibus vel provincia traditur, quanto magis eiusdem criminis reus est qui cum inimicis fidei Christiane contra regem celi et imperatorem eternum, ut thronus eius ad adversarium transferatur, nepharias iniit factiones. Si secundum leges principum secularium hoc piaculare flagitium tam dura diraque pena mulctatur, ut feratur ultio tam in actores sceleris, quam in progeniem dampnatorum et eiusdem criminis noxius, non solum honore, sed vita privetur, filiosque perpetua comitetur infamia, ut ad nullum honorem nullaue prorsus perveniant sacramenta, ut mors sit eis solatium, et vita in supplicium convertatur, quanta, qualive pena est dignus qui in tot et tantis impie dominum dei filium Jhesum Christum offendit, cum longe sit gravius eternam, quam temporalem offendere maiestatem. Quocirca nobilitatem tuam rogamus et monemus in domino per effusionem Christi sanguinis obsecrantes, quatinus ad vindicandam iniuriam salvatoris nostri dei taliter assurgas, ut cum a nobis fueris requisitus, paratum te inveniat ecclesia mater tua ad exprobandum obprobrium inimicorum crucis Christi, et abolendam maculam tante infamie a gloria nominis Christiani. Cum nuper die dominica post festum apostolorum super premissis recepissemus litteras patriarche, sequenti die sabbati alias eiusdem accepimus litteras, in quibus inter alia perspeximus contineri, quod postquam reversus est dictus F. a civitate Jerosolimitana dictum patriarcham et fratres Militie templi obsidens in Accon quinque diebus cum hiis qui secum erant graviter impugnavit, intendens domos eorum bonis omnibus spoliare, sed cum dominus conatum sue nequitiæ repressisset, nec posset quod in animo gerebat efficere, balistas et cetera arma tam a carissimo in Christo filio nostro J[oa]nne illustri rege Jerosolimitano, quam ab aliis peregrinis pro defensione terre sancte ibi relicta, et longo tempore conservata ad navim suam fecit clanculo asportari, quorum partem secum deferens, et reliquam Soldano et fidei inimico transmittens, destructis galeis que erant ad terre custodiam relinquende, in festo apostolorum Philippi et Jacobi clam fu(g)it, et summo diluculo civitatem egressus, et sic terram viris, et viribus, armis et munimentis ceteris destitutam relinquens, exposuit inimicis fidei occupandam. Datum Perusii xv. Kal. Augusti, pontificatus nostri anno tertio.

Pave Gregorius IX bekendtgjør for Christenheden Sandheden af Beretningen om, at den hellige *Franciscus* i sit Liv og efter sin Død befandtes mærket med Ar paa Hænder og Fødder samt i Siden, hvorfor han er optagen blandt *Helgenerne* og skal æres som saadan.

Indtaget i Brev af 25 August 1279, efter senere Afskrifter indført i *Massor. Barth. III. (D)*, S. 279—80. (Trykt i *Waddings Annal. Minorum II. p. 426—27, V. p. 88—89* og i *Raynaldi Annal. eccles. XIII. p. 456*, hvorfra *Varianterne*).

3.

5 April 1237.

Viterbo.

Gregorius episcopus servus servorum dei universis Christi fidelibus [ad quos littere iste pervenerint¹ salutem et apostolicam benedictionem. Confessor domini gloriosus beatus Franciscus [quibus² vite [meritis³ processerit ad patriam perpetue claritatis explicare litteris arbitramur fore superfluum cum id fere pervenerit ad fidelium notitiam singulorum, verumptamen grande et singulare miraculum quo ipsum sanctorum splendor ac gloria dominus Ihesus Christus mirabiliter decoravit, universitati vestre tenore presentium non indigne duximus exprimendum videlicet quod idem sanctus cum ad huc spatium presentis vite percurreret et postquam illud feliciter consumavit manibus latere ac pedibus specie stigmatum divinitus extilit insignitus. Quo ad nostram et fratrum nostrorum deducto notitiam et cum ceteris [ejusdem⁴ miraculis per testes fide dignissimos probato solenniter ex ipso specialem causam habuimus [ad⁵ confessorem eundem de dictorum fratrum ac omnium prelatorum consilio qui tunc apud sedem apostolicam existerent sanctorum cathologo duximus adscribendum, igitur, cum id ab universis fidelibus credi firmiter [cupiamus⁶ devotionem vestram rogamus et hortamur in domino Ihesu⁷ in remissionem vobis peccaminum injungendo quatinus ab assertionem contrarii aures de cetero⁸ avertentes confessorem eundem apud deum pia vobis [reddatur⁹ veneratione propitium et ejus meritis ac precibus et in presenti a domino prosperitatis gaudium et in futuro felicitatis eterne percepisse solatium exultetis. Datum Viterbii Nonis Aprilis¹⁰ pontificatus nostri anno undecimo.

(¹) presentes litteras inspecturis (W.) — (²) qualis (W. og R.) — (³) mentis (W.) — (⁴) eisdem (W.) — (⁵) quod (W. og R.) — (⁶) cupimus (W.) — (⁷) Christo tilføies (W.) — (⁸) penitus tilføies (W.) — (⁹) reddatis (W.) — (¹⁰) Raynaldi Annal.: ii kal. Aprilis (o: 31 Marts).

Pave Gregorius IX anbefaler *Minoriter-Ordenen* til den høiere Geistligheds Beskyttelse og befaler at understøtte dens *Prædike-Virksomhed*; men hvis Medlemmer af denne Orden, der har lovet bestandig *Fattigdom*, søger at erhverve Penge ved sin Virksomhed, skulle de gribes og dømmes som Bedragerere.

Efter Afskr. af Vidiase af 15 Oktbr. 1500 i *Massor. Barth. III (D)*, S. 24—26.

4.

18 April 1239.

Rom (Lateran).

Yvarus dei gratia Ottoniensis episcopus¹ universis presens scriptum inspecturis salutem in vero salutari. Notum sit vestre dilectioni nos litteras domini pape vidisse in tali tenore.

Gregorius episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis episcopis et dilectis filiis abbatibus prioribus decanis archidiaconis plebanis archipresbiteris et aliis ecclesiarum prelati ad quos littere iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Quoniam abundavit iniquitas et refriguit caritas plurimorum, ecce ordinem dilectorum filiorum fratrum Minorum deus suscitavit, qui non que sua sed que sunt Christi querentes tam contra profigandas hereses quam contra pestes alias mortiferas extirpandas se dedicarunt evangelizationi verbi dei in abiectione voluntarie paupertatis, nos igitur sanctum eorum propositum et necessarium ministerium benevolo favore prosequentes universitati vestre ipsos affectuose duximus commendandos caritatem vestram rogantes et exhortantes in domino ac per apostolica vobis scripta mandantes quatinus dilectos filios fratres ordinis memorati pro reverentia divina et vestra ad officium predicandi ad quod sunt ex professione sui ordinis deputati benigne recipere procuretis ac populos vobis commissos ut ex ore ipsorum verbi dei semen devote suscipiant ammonentes in suis necessitatibus eis liberaliter assistatis nec impediat quominus illi qui ad eorum predicationem accesserint tunc eorum sacerdotibus valeant confiteri quatinus ad predicta suscipientes vestris exhortationibus populi preparati tanquam bona ac fructifera terra pro vitiorum tribulis incipiant, segetem germinare virtutum et dicti fratres per cooperationem vestram suscepti ministerij cursum feliciter consummando optatum reportent sui laboris fructum et finem salutem videlicet animarum. Quia vero sepe vitia sub specie virtutum occulte subintrent et angelus Sathane in angelum lucis se plerumque simulate transformat, presentium vobis auctoritate mandamus quatinus si qui de predictorum fratrum ordine se dicentes in vestris partibus predicaverint ad questum se pecuniarum convertendo per quod religionem eorum qui paupertatem professi sunt contingeret infamari vos tanquam falsarios capiat et condempnetis eosdem. Datum Laterani xiiij Kal: Maij pontificatus nostri anno xiiij.^o

(¹) Levedo endna 1245; Bekræftelsen mangler.

Pave Innocentius IV tillader *Minoriterordenens* Provincialministre i Forening med Diffinitorene (d. e. Kapitlernes Deputerede) paa Provincialkapitlerne i sine Provinser at foretage den tidligere til *Generalministeren* henlagte *Examination*, som Ordensbrødrene skulle underkaste sig, før de erholde Ret til at prædike.

Efter Afskr. af Vidisse af 15 Oktbr. 1500 i Msscr. Barth. III (D) S. 30—31.

5. 30 Oktbr. 1243. Rom (Lateran).

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis ministris provincialibus ordinis fratrum Minorum presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Prohibente regula vestra nulli fratrum vestrorum est licitum predicare populo nisi a generali ministro vestri ordinis examinatus et approbatus fuerit et sibi predicationis officium ab ipso concessum. Verum cum pium sit ut pro dictorum fratrum laboribus ac periculosus discursibus evitandis nec non quod animarum salus possit provenire facilius apostolice sedis circumspecte super prohibitione hujusmodi oportune remedium provisionis apponat. Nos devotionis vestre precibus inclinati ut singuli vestrum in suis provinciis cum diffinitoribus in provincialibus capitulis congregatis fratres in sacra pagina eruditos examinare ac approbare et eis officium predicationis deum habendo pre oculis committere valeant vobis auctoritate presentium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus noverit se incursurum. Datum Laterani tertio Kalendas Novembris pontificatus nostri anno primo.

Pave Innocentius IV tillader *Minoriterordenens* Generalminister samt Provincialministrene i sine Jurisdictioner at absolvere de Brødre af Ordenen, som ere Exkommunikations- eller anden Straf hjemfaldne, i de samme Tilfælde, hvori det er Erkebisper og Biskopper tilladt, og hvad enten Forseelsen er begaaet før eller efter Indtrædelsen i Ordenen, medens dog de mest graverende Tilfælde skulle henvises til Kurien's Afgjørelse.

Indtaget i Vidisse af 1247 nedenfor i Msscr. Barth. III (D) S. 31—33.

6. 30 Oktbr. 1243. Rom (Lateran).

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et universis ministris provincialibus ordinis fratrum Minorum presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Licet ad hoc fratrum vestri ordinis pia desudet intencio ut ab eis in hiis que faciunt prudenter et provide procedatur per hoc et sue religioni pro-

ficere et dei cupientes ecclesiam honorare tamen aliquando ex conditionis humane fragilitate contingit quod quidam ex ipsis excedunt in casibus in quibus excommunicationis sententiam et notam irregularitatis incurrunt. quare nobis supplicatione humili postulastis ut cum viri contemplationi dediti sint, in religionis favore a discursibus cohibendi ac propter viarum pericula eisdem fratribus ad nostram et diocesanorum presentiam impediatur accessus super hoc providere de benignitate solita curaremus. Nos itaque pie volentes quod vestra devotio in hiis que digne possumus sedem apostolicam repperisse gaudeat gratiosam ut singuli vestrum in provinciis sibi commissis predictis fratribus constitutis ibidem absolvere ac dispensatione indigentibus sive priusquam ordinem intraverint sive postea in casibus excesserint memoratis de consilio discretorum fratrum vestrorum qui litterati sint et deum timentes impartiri valeant absolutionis beneficium et dispensare cum eis juxta formam archiepiscopis et episcopis super hoc ab apostolica sede traditam vobis auctoritate presentium concedimus facultatem nisi adeo gravis fuerit et enormis excessus quod merito sint ad sedem apostolicam destinandi. nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Laterani tertio Kalendas Novembris, pontificatus nostri anno primo.

Pave Innocentius IV tillader *Minoriterordenens* Minister og Brødre under almindeligt *Interdikt* at holde *Gudstjeneste* i sine Kirker for lukkede Døre, uden Klokkringning og med dæmpet Stemme samt med Udelukkelse af dem, der ere under Ban eller *Interdikt*.

Indtaget i *Vidisse* af 1247 nedenfor (*Msscr. Barth. III (D) S. 34*).

7.

20 Novbr. 1243. Rom (Lateran).

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis ministro et fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Devocionis vestre precibus inclinati ut tempore generalis interdicti non pulsatis campanis excommunicatis et interdictis exclusis januis clausis et submissa voce in ecclesiis vestris divina possitis officia celebrare auctoritate vobis presentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum

ejus se noverit incursum. Datum Laterani xij Kal: Decembris pontificatus nostri anno primo.

Pave *Innocentius IV* tillader *Minoriterordenens* Minister og Brødre, der have forpligtet sig til den yderste Fattigdom, baade at opholde sig i Lande, der tilhøre hansatte, og paa Reisen derigjennem at bede om og modtage det nødvendige til Livsophold.

Indtaget i *Vidisse* af 1247 nedenfor (Msscr. Barth. III (D) S. 35).

8. 20 Novbr. 1243. Rom (Lateran).

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali ministro et universis fratribus ordinis fratrum Minorum presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Vobis extremam patientibus pro Christi nomine paupertatem digne conceditur ab apostolice sedis gratia per quod et necessitati vestre consulitur et benefactoribus vestris salutis meritum procuratur. Hinc est quod nos quorum deposcit officium justis annuerit desideriis devotorum vestre precibus humanitatis inducti ut vos qui exhortationis pio studio bonos ad potiora dirigitis et errantes in rectitudinis semitam laudabiliter revocatis, in excommunicatorum terris libere commorari et ab eis tunc et etiam quando vos per ipsas transire contingit necessaria vite deposcere ac recipere valeatis, vobis auctoritate presentium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Laterani xij Kal: Decembris pontificatus nostri anno primo.

Pave *Innocentius IV* tilstaar *Minoriterordenen* af Hensyn til dem, der søge at modarbejde den, den Begunstigelse, at Pavebreve, der ikke udtrykkelig nævne Ordenen eller nærværende Indulgents, ikke skulle ansees at gjælde samme.

Efter Afskr. i Barth. III (D) S. 26 af *Vidisse*, dat. 15 Oktbr. 1500.

9. 22 Decbr. 1243. Rom (Lateran).

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali ministro et universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Cum jam per ejus gratiam qui que mundus abhominatur assumit vestri titulus ordinis adeo sit insignis quod vix creditur ab hiis qui contra vos litteras impetrant sine malitia sub-

ticeri nos et illorum obviare fraudibus et vestram innocentiam favorabiliter confovere volentes auctoritate vobis presentium indulgemus ut nequeatis per litteras apostolicas conveniri que de hac indulgentia et vestro non fecerint ordine mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Laterani xj.^o Kal: Januarij pontificatus nostri anno primo.

Pave *Innocentius IV* forbyder, for at undgaa Splittelser og Strid, under Bane Straf *Prædikebrødrene* at optage *Minoriter* og disse at optage *Prædikebrødre* i sin Orden uden vedkommende overordnede Samtykke.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 26—28 af en Afskr., dat. 15 Oktbr. 1500. (Det til Minoriterne rettede Brev er trykt i Waddings Annal. Minor. III. p. 435—36 og Dipl. Svec. I. No. 312, hvorfra Varianterne).

10.

21 April 1244.

Rom (Lateran).

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis [magistro¹ et fratribus ordinis [Predicatorum² salutem et apostolicam benedictionem. Quo vos in Christo sinceriore caritate diligimus eo plenius ut in cunctis providi sitis et vigiles affectamus [turbationes non modici speciem³ assumentes si de vobis quandoque contrarium ad nos relatu perveniat aliquorum. Sane admirantes accepimus quod vos non absque offensa rectitudinis que in vestris debet actibus haberi continue specialis fratres [Minores⁴ et eorum ordini obligatos frequenter ad [vestram⁵ recipitis unitatem spiritus in pacis vinculo non servantes. verum cum ex hoc scissure possit et scandali exoriri materia que solatium pacis [externe⁶ querentibus debet [omnimodis⁷ existere peregrina [universitate⁸ vestre per apostolica scripta in virtute obedientie [precipientes⁹ mandamus quatinus tam fratres eosdem quam eorum [ordinem¹⁰ voto vel juramento etiam obligatos nulla tenus de cetero pre-textu indulgentie alicuius seu aliquarum litterarum obtentarum a sede apostolica vel etiam oblinendarum in posterum que de presentibus expressam non fecerint mentionem nisi prius [ministri¹¹ sui petita fuerit et obtenta licentia recipere presumatis alioquin decernentes irritum et inane quicquid per vos in hac parte contra preceptum nostrum contigerit attemptari presentium auctoritate statuimus ut hujusmodi presumptores incurrant excommunicationis sententiam ipso facto a qua nequaquam absolvi valeant nisi se apud sedem apostolicam, personaliter

representent ab ea sicut [sibi]¹² [visum]¹³ fuerit absolvendi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum [Laterani xj.^o Kal: Maij]¹⁴ pontificatus nostri anno primo.

(¹) ministro. — (²) fratrum Minorum. — (³) turbationis non modice spiritum. — (⁴) Predicatores. — (⁵) vestrum. — (⁶) eterne. — (⁷) omnibus modis. — (⁸) universitati. — (⁹) precipiendo. — (¹⁰) ordini. — (¹¹) prioris (Dipl. Svec.) — (¹²) mangler. — (¹³) iustum (Dipl. Svec.) — (¹⁴) xii kal. Maij (D. S.) — apud Civitatem Castellanam viii. Kalendas Julii (o: 24 Juni).

Pave Innocentius IV befaler Erkebisper og Biskopper ikke at tillade nogen, der ikke er virkelig *Franciscaner*, at bære *Ordenens Dragt* i deres Stæder og Bispedømmer og paa Begjæring af Ordenens Brødre at tvinge dem, der gjøre det, til at aflægge samme.

Efter Afskr. i Mscr. Barth. III (D) S. 28 af en Afskr., dat. 15 Oktbr. 1500.
(Trykt i Wadding Annal. Minor. III. p. 97—98, hvorfra Varianterne).

11.

30 Mai 1244.

Rom (Lateran).

Innocentius episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Quia confusio habitus¹ confusionem inducit ordinum et etiam animorum auctoritatē apostolica districtē duximus inhibendum ut [nulli sive]² sit in religionis ordine [sive extra ordinem]³ constitutus habitum dilectorum filiorum fratrum Minorum aut ita [sibi]⁴ consimilem quod propter eum frater Minor credi possit deferre⁵ liceat absque mandato sedis apostolice speciali. Volumus igitur et fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus quatinus singuli vestrum in suis civitatibus et diocesibus illos qui prefatum habitum vel [sibi]⁴ predicto modo consimilem contra inhibitionem nostram deferre presumpserint ad deponendum ipsum cum ab [eisdem]⁶ fratribus requisiti fuerint monitione premissa [per censuram ecclesiasticam]⁴ [sublato appellationis]⁷ obstaculo compellatis. Datum Laterani tertio Kalendas [Junij]⁸ pontificatus nostri anno primo.

(¹) sepe tilføies. — (²) alicui si non. — (³) fratrum. — (⁴) mangler. — (⁵) non tilføies. — (⁶) ipsis. — (⁷) sublationis. — (⁸) Decembris. (o: 29 Novbr.)

Pave *Innocentius IV* forbyder under Bans Straf *Minoriterne* at optage *Prædikebrødre* og disse at optage *Minoriter* i sin Orden uden høiere vedkommendes Samtykke ligesom ogsaa begge Ordener under samme Straf at optage Medlemmer, der ikke have været underkastede *et Aars Prøve*.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 28—30 af en Afskr., dat. 15 Oktbr. 1500. (Trykt med enkelte Afvig. i Dipl. Svec. I. No. 313 og i Waddings Annal. Minor. III. p. 433—35 tilligemed det tilsvarende Brev til Prædikebrødrene, hvorfra Varianterne.)

12.

24 Juni 1244. Civita Castellana.

Innocentius episcopus servus servorum dei [generali ministro et fratribus ordinis fratrum Minorum¹ salutem et apostolicam benedictionem. Meminimus vobis olim in virtute obedientie per nostras litteras precepisse ut fratres [Predicatores² et eorum ordini voto vel jramento etiam obligatos nulla tenus de cetero pretextu indulgentie alicuius seu aliquarum litterarum obtentarum a sede apostolica vel etiam obtinendarum in posterum que de [illis³ expressam non [fecerint⁴ mentionem presumeritis recipere nisi prius [prioris⁵ sui petita foret licentia et obtenta. [Decrevimus⁶ etiam irritum et inane quicquid [per⁷ vos in hac parte contra preceptum nostrum contingeret attentari statuentes ut hujusmodi presumptores incurrerent excommunicationis sententiam [ipso facto⁸ a qua nequaquam absolvi possent nisi se apud sedem apostolicam ab ea sicut [visum⁹ foret [absolvendos¹⁰ personaliter presenterent. Verum quia postmodum per quasdam alias litteras vobis et eisdem fratribus districtius duximus inhibendum ne ante annum probationis elapsus qui est maxime in subsidium fragilitatis humane regulariter institutus quemquam ad professionem vestrorum ordinum [presumeritis¹¹ recipere [sive¹² ad renuntiationem seculi faciendam nec constitutum in [probationis¹³ novitium aliquatinus impedire quominus infra eundem annum probationis ad aliam religionem quam mallet transiret sicut de [suo procederet¹⁴ libera voluntate non [obstante,¹⁵ statuto contrario si quod a vobis esset editum quod irritum [decrevimus¹⁶ et inane vel aliquibus litteris a sede apostolica impetratis seu etiam impetrandis que de premissis expressam non facerent mentionem. Et si forte contra hujus modi nostram [inhibitionem¹⁷ [quemquam¹⁸ vos vel dicti fratres reciperetis qui taliter receptus existeret nulla tenus vestro esset nec eorundem fratrum ordini [obligatus¹⁹ vosque ac ipsi a receptione quorumlibet ad professionem dictorum ordinum essetis ipso facto suspensi et insuper pene deberetis subjici que fratribus ipsorum ordinum pro culpis infligi gravioribus consuevit. Nos quod de obligatis ordini predictorum fratrum in premissis nostris litteris diximus ne ipsos recipere presumatis statuendo ut hujusmodi presumptores ipso facto sententiam

excommunicationis incurrant, de illis [tamen²⁰ intelligi volumus quos post [predictum²¹ annum probationis elapsum eorum esse [constituerint²² ordina alligatos. nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum apud Civitatem Castellanam octavo Kal. [Julij²³ pontificatus nostri anno primo.

(¹) dilectis filiis . . . magistro et fratribus ordinis (de ordine fratrum) Predicatorum. — (²) Minores. — (³) hoc. — (⁴) facerent. — (⁵) ministri. — (⁶) decernimus. — (⁷) mangler. — (⁸) mangler i det sidste Brev. — (⁹) justum. — (¹⁰) absolventi. — (¹¹) presumeretis. — (¹²) seu. — (¹³) probatione. — (¹⁴) sua transiret; i det andet Brev procederet. — (¹⁵) obstantibus. — (¹⁶) i det andet Brev: decernimus. — (¹⁷) prohibitionem; i det andet Brev som her. — (¹⁸) i det andet Brev: nequaquam. — (¹⁹) alligatus. — (²⁰) tantum. — (²¹) pretactum; i det andet Brev som her. — (²²) constiterit. — (²³) Junii; det andet Brev har Julij.

Pave Innocentius IV tilstaar Minoriterordenen Ret til selv eller ved andre at straffe Ordenens Apostater, hvilken Dragt de end bære.

Indtaget i Vidisse nedenfor af 1249 i Msscr. Barth. III (D) S. 45, efter Afskr., dat. 15 Oktbr. 1500.

13.

5 August 1244.

Genua.

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali ministro et aliis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Devotionis vestre precibus benignum impartientes assensum capiendi ligandi incarcerationi et alias subdendi discipline rigori apostatas vestri ordinis per vos ac etiam alios si necesse fuerit in quocunque habitu eos contigerit inveniri plenam vobis concedimus auctoritate presentium facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Janue Non: Augusti pontificatus nostri anno secundo.

Pave Innocentius IV tilstaar de Minoriterbrødre, der som Prester drage til Sarracenerne og andre Hedningers Lande, Ret til efter forudgaende Syndsbekjendelse at paalægge de derværende Kristne Pönitents og efter Kirkens Regler løse fra Bannstraf.

Indtaget i Vidisse af 1247 nedenfor i Msscr. Barth. III (D) S. 37. (Trykt i Waddings Annal. Minor. III p. 111, hvorfra Varianterne).

14.

5 Marts 1245.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis fratribus ordinis fratrum Minorum presbiteris in [terra¹ Saracenorum, paganorum aliorumque infidelium proficiscentibus salutem et apostolicam benedictionem. Animarum salutem desiderio ferventi querentes auctoritate vobis presentium indulgemus ut cum in Saracenorum et paganorum aliorumque infidelium terra fueritis liceat vobis Christianis ibidem morantibus confessione peccatorum suorum audita poenitentiam salutarem injungere ac ipsis si aliquibus excommunicationis sententiis sint astricti juxta formam ecclesie absolutionis beneficium exhibere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum [Lugduni tertio Nonas Martij² pontificatus nostri anno secundo.

(¹) terras. — (²) Januæ iv. Nonas Octobris (c: 4 Oktbr. 1244).

Pave *Innocentius IV* tilstaar *Minoriterne* paa Begjæring Ret til i Stilhed at udføre gudstjenstlige Handlinger paa Steder, der ere belagte med *Interdikt*, dog med Bortfjernelse af dem, der selv ligge under Ban eller Interdikt.

Indtaget i *Vidisse* af 1247 nedenfor (Msscr. Barth. III (D) S. 35—36).
(Trykt i *Waddings Annal. Minor. III.* p. 458).

15.

13 Januar 1246.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac ceteris fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Eis qui sanandis animarum morbis verbo medentes et opere solerter invigilant libenter illa de speciali gratia indulgemus per que divinis suffulti presidiis tutius et utilius valeant hominum procurande saluti vacare. Hinc est quod vestris devotis supplicationibus inclinati presentium vobis auctoritate concedimus, ut cum ad loca interdicto supposita vos venire contigerit possitis in eis excommunicatis et interdictis exclusis januis clausis suppressa voce et non pulsatis campanis divina officia celebrare nisi id vobis fuerit specialiter interdictum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Lugduni Idus Januarij pontificatus nostri anno tertio.

Pave *Innocentius IV* tilstaar *Minoriterordenens* General- og Provincialministre samt Kustoder Ret til at *absolvere* dem, der ønske at optages blandt Brødrene men ere belagte med *Ban* eller *Interdikt*, og endog til at gjøre dette efter deres Optagelse i Ordenen.

Indtaget i Vidisse af 1247 nedenfor i Msscr. Barth. III (D) S. 33.

16.

25 Januar 1246.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali ac provincialibus ministris et custodibus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Celestis amor patrie mentes vestras sic alexisse prospicitur ut quasi hoc solum delectationem vobis tribuat, quod divine voluntati sit placitum et salutem proferat animarum, procedit ex hoc quod nos vestris piis petitionibus favorem largiri benivolum delectantes maxime cum ex apostolici cura teneamur officii circa religionis augmentum attenti et vigiles inveniri vobis auctoritate presentium indulgemus ut volentibus vestro aggregari collegio qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationum sententiis sunt ligati absolutionis beneficium juxta formam ecclesie impartiri et ipsos in fratres recipere ac eos qui post assumptum habitum recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos secundum formam ipsam absolvere valeatis. ita tamen quod si aliqui ex eisdem hujusmodi sententiis propter debitum sunt astricti satisfaciant ut tenentur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Lugduni octavo Kal: Februarij, pontificatus nostri anno tertio.

Pave *Innocentius IV* tilstaar *Minoriterordenens* General- og Provincialministre samt Kustoder Ret til at anvende *Excommunications-* og *Fængselsstraffe* paa Apostater og opstedsige inden Ordenen.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 38—39 af Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings Annal. Minor. III. p. 142, hvorfra Varianterne).

17.

7 Februar 1246.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac custodibus ceterisque fratribus ordinis [fratrum¹ Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Provisionis nostre cupimus [provenire² subsidiis ut [religio vestra¹ semper in melius deo propitiante proficiat et siquid obstare dinoscitur [sollicite¹ corrigatur vobis itaque quos in divini [nominis amore³ vigiles delectat ex-

tirpare vitia et plantare virtutes ut apostatas vel insolentes vestri ordinis nisi vestris [salubribus⁴ monitis acquiescant excommunicare [capere ac ligare et carceri tradere⁵ si videbitur [expedire⁶ possitis auctoritate presentium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Lugduni septimo Idus Februarij, pontificatus nostri anno tertio.

(¹) mangler. — (²) prevenire. — (³) nomine amoris. — (⁴) salutaribus. — (⁵) ligare, capere, carcerare, mancipare. — (⁶) expediens.

Pave *Innocentius IV* paaelgger den høiere Geistlighed at behandle dem, der efter regelmæssig Optagelse igjen have forladt *Minoriterordenen* og af dennes Ministre og Kustoder efter pavelig Tilladelse ere satte i Ban, som *excommunicerede* og paa Begjæring selv sætte dem i Ban.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 40—42 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. III p. 168—69, hvorfra Varianterne).

18.

27 Mai 1247.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis et dilectis filiis abbatibus, prioribus, archidiaconis decanis et aliis [ecclesiarum¹ prelatis ad quos literæ iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Fratrum Minorum continent instituta ut nullus ad professionem sui ordinis nisi per annum in probatione fuerit admittatur ne forte altiora se querens retro² respiciat, tamquam in commotionem dederit pedem suum, sed et nulli ejusdem ordinis fratrum post factam professionem licet ordinem ipsum relinquere nec relinquentem alicui retinere. Nosque ministris et custodibus fratrum ipsorum concessimus ut in discedentes [liceat³ donec resipuerint ecclesiasticam [exercere⁴ censuram, quia cum probati fuerint locus nullus est [penitenti⁵ quam alias posset [lenitatis⁶ occasio excusare. Nunc autem non sine admiratione referimus quod sicut relatum est nobis cum [predicti ministri⁷ et custodes taliter discedentes excommunicationi subjiciunt hos aliqui vestrum tamquam excommunicatos [evitare⁸ non curant unde [illos⁹ magis [obstinari¹⁰ contingit et dictorum fratrum religionem et ordinem infamari, Quia vero etsi universis liberum sit arbitrium in vivendo nec necessitas in [votis¹¹ locum habeat sed voluntas [usque¹² adeo tamen solutio necessaria est post votum ut sine proprie salutis dispendio alicui resilire non liceat

ab hiis que sponte ac solenniter repromisit, quare nemo mittens manum [suam³ ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei [et⁵ Ananias et Zaphira qui abiire retrorsum sancto [spiritui¹³ mentientes a conspectu apostolorum [principes¹⁴ mortui scribuntur successive delati universitatem vestram¹⁵ monemus et [hortamur¹⁶ in domino per apostolica vobis scripta mandantes quatenus ne quis vestrum unde quis in peccatis [suis³ moriatur et ordo hujusmodi detractiōni subiaceat sit occasio discedentes post professionem ab eis factam secundum predicta¹⁷ ordinis instituta presertim excommunicatione notatos ab ipsis evitetis omnino quos etiam cum ab eisdem ministris et custodibus fueritis requisiti excommunicatos nuntiare curetis ut cum demum se cognoverint inter homines [vivere³ ac humano carere solatio [ad ordinem suum reddendo deum votum¹⁸ quod in susceptione ejus devoverant revertantur. Datum Lugduni [vj⁰ Kal: Junij¹⁹ pontificatus nostri anno iiij¹⁰.

(¹) ecclesie. — (²) tandem tilføies. — (³) mangler. — (⁴) exercerent. — (⁵) penitudinis. — (⁶) levitatis. — (⁷) predictos ministros. — (⁸) vitare. — (⁹) illis. — (¹⁰) obstinatis. — (¹¹) voto. — (¹²) eisque. — (¹³) spiritu. — (¹⁴) principis. — (¹⁵) autem tilføies. — (¹⁶) exhortamur. — (¹⁷) illius tilføies. — (¹⁸) ad reddere deo votum. — (¹⁹) viii. Kalendas Maii (c: 24 April).

Pave Innocentius IV befaler *Minoriterordenens* General- og Provincialministre samt Kustoder ikke at optage nogen i Ordenen uden efter et Aars *Prøvelid*, men efter Optagelsen maa ingen atter forlade Ordenen eller fritages for at overholde Reglerne navnlig med Hensyn til *Fattigdom*.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 39—40 af en Afskr. fra Aar 1500.

19.

10 Juni 1247.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et custodibus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Cum secundum consilium sapientis nichil sit sine consilio faciendum ne post factum penitudo sequatur expedit cuilibet excelsioris vie propositum aggressuro ut precedant palpebre gressus suos vires videlicet proprias discretionis moderamine metiendo ne si quod absit altiora se querens in commotionem dederit pedem suum retro respiciat in fatuati salis statuam convertendus pro eo quod sui sacrificium quod domino fuerat oblaturus sale sapientie non condivit, sicut enim sapiens desipit si non fervet sic fervens confunditur si non sapit. Quare pene in omni religionis est ordine provide institutum ut regulares observantias suscepturi certo tempore ipsas probent et probentur in eis ne sit locus de cetero penititudini quam

non potest lenitatis occasio excusare, auctoritate itaque vobis presentium inhibemus ne aliquem ad professionem vestri ordinis nisi per annum in probationem fuerit admittatis, post factam vero professionem nullus fratrum ordinem vestrum relinquere audeat, nec relinquentem alicui sit licitum retinere, quod si quis forte retinere presumpserit licitum sit vobis in fratres ipsos regularem sententiam promulgare inhibemus etiam ne sub habitu vite vestre liceat alicui extra obedientiam evagari et paupertatis vestre corrumpere puritatem quod si qui forte presumpserint liceat vobis in fratres ipsos donec resipuerint censuram ecclesiasticam exercere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre inhibitionis et concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Lugduni ⁱⁱⁱ^o Idus Junij pontificatus nostri anno ⁱⁱⁱⁱ^{to}.

Pave *Innocentius IV* paalægger Abbeder og Konventer af *Cistercienserordenen*, der mod Pave *Gregorius IX.s* Forbud have optaget *Minoriter* i sin Orden, igjen at udlevere disse, da de ellers af Erkebisper og Biskopper ved Kirkestraffe ville blive tvungne dertil.

Indtaget i Vidiisse nedenfor af 1249 i *Manusc. Barth. III (D)* S. 43—45. (Trykt i *Waddings Annal. Minor. III* p. 167—68, hvorfra *Varianterne*).

20.

12 Juni 1247.

Lyon.

InnoCentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis universis abbatibus et conventibus ordinis Cisterciensis ad quos littere iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Cum olim [felicitis recordationis¹ Gregorius papa predecessor noster de religiosorum finibus [omnem turbationis² materiam amputare desiderans, vobis in virtute obedientie firmiter precipiendo mandaverit prout in registro ipsius predecessoris continetur expresse ut nullum de ordine fratrum Minorum pretextu alicujus indulgentie nisi prius sedis apostolice vel ministri sui petita licentia et obtenta in vestrum admitteretis consortium et receptos³ ad sui resumptionem habitus remittere [curetis⁴ vos sicut accepimus non solum admissos restituere contempsistis ad plenum verum [etiam⁵ plures postmodum ex ipsis fratribus preter formam a dicto predecessore nostro vobis impositam non absque inobedientie vitio recepistis. volentes igitur ut ejusdem predecessoris nostri mandatum utpote pluribus salutiferum et seminarium pacis firmiter observetur a vobis universitati vestre per apostolica scripta [precipiendo⁶ mandamus

qualinus omnes quos de ordine predicto vos vel antecessores vestri contra mandatum hujusmodi recepistis ad ministros ipsorum sine difficultatis obice remittentes studeatis a receptione talium propter quietem ordinis utriusque de cetero abstinere alioquin ne hoc per aliquorum insolentiam impediri contingat venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis et episcopis locorum [variorum⁷ diocesanis nostris damus litteris [in⁸ mandatis ut eos qui ex vobis hujusmodi mandato apostolico [noluerunt⁹ humiliter obedire ad id monitione premissa per censuram ecclesiasticam appellatione [remota¹⁰ compellant indulgentia sedis apostolice [contraria¹¹ non obstante. Datum Lugduni secundo [Idus¹² Junij pontificatus nostri anno iiiij^{to}.

(¹) fere. — (²) omnis perturbationis. — (³) a vobis tilfoies. — (⁴) curaretis. — (⁵) et. — (⁶) presentium auctoritate. — (⁷) vestrorum. — (⁸) cum. — (⁹) noluerint. — (¹⁰) postposita. — (¹¹) mangler. — (¹²) Kalendas (c: 31 Mai).

Da Cistercienserordenen ikke har overholdt Pave Gregorius IX.s Paabud om ei at optage *Minoriter* i sin Orden uden speciel Tilladelse af Pavestolen eller Ministeren, paalægger Pave Innocentius IV Erkebisper og Biskopper, om fornødiges med Anvendelse af Kirkestraffe, at de ulovlig optagne igjen udleveres.

Iudtaget i Vidisse af 1249 i Mscr. Barth. III (D) S. 42—43.

21.

12 Juni 1247.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ad quos literae iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Cum olim felicitis recordationis Gregorius papa predecessor noster de religiosorum finibus omnemurbationis materiam amputare desiderans dilectis filiis universis abbatibus et conventibus Cisterciensis ordinis in virtute obedientie precipiendo firmiter mandaverit prout in registro ipsius predecessoris continetur expresse ut nullum de ordine fratrum Minorum pretextu alicujus indulgentie nisi prius sedis apostolice vel ministri sui petita licentia et obtenta in eorum admitterent consortium et receptos ad sui resumptionem habitus remittere procurarent, ipsi sicut accepimus non solum admissos restituere contempserunt ad plenum verum etiam plures postmodum ex ipsis fratribus preter formam a dicto predecessore nostro ipsis impositam non absque inobedientie vitio receperunt, volentes igitur ut ejusdem predecessoris nostri mandatum utpote pluribus salutiferum et seminarium pacis firmiter observetur ab ipsis eisdem damus nostris lit-

teris in preceptis ut omnes quos de ordine predicto ipsi vel antecessores sui contra mandatum hujusmodi receperunt ad ministros ipsorum sine difficultatis obice remittentes studeant a receptione talium propter quietem ordinis utriusque de cetero abstinere. Ceterum ne hoc per aliquorum insolentiam impediri contingat fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus quatinus eos qui ex ipsis hujusmodi mandato apostolico noluerint humiliter obedire ad id monitione premissa quilibet vestrum in sua diocesi per censuram ecclesiasticam appellatione remota compellat indulgentia sedis apostolice non obstante. Datum Lugduni secundo Idus Junij pontificatus nostri anno iiii^{to}.

Valdemar, Erkebiskop af Lund, udsteder paa Begjæring af Minoriternes Minister for Provinsen Dacia og andre Ordensbrødre bekræftet Afskrift af Ordenens originale Privilegier, som ere den tilstaaede af Pavestolen.

Efter Afskr. i Barth. III (D) S. 31 og 34 af Vidisse, dat. 15 Oktbr. 1500.

22.

Uden Dag 1247.

Lund.

Universis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis Valdemarus dei gratia Lundensis archiepiscopus Svetie primas in omnium salvatore salutem. Ad petitionem dilecti nobis in Christo ministri ordinis fratrum Minorum provincie Datie et aliorum fratrum privilegia ordini eorum ab apostolica sede concessa, nobis ostensa, non rupta, non cancellata, nec modo aliquo vitata, sed veram bullam et filum et stilum curie habentia inspeximus et de verbo ad verbum diligenter perlegimus, quorum tenor talis erat. [*Her følge Brevene No. 6 og 16 ovenfor.*] Ne igitur, si predicta privilegia incendio vel naufragio vel quocunque alio casu fortuito amitti contingeret, eorum continentia simul a memoria exciderent, rogati ipsa transcribi et sigilli nostri appensione fecimus consignari. Actum Lundis anno domini m^o cc^o xlvij.^o

Valdemar, Erkebiskop af Lund, udsteder paa Begjæring af Minoriterne i Provinsen Dacia bekræftet Afskrift af Ordenens originale, af Pavestolen tilstaaede Privilegier.

Efter Afskr. i Barth. III (D) S. 34 og 36 af Vidisse, dat. 15 Oktbr. 1500.

23.

Uden Dag 1247.

Lund.

Universis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis Valdemarus dei gratia Lundensis archiepiscopus Svetie primas salutem in

omnium salvatore. Ad petitionem dilecti nobis in Christo ministri ordinis fratrum Minorum provincie Datie et aliorum fratrum, privilegia ordini ipsorum ab apostolica sede concessa nobis ostensa, non rupta non cancellata nec modo aliquo viciata, sed veram bullam et filum et stilum curie habentia inspeximus, et de verbo ad verbum diligenter perlegimus quorum tenor talis erat. [*Her følge Brevene No. 7, 8 og 15 ovenfor.*] Ne igitur si predicta privilegia incendio vel fraude alicuius seu quocunque casu alio fortuito amitti contingeret, eorum continentia a memoria simul exciderent, rogati ipsa transcribi et sigilli nostri appensione fecimus consignari. Actum Lundis anno domini millesimo cc^o xlvij.^o

Erkebiskop *Valdemar* af Lund udsteder paa Begjæring af *Minoriterne* i Provinsen *Dacia* bekræftet Afskrift af originale *Privilegier*, der ere Ordenen tilstaaede af Pavestolen.

Efter Afskr. i Barth. III (D) S. 36—37 af en Afskr. fra Aar 1500.

24.

Uden Dag 1247.

Lund.

Universis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis *Valdemarus* dei gratia Lundensis archiepiscopus *Svetie* primas salutem in omnium salvatore. Ad petitionem dilecti nobis in Christo ministro ordinis fratrum Minorum provincie Datie et aliorum fratrum privilegia ordini ipsorum ab apostolica sede concessa nobis ostensa non rupta non cancellata nec modo aliquo vitiata sed veram bullam et filum et stilum curie habentia inspeximus et de verbo ad verbum diligenter perlegimus quorum tenor talis erat. [*Nu følger No. 14 ovenfor.*] Ne igitur si predicta privilegia incendio vel naufragio vel quocunque alio casu fortuito amitti contingeret eorum continentia simul a memoria exciderent rogati ipsa transcribi et sigilli nostri appensione fecimus consignari. Actum Lundis anno domini m^o cc^o xlvij.^o

Valdemar, Erkebiskop af Lund, udsteder paa Begjæring af *Minoriterne* i Provinsen *Dacia* bekræftet Afskrift af originale *Privilegier*, der ere Ordenen tilstaaede af Pavestolen.

Efter Afskr. i Barth. III (D), S. 42 og 45 af Vidiase, dat. 15 Oktbr. 1500.

25.

Uden Dag 1249.

Lund.

Universis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis *Valdemarus* dei gratia Lundensis archiepiscopus *Suetie* primas in omnium

salvatore salutem. Ad petitionem dilecti nobis in Christo ministri ordinis fratrum Minorum provincie Datie et aliorum fratrum privilegia ordini ipsorum ab apostolica sede concessa nobis ostensa non rupta non cancellata nec modo aliquo vitata sed veram bullam et filum et stilum curie habentia inspeximus et de verbo ad verbum diligenter perlegimus quorum tenor talis erat. [*Her følge No. 21, 20 og 13 ovenfor*]. Ne igitur predicta privilegia si ad diversa loca deferrentur amitti contingeret presentem paginam sigilli nostri appensione fecimus consignari. Actum Lundis anno domini millesimo ducentesimo xlix.^o

Pave *Innocentius IV* tillader, at det maa staa enhver frit for at lade sig begrave i *Minoriternes Kirker*, dog med Forbehold af de Kirkers Ret, fra hvilke Ligene borttages.

Efter Afskr. i *Msscr. Barth. III. (D)*, S. 37—38 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i *Waddings Annales Minorum III. p. 222—23*, hvorfra *Varianterne*.)

26.

25 Februar 1250.

Lyon.

Innocentius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et aliis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod justum est et honestum tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum; easpropter dilecti in domino filii vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu sepulturam ecclesiarum vestrarum liberam esse decernimus ut eorum devotioni et extreme voluntati qui se illic [sepelire deliberaverint]¹ nullus obsistat salva tamen justitia illarum ecclesiarum a quibus mortuorum corpora [assumuntur].² Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Lugduni quinto Kal: Martij pontificatus nostri anno septimo.

(¹) sepeliri desideraverint. — (²) assumuntur.

Pave *Innocentius IV* paalægger Biskopperne af *Roskilde* at beskytte *Minoriterne* i Provinzen *Dacia* ved at anvende *Kirkestraffe* mod dem, dersøge at fornægte dem tiltrods for de *Privilegier*, der ere Ordenen tilstaaede af Pavestolen.

Efter Afskr. i *Msscr. Barth. III. (D)* S. 9—10 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i *Waddings Annal. Minor. III. p. 296—97*, hvorfra *Varianterne*.)

27.

23 Mai 1252.

Perugia.

Innocentius episcopus servus servorum dei, [venerabili fratri episcopo Roskildensi¹ salutem et apostolicam benedictionem. Inundans malitia perversorum, [viris² sancte religioni deditis adeo frequenter exhibet se infestam, quod ipsi divino cultui ut [deberent³ vacare non [possunt⁴, dum illorum malitiis agitantur. Cum [igitur⁵ sicut dilecti filii minister [et fratres Minores Datie,⁶ nobis [significare⁷ curarunt, nonnulli qui nomen domini in vacuum recipere non formidant, ipsos graviter molestare presumant, nos⁸ presumptorum hujusmodi refragari conatibus, et dictorum ministri et fratrum gravaminibus volentes congruis remediis subvenire, fraternitati [tue⁹ per apostolica scripta mandamus, quatinus ipsos in personis vel rebus non permittas contra [indulta privilegiorum sedis apostolice ab aliquo¹⁰ indebite molestari, molestatores hujusmodi per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.¹¹ Datum Perusij [decimo Kal: Juniarum pontificatus nostri anno nono.¹²

(¹) venerabilibus fratribus Volentinen. et Calaguritanen. episcopis. — (²) personis. — (³) debent. — (⁴) possint. — (⁵) ergo. — (⁶) fratrum Minorum Castellæ et fratres sibi subjecti. — (⁷) significari. — (⁸) et tilføies. — (⁹) vestre. — (¹⁰) tenorem privilegiorum et indulgentiarum sedis apostolice ab aliquibus. — (¹¹) Her tilføies: non obstante constitutione de duobus dietis edita in concilio generali. Quod si non ambo his exequendis poteritis interesse, alter vestrum ea nihilominus exequatur. — (¹²) vi Kal. Octobris pontificatus nostri anno x (c: 26 Septbr. 1252).

Pave Alexander IV forbyder Minoriterordenen at opfylde de Fordringer paa Lydighed og Afhængighed, som visse Prælater stille til den.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 295—96 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. III. p. 533, hvorfra Varianterne).

28.

21 Mai 1255.

Neapel.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali ministro et universis fratribus ordinis [fratrum¹ Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Inducimur pie conversationis vestre meritis ut in [hiis² que secundum deum possumus vos favore benivolo prosequamur. Hinc est quod cum quidam ex prelatis ecclesiarum qui sicut accepimus vos sibi devotos inveniunt et in exhibitione condigne reverentie studiosos in eo se humilitati vestre molestos exhibeant quod novam consuetudinem inducere molientes a vobis obedientiam exigunt manualement nos id reputantes incongruum et³ indignum ut nullus ex prelatis eisdem a vobis dictam obedientiam manualement presumat exigere

auctoritate presentium districtius inhibemus. nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre inhibitionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Neapoli duodecimo Kalendas Junij pontificatus nostri anno primo.

(¹) mangler. — (²) iis. — (³) reputantes gjentages her.

Pave *Alexander IV* tilstaar *Minoriterordenens* Ministro og Kustoder Ret til at *absolvere* fra *Kirkestraffe* dem, der ville *indtræde i Ordenen*, og endog dem, der efter Optagelsen befindes tidligere at være saadanne Straffe hjemfaldne.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 53—54 af en Afskr. fra Aar 1500.

29.

21 Juni 1255.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis (generali) et provincialibus ministris et custodibus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Celestis amor patrie mentes vestras sic allexisse perspicitur ut quasi hoc solum delectationem vobis tribuat quod divine voluntati sit placitum et salutem proferat animarum procedit ex hoc quod nos vestris piis petitionibus favorem largiri benevolum delectantes maxime cum ex apostolici cura teneamur officii circa religionis augmentum attenti et vigiles inveniri vobis auctoritate presentium indulgemus ut vestro volentes aggregari collegio qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationum sententiis sunt ligati absolutionis beneficium juxta formam ecclesie impartiri et ipsos in fratres recipere ac eos qui post assumptum habitum et professionem emissam recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos secundum formam ipsam absolvere valeatis ita tamen quod si aliqui ex eisdem hujusmodi sententiis propter debitum sunt astricti satisfaciant ut tenentur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie xj.^o Kal. Julij pontificatus nostri anno primo.

Pave *Alexander IV* tilstaar dem, der staa i Tjeneste- eller Forretningsforhold til *Minoriterordenen*, Ret til paa Steder, der ere *Interdikt* eller *Ban* underkastede, hvortil de dog ikke selv have givet Anledning, at overvære den *Gudstjeneste*, som det er Ordenen tilladt at holde under saadanne Omstændigheder.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 125 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings Annal. Minor. III p. 533, hvorfra Varianterne).

30.

27 Juni 1255.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali [et provincialibus ministris ceterisque¹ fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Ut in vestris domibus servientes in ministeriis oportunis ob vestri gratiam quam apud sedem apostolicam sedule devotionis vestre obsequia promerentur [vestre gratie munere² non reddantur immunes. Nos [vestris³ precibus inclinati quod si quando in⁴ terras in quibus [degitis⁵ excommunicationis [seu⁶ interdicti [sententias⁷ contigerit promulgari. Pueri vestris servitiis deputati negotiorum [quoque⁸ vestrorum procuratores et operarii qui in locis vestris eorum operibus personaliter [insistunt continue⁹ hujusmodi sententiis obnoxii nullatenus habeantur ibique [possunt¹⁰ audire divina juxta formam que¹¹ locis ipsis in eo casu a sede apostolica est concessa nisi [iidem¹² causam [dedissent interdicto vel¹³ excommunicari specialiter seu interdicti contingat eosdem auctoritate vobis presentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis¹⁴ infringere vel ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Anagnie .vto. Kal: Julij pontificatus nostri anno primo.

(¹) ministro et universis. — (²) nostre gratie. — (³) vestre devotionis. — (⁴) personas vel tilføies. — (⁵) residetis. — (⁶) vel. — (⁷) sententiam. — (⁸) quorumcumque. — (⁹) constituti institerint. — (¹⁰) possint. — (¹¹) in tilføies. — (¹²) eisdem. — (¹³) dederint. — (¹⁴) et gratie tilføies.

Pave *Alexander IV* tilstaar *Minoriterordenen* Ret til at behandle de Brødre som *Apostater*, der have erholdt Pavestolens Tilladelse til at indtræde i en anden Orden men ikke have gjort dette inden 2 eller 3 Maanedes efter Tilladelsens Erhvervelse, eller som inden Prøvearets Udløb forlade den nye Orden, da flere skulle benytte Bevillingen til igjen at overgaa til verdslig Stand.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 292—94 af en Afskr. fra Aar 1500.

31.

9 Septbr. 1255.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et aliis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. In gravem cordi nostro redundat offensam si quod a nobis salutis causa conceditur in perniciem convertitur, non sine illorum scandalo quorum mens ad hoc ferventer invigilat ut et sibi per innocentis vite meritum et aliis proficiat per exemplum, cum itaque sepe contingat quod aliqui ex fratribus de ordine vestro prout accepimus ad hoc a sede apostolica licentiam obtineant ad religionem aliam transeundi ut proprii motum sequentes arbitrii possint per seculum nequiter evagari dignum esse providimus ut super hoc salubre remedium apponamus; Hinc est quod nisi dicti fratres infra duos vel tres menses post obtentam licentiam supradictam se ad aliam religionem sue saluti congruam studuerint se transferre ac de ipsorum diligentia et studio super ingressu hujusmodi religionis predictae constiterit evidenter et ipsius habitum susceperint regularem vobis ut ex tunc prout vestri ordinis honestati expedire videritis contra ipsos tamquam contra alios ordinis vestri apostatas procedere valeatis liberam auctoritate presentium concedimus facultatem illud idem intelligi volumus de illis qui post susceptionem habitus religionis alterius infra tempus probationis inde presumpserint resilire. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie .vto. Idus Septembris pontificatus nostri anno primo.

Pave *Alexander IV* bekjendtgjør for den høiere Geistlighed, at *Damianiterordenens Stifterinde Clara* er optagen blandt *Helgenerne* paa Grund af hendes Liv og Mirakler, samt at hendes Fstedag skal høitideligholdes 12 August, til hvilken Tid der aarlig udgives *Indulgents* ved hendes Grav.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 193—203 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i *Waddings Annal. Minor.* III p. 373—76, hvorfra *Varianterne*).

32.

25 Septbr. 1255.

Anagni.

Omnibus presentes litteras inspecturis Iacobus divina miseratione Lundensis archiepiscopus Svecie primas salutem in domino. Noveritis nos litteras domini pape inspexisse sub hac forma.

Alexander episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus universis archiepiscopis et episcopis¹ ac dilectis filiis abbatibus priori-

bus archipresbiteris decanis archidiaconis et aliis ecclesiarum prelati-
ad quos littere iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem.
Clara claris preclara meritis [magna² in celo claritate glorie ac in terra
[splendore³ miraculorum sublimium clare claret. Clare hujus arta et
alta religio hic choruscat hujus sursum eterni premii radiat magnitudo,
hujusque [virtus signis magnificis⁴ mortalibus [illusscessit,⁵ huic Clare
intitulatum hic fuit summe privilegium paupertatis, huic in excelso re-
penditur inestimabilis copia thesaurorum huic a catholicis plena devotio
et honoris cumulus exhibetur hanc Claram sua fulgida hic insignierunt
opera, hanc Claram in alto divine lucis clarificat plenitudo. Hanc Chri-
stianis populis prodigiorum ejus insignia stupenda declarant. O Clara
multimode titulis [predicta⁶ claritatis ante conversionem tuam utique
clara in conversione clarior in claustrali conversatione preclara et post
decursum vite presentis spatium clarissima illuxisti ab hac Clara clarum
exempli speculum huic seculo prodiit, ab hac inter amenitates celestes
svave lilium virginittatis offertur, ab hac in terris manifesta subventio-
num remedia sentiuntur, O admiranda Clare beate claritas que quanto
studiosius per singula queritur tanto splendidior in singulis invenitur,
emicuit hec inquam in⁷ seculo in religione prefulsit in domo illuxit ut
radius in clauastro choruscavit, ut fulgor [enituit⁸ in vita post mortem
[irradiat⁹ claruit in terra in celo relucet. O quanta hujus vehementia
luminis et quam vehemens istius illuminatio claritatis, manebat quidem
hec lux secretis inclusa claustralibus et [foras¹⁰ micantes radios emit-
tebat, colligebatur in arto cenobio et in amplo seculo spargebatur, ser-
vabatur intra et extra manabat, latebat namque Clara sed ejus vita pa-
tebat, silebat Clara sed sua fama clamabat, celabatur in cella et in ur-
bibus noscebatur, [non¹¹ mirum [quod¹² lucerna tam accensa tam lu-
cens abscondi non poterat quin splenderet et clarum in domo domini
daret lumen nec recondi poterat vas tot aromatum, quin fragraret et
svavi odore dominicam [respargeret¹³ mansionem, immo cum in angusto
solitudinis reclusorio alabastrum sui corporis hec dure [conteret¹⁴ tota
omnino ecclesie aula sanctitatis ejus odoribus replebatur, sane cum ipsa
dum ad huc puella esset in seculo hunc mundum fragilem [et immun-
dum mundo calle⁵ ab etate tenera transilire studeret et [pretiose¹⁵ sue
virginittatis thesaurum illibato semper pudore custodiens caritatis et
pietatis operibus vigilanter intenderet ita quod ex ea [grata¹⁶ et lau-
dabilis ad vicinos et alios fama prodiret beatus Franciscus audito ejus
fame preconio cepit confestim hortari eam [et¹⁷ ad Christi perfectam
[inducere¹⁸ servitutem que sacris illius monitis mox adherens et mun-
dum cum terrenis omnibus abdicare ac soli domino in paupertate vo-

luntaria [familiari¹⁹ desiderans, hoc suum fervens desiderium quam cito potuit adimplevit, quia tandem cuncta sua bona ut una secum quicquid etiam habebat Christi obsequio deputaret in elemosinas et pauperum subsidia distribuit et convertit, cumque de seculi strepitu fugiens ad quandam campestram declinasset ecclesiam et ab ipso beato Francisco sacra ibi recepta tonsura processisset [ad²⁰ aliam consanguineis ejus ipsam exinde reducere [volentibus²¹ illa protinus amplexens altare [pannosque²² apprehendens ipsius crinium capitis sui incisura de tecta [eisque²³ consanguineis in hoc fortiter restitit et constanter. Quia cum jam esset mente²⁴ juncta deo pati non poterat ab ejus servitio se divelli denique cum ad ecclesiam sancti Damiani extra civitatem [Assisimatis²⁵ unde traxit originem per eundem beatum Franciscum adducta fuisset ibi ei dominus ad amorem et cultum assiduum sui nominis plures socias aggregavit ab hac siquidem insignis et sacer ordo sancti Damiani per orbem jam longe diffusus salutare sumpsit exordium, hec [exhortante²⁶ ipso beato Francisco huic nove sancteque observantie sequendum dedit initium, hec hujus magne religionis fuit primum et stabile fundamentum, hec hujus alti operis lapis extitit primitivus, hec genere nobilis sed conversatione nobilior virginitatem quam etiam prius custodiverat sub hac sanctimonie regula precipue conservavit, hanc postmodum religionem mater ejus [Ortulana²⁷ nomine piis intenta operibus ipsius nate sequendo vestigia devote suscepit, in qua demum hec optima [Ortulana²⁷ que in [orto²⁸ dominico protulit talem [plantulam²⁹ conclusit feliciter dies suos. Post aliquot vero annos ipsa beata Clara monasterii et sororum [regimine nimia³⁰ ejusdem sancti Francisci devicta importunitate recepit, hec utique fuit arbor procera et eminens longis distenta ramis que in agro ecclesie dulcem fructum religionis attulit et ad cujus delectabilem umbram sub illius amenitate fructum hujusmodi libature [concurrunt³¹ undique multe alumpne fidei et concurrunt. hec fuit [vena vivida³² vallis Spoletane que novum aque vitalis fontem ad refectionem animarum et commodum propinavit [que³³ jam per diversos rivulos in territorium ecclesie derivatus plantaria religionis [infundit.³⁴ Hec fuit altum sanctitatis candelabrum vehementer in tabernaculo domini rutilans ad cujus ingentem splendorem plurime [properaverant³⁵ et properant suas de illius lumine lampades accendentes. Hec profecto in arvo fidei plantavit et coluit vineam paupertatis de qua fructus salutis pingues et divites colliguntur. Hec in predio ecclesie humilitatis [ortum³⁶ constituit multiplici rerum [consortium³⁷ inopia in quo virtutum magna copia reperitur hec in religionis districtu arcem arte abstinence fabricavit in qua larga spiritualis [refectionis alimonia³⁸

ministratur, hec fuit pauperum primiceria ducissa, humilium magistra continentium et penitentium abbatissa. Hec suum monasterium creditamque in illo³⁹ familiam sollicite et prudenter in timore ac servitio domini et plena ordinis observantiâ gubernavit vigil in cura in ministerio studiosa in exhortatione attenta diligens in admonitione in correctione moderata temperata in preceptis in compassione [peramabilis⁴⁰ discreta in silentio in sermone matura et consulta in cunctis ad perfectum regimen oportunis volens magis famulari quam dominari et honorare potius quam honore sustolli. Hujus vita erat aliis eruditio et doctrina in hoc libro vite cetera vivendi regulam didicere in hoc vite speculo relique vite semitas inspexerunt, corpore namque sistebat in terra sed animo versabatur in celo humilitatis vasculum armarium castitatis caritatis ardor dulcor benignitatis, patientie robur nexus pacis et familiaritatis [convivio⁴¹ mitis in verbo lenis in facto et in omnibus amabilis et accepta et ut carne depressa convalesceret spiritu quia [quisquis⁴² hoste suo debilitato fit fortior, nudum solum et interdum sarmenta pro lecto habebat et pro pulvinare [pro⁴³ capite durum lignum unaque tunica cum mantello de vili despecto et hispido panno contenta. Hiis humilibus indumentis ad operimentum sui corporis utebatur aspero [enim³ cilicio de cordulis crinium equorum contexto nonnunquam adhibito ad carnem, arta quoque in cibo et potu districta tanta se in hiis frenabat abstinencia quod longo tempore tribus diebus in [ebdomada⁴⁴ videlicet secunda quarta et sexta feria nichil penitus pro sui corporis alimento gustavit, reliquis nichilominus diebus adeo se cibarium paucitate restringens quod alie de ipsa quomodo sub tam forti districtione subsistere [potuit⁴⁵ mirabantur, vigiliis⁴⁶ et orationibus assidue [dedita⁴⁷ in hiis precipue diurna et nocturna tempora expendebat, diutinis tandem perplexa languoribus cum ad exercitium corporale non [poterat⁴⁸ surgere per [semet ipsam⁴⁹ sororum suarum suffragio [relevabatur⁵⁰ et ad tergum ejus fulcimentis apposis propriis manibus laborabat ne in suis etiam infirmitatibus esset otiosa unde de panno lineo hujus sui studii et laboris plura pro altaris [sacrificiis⁵¹ corporalia fieri fecit et per plana et montana Assisii diversis ecclesiis exhiberi amatrix vero precipua et colona sedula paupertatis sic illam suo affixit animo sic eam⁵² suis desideriis alligavit quod semper in ipsius [dilectione⁵³ firmior et ardentior in amplexu a districta et delectabili [cujus⁵⁴ copula pro ulla nunquam necessitate discessit, nec aliquibus [prorsus⁵ suavis potuit induci ad [consuetudinem⁵⁵ quod suum monasterium proprias possessiones haberet quanquam felicitis recordationis Gregorius papa predecessor noster de multa [indigentia⁵⁶

ipsius monasterii pie cogitans libenter illi voluerit pro sororum ejus sustentatione possessiones sufficientes et congruas deputare, verum quia magnum et splendidum luminare suppressi non potest quin sue radios proferat claritatis in ipsius etiam vita multis et variis miraculis virtus sue sanctitatis effulsit, nam cuidam de sororibus ipsius monasterii vocem quam a longo tempore quasi omnino perdiderat restauravit alii officio lingue penitus destitute loquelam restituit⁵⁷ alteri aurem surdam aperuit ad auditum laborantem febre tumentem [idropisi⁵⁸ plagatam fistula et aliis oppressas languoribus liberavit facto crucis signaculo super ea.⁵⁹ Quendam fratrem de ordine Minorum sanavit ab insanie passione, cum autem quadam vice oleum in monasterio totaliter defecisset ipsa vocato fratre qui erat eidem monasterio pro colligendis [elemosinis⁶⁰ deputatus accepit urceum atque lavit vacuumque juxta fores⁶¹ monasterii posuit ut illum idem frater pro oleo atquirendo deferret, quem cum vellet ipse apprehendere invenit eum oleo beneficio divine largitatis impletum rursum cum uno die non nisi unius panis medietas pro refectioe sororum in eodem monasterio haberetur ipsa medietatem eandem jussit in frusta [dividi⁶² et sororibus dispensari, quam inter manus frangentis ille qui vivus est panis et dat escam esurientibus multiplicavit in tantum quod quinquaginta sufficientes exinde facte fuerint portiones et sororibus discumbentibus distribute, per hec et alia signa conspicua suorum dum adhuc viveret innotuit prementia meritorum. Nam et cum in extremis ageret candidus beatarum virginum cetus micantibus coronis ornatus in quo una ex ipsis eminentior et fulgidior apparebat visus est intrare domum ubi eadem Christi famula decumbebat et usque ad lectum ejus procedere ac circa eam quasi visitationis officium ad confortationis solamen quodam humanitatis studio exhibere, post obitum vero ejus quidam [in⁶³ morbo caduco ruebat et propter crus contractum gradi non poterat ad sepulcrum ipsius delatus fuit, ibi crure ipso quasi fragoris sonitum faciente ab utraque infirmitate curatus [fuit,³ curvi renibus [membris⁶⁴ contracti precipites furia et dementi furore ferales receperunt ibidem integram sospitatem cuidam sua dextera manus cujus ipse usum ex illata sibi vehementi percussione ita perdiderat quod nichil omnino per eam veluti prorsus inutilem poterat operari fuit ad actum suum pristinum ipsius sancte meritis plenarie reformata. Alius qui diutina cecitate lumen oculorum amiserat cum ad idem sepulcrum sub [ductu⁶⁵ alterius accessisset recuperato inibi visu rediit exinde sine duce. Hiis et quam plurimis aliis operibus et miraculis hec venerabilis virgo resplenduit, gloriosis ut evidenter appareat adimpletum id quod de ipsa mater ejus dum esset ex ea gravida et oraret dicitur

audivisse videlicet quod paritura erat quoddam lumen quod orbem plurimum illustraret. Gaudeat itaque mater ecclesia quod talem genuit et educavit filiam que tamquam virtutum fecunda parens multas religionis alumpnas suis produxit exemplis et ad perfectum Christi servitium pleno magisterio informavit, letetur et devota turba fidolium quod rex [illorum⁶⁶ et dominus sororem ipsorum et sociam quam⁶⁷ sponsam sibi elegerat ad suum precelsum et preclarum palatium cum gloria introduxit, nam et sanctorum congaudent agmina quod in superna eorum patria [novellis⁶⁸ regalis sponse nuptie celebrarentur ceterum quia congruit ut quam dominus exaltavit in celo catholica ecclesia veneretur in terra quia de sanctitate vite et miraculis ejus diligenti et attenta [exquisitione³ inquisitione ac examinatione districta et solenni discussione premissis liquido constitit licet [alijs⁶⁹ etiam et in propinquis et in remotis partibus satis essent precognita lucida ejus acta. Nos de communi fratrum nostrorum et prelatorum omnium tunc apud sedem apostolicam existentium consilio et assensu de omnipotentia divina confisi auctoritate beatorum Petri et Pauli apostolorum ac nostra ipsam cathologo sanctarum virginum duximus adscribendam, ideoque universitatem vestram monemus et hortamur attente per apostolica vobis scripta mandantes quatinus [pridie⁷⁰ idus Augusti festum ejusdem virginis devote ac solenniter celebretis et faciatis a vestris subditis venerabiliter celebrari, ut ipsam apud deum habere mereamini piam et sedulam adiutricem et⁷¹ ad venerandum ejus sepulcrum avidius et copiosius Christiani populi confluat multitudo ac celebrius ipsius festivitas precolatur omnibus vere penitentibus et confessis qui ad illud cum reverentia in ejusdem virginis festo vel etiam infra [ejus⁷² festi octavas annuatim accesserint ipsius suffragia petaturi humiliter de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus [confici⁷³ unum annum et quadraginta dies de injunctis penitentiis sibi misericorditer relaxamus. Datum Anagnie [vij.⁰ Kalendas Octobris⁷⁴ pontificatus nostri anno primo.

In hujus igitur rei testimonium sigillum nostrum presentibus apponi fecimus.

(¹) per regnum Franciæ constitutis etc. tilföies. — (²) magnæ. — (³) mangler. — (⁴) virtutis magnifica. — (⁵) illucescunt. — (⁶) prædita. — (⁷) hoc tilföies. — (⁸) emicuit. — (⁹) radiat. — (¹⁰) foris. — (¹¹) nec. — (¹²) quia. — (¹³) aspergeret. — (¹⁴) contereret. — (¹⁵) pretiosum. — (¹⁶) gratia. — (¹⁷) ut. — (¹⁸) induceret. — (¹⁹) famulari. — (²⁰) in. — (²¹) molientibus. — (²²) Aabent Rum i Barth. III. — (²³) eisdem. — (²⁴) integra tilföies. — (²⁵) Assisiatem. — (²⁶) adhortante. — (²⁷) Hortulana. — (²⁸) horto. — (²⁹) plantam. — (³⁰) regimen nimis. — (³¹) concurrerunt. — (³²) nova munda. — (³³) qui. — (³⁴) infudit. — (³⁵) pro-

peraverunt. — (36) hortum. — (37) concertum. — (38) alimonie refectio. — (39) sibi tilföies. — (40) præstabilis. — (41) communio. — (42) quisque. — (43) sub. — (44) hebdomada. — (45) poterat. — (46) insuper tilföies. — (47) deduci. — (48) posset. — (49) seipsam. — (50) levabatur. — (51) sacrificio. — (52) in tilföies. — (53) directione. — (54) ejus. — (55) consentiendum. — (56) indulgentia. — (57) expeditam tilföies. — (58) hydropisi. — (59) eas. — (60) eleemosynia. — (61) ipsius tilföies. — (62) distribui. — (63) qui. — (64) membrisque. — (65) ducatu. — (66) cælorum. — (67) in tilföies. — (68) novellæ. — (69) alias. — (70) secundo. — (71) ut tilföies. — (72) ipsius. — (73) confisi. — (74) xiv. Kalendas Novembris (o: 19 Oktbr.)

Pave *Alexander IV* stadfæster til Fordel for *Minoriterne* de Begunstigelser, som Pave *Innocentius IV* tidligere har tilstaaet dem, da de have tvivlet paa, at disse i alle forekommende Tilfælde kunde komme dem tilgode.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 52—53 af en Afskr. fra Aar 1500.

33.

15 Oktbr. 1255.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et aliis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Cum felicitis recordationis Innocentius papa predecessor noster olim duxerit statuendum ut exempti quantacunque gaudeant libertate nichilominus tamen ratione delicti seu contractus aut rei de qua contra ipsos agitur rite possint coram locorum ordinariis conveniri et illi quo ad hoc suam in ipsos jurisdictionem prout jus exigit exercere vos dubitantes ne per constitutionem hujusmodi libertatibus aut immunitatibus vobis et ordini vestro per privilegia et indulgentias ab apostolica sede concessis prejudicari valeat nobis humiliter supplicastis ut providere super hoc indempnitati vestre paternam sollicitudine curaremus. Quia vero ejusdem ordinis sacra religio sic vos apud nos dignos favore constituit ut nobis votivum existat vos ab omnibus per que vobis possent provenire dispendia immune libenti animo preservare auctoritate vobis presentium indulgemus ut occasione constitutionis hujusmodi nullum eisdem libertatibus et immunitatibus in posterum prejudicium generetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie Idus Octobris pontificatus nostri anno primo.

Pave *Alexander IV* tilstaaer *Minoriterne* Eiendomsret til de *Bygninger* og *Grunde* m. m., *Kirker* undtagne, som de forlade, naar de flytte fra et Sted til et andet, saa at ikke, som hidtil oftere er skeet, vedkommende *Erkebisper*, *Biskopper* og *Prælater* skulle kunne gjøre Fordring paa disse Ting.

Efter Afskr. i *Mascr. Barth. III (D) S. 120—21* af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i *Waddings Annal. Minor. III p. 543*, hvorfra *Varianterne*.)

34.

21 Oktbr. 1255.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis [generalis et provincialibus ministris et universis fratribus ordinis¹ fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Ex parte vestra fuit propositum coram nobis quod nonnulli archiepiscopi et episcopi ac alii ecclesiarum prelati cum fratres vestri ordinis de locis ad alia loca eis et ipsi ordini pia sedis apostolice vel aliorum Christi fidelium [libertate² concessa transferri contigerit priora loca violenter [occupant³ et tam ea quam libros⁴ et paramenta sibi vindicare presumunt in animarum [suarum⁵ dispendium dicti ordinis prejudicium et scandalum plurimorum, Nos igitur super hiis paterna sollicitudine providere volentes ut liceat eisdem fratribus cum de prioribus locis ad alia loca se transferunt tam edificia seu omnem edificiorum materiam locorum que dimittunt ecclesiis duntaxat exceptis, quam libros calices et paramenta predicta ad alia loca transferre ac ipsa edificia cum solo et aliis ad eadem loca [pertinentia⁶ preter [ecclesias⁷ per procuratores a vobis [filij ministri⁸ ad hoc deputatos vendere [ipsorum⁹ pretium in aliorum locorum ad que dicti fratres se transferunt edificationem seu alias in eorum utilitatem convertere cum ipsa priora¹⁰ et alia fratrum loca ad nos et apostolicam sedem specialiter pertinere noscantur presentium auctoritate indulgemus districtius inhibentes ne aliquis predictorum prelatorum seu quevis alia persona ecclesiastica vel secularis predicta loca seu bona occupare accipere seu usurpare aut [quoquo¹¹ modo sibi vindicare presumant absque licentia sedis apostolice speciali decernendo irritum et inane quicquid contra¹² inhibitionem nostram per quoscumque fuerit attemptatum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis inhibitionis et decreti infringere vel ei ausu temerario contraire, siquis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie xij^o Kalendas Novembris pontificatus nostri anno j^o.

(¹) generali ministro et provincialibus custodibus guardianis necnon univ. fratr. de ordine. — (²) liberalitate. — (³) occupent. — (⁴) calices tilføies. — (⁵) mangler. — (⁶) pertinentibus. — (⁷) ecclesiam. — (⁸) filiis ministris. — (⁹) ipsorumque. — (¹⁰) loca tilføies. — (¹¹) quocumque. — (¹²) hujusmodi concessionem et tilføies.

Pave *Alexander IV* fordømmer (Vilhelm de St. Amore's) mod Pavedømmet, Biskopperne og Tiggerordenerne rettede *Skrift*, som er befundet at indeholde falske og skammelige Lærdomme og Paastande, og som enhver under Excommunications-Straf skal brænde eller tilintetgjøre inden otte Dage, efter at denne Fordømmelsesdom er bleven ham bekendt.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 58—63 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings *Annales Minorum* IV p. 26—28 og i Raynaldi *Annal. eccles.* XIV. p. 20—21, hvorfra Varianterne).

35.

28 April 1256.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. Romanus pontifex de summi apostolatus specula urbi et orbi debita servitute prospiciens curis occupatur innumeris et cogitationibus rapitur infinitis quia eminentior ceteris sedes ejus sollicitudines sibi vehementiores accumulat et ipsius auctoritas potior meditationes ei multiplicat ampliores quo enim altius presidet eo longius latiusque circumspicit et quanto plus potest officio tanto [majores¹ vigilantie sibi sarcina incumbente plus pensat quoniam maxime dignitati potissima sollicitudo coheret et altiore honorem onus gravius comitatur curaque profusior ardentioribus stimulis mentem urget. unde cum aliis [plebium² fidelium pastoribus quibus grex dominicus particulariter est commissus immineat de suarum ecclesiarum eminentia [vigilanter³ ad suas oves [attendere⁴ incumbit utique Romano presuli cui est grex ipse generaliter creditus de sublimi ecclesiarum vertice sede scilicet apostolica propensius ad illum et instantius intueri. Quia cum [hii⁵ suis limitatis populis presint singuli quidem singulis hic sine [distinctione⁶ prelatus est pontifex universis; dominice quidem custos vinee generalis et cultor et totius ovilis catholici pastorumque omnium summus pastor incumbente [namque⁷ sibi generali sollicitudine super omnes cum ex hoc sue mentis intuitum per cuncta diffundere teneatur, stupet nimirum [suus⁸ animus et sub tam gravis et difficilis cure [providere⁹ contremiscit quod [posse¹⁰ sufferre ut convenit [vis nature occidue vix confidit¹¹ ad eum namque negotia undique confluent perveniunt lites dubia deferuntur et destinantur implicita et perplexa nec unquam horum influens torrens cessat nec hujus alti pelagi valide infestaeque procelle quiescunt sed hii que nunc imminent expeditis mox alia subsequuntur nec tot implexarum questionum nodi decisione apostolica solvi possunt quin et alie irretite¹² nodose superveniant deliberatione matura et consulta diffinitione solvende immo ex quo de instantibus difficilibus et obscuris dubietatis caliginem verbo sue declarationis ammoverit statim nova et recentia turbulenta ingruunt apostolico dilucidanda oraculo et

ambiguis ac incertis mentibus clare dissertationis [lumine¹³ serenanda. Propter [hoc¹⁴ inest Romano [pontifici¹⁵ sollicitudo sine otio, labor sine quiete, occupatio sine vacatione exercitium sine tranquillo, ingens et sedula meditatio et vigilia sine sompno nec ad modicum etiam sua cotidiana intermissionem habet instantia que nec omittitur aliquo tempore nec aliquod ipsa tempus omittit urget continue quia cogitandi materia semper adest nec successu temporis desinit¹⁶ cum illius diuturnitate perdurat quia nec decursu [temporum¹⁷ deficiunt negotia sed assidue illis succedentibus renascuntur. Nam et hostis antiquus argutus quidem insidiator [calidusque¹⁸ deceptor animarum vehementis et ardentis sollicitudinis causam prebet,¹⁹ emulus quippe pacis fraterne invidus caritatis divisionum [actor²⁰ dissipator unionum et [tranquilli status²¹ fidelium anxius persecutor interserit odia rancores ingerit livores accendit movet lites, jurgia suscitatur [parat²² seditiones et dissentiones procurat et illorum etiam qui perfectiores et firmiores esse creduntur, interdum corda subvertit²³ impietatis sue machinas erigere ac nequitie facies accendere nititur [ibi²⁴ fore²⁵ existimat [malignitatis²⁶ sue conamina obfutura.²⁷ Hinc turbationes oriuntur surgunt inimicitie dissidia prodeunt²⁸ scandala generantur unde sic jam seculum declinavit ad malum quod excrescentibus et invalescentibus in eo noxiis quasi vix locus in ipso salutaribus invenitur et exclusa fere inde concordia quasi stabilem ibi [habeat²⁹ discordia mansionem, quare oportet cura incessabili vigilare ut detorta et corrupta per malitiam bonitatis virtute rectificentur et reformatur [divulsa³⁰ per odium caritate ligentur, commota [sistant et pensent³¹ habeant turbata tranquillum et status fidelium semper in melius roboretur. Sane quidam scripture sacre intelligentiam se habere fatentes sed divertentes a tramite recti sensus cogitaverunt auferre malitiam et contra innocentes et rectos iniquitatem maximam sunt locuti exarserunt in cordibus suis et lingua eorum maliloqua dolum et nequitiam [concinnavit³² surgentes adversus fratres detraxerunt et contra dilectos matris ecclesie filios scandalum posuere. Prodiere inquam et in prava commenta ex nimio calore animi proruperunt libellum quendam³³ perniciosum et detestabilem temere componentes libellum quidem non rationabilem sed reprobabilem non veritatis sed mendacii non eruditionis sed derogationis non [monentis sed mordentis³⁴ non instruendum veraciter sed fallentem, quem nos ad sedem delatum apostolicam venerabili fratri [nostro³⁵ episcopo Tusculano et dilectis filiis nostris Johanni [titulo³⁶ sancti Laurentij in Lucina [Hugoni³⁷ [titulo³⁸ sancte Sabine presbiteris et [Nicolao³⁹ sancti Nicholai in carcere Tulliano [discono⁴⁰ cardinalibus examinandum commisimus ut plene ipsum inspi-

cerent et universa in eo contenta perfecte attenderent et discuterent diligenter quo studiose perlecto et mature ac districte examinato nobisque de hoc plenaria facta relatione ab eis [quia⁴⁰ in ipso quedam perversa et reproba contra [pietatem⁴¹ et auctoritatem Romani pontificis et coepiscoporum suorum et nonnulla contra illos qui propter deum sub artissima paupertate mendicant mundum cum suis opibus voluntaria inopia superantes alia vero contra eos qui salutem animarum zelantes ardentem et sacris studiis procurantes multos in ecclesia dei operantur spirituales profectus et magnum faciunt ibi fructum quedam autem contra [salutarem⁴² pauperum seu mendicantium religiosorum statum sicut sunt dilecti filii fratres Predicatores et Minores qui vigore spiritus seculo cum suis divitiis derelicto ad solam celestem patriam tota intentione suspirant nec non et alia plura inconvenientia digna utique confutatione et confusione perpetua manifeste comperimus contineri. [Quia⁴³ etiam idem libellus magni scandali seminarium et [multe turbationis materia⁴⁴ existerat et inducebat etiam dispendium animarum cum retraheret⁴⁵ a devotione solita et⁴⁶ consueta elemosinarum largitione ac a conversione et religionis ingressu fideles nos libellum eundem qui sic incipit Ecce videntes clamabunt foris quique secundum ipsius [tutoris⁴⁷ tractatus brevis de periculis novissimorum temporum nuncupatur tanquam iniquum scelestum et execrabilem et [instructiones⁴⁸ ac documenta in eo tradita utpote prava [et⁴⁹ falsa et nepharia de fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica [reprobamus⁴⁹ et in perpetuum [condempnamus⁵⁰ districte precipientes ut quicumque libellum ipsum habuerit eum infra octo dies ex quo hujusmodi nostram reprobationem et condempnationem sciverit prorsus in toto et in qualibet sui parte comburere et⁵¹ abolere procuret⁵² in illos [enim⁵³ qui [hujus⁵⁴ nostri precepti fuerint contemptores excommunicationis sententiam promulgamus firmiter in virtute obedientie prohibendo ne quisquam predictum libellum ore apostolico jam dampnatum approbare vel quomodo libet defensare presumat si quis vero presumpserit tanquam contumax inobediens et rebellis Romane ecclesie ab omnibus fidelibus habeatur et nos nichilominus alias contra eum taliter procedemus quod pena condigna temerarium [feriat,⁵⁵ et alii ea perterriti a [similia⁵⁶ frenabuntur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre reprobationis condempnationis precepti et [prohibitionis⁵⁷ infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie [quarto Calendas Maij⁵⁸ pontificatus nostri anno ij.⁰

(¹) majoria. — (²) plebium. — (³) vigilantie. — (⁴) pascendas. — (⁵) illi. — (⁶) distractione. — (⁷) item. — (⁸) ipsius. — (⁹) pondere. — (¹⁰) posset; i Barth. synes først at have staaet: possit. — (¹¹) pondus orbis universi. — (¹²) ac tilføies. — (¹³) luce. — (¹⁴) quod. — (¹⁵) antistiti. — (¹⁶) sed tilføies. — (¹⁷) temporis. — (¹⁸) callidusque. — (¹⁹) humanæ tilføies. — (²⁰) auctor. — (²¹) tranquillitatis. — (²²) contentiones irritat, parit. — (²³) et ibi magis tilføies. — (²⁴) ubi. — (²⁵) plus tilføies. — (²⁶) malignitati. — (²⁷) Her tilføies: Jacit iniquus laqueos, pedicas objicit, ponit tendiculas, ut prudentiores etiam intercipiat et captivet. — (²⁸) et tilføies. — (²⁹) habet. — (³⁰) divulsi. — (³¹) consistent et pausent. — (³²) exco-gitavit. — (³³) valde tilføies. — (³⁴) recte monentem sed mordentem. — (³⁵) mangler. — (³⁶) tituli; titulo er i Barth. senere rettet til: tutore. — (³⁷) Honorio (R.) — (³⁸) I(ohanni). — (³⁹) diaconis (R.). — (⁴⁰) quod (R.). — (⁴¹) potestatem. — (⁴²) salutem. — (⁴³) quodque. — (⁴⁴) magnæ turb. materię; Raynaldi Annal. som her. — (⁴⁵) fraudulenter tilføies h. W. — (⁴⁶) a tilføies h. W. — (⁴⁷) titulum, hvilket nok ogsaa først har staaet i Barth. — (⁴⁸) institutiones (R.). — (⁴⁹) duximus reprobanda (R.). — (⁵⁰) condemnanda (R.). — (⁵¹) omnino tilføies (R.). — (⁵²) et tilføies (R.). — (⁵³) mangler (R.). — (⁵⁴) hujusmodi (R.). — (⁵⁵) feriet. — (⁵⁶) similibus. — (⁵⁷) inhibitionis. — (⁵⁸) iii. Non. Octobris (o: 5 Oktbr.).

Pave *Alexander IV* erklærer de Interdicts-, Suspensions- og Excommunication-Straffe ugyldige, som forskjellige Prælater have forkyndt mod *Minoriterordenen*, dens Stiftelser og Velgjørere for at tiltvinge sig visse Ydelser af samme og gjøre den afhængig af Seculargeistligheden.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 81—84 af en Afskr. fra Aar 1500. (Jfr. Waddings Annal. Minor. III. p. 439—40 og IV. p. 440—41, hvorfra Varianterne).

36.

4 Oktbr. 1256.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et aliis fratribus [de ordine¹ fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Nimis iniqua vicissitudine largitori bonorum omnium respondetur dum [hii² qui de Christi patrimonio [impinguntur³ luxuriant dampnabiliter in eodem Christum patenter in famulis suis persequi non [verentur⁴ ac si factus sit impotens dominus ultionum cum enim abnegantes salubriter vosmet ipsos elegeritis in altissima paupertate Christo pauperi [ad⁵ placitum famulari tanquam nichil habentes et omnia possidentes, non desunt plerique tam ecclesiarum prelati quam alii qui ceca cupiditate traducti proprie aviditati subtrahi reputantes quicquit vobis fidelium pietas elargitur quietem vestram multipliciter inquietant contra vos molestiarum occasiones [varias⁶ exquirentes, volunt namque et si non omnes vobis invitis vestras confessiones audire ac vobis injungere penitentiam et eucharistiam exhibere nec volunt ut corpus Christi in vestris oratoriis reservetur et fratres vestros defunctos apud suas ecclesias sepeliri compellunt et

[illorum⁷ exequias celebrari et si quis decedentium fratrum alibi quam in ecclesiis suis [eligit⁸ sepulturam funus primo ad ecclesias suas deferri cogunt ut oblatio suis usibus cedat nec sustinentes vos habere campanam vel cimiterium benedictum certis [tamen⁹ temporibus permittunt vos celebrare divina, volunt etiam in domibus vestris certum numerum fratrum sacerdotum clericorum et laicorum nec non cereorum lampadarum et ornamentorum pro sua voluntate taxare ac residuum cereorum [et candelarum¹⁰ a vobis exigunt [in toto vel in parte¹⁰ quando [in vestris ecclesiis¹¹ apponuntur, nec permittunt ut novi sacerdotes vestri alibi quam in ecclesiis suis celebrent primas missas vos nichilominus compellentes ut in quotidianis missis quas in vestris locis et altaribus celebratis oblationes ad opus eorum recipiatis et [conservetis,¹² quicquid etiam vobis dum celebratis missarum solennia intra domorum vestrarum ambitum pia fidelium devotione donatur a vobis extorquere oblationis nomine contendentes quod vobis¹³ in ornamentis altaris quam in [luminaribus ecclesiarum fabricis libris et aliis necessitatibus vestris¹⁴ absolute confertur [vel in ultima voluntate legatur in parte vel in toto¹⁰ vendicant¹⁵ juri suo cogendo vos ad synodos suas [et convocationes¹⁰ accedere ac suis constitutionibus subjacere, nec [hiis¹⁶ contenti capitula [scrutinia et inquisitiones¹⁷ in locis vestris [seu alibi¹⁰ de vobis¹⁸ facturos se comminantur fidelitatem juramento firmatam a vestris ministris [custodibus et guardianis nichilominus¹⁹ exigentes nobis quoque ut²⁰ tam extra civitates quam intra cum eis processionaliter veniatis²¹ mandantes excommunicationis sententiam fulminant in benefactores vestros et [id²² ipsum vobis comminantes vos de locis in quibus domino famulamini satagunt ammoveere nisi eis obediat in omnibus supradictis. Ad hec ne vos ad honorabiles civitates et villas ubi religiose ac honeste commorari possitis a populis devote vocati audeatis accedere [ibidem pro vestris usibus edificia ecclesias seu oratoria construere¹⁰ inhibentes tam in accedentes fratres [seu construcentes hujusmodi¹⁰ quam in receptatores eorum [presumunt¹⁰ excommunicationis sententiam promulgare a vobis etiam de [ortorum²³ fructibus decimas [necessario²⁴ de habitaculis vestris sicut de Judeorum domibus contendunt redditus extorquere asserendo quod nisi vos ibidem moraremini eis ab aliis habitatoribus proventus aliqui solverentur, et ut vos sue [ut¹⁰ totaliter subdant ditioni vobis ministros [custodes et guardianos²⁵ volunt preficere pro sue arbitrio voluntatis a quibus omnibus vestris molestiis quidam ex eis non omnino abstinere dicuntur, Cum igitur ordo vester a feliciis recordationis Innocentio tertio Honorio Gregorio et Innocentio iiij Romanis pontificibus predecessoribus nostris et nobis ipsis vestris dignis

sit exigentibus [meritis²⁶ approbatus [et confirmatus¹⁰ et vestre religionis obtentu vos inter alios religiosos artius amplexemur in visceribus caritatis et intentionis nostre existat quod religio vestra que quanto precellit meritis tanto preminere debet prerogativa favoris et gratie specialis privilegiata et immunis sit in omnibus supradictis ne hujusmodi gravamina vobis ab eisdem prelatis vel [etiam¹⁰ eorum subditis ulterius inferantur auctoritate presentium districtius inhibemus omnes interdicti suspensionis et excommunicationis sententias si quas ab ipsis vel eorum aliquo premissorum [occasionem²⁷ in vos vel aliquem vestrum seu ecclesias [vel²⁸ oratoria [et²⁹ benefactores vestros promulgari contigerit decernentes irritas et inanes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre inhibitionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie [iij^o Nonas Octobris³⁰ pontificatus nostri anno secundo.

(¹) ordinis. — (²) ii. — (³) impinguati. — (⁴) merentur. — (⁵) id. — (⁶) vana. — (⁷) eorum. — (⁸) eligat. — (⁹) tantum. — (¹⁰) mangler. — (¹¹) noviter. — (¹²) reserv. — (¹³) tam tilföies. — (¹⁴) libris ecclesiasticis. — (¹⁵) perperam tilföies. — (¹⁶) iis. — (¹⁷) et scrutinia. — (¹⁸) corrigendis tilföies. — (¹⁹) et custodibus. — (²⁰) in hyeme tilföies. — (²¹) ex levi causa tilföies. — (²²) idem. — (²³) hortorum. — (²⁴) necnon. — (²⁵) et custodes. — (²⁶) meritis. — (²⁷) occasione. — (²⁸) et. — (²⁹) vel. — (³⁰) v. Kalend. Septembris (c: 28 August).

Pave Alexander IV tillader Minoriterne i Norden at være tilgjæst i de for Frillelevnet banskatte geistliges Huse, uden derfor selv at falde i Ban.

Indtaget i følgende No. efter Afskrift i Msscr. Barth. III (D) S. 57.

(Ligelyd. Brev til Prædikebrødrene af 18 Marts 1261 trykt i Dipl. Norv. VII. No. 22).

37.

3 Januar 1257.

Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei, dilectis filiis, fratribus Minoribus administrationis Datie, Norvegie, Svetie, et Rige, salutem et apostolicam benedictionem. Attendentes quod necessitas legibus non artatur, devotionis vestre precibus inclinati, auctoritate vobis presentium indulgemus, ut si vos ad domos aliquorum clericorum, qui pro detentione concubinarum sint excommunicationis vinculo innodati, declinare contigerit, licite cum eisdem clericis hospitari possitis, nec propter hoc excommunicationis laqueus vos involvat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indigna-

tionem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Laterani iij.^o Nonas Januarij, pontificatus nostri anno tertio.

Pave Alexander IV tillader Minoriternes Provincialministre i Forening med Diffinitorerne paa Provincial-Kapitlerne at foretage den til Generalministeren hidtil henlagte Examination af de Brødre, hvem Prædikeret skal meddeles.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 56—57 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Se Innocents IV.s Bevilling ovenfor No. 5 og Waddings Annal. Minor. IV. p. 444).

38. 5 Januar 1257. Rom (Lateran).

Omnibus presentes litteras inspecturis Jacobus divina miseratione Lundensis archiepiscopus Svetie primas salutem in domino. Noveritis nos literas domini pape vidisse sub hac forma,

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis ministris provincialibus ordinis fratrum Minorum presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Prohibente regula vestra nulli fratrum vestrorum est licitum predicare populo nisi a generali ministro vestri ordinis examinatus et approbatus fuerit et sibi predicationis officium ab ipso concessum, verum cum pium sit ut predictorum fratrum laboribus et periculosus discursibus evitandis nec non quod animarum salus possit provenire facilius apostolice sedis circumscriptio super prohibitione hujusmodi oportune remedium provisionis apponat. Nos devotionis vestre precibus inclinati ut singuli vestrum in suis provinciis cum diffinitoribus in provincialibus capitulis congregatis fratres in sacra pagina eruditos examinare ac approbare et eis auctoritate nostra officium predicationis deum habendo pre oculis committere valeant ac ipsi sic examinati ac approbati hujusmodi officium libere exercere possint vobis et eisdem fratribus plenam auctoritate presentium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Laterani [Nonis Januarij,¹ pontificatus nostri anno tertio. [*Herefter følger foregaaende No.*]

In hujus igitur rei evidens testimonium sigillum nostrum presentibus jussimus et fecimus apponi.

(¹) Wadding: xiii. Kal. Februarii (o: 20 Januar).

Pave Alexander IV anbefaler Prædikaordene og Minoriternes til Kirkens Prælater og beder, at der ei maa lægges Hindringer i Veien for Overholdelsen af deres Statuter og Nydelsen af de Begunstigelser, Pavestolen har indrømmet dem.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III. (D), S. 114—16 af en Afskr. fra Aar 1500.

39. 13 Januar 1257. Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis abbatibus prioribus decanis archidiaconis prepositis ceterisque ecclesiarum prelatis presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Patris eterni benignitas cui proprium est misereri quondam humane compatiens infirmitati suum coequalem in salutem populorum de trono sue majestatis filium destinavit qui campum ecclesie militantis colonus ingrediens vineam domini Sabaoth verbo plantavit opere fecundavit ac proprio sanguine irrigavit et tandem in torculari pressus passionis se ipsum in salutis poculum pro humana salute optulit deo patri. Verum quia succrescentibus vitiorum sentibus hec vinea in humili jacens solis ardorem recipere non valebat, idem dei filius hora prima terna sexta et nona cultores in ipsam mittere non destitit qui verbo exhortationis et opere continue actionis uvas maturas colligerent et in cellaria domini reportarent, undecima tandem hora sole ad occasum declinante ac mundi jam fine propinquante duo nova luminaria apparere fecit quorum influxu hec vinea vires resumendo germinaret fructumque salutis afferret. Hij sunt dilecti deo et hominibus fratres ordinis Predicatorum et Minorum qui corda hominum tam doctrina et moribus quam etiam devotis orationibus incitando illuminant et ad percipiendum eterne mercedis denarium inflammando sollicitant, ipsos itaque ubique terrarum statu gaudere pacifico affectamus pro re indigna et nimis amara ducentes si aliquis de numero fidelium et potissime prelatorum eos aliquibus turbat injuriis vel offensis. Rogamus itaque devotionem vestram et per dei misericordiam obsecramus et per apostolica scripta vobis mandantes ac in remissionem peccaminum injungentes quatinus illos ex eis qui sunt in vestris civitatibus et diocesibus constituti seu qui ad presentiam vestram quandoque pervenerint pro divina et nostra reverentia affabiliter et benigne recipere procuretis ac eos vestre charitatis studeatis affluentia confovere permittendo ipsos uti libere regularibus eorum observantiis et statutis per sedem apostolicam approbatis ac etiam indulgentiis et litteris quas circumspecta pietas sedis ejusdem eis olim concessisse dinoscitur de sua gratia speciali. Ceterum predictos fratres de favoris plenitudine plenius honorantes eis liberaliter concedatis ut que res sunt

pro animarum salute fieri ab eis auctoritate nostra libere valeant exercere presertim cum ipsi cordi habeant ministerium suum ita laudabiliter et prudenter exequi quod exinde apud vos possint sinceram et stabilem benivolentiam promereri, preces autem nostras, quas ex intimo cordis affectu dirigimus vobis sic adimpleat sinceritas vestra quod per hoc gratiosi favoris premia oportuno tempore compensemus. Datum Neapoli (c: Laterani) Idibus Januarij pontificatus nostri anno tertio.

Pave *Alexander IV* forbyder Geistligheden i Provinsen *Dacia* under Navn af den kanoniske Andel (portio canonica) at afsøde *Minoriterna* en större Del, af hvad der skjænkes til Ordenen.

Indtaget i Brev nedenfor af 31 August 1431 (Msscr. Barth. III (D) S. 49—50).

40. 2 Februar 1257. Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis et dilectis filiis abbatibus prioribus prepositis archidiaconis rectoribus et aliis ecclesiarum prelati per Daticam constitutis, ad quos litere iste pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem. De pia et sancta conversatione dilectorum filiorum fratrum de ordine Minorum, qui sunt in vestris partibus constituti, frequenter evenire percepimus, quod quando aliqui fideles partium earundem seculum relinquentes bona sua piis locis et pauperibus deputant, aliqua de bonis ipsis predictis fratribus pro edificiis libris et vestibus, ac aliis eorum necessitatibus largiantur, non nulli vero aliqua bona ad se spectantia fratribus eisdem pro similibus rebus et necessitatibus, divine retributionis intuitu, in ultima voluntate relinquunt; conantibus vobis aliquando mediam, quandoque tertiam vel quartam partem de bonis ipsis, pretextu portionis canonice ab eisdem fratribus extorquere, in grave ipsorum prejudicium, et scandalum fidelium predictorum. Nos itaque misericorditer attendentes, quod non solum indecens et indignum, ymo est potius ab omni humanitate remotum, aliquid de premissis ab eisdem fratribus exigere, qui sub extrema paupertate viventes, de prelatorum et ecclesiarum elemosinis deberent potius sustentari: Universitatem vestram obsecramus in domino, et in remissionem vobis injungimus peccatorum, ac per apostolica scripta districte precipiendo mandamus, quatinus circa personas dictorum fratrum affectum benivolam, pro divina et nostra reverentia dirigentes, nichil ab eis de bonis hujusmodi ulterius exigatis, sed onera paupertatis eorum de bonorum vestrorum subsidiis potius relevetis, ita quod exinde apud nos gratiosi favoris

augmentum vobis proveniat, et nulla super hoc coactionis necessitas intercedat. Datum Laterani iiii^{to} Non: Februarij, pontificatus nostri anno tertio.

Pave *Alexander IV* paalægger Erkebisperne og Biskopperne i Provinsen *Dacia* ved kirkelige Straffe at bringe de *Novicer* af *Minoriterordenen*, der ifølge Provincialministerens Klage have forladt Ordenen for verdslige Godes Skyld, til igjen at vende tilbage til denne eller en anden Orden.

Indtaget i Brev af 28 Marts 1277 nedenfor (Msscr. Barth. III (D) S. 102—3).

41. 20 Februar 1257. Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus aniversis archiepiscopis et episcopis per Daciam constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Ex parte dilecti filii ministri fratrum Minorum Dacie, fuit propositum coram nobis, quod nonnulli novicii domorum ejusdem ordinis sue administrationis, procurante humani generis inimico, ad seculum sunt reversi, quorum quidam matrimonia contrahunt, quidam vero ad ecclesias et beneficia ecclesiastica que prius habuerant restitui se procurant, seu alias in seculo dampnabiliter evagantur, in animarum suarum periculum et scandalum plurimorum, quamvis per habitum ejusdem ordinis qui dari profitentibus consuevit, quem ipsi sponte ac voluntarie receperunt, et alias apparuerit evidenter quod voluerint absolute vitam mutare, et sub religione domino perpetuo deservire; quare dictus minister de ipsorum salute sollicitus, nobis humiliter supplicavit, ut providere super hoc misericorditer curaremus. De vestra igitur discretionem plenam in domino fiduciam obtinentes, vobis in virtute obedientie per apostolica scripta districte precipiendo mandamus, quatenus, si est ita, dictos novicios ut ad eundem ordinem redeant, vel ad alium debeant se transferre, monitione premissa per censuram ecclesiasticam appellatione remota cogatis, cum a predictis ministro vel fratribus sui ordinis fueritis requisiti. Datum Laterani decimo Kalendas Martij pontificatus nostri anno tertio.

Pave *Alexander IV* meddeler *Minoriterne* Fortolkninger til *Ordensregelen*, der tildele formilde dens oprindelige Strenghed, navnlig med Hensyn til Erhvervelse af Gods og Penge, Afløsning for Døds synde, Valg paa Generalminister, Examination for at opnaa Prædikeret, Ordensbrødres Adgang til Nonneklostre m. m.

Indtaget i Brev nedenfor af 4 Juli 1279 (Msscr. Barth. III (D) S. 185—91).
(Trykt i Waddings Annal. Minor. IV. p. 446—48, hvorfra Varianterne).

42. 20 Februar 1257. Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac custodibus ceterisque fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Ordinem vestrum illo prosequentes affectu quod ipsum inter alios laudabilibus continue proficere incrementis [ferventer¹ optemus libenter ea per que oportuni vigor recipiat fulcimentum paterna sollicitudine procuramus, hinc est quod cum quedam dubia et obscura que in vestra regula continentur animos vestros cujusdam confusione [implicitatis² involvant et nodose intricationis difficultate impediunt intellectum et felicitis recordationis Gregorius³ predecessor noster aliqua ex eis exposuerit et declaraverit semiplene, nos obscuritatem ab illis [perfecte interpretationem declaratione⁴ omnino amovere volentes et ambiguitatis scrupulum circa ipsa de vestris cordibus plenioris expositionis certitudine penitus amputare dicimus quod per eandem regulam quo ad [observationem⁵ evangelii quam injungit non nisi ad ea dumtaxat evangelii consilia [tenemini⁶ que in ipsa regula preceptorie vel inhibitorie sunt expressa, licet autem ministris provincialibus tam eorum vicariis quam aliis providis fratribus venientium ad ordinem receptionem pro suis provinciis de consilio fratrum committere discretorum, non tamen expedit converti volentes indifferenter admitti sed illos tantum qui suffragantibus eis litteratura et aliis laudabilibus circumstantiis possint utiles esse ordini sibi que per vite meritum et aliis proficere per exemplum, soli vero ministri egressos ab ordine cum redierint ad ipsum recipiant et [ejiciant⁷ in certis casibus secundum determinationem vestri generalis capituli jam receptos quamquam vero predicta contineat regula quod clerici faciant divinum officium secundum ordinem sancte Romane ecclesie excepto psalterio ex quo habere poterunt breviaria cum tamen divino [intersint⁸ officio cum aliis celebrantes tunc eis illud [sufficit⁹ et ad dicendum proprium officium non [tenentur,¹⁰ et licet in eadem regula sit prohibitum [ne fratres recipiant¹¹ per se vel per alios [denarios¹² vel pecuniam ullo modo [possunt¹³ tamen si rem sibi necessariam aut utilem velint emere vel solutionem facere pro jam empta vel nuncium ejus a quo res venditur vel aliquem alium volentibus sibi elemosinam facere nisi iidem per se vel per proprios nuncios solvere maluerint, presentare et taliter presentatus a fratribus non est eorum nuncius licet presentetur ab ipsis, sed illius potius cujus auctoritate solutionem facit seu recipientes [eandem¹¹ et ad ipsum si soluto empte rei pretio de [hujusmodi¹⁴ elemosina remaneat aliquid apud eum [prout¹⁵ etiam fratres

pro suis necessitatibus vel commodis [licite habere recursum. Si vero pro aliis fratrum necessitatibus aut commodis nominetur aliquis vel presentetur ab eis potest ille commissam sibi elemosinam sicut et dominis conservare vel apud specialem seu familiarem amicum fratrum nominatum vel non nominatum ab ipsis deponere per eum pro loco et tempore pro ipsorum necessitatibus vel commodis¹¹ sic ut fratres expedire viderint [dispensandam¹⁶ seu etiam ad personas vel loca alia [transfere¹⁷ ad quos etiam fratres pro huiusmodi necessitatibus [vel¹⁸ commodis sana conscientia recurrere poterunt maxime si negligentes fuerint vel necessitates aut incommoda ignoraverint eorundem et taliter nominati vel presentati a fratribus non sunt [ipsorum¹⁹ nuncii seu depositarii sed illorum a quibus [illis²⁰ pecunia vel [denarii²¹ committuntur, nec fratres per se vel per interpositas personas [denarios¹² vel pecuniam recipiunt nominando aut presentando sic aliquos seu ad [huiusmodi¹⁴ nominatos vel presentatos taliter recurrendo [cum²² non sit [intensionis²³ eorum ut de ipsorum auctoritate huiusmodi [denarii²⁴ vel pecunia conserventur aut ab eis²⁵ nomine depositi exigantur licet ipsis nunciis vel depositariis committantur pro necessitate eorundem vel commodo. Et cum in dicta regula [subjungitur²⁶ quod pro necessitatibus infirmorum et aliiis fratribus induendis per amicos spirituales ministri tantum et custodes sollicitam curam gerant. Debent alii fratres curam huiusmodi que prefatis ministris et custodibus ex regula precipue incumbit cum sibi ab illis commissa fuerit [gerere²⁷ diligenter. Dicimus insuper quod cum in ipsa regula contineatur expresse quod fratres nichil sibi [approprient²⁸ nec domum nec locum nec aliquam rem nec in communi [neque²⁹ in speciali [debent³⁰ proprietatem habere sed locorum et domorum ac utensilium et librorum et eorum mobilium que licet habere ordo usum habeat et fratres secundum quod [generalis³¹ et provinciales ministri deponendum duxerint [hiis³² utantur nec vendi debent loca domus vel mobilia huiusmodi seu extra ordinem commutari aut alienari quocumque a quibuscumque personis ad usum fratrum donata vendita permutata seu quocumque justo modo concessa vel translata sunt vel [fuerunt³³ nisi apostolica sedes vel ecclesie Romane cardinalis qui pro tempore fuerit ordinis gubernator generali seu provincialibus ministris auctoritatem super hoc prebuerint vel assensum cum tam immobilium quam mobilium huiusmodi jus proprietatis et dominium illis solis exceptis in quibus expresse donatores seu translatores sibi proprietatem et dominium servasse constiterit nullo medio ad ecclesiam ipsam spectent cui soli fratres domos et loca predicta cum ecclesiis ceterisque suis pertinentiis que omnia in .jus et proprietatem beati

Petri suscipimus³⁴ a cujuslibet alterius jurisdictione illa penitus **exi-**
mentes tam in spiritualibus quam³⁵ temporalibus decernimus **subjacere.**
 De vilibus autem mobilibus vel parum valentibus liceat fratribus **pietatis**
 seu devotionis intuitu vel pro alia honesta et rationabili causa **obtentis**
 super hoc prius superiorum suorum [licentiam³⁶ extra ordinem **aliis**
 elargiri; illud quoque regule predictae capitulum ubi dicitur [ut si **quis**
 fratrum³⁷ instigante humani generis inimico mortaliter peccaverint **pro**
 illis peccatis de quibus ordinatum fuerit inter fratres ut [recurratur³⁸
 ad [solos³⁹ ministros provinciales teneantur predicti fratres ad eos **re-**
 currere quam citius poterunt sine mora ad manifesta [tamen⁴⁰ et **pub-**
 lica pertinet, possunt tamen iidem ministri pro fratrum laboribus et
 periculosus discursibus evitandis si expedire viderint custodibus et **aliis**
 discretis fratribus presbiteris super [hiis³² committere vices suas **volu-**
 mus [aut⁴¹ ut ipsi ministri constituent vel constitui faciant tot per **pro-**
 vincias quot ad [hoc⁴² necessarios noverint de maturioribus et discre-
 tioribus fratribus sacerdotibus qui super [hiis⁴³ peccatis cum occulta
 vel privata fuerint audiant penitentes nisi ministris aut custodibus suis
 ad loca [eorum¹¹ declinantibus maluerint confiteri; ad hec pro eo quod
 in regula dicitur ut decedente generali ministro a provincialibus **mini-**
stris et custodibus in capitulo⁴⁴ fiat electio successoris, di-
 cimus quod singularum provinciarum custodes unum ex se constituent
 quem cum suo provinciali ministro pro ipsis ad capitulum dirigant vices
 suas committentes eidem, et cum juxta regule prefate tenorem nulli
 fratrum liceat populo predicare nisi a ministro generali fuerit exami-
 natus et approbatus et sibi officium predicationis ab ipso concessum
 [pontifice idem minister⁴⁵ vices suas ministris provincialibus et eorum
 vicariis committere in hac parte, ita tamen ut ipsi provinciales vel iidem
 vicarii in ipsorum provincialium absentia una cum [diffinitoribus⁴⁶ in
 provincialibus capitulis fratres suarum provinciarum qui examinatione
 indigere creduntur examinent et approbent eisque hujusmodi officium
 prout secundum deum viderint expedire concedant, si qui vero exami-
 nari non egent pro eo quod in theologica facultate et predicationis
 officio [sint⁴⁷ instructi si etatis maturitas et alia que requiruntur in
 talibus conveniant in eisdem [possunt⁴⁸ de generalis [et¹¹ vel suorum
 provincialium [ministorum¹¹ licentia seu mandato populo predicare, per
 id autem quod in eadem regula continetur quod fratres non ingrediantur
 monasteria [monacharum⁴⁹ propter illos quibus a sede apostolica con-
 cessa [fuerit⁵⁰ licentia specialis, [dicimus¹¹ ingressum [in monasteria¹¹
 tantummodo [de¹¹ monialium inclusarum ordinis sancti Damiani pro-
 hibitum fore ipsis⁵¹ ad que nemini licet ingredi nisi ei a sede [ipsa⁵²

facultas super [hoc⁴² specialiter tribuatur, et nomine monasterii claustrum [domos⁵³ et officinas interiores volumus comprehendi ad aliarum vero cenobia monialium possunt sicut et alii religiosi fratres illi ad predicandum vel petendum elemosinam aut pro aliis honestis et rationabilibus causis accedere et intrare, quibus id a superioribus suis pro sua fuerit maturitate vel idoneitate concessum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Laterani x. Kalendas Martij pontificatus nostri anno tertio.

(¹) ferventius. — (²) implicatos. — (³) papa tilfoies. — (⁴) perspicue declarationis interpretatione. — (⁵) observantiam. — (⁶) teneamini. — (⁷) rejiciant. — (⁸) intersunt. — (⁹) sufficiat. — (¹⁰) teneantur. — (¹¹) mangler. — (¹²) denarium. — (¹³) recipere possint. — (¹⁴) hujus. — (¹⁵) possunt. — (¹⁶) dispensandum. — (¹⁷) transferendum. — (¹⁸) seu. — (¹⁹) eorum. — (²⁰) eis. — (²¹) denaria. — (²²) ut. — (²³) intentionis. — (²⁴) denarius. — (²⁵) ipsorum tilfoies. — (²⁶) subjungatur. — (²⁷) querere. — (²⁸) appropriet. — (²⁹) nec. — (³⁰) debeant. — (³¹) generales. — (³²) iis. — (³³) fuerint. — (³⁴) et tilfoies. — (³⁵) in tilfoies. — (³⁶) licentia. — (³⁷) quod si qui fratres. — (³⁸) recurrant. — (³⁹) suos. — (⁴⁰) tantum. — (⁴¹) autem. — (⁴²) hæc. — (⁴³) hujusmodi. — (⁴⁴) Pentecostes. — (⁴⁵) possunt iidem ministri. — (⁴⁶) definitores. — (⁴⁷) sunt. — (⁴⁸) possint. — (⁴⁹) monialium. — (⁵⁰) est. — (⁵¹) declaramus tilfoies. — (⁵²) apostolica. — (⁵³) domus.

Pave Alexander IV paalægger Patriarcher, Erkebisper og Biskopper, om fornødiges ved kirkelige Straffe, at bringe lærde og læge, der have gjort Angreb paa Prædikebrødrenes og Minoriternes Ret til at prædike og høre Skriftemaal, beskyldt dem for Dovenskab m. m., til inden en vis Tid at tilbagekalde sine Udsagn og Beskyldninger.

Efter Afskr. i Mscr. Barth. III (D) S. 66—70 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annales Minorum IV. p. 452—54, hvorfra Varianterne.)

43.

30 Marts 1257. Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus patriarchis archiepiscopis et episcopis ad quos [littere¹ iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Non sine multa cordis amaritudine animique [perturbatione² audivimus quod nonnulli magistri et doctores et alii acuentes [ut gladium¹ linguas suas et venenum aspidum gerentes sub labiis [eorum¹ ad infamiam gravamen et dispendium innocentium illud in sugillationem et lesionem dilectorum filiorum fratrum Predicatorum et Minorum nequiter vomuerunt, et licet ipsos distincte

non nominaverint nec vocabulis propriis expresserint, eosdem [tamen³ quibusdam verborum involutis et certis [ac tantis⁴ circumlocutionibus [aptius invenerunt,⁵ ita quod ex talibus [illorum⁶ dictis [majestate⁷ tanquam [si¹ expressim illos nominassent innotuit quod de ipsis fratribus loquebantur, fuderunt [iniquum⁸ virus et contra eos in scolis predicationibus et alibi asserere presumpserunt quod in via et statu salvandorum non erant nec meritoria nec salutifera existeret eorum mendicitas et paupertas cum deberent valetudine corporali et aliis justis impedimentis cessantibus propriis manibus [laborare⁹ sub spe alieni subsidij non torpendo nec pro sustentatione vel necessariis extranea mendicando suffragia seu ab aliis vite adminicula expectando, [quique¹⁰ licentia [et¹¹ commissione Romani pontificis seu [diocesis¹² episcoporum predicationis exercere officium et confessiones audire libere non valebant tamquam per hoc sacerdotibus parochialibus prejudicium [inferretur, ad¹³ alia nichilominus prava et iniqua in detractionem eorum et suorum ordinum derogationem ora maliloqua relaxando. Cum igitur iidem ordines fuerint dudum a sede apostolica sicut clari sacri et conspicui approbati ex quibus jam nonnulli fratres ad supernam [pervenire¹⁴ patriam in sanotorum numero sunt adscripti et velut eminentia candelabra et duo magna luminaria in ecclesia dei luceant et ab ipsorum fratribus et cultoribus sacre doctrine lumen diffundatur ubique per orbem Christi evangelium ardentem et efficaciter predicetur ac recta et sana consilia et exempla salutaria prebeantur. Cum etiam dicti fratres sacre scripture ac verbi dei studio ac animarum profectibus nec non divinis officiis et orationibus instanter et incessanter intendant nequaquam otio marcentes sed opere se optimo et potissimo exercentes cum sapientia [extat¹⁵ opus maximum. Nec sint [plures¹⁶ qui operantur exterius quam qui studium cognoscende [veritatis¹⁷ exercent. Unde et dominus, ministrante et operante Marta Marie audientiam [attentionem¹ et studium circa verbum ipsius precipue commendavit. Ex quo [liquide¹⁸ patet ipsos fratres ad operandum¹⁹ manibus non teneri quin ymo si [hiis²⁰ intermissis laborarent manibus potiora ac utiliora utique in minora minusque utilia opera non sine animarum dispendio commutarent [propter quod¹ constat²¹ meritoriam [esse²² mendicitatem eorum et [ipsos²³ tam ab [hiis²⁰ quibus predicant quam ab aliis elemosinas petere [et accipere illosque²⁴ ipsas [posse²⁵ fratribus eisdem salubriter elargiri. Cum insuper iidem fratres omnia propter deum reliquerint exilia vite subsidia mendicantes Christumque imitentur [paupertate²⁶ perfectionem evangelicam amplectendo propter quod evidenter apparet eos non solum in statu salvandorum existere sed etiam perfectorum et

per sue religionis observantiam que quidem ipsius perfectionis evangelice tenet formam [interne²⁷ retributionis premio precellentem [gratiam²⁸ promereri. Cum etiam de licentia [et²⁹ commissione aut concessione Romani pontificis seu legatorum ejus vel ordinariorum locorum licite possiat predicare populis et confessiones audire et penitencias injungere salutare. Aliorum inferiorum prelatorum et rectorum ecclesiarum ac sacerdotum parochialium assensu minime requisito. Volumus et per apostolica vobis scripta districte precipiendo mandamus quatinus singuli vestrum in civitatibus et diocesibus suis ad requisitionem dictorum fratrum ordinum eorundem civitatum et diocesum per se vel per alios inquirentes de plano et sine strepitu iudicii super assertione et presumptione [hujusmodi³⁰ diligentius veritatem; omnes magistros doctores et alios qui³¹ in scholis sive in predicationibus seu alibi premissa [seu³² aliquod [premissorum³³ dicere [attemptaverint³⁴ vel in posterum attemptabunt ex parte nostra monere studeant ut infra certum terminum ab ipsis prefigendum eisdem suum dictum in [hiis³⁵ publice revocent male se dixisse fatentes illaque [detestantur³⁶ penitus et retractent asserendo constanter contrarium et illud etiam fideliter predicando. Quod si forte³⁷ monitis eorundem in hac parte aliquiescere non curaverint ex tunc contra eos ad suspensionis excommunicationis et perpetue privationis beneficiorum suorum ecclesiasticorum [sententias³⁸ sublato cujuslibet appellationis impedimento procedant. Laicos de hoc culpabiles vel fautores hujusmodi presumptorum animadversione debita percellentes secularis brachii ad hoc si necesse fuerit auxilio invocato. Nos enim nichilominus auctoritate presentium districtius inhibemus ne quisquam premissa vel [aliqua³⁹ premissorum pertinaciter astruere vel quomodo libet [aliter⁴⁰ defensare presumat, quicumque vero id presumpserit tanquam contumax et ecclesie Romane rebellis ab omnibus fidelibus habetur, contra quem etiam taliter procedemus quod pena condigna ipsum pro sua temeritate feriet et alii ejus exemplo perterriti a presumptione simili frenabuntur. Ne autem aliquis ex ignorantia velamen excusationis assumat vobis universis et singulis districte precipimus ut ad requisitionem fratrum eorundem ordinum in civitatibus et diocesibus vestris manentium presentes litteras et [eorum⁴¹ tenorem in ecclesiis vestris et sinodis publicetis et faciatis solenniter publicari non obstantibus aliquibus litteris vel indulgentiis alicui vel aliquibus personis ab apostolica sede concessis quod interdicti suspendi vel excommunicari aut extra suas civitates et dioceses seu loca in causam trahi non possint per litteras apostolicas que de indulto [hujusmodi⁴² plenam et expressam non [fecerint⁴³ mentionem seu quibuscunque aliis

indulgentiis et litteris sedis ipsius per quas effectus presentium impediri valeat vel differri et constitutione de duabus dietis edita in concilio generali literis venerabilibus fratribus nostris Turonensi et Rothomagensi archiepiscopis et episcopo Parisiensi super hoc directis a nobis nichilominus in suo robore duraturis. vos autem memoratos fratres omni benevolentia et gratia prosequentes eos tanquam probatos et acceptos Christi ministros habeatis pro divina et nostra reverentia propensius commendatos ipsos ab injuriis et molestiis [oportunis⁴¹ presidiis defendentes ita quod ex hoc vobis et vestris ecclesiis [obligemus⁴². Datum Laterani iij.^o Kalendas Aprilis pontificatus nostri anno iij.^o

(¹) Mangler. — (²) turbatione. — (³) in. — (⁴) et cantis. — (⁵) apertius innuerunt. — (⁶) eorum. — (⁷) manifesto. — (⁸) inquam. — (⁹) operari. — (¹⁰) quodque de. — (¹¹) vel. — (¹²) dioeces. — (¹³) inferrent ac. — (¹⁴) provecti. — (¹⁵) existat. — (¹⁶) pluris et. — (¹⁷) divinitatis. — (¹⁸) liquido. — (¹⁹) suis tilföies. — (²⁰) iis. — (²¹) igitur, ex iis tilföies. — (²²) existere. — (²³) quod ipsi. — (²⁴) ac recipere, illique. — (²⁵) possunt. — (²⁶) pauperem. — (²⁷) in æternæ. — (²⁸) gloriam. — (²⁹) vel. — (³⁰) hujus. — (³¹) sive tilföies. — (³²) vel. — (³³) ipsorum. — (³⁴) attemptarunt. — (³⁵) detestentur. — (³⁶) ipsi tilföies. — (³⁷) sententiis. — (³⁸) aliquod. — (³⁹) earum. — (⁴⁰) fecerunt. — (⁴¹) optimis. — (⁴²) fortius obligemur.

Pave Alexander IV tillader efter Ansøgning *Minoriterna* under almindeligt Interdikt at holde Gudstjeneste i Stilhed og for lukkede Døre samt med Udelukkelse af dem, der ligge under Ban.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 54—55 af en Afskr. fra Aar 1500. (Se Innocents IV.s omtrent ligelydende Bevilling ovenfor No. 7.)

44.

1 Decbr. 1257.

Viterbo.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali ministro et fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Devotionis vestre precibus inclinati ut tempore generalis interdicti non pulsatis campanis excommunicatis et interdictis exclusis clausis januis et submissa voce in ecclesiis et oratoriis vestris divina possitis officia celebrare auctoritate vobis presentium indulgemus dum modo causam non dederitis interdicto nec id vobis contingat specialiter interdicti. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Viterbii Kalendis Decembris pontificatus nostri anno tertio.

Pave *Alexander IV* meddeler *Minoriterordenen* det Privilegium, at den ei kan præjudiceres ved noget Pavebrev, der ikke udtrykkelig gjør en Undtagelse fra nærværende Indulgents.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 55 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Jfr. Waddings Annal. Minor. IV. p. 475 og III. p. 409—10).

45.

11 Februar 1258.

Viterbo.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris custodibus et guardianis nec non universis fratribus ordinis Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Celestia querentibus terrenis contemptui derelictis libenter illud specialiter presidium favoris impendimus quod eis pacis et quietis producere gratiam sentiamus, ea propter dilecti in domino filii presentium vobis auctoritate concedimus ut a quoquam conveniri per litteras apostolicas non possitis nisi de hac indulgentia et ordine vestro expressam fecerint mentionem sententias omnes excommunicationis suspensionis et interdicti si quas in vos vel aliquem vestrum communiter vel divisim per quoscunque contra hujusmodi concessionem nostram contigerit promulgarı decernentes irritas et inanes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Viterbij iij.^o Idus Februarij pontificatus nostri anno iij.^{to}

Pave *Alexander IV* fritager *Minoriterne* for at svare nogen den kanoniske Andel af kirkelige Gjenstande, der legeres Ordenen.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 110—11 af en Afskr. fra Aar 1500.

46.

15 Mai 1258.

Viterbo.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Pium est et consonum equitati ut vos qui abnegantes salubriter vosmetipsos elegistis in paupertate Christo pauperi ad placitum famulari tanquam nichil habentes et omnia possidentes illius intuitu cujus vicarius sumus in terris illa prosequamur gratia per quam cultus ejus ampliari valeat et paupertas vestra in aliquo revelari. Hinc est quod necessitatibus vestris compatientes eterno affectu ut de hiis que in ornamentis vel pro eis aut libris seu fabrica luminaribus anniversario septimo vigesimo tricesimo sive aliis

ad perpetuum cultum divinum seu pro pitanciis ad sustentationem vestram aut indumentis vestris vobis legantur nulli canonicam justitiam aut portionem aliquam teneamini exhibere devotioni vestre tenore presentium indulgemus districtius inhibentes ne quis a vobis aliquid extorquere presumat, et sententias omnis excommunicationis suspensionis et interdicti si quas in vos vel aliquem vestrum seu executores testamentorum vel heredes decedentium seu benefactores vestros communiter vel divisim per quosunque contra hujusmodi concessionem et inhibitionem nostram promulgari contigerit decernentes irritas et inanes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum inhibitionum concessionum et decreti infringere vel ei ausu temerario contraire. si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Viterbij Idibus Maij pontificatus nostri anno iiij.^o

Pave *Alexander IV* tilstaar *Minoriternes* General- og Provincialminstre Ret til at lade Brødre af Ordenen promovere til geistlige Grader efter en forudgaaet *Præsentation* for vedkommende Biskopper men uden nogen Examination fra disses Side.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 118—19 af en Afskr. fra Aar 1500.

47.

16 Juli 1258.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Convenit ut sacer et lucidus ordo vester sicut religionis altitudine pollet sic per sedis apostolicæ gratiam privilegio fulgeat speciali, attendentes igitur quod ejusdem ordinis fratres de locis ad loca ipsius ordinis sepius transmittuntur propter quod stabilem et perpetuam in certis et determinatis ejusdem ordinis domibus non faciunt mansionem, considerantes etiam quod bonos idoneos et approbatos a vobis fratres facitis ad ordines promoveri vestris supplicationibus inclinati ut liceat vobis ordinandos fratres ejusdem ordinis quibuscunque malueritis catholicis pontificibus concionem et gratiam predictæ sedis habentibus presentare ipsisque pontificibus presentatos a vobis fratres sine qualibet examinatione per eosdem pontifices fienda et absque omni promissione seu obligatione ipsorum ordinandorum fratrum ad ordines promovere vobis et ordini vestro auctoritate presentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attempt-

tare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie xvij^o Kalendas Augusti pontificatus nostri anno quarto.

Pave Alexander IV erklærer, foranlediget ved Paastande om det modsatte, at *Minoriterne* med Samtykke af pavelige Legater eller vedkommende Biskopper have Ret til at *prædike, høre Skriftemaal, absolvere og paa-lægge Pénitents* uden at behøve Tilladelse af de lavere Prælater eller Sognepresterne.

Indtaget i Brev nedenfor af 29 Juli 1272 (Msscr. Barth. III (D) S. 101).
(Trykt i Waddings Annal. Minor. III p. 488, hvorfra Varianterne).

48.

14 Marts 1259.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Cum olim quidam temere sentientes et ad sobrietatem sapere nescientes impudenter assererent quod de licentia et commissione diocesanorum episcoporum libere non poteratis predicationis¹ officium et confessiones audire sine parochialium sacerdotum licentia et assensu. Nos ad tollendam et confutandam assertionem hujusmodi et dilucidandam in talibus veritatem dudum in quibusdam litteris nostris determinando expressimus quod vos de licentia vel [commissione² aut concessione legatorum sedis apostolice vel ordinariorum locorum libere potestis predicare populis audire confessiones [et absolvere penitentes³ ac penitencias injungere salutes [aliorum prelatorum inferiorum et rectorum ecclesiarum ac⁴ sacerdotum parochialium assensu, [numine⁴ requisito. Volentes igitur hujusmodi nostram determinationem irrefragabiliter observari auctoritate presentium districtius inhibemus ne [quisquam⁵ super hiis vel eorum [aliquo⁶ vos vel aliquem vestrum aut etiam confitentes vobis contra premissa determinationis formam aliquatinus molestare presumat, discernentes nichilominus irritum et inane quicquid a quoquam contra inhibitionem hujusmodi contigerit attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre inhibitionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie [primo (o: pridie) Idus Martij⁷ pontificatus nostri anno quinto.

(¹) exercere iustificas. — (²) permissione. — (³) Fra [mangler. — (⁴) minime. — (⁵) quis. — (⁶) aliquis. — (⁷) iiii. Idus Maii (o: 13 Mai).

Pave *Alexander IV* tilstaar *Minoriterne*, som have besluttet ikke at ville efterkomme Paalæg om at indsamle Penge, den Ret, at de ikke mod sin Villie kunne tvinges hertil, ikke engang ved senere Pavebreve, naar disse ikke udtrykkelig undtage fra nærværende Brev.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 114 af en Afskr. fra Aar 1500.

49.

17 April 1259.

Neapel.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Vera semper in amore virtutum delectatur humilitas et cuncta sollicitè refugit que sibi aliquod fame vel conscientie illatura dispendium pertimescit, ob quod sicut accepimus quod a nullo vestrum alicujus specialis loci vel persone pre-textu verbum exhortationis de colligenda pecunia proponatur in ordine vestro laudabiliter statuistis pie cogitantes et proinde quod dum singulariter ab hiis immunes vivitis ad veram proximorum salutem predicationis officium liberius exerceatis, Nos igitur devotorum vota salubria benignis affectibus prosequi delectantes quod nullus ex vobis per litteras apostolicas de cetero impetrandas seu de mandato alicuius ad pecuniam colligendam cogi possit invitus nisi littere ipse de hac indulgentia plenam fecerint mentionem vobis auctoritate presentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Neapoli xv Kalendas Maij pontificatus nostri anno quinto.

Pave *Alexander IV* tilstaar *Minoriterne* Ret til, selv med Bistand af verdalig Magt, at bane sætte, paagribe og fængsle *Apostater* og opsøtsige inden Ordenen, uanseet hvilken Dragt de imidlertid have antaget.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 116—17 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings Annal. Minor. IV p. 489, hvorfra Varianterne).

50.

17 Septbr. 1259.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris [ceterisque¹ fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. [Provisioni vestre cupimus² provenire³ subsidiis ut⁴ semper in melius deo propitiante proficiat et si quid obstare dinoscitur sollicitè corrigatur. [Vos⁵ itaque quos in divini nominis amore vigiles delectat extirpare vitia et plantare virtutes ut apostatas [et⁶ insolentes vestri ordinis in quocunque habitu

fuert nisi vestris [salubribus⁷. monitis atquiescant excommunicare capere ligare et carceri tradere et invocare ad hoc si [necesse⁸ fuerit auxilium brachii secularis⁹ possitis auctoritate presentium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Anagnie quintodecimo Calendas Octobris pontificatus nostri anno quinto.

(¹) et aliis. — (²) Provisionis nostræ. — (³) debet tilfoies. — (⁴) religio vestra tilfoies. — (⁵) Vobis. — (⁶) vel. — (⁷) salutaribus. — (⁸) opus. — (⁹) si videbitur expedire tilfoies.

Pave Alexander IV paaelægger den høiere Geistlighed at være *Minoritane* behjælpelig med at erholde sine *Apostater* adleverede fra dem, der beskytte dem, og i fornødent Fald bamsætte disse.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 117—18 af en Afskr. fra Aar 1500.

51.

21 Oktbr. 1259.

Anagni.

Alexander episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis abbatibus prioribus decanis archidiaconis prepositis et aliis ecclesiarum prelati ad quos littere presentes pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Cum sicut ex parte dilectorum filiorum generalis et provincialium ministrorum ordinis Minorum fuit propositum coram nobis quod nonnulli persone ecclesiastice seculares et regulares apostatas ejusdem ordinis qui post professionem in ipso ordine factam ad seculum revertantur, quosdam videlicet in religionis habitu aliquos vero in seculari secum aut in suis obsequiis vel ecclesiis seu monasteriis detinere presumant in animarum suarum periculum injuriam dicti ordinis et scandalum plurimorum. Nos volentes super hiis paterna sollicitudine providere universitati vestre per apostolica scripta stricte precipiendo mandamus quatinus quilibet vestrum cum a fratribus dicti ordinis requisiti fueritis omnes illos cujuscunque conditionis existant qui hujusmodi apostatas postquam per ministros custodes et guardianos predicti ordinis quorum sunt cure commissi excommunicati publice fuerint a se non rejecerint sed scienter eos secum aut in suis obsequiis vel ecclesiis retinuerint vel eis in hoc presterint auxilium vel favorem cum ipsis taliter communicando in crimine hujusmodi criminosi post latam in eos excommunicationis sententiam simili sententia involvant denunciatis excommunicationis sententie innodatos, contradictores per censuram ecclesiasticam compe-

scendo appellatione postposita non obstante si aliquibus conjunctim vel divisim a sede apostolica indultum existat, quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Anagnini duodecimo Kalendas Novembris pontificatus nostri anno quinto.

Pave Alexander IV tilstaar de Brødre af Minoriterordenen, der drage ud blandt en Del nævnte, Pavestolen ikke undergivne, Nationer i Europa, Asien og Afrika, Ret til at prædike, have Samkvem med bansatte, dispensere, absolvere og paa mange andre Maader begunstige geistlige og verdslige Personer, der omvende sig til den katholske Kirke, grundlægge og rensse Kirker, forsyne dem med Prester og i det hele træffe Foranstaltninger, der ellers ere Legater og Kirkens høiere Prælater forbeholdne, naar saadanne ikke findes paa vedkommende Steder.

Indtaget i Vidiase nedenfor af 22 Marte 1496 (Barth. III (D) S. 105—9).

52.

26 Januar 1260.

Viterbo.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis fratribus ordinis fratrum Minorum ad terras Saracenorum paganorum Gregorum, Bulgarorum, Cumanorum, Ethiopum, Sirorum, Hiberorum, Alanorum, Gazarorum, Scitarum, Gottorum, Ruthenorum, Acerbitorum, Nibianorum, Nestorianorum, G(e)orgianorum, Armenianorum, Hindorum, Molelicorum, Tartarorum, Hungarorum majoris Ungarie Continorum captivorum apud Turcos aliarum infidelium nationes orientis seu aliarum partium quarumcumque proficiscentibus salutem et apostolicam benedictionem. Cum hora undecima Christus in vinee sue culturam vos posuerit vinitores, quorum labores parvum primis denario recompensat presentium vobis auctoritate concedimus ut in terris que ad huc apostolice sedis magisterio non intendunt proponere verbum dei et constituti ibidem non obstante quod siqui eorum sint excommunicatione ligati in verbis officio et cibo aut in aliis secure communicare et ipsos seu alios converti ad unitatem fidei Christiane cupientes recipere baptizare et aggregare ecclesie filii valeatis et presbiteri ex vobis ipsos aggregatos possint insignire caractere clericali et ipsos ad acolitatus ordinem promovere liceat vobis etiam ibidem redeuntibus ad obedientiam sedis apostolice qui sunt excommunicatione ligati absolutionis beneficium juxta formam ecclesie impartiri, et super eo dispensare cum ipsis qui sacros ordines receperunt et celebraverunt divina officia sic ligati, hoc ipsum vobis sit licitum circa illos de terris eisdem qui temporibus indebitis vel infra etatem legitimam aut qui omnes uno die vel

qui superiores pretermisiss inferioribus conferre seu recipere ordines presumpserunt, si tamen in hoc servata forma talis extiterit per quam ordines recepissent, vobis preterea licitum sit dispensare ut illi ex nationibus vestre predicationi commissis qui post susceptionem sacrorum ordinum vel in gradibus seu casibus a divina lege minime prohibitis matrimonia contraxerunt maneant in eisdem, et hii qui ad unitatem ecclesie, ut inter suos habitent et eisdem communicent, nec non quod clerici nationum ipsarum publice ad obedientiam sedis apostolice redeuntes gaudeant privilegio clericali sit etiam vobis licitum omnium fidelium in terris predictis confessiones audire ac ipsis injungere penitentias salutare et excommunicatos a canone vel alio modo juxta formam ecclesie absolvere dummodo injurias et dampna passis satisfaciant competenter, cum irregularibus etiam ipsarum partium in casibus in quibus solent legati sedis apostolice dispensare ac etiam cum clericis partium ipsarum patientibus defectum natalium dum modo non sint de adulterio *insestu aut regularibus procreati sit vobis dispensandi facultas, quam circa illos similiter habeatis facultatem qui ab unitate fidei seu ecclesie catholice vel religione aut clericali ordine recesserunt si redire voluerint et digne satisfacere de commissis ita quod ipsi religiosi ad sua loca salva disciplina ordinis resumentur, et illos ex jam dictis qui excommunicationis vinculo sunt astricti juxta premissam formam et premissae satisfactionis modum absolvere valeatis et cum eisdem regularibus sicut est expressum superius dispensare, ad hoc sit vobis etiam facultas absolvendi occisores clericorum et religiosarum personarum in predictis partibus constitutos, fundandi ibidem de novo ecclesias et reconciliandi illas que sunt aliquo casu prophanate ac de novo fundatis rectores idoneos providendi, et illis qui de gentibus vel scismaticis noviter sunt conversi dandi licentiam ut uxores suas cum quibus in gradibus a lege divina non prohibitis contraxerunt valeant retinere, de causis quoque matrimonialibus quas in partibus illis ad audientiam vestram deferri contigerit legitime cognoscendi, ad discordantes inter se invicem quod ad pacem et concordiam redeant necnon inordinate viventes ut de suis excessibus sicut justum fuerit satisfactionem exhibeant eos compellendi per censuram ecclesiasticam vobis libera sit potestas. Insuper in locis in quibus vos hospitari contigerit vel in locis partium earundem in quibus residentiam facietis missas et divina officia celebrare. et in eisdem partibus cimiteria benedicere et dare indulgentias mutare vota facultatem et licentiam habeatis; Ceterum vobis concedimus quod a catholicis patriarchis archiepiscopis et episcopis possitis ordines et alia sacramenta ecclesiastica *susplicere ac vestes sacer-

dotales altaris pallas et corporalia per illos qui ex vobis sunt presbiteri cum vobis necesse fuerit benedicere ubi catholicorum episcoporum copia non habetur, nec non alia facere que ad augmentum dei nominis et ad ampliacionem catholice fidei ac reprobationem et irritationem illorum qui sacris traditionibus contradicunt sicut pro loco et tempore videritis expedire. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum concessionum infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Viterbij vij^o Kal: Februarij pontificatus nostri anno sexto.

Pave *Alexander IV* erklærer forskjellige Overenskomster, som enkelte af *Minoriterordenens* Kustoder, Guardianer og Brødre have været nødt til til at indgaa med Kloster- eller Seculargeistligheden, angaaende Ordenssager, som de ikke uden Generalministerens eller Provincialministrernes Samtykke kunne forføie over, for aldeles magtesløse og ugyldige.

Indtaget i Vidisse nedenfor af 22 Marts 1496 (Barth. III (D) S. 112—13).

53.

10 Februar 1260.

Rom.

Alexander episcopus servus servorum dei dilecto filio generali ministro ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Mente sollicita curare debemus ut quos deus in sortem quiete contemplationis elegit in suis devotis actibus foveamus ut a subditis nichil attemptetur quod votis presidentium objiciatur; lecta siquidem coram nobis tua petitio continebat quod licet fratres ordinis tui ex statuto seu consuetudine ipsius ordinis absque tuo et suorum provincialium ministrorum assensu nullas super hiis possint compositiones facere que ad eundem ordinem pertinere noscuntur nonnulli tamen tam custodes quam guardiani et fratres alii ipsius ordinis pro redimendis vexationibus que sibi a religiosis personis et clericis secularibus sepius inferuntur diversas cum eis compositiones et pacta obligationibus interpositis et adjectis conditionibus super locis ad ordinem ipsum pertinentibus eorumque cimiteriis sine tua et ipsorum ministrorum licentia sunt inire coacti. Et sicut tua petitio subjungebat talia nisi in prejudicium tue auctoritatis et privilegiorum a sede apostolica tuo ordini concessorum fieri nequeunt. Quare nobis humiliter supplicasti ut super hiis providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati componens conditiones obligationes et pacta omnia quocunque nomine censeantur ne super premissis absque tua et dictorum ministrorum provincialium licentia et assensu contra hujusmodi

predicti ordinis statutum vel consuetudinem taliter inita esse noscuntur cum sint temeraria penitus et indigna presentium auctoritate irrita esse decernimus et nullius existere firmitatis ac ministros custodes guardianos et fratres predictos ad eorum observantiam non teneri. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri decreti infringere vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome iiij Idus Februarij pontificatus nostri anno sexto.

Pave Alexander IV tillader Minoriterordenens Ministre, Kustoder og Guardianer at absolvere de Brødre af Ordenen, der maatte tro sig rammede ved en almindelig Dom, udstedt af en Biskop eller anden Dommer mod dem, der staa i noget Slags Forbindelse med bansatte.

Indtaget i Vidisse nedenfor af 17 August 1272 (Barth. III (D) S. 58).

54. 26 Novbr. 1260. Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei dilecto filio ministro generali ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Contingit interdum sicut accepimus quod locorum ordinarij vel alij iudices in participantes cum excommunicatis sententiam proferunt generalem propter quod tui ordinis fratres cum talibus quos lucrari domino cupiunt vel quia eorum subsidiis indigent conversantes de participando cum eis habent conscientiam remordentem, super quo provideri a nobis fuit ex parte tua humiliter supplicatum; nos itaque volentes animarum saluti consulere ac hujusmodi periculis obviare presentium auctoritate concedimus ut hujusmodi fratres quotiens talem sententiam sic incurrunt possint juxta formam ecclesie per ministros custodes vel guardianos ipsorum absolvi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Laterani vj Kal: Decembris pontificatus nostri anno sexto.

Pave Alexander IV tilstaar af Ærbødighed for St. Franciscus som Minoriterordenens Stifter og St. Antonius som dens Medlem Ordenens Ministre og Brødre Ret til under almindeligt Interdikt paa de nævnte Helgeners og St. Claras Festsage, Aftnerne forud samt i de nærmest følgende 8 Dage i Forening med kloster- og seculargeistlige at holde høitidelig Gudstjeneste for aabne Døre med Udelukkelse af bansatte.

Indtaget i Vidisse nedenfor af 22 Marts 1496 (Barth. III (D) S. 125—26.)

55. 21 Marts 1261. Rom (Lateran).

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et ceterisque fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Pro reverentia beati Francisci confessoris qui vestri sacri ordinis extitit institutor ac etiam sancti Anthonij professoris ejusdem ordinis nec non pro sancte commiserationis et vite vestre meritis delectamur vos prosequi dono gratie specialis. Hinc est quod nos vestris supplicationibus annuentes vobis auctoritate presentium indulgemus ut cum generale fuerit interdictum in vigiliis et festivitibus dictorum sanctorum et beate Clare et octo diebus immediate sequentibus vos cum religiosis et secularibus clericis qui tunc in vestris convenerint ecclesiis apertis januis excommunicatis dumtaxat exclusis divina officia ibi solenniter celebrare possitis, dummodo vos aut iidem religiosi et clerici causam non dederitis interdicto, nec id vobis vel eis contingat specialiter interdicti. Nulli ergo omnino (hominum) liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Laterani xij.^o Kal: Aprilis pontificatus nostri anno septimo.

Pave Clemens IV stadfæster Minoriternes Ret til at prædike og erklærer den Mening ugyldig, at Sognepresternes Samtykke skulde være fornødent, naar Pavestolen, en Legat eller vedkommende Biskop har meddelt Tilladelse.

Indtaget i Vidiase af 3 (16?) Novbr. 1348 (Mascr. Barth. III (D) S. 98—99).
(Trykt i Waddings Annal. Minor. IV. p. 523, hvorfra Varianterne).

56. 20 Juni 1265. Perugia.

Clemens episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali ministro et fratribus universis ordinis [fratrum¹ Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Quidam temere sentientes et ad sobrietatem sapere nescientes impudenter presumunt asserere quod de licentia [et² commissione aut concessione [Romanorum pontificum³ seu legatorum apostolice sedis vel ordinariorum locorum vos sine sacerdotum parochialium licentia et assensu non [potestis⁴ libere predicare populis audire confessiones absolvere [penitentes⁵ ac penitencias injungere salutare. Nos igitur volentes assertionem tam temerariam penitus confutare [et⁶ elucidare in talibus [veritate deliberationis⁷ provida declaramus

quod si vobis detur licentia committatur seu concedatur a legatis predictae sedis aut ordinariis locorum nedum a Romano pontifice de quo procul dubio esset erroneum dubitare an in omnes sine alicujus consensu imo [etiam¹ invitis [quibuscunque⁸ hujusmodi possit concedere [pietatem⁹ populis legatis et ordinariis subjectis eisdem libere predicare potestis audire confessiones absolvere vobis confitentes ac penitencias vobis confitentibus injungere salutare aliorum inferiorum prelatorum et rectorum ecclesiarum ac sacerdotum parochialium assensu, nullatenus requisito illis casibus exceptis qui de jure consuetudine seu retentione ab eis specialiter facta sedi legatis [et¹ ordinariis predictis specialiter [relinquantur,¹⁰ ad quos non licet vos manus extendere nisi vobis specialiter [committantur,¹¹ ideoque auctoritate apostolica districtius inhibemus ne quisquam super hiis vel eorum aliquo vos vel aliquem vestrum aut etiam confitentes vobis vel ad predicationes vestras forsitan accedentes contra premissae declarationis formam aliquatinus molestare [presumat¹². Decernentes nichilominus irritum et inane quicquid a quoquam contra declarationem et inhibitionem hujusmodi contigerit attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare contigerit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Perusij duodecimo Kalendas Julij pontificatus nostri anno primo.

(¹) Mangler. — (²) vel. — (³) Romani pontificia. — (⁴) poteratis. — (⁵) confitentes. — (⁶) ac. — (⁷) veritatem deliberationis. — (⁸) quibuscunque. — (⁹) pietatem. — (¹⁰) relinquantur. — (¹¹) committatur. — (¹²) presumant.

Pave Clemens IV forbyder, foranlediget ved Klager fra *Minoriterordenen*, under Bane Straf at tilføie dens Kirker og Stiftelser nogen Slags Vold eller Skade.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 121—22 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings *Annales Minorum* IV. p. 523—24, hvorfra Varianten.)

57.

29 Juni 1265.

Perugia.

Clemens episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et [provincialibus ministris ac universis fratribus ordinis¹ fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. In [aliquibus² locis aliquando illas prout accepimus persecutiones et angustias sustinetis ut vix sit possibile [vobis³ ibidem conditori omnium⁴ prout cupitis devotum impendere famulatum; Hinc est quod nos vestre providere quieti et malignorum mactis obviare volentes ut nullus de cetero ecclesias aut

loca vestra ausu temerario presumat infringere aut in illis violentiam dampnabilem exercere auctoritate presentium districtius inhibemus; Illi autem qui [divino⁵ postposito timore secus facere presumpserint ipso facto sententiam excommunicationis incurrant a qua non possint absolvi nisi per sedem apostolicam vel⁶ conservatores ab [ea⁷ vobis aut eidem ordini deputatos. Nulli ergo omnino hominum liceat (hanc) paginam nostre inhibitionis infringere vel ei ausu temerario contraire, siquis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Perusij iij Kal: Julij pontificatus nostri anno primo.

(¹) universis ministris guardianis et fratribus de ordine. — (²) quibusdam. — (³) quod. — (⁴) valeatis tilföies. — (⁵) divini nominis. — (⁶) per tilföies. — (⁷) eadem.

Pave Clemens IV forbyder at bygge de forskjellige Ordeners Klostre, Kirker og andre Bygninger med kortere indbyrdes Mellemrum end 300 Canner (omtrent 500 Alen), maalte i ret Linie.

Efter Afskr. i Mscr. Barth. III (D) S. 122—24 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. IV p. 526—27, hvorfra Varianterne.)

58.

30 Novbr. 1265.

Perugia.

Clemens episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Ad consequendam gloriam celestis patrie sic divina pietas humilitatem vestram per suam gratiam cernitur allexisse quod semper¹ intenti estis et vigiles ut [nulla² vobis et proximis per innocentis vite studium atquiratis. [Hic³ enim et alia⁴ pauperrime religionis vestre merita nos inducunt⁵ ut in omnibus que ad dei laudem et tranquillum devotionis vestre statum cupitis habeamus providentie studium efficacis. Sane non sine quadam animi [turbatione⁶ frequenter audivimus quod inter vos et religiosos aliquos illa de causa emulationis et [dissentionis⁷ materia [exoritur quia⁸ ipsi domos et ecclesias regulares juxta loca [vera⁹ non sine gravi vestro prejudicio et dispendio [manifeste¹⁰ quandoque construere [presumit.¹¹ Cum itaque ad apostolici spectet officij dignitatem de regno militantis ecclesie cujuslibet scandali materiam abolere. Nos¹² volentes quod hujusmodi emulationis et [dissentionis⁷ occasio per nostre diligentie studium amputetur auctoritate presentium ordinamus et [districtius¹³ inhibemus quod nulli liceat [. . . modo¹⁴ de Predicatorum Penitentie Jesu Christi [Carmelitarum¹⁵, Eremitarum sancti Augustini sancte Clare aliisque ordinibus in pauper-

late fundatis, nullique mulierum de predictis [sive de¹⁶ quibuscumque aliis ordinibus aliquod monasterium ecclesiam vel oratorium edificare seu construere, nulli quoque seculari vel religioso cujuscumque professionis ecclesiam [monasterium vel oratorium¹⁷ jam edificatum in aliquem transferre de ordinibus memoratis infra spatium trecentarum cannarum a vestris ecclesiis mensurandarum per aerem¹⁸ ubi alias¹⁹ mensurari loci non permittit dispositio. Preterea statuimus ut quicquid contra hujusmodi inhibitionis et ordinationis nostre tenorem ex nunc in antes edificatum fuerit diruatur, et ne de notitia ordinum et quantitate cannarum hujusmodi possit dubitatio aliqua [suboriri²⁰ illos ordines intelligi volumus [qui²¹ in paupertate [fundati et²² qui ex regula vel constitutionibus suis extra [cepta²³ ecclesiarum [vel²⁴ monasteriorum suorum [seu officinarum²⁵ et clausuram ipsorum [multas²⁶ debent possessiones habere; Quod si aliquis de ordinibus [ipsis²⁷ possessiones in aliquibus membris suis habere in aliis vero non habere noscatur eum quoad ordinationem inhibitionem et statutum hujusmodi predictis ordinibus in paupertate fundatis volumus annumerari, et quamlibet ipsarum cannarum octo palmarum longitudinem continere non [obstante²⁸ varia locorum consuetudine sive privilegiis²⁹ seu litteris quibuscumque tam supradictis ordinibus quam mulieribus vel eorum alicui a sede apostolica sub quacumque forma concessis seu etiam concedendis que de presentibus specialem et expressam non fecerint mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam [nostrarum³⁰ inhibitionis ordinationis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Perusij [iiii^{to} Nonas Januarij pontificatus nostri anno ij^o.³⁰

(¹) ad hoc tilföies. — (²) illam. — (³) hæc. — (⁴) sancta tilföies. — (⁵) Her tilföies: quod sumus ex intimo cordis affectu solliciti. — (⁶) perturbatione. — (⁷) dissensionis. — (⁸) oriretur quod. — (⁹) vestra. — (¹⁰) manifesto. — (¹¹) presumebant. — (¹²) digne tilföies. — (¹³) districto. — (¹⁴) amodo. — (¹⁵) beatæ Mariæ de monte Carmeli. — (¹⁶) seu. — (¹⁷) vel monasterium, seu oratorium. — (¹⁸) etiam tilföies. — (¹⁹) recte tilföies. — (²⁰) exoriri. — (²¹) mangler. — (²²) fundatos. — (²³) septa. — (²⁴) officinarum earum. — (²⁵) nullas. — (²⁶) ipsius. — (²⁷) obstantibus. — (²⁸) indulgentiis tilföies. — (²⁹) nostræ. — (³⁰) ii. Kal. Decembr. p. n. a. 1 (c: 30 Novbr. 1265), hvilken Datering man foretrækkes, hvis følgende Breve Datum er rigtig; Pavens Opholdstedet viser ogsaa, at Dateringen i Barth. (2 Januar 1267) er uriktig.

Pave *Clemens IV* indskrænker den af ham tidligere fastsatte Afstand mellem de forskellige Ordeneres Klostre, Kirker og Stiftelser til noget mindre end det halve.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III. (D), S. 124—25 af en Afskr. fra Aar 1500.

59.

13 April 1266.

Perugia.

Clemens episcopus servus servorum dei dilectis filiis magistro et universis prioribus ordinis fratrum Predicatorum salutem et apostolicam benedictionem. Quia plerumque in futurorum eventibus tali solet sedes apostolica successione procedere ut nonnunquam illa concedat que postmodum ex causa contingat immutari prout locorum temporum et personarum qualitate pensata in dominiq̃ conspicit salubriter expedire; Dudum siquidem ut inter religiosos potissime per nostre diligentie studium emulationis et dissentionis tolleretur occasio et caritatis integritas servaretur per nostras sub certa forma litteras ordinandum duximus et districtius inhibendum quod nulli liceret extunc de fratrum Minorum Penitentie Jhesu Christi Carmelitarum Heremitarum sancti Augustini sancte Clare seu quibuscumque aliis ordinibus aliquod monasterium ecclesiam seu oratorium edificare seu construere aut iam edificatum vel edificandum in aliquem transferre de ordinibus memoratis infra spatium trecentarum cannarum a vestris ecclesiis mensurandarum per aerem ubi alias mensurari loci non permittit dispositio; Nos super hiis cum fratribus nostris deliberatione prehabita hujusmodi spatium de ipsorum fratrum consilio restringentes ipsum ad centum xl cannas duximus reducendum, omnibus aliis que in premissis nostris litteris continentur in suo nichilominus robore duraturis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum restrictionis et reductionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Perusij Idibus Aprilis pontificatus nostri anno secundo.¹

(¹) Et Brev af samme Indhold men tildels afvigende i Form og dateret Viterbo 5 Juni 1266 findes i Waddings Annal. Minor. IV. p. 537.

Pave *Clemens IV* paalægger den hele Geistlighed paa Begjæring at bane dem af Regular- eller Seculargeistligheden, som i sine Klostre og Stiftelser tilbageholde *Apostater* fra Minoriterordenen, efter at disse af sine rette overordnede ere satte i Ban.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 99—100 af en Afskr. fra Aar 1400.
(Trykt i Waddings Annal. Minor. IV. p. 533, hvorfra Varianten).

60.

15 Decbr. 1267.

Viterbo.

Clemens episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus universis archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis abbatibus prioribus [archiprioribus¹ decanis archidiaconis plebanis et aliis ecclesiarum [prelatis et² rectoribus ad quos litere iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Cum sicut ex [parte³ dilectorum filiorum generalis et provincialium ministrorum ordinis fratrum Minorum fuit propositum coram nobis nonnullae persone ecclesiasticae seculares et regulares apostatas ejusdem ordinis qui post professionem in ipso ordine factam ad seculum revertuntur quosdam videlicet in religionis habitu, aliquos vero in seculari secum aut in suis [obsequia⁴ vel ecclesiis seu monasteriis detinere [presument⁵ in animarum suarum dispendium in injuriam predicti ordinis et scandalum plurimorum. Nos volentes super hiis paterna sollicitudine providere universitati vestre ad instar felicitis recordationis Alexandri pape predecessoris nostri⁶ per apostolica scripta precipiendo mandamus quatinus singuli vestrum cum a fratribus [ipsis⁷ requisiti fueritis omnes illos cujuscumque conditionis existant qui hujusmodi apostatas postquam per ministros custodes seu guardianos predicti ordinis quorum sunt cure commissi excommunicati publice fuerint a se non rejecerint sed scienter eos secum aut in suis obsequiis vel ecclesiis [seu⁸ monasteriis retinuerint vel eis in hoc auxilium prestiterint vel favorem cum [ipsi⁹ communicando taliter in crimine hujusmodi [criminosis⁹ post latam in eos excommunicationis sententiam simili sententia involvantur denuntiatis excommunicationis vinculo innodatos, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita [compescentes,¹⁰ non obstante si [aliquibus¹¹ a sede apostolica sit indultum quod interdici suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam de indulto hujusmodi mentionem. Datum Viterbij xviii Kal: [Juniarum¹¹ pontificatus nostri anno tertio.

(¹) archipresbyteris. — (²) mangler. — (³) parte. — (⁴) obsequiis. — (⁵) praesument. — (⁶) Jfr. ovenfor No. 41. — (⁷) vel. — (⁸) ipsis. — (⁹) criminosos. — (¹⁰) compescendo. — (¹¹) Januarii, som maa være rigtigt, da xviii Kal. Jun. er Idus Maj.

Notaren Ramitius af Benevents Afskrift af Pave Alexander IV.s Brev ovenfor No. 48, beseglet af Biskop Peter af Odense.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 100—102 efter en Afskr. fra Aar 1500.

61.

29 Juli 1272.

Orvieto.

In nomine domini amen. Hoc est transcriptum cujusdam littere bulla domini Alexandri pape iiij vera et integra bullate non fracte non abolite non cancellate nec in aliqua ejus parte corrupte vel vitiate, tenor cujus talis est. [*Her følger No. 48 ovenfor.*] Actum et scriptum fuit presens transcriptum et ab originali sumptum apud Urbem veterem ac una cum discretis viris Johanne de Guartino clerico et notario Henrico de Trajetto et Nicholao de sancto Germano clericis ac in Romana curia procuratoribus diligenter cum predicta littera auscultatum sub anno domini m.^o cc.^o lxxij.^o indictionis xv^o mensis Julij die xxix, pontificatus domini Gregorij pape decimi anno primo.

Ad manus (o: majus) autem hujus transcripti robur et evidentiam pleniorē venerabilis pater dominus Petrus Ottoniensis episcopus huic transcripto sigillum suum duxit liberaliter apponendum et ego Ramitius de Benevento sacrosancte Romane ecclesie auctoritate notarius publicus presens transcriptum notavi et prout in predicta littera de verbo ad verbum inveni nichil addito vel diminuto fideliter et attente de mandato dicti episcopi transcripsi, publicavi meoque solito signo signavi.

Erkebiskop Otto af Milano og Broder Otto, Biskop af Minden, udstede Transcript af Pave Alexander IV.s Brev No. 54 ovenfor.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 57—58 af en Afskr. fra Aar 1500.

62.

17 August 1272. Verona (Orvieto?).

Otto dei gratia Mediolanensis archiepiscopus et frater Otto Myndensis episcopus universis presentes literas inspecturis salutem in domino sempiternam. Noveritis nos litteras domini pape Alexandri iiij^{ti} non rasas aut abolitas non *cancellitas aut in aliqua sui parte vitiatas vel corruptas cum veris bulla et filo serico inspexisse sub hac forma. [*Her følger Brev No. 54 ovenfor.*] In hujus igitur rei testimonium et perpetuam firmitatem presens transcriptum fieri fecimus et nostris sigillis duximus roborandum. Actum apud urbem Veronam (veterem?) anno domini m.^o cc.^o lxxij.^o xvj Kal: Septembris. Pontificatus domini Gregorij pape x anno primo.

Anders, Abbed i Allehelgens-Kloster, og Erik, Erkedegn i Lund, udstede Vidisse af Pave Alexander IV.s Brev ovenfor No. 41.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 102—3 af en Afskr. fra Aar 1500.

63.

28 Marts 1277.

Lund.

Universis presentes litteras inspecturis Andreas dei gratia abbas Omnium sanctorum et Ericus archidiaconus Lundensis salutem in eo qui est omnium vera salus. Noverit vestra dilectio nos vidisse ac legisse quasdam litteras felicitis recordationis domini Alexandri pape iiij, in nulla sui parte vitiatas, tenorem hujusmodi continentes. [*Her følger Brev No. 41 ovenfor.*] In hujus rei testimonium presentes sigillis nostris litteras fecimus consignari. Datum Lundis anno domini m.^o cc.^o lxxvij.^o quinto Kalendas Aprilis.

Guido, Erkebiskop af Berry, udsteder Vidisse af Pave Alexander IV.s Brev ovenfor No. 42.

Efter Afskr. i Mscr. Barth. III (D) S. 185 og 191 af en Afskr. fra Aar 1500.

64.

4 Juli 1279.

Paris.

Universis presentes litteras inspecturis frater Guido permissione divina Bituriensis archiepiscopus Aquitanie primas salutem in domino sempiternam. Noveritis nos vidisse diligenter inspexisse ac legisse quasdam litteras domini Alexandri pape quarti non raras non abolitas non cancellatas nec vitiatas in aliqua parte sui cum veris bulla et serico tenorem hujusmodi continentes. [*Her følger Brev No. 42 ovenfor.*] Nos autem in hujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris duximus apponendum. datum Parissius anno domini millesimo ducentesimo septuagesimo nono iiij.^{to} Nonas Iulij.

Pave Nikolaus III udgiver en bekræftet Afskrift af Pave Gregor IX.s Brev om den hellige Franciscus og erklærer, at den skal gjælde lige med det oprindelige Brev.

Efter Afskr. i Mscr. Barth. III (D), S. 278—80 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. V p. 88—89, hvorfra Varianterne).

65.

25 August 1279.

Soriano.

Nicolaus episcopus servus servorum dei universis Christi fidelibus ad quos littere iste pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Litteras felicitis recordationis Gregorii pape ix predecessoris nostri non abolitas non cancellatas non vitiatas vera bulla bullatas inspeximus diligenter, quarum tenorem de verbo ad verbum ex [*scerta¹ scientia presentibus fecimus annotari decernentes ac statuentes ut idem

tenor eandem vim eundemque vigorem ac idem robur per omnia obtineat sic insertus que ipse littere bulla ipsa munit [obtinere² noscuntur etiam si dicte littere nunquam in posterum apparerent et eadem sibi fides in iudicio et extra iudicium adhibeatur omnino que predictis originalibus litteris [preberetur³, predictus vero tenor earundem litterarum talis est. [*Her følger Brev No. 3 ovenfor.*] Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre annotationis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Suriani octavo Kalendas Septembris, pontificatus nostri anno secundo.

(¹) certa. — (²) mangler. — (³) perhiberetur.

Pave Honorius IV tilstaar paa Ansøgning *Minoriterne* Ret til at lade hvilken-somhelst Biskop lægge Grundstenen til deres Kirker og Stiftelser samt indøise disse og deres Kirkegaarde, naar den dertil nærmeste Biskop vægrer sig eller udættter Sagen over fire Maaneder.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 119—20 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. V p. 155—56 og 495, hvorfra Varianterne.)

66.

29 Novbr. 1285. Rom (St. Sabina).

Honorius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali [et provincialibus ministris ceterisque¹ fratribus ordinis [fratrum² Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Ex parte vestra fuit propositum coram nobis quod licet vobis per specialia privilegia sedis apostolice sit indultum ut ad civitates vel villas ubi religiose ac honeste commorari possitis a populis evocati accedere ibique pro vestris usibus edificia et ecclesias sive oratoria construere valeatis, diocesani tamen locorum in ecclesiis seu oratoriis que de novo vultis construere primarium lapidem ponere et constructa consecrare ac cimiteria vobis juxta ecclesias vel oratoria predicta benedicere denegant pro sue libito voluntatis. Aliqui vero diocesanorum ipsorum cum ad ecclesias et loca vestra pro premissis exequendis³ propter [adventionem⁴ et personarum multitudinem quas secum ducunt gravant vos non modicum in expensis. Quare nobis humiliter supplicastis ut providere vobis super hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati devotioni vestre auctoritate presentium indulgemus ut si diocesani predicti a vobis humiliter requisiti hujusmodi lapidem in predictis ecclesiis vel oratoriis ponere ac ecclesias vel oratoria predicta ac etiam altaria vestra consecrare et cimiteria benedicere denegaverint vel id facere ultra quatuor

menses distulerint⁵ per quoscumque [volueritis⁶ episcopos gratiam et [concionem⁷ sedis apostolice habentes premissa recipere libere valeatis. Nalli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctam Sabinam [tertio Kalendas Decembris⁸ pontificatus nostri anno primo.

(¹) ministro et. — (²) mangler. — (³) accedunt tilføies. — (⁴) S. 155: evectionem; S. 495: evectionum. — (⁵) vos tilføies. — (⁶) malueritis. — (⁷) communionem. — (⁸) xv. Kalend. Februar. (c: 18 Januar 1286).

Pave Honorius IV erklærer de Overenskomster, som Ministre, Kustoder, Guardianer og Brødre af Minoriterordenen ved Anlæg af Kirker og Stiftelser have indgaaet med de Prælater og andre geistlige, inden hvis Territorium disse ligge, for ugyldige, naar de stride mod de Ordenen tilstaaede Privilegier og ei ere stadfæstede af Generalministeren eller Generalkapitlet.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 111—12 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. V p. 496—97, hvorfra Varianterne).

67. 10 Februar 1286. Rom (St. Sabina).

Honorius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali [et provincialibus ministris ac¹ universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Religionis favor sub quo² domino [deservitis³ et fructus uberes qui ex [veris⁴ laboribus in ecclesia universali divina gratia cooperante proveniunt nos inducunt ut illa vobis⁵ concedamus per que ab impedimentorum obstaculis liberati, fructificare in eadem ecclesia liberior valeatis, sane [pro⁶ parte vestra fuit propositum coram nobis quod nonnulli ministri custodes guardiani et fratres vestri ordinis in [receptione⁷ domorum et locorum ejusdem ordinis cum prelati rectoribus et clericis ecclesiarum in quarum territorio domos et loca predicta consistunt sine tua fili generalis et alicuius predecessorum tuorum ac generalis capituli ordinis predicti licentia et assensu, compositiones et pacta varia in prejudicium indulgentiarum et privilegiorum apostolice sedis eidem ordini concessorum inire temere [presumpserunt,⁸ cum id eis nec ex auctoritate competeret nec ex speciali esset concessione commissum, nec a te [fili generalis nec⁹ a tuis predecessoribus¹⁰ vel ab [eodem¹¹ capitulo fuerunt compositiones hujusmodi et pacta acceptata. Quare nobis humiliter supplicastis ut¹² ex conventionibus et pactis eisdem taliter presumptis in hiis que ordini prefato tam ex apostolice sedis privilegiis et indulgentiis quam a jure communi concessa esse noscuntur nimium derogetur providere super

hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos [itaque¹³ super hoc de benignitate apostolica volentes providere presentium [auctoritate¹⁴ decernimus quod ex conventionibus et pactis talibus et taliter initis in hiis que ipsi ordini vel personis aut locis ejusdem sive de jure communi competant sive per privilegia [vel¹⁵ indulgentias sint concessa eidem ordini locis domibus vel personis prejudicium nullum fiat sed compositionibus et pactis ipsis, dummodo nec a te memorate generalis nec a predecessorum tuorum aliquo vel dicto capitulo [acceptate¹⁶ fuerint nequaquam, [non¹⁷ obstantibus¹⁸ tam [ipsis ordinibus¹⁹ domibus personis et locis quam hiis cum quibus [eadem²⁰ compositiones et pacta sunt inita jus pristinum absque alicujus impedimenti obice integrum conservetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum concessionis et decreti infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctam Sabinam, iij Idus Februarij, pontificatus nostri anno primo.

(¹) ministro et. — (²) virtutum tilföies. — (³) servitis. — (⁴) vestris. — (⁵) favorabiliter tilföies. — (⁶) ex. — (⁷) receptionibus. — (⁸) presumpserint. — (⁹) sive. — (¹⁰) prefata generalis tilföies. — (¹¹) eorum. — (¹²) quia tilföies. — (¹³) igitur. — (¹⁴) tenore. — (¹⁵) et. — (¹⁶) acceptata. — (¹⁷) mangler. — (¹⁸) et tilföies. — (¹⁹) ipsius ordinis. — (²⁰) eodem.

Pave Nikolaus IV erklærer paa Grund af derom fra enkelte Sider ytret Tvivl, at *Minoriterordenen* og dens rörlige og urörlige Eiendomme ere *undtagne* fra enhver anden *Jurisdiktion* end *Pæpstolens*, hvorunder Ordenen umiddelbart sorterer.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 288—90 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings *Annales Minorum* V. p. 513—14, hvorfra *Variante*rne.)

68.

30 April 1288. Rom (Vatikanet).

Nicolaus episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Quia nonnulli qui hesitare se asserunt ubi non est aliquatenus hesitandum [non sine¹ malignitatis astutia in dubium revocare conantur utrum vos et ordo vester exemptionis privilegio gaudeatis et an juris et proprietatis beati Petri ac etiam a cujusvis alterius jurisdictione prorsus exempti et tam in spiritualibus quam temporalibus quorum vobis usum habere licet immediate subjecti sedi apostolice existatis quantumcumque vobis et eidem ordini per diversos predecessores nostros Romanos pontifices super hiis

plene sicut [asseritur² sit provisum. Nos vestre ac ejusdem ordinis providere quieti paterne studio sollicitudinis intendentes sicque volentes super hoc omnem dubitationis ambiguitatis et querele materiam funditus amputare ne quis vos et eundem ordinem super exemptione hujusmodi et aliis vestris et ipsius ordinis libertatibus et immunitatibus quibuscumque vobis et ei ab apostolica sede concessis impugnare valeant vel quomodolibet molestare vos et ordinem ipsum a cujusvis alterius jurisdictione omnimoda prorsus eximimus de gratia speciali decerpentes vos et eundem ordinem immediate sedi subjacere predictæ, ecclesias vero et oratoria domos loca libros utensilia et alia mobilia et immobilia quorum usum habetis ex licito cum ceteris quocumque modo pertinentibus ad predicta et aliquod predictorum in jus et proprietatem beati Petri apostolica auctoritate suscipimus illis ex eis dumtaxat exceptis in quibus expresse donatores seu translatores sibi proprietatem et dominium constituerit reservasse, preterea ecclesias oratoria domos et loca predicta que tenetis et inhabitatis et tenebitis et inhabitabitis in futurum dum et [quotiens³ vos illa tenere ac inhabitare contigerit esse omnino exempta decernimus nulloque medio sedi memorate subesse. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre exemptionis decreti susceptionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum secundo Kalendas Maij pontificatus nostri anno primo.

(¹) dum in. — (²) asseritis. — (³) quoties.

Pave Nikolaus IV tilstaar Minoriterne Ret til under almindeligt Interdikt at skrifte og modtage Absolution, holde Gudstjeneste i Stilhed for Ordenens Medlemmer samt modtage Nædverens og den sidste Salvelses Sakramenter.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 277—78 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. V p. 515—16, hvorfra Varianterne).

69.

24 August 1288.

Rieti.

Nicolaus episcopus servus servorum dei dilectis filiis ministro [generali¹ et fratribus ordinis Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Meritis vestre religionis inducimur ut petitionibus vestris in hiis que salutem animarum continent favorabiliter annuamus, sane petitio vestra nobis exhibita continebat quod interdum contingit civitates et alia loca in quibus habitatis supponi ecclesiastico interdicto et non obstantibus aliquibus privilegiis seu indulgentiis quibuscumque re-

ligiosis ab apostolica sede concessis exceptis baptismate parvulorum et penitentiis morientium omnia in eis ecclesiastica sacramenta [prohibere,² propter quod sine conscientiarum vestrarum dispendio [vestra¹ confiteri peccata et ab ipsis absolvi ac divina celebrare officia interdicto durante hujusmodi non potestis, nec etiam evcharistie ac unctionis extreme in mortis articulo recipere sacramenta, super quo per sedem apostolicam [petivistis³ humiliter vobis de salutari remedio provideri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati ut tempore talis interdicti vestra confiteri peccata et ab ipsis absolvi ac simul legere divinum officium missas celebrare januis clausis non pulsatis campanis voce submissa excommunicatis ac interdictis et omnibus personis que non sunt de ordine vestro exclusis, nec non temporibus consuetis juxta morem vestri ordinis sacre communionis et unctionis extreme sacramenta recipere prohibitione hujusmodi seu aliquibus litteris super hoc a sede predicta impetrandis que de ordine predicto et hac indulgentia specialem non fecerint mentionem nequaquam obstantibus valeatis presentium vobis auctoritate indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum [Rome nono Kalendas Septembris⁴ pontificatus nostri anno primo.

(¹) Mangler. — (²) prohiberi. — (³) postulasit. — (⁴) Reate viii Kal. Septembris (o: 25 August). Paven opholdt sig ved denne Tid i Rieti.

Pave Nikolaus IV tilstaar *Minoriterne* Ret til at udnævne *Prokuratorer*, der skulle vælges udenfor Ordenen, til at paa se dennes Bedste og bestyre dens verdslige Anliggender, da den som Pavestolen umiddelbart undergiven er udsat for Tab og Fornættelser.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 284—88 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. V p. 542, jfr. m. p. 485—86, hvorfra Varianterne).

70.

22 Novbr. 1290.

Orvieto.

Nicolaus episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris et custodibus universis ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Religionis favor sub qua virtutum domino deservitis et fructus uberes qui ex vestris laboribus in ecclesia universali divina gratia cooperante proveniunt nos inducunt ut illa vobis favorabiliter concedamus per que vestri ordinis pura observantia in sui vigore [observetur¹ dictique ordinis professores qui pro nulla re temporali possunt in judicio experiri exclusis quibus-

libet sollicitudinibus liberius et quietius divinis vacent obsequiis et offerentiarum donantium concedentium aut in ultima voluntate relinquentium ordini predicto vel fratribus ejusdem ordinis aliquid propter deum pia intentio non fraudetur [ac illorum qui propter deum ad ipsos reverentiam non habentes eos presumunt in personis vel rebus indebite molestare audacia refrenetur,² [ea propter³ nos sollicitudini qua predictus ordo pro suis necessitatibus quotiens ingrueret necessitas vel utilitas suaderet recurrere ad Romanam ecclesiam cogeretur ad quam omnium rerum mobilium et immobilium quibus fratres [ipsi quorum ordo ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinet⁴ uti possunt jus proprietatis et dominium nullo medio spectat pensata incommoditate vel difficultate potius que per [hec⁴ ingeri posset fratribus supradictis benignius indulgentes, volentes quoque heredum et executorum negligentis [ac molestatorum ipsorum insolentis⁵ obviare ut fratres secundum modos licitos et congruos ipsi ordini relictis sibi in testamentis elemosinis non fraudentur [eisque de injuriis ipsis exhibeatur justitie complementum⁶ ac sperantes quod hiis que pro statu prospero [dictorum fratrum et⁶ ordinis agenda fuerint per vos eo [liberius⁷ salubrius et utilius consuletur quo majori fueritis in hac parte auctoritate muniti [discretionis⁸ vestre, de qua plenam in domino fiduciam obtinemus speciales personas que non sint de ipso ordine nominandi pro locorum [et fratrum⁹ indigentia singulorum [quas⁷ personas per vos taliter nominatas in hiis administrationem legitimam generalem et liberam⁸ et ipsos veros et legitimos [procuratores⁹ administratores yconomos⁹ et actores esse de plenitudine potestatis presentium auctoritate [instituendo¹⁰ decernimus qui res ipsas et rerum¹¹ pretium et predictas elemosinas nomine ipsius ecclesie recipiant per eosdem in fratrum ipsorum utilitates prout eis licet ex regula vel declaratione regule convertenda sicut et quando a te [filii¹² generalis [et¹³ singulis aliis vestrum in provincia vel custodia sibi decreta vel ab eisdem fratribus de assensu vestro [fuerint¹⁴ requisiti ac eodem persone petendi exigendi recipiendi alienandi predicta transigendi quoque et paciscendi conveniendi [impetrandi litteras apostolicas vel alias justitiam sive gratiam continentes in iudices et loca conveniendi et recusandi compromittendi¹⁵ remittendi refutandi quitationem faciendi agendi defendendi ac in animas eorum de calumpnia et veritate dicenda jurandi et cujuslibet alterius generis juramentum prestandi [sententiam seu sententias diffinitivas seu interlocutorias audiendi necnon et appellandi appellationis seu appellationum causas prosequendi² cum illis et contra illos qui hujusmodi res mobiles et immobiles aut pretium [eorum¹⁶ vel relictas elemosinas fratribus in testamentis occuparent vel violenter

auferrent sive contra voluntatem fratrum quomodolibet detinerent [seu ipsis in personis vel rebus aliquas injurias irrogarent² et generaliter in omnibus causis pro rebus et locis hujusmodi ad ecclesiam ipsam spectantibus ipsorum fratrum usui concessis nec non pro [predictis injuriis ac violentiis³ immunitatibus libertatibus et juribus ac privilegiis¹⁷ eorundem sine cujuslibet satisfactionis et cautionis onere plenam generalem [et liberam auctoritatem apostolicam¹⁸ in judicio et extra judicium potestatem quoque revocandi personas easdem et earum quamlibet ac alias eis subrogandi vel nominandi per supradictum modum nominationis quotiens opportunum fuerit [qui¹⁹ eandem in predictis vel similem habeant potestatem plenam et liberam concedimus auctoritate presentium facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum apud Urbem veterem decimo Kalendas Decembris pontificatus nostri anno tertio.

(¹) servetur. — (²) Fra [mangler. — (³) sicque. — (⁴) hoc. — (⁵) dicti. — (⁶) discretioni. — (⁷) quos. — (⁸) gerere tilføies. — (⁹) syndicos tilføies. — (¹⁰) constituendo. — (¹¹) predictarum tilføies. — (¹²) filii. — (¹³) vel. — (¹⁴) extiterint. — (¹⁵) et promittendi. — (¹⁶) earum. — (¹⁷) et indulgentiis tilføies. — (¹⁸) liberam habeant auctoritate apostolica. — (¹⁹) quæ.

Pave Bonifacius VIII meddeler en Fortolkning af de for *Minoriterordenens* Embedsmænds Valg og Virksomhed gjældende Regler samt stadfæster en Mængde Ordenen tidligere tilstaaede *Privilegier*, hvis Indhold nærmere angives og bestemmes.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III. (D) S. 10—23 af en Afskr. fra Aar 1500.

71.

11 Novbr. 1295. Rom (Vatikanet).

Bonifacius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem, virtute conspicuos sacri vestri ordinis Minorum professores qui contemplationi celestium ferventer invigilant et pie vie studio sine intermissione desudant decet per apostolice circumspectionis auxilium sic provide dirigi et sollicitè confoveri ut alicujus pretexto calumpnie nullum interne pacis excidium nullumque religiosi status perferant detrimentum, sed in hiis robur et vigorem habeant per que circa cultum divini nominis devotis et quietis mentibus invalescant; Hinc est quod cum sicut nobis exponere curastis

tu fili generalis minister et predecessores tui juxta ejusdem ordinis consuetudinem observatam hactenus et a sede apostolica toleratam statim postquam electi secundum predicti regulam et constitutiones ordinis exstitistis fratrum ipsius curam gesseritis ministerii officium plene ac libere in omnibus excercentes iidemque fratres vobis devote et humiliter obedierint ac intenderint reverenter et in eadem regula sit expressum ut generalis minister qui pro tempore fuerit a ministerij officio ammoveri valeat a provincialibus ministris et custodibus in generali capitulo congregatis. Nos volentes ambiguitatis scrupulum in hac parte de vestris cordibus amputare ac ordinem ipsum prefate sedi immediate subjectum a sede approbatum eadem honestate floridum preclarum scientia et virtute secundum privilegio apostolice gratie attollere singulari vestris supplicationibus inclinati, devotioni vestre ut successores tui fili generalis minister qui erunt pro tempore statim postquam electi secundum regulam et constitutiones fuerint supra dictas eo ipso veri ejusdem ordinis *generalis ministri effecti et curam animarum fratrum ipsius ordinis plene habeant libereque gerant ipsosque fratres auctoritate propria ligare ac solvere nec non in eodem ordine agere valeant que ipsi ministri et diffinitores ad hoc electi juxta predictas constitutiones, eisdem ordini et fratribus secundum deum viderint expedire aliasque possint officium generalis ministerij licite in omnibus excercere iidemque fratres tibi generalis minister et successoribus ipsis devote ac humiliter obediant et intendant ac prefati successores et tu generalis minister a provincialibus ministris et custodibus secundum regulam et constitutiones ipsius ordinis absolvi et ammoveri possitis auctoritate apostolica indulgemus ratum habentes et firmum quicquid super premissis per te generalis minister dictosque predecessores fratres et diffinitores factum et observatum est hactenus concessa tibi exequendi officium generalis ministerij quo ad premissa omnia libera facultate. in electionibus quoque generalis et provincialium ministrorum ipsius ordinis fratribus, qui debent electionem hujusmodi celebrare cum eos frequenter de remotis partibus oporteat convenire tempus super hoc a jure statutum non currat nec ipsi in hac parte juris hujusmodi regulis coarcentur, custodes vero et guardiani, qui secundum statuta ejusdem ordinis aliter quam per electionem instituuntur, post ipsam institutionem seu provisionem de ipsis factam curam animarum sibi subditorum fratrum ipsius ordinis habeant ipsosque ligare ac solvere possint juxta ipsius ordinis instituta. fratres autem de ordine vestro, quos secundum constitutiones ipsius ordinis conventibus deputandos duxeritis in lectores sive alterius cujuscunque licentie libere in domibus predicti ordinis legere ac docere

valeant in theologica facultate illis locis exceptis, in quibus viget studium generale ac etiam quilibet in facultate ipsa docturus ut magister solenniter incipere consuevit. Et quia prohibente regula vestra nelli fratrum vestrorum est licitum predicare nisi a generali ministro vestri ordinis examinatus et approbatus fuerit sibi que predicationis officium ab ipso concessum. Nos ut predictorum fratrum laboribus et periculis evitandis discursibus animarum salus possit inde facilius provenire super prohibitionem huiusmodi opportune provisionis remedium opponentes ut singuli provinciales ministri in suis provinciis cum diffinitoribus in provincialibus capitulis congregatis fratres in sacra pagina eruditos examinare ac approbare et eis officium predicationis deum habendo pre oculis committere valeant, sicut ex forma regule minister poterat generalis plenam auctoritate presentium concedimus facultatem. Et quia ejusdem ordinis fratres de locis ad loca ipsius ordinis sepius transmittuntur propter quod stabilem et perpetuam in certis et determinatis ejusdem ordinis domibus non faciunt mansionem; Quia etiam bonos et idoneos ac approbatos a vobis fratres facitis ad ordines promoveri; liceat vobis ordinandos fratres ejusdem ordinis, quibuscumque malueritis catholicis pontificibus communionem et gratiam apostolice sedis habentibus presentare ipsisque pontificibus presentatos a vobis fratres sine qualibet examinatione per eosdem pontifices facientes et absque omni promissione vel obligatione ipsorum ordinandorum fratrum ad ordines promovere in locis quoque in quibus degitis liceat vobis habere oratoria in quibus cum altari portatili possitis missarum solennia et alia divina officia celebrare ac etiam ecclesiastica recipere sacramenta. Et quia vos extremam patientes pro Christi nomine paupertatem exhortationis pie studio bonos ad potiora dirigitis et errantes in rectitudinis semitam laudabiliter revocatis, concedimus ut in excommunicatorum terris libere commeari et ab eis tunc et etiam quando per ipsos vos transire contigerit necessaria vite deprecari ac recipere valeatis nisi id vobis fuerit interdictum. Generalis quoque et singuli provinciales ministri et eorum vicarii ac etiam custodes in provinciis et custodiis sibi commissis predictis fratribus constitutis ibidem nec non et fratribus aliis ejusdem ordinis interdum ad vos declinantibus undecumque absolutione et dispensatione indigentibus sive priusquam intraverint ordinem sive post in casibus excesserint pro quibus excommunicationis vel interdicti aut suspensionis incurrunt sententias a jure vel a iudice generaliter promulgatas et huiusmodi sententiis innodati aut in locis suppositis ecclesiastico interdicto divina officia celebrantes vel suscipientes ordines, sic ligati notam irregularitatis incurrunt absolutionis

et dispensationis beneficium valeant impartiri nisi adeo gravis et enormis excessus fuerit quod sint ad eandem sedem merito destinandi fratres etiam vestri quos pro tempore vos generalis et provinciales ministri nec non et vices vestras gerentes ac etiam custodes in proprios habueritis confessores absolutionis et dispensationis beneficium vobis cum expedierit valeant impartiri, juxta formam concessionis super absolutione et dispensatione fratrum ejusdem ordinis superius facte. Ad hoc volentibus vestro aggregari consortio qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationis sententiis a jure vel a iudice promulgatis generaliter sunt ligati absolutionis beneficium observata forma canonica impartiri ipsosque in fratres recipere ac eos qui post assumptum habitum vel professionem emissam recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos secundum formam ipsam vos generalis et provinciales ministri ac prefati custodes ac vices vestras gerentes valeatis absolvere et cum irregularibus dispensare si forsitan talibus innodati sententiis vel in locis interdicto suppositis divina presumpserint officia celebrare vel ordines receperunt, ita tamen quod si aliqui ex huiusmodi eisdem sententiis propter debitum sunt astricti satisfaciant ut oportet. Volumus autem nichilominus quod huiusmodi vestro volentes aggregari consortio nisi mox postquam fuerint absoluti ordinem vestrum intraverint etiam si super hoc eis inducie a prelati ejusdem ordinis concedantur eo ipso in pristinas sententias a quibus eos taliter absolvi contigerit relabuntur. Ceterum vestra discretio caute provideat ut apostolice sedis legatorum ipsius et ordinariorum locorum in absolutionibus huiusmodi scandalum evitetur. Porro quieti vestre providere volentes quod per litteras apostolice sedis aut legatorum seu delegatorum ipsius conveniri a quoquam minime valeatis et quod ad pecuniam colligendam cogi non possitis inviti per litteras ipsius sedis de cetero impetrandas quodque nullus vestrum correctionis seu visitationis vel inquisitionis officium monasteriis vel ecclesiis seu quibuscumque personis impendere vel ad cognitiones causarum citationes partium et denuntiationes sententiarum interdicti vel excommunicationum procedere aut recipere curam monialium seu religiosarum quarumlibet personarum illis duntaxat exceptis, que in vestris regula vel constitutionibus continentur aut que fuerint de mandato sedis apostolice excepte teneatur per litteras apostolicas impetratas vel impetrandas in posterum nisi huiusmodi apostolice littere de hoc iadulto et ordine vestro expressam fecerint mentionem auctoritate vobis apostolica indulgemus. Concedimus etiam ut ad visitanda aliqua monasteria monialium cujuscunque ordinis illis exceptis que sicut premittitur in vestris regula vel constitutionibus continentur aut que

fuerint de mandato sedis apostolice excepte vel (ad) audiendum confessiones earum compelli aliquatinus non possitis aut ad recipiendum commissiones causarum seu sententiarum executiones vel alia contingentia causas ipsas per litteras prefate sedis in quibus facta non fuerit de indulgentia hujusmodi mentio specialis sive per legatos vel delegatos ipsius. Nullus insuper archiepiscopus vel episcopus nullusque alius prelatus ecclesiasticus nec eorum vicarij vel officiales ad portandum seu deferendum litteras vel exsequendum aut denuntiandum sententias contra principes seculares, civitates populos seu quoscumque benefactores vestros. Nullusque delegatus vel ordinarius iudex ad faciendum citationes vel commissiones recipiendas sive quod sitis in causis aliquibus assessores seu ad alia lites vel controversias contingentia in causis que coram ipsis tractantur quemquam vestrum compellere valeant, sine predictae sedis mandato et licentia speciali expressam faciente de hac indulgentia mentionem nec quisquam vestrum parere vel intendere teneatur super hiis monitionibus mandatis aut jussionibus eorundem aut facere vel implere quod in hac parte duxerint injungendum. Ceterum generalis ac provinciales ministri ipsorumque vicarij illos ex fratribus de quibus auctoritate litterarum sedis apostolice vel legatorum ipsius archiepiscopis et episcopis ac aliis quibuscumque provisum existit vel in posterum contigerit provideri corrigere ac etiam non obstante contradictione aliqua possint ad suum ordinem revocare nec per litteras ejusdem sedis seu legatorum ipsius jam obtentas vel optinendas de cetero aliquos de fratribus ipsius ordinis prefatis archiepiscopis et episcopis aut aliis teneantur in socios deputare nisi dicte littere apostolice obtinende de indulto hujusmodi et ordine ipso expressam fecerint mentionem et alias id honestati ordinis et illorum saluti viderint expedire. Nullus autem legatus nisi de latere nostro missus auctoritate litterarum sedis apostolice specialem de hoc indulto et ordine vestro non facientium mentionem nullusque prelatus etiam cardinalis Romane ecclesie nec aliqua persona religiosa vel secularis de fratribus ejusdem ordinis ad sua seu ecclesie negotia procuranda vel secum manendum aliquos assumere valeat nisi quos generalis minister (vel) provincialis ipsorum tanquam idoneos et discretos sibi duxerit assignandos, quos etiam subjacere volumus ordinis discipline; illos vero ipsius ordinis fratres qui ad predicandum crucem vel inquirendum contra pravitatem hereticam seu ad alia hujusmodi negotia sunt vel fuerunt ubicumque a sede apostolica deputati tu fili generalis minister tuique successores remove seu revocare penitus transferre ipsisque quod supersedeant injungere aliosque substituere cum expedire videritis licite ac libere va-

leatis et in eos si contravenerint censuram ecclesiasticam excercere ac quilibet minister provincialis vel ejus vicarius ejusdem ordinis id ipsum in sua provincia circa fratres ipsius ordinis quibus ab eadem sede similia contigerit in illa committi facere possit non obstantibus aliquibus litteris vel indulgentiis apostolicis impetratis vel etiam in posterum impetrandis que de hoc non fecerint mentionem. Inhibemus quoque ne quis post professionem in ordine vestro factam sive generalis vel sui provincialis licentia discedat ab ipso discedentemque absque cautione litterarum alterius ipsorum pretexto privilegii alicuius apostolice sedis nullus audeat retinere quod si forte retinere presumpserit vobis generalis et provinciales ministri dumtaxat et vestris seu provinciarum vicariis licitum sit in ipsos discedentes fratres excommunicationis sententiam promulgare. Detinentes vero eosdem secum vel in monasteriis aut ecclesiis suis nisi eos rejecerint postquam eis denuntiatum fuerit excommunicationis sententie volumus subjacere non obstante quod excommunicari suspendi vel interdici non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam de indulto hujusmodi mentionem. Si vero aliqui de fratribus vestri ordinis post obtentam licentiam a sede predicta aut a vobis ad religionem aliam transeundi infra duos vel tres menses si ad illam religionem sue saluti congruam non contulerint et ipsius non susceperint habitum regularem licitum sit vobis generalis aut provinciales ministri ac vices vestras gerentibus contra ipsos tanquam contra alios ordinis vestri apostatas procedere secundum quod honestati videritis ipsius ordinis expedire, illud idem intelligi volumus de illis qui post susceptionem habitus alterius religionis infra tempus probationis nulla professione facta inde presumpserint resilire aut etiam post professionem hujusmodi si ad religionem laxiorem seu mitiorem ordinem transierint, vel quod absit ad seculum revertantur, volumus vos contra ipsos rigorem vestri ordinis excercere, apostatas quoque vestri ordinis excommunicare capere ligare incarcerare et alios subdere discipline rigori possitis per vos ac etiam alios in quocumque habitu contigerit eos invenire, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Inhibemus quoque ne fratres quos ab ordine vestro pro suis culpis per generalem seu provinciales ministros aut custodes expelli contigerit vel qui egressi fuerint proprio suo motu predicare confessiones audire seu docere presumant nisi ad alium ordinem in quo licite hujusmodi officia excerciantur transierint de nostra vel dictorum ministrorum licentia speciali. Quod si forte ipsi contra hujusmodi inhibitionem nostram aliquid super premissis temere attemplare presumpserint ministri et custodes ac eorum vicarij in illos quos infra fines suarum

provinciarum et custodiarum juxta consuetudinem ordinis vestri districtos invenerint talia presumentes monitione premissa auctoritate nostra excommunicationis sententiam valeant promulgare; ejectos autem de ordine vestro vel egressos qui receptione in eodem ordine suis culpis exigentibus reddiderunt se indignos et alios fratres ejusdem ordinis ex rationabili causa ad quoscunque ordines approbatos preterquam ad beati Augustini Templariorum Hospitalariorum et aliorum religiosorum arma portantium ad vitandam occasionem evagandi generalis vel ministri provinciales cum suis testimonialibus literis auctoritate nostra licenciandi liberam habent facultatem. Nos enim districtius inhibemus ne tales ad alium ordinem aliter transire vel aliqui eos recipere seu retinere presumant absque licentia speciali sedis apostolice faciente de hoc plenariam *mensionem. Inhibemus etiam ut nulli sive sit in religionis ordine sive extra ordinem constitutus habitum vestrum aut ita consimilem quod propter eum frater Minor credi possit deferre liceat absque mandato sedis apostolice speciali et ut dicta inhibitio majorem consequatur effectum statuimus ut hij qui habitum vestrum vel sibi predicto modo consimilem deferre presumpserint ad deponendum ipsum per diocesanos locorum cum a vobis requisiti fuerint monitione premissa per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compellantur. Ceterum cum humilitas vestra sibi de latitudine orbis terre nichil preter domos et ortos cum virgultis ad simplicem testimonio facti usum premiorum obtentu celestium duxerit reservandum nos pie volentes quod illorum fructus integre vestre paupertatis usibus applicentur ut de dictis ortis et virgultis vestris nulli decimam teneamini exhibere vobis auctoritate presentium indulgemus districtius inhibentes ne quis a vobis de premissis aliquid exigere vel extorquere presumat. Quia vero nonnulli vestre religionis habitum assumentes diversis personis que sciri et inveniri non possunt aliqua bona interdum restituere tenentur vobis ministri et custodes ac vicariis predictis concedimus ut singuli vestrum in locis sibi commissis bona ipsa in pios usus convertere valeant prout secundum deum viderint expedire sepulturam quoque in locis cimiteriis et ecclesiis vestris concedimus et eam liberam esse censemus ut eorum devotioni et extreme voluntati illis qui se illic sepeliri deliberaverint nisi excommunicati vel interdicti aut etiam publice usurarii fuerint nullus obsistat salva tamen justitia illarum ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumentur. Districtius inhibentes ut nulli religiosi vel seculares vobis invitis aliquorum corpora defunctorum in vestris cimiteriis sepelire aut in ecclesiis vestris missarum solennia vel pro animabus eorum qui ad loca vestra tumulandi feruntur ibidem exequias

celebrare sine vestro assensu et voluntate presumant. Inhibemus quoque universis fratribus vestri ordinis ne aliquis eorum nisi necessitatis urgente articulo alii quam prelati suis peccata sua confiteri presumat vel aliis ejusdem ordinis sacerdotibus secundum regulam et ipsius ordinis instituta. Universis autem ecclesiarum prelati et aliis inhibemus ne confessiones vestras vobis invitis audire vel compellere vos ad sinodos seu convocationes suas accedere vel cum eis extra civitates vel intra processionaliter exire aut suis constitutionibus subjacere vel capitalia scrutinia et inquisitiones in locis vestris vel alibi de vobis facere aut fidelitatem juramento firmatam et manualementem obedientiam a ministris et custodibus vel guardianis vestris exigere aut de ipsorum institutione vel destitutione sive de statutis vestri ordinis se aliquatinus intromittere seu prohibere ne ad civitates vel villas ubi religiose ac honeste commorari possitis a populis evocati audeatis accedere ibique pro vestris usibus construere edificia ecclesias seu oratoria aut in accedentes fratres seu construere hujusmodi vel receptatores ipsorum excommunicationis sententias ferre presumant. Concedimus quoque vobis ut de hiis que in ornamentis vel pro eis aut libris fabrica luminaribus anniversario septimo vigesimo tricesimo sive aliis ad perpetuum cultum divinum seu pro pitantiis aut victu ad sustentationem vestram vel indumentis nec non pro annuis censibus redimendis ad quorum solutionem aliquae domus vestri ordinis obligate noscuntur vel de domibus prediis et ortis aliisque locis vobis secundum instituta vestri ordinis oportunis aut de hiis que pro hujusmodi domibus prediis ortis et locis emendis vobis legantur dum modo premissa non convertantur in usus alios sed in illos dumtaxat pro quibus relinquuntur aut alios etiam qui in hac concessione vel indulgentia continentur, nulli canonicam portionem aliquam teneamini exhibere. Et ne quis a vobis vel ultimarum executoribus voluntatum seu decedentium heredibus de premissis aut de hiis que vobis in ultimis voluntatibus absolute legantur, vel aliis pro vestris necessitatibus conferuntur aliquid exigere vel extorquere presumat, districtius inhibemus ad hec liceat fratribus vestri ordinis cum de prioribus locis suis ad alia loca se transferunt tam edificia quam omnem edificiorum materiam, locorum que dimittunt dedicatis ecclesiis dumtaxat exceptis quam libros et calices et pergamenta secum ad alia loca transferre et edificia ipsa cum solo et aliis ad eadem loca pertinentibus preter ecclesias per personas a sede apostolica deputatas vendere ipsorumque pretium in aliorum locorum ad que dicti fratres se transferunt edificationem seu alias in eorum utilitatem convertere secundum quod eis melius videbitur expedire cum ipsi priora et alia loca fratrum ad

nos et apostolicam sedem specialiter et immediate pertinere noscantur. Et ne aliqui archiepiscopi vel episcopi aut alii ecclesiarum prelati seu quevis alia persona ecclesiastica vel secularis predicta loca seu bona occupare accipere vel usurpare aut quoquo modo sibi vindicare presumant absque dicte sedis licentia speciali districtius inhibemus, indulgentes vobis ut ad prestationem procuracionem legatorum predictę sedis vel nuntiorum ipsius seu diocesanorum locorum aut exactionum vel collectarum seu subsidiorum vel provisionum quarumcumque minime teneamini nec ad ea solvenda per litteras dicte sedis aut legatorum vel nuntiorum ejusdem seu rectorum terrarum ecclesie Romane impetratas seu in posterum impetrandas cujuscumque tenoris fuerint in perpetuum compelli possitis nisi dicte sedis littere impetrande plenam et expressam de hujusmodi indulto et dicto ordine fecerint mentionem. Ceterum cum felicis recordationis Innocentius papa iiij predecessor noster olim duxerit statuendum ut exempti quantacunque gaudeant libertate nichilominus tamen ratione delicti seu contractus aut rei de qua contra ipsos agitur rite possint coram locorum ordinariis conveniri et illi quo ad hoc suam in ipsos jurisdictionem pro ut jus exigit exercere. Nos vobis ut occasione constitutionis hujusmodi nullum libertatibus et immunitatibus vobis et ordini vestro per privilegia et indulgentias ab apostolica sede concessis aut in posterum concedendis prejudicium generetur auctoritate presentium indulgemus; decernentes vos seu personas vestri ordinis in predictis casibus ordinariis ipsis minime subjacere. Decernimus ergo irritum et inane quidquid contra tenorem concessionum constitutionum et inhibitionum hujusmodi per quoscumque fuerit attemptatum et interdicti suspensionis et excommunicationis sententias si quas contra concessionem constitutiones et inhibitiones easdem in vos vel vestrum aliquos aut loca vestra seu benefactores vestros vel executores aut heredes predictos in posterum promulgari contigerit penitus non tenere, nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis constitutionis et inhibitionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum tertio Idus Novembris, pontificatus nostri anno primo.

Pave Bonifacius VIII tilstaa*r Minoriternes* Ret til at paa*lægge Delinkventer* inden Ordenen inappellable Revsels*er* og Straff*e*, bestemte efter gjældende Sædvane*r* og Vedtægter, men uden lagttagelse af strengt juridiske Former.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 23—24 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Wadding's *Annales Minorum* V p. 561, hvorfra Varianten).

72. 12 Novbr. 1295. Rom (Vatikanet).

Bonifacius episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac universis fratribus ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem; ad augmentum continuum religionum et ordinum quos Romana suscepit et approbavit ecclesia paternis studiis intendentes et considerantes attentius quod non intermissa sedulitas discipline religiones et ordines supradictos statusque regulares salubriter dirigit et conservat quodque si eam perire vel remitti contingeret ordo quilibet collabi necessario cogeretur pensantes etiam quod si regularium personarum correctio rimas juris et apices sequeretur hujusmodi rigor lentesceret et multiplici laxatione torperet. Nos vestris supplicationibus inclinati vobis auctoritate apostolica indulgemus ut ad correctiones et punitiones fratrum ejusdem ordinis delinquentium infligendas prelati ordinis supradicti ad quos eodem spectare noscuntur rimulis et apicibus ipsis postpositis libere procedere valeant secundum consuetudines approbatas et generalia facta et etiam [facienda¹ ipsius ordinis instituta. Nec volumus eisdem licere fratribus, ab eisdem correctionibus et punitionibus aliquatenus appellare, previa in hoc deliberatione ac maturitate debite observatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Rome apud sanctum Petrum ii.^o Idus Novembris, pontificatus nostri anno primo.

(¹) *fenda*.

Pave Bonifacius VIII gjør det Tillæg til en nylig udgiven Bestemmelse angaaende *Minoriternes* Ret ligeoverfor Sekulargeistligheden til at prædike, høre Skriftemaal, paa*lægge Pönitents* og begrave døde, der have valgt Gravsted i deres Kirker og Stiftelser, at de i sidstnævnte Tilfælde i *Procession* og med *Korset* kunne afhente Ligene fra Hjemstederne og føre dem til Begravelsespladsene.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 109—10 af en Afskr. fra Aar 1500.

73.

28 Marts 1297.

Rom.

Bonifacius episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. constitutionem quandam et ordinationem super gravi et periculosa discordia inter prelatos et rectores seu sacerdotes et clericos parochialium ecclesiarum per diversas mundi provincias constitutos ex parte una et Predicatorum Minorumque ordinum fratres ex altera super predicationibus populis faciendis audiendis eorum confessionibus penitentis injungendis et tumultandis defunctorum corporibus qui apud ipsorum fratrum ecclesias seu loca eligunt sepulturam exorta nuper edidimus in qua inter cetera duximus statuendum quod dicti fratres in ecclesiis et locis eorum ubilibet constitutis habeant liberam ut sequitur sepulturam videlicet quod omnes ad eam recipere valeant qui sepeliri elegerunt in locis et ecclesiis memoratis. ut tamen hujusmodi corpora defunctorum ad ecclesias et loca predicta eo decentius devotius et honorabilius deferantur quo ipsi fratres super hoc quibuslibet impedimenti sublatis liberiores habuerint facultatem presenti declaramus edicto ut cum hujusmodi corpora ad ecclesias et loca predicta extiterint deferenda liceat eisdem fratribus ad domos et loca in quibus corpora ipsa fuerint processionaliter cum cruce libere accedere eaque inde recipere ac ad eorum ecclesias et loca deferre ut convenit tumultanda constitutione nostra prefata in omnibus aliis in suo robore duratura. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem dei omnipotentis et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome v.^o Kal: Aprilis pontificatus nostri anno tertio.

Pave *Benedictus XI* giver, da Uenighed og Usikkerhed er opstaaet ligeoverfor Sekulargeistligheden, noagtige Fortolkninger og Begrændsninger af Pave *Bonifacius VIII.s* udstrakte Privilegier for *Prædikebrødrene* og *Minoriterne* med Hensyn til *Prædikeret*, *Skriftemaal*, *Begravelse* og *Immunitet*, samt tilbagekalder derhos denne Paves Constitution „*Super cathedram*.“

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 70—79 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings *Annales Minorum* VI p. 58—62, hvorfra Varianterne.)

74.

18 Februar 1304.

Rom (Lateran).

Benedictus episcopus servus servorum dei, ad perpetuam rei memoriam. Inter cunctas sollicitudines nostras, quibus nos pastorale premit officium, et debitum apostolice servitutis astringit, illa debet esse

precipua, ut gregi dominico nobis superna dispositione commisso animarum cura non desit, ne illum lupus rapax antiquus serpens humani generis inimicus invadat, ejusque sanguis de nostris quod absit, id clamante propheta, manibus requiratur, debemus insuper quantum¹ ab alto permittitur, pacem inserere, remove scanda, jurgiorum amputare materiam, et intelligere super pauperem et egenum, quia non in finem oblivio erit pauperis, et patientia pauperum non peribit in finem. Sane dudum bone memorie Bonifacius papa octavus predecessor noster quandam specialem inter prelatos rectores seu sacerdotes et clericos parochialium ecclesiarum ex parte una, et Predicatorum et Minorum ordinum fratres ex altera, super faciendarum predicationum, audiendarum confessionum per eosdem fratres, ac de eis relictis, et de funeralibus canonice portionis articulis constitutionem edidit, certum hiis modum imponens, prout in eadem constitutione plenius continetur. Sed pro (quam intendebat) quiete turbatio nata est, pro concordia sunt oborta dissidia, et pullulate inquietudines pro tranquillitate noscuntur, sicque dum ansam solvisse se credit, nodum ligasse videtur, et septem uno ydre amputato capite suscitasse. Nec mirum, quia plerumque pariunt novitates discordiam, presertim dum ab eo quod diu equum visum est, per novam constitutionem receditur, nec quare recedatur, utilitas evidens vel alia causa subest; ideoque cupientes, ut ipsi gregi cura nostra eo plenior impendatur, quo amplior in agro domini operariorum numerus operetur, super egenum intendentes, et pauperem ac novitatem remove per eandem constitutionem inductam, statuimus de fratrum nostrorum consilio ut ipsorum ordinum fratres, qui ad hoc deputati fuerint, in ecclesiis et locis eorum que in presentiarum habent et in posterum obtinebunt, ac in plateis communibus seu publicis, libere absque diocesanorum et aliorum prelatorum petita licentia, valeant clero et populo predicare, eisque proponere verbum dei. Caveant tamen omnino, ne hora in qua diocesani predicti predicarent, vel coram se facerent predicari, predicent iidem fratres, putamus etenim dignum, ut majori minor, et superiori inferior deferat in hac parte, nisi forsitan aliud circa hoc facerent de voluntate diocesanorum ipsorum, aut in studiis generalibus diebus illis dumtaxat, quibus sermones ad clerum fieri solent et solenniter predicari, sive mortuorum funeribus, vel eorundem fratrum festis specialibus seu [peculiaribus;² quia hiis³ casibus, cum diocesanis in predicatione concurrere poterunt, predicarent. Ubi vero iidem diocesani convocarent generaliter ad se clerum, aut aliqua ratione vel urgente causa illum ducerent congregandum, ea hora in studiis memoratis diebus [sepedicti⁴ fratres ab hujusmodi predicatione

cessabunt. In ecclesiis autem parochialibus fratres ipsi invitis earum rectoribus seu sacerdotibus, nisi jussi a superioribus eorundem, non audeant predicare. Sed quia [multotiens⁶ propositum verbum dei [audientes⁶ a peccato non retrahit, idcirco post peccatum necessarium est penitentiae sacramentum, circa quod nisi articulus necessitatis occurrat (oris sacerdoti⁷ facienda confessio, prout scriptum est, corde ad justitiam creditur, ore autem fit confessio ad salutem exigitur) alias frustra esset in sacramento eodem sacerdotis, qui inter lepram et lepram debet discernere, ministerium institutum; Electi igitur ab eisdem fratribus ad audiendas confessiones et penitentias injungendas libere auctoritate apostolica, absque licentia diocesanorum vel aliorum prelatorum inferiorum exemptorum et non exemptorum, quibus subsunt [qui ad confitendum accedunt,⁸ audiant [eis⁹ peccata sua confiteri volentes, [necnon¹⁰ religiosos qui secundum statuta suorum ordinum propriis prelati confiteri debent, [aut ab eis¹¹ ne confiteantur aliis [prohibentur¹² absolvant, ipsisque [penitentias salutes¹³ injungant, infra sibi designatos terminos ad hujusmodi exercendum officium constitutos. [Excommunicationes¹⁴ vero vel alias sententias per prelatos latis contra [hoc,¹⁵ vel in ejus fraudem, denuntiamus irritas et inanes. Nec confessi ipsis fratribus, peccata illa de quibus confessi sunt eis et absoluti, penitentes de illis, sacerdotibus propriis teneantur, sicut et non tenentur, iterum confiteri, non obstante constitutione generalis concilii, que sano intellectu, ne sequatur absurdum, quod per penitentiam dimissa peccata quis confiteri debeat, et quod liberatus debitor adhuc ad solvendum [remaneat¹⁶ obligatus, intelligenda est, ut ex ea patet de illis, qui sua peccata legitime confiteri alii neglexerunt; sed sacerdotes ipsi taliter confessis et absolutis astricti sint ministrare eucharistie et extreme unctionis¹⁷ sacramentum. Super confessione autem facta fratribus memoratis, cum hic de confitentis solius prejuditio, si falsum dicat, agatur, in iudicio anime¹⁸ seu penitentiali foro stabitur simplici verbo illius qui sacramenta petit predicta, et dicit dictis fratribus se confessum. Duos [tamen¹⁹ casus excipimus, si sacerdos asserat eum excommunicatum, aut notorie peccatorem; sed videat ne id dicat mendaciter, aut in dolum vel fraudem, quia si hoc egerit, a delicto tali nisi plene satisfecerit, preterquam in morte nequeat absolvi, [nec²⁰ de illo ad penitentiam aliter admittatur. Ut autem diocesanis honor debitus reservetur, precipimus ut provinciales [priorum²¹ Predicatorum, et ministri Minorum ordinum prefatorum, per se vel alios, verbo vel scripto eis significant, se fratres ad hujusmodi confessionum audiendarum et penitentialium injungendarum officium elegisse, et non nominando aut coram ipsis sistendo eos, nec illorum numerum expri-

mendo, petant humiliter a diocesanis eisdem, quod iidem electi fratres de ipsorum beneplacito et licentia, dictum possint in eorum civitatibus et diocesibus, infra eis determinatos fines officium excercere. Quod si denegent vel infra triiduum non concedant, ex tunc iidem fratres nichilominus auctoritate eadem huiusmodi officium exequantur. Datam vero licentiam per diocesanorum mortem nolumus terminari. Per [hoc¹⁵ solum non intendimus, quod sepe dicti fratres, qui ad hoc [eligentur²² officium excercendum, plus habeant in [auditionibus confessionum²³ et penitentis injungendis, quam parochiales sacerdotes noscuntur habere. sicque de casibus episcopis, et superioribus quos inferius annotamus, ac sedi apostolice reservatis se nullatenus intromittent. Observent ergo sollicite dicti fratres, ne ad confessionem recipiant criminosos criminibus, pro quibus esset solennis penitentia indicenda, modo eodem excommunicatos respuant, et clericos qui propter delictum irregularitatem aliquam incurrerunt. Inconveniens etenim [extimamus,²⁴ ut a peccato absolvat qui penitentiam ei debitam imponere, aut irregularitatis penam, sequelam peccati, vel excommunicationem que infligitur, maxime a jure, quandoque pro crimine, [que ne quem²⁵ ab ecclesia, et per consequens a participatione ecclesiasticorum sacramentorum excludit, remove non potest. Incendiarios etiam [eos,²⁶ qui tam enormibus sunt irretiti peccatis, quod ea rationabilis consuetudo prescripta canonice in episcopalibus aliquibus reservavit episcopis, similiter non admittant. Quam consuetudinem ex causa, que juste ad id animum nostrum movet, solummodo circa voluntarie homicidas²⁷ ecclesiarum emunitatis et libertatis ecclesiastice violatores et sortilegos approbamus. Quod si forsam, antequam ab eo qui potestatem habet, absolvi possint, mors talium confiteri volentium verisimiliter timeatur, etiam in predictis casibus sepefati fratres [eos²⁸ confiteri volentes audiant, ipsisque beneficium absolutionis impendant, [subeantque²⁹ juramentum, quod liberati se suis episcopis et excommunicatoribus presentabunt excommunicantium super hiis, pro quibus ab eis excommunicati erant, et episcoporum pro peccato huiusmodi parituri mandatis. Verum quia post baptismum inter cetera magis ad salutem propositio verbi dei, quo audientes illud que est victoria nostra instruuntur in fide, docentur fugienda fugere et sectanda sectari, ac quo per peccatum lapsi resurgunt penitentie sacramentum [proficiunt,³⁰ grandis nobis sollicitudo incumbit, ut tales ad [hec³¹ promoveantur fratres, qui oleo dulcedinis verbi ejusdem nostros foveant subditos, a peccatis prohibeant, increpationis vino peccatorum suorum mordeant vulnera, eosque ad illa penitentie acrimonia purgandum et [tegendum³² provocent et inducant. Ad id vero exequendum scientia [divine³³ legis

exposcitur, desideratur ordo, et vite integritas etiam postulatur. Scriptum est enim: Tu scientiam repulisti [et¹¹ ego te repellam, ne sacerdotio fungaris michi, quia labia sacerdotis custodiunt scientiam, et legem [exquirant¹⁴ ex ore ejus, alias prout ad eum pertinet, inter peccatum et peccatum non posset discernere, nec peccator existens dei deberet narrare justitias, et testamentum illius [assumere¹⁵ per os suum. Nam cujus vita despicitur, consequens est ut ejus predicatio contempnatur. Quare decernimus, ut magister et minister [generales,¹⁶ ac priores et ministri provinciales, Predicatorum et Minorum ordinum prefatorum, vel eorum vicarij, de discretorum consilio, ad tam salubre officium fratres divina scientia doctos, discretionne vigentes, vita probatos, et expertos moribus, alioquin districtam [reddant¹⁷ in futuro examine rationem, eligant et assumant; sic enim quod predicabunt, facient, que [arguent¹⁸ operari cessabunt, et in eis edificabitur populus verbo pariter et exemplo. Ceterum licet, sicut predicatur, de necessitate non sit iterum eadem confiteri peccata, tamen¹⁹ propter erubesceniam, que magna est penitentie pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputamus salubre, districte injungimus, ut fratres ipsi confitentes attente moneant, et in suis predicationibus exhortentur, quod suis sacerdotibus, saltem semel confiteantur in anno asserendo id ad animarum profectum procul dubio perfinere. Porro ut circa sepulturam, apud loca eorundem fratrum eligentium sepeliri, et portionem canonicam de relictis eisdem fratribus minime detrahendam nequeat in posterum dubitari, jubemus ut corpora defunctorum, qui apud eos elegerunt dum viverent sepulturam, processionaliter cum cruce turibulo et aqua benedicta, cantando seu legendo officium mortuorum, vel [processus,⁴⁰ et alienas ingrediendo parochias possint assumere et ad suas deferre ecclesias tumultanda, de quibuscumque vero relictis [pretactis⁴¹ fratribus, in communi vel singulis, in ultimis decedentium voluntatibus sive apud eos sepeliendi sive sint alibi, nulla per parochiales sacerdotes morientium, a qua fratres ipsos liberos esse volumus, canonica portio, et multo minus per episcopos episcopalis quarta, cum eis tanquam exempti non subsint, nec etiam debita jure parochie, si forsan cathedralis defunctorum esset parochialis ecclesia, detrahatur. De funeralibus autem medietatem, si commode divisionem [recipiant,⁴² alias ejusdem medietatis [extimationem⁴³ solvant parochiali ecclesie, et sacerdotibus antedictis; funeralia vero [intelligantur⁴⁴ hoc casu, que cum funere deferuntur. De candelis tamen quas fratres portant, portio non petatur. Moneant autem iidem fratres, et pro posse inducant confitentes sibi, ut de propriis bonis suis parochialibus ecclesiis earumque sacerdotibus

competenter relinquunt, et que eis debent parochialia jura reddant. Ad hec non murmuret⁴⁵ secularis clerus, non gerant moleste prelati, quod circa premissa sic duximus providendum; attendant quanta ex hiis que in primis duobus articulis statuta sunt, salus animarum proveniat, advertant quanta tollantur jurgia, et prudenter considerent, quod eorum onera cum aliis nostro beneficio salubriter et quasi necessario parcuntur. Circa tertium vero articulum diligenter intelligant, quod fratres ipsi hec per privilegia [Romani pontificis⁴⁶ eis benigne concessa, ante constitutionem eandem hactenus habuerint, quodque sunt pauperes nichil habentes singuli nec in communi rustica predia imino nec urbana vel mobilia eorum [alteri,⁴⁷ etiam universi mendicant victum, querunt vestitum, et eatenus subsistere possunt, quatinus vel vivorum pietas, aut morientium caritas eis necessaria [subministrent.⁴⁸ Quis ergo non misereatur eorum, qui omnia, [etiam voluntatem habendi⁴⁹ reliquerunt; Quis non compatiatur eisdem, operantibus tam utiliter in agro predicto? certe nullus, nisi qui triturantis bovis os impie alligare velit, aut eos subtractis alimentis necare; inopes patrimonii onera ipsa non habendi necessitate non sustinent, et a curialibus res ecclesiis vel piis locis donatas a quarte⁵⁰ prestatione, seu lucrativorum inscriptionibus lex facit immunes, relicta pauperibus, non patiuntur falcidiam, et legata ad fabricam, vel pro ornamentis ecclesie aut ad divinum cultum perpetuum solutioni non subjacent canonice [portioni.⁵¹ Pauperes autem ut est dictum sunt fratres, et quod eis relinquitur, aut in sua alimenta erogant, aut in fabricam sive⁵² cultum divinum et ecclesie ornamenta convertunt. propter que nos, qui debemus intelligere super egenum et pauperem, et non oblivisci eorum, cum humanitatis sit etiam secularis principis prospicere egenis, et dare operam ut pauperibus alimenta non desint, non tam pie quam quodammodo juste in eodem articulo egimus, eosdem ut premittitur reddendo fratres ab onere canonice portionis exemptos. Hec autem, dicta constitutione que incipit: Super cathedram,⁵³ quam penitus revocamus, aliisque quibuscumque constitutionibus specialibus et generalibus, statutis, privilegiis, indulgentiis, sub quacumque forma verborum concessis, etiamsi de [eis⁵⁴ de verbo ad verbum, vel aliquorum nominibus in nostris literis oporteret fieri mentionem, conventionibus, pactis, juramentis, sententiis et consuetudinibus contrariis nequaquam obstantibus inviolabiliter observari sanximus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, denunciationis, [exceptionis,⁵⁵ preceptorum, approbationis, jussionis, voluntatis, exemptionis, revocationis, et sanctionis infringere vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis

dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum.
Datum Laterani xiiij^o Kal: Martij, pontificatus nostri anno primo.

(¹) nobis tilføies. — (²) particularibus. — (³) in tilføies. — (⁴) supradictis. — (⁵) multoties. — (⁶) audientem. — (⁷) ori sacerdotis, hvilket ogsaa først synes at have staaet i Barth. — (⁸) accedant. — (⁹) eos. — (¹⁰) non. — (¹¹) mangler. — (¹²) prohibetur. — (¹³) pœnitentiam salutarem. — (¹⁴) Excommunicationis. — (¹⁵) hæc. — (¹⁶) maneat. — (¹⁷) etiam tilføies. — (¹⁸) sum tilføies. — (¹⁹) tantum. — (²⁰) neque. — (²¹) priores. — (²²) eliguntur. — (²³) audiendis confessionibus. — (²⁴) existimamus. — (²⁵) quandoque — (²⁶) eosque. — (²⁷) falsarios tilføies. — (²⁸) eis. — (²⁹) sed subeant. — (³⁰) perficitur. — (³¹) hoc. — (³²) tergendum. — (³³) hujus. — (³⁴) exquirunt. — (³⁵) apponere. — (³⁶) generalis. — (³⁷) reddent. — (³⁸) arguunt. — (³⁹) quia tilføies. — (⁴⁰) psalmos. — (⁴¹) prefatis. — (⁴²) recipiat. — (⁴³) æstimationem. — (⁴⁴) intelliguntur. — (⁴⁵) quis tilføies. — (⁴⁶) Romanorum pontificum. — (⁴⁷) alter vel. — (⁴⁸) subministrat. — (⁴⁹) voluntario hujusmodi etiam. — (⁵⁰) quarta. — (⁵¹) portionis. — (⁵²) in tilføies. — (⁵³) Se Waddings Annal. Minor. V p. 340—43. — (⁵⁴) ipsis.

Pave Benedictus XI paalægger Biskopperne af Roskilde, Linköping og Stavanger ligeoverfor Minoriterordenen i de tre nordiske Riger at paase Overholdelsen af det nylig i Anledning af Stridighederne mellem Sekulargeistligheden og Tiggerordenene udstedte Pavebrev angaaende disses Immunitet samt frie Ret til at prædike og høre Skriftemaal.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 79—81 af en Afskr. fra Aar 1500. (Jfr. m. Waddings Annal. Minor. VI p. 443—44, hvorfra Variantenre).

75.

2 April 1304.

Rom (Vatikanet).

Benedictus episcopus servus servorum dei, [venerabilibus fratribus Roskildensi, et Lincopensi, ac Stavang(r)ensi episcopis,¹ salutem et apostolicam benedictionem. Super egenum nuper intendentes et pauperem, et dantes operam animarum salutis, [quandam² inter prelatos rectores parochialium ecclesiarum et clerum secularem ex parte una, et fratres Predicatorum et Minorum ordinum ex altera, tam super predicationibus libere ab eisdem fratribus faciendis, et audiendis confessionibus eis peccata sua confiteri volentium, quam super canonica portione et episcopali quarta de relictis ipsis fratribus, sive in communi siue eorum singulis, minime detrahenda, specialem constitutionem edidimus, prout in eadem constitutione que incipit, *Inter [cunctas,*³ hec et alia plenius et serius continentur. sed quia parum esset jura condere, nisi qui ea teneantur existeret, nos volentes constitutionem predictam irrefragabiliter observari, fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos seu alium vel

alios, fratribus dicti ordinis [Minorum provincie Datie⁴ efficacia defensionis presidio assistentes, ac facientes constitutionem eandem, quo ad omnia ejus capitula prout jacet, firmiter observari, non permittatis contra tenorem ipsius memoratos fratres molestari [et⁵ predictis prelatis rectoribus et clero sive aliis vel eis gravamina aut injurias irrogari, facitari ipsis fratribus de illatis eis injuriis molestationibus et gravaminibus, ac de extorta ab eis canonica portione, et quarta episcopali⁶ contra tenorem eundem, in illis videlicet que judicalem [requirunt⁷ indaginem, per viam judicii in aliis vero prout qualitas [ipsorum⁸ exegerit, justitie complementum: ita quod officium [pietas,⁹ et jurisdictio vestra ex nunc [perpetua¹⁰ censeantur, molestatores et [injuriatores¹¹ hujusmodi, nec non contradictores et rebelles, quandocumque et [quotiescumque¹² expedierit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo non [obstante¹³ tam de duabus dietis in concilio generali, quam felicitis recordationis Bonifacii pape viij predecessoris nostri, quarum prima cavetur ne quis, certis exceptis casibus, extra suam civitatem et diocesin, secunda vero ne reus alterius diocesis ultra unam dietam a finibus ejusdem diocesis ad judicium evocetur: et aliis quibuscumque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis pontificibus tam de iudiciis delegatis, quam conservatoribus aut aliis editis, que vestre possent in hac parte jurisdictioni aut potestati, ejusque libero exercitio quomodolibet obviare; seu si aliquibus a sede apostolica sit indultum, quod excommunicari suspendi vel interdici non possint per literas apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et [quibuslibet¹⁴ aliis indulgentiis¹⁵ privilegiis et literis apostolicis quibuscumque, et in quacumque forma verborum concessis, per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta dicte jurisdictionis sive potestatis explicatio possit quomodolibet impediri, et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum oporteat in nostris literis fieri mentionem. eandem insuper vobis, eisdem modo et forma per omnia jurisdictionem et potestatem concedimus circa conservationem aliorum privilegiorum, que iidem fratres a nobis habent, vel a Romanis pontificibus hactenus habuerunt. Datum [Rome apud sanctum Petrum, quarto Nonas Aprilis¹⁶ pontificatus nostri anno primo.

(¹) venerabili fratri archiepiscopo Ravennaten. et Bononien. et Paduan. et Firman. episcopis. — (²) quondam. — (³) cuncta. Se foreg. Brev. — (⁴) Predicatorum provincie Lombardie. — (⁵) a. — (⁶) predictis tilfoies. — (⁷) requirant. — (⁸) eorum. — (⁹) potestas. — (¹⁰) perpetua. — (¹¹) injuriatores. — (¹²) quotiescumque. — (¹³) obstantibus. — (¹⁴) quibusvis. — (¹⁵) et tilfoies. — (¹⁶) Laterani vi. Idus Martii (o: 10 Martis).

Pave *Benedictus XI* udvider den *Minoriterordenen* af tidligere Paver tilstaaede *Exemption* fra Sekulargeistlighedens og umiddelbare Hensførelse under Pave-
stolens Jurisdiktion, til at gjælde i alle, ogsaa de hidtil undtagne Tilfælde.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 280—92 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings *Annal. Minor.* VI p. 445—46, jfr. m. V p. 562, hvorfra Varianten er.)

76. 2 April 1304. Rom (Vatikanet).

Benedictus episcopus servus servorum dei dilectis filiis generali et provincialibus ministris ac universis [fratribus¹ ordinis fratrum Minorum salutem et apostolicam benedictionem. Inter ceteros ordines quos celestis agricole summa benignitas in orto plantavit ecclesie sacrum vestrum ordinem [jam² per orbis provincias superna gratia propagante diffusum dum minori fungeremur officio sincera caritate dileximus ad statum ejus feliciter promovendum sollicitis studiis intendentes nec minuit [utique³ sed auxit potius circa [ipsum⁴ prehabite dilectionis affectum persone nostre subsecuta promotio ad⁵ apostolice dignitatis cum tanto propensius ad ipsius ordinis intendamus augmentum [quanto⁶ nobis facultas prestantior [quamque⁷ nostris non exigentibus meritis [noscitur⁸ celitus attributa. Licet igitur nonnulli Romani pontifices predecessores nostri prefatum ordinem a prelatorum jurisdictione quorumlibet prorsus exemerint ipsumque fore decreverint per ipsorum litteras speciales exemptum. Nos tamen ordinem ipsum ab salutis fructus innumeros qui ex ipso noscuntur animabus fidelium provenire gerentes in visceribus caritatis et propterea nolentes omnino ut quisquam cujuscumque sit ordinis dignitatis conditionis aut status vos generaliter [vel⁹ specialiter ac prefatum ordinem super exemptione ipsius ac aliis [vestris dictique¹⁰ ordinis libertatibus et immunitatibus quibuscumque sub quavis forma vel expressione verborum vobis et eidem ordini ab apostolica sede concessis impugnare impetere ac turbare valeat vel quomodo libet molestare vos et ordinem ipsum ab [omnium¹¹ et singulorum quorumlibet prelatorum et personarum ecclesiasticarum omnimoda potestate ac jurisdictione prorsus eximimus de apostolice plenitudine potestatis ita quod nec etiam [ratio . .¹² delicti commissi vel initi contractus aut rei site posite vel existentis extra loca vestra exempta possitis coram eis, non obstante [institutione¹³ felicitis recordationis Innocentii papa iiij.¹⁴ predecessoris nostri in contrarium edita impeti molestari seu quomodolibet [conveniri¹⁴ decernentes vos et ordinem [supradictum¹⁵ immediate eidem sedi ac soli tantummodo Romano pontifici subjacere, ecclesias insuper oratoria domos et loca que tenetis et inhabitatis ad presens et tenebitis ac inhabitabitis in futurum dum et quotiens vos illa tenere ac inhabitare contigerit exempta prorsus exi-

stere nulloque medio sedi subesse decernimus prelibato. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre exemptionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum iiii.^o Nonas Aprilis pontificatus nostri anno primo.

(¹) Mangler. — (²) tam. — (³) itaque. — (⁴) ipsam. — (⁵) apicem tilføies. — (⁶) quantum. — (⁷) quamquam. — (⁸) noscitur. — (⁹) aut. — (¹⁰) vestri. — (¹¹) omni. — (¹²) ratione. — (¹³) constitutione. — (¹⁴) contravenire. — (¹⁵) ipsum.

Biskoppen og Kapitlet i Oslo udnævne Fuldmægtige til at overbringe Erkebiskop Jørund sin Appel til Pavestolen i Anledning af sin påstaaede Ret til at deltage i Valget paa ny Biskop i Hammer, hvortil den Hammerske Kannik Ingjald er udseet af Kapitlet-sammesteds, og bemyndige dem til at tage de i denne Sag nødvendige Forholdsregler.

Efter Afskr. m. Arnes egen Haand bl. Apogr. Arn. Magn. paa Univ. Bibl. i Kbhvn. (Se Dipl. Norv. I. No. 105 og Keyser, Den n. Kirkes Hist. II. S. 104—6).

77.

16 August 1305.

Oslo.

.....¹
 eorum in solidum, ita quod non sit melior conditio occupantis; sed quod unus eorum inceperit, alii possint finire ad appellandum; ne reverendus pater et dominus noster, dominus Jerundus dei gratia archiepiscopus Nidrosiensis electionem de persona Ingelldi canonici Hamarensis, contra canones et apostolice sedis privilegia attemptatam confirmet, et ne eidem ecclesie Hamarensi ut superior provideat, vel ut compromissarius aliquem eligat, et ne predictæ ecclesie canonici nos de cetero spolient possessione juris eligendi vel quasi, in qua retroactis temporibus fuimus. Damus insuper eisdem procuratoribus nostris speciale mandatum ad jurandum corporaliter, tactis a se sacrosanctis ewangelis, in animas nostras, quod credimus ea, que in appellatione ipsa exprimunt, vera esse et nos posse probare, et ad illa probanda sufficientes probationes habere, et ad appellationes legendum et prosequendum, et apostolos petendum, et alium seu alios loco sui substituendum. Volentes etiam relevare dictos procuratores nostros ab onere satisfactionis, promittimus sub ypotecha rerum nostrarum et bonorum nostrorum, iudicio sisti et iudicatum solvi, cum omnibus clausulis suis, ac ratum habere quicquid per dictos procuratores seu ab ipsis substitutos factum fuerit in premissis et quolibet premissorum. In cuius rei testimonium sigilla

nostra presentibus sunt appensa. Datum Asloye, anno domini .m.^o ccc.^o v.^o xvij.^o Kal. Septembris.

(¹) Antecedentia abscissa sunt (Arne Magnussens Bemærkning).

Den pavelige Pönitentiarius Kardinal *Berengarius* foreskriver Abbeden i St. Johannes's *Augustinerkloster* i *Bergen*, hvorledes han skal forholde sig med de Novicer, der have gjort sig skyldige i Ulydighed og Vold mod geistlige, eller som ved *Simoni* ere indkomne i Klostret.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E), S. 206—8, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Trykt i Langes Klosterhistorie, 1ste Udgave, S. 752—54).

78.

4 Februar 1308.

Poitiers.

Berengarius miseratione divina tituli sanctorum Nerei et Achillei presbiter cardinalis, religioso viro, abbati, monasterii sancti *Johannis Baptiste*, ordinis sancti *Augustini*, *Bergis*, salutem in domino. Ex parte tua fuit propositum coram nobis, quod novitii tui monasterii(i), canonici et conversi, pro violenta injectione manuum in se ipsos invicem, [et] religiosas alias personas, sive clericos seculares, in canonem late sententie inciderunt; aliqui vero pro detentione proprie conspirationis offensa, denegata tibi et aliis suis superioribus obedientia, transgressionibus statutorum ipsius ordinis, et aliorum suorum superiorum et regularium mandatorum, excommunicationis incurrerunt sententias, in tales generaliter promulgatas; plures etiam ex eis, aliis assentientibus vel ad hoc assensum prestantibus, in ipso ordine vel monasterio, symoniacum habuerunt ingressum; quorum quidam, sic ligati, ordines receperunt, ministrarunt in ipsis, et alias se ingesserunt divinis. super quibus, tanquam pastor providus de subditorum salute sollicitus, supplicari fecisti humiliter, eis per sedem apostolicam misericorditer provideri. Nos igitur ex favore, qui religioni debetur, auctoritate domini pape, cujus penitentie curam gerimus, discretioni tue committimus, quatinus predictis manuum injectoribus, qui in se invicem, per te, illis vero qui [in] religiosos alios seu clericos seculares, manus temerarias injecerint, per te ac eorum prelatos, post competentem satisfactionem, injuriam passis exhibitam, ac aliis excommunicatis ex causis predictis, purgatis per satisfactionem condignam suis excessibus, super premissis perjuratorum reatibus, horarumque canonicarum omissionibus, ac peccatis aliis, que tibi confitebuntur, (nisi talia fuerint, et nisi forte eorum excessus adeo difficiles fuerint vel enormes, quod merito sit super eis sedes consulenda predicta) debite absolutionis beneficium impendas, hac vice, juxta formam ecclesie consuetam, et injuncta inde eorum cuilibet, super

premissis, pro modo culpe, penitentia salutari, et aliis, que ei de jure fuerint injungenda, quodque si quibus, per predicta perjuria, ad satisfactionem tenentur, satisfaciant competenter; et si licita fuerint juramenta, ad eorum et horarum canonicarum observantiam redeant, ut tenentur; cum illis, qui predicto modo ligati, per simplicitatem et juris ignorantiam ordines receperint, ministrarunt in ipsis, vel alias se ingessere divinis, eis ad tempus, prout expedire videris, illis vero, qui talia scienter, non tamen in contemptum clavium, presumpserunt, per biennium, a suorum ordinum exsequutione suspensis, tandem, suffragantibus eis meritis, alioque canonico non obstante, super irregularitate ex premissis contracta, et sic susceptorum exsequutione ordinum, misericorditer auctoritate predicta dispenses; proprium autem, si quod habuerint dicti canonici et conversi, in tuis facias manibus resignari, in utilitatem monasterii ipsius fideliter convertendum; acturus cum eis in casibus symonie juxta statuta concilii generalis. Datum Pictavis. ij Non: Februarii, pontificatus domini Clementis .v. anno tercio.

Kong Haakon (V) udsteder Leidebrev for de Underhandlere, der fra dansk Side skulle møde ham i Viken omkring 23 Mai for at handle om Frigivelse for Junker Nikolas (Jakobsen af Halland).

Efter Afskr. i Msscr. Barthol. IV (E) S. 334, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Trykt i Thorkelins Analecta, S. 97—98 og Dipl. Svec. II. No. 1573).

79.

20 Marts 1308.

Bergen.

Omnibus [presens scriptum cernentibus] H[aquinus] dei gracia rex Norwegie [salutem in domino sempiternam]. Notum facimus universis, quod nos damus et concedimus per presentes salvum et securum conductum, quibuscumque prelati vel militibus, ex parte magnificorum principum dominorum Erii regis Dacie et Christophori fratris sui, ad nos libere veniendi in Vichiam, super deliberacione domicelli Nicolai nobiscum decimo kal. Junii, vel citra tempus illud volentibus placitare et nobiscum tempore placitacionis morandi, nec non a die placitacionis finite, infra vicesimum diem, pro nobis et nostris omnibus et singulis, ad propria libere redeundi; mandantes omnibus et singulis, tam extra-neis quam indigenis, infra districtus nostri potestatem constitutis, sub pena capitis, ne quis ipsum presentem conductum ausu temerario violet vel infringat, sed pocius ipsos, durante conductu presente, omnes ipsos benigne recipiant et honeste pertractent. In cujus rei testimonium sigilla, reverendi patris domini Arnonis dei gracia Bergensis ecclesie episcopi, et discretorum virorum de consilio nostro, dominorum Erii

Waldemari, Berneri Erlingi de Berkrøey. Snaronis Ashlaci, baronum nostrorum, una cum sigillo nostro sunt appensa. Datum Bergis, anno domini m.^o ccc.^o viij.^o die Mercurii ante dominicam Letare.

Arne, Prest paa Stedje, melder Biskop Arne af Bergen, at han efter hans Befaling har undersøgt Sagen mellem Sira Halldor paa Hval og Gyda paa Foss samt hendes Sønner Narve og Eyvind, og at han, da disse ingen Vidnesbyrd kunde fremskaffe, har ladet Sira Halldor ved Ed fralægge sig Skyld i den Skade, Eyvind havde faaet.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. og i Mæscr. Barthol. IV. (E) S. 363—64.

80. 13 Juli 1308?¹ [Stedje].

Wirðvlægoin herra sinvm oc anlægom fæðr Arna biscupi i Biorgwin sendir Arne prestr a Steðiv. q. g. oc sinar [bœner] med auðinivkri *þæniostv, þer hvðvt mer næstom min herra er ek var i Biorgwin at profa malefni þæirra sira Hal[dors] a Hvale. oc Gyðu a Fosse Narfa sonar hænnar oc Æyvindar, oc af því setti ek þæim dag at þav skildi koma [til] min med sinvm vithnvm oc malsbotom a Sellivokv dag, hver er so komo, krafðe ek þa vithna vm fyrnæ[mda a]kæro Gyðv oc sono hænnar. æn þav qvaðozst ængi hafa, eptir hvat er ek setti þæim dag annan a lavgar dag[inn] næsta eptir Knvz mæssu invirðlægar eptir at læita gognvm sinvm oc malfærom, komo til andsvara við [fyrnæmdan] sira Haldor Narfe vmboðsmaðr Æyvindar. oc Grimr stivpfaðr hans, læitaðe ek við þa allra vtvæga vm þ[essa] fræmfærd með loglægom krovvm til vithna a presten. æn Narfe qvaðzt engi hafa. oc engom vendezt han, [eptir] þat stafaðe ek sira Haldore æið með þema orðom. at so lagðe han hond a bok. oc því skaut han til guðs. at sa[rsauki] sa sæm Æyvindr son Arnfins oc Gyðv a Fosse hefir a fingri ser. fæk[zt] æigi af hans handa værkvm. ne vit[tand]. sannaðo þænna æið með honom sira Gvnnar a Læikangrvm. sira Ommvndr i Kaupangre. sira Vilmvndr Vig. . . þema monnvm hia værande flæirvm. sira Hallvarðe a Ylmhæimi. oc Simvni [preste² a Nios. Hafre Moggu syni³ oc Þorgæiri Þoronnar syni. oc nokorom so oðrvm goðom monnvm, himnæskr faðr gœymi yðar nv oc iamnan.

Exterior inscriptio epistolæ: Virdulegom herra sinom Arna biscupi i Biorguin.

(¹) Originalbrevet stod indsejlet i den Bergenske Bispestols Kopibog efter andre Breve af 1308—10. — (²) Igjen udskrabet. — (³) Her synes at mangle et Ord.

Kong Erik af Danmark aftaler Fred med den Norske Konge *Haakons* Sendebud, Biskop *Helge* af Oslo, Hr. *Erik* (*Valdemarssøn*) af Sverige og Kanniken *Ivar* (*Olafssøn*), hvorved blandt mere bestemmes, at Kong *Haakon* skal give Junker *Magnus Birgerssøn* af Sverige sin Datter *Ingebjörg* tilægte, der skal være Norges Arving, hvis Faderen ingen søgtfødt Søn efterlader; Kong *Haakon* skal have en Del af *Halland* nordenfor *Etersaen* istedenfor sit mödrene Gods i Danmark, hvorpaa han giver Afkald, og Resten af Landskabet nordenfor denne Aa til Len; nöiagtige Bestemmelser træffes om de for Mordet paa Kong *Eriks* Fader lovfældte samt deres Tilhængere og Slægtninge; de to Konger skulle 11 Juni (1309) komme sammen ved *Isøfjord* til Iverksættelse af Aftalen, og de underkaste sig endog *Banns*traf, om denne ikke overholdes.

Efter Afskr. i Msscr. Barthol. IV (E) S. 342—46. (Trykt i Thorkelins *Analecta* p. 98—103 og Dipl. Svecan. II No. 1628. Se følgende No.)

81.

29 August 1308.

Kjöbenhavn.

Omnibus presens scriptum cernentibus, E(ricus) dei gracia Danorum Slavorumque rex, salutem in domino sempiternam. Noverint universi, quod anno domini m^o. ccc. [in octava die¹ beati Johannis baptiste, per reverendum in Christo patrem dominum Helgonem, misericordie divina episcopum Asloensem, et nobilem virum dominum E(ricum) condam regis Sueuorum filium, consanguineum nostrum dilectum, ac dominum Jwarum, canonicum Bergensem, magnifici principis domini Haquini regis Norwegie illustris, procuratores et nuncios speciales, ex parte ejusdem domini regis ex una parte, et nos ex altera parte, placitatum, concordatum et promissum est in hunc modum: Primo videlicet, quod inter dominum regem Norwegie et nos, et regna nostra, ex utraque parte, debet firma pax et securitas plenaria perpetuis temporibus observari, et ut ipse pax et securitas utrinque firmitus et inviolabilis perpetuo teneantur, debet dominus rex Norwegie predictus filiam suam primogenitam legitimam, Ingiburg nomine, domicello Magno, filio domini Birgeri Sueuorum regis illustris, nepoti nostro, desponsare et copulandam sibi matrimonialiter assignare. Ipse etiam dominus rex Norwegie eandem filiam suam constituere debet post se regni Norwegie heredem, si ipsum non contingat filium legitimum optinere, si vero filium legitimum optinuerit, cum eadem filia sua domicello predicto sex milia marcarum argenti in dotem, et tantum de argento idem domicellus sponse sue predictae, ratione dotacionis propter nupcias, que Mornegiot dicitur, assignabit, vel bona seu certos redditus pro eodem, si vero heres regni fuerit, dabit eidem octo milia marcarum puri, in donacionem propter nupcias et super eo faciemus nos cum nostris fidelibus cautionem. Debemus etiam nos et bona fide promittimus, intendere solli-

IX.

cite et fideliter cooperari pro toto posse nostro, quod dominus Birgerus rex Sueuorum ad regimen regni sui redeat, et dignitatem regiam; et quod filius suus domicellus sepedictus succedat eidem, sicut tenetur merito, in eisdem, Ceterum ut pax et securitas supradicte inter nos et regna nostra teneantur amodo vinculo firmiori, et singula alia, que premittuntur, deducantur commodius et favorabilius ad effectum, aliqua de bonis et redditibus in Hallandia, ex parte boriali aque Ether, domino regi Norwegie sub rata et debita porcione pro bonis suis maternis omnia, infra regni Dacie sitis, assignabimus, et residuum ejusdem terre ex ipsa parte aque Ether, videlicet quatuor hærad, eidem concedemus in pheodum, cum juribus, possessionibus, libertatibus et attinenciis, sicut ea comes Jacobus a progenitoribus [nostris] dinoscitur liberius tenuisse, et de eisdem facto nobis per eundem dominum regem Norwegie homagio, dominus rex Norwegie memoratus, cum hominibus et incolis ipsorum herodth, nobis et corone regni nostri servicium faciat requisitus, hoc adjecto, quod convicti pro morte patris nostri, ipsorum heredes et complices Daci, ibidem nullatenus colligantur; et ut ipsa hæredth et castra ibidem recuperentur ad manus domini regis Norwegie, cooperari debemus fideliter cum eodem toto posse. Preterea, ad preces et instancias domini regis Norwegie, de speciali gracia duximus admittendum, quod uxores et⁹ liberi novem pro morte patris nostri convictorum, et complices ipsorum novem ac eorum liberi, qui ratione excessuum suorum bona sua, antequam domino regi Norwegie homagium fecerant, amisisse legitime dignoscuntur, bonis suis maternis utantur tantummodo; complices vero eorum alii omnes, et uxores et eorum liberi, qui antequam in servicium domini regis Norwegie venerant in Norwegiam, bona sua propter excessus suos, ut premittitur, non amiserant, utantur regno et bonis suis omnibus paternis et maternis, hii nichilominus, qui caucionem nobis fecerint, quam duxerimus acceptandam; reliqui vero bona sua vendant, et cum precio eorum maneat extra regnum; hoc adjecto, quod uxores et liberi novem convictorum pro morte patris nostri, perpetuo extra regnum Dacie stent, et infra tres annos premissa bona sua alienent; de ceteris vero in voluntate nostra sit et gracia, quos ipsorum regno cum bonis, uti, ut premittitur, velimus, quos ipsorum extra regnum stare velimus, et de bonis suis premissis fructus et redditus levare, et quos ex ipsis extra regnum manere perpetuo velimus ac bona sua supradicta [vendere] et extra regnum deducere precium eorumdem. Admittimus eciam, quod tempore placitacionis habende, ut premittitur, comes Jacobus una cum rege Norwegie compareat coram nobis, insuper, ne quid remaneat, quod pa-

cem et concordiam premissas violare poterit, seu dissensionis alicujus materiam generare, memoratus dominus rex Norwegie bona sua materna ratione quorum actenus lites et dissensiones sepius sunt commote, nobis nec non corone nostre, ubicumque infra regnum Dacie sita sint, ordinanda libere pro nostris usibus resignabit, quando adeptus fuerit quatuor hæredth in Hallandia prius dicta, jtem nobili viro consanguineo nostro domino E(rico) predicto bona sua materna omnia, ubicumque in regno nostro ea rationabiliter docere poterit, ex nunc libere resignamus. Promittimus insuper, ipsum dominum Birgerum regem Sueuorum pro posse nostro favorabiliter promovere. Conductum est etiam et promissum, quod memoratus dominus rex Norwegie et nos apud Jsæfjord in Sioland in die beati Barnabe apostoli, jam proximo futuro, convenire personaliter debeamus, ad deducendum supradicta omnia et singula ad effectum. Ut autem premissa omnia ex parte nostra inviolabiliter observentur, submittimus nos jurisdictioni venerabilis patris domini Hælgonis Asloensis episcopi, jta quod si [in] premissorum aliquo defecerimus, possit in nos excommunicationis sententiam ferre, et nos excommunicatos denunciare, donec defectus hujusmodi suppleatur, sed ipse dominus rex Norwegie jurisdictioni venerabilis patris domini Olawi Roskeldensis episcopi, cum convenerimus ipse dominus rex Norwegie et nos primo similiter se submiserit viceversa. Promittimus insuper, quod dominus Birgerus rex Swecie predictus dispensacionem in curia procurabit, super contractu matrimonii inter ipsos domicellum Magnum et filiam regis Norwegie, cum idem quarto gradu consanguinitatis se attingunt. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum Hafnis, anno et die supradictis.

(¹) Uden Tvivl Skrivfeil for: octavo in die decollacionis. Dateringen hos Thorkelin (og i Dipl. Svec.) er vilkaarlig; Tallet IX findes kun med Blyant tilskrevet over Linien i Barth. E. (Se P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VI. S. 499—501 og 519—22).

Kong Haakon slutter en endelig Fred med Kong Erik af Danmark i det væsentlige paa de Betingelser, hans Underhandlere det foregaaende Aar af talte med den Danske Konge, samt med Tillæg af nogle Bestemmelser om Kong Haakons *Mødrengeds*, deres *Rettgang* i hinandens Riger, begges Forhold til de *Scenske Hertuger*, Handelen m. m.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. IV (E) S. 348—52. (Trykt i Thorkelins *Analecta* p. 103—10 og Dipl. Svecan. II No. 1629. — Se foreg. No. og P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VI S. 518—22).

82.

17 Juli 1309.

Kjöbenhavn.

Omnibus presens scriptum carnentibus Hequinus dei gracia rex Norwegie, salutem in domino sempiternam. Noverint universi, quod anno domini m.^o ccc.^o jx.^o feria quinta proxima ante festum beate Marie Magdalene, Kaupmannahafa, inter magnificum principem dominum Ericum dei gracia Danorum Slavorumque regem illustrem ex una parte, et nos ex altera, placitatum, concordatum et promissum extitit in hunc modum, Primo, quod inter nos et regna nostra ex utraque parte, debeat firma pax et plena securitas perpetuis temporibus observari; et ut ipse pax et securitas utrinque firmiter et inviolabiliter perpetuo observentur, debemus filiam nostram primogenitam, legitimam, Jagiburgem nomine, domicello Magno, filio domini Birgeri-Sueworum regis illustris, nepoti domini Eirici dei gracia Danorum regis supradicti, desponsare et copulandam sibi matrimonialiter assignare, Nos etiam debemus eandem filiam nostram constituere heredem post nos, regni Norwegie, si filium legitimum non contingat nos optinere, si vero filium legitimum optinuerimus, tunc cum eadem filia nostra domicello predicto sex milia marcarum argenti dabimus in dotem, et tantum de argento idem domicellus sponse sue predictae, ratione donacionis propter nuptias, que morghengiof dicitur, assignabit, vel bona seu certos redditus pro eodem, si vero heres regni fuerit, dabit eidem octo milia marcarum puri in donacionem propter nuptias; et super eo fecit nobis dominus rex Dacie, cum suis fidelibus, cautionem. Debet etiam dominus rex Dacie, et bona fide promisit intendere sollicite et fideliter cooperari pro toto posse suo, quod dominus Birgherus rex Sueuorum ad regimen regni sui redeat, et dignitatem regiam, et quod filius suus, domicellus Magnus sepedictus, succedat eidem patri suo, sicut tenetur merito in eisdem, ipse dominus Birgherus rex Sueworum predictus dispensacionem in curia procurabit super contractu matrimonii inter ipsos domicellum Magnum et filiam nostram supradictam, cum idem quarto gradu consanguinitatis se attingunt. Ceterum ut pax et securitas supradictae inter nos et regna nostra teneantur amodo vinculo firmiter, et singula alia, que premittuntur, deducantur commodius et favorabiliter ad effectum, aliqua de bonis et redditibus in Hallandia ex parte boreali aque Ether, sub rata et debita portione pro bonis nostris maternalis omnibus, infra regnum Dacie sitis, nobis assignabit, et residuum terre ex ipsa parte aque Ethre predictae, videlicet quatuor herod dominus rex Dacie nobis concessit in pheodum, cum iuribus, possessionibus, libertatibus, et attinentiis, sicut ea comes Jacobus a progenitoribus ipsius regis Dacie dinoscitur liberius tenuisse,

et de eodem residuo, ut supra, faciemus domino regi per nos homagium, et cum hominibus et incolis ipsorum hærod domino regi et corone regni Dacie servitium faciemus requisiti, hoc adjecto, quod convicti pro morte patris domini regis Dacie, ipsorum heredes et complices Daci, ibidem nullatenus colligantur, et, ut ipsa hærod et castra ibidem recuperentur ad manus nostras, cooperari debet dominus rex Dacie fideliter nobiscum, toto posse, Preterea ad preces et instantias nostras de speciali gracia duxit dominus rex Dacie admittendum, quod uxores et liberi novem, pro morte patris sui convictorum, et complices ipsorum novem, et eorum liberi, qui ratione excessuum suorum bona sua, antequam fratri nostro et nobis homagium fecerant, amisisse legitime dinoscuntur, bonis suis utantur maternis tantum modo, complices vero ipsorum alii omnes, ipsorum uxores et eorum liberi, qui antequam in servitium nostrum venerant in Norwegiam, bona sua propter excessus suos, ut premittitur, non amiserant, utantur regno et bonis suis omnibus paternis et maternis, hi nichilominus, qui cautionem domino regi Dacie fecerint, quam ipse duxerit acceptandam, reliqui vero bona sua vendant, et cum precio eorundem maneant extra regnum, hoc adjecto, quod uxores et liberi novem convictorum pro morte patris domini regis Dacie, perpetuo extra regnum Dacie stent, et infra tres annos premissa bona sua alienent; de ceteris vero in voluntate et gracia domini regis Dacie sit, quos ipsorum regno cum bonis, ut premittitur, uti voluerit: quos ipsorum extra regnum stare voluerit, et de bonis suis premissis fructus et redditus levare: et quos ex ipsis extra regnum manere perpetuo voluerit, ac bona sua supradicta vendere, et extra regnum deducere precium eorundem, Insuper, ne quid remaneat, quod pacem et concordiam premissas violare poterit, seu dissensionis alicujus materiam generare, bona materna, ratione quorum actenus lites et dissensiones sepius sunt commote, domino regi Dacie et corone regni, ubicumque infra regnum Dacie sita sunt, resignabimus, pro suis usibus ordinanda libere, cum adepti fuerimus castra et quatuor hærod in Hallandia prius dicta, Item instrumenta seu littere omnes, super bonis nostris maternis in Dacia nobis restituantur, que dominus rex Dacie habet, vel per ipsum poterint optineri, Item faciat dominus rex Dacie, quod nobis fiat justitia de quibuscumque personis infra regnum Dacie constitutis, contra quos querimoniam movere voluerimus, secundum quod exigunt leges patrie et postulat ordo juris, Sic etiam faciemus domino regi Dacie in regno nostro vice versa, Item resignavit nobis dominus rex Dacie exnunc, omnia bona nostra materna, ubicumque infra regnum Dacie sita, pro nostris usibus libere ordinanda, super fructibus autem de bonis eisdem

a die decollacionis beati Johannis baptiste sub anno domini m.^o ccc.^o. viij^o. usque nunc, per quemcumque perceptis, vel percipiendis forsitan in futurum, super quibus coram domino rege Dacie querimonia, nostro nomine, mota fuerit, faciat ipse dominus rex Dacie nobis, quod exigunt leges terre, donec castra et quatuor hærod in Hallandia, ut premittitur, consecuti fuerimus et adepti. Item dominus rex Dacie, duces Suetie, quam cicius poterit, hostiliter invadat, nec nos cum eisdem ducibus pacem treugas seu diem aliquem faciemus vel recipimus, sine consensu domini regis Dacie, et si contingat nos cum dictis ducibus diem vel treugas, ex causa aliqua, recipere, illa dies seu treuge debent esse breves, et dominus rex Dacie et regnum suum in eisdem die et treugis includantur; et hoc sibi tempestive per nos debet intimari; super quo postmodum fiat, quod utrique nostrum expediens videatur, Item dominus rex Dacie et nos, non debemus separatim cum fautoribus dominorum ducum predictorum aliquibus pacem facere, nisi cum eis, quos nobis et domino Birghero regi Suecie attrahere poterimus in servitium et juvamen. Item mercatores utriusque regni, Dacie videlicet et Norwegie, hic vel ibi naufragium patientes, bona sua, per se vel per alios, salvent libere, et de salvatis disponent libere, pro sue libito voluntatis, nullum eciam theloneum in Dacia vel Norwegia a mercatoribus ipsorum regnorum extorqueri debeat aliquatenus, nisi secundum quod solvi consueverat ex antiquo, Item mercimonia quecumque per mercatores utriusque regni emta in eisdem regnis ante publicationem inibicionis, super eisdem non deducendis ibidem factam, soluto theloneo, ut supra, libere deducantur, si que vero empta fuerint post publicationem inibicionis hujusmodi quandocumque factam, eadem, nisi de gracia speciali minime deducantur, antequam ipsa deducendi data fuerit licencia generalis, ut autem premissa omnia ex parte nostra inviolabiliter observentur, submittimus nos jurisdictioni venerabilis patris Roskelldensis episcopi, quicumque pro tempore fuerit, ita quod, si in premissorum aliquo defecerimus, possit in nos sentenciam excommunicationis ferre, et nos excommunicatos denunciare, donec defectus hujusmodi suppleatur, sic eciam memoratus dominus rex Dacie jurisdictioni venerabilis patris, domini episcopi Asloensis, qui eciam pro tempore fuerit, se submitit, similiter viceversa, et cum hoc, ut supradicta omnia firmiter observentur, promiserunt una nobiscum bona fide, venerabiles patres, domini Ketillus Stawangrensis, Hælgo Asloensis, Arno Bergensis, et Jngeldus Hamarensis, dei gracia episcopi, ac dominus Ericus Walldemari condam regis Sueuorum filius, dominus Finno, magister capellarum nostrarum, ac nobiles viri, dominus Bernardus de Biarkerøey, Thorias

Haquini, Snaro Aslaci, barones, nec non et domini Thorwaldus Thoresson, Elauus Eilifsson, Sigwardus de Ransom, Throndo Halwardi, Siguaus de Leirholom, Thorias Harfer, Sigwardus Harexson, Bryniulphus Storm, Throndo Gunulphi, Gunnarus Thome, Birgherus Thorkilli, Serkus Petri, Jwarus Steinari, Eywindus Symonis, Augustinus Arnonis, Andreas Sigwardi, milites, ac eciam Haquinus Thorie, Johannes Gudbrandi, Ivarus Arnonis, Bryniulphus Agmundi, Agmundus Æywindi, Johannes de Strond, Auduenus Gudthormi, Haquinus Agmundi, Petrus Peterss son, Gudbrandus Gudbranzsoner, armigeri nostri, quorum sigilla, una cum nostro, presentibus sunt appensa, Condictum est eciam, quod ducenti et septuaginta milites et armigeri nostri promittent bona fide, et super hoc dabunt literas suas patentes, quod singula omnia, ut premititur, nostro nomine observentur, et illas literas mittemus nos, si securus fuerit transitus, Tunsbergis, die nativitatis beati Johannis baptiste proximo affuturo, nunciis domini regis Dacie ibidem assignandas, Si vero securus non fuerit transitus, ipso tempore litere predictae tam suo nomine quam nostro Kaupmannahafn mittentur, eodem die ibidem nunciis nostris utrinque mutuo assignande, Item si ex promissoribus nostris, predictis militibus videlicet et armigeris, interim aliquem vel aliquos mori contigerit, alium vel alios instituemus, qui nostro nomine promissionem similem faciat loco sui. Actum et datum, loco anno et die in principio supradictis.

Den valgte Erkebiskop *Eilif* af Nidaros paalegger Biskop *Arne* af Bergen i Anledning af det Orkudske Kapitels Begjæring om Stadfæstelse paa sit Valg af Erkebageuen *Villem* til Biskop i den afdøde *Dolgfems* Sted at indstevne dem, der maatte have noget at indvende mod den valgte, Vælgerne eller Valgmaaden.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E), S. 520—21, jfr. m. Apogr. Arn. Magn.

83.

12 Septbr. 1309.

Bergen.

Elauus miseratione divina electus ecclesie Nidrosiensis, venerabili in Christo patri domino Arnoni eadem gratia episcopo Bergensi, salutem in salutis auctore Jesu Christo. Significaverunt nobis discreti viri, domini Stephanus et Anacholldus, procuratores capituli Orchardensis, quod vacante ecclesia Orchardensi per mortem bone memorie domini Dolphiini, condan episcopi Orchardensis, unanimi consensu discretum virum dominum Willelmum, archidiaconum ac concanonicum suum, sibi et ecclesie Orchardensi in prelatum et pastorem concorditer elegerunt, et ut electionem bujusmodi confirmaremus, nobis cum instantia supplicabant procuratores memorati, Nos autem in tanto negotio juxta

canonum statuta, debita maturitate procedere cupientes, ut, secundum apostolum, nemini cito manum imponere videamur, vos in juris subsidium requirimus et rogamus, quatinus clero et populo in ecclesia vestra majori congregato, auctoritate presentium per vos, vel per alium, quem ad hoc duxeritis deputandum, peremptorie citetis omnes et singulos obicere volentes crimina vel defectus in electi vel eligencium personas, seu etiam contra electionis formam, ut coram nobis a presencium publicatione compareant infra mensem, quod proponunt, legitime probaturi. In signum autem executionis vestre seu denunciationis per vos facte, sigillum vestrum presentibus apponatis. Datum Bergis, pridie Idus Septembris anno domini millesimo .ccc.^o nono.

Biskop Thord af Garde og Abbed Einar i St. Michaels Kloster (Munkeliv) i Bergen udgive Vidisse af Pave Gregor IX.s Beskjermelses-Brev for *Fane Hospital*.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 372—74.

84.

9 Mai 1311.

Bergen.

Universis Christi fidelibus presens transcriptum cernentibus Thordo dei gracia episcopus Gardensis et Enarus abbas monasterii sancti Michaelis Bergis ordinis sancti Benedicti salutem in domino sempiternam, Noveritis nos apud civitatem Bergensem septimo Idus Maii anno domini m.^o ccc.^o undecimo literas felicitis recordationis Gregorii. pape noni cum vera bulla et filo serico non rasas non abollitas non cancellatas nec in aliqua sui parte viciatas vidisse et diligenter inspexisse tenorem de verbo ad verbum ut sequitur continentes. [*Her følger Brev No. 6 i Dipl. Norv. II.*] Nos igitur episcopus et abbas memorati presenti transcripto sigilla nostra apponi fecimus in testimonium premissorum, Datum loco die et anno supradictis.

Kormak, Erkeidegn paa Suderøerne, og *Grimar* (*Ormessön*), Præbendarius i Nidaros, afgive til Erkebiskop *Eilif* en Beretning om den dem paalagte Visitation af Orknøernes Bispedømme om Høsten 1319, hvorved de forefundne Mangler befandtes mere at hidrøre fra Forgjængernes end den nuværende Biskops (*Villiams*) Forsømmelse; dog havde denne i Jarlens og fleres Nærværelse lovet at rette herpaa og anvist Penge dertil; hvad derimod hans *private Liv* angik, da havde de derom adspurgte geistlige under Ed bevidnet, at de ufordelagtige Rygter desangaaende vare fuldkommen falske.

Efter Afskr. i Msscr. Barthol. IV. (E) S. 134—36, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Trykt i Thorkelins Fragments of English and Irish history p. 71—72. — Jfr. Suhms Hist. af Danm. XII S. 37—38, R. Keyser, D. n. Kirkes Hist. II S. 210 og P. A. Mauch, D. n. Folks Hist. VII S. 31. Se ogsaa Dipl. Norv. VII No. 97.)

85.

[Vaaren 1320?¹]

[Bergen?]

Reverendo in Christo patri et domino suo, domino Elawo dei gracia archiepiscopo Nidrosiensi, sui humiles et devoti Cormacus archidiaconus Sodorensis, et Grimarus sue ecclesie Nidrosiensis prebendarius, salutem et omnem reverenciam, tam debitam quam devotam, Quoniam uterque peccat, qui veritatem occultat, et mendacium profert, quia hic prodesse non vult, et alius nocere desiderat, jdcirco testimoniam veritati perhibere volentes, paternitati vestre reverende significamus, quod cum nos, ex commissione mandati vestri, in officio visitacionis ad dyocesim Orchardensem circa festum sancti Michaelis accessissemus apud Kirkewan, et porrecta ac ostensa commissione mandati vestri, venerabili patri, ejusdem loci episcopo, in ecclesia sua cathedrali, coram suo capitulo, nos ad execucionem officii nobis injuncti satis gratiose et obedienter admisit, et in omnibus necessariis, ob vestre paternitatis reverenciam humaniter et benigne pertractavit, officioque visitacionis per totam Orchardiam per nos plenius peracto-et discusso, defectus quos invenimus in ecclesiis ibidem, magis per remissitudinem et negligenciam predecessorum suorum, quam suam, ut ad plenum intelleximus, existentes, cum tot et tales defectus infra breve tempus, licet pro posse suo nisus fuerit, eos reparare non suffecit. Promisit tamen nobis, fide media, coram domino Magno comite Orchardie et Cathanie et Caterina sponsa ejusdem, capituloque suo, ac multis aliis fidedignis, dictos defectus infra [breve] tempus emendare, assignavitque ad hoc certam portionem reddituum suorum, prout unicuique ecclesie opus fuerit, et sibi et capitulo suo visum fuerit oportuno, quoadusque dicti defectus plene fuerint emendati, Preterea quia quedam sinistra de persona dicti domini episcopi paternitati vestre fuerunt suggesta, super quibus nobis specialiter inquirere precepistis, habita super hiis fidei et diligenti inquisitione et examinatione, tam per archidyaconum suum et canonicos, quam vicarios ecclesie, corporali sacramento interposito, invenimus predicta suggesta omnino esse falsa et inania, et magis ex iniquitatis et odii fomite quam radice veritatis processisse, maxime quoad incontinenciam, dicto domino episcopo impositam, predicti archidyaconus, canonici et vicarii, per sua juramenta specialiter deposuerunt, se numquam scivisse, vidiisse aut intellexisse, seu per aliqualem modum probabilem, vel alicujus suspicionis similitudinem perpendsisse aut percipisse hujusemodi contra prefatum dominum suum episcopum, postquam fuit in episcopum consecratus, sed potius se credere et scire hujus[modi] penitus esse falsa, et ab emulis et malivolis, si qua dicta sunt,

ortum habuisse. Unde ad innocentie puritatem declarandam, et detrahentium versutiam comprimendam, quatenus facultas nobis a deo data est, inquirendi et investigandi super premissis, paternitati vestre veritatem patefacimus per presentes literas, sigillis nostris consignatas. Datum etc.

(¹) Staar mellem to Breve af 1320; hvis Beretningen, som maaske rimeligst, allerede er afgiven fra Orknøerne, maa den snarest være fra Høsten 1319.

Erkebiskop *Eilif* af Nidaros, der af sine udsendte Visitatorer er bleven underrettet om, at Biskop *Villiam* af Orknø har bestyret sin Bispestols Gods slet, ukanonisk besat de geistlige Embeder, ført et for en Biskop upassende Privatliv, forsømt Omsorgen for sit Embede og sine undergivne m. m., suspenderer ham fra *Bispegodsets Bestyrelse* og formaner ham til Bedring.

Indtaget i Vidiase nedenfor No. 89 (Msscr. Bath. IV (E) S. 138—41 og Apogr. Arn. Magn.) — (Trykt i Thorkelins Fragments etc. p. 73—75. — Jfr. Suhms Hist. af Danm. XII S. 33—34, Keyser, D. n. Kirkes Hist. II S. 210—11 og P. A. Munch, d. n. Folks Hist. VII S. 31—32).

86.

17 Juli 1320.

Bergen.

In nomine domini amen. Cum nos Elawus dei gracia Nidrosiensis archiepiscopus, dudum valido nostris auribus deferente clamore, vos dominum Villelmum, episcopum Orkadensem, per totam nostram dyocesim enormiter intellexerimus infamatum, jdcirco nos ex officii nostri debito scire volentes, si dictus clamor opere sit completus, ad ipsam vestram ecclesiam et dyocesim per viros discretos, dominum Cormacum archidyaconum Sodorensen, et Grimarum, ecclesie nostre prebendarium, a nobis plenariam optinentes potestatem, descendimus visitandam. Qui quidem nostri nuncii, visitatores et inquisitores, in hoc negotio per nos commissum sibi legacionis et visitacionis effectum, diligenter per processus legitimos et formam debitam exsequentes, invenerunt vos, frater episcopo, non solum bona episcopalia, per prediorum alienaciones et infeudaciones adeo dilapidasse, ac etiam distraxisse, quod ipsa ecclesia cathedralis et curia episcopalis in ipsis edificiis pro magna parte corrutis, de reliquo subitam minatur ruinam, verum etiam omnium quasi aliarum ecclesiarum redditus [et] proventus, ad rectorum earundem sustentacionem et edificiorum reparationem pertinentes, vestris inordinatis usibus in tantum applicasse, quod cultus divinus deperit, honestas pre expensarum penuria negligitur, clericalis et cleri pariter et populi caritas et devotio contabescit. Jnvenerunt vos insuper, tanquam canonum contemptorem, beneficia nulla canonice contulisse, sed personas diversas, videlicet alienigenas, vagabundos, ac etiam diversarum

religionum apostatas, ad terminum limitatum annorum vel mensium instituisse in eisdem: certa vobis pensione vel pecunie quantitate de eorum quolibet reservata; ac etiam subditorum appellationibus, rite interjectis, injuriose, non deferre; vosque personaliter, pontificali dignitate et debita morum gravitate neglecta, aucupii et clamoris venationibus, ac hujusmodi levitatibus, ut de aliis taceamus, tanta vos frequentia occupatis, quod ecclesiarum regimini et pastoralis cure sollicitudini, sic dissolute vivendo, nichil vel parum intenditis, subditos vestros, ydolatras, veneficos, hereticos, ac etiam alios criminosos male viventes, et claviam contemptores, in nullo penitus corrigendo; sed in vestris expensis et familia, excommunicationis sententia manifeste ligatos detinentes. Cum igitur hec, et hiis similia, animarum saluti plurimum adversentur, scandalum generent manifestum, et divinam provocent offensam, si eis obvium non fuerit remediis oportunis; idcirco nos, Orchadensis ecclesie indempnitatibus, ex officii nostri debito providere cupientes, ne per vestram dilapidationem bonorum suorum jacturam et dampna sustineat ampliora, auctoritate metropolitana a bonorum administratione sententialiter vos suspendimus in hiis scriptis, quo ad alios vestros excessus correctione nobis debita reservata; fraternitatem insuper vestram caritative requirimus, et paternis affectibus exhortamur, in virtute sancte obedientie vobis firmiter demandantes, quatinus excessus vestros et processus improvidos, emendatione debita corrigatis. Lecta et lata est hec sententia, ipso domino episcopo presente, ac sepius prius ammonito, et tunc specialiter ad ipsam sententiam audiendam legitime citato. xvj^o. Kal: Augusti, in consistorio curie nostre Bergis, anno domini millesimo. ccc.^o vicesimo.

Erkebiskop *Eilif* suspenderer Biskop *Villiam* af Orknø fra *Bispeembedet* og pålægger ham under *Bans Straf* inden 3 Maanedes at betale 53 Mark Sterling i *Peterspenge*, som han siden sin Tiltrædelse i c. 15 Aar havde tilbageholdt, samt inden samme Termin at godtgjøre den Orknøiske Kanonik *Engelbrekt Lynning*, der i 1318 blev sendt til Orknøerne for at oppebære *Peterspengene* derfra, for hans Fængsling og Berøvelsen af Gods og Præbende.

Indtaget i *Vidisse* nedenfor No. 89 (*Mæscr. Barth. IV (E) S. 141—43* og *Apogr. Arn. Magn.*) — (Jfr. *Subms Hist. af Danm. XII S. 34—35*, *Keyser, D. n. Kirkes Hist. II S. 211* og *P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 32*. Se ogs. *Dipl. Norv. VI No. 124* og *VII No. 129*).

87.

28 Juli 1320.

Bergen.

In nomine domini amen. Cum nos Elaws dei gracia Nidrosiensis ecclesie archiepiscopus, dudum sub anno domini millesimo .ccc.^o

decimo octavo, auctoritate sedis apostolice, nobis in hac parte specialiter commissa, ad inquirendum de denario beati Petri in episcopatu Orchadensi, ac etiam ad ipsum ibidem levandum, discretum virum, dominum Ingilbertum dictum Lyning, canonicum Orchadensem, vos, domine Villelme, Orchadensis episcopo, nuncium nostrum memoratum, immo verius sacrosancte sedis antedictæ, omni reverentia postposita, proprie professionis et juramenti penitus immemores, incarcerare presumpsistis, in ejusdem apostolice sedis dampnum et injuriam, ac hujus negotii confusionem et impedimentum manifestum; ipsumque Ingilbertum, juris ordine totaliter pretermisso, prebenda sua et bonis omnibus mobilibus et immobilibus, in Orchadia existentibus, spoliastis, et adhuc contra nostras ammoniciones et mandatum inobedienter bona eadem detinetis, taliter spoliata; vos insuper de denario memorato, a tempore, quo primo administrationem habuistis ecclesie Orchadensis, pro quolibet anno tres marcas sterelingorum cum dimidia et quinque denariis, vestris usibus applicastis, summam hujusmodi per annos circiter quindecim occultando, prout per testium depositiones et vestram confessionem in jure factam coram nobis est probatum. Nos ergo tantam apostolice sedis injuriam sub dissimulationis connivencia sustinere non valentes, vos dominum Villelmum, episcopum Orchadensem, pro injuriis et contumeliis antedictis, ab officio pontificali suspendimus in hiis scriptis, ad solutionem et restitutionem quinquaginta trium marcarum sterelingorum de vestris propriis bonis solvendorum, quas de sepedicto beati Petri denario vobis usurpative retinuistis, nichilominus condemnantes. Ad cujus quidem pecunie solutionem et tradicionem nobis plenariam faciendam, terminum vobis trium mensium prefigimus, sub pena excommunicationis; quam ex nunc in vos ferimus, si mandatis nostris parere contempseritis in premissis. Infra quem terminum, sub pena prelibata bona omnia, quibus dominum Ingilbertum, domini nostri pape et nostrum nuncium, spoliastis, restitui precipimus per hæc scripta, quem et nos ad prebendam et canoniam, quam in ecclesia Orchadensi rite optinuerat, tanquam spoliatum manifeste, sententialiter restituimus per presentes. Lecta et lata est hæc sententia in consistorio curie nostre, Bergis, prefato domino episcopo sepe sepius prius, super premissis monito et vocato, tunc vero ad audiendam hanc sententiam specialiter citato. Anno domini millesimo. ccc.^o vicesimo quinto. Kal: Augusti.

Erkebiskop *Eikif* pålægger Biskop *Villiam* af Orknø under Forbud af Indgang i Kirken inden førstkommende St. Hansdag at lade Hr. *Ragnevald Aslakssøns* Frues Lig hæderlig føre til Begravelse i *Nidaros Domkirke*, hvor hun baade i sin Velmagt og paa sit Yderste har valgt sit Gravsted, samt at betale, hvad han har oppebaaret, samt lide yderligere Straf for at have tilbageholdt Liget i sin egen Kirke, som derved er falden under *Interdikt*, hvorfor de, som deri holde Gudstjeneste, blot kunne løses af Kurien.

Indtaget i Vidisse nedenfor No. 89 (Mascr. Barth. IV (E) S. 143—45 og Apogr. Arn. Magn.) — (Jfr. *Sahms Hist. af Danm.* XII S. 35, *Keyaers Kirkehist.* II S. 211 og *Munch, D. n. Folks Hist.* VII S. 32. Se ogs. *Dipl. Norv.* II No. 137).

88.

29 Juli 1320.

Bergen.

Edaws dei gratia, archiepiscopus Nidrosiensis, venerabili in Christo fratri, domino Vilelmo episcopo Orchardensi, salutem in domino. Quia cum bone memorie domina Ragnhaldis, uxor discreti viri, domini Roghnaaldi Aslaci, dudum in presentia nostra, cum adhuc omnimoda gauderet corporis sospitate, ac predicto domino Roghnaaldo presente et consentiente, sibi in ecclesia nostra Nidrosiensi solempniter locum elegit sepulture, sicut in literis super hoc confectis clarius continetur, et, sic[ut] intelleximus, illud idem in ultimis suis in Orchardia innovavit, non sufficimus admirari, qua temeritate presumitis funus predictæ domine Ragnhaldis, contra predicti domini Roghnaaldi requisitionem, detinere; qui se paratum offerebat, illud ad ecclesiam nostram Nidrosiensem cum honore transportare; in nostrum et ecclesie nostre, cui fidelitatem tenemini ex prestito juramento, prejudicium non modicum, ac sepedicti Roghnaaldi dampnum evidens et gravamen; non advertentes, quod ecclesie et loca, in quibus contra decedentium voluntates corpora defunctorum detinentur, ipso jure, ecclesiastico supponuntur interdicto, et irregularitatem contrahunt, a qua nisi per sedem apostolicam absolvi nequeant celebrantes in eisdem. Nos ergo, tantam presumptionem sub dissimulatione preterire nullatenus intendentes, et cum justissimum sit, ut in quo quis dereliquerit, in eodem puniatur, vobis precipimus ac sub pena ingressus ecclesie, quam in vos exnunc ut extunc, si mandatis nostris non parueritis, sententialiter ferimus in hiis scriptis, auctoritate metropolitana firmiter demandamus, quatinus corpus sepedictæ Roghnaaldis, cum omnibus inde perceptis, ad ecclesiam Nidrosiensem in expensis vestris, cum honore debito, ante festum beati Johannis baptiste a dato presentium proximo subsequens, per personas honestas nobis deferatis, nichilominus penas ulteriores pro injuriis, dampnis et aliis inobedienciis, nobis et ecclesie nostre per vos irreverenter exhibitis et illatis, vobis infligendas, auctoritate presentium, reservantes. Datum Bergis, anno domini millesimo .ccc.^o vicesimo. quarto Kal: Augusti.

Biskop *Audfinn* af Bergen og hans Kapitel bevidne, at de 5 August hørte Hr. *Grimar Ormessøn* oplæse for Biskop *Villiam* af Orkø tre *Domsbreve* mod ham, udstedte af Erkebiskop *Eilif* af Nidaros.

Efter Apogr. Arn. Magn. og Afskr. i Mæscr. Barth. IV (E) S. 137—45. (Trykt i Thorkelins *Fragments etc.* p. 73—75. — Jfr. Suhms Hist. af Danm. XII S. 33—35, Keyzers Kirkehist. II S. 211 og P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 33.)

89.

6 August 1320.

Bergen.

Transscriptum super sententiis domini archiepiscopi contra
Orchadensem episcopum.

Universis Christi fidelibus, presentes literas inspecturis, Audfinnus dei gracia episcopus Bergensis, nec non et capitulum et canonici ecclesie memorate, salutem in domino sempiternam. Noveritis, quod anno domini millesimo. ccc.^o vicesimo, in octava beati Olavi regis et martiris, in consistorio curie Bergensis, presentes fuimus, audivimus ac diligenter ascultavimus, cum dominus Grimarus Ormeri legit coram domino Vilhelmo dei gracia episcopo Orkadensi, tres literas venerabilis in Christo patris ac domini nostri, domini Elavi permissione divina Nidrosiensis archiepiscopi, sigillo suo consignatas; quarum tenor de verbo ad verbum talis extat: [*Her følger Brev No. 86 ovenfor.*] Secunda litera tenoris sequentis. [*Her følger Brev No. 87 ovenfor.*] Tercia litera tenoris et continencie infrascripte. [*Her følger Brev No. 88 ovenfor.*] Ad evidentiam majorem collacionis facte ad ipsa originalia cum presenti transcripto, sigilla nostra episcopi et capituli predictorum presentibus sunt appensa. Datum viii. Idus Augusti, loco et tempore supradictis.

Erkebiskop *Eilif* af Nidaros bekjendtgjør, at han har overdraget de Bergenske geistlige *Thorkel (Haanesfæst)* og *Herbrand Theitathings* og *Raudarthings* (Randarthings?) Kirker i Orkøernes Bispedømme, da deres Besættelse ved Biskop (*Villiams*) Forsømmelse ifølge en Concilstatut nu er ham hjemfalden.

Efter Apogr. Arn. Magn. og Afskr. i Mæscr. Barth. IV (E) S. 145—46. (Trykt i Thorkelins *Fragments of English and Irish history etc.* p. 76—77 og Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. VI S. 502).

90.

1 Septbr. 1321.

Nidaros.

a. Universis Christi fidelibus presentes literas visuris vel audituris, Elavus miseratione divina, Nidrosiensis ecclesie archiepiscopus, salutem in domino Jesu Christo, Noveritis nos discreto viro Thorkillo, Bergensis ecclesie clerico, ecclesiam que dicitur *Þusitaping*, Orchadensis dyocesis, ad nostram donationem, ex statuto concilii gene-

ralis, per venerabilis fratris domini . . Orchadensis episcopi negligentiam devolutam, auctoritate metropolitana, cum omnibus suis pertinentiis, habitis et habendis, canonice contulisse, perpetuis temporibus libere possidendam. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Nidrosie Kalendis Septembris anno domini m.^o ccc.^o xj.^o consecrationis vero nostre anno xj.^o

b. Litera vero Herbrandi, que sequitur, abbreviatur, quia ejusdem tenoris est cum precedenti, exceptis loci et propriis nominibus, ut per eam, que sequitur, satis patet.

Universis etc. Elawus miseratione divina etc. Noveritis nos discreto viro, Herbrando, Bergensis ecclesie clerico, ecclesiam [dictam Rauðarþing,¹ Orchadensis dyocesis, ad nostram donationem, ex statuto concilii etc. Datum etc. sicut prius.

(¹) Apogr.: de Rauðarþing eller Randarþing.

Notits om at (Biskop Audfæn) i to Kannikers og fleres Nærværelse efter Begjæring løste Presterne Thorkel og Herbrand fra sin Jurisdiktion i Andledning af deres Ansættelse i Orknøernes Bispedømme.

Efter Apogr. Arn. Magn. og Afakrift i Mæscr. Barth. IV (E) S. 145.
(Trykt i Thorkelins Fragments of English and Irish history p. 76.)

91.

5 Marts 1322.

[Bergen.]

Nota. quod anno domini. m.^o ccc.^o xxij.^o tercio Non. Martii dimisimus a nobis et nostra jurisdictione Thorkillum et Herbrandum ad eorum supplicationem propter causam in eorum literis dimissoriis contentam quod eis annuimus in presentia dominorum Borghari et Haquini canonicorum nostrorum Johannis Suenonis fratris Stullonis, cum pluribus aliis fidedignis.

Biskop Audfæn af Bergen underretter Biskop Villiam af Orknø om, at han paa Begjæring har løst Thorkel Haanesfæn, som han efter Erkebiskop Eilifs Præsentation har befordret til geistlige Grader, fra sin Jurisdiktion og tilladt ham at residere ved den ham af Erkebispem overdragne Theotathings Kirke paa Hjelmland, hvis Besættelse var denne hjemfalden ved Biskop Villiams Forsømmelse, og anmoder om en god Modtagelse for ham.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. IV (E) S. 146—47, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Trykt i Thorkelins Fragments of English and Irish history etc. p. 77—78 og Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. VI S. 502—3).

92.

6 April 1322.

Bergen.

Litera dimissoria.

Venerabili in Christo fratri et domino, domino Vilelmo dei gracia episcopo Orchadensi, Audfinnus eadem gratia episcopus Bergensis,

salutem et fraternam in domino caritatem. Accedens ad presenciam nostram Thorkillus Hanewi, quem ad presentationem venerabilis in Christo patris ac domini nostri, domini Elawi miseratione divina Nidrosiensis ecclesie archiepiscopi, ad diaconatus et presbiteratus ordines, statutis a canone temporibus, promovimus, nobis intimavit, quod cum eidem dominus archiepiscopus memoratus ecclesiam in Hiatlandia, vestre dyocesis, que Þvætaping dicitur, ad ipsius archiepiscopi collationem, ex statuto generalis concilii, prout patet in literis super hoc confectis, devolutam, auctoritate metropolitana canonice contulerit, perpetuis temporibus possidendam. Verum quia beneficium huiusmodi personalem requirit residenciam, nobis Thorkillus antedictus humiliter supplicavit, ut ipsum a nostra jurisdictione absolveremus, dandi sibi liberam licenciam in beneficio ei sic collato residere. Quare vestram in domino fraternitatem exoramus, quatinus presbiterum prelibatum, cum ad dyocesim vestram venire ac in corporalem mitti possessionem dicti beneficii contigerit, intuitu nostri benigne recipiatis, nullam eidem ab aliquo injuriam aut gravamen inferri permittentes; scituri pro certo, eundem presbiterum a nobis cum bona licentia absolutum recessisse. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Bergis viij.^o Idus Aprilis, anno domini millesimo .ccc. vicesimo secundo.

Biskop Audfinn af Bergen bekendtgjør Resultatet af det Forhør, der var holdt over Ragnhild Tregagaas, og hvorved hun tilstod at have brugt Tryllemidler og Besværgelser, som hun havde lært i sin Ungdom, for at bringe sit Næsteøsekendebarn Baard, til hvem hun, skjönt gift, tidligere havde staaet i et utilladeligt Forhold, til at hæve sit Ægteskab med Bergljot, hvilket han ogsaa havde gjort.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 87—90 og Apogr. Arn. Magn. (Trykt med Oversættelse i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 479—82; jfr. ogs. Suhms Hist. af Danm. XII S. 365—66, Keyser, D. n. Kirkes Hist. II S. 235—36 og P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 138—39.)

93.

8 Februar 1325.

Bergen.

De quadam lapsa in heresim Ragnilda Tregagaas.

In nomine domini amen. Nos Audfinnus dei gratia episcopus Bergensis notum facimus universis quod sub anno domini m.^o ccc.^o xx.^o quinto immediate post octavam epiphanie de septimana in septimanam fama publica validusque clamor discretorum nostris auribus deferrebant quod Ragnilda dicta Tregagaas, erroris cecitate depressa divini cultus obtestante turbulent(i)a nature, proch dolor peregrina non solum in innocentium vite existimationisque labefactionem miserabiliter

sit molita verum eciam ad ipsius creatoris contumeliam in heretice supersticionis invium detestabilius est prolapsa. Nos igitur predictum clamorem salva conscientia quadam connivencia captata sub dissimulationis pallio penitus indiscussum pertransire non audentes de fratrum nostrorum consilio ad inquisitionem descendimus super illo prout postulat ordo iuris, Primo itaque dictam Ragnildam ream citari fecimus ut in festo beate Agnetie secundo compareret que de statuto comparens super articularis de quibus fuerat infamata totam inficiabatur veritatem, hoc videntes discretos viros videlicet Asbernum de Lundarviik Ketillum de Haferskor, Hallonem sub Monte Asbernum et Halvardum de Skialbreid coram quibus fuerat pridem confessata ad diem Martis proximum post purificationem beate virginis comparituros citavimus, sed ipsam suspicionum presumptionumque podio quasi impositi sceleris obnoxiam secare custodie addiximus qua suspecti set nondum convicti mancipantur testesque supradicti in personis propriis prefixo termino venientes et tanquam legitime admissi sacrosanctis evangeliiis corporaliter tactis deposuere iurati quod anno domini millesimo .ccc.^o xxiiij. tercio Nonas Novembris in hyemali refectorio presbyteri de Fusum se presentes audivisse quod sepe dicta Ragnhilda sponte a nullo interrogata fatebatur articulos qui sequuntur. Scilicet quod prima nocte nuptiarum in thorum Barderi et Bergliote deposuerat quinque panes totidemque pisa una cum hoc gladium ad eorum caput reposuit cum incantatione detestabili que subdetur a prefato postmodum die in diem Veneris proximum Ragnhildam citavimus pro veritate de illo negotio lucidius *eruendam, que determinato die in consistorio nostro comparens modicis comminationibus super questionibus a balliuo prehabitis si facti seriem diucius subterceret per confessionem articulos detegebat infrascriptos, primo quod omnes articuli depositi per testes prenominatos veri erant, secundo quod ipsa Ragnhilda vivo marito suo se Bardero quatuor vicibus carnaliter copulaverat, quem tertio et tertio gradu in consanguinitatis linea continebat, Item quod divine protectioni abrenunciavit et se dyabolo commendavit, Ad hoc ut inter Barderum Berghliotam dissensionum et rancorum zizania seminare, Item quod super excitatione dyaboli ad perficienda predicta verba que subintran cum incantatione pestilenti recitavit Ritt ek i fra mer gondols ondu. æin þer i bak biti annar i briost þer biti þridi snui uppa þik hæimt oc ofund, oc sidan þesse ord ero lesen skall spyta uppa þan er till syngzst. Item quod occasione persuasionum Ragnhilde Barderus Bergliota repudiata Halogiam sit profectus seque fide intermedia constrictam ad eundem ibidem prestolantem cum primo posset suum iter maturare. Item super verbis que orsa fuerat

quod in Bardero vite necisque teneret potestatem talem interpretationem subjunxit quod nisi ipsius voluntati per singula consentiret legitimus maritus Ragnilde pro incestu et adulterio secum commissis Barderum vita privaret, Item quod secundo die nupciarum sponsum subsannando in hec verba prorupit, arridet *meus mens quod genitalia Barderi ut maleficiata non plus valerent ad coitum quam zona ad manum meam revoluta. Item quod prima nocte nupciarum se absconderet sponso et sponsa ignorantibus infra thalamum juxta thorum in quo dormiebant, Item interrogata respondit quod hujusmodi incantationes hereticas in juventute a Solla dicto Sukk didicit quas in hoc casu practicavit.

Biskop Audfinn af Bergen bekjendtgjør, at da Ragnhild Tregagaas, som efter egen Bekjendelse havde övet Trolldom, under sin langvarige Fængsling har vist sig meget bodfærdig og nu anholdt om en gavnlig Pönitents, har han efter Skriftens Ord og Medbröders Raad, og da hün under Forbrydelsens Udövelse som maanesyg var utilregnelig, formildet Lovens Strenghed og efter at have modtaget hendes Afsværgelse af sin Vildfarelse paalagt hende en streng Faste for hendes hele følgende Liv og en syvaarig Pilegrimsfærd til hellige Steder udenfor Norge.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. IV (E) S. 90—92 og Apogr. Arn. Magn. (Trykt med Oversættelse i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V. S. 482—84; se ogs. foreg. No.)

94.

[1325.]

[Bergen.]

Alia in eodem crimine.

In nomine domini amen. Anno ejusdem m.^o ccc.^o xxv.^o coram nobis Audfinno dei gratia Bergensi episcopo causa horrende incantationis et eciam heretice pravitatis aliquamdiu ventillata super qua Ragnilda Treghagaas fatebatur in judicio dissenciones inauditas inter conjuges Barderum videlicet Berghliotam seminasse, verum quia dicta Ragnilda diu carceri nostro et vinculis mancipata ad bonum consciencie rediens vigiliis fletibus ac in continuis orationibus et jejuniis se ibidem ultra modum maceravit que etiam per interpositas personas nobis cum omni humilitate supplicans ut abjurato hujusmodi errore penam sibi injungeremus salutare, nos vero considerantes ut a fidedignorum relatione didicimus ipsam tempore patrati maleficii non mentis sue compotem ut lunaticam exstitisse. Ideo misericordiam iudicio et pietatis equitatem rigoris et juris in hac parte de fratrum nostrorum consilio ac aliorum prelatorum et religiosorum assensu mitigando penas duximus preferendas, cum ipsa veritas ore prophetico attestetur dicens se mortem peccatoris nolle sed magis ut convertatur et vivat, ac eciam

in jure tantum sit nulli debere claudere gremium redeunti, potissime ubi quis semel in errorem lapsus sit set non relapsus, Ideo nos Audfinus memoratus episcopus, juramento tactis sacrosanctis evangelii ab ipsa prestito super abjuratione predicti erroris et per nos recepto prout in actis sanctis patet sibi penitentiam salutarem in modum qui sequitur duximus injungendam, primo videlicet quod bis in qualibet septimana annualim quamdiu vixerit cum pane et aqua jejunabit, Item in anniversario diei patrati sceleris simili modo jejunet omnibus diebus vite sue, Item tribus septimanis ante festum Johannis baptiste, ac similiter ante festum beati Michaelis una cum hoc per adventum domini et septuagesimam jejuniis se affliget et ad septennium peregre visitando loca sanctorum extra regnum Norvegie ipsam digne ducimus proscribendam, Quod si eam in articulorum aliquo predictorum quisquam transgressam invenerit capeatur ut condempnata de heresi vel ut in ipsam relapsa tradatur curie seculari, lata et lecta fuit hec correctionis sententia etc.

Biskop Audfin af Bergen udsteder Pas for Broder Arne, Abbed af Lyse, der er kaldet til General-Kapitlet i Cistercium (Citeaux).

Efter Afskr. i Barth. IV (E) S. 94 og Apogr. Arn. Magn. (Jfr. følgende No.)

95.

18 Juli 1326.

Bergen.

Viaticum.

Universis Christi fidelibus presentes literas inspecturis Audfinus permissione divina episcopus Bergensis salutem in domino sempiternam, Reverendum virum fratrem Arnonem abbatem de Lysa nostre dyocesis Cisterciensis ordinis exhibitorem presentium ad generale capitulum Cistercii celebrandum hoc anno personaliter evocatum dilectioni vestre una cum rebus suis et familia recommendatum habere volentes. universitatem vestram requirimus et rogamus quatinus eundem cum per vos transitum fecerit, in eundo morando et redeundo benigne recipientes et humaniter pertractantes, nullum eidem in rebus aut personis gravamen inferatis vel inferri per alios permittatis ad salvamentum et liberationem ipsorum si et quando opus fuerit liberaliter et efficaciter intendentes, quod apud vos si aliquos vestrum ad nos declinare contigerit cupimus et intendimus promereri. Datum Bergis .xv.^o kalendas Augusti anno domini m.^o ccc.^o vicesimo sexto.

Biskop *Audfinn* anbefaler Broder *Arne*, Abbed af Lyse, der er kaldet til General-Kapitelet i Cistercium, til de der forsamlede Abbeder, Priorer og Brødre, samt beder dem holde ham undskyldt, hvis han ikke nær frem til rette Tid, da han er bleven opholdt ved Storm og Uveir.

Efter Afskr. i Barthol. IV (E) S. 94—95 og Apogr. Arn. Magn. (Jfr. foreg. No.)

96.

18 Juli [1326].

[Bergen].

Reverendis in Christo patribus abbatibus prioribus et fratribus universis apud Cistercium in generali capitulo congregatis Audfinnus dei gratia Bergensis episcopus cum salute perhenni gratiam in presenti et gloriam in futuro. Reverendum virum fratrem Arnonem abbatem de Lysa mee dyocesis ordinis vestre exhibitorem presentium ad ipsum capitulum personaliter evocatum universitati vestre nobis in domino dilecte specialiter recommendatum et apud discretionis vestre prudentiam excusatum habere cupimus si minus tempestive quam expedit quod absit eundem ad presentiam vestram venire contingat, cum idem octavo ydus Julii proxime preterito versus ipsum capitulum sarcinulas suas paraverit et iter arripuerit veniendi, sed ventorum contrarietate et aeris intemperie impeditus et longissimis terrarum et maris tractibus semotus, periculis in mari et periculis latronum expositus in eodem proposito constantissime perseverans. ab incepto itinere nec periculis retrahatur. nec imminentis temporis intemperie retardatur, quem cum ad vos venerit tanquam obedientie filium recolligere et erga eum pii patris officium exhibere curetis, Scriptum .xv.^o kal: Augusti.

Biskop *Salomon* af Oslo udbeder sig den Bergenske Biskop *Audfinns* Raad i Sagen mod Mester *Arne*, der om Sommeren var gaaet i *Hovedø Kloster*, som han imidlertid atter har forladt, og hvortil han ikke har villet vende tilbage uagtet den over ham udtalte Banskættelses-Dom, hvorimod han har appelleret til Pavestolen uden at ville modtage Biskoppens Følgeskrivelse.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Barth. IV (E) S. 195—96, hvis orthographiske Afvigelser synes et hidrøre fra en mindre nøiagtig Afskrivning. (Jfr. følg. No.)

97.

28 Septbr. [1326¹].

[Oslo.]

[De quodam professo exeunti sine licencia.²

Vyrduleghom herra oc sinum andleghom brøðr. herra Audfinni etc.³ sendir Salamon med samre etc.³ yðr see kunnict. at mæistare Arne. er korsbroðer var vaar. gæk jn j. Gramunka klaustr j. Hofuðey j. sumar. oc tok þeghar habitum professorum. oc siðan han hafðe þar j. staðet margha dagha. þa kom han til vaar med abotanom

oc nokkrom munkum. et resignavit prebendam in manus nostras .j. varo capitulo. fylgði han síðan abotanoni aftr til claustrs. oc stóð j þeim sama habitu vm tíu dagha. þar eftir gæk han vt aftr. oc var lengi her oc hvar j heraðe. oc þar nærst kom han til herra Erlings. Kærðe nu fyrnæmfndr abote firir oss. sem ver skildum oc sealfir. at ver væntom han æi væl þola j veralldar hegoma. contra capitulum Bonifaciani *constitutionem de regularibus. libro vi.^o Gærðom ver honom þui ammonicionem ad ingressum religionis. juxta constitutionem memoratam. for síðan sira Thorkæll. af vaarre halsuo. fram a. mot honom oc hans þreotzsko. et ad ultimum sentenciam excommunicationis tulit in eum. a qua ipse ad sedem apostolicam appellavit. Nos vero appellacioni sue hujusmodi. tamquam a correccione ex officio nostro debita vt a gravaminibus in ea confictis. et mendacibus friuole interjecte. non duximus deferendum. apostolos sibi refutatorios super ipsa nichilominus ob reverenciam dicte sedis concedentes. quos ipse [sibi]⁴ presentatos nullatenus voluit acceptare. hæitir han nu konungs klærkr. oc oll vaar framfærð er kallat gorð konunge til oæro. sem ver hyggiumzst .j. ængo likendi til teett. Er han .a. konungs garðe oc seghir openbærleggha. at han skal huerium goðom manne samncøytazst. oc huarke enta skula varo boðe ne banne. Styrkia þeir nienn han nu mote guði oc oss. sem ver þottomzst ængrar molestou von af æigha. Gerom ver yðr þui þetta sun kunnict. at oss þikkir von. at aðrer menn muni þar aðra hærming vm gera. oc biðium yðarn soðurlegghan kærlægik. at þer mœðer yðr at rita oss. huat yðr synizst her vm. æinkannleggha. ef þer finnr. at ver hafem j nokkro her vm afueghiss genget .j. vaarre framfærð. er ver vilom oc skulum gerna eftir yðrum raðom sealfir reetta. Biðium ver mikilegha. at þer bioðer til var kunnleggha .j. allum lutum sem yðr venter. at ver meghom firir yðr gera. sem ver kœnnom oss .j. huærn stað skylduggha yðr til hæiðrs oc æro. Gœymi yðar guð. Rital .a. Mikkials messo eftan.

(¹) Staar tilligemed fölg. No. mellem andre Breve af 1326. — (²) Denne Overskrift findes ikke i Apogr. Arn. Magn. — (³) Jfr. Dipl. Norv. VII No. 154. — (⁴) Barth.: scilicet.

Biskop Audfann af Bergen besvarer Biskop Salomons Brev angaaende den mod Nester Arne brugte Fremgangsmaade, som han finder fuldkommen lovlig, bestyrker ham deri og raader ham til at henvende sig til Erkebiskoppen og de øvrige Biskopper for ogsaa at faa ham banset i deres Kirker.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Afskr. i Msscr. Barthol. IV (E) S. 197—99. (Se foreg. No. — Jfr. Langes Klosterhist. (2 Udg.) S. 408—9 og Keysera Kirkeh. II S. 221—22).

98.

13? Novbr. [1326.]

Rugsund.

[De ecclesia sancte crucis in civitate Bergensi et ecclesia
sancte trinitatis.¹

Wyrðuleghom herra oc sinum andleghom bræðr herra Salomone etc.² sendir Auðinnr etc.² Suæin yðar Thorðr kom til vaar .j. Rughsundi .j. Nordflorðum jn festo Briccii. með brefe yðru .j. hueriu þer teðot oss framfærd yðra. er þer hafet haft mote mæistara Arna. er gæk j klaustr j Hafuðæy. Synizst hon oss oll logleggh vera. oc æi seam ver annat firir guði. en þer hafet reettleggha mote honom framfaret. saker hans oraða. En þo at han hafe appellerat a correccione vestra. þa hyggium ver .a. sannendi. þat honom firir alltækki koma. nec necesse erat. vt nobis videtur. deferre tali provocacioni nec apostoli deberent sibi dari, juxta illud. Extra. de appellacionibus capitulo. *Cum appellacionibus friuolis.* libro vi.^o Et quamvis ob reverenciam sedis apostolice dedistis ei dimissorios vel refutatorios apostolos, tamen, secundum canones, redibit ad vos, condemnandus in expensa vt in capitulo preallegato. Nec obstat vobis, quod per huiusmodi delacionem transfusa sit a vobis cause decisio prima facie in superioris potestatem. quoniam parificari videntur, qui contempnit apostolos recipere, et qui neglexerit apostolos petere infra .xxx.^{ta} dies. cum tales in hoc appellatione minime reputantur. Quare ejus appellacio videtur nullius esse momenti, potissime, cum apostolos sibi a vobis oblatos acceptare recusavit. En vm þat at han kallar sik nu konungs klærk oc vil veria sik vndir þeim skugga. at veralldleght valld skal styrkia han .j. siinni olyðni. mote kirkjunnar loghum. oc vil huarke sinna yðru bode ne bænne. þa er han .j. þui sealfbansætttr. juxta statutum Villelmi Sabinensis. ubi animatvertit in clericos declinantes forum ecclesie. Monu þa oc biskuppanner .j. Noreghe litit hafa at gera. er konungs klærkar skulu þui ollu framfara sem þeim likar. oc skal ængin sa vera er ifuir þeim skal reetta. Man þat oc æi guð uilia. at pawenn gefe þeim so stærk priuilegia contra ius commune. vt nervus rumpatur ecclesiastice discipline. Preterea magister capellarum et sui, videlicet regis clerici, non sunt exempti; quia illi solum exempti dicuntur, qui habent in suo privilegio aliquem .vii. articulum. exempcionem exprimencium. De quibus habetur Extra. de privilegiis. capitulo. *Si papa. — Si autem ecclesia.* Sed isti clerici non habent aliquem illorum articulum .vii. Ergo non sunt exempti; sed privilegiati tantum in articulis, qui exprimuntur in privilegio Clementino. Unde animatvertere potest dyocesanus in clericos taliter delinquentes, non obstante eorum frivola allegacione. Meghe þer oc ef

yðr synizst þat raað vera með bræðrom yðrum hæiðazst af herra erkibiskupi oc aðrum biskupum. bræðrom yðrum. in subsidium juris, quod ipsi faciant eum, in confusionem sui ipsius, denunciari in ecclesiis suis publice excommunicatum, quousque resipuerit ab errore suo, et redierit ad debitam obedientiam et ecclesie unitatem. Biðium ver mikilegha at þer firrlater oss. at ver galom æi at sinni með mæire [deliberacione³ vmbhughsan bætr suarat yðru brefue. þi at ver varom veghfarande þa er suæiinnen kom til vaar. kænnom ver oss þo fulkomlegha skyll-dugha til þærs oc [allz⁴ annars er ver getom yðr gort til hæids oc æro. sem ver vilium oc skulum gerna fullgera. þeghar stund oc tima gefr guð til.

(¹) Denne Overskrift er atter ndslettet. — (²) Jfr. Dipl. Norv. VII No. 154.

— (³) Fra [igjen underprikket; skal udgaa. — (⁴) Mangler i Apogr.

Kong *Magnus* bestemmer med Samtykke af Biskopperne af Bergen, Hammer og Stavanger m. fl., at den af Kong *Haakon* den gamle og Erkebiskop *Sigurd* givne *Christenret* skal gjælde, og at Lagmændene skulle dømme derefter.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 237—38 og III (D) S. 796—97 (til Frostathingalagen). — (Trykt efter sidstnævnte og andre Kilder i Norges gl. Love III S. 153—54, hvor de uvæsentlige Varianter findes, og i Paus's Gl. N. Love og Forordn. III S. 213; jfr. ogs. P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 90).

99.

14 Septbr. 1327.

Bergen.

a. *Magnus* með guðs miskunn Noreghs Swia oc Gota konungr sendir allum monnum j Gulapings laghum. q. g. oc sina. Ver vilium at þer vitit. at ver hafum þa skipan agort með raaðe oc samþykt virduleghs herra oc vinar vaars hins kærastza. herra Eilifs erkibiskups j Niðarose. herra Auðunnz. herra Haluarðar. herra Eiriks. biskupa j Biorghwin. Hamre oc j Stafangre. oc annarra vaara hinna bæsto manna er þa varo hia oss. at Cristin reettir sa sem virðuleghr herra Hakon konungr gamle. forfaðer vaar. oc herra Sighurðr erkibiskup j Niðarose. skipaðo oc samþyktu at ganga skilldi. með þeirra bætzstra manna raaðe oc samþykt. er þa varo j rikinu. skal nu haldazst allra manna millim. so oc með þeim hætte sem þa gek han. Ok þui bioðom ver loghmonnum varom at læggia orskurð .a. eftir þui sem han vaattar. vm oll þau mæll sem loghmenn hofðu þa dom oc lagha orskurð ifuir. Ok til sannz vitnisburðar at raað vaart hefir so samþykt. [setti] með varo jnnzsighli herra Erlingr Vikunnar son. drotzsete vaar. siitt jnnzsighli firir þetta bref er gort var j Biorghwin .a. krosmeosso dagh vm haustet .a. niunda

are rikiss vaars. herra Paall Baardarson canceler vaar jnnzsighlade. Jwar Audunarson ritade.

b. Sequitur litera ejusdem tenoris ad cives Bergenses.

Biskop Audfnn af Bergen beretter Erkebiskop Eilif om den Fremgangsmaade og de Trudslar, Gaardeierne i Bergen under Ledelse af Undersehirden Socin Klerk, Drotseten og Lagmanden have anvendt mod ham under de mellem dem verserende Forhandlinger om Erlæggelsen af *Tiende* af deres Gaarde i Bergen, hvilken de kun ville betale efter Behag og som en frivillig Ydelse; han omtaler sine egne Forholdsregler derimod og boder Erkebispnen om Raad, omtaler Kantalerens (Paal Baardssöns) vanskelige Stilling og henviser til ham om nöiagtigere Besked.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Msscr. Barth. IV (E) S. 231—35. (Trykt med Oversættelse og Anmærkninger i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 352—59; jfr. ogs. P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 106—9 samt Dipl. Norv. VIII No. 81, der altsaa gjælder Svein Klerk og ikke Svein Bonde.)

100.

[Febr.—Marts 1328.]

[Bergen.]

Processus contra contumaces super solucione decimarum.¹

Wirdulæghom herra sinum oc andlæghom fæðr. herra Eilifui med guðs miskunn erkibiskupi j Nidarose. sender Audfnnr med samre miskunn biskup .j. Biorghwin. q. g. oc skylldulægha lyðni. Yör naudgumnzst ver kunnikt at gera vndarlægh tilltøke ær nu hefuiazst mote frælsi oc rette hælaghrar kirkiu. þar sem nu er firirbodet at søekia þau maal sem kirkiunni høeyra till epter kirkiunnar laghum. hof þat hær af j haust. at saker langhrar þriotsko oc olydni Suæins klærks. vndir fehyrdiis j konongs garde. er lenge hefuir mote stadet at luka tiundir af gardum sinum j Biorghwin. sem æfuenlægha hafua loknar verit. oc aller bæzstu menn luka enn með godom græidskap oc kær-læika vtan allz motemælghis. huærn tima oc er ver taladom til hans æda letom tala vm fyrsaghda tiundar gerð. quædzst han alldri loket hafwa. oc alldri luka skula tiund af gardum sinum. ok sem han vndirstood. at ver villdum hardare framfærd mote honom hafua nu æn fyr. vakte han vpp allann bæœenn mote oss oc kirkiunni med miklum samblastre. oc kom þeim j med drotzætanom oc Gudþorme Kolbiarnar syni. saato þeir þar vm margar stæmfnor aat Predicara. oc kallado saman till þærs alla herra menn oc huusbœnðr er þa vaaro j Biorghwin. hof Gudthormr fyrsaghðr so sina rædo a stæmfnonni. at æi mindum ver biskupanner oc korsbrœðr vaarer aflaata fyr en oss være gor slikr læikr. sem Lybiku menn gerdo biskupi sinum oc canuncum. er þeir uuthlæghdo oc oll huus þeira niðr brutu. oc saghde þa sok till værit

hafa. at þeir krafdu frækare líjund af folkeno. æn aat forno hafde værit. þo at annur sok være sannare till þeirar girnlægðrar² gerðar. sem yðr man kunniðk væra. at þi vólde hællðr vonðr lífnaðr lærdra manna þar. eptir þui stadarmenn j Lybikku ræghðo þa. Eptir þat samþycti þeir aller med lofuatake mote frælsi kirkjunnar oc fornóm reelt at ænghinn skilldi gera garða tiund hæðan af j Biorghwin. vttan slikann goðulía sem huerium líkade. oc þat skilldi ænghi tiund hæita vttan goðuli. oc þar vm gerðo þeir bref till yðar vndir flæstra huusbonda jasíglum. oc krofðu þar ífuir konongs stadfæsto bref oc drotzætans. En af þui at huarke fækzst. þa ræif huer hinna siit jnsigli fra þui brefue. En mæðan þeir rærðo mote oss þænna samblaastr þo³ foróm ver fram ekki aat siidr mote Suezini optnæmsfndom med loghlægóm aminninghum. oc bannfærðom han firir siina þriotsko. kom han vm siidir till vaar. oc baud alldri annat æn slikann goðulía sem honóm líkade. en ænga garða tiund sína. kom þar aat vm siidir. at han samnde við os. oc ver kœystum han. oc þægar vono bradare eptir hafðu þeir a hirdstæmfno j konongs garðe. oc stadfæsto þat siin a mæðal. at huarke tiundir ne annar kirkjunnar reittr sœkezst hæðan af [med] banne. Stood oc Gudthormr a þi. at Suezinn skilldi væra vbota maðr firir þat at han sættizst við oss. En herra Baarðr Petrs son oc adrér loghmenn dæmðo .a. han siidan viij. ærtoghar oc xij. merkr firir fyrsakt saatmæle. Kallazst nu Suezinn sem aðr oc sumir hans fylghiarar. ængha garða tiund skula laka saker þærs raads er Gudthormr hefuir alaght med þeim. Vard oc drotzætenn openbær aat þi æinn tíma j hiauæro korsbrœðra varra. er han kom med Suezini klærk. till fylgis vm fyrsakt maal. at ver biskupanner mindum æi aflata fyr æn þeir gerði oss slikann læik. sem gor var við Jon erkibiskup. Letóm ver oc snæra j Norrcæno decretales in concilio prouinciali nouissime celebrato. de quibus de Latino in vulgare transferri necessario videbatur. que tunc ad illud opus specialiter erant assignate. Bidium ver yðr oc audmiuklægðha. at þer later scrifua oss aptr huat yðr synizst vm vaara framfærð. oc leggit oss þat raad .a. at ver mæghóm hafua allér æina framfærð vm alla prouinciam ecclesie Nidrosiensis. hefuir kanzelerenn mikít andstrœymi af drotzætanom firir þat at han vil æi *jngsigla morgh þau bref sem drotzætenn villdi. oc þi er mikill styglæikr þeira .a. mæðal vm þat oc flæira. Sæ þeir oc gærna læikmænnenner at han misti jnsiglit. en þeir hefði. krafðe oc kanzelerenn seer kost af fehirdunum till suðr færðar j Vikina. oc hafðe ænn ængan lut þar af fænget þa er þetta ritadezst. Vilía þeir oc at han fa seer sialfuer kost austr j Vikina. sem han fæk seer in j Soghn oc aptr till Biorghwiníar. legghia þeir allan hugh a

med þuillikum raadom. at færa han vid vttinghi. at þeir mæggi þeim muni hællör komazst aptr aat jnsiglinu. oc stœyta han oor raadeno. þui at þeir villdi ænir raada konongs aud oc rikis stiornn. Mæghe þer oc sannz viisir værda vm þærsa luti oc flœiri. þegar gud gefuer kannzelerenn finna yör. þui at honom ær ænn kunnigare en oss ær vm. þo at ver hafum teet yör nokot so. epter þui sem marger mænn hafua nu ord .a. j Biorghwin. Bidium ver at þer ritir oss kunnløgha etc.

(¹) Overskriften findes kun i Barth. — (²) ɔ: grimløghrar. — (³) ɔ: þa.

Gyrd, Prest paa Aker, og tre andre Mænd kundgjøre, at *Ingebjörg* (*Petersdatter*) gav sin Husbonde *Halloard Arnaldssøn*, hvad hun eiede i *Öoreby* i *Flugubergs Sogn* i Land, samt gav ham sin Bænke- og Fæstegave tilbage.

Indtaget i *Vidiase* af 17 Septbr. 1348 nedenfor. (Jfr. *Dipl. Norv.* III No. 158).

101.

2 Juni 1330.

Oslo.

Ollum monnum þeim sëm þetta bref sea ædær høyra, sændir Gyrdær prester .a. Akre læmmæltær Þoress son Æystæin Gisla son ok Ragnaldær j Kynninghenom q. g. ok sina. mer gerom ydær kunnight att trinitatess messo æftan .a. xi. are. rikis vers vyrduleghs herra Magnuser med gudes miskun Noreghs Swia ok Gota kononghs. varom mer j hia j Þorogarde j Oslo. j stofwo Haluardar Arnals sonar. ok høyrðum .aa. ok soom. handar tæke þæira. Halwardær Arnals sonar ok Jngiæborgar kono hans. att hon gaf Halwarde husbonda sinum. Æfraa by. er liggær j Flughubærghs sokn j Lande swa mykitt. sëm hon atte j. med allum lunnyndum. sëm till ligghia ok til hafua legghet fraa forno ok nyghia. vttan garz ok innan. ok þer med gaf hon. en honum after bæikiar gíof. ok fæsthnar gíof þa sëm fyrnæmfðær Halwardær. hafðhe henne gefuett. ok afhendi ser samstundis. swa at han skuldi æigha ok fylghia fyrnæmfðir. iord ok fæsthnar gíof. ok bæikiar gíof. med þui skilordo. ef fyrnæmfð Jngiæbiorgh lifdi hans lifui længar. þo att þau være baarnom saman bundin. þa skildi hon ærfwa siolf gíof sina. ef þa en Halwardær lifdhi henner lifui længar. en þo at þau ætte born saman. þa skildi han þo gíof sinn(i) fylghia ok æigha æuarleggha.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Bref om Øffreby y Fluberg sognen. — Led paa Hamer S. Martinj dag Ao. 1608. — Brevet har endvidere været i Rette 1653, 1655 og 1667.

Tre Lagrettemænd kundgjøre, at *Bergulf Bondeessøn* og *Jon Halvardssøn* svore og opgik Delet mellem Gaardene *Ramstad* og *Holmeim* i *Sigdal*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle. Forbundet med en udateret Vidisse (fra 1656?), af hvis 5 Segl, de 4 vedhænge. (Skrift og Orthographi tyde nærmest paa Slutningen af 15de Aarhundrede, paa hvilken Tid Brevet maa være omskrevet, hvis det ikke er falskt.)

102.

18 Juni 1331.

Ramstad.

Ollom monnom them som thetta bref sia edher hëra senda Havard Jonsson Halvard Ewindsson ok Ormer Biorsson laghrettis men q. g. ok sinæ kunnict gerande at mydh warom a Ramstodom som ligger i Holmems sokn i Sigdal dagen nest efter Botolfs wku dagh ok a xii are rykis wars vyrdelix herra Magnus medh gudz miskun Norgis konunger ok a delis gango mellom Ramstada ok Holmems ok ii vitne medh oos gengo som sworo fore deleno som sa heyta Bergwlf Bondeason ok Ion Halvardzson ok flere gode men thera eidh til stodo. gingom mer ta delit ligger til Ramstada j Linda likkia nordra luten tedan ok i Skitnabek ok sa i vegar brwten ok sa vp i aassen som nordan til ligger ok or asenom oc i nesta tiennit or tienne oc i fiordongx stenen or fiordongx stenenom ok i Kellingga bergh ok sinsta pollen i Glessionom in til Kellinggabergh fra Kellingga berge ok vnder Vika velle fra Vika welle ok vester mellom tiennana ok Dam tien til Ramstada or Dam tienneno ok i aashoggit or ashoggit ok i aar bwkten or aar bukten ok i Tranu holman ok all Grenkkla ligger frialslega til Ramstada ok Holmems gardom jam frials hampn ok bwganh til markene. Ok til saninde her vm tha hengia wi wor insigle firir thetta bref som gort war dagh ok aar som fyr segher.

Senere Paaskrifter vise, at Brevet har været lagt i Rette 26 Septbr. 1656, 4(?) Juli 1660, 21 Septbr. 1689 og 1690 for Sørenskriven, 1692 for Lagmanden i Tönsberg, 1693 paa Aastedet og 1694 i Overhofretten.

To Mænd kundgjøre, at *Ulf* i *Narverud* for 12 Mark solgte til *Thore* i *Liden* 13 Öresbol Jord i *Orrevold* i *Bergs Sogn* paa *Nes* (*Hedemarken*) med *Brugsret* i *Bergs Hage* og *Skov* samt stillede ham *Borgen* i 6 Öresbol Jord i *Kangulstad* i *Vardal*.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden *Sunde* i *Vaage*. Seglene mangle.

103.

20 Decbr. 1332.

Narverud.

Ollum mannum þeim sëm þettæ bref sia æder høeyræ sændæ Auden .a. Himastadum ok Andres Godenesson q. g. ok siner. mit vilium yder kunnit gera at mit varom þor j hia j Narfuæruði .a. Veldrym .a. sagrtændæ are rikis okars vrdulex herræ Magnuser .med. gudes

miskun Norex Suie ok Gotta konogs .a. Tomes messo æften þa er þeir heldo handum saman Þorer j Lidenne ok Vlfuer j Narfværudi .med. þeim hætte at fyrnemder Vlfuer sælddi Þorære j Lidenne þretan auræ booll jerder i Orrævelli j Berghsoknt .a. Nese firir .xii. merker ok skildi hanum jvinnu jn j Bergs haga ok Bergs morkana frialst ok hæimol forn ok vaukit .med. allum lunnyndum þeim sem til hafua leget at forno ok nyuv sætti fyrnemder Vlfuer Þorære j Lidenne j borgen .vi. auræ boll jerder j Kangulstadum j Vardale en hanum verder æi frialst j Orrævelli þeimæ flæiræ ma(n)num hiauerande Arnæ Loghuildusyni Amuddæ Jonssyni Saude Gudmundæsyni ok Sigurdæ Flaghs. firir sannydæ saker sæto mit okor jnsigli firir þettæ bref er gort var sem fyr sægir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Om Orrenelli, og Kangulstadum, y Vardal.

Tre Mænd kundgjøre en Overenskomst mellem *Thronð Thorgilssøn og Aslak Kofressøn* angaaende Mageskifte og Salg af Gaardene *Krøken, øvre Bakke, Hjaltarf og søndre Hoam* (i Lom).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levning af 1 Segl vedhænger; 2 og 3 mangle.

104.

15 Oktbr. 1333.

Skalsarf.

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sia ædda hæyræ sændæ Pall i Huammi ok Ærlinggær pollardær ok Suærdæ kallar q. g. ok sinæ. mærvillium ydær kunnikt at gera at mærvillum i stofwnni a Skalsarfwi a friadagæn fyrstæ a vættræ a xv aræ rikis vars virdulægs herræ M(ag-nusar) Noræx Sw(i)a ok Gottha konungs þa ær þeir kæppthi iardum Þronddær Þorgils son ok Aslakkær Kofræ son toko þeir swa handdom soman at Þronddær sægt hanum viii kua læigghu iardær i Krækænnæ æn Aslakkær sægt fyr næmfdom Þronddæ ii kua læigghu iardær i æfstæ Bacchum ok ii kua læigghu i Hialtarfwæ skall ok Aslakkær fulnæ fyr næmfdom Þronddæ iii kua læigghu iardær i Hialtarfwæ. kæppthi ok Aslakkær af Þronddæ ii kua læigghu iardær i syddræ Huammi firir x kyrlogt vanmæls ok x var kyr. skilddi þæssor x kyrlogt vanmæls nu voræn lokaæn i var æn x kyr at vari næstæ þær æpptær. skilddi ok Aslakkær læiggiæ þæssær x kyr firir iarddær læigghu firir ii kyr logt vanmæls kom ok þæt i handdæ band þeiræ at Aslakkær skall *hauppæ Þronddæ fimthi kyr læigghu iardær i Hialtarfwæ ok fuulnæ hanum v kua læigghu iarddær. gættær ok Aslakkær fuulnæt fyr næmfdom Þronddæ v kua læigghu iardær i Hialtarfwæ þa skall Aslakkær lukæ oppt næmfdom Þronddæ vi kyr logt vanmæls firir iarddæne i Huammi. gættær han ok æigi frialsæt Þronddæ þæssæ v kua læigghu iardær i Hialtarfwæ þa

skall þen lukæ fyr næunfdom Þrondæ x kyr ok x kyrlogt vanmæls firir iordæne i Huammi sæm fyr sæggir ok till sannynddi sælthom mæR vor insigli firir þætte bref ær gort var a aræ ok timæ sæm fyr sæggir.

Bagpaa yngre: breff om Krækenn som ligger y Beffredallenn.

Hermund, Prest i Bagøy, og 3 andre Mænd, kundgjøre, at Benedikt Eiríksson, Prest (i Veð), kjøbte 2 Öresbol i Haukaas (i Vægd Sogn, Romsdalen) af Eirík Sveinsson og hans Hustru Elín Halldorsdatter og erlagde Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af de 4 Segl vedhænge 2 og 4.

105.

28 Januar 1336.

Bagøy.

Ollum mannum þeim sem þætta bref sia eda høeyra senda Hermunder prester j Bag œy Gunnar .a. Sande Rognalder a londeimum Olafer a Hodens stadum q. g. ok sina kunnikt gerande at þar varom mer ibia i stofonne (j) Bagœy sunu dagen nesta firi kyndils mœsso a xvii are vars virdulegrs herri Magnusar med guders miskun Norikx Saia ok Gota konogs at Benedict prester Eirikx son kœypti ii aural bol i Haukase af Eirike Sueins syni frials ok heim holt firi huerium manne vitan gars ok innan med ollum þeim lunnendum er til ligia ok leyett hana fra nyu ok forno til allda odals ok efuelegrar eignar var sua Eilin Haldors doter kona fyr nems Eirikx i handa bande sem Eiriker lukuz þa aller aurar i hender ok til sannynda her vm settom ver vor insigli firi þætta bref er gort var a degi ok are sem fyr segir biaverandum Anbinni prest syni Kolbeini a. Hoeimi Nikulase a Eideimi ok morgum odrum godom monnum.

Biskop Haakon af Bergen bemyndiger Hr. *Arnfinn Petersson*, Præbendarius i Bergen, til paa sine Vegne at besøge *Metropolitansædet* for indeværende Aar og foretage det i denne Anledning nødvendige.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 695, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Jfr. folg. No. og Dipl. Norv. VII No. 114—15).

106.

28 Oktbr. 1337.

Bergen.

Universis presens scriptum cernentibus, Haquinus dei gracia episcopus Bergensis, salutem in salutis auctore, Jesu Christo. Universitati vestre tenore presentium innotescat, quod nos facimus, constituimus et ordinamus nostrum verum et legitimum procuratorem ac nuncium specialem, discretum virum dominum Anfinnum Petri, prebendarium ecclesie nostre cathedralis, vices nostras eidem committentes sedem

metropolitica[m] nomine nostro visitandi anno pro presenti, nec non et cetera agendi, que ad presens spectant negocium, et que facere, si presentes essemus, teneremur: nec non et recipiendi salubria monita ac mandata a reverendo in Christo patre ac domino nostro, domino Paulo miseracione divina archiepiscopo Nidrosiensi seu ejus vicem gerente, que nobis duxerit committenda, In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Bergis in festo beatorum apostolorum Symonis et Jude anno domini m.^o ccc.^o xxx.^o septimo.

Biskop *Haakon* af Bergen underretter Erkebiskop *Paal* om, at han har be-
myndiget Præbendaren Hr. *Arnfinn Peterssøn* til paa sine Vegne at be-
søge *Metropolitansædet* og modtage Erkebispens Befalinger.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 695—96, jfr. m. Apogr. Arn. Magn.

107.

28 Oktbr. 1337.

Bergen.

Reverendo in Christo patri ac domino suo, domino Paulo dei gratia archiepiscopo Nidrosiensi, Haquinus eadem gratia episcopus Bergensis, se ipsum et quicquid poterit reverentie et honoris, Paternitati vestre tenore presentium innotescat, quod nos discretum virum dominum Anfinnum Petri, prebendarium ecclesie nostre cathedralis, exhibi-
torem presencium, ad paternitatis vestre reverenciam nostro nomine destinantes, eidem committimus vicem nostram, quo ad presens sedem metropolitica[m] visitandi, nec non et recipiendi a circumspeccionis vestre reverentia vestra salubria monita et mandata, que eidem quoad presens duxeritis committenda. Scriptum Bergis in festo beatorum apostolorum Symonis et Jude. anno domini m.^o ccc.^o xxx.^o septimo.

Biskop *Haakon* af Bergen afgiver efter Begjæring af *Arne Gjævaldssøn* For-
klaring om den Samtale, han hørte, mellem Erkebiskoppen og *Bjarne*
Erlingssøn angaaende Fiskeværret *Grip*, der efter hins Sigende længe skulde
have tilhørt Erkebisperstolen.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Afskr. i Msscr. Barthol. IV (E) S. 699—700. (Trykt
med Oversættelse i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 109—10).

108.

1 Januar 1338.

Bergen.

Ver Hakon [með guðs miskun biskup i Biorgwin] heilsom
yör Aarne Giafuallzson með q. g. ok vaarre vinaatto. Bref ydart kom
til vaar .j. hueriu en þer beidduszt at ver skyllðum giorla aminnaszt.
viðrtolu. vaars vyrdulegs herra erkibiskups ok Biarna Erllings sonar.

vm Gripar. Minnumszt ver giorlla at Biarne gerdi nokora so. amin-
 ingh ok tiltolu vm þat sama vær. suaraðe vaar vyrdulegr herra er-
 kibiskupen sem oss minnir at heilogh Niðaross kirkia. hafði þat sama
 vær. lenghi fylght ok hefðatt. efter þi sem frammaszt huæszt han til
 vita. ok þat skyldo þer giorlla vita sem han sagðe. en þer sogðuszt
 eighi frammare til vita en at vaar herra erkibiskupen Eilifuer hefði haft
 ok fylght þi sama væri .j. vaars herra konongsens barnðome. en at þer
 segdir at han hefði vndandreghit. meghom ver með enghom hætte min-
 naszt. ei hyggium ver ok at þer hafuer honom nokorn tima hallmælt
 lifwandum eðr framfornom með þi at ver vissum huatt kærleika han til
 yðar hafðe. ok þer til hans. varlla hygdim ver ok. at ver skyldim
 høyra honom hallmælt væra. so at ver letem þat vm oss vltan nokors
 ordz eðr andsuara lijða. Skrifuer til vaar kunnlegga sem yðars vinar. er
 gerna vilium ok skulum þat gera er yðr meggi væl lika. Gæymi yðr
 gud nu ok jamfnan. Skrifwat .j. Biorghwin. jn die circumcisionis
 anno domini. m.^o ccc.^o xxx.^o octauo.

Biskop Haakon af Bergen fratager efter sit Kapitels Raad Hr. Erling paa
Birkeland dette geistlige Beneficium, efter at han først forgjæves er ad-
 varet mod at beholde sin *Frille* og derpaa suspenderet fra sine geistlige
 Forretninger.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. IV (E) S. 422—23, jfr. m. Apogr. Arn. Magn.
 (Se nedenfor No. 115 og P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 328).

109.

17 Januar 1338.

Bergen.

In nomine domini amen. Cum nos Haquinus dei gracia
 episcopus Bergensis, te domine N. Erlinge, quondam de Birkilande,
 sepe sepius monuerimus, super focaria tua, immo fornicaria, de cura et
 curia tua dimittenda, moribus tuis et excessibus corrigendis, ac eciam
 penitentia super commissis delictis peragenda, quamvis tu, fronte effron-
 ti ac animo infrunito, precipientis salubria monita ac precepta et perun-
 gentis fomenta contempseris, non sine multorum scandalo et exempli
 pernicie. Nos diucius scelera tua conniventibus oculis sub dissimula-
 tionis velamine preterire non valentes, sicut non audentes, ad convin-
 cendam, si fieri potest, tuam obstinaciam, te defraudantem memoratum
 beneficium serviciis sibi debitis, vix sine clavium contemptu, licet prius
 satis canonicè monitum, immo ab officio ipso jure suspensum, ad hec
 premissa tibi trina monicione canonica, communicato fratrum nostrorum
 consilio, tuis exigentibus demeritis, beneficio prelibato de Birkilande
 sententialiter privamus, et privatum denunciamus in hiis scriptis, Lecta

et lata fuit hec sententia privacionis in consistorio curie nostre Bergis, sub anno domini m.^o ccc.^o xxx.^o viij.^o jn festo sancti Anthonii abbatis.

Biskop Haakon af Bergen, der flere Gange forgjæves har advaret Hr. *Peter* paa *Os* for *Frilleøvet*, giver ham nu den tredobbelte *kanoniske Advarsel*, saa at han, hvis han ikke bortsender sin *Frille*, efter 5 Dages Forløb er *suspenderet*, efter andre 5 Dage *excommuniceret* og, naar endnu 5 Dage ere hengaaede, *afsat* fra sit Embede.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 436—37, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Se de 2 følgende No. og P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 328.)

110.

[3? Juni 1338.]

[Bergen.]

In nomine domini amen, Quia nos Haquinus dei gratia episcopus Bergensis, jam sepe sepius non solum statuta provincialia seu synodalia pupplicando, sed et moniciones super eorum observanciis faciendo, immo et visitationis officium peragendo, te, domine Petre, satis debite et canonice monuimus et monentes induximus, super vita tua corrigenda, ac in melius reformanda, quamvis nostri laboris modicum vel nullum inveniatnr lucrum, immo, quod dolentes referimus, tu, dei timore postposito salutisque tue immemor, non sine obstinata excecatione et excecata obstinatione, focariam tuam, immo fornicariam, contra canonum sanctiones, nostras moniciones et precepta, ad anime tue pregrande periculum, plebis scandalum, exempli perniciem, huc usque detinuisti, et adhuc presumis detinere, non sine nostri et ecclesiastice contemptu discipline. Ne igitur tu obturans more aspidis surde aures tuas, in peccato tuo moriaris, sanguis autem tuus de manibus nostris requiratur, Nos, dei nomine invocato, ad convincendam, si fieri potest, tuam maliciam, te semel, secundo et tercio peremptorie monemus, ac monendo requirimus, eciam per aspersionem sanguinis domini nostri Jesu Christi, tibi nichilominus in virtute sancte obedientie districte precipientes, premissa trina monicione canonica quindecim dierum, ita quod quinque pro prima, et quinque pro secunda, totidemque pro tertia et ultima, tibi prefigimus et prefigendo assignamus, ad predictam tuam fornicariam a cura tua et curia modis omnibus amovendam, nullis unquam temporibus, ad suspectam cohabitationem reversuram, Quod si hanc nostram monicionem et preceptum, per quinque primos dierum predictorum neglexeris aut contempseris, sententiam contra te suspensionis ab officio ferimus in hiis scriptis, preter hanc sive has, quas a canone latas incurristi, quam suspensionis sententiam, si per immediatos quinque dies, animo sustinueris indurato, excommu-

anathematis sententiam in hiis eisdem scriptis contra te promulgamus, quam excommunicationis sententiam si ad ultimos dies quinque completos, non sine clavium contemptu sustinueris, hiis eisdem scriptis, premissa monicione canonica, qua prius, beneficio de Oose privamus et privatum indicamus.

Biskop Hækon af Bergen pådækker *Thore*, Vikarius ved Fane Kirke, under Suspensions Straf at stævne Sognepresten Hr. *Peter* paa *Oz*, der tidligere er advaret mod at beholde sin *Frille* og derpaa suspenderet fra sine Embedsforretninger, til at møde i Bergen for Biskoppen 18 Juni for at modtage endelig Afgjørelse paa Sagen.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 423—24, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Jfr. Bergens Kalfskind ved P. A. Manch, S. 121).

111.

15 Juni 1338.

Bergen.

Haquinus dei gracia episcopus Bergensis, dilecto sibi in Christo *Thorie* vicario ecclesie de Fana, salutem in domino. Cum nos sepe sepius monuerimus dominum *Petrum*, quondam rectorem ecclesie de Oosa, et monitum salubriter induxerimus, super focaria sua, immo fornicaria, a cura et curia dimittenda, suisque excessibus corrigendis, ac eciam penitencia super commissis delictis peragenda, quamvis ille, dei timore postposito, proprięque salutis immemor, more aspidis surde obturaverit aures suas, preceptaque nostra contempserit, non sine exempli perniciē et scandalo plurimorum, Idem namque suspensus ipso jure ab officio, beneficium ipsum servitiis sibi debitis, non sine grandi peccato, presumit defraudare: non attendens, quod beneficium datur propter officium, et quod is qui altario servit vivere debet de altari. Ideo te monemus et requirimus, tibi nichilominus in virtute sanctę obediencie ac sub pena suspensionis ab officio districcius demandantes, quatinus eundem semel, secundo, et tercio peremptorie, testibus adhibitis fidedignis, citare non postponas, ut coram nobis compareat in crastino beati Botulphi abbatis, in consistorio curie nostre Bergis, hora immediata post primam, diligenter attendens et attente auditurus, quid super premissis suis excessibus sentencialiter duxerimus diffiniendum et finaliter ordinandum. Alioquin contra eum, prout juris ordo postulat, procedemus, ejus contumacia non obstante. Tu vero in signum hujus nostri mandati per te recepti, ac eciam exequuti, sigillum tuum ad secundam caudam apponere non omittas. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Bergis anno domini m.°ccc.°xxx.°viii.° in festo sanctorum martyrum Viti et Modesti.

Biskop *Haakon* af Bergen erklærer efter sit Kapitels Raad Hr. *Peter* paa *Os* afsat fra Embedet, efter at han først forgjæves er advaret mod sit *Frillelevnet* og siden suspenderet fra sine geistlige Forretninger.

Efter Afskr. i *Msscr. Barth. IV (E) S. 437—38*, jfr. m. *Apogr. Arn. Magn.*
(Se de 2 foreg. og 2 følg. No. samt No. 119).

112.

18 Juni 1338.

Bergen.

In nomine domini amen. Cum nos Haquinus dei gracia episcopus Bergensis, te, domine Petre, quondam de Oose, sepe sepius monuimus, super focaria tua, immo fornicaria, de cura et curia tua dimittenda, moribus tuis et excessibus corrigendis, ac eciam penitentia super commissis delictis peragenda, quamvis tu, fronte effronti ac animo infrunito, precipientis salubria monita ac precepta, et perungentisamenta contempseris, non sine multorum scandalo et exempli pernicio, nos diucius scelera tua conniventibus oculis sub dissimulacionis velamine preterire non valentes, sicut non audentes, ad convincendam, si fieri potest, tuam obstinaciam, te defraudantem memoratum beneficium servitiis sibi debitis, vix sine clavium contemptu, licet prius satis canonice monitum, immo ab officio ipso jure suspensum, ad hec premissa tibi trina monicione canonica, communicato fratrum nostrorum consilio, tuis exigentibus demeritis, beneficio prelibato de Oose sententialiter privamus, et privatum denunciamus in hiis scriptis. Lecta et lata fuit hec sententia privacionis in consistorio curie nostre Bergis, sub anno domini m.^o ccc.^o xxx.^o viij.^o jn festo sanctorum martyrum Marci et Marcelliani.

Biskop *Haakon* af Bergen underretter Indbyggerne af *Os Sogn* om, at han har beskikket *Thorstein Knutssøn* til deres Sogneprest, og paalægger dem at vise ham den skyldige Lydighed samt forbyder den forrige Prest *Peter* under Bans Straf at gjøre ham nogen Hinder.

Efter *Apogr. Arn. Magn.*, jfr. m. *Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 425—26*.

113.

[18 Juli?] 1338.

Bergen.

Hakon med guds miskun etc.¹ sendr allum monnum j. Ooss kirkiu sokn. þeim sem þetta bref sea eder høeyra q. g. ok sina. yör se kunnight at prest þenna er Þorstæin Knutzson hæitir ok þetta vaart bref hefuir. hofum ver skipat med samþykkt brædra vaarra yör til soknar prests. ydarre kirkiu ok siaulfum yör hæilaght embelte at væita med allum gooduilia ok audmykt er han ma. Þui er þat bænastaðr vaar bod. ok sannr vili. til ydar. ok seerleggha til hwærs ydars. at þeer seet honom græidir ok gooduiliughir j. þi sem han kann ydar med at þurfua.

vætande honom eftir læte ok lydni eftir þui sem andlegir synir ero skyldagir andleghom fodur sinum at gera. En nu til mæirri varygdar ok vruglæika. at af þessare vaarre skipan mæghi hwarke rugl. eðr sundrþykt aukast þa biðdom ver fulkomlegha sira Petre sem aðr var yðar soknarprest. at han hindri hwarke ne taalme eðr vndandraghe kirkiunnar reett her med yðr. hus. gripu. ne rentor þær er hedan af kuanu til at bera. En ef han oðruvis gerir eðr gera vill þa gerom ver bonom þrifallda loghleggha aminningh aminnande han æin tima ok annan tima ok þridia tima med alykt. þetta vaart bod vbrigdilegha at gæyma. hwert ef han firir smaar æðr glæymir þa vilium ver fulkomleggha firirgangande firsagdre aminningh. at han fälle j bann af sealfuu værkiau hwært er ver færom ifuir han med þesso vaaro brefe firirbiðdande sidan hwærium manne honom at samþykkia vttan kirkiu eðr innan. ok til sannenda her vm settom ver vaart insighli firir þetta bref ergort var j Biorgwin. a þi are er lidnir varo fra burdarliid vars herra Jesu Christi þushundrad vetra .iij. hundred. xxx. ok aalta vetr.

(¹) Se ovenfor No. 108.

(Biskop Haakon af Bergen) underretter Indbyggerne i *Os Sogn* om, at han har givet Presten *Thorstein Knutsson* Fuldmagt til at stevne den forrige Prest *Sira Peters* Tyende og Gods af Gaard og Huse inden fem Dage; hvad der ikke inden denne Tid er bortført, lovfæstes som Kirkens Eiendom, dog saaledes at Erstatning gives for gjort Arbejde og Sædekorn. Overbørighed mod Biskoppens Bud medfører *Bønstraf*.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 426—27.

114.

18 Juli [1338.]

Bergen.

Salutacio vt prius.¹ yðr se kunnicht. at ver faam preste þessom er Þorstæin Knutzson hæitir ok þetta vaart bref hæfuir vaart vmbod fullt ok loghlæght af garde ok husum at stemfna hiunum sira Peters hwart sem þat er bryti. deighia eðr onnur hiun. med sama hætte bu hans ok godze ollu þi sem han a. loghlæggha brott at fimta. so at þess fimt byrizst aat sygnum degghi. ok aatt aalsygnum degghi wtveiknizst. eftir þui sem loghbok vaattar. En allt þat sem j. husum eðr kirkiunnar æighu. væðr eftir þessa fimt statt æðr funnit logfestom ver kirkiunni til æighnar ok verium med loghum ok dome. so þo. at firir kostnad ækervinnu hans ok saadkorns skulum ver honom med fulnade lata loka af þæiri prestrento sem hedan af kann in at koma. nu ef han sealfir eðr nokot hans hiuna glæymir eðr firirsmaar þessa vaara sokn eðr ok logfesting. þa gærom ver honom ok seerleggha hwæriu þæira

eftir kirkionnar loghum. þrifallda löghlægða aminningh. sem tíma ok annan tíma ok þridia tíma með alyktar dome þenna varn bodskapp j. ollum sinum græinum. at hallda. erllighar skal han ok þau. til sandz vita sik af sealfw værkinu j þann falla. af hwæriu ver han ok þæim banfærum með þesso vaaro brefe. fulkomlegða soknarpresti ydrum biðdande at han þæira banne lysi. sunnudagða ok adra hælgha dagða .j. hælighre kirkju ringðum klokkom. ok stœyptum kertom. oc þar til er han ok þau vilia sik reettlæida við hæligha kirkju ok oss með fullri idran ok logleghom ifuirbotom. ok till sannenda etc.¹ er gort var j Biorghwin .iij. naattom nestom firir Margarettæ mæsso anno quo supra.

(¹) Se foregaaende No.

Biskop Haakon af Bergen lœser Hr. *Erling* (paa Birkeland), der har gjort Bod for sin Forseelse, fra den ham paalagte Suspensions- og Excommunicationis-Straf og tillader ham igjen at overtage sit Embede.

Efter Afskr. i Barth. IV (E), S. 440—41, jfr. m. Apogr. Arn. Magn. (Se ovenfor No. 109, jfr. m. Bergens Kalfskind ved P. A. Munch, S. 122).

115.

4 Januar 1339.

Bergen.

In nomine sancte et individue trinitatis, patris et filii et spiritus sancti, amen. Nos Haquinus dei gracia episcopus Bergensis, licet te, domine Erlinge, jam quondam demeritis tuis exigentibus, sententiis suspensionis vel interdicti, sive eciam excommunicationis, nos, urgente nostro officio, subjecerimus, tamen aciem nostre mentis convertentes ad pietatis viscera, que sacrosancta mater gestat ecclesia, nulli claudens gremium redeunti, equitatem etiam juris rigori preferre cupientes, ac illam pre oculis habentes, de quo scriptum est: miserationes ejus super omnia opera ejus, te, sicut in domino confidimus, ad dominum converti valentem, et de commissis penitentem, a predictis suspensionis, interdicti, sive excommunicationis sententiis, in te latis, auctoritate omnipotentis dei et apostolorum ejus Petri et Pauli confidentes, absolvimus et absolutum denunciamus in hiis scriptis, tecum dispensantes, quod in ordinibus susceptis valeas et debeas ministrare, et beneficii ecclesiastici capax esse: si tamen aliud canonicum, sicut credimus, tibi non obsistat. Lecta et lata fuit hec sententia absolutionis sive dispensacionis in consistorio curie nostre Bergis, pridie Non. Januarii anno domini m.^o ccc.^o xxx.^o ix.^o

Biskop Haakon af Bergen underretter Iadbyggerne i Olhus Kirkesogn om, at han paa Grund af den store Skade, der har rammet Prestegaarden paa Re, har overladt Sira Sigurd paa Re Kirkens Landskyld af 4 Gaarde i Olhus Sogn for et Aar til Opbyggelse og Forbedring af Kirken og Prestegaarden paa Re.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Afskr. i Msscr. Barth. IV (E), S. 447.
(Se nedenfor No. 121).

116.

23 April 1339.

Bergen.

Hakon etc.¹ sendr ollum monnum j Olhus kirkiu sokn q. g. ok sina. yör se kunnight. at saker misfelli ok þes mykla skada sem ofrirsyniu kom til a prestbœnom a Re eftir þi sem flestom mon her kunnight vera. hofum ver væit sira Sighurdi a Re. landskyld kirkiunnar her med yör aarlengis. kirkiu a Re ok prestbœnom til uppbyggingar ok vmbota. ok os til fullrar reikningar j. þessom iordum fyrst j. œfra Olhusi .ix. laupa ok j Solhæimnum atta. Jtem j. Saalgarhæimi halfan attalaup ok j. Hwamme. iij laupa. þi bidium ver at sira Sighurðr fyrnemfðr komezst aat þessare vaarre væizslu ok lane væl ok græidulega vitan allt hinðr ok firirbiodom nokorom oðrunis at gera. so framt sem þeir villia æighi. at ver farem mote þeim fram. eftir þi sem logh hæilagrær kirkiu krefwia. ok til sannenda etc.² er gort var j. Biorgwin ix nætlom nestom firir krosmeesso. vm varet. a þi are er .lidnir varo fra bardartijd vaars herra Iesu Christi þushundrad vetra þriu hundred þriřtigir ok niu vetr.

(¹) Se ovenfor No. 108. — (²) Se ovenfor No. 113.

Biskop Haakon af Bergen klager over den i Byen stadig stedfindende Uorden med Drik, Slagsmaal o. s. v., hvorunder Sira Thorstein, Leieprest ved Korskirken, nyelig paa Marię Kirkegaard er bleven farlig saaret; da ingen skyldig har meldt sig for at afsone Brøden, erklæres alle, som ere skyldige deri eller vidende derom, for bantsatte og kunne nu blot løses af dem, der have særlig pavelig Bevilling dertil.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 447—50.
(Jfr. P. A. Manch, D. n. Folks Hist. VII S. 329.)

117.

7 August [1339].

Bergen.

Allum guðs vinum oc sinum, þeim sem þetta bref sea æðr høyræ, sendr Hakon med guðs miskun, biscop j. Biorghwin q. g. oc sina, ny tiltæke, er hællðr ma fæðeme oc uðeme kalla, ijdkařst mæir oc vaxa j. þessom stað aat suabunu, en nokor maðr megði vitan myklar sorghar hugrenna, eðr vmræða þar sem bæde inlenzsker oc wlenzsker fleiri myklu af vþarřwa lyð en vera skyldi. glœymdum guði.

oc hans ootta, oc sialfra sinna salþorþ, æi sijðr en menzsko liggia nolt med degði j. moðe oc moðes husum, tempranðe hwarke sik med drykken, ne drykkin med sik, vttan þa offylltir æighi at æins af honum vttan iamfast, þat sem þunghare er, af vræinum anda, gera þa alla vlofega luti, sem lofwaðr være, hwarke gudi, hælaghre kirkiu ne sialfum ser þyrmande j þui æinu gleðiandezst sem vgledi er, at þæir mægði firir litslar saker, eðr enghar, sinum iamkristnum, mæin, saarsauka, eðr med ollu dauda væita, æighi meir j. þui þyrmande hælaghre kirkiu, ne kirkiugordum, er aller þurfwu j. sijna þorþ, til at ronna, en oðrum stoðum aalmennilégom, er enghin mætte til slikra uðaða þolazst, ne lofwazst. Er flestom monnum kunnighit, j. þessom stad, vm sira Þorstein leighuprest aat Kroskirkiu er skommu var j. Marikirkiu-garde, særðr, skemðr, oc driughum til vlifwis meiddr þo at ver þykimzst nokora rijd vmboret hafwa, oc þo efter lata leita sem frammazst, ef nokor eðr nokorer vildi þessa sinna afbrota kennazst, oc til ifirbota snuazst, vid gud, oc þann er þæir mæiddu, þa finnum ver þo mikin þæirra vhentleika oc vskynsemi j. þui, at þæir skammazst j þess aughliti sik reetsleida oc bæta, er þæir æighi skammadozst med sliku gudelaste oc ofbelldi reita, Nu af þui, at ver meghom med engho mote, vttan vaarrar ofmykillar abyrgdar þuilika vlydni med ifirdylmande aughum, eðr vliodans œyrum þeghiande vmliða, þa gerom ver allum godom monnum kunnighit, at þæir oc hwær þæirra er j þesso vðaða værki vaaro stadðr kunnir eðr sanner falla oc fallet hafwa, j bann af siaulfw verkinu, þui biodom ver allum soknarprestom j. boenom þæirra banne at lysa, med ringdum klokkom oc stoeystum kærtom sunnudagha oc aðra hælgha dagha, þar til er þæir vilia sik reethlæida, firirbiodande þæim alla kristinna manna samncœytslu, bæde j kirkiu, oc vttan læynilegha oc openbærleggha, Vilium ver oc, at þæir viti at ængði klaustrmenn, ne prestar megho þæim af þesso banne læysa, vttan þæir einir er pafwen hefir þar serleggha oc hæimilegha valld tilgefwt. oc til sannenda her vm settom ver vaart jnsighli firir þetta bref er gort var j. Biorgwin, in festo Donati episcopi et martyris, a þui are, vt prius.

(Biskop Haakon af Bergen) takker Biskop (Eirik) af Stavanger, fordi han har *reconcilieret* Marielirken og dens Kirkegaard og ydet to Chorsbrødre Hjælp ved deres Reise til Throndhjem, samt beder om at erholde noget Jern overladt tilkjøbs.

Eft. Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. (Trykt med Oversættelse i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 131—32. Jfr. P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 329.)

118.

14 Oktbr. [1339'].]

Bergen.

Ad episcopum Stawangrensem.

Gud þakke yör et(c).² ver vilium æftir mætte þakka. alla goda liti oss teeda. namfnlegða þökkum ver yör mæde yðra, er þer hofdur næst firir oss .j. Biorgwin. reconcilierande Marikirkwi ok hennar kirkju gard med sama hætte þökkum ver yör dygd ok hæfversko er þer leodor brødrom varom nest, er þeir foro .j. ærendom varom til Prondhæims. sira Hauarde. ok sira Haldore³. værem ver biðiande j naudsyn vaara. at þer leter oss. eina lest jarns firir fullt andvyrdi j hwæriu ok hwærn dagh. er þer vilir kraft hafwa. vildi þer so væl gort hafwa þa hefðim ver gærnazst her tekit. af swæinum yðrum. sem nu nest ero komande. af Soghne. haghæde oss bæzst læint jarn ok þo tokom ver gerna, at þat se lurks jarn so mykitt sem þer þykizst mægha aflætazst. vili þer nokorn lut til vaar boda. þa vilium ver þatt gærnsamlegða gæra. goymi ydr gud nu ok jamfnan. Skrifwat j. Biorgwin. aat vetrnaattiom, anno quo supra.

(¹) Henført til dette Aar uagtet Blyants-Paaskriften 1338 paa Apogr., da ogsaa flere andre udaterede Breve, som i Barth. rigtigen staa ved 1339, bl. Apogr. ere henførte til 1338; Marielkirkens Reconciliation er rimeligst at sætte i Forbindelse med den i foreg. Brev omtalte Vanhelligelse og er maaske foregaaet under Biskop Haakons Fraværelse fra Bergen fra Midten af August 1339 (Dipl. Norv. VIII No. 120—23). — (²) Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 116—17, 124. — (³) Kan neppe gjælde Provincialconciliet 1338 (jfr. Dipl. Norv. IV No. 235), da dette ikke blev afholdt (Dipl. Norv. VIII No. 113):

Biskop Haakon af Bergen underretter Indbyggerne i Os og Framnes Kirkesogne om, at han atter har taget deres Sogneprest Sira Peter til Naade og paalægger dem at vise ham Lydighed og betale ham de skyldige Afgifter.

Efter Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 452—53. (Se ovenfor No. 110—14, jfr. ogs. P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 328).

119.

24 Novbr. 1339.

Bergen.

Hakon etc.¹ sendr allum monnum j. Oos ok Framnes kirkna soknom þeim sem þetta bref sea eðr hæyra. q. g. ok sina. ver vilium, at þer vitir. at askilnaðr saa. sem veret hefir vm rijdir millim vaar ok sira Petrs soknarprestz ydars er nu ollungis suæfðr ok til lykta endaðr okkar j. millim ok hofum ver tekit han aftr vndir vaarar naaðr ok miskunnar valld. þui er þat vaar sannr vili. ok bod at þer ser lrynemfdom sira Petre lydnir ok eftirlater, græidir ok gooduiliugir j.

allre skyldu sem þer eroð ydrum rettom soknarpreste ok andlegðom fodur. skyldugir hwart þat ero tiunder, landskyldir eðr annar reetlr ok skylda er prestrentonne høyrir her till aat forno ok nyiu vitande til sanz, at ver skulum swo eftirsia vid þa sem her kunna þriotsker vm verda. at honum luka æighi sina skyldu at odrum skal verda til viðrsionar. var þetta bref gort j. Biorgwin a Katherine mæsso æftan sub anno domini m^o. ccc. tricesimo nono.

(¹) Se evenfor No. 108.

Simun, Prest i Alda, og 3 andre Mænd kundgjøre, at de vare tilstede i Alda Kirke, da Jær paa Rake opregnede for Olaf Ogmundssøn baade Veitelser, Affald og Ødejord (i Alda Skibrede?).

Efter Vidne af 10 Aug. 1588 i Bergens Museum (No. 132.) Alle 3 Segl mangle.

120.

19 Januar 1340.

Alda.

Ollum monnum þeim sëm þ(e)tta bref sea æder høyra senda Simun prester i Alda Jostein Arnarszon Hakon broder hans Erlinger a Harinum q: g. ok sina yder gerum mer kunikt at mer warum i hia saaum ok høyrðum a i kirkiune i Alda dagin nesta firir festum Fabianj et Sebastianj a einu are ok xx rikis varns virðulegs herra Magnusar med guds miskun Noregs Suia ok Gota konungs er Juar a Rake reiknade firir Olafe Ogmundar(syni) bæde weitslur affoll ok audnir er fyrst veitsla x. m. m. leigu. Jtem afoll i Nesdale inra vij m. m. leiga: Jtem i yttra Nesdale xj y Bø xvij y Hugrenne iij y Hellisettre iij ok þueggia þueitna leiga. Jtem i Breidingj iij m. m. leiga, Jtem i Sande iij y Pyuin viij y Seten sex y Afleinum iij y Medallenum v: y meira Sundj iij y Huamme siu y Brekkohals m. m. leiga, [En j¹ Myklabøst iij y Grytin m. m. leiga: Beinanese ij y Laukin v y Bruaruollum iij y Skarpsteinum iij y Ælgellum m. m. leiga. Jtem audnir i Haugrennj iij y Bryggium iij y Soleimum ij y Sannese iij y Rustum iij y Birgisdaler iij. Jtem fatekkir Ericer sanger v m. m. leiga, Siugurder hafer firir iij Siugurder Gudridarson firir iij Olafer keiper firir ij Ragnildar Þofua kona firir ij Jngeriid m. m. leiga, Loden firir sex Bardr Meldibein firir ij Kolbein Vikapunger firir m. m. leiga Halstein bratter halffs annars Solueig firir iij Juar a Brekku h. atta Ogmunder firir iij Ændrider firir v Kolbern firir iij Serkir a Laukin m. m. leiga Kalfuer firir m. m. leiga, Jwar gys firir vj Halfuad firir v Erlinger øyker firir ij. þessare reikning hans goruan ok varar ok vorar hiauero ok einga adra sannare at vare vitendt settum mer firnemdr men var indziglj firir þ(e)tta bref er giort var a firnemdum degj ok are sëm fyr segir.

Vij æftþerscreffne Poueld Helieszen Bergens och Gulatings laugmand Lauris Hanszen och Hans Findzen borgemeistere vdj Bergenn gisre witterligt að vij hæfuer graadgiffuelig besicctit och offuerlest eit gamelt pergamens odels breff som vid thetto breff er vidfest¹ liudendes ord eþther ord som thenne forscreffne vdcopie formelder. Til sandingen herom henger vy vore signetter neden paa thetto breff som er schreffet y Bergen aar mdlxxxviiij thend x Augustj.

Beggar: Lest paa Stryenn tinnag thennd 28 Septembris anno (15)97. — Lest i laugmannens hus i Bergenn thend 12 Nouembris Anno 1599 nernerendes Pouel Helieszen laugmand Jacob Willomszen Michell Jenszen borgemestere och Rasmus Pederszen raadmand i Bergen.

(¹) Fra [tilskrevet i Margenen. — (²) Mangler nu.

Biskop *Haakon* paalægger *Steinar*, Prest paa Olhus, under ellers paafølgende Straf at sørge for, at de Bestemmelser efterleves, som ifjor bleve givne til Fordel for Sira *Sigurd* paa Re i Anledning af lidt Skade, men hvoraf han hidtil lidet eller intet Gavn har havt dels paa Grund af Kirkens Lei-
lændingers Trods og dels paa Grund af Steinars Vrangvillighed.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bihl. i Kbhvn. (Se ovenfor No. 116).

121.

28 Marts [1340].

Bergen.

Ver H. etc.¹ hælsom þer *Steinar* prester a Olhusum. ver þesum vndrstaðet at skipan su sem ver gerdom j. sumar vid sira *Sighurdr* a Re saker þess mykla skada. sem vard hia honom. hefir honom til litils eðr enskis gagns komet, firir vlydni þeira ok þriotsko vid os. sem a þua kirkiu iordunum her. ok nokot so saker þinnar firirgongu ok aeggian med þa. þi er þat sannr vili var ok fulkomet bod til þin. ok so til þeira. at sira *Sighurdr* komezst aat ollu þui. sem honom brestr j. þi. sem ver honom gafwom. ok bref vart fyr þar vm gort vaat-
tar. vitan allt hinder ok motemælghi. vitande til sanz. ef þu eðr þær firirsa þetta vart bod so sem annat fyr. at ver skulum so eftirsia. at odrum skal værda til eftirsionar sidarmær, skrifwat j. *Biorgwin*. v^o kal. Aprilis anno domini quo supra.

(¹) Se ovenfor No. 106.

Biskop *Haakon* anbefaler Broder *Thorvald* af Videy Kloster, der har opholdt sig nogen Tid hos ham, til Biskop *Jon* af Skaalholt, og beder, at han maa faa Tilladelse til at komme tilbage til ham, om han skulde ønske det.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. . (Jfr. Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 148 No. 53).

122.

26 Juni [1340.]

Bergen.

Ad dominum Johannem Skalaholtensem.

Vyrduleghom herra ok andaleghom bræðr sinum herra Jone med guðs miskun. biskup j. Skalaholtte sænðr Hakon med samre miskun biskup j Biorgwín q. g. ok brodorleghan kærlæika. brodr Þorwalðr af Vidæyar klaustri hefir dwellst hia oss vñ nokora stund ok haft sik j. ollu sinu aathæfwe ok framsærd j. varom garde. sem æinom godom manne ok spokum ber til. þui bidium ver at þer later han niotande verða. firir alla sina dyghligha ok audmiuka þionostu. oss viliulegha teeða. j þui sem ver. villdum han kraft hafwa ok þeghar honom lijkar med ydru orlofwe ok abota sins til vaar astrkoma skal han vælkomen væra so lenghi sem honom lijkar. ok læater han lidugghan til vaar koma þeghar han kreft orlof af yðr, gerom ver gernsamlega þat yðr væl lijkar. ok bioder til vaar traustlega. Gæymi yðr gud ok hans signada moðr vttan ænda. Skrifwat j Biorgwín in festo sanctorum Johannis et Pauli martyrum. anno quo supra.

(Biskop *Haakon*) anbefaler Maleren *Thoraren*, der har opholdt sig nogen Tid hos ham og vil vende tilbage næste Aars Høst, til Biskop *Jon* af Skaalholt og beder denne være ham behjælpelig med at erholde sit Gods af Hr. *Eirik* (*Sveinbjörnsson*) og de andre, som sidde inde dermed.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. (Jfr. Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 148 No. 54, Dipl. Norv. VII No. 155 og følg. No.; se ogs. P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 307—9).

123.

[26 Juni 1340.]

Bergen.

Ad dominum Johannem Skalaholtensem.

Þoraren pentur hefir dwellst hia oss vñ nokora tima. j va-rom ærendóm ok gort vaar bod viliulegha j þui sem ver hofum han kraft. ok vil gæra ærende siin ok hitta vini sina a Islande. þui later han niotande værða. vaars bænestaðar. hialpande honom til. at han fae sijt godz af herra *Æiriki*. ok þeim odrum sem þess ero handhafwe. hefir han isattat oss. at han skal astr til vaar koma. aat odru hausti. Gæymi yðr (gud) jamfnan. Bioðr til vaar traustlega. skrifwat vt prius.

Biskop *Haakon* anbefaler sin Svend *Thoraren Eiríksson* til alle Dannemænds, geistliges og kongelige Ombudsmænds Hjælp med Tilbud om Gjentjeneste.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Msscr. Barth. IV (E), S. 463—64.
(Se foregaaende No.)

124.

26 Juni 1340.

Bergen.

Allum monnum etc.¹ guðs vinum ok sinum sendr Hakon etc.¹
 Yör se kunnicht, at maðr þessir er Þoraren Æiríksson hætir. ok þetta
 vaart bref hefir. er vaar hæmilegher swæinn. þui bidium var alla dæ-
 ghæde menn ok æinkanlegha lærda monn ok vars virdulegs herra ko-
 nungsens vmbodsmenn. at þer ser honom gooduiliughir þar sem han
 þarf ydars lidsinnis vid. hialpande honom til lagha ok reettenda. þar sem
 han kan æigha maalæfni med aðra menn. vilfum med yör eðr ydra
 swæina ef þer wör þeir kunnu til vaar koma þat með godo skylda. ok
 til sannenda etc.¹ er gort var j. Biorghwin manadaghen neesta eftir
 Jonsvokudagh. a þui aare er lidnir varo fra burdartijd vaars herra Iesu
 Christi þushundrad vetra. þriu hundrod ok fiorotighir.

(¹) Se ovenfor No. 117, jfr. m. 108.

(Biskop Haakon) anmoder Biskop (Æirik) af Stavanger om at løse hans Frænde
 Klerken Audun af det Bann, hvori han er falden, fordi han af Uvittighed
 har opbrudt et Barfodbrødrene i Bergen tilhørende Hus.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Mæscr. Barth. IV (E) S. 717—18.
 (Trykt m. Oversættelse i Saml. t. d. n. Folke Spr. og Hist. V. S. 151).

125.

13 Juli 1340.

Bergen.

Ad episcopum Stawangrensem.

Klerker þessir sem Audun hætir ok þetta vaart bref sær yder,
 er vaar skylðr frende. sem ofirirsyniu hæfwir fallet j. bann saker sin-
 nar sauizsku ok bensklæika j. þui. at han skal nokott misþyrmt hafwa
 eðr vppbrotett æitt huss aat Boerfættra brædra j. Biorghwin. eftir þæira
 sogha. so sem oss veenter. at han skal yðer þar vm sannende seghia,
 af hwæriu banne ver vitum at þer mæghir han læysa. þui er þat bæna-
 stader vaar. at þer ljtir miskunnar aughum a han frialsande han af sinum
 vaanda. þo at han hafwe bræysker vordet. ok saker vaar. ef yör so
 likar. laater han sem fyrst til vaar afterkoma aflæystan. Gerom ver
 gerna þat yör væl likar. ok bjoder til vaar traustligha, yder ok yðarn
 hæider gæymi Iesus Christus med sinum nandom iamfnan. Skrifwat j.
 Biorghwin. tercio ydus Iulij in Christo valete.

(Biskop *Haakon*) roser i Brev til Biskop (*Salomon*) af Oslo Sira *Arnulf* for Udførelsen af dennes Ærender, undskylder hans forsinkede Hjemreise med det ualmindelig slette Veir samt forklarer, at han selv paa Grund af den store Mangel paa Vin ikke har kunnet skaffe ham, hvad han ønskede af denne Vare.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. (Trykt m. Oversættelse i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 158—59).

126.

4 Novbr. [1340].

Bergen.

Ad episcopum Osloensem.

Sira *Arnulfr* hæfir yður ærende gort. sem varr ok viiss mædr. med allre aktan ok atgæymslu. ok j. allu aathæfwe so framfaret sem ver vildim vita ok fræghna til þess. sem ver væl vildim. ok þo æi mædolaus verit af þui. at hans færð ok aftrkoma til yðar. hæfir myklu lengr dwalzst. en han vildi. hefir þui woldet þrauidri. ok fasent illuidri. er a hæfir læghit. sem flestir aller monu frasoghn væita. mædal annarra luta. bado þeer oss. at ver skyldim yðer vin hafwa syslat. sem ver vildim ok skyldim gerna gort hafwa. ef þess hæfði æfni gefwezst. er slijkt sama vinkœysi her. sem med yðer ok bræðer varer nu ollungis vijnlausir. vttan þat. at ver fenghom þeim æina pipu hwita. af Rijn. þo raandyrt. blekti þat flest alla. at men veento hwærs daglighs bata. ok vmbota. en Þydesker tappaðo ok drukku medan. slijkt sem til var. þo þat mest. sem valla matte vijn kalla. skulum ver gerna betr gæra. þeghar gud vill þess æfni gæfwa. Gœymi yðer gud allzualldande ok alla yðer vælviliande nu ok jamfnan. scriptum Bergis. pridie Nonas Nouembris. anno quo supra.

(Biskop *Haakon*) erkjender Modtagelsen af Erkebiskop (*Paale*) Brev med en Munk fra Selje og lover saa snart som muligt at sørge for Istandsettelsen af Kirkerne i *Sild* og *Selje* samt beretter om den nylig sluttede Stilstand mellem Kongerne af Frankrig og England og det forudgaaende store Slag (Franskmændenes Nederlag ved Sluys), hvorom Beretningerne ere forskjellige; dog sige de fleste, at den Franske Kongesøn Hr. *Johan* har seiret.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.

127.

15 Decbr. [1340.]

Bergen.

Ad dominum archiepiscopum.

Bref ydart fengom ver med æinum brodor j. Seliu j. hwæriu ver vndirstodom hæil ok nytsamlegh raad. af yðarre fodurleghri mildi vm kirkiuna j. Silld. sem aat morghu er vanhalden. ok þat sama. er oss

saght. vm soknat kirkiuna j Seliu skulum ver æstirlæita. sem giorzt. af hwers woldum eder vanrækt. þat hæfir tilkomet. ok aat morphu varo þær badar vanhaldnar. þa er ver visiteraðom j Fiordum. ok gerna skulum ver. eftir frammazsta mætte æftersia at vmbœtr akome. sem fyrst. Tidenda saatt er her aat swa bunu. vttan þat hœllzt. at med sannendum segizst. at dagr se tekin medal konungbana af Franz ok Englande. til Jonsvoku neest er kœmr. En vm strijd þa ok bardagha sem þæira medal skal verit hafwa. kunnum ver æighi ne mæghom yder sannende skrifwa saker ymisa frasaghna. ero þæir þo flestir. er seghia at konungs son af Franz. sira Jon skal stridena wnnit hafwa. æi vttan mikit manfall hwaratwæggia halfwunnar. þeghar ver faam sannare j þui. æder oðru vðirstanda skulum ver yder gerna skrifwa. bioder til vaar ydars þionostomanz. er æi minnr viliughir en skyldughir skulum af hiarta gæra. þat yder mæghi væl lijka. yder ok alla yder vælviliande gœymi ok styrki gud med sinum naaðom. Skrifwat j. Biorgwin xviii. kal. Ianuarij.

To Mænd kundgjøre, at *Thorgaut Reidarssøn* erkjendte at have solgt til *Eyvind Olafssøn*, 3 Öresbol i Gaarden *søndre Ossin* i Oslo-Hered og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge. Sigillat. forbundet med følgende Brev.

128.

19 Decbr. 1340.

Oslo.

Ollum monnum þeim sœm þettæ bref sea eða hæyra sændæ Clemettæ Þorers son ok Brander Oðs son q. g. ok sina mitt gerom yder kunnikt att mitt varom j hia j Olbiornægarðe j Oslo j lofteno ofnan ifnir stæinbusinu ok soom handætækæ þæira Æiuindar Olafs sonar ok Þorgaux Ræiðærs sonar att Þorgauter vidergek þa att han hafde sællt Æiuindi adernæmfdom þriggiaura boll j syðra garðenom j Ossini j Oslos heraðe ok att han hafde þa lokett fyrsta pæningh ok æfsta ok allæ þer j meðall firir fyrnæfnæ iorð ok till sanz vithnisburdar sættum mitt okor jnsighli firir þettæ bref er gortt var aa tysdaghen nesta firir To-mess messo aa auðru are ok .xx. rikis okars wyrdulaghs herra Mag-nasar med guðs miskunn Noreghs Swia ok Gota konungs.

Eyvind Olafssøn kundgjör, at han har betalt 3 Öresbol i Gaarden *Ossin* i Oslo-Hered til sin Søn *Olaf*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet, der forbinder dette Brev med foreg. No., mangler.

129.

[19 Decbr. 1340?]

[Oslo?]

Ollum monnum þeim sem þettæ (bref) sea eder høeyra sæn-
dir Eiuinder Olafs son q. g. ok sinæ ek gerir yder kunnikt at ek lauk
Olafue syni minum þriggiaura boll j sydra gardenom j Ossini j Oslos
herade. ok till sanz vitnisburdar sætti ek mit insigli firir þetta bref er
gort var a saumu aare sem þette bref sæighir er herr er vider fæst.

Biskop *Haakon* befaler Presten (paa Ylmheim) at stævne *Narve* paa *Slinde*
til at møde for ham med *Sira Ogmunds* Testamente, da Raadsmanden i
Nonneseter Kloster, *Sira Haavard*, beklager sig over, at *Narve* paa sin
Kones Vegne forholder ham og Klostret en Bog, som *Sira Ogmund* har
testamenteret did.

Efter Afskt. bl. Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Msscr. Barth. IV (E) S. 470—71.

130.

7 Februar [1341.]

Bergen.

H[akon] etc.¹ Saker þess at sira Hauarder raadsmader aat
Nunnusetre. hæfir kært firir oss. at Narfue a Slindum. a væghna kono
sinnar. hællder hann ok klaustrett þar bok þæiri er sira Æghmunder
hallte gaf adernæmfdom stad j. testamentum sijtt. þui er þat sannr vili
vaar. ok fulkomet bod til þin. vndir mæssosonghs pinu. at þu lesir firir
honom þetta vaart bref. stæmfande honom æin tima. annan tima. ok
þridia tima med alyktar dome. manadar stæmfnu til vaar fra þeim deghi
er han hæfir þetta vaart bref høeyrt. med testamenti brefo sira Ægh-
mundar fyrnæmzt. suarande þa sira Hauar. firir oss. til adernæmf-
dar akæro. ok þess flæira er hann a sialfs sins væghna æder aðrær menn
æighu ok mægho. med loghum til hans tala ok þui testamento høeyrir
til. ok at þu hafer þetta vart bod med fullnaðe gort þa sent oss afr
þetta vaart bref insighlat med þinu insighli æftir vaart. so ok tak opett
bref vndir godra manna insighlum. þæira sem hia ero. sia. ok høeyra
þina framferd j. þesso vaaro ærende. ok sent oss þat afr med þesso.
ok til sannenda etc.¹ er gort var j Biorgwin miduikudaghen neesta æfir
Kyndils mosso. a þui aare er lidit var. vt prius.

(¹) Se ovenfor No. 108.

(Biskop *Haakon*) anbefaler *Jon Skotte*, Skrædder i Bergen, til at erholde
Hjælp af Biskop *Eirik* af Stavanger for at faa Ret over *Sira Snare Gun-*
narssøn, der sidder inde med hans Hustrues Gods.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.

131.

23 Februar [1341.]

[Bergen.]

Ad dominum Erihum episcopum Stawangrensem.

Jon Skotr. skraddare j. Biorgwin teede oss ok oft teet hæfir med kwæinkrande kærsto. at han æi reetto nær. ne logh fær vm godz kono sinnar. af sira Snara Gunnarssyni. so sem bref hans ok skilriki þar vm gort vattar. þui bidium ver yðer. kærliha. sem ver trøystum ok. at þer monur gera. at laater þenna mann retto na ok æi sins rettar lægr þarnazst. ne hin syndsamliha glædizst. af sinni þriotsko. gerer þetta æfir þui. sem þer vilir. at ver vid ydra menn gerim ef þer kunnu vaar j. sliju æðr mæiro viðrþurfwu. Gøymi yder gud iamfnan. Skrifwat ia profesto Mathie apostoli. anno quo supra.

(Biskop *Haakon*) erklærer sig beredt til at yde Sira *Isak* den Hjælp, hvorom (Erkebispem?) nylig men ikke, som denne har troet, engang før har tilskrevet ham, og takker for den Godhed, han har vist denne Mand.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.

132.

9 Mai [1341.]

Bergen.

Þeer skrifuaðor oss nest. vm sira Ysak. at ver mætlem honom sine hwæria hiollp væita. Gato þeer ok j brefe yðru. at yder minti. at þeer hæfdir oss vm hans ærende fyrmæir skrifuat. saam ver hwarko. ne fænghom ydart bref vm þetta fyr en nu, skulum ver þo j. þesso. ok ollu odru. æfir mætte. ydra bæen. sem bod hallda. ok þokkum yder af hiarta. þan goduilla sem þeer til hans hafuer. ok vitir til sanz. at ver skulum honom æfir æfnom hialpa. Tidenðalaust er her flest allt. vitan slikt sem ver hyggium. ok vitum. at sira Botolfuer kan yder sæghia. bioðer til vaarr vm ydarn vilia. er bunir ok viliughir æi sijðer en skyldughir. vilium ok skulum. þat gerna gera. sem yder mægghi væl lijka. yder ok ydarn stett. gøymi gud allzualldande med sinum naðom. nu ok jamfnan. Skrifuat j. Biorgwin. vij jdus Mæij. anno quo supra.

(Biskop *Haakon*) tilskriver Biskop *Eirik* af Stavanger angaaende Pavens Afgjorelse af hans Strid med Abbed *Eirik* (af Utstein), hvilken han raader ham at modtage med Ærbødighed, men tilbyder sig, hvis han finder den altfor haard, at søge istandbragt et andet Forlig med Abbeden.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn., jfr. m. Mæscr. Barth. IV (E) S. 722—23. (Trykt m. Oversættelse i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. V S. 160—61. — Jfr. Dipl. Norv. IV No. 212—15 og Langes Klosterhistorie (2 Udg.) S. 379—82.)

133.

11 Juni [1341.]

Bergen.

Ad dominum Erichum episcopum Stafuangensem.

Skylda sanz kærleika kræfr oss ok naudgar till ydar at skrifwa. mest saker gœzsko fridaræns vitan huærs. er gudi ma valla þækkilæggha þionazst. munu þer fa. at vndirstanda postolaleghen bodskap till ydar vm vnadær ok vro þa er vfirrsyniu hæfir hin gamle vvinær med sinum ærendrækom vandom tungum. tendrat. rært. ok vppuækt. bidium ver gernsamlæggha ok radom at þer taket þeim bodom væl. ok hæiðrleggha .j. tighn ok vyrdingh med þan sem boded hæfir þykkir yðr nokor lutr til þyngsla snuazst .j. þeim sëm værda ma. ef illa skal vændazst. bæde .j. fiartion þarflausri mæde ok ærfuædi. þa vilium ver ok skulum. ef þer vilir oss. til þæss trœysta med þeim odrum godom monnum sëm yder synizst vægho tillünna at þat mæghi suæuast ok ollungis med alsætte niðrsætiast. at vskoddum rette ok stœtt huarra-tvægghia haulfunnar yðar ok abotans Æiriks. være hænt ok þarfleght at varazst vanda þenna ok vava sëm af þæiri dæilu ma aukazst. ef hon skall længr standa. En af annarre haulfva mæghi þer sia ok giorla vndirstanda til huærrar. ok hui mikillar þionosto. ok hollosto er aæðr næmför abote mætte yðr værda. ef þer vilir nokora alitu a þi hafwa. late gud yðr j þesso ok odru þat gera ok wtælia er gudi see þekki-lægghat ok ydarre kirkiu till mæstrar nytsemdar. gœymi yðar gud iamf-nan. Skrifuat j Biorghvin jn festo Barnabe apostoli.

(Biskop Haakon) takker Hr. Jon Hafthorssøn for sidste Brev og Tidende og for bevisst Høflighed; hans Ønske om en Baad til at roes af 8 Mand kan han ikke for Tiden opfylde men lover at gjøre det senere.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.

134.

13 Juni [1341.]

Bergen.

Ad dominum Johannem Hafthorie.

Mykilæggha þokkum ver yder firir kærlægghat bref ok tiðende er ver nest af yder fænghom. ok alla adra dyghd ok hæfuersko oss teeda. vilium ver ok skulum þat med godo skylda. æftir mætte. þeer gator ok vm .j. brefe yðru. at ver mættem fa. yðer. æin baatt. þan sem roa mætte aalta menn a bord. hofwm ver þæss ænghin æfni. aat suabunu. en þeghar ver kunnum betr lidughir værda vilium ver gerna lata værda yder. Gœymi yder gud med sinum nadom jamfnnan ok alla yder væl viliande. Skrifuat j. Biorghwin. Jdus Junij.

Erkebiskop Paul af Nidaros paabyder i Skrivelse til Biskop **Haakon** af Bergen Afholdelsen af et *Provincial-Concilium* 1 August 1342 i Bergen eller i Nærheden deraf, ved hvilken Leilighed han agter at indvie Biskoppen af *Skaetholt*, og hvortil han paalægger Biskoppen at sørge for, at hans Kapitel og Indsamlerne af de pavelige Afgifter indfinde sig.

Indtaget i Brev nedenfor No. 137 (Barth. IV (E) S. 488—89 og Apogr. Arn. Magn.)

135.

18 Januar 1342.

Nidaros.

Paulus dei patientia archiepiscopus Nidrosiensis, venerabili in Christo fratri, domino Haquino, ejusdem gracia episcopo Berghensi, salutem in domino Jesu Christo. Cum, secundum sanctorum patrum decreta, metropolitani cum suis suffraganeis teneantur singulis annis, omni excusacione remota, provincialia concilia celebrare, in quibus de corrigendis excessibus et moribus reformandis subditorum, cum dei timore diligentem habeant tractatum, attendentes, ad sacrorum canonum observantiam iuramenti interpositione nos astrictos, provinciale concilium in estate proximo jam futura duximus convocandum, in eodem concilio episcopum ad Scalothansem ecclesiam consecrando. Quocirca fraternitati vestre, auctoritate metropolitana, in virtute sancte obedientie firmiter demandamus, quatinus ad provinciale concilium una nobiscum celebrandum, ac consecracioni episcopi ad memoratam Scalotensem ecclesiam interessendum, Berghis vel ibi prope, ubi commodius visum fuerit, Kal: Augusti proximo venturis, videlicet sub anno gracia m.^o ccc.^o xl.^o secundo, quolibet impedimento cessante, studeatis personaliter comparere, quem terminum vobis peremptorium assignamus, vobis nihilominus in virtute obedientie injungentes, quatenus, auctoritate presentium, citetis capitulum et canonicos vestros, ut per syndicum seu syndicos vel eciam procuratores, ad hoc habentes speciale mandatum, et precipue illos, qui denarium beati Petri et alias pecuniarum quantitates et summas ad cameram domini pape spectantes, collegisse dinoscantur, in loco et termino prefixis compareant, prout penas contra illos a canone latas, qui ad provincialia concilia vocati non veniunt, voluerint evitare. In recognitionem autem susceptionis et exequucionis hujus nostri mandati, nobis vestras patentes literas, tenorem presentium continentes, per presentium portitorem remittatis. Scriptum Nidrosie xvij. die mensis Januarii, anno suprascripto.

Erkebiskop *Paal* af Nidaros underretter Biskop *Haakon* af Bergen om, at han agter at begynde den paa Provincial-Conciliet i Nidaros 1341 besluttede *Visitats* af sin Provins, hvorfor han førstkommande Sommer vil visitere i Bergens Bispedømme og der begynde med *Firdafylke*, som han sidste Gang ikke besøgte; han anmoder derfor Biskoppen om at sørge for hans og hans Følges Forsyning med Levnetsmidler og andre Fornødenheder.

Indtaget i Brev nedenfor No. 138 (Msscr. Barth. (E) IV S. 490—91 og Apogr. Arn. Magn.) (Se Dipl. Norv. VIII No. 150, jfr. m. Keyser, D. n. Kirkes Hist. II. S. 280).

136.

27 Januar 1342.

Nidaros.

Paulus dei paciencia archiepiscopus Nidrosiensis, venerabili in Christo fratri domino Haquino ejusdem gracia episcopo Berghensi, salutem in domino Jesu Christo. Quia in provinciali concilio proxime per nos Nidrosie celebrato, videlicet sub anno graciae m.^o ccc.^o xl.^o primo, diffinivimus ad visitacionem provincie nostre per nos procedendum, ne igitur de negligentia cure pastoralis, tanquam minus diligentes, argui mereamur, nos, ex officii nostri debito, ad dyocesim vestram visitandam accedere proponimus hac estate, ad omnes et singulas ecclesias, capitula, monasteria, collegia, aliaque religiosa et pia loca vestre dyocesis, nostre sollicitudinis operam extendendo: in Fyrdafylki idem visitacionis officium, cum eam partem vestre dyocesis in priori visitacione non visitatam dimiserimus, incepturi. Quo circa vobis in virtute sancte obediencie firmiter demandamus, quatinus nobis nosque comitantibus in victualibus aliisque necessariis, quibus nostre visitacionis officium vobiscum liberius exequi valeamus, prout de jure tenemini, faciatis provideri nobisque vestras patentes literas, diem susceptionis hujus nostri mandati ac tenorem presentium continentes, per presencium bajulum remittatis. Scriptum Nidrosie xxvij. die mensis Januarii, sub anno graciae m.^o ccc.^o xl.^o secundo.

Biskop *Haakon* underretter sit Kapitel om, at han 29 Marts 1342 har modtaget Erkebiskop *Paals* Indkaldelse til *Provincial-Conciliet*, hvortil det ved valgte Fuldmægtige opfordres at afgive Møde.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 487—89, jfr. m. Apogr. Arn. Magn.

137.

31 Marts? [1342.]

Bergen.

Haquinus etc.¹ capitulo et canonicis suis, honorabilibus viris sibi in Christo karissimis, salutem in filio virginis gloriose. Noveritis nos recepisse Bergis in atriis ante cameram nostram, sub anno domini m.^o ccc.^o xl.^o secundo, in die Parascheves, hoc est xxix.^a die mensis Marcii quasdam literas reverendi in Christo patris ac domini nostri, do-

mini Pauli dei gracia archiepiscopi Nidrosiensis tenorem qui immediate sequitur continentes. [*Her følger Brev No. 135 ovenfor.*] Nos igitur mandatum domini nostri archiepiscopi reverenter per omnia et in omnibus prosequi cupientes, ut tenemur, vos et vestrum singulos requiramus et monemus ac citamus, vobis nihilominus in virtute sancte obediencie demandantes, quatinus per syndicum vel syndicos vestros, vel etiam procuratores vestros, ad hoc speciale mandatum habentes, in prelibato concilio, loco, die sive termino nobis prefixis in ipso mandato, studeatis comparere, prout penas contra ipsos, qui ad provincialia concilia vocati non veniunt, a canone promulgatas volueritis evitare. In signum autem presentium litterarum per vos receptarum, nobis vestras patentes literas, tenorem presentium continentes remittatis. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Bergis, pridie Kal: Augusti.²

(¹) Se ovenfor No. 111. — (²) Uden Tvivl Feilskrift for: Aprilis.

Biskop Haakon af Bergen erkjender, at han 29 Marts har modtaget Erkebiskop Paals Breve, der bestemme Afholdelsen af et *Provincial-Concilium* i Bergen og Erkebispens *Visitats* i Bergens Bispedømme førstkommande Sommer.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. IV (E) S. 490—91, jfr. m. Apogr. Arn. Magn.

138.

4 April 1342.

Bergen.

Universis Christi fidelibus, presens scriptum cernontibus Haquinus sola dei permissione episcopus Bergensis, salutem in filio virginis gloriose. Noveritis nos recepisse Bergis in atriis ante curiam nostram, sub anno domini m.^o ccc.^o xl.^o secundo, in die Parascheves Pasche, hoc est iiij^o. Kal: Aprilis, quasdam litteras reverendi in Christo patris ac domini nostri, domini Pauli, dei gracia archiepiscopi Nidrosiensis, tenorem qui immediate sequitur continentes: Paulus dei paciencia etc. ut prius.¹ Item die loco et anno prelibatis recepimus quasdam alias literas memorati domini nostri archiepiscopi tenorem qui immediate sequitur continentes. [*Her følger Brev No. 136 ovenfor.*] Nos igitur episcopus memoratus mandatum seu mandata ipsius domini nostri archiepiscopi reverenter per omnia et in omnibus prosequi cupientes, ut tenemur, in signum horum mandatorum suorum per nos receptorum, ac etiam pro modulo nostre parvitatatis exequutorum, presentes litteras sigillo nostro fecimus consignari. Datum Bergis, pridie Non: Aprilis, anno supradicto.

(¹) Se ovenfor No. 135.

Erkebiskop *Paal* af Nidaros underretter Biskop *Haakon* af Bergen om, at han paa Begjæring af Kong *Magnus*, der ønsker at forhandle vigtige Sager med ham, har henlagt det tidligere til Afholdelse i Bergen 1 August paa budne *Provincial-Concilium* til Konghelle c. 15 August, hvor han nu beder ham paalægge de tidligere indkaldte at afgive Møde.

Indtaget i Brev nedenfor No. 141 (Msscr. Barth. IV (E) S. 493—95 og Apogr. Arn. Magn.) — (Jfr. Keyser, D. n. Kirkes Hist. II S. 280—81 og P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 275).

139.

4 Mai 1342.

Nidaros.

Paulus dei patientia archiepiscopus Nidrosiensis, venerabili in Christo fratri domino Haquino ejusdem gracia episcopo Bergensi, salutem in domino Jesu Christo. Non debet reprehensibile judicari, si que pro bono ordinantur, in aliud, novis et improvisis urgentibus necessitatibus, transformentur. Hinc est, quod cum nos concilium provinciale, juxta exigentiam nostri debiti, sub anno gracia m.^o ccc.^o xl.^o secundo Bergis circa Kal. Augusti duxerimus convocandum, ob honorem domini nostri Magni dei gracia regis Norwegie, Swecie et Scanie, illustris, propter magna et ardua negocia ipsum et regnum Norweghie tangentia, que in eodem concilio nobiscum suis literis asseruit se habere pertractanda, terminum loci et temporis ejusdem concilii, ad instantiam memorati domini nostri regis, prorogavimus in hunc modum, qui sequitur, videlicet, quod predictum concilium vobiscum aliisque nostris suffraganeis, Kononghellie in dyocesi Asloensi sub anno quo prius, circa festum assumptionis beate Marie virginis intendimus celebrare, quocirca in virtute obedientie, et sub penis, sub quibus in priori convocatione ad concilium Bergis habendum injunximus, firmiter demandamus, ut nobiscum loco et tempore prefixis, quolibet impedimento cessante, studeatis personaliter comparere quem terminum vobis peremptorium assignamus, vobis nihilominus in virtute obedientie injungentes, quatinus auctoritate presentium citetis capitulum et canonicos vestros, ut per syndicum seu syndicos vel etiam procuratores suos ad hoc habentes speciale mandatum, et precipue eos, qui denarium Petri et alias pecuniarum quantitates et summas ad cameram domini pape spectantes, collegisse dinoscuntur, in loco et termino prescriptis compareant, prout penas, contra illos a canone latas, qui ad provincialia concilia vocati non veniunt, voluerint evitare. In recognitionem autem suscepcionis et exequucionis hujus nostri mandati, nobis vestras patentes litteras, tenorem presencium continentes, per presencium bajulum remittatis. Scriptum Nidrosie iij.^o Non: Maii, anno quo supra.

Biskop Haakon af Bergen erkjender, at han 24 Mai 1342 har modtaget Erkebiskop Paals Brev angaaende *Provincial-Conciliets* Afholdelse i *Konghelle* c. 15 August s. A.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 495—96, jfr. m. Apogr. Arn. Magn.

140.

27 Mai [1342.]

Bergen.

Universis Christi fidelibus presens scriptum cernentibus, Haquinus sola dei permissione episcopus Bergensis, salutem in filio virginis gloriose, Noveritis nos recepisse Bergis in camera nostra sub anno domini m.^o ccc.^o xl.^o secundo, nono Kal: Junii, hoc est .xxiiij. die mensis Maii, quasdam litteras reverendi in Christo patris ac domini nostri, domini Pauli dei gracia archiepiscopi Nidrosiensis, tenorem qui immediate sequitur continentes.

Paulus dei paciencia etc. totum ut prius.¹

Nos igitur episcopus memoratus, mandatum ipsius domini nostri archiepiscopi reverenter per omnia et in omnibus prosequi cupientes, ut tenemur, in signum hujus mandati sui, per nos recepti, ac eciam pro modulo nostre parvitatatis exequenti, presentes litteras sigillo nostro fecimus consignari. Datum Bergis, sexto Kal: Junii. anno quo supra.

(¹) Se ovenfor No. 139.

Biskop Haakon af Bergen underretter sit Kapitel om, at han 24 Mai 1342 har modtaget Erkebiskop Paals Brev, der henlægger *Provincial-Conciliets* Afholdelse til *Konghelle* c. 15 August s. A., hvortil det ved Faldmægtige paalægges at afgive Møde.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 493 og 495, jfr. m. Apogr. Arn. Magn.

141.

28 Mai 1342.

Bergen.

Haquinus etc.¹ capitulo et canonicis suis etc. ut prius.¹ Noveritis nos recepisse Bergis in camera nostra, sub anno domini m.^o ccc.^o xl.^o secundo, nono Kal: Junij, hoc est xxiiij^a die mensis Maii, quasdam litteras reverendi in Christo patris ac domini nostri, domini Pauli dei gracia archiepiscopi Nidrosiensis, tenorem qui immediate sequitur continentes. [*Her følger Brev No. 139 ovenfor.*] Nos igitur mandatum ipsius domini nostri archiepiscopi reverenter per omnia et in omnibus prosequi cupientes, ut tenemur, vos et vestrum singulos requirimus et monemus ac citamus, vobis nihilominus in virtute sancte obedientie demandantes, quatinus per syndicum seu syndicos vestros, vel eciam procuratores, ad hoc speciale mandatum habentes, in prelibato concilio, loco die sive termino nobis prefixis in ipso mandato, studeatis compa-

rere, prout penas contra ipsos, qui ad provincialia concilia vocati non veniunt, a canone promulgatas, volueritis evitare. In signum autem presentium literarum per vos receptarum, nobis vestras patentes literas tenorem presentium continentes, remittatis. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Bergis quinto Kal: Junii, anno supradicto.

(¹) Se ovenfor No. 137

Fire Mænd kundgjøre, at *Ingerid* paa *Heaal* førte 2 Vidner mod *Gunnar* paa *Vighaug* og hans Hustru *Thora*, om at hendes Søn *Kolbjörn* havde kjøbt 3 Öresbol i Gaarden *Kuland* paa *Eker*, i Tilfælde af Vanhjemmel med Sikkerhed i *Skinnararud* sammesteds.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglene mangle.

142.

13 Decbr. 1343.

Heidinstad.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr hæyra senda *Olafer* a *Lundum* ok *Nikulas* a *Saurbø* *Sigurder* a *Lundum* ok *Roar Þorgærissun* q. g. mer gerom ydr kunict at mer varom a *Hæidinstadum* er liger j *Hau(g)hs* kirkiu sokn a *Æikium* festum *Lucie virginis* a fimta are ok xx Tíkis vars vyrdleghs hæra *Magnusar* med gudes miskun *Noreghs* *Suia* ok *Gota* konunghs ok hæyrðum a at *Gunnar* a *Vighaugum* ok *Þora* kona hans vider gengo at *Ingirid* a *Huale* hafde stæmt þeim till fyr næmsz stæimnu biar at lydha vitnum sinum vm þrigia aura boll iærðar j *Kulande* þet sem *Kollbiorn* sun hennar hafde kæyft. læidi þa fyr næmd *Ingirid* ij manna vitni þau en sua hæita *Nikulas Hællaukssun* ok *Halluader* vrugger ok sua suoro a bok at þeir varo j hia ok hæyrðu a en fyr næmder *Kollbion* kæyfti af *Gunnare* ok *Þoro* kono hans iij aura boll j *Kulande* firir sæx kyrlogh ok lauk j hallfa fiordo ku þegar j hender vyrdi æigi *Kollbinni* frialst oft næmt iij aura bollet j *Kulande* þa skulldi *Kollbiorn* æigha iij aura boll j *Skinnara rudhi* er liger j samre sokn frialst ok hæimalt. ok till sanynda sæittum mer vor insighli firir þetta bref.

En Prest og 12 andre Mænd kundgjøre, at de efter Paalæg af den kongelige Ombudsmand *Paal Jonssøn* fastsatte Grændserne mellem Gaardene *Sigstad* og *Ekern* i *Birid*.

Efter Orig. (?) p. Perg. p. Gaarden *Sigstad* i *Birid*. Remmer til 13 Segl, der mangle. Brevet er falskt eller maaske snarere omskrevet i meget nyere Tid. Seglremmerne synes at indeholde Skriveøvelser. (Jfr. Dipl. Norv. III No. 944.)

143.

20 Septbr. 1345.

Sigstad.

Ollum mannum theim sœim thætta bræif siaa edher hœra sender Erligr præstr a Kioos i fullum wmbodhum mines hœrra bisþno Narfue a Hereberghi Eiríkr a Fialastadum Sighur a Fulasing Ogmunder Ormson Seghur a Gliastadum Seghur a Brom Thorer a Boghastlighe Olafur Asleifson Narfue a Wenier Nikulaus Lafrandsson Botholfuer Sigmundason ok Kjæthil Agmundson q. g. ok synæ. mer gerom ydrer kunnught ath odensdaghen næst firí Matthæsmesæ a xx are ok siaundee rikis wars wyrduleghs hœrræ Magnusærr med gudæs miskundh Norrægs Suæ ok Skanæ konungh waarum mer hia gardanum yfrum Sighustadum a Biridh af Palæ Jonssyni konghsens wmbudhsmand i nordra lathenom laglika thilkræfdær ath skynnsama ok ransaka rettho delo ok ændamerke ghardanum Sighusthadum ok Æghkronær allom landzæghurne firæ stæmðr ghienghom mee tha adh Sighustad sydre ghathastydh i aane midhsthr(ø)ms dhedan ok j Ghlupæ bækeno adhr thiavæghen wp adhr Baaghaberggj æighur j diighæ sthænæm dhedhan ok norduæsth adhr Thuærebækenom ok wædhr thook Sægmundha lænde j Svarthbækkenom j millian Booldharudh ok Sægmundarudh liika adhr horne sthenom j Strond æghær ouden thuæggjæ bækenom adhr myrsæghien j Strandænæ nordan Kallerausten adh Skomsrudhj æighur mitstroms store Kaleysuen j vadz hemath thiavæghen Ækkrenær ok yfrum Sighustadz ghatthustyder thesom thyker mer skynsamd wara fylghia allnæmda ghardanum Sighustadh ok Ækkrenæ. thil sanz vitnesbyr sæthum mæwr warum jas(i)ghlj firj thætta bræf ær ghiorth war a are ok dheghj som firj sægher.

Bagpaa: Breff om vd veyenn j Sydestadum och y Echrenar. — Anno 1695 d. 17 Septembr. anwiest udj retten paa Sigstad og ey for gyldig kand ansees. Test. Michael von Schönberg. m. propria. — D. 10 Junii 1696 reist af mig. Pede. Ellicfeld. — Anvíst vdj retten j mellom Sigstad och Svennes dend 22 Octobr. Aº 1696. Test. Niels Hede. — Weret for dend Kongl. Oberhofrett d. 14 Nov. 1710r Testr. J. Haase.

Fem Mænd kundgjøre, at Jon 11 Februar solgte til *Herleik Arnessøn* 6 Huse m. m. i en Gaard paa Stranden i *Bergen* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 5 Segl mangle.

144.

22 Februar 1346.

Bergen.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea eda hœyra senda Halldor Helgason folguti j Biorghuin ok Gunstein Arason ok Bjarne Bir[gir]son Ellinger Hiarrandason ok Þorgrimr Hallason quediú guds ok sina mer vilium ydr kunnikt gera at þar varom mer j hia j stemno

stouonne j Breida almenninginum j Biorguin laugardagin nesta eptfir Ag]atomæssa a vii are ok *þ[ut]tugta¹ rikis vars virdhuligs herra Magnasar med guds [miskunn Noregs] Swya ok Skane konungs saghum ok hœyrdum a handaband þeira Herleiks Arnasonar ok [Jons . . . sonar va]r þat skilt vndir þeira handabande at fyrsagdr Jon selldi adrnemdum Herleiki vi hus j . . . þar a Strond iii budir ok iii liopt ok varo ii lopt ok ii buðir ner sionum kœyfti Herleikr fyrnemd vi hus med ollum lunnendum þeim som till liggia ok legit hana fra forno ok nyiu firir h. fimtanda marka þriggia skillinga . . . borgade fyrnemdr Jon opnemdum Herleiki þesse hus frials ok akærolaus firir huerium manne. Ok till sannenda her vm setto mer var jnsigli firir þetta bref er gort var j þratnemdum stad miduikudagin nessta firir Matþeasmæssa a þui are sem fyr segir.

(¹) Þaa Grund af Dateringun efter Kong Magnus's Regjeringsaar kan der vel neppe løses þritugta; Dateringun vilde isaaftald blive 24 Febr. 1356.

Kong Magnus meddeler Fehirden i Tunsberg *Matthias Thorgeirsson* Fuldmagt til i Forening med nogle tilkaldte Mænd at foretage det Mageskifte med *Gunnvald* paa *Kaurekveit*, som denne har bedet Kongen om.

Efter Orig. (Fragm.) p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler. Brevet har været sigillat. forb. m. No. 248 i Dipl. Norv. III.

145.

17 Juli 1347.

Ljodhus.

[Magnus med] gudz naad Noregs Swya ok Skane konongr [sendir allum monnum þeim] sem þetta bref sea ædr hœyra q. g. [ok sina. Ver vilium] at þer [vitir] at vm þat iærdaskipti sem [Gunnvaldr a Kara]þuæit hefuer bedet oss vm þa faam [ver Mathiosi] Þorgæirssyni fehirda vaarum j Tunsbergi fullt [vmbod a vara] veghna at scipta med honum skulum ver ok [varir eptirkomendr] þat allt hallda ok hafua sem fyrnemdr [fehirdi var gærir] med þeim godum monnum sem han kallar till. [Var þetta bref gort j] Lodusum tyrsdaghin nesta firir Margrelo [mæssa a attanda] are ok xx^{te} rikis vars ok insiglat oss [sealfum hiauerandum.]

Tre Mænd udstede Vidisse af Brevet No. 101 ovenfor.

Efter Orig. p. Perg. tilhør. Erik Tandberg p. Septun i Land. 3die Segl vedhænger, de 2 første mangle.

146.

17 Septbr. 1348.

[Oslo.]

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sea ædær hœyra sœnda Sigurdær Ogmuns son. Anfinnær Gudbranz son ok Æystæin Thorgæirs

son q. g. ok sina. mer gerom yðer kunnicht. at mer soom ok høyr-
dum oppelt bref med hanghandæ jnsiglum ok vskiærdhum. sua vattande
ord fra orde sœm her sæghir. [*Her følger Brev No. 101 ovenfor.*] ok
til sanz vithnisburdær sæittum mer vor jnsigli firir þetta transcriptum
er gort var aa. odensdaghen nestæ æfter crossmesso sidhare .a. x. are
ok xx. rikis vars vyrduleghs herra Magnuser med gudes nad Noreghs
Swia ok Skane kononghs.

*Jakob Povelssøn, Biskop i Roskilde, udsteder Vidisse af Pave Clemens IV.s
Brev ovenfor No. 56.*

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) S. 98—99 af en Afskr. fra Aar 1500.

147. 3 (16?) Novbr. 1348. Roskilde.

Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis Jacobus
Pauli divina miseratione episcopus Roscildensis salutem in domino sem-
pitemam. Noverint universi nos litteras sanctissimi in Christo patris
ac domini domini Clementis pape iiij vidisse tenorem qui infra sequitur
continen(te)s in hec verba. [*Her følger No. 56 ovenfor.*] Datum Roskild
anno domini m.^o ccc.^o xlviii.^o dominica (o: die?) iij mensis Novembris.

*Tre Mænd kundgjøre, at Björn Bonde paa Dyster testamenterede 1 Öresbol
i Gaarden Skraphelm i Krakstad til Aas Kirke paa Follo.*

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

148. 6 Januar 13[49?]. Aas.

Ollum monnum þeim sœm þætta bref sea æder hæyra senda
Amunder Þorgazs son [Og]munder a Þuæithom ok Jon gruti q. gudes ok
sina. Mer gerom yder kunnicht at aa þrættande dagh jola a x[xx]^{ta} ¹ (are)
rikis wars vyrdulæghs herra herra Magnuser med gudes naad Noreghs
Swia ok Skane konungs warom mer j Aas kirkiu a Follo. ok hæyrdum
aa att Biorn bonde a Dystam hæill att allre samuisku lysti firir os ok
widergek att han hafde gefwett æyrisboll jærdar er ligger j Skræppæi-
mum j Krakstad sokn till Aus kirkiu j testamentum sitt ok till bæna-
haldz firir sik ok sina kono till æwerlegha æighu æftir sina dagha. Till
sanz hæz vm settom (mer) wor jnsigli firir þætta bref er gortt war dæghi
ok are sœm fyr sæghir.

Begge: vm æyris boll j Skræppæimum j Krakastada sokn.

⁽¹⁾ Mæske mangler kun et X, hvorved Brevets Udstedelsesaar vilde blive 1339.

Chorsbrødrene i Oslo kundgjøre, at de have modtaget Lösning for et Øresbol i Ullgestrud (i Vestby) af Amund paa Galabø.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Uden Segl.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 264 og 271).

149.

[c. 1350.]

[Oslo.]

Ollum monnum þeim sëm þetta bref sea edr hæyra senda korsbrædr .i. Oslo q. g. ok sina. ver gerom ydr ollum kunnikt. at ver hafum tæikit lausn firir æiryss boll .i. Ullgestr rudi af Amunda a Galabø. ok till sanz vittnisburdr at ver hafum allt tæikit fengom ver honom þetta bref insiglat med varo secreto er¹

Bagpaa, yngre: bref vm Vgest rudh øyris bool.

(¹) Datering ikke udført.

De ved *Provincialconciliet* i *Nidaros* forsamlede Bisper og befuldmægtigede udfærdige *Bestemmelser* om de geistlige Forhold i Kirkeprovinssen som Presternes *Frillelie*, *Fraværelse* fra Sognet, *Klædedragt*; udelige Personers *Beskikkelse* til Prester, *Geistlighedens* Forhold ligeoverfor den verdelige Magt, Presternes *Undervisningspligt*, *Nonneklostre*, *Indulgeniser*, *Præbendarer* og deres Gods, *Vold* mod geistlige, *Ægteskab*, *Excommunication*, *Studier* i Udlandet, *Kirketyveri* etc.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. IV (E) S. 736—45. (Trykt i Finni Johannæi Hist. eccles. Islandiæ I. p. 530—36, Suhms Hist. af Daam. XIII S. 816—23 og Norges gl. Love, III S. 301—6. Jfr. ogs. Keyser, D. n. Kirkes Hist. II S. 343—48 og P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VII S. 549—52.)

150.

23 August 1351.

Nidaros.

In nomine domini amen. Olauus dei patientia archiepiscopus Nidrosiensis, Gisbertus Bergensis, Hauardus Hamarensis, Johannes Gardensis, ejusdem gratia ecclesiarum episcopi, Nidrosiensis ecclesie suffraganei, universis Christi fidelibus, per Nidrosiensem provinciam constitutis, salutis eterne gaudium in filio virginis gloriose.

Cum, ex debito pastoralis officii, prohibere vitia, persuadere virtutes, ac animarum salutem salubriter providere tenemur, nec non utilia queque subditos docere, et mores actusque eorundem in melius reformare: sollicitudine prehabita diligenti, ne, si quidquam de grege dominico, nostro regimini commisso, per nostram incuriam seu negligentiam fuerit deperditum, subditorum sanguis de nostris manibus per districtum judicem requiratur, nos in hoc presenti concilio residentes, ac juxta sacrorum canonum statuta de subditorum excessibus corrigendis et moribus eorum in melius reformandis, ac animarum profectibus tractantes, patrem misericordiarum inprimis suppliciter imploramus, ut ipse in hiis exsequendis ex sue benignitatis inundantia salubriter com-

pleat, quod nostra modicitas, nisi ipso opitulante, non presumit, et ut, ipso iniciante ac consumante, ad finem debitum, quod cepimus, ejus auxilio, perducere valeamus.

In nomine igitur sancte et individue trinitatis, patris et filii et spiritus sancti, inprimis statuimus precipimus et mandamus, ut clerici, quorum conversationem castitate, modestia, pudicitia, sobrietate, temperantia, ac ceteris virtutum exercitiis convenit adornari, contemplationi sint et orationi dediti, quia ad sortem domini sunt electi, contentiones, lites et rixas, ac ceteras insolentias, honestati derogantes clericali, procul abjicientes, sic evitent, ut omnipotenti deo, cujus serviciis specialius deputantur, digne valeant famulari, quantus enim horrendi criminis usus frequens, ymo verius frequentia dampnabiliter usitata, quod dolentes referimus, quosdam, immo plures, quamvis ad nostram et patrie verecundiam hec dicamus inviti, Noricane provincie presbyteros ac clericos alios execavit, qui, proprie salutis et juramenti sui immemores, immunditie fetoribus turpiter insudantes, non solum sibi focarias simpliciter adjungentes, et in curiis suis publice detinentes, verum etiam, quod execrabilius et dampnabilius est, eas, pactis, donationibus, vel aliis fidelitatis promissionibus intervenientibus; convocatis ad hoc earum consanguineis, adinstar laycorum sibi impudenter associant et conjungunt, quamvis enim nostri predecessores exhortationibus, monitionibus et processibus diversis, etiamsi, proch dolor, illorum laboris fructus nullus vel modicus ostendatur, nos tamen adhuc sic inhoneste viventium inveteratis malitiis novis volentes remediis obviare; statuimus, ut quicumque presbyter vel clericus in sacris ordinibus constitutus, maxime beneficium ecclesiasticum optinens, cujuscumque fuerit status, officii, dignitatis, prerogative vel honoris, qui post monitionem sibi a dyocesano suo factam, in domo sua et expensis tenuerit vel habuerit concubinam, juxta statutum pie memorie domini Elavi archiepiscopi, predecessoris nostri, pena pecuniaria puniatur, quam si minus timuerit, suspensionis, excommunicationis, vel privationis sententiis percellatur. Hiis vero, qui pactis vel donationibus, ut premissum est, sibi concubinas associaverint, in dimidietate fructuum beneficiorum suorum per annum multentur, gravius, si suo dyocesano visum fuerit, puniendi.

Item hujus sacri approbatione concilii statuimus, ut bona beneficiorum decedentium dum modo non sint a bonis ecclesiarum distincta, heredibus eorum absentibus per dyocesanos locorum vel eorum procuratores ad hoc specialiter deputatos, donec inter ecclesiam et heredes clerici decedentis justa fiat bonorum divisio, sub fidei custodia, absque subtractione qualibet vel fraude, conserventur, heredibus vero adveni-

entibus, statim, ut pretactum est, justa fiat bonorum divisio inter illos. Laici vero predictam conservacionem in grande ecclesiarum dispendium sibi, occasione jurisdictionis secularis, vendicantes, per mensem, si a dyocesanis requisiti non destiterint, ingressum ecclesie sibi noverint interdictum, quod si predictam penam, quod absit, animo sustinuerint indurato, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant.

Item presbiteris, curam animarum habentibus, omnem vagandi et discurrendi extra suas parrochias, cum ex hoc quandoque populus eis commissus officio debito defraudetur, ac animarum non modica imminerent pericula, cupientes adimere facultatem, prohibemus, ne quis parochialis presbyter extra suam parochiam, absque sui prelati vel ejus locum tenentis licentia speciali, seu evidenti necessitate, nisi alium ydoneum presbyterum ejusdem dyocesis, qui interim vices et officium suum debite peragat et attente, loco sui relinquat, notabiliter se absentare presumat, statuentes, ut quicumque presbyter extra suam parochiam per quindenam continue, nisi unam supradictarum seu aliam justam et legitimam absentie sue causam probare potuerit, compertus fuerit commorari, marcam Noricanam solvere teneatur, si vero extra dyocesan illicentius abcesserit, ut predictum est, in marca puri condemnabitur ipso facto.

Item quoniam [qui] abjectis vestibus proprio congruentibus ordini, alias assumere et in publico portare, rationabili causa cessante, presumit, professorum prerogantie ordinis illius se reddit indignum, juxta concilium Viennense, inhibemus, ne quis clericus virgata vel partita veste aut alias quam canones precipiunt formata, publice utatur, prout canonicam vitare voluerit ultionem.

Item quia hiis temporibus, quod dolenter referimus, defectu personarum exigente, ad regimen animarum simpliciores et ignari plerumque assumuntur, statuimus, ut superiores juniores presbyteros instruant de ceteris officiis, et maxime de canone misse, sacramento baptismatis, atque extreme unctionis, officio sepulture et aliis ad officium presbyteri spectantibus; et super premissis sepius examinent diligenter, ut sic ad eorum devotam diligentiam ceteri gaudentes concurrant, in cantica laudum consurgant, et omnium corda et vota, ora et labia, ymnos persolvant leticie salutaris, et psallet fides, spes tripudiet, exultet caritas, devocio plaudat, jubilet chorus, puritas jocundetur, cum singuli alacri animo pronaque voluntate conveniant, sua, ymo Christi officia laudabiliter exsequendo.

Ceterum statutum pie recordationis domini Arnonis archiepiscopi, predecessoris nostri, in quo quasi omnium priorum statuta, resecatis

superfluis, sunt collecta, quoad omnes ipsius capitula, clausulas et articulos, presentis auctoritate concilii innovamus, approbamus et ratificamus. Cuius statuti quasdam singulares clausulas, aliquibus utilibus de novo additis, sub penarum adiectione, in modum qui sequitur decrevimus muniendas.

Statuimus ergo seu statutum declaramus, quod presbyteri, ceterique ecclesiarum rectores et prepositi, tam clericos quam laicos diligenter doceant, de veneratione eucharistie et credulitate, ut cum inter manus sacerdotis in officio altaris levatur, vel a presbyteris per plateas aut quemcumque locum portatur ad infirmos, depositis capuciis et pileis, nudis et extensis manibus, flexis genibus adoretur, quam quidem eucharistiam a presbiteris, indutis superpelliciis, velatam, sub mundo velamine, cruce, candela accensa, cum tintinnabulo, et aqua benedicta precedentibus, ad infirmos precipimus deportari, nisi locorum impedierit distantia, aut rationabile obstiterit impedimentum, et tunc in munda bursa sive pera circa collum presbyteri reverenter cum libro et stola deferatur, atque in loco mundo hoc quod superfuerit diligenter observetur.

Preterea statuimus, ut nullus sacerdos vel clericus in sacris ordinibus constitutus, qui usque ad extremum vite sue in concubinato notorio compertus fuerit perdurasse, ad sepulturam infra muros ecclesie sine dispensatione episcopi admittatur, et quicumque tales in ecclesia scienter sepelierit, ad arbitrium dyocesanii puniatur.

Item statuimus, ut presbyteri, curam animarum habentes, doceant vel docere faciant parrochianos suos, tam senes quam juvenes nescientes, symbolum et orationem dominicam, cum salutatione beate virginis, et frequenter ipsos examinent de predictis, et maxime in confessionibus eorum, debitam penam addiscere renitentibus infligentes, de fide catholica et ejus articulis, de baptismo et ejus effectu, aliisque ecclesiasticis sacramentis, de septem mortalibus peccatis, et de penis gehennalibus pro eis debitis evitandis.

Item cum scriptum sit, ut a quo quis defendi tenetur, ab eodem non debet impugnari, presentis auctoritate concilii statuimus, ut clericus, cujuscumque status, ordinis vel dignitatis existat, qui procurat a rege vel seculari potestate, directe vel indirecte, manifeste vel occulte, contra justitiam se tueri, quominus pro suis excessibus a suo iudice ecclesiastico corripitur, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat.

Item statuimus, ut quicumque clericorum, contra jus et libertatem ecclesie cathedralis, vel honorem episcopalis dignitatis, advocaverit vel conspiracyonem fecerit, eo ipso excommunicationis sententie subiacebit.

Item statuimus, quod claustra monialium sub diligenti custodia et

firma clausura, precipue de nocte, observentur, nec clericos vel laicos, religiosos vel seculares, post earum vespervas, ad se ingredi permittant, nisi urgens necessitas et evidens utilitas id exposcat; et tamen non in locis vel horis suspectis.

Item prohibemus, ne quis indiscretas indulgentias pronunciet, sive pronunciare presumat.

Item statuimus, ut in monasteriis quibuscumque nullus precio vel pactione recipiatur in fratrem vel sororem, nec in prebendarios vel prebendarias, sine suorum dyocesanorum consensu, quod si factum fuerit, sit irritum et inane, contrafacientes vero et consentientes juxta arbitrium dyocesani puniantur.

Item statuimus, ut si quis laicorum causas ad ecclesiasticum forum spectantes, que sunt hee: omnes cause clericorum, quando inter se litigant vel a laicis impetuntur, sive agatur ex contractu vel quasi, seu delicto vel quasi, item cause matrimoniorum, natalium, juris patronatus, decimarum, votorum, testamentorum, maxime quando agitur de legatis ecclesiis et piis locis et religiosis, tuitio peregrinorum visitantium [limina] beati Olavi et aliarum ecclesiarum cathedralium in Norvegia et eorum cause, item cause possessionum ecclesiarum, symonie, fornicationis, adulterii, incestus, perjurii, usurarum, sacrilegii, heresis, et alie consimiles, que ad ecclesiam spectant mero jure, contra [com]positionem inter regnum et ecclesiam olim initam, et juramento hinc inde firmatam, scienter, in contemptum ordinariorum, examinandas, discutiendas vel definiendas sibi assumpserit, vel qui clericum invitum ad forum traxerit seculare, vel de rebus ipsorum clericorum vel ecclesiarum, ipsis irrequisitis vel contradicentibus, judicaverit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat.

Item si quis in clericum, monachum vel conversum, virginem sacram vel conversam, vel in aliam religiosam personam, cujus religio approbata est, manus violentas et temerarias injicit, ipse ligatur a canone similiter et is, cujus auctoritate et mandato illud fit, nisi mandatum integrum revocaverit, [item] qui tam temerario mandato presumpserit obedire.

Item et ille latam a canone sententiam incidit, qui cum potest clericum defendere a violentia et injuriosa manuum injectione, et non defendit, quod verum est de eo, qui dum ratione potestatis vel officii, prohibere [potest] et manifesto facinori desinit obviare.

Item si potestas, consules et rectores, balivi, et alii officiales laici civitatum et aliorum locorum, angarias et exactiones indebitas ecclesiis, clericis, aut eorum possessionibus inferant, et jurisdictionem seu auc-

toritalem prelatorum evacuaverint, nisi moniti desistant, tam ipsi quam ipsorum fautores, excommunicationis sententie, late per canonem, se noverit subiacere.

Item ille, qui alicui supradictorum succedit, post mensem ecclesiastica censura percellitur, nisi infra duos menses post ipsorum excessum [talio] sui predecessoris emendaverit; quia ipso eo facto eidem intelligitur consentire.

Item illi, qui contra libertatem ecclesiasticam statuunt, nisi statuta edita et in scriptis redacta infra duos menses post ipsorum publicationem de libris suis capitularibus deleverint, excommunicationis sententia, lata a canone, innodantur.

Item statutorum ipsorum scriptores, nec non potestates, consules et rectores, et consilarii locorum, si secundum ea judicare presumpserint, vel in formam redegerint iudicata; similiter, si consuetudines servaverint vel servari fecerint, contra libertatem ecclesie introductas, excommunicationis sententiam non evadant.

Item matrimonia clam contrahentibus triennalis penitentia inponatur, sacerdotes vero, tales conjunctiones non prohibentes atque debitas denunciationes requisiti obmittentes, ac talibus contractibus interesse non caventes, per triennium ab officio suspendantur, et gravius, si culpe qualitas postulaverit, puniantur.

Qui vero, vivente uxore, scienter cum alia contraxerit, vel e contrario, excommunicationi subjaceat ipso facto, a qua, nisi tanquam pro simplici adulterio satisfecerit, nullatenus absolvatur.

De contrahentibus autem secundas nuptias statutum est, quod vir vel mulier ad secundas nuptias transiens benedici non debeat, cum alias fuerit benedicta, ne injuria fiat huiusmodi sacramento. Et presbiteri, qui scienter secundas nuptias benedixerint, per suum dyocesanum a suspensionis sententia, quam incurrunt vel hactenus incurr[er]ant, absolvi possunt, et super executione ordinum ac retentione beneficiorum, per eosdem libere dispensari.

Item clerici beneficiati decedentes, ecclesiis a quibus fructus leverunt, decimam partem bonorum per ecclesiam acquisite, in ultima dispositione relinquunt; quod si renuerint, ad jus commune duximus recurrendum.

Item statuimus, quod canonici existentes in studio, de suorum sententia prelatorum integre prebendarum suarum fructibus gaudeant, set vicaria et cetera omnia ecclesie debita de fructibus ad communem mensam spectantibus deducantur. Et quicumque procurator mense communis ante terminum de presente procuracionis seu dispensacionis sue ad

requisitionem procuratorum absentium, vicarias seu onera non solverit, eo ipso ab ingressu ecclesie sit suspensus.

Item ut canones late sententie, per quos excommunicationis sententiam ipso facto quis incidat, semel in anno in ecclesiis cathedralibus, ac etiam in aliis majoribus ecclesiis, in vulgari puplicentur, et post puplicationem singulis annis, qui in dictos canones inciderint, pulsatis campanis, candelis accensis, excommunicati generaliter nuncientur.

Item quicumque clericus, qui cujquam contra ecclesiam, in subversionem ecclesiastice libertatis, patrocinium prestiterit, vel inpugnantis eandem ad hoc auxilium vel concilium impenderit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat.

Item quicumque res vel bona, in ecclesiis vel cimiteriis custodiendi causa reposita, furtive vel violenter rapuerit vel extraxerit, vel alias immunitatem ecclesie qualitercumque violaverit, vel hoc fieri mandaverit, excommunicationis sententia ipso facto sit ligatus.

Item volumus quod ad jejunium vigilie beati Mathie et ipsum festum, tempore bissextili, antiqua ipsius ecclesie consuetudo observetur.

In quorum omnium evidentiam et fidem plenioram, cum sigillis nostris discreti viri, (domini) Arno Ketilli, in procuratorio venerabilis in Christo fratris nostri, domini Salomonis dei gratia episcopi Asloensis, Barderus Eindridi et Thorphinus Eirici, Nidrosiensis, Arno Thorstani, Asloensis, Odgarus Thorstani et Bothulphus Asberni, Bergensis, Petarus Eindridi, et Thor(i)as Thorkilli, Stawangrensis, Barderus Beronis, Hamarensis ecclesiarum canonici, ipsarum ecclesiarum capitulorum procuratores, sua sigilla presentibus affixerunt. Actum Nidrosie .x. kal: Septembris anno gratie m^o. ccc^o. li^o.

Sex Mænd kundgjøre, at *Thorkel* mageskiftede 5 Öresbol Jord i *søndre Narvebøl* i Haabøl Sogn til *Orm Reidarssøn* mod 2½ Öresbol i *Øvre Opsand* i Skeids Sogn paa Follo samt 10 Mark Penge, hvorfor *Thorkel* modtog forskjellige Gjenstande i Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænger No. 1 og Levning af No. 2.

151.

9 Juli 1354.

Medalgaard.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea eðer hæyra senda Thofue Danielson Finner Sigburderson Gunner Halkelsson Æiuinder Ræider(son) Þoralder Andorsson ok Aslaker Kolbiærnereson q. g. ok sina mer vilium yder kunnight gera at mer varom a Narfuabøle er ligher j Hobøless sokn j Mossedale a þridiavokw dagh a fimta are ok xxx^{ta}

rikis wars wyrduleghs herra herra Maghnvsar med guds nad Noreghs Suia ok Skane konunghs som ok høeyrdum .a. er þær heldo hondum saman Þorkell¹ af einni halfuo en af annere Ormer Ræidersson med þui skilorde at þær kœyptw jordum sin amillum sua at Ormer fek Þorkele halft þridia œyres boll jærder j œfra *gardenem j Vfsondum er ligher j Skæides sokn a Follo frialst ok hæimolt firir huorium manne med ollum sinum lunnyndum en Þorkell fek Orme þer j mote fim aura boll jærder i sudra gardenom j Narfuabœle sem ligher j fyrnemfdri Hobœless sokn frialst ok hæimolt firir huorium manne med ollum lutum ok lunnyndum sem till lighia ok leghet hafua fra forno ok ayw vtten garsz ok innen var þet ok j handerbande þæira Þorkels ok Orms ad Ormer skildi leghia Þorkele sua margha peningha millum jærdereane sem mer sex gerdum millum þæira efter þetta skodadom mer inwyrdulegha ok athughdom vm huaretueghia jærder var þet þa vart matt ok samþyktt at huart skildi suara odrw halft þridia œyres boll j Vfsondum ok j Narfuabœle en firir annet halft þridia œyres boll j Narfuabœle mattom mer firir .x. merker ganghs peningha sua at Ormer skuldi þet leghie Þorkele. Jtem daghen nesta efter þridia vokw dagh varom mer a Medall garde er liger j Krakastada sokn a Follo ok matom vpp fyrnemfder tiw merker firir halft þridia œyres boll j Narfuabœle opinemfdom Þorkele j þessom anefdom peninghom fyrst iii kyr firir iii merker ii yxn firir iii merker vii. stikkur kledes firir halfua iiii mork ok halft pund malsz firir halfua mork verder ok Orme nokot wfrialst j þi .v. aura bole j Narfuabœle er Þorkell seldi honum þa skildi Ormer taka after jord sina j Vfsondum halft þridia œyres boll ok þer med sua margha peningha sem Ormer gaf j kendis þa Þorkell firir oss at han hafde vpp boret af Orme fyrsta peningh ok œfsta ok alla þer j mellom firir .v. aura boll j Narfuabœle efter þi sem j kaup þæira kom ok till sannynnda settom mer vor insighli firir þetta bref er gort var degghi ok are sem fyr seghir.

Bagpaa, med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff om 5: aureboll i Narrebøll i Haabbell sogn. Hanns Dall. E: handt.

(¹) Aabent Rum til Fadersnavnet.

To Mænd kundgjøre, at Audum Thoressøn erkjendte at have solgt ¼ Öresbol i Östergaarden i Vestby i Ignebakke Sogn til Sæbjörn Jonssøn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se Breve nedenfor af 15 Marts 1368, 28 Septbr. 1383 og 13 Oktbr. 1396).

152.

29 Marts 1355.

Hofvin.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædda høeyra sænda Þorkiell Arnason ok Hafuwardær Jorundærsun q. g. ok sinæ mit gerom yddær kunnikt at mit vorum þar j hia a Hofuin sem lighar j Hobœles-sonk a palmsunnudag a sæxtande are ok xx rikis okkars virdulæx hære Magnusar med guddæs nad Norex Suuiæ ok Skane konunghs þa er Aud-dun Þoressun kæindis þæs at han hafde sælt Sæbirni Jonssyni hals æyrisholl j austtægardenum j Vesby sem ligghar j Iknærbakkæ sok fræialsæ ok hæmmolæ firir huoriu(m) manne med ollum luttum ok lun-nyndum þeim sem till æighu at læigghia fra forno ok niu suo kæindis ok fyrnæfdær Audun at han hafde huorn pœnig vpboret firir fyrnæfdæ jord ok till sannyndæ her vm þa settu mit okkor insighli firir þetta bref sem ghort var a dæigi ok are sem fyr sæighir.

Bagpaa, lidt yngre: bref vm Vesby. Med Haand fra 17de Aarhundrede: Wesby angaaende, — Paa den gjenværende Seglrem staar: Erieghum hærræ hærræ Sighurdæ Hafþæoressyni ok Pall Sigh[u]rdarsun hæilsar ydar med gudæs

To Mænd kundgjøre, at *Ingebjörg* samtykkede i sin Husbonde *Ketils* Salg af 10 Löbsbol Jord i *Medalheim* i Reinlid paa Valdres.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnö i Sjælland. Levninger af begge Segl vedhænge.

153.

4 Februar 1356.

Mo.

Ollum monnum þeim sæm þetta bref sea eder høeyra sænda Sigurder Asbiarnar son ok Juar Kolbiornar (son) q. g. ok sina mit wi-lium yder kunnikt gera at þorsdaghen nestæ æiftir kyndils messo .a. fyrstæ are rikis okars virdulaghs herra Hakonar Norex kononghs ua-rom mit .a. Moe ok saam mit a at Ingibiorgh tok .j. hond Kætili hus-bondæ sinom ok samþykti vm þet tiu laupæ boll iærder .j. Medallæimi .j. Ræinlidd a Valdrese ok hon atte ok fyrnæmder Kætill hafde sælt sua at þet uar iamgoder henner uili sæm hans at þen iord uar sæld ok firir sanyndæ saker sæittu mit okar insighli firir þetta bref er gort uar .a. dæighi ok are sæm fyr sæighir.

Tre Mænd kundgjøre, at *Hørbrand* paa *Lid* og hans Hustru *Ingebjörg Thomasdatter* 10 Mai 1358 erkjendte at have solgt til *Soein Arnbjörnssøn* 4 Löbsland i den næstnørdeste Gaard i *Aasland* i *Flesberg* og at have opbeaaret Betalingen samt stillet ham Sikkerhed i 1 Markebol i *Gymbble* sammesteds; 22 Novbr. 1359 vedgik ligeledes *Tholf Ketilssøn* og fornævnte *Ingebjörg* dette Salg.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.

154.

22 Novbr. 1359.

Flesberg.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea æder høyræ sendæ Aslaker Jonsson Halluader Olafsson Aslaker Þorgæirsson q. g. ok sinæ. mer gerom yder kunnit att a hælghaporsdaghen a iii are rikis vars vyrdhwileghs hærra Hakonar kononghs þa varo mer j hia j kirkiugardhenom a Flesbæirghi sabom hansall ok høyrdhwmm skillordh þæiræ er þaw vider gengo bædhe hion Hærbrander a Lidh ok Inghibiorg Tomas doter koma hans at þaw haufdhw sællt Sæwini Annbiornar syni iiii laupa land j þeim gardhenom sem nester er þeim nærzsta j Aslande er liger j samre sokn friallst ok hæimalit firir huarium manne med allum lutum ok lunyndum sem till liger æder till hæfir leget att forno ok nyhw ok fullæ pæniga firir tækitt æfter kaupi þæira ok sælltw honom j væd merker boll j Gymbblw er æi vyrdi fyr næmt iiii laupa land friallst. Jtem varo mer en j hia j kirkiugardhenom a Flesbæirgi a Klemetzmessu æftan a v are rikis Hakonar kononghs ok høyrdhwmm a er þaw vider gengo bædhe Þollfer Kætillsson ok Ingibiorgh fyr næmdh at þaw haufdw sællt jordhene. till sannyndæ sæitti Roar Þorgæirsson sitt insighli æftir sinni hiaueru med varom insighlum firir þetta bref er gortt var a dæighi ok tima.

Sex Mænd kundgjøre, at de 8de og 30te Juni 1360 beregnede og delte Jordegods og Lösöre mellem Arvingerne efter *Peter* paa *Foss* (paa *Blaker*), nemlig *Ivar Throndsøn* paa sin Stifsøn og *Peters Sønnesøn Onnulf* (*Arnulf*) *Sigurdsøns* Vegne, *Margrate Petersdatter* og *Sæbjörn Gudleikssøn* paa egne og *Ragnid Petersdatters* Vegne samt *Uvarna Petersdatter*, hvorved det fastsattes, at *Onnulf* skulde beholde, hvad hans Fader havde faaet i Hjemmegifte, men at han til 15 Oktbr. skulde erlægge en Del nærmere angivet Jordegods og Lösöre eller Penge til sine Fastre.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 6 Segl mangle.

155.

30 Juni 1360.

Foss (Blaker).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea æða høyræ. sendæ Gudbrander Andressun. Alfuer Haluarzsun. Þiostolfuer Hafthorssun.

Gyrder Eifuindæsun. Eiriker Gudþormssun. ok Olafuer Eifuindæsun q. g. ok sinæ. mer gerom yder kunnicht. at mer uarom .a. Fosse a Blakum a. Raumæriki, a. manædaghæn nestæ eptir festum corporis Christi a. v. are rikis wars wyrduleghs herræ Hakonær med guðs nað Noreghx kononghs. loghdu þau. þer. þa. vndir oss. med handærbande. Ifuær Þrondærsun af væghnæ Onnulfs stiafsunar sins. Marghretæ Peters dotter ok Sæbiorn Gudlæikssun firir sik. ok j vmbode Rangdiðu Peters dottor vndir rett fiartall. ok apterloghu. bædi a. jordum ok lausæ gozze. ok þet skuldu þau haldæ ok hafua. sæm mer her j gerdum, eptir þet tokom mer vm ii manne vitni er sua æitæ. Kolbæin Omlunghssun ok Ogmunder Þorbiornnærsun at þær varo j hia. ok sua suoro a book. at Peter a Fosse viðergek sua. a siðæstæ doghum sinum. at han gaf hæimæn Sighurdi syni sinum. fimtighi mærkæ forngildær. ok h. fimtæ mærkæ boll jerdær. huorro er þær lagho. þet kuadozt þær æi vita. jtem en a sama dagh loghdu þau fyrnæmd Ifuær. Marghretæ. ok Sæbiorn. vndir adernæmdæ men. med handærbande. vndir sama skilord. ok fiartall. bæde vm [jerder] ok lausæ goz. a. daghæn epter Peters uoku dagh. a sama are sæm fyr sæighir. komom mer þer j adernæmdæn dagh. ok ræiknædom. millum. barnnæ Peters a Fosse ok Onnulfs sunarsunar Peters bæde framloghu ok sua apterloghu. vm jerder sua vm lausæ goz, Ræiknædæzt oss þa sua at Onnulfuer optnæmder [skuldi vp lukæ ok] apter leggiæ. Rangdidu. Peters dottor. j lausu gozze h. xi. mork fongildæ a. daghæn eftir veltæ daghæn nu er kæmer a. Aulinæ vp lukæ eptir vi manne mati. j sua godo fe. fiordongen j bui. annen j kornne. iii. j klæðom. iiii j anbodom, skall ok Onnulfuer after leggiæ Vuarnno dottor Peters. h. iiii mork [fon]gildæ j adernæmdæn dagh. ok j sua godo fe sæm fyr sæighir, en j jordum hafuum mer sua sunder lækt millum fyrnæmdæ barnnæ Peters ok Onnulfs, skall Vuarna ok Rangdið fylghia þæimæ jordum .x. auræboll j Sethnæpuæit, h. mærkæ boll j lodrudolum, fim auræ boll j Kuæflini, ærtoghæ b. minnæ en vii auræ boll a Hadalande ok Ringæriki, ii auræ boll j Flotastodum, ok sua mykit sæm Peter atti j Næbbærudi er ligger a Blakum, skall Onnulfuer optnæmder fylghia þæimæ jordum sæm fadir hans hafdi hæimæn, vittæn eighi h. mærkæ boll bykt þet skall han apter leggiæ Marghreto Peter(s) dottor en at veternatom. ellæghæ iii mærkæ fongildær, skall ok Onnulfuer fylghia þui fim auræ bole. af xx auræ bole j Sethnæpuæit. þer till er med loghum verder af honom dæilt, finz ok nokot vræiknet eptir. þa skall þet skiptæ millum þæiræ barnnænnæ j iiii fiordongæ, till sannyndæ settom mer wor insighli firir þetta bref er gort uar a deghi ok are sæm fyr sæighir.

To Mænd kundgjøre, at *Thormod Paalsøn* solgte til *Thorgils Finnssøn* 2 Öresbol Jord i *Övre Berg*, vestre Gaarden, i Svarvstads Sogn og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

156.

7 Februar 1361.

Berg.

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sia eðr hœyra sœnda Guani Þorbiarnar son Æinar Jons son q. g. ok sina mitt vilium yðr kunnikt gera at Gangsunnudagh¹ a vi are rikis okkars vyrðuligs herra Hakonar med guðis naad Noregs konungs varom mit .a. Bæirghi i œfra garðenqm ok j væstre stouonne j Suaruastaða sokn saom ok hœyrðum a ia ok handarband er Þormoðr Pal son sæildi Þorgylsi Finz synr ii aua booll iarðar i œfra Bæirghi ok i vestra gardenom i samre sokn frialst ok hæimholt vttan garz ok innan med aullum lunnyndum sœm till liggia ok leghet haa fra sonno ok nyghiu. kæindiz þa Þormoðr fyrnæmndr i sama handarbande at han hafde vp boret af Þorgylsi fyrnæmdum fysta pœining ok œfsta ok alla þer j millum sœm i kaup þeira kom ok till sannynða her vm sæittum mit okkor insigli firir þetta bref er gort var dæighi ok are sœm fyr sæighir.

(¹) Antaget at betyde det samme som lgangsunnudagh d. e. Fastelavnssøndag.

Fire Lagrettemænd i Land kundgjøre, at *Thore Gudloikssøn* og hans Hustru *Brynild Erlendsdatter* erkjendte at have solgt til Sira *Eirik Narvæssøn* (paa Flugberg) 5½ Hefseldebol Jord i nedre *Ornes* (nu *Odnes*) i Flugbergs Sogn i Land og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl mangler 4de.
(Jfr. Dipl. Norv. III No. 363—64 og 518 samt V No. 247).

157.

24 Juni 1361.

Oslo.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea æder hœyra sendæ Sigurder Eiriksson ok Hakon Eiriksson Gunner Haluarsson ok Estæin Ogmunderson logreto men j Lande q. g. ok sina kunnicht gerande at mer uarom j Gyridagharde j Oslo j stofuo Þoress Gudlæikssonar ok hœyrðum a at Þorer Gudlæiksson ok Brynilda Ellenssdotter kona hans ueitti þui uiderganghu at þau hafdu selt sire Eiriki Narfua syni hælft setla hefselde boll ierdar j nedraghardenom j Ornese er ligher j Flugbergghs sokn j Lande frialsa ok hæimola firir huerium manne med ollum lunnindum sem till þeira ierdar hœfuer leghet fra forno ok nyu ok firir tekitt fyrsta peningh oc œpstan ok alla þer j millium epter þui sem j kaup þeira kom ok till sannynða settum mer uor insighli firir þetta

bref er gort uar a Jonsuaku dagh a vi are rikis Hakoner Noreghs kononghs.

Bagpaa: Bleff thette breff lest paa Nes ting y Lanndt thenn 21 Junij Anno 1593. Hanns Amundszen. Egenn hanndt.

To Kvinders Vidnesbyrd, angaaende hvad *Eilif (Thorbjörnssøn) Skjenker* havde betalt *Gunnar Halldorsson* for *Foss* og *Finstad* (i Lem paa Raumarike).

Efter beskad. Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglene mangle.
(Se følgende No.)

158. Aug. 1362—Aug. 1363. [Oslo.]

Ollom monnom þeim sem þettæ bref sea eder höræ sender Anunder [Eiwindarson fehyrdi mins herra konungsens] j Oslo q. g. ok sinæ. ek gører yder kunnukt at a odensdaghen [nesta] [a] atandæ are rikis mins vurdæligs herra Hakonar med gud[s nad Noregs ok Swya konongs. tok ek] tueggæ mannæ viitni. þau sem swa eitæ Gudrun Bardard[otter ok] . . . [dotter er] swa sworo a bok med fullum eidstaf. at þet vissu þer firi [gudi satt vera] [at] Eiliuer skenker rykti sin knif. at Gunnaræ Haldor[syni ok sagde vidergenger þu] ei þui Gunner æ þen timæ ek kræfuer þik þess at [þu hefuer vpborret allæ] verdauræ firi iarder þiner j Fosse ok Finnæsta[dom] þa skalt þu nu Gunner fa skam af mer ok swa skalt æ alt þet þu sat. þet hafdu þer ok j eidi sinum ok þe at Eiliuer lauk engæ verdauræ firi fyrnemd[er jarder j Fosse ok Finnæstedom meiræ en Gun]ner vidergæk audruuis firi sins rædughs saker Stigh Þollakssyni sem sin insigli sett[e med mino firi þettæ bref er gort var a are ok deggi sem fyr segir.]

Bagpaa: bref vm Foss ok Finnæstad[æ]. Yngre: [p]rofsbref vm Fos ok Finnæstadhæ.

Peter Eirikesøn, Provst ved Mariekirken i Oslo, og *Gudthorm Gudbrandssøn*, Lagmand sammesteds, m. fl. afsige Dom imellem *Asgrim Thorbjörnssøn* og *Paal* paa sin Hustru *Sigrid Halldorsdatters* Vegne angaaende Gaardene *Foss* og *Finstad* i Lem paa Raumarike (nu i Holter Sogn), hvilke *Sigrids* Broder *Gunnar Halldorssøn* sagdes at have overdraget *Asgrims* Broder *Eilif Thorbjörnssøn (Skjenker)*, men som nu tilkjendtes *Sigrid*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Stærkt beskadiget. Seglene mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. III No. 338, IV No. 380 og 563 samt V No. 512 og 859.)

159. [16—22] August 1364.¹

[Oslo.]

Ollum monnom þeim sem þetta bref sea. eder hœyra. senda Peter [Eiríksson profaster at Mariukirkju j Oslo] ok Gudþormer Gudbrandzson loghmader j sama stað q. guðs ok si[na] kunnikt gerande at j Kyrringænom j Oslo. a] . . . [dagen] nesta. eptir Mariu messo færro a x are [ri]kis okars virdulegs herra Ha[konar] m[eder] guðs nað Noregx ok Swia] konongns komo a stæmfnu firi okker Asgrimer Þorbiærnason af einni haultu en P[aal] [son j fullu vmbodde Sigridar Haldorsdottor] kono sinnar af annare, ok kendumst at þa var þeirra retter stæmfnu dagher [vm xv. auro boll. j Finnastadum ok] h. xv. auro boll j Fosse sem liggia j Læm a Raumariki sem þeir deildu vm [teðe þa Asgrimer firnæmfder fram bref vndir] goðra manna jussiglum. er swa vattaðe at Gunnar Haldorsson broder firn[æmfdrar] Sigridar kono Paals kendumst at han hafðe vjidergenget at han hafðe sælt Eilifui Þorbiærnasyni adernæmfdar [jardir j Fosse ok Finnastadum adernæmfdom eptir] þui sem j kaup þeirra kom. swaraðe þa Paal ok sagðe at Gunnar [væitti ei þesso vidergan]go ok teðe fram bref vndir goðra manna jussiglum. þau sem her ero vjiderfest.² siðan læiddi en Paal fram tussiggia manna vitni þar a] ofsan sem swa eita. Gunnilder Anundadotter ok Asa Asmundadotter, ok swa sworo a [bok med fullum eidstaf at þær] a oðru are firnæmfdz herra Hakonar konongs at Eilifuer Þorbiærnason rykti knif j [mote Gunnare fyrnæmfdom ok sagðe viderge]ager þu ei þui Gunnar, e þan tima er ek krefuer þik þess at þu hefuer vpboret [t fyrstæ penning ok æfstæ ok allæ verdaure firi] jarðir þinar j Fosse ok Finnastadum, þa skalt þu nu Gunnar fa skam af mer, h[afdu] þær ok j æidi sinum at þær varo þar j hia er] kona adernæmfdz Gunnars kom heim. gangande austan af Berfœtlaþrœdra klaustri j [þreær merker peninga sem] Eilifuer oftnæmfder hafðe sent Gunnare firi adernæmfdar jarðir, þa sagðe Gunnar grat [þreær merker peninga firi] minar jarðir, ekki hefuer ek ok meira firi þær fenget, þet visso þær ok firi san[nyn]di at Gunnar hefuer ekki meira vpboret] firi adernæmfdar jarðir en firsagdar þreær merker peninga, nu af þui at okar herra k[onungren] . . . [bauð sik þa Paal firnæmfder] meder ollu sinu profue ok skilrike vndir endelegha doom, ok bauð okker þar vm [at dæma] . . . annars at Asgrimer hafde ekki meira prof till sins maal. En firnæmfda viderga[ngo] Gunnars firnæmfdz] . . . [var þet þa okkar] endelegher domer, at Sigríid skall. eigha firnæmfdar jarðir j Fosse ok Finnast[adam] . . . [till euer]dleggar eighnar, ok till sannynnda setto Loduik Eilfindarson. Paa[l] Giurdarson [sem þessum] doom samþykto

meder okker siin jnsigli meder okrum jnsiglum firi þetta bref [er gort] va[r a degghi ok are sem fyr seghir.]

(¹) Paa Grund af Dipl. Norv. III No. 338 maa Brevet snarest være af dette Aar og ikke af 1365. — (²) Uden Tvivl No. 338 i Dipl. Norv. III og foregaaende No.

Bevidnelse om at *Halvard Fonnessøn* betalte *Birger Thoresøn* og hans Hustru *Arnbjörg* Gaarden *vestre Bøn* i Aremark og 7 Stikker Klæde for det ufor-sættlige *Drab*, hans Fader *Fonne* begik paa *Sæbjörn Arnulfssøn*.

Indtaget i Vidisse p. Perg. (trykt nedenfor ved 1430) i norske Rigsarkiv.

160.

22 Juli 1366.

Klemetsby?

Jtem mith vilium jdher kunnokt gœra ath mith varum a Clemisby som ligger j Aursmark jn die beate Marie Magdalene a xi are rikis vars verdelix herra Hakana med gudhz nadh Norgis Swia konungs sagum oc hœrdum aa ath the huldo handum saman Haluarder Ffonnason aff eine halffuo, en aff annare halffuo Birgyr Thoreson och Anbiærgh kona hans, ær Haluarder fforder look Bœn som ligger æpsta a Adramark vestaste gardin ffôr Pfanna ffadur sin ffôr affthak er han aff tok Sebiœrn Anwlffson offorsyne och vij stikkor kledis ffryælsst och hemolth ffôr huarywm manne med allum [lut¹ lunnandum som til legit ældher legit haffwer ffra fforno oc nyo vthans gardz och junnan til fforda jordh. hwardh thet ruffwer aldher roffs men til ffôr vere swa goth som han haffue roffuet try(g)dh oc xij manna dom ældher la(g)-manz vrskurdh, Væro the tha sate oc alsater vm fforda gioldh oc til sannynde setiwm vi var jnsigle ffôr thetta breff giorth var degy oc are som ffir seghir.

Bagpaa: Breff vm Bœn.

(¹) Igjen udsløttet.

To Mænd kundgjøre, at *Isar Peterssøn* solgte en Del af *Rôteim* paa Vaage til *Erlend Eysteinssøn* og oppebar Betalingen derfor.

Efter Orig. p. Perg. p. Kruke i Hedalen. Levning af 2det Segl vedhænger.
(Se Dipl. Norv. VIII No. 300, 399 og 495.)

161.

21 Januar 1367.

Øy.

Ollom monnom þeim sœm þetta bref sia æder hœyra. sændæ Sighurder Nicholasson. ok Ændridher Anfindzson q. g. ok sinæ. Mit gerom thæt ollom monnom kunnokt at mit varom j Øy a þorsdaghen nesta firir Paalss mæssa a toltfæ are rikis okkars virdulegs herræ. herræ Hakonær med guðs miskun konongs j Noreeghe. saam ok hœyrdom

a at Juer Petersson ok Ællender Æstæinsson hella hondom saman med þy skilorde at Juer fyrnæmpder sælde Ellende aadhernæmfdom. æyris-bool jerder minnæ æn tweggia kuelæighur j Rutæime a Vagha frialsæ ok hæimokæ firir hwærium manne. ok kendizst oftnæmfder Juer at han hafde vpboret fyrsto pæningh ok sidhustæ ok alle þær j *millen æfter þui sæm j kaup þæiræ kom. Ok till sannyndæ sættom mit okkor jnzsigli firir þættæ bref er gort var a are sæm fyr sæghir.

Bagpæ, yngre: breff for Routem.

Jon Arnassøn kundgjör, at han har solgt til Sæbjörn Jonssøn 3 Öresbol Jord i Vestby i Ignedals (Enebaks) Sogn paa Romerike og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af alle 3 Segl vedhænge. (Se No. 152 ovenfor og Breve nedenfor af 28 September 1383 og 13 Oktbr. 1386.)

162.

8 (15?) Marts 1368.

Oslo.

Ollom monnom þæim. sæm. þetta bref sea. edr. høyra sændir Jon. Arnason quediū guds ok sina. ydr. gerer ek. kunnikt. at. ek hefuir sælt Sebiorne Jons syni. þriggia aura. boll. iærdr. j Vesby. er liggær. j Ignærdalls sokn. aa. Raumariki. ok, þo .j. øystra. gardenom. frialst bæimolt. ok akærslolaust firir huorium manne med ollom lutom ok lunnyndom. sæm till. liggia. edr leget hafua. fra. forno ok nyu vttan. gærdz ok. innan. hefuer ok vp. boret. fyrsta peningha ok øpsta ok alla þær j. millom æftir þui sæm .j. kaup okkart kom. fyrir adrnæmfda *ion. ok till. sannynnda hær vm. sætto þesse goder men. sin. inscigli. er sua. æita. Botolfuer lonsson. ok Alfuer Euindason med mino inscigli. firir þetta bref er gort var j Oslo aa midviku dagen j þridiu viku fostu aa xiii are rikis vars vyrdulægs herra herra Hakonær med guds naad Noregs. ok Swia konongs.

Bagpæ, lidt yngre: [bref] wm Wæzby. — Endda yngre: jtem breff om iiii øwreboll jærðher i Vesbi. — Fra 18de Aarhundrede: Breff om Wæzby och Foss.

Gunnar Baardssøn, Prest paa Heidreim, og Gunnoald Anundssøn kundgjøre, at de hørte Brødrene Stane og Reidar Jonssønner vedgaa, at de havde solgt ti Öresbol i Bergan i Heidreims Sogn paa Vestfold til Thorgeir Halloardssøn og oppebaaret Betaling derfor.

Eft. Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 486.)

163.

2 Oktbr. 1368.

Lunde.

Ollum monnum þæim sæm þetta bref sia æder høeyræ sændæ Gunnar Bardæson prester .a. Hæidræimi ok Gunuoldær Anundæson q.g. ok

sinæ kunnikt gærande at mit varom j hia .a. manadaghen nestæ æftir Mikiaels mæssø j sætstofuonne sydræ gardenom a Lundi .a. xiiii aare rikis okars virdulæx hærra Hakonær med gudes nœd Norex ok Swierikis konongs ær Stane Ionsson ok Ræidær Ionsson broder hans vidergengo firir okkær at þæir hofdu sælt Þorgæiri Haluærdssyni .x. aurræ booll j Bærghunum sæm liggær j Hæidræims sokn a Westfold med ollum lynnyndum sæm til ligiæ ok legh(e)t hœua fra fonno ok nyu wtan gardz ok innan: kænduz þa fyr næmdir Stane ok Ræidær firir okkær at þæir hofdu wpp boret af adar næmdom Þorgæiri fystæ pæningh ok æfstæ ok allæ þær j mællom æftir þui sæm j kaup þæiræ kom j þæime anæmdom pæninghom tuuær yxn firir half viij kw fola firir half þridiæ kw vi kyr sylghæ firir ii kyr ok iiii kyr firir ix laupæ smœrs þær med varo þæir saler ok alsater wm fyr næmt kaup. til sannnyndæ sættum mit okor insighli firir þetta bref ær gort war a dægghi ok are sæm fyr sæghir.

Sira Asle, Prest paa Rakkestad, og 3 andre Mænd kundgjøre, at Audun Gudleikssøn fremførte Vidner for, at Thorkel Storofssøn og Ragnhild Sigurdsdatter paa Logby i Digrenes Sogn erkjendte, at de havde oppebaaret den fulde Betaling, for hvad de eiede i den vestre og søndre Trediedel af Gaarden Rud i Bjernestadkroken (i Rakkestad.)

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af 2det og 3die Segl vedhænge; 1ste og 4de mangle.

164.

22 Juni 1370.

Bjernestad.

Ollvm monnvvm þeim sæm þetta bref sea odr hæyræ sendr sire Asle prester a Rakkestadhvm ok Halvardr Arnæ svn Snyddr Gvndrodær svn Þollakker Hakonner svn q. g. ok varæ mœr villvm ydr kvnukt gera at [mer] varom a Bernestadhvm ok j Rakkestade sonk [a la]vggvrdag[hen] nestæ firir Jons vokkv dagh[en] a xv are rikkis varzs virdv[egs herra herra] Hakonner medr gvddes nœdd Norex kkonungh saghom ok hæyrdrv[m mœr a at] Avddvn Gvdleikzsvn leiddi :ii: manne vitni er sva eitte ok [sva soro] .a. book Þorer Sallmvnddr svn ok Þollakker Aslakz svn [at Avddvn opne]mdr hafdd(e) stemt Þorkielle Storofs syni ok Rag[nildi Sivdr] dotter iiii natte stemnv till Bernestade at l[ya] þær vitnv sinvm. leiddi ok en opnemddr Avddvn ii manne vi[tni] er sva eitte ok sva soro a book medr fvllvm eidstaaf er sva [eitte] Æirikker Hakkoner svn ok Svein Þostein svn: kvodos þær vera þær j hiaa ok hæ(y)rdv a Logbæ sæm liggær j Digrænæs sonk at Þorkiell Storofs svn ok Ragnildr Sivdr dottær kændos þes at þav hofdv

vppboret fyrstæ : p: ok æpstæ ok alle þær j mellivm sæm j kavp þeiræ kom firir sva mykkyt sem þav atte j ii lvtvm j vestre þridivngenom ok j syddr þridivngenom j Rvdhi sæm liggær j Bernestadekrokke[nom] frakst [medr] lvtvm ok lvnynndvm sæm till liggær [ok] leget hever fra for[no] ok [nyio] viten gars ok innen aker[elaust ok] till sanynde sættom mer vor in sigli firir þetta bref [er gort var a] dæighi ok arc sem fyr segir.

Fire Mænd kundgjøre, at *Thorgrim Gudbrandssøn* gav sin Fæstekvinde *Ronnog Olesdatter* 5 Hefseldebol i *Tjerne* paa *Brjotheim* i *Ringsakers Sogn*, hvori-
imod hun gav ham ligesaa meget i *Gellestad* (*Gjølstad*) i *Lomhered* sam-
mesteds, alt til Eiendom for den længstlevende.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden *Hersaug* p. *Ringsaker*. 1ste Segl (*Vaaben*) ved-
hænger utydeligt, de 3 sidste mangle. (Se Dipl. Norv. VIII No. 294.)

165.

24 Juni 1370.

Gellestad.

Ollum monnum þeim sem þættæ bref sea æðder høyræ sen-
der Gudbrander Þorder son ok Þesto(l)uer Olæsson ok Juer Erlinghs
(son) ok Andres Gudbra(n)ds sson q. g. ok sinæ. mer vilium yder
kunnikt geræ at mer varum a Gellæstodum er liggær j Lomheradæ ok
j Riggssakærs sonkn a manædaggen nest efter Bottolfs voku a xv arræ
rikes vars virdulix herra herra Hakon meder guds nad Noreghx ok
Suiers konogs varum mer þer j hia ok sam handerband þeræ Þorgrims
Gudbrands son ok *Rognog Ollæ dotter meder þeim skilmælæ at ader
næmder Þorgrimer gaf fyr nemder Ronnoge fester kono sinæ v hel-
sseldæ bol j Tiornæ er ligger a Briotemæ j Riggersssaker ssogn en
Ronog gaf j motæ v helsseldæbol j Gellæstodum er liggær j fyr sagder
ssoga ok skildæ þet þæiræ þessæ jerder æiggæ er læggær lifde. til
æuerdæliggæ æiggæ ok alls afredes ok til sanninde settæ mer vor jn-
siggli fyrir þættæ bref er gort var a deggi ok aræ sem fyr seggir.

Bagpaa: breff vm v hefseldæ bool jærðher j Tjerne a Briothem.

To Lagrettemænd i *Hallingdal* kundgjøre, at *Tubbe Thorbergssøn* solgte til
Erling Þorssøn, hvad han eiede i *Eriksgaarden* paa *Upheim* i *Thorpe*
Sogn, som han havde arvet efter sine Slægtninge.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste Segl (Bomærke) vedhænger; 2det
mangler. Sigillat. forb. m. følg. No.

166.

1 Mai 1372.

[Hallingdal.]

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia æder høyra senda
Þorghæir Jfuarsson ok Audun Ællændzsson loghretto men j Haddingha

dalle q. g. ok sina. mit villium yder kunnikt gera at mit varom j -hia ok saam a handa band ok hœyrdum skil ord þeira en þeir heldo hondom saman Tubi Þorbærghsson ok Ællighar Jfuarsson med þi skil-ordde ok fullu handa bande at fyrnemfder Tubbi seldi ader nemfdum Ællighi sua mykit sem han atte j Æiriks ghardde sem han tok æftir fadur sin ok fadur modur ok fadur brøder sina sem lighar a Vpæimi j Þorppa kirkiiu sokn j Haddinghadalle firir tuttughu kyrlogh. borghade fyrnemfder Tubbi ader nemfdum Ællighi frialsa fyrsagh(d)a jord ok akæro-laussa firir ser ok huærium mann(e) med ollum þæim lutum ok lunendum sem til þeira jarder lighar ok leghet hæfuir fra forno ok nyiu vtlan ghartz ok jnnan. var þat ok j þeira skil ordde en Ællighi vyrdi nokot vfrialt j fyr nemfdare jord þa skildi sua mykit skærda j værdaurum firir optnemfdum Tubba. lauk þa opt nemfder Ællighar optnemfdum Tubba j jarder aura niu stikkur klædes firir þriu kyrlogh. ok til sanynda setti mit okkor jnsigli firir þetta bref er ghort var a tuæghia postolla messo dagh ym varet a xvii are rikis okkar virduleghs herra Hakonna med guds nad Noreghs ok Syiia kononghs.

Tre Mænd kundgjøre, at *Tubbe Thorbergssøn* erkjendte at have modtaget Betaling af *Erling Ivarssøn* for *Eriksgaarden* paa *Upheim* i *Thorpe Sogn* (*Hallingdal*).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
Sigill. forb. m. foreg. No.

167.

19 Juni 1372.

Upsate (Aal.)

Ollum monnum þæim sem þetta bref sia æder hœyra senda Jfuar Arna son ok Þorbiorn Æighiuls son Jon Þronda son q. g. ok sina. mer villium yder kunnikt gera at mer varom j hia a Vpsattum a laughardaghen nesta firir Jons voku a sæyttianda are rikkis vars virduleghs herra Hakonna med guds nad Noreghs kononghs ok saam a handa band ok hœyrdum skilord þeira en þeir heldo hondom saman Ællighar Jfuars son ok Tubbi Þorbærghs son med þi skilordde at ader nemfder Tubbi vider kendist at han hafde vp boret af fyrnemfdum Ællighi fysta penigh ok æfsta ok alla þar j millum æftir þi sem j kaup þeira kom firir [sua mykit sem han atte j Æiriks ghardde sem lighar a Vpæimi]¹ j Þorppa kirkiiu sokn j Haddinghadalle. var þat i þeira skilorde at þa skildi sem bæde væde være metten jord ok aurar borghade ok optnemfder Tubbi optnemfdum Ællighi frialsa fyr saghda jord ok akæro laussa firir ser ok huærium manne firir fædom ok afodom alnum ok oalnum. ok til sanynda setti

mer vor jnsigli firer þetta bref er ghort var a þi are sem fyr seghir.

(?) Hvad her staar i Klammer er med Forsæt gånake udkrabet men her udfyldt efter foregaaende Brev.

Harald Ulfsson, Prest i Aurdal paa Valdres, og to andre Mænd kundgjøre, at *Ketil Nikolassøn* med sin Hustru *Ingileifs* Samtykke udbetalte til *Halboard Sahjörnsøn* 7 Löbbol i *Ogmundsgaard* paa Bagu for den Skade, han uforvarende havde gjort ham.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænger No. 3.

168.

25 August 1375.

Eiriksstad.

Ollom monnom þeim sëm þetta bref ssæa ædr hæyra sændær Haraldar Wlfs son pr(e)ster j Awdal a Waldræs Asslæ Halkials *som ok lwar Toka son q. g. ok sina. mær gærom ydr kunict at mær warom a Æirikstodom j Bagns kirkiu sookn a Waldræs a dagen næst æptir Bartholomeus apostoli aa æino aræ ok xx.^{ta} rikis wars wy(r). dolæx hærra Hakonar med gudz nad Noræx ok Sya konungs sam ok hærdom a handa band þeira Kætils Nikulas sonar ok Halwards Sæbiarnar sonar at Kætiil fir næmðr lawk Halwardæ firi þan afrun sëm han b(a)fde gort med han ofrsyniw ssæiaw lawpa boo j Ogmunda garde a Bagnæ fræast ok hæmolt firi sær ok sinom ærwingiom med ia ok handa bandæ Ingilæiwo hans æignar fæstarkono med ollom þeim lwnnondom sëm tiil ligia ok lægæt hawa fra fono ok nyo tiil rættra ænda mærkia. ok tiil sanynda hæw wmsætti Kætiil sit insigli med warom insigliom firi þetta bref æn gort war a dægi ok aræ ssæm fyr ssægir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: lyder om 7 laffua boll i Omunda gard i Bagene.

Fire Støtæders i Wismar forsamlede Sendebud underrette de Preussiske og Hollandske Stæder om de Tilbud, som efter den Danske Konge *Valdemars* Død ero dem gjorte paa hans Dattersønners, *Albrecht* af Mecklenburgs og *Olaf* af Norges Vegne, hvorpaa de dog ei paa egen Haand ville give Svar men opsætte dette til en ny Sammenkomst i Lübeck den 23 Marts.

Efter samtidig Afskr. i *Recessus Hansæ* i Wismars Stadt-Archiv, vol. I. (Jfr. P. A. Munch, D. n. Folks Hist. VIII S. 62—63.)

169.

20 Januar 1376.

Wismar.

To den van Prucen vnde van der Sudersee.

Tocius honoris et complacencie amorifera salutacione in dulcedin^o pr[esentata]. Amici sincere dilecti quemadmodum vobis sane con-

stat illustrem olim principem. dominum W(aldemarum) regem Danorum diem suum clausisse supremum. et duos filios ex duabus filiabus suis procreatos. post se reliquisse prudencias vestras agnoscere cupimus per presentes quod magnificus princeps dominus Albertus dux Magnopolensis direxit ad nos preces suas, ut nobilis Albertus domini Hinrici ducis Magnopolensis. filii sui filius ad adipiscendum regnum Dacie promoveatur, ex quo ille senior existit inter illos duos filios predictos et ex primogenita et seniore filia memorati regis W. procreatus. exhibens se velle civitatibus sufficientem facere caucionem ipsis privilegia et libertates suas sigillare at tamen et plus facere quantum et quam alius princeps eis facere posset. Simili modo serenus princeps dominus Haquinus rex Norwegiæ et inclita ipsius regina. direxerunt nobis supplicationes suas pro filio suo Olavo. prebentes directe facere similia. Ad hec neutri parciū ob nostri carentiam et absenciam potuimus respondere. igitur concepimus et contraximus quendam placitorum terminum proxima dominica Letare Lubeke observandum. circumspectiones vestras attente rogitantes quatinus maturis vestris deliberationibus et consiliis vestris preuiis et prehabitis super premissis negotiis nuncios vestros consulares cum plenitudine potestatis vestre ad prefixum terminum legare curetis. vt extunc cum vnanimi decreto et concordi consilio possimus ad premissa petita et exhibita tales reddere responsiones que nostrum omnium et communis mercatoris commodo prosint et vtilitati. Preterea noueritis nos decreuisse quod quilibet in suo consulatu loqui debeat super eo vt si pirate et maligni predones partes maritimas infestare aut perturbare machinarentur, quis modus melior possit inueniri quod illorum rebellio et malicia compescantur et refrenentur super quo et vestra ventilari petimus consilia cum vestrorum reportacione responsorum. Rursus significamus vobis nos percepisse quomodo nonnullæ ciuitates in Saxonia. ciuitati Brunswic vicine eidem ciuitati et eius incolis bona asportant et auferunt. edicta ciuitatum minime curantes. vnde petimus affectuose quatinus super eodem negocio loqui et consiliari curetis ipsum dictis viris nunciis consulari(bu)s ad prenotata placila venturis. [at]tendentes. ut super hoc pariter possimus. utile et oportunum remedium adhibere. Conseruet omnipotens salubriter et longe. Datum anno domini m.^o ccc.^o lxxvj.^o die sanctorum Fabiani et Sebastiani martirum sub secreto ciuitatis Wysmarie quo nos omnes vtimur pro presenti.

Sex Mænd kundgjøre, at Sira *Olaf Jonssøn* og hans Støster *Ingeborg Jonsdatter* betalte *Simon Dyressøn* 6 Öresbol i *Kirkufjeld* og 2½ Öresbol i *Haugen* i *Klævedals Sogn* i *Thjörn* for 17 Mark, som paa Lagthinget vare ham tilkjendte for den Tiltale, han havde til *Orm Thorsteinssøn*.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Vitt. Hist.- og Ant.-Akad. i Stockholm. Af 6 Segl vedhænger 3die. (Se Dipl. Norv. I No. 707; III No. 413, 446, 554, 666, 727, 1020; V No. 574 og 1114.)

170.

22 Februar 1377.

Thegneby.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea æder høyra senda Þorer Aslaghsson Aslakar græin Niklos Biorsson *Gunmi j Hualshæinghum Krokar Masason ok Anundar j Þoresby q. g. ok sina. mer vilium ydar kunnikt [gera¹ at mer varom j prestagardenom vidar Þeghnaby kirkiu sunudaghen nesta firi Mathios mæsso fra burd vars herra Iesu Christi. m.^o ccc^o lxx.^o septimo høeyrdum mer ok saghom aa at þau heldo handum *samar sira Olafuar Jonsson ok Ingiborgh Ionsdotter systir hans ok Simun Dyrason med þi skilorde at firnemd sira Olafuar ok Ingiborgh guldu Simuni adarnemdom sex. aura boll j Kirkiu fialle ok halft þridia øyris boll j Haughinum sem liggia j Þiorn j Klaufwadals sokn. firi siautian merkar gildar sem Simuni oftnemdom varo dæmdar a loþþinghi firi þa till talu ok malemfni sem han hafde þer till Orms Þorstæinssonar at kæra, lofuade ok þa sira Olafuar ok Inghibiorg. Simuni Dyrasyni fyrnemt .vi. aura boll gilt j Kirkiufialle ok halft þridia øyris boll [gilt¹ j Hauginum. frislst hœimholt ok akærolaust firi huarium manne med ollum lutum ok lunnyndum sem till ligghia ok læighit hafua fra fono ok nyia vttan garsz ok innan ok afhendo sek ok sinum arfwæ ok vndir Simun Dyrason ok hans arfwæ. ok þer med varo þau sæt ok alsaat vm alt þet þeim þa j mellom for. ok till sannynnda settom mer var jusighli firi þetta bref er gort var a dæighi ok are sem fyr sæighir.

Bagþau, meget yngre: vm Kiirkufjeld och Haugian.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Thorð Eilerssøn kundgjör, at Sira *Ogmund*, Prest paa Skygthveit, fremförte Vidnesbyrd angaaende Leien af 3 Öresbol Jord i *Skjolathveit* (*Skjörthveit* i *Eidsberg*?).

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnö i Sjælland. Alle 3 Segl mangler.

171.

13 Februar 1378.

Folkensborg.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea eder høera sendir Þorder Æylirszsun q. guds ok sinæ kunnikt gerande at a læugudhagen

nesta firir Valentini a iii are ok xx rikis wyrduleghs herra herra Hakonar Noreghx konongs var ek a Folkens borch þa er Ogmunder prester a Skygpœit læiddi ii mannæ vitni firir mer ok firirstemdhí Aasto Haralsz dottor þau er sua æita ok sua suor a bok Gudlæiker priller at han læigddi þrigiaura bol iardar j Skiolaþœit vm sex ar af prestenom ok Þorere ok Þronde Gunnessunum en Haluader suor sua at han læigddi i ar af sira Ogmundhi en iii aúra bol kiændisz ok Asstæ at hun hafðhe læikt haf sira Ogmundhi en vm iii ar ok sagðhe at han læigdi sina iord spurdhi þa sira Ogmunder huat skilriki hun hæfðhi þær till en hun sagðhe sek æingín vitni haua ok til sannyndha sættu þæsser goder men sin insigli med minu Gunner Andorszsun ok Þorgrimer Jverssun firir þetta bref er giort var a dæighi ok are sem fyr sæighir.

To Mænd kundgjøre, at *Thord Frodessøn* erkjendte tidligere at have mageskiftet en Del af *Brautastad* (Brustad) i Foss Sogn i Nordlem paa Romerike (nu i Holter Sogn) til sin Færbroder *Haakon Eyvindssøn* mod Halvparten af *Flater* i Henin Sogn i Sydlem sammesteds m. m., hvorfor Haakons Enke *Ragnhild Ulfsdatter* nu eier den omtalte Del af Brautestad.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. II No. 876 og V No. 168).

172.

6 Juni 1378.

Holter.

Ollum monnum þeim sem þetta bref seia æder høeyra sender Hakon Þorleifssvn ok Aslaker Keitiulssvn q. g. ok sine kunnukt gerande at a Huitasunnvdag ok a iii are ok x[x] rikis okars virdulegs herra Hakonar meder g(udz) nad Noregs konungs vero mit j stemfno stovonne a Holtom [j] *Norlen a Ravmariki sam ok høey(r)dum a at þav heldo hondom saman Þorder Frodasvn ok Ragnildæ Vlfs dotter kiendest þa Þodr at han hafðe køeypt iordvm vider Hakon Eivindersvn fek Þorder Hakone x[v] peningabole minne en xiii aurebol i Bravlastodum er ligger j Foss sonk i Norlem a Ravmariki frialst ok heimolt firi hvarium manna meder lunnyndvm sem til hefver leget fra forno ok nyiv en Hakon adrnemfder fek Þorde fyrnemfdum halven sydra garden i Flotum er ligger j Heinini sokn j Syderlem a Raumariki frialst ok heimolt firir hvarium manne ok eit lvdvengg er liger mit j Peteseng ok eit kværnstæde ok o(l)lum adrum lvnnyndum sem til haua leget fra forno ok nyiu kiendist þa opnemfder Þorder at ader nemfd Ragnildæ a sva mykla iord i Bravlastodvm sem han hafðe fenget Hakone fadvr bræder sinum sem hvsbonde henner hafðe fyr veret ok til sannynða her vm settum mit okkor insigli firir þetta bref er gor(t) var a degi ok are sem fyr segir.

To Mænd kundgjøre, at *Björn Thorsteinssøn* og hans Hustru *Ranveig* erkjendte, at de havde solgt hele *Gromsrud* i Løykin Sogn paa Høyland til *Thorstein Kolssøn* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge, 2det utydeligt.

173. 1 Juli 1379. Bersjö (Hemnes).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea ædr høyra sendir Þryrkyer Gudmundz son ok Bardr Nils son q. g. ok sine mit villium ydr kunnikt gera at mit varom j Berisio fredaghen nestæ fire þridia vaku a iiii are [xx¹ rikis vars wirduleghs herra Hakon med gudes nad Norex konongr ok Suia som ok høyrðum a er þeir heldo handum saman af enni halw Þorstæin Kol son en af annare Biorn Þorstæin son ok Ronnogh æighin kona hans vidr gengho þau þa [at² fire oker fyrnemfd hion at þau hafdu sellt adr nemfdum Þorstæini Kolssyni allt [j³ Groms rudh sum ligher a Høylandum j Løykynæ sonk frialst ok hæimolt fire huarium manne med ollum lutum ok *lunynidum sem till ligher ædr leghet hefr fra forno ok nyiu *vtant gars ok jnnan. kendisz ok optnemfde hion at þau hafdu vpboret fyrstæ pennigha ok æfstæ ok allæ þer j mellom af opt nemfdum Þostæini Kol syni efter þui sem j kaup þeire kom verdr ok nokett vfrialst j Groms rudhi þa skulldhi Þostæin jn after j Gars vik vii boll ok tiill *sannynede her vm setto mitt okor jnsigli fire þetta bref er giort var deighi ok are sem fyr seghir.³

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Fra [igjen udslettet. — (³) Bagpaa Brevet findes Spor af et andet udskrabt Brev, af hvilket blot enkelte Ord kunne skjælnes; Dateringen synes at være: nesta firir Haluardz messo a xv are ok xxta rikis vars herra Erix (? o: Mai 1424), hvorved Hovedbrevets Ægthed altsaa vilde blive tvivlsom; hvis der menes Kong Magnus, som efter Skriften er rimeligst, vilde Dateringen blive Mai 1354.

Tre Mænd kundgjøre, at *Arne* erkjendte at have solgt til *Eindrid Styrkaars-søn* og hans Søn *Styrkaar* 7 Spands Leie i *Treadal*, og hvad han eiede i *Fivisdal* (?), begge i Hofs Sogn i Sundalen, og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 3 Segl mangle.

174. 21 April 1380. Aaker (Sundalen).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea æder høyra sendir Þorer Þorgiulsson Steiner Eiriksson Hauker Þordeson q. g. ok sine kunnikt gerande at mer varom a Akre i Sundale j Hofssokn a laughurdaghen nesta firir gandagha fyrre a v are ok xxta rikis vars virðileghs herre herra Hakonar med gudes nad Noreghs ok Suierikis konungs

er Arne vonder kendisz firir os at han hafde selt erleghom mannum Endridi Styrkarssyni ok Styrkare syni hans siau spanne leighu iarder j Treadale ok sua mikle iord sem han atte j Fiuisd[al]e liggia þesser iarder bader j Sundale j Hofssokn. seldi Arne adernemder þesser iarder fyrsagdom Endridi ok Styrkare frialser ok heimholler firir huarium manne med allum lunnindum sem til hafua leghet fra forno ok nighiu vtten gars ok innen til æuerdeleghe eighu til alsz odals. kendisz ok opnemder Arne at han hafde af adernemdum Endridi ok Styrkare fyrsta peiningh ok æfsta ok alle þer j medal firir adernemder iarder ok firir sanninde skuld settom mer vor insigli firir þetta bref er gort var deighi ok are sem fyr seghir.

Thorbjörn Andresson, Prest paa Vireid (Gloppen), og to andre Mænd kundgjøre, at Cecilia Ivarsdatter gav sin Frænde Isak Eindridsson 7 Maanedmatsleie i Igland i Grøtø Sogn i Bremanger, med at han skulde forsørge hende, saalænge hun levede.

Efter en af Gulethingslagmanden 4 Mai 1615 udstedt Afskrift p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler.

175.

13 August 1380.

Vireid.

Ollum mannum teim sœm tœttœ breff seia ede hœyre sender Torbiœrnn Andersœn prester a Viereidhj, Rikarder Jonsœnn, Tiuer [o: ok Iuer] Grimorsœnn q. g. ock sinne. Mir vilium yder kunnigt gera at a v ock xx are rikis wars wurdulige herrœ Hakon med guds naade Norregx kononger, warom mecr a Wierœidhj er ligger i Gloppœfyrði a Nordennfiordœ manœdaghen næstœn fyr Mariomœso syrrœ¹, saam ock hœyrdom a er tau heldœ hondom saman Siseliœ Juerss dotter aff œini halffa en aff œnnœre Jsaker Endrider son wnder tet skilorde ad adernœmdt Siseliœ gaff ock affhende fyrsagdom Jsake frendœ sinum heil ock osivuk morghom godom monnum ahœyrœndom vij mamatta-leigh jord i Jglande er ligger i Gralse kirkiu sookn i Brimmangrœ med allum tœim lunnyndom sem ter till liger ock lighet heuer wdta garss ock innœn till æuerligur eigner optnemder Jsake ock hans efftir kommandom till fuld færœdis och frialser œigur, Skildj ock Jsake birdeuardœ honœ medaan er hon liffdj ock fyrsuara hennar ærenda met hennar wmbodt tiit wut sem hon wildi tet lede, ock optnemder Jsaker teir adernemdir Sisilium einœ bvudt a Gratsle wdir lidinu medan henne liiff wœra skilitt, ock Sisiliœ optnemdr taka landschyldœn a tui are, en sidan skildj Jsake tera at sagdœ taka sialue landschyldir sinnœ a fyrenemdre jordu. Ock till sannyndu settom meer waar insigli fyr tœtto breff er giort var deghj ock are sem fyrsogdom.

Hannu Glad Bergenns och Gulstings laugmandt gior witterligt adt dette forne er een rett och richtig copia aff itt gamelt pergementis breff liudende ord fra ordt som forskreffuett staar. Det bekiender ieg wnder mit sigenete och eigenn hanndt. Actum Bergenn denn 4 Maij anno 1615.

(Egenhændigt:) Hannu Glad. Eigenn hanndt.

(¹) Her antaget at skulle være fyrrø snarere end sydarø, der vilde give Dateringen 5 Septbr. 1379, idet Kong Haakons Regjeringsaar rimeligst begynder med Mariemessen 15 August.

Tre Mænd kundgjøre, at *Erlend Thordssøn* og hans Hustru *Sealau Ljonsdatter*(?) erkjendte at have solgt til *Gudrid Sigurdsdatter* 2 Öresbol Jord i *Sudagaard* (Sörgaard) i Tyldalen, $\frac{1}{4}$ Öresbol i *Steig* i övre Elvedalen og en Del af *Dalseg* samt at have oppebaaret Betalingen derfor.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste Segl mangler, No. 2 og 3 vedhænge. (En Afskr. p. Perg. uden Segl sammesteds fra Slutningen af 16de Aarhundrede er aftrykt som b. — Se Brev af 23 April 1548 nedenfor, jfr. m. Dipl. Norv. II No. 520).

176.

1 Juli 1381.

Aalen.

a. Ollum monnum þeim sœm þetta bref sea ædr høyra sændæ Æirikær A[m]junsson Þollæifær Gunvlfsson oc Hælghe Siughurdæson q. g. oc sina. mer gerom ydr konnikt at aa manadaghen nest æftir Petærs voku a settæ are oc xxta rikis vars virdulegs herra Hakonar med guds næd Noregs oc Suyia rikis konongs: varom mer j Aall sokn aa gildis vangenom sœm ligr j Gaulæ dall: saom oc hæyrðum a at þau væittum vidrgongu firir okkær oc flæirom odrum godom monnum: Ællændær Þordæson: oc Sualagh Lionsdotter kona hans: at þau hofdu sælt Gudridu Siughurda dottor: tuæggjæ aura bol iærdær j Sudagarde er ligger j Þyllærdale halfs øyris bol j Stæigh j Ælfuærdale øfra oc sua mykyt j Dals æg sœm af ganga sæx mærkr smærs: frialsær oc hæimhollær firir huorium manne med ollum þeim lutum oc lunnyndum sœm þær til liggjæ oc leghet hæfuer fra forno oc nyio vttan gardz oc innan: kiænduz oc en þa fyrnæmfð hion Ellendr oc Sualagh kona hans at þau hofdu vphoret af adr næmfðre Gudridu fyrsta pænigh oc æfsta oc alla þær j mildium: firir opt næmfðær iærder at ollu iæmn fullu sœm j þæira kaup kom: oc til sannynða her vm sættum mer wor in sighli firir þetta bref er gort æftir dægghi oc tima sœm fyr sæghir.

Bagpa, yngre: breff vm Stegh etc. — Til den almindelig gaarde besigtelse (efter kongl. nædigste befaling forrettet) anvist paa Sögaard d: 19de Augusti 1667 testere J. Bang m. propria.

b. Allom mannom tennom szom tethe breff serr eller hørrer sender Eriker Aræsson oc Tolleffær Grynulsson och Helga Sinnersson evindelig med gud vy gørrer vyerligt at om mandagen nest efter sancti Peders dag som ta vor gudz aar :26:

oc da vor Norgis oc Suerigis herre konge her Hakon med gudz naade vaare vy aa Aals sogn: lia y gyldoss voken som liger y Guldall saagom vy oc hørde at da bekendes: ffor^{ne} Eriker och flere gode mannom med hanom Elender Tordeszon och Sualleg Loons daater: konne hans och da haßde sælt Gudridj Siuvers daater tuegj øris boell iorde *y szom liger y Syndregaard y Tyllerdall och en j øris boell iorde y Stæggh som liger y øffre Elffuedall oc saa megit y Dalsæggh szom aff gaar 6 marker smør: ffrelst och hiemmolt ffor hueria mannom med allom ter lutum oc lundom som til liger oc liget haßfuer fra fforno oc nyo vten: gaars och inden. ttet kendis oc ffor^{ne} Elender oc Sualig konne hans at da haßfue oppabaarit aff forne Gudridj største pening oc yderste oc alt det tenom y kom for fforno iorda oc iorde somme som tenom y mellom kiøp kom oc thil saadingen her vnder henge vy vaare yndsegle for tette breff som er gjort aar dag timen som for stender.

To Lagrettemænd paa Hadeland kundgjøre, at *Lodin Kolbeinssøn* forligtes med *Nikolas Aslessøn*, Kongens Ombudsmand og Lensmand paa Hadeland, om de 6 Sold Korn, som han havde stjaalet paa Røken af Sira *Ulfhedin Baardssøns* (paa Thingelstad) Tiende, hvorfor han nu betalte 3 Kyrslag, skjönt Presten ikke vilde paatale Sagen for Lensmanden.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

177.

3 Marts 1382.¹

Jostad.

Þæt sæ ollom godhom monnom kunnigt. at mit Harallder Eirikksson. ok Þorgrimer Æiuindha son logretto mæn .aa. Hadhallandhe. waarom .a. Jogaestodom sæm ligger [j] Granaar sokn .a. Hadhallande .aa. manedagen nesta. efter. lauppars mæsso dagh .aa. odbru aare¹ nesta efter frafall. konungns Hakons. Noregs konungns. þa er Lodheen Kolhæinsson sættez. vider Nichullas Aslla son. konungns vmbodz man ok lænsman .a. Hadhallandhe wm þau .vj. sællð. korns sem fyrnemfder. Lodheen hafde stolleeth .a. Røokena. af tiiwndh sira Vllfuedins. Baardzsonar. Oc gaf han. honum þa. j sæatthmall þan. fyrnemfdan. þriw. kyrllogh. þoaatt sira Vllfuedin fyrneppmder fyre siin heiderskulldh villdhe þet æigi fyre Nicholase. kiæra. Ok sakar sannyndha. her wm þa sæltom mit okoor jnzsiglii fyre þetta bref er gjort var .j. staadh. deghii aare ok tiimæ sæm fyr sægghiir.

(¹) Jfr. Dipl. Norv. II No. 475; maaske kunde der dog ved det andet Aar efter Kong Haakons Død alligevel menes 1381, idet man har regnet det første Aar fra hans Dødsdag til Aarets Udgang og det andet fra 1 Januar til 29 Juli 1381, da Olaf blev tagen til Konge. Under denne Forudsætning vilde nærværende Brevs Datering blive 25 Februar 1381, som vel ogsaa er det sandsynligste.

Gunnar Brynjolfsson, Chorsbroder i Hammer, og to andre Mænd vidne, at *Eysteia Peterssøn* solgte til *Gudbrand Paalssøn* halve *Audunelid* i *Fagabergs Sogn*.

Efter Orig. p. Perg. paa Gaarden Nedre Kraakbøl i Gausdal.¹ Seglene mangle.

178. 24 (17?) Februar 1383. Vidheim.

Þæt see ollom monnom kunnigt at mer Gunnar Bryniulfsson korsbroðr j Hamre. Æiuinðr Basseson. ok Athle Swæinsson varom a Vidhæime er ligger a Faghabergi tyslaghen j iij viku fastu a adro are rikis vars virduleghs herra. herra Olafs med guðs nadh Noregs Danæ ok Gota konongs. saom ok hæyrða a, at þeir heldo handom saman Æystæin Petersson af æinne halfu, æn af annære Þorer Saxeson vnðr þeim skylmalæ at Æystæin fyrnæmðr kendizst þæt at han hafde sælt Gudbrande Paalssyni halfuæ Audunæ lidhænæ er ligger j sama. sokn. Faghabergi. frialsæ ok hæimolæ firir huærium manne med ollom lutum ok lunnændom sæm til þeiræ jærðr hafua leghet vitan gardz ok jnnan fra forno ok nyiu ok firirtekit fyrstæ pæningh ok øfstæ ok allæ þar j millom estir þui sæm j kaup þeiræ kom. Ok til sannynde hær vm setlom mer vor inzsigli firir þetta bref er gort var sæm fyrseghir.

(¹) Sammesteds findes et Brev angaaende samme Gaard af 13 Marts 1649.

Magnus Socinssøn, Sysselmand i Valdres, kundgjør, at 4 Mænd aflagde Ed paa, at de aldrig havde hørt andet, end at de Vande, der kaldes *Rotsjøerne*, bestandig havde tilhørt *Valdres* lige siden den første Bebyggelse.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnø i Sjælland. Alle 7 Segl mangle.

179. 7 Marts 1384. Jostad.

Ollum monnum þeim sæm þetta bref sea eder hæyræ sender Magnus Sweinson syslu mader a Waldresse q. g. ok sinæ. Ek will yder kunnickt gæra at ek var a Jostadum j Volubu kirkiu sokn a sydra lutanom aa Waldresse a manadaghen nestan firi Gregorii mæsso dagh aa þridia are rikis mins wirdulighss herra herra Olafs med gudz nadh Noreghs Swerikis ok Dana kononghs kom firi mik j þan sama stadh stemdir þeir goder men en so æitha *Hæighi Jwarsson ok Barder Æyuindarson Ulfræker Jonsson Olafuer Aslason huærir en suoro at fullan bokar æidh at þeir aldri hørðhuu af kannat Waldresse þau vothn en so æithe Rotsionæ ok leghit vndir Waldressæ sidan fyrst bykt war. þæssom dandhe monnom hiauerandom fyrst Lodhene Æirikssyni kononghsens hangengz man Gudlæiki Þorgæirssyni Hælgha Jwarssyni

Æiriki Eirikssyni Alfue Sigurdarsyni Barder Æiuindar syni sæm sin
jnsigli setti med mino firi þetta bref en giorth war dægghi ok are sæm
fyr seghir.

*Gunnar Reidarssøn kundgjör, at han har solgt til Thorleif Anundssøn 2 Öres-
bol Jord i Herleiksrud i Svarvstads Sogn i Lagardal paa Vestfolden og
oppebaaret Betalingen.*

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. 2det Segl vedhænger.
(Se Dipl. Norv. I No. 484.)

180.

25 Januar 1385.

Svarvstad.

Ollom monnom þem sem þetta bref sea edar høra sendir
Gunnar Reidarson q. g. oc sina. ek vil yðar kunnit göra at ek hefuir
selth Þollefui Annunssyni ii aura bool jardar j Helleix rudhe sem ligbar
j Swaruastada sonk j Lagardal a Wesfollenne frials oc heimmol fore
hwariom manne, med luthom oc lunnendom sem til liggia eder leghet
hafua fra forno oc nyw vttan gars oc jnnan, kendes þa fyrnemdar
Gunnar at han hafde vpboreth fysta peningh oc øpsta oc alla þer j
mellom sem j kauph þeira (kom), Oc til meira sannynnda her vm þetta
[kop¹ setthe Viglekar Dyrason sith jnsigli med mino. fore þetta bref
er giort var j kirkiw sonk *fyrnende, a Pals messo dagh a iiii are
rikis mins virdulex herra Olafs med gudhs nad Noreges Dana oc Gotha
konungs.

Bagpaa: bref vm Hellæifssrud.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Tre Mænd kundgjøre, at Ingebjörg Halloardsdatter ved fuld Fornuft testa-
menterede sin Husbonde Saze Andressøn Askathingsgaard i Bergen og
et Sölobelte.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. I No. 527 og ovenfor No. 144).

181.

21 Juli 1388.

[Bergen?]

Ollom monnom þeim sem þett[a bre]f sæa ædr høeyra sen-
der sira Sivghurder Fridiks son prester j Vaghvm Þore Þorder son
Peter Niculos son qvediv g. ok sina kunnikht gerande at þar vorom
mid j þia svnnvdaghin nesta fire Margaræto messo dag sagvm ok [høyr-
dvm] a at Jngibiorg Hallfuardz doter gaf Saxsa Andræs syni bonda
sinum j sit testamentum Askapingsgard sem [liggher j Bi]jorghunne med
ollom þeim lu[tv]m ok lu[nndom] sem [till liggh]er ok leghit hefuir

fra forno ok nyiu vndan sik ok sinom ervinghivm ok vnder han ok
 haans er[vinghia] frial[san] ok heimhollan ok a kærolausan fire [hua]riom
 ma[nne] till ewinlegar eignar skildis ok þat j þæira handabande. at hon
 gaf honom þat sylfer belle [sem] ha[n] ba þen var
 hon þa j ollo sinv [f[u]]l[l]o samv[iti] er hon gaf fyrnemdom Saxsa
 þærsa g[iof] j fyr[nem]dum testamentum. ok till sannenda [her] vm settom
 mer vor [i]nsgli [fi]re þ[etta] bref er gort var j Maria
 Magdalena messo aftan a [þui] are sem drotning Margaræ[t]a [med]
 guds nad var (tekin) till [rikis stior]nar j Noreghe.

Bagpaa, yngre: bref vm Askatinsgard.

Gudleik Thorgeirsson erkjender, at han har solgt til *Thorkel Gløderssøn* 6
 Löbbol Jord, 3 i øvre og 3 i nedre *Hellin* paa Hordin i Hordins (Hurums)
 Sogn i nordre Valdres og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg., tilhør. Ole Olsen Kvien i Hurum i Valdres.
 Huller til 4 Segl, der mangle.

182.

16 April 1389.

[Valdres.]

Þat se ollum godom monnum kunnikt at ek Gudlæiker Þor-
 ghæirs son vider kennist þat med þesso mino brefue at ek hæfuir sælt
 Þorkæle Gløderssyni sex lauppa bol jardar þrighia j Æfrahællini j nær-
 dra ghardenum ok annad þrighia lauppa bol j Nedrahællini j Benta gard
 liger a Hordini j Hordins kirkiiu sokn a nærdra luttanom a Valdresse.
 borghar ek fyrnemfder Gudlæiker ader nemfdum Þorkæle frialsar fyr-
 nemfder jarder ok akærolausar firir mer ok minum ærfui(n)gium ok
 huerium manne med ollum þeim luttum ok lunendum sem til hæfuir
 leghet at forno ok nyiu. kennist ek ok optnemfder Gudlæiker at ek
 hæfuir vpboeret fysta penigh ok æfsta ok alla þar j millum æftir þi
 sem j kaup okkart [kom¹ ok til sanynda setti Aslle Siugurdason ok
 Audun Rolfsson sin jnsigli med minu jnsigli sem j hia varo ok høeyrdu
 okra viderghanghu firir þetta bref en gort var a langhafriadagh a adru
 are rikkis mini fru dronegh Margrette med guds nad en hon var tekin
 til Noregs rikkis storn.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Tre Mænd kundgjøre, at *Kol Eiríkssón* og hans Hustru *Olof Brandsdatter* hjemlede *Thore Jonssón* og hans Hustru *Ingebjörg (Arnesdatter)* fire Löbsbol Jord i Loftstuegaarden i *Belgen* i Ulfnes Kirkesogn paa søndre Valdres og erkjendte derfor at have oppebaaret 8 Kyrslag, idet *Odd Andressón* havde betalt dem 6 Kyrslag af det Gods, der tilfaldt *Ingebjörg* og *Gyrid Arnesdóttir* i Bøder for deres Faders Drab, samt *Thore* og *Ingebjörg* to Kyrslag.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. II No. 569.)

183.

15 Mai 1390.

[Valdres.]

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia æder høeyra senda Aslle Siughurda son Gudlæiker Þorghæirs son Alfuar Siughurda son q. g. ok sina kunnikt gerande at mer saam handaband ok høeyrdum skilord þæira Kol Æiríks son ok Olof Brands dotter æighin kona hans af æinni halfu en af annare Þorer Jons son ok Ingibíorg æighinkona hans var þet j þæira handabande at fyrnemfder Kol ok Olof konna hans fríalsade ader nemfdum hiunum Þorer ok Ingibíorgu floghur lauppabol jardar j Bælginni j Loftstofuogharden sem liger j Vlfnes kirkíu sokn aa sydra lutta aa Valdresse fríalsa ok akærolaussa firir ser ok sinum ærfuinghium ok huærium manne med ollum þeim lunendum sem til liger ok leghet hæifuir at forno ok nyiu. vider kendist ok opt nemfd hiun Kol ok Olof at þau hafdu vp boret sex kyrlogh af Ode Andres syni af þi botta ghodse sem bar þeim systur Ingibíorg ok Gyridi Arnna døtrum j giold æftir fadur sin ghaf ok opt nemfder Þorer ok Ingibíor(g) þar til tau kyrlogh vider kendist þa þrat nemfd hiun Kol ok Olof at þa hafdu þau fysta penigh ok æfsta ok alla þer j millum æftir þi sem j kaup okkart kom ok til sanynda setti ek opt nemfder Kol mit jnsigli med þessa godra manna jnsiglum firir þetta bref en ghort var aa Haluards messo dagh aa fysta are rikkis vars virdulegs herra herra Æiríks med guds nød Noreghs kononghs.

Ogmund Bergthorssón (Bolt) og *Eirík Olafssón* kundgjøre, at Fru *Cecilia (Haakonsdatter Bolt)* testamenterede sin Slægtning *Thora Viljalmsdatter* hele Gaarden *Sundby* i Borge Sogn.

Indtaget i Vidiase nedenfor af 19 Febr. 1424 i svenske Rigsarkiv (Danska och Norska Pergamentsbref). — (Jfr. Dipl. Norv. II No. 208 og 498 samt IV No. 296).

184.

27 August 1393.

Oslo.

Ollum monnum þeim sœm þetta bref seæ eder høira sendha Amunder Berdorsson Erieh Olafsson q. g. och sina kunnikt gerandhe

at mit warom j frw klostreno j Oslo saghom och hørðhom a ær er-
lighen fru, frw Cecilia ghaf frendbbarne sino Þoro Wiliælms dottor j
sit thestament med heilo samwiti en þo ath hon war siwk til likamen.
Swndby allan er liggheer j Borgha sokn med ollum lutum och lwnnin-
dum wltan ghardz och jnnan frielst och hemolth fere hwariom manne
til æwerdhelighe ægho. Til sannindh her wm sættom mit okkur in-
sigle fore þetta bref er giort war j Oslo odhinsdaghin nest efter Bar-
thollomei apostoli a fiordha are rikis okkars wirdherlegs herra herra
Eriks med gudz naad Noreghs kononghs.

Begaa samtidigt: Transscriptum wm Swndby etc. Yngre: Sundby j Borge sokn.

Kong Erik udsteder ved Kantleren Arne Sigurdssøn, Provst ved Mariekirken
i Oslo, *Landsvistbrev* for Orm Gunlækssøn, der uforvarende dræbte Hall-
vard Nikolassøn, mod Betaling af de sædvanlige Bøder, Thegn og Fredkjøb.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler.

185.

12 Oktbr. 1394.

Oslo.

Eriker medh gudz naadh Noregs kononger ok Swerikis ret-
tar ærfuingæ sendir ollum monnum þeim sëm þetta bref sea ædher
heyra q. g. ok sina. veer vilium at þeer vitir at veer hafuum j hæidher
vidher gudh ok sakar godhra manna bønastadhar ok æstir þy profue
sëm her fylghir¹ gefuet Orme Gunlækssyni er Halwarde Niklossyni
vard at skadha vfrisyniu landzuist medh þeim hættæ at han bote vider
gudh ok ærfuingia hins daudha ok luke oss fullan twifaldan þægn ok
falt twefelt fridhkaup ok hafue loket jnnan tolfmanadhæ fra þæssom
dæghi ællæggher hæfuir han ænga landzuist. Byodhom veer ærfuingium
hins daudha at taka sætter ok bøter af honom æstir þæirra bætzsra
manna lugha dome sëm systlunadren tilnæfnir a hwarre twægga half-
wunne. En fulkomligha fribyodhom veer hworium manne vandhrædhæ
at auka æder auka lata vidher han hedhan af vin þetta maal. Nema
hwar sëm þet gerer vili hafua firigort fee ok fridhi ok værdhæ aldræ
botamadher sidhan. Var þetta bref gort j Oslo a manadaghen nest
fri væltramæsso a setta are rikis vaars Noregs. Profasten at Mari
kirkiu j Oslo herræ Arne Sighurdzson canceler vaar incighladhe.

(¹) Findes nu ikke.

Biskop Eystein af Oslo tilskriver Indbyggerne af *Hvitesøids Sogn, Tyresdal, Nissesdal, Fyresdal, Skafsaa og Mo* (i Thelemarken) et *Hyrdebrev*, hvori han advarer mod de hos dem mest gjængse Laster og Feil, paataler *Mandraben*s store Hyppighed og Omgangen med *bansatte*, giver Forskrifter om Bøndernes *Udredsl*er til Geistligheden ved *Visitat*ser og *Begravel*ser, meddeler *Indulgent*ser til en Del Kirker, lover dem til flere, naar der gjøres Bod for tidligere Ulydighed, men negter Skafsaa Sogns Indbyggere samme paa Grund af vedvarende Trods, giver Forskrifter om *Sakramen-*terne, *Faste* paa Helliglegemsdag etc.

Efter Afskr. fra 1426 (se nedenfor ved 22 Febr. d. A.) i Biskop Eysteins Jordebog („Den røde Bog“) i den Arn. Magn. Saml. i Univ. Bibl. i Kbhvn. fol. 21—22. (Trykt med Normalorthographi i Munchs og Ungers Oldnorske Læsebog (Chra. 1847.) S. 133—36 og i Latinsk Oversæt. i Pontoppidans Annal. eccles. Dan. II p. 244—48. — Jfr. ogs. Keyser, D. n. Kirkes Hist. II S. 426—29 og Munch, D. n. Folks Hist. VIII S. 355—57).

186.

11 Novbr. 1395.

Gimsö.

Weer Øystein med gudz fforsio biscoper j Oslo hælsom ollom monnom j Huitisæides sokn Tyrisdale Nizsisdale Fyrisdale Skafsaa ok Monom q. g. ok ware æuælaghre blæzan nest ær wer ner ydhær warom firir ix aarom funnum weer mykit afaat vm sumligha lati hia ydær wæra. sæm ydarum salom vaderliger æro oc swa huat afaat er med ydart sidfærði oc swa lede þeer oss imiss ærende sæm stundum foro j æfue millom vaar oc ydhar oc stundum millum prestæ þæira sæm ydhær wærdhæ skipader oc almugæns. En af þuj at weer kænnom oss skyl-duger wæra raad a læggæ oll þau malæfni sæm kristinsdomenom warda her med ydhær gefue gudh at weer mattom þæt swa hugsæ ok firir-sæigia at þæt wære sialfuum gudi till lofs ok æro kirkium till nyt-sæmdar oc ydhær till hugnadar bade þessa heims ok annæs sæm weer fyr badom gud j waro hiarta oc brefue oc nu bidhium ændænyum ver waræ giærd nw sæm wer gerdom med rade oc samþykt waræa korsbrødra ok þæira bæzstræ ok ælzstra bonda sæm þaa hia oss waro ok ær þoo æn þuj wær litit vmbætræd fyrst funnum wer med ydhær afaat wæra vm þæt sæm mæst wardar at þeer hafuær æi swa kærleika huar till annars sæm wæra skuldi þuj at mandrapp þuj wær hændæ hær meir æn j nokrom adrom bygdælaghom hwar med wer vndirstandom kærleikan þunnæn wæra ydhær j myllom allræhælst saker þes at ymisær af ydær bæra giold oc batar vp æftir sinæ frænder sæm af ero tæknær vforsyniu þo hæ(m)nast þeir swo fast siidan sæm fyr. Ero þæt þau wærsta færrad sæm wæra megho lofua frid oc grid oc sidan bæra ofwnd æa sino hiarta ok illan wilia till þes sæm han fyr sættes vider. Ok mughu þeir ær æa þær sættir gera gridnidhingiar æitæ ok fullir drottans sui- karar luttakande æuærligre heluitis pinu med diæflinum siæluum sæm

faller med ofwnd oc alsko ær ok med hins fula Judas ær suæik siin herra med kosse sœm fridarmark skuldi wæra. Swa syntizst oss ok at þeer warezst æi swa banfœrdæ mæn æder þaa sœm forbodadher ero af heilagro kirkiu sœm tilhœyrælikt wære, þuj radhom wer ydhær aa minnom ok hardlighæ biodhom at þeer warest þeim hædan j fra sœm hina fulasta æiterorma þuj at swa sœm ormren skadar likamenom manzens med æitri sino swa skadar ein banzættær man ædher then sœm j oppenbaræ vlydnj lifuir salennæ þuj at hwar sœm samnøyter banz mannæ fæller j baan med honom ok swa likamenom med þuj at morgh ero dome till thes at firir ruangra manna skuld faa rettlater men ofta storan skada, gøymer ydhær þuj giorlæ at all grid ær þer gefuær se med hiæрта gordh oc goymd. Ok at ængin samnøyter banzmonnom ædher af heilagre kirkiu forbodhadom. Sw warazst ok giorle vm æmbette ydhart sœm ydhær bær vm paskar taka at ther ganger þer till med alre audmyukt oc wyrðning æin timæ aa hwariu aare þuj at hwer sœm swa ær vm þriu aar at han taker ey æmbete værder af þuj utlæger æstir krisnum rette. Ok af ængom meghær þer þæt hafua vttan af ydrum sokna preste En tho at þer seer j ollum skilum vttan med hans loffue En siidhar megho þeir sœm j vskilum ero ok þuj taka þeir þæt æmbete j forbodhe ok ær tha wær tækit en wæra latit. En wer haldhom þeim vtækit hafua aa laghannæ wægna. Ok þuj þræmer aarom framlidnom skulu wer þaa sœm ær swa j forbodhe þaka lata lysa vtzlægæ þuj wærer allær j lydnj wider gudh ok oss. værder ok nokor *bretligher bete sœm fyrst tæker heilogh kirkia ok weer aa hennar wægna gærna alla till nadha sœm nada ero værder. Swa ok sakar þees at biskup heifuær sialdan faret her mædher ydhær visiteranda æfuær imisa vm hwar honom reidho gæra skall þuj see ydhær kunnikt at þer sœm tiundar gerazst taka prestar mote biskupe sinom swa at kirkian af sinu vphældis goze hielper þeim altz ænkte þer till. Swa bær ok bondom þer sœm ey gerezst tiundh reidha biskupe kost ok hæstæ foder vskaddu kirkiunne vpheldis gotzæ. Ok af þuj at her aa Tælamarken hafua bønder sik skillt at gæra biskupe skat aa huæriu aare oc reidhu þa han fær at lærmæ barn ok preste reidhu firir twa luti tiundar ok þridia halda vppi kirkium sinum þuj biodhom wer ydhær bondom ollom at þeer gerer swa saman reidhonæ sœm aa ær laght þeim j hænder sœm oss firir kost sagho. Rækker þæt æi till þa læggir swa mykit till at widertaku men see skadalausir þuj at ænguleidhis wilium wer kirkiunum þer vm þyngia. En hwar sœm wil þæt æy at gæra wilium wer at hanom nættizs æmbete af tha hæilagræ kirkiu mædhan wer sieluer j kirkiu durum þeim loglighæ æmintum swa ok at þeer seer annen timæ vissare aa þa reidhu

vtt at gæra. Skipum weer swa sëm ok gëmizst vidara huar aa Þalamarku at þa er biskup byder reidhu sina vtt at gera weer æder war øfterkomande gere huær meðher laups wyrði j smøre oc adhrum þeim lutum sëm till kostær høyrer ok hæsta fodhers ok anduarder vidertaku monnom mædher prestænna vitorde twim æder þræm kirkiu fiarhaldzs monnom æder adrum sëm þeer till welir ok vituenasto ero. Ok later þeim reida j nesta garde kirkiunne sëm viderkuæmeligh hus ero swa at alt see saman komet ok reitt tha er biskup kómer till gards ok han fæ þa þeim j hondh sëm ther skal firirsia. Løyper þer nokot ifuer sëm till kostar ær þa biskup fær afgardhe þa hafue thet sialuar bøndar æfter swa þoo at biskup vnni widertaku monnom þer af nokot firir sino mædho sëm honom synizst skynsamlekt vera. En æf þæt rækker æi till þaa see bonder skyldugir till at læiggia swa at nøghetz. En þo at oss þotte nw sumum stadhom nokot afat vera vmberom weer thet firir þuj at weer fínnim vidertaku men vilugæ vera oc swa jmisan almughen. En þa ær profaster fær einsaman at visitera wilium weer at han liggi hia prestom ok aa þeira kost þer þeir sitia. En þer sëm æi sitær prester. þa reidhi kirkiu fiarhaldz men honom widerkuæmelighan kost oc hæstæ foder sëm forn wane ær swa at æi see kirkiunne þynght mædher nokrom gestom, En at æi see missæmiæ millom ydhar ok presta þeira sëm ydær wærda skipadher wilium weer at hædhan j fraa late hwar prester sik at nøghia j fullæ vtfærdh ku ædher kyrvyrðhi. Er ok swa at men ero swa frodhe at þeir wilia æi preste bodh sændæ ædher æi hælgha oliian taka þo wilium weer at prestens retter æi minkki þer af vttæn nokor see fateker swo at han æi formughe þæt vtt gæra þuj at weer wilium at prester ølie ok alla reidhu wæiti swa fatøkom firir gudz skuld sëm rikum firir værlønar skuldh æf þeir þæt þurfui kræifuia ok þeir sëm æi formugha gefua fullæ vtfærdh gefue halfuæ ædher minna æfter æfnom sinum. En firir barns liik huart wilium weer at þeer synir æi prestom ydhrum vikumat smørs till þers er þæt ær þriggia wætræ gamalt. En siidhan till þers þæt ær þolf aara half løypi ok sidhan til þers mæder kæmber j bondæ logh græidizst j vtfærdh lauper æder twa aura forngildæ æstir twi sëm gort heifuir wæretjhwariw bygdælaghi her till. Ok j innargangu gefuin vikumater smørs sëm gefuet heifuir weret ifuir alla Tælamarkena eftir stora daudan þot j adrum bygdalaghom sëm tiundh gerez ok anan offærdaghar haldhes vppi gofuz minna sëm ver ok mædher ydhær sandum þa wer fyrmeir forom. En þot prester se skyldugher ydær alt æmbete kaupalaust weita þo eror þeer honom þetta skylduger at halda. En æf nokor er þen er preste wil æi þettæ vtgera sydhan prester he.

fuor siit æmbete weit ædher hælder preste reidho sinæ þa maa prester ganga j kirkiudyr ok sætia honom þriar fimter til sinnar skyldu. En æf æi er loket jnnan þeira þriggia fimta þa ma prester honom halda all æmbete af kirkiunne, Varezst ok prester at þeir halde æi ruanglega nokrom manne æmbete þuj at þeir standæ þeim dom firir er þeir æmbettit halda ok oss gefua þeir fiarsæktir ok þer mædher eyga von stora plago ok refster. Ok biðhiom wer allæ prestæ her ok biodom at vera sinom soknar monnom græida ok audquæda j ollu sino presta- legbo æmbette sæm monnom af þeim þarnazst sæm þeer wilir hafua løon af gudhi þak af oss. ok waraz wara ræifstir. þæt sama radhom wer ydhær bondom ollom aminnom ok hardleg hæ biodhom at þeer halder presta ydra j hæidher ok alre wyrdning sæm ydræ sæder. firir gudz skuld ok þeira æmbetti skuld ok verer þeim lydhuger ok æfter- latogher takande þeira fortalu ok kænndom medh kærleikæ swa som þeer skylduger eror ok gøymer x gudz bodordh medh rettre trw ok warez siau hofwudsyndir medh þuj mæiræ sæm ver hafuum nw sialfuer ydhær þeel ok predicat heidrir gudh ok ælskir ydhan jæmkristin swa at gud moghe ydhær j þessare wæroldh ælskæ ok æstir þettæ liif heidra medh himirikis verdløn. Ok swa at theer aller wærde þes nio- lande at wer sialfuer till ydhar komom wilium wer ydhrar kirkiur hæidra medh afgiftom ydær ok ydrum æfterkomandom till hugganar ok sala hielpar ok ollom retskriftadhom monnom til syndæ aflausna ær þiit komma a þeim daghum er sidhameir næmfnez ædher þeim hialpa med: sinom almosom fyrst til Huitæsæidz xl dagha aflat till Biar xx dagha til Þuæita kirkiu xx dagha ok kirkiunne aa Roholte oc j Þridiun- genom .x. dagha til huærri þeira a huern joladagh attandadagh þræt- landæ dagh ok fioræ Marimessodagha paska dagh hægæ þorsdagh huita sunnudagh trinitatis messo dagh Jonsvakudagh Olafs vaku dagha badha Michals messo dagh ok alræ hæilagræ messo dagh kirkiu messo dagha ok kirkiu drottæns dagha j huærri kirkiu ok swa oftæ sem gudz ordh værdhæ firir ydhær tett medh predikæn ok swa oftæ sæm þeer hielper kirkiuminom medh ydhru oc almosom en hinir allæ ær kir- kiunne gotze huat þæt er j lausu ædher fastu minnæ ædher meira huat þæt er lakt till prestbordzens ædher vmbota kirkiumum af kirkiumum hædrægga medh stold falserekning æder ofkappe alliger ok varn skat æfterhalda vittan wart minni skulu vita sik j banne wara ok gudz ruædhi sancte Peters sancte Paals apostola hans ok won æiga at þeir fæe bra- dhar heindir badbe þessæ hæims ok anners, geymir ok giorla alla saman at þeer gerer Ruma skat talan peningh þen minstæ ær fæller af konunghs steidia þwar man sæm æmbete tæker aa þa peningæ sancte Peter aa

Rome ok þuj ætir þæt Roma skatter. were *gudz medh ydher allom saman ok biðhir firir oss wer kannom oss skylduga wæra ydra aldre gløymæ framleidhis af þuj at firir oss er tett at bønder j Molanda sokn ok Monom biodhæ sik til bætranar ok ifuirbota vm þæt vplaupp er þeir gerdho nest wer visiteraðom wilium wer þeim gernæ till nadhæ taka þa þeir firir oss koma ok wilium wer hæidræ þeirræ kirkiur medh afgiftum xx daga till huerre þeirræ j adernæmpdæ daga. En þeir af Skafsaam hafua sik sialfuar wuærdæ gort nokra nadha mædhan þeira þrizska ok wonzskæ wax ok æi minkar swa biodhom wer ok ydhær ollom heilagt halda a helgi likams dagh ok fasta firir medh huitan maat ær þen dagher þræm vikum dagstæt æftir hælgha þorsdagh vm waret ok þer medh wilium wer vnnæ kirkianum ydhrum afgiftir swa huerri kirkiu þen dagh sæm j sielfou brefueno stænder vmfram allar þæær afgyfter sæm laghen hæidræ þen dagh mædher. war þetta bref gort j Gymsøy Martæins mæsso dagh anno domini m ccc^o nonagesimo quinto vndir waro jnciglæ.

Hr. Nisse Iverssøn (*Rosenkrantz?*) og Hr. Wulf Pogwisch den yngre, Riddere, samt Henneke Lembeke, Væbner, erkjende at have modtaget de 4000 lødige Mark, som den afdøde Kong Haakon af Norge og Sverige samt hans Fader Kong Magnus havde laant af deres Forfædre.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (N. Saml. 3 Afd. Fasc. 5 No. 6).
Af 8 Segl vedhænge No. 1, 2, 6 og 7.

187.

5 Marts 1396.

Asnes.

Wy her Nysse Ywerssøn her Wulf Pogghewische de iunghere riddere vnde Henneken Lembeke knape bekennen vnde betughen openbare yn desme yeghenwardighen breue dat wy vnde vnse eruen den edelen heren konyneck Haken to Norweghen vnde to Sweden dem god gnedich zy mit willen vnde mit ja quijt vnde los laten alder manynghe vnde schult de vs van rechteme erue van vnsen olderen to komen is yndem openen breue de de spreckt vppe veerdusent lodighe marck houetstolis vnde vppe groten schaden dar to desses vorscr. breues houetstolis vnde schaden manynghe vnde schult vorscreuen late wy her Nysse Ywerssøn her Wulf vnde Henneken vorscreuen vor vs vnde vor vnse eruen vnde vor alde de dat løf van vnser wegghen yndem vorscreuenen breue entfanghen hebben den edelen konyneck Haken vnde syne eruen mit synen medeloueren quijt ledich vnde lœs wer ouer dat wy anders yeneghe breue yn vnsen weren hadden edder vœnden edder worden de konyneck Haken edder konyneck Mangnus syn vader utegheuen

hadden de en scholen dem edelen konyneck Haken edder zynen eruen nummernote to schaden edder to hinder komen. To tughe alle desser vorscr. stücke so hebbe wij her Nysse Ywerssœn her Wulf vnde Henacken Lembeke vorscreuen vse yngheseghele mit willen henghet vor dessen bref mit den yngheseghelen vnsrer vrunt der erbaren lude vnde riddere her Bendictus van Aleuelde her Claws Rennouwe de anders hed Kerle her Wulf Pogghewisch de eldere her Claws van Aleuelde vnde her Hinrik van Aleuelde de hir aen vnde ouer wesen hebben vnde den dit wittik is. Screuen vnde gheuen to Asnos na godes bord dusent iar dreihundert iar indem sœs vnde neghentyghesten iare des sondaghes inder vasten wen men synghet oculi mei.

Bagpaa, noget yngre: her Niels Ywersson her Wlff Pogwisch oc Henneke Lembeks quittebreff paa iiijm lœdhige marck.

To Mænd kundgjøre, at *Steinulf Sumarlidsson* erkjendte, at han havde oppebaaret Bøder af *Björn Veterlidsson*, der af Vaade dræbte (hans Søn) *Thore Steinulfsson*, samt af *Andor Olafsson*, der var tilstede ved Drabet.

Efter Orig. p. Perg i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. II No. 464, jfr. m. I No. 482.)

188.

16 Marts 1397.

Berge.

[Ollom] godom monnom kunnig[ærer] ek Þollæiuær Ewindær sson ok Þæiodoluær Þordær sson q. g. ok sinæ [mitt] vilium ydær kunnigt gæra at mitt varum a Bæirghi sem ligær j Molgadalæ a Þælammor-kennæ freadaghin j annare viku fastu a viii aræ rikis waar vyrdaligæ herræ herræ Erikær med guds nadd Noregs konongær sagum ok hæyrðum a at Stæinuluær Sumalidæ sson vidær kæindisz at han hæfdæ vpboeret ok intækit at [gæiold¹ af Bæiornæ Vætælidæ syni ok Andore Olaf syni sem atvisstæman var at taka af Þorær Steinulfz sson vidær kæindiz þa Stæinuluær at hann hæuer hæimp(t) gæiold ful ok ol af Bæiornæ Vetelidæ syni som af tok Þorær iffæresyni ok at vistær bœtær af Andore Olafs syni þær haur lokæt mer fystæ sal ok æfstæ ok ol þær j mællum þær wm gæuer ek þæim kuitæ ok allungis lidugæ firir flyrnæmdæ [gæiold¹ ok atvistær bœtær. Til sannyndæ settum mitt okor insiggæ firir þættæ bræf er gæiort var a degghi ok are sem fyr sægir.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Fire Mænd kundgjøre, at *Thormod Ketilsson* og hans Hustru *Gyda* erkjendte at have solgt til *Arne Drengsson* 3 Öresbol Jord i *nordre Hyppestad* i Thjodalyngs Sogn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigaarkiv. 2 og 4 Segl vedhænge; 1 og 3 maogle. Sigillat. forb. med fölg. No. og Brev nedenfor af 5 Febr. 1517. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 882.)

189.

8 Oktbr. 1397.

Bergan.

Ollom monnom þeim sem þetta bref sea ædar høyra senda Aslakar Audunson Þiostoluar Benedikzson Gestar Eiuindason ok Heidin Amundason quædiu guds ok sina kunnikt gerande at .aa. manadaghen nesta firi veltanetar aa. ix are rikis wars virdulighs herra herra Æiriks med guds naadh Noregs konungs, varom mer aa. Bergonom j Sanda sokn .aa. Vestfoldh saom ok høyrdom aa, ja ok handarbandh þeira Arna Drengssonar ok Þormosz Kætillsonar ok Gydhu eighin kono hans med þui skilorde at Þormodar ok Gydha fyrsagdh hiun kendosz ok vidar-gengo at þau hafdu selt Arna fyrsagdom þriggia aura boll jardar j Hippistadhun nørðra gardenom sem liggar j Þiotalings sokn med alluu lutum ok lunindom sem till liggia ædar leghet heuir fra forno ok nyo vtan gardz edar jnnan, frialst ok akærelaust firi huerium manne. Jtem kendoz ok Þormodar ok Gydha opnemf at þaugh hafdu vpboret af Arna Drengssyni ofnemdom fyrsta peningh ok øfsta ok alla þer j millom efter þui sem j kaup þeira kom firi fyrsagt iii aura bol j Hipistadum, Ok til sanynda her vm settom meer voor jnsigli firi þetta bref er giort (var) a dæighi ok are sem fyr sæighir.

Bagpaa, lidt yngre: Bref vm Hypistadar j Sanda sokn.

To Mænd kundgjøre, at *Gudthorm Thormodsson* og hans Hustru *Eidborg* erkjendte at have solgt til *Arne Drengsson* 1½ Öresbol i *nordre Hyppestad* i Thjodalyngs Sogn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 2det Segl vedhænger. (Sigillat. forb. med foregaaende No.)

190.

22 Oktbr. 1398.

Bergan.

Ollom monnom þeim sæm þetta bref sea ædher høyra sænda Þorder Guñwalzson ok Aasvalder Ogmundason quædiu guds ok sina kunnikt gerande at mit warom aa Bærghom j Sanda sokn. aa. tysdaghen nest firi Simonis et lude saom ok høyrdom .aa. at þeir hældo handom saman af æinni halfu Arne Drængsson ok af annera halfu Gudþormer Þormodzson ok Æidborg æighin kona hans med þui skilorde at þau kændozst at þau hafdo sælt halfs annes øyris bool j Hyppistadum sæm

ligger j Þíodlings sokn þoo j nérdrag(ardenom) fra sik ok sinom ar-
faum ok vndir Arna fyrnæmfðan ok hans arfua till æuerdalegha æighe
ok slz afrædezst med ollom lutum ok lunnyndom sëm till liggia ædher
legbet hafua fra forno ok nyu vitan gardz ok innan. Sva kændozst þau
j sama handerbande at þau hafdo vpboret af ofnæmfðom Arna fyrsta
pening ok ofsta ok alla þer j mellom æfter þui sëm j kaup þeira kom
ok till sannynða settom mit okor incigli firi þetta bref er gort var a
x sare rikis okars vrydalighs herræ herræ Eriks med guds naad Noregs
konongs.

To Mænd kundgjøre, at de var tilstede og hørte, hvad der tilkom *Asbjörg
Smidsdatter* i *Byrgen* (nu Bølgen i Haugs Sogn paa Ringerike?) og i 3
Gaarde i Sigdal.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnö i Sjælland. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 422 og 477.)

191.

23 Januar 1399.

Löken.

Ollom monnom þeim sëm þetta bref sia ædæ hæyræ sændæ
Hacon Asulfsson ok Euindær Gudþormsson quædiu gudæs ok sina
kunnikt giærande at mit varom a Lœykene ær liggær a Ringarike j
Hogssokn þorsdaghen næst firir *conuersacionem sancti Pauli a x ære
rikis okars værduleks herra herra Eriks med gudz nad Noregs kongs
saghom ok hæyrdom a, at Asbiorghe Smidz dottær burde j anæmdom
jordom, swa myket fyst j Byrghene ii œyris bool ok ii pæningabool
sëm liggær a Arnæsi, j Þingilstadhom sëm liggær j Sigdale halft œyris
bool ok vi pæninga bol, æn j Skrarudhi halft œyris ok vi pæninga bol
sëm liggær j Sigdale, j Langorudi œyris bool ok pæningsbool sëm æn
liggær j Sigdale. þetta var giort dægghi ok ære sëm fyr sæghir ok til
sænninder sætto mit okor insigli firir þetta bref.

Tre Mænd kundgjøre, at *Rollaug Gudthormssøn*, Lensmand i Lider, førte
Vidner for, at han af *Thorleif Olafssøn* og hans Hustru *Olof* havde er-
hvervet Retten til 2 Öresbol i *Dolin* i Heggens Sogn paa Modum og ti
en Hoppe, som *Haavard Jonssøn* havde frataget *Olof*, samt derfor erlagt
Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se nedenfor Brev af 14 Juni 1414.)

192.

Vaaren [c. 1390—1400.]

Vigustad.

Ollom monnom þæim sëm þetta bref sæia ædder høyra sendæ
Aslakær Tubbæsson Gunnar Þorgæirdsson ok Gæstær Þollæifsson q. g.

IX.

13

ok sinæ warom mææ[r a Vigustadom er lig]ger j Frawna sooknt j Lidhom j rættæ stæfnæ bynum a midvikudaghen næstæ firir paalm[sunnudagh a] a [a]re rikis wars wyrdæligs herra herra Æirix med gudz naad Norighis konoghs. Saghom [mæær ok høyrdom a at] Rollaughæ Gudþormdsson lænsman j Lidhom løyddi þer twæggjæ mannæ witne firir [er swa æi]thæ [H]auardzsson ok Bændicthæ Æinardzsson en swa ssworo þær a book med fullom æidstaue [at Rollaughæ] Gudþormdsson hafde stæfnt Þollæyui Olafssyni ok Oloouæ kona hans til fyrnæmdæ Vigustadæ [at profuæ] wm twæggjæ auræ booll j Dolinæ ok wm hoors þet sæm Oloof sagdhe at Hauardær Joonzsson hafde [bo]r[et] af henne med jvir valde ok þæim þa badom hionom loglighæ firir stæmfdom. þer æfter løyde Rollaughæ Gudþormdsson twæggjæ mannæ witne þau er swa æitæ Biorn Nicolossson ok Anbiorgh kona hans en swa sworo þau a book med fullom æidstaue at þau waro j hiia ok høyrdom a þa er þau kendis firir okkær Þollæyuær ok Olooff fyrnæmd] hion at þau hafde sæælt Roollaughi fyrnæmfdom badhe med ja ok handærhande twæggjæ auræ booll [j Dolin]æ er liggær j Hæggjinæ sooknt a Modæymi firir tweymæ arom fyrræ en þæssæ stæfnæ mal bade med lutum ok lunnyndum sæm til þæs twæggjæ auræ boollæth ligger æddær læghet hæuir fra forno ok nyio wltan gardz ok jnnan frialst ok hæymolt firir hworium manne ok vm æith hoors sæm Oloof fyrnæmd sagdhe [at] Hauarder fyrnæmfder haafde af henne med jvir wælde ok med ollo þi sakmæle er addærnæmfder Rollaughæ kan at vp at spyria en vloglighæ kan væra jvir faræth. kendis ok addærnæmdæ Þollæyuær ok Olo[of] at þau hafde vpboræth fystæ pænigh ok øfstæ ok allæ þer jmællum af ofthnæmdom Rollaughe firir addærnæmdæ twæggjæ auræ booll ok til sandz vitnis burd þa sættom mæær wor jnsigli firir þetta bref ær giort var a degghi ok are sæm fyr sæghir.

Bagpaa: howdbref om Doline er ligger i Heggene a Modem.

Tre Mænd kundgjøre, at *Paal Gunnarssøn* erkjendte, at hans Fader havde givet sit Frøndebarn *Egileif Kaaresdatter* 1 Hefseldebol Jord i *Øvre Lindhoal(?)* i Hauner Sogn paa Sinnen (Land), hvilken Gave Paal stadfæstede og erholdt derfor af hendes Husbonde en Ko.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Huller efter 4 Segl.

193.

Sept. 1399—Sept. 1400.

[Land.]

Ollom monnom þæim sæm þettæ bref sea ædær høyræ sændæ Eirikær ok Havardær Sigvaltz synir ok Halvardær Esteinsson q. g. ok sinæ mer villium ydær kunnikt gera at mer varom j hia saghom ok

bæyrdom a at Paall Gunnærsen kendistz med fullære vidærgonghu at fader hans hafde gefuet Ægileiuo frænbari sino hefseldo booll jærdær j Lyn[uh]uale j æfræ gardinom sëm liggær j Haunæ sokn a Sinninom fralst firir huorium monnom ok Paall fyrnemdær samþykkti Ægileiuo Kæræ dottor henne ok hennær erfuinghiom till æuærlighræ eigho ok gaf Sigurdær eigin bonde hennær Pale after j mothe einæ ku ok firir sannyndæ sakir settom mer voor inzsigli firir þettæ bref er gort var a xi are vaars wyrdulæx herræ herræ Eirix med guds naad Noregs konogs.

Tre Lagrettemænd i Gudbrandsdalen kundgjøre, at Brødrene *Olaf* og *Eirik Dagssønner* gjorde ret Odelsskifte sig mellem paa *Rindadal* i Faabergs Sogn.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger 2det.
(Se Brev af 1 Mai 1429 nedenfor.)

194.

[1390—1400.]

Rindadal.

Onom monnom þeim sëm þettæ bref se æder høre sændæ Gunner Sueinsson Siugurder Ogmundæson ok Gyrder Esteinsson logretho men j Gudbrandsdolum q. g. ok sinæ kunnigt gerandæ at meer varom j Rindædali er ligger j Vingæreme (j) Foghabergs sonk soom ok hørdom a at Olafer Dagzsson ok Eiriker Dagzsson broder hans giorde jorderskipthe sin a millom med þeim skilmælæ. at Olafer fyræfder skyldhe hafua j adernemfdo Rindædali so mykit ækærlægje sëm ligger vester fra gardenom ok þer med hialmsenghet, lofthet vndæberet ok þa æfræ stofuonæ ok iii alner vp fra stofuonæ sëm er ein kælære tofth ok sidænæ lodunæ ok flosset þet vestræ en Eiriker skyldæ hafua alt auster fra gardenom þau østre husen ok þo þei nedræ stouonæ eit giorde ligger fyrir austhen giærdænæ hans Eiriks sëm halft skal fylgiæ huar þeiræ ok oll onnor lunnynde sëm liggje vtthen garzs: goutunnæ auster fra gardeno skal Eiriker vppe haldæ en Olafer vester fra: var þettæ skifthe giort til ret odalz skifthe: ok þer med skulde þeir fyrnemfder brøder væra sater vm oll sin skifthe er þeiræ millom hafde farit til þessæ dagzs.

Bagpas, yngre: brev om Rindall.

Tre Mænd kundgjøre, at *Amund Tholfsson* overdrog til *Sira Gudthorm* paa Haabøl til Deling mellem Kirken og Prestebølet 5½ Øresbol i *Løvestad* (Leifestad) ved Mork (i Krænkstad), som *Thjostolf* og *Sigrid* havde givet for sin Sjæl, hvorhos han selv gav lige saameget og dertil endnu 1 Øresbol i samme Gaard.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af 1 og 3 Segl vedhænge.
(Brevet er falskt eller muligens omskrevet i 16de Aarhundrede).

195.

16 Juli 1401.

Haaböl.

Ollum mannom þæm sæm þætta bref sia æðhær høræ sændæ Eilir Steþænsson Þore Þar(a)lsson oc Halstan Þorason q. g. (oc) sine kunikt görande at mer worom a Hobelom j Mossedalle a laugurdag næst fire Maritte messa a xii (are) rikis wors vyrdel(i)gx herre Eirick med gvdz nahd Norikx koningx sogom oc hørdom a at Anund Þolfsson af hændet op jfra ser half sette aura boll j Løuestat som liger widt Mork oc øris bol j samre iord fire ser oc sine bon the adre vj gaf Þoostolf oc Sigridz firir sal sin frit oc frielst fire huari mannom af hendtet fo(r)ne Anund same iord oc half sette ørisboll sire Gwtrom a Hobøl til kirkian oc prest bolet med allen afrede som fire sagt var af forne hionum oc af hendeth taa aderne Anund halfsette aura bol fra seg oc sinom aruingiom oc wnder Hobøls kirkia oc prestebol oc thera formenne. Til sannindi settheom mer wore incigli fire þættæ bref ær gort war dag oc ar som fire sægher.

Ragpaa: Løuestadt i Krogstadsogn.

To Raadmænd i Tunsberg kundgjøre, at *Eilif (Tholfasøn)* paa Helin og hans Søn *Thorleif* sluttede en Overenskomst med *Thormod Halladssøn (Hallæssøn)*, Hr. *Ogmund Bolts* Ombudsmand, og vedtog at udrede 24 gangende Kjør for Undladelse af at betale *Leding*; til Sikkerhed herfor stilledes 12 Øresbol i *østre Helin* i Helins Sogn i øvre Borgesyssel.

Indtaget i No. 198 nedenfor. (Jfr. Dipl. Norv. III No. 445, 504, 514, 874 og 945; IV No. 716).

196.

10 Marts 1403.

Tunsberg.

Ollum monnum þeim sæm þætta bref sea eder. høyræ sendæ Asgauter Niclison ok Amunder Sigurdæson radmen j Tunsberge q. g. ok sinæ kunnigtgerandæ at a logurdagin næstæ firir Gregors messo anno dominj m^o cccc^o iiii^o warom mit y nørðra lutanom j Jonsgarde j Tunsberge, sagom ok høyrdom a at þeir heldo hondom saman af einne halfuo Elifuer a Helinæ ok Torleifuer son hans, en af annere halfuo Þormoder Halledzson vmbodz man herra Ogmundz Bolt. feste þeir þa Tormode fyrnemfdom fioræ kyyr ok tiugho j gangendæ kuum firir þa tiltalo sæm Þormoder til hans hafde vm leidangs fall skulo þeir wplukæ xij kyyr ath weternattom nu komer næstæ ok adra xij ath veternattom þer nest eftir ok wedsette þeir xij aara booll jærder j Helinæ j øystra gardinum sæm Elifuer siter a ok ligger j Helinæ bygd j øfra lutanom j Borgæsyslo koma ej fyrnemfder xij kyyr fram aath

haustino sœm fyr er skilt þá skal herra Ogmunder Bolt fylgiæ vj æra boole j Helinæ fyrnemfdo. lyker han ok ej adra xij kyr aath odro hauste sœm skilt er þá skall herra Ogmunder fyrnemfder eigæ ok frislige fylgiæ han ok hans eruinge xij æra booll j fyrnefndre jord Helino. ok til sannyndæ her vm settom mit okkor inzicgle firir þetta bref er giort war degj ok ære sœm fyr segir.

Bagpaa: bref vm iiii ok xx kyr af Bilifue a Helinæ.

Rolf (Rulof) Gyrdsson erkjender, at han til Thinge og med sin Hustru *Helga Gautsdatters* Samtykke har solgt og opladt til *Peder Michelsøn* Gaarden *Gautakil* i Røden Sogn (i Jæmteland) for 30 Jæmtske Mark, som han har oppebaaret.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Sv. Vitt.-, Hist.- och Antiq.-Akad. i Stockholm.
Alle 4 Segl mangle.

197.

1 April 1403.

Nesgata.

Alla the thetta. breff hære æller. sse. helsar jac Rwlloff Giordhson. vinlika. met gudh. kiennis jak met mino nerwarende opno breffue. a sæthho tinghe oplathit oc salt hæfua. thenne breffuisare. Peder. Michelson. eth goz j Rødhen sokn. som. kallar Gæwthækiel. fridht oc frælt. met allom til laghum. ængho wndan taknø. for .x. x. x. mark jemzka. hvilka .x. x. x. mark. jek kiennis wp bwrft hæfua j thesse daghandhe manna. nerwaru. swa som. ær. Erik j Tiwdastadum. Andres j Vikom. Hacon Assmarson. Biorn Torstenson. Ola Olafson oc Orm j Nesgath. mik til fulla næghio. oc mina. hustru. Helga. men swa ær. lather jak forder Rwlloff. quitten. tenne forde Pær offuer alla maningh. met godhom vilia och biradhna modhe stadfester jak howan. thit æuerdeliko æghio swa hanz arfuum. thet forscripna goz. fran mik oc minn arfuum. met minne hustru Helgha Goutzdotter radæ oc minne. Thit less mero visso. bedis jac met miinne for sagdho ælsklikæ hustru samtykke. tæssis godamanna incigle for thetta breff. Etix j. Thirwdastadum. Hæmings Olafson. [oc¹ Thullok j Aas. Ok Swenunghz laman. Scriptum. Niesgat. anno domini m^o. cd^o 3.º dominica jn passione domini.

(*) Igjen udslettet.

Gregors Haakonsson, forhen Prest paa Hof (Hudruth), og de andre Mænd udsatte Transcript af Brev No: 186 ovenfor.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle. Sigill: forb. m. Brev af 30 Juni 1408 nedenfor.

198.

28 Juni 1403.

Throndstad.

Þet se ollum monnum kunnigt at meer Gregors Hakonson fordom prester a Hofue Odder Þorersson Gudbrandr Niclison ok Asulfuer Aslæson warom a Þrondstodum a sanctæ Peters æftan sagom ok hærdom bref godræ manna med heilum hangendum ok oskadum inzicglum swa wattendæ ord fra orde sem her segir: [*Her følger No. 196 ovenfor.*] Ok saker santz witnisburder her vm settom meer wor inzicgle firir þetta transcriptum giort war a fiurtandæ are rikis wars wyrdeligs herra herra Eiriks mædr gudz naad Noregs konungs.

Tre Mænd kundgjøre, at *Thord Eyvindssøn* og hans Fæstekone *Elin Thoresdatter* solgte til *Eyvind Ljotssøn* $\frac{1}{2}$ Markebol i *nordre Hoal* i *Furefjærdingen* i *Heggen Sogn* paa *Modheim* med *Tomt* til *Håse* og med *Ret* til *Hugst* og *Havn* i *Skoven*, samt at de oppebare *Betalingen*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

199.

2 Marts 1404.

Heggen.

Þet se ollum godum monnum kunnigt at mit Aslæ Þorsteinson prester a Hegginnæ Asbiorn Haluarczson ok Ranæ Alfson varom a Hegginnæ sunnudaghen j þridia viku fostu a xv aræ rikis vaars virdulex herræ herræ Eirix med guds naadh Norex Swia Dana Gota konungs saghom ok hœrdum a at þau heldo hondom saman Þordær Ei-uindæson ok Ølin Þores dotter festar kona hans heldo j hond Eiuindzs Liotæ sonar ok seldo honom halfwæ merka bol j Hualæ j nœdra gardenom sœm liggær j Furæ fiordonghæ j Hegginnæ sokn a Modeimæ frialst ok akerslolaust firir huorium [mannæ¹ med ollum lutum ok lunnyndum fornom ok nyom sœm til þeire jardær hefwer leget. swa kennaz mit ok fyrnemd hion Þordær ok Ølin at mit hofwm vpp boret fyrstæ peningh ok œfstæ ok allæ þer j millium af adernæmdum Eiuindæ efter þui sœm j kaup vart kom. En fengho mit hionæn fyrnemd adernæmdum Eiuindæ swa myklæ tupt j fra nœrsta stofwonnæ sœm han hefwer nu gert vm frialsæ til eigho ok þer lauk han okkæ firir j motul swa godæn sœm iii kyrlogh ok j galtæ gœdan swa storæ tupt at han ma husæ vpp a oll huss ok hog ok homfn j skoghenom swa sœm honom til þeire tupt vel at nœghær fyrnemd tupt eighær han nu friallsæ en jordænæ fyrnæmda eftir okkræ dagha. Ok til sannyndæ her vm setti mit okkor jnsigli firir þetta bref er giort var degghi ok are sœm fyr seghir. þessæ tupt ligger j nordræ gardenom j Hualæ.

(¹) Tilskrevet over Brevet med Henvisning hid.

Fem Mænd kundgjøre, at *Thorgeir Bergssøn* og *Ingebjörg Thordsdatter* bleve forligte om den Arv, der faldt efter *Thorlak*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 5 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 279.)

200. 7 Marts (28 Febr.?) 1404. Logby.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea ædder høra senda Halnædr Rolfssun Salmundr Gunnarzssun Grimer Haluarzssun Biorn Þorerzssun ok Biorn Ræidarzssun q. g. ok sina kunnikth gærande at fredagen j iii viku fastu ok xv ære rikis wars vørdelix herra herra Æirikz med gudz naadh Norekz konongs varom wer a Logby sem ligr j Digranes sokn sagum ok hørdum a handrbandh Þorgerz Bærgs sunar af ænni haluo æn af annare Inggibiorg Þorzdottir vaar þet j þeira skilorde at fyrnemf Inggibiorg gæk oor þeima iordum sem sua hæila Logby Billarudh ok Grasiðho bar vp Inghibiorg af vskipto siin kirkiw klædhe ok æinna sylgio ok æiin ringh sidan till hølningis þeira j millum lausa gozseth waro þau þa saanth ok alsatt vm þæn arf sem fæll after Þollak ok oll viddrskipti ok till sannynða her vm seette mer vor ingsigle fire þetta bref ær giort vaar *dæidi ok ære sem fyr segir.

Atle Sigurdssøn, Bonde paa Sigmundnes, kundgjør, at han har solgt til *Sira Steine Peterssøn*, Prest paa Mo, en Kølæies Jord i *Hole* i *Biverdalen* paa Lom og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. paa Gaarden Offigsbø paa Lom. Alle 4 Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. III No. 598.)

201. 24 Februar 1405. Mo (Lom).

Ollum monnum þeim sem þettæ bref sea æder. høeyræ. sendir Athle Sigurdzson. bonde aa. Sigmundænesse q. g. ok sine. þet se yder kunnigt. at ek hefuer sællt siræ Stæinæ Petersssyni preste .aa. Monum æinæ kyr læigu jærdær j Holenum er ligger .aa. Loom .aa. Bifuær dalenum. til æuerdligre æiighu ok allz afrædes med ollum luttum ok lunnendum fornom ok nyum vittæn gardz ok jnnæn frealsæ ok heimolæ firir huarium mannæ. Sua kiænnizst ek ok fullæ vidergongu væiitir at siræ Stæini adernæmfder hefuer loket mer uell med fulnæde allæ værdaura firir fyrnæmfde kyr læigu jærdær j. Holenum efter þi sem j kaup ockort kom. ok sakar sannyndæ setto þærssær goder lagretto mæn sem biavaro þæssare minni giærd ok vidergongu .aa. Lauppars mæsso dagh .aa. Monum. Erlænder Estæinsson. Estæin Gudbrandzson ok Æiwinder Narfæsson sjin jnzægli med mino inzsigli firir þettæ bref er gort var

aa. Monum .aa. dæghi adernæmfðum ok aa. xvi aare rikis miins. wyr-
duligs. herræ. herræ Eiriks med guds naad Noregs konungs.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff for Hollen.

Olaf Halloardssøn, Prest i Herestad, og 3 Lagrettemænd i Lane Skibrede
kundgjøre, at *Arvid Anderssøn* erkjendte at have solgt til *Jon Olafssøn*
6 Oresbol Jord i *Hellebek* i Skriksviks Sogn og at have oppebaaret Be-
talingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af 2det og 4de Segl vedhænge.

202.

18 Mai 1405.

Herestad.

Ollum monnom them som thetta bref see heller hœra sendher
Olaf Haluardzson pr(e)ster j Herestade Thore Amundzson Torleiff Gud-
mundzson oc Ellingher Svensson lagrettismen j Laneskiprede q. g. oc
sina kunnuct gerande at wi varum (j) Heristade anno dominj mcdvto
sancte Eriks dag sogom oc hœrdom a at the heldho handom j saman
aff eine halfuo Aruidher Anderson en af andhre halfuo Jon Olafson med
them skilordom at forde Arvidhe kendis for os at han hafde selt forde
Jon vi aura bool jord j Hellebek som ligger j Skrixuik sokn med allom
them lutom oc lunnistom som til forde jord ligger eller lighet hafuer
fra fonno oc nyio vian gardz eller janan engom lutom vndhen [teken¹
fra sik oc sina arfvinga oc vnder Jon forden oc hans arfuinghe til
æuerdelige odals eign kendis oc tha forde Aruidh at han hafde vp-
boret fœrsta peningha oc œsta oc alla ther j mellom ephther thy som j
kaup theris kom sik vel til nægis. Til sannighen her om hengiom wi
voor jnsigle for thetta breff som giort var a are oc degi som fœr
siger etc.

Bagpaa: bref om vi aura bool j Hellebek. — Paaskrevet 4 April 1704.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Tre Mænd kundgjøre, at *Halloard Kolbjørnssøn* solgte til *Kolbein* og *Thor-
geir Gudbrandssønner* 2 Markebol Jord i *søndre Finholt* i Aulins (uu i
Udenes) Sogn paa Romerike for 38 Kyrslag.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl (Bomærker) vedhænge.
(Se nedenfor Brev af 6 Januar 1412).

203.

21 Sepbr. 1406.

Finholt.

Ollum monnum þeim sem þetta bref seæ edr heyra. senda
Ogmundr Palsson Aslaker Eiríksson ok Reidulfuer Haluardzson q. g.
ok sinæ. kunnigt geraude at mer uarom a Finholte Matios messo dagh

um hausten a xviii. are rikis uars uirdulix herræ Eiriks med gudz nad. Noreghs konungs. saghum ok heyrðum a at þeir heldo hondum saman af eiane holfuo Haluardr Kolbiorneson. æn af annære. Kolbein ok Þorgeir Godhbranz synir. med þi skilorde at Haluardr fyrrnæmfdr seldi adr-næmfdom brøddrum. tueggjæ markæ boll iærdr j syddræ gardenom Finholte j Auline sokn a Raumæriki firir atian kyrlagh ok xx. ok lukæ a fim arom. ok frialse iordenæ ok heymolæ firir *manne huorium manne. med ollum lunnynðum uttæn gard[z] ok innæn. till sannynði settum mer uor insighli firir þettæ bref er gort uar a degi ok are sem fyr seghir. Bagpæ: bref om ii marke bol.

Arnstein Ulfssøn kundgjör, at han har solgt til Thorleif Ogmundssøn 2 Löbsland i vestre Geikstad i Sande Sogn (Sandehered).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af Seglene vedhænge No. 2 og 4. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 310 og V No. 285 samt Breve nedenfor af 7 Januar og 28 Februar 1465).

204.

15 Mai 1407.

Sande.

Ollom monnom þæim sum þetta bref se æder høyra sænder Anstæin Vlfsson q. g. ok sina kunnikt gerandhe at ek hæfer sælt Þor-læifue Ommundsyni med ia ok handarbandhe tueggia laupaland j Gæikstadum sum liggær j væstragardenom j Sandha sokn frialst ok akær-slofast firir huarium manne med ollom lutum ok lunnendom sum til liggia æder læghæt hafua fra forno oc nyghiu vtlan gardz ok innan ok til sannindha her vm sætthe þæsser goder men siin insiggli med minum insiggli ær sa æita sire Æiriker Kolbior(n)son prestær a Sandom Hær-læiker a Skardaberghi ok Arne Drængzson firir þetta bref er giort var a Sandom a huita sunnodaghen ok a xviii are rikis varz værdulæx herra herra Æirikz med gudz nad Norex konungz Sui.

Gudnjet i Høkabæk erkjender, at han med sin Hustru Sigrid Thorstensdatters Samtykke solgte til Peder Michelssøn hendes Gaard Sjøa i Hjelssjøns Sogn for 16 Jæmtke Mark, som han har modtaget paa hendes Vegne.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Vitt.- og Ant.-Akad. i Stockholm. Alle 3 Segl mangle.

205.

Uden Dag 1407.

Nesgata.

Thet scall allom godhom mannom witerlikith wara swa them her æpther koma som the som nw æra ath iak Gudniwther i Høkabæk kennis iak mik haffua sælt ok kærlika wnth biskedhom manne Pædher

Mikælsson ok min hwstrv Sigrwdh Thorstens dotther som godzeth atthe gik i handlagh mædher forðæ Pædher Mikælsson mædher sswa mattho ath iak ok min hwstrv Sigrwdh sældhom forðæ Pædher Mikælsson eth godhz som Sioa hether ok i Hmælsioasa sokn liggher fore xvj mærk jæmpska ok thær haffuer iak opburit aff helan pæning ok halwan a mina hwstrv wægna ok affhændher iak mik thet forðæ godhz ok minom arffom ok wndher forðæ Pædher Mikælsson ok hans arffua thil æwærdhelika ægho mædher allom tillaghom nærby ok fiærre hwlt ok hagma watu ok wedhestadha mædher allo thy ther thil ligher ok leghat haffuer fran forna ok nyio ængho wndhan thakno thæsse waro fastor ath thæsso kope Kætil i Nældh Byørn i Hælleu Orm i Næsgatw Olaff i Throlssas Ingældher i Køl Olaff i Mom Lauris i Biærtom Jon ibid(em). thil mæra wisso ok stadffæstilssæ bedhis iak thæssæ biskedha manna som ær Tilloger i Bergom Kæthil Hoksson ok Jon i Siline ath the sin incigle hængie fore thetta breff mik inthe incigle siælfom ægandhe. Datum apud parrochiam Næsgatu anno dōminj m^o quadringentesimo septimo.

Borgethings-Lagmanden *Jon Karlsson* tilkjender ifølge et fremlagt Brev *Hallebard Thoresen* paa Hr. *Ogmund Boltz* Vegne *Lodaroard* efter 6 Mænds Vurdering og 9 Örer i *Landnam* for hvert Aar, *Eilif* paa *Helin* siden Pantsættelsen har siddet inde med 12 Öresbol i *østre Helin*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet, der forbinder Brevet med No. 198 ovenfor, affaldet. (Se No. 206 nedenfor.)

206.

30 Juni 1408.

Sarpsborg.

Ollum monnum þeim sœm þettæ bref sea æder høyræ sendir Jon Karlsson Borghæthings logman q. g. oc sinæ. ek wil yder kunnikt gøre at komo a almennelighit loghthing firir mek j Sarpsborgh oc alle logrettenne a logurdagen nestæ eftir sancte Peters dagh a xixðæ are rikis mins wyrdheligs herræ herræ Eirigs mæd guds naad Noregs konungs af einni holfw Halwarder Þoresson j fullu oc logligbu vmbodhe heiderligs mandz herræ Ogmundz Boltz en af annarre hol(f)w Eilifuer a Heline oc kenduds þa bador at fyrnæmpder dager war þeirre retter stæmpno dager vm þa til tolu som herre Ogmunder hafðhe til Eilifs vm xij auræ bool j øystre gardhenom j Heline eftir þy som þettæ bref watter [som¹ her ær wid fæst kuaddo þa Halwarder mek doms vm þettæ maal. Nu sækur þes at Eilifuer hafðhe eingin loglig mothe swar þa dømde ek Halwardhe a herræ Ogmunds wægnæ laderwerd eftir sex mannæmathe oc lannam ix auræ a hweriu are eftir þy som brefuet watter hwarssø leingi han hafðhe fylght sidhan han hafðhe

þæt wtsæth oc brefuet sialft wisar vm segh. Til sanninde setti ek mith
mæghl firir þettæ bref er gort war a deggi ok are som fyr seghir.

Høyrdhi ek at Halwarder setti honum manædhæ stæmpno vp at lukæ
fe oc fulrette.

Bagpaa: Bider ek yder gernæ at j gørin þæt bæstæ vider Eilif.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Thorgils Eilífsson tager i Nærværelse af *Eilíf Thofsson* (Tholfsson) og hans
Sønner *Thorleif* og *Thorgrim* Vidnesbyrd af *Björn Thorkelsson* og *Jon*
Hauvardsson om, at de vare tilstede, dengang Eilíf overdrog sine Sønner
alt *Helin* med løst og fast i Mödrenearv, samt at dette skede, før han
sluttede Overenskomsten med Hr. *Ogmund Bolts* Umbudsmand *Thormod*
Hallsson (Halladsson).

Indtaget i følgende Brev.

207.

26 Juli 1408.

Hofvin.

Þæt se ollum godhum monnum kunnikt þeim sæm þettæ bref
sea æðer høyræ at ek Þ[or]giuls Æilifs sun var a Houini a rettom
stæfno by sæm liggær a Vimum þorsdagen firir Olafs vocu a xix are
rikis mins virdelix hærra hærra Erix mæðær gudiz nad Norex k[ungs]
kom þa a stæfno Æilifær Þoof sun af æinni holfw æn af annæræ Þor-
læifær Eilifs [sun] oc Þorgrimær broder hans, var oc þa þæiræ rettær
stæmnædaghær þær æfter [tok] ek þa ii skilriik vitni ær swa æitæ
Biorn Þorkiæl sun oc Ion Hafuardz sun ær swa s[woru] a book mæðær
fullæn æidstaf at þæir varo þa j hia sagho oc høyrdo a at þæir helldo
bond[um] samæn fyr næmdær Eilifær oc Þorlæifær sun hans oc Þor-
grimær broder Þorlæifz [mæðær] þui skilorde at adærnæmdhær Æilifær
sette fyrnæmdum sunum sinum Þorlæife oc Þ[orgr]ime j siin modhor
arf alt Heline sæm þæt þa stood bæde laust oc fast, hafðæ [þæir] oc
þæt j æidhi sinum at adær næmdær Æilifær setti þeim fyrnæmdum su-
num sinum þæ[ssæ] fyrnæmdæ iord oc gooz adær æn han giordhe nokon
sætmale vidær Þormod Hallæ [sun] vmbodz man hærra Ammundz vidær-
giek oc æn Eilifær adærnæmdær at þæir fyr n[æmder] synir hans
varo æi æn þa schalner j sinum modhor arf. til sannind her vm [sættu]
þæsser logret mæn Þorbiorn Þorgæir sun oc Æinær Ion sun siin insigli
mæðær m[inu] firir] þettæ bref er gort var dæi oc are sæm fyr segir.

Asmund Halloardsson, Prest paa Spjoteberg, og 3 Mænd kundgjøre, at Thorleif og Thorgrim Eilifssønner samt den sidste Hustru Rennog forligtes med Hr. Ogmund Bardorsson (Bolt) og overdroge ham 3 Markebol, som er hele østre Helin i øvre BORGESYssel, for den Fordring, han havde paa deres Fader Eilif (Thofsson).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. De 3 sidste Segl vedhænge; 1ste mangler. (Se ovenfor No. 196 og 206).

208.

6 August 1408.

Helin.

Ollum monnum þeim sœm þettæ bref sea ædær høyræ sændæ Asmundær Halwardz sun prestær a Spiotæbærge Þorgiuls Þorstæins sun Baardær Hærmundær sun ok Æioindær Þormodz sun q. g. ok sinæ kunnict gerande at mær varum a Heline ær ligær j Heline bygt j øfræ lutanum Borghæsyslo a manadh(a)gæn nest firir Lafransvoku a xix ære rigis vaars virdelix hærra hærra Erikz mædær gudz nad Norex kun(g)s sagwm mær ok høyrðum a at herra Ammundær Bærdor sun giorde satmalæ vidær Þollæifær Þorgrimær Æilif synir ok ia handærband Romaogho æigin kono Þorgrims ok allæ þæiræ swa at hærra Ammundær skal æigæ allæn oustægardæn iii markæ bol j fire namdæ Helin fraalsæn ok hæimollæn mædær allom lunnindum vtæn gars ok innæn firir malæmne ok ret sum herra Ammundær hafde til fadhur þæiræ ok mær høyrðum bref ok logmans orskurd, ok flæiræ adræ godhæ mannæ bref ok þær mædær gaf oft næmdær herra Ammundær adær næmdæ fædgæ kuittæ ok ledughæ, høyrðum mær ok bref millum adær næmdæ fædgæ vnder godræ manna insigli vm þæiræ satmalæ, swa vattændæ ord (fra orde) sum hær segir. [*Her følger foregaaende No.*]

Bagpaa: bref vm iii markæ bol j Helin j Spiotæbærxs sokin.

Pave *Alexander V* bekjendtgjør for den høiere Geistlighed, at han, i Lighed med Pave *Johannes XXII* i Forhold til *Johannes de Poliano*, har forkastet de lignende nu fremkomne Paastande om, at forskjellige pavelige Begunstigelser til Fordel for *Tiggerordenene*, navnlig med Hensyn til *Skrifte-maalet*, skulde være ugyldige, og befaler dette kundgjort.

Indtaget i *Vidiæse* nedenfor af 1427 (*Maner. Barth. III (D) S. 84—93*). — (Trykt i *Waddings Annales Minorum IX p. 508—12*, hvorfra *Variantterne*. Se *Dipl. Norv. VII No. 96*.)

209.

12 Oktbr. 1409.

Pisa.

Alexander episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus universis patriarchis archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis electis salutem et apostolicam benedictionem. Regnans in excelsis

triumphans ecclesia cui pastor est pater eternus cuique sanctorum ministrant agmina et laudis gloriam angelorum chori decantant in terris sibi vicarium constituit ecclesiam militantem unigenito filio¹ domino nostro Jesu Christo ineffabili commertio copulatam, in hac quidem ipse Christus a patre [prodiens² per [illuminationem³ paracliti qui ab utroque procedit statuit fidei firmamentum ut ab ea velut a primitivo fonte ad singulas orthodoxas [vacationes⁴ ejusdem fidei rivuli deriventur. Ad [hujus⁵ autem ecclesie regimen voluit Christi clementia Romanum pontificem deputare ministrum cujus instructionem ac doctrinam eloquio veritatis evangelice traditam cuncti renati fonte baptismatis teneant et observent qui [salvationis gratiam merebuntur. Qui vero ab ea devaverint et⁶ errores contra illam tenuerint dampnationis sententia ferientur. Sane dudum felicitis recordationis Bonifacius papa octavus predecessor noster in constitutione sua que incipit [Supra⁷ cathedram quam pie memorie Clemens [papa⁸ quintus etiam predecessor noster postea in Viennensi concilio innovavit super predicationibus fidelium populis faciendis [audientibus⁹ eorum confessionibus penitentiis injungendis eisdem et tumulandis defunctorum corporibus qui apud Predicatorum et Minorum fratrum ordinum ecclesias sive loca [elegerint¹⁰ sepulturam. Que quidem constitutio etiam¹¹ ad Heremitarum sancti Augustini et [Carmelitarum¹² ordinum fratres per sedem apostolicam extensa fuit auctoritate apostolica statuit et etiam ordinavit ut dictorum ordinum fratres in ecclesiis et locis eorum et in plateis communibus libere [valerent¹³ clero et populo predicare et proponere verbum dei hora illa dumtaxat excepta in qua vellent prelati ecclesiarum coram se facere solenniter predicare in qua fratres ipsi predicare cessarent preterquam si [illud¹⁴ de ipsorum prelatorum consensu procederet ex licentia speciali, in studiis autem generalibus ubi sermones ex more fieri solent diebus illis quibus predicari solenniter consuevit [et etiam ad funera¹⁵ mortuorum et in festis specialibus seu etiam peculiaribus eorundem fratrum possent iidem fratres et liceret eis predicare libere nisi forsitan illa hora qua solet ad clerum in predictis locis seu studiis proponi verbum dei. [At ubi⁸ episcopus [et¹⁶ prelatus superior clerum ad se generaliter convocaret aut ex [alia¹⁷ ratione vel causa urgente clerum clerum ipsum duceret congregandum. In ecclesiis autem parochialibus fratres illi nullatenus auderent [aut¹⁸ deberent proponere vel predicare verbum dei nisi fratres ipsi a parochialibus sacerdotibus invitati vel vocati fortassis existerent vel de [eorum¹⁹ placito vel assensu petita licentia vel obtenta foret nisi episcopus vel prelatus per eosdem fratres predicari mandaret, statuit etiam et ordinavit idem Bonifacius prede-

cessor [noster⁸ auctoritate predicta ut in singulis civitatibus et diocesis in quibus loca fratrum ipsorum consistere [dinoscerentur,²⁰ ac in civitatibus et diocesis aut locis ipsis vicinis in quibus loca hujusmodi non habentur magistri priores provinciales Predicatorum [aut²¹ eorum vicarij ac generales et ministri provinciales et custodes Minorum et Predicatorum ordinum prefatorum ad presentiam prelatorum eorundem locorum se conferrent per se vel [per⁸ fratres quos ad hoc idoneos fore putarent ut fratres qui ad hoc electi forent in [eisdem²² civitatibus et diocesis confessiones [suorum⁸ subditorum confiteri sibi volentium audire valerent et hujus modi confitentibus prout secundum deum cognoscerent imponerent penitentias salutes et eisdem beneficium absolutionis impenderent gratia et beneplacito eorundem ac deinde prefati magistri priores provinciales et ministri ordinum predictorum eligere studerent personas sufficientes idoneas vita probatas discretas atque peritas ad tam salubre ministerium et officium exsequendum quas sic ab ipsis electas [representarent²³ vel facerent presentari prelati antedictis ut de [illorum²⁴ licentia et beneplacito in civitatibus et diocesis eorundem hujusmodi persone sic electe confessiones sibi confiteri volentium audirent et imponerent eis penitentias salutes ac beneficium absolutionis impenderent prout superius est expressum et alia rationalia et utilia dictus Bonifacius predecessor [noster⁸ ordinavit et statuit prout in eadem constitutione plenius exprimitur. Postea vero ad pie memorie Johannis pape xxij etiam predecessoris [nostri⁸ notitiam deducto [quomodo quidam²⁵ Johannes de Poliacio in sacra theologia magister in quibusdam articulis tangentibus penitentie sacramentum non sobrie sed perperam sapiebat infrascriptos articulos periculosos continentes errores docens publice in suis predicationibus et in scholis primum, siquidem astruens [videlicet⁸ quod confessi fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessiones teneantur eadem peccata que confessi fuerant iterum confiteri proprio sacerdoti. Secundo quod stante statuto omnis utriusque sexus in concilio generali [edito⁸ Romanus pontifex non potest facere quod parochiani non teneantur omnia peccata sua semel in anno proprio sacerdoti confiteri quem dicebat esse parochialem curatum nec deus possit hoc facere quin ut dicit [imPLICat²⁶ contradictionem. Tertio quod papa non posset dare generalem [auctoritatem²⁷ audiendi confessiones imo nec deus quin confessus habenti generalem licentiam teneatur eadem iterum confiteri suo proprio sacerdoti quem dicit esse ut premititur parochialem curatum. predictus Johannes predecessor [noster⁸ volens scire si suggesta sibi in ea parte veritatem haberent prefatum Johannem de Poliacio de fratrum suorum

consilio [evocare³⁸ atque articulorum [premissorum³⁹ copiam eidem magistro Johanni tradi fecit et ad defensionem suam audientiam plenam sibi prebuit tam in sua dictorumque [suorum⁸ fratrum presentia et in consistorio quam alibi coram aliquibus fratribus [suis³⁰ per eum ad hoc deputatis [sed³¹ prefatus magister dictos articulos et contenta in ipsis defendere niteretur. Qui quidem magister Johannes assererat se paratam credere et tenere in premissis et aliis [ea⁸ que tenenda et credenda [sedes³² apostolica diffiniret prefatusque Johannes predecessor [noster⁸ attendens quod dictorum articulorum assertio predicatio et doctrina redundare poterat in multarum perniciem animarum ipsos per plures magistros in theologia examinari fecit diligenter et ipse etiam cum dictis fratribus suis collationem solennem habuit super premissis per quas quidem [collationes et examinationes³³ super hoc prehabitas comperit predictos articulos doctrinam non sanam sed periculosam multum ac veritati contrariam continere, quos etiam articulos omnes et singulos idem magister Johannes veris sibi rationibus opinioni sue dudum habite contrariis demonstratis in eodem consistorio revocavit asserens eos non veros sed [veritati contrarios³⁴ esse cum diceret se nescire rationibus sibi factis in contrarium respondere. Ideoque ne per assertionem predicationem et doctrinam³⁵ in errorem [que³⁶ absit animo simplicium prolaberentur omnes predictos articulos et quemlibet eorum tanquam falsos et erroneos et a doctrina sana devios idem Johannes predecessor [noster⁸ auctoritate apostolica dampnavit ac reprobavit de fratrum suorum consilio predictorum doctrinam ipsis contrariam veram esse et catholicam asserens quod illi qui predictis fratribus confiterentur non magis tenerentur eadem peccata iterum confiteri quam si alias illa confessi fuissent eorum proprio sacerdote juxta dictum concilium³⁷ optans veritatis vias notas [esse³⁸ fidelibus et cunctis erroribus precludere aditum felicitis recordationis Alexandri pape iiij et Clementis iiij Romanorum pontificum predecessorum [suorum⁸ vestigia imitando universis et singulis districtius inhibuit ne quisquam dictos articulos per eundem Johannem predecessorem [nostrum⁸ dampnatos et reprobatos et contenta in eis vel aliquo ipsorum utpote a catholicis mentibus respuenda tenere auderet [seu defensare³⁹ ac universis et singulis patriarchis archiepiscopis episcopis⁴⁰ electis per apostolica scripta precipiendo mandavit ut in civitatibus et diocesibus eorum convocato clero communiter premissa omnia et singula per se vel alios publicarent solemniter nec non eidem Johanni mandavit ut ipse in scholis vel sermone [Parisius⁴¹ predictos articulos et contenta in eisdem tanquam veritati contraria [propere⁴² vocis oraculo et assertionem constanti publice deberet

revocare et etiam se facturum illud dictus Johannes de Poliaco efficaciter repromisit. Cum autem⁴³ nuper fratrum Predicatorum et Minorum predicatorum ac etiam Heremitarum sancti Augustini et [Carmelitarum]⁴² ordinum lamentabilis querela ad nostrum perduxit auditum [quod⁸ nonnulli clerici et ecclesiastice persone ac utriusque sexus homines ne dum predictos dampnatos per eundem Johannem predecessorem nostrum ut preferitur sed etiam quosdam alios articulos prorsus erroneos ac sacris canonibus contrarios etiam publice non verentur astruere et per illos proprias et multorum simplicium animas inficere illosque a devotione eorundem fratrum ordinum predicatorum et ne Christi fideles peccata sua fratribus ipsis confiteantur dampnabiliter retrahere satagant etiam contra eandem constitutionem [predicti⁸ Bonifacii predecessoris [nostri⁸ super hoc editam ut preferitur. Qui quidem [dicti⁴⁴ erronei articuli sequuntur per ordinem in hec verba, primus videlicet articulus talis est. Confessus fratri admissio in forma dudum tenetur [de jure⁸ eadem peccata⁴⁵ iterum confiteri curato dampnatur per Johannem papam xxij in statuto quod incipit Vas electionis. secundus conclusiones Johannis de Poliaco dampnate per Johannem xxij sunt satis vere et a quocunque literato sufficienter possent teneri statutum Johannis xxij editum vas electionis est irritum et inane quia cum illud fecit erat hereticus et per consequens quicquid fecit predictus Johannes sive mendicantibus sive aliis ante revocationem [sue heresis irritum fuit et inane⁴⁶ stante statuto omnis utriusque sexus, nec deus nec papa de potentia sua potest facere quin fratri mendicanti admissio confessus iterum teneatur confiteri suo curato, confessio fratribus admissis facta est dubitabilis et incerta. Quapropter omnes tenentur dimittere incertum et sic solum confiteri suis sacerdotibus curam animarum habentibus sub pena peccati mortalis, [et⁸ quamvis fratres admissi habeant auctoritatem absolvendi et audiendi confessiones tamen populus subjectus non habet [auctoritatem accedendi⁴⁷ ad mendicantes admissos sine licentia proprii sacerdotis,⁴⁸ fratres petentes privilegia pro confessionibus audiendis et sepulturis habendis sunt in peccato mortali⁴⁹ et Romani pontifices talia privilegia mendicantibus concedentes [sive⁵⁰ confirmantes sunt in peccato mortali et excommunicati, fratres non sunt aut fuerunt pastores sed fures latrones et lupi [rapaces.⁸ Sacerdos curatus dans licentiam mendicantibus audiendi confessiones magis dispensat cum statuto omnis utriusque sexus quam papa dans fratribus licentiam juxta formam decretalis dudum, Nos vero attendentes quod nimis perniciosum [est⁵¹ antiquos dudum per eundem Johannem predecessorem [nostrum⁸ cum⁵² solemnitate et maturitate dampnatos et reprobatos ut premititur et etiam

hujusmodi novos articulos per nos veluti erroneos et etiam eisdem canonibus contrarios tenere astruere vel docere, Nec non in hac parte salubriter providere volentes [et⁵³ eosdem novos articulos⁵³ quos nos etiam una cum fratribus nostris sancte Romane ecclesie cardinalibus malare prout tanti negotii qualitas exigit vidimus et [examinamus⁵⁴ nec non etiam per [plures⁵⁵ in sacra theologia magistros ac quosdam doctores in jure canonico [recensere⁵⁶ fecimus diligenter per quam quidem examinationem reperimus⁵⁷ ipsos novos [articulos⁵⁸ fuisse et esse falsos confictos et erroneos ac eisdem canonibus contrarios et propterea ipsos at tales de eorundem fratrum consilio dampnamus et reprobamus volentes quod si quis deinceps predictos articulos asserere aut in scolis vel alibi glosare defendere seu tenere aut predicare presumpserit tanquam hereticus sit censendus et excommunicationis sententiam [incurrat,⁵⁹ ipso facto a qua nisi per summum pontificem preterquam in mortis articulo non possit absolvi. Quocirca universitati vestre per apostolica scripta districte precipiendo mandamus quatinus universi et singuli vestrum convocato clero civitatum et diocesum vestrarum⁵⁹ premissa omnia et singula per vos vel [per⁶⁰ alios ubi et quando super hoc per eosdem fratres seu ipsorum aliquem seu aliquos requisiti fueritis auctoritate nostra solemniter publicetis ac etiam⁶⁰ rectores ipsarum parochialium ecclesiarum civitatum et diocesum [predictarum⁶¹ in hujusmodi parochialibus ecclesiis publicari faciatis. Et si [forsitan⁶² hujusmodi dampnatos articulos novos aut veteres et eorum aliquem seu aliquos astruere vel tenere sive predicare repereritis contra [ipsos⁶³ tanquam [contra⁶⁴ hereticos seu de catholica fide suspectos procedere nec non ipsos et eorum quemlibet juxta tantorum excessuum qualitatem per censuram ecclesiasticam et alia juris oportuna remedia auctoritate predicta compescere, nec non ad [observandum⁶⁴ dictam constitutionem prefati Bonifacij predecessoris [nostri⁶⁵ juxta ejus tenorem compellere ratione previa studeatis contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis non obstante predicta [constitutione⁶⁶ que incipit [Omnes⁶⁶ utriusque sexus, et aliis apostolicis contrariis quibuscumque constitutionibus [seu si aliquibus communiter vel divisim a sede apostolica indultum existat quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non *facientibus plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.⁶⁷ Datum Pisis iij Idus Octobris, pontificatus nostri anno primo.

(⁵³) dei vivi tilföres. — (⁵⁴) progrediens. — (⁵⁵) illustrationem. — (⁵⁶) nationes. — (⁵⁷) hujusmodi. — (⁵⁸) enim sub hac doctrina cursus vite non per-

egerint, aut. — (7) Super, se ovenfor S. 89 og 90. — (8) mangler. — (9) audiendis. — (10) suam eligerent. — (11) successive tilføies. — (12) beatæ Mariæ de monte Carmelo. — (13) valeant. — (14) aliud. — (15) ad funera etiam. (16) vel. — (17) aliqua. — (18) nec. — (19) ipsorum. — (20) noscerentur. — (21) et. — (22) eorum. — (23) presentarent. — (24) eorum. — (25) quod quondam. — (26) implicet. — (27) potestatem. — (28) evocari. — (29) suorum. — (30) ipsis. — (31) si. — (32) fides. — (33) collationem et examinationem. — (34) contrarium verum. — (35) hujusmodi tilføies. — (36) quod. — (37) generale tilføies. — (38) etiam. — (39) ac defensaret. — (40) et tilføies. — (41) Parisiis. — (42) proprie. — (43) sicut fuit. — (44) adjecti. — (45) in numero tilføies. — (46) inane tilføies. — (47) potestatem accendi. — (48) et tilføies. — (49) et excommunicati tilføies. — (50) aut eisdem. — (51) esset. — (52) tanta tilføies. — (53) et tilføies. — (54) examinavimus. — (55) plerisque. — (56) recenseri. — (57) etiam tilføies. — (58) incurrat. — (59) eis tilføies. — (60) per tilføies. — (61) prefatarum. — (62) quos forsan. — (63) illos communiter vel divisim. — (64) observandam. — (65) omnis.

Tre Mænd kundgjøre, at Gudthorm Halldorssøn erkjendte, at han intet eiede i (sin Hustru) Thora Einarsdatters Gaard, da han havde udbetalt, hvad han eiede, i Drabsbøder, hvorfor hun undte ham Underholdning af sit Gods, om han overlevede hende.

Efter Orig. p. Perg. p. Kruke i Hedalen. Levninger af alle 3 Segl vedhænge. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 599, III No. 425 og V No. 452).

210.

25 Marts 1410.

Hjellund.

Ollom monnom þeim sem þettæ bref se æder høyræ sender *Æainer Berdorssøn Eiriker . . . orzson Siurder Gudbrandzson [q. g. oc sina mer gerom] yder kunnigt at mer varum a Hiellunde er liggher a Frone i Gudbranzdalum saom oc høyrðum a at þau h[eldo] han[dum saman af æine] holfuo Gudþormer Haldorsson en af annære holfuo Þoræ Æinerz dotter med þeim skilmale at Gudþormer [fyrnemder kendizst þess] at han atthæ enggan peneng j garde Þoro fyrnemde vtlan stender till fridz oc vm minæ [fram]fæz[slo vm ek lif]vir henne lifue lengher firir þui at ek læk minæ pænenggæ allæ burt j þegn oc j bæt[er] ol . . en [vt]an ek mattæ siælæ henner iarder goz j Fridixson half fiordæ kyrleighæ firir xx kyrlogh oc firir xiiii kyrlog [a] Vagha xiiii kyrlogh oc xxæ vnthæ þa Þoræ fyrnemd honom Gudþormme ader[nemdum fram]fæz[slo j [Fridixson?] . . . af sino gozse vm han lifuir henner lifui lenggher. Ok till sannynde her vm settom [mer] okkor inz[igli] f[irir þettæ] bref er gort var a Hiellunde a tisdaghen nesthæ efter paskæ a æino are oc xxæ rikis vars virduleghs herræ herræ Eiriks med gudz (nad) Noreghes konungs.

Andres Eyvindsson erkjender at have solgt til Ogmund Asmundsson $\frac{1}{2}$ Markebol Jord i Unisheim i Fagabergs Sogn i Gudbrandsdalen og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger No. 1 (Vaabensegel). (Se Dipl. Norv. II No. 400 og 762; III No. 212; IV No. 654.)

211. Sept. 1410—Sept. 1411. [Faaberg.]

Þætt se ollum godum monnum kunnigt at ek Andres Æiuiderson kennist þætt med þesso mino brefe at ek hefer selt Omunde Asmund syni half merker bol ierder j Vnnisemi sydrengei er liger j Fagabergs sogn sem liger i Gudbrans dollum frialsæ ok hæimolo fra nyu vtten *garsds ok innen med ollum luttum ok lunindum sem til þæiræ ierdæ hefer leget fra fornu ok nyu vtten gards ok innen ok firirtekit fyrstæ penning ok øfstæ ok allæ þær jmillum æftir þui sem j kup þæiræ kom. Til *samræ visso sette þæssir godir men [er sua æittæ Odder Aslæson ok Asmunder *Palvalson¹ sin insigli med minu insigli firir þettæ bref er giort var a aodro ærre ok xx rikis vars vyrduligs herræ konongs Æirix.

Bagpaa, meget yngre: Breff om halff merkeb. j Vnssimne Mønænger y j Fagge berg sogn.

(¹) Fra [tilskrevet under Brevet.

Fire Mænd kundgjøre, at Thorstein Halvardsson og Bothild Tofesdatter erkjendte at have af Thorgeir Gudbrandsson oppebaaret Betalingen for 2 Markebol Jord i søndre Finkolt i Aulins Sogn i Nes paa Romerike.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste og Levning af 2det (Vaaben-) Segl samt 4de vedhænge; 3die mangler. (Se ovenfor No. 203.)

212. 6 Januar 1412. Nes.

Ollum monnum þæim sem þettæ bref sea edr heyre senda lon Holteson Andres Gudbranzson Hakon Reppirsson ok Reidulfuer Halvardzson q. g. ok sinæ kunnicht gerande at mer uarom j hia j Nes kirkio. a Raumeriki a xiiij dagh iolæ a iij ære ok xx. rikis uars uirdulix herræ Eiriks med guds nadh Noreghs konungs. saghom ok heyrdum a at Þorstein Halvardzson ok Botilde Tofusæ dotter. af einne holfuo. heldo j bond Þorgeirs Gudbranzsonar. uidrkiænduz þau þa fyrnæmfð Þorstein ok Botilld. at þau hofdu uph(o)ret af Þorgeire fyrsto penigh ok øfstæ ok allæ þær j millum. firir tueggjæ markæ boll iærdr j syddre gardenom Finholte j Auline sokn j Nes þridiungi. frialst ok heimolt firir buorium manne med ollum lunnyndum uttæn-gardz ok innæn. till sannnyædi-sættum ær uor insighli firir þettæ bref er gort uar a degi ok ære sem fyn-sægid.

Bagpaa: bref om ii marka bol.

To Lagrettemænd paa Furnes (Yang) kundgjøre, at *Ingebjörg Vesetesdaatter* bevidnede for *Thorstein Skeldulfsson*, at hun vidste, at *Gjævald Olafsson* for omtrent 26 Aar siden i sit Testamento gav og afhændede, hvad han eiede i *Austby* i Hofs Sogn paa Thoten til Sire *Andres Ogmundsson*, Chorsbroder i Hammer (og Prest paa Hof), for Vox, Offer og Restantser.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge.
(Se Dipl. Norv. I No. 686.)

213.

16 April 1412.

Dofla (Furnes).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia æder høyre heilsom mit Eriker Ogmundsson ok Lafranz Jonson logretto men aa Fuurnese kunnikt gerande at mit warum aa Dofloo Magnus messo daag a iii are ok xxte rikis okkars vy(r)dulix herræ. herræ Eriks med guz naad Norix konnongs þui j hia saghum ok høyrðhum aa at Ingebiorgh Wæsette dotter helt j hand Þorsteine Skeldulfæ ssy(n)i at hoon viste þheth fire gudhi saat wera [wist fire vi arum ok xxte¹ at Gefualder Olafson gaaf ok afhendhe ærlighum manne sire Adresse Ogmundssy(n)i koors broder j Hamre med handerbandhe suua mykle jord sem han atte j Austby sem ligger j Hof sokn aa Þotne j þestamentum fire wags ok ofuer ok jfairstadum fraa sek ok sinum eruuinghum ok wnder sire Andres ok hans aruinghum frialse ok heimolle fire huarium manne med ollum lutum (ok) lunnindum *sel til hafua leghet fra forno ok nyo vtten garz ok innan. Til sanninde her vm settom mit okkor jnzsigli fire þetta bref er gort war aa degghi ok are sem fyr seghir.

Bagpaa, yngre: bref fire Ausby j Hoff sogen pa Toten.

(¹) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hid.

Tre Mænd kundgjøre, at de 8 Sept. (1411?) paa *Jostad* (i Valdres) beregnede den *Nisse Magnussons* Døtre tilkommende Fødrene- og Mødrenearv, der blev oppebaaret af *Audun Rolfsson* og hans Søn.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Narves Segl vedhænger; til de 2 første findes ikke engang Huller. (Se Dipl. Norv. II No. 588.)

214.

24 Juli 1412.

Jostad.

Ollum monnum þeim sëm þetta bref sæ æder høyra sænder Sighurder Bæssason Bardhær Ankælsson ok Naruæ Knutzson q. g. ok sinæ kunnikt gærandæ at þer warom meer j hia a Jostadhum vm war fru messo sidhare ok matum pæningha Nissa Magnussons detrom sin modhær arf wel mætænn lx kyrlogh ok sin fadhur arf xv kyrlagh ok þer gauor allær sëm modhær þæira hafdhæ af fadhur gardhæ hafdhæ þeir wmætænahær ok þæima sama fadhur arf ok modhær arf bar wpp

Audun Rolfsson ssem honum wel at nēgdhæ ok hans son. Oc til sanna-
senda sættom meer war insiglæ for þetta bref æn giort kar a Josta-
ðum vigilia sancti Jacobi anno dominij m^o cd^o xii.^o

Tre Mænd bevidne, at Gudthorm Pederssøn solgte Hallegaard i Aspaas Sogn
(i Jæmtelænd) til Gæute Østenssøn og erkjendte at have oppebaaret 30
Jæmtske Mark i Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Vitterh., Hist.- och Antiqv.-Akad. i Stockholm.
Alle 3 Segl mangle.

215.

18 Januar 1413.

Röden.

Thet skall allom mannum vitherliket vara swa thæm hær
æpthe koma som the nw æra ath vi Thyllagher i Hardskaghom Sigffrit
i Ops ok Hagwardh a Berghe kænnopts med thesso varo vpno nær-
varandhe breffue at vi hærdhom saghom ok nærvarom at Gudzorm
Pæderssøn sældhe biskedhom manne Gowtha Østensoni en gardh som
heter Hallagard liggiandhe i Aspasa sokn med allom thyllagom nærby
ok færrer med holt ok hagma med vatn ok vedhestadha ok med allo
thy ther til ligger ok leghat hæffuer fra forno ok nyio alzænghe vndhan
thakno ok vitnom vi thet med tesso sama breffue at forðe Gudzorm
kendhe sik hæffua vpburit huan pæningh ok allan som varo xxx marck
iæmpsa fore the forða iordh ok affhendhe ok skildhe fra sik ok sinom
arffom ok vndher forða Gowta ok hans arffua til æwærdelika ægho
fralssa ok hemulla fore huariom manne som nw æra ok hær æpthe
kunno koma hærtill mera visso ok fulkomplika vitnesbyrdh hængiom vi
varom incigle fore thetta breff. Scriptum apud ecclesiam Rødhen anno
dominij millesimo quadringentesimo xiiij^o vigilia beatj Henricj episcopj.

To Mænd kundgjøre, at Aslak Ogmundssøn og hans Søn Björn solgte til
Rolf Nikolassøn en Del af Fønnerud i Rødnes Sogn.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se ovenfor No. 160.)

216.

c. 1 Marts 1413.

Klemetsby.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea æder hœra sendir
Peter Andresson ok Ei [q. g. ok sinæ] kunnikt gerande
at mit varom a Klemzby som ligger j Rødanes sokn a almann[alighre
stemno a daghen] nestla eftir Laupars messo a xxiiii are rikis
okars wyrðeligs herra herra Eiriks med [gudz nad Noregs konongs
sa]ghom ok hærdum aa at Aslaker Ommundzson ok Biorn son hans

seldo Rolfue Nic[olos syni boll jærder j] Fonna rudhi er ligger j Raudanes sokn frialst ok heimolt firir huorium manne med ollum [lutum ok lunnindum sem þer til] liger eder leget hafuer vtlan gardz ok jnnan, firir x. gangande kyyr ok attæ kyrll[og. verder ok] boll med loghum af bonum sookt tha skall Rolfuer fyrrnæmpder after hafua af Aslake [Ommundzsyni allæ fyrrnæmpdæ peningæ] vsøktæ ok brigdalighæ ælligha af hans rettæ ærfuingium. Ok thagar þessæ p[eningar ero Aslake fyrrnæmpdom lo]kner þaa skal allæs þæiræ jærde peningælaust vers reidubuit ok opnæmf[d jord fra Aslak ok Biorn] ok þæira ærfuingia ok vndir Rolf ok hans ærfuingia til æuerdaligha eigo. til sa[nninde her vm hengiom mit vore] jncigle firir þetta bref er giort var degi ok are som fyr segir.

Baggaa med Haand fra Slutningen af 17de Aarhundrede: Bref om ædegd. Rund j Ørsø.

To Mænd kundgjøre, at de toge Vidnesbyrd af 2 andre Mænd om, at disse vare tilstede, da *Thof Thorgerassøn* kvitterede *Helge Roaldssøn* for Betalingen for fire Markebol i *Sædelid* i Brunkobergs Sogn.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangler.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 273.)

217.

Sept. 1412—Sept. 1413.

Raaby.

Ollom monnom þeim sem þetta bref sia ædhar høyra sender Gunna[r] Roals son ok Born Kals son q. g. ok sina mit gerom ydar kun[nikt] at mit varom þa Raby j Flatdal ok tokom tvegia manna vitne er sva eita Eigil Drans son ok Þordar Gasa son ok sva svoro a bok med fvlom eidstaf at þeir varo þar j hia sagom ok høyrdom a þa er þeir høyrdo handom samman Þovar Þorgers son ok Helge Roals son med þy skilorde at Þ[o]var gaf þa Helga kvittan ok lidogan firir iiii marka bol j Sedalid er ligar j Brongaberga sokn frelst ok hemolt firir hvarrivm manne allen ok vallen med allom lytom ok lynnindom [s]em til ligar ok leget hafvar fra forno ok nyiv ok gaf Helge [e]ina kv ok ein hvitil j jfvir gaf. ok til sanninda her vm þa satt[vm] mit okkor jassili firir þetta bref er gort var a iiii are ok xx rikis okkars virdilax herra Eirekar med gud(s) nad Norex kvnnvgar.

Jon Karlsson, Lagmand i Tunsberg, dømmer *Jon Björnsson* og *Haakon Asmundsson* imellem angaaende Retten til Gade og Fævei mellem Gaardene østre og vestre *Kile* i Rode, hvilken Ret tilkjendes Haakon, der paa-beraabte sig Hævd.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Seglet vedhænger utydeligt.
(Se Brev af 26 Januar 1551 nedenfor).

218.

31 Oktbr. 1413.

Tunsberg.

Ollom monnom þeim sœm þetta bref sœ ædar hœra sendir Jon Karlsson loghman j Tunsberge q. g. oc sina. ek vil ydar kunnikth giora at komo .a. almannaliga stemno firi mik j Askælenum j Tunsberge a manadagen oc tysdaghen nesta firi Helghona messo oc a .v. are oc xta rikis mins wrdulex herra herra Birikx med gud(s) nad Norekx konokx af einne halfuo Jon BiorNSSon sem bur .a. Kile j Rodo sokn en af annere halfuo Hakon Asmu(n)dzsson sœm er a øystri Kila j fullu oc loghligu vmbode Jngibiorgho Gunnars dotor modor sinne oc kenduz þa at fyrnendar dagar var þeira rettar stemno daghar vm gotu oc burec fra øystri Kila oc vestar vm vestre Kila. kerde þa Jon at hans fader oc moder oc han nytu ser þa gotu til fiar hamnar, en Hakon suarade oc sagdez hafua þer huarket gotu ædar gotu leghe .a. lakth oc eigh hans fader firi honom oc baud retta hefd oc fynd firi sœk bade vm gotu oc hamnaleghe nu eftir Jons til talu oc Hakons suor, þa dœmde ek med lagor oskurd at þe sem bu .a. øystri Kila skulu þa gotu oc hamnalege nyla sœ til þes at er annat loghlegara prof komar firi loghmannen j Tunsberge. Ok til sanynda her vm setti ek mit jncigli firi þetta bref er giort var deghi oc are sem fyr seghir.

Sex Mænd bevidne, at de hørte tre Vidnesbyrd om, at *Ogmund Salvesen* erkjendte, at han havde solgt til *Eilif Erlingsson* hele *Brække*, og hvad han eiede i *Kviden* i Haugs Sogn paa Eker, samt at han havde oppebaaret Betalingen derfor.

Efter Vidiase af 1583 p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

219.

21 Novbr. 1413.

Hedenstad.

Wij eptter schriffne Christenn Anderson paa Loffstoffue Herick Græsvold ed some lagretis mend i Sandzwerd, kindis och gjør wetteliig for alle mett thetthe wort obne breff, att wy met flere danmend haaffuer sett enn breff met helle hengende segell, som mus haaffuer sønder skorenn for Oluff øffuer Sottetued, lydende ord fra or som her eptther sæliiger

Ollom monnom them som thetthe breff seer eller høre, sender Oluff Aslackson Anund Asbyørnson, Torder Sigurderson Torstin Os-

mundson Ogmund Dyreson Sebyørn Toreson qde. gs. oc sine kindis atth wij wore paa Hedenstad som leger paa Eger tiisdagenn nest for Clemz messo, a v ar och xx rigis woris werdeliig here, Ericke met gudz nade Norgis konninge sogom och hørdom att Guttorm Rederson och Halworder hermede for oss att waar ner och herde a, att Ogmunder Saulason kindis at han haffde selt Eleff Erlingson alt Brecke och saa mægiit som han otte i Quidena, som leger y Hoff sognen a Eker, fralst och hiemholt for huerom mandom, met oll(o)m lattum och lundom som tiilliiger eller legen haffuer fra forno och nygio, witten gaardz och jndenn. kindis Ogmunder fornæ att han hade opborne aff Eleffue første penning och *orffste som thenom i mellom waar eptiher som y kaupa thera kom samstundis kindis och Siedzsela Tordz dotiher att saa waar som tha war hermede och *samsteder kundis, oc tiill sanden her om setter mee wor jindzell for thete breff, som giort er dag och ar som for er sagd,

och tiill sandenn henger wij wor enzell for thette breff som giort er ar 1583.

To Mænd kundgjøre, at Tryg Birgerssøn erkjendte, at han havde oppebaaret Betaling af Ramund Gunleifssøn for et Øresbol Jord i Fridne i Rakkestad Sogn.

Edt. Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangler. (Se Dipl. Norv. II No. 947, III No. 558 og VIII No. 415, 417—20 og 449.)

220.

2 Februar 1414.

Rakkestad.

Ollom monnom þeim sœm þæta bref seia ædar hœyra sœnda Bærgar Halfuarsson ok Birger Trygsson q. g. ok sina mit williom yder kunnikt gœra at mit worom j Rakastadh kyrkio a Kyndolssmæsso dagha a fœmtu are ok xx rikis wars wærdoleks hœra hœra Eriks med gudz nadh Noreks konogs *sægom ok hœyrdom a at þæir heldo handom saman af [ene¹ æine halfo Trygar Birgersson æn af anare halfo Ramonda Gunleifs son kændis ok þa adrnæmðr Trygar at han wp boret af adrnæmdom Ramonde fysto pænigh ok æsta ok alla þær j mællom firir i æyris bol jarda j Fridno sœm ligar j Ra(ka)stadh sokn ok þær med voro þæir sater ok alsater wm þæt sama ok til sanenda hær wm sætom mit okor jnsigli firir þæta bref sœm giort war a dæige sœm fœr sægir.

(¹) Igjen udslettet.

Paal Joannssøn i Digranes erkjender, at han har solgt nogle Gaardeparter (i Jæmteland) til (sin Broder?) *Redar Joannssøn* i Genvalle og oppebaaret 8 Jæmtiske Mark i Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Vitterh., Hist.- och Antiqv.-Akad. i Stockholm.
Begge Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. III No. 332 og VI No. 430.)

221.

1 Mai 1414.

Sunde.

Alla the thettha breff hœra ælla see helsar iak Pawl Iowanssøn j Dighranæs kærlika med gudh. kœnnes iak med thæsso mino opno brefue ath iak salt hafuer Redhar Iowanssøn j Genwallom min lut som iak agher j forde Genwallom. oc swa thet iak agher j Swinadal, backa oc ængia med allom tillaghom oc tillundom som ther til ligger oc lighat hafuer æff forno oc nyo j wato oc torro nær oc stærre oc æyngo vadaniaghao for alla Jæmpska mark. framdeles kœnnes iak forscrifne Pawl mik hafua vpbureth forsta pœning oc senstan. for thæsso forscrifna æghor til fullo næghio. oc thy vndanskil iak mik thæsso forde æghor oc minom arfuom oc vnder forscrifna Redhar oc hans arfua til æwerdelika ægho. Til mero wisso oc bætre skæl bidher iak forde Pawl hedherlikan man herra Rawald kirkio herre j Sundom oc beskedhelikan man Laurenz Niclessøn ath the siin jncighle hængia for thettha breff. mik æynte jncighle hafuande. Scriptum jn parrochia Sunda anno domini m^o cd^o xiiij.^o die apostolorum Philippi et Iacobi.

To Mænd kundgjøre, at *Sigurd Reidarssøn* erkjendte, at han havde solgt til *Sira Asla Thorsteinsøn* 6 Öresbol i *Dolin* i Heggens Sogn i Furefjerdingen paa Modum og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se ovenfor No. 192).

222.

14 Juni 1414.

Berg.

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sœa ædhær hœyra sœndæ Gudalfwær Clemetzson ok Anundæ Ormson q. g. ok sinæ. mit wilium yder kunnigt gera at mit varom a Bergi þorsdaghen nest firir Botolfs woku a v aræ ok xx rikis okkars virdulex herræ herræ Eirikx med gudzs nadh Norex konungs saghom ok herdom a at þeir heldo hondom saman Sigurdæ Reidæson ok sira Aslæ Þorsteinson med þui skilordæ at fyrnæmdæ Sigurdæ hefwer selt adrnemdum sira Aslæ vi aua bool j Dolinæ sœm liggær j Heggina soka j Furæ fiordongæ a Modeimi friast ok heimholt firir huorium mannæ med ollum lutum ok lunnyndum foræom ok nyom vtæn gardzs ok jnnæn fystæ penningh ok æfstæ ok ælle þer j millium hefwer ok Sigurdæ firir tekitt af adærnemdum sira

Aslæ eftir þui sëm j kaup vart kom ok til sannyndæ her vm setti mit okkor jncigli firir þetta bref er giort var degghi ok aræ sëm fyr seghir.

Bagpaa: bref fore Dælinæ [vj øreboell.¹

(¹) Fra [med Haand fra 17de Aarhundrede.

Jon Pilt gjør vitterligt, at han har solgt til *Erik* i Óyasjo sit Jordegods i *Rind* i Refsunda Sogn (Jæmteland).

Efter Orig. p. Perg. i Vitterh., Hist.- och Antiqv.-Akad. i Stockholm.
Nu uden Segl eller Huller dertil.

223.

2 April 1415.

Forset?

Alle the donde mæn som thetta breff høræ ælle se skal thet witerlikit wara ath iak Ion pilther hæffer saltz mit goz biskedolikom mana Erik i Óiasjo thet fornæpdha goz ligendhe i Refsundha sokn i Rind med alom tillagom næra ok fera i wato ok torræ ra ok ren tun ok topt entæ wndan taakit til meeræ wissa wines mæn som ær Torra i Sundom Anudher i Wtby til viissa bedhes iac godha mana jnsigle som [ær¹ Hæken i Lanszæpna ok Anudher i Wtby. Scriptum Fose-tum(?) in pache iij firia anno *domino m^o cd^o xv.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Kong Erik paalægger Almuen i *Viken* paa Grund af den forestaaende Ufred og Orlog i Lighed med Almuen i Danmark og Sverige at udgive fuld *Udfare-Leding* inden 14 Dage efter Brevets Bekjendtgjørelse, efter som den bliver fastsat af *Hans Krøpelin*, *Jakob Augustin* og *Fikke Grupendal*, mod at være fri for selv at drage ud.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet vedhænger.

224.

16 April 1415.

Helsingborg.

Eriker mædh gudz nadh Noregis Danmarks Suerikis Venda ok Gota konungir ok hertugir ifnir Pomeran sændom ollom almuganom j Vikenne q. g. ok vara. kungerom wer ydir vm vidirpurft ok naudsyn sëm oss ok riki vaar aliggia saker vfridar ok orlogx mangfalz. Nu saker þæs at þesse riki Noregh Danmark ok Suerike ero sua samanbunden ok ær sua af bezstom mannom þessa rikia fulkomliga stadfæst ok samþykt at huert riket scal vara odro til styrkx ok hiolp til fridar. i ollom logligom naudsynom. ok þæs hins annars at wer hafuom eigi fyr latet ydir til segia vm hielp ok tilstudning at beidazst af ydir vm þuilika loti þuj at oss hefir eigi meire naudhsyn tildregit þer vm. æn sëm oss nu tildregir ok sua hefir nu almugen j Danmark ok i Suerike jattat þagar wtgefua til

þæs eftir þui sœm oss ok radhe varo þektizst af þeim frammazst til-
studning heidazst þuj bidiom wer ydir ok biodom at þeer gerir oss
nu huer ydar firi sek fullan vifaraleidangir eftir þuj sœm Hannes Krø-
pelyp Iacop Augustin ok Fikke Grvpendale ydir til segia þuj at wer
hafuom þa skipat til þan vifaraleidangir þer hia ydir vþinga ok vp-
bera oss til handa. þuj latir þeim þetta goduilliga sœa ok vœl atkomazst
i[nn]a þæs halfsmanadar fra þeim degi sœm þeer hafuir hœyrt, þetta
vart bref suaframt sœm þeer vilir hafua þak ok afwso af oss. En
huer sœm firi nemfst þetta at gera suare sliko firi sœm logh vatta.
En þesso greideliga vtgefno eftir þuj sœm fyrsægir lofuom wer ydir
siolfua heynna sitia ok vera frialsa firi færdenne. Datum Helsingeburgh
anno dominj mcd quintodecimo. xvj^a die mensis Aprilis nostro sub
secreto.

Bagpaa med Haand fra Slutningen af 16de Aarhundrede: Kong Erik begerer
bestand aff them j Wikonne vdj Norghe. gamal Norake.

Tre Mænd kundgjøre, at de paa Vaarthinget paa Österaut vidnede for Sys-
selmændene i Ryfylke *Isar Ormsen*, at baade *Lutsi* og *Aldingshaga* (i
Höiland) havde Ret til Kvernstöd og Fiskeri i den mellem begge Gaarde
rindende Bæk, hvilket førstnævntes Eier *Gumleik Gunnarsson* vilde formene
Halevard Thordsson som Eier af den sidste.

Indtaget i Vidisse af 1 Juli 1443 nedenfor. (Se ogsaa nedenfor Breve af 2 Mai
1455, 5 April 1458 og 21 Juni 1479).

225.

26 Juli 1416.

Stavanger.

Alle mend thennom som dette breuff see eller høre, sender
Biorn Endrisen och Torgiuls Ormsen och Odt Amundsen q. gudis och
*siune, kunigt giørende, att wij waare aa Østraad thingj om waaren for
Jffuer Ormsen systemann y Ryfylcke och hørde paa at Gu(n)leck Gun-
narsen kierde paa Haldwor Thorsen och sagde Alding haiga aale icke
becken som rinder emellum Lutzie och Aldinngs haga forne, Thj waere
wij daa freinbkallede som daa ware dj eldste paa tingit aff Jffuer Orm-
sen forne systemand huad wij wiste der sandiste till efter woris æide,
Wille wij och thet suergj boger æid oppa efter woris jndseigle, Och
halfue becken forne ligger till Lutzie och halfue till Aldinngs haga
med quernstade och allom fiskerj, mœgit och stort och intheid vnder-
tagit, och er dette wort fulde och sande windisbyrd och stadfestelse.
Och till mhære sanningen her om sette wij woris jndseigle for thette
breuff som giort war j Staffuanger sendagen nest efter Jacobj wege
daugh paa 27 riigis voris verdelige herre, her Erick med gudtz naade
Norigis Dann: och Suergis koning.

Conciliet i Constants bekendtgjør for den hele *Minoriterorden* de Begunstigelser, det paa Ansøgning af en Del Conventer i Frankrige, Burgund og Touraine har tilstaaet disse som tilhørende den *strænge Observants*, navnlig med Hensyn til egen Styrelse ved valgte *General- og Provincialvicarier*, samt træffer forskellige Bestemmelser til deres Beskyttelse mod Forurettelser af Conventualerne; Brødre af Observantsen skulle paa Reiser overalt i Verden søge til Klostre af samme Art og man ikke være Honoraircapellaner eller under Paaskud af at høre Skriftemaal have stadt Tilhold i verdsliges Huse.

Indtaget i Brev af 20 Septbr. 1460 nedenfor (Mascr. Barth. III (D) p. 241—49).

226.

23 Sepbr. 1416.

Constants.

*Sacrosancta generalis Constantiensis sinodus etc.*¹ *Dilectis ecclesie filiis generali et provincialibus ministris et custodibus ceterisque ordinis Minorum prelati ac fratribus salutem et omnipotentis dei benedictionem.* Supplicationibus personarum que voto religionis sunt astricte illis presertim libenter annuimus quos ad finem tendere conspiciamus per quem persone ipse sub placida tranquillitate juxta suam professionem quiescant ac sedulum et tranquillum in humilitatis spiritu domino valeant reddere famulatum. Nuper siquidem pro parte religiosorum virorum guardianorum et fratrum vestri ordinis conventuum videlicet de sancto Andomaro Maurinensi de Sagro Sagrensi de Baronis Remensibus de Dola Bisuntinensi de Lavallo Guidonis Cenomanensi de Clerico Nannetensi de Ambasia Turonensi de sancto Johanne Angliatensi Xantonensi de Brichorio de Tholeto et Fontmaco Comitibus Maleacensis diocesum infra provincias Francie Burgundie et Turonie juxta morem dicti ordinis existentium nobis humiliter supplicatio presentata continebat. Quod divina operante clementia hiis temporibus novissimis regularis observantia vestri iam dicti ordinis in prefatis conventibus inceperat vigere sed variis obstantibus impedimentis per ministros et custodes illarum provinciarum eis prestitis in ipsa observantia non mediocriter impediabantur quorum impedimentorum occasione scandala multa pullulabant humiliter et devote supplicantes quatinus eis de remedio opportuno providere dignaremur; Eorum igitur supplicationibus tamquam juste benigne annuentes cupientes scandala queque de medio ordinis vestri tollere atque unitate in eo conservata fratres in pacis dulcedine confovere statuimus et decernimus eisdem supplicationibus fore providendum et de facto tenore presentium providemus eis juxta formam per reverendissimos patres dominos videlicet Iordanium episcopum Albanensem de Ursinis ipsius ordinis protectorem et Petrum tutorem (c: tituli) sancti Crisogoni presbiterum Cameracensem vulgariter nuncupatum sancte

Romane ecclesie cardinales et *alios ex parte hujus sacri concilii super hoc specialiter ordinatam et traditam atque per religiosum virum fratrem Johannem de Rocha in sacra pagina professorem et vicarium in presenti concilio cui minister generalis una cum pluribus aliis magistris et discretis fratribus ordinis vestri ex una parte et fratres dictos conventus representantes ex alia concordatam videlicet quod fratres predictorum conventuum de cetero et quousque aliud super hoc per sacrum generale concilium ordinatum fuerit possint et valeant quilibet in sua provincia eligere de predicta stricta observantia unum fratrem idoneum quem in scriptis ministro illius provincie presentatum ipsum dictus provincialis minister infra triduum post hujusmodi presentationem suum vicarium constituere debeat ad ipsos regendum insolidum loco et vice ejus et eis providendum in omnibus quibuscumque et ipsis modis quibus ipse provincialis minister providere possit eis, ita quod de ipsorum fratrum regimine in nullo se possint intromittere dicti provinciales vel custodes sed ad ipsos vicarios cura et correctio eorum omnino pertineat excepto quod ad sue superioritatis cognitionem minister provincialis possit si voluerit ipsos visitare in propria persona et tunc punire ex concessu majorum et discretorum conventus in quo fiet hec visitatio quicquid punitioe reppererit dignum. Quem si constituere rennuerit modo predicto extunc ejusdem presentati constitutio ad vicarium ministri generalis inferius annotatum devolvatur et pertineat absolute, qui quidem vicarii hujusmodi trium provinciarum possint et debeant una cum fratribus discretis sibi subditis forma solita in electionibus ordinis servata in similibus eligere inter se unum alium fratrem ad hec sufficientem et idoneum pro eorundem vicariorum correctione et totius hujus stricte observantie in predictis provinciis meliori regimine quem per eos in scriptis ministro generali ordinis qui erat pro tempore presentatum humiliter ipsum minister generalis super illos suum vicarium constituere infra triduum post illam presentationem benigne debeat et caritative, alioquin ipso triduo transacto sic et habeatur vicarius ipsius generalis auctoritate hujus sacri concilii constitutus. Qui quidem vicarius generalis in sua congregatione vel aliis solus debeat et possit vicarios prefatos punire quotiens opus fuerit et fratribus aliis sibi subditis providere in omnibus quibuscumque casibus quibus minister generalis eis potuisset providere ipsos ut sepius contingit quotiens generali ministro indigerent longius oporteat evagari. Et pro hac vice primaria constituimus in prefatum vicarium generalem fratrem Nicolaum Radulphi apud nos de hac observantia laudabili providentia ac diligentia solerti multipliciter commendatum quem volumus posse deponi quotiens vi-

cariis et aliis fratribus discretis sepedictis videbitur expedire possit tamen generalis minister qui est et qui pro tempore erit ipsos fratres et conventus in sua persona quotiens voluerit visitare prelibato vicario non obstante et punire si quid in dicta visitatione puniendum reppererit sicut moris est in ordine et alias facere consuevit, verumtamen non intendimus quod prefati vicarii propter mortem depositionem seu mutationem illorum quorum vice fungentur possint a suis officiis removeri vel in eis impediri nisi super hec assensus majorum et discretorum sibi subjectorum prius intervenerit ad quos semper eos deponere et alios eligere antedictis generali et provincialibus ministris presentare, modo et forma premissis quotiens fuerit oportunum volumus et decrevimus pertinere. Insuper possit et debeat ipse vicarius generalis et sui successores conventus sibi subditos ad statum dicte stricte observantie consonum juxta declarationes et statuta sedis apostolice et ordines reducere tollendo quascumque superfluitates sive sint in rebus mobilibus sive immobilibus quantum fieri poterat bono modo habito semper consilio majorum et discretorum sibi obedientium, eligendo si opus est aliquos fideles qui ipsas superfluitates auctoritate hujusmodi sacri consilii vendant, commutent aut alias in piis operibus convertant. Insuper statuimus quod omnes et singuli conventus predictarum provinciarum quotiens majori et saniori parti fratrum in eis existentium placuerit ad hanc strictam observantiam reducere se et v(ic)ariis antedictis se subdere hoc libere facere possint et etiam singuli fratres cujuscumque conventus contradictione cujuscumque non obstante a quorum vicariorum obedientia et subjectione nullus possit exire sine speciali licentia vicarii generalis antedicti non tamen per hec intendimus quin fratres et conventus qui voluerint possint secundum hanc strictam observantiam vivere manendo immediate sub cura ministrorum provincialium exceptis tamen prenominalis conventibus et conventu de Mirabello Pictaviensis diocesis quem volumus expresse et ordinamus cure et regimini predictorum vicariorum subesse et ex causa ut sicut in eo hec stricta observantia regularis in partibus illis sumpsit exordium illa in illo tanquam in aliorum speculo semper elucescat. Ceterum cum juxta sententiam sapientis volatilia ad sibi similia habitualiter conveniant, statuimus quod quando hujusmodi observantia fratres peregrinationis studio vel alias per mundum proficiscentur ad loca et conventus communitalis ordinis declinent si voluerint, ad alia vero loca fratrum in observantia sibi similium semper declinare teneantur juxta quod in statutis ordinis continetur. Insuper quilibet provincialis minister provinciarum premissarum vicario generali sepe dicto pro presenti duos conventus in sua

provincia fideliter assignet aptos ad manendum munitos libris aliisque rebus pro cultu divino quotiens ab eodem vicario per litteras aut alias in suo provinciali capitulo fuerit requisitus eligendos per ipsum provincialem, ita quod propter hanc assignationem mobilia quecumque dictis conventibus pertinentia quonamcumque sit non debeant abegi seu segregari secundum dispositionem protectoris ordinis vestri et si contingerit quod ministri provinciales custodes et alii expulerint vel ejecerint fratres hujusmodi observantie ab aliquo seu aliquibus conventuum predictorum a quindecim mensibus citra violententer et alios loco eorum inibi collocaverint vel mobilia ad ipsos conventus seu aliquem ipsorum spectantia deportaverint volumus et mandamus districte predictos fratres indilate recedere et exire de dicto conventu mandantes tenore presentium prelibato vicario generali quatinus auctoritate nostra omnibus modis quibus fieri poterit honeste et licite ipsos exire et predicta bona restituere compellat per censuras ecclesiasticas et alios fratres subditos suos ibidem denuo collocando omnibus quibuscumque districte prohibentes ne quis eum super hoc impedire presumat sub excommunicationis pena sed magis ei prebeat unusquisque requisitus auxilium et juvamen. Statuentes ulterius ne fratres hujusmodi observantie fiant capellani honoris vel maneant continue in domibus secularium causa confessionis vel alia citra tamen aliorum fratrum vestri ordinis prejudicium ne forsitan freno obedientie laxato vel prophana conversatione fervor devotionis eorum tepescat precipimus insuper et mandamus districte in virtute sancte obedientie omnibus et singulis fratribus conventuum predictorum et aliis in futurum sub cura et regimine predictorum vicariorum constitutis sive constituendis quatinus ipsis vicariis firmiter obediant et pareant cum effectu in omnibus in quibus fratres illius ordinis suis generali et provincialibus ministris obedire debent. Ceterum cum predicta sint de voluntate partium sic ut prefertur per nos statuta et ordinata districtius inhibemus omnibus et singulis ministris et custodibus qui sunt et erunt in futurum ac aliis fratribus vestri ordinis ne occasione controversie prius super hiis mote aut prosecutionis in presenti concilio facte seu alia quavis causa de hac observantia presentes vel futuros inquietent molestent vel affligant seu eorum vicarios vel de secta nova seu reprobata quomodolibet vocent nec etiam fratres dicte observantie alios fratres vestri ordinis nec elemosinas nec oblationes sibi dandas impedire presumant, quod si de cetero alii aliis facto circa premissa vel eorum aliquod hinc inde injuriati fuerint manus violentas in eis ponendo eos incarcerando arestando libris spoliando aut alias maculam heresis false imponendo sententiam excommunicationis ipso facto incurrant injuriantes

a quo non possint articulo mortis excepto absolvi nisi per eum cardinalem qui pro tempore hujus ordinis erit protector. De ceteris levioribus injuriis verbalibus omnes quiue fuerint in hoc culpabiles deprehensi puniantur per eorum prelatos circa premissa sententiarum fulminationibus aut appellationibus interpositis et litteris felicis recordationis Alexandri pape quinti et earum confirmationibus non obstantibus quas tenore presentium revocamus cassamus annullamus ac nullius roboris et momenti esse declaramus et aliis quibuscumque statutis apostolicis vel hujusmodi ordinis in contrarium editis non obstantibus. Datam Constantie nono Kalendas Octobris anno a nativitate domini m. cccc.^o xvj apostolica sede vacante.

(¹) Jfr. Dipl. Norv. VI No. 452.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Thorgeir Andreassøn* kom overens med sin Broder *Anund* om Delingen af forskjellige Gaarde (i Onsd) efter Forældrenes Død.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 280.)

227.

Sept. 1417—Sept. 1418.

[Onsd.]

Ollum monnum þeim sem þettæ bref sea æder hære sendæ Þorder Pædersson ok Andres Anundhsson logretis men q. g. ok sinæ kunnikt gerande, at mit varom j hia ok heyrðum a, at Þorgeir Andreasson ok Anundh broder hans varo swa ofuer eino vm jordeskipte sin mellum, ok var þeire skipte swa matha, at Þorgeir adbernemdar skal fylia Stein ok h. mærkæ bool j Vælli ok ii ertoghæ bool j Wlfuedale, ok halfs eyris bool j Slethe, ok Kaups vikinne j Skæloyne, med ollum lunnindum þer til liggia var þenne sattmalæ giorder med beggias þeire ja ok handerbandh ok skal huar þeire brødrane fylia mærka bool þer til fader þeire blifuer dødher eder moder þo skal þettæ stonda, Til sanindæ settum mit okor jnsigle firir þettæ bref er giort var a ix are ok xx konongx Eirikx med gudx nadh Noregx konongx.

To Lagrettemænd i Oslo kundgjøre, at *Haakon Thorsteinssøn* med Samtykke af sin Moder *Margrete* solgte til *Halvard Thorgeirssøn* 20 Øresbol i *Strand* i *Rygia Sogn* (Hiterdal) i *Lindeims Skibrede* i *Thelemarken* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 729 og Brev nedenfor af 23 Mai 1426.)

228.

20 April 1419.

Oslo.

Ollom monnom þeim sëm þetta bref sea æder høra sændher Biorn Jonsson oc Biorn [Olafsson¹ lohrættomæn j Oslo q. g. oc sina kunniktgerandhe at meer warom j Oslo þorsdaghin j fyrsta wiko paska a xxx aare rikis okars wyrduligs herra herra Eriks mæder gudz nadh Norigis konungs. Saghom oc hørdhom aa at þeir hældho hondhom saman af einne halfuo Hakon Þorsteinsson mæder ia oc samabykt Margrello modor sinna en af annære halfuo Halwarder Þorgeirsson mæder þui skilordhe at Halwarder kœpte af Hakone fyrnæmfdom xx auraboll j Strandher ligger j Ryginæ sokn j Lindeims skipreidho a Þilamarkenne frialst oc heimolt firir hwarium manne mæder ollom luthom oc lunnindhom sem þer til liggia fra sigh oc sinom ærfuinghiom oc vnder Halfwardh adernæmfder oc hans ærfuinghia til æwærdæligho eign oc altz afrædhis. Jem kændhis oc Hakon oftnæmfder at han hafwer vp borith af adernæmfdom Halwarde fyrsta peningh oc øfsta oc alla þer j millom eftir þui sëm j kaup þeira kom firir fyrnæmfst xx aura boll. Til sanninde her vmsætte adhernæmfder Hakon sit jnsigli mæder okrom jnsiglom firir þetta bref ær gort war a degghi oc are sëm fyr sæghir.

(¹) Senere tilskrevet i det aabne Rum.

Heming Sigmundssøn, Chorsbroder ved Christkirken i Bergen, kundgjør, at han med sine Medbrødres Samtykke har mageskiftet *Lodstad* (Lanstad) i Geirstads Sogn (Hans Prgjd.), tilhørende hans Præbende *Korsalteret* ved (Kong) *Sverres Gravsted*, til *Olaf Iverssøn* mod 5 Maanedsmadsbol i *Tuvenes*.

Efter Vidisse af 24 Februar 1573 i norske Rigsarkiv. Af 6 Segl vedhænge No. 4 og 5.

229.

9 Oktbr. 1420.

Bergen.

Ollum mannom theim som thetta breff sea eller høyra sender Hemminger Siigmundarsonn koorsbroder ath Kristkirckiu y Bergen queda guds och sina, kunnuctgerende ath met raade och samtœckt heiderligom manna sambrœdra myna kanucka y Bergenn heffuer eck giort garda skifte met beskedeligom man Olaff Juersønn y saa mathe, her syger ath eck haffuer fingit hannom heimola och frelsa jord tha er Lodstad heiter och ligger y Girrestad sockn saa stor som hun er och werit heffuer fra forno och nygo och mino prebendo tii(l)høyrer fra meg och myno efterkommonum mannum och hanns erffuingiom tiill euerdelliige eignn for jord tha er Tuwones heiter som hannd eiger i :v: mamatta boll atter jgenn vnnder mino prebendom meg och minum

effterkommandom som tha prebendam haffuer och Krossaltarit heiter wider Sueris lægge j domkirckione tiill euerdelige eignn kann och so tiilhenda framleidis ath thetta skifte tiildyrffues nokor ath riffua, tha schall huer ganga *fielseliiga tiill sina eignn jgenn, och tiill sannande her vm tha setter eck mit jnsiigle fyr thetta breff och hederliiga manna kanucka capitols jnsiigle som gior war i Bergenn anno dominj m^o cdxx ipso die beatj Dionisij.

Wij efterschreffne Joenn Gunnarson, Johans Halgiersonn, Johans Andersson Fuse Nielsønn Oluff Monsonn och Oluff Torbiñssøn suorne laugrettis mend y Mielde skiprede giøre alle witterliigt ath wij haffue seeth och hørt læse eth sabbt forsiigliit pergemettis breff helt och wskad meth hele och wskadde jngsiigle lydendis ord fra ord som her forschreffuit staa(r) thett wiidne wij meth wore jngsiigle her neden faare. Schreffuit paa Hauga theun 24 dagh Februarij anno dominj mdlxxij.

To Mænd bevidne, at *Jon Petersøn* og *Gudmund Simonssøn* gjorde Mageskifte saaledes, at den sidste erholdt 12 Øresbol i *vestre* og 14½ i *søndre Løken* i Askheims Sogn, medens den første fik 20 Øresbol i *søndre Haabøl*, 9 Øresbol i *øre* og, hvad der tilhørte Gudmund, i *nedre Delin* i Ignebakke; heraf skulde Jon have 2 Øresbol mere, end han gav i Bytte, og hvad der endda overskjød, skulde han betale med 2 Kyrlag for hvert Øresbol, hvorhos Gudmund stillede *Rud* paa Hammeren nordenfor Neset (nu Hammer-Rud) til Sikkerhed.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

230.

9 Januar 1421.

Løken.

Ollom monnom þeim sœm þettæ bref see æder hœræ sendher
 Gotulfuer Holtæson q. g. ok sinæ kunnikt gerande
 at mit warum a Lœkinnæ sem [li]gger j Askems sokn a þorsdaghen nesta
 fyrj Brettimesso a þolftæ are ok xx^{te} rikis wars wyrdælix herræ herræ
 Eriks med gudz nad Norex kunnux. Sagom mit a ja ok a handerband
 af eino holfuo Jon Pæderon en af annære holfuo Gudmunder Simo-
 næson med þuj skilorde at þeir giordo jærdæskipte sin j *mellon Jon
 Pæderon sette honom ok afhende xij auræ boll j fyrnemt Lœkinæ j
 vestæstæ gardenom ok halfimtande oris bool j sydræ gardenom i Lœ-
 kine j fyrnemda sokn j œfræ lutanom j Borgæsyslœ frialst ok hæimalt
 fyrj hwarium manne vtan gardz ok jnnæn til æwærdæligæ eigo sem til
 liger ok leget haffuer fra forno ok nyo, æder Gudmunder Simonson
 sette Jone fyrnemdom þer j mote xx auræ boll j sydræ gardenom j Ho-
 bœle sem liger j Jgnæbakkæ a Raumærike ok ix aura boll j œfræ gar-
 denom j Deline ok swa mykit j neddræ gardenom j Delinj sem fyrnem-
 der Gudmunder eiger þer vti, sem liger j nest fyrnemdæ sokn, ok skal

Jon opnemder eigæ ij auræ bool meira en Jon opnemder setti Gudmunde en hwat sem þer jfuer reknæs at Gudmunder mæir ate, þer skal Jon *opnender gefua Gudmunde tidnemdom ij kørlak fyrj hwart øris boll ok loket þa peningæ jnnæn iiij ar, þy lokno skal Jon opnemder eigæ fyrnemdæ jærdær med lutum ok lunindom sem til liger ok leget hafuer fra forno ok nyo ok med ollo odale til æwærdæligæ eigo fyrj Gudmundz arfuom ok vndir Jon Pæderson ok hans arfua, wærdæ med logom af Jone sektær fyrnemdær jærdær þa wedsette Gudmunder Jone jn j Rudh j sina eigo sem liger j sambræ sokn sem liger a Hambrenom norder fyrj Nese ok skyldj ok swa Gudmunder at Jon skulde koma at vsælo at fyrnemdo wedsetto jord. til sanyndæ settom mit okor jnsigli fyrj þettæ bref er giort war a degi ok are sem fyrsegir.

Bagpaa, yngre: Jtem breff om Hopbølle oc Deline etc.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Jarthrud Eindridsdatter* overdrog *Eirik Bergsveinsson* ni Koleier Jord i *Vekkin* i *Bifradalen* paa *Lom* i nordre *Gudbrandsdalen*, mod at han skulde føde hende til hendes Dødsdag.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge. (Se Dipl. Norv. III No. 304, 306, 768 og 773; V No. 232 og 335 samt No. 280 nedenfor).

231.

23 Juni 1421.

Hvarberg.

Ollum monnum them sem thettæ bref sea ædhe høyræ sendæ Otzor Bardeson oc Ifuar Birgirson logrettemen q. g. oc sinæ mit vilium ydher kunnikt gera at mit varum a Hwarberge er liger a Vaga a maanedagen nest firir loons vaku a xii are oc xx rikis okkars vyrdelix herræ herræ Eirikx medher gudz nadh Noregx konungs varum mit ther y hia saghom handarband ok høyrdom ordh theiræ so ludande af einæ halfuo Kiriker Bersueinsson en af annare halfuo Iortrwdh Endridedoter medher them skilmale at Iortruud fyrnemdh gek a hendher fyr nemdhz Eirikx medher eina iordh er ligher a Bifradalenum a Loom y norder lutanum y Gudbranzdalum som øyther *e Vekkene ix kualeggør sem hon ær(f)de æpther moder sinæ setthe adhernemdh Iortruudh tidnemdhum Kirike tha sama iordh frialse oc heimola firir hwarium manne til æuerdelegare eigo oc j then matha at han skulde vera henner framfæsla man til dededag setthe tidnemdh Iortruud fyr nemda iord fra sik oc sinum eruingium oc til tid nemdan Kiriker oc hans eruingiæ til æuerdelegare eigo oc alsz afrædes med luthum oc lunnindhum oc allum tillægium ther til ligher oc leget (hefuer) fra forno oc nyio vtan gardz oc inan oc (til) meira sanninde setthom mit okkor inzigle firir thettæ bref er *scripnar var degi oc are som fyr sigher.¹

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff om 9 kolie iord i Vecken.

(¹) Brevets Orthographi synes at tyde paa en senere Tid; maaske kan det være omskrevet mod Aarhundredets Slutning, skjønt Seglene ere i Orden.

Tre Lagrettemænd i søndre Nordmøre kundgjøre, at *Frideke Eiríkssøn* erkjendte at have solgt til *Jon Baardssøn* 4 Spandsleie Jord i *Huseby* i *Tofadalen* i *Stangviks* Skibrede og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

232.

12 April 1422.

Stangvik.

Ollom monnom þeim sem þetta bref see æder høyra senda Sigwrder. Styrkarsson. Radwger Jonsson ok Haluader. Guttormsson lagretthes (men) j sudra luthanom Nordmøre. q. g. ok sina. konnocht giorandæ at meir warom þer ner. j Stangaruik paska dag anno dominj m.^o cd.^o xxij.^o saghom handharband. Jon Bardssonar. oc Frideka. Eiríkssonar. ok høyrdom a. at nw nempder. Frideka. kendhis at han hafde selt Jone Bardssyni fyrnempdom iiij spannaleigo. jardar. j Husaby ær. ligger. j Tofvadælæ j Stangauiku skypreido. vndan sik ok sinom ærfvingiom ok vnder Jon Bardsson ok hans ærfvingiar. til. æwerdleigrar eingnar. ok aldz odals frelsa heimholla. ok akiæralousa fyre huariom manne med ollom þeim luthum ok lunnendom. sem þer. til. ligger. æder. leiget hafwer. fra fonno ok nyio framleidhis kendæs fyrnempder Frideka. hafwa vpboret af Jone heilan pening ok halfuan ok alla þer j millom sem j koup þeyra kom fyrre fyrnempdæ jord. Till saninda. her. vm settom meir okkar jncigle fyre þetta bref sem giort var. j fyrnempdan stad deighi ok aare. sem fyrseigir.

Bagpaa, yngre: Breff om Husby y Toeffdallenn.

To Lagrettemænd paa Lister kundgjøre, at *Tholleif Thoressøn* erkjendte, at han havde solgt 4 Maanedmadaleie Jord i *Mosvold* i Vansyns Sogn paa Lister til *Ogmund Thorolfssøn* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

233.

10 August 1422.

Vansyn.

Ollom monnom þeim sem þetta bref sea æder høra sender Vlf Gunlecsson (ok) Gunwaldh Jonsson loghrettomen a Lista q. g. ok sina kunnikt giorande at mit warom j hia a Husaby a sancti Lawrens-messo dagh a xxxij are rikis okkars wirdolix herra herra Eriks med gudhz nadh Noriks konungs hørdom ord ok saum handarband þeira

en swa heita Þolleiff Þoresson af einne halfwo en af annare halwo Ommunder Þorolfsson war þet j handarbande þeira at fyrnemder Þolleifwer kendis þes at han hafde selt adernempdo(m) Ommunde iiij mamata leighu jardar j Moswelle som ligger j Vansynskirkju sokn a Lista med ollum þeim lutum ok lunnendom som til ligger ok leghit bawer fra forno ok nyo vtan gardz ok innan. kendis þa oc fyrscrifwen Þorleifuer at han hafde vpboeret fyrsta sal ok seinsta ok oll þer j mel-lom eftir kaupe þeira af aderscripnom Ommunde firir adernempda jord þer med frialsadha opscrifwín Þorleif þratscripnom Ommunde forenempda jordh iiij mata bol j fyrscripno Moswelle ok lowadha honom frialsa ok agangolausa firir ser ok sinom loghlighom eptirkomandom ok ollom loghlikum akærom ok eignadhe vnder optscripnan Ommundh ok hans arfwa til æwerdelighrar eignar ok frials forredhis. Til sannende her vm settom mit okkart insigle firir þetta bref en goort war a Wanyssyn a are ok degghi som fore sæghir.

Niklis Salvesson og hans Hustru Ögerd erkjende at have solgt nordre Fornastad til Olaf i Haga og derfor at have oppebaaret Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Vitterh., Hist.- och Antiqu.-Akad. i Stockholm.
Alle 3 Segl mangle. Brevet er skaaret i 2 Dele, hvorved en Strimmel i Midten af Brevet er gaaet tabt. (Jfr. Dipl. Norv. V No. 533.)

234.

29 Sepbr. 1423.

Brunflo.

Allom mannom [them som-t]hetta breff høra hæller se, helsar wi Niclis Saluason Ögerdh dotther kerlika med varom herra. kennoms wi med thesso va[ro nær]varande brefue ath wi hafuum vndh ok salt beskedelikom [manne] Olaffue j Hagha [allan¹ nordhra gardin j Fornastadom fo[re . . . m]arch læmpska swa ath wi ford Nichiss ok Ögerdh hafuum [vpboeret] aff forða Olaff j Hagha helan pæning ok halfuan oc alla t[her j m]ællan som j kop wart kom til fulla nygio ok alla ther oss v[el atnø]gher. Thy skythom wi thetta forða goz Fornastadha vndhan [oss ok] varom arfuum ok vndher forða Olaff oc hans arfua med allo thy [goze som] tilligat hafuer af forno oc nyo med hult med hagha med vatn of[c vedes]tadom nærby oc fiærrin oc als ingo [vndan² thagno hulkit ey ær [oss la]glika gaffuum gifuit oc salum salt honum til alla odals æw[erdelika] ægo med obrygdelika stafeste oc atta fastum Andres j Vikum [Swerkar] a Bakka Tillogher j Östanar Odhin j Halhem Olaff Joanson Olaff Thyrgher j Hekas Thorsten Okson. til mera visso oc vitnisbor[d fore thesso va]ro breff tha bidiom wi donde mæn vm thera incigle fore thetta b[reff herra]

Torsten j Brunflo Swerkar j Bakka Andres j Vikum. Scriptum Brun[flo anno] dominj m^o cd^o xxij in festo Michaelis.

(¹) Synes senere rettet fra det oprindelige: halfaan. — (²) Tilskrevet over Linien.

To Lagrettemænd paa Lom kundgjøre, at *Steinar Halkelsson* 29 Juni 1423 paa Kili paa Dovre gav sin Datter *Astrid* 7 Kolsier Jord (værd 20 Kyr-lag?) i *søndre Audulfstad* (Aanstad) i Mo Sogn paa Lom og stadfæstede Gaven ligeoverfor (hendes Mand?) *Eirik Alfsson*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle. (Se nedenfor No. 240 og 241 samt Dipl. Norv. II No. 483 og 999; III No. 297; V No. 219.)

235.

8 Januar 1424.

Kili.

Ollum monnum þeim sem þettæ bref sea ædæ høyra senda Ioar Singurson ok Alfuer Biornson suarna lagrettæ men a Loom quediu gudis ok sina mit vilium ydher kunnikt göra at mit varum a Kili som ligher a Dofrum *Pedres vocku dag xliii are ok xx rikis okkars vyrdelikx herræ herræ Eirikx med gudx nad Noregis konungs gaf þa Stæynar Halkelson Atstrido dotor sinnæ ok handtok thet med Eirike Alf-syni [vii kualæygor¹ iardar j sydræ gardenum Adul[f]stadhum som liger a Loom [j Mo sokninnæ² med husom ok herbyrgium lutum ok lun-nindhum ok ollum til læygium som til fyrnemdaræ iordh hafuar leget fra forno ok nyio frialsæ ok heimola firir huarium mannæ vian gardz ok inan til meiræ visso settæ fyrnemdher Steynar sit incigle med okkroun incigillum firir þettæ bref er scripuat var a Kili fyrnemdho laugardagen nest ephther epiphania domini xv are ok xx rikis vars vyrde(li)kx herræ herræ Eirikx med gudx nad Noregis konungs.

(¹) Ovenover staar: xx kyr-lag. — (²) Fra [tilskrevet over Linien.

Broder *Olaf*, Abbed i St. Olafs Kloster i Tunsberg, og to andre Mænd udstede Transcript af Fru *Cecilia Haakonsdatter* (Bolts) Gavebrev (se ovenfor No. 184.)

Efter Orig. p. Perg. i Svenske Rigsarkiv (Danske och Norske Pergamentsbref). Af 3 Segl mangler det første.

236.

21 Februar 1424.

Tunsberg.

Ollum monnum þeim som þetta bref see æder høyra senda broder Olaf med gudx nad abote j sancti Olafs klaustre j Tunsberghe Hans Wædicsson och Pæder Olafsson quædiu gudx och sina kunnikt gerandhe at wi saghom och hørdom och jwirdeligha iwerlasom bref wæl-

borna fru, frw Cesilie Hakonadottor med heilo(m) hangandom och oska-
dom insiglum swa ludande ordh fran ordhe som her efter star scrifu-
et. [Her følger Brev No. 184 ovenfor.] Och til mere wisse och godh
bewisningh paa sætthe þesse godhe men sin jnsigli fore þetta trans-
scriptum er giort war j Tunsbiærghe feria secunda ante Mathie apostoli
a xv are och xx^{ta} rikis wars wirdelix herra herra Erich med gudz nad-
Norex konongher anno domini m^o cd^o xx^o iiii.^o

Tre Mænd kundgjøre, at Biskop Jens i Oslo paalagde Sira *Gunnar Thorleifs-
søn* (Prest paa *Thorsnes*) og *Halvard Sigurdssøn* (paa Hun) at møde
hjemme i Bygden, naar Provsten visiterer der, for at faa endelig Dom
om Engestykket mellem *Hun* og *Uphus* (i Borge).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle. (Se Dipl. Norv. I
No. 634, 731 og 734; III No. 687; VII No. 380.)

237.

15 Mai 1424.

Oslo.

Ollom monnom þeim som þette bref sea ædher høyra sendher
Halstein Niclisson, Olafuer Arnasson, Haluarder Eylifsson q. g. ok syna
meer vilium þydder kungøra at meer warom (j) kumonenne j kanunka-
gardenom j Oslo vm Haluardzmesso oc aa xv are oc tyttughta rykis
wars werdulix herra Erikx med gudz naad Noreghiis konongs oc høyr-
dom aa þeir waro þer a stæmno firir warom andelegom fædher bi-
scopp Jænness oc capitulo koorsbrødra þer samastadz, þaa er biscoppen
saghdæ sir Gunnar Þollæifsson oc Haluardh Sygurdzson heym atter j
bygdhæna, her neest þaa profasteræn visterar þer med idher, hwarom
þeira med syno *propue ok skilrikj vnder sex eller tolf (mæn) till
ændhalix doomss, om þet ænghia stykyth som fœrnemder mæn hafua
her till þræth vm millom Hun ok Vpphusar. Ok till sanydhe herom
settom meer woor jnsighle fyrir þette bref.

Bagpaa: bref vm Hunar engh.

Vilhjalm Björnssøn erkjender at have solgt *Hændla* i Alene Sogn i Jæmte-
land til *Björn Ottarssøn* for 9 Jæmtske Mark og at have oppebaaret Be-
talingen.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Vitterh., Hist.- och Antiqu.-Akad. i Stockholm.
Begge Segl mangle.

238.

23 Novbr. 1424. Tronger (Alsen).

Ollom monnom thøm sem thetta breff se edher hører helsar
iæk Wilialmer Björnsson kærlicgha med warom herra og kennis iæk

med thesso mino offno nærwerande breffwe at iæk hafwer solt beskedhelighom manne Biorn Ottarssyni eith godz liggiande j Alzne sokn og Hændla eithor med godwilia og beradne modhe ffor ix læmzska markher frælsan og hemelan ffor hwariom manne wndan mik og minom arffwom og wnder fforde Biorn og hanss ærwinggia og hanss rættom æfther komandom thil alla odhals og æwerdelika eghe med ollom them lotom og lonnendom som ther thil ligher og lighat haffwer fra fforno og nyo akher og ængh med holt og hagma watn og weidhestadher nær by og fiærre engo wndan thakno alt thet som bædher ær hafwa æn aan at wæra thet som ei ær lagligha gi(a)fwom gifwit edher salom sælt og kennis iæk og forde Wiilalmer mik wp hafwa borit fyrsta peningh og sidh(e)rsta og alla the ther j mællan efther thi j kaup okkart kom swa at mik nøgher og wæl nøgher. thesse waro ffaste at kaupe thesse Ketil j Kluge Rolleff j Wpgordh Ion j Finnesæter Lauris ibidem Skofwe j Remisberghom Esbiorn j Trongher Ion Ottarsson Erik a Mom. thil mære wisso og bædre skel tha badh iæk beskedhelike men Rollewer j Wpgordh og Nisse Andresson at henggia sin insigle ffor th(e)tta breff sscriffwit j læmtaland j Troongher j Alzne sokn om sancte Clèmes dagh anno domini m^o cd^o xxiiij.^o

Asbjörn Jonssøn, Prest paa Rollag, og en Lagrettemand kundgjøre, at Megin Gunnulfssøn erkjendte med Samtykke af sin Hustru Gro Germundsdatter at have solgt til Sigurd Olafssøn 3½ Markbol Jord i søndre Øptedal (nu Øgtedal) i Nore Sogn i Naumedal og 2 Löbsland i Bølet i Eggedal samt at have opbebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

239.

31 Januar 1425.

Bakke.

Ollom monnom þeim sem þetta bref sea æder høyra. sendir Asbion Joons(son) prester a Rollaghe ok Gunleiker Bionsson logretto man q. g. ok sina kunnikt gerande at meer warom a Bokkom j nærsta stofuonne [j Wpdals kirkiu sokn¹ dæghinom neste firir Kyndils messo eplannen a sextande are ok xxta rikis wars vyrdeligx herra herræ Eiriks med gud(z) nadh Norigs konungs. Saghom ok høyrdom a at þeir heldo handom somon af einno halfuo Mæghin Gunnulfssson med fullre samþykt Groa Germunde dotter egna kona sinne ok kiendos hafua selt Sigurdi Olafssyni half fiorde marke boll jærder jn j sydra garden j Øptedall er ligger j Nora sokn j Nawmedalle ok twæggia lawp landh jn j Bøleth er ligger j Eggiedals sokn fra sik ok sinom ærfuingium ok til fyrnempdz Sigwrðz ok hans ærfuingiæ med allom lutom ok lwannindom

sem til fyrnempdra jærder hafua lægit wttan gardz ok jnnan bade forno ok nyo þa frelsade han honom þær adernempdra jærde frælser fir hvarium manne. Jtem kiendis ok adernempdir Mæghin med samw handebandh at hafua vpborit fyrsto peningh ok øpsta ok alla þær j millom af adernempdom Sigurde firir opnempder jærdir eptir þujsem j kaup þeire kom. Firi meira visso ok sannind setto þrotnemdir Mæghin sih insigle firir þetta bref med warom jnsiglom a dægi ok are sem fyr seghir.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid.

To Lagrettemænd paa Vaage kundgjøre, at *Andres Jonssøn* og hans Fæstehone *Ingebjörg* (*Kolbjörnsdatter*) erkjendte at have solgt til *Eirik Alfssøn* 4 Koleier Jord i *Audulstad* paa Lom i Gudbrandsdalen for 22 Kyrlag, der skulde erlægges ved Midten af Mai og 29 Septbr. førstkommende.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger 2det (Thorstein Paulssøns). (Se følgende No. samt No. 235 ovenfor.)

240.

22 April 1425.

Kleppe.

Ollum monnum þeim sem þettæ bref sea ædhe høeyra sendher Þosteín Palson ok Þosteín Þiostolfson logretmen a Vaga q. g. ok sina mit vilium ydher kunnikt gøre at mit varum a Kleppæ [j stouene¹ som ligher a Vaga j nærdrelutenum Gudbranzdalum dominica secunda post festum pasce vi are ok xxx rikis okkars vyrdeliks herræ herræ Eiriks med gudz nadh Noregs konungs varum mit j hia [kaupe¹ ok seghom handarbandh Andres Ionssonar ok Eiriks Alfsonar kendes þa fyrnemdher Andres ok Ingebiorg festar kana hans j sama handarbandhe at þau hafðhe selt fyr nemdhum Eirikæ iiii kualæygo iardar j Audulstadum som ligher a Loom j fyrnemdhum Gudbranzdalum med luthum ok lunnindhum ok ollum tillægium som til fyrnemdare iordh hafuer leget at forno ok nyio vtan garzs ok inan friassar ok heimolt firir hvarium manne til æuerdelegare eigo ok alzs afrædes firir ii kyrlog ok xx j godhum peninghum ok j ii saldaga luka fyrsthæ nest æpther Haluarmesso a sama are annar at Mykialsmesso a adro are þær nest æpther [quikt ok brefualust.² til sannidhe sakar (sette) tidnemdher Andres sit inzgle med okkrum jnziglum firir þettæ bref ær gort var degie ok are som fyr seghir.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Fra [tilskrevet under Brevet og kanske hidhørende.

Fire Lagrettemænd paa Lom gjøre vitterligt, at *Andres Jonsson* 26 Mai oppebar 23 Kyrlog i gode Penge af *Eirik Alfsson* for 4 Koleier Jord i *søndre Audulstad* i Mo Sogn paa Lom, hvilke han havde solgt til denne. Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 6 Segl mangler 5te. (Se foregaaende No.)

241.

28 Mai 1425.

Stamstad.

Ollum monnum þeim sem þettæ bref sea ædhæ hæyra senda Alfuer Bioranson Gisbrid Gutpormson Gudbrandhe Haldorson Einar Þorerson svornær logretmen a Loom q. g. ok sinæ. þet skal ydher vitherlegit være at mer varum j sydræ stofuonæ [a Stamdstadum¹ j Mo soknænnæ a Loom som ligher j nordræ lutenum j Gudbrandzdalum a laugardaghen nest firir huitasunnadag (a) vi are ok xxx rikis vars vyrhelix herræ herræ Eirix med gudz nadh Noregis Sverikis ok Danmarks konungs ok hertug jfuer Pomeran varum mer j hia er Eiriker Alfson lauuk Andres loonsyni ii kyrlog ok xx j godhum peninghom j iardar auræ firir iiii kualæygor iardar som fyrnemdher Andres lonson kendes at han hafðhe selt fyrnemdhum Eirikæ j sydræ gardenum a Audulstadium som ligher j fyrnemdare Mo sokn a Loom med ia ok handarbandhæ Ingebiorgo festar kono sinnæ vndan ser [ok¹ sinum æruingium vndher fyrnemdan Eirik ok hans ærui(n)giæ med husum ok herbyrgium tunum ok tophum ok ollum þeim lunnindhum som til fyrnemda iiii kualæiga hafuer leget at forno ok nyio vnan garsz ok jnan frialsar ok hæimolar firir hvarium manne til æverdelegare eigo ok alsz afrædis. [hafðhe ok tidnemdher Eirikæ j skilmale sino at wrðhe honum ofrialsar thær iiii kualæigor tha skuldhe optnemdher Andres lonson ligiæ honum atther mothe adrar iiii kualæigor j adræ iordh so godhe ædher hans æruingiæ. kendhes þa ok tidnemdher Andres at han hafðhe þa fyrstan pening ok *sidudstan ok allæ ther jmillum som j kaup þeira kom.* til meiræ visso setthe tidnemdher Andres lonsson sit inzigle med varum inziglum firir þettæ bref er gort var a fyr nemdan stadh a mænædaghen nest æpther huitasunnadag a sama are.

Bagpaa: Audulstada bref. — Meget yngre: Breff om Vdultad.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Fra [skrevet paa et ved Seglremmerne vedheftet Pergamentstykke.

Biskop Jens af Oslo stadfæster indtil videre sin Formand Biskop Eysteins Brev angaaende Forholdene i *Thelemarken*.

Efter samtidig Afskr. i Biskop Eysteins Jordebog („Den røde Bog“) fol. 22 b. (Univ. Bibl. i Kbhvn., Arn. Magn. Saml.)

242.

22 Februar 1426. Thvelt (Eldanger).

Ollom monnom theim sëm thettæ bref sea ædher høyræ sender Jones med gudz naadh biscoper j Oslo quædiu gudz ok sinæ kunnukt gerande at weer saghom ok grangefuelighæ ifuerlasom bref ok gerdh wars wyrdhulighs herræ ok forfadhurs biscop Øystens godhra aminningar sëm nylighæ war firir oss biscoper j Oslo sëm thettæ wart bref er widherfæst¹ nw af thuj at oss thottle hona skællighæ wæra skipadh tha samthyckiom weer hona oc wiliom stadhughæ haldæ ok biudhom hona stadhoghæ haldhas af waro biscopslighø walde til gudh wil weer kunnom thægghat sealfue koma ædher oc at oss thæckis ther tha adhræ skipan aa at gera eftir godhra manna radhe vm en thet kan tharfuaz. Til sanninde sættom weer wart secretum firir thetta bref er gort (war) j Twæitom widher Moo kirkiu j Hæidanghræ fredaghen nest firir Laupaars messo anno domini mcdxx sexto.

(¹) Se ovenfor No. 186.

Tre Lagrettemænd kundgjøre, at *Erlend Ogmundssøn* og *Viking Ketilssøn* forligtes om Arveskiftet efter *Herborg Ketilsdatter* (Hardanger).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.

243.

26 Mai 1427.

Langseter.

Ollom monnom þeim sëm þetta bref se ædher høyra sender Haldor Ællingsson Germunder Amundason Þorbjorn Hnarrason loghrætomen q. g. oc sina kunnukt gerande at mer varom j hia saam oc høyrdom a at þeir hella handom samman Ællender Ogmundason oc Vikinger Kætillson. skildes þet j þeira handar bande at þeir varo satter oc alsatter vm al þau skifte sëm þeir hafdo haft siin a millom wm arf æfter Herborgho Kættils dotter firir alen oc valen wm meira lut oc minna. til sanninda settom mer okker insigli firir þetta bref oc Ellender insigli er gort var a Langasætre feria secunda in diebus rogacionum anno dominj m^o cd^o xx^o vii^o med jordom oc oll helmenghs skifte.

Bagpa, yngre: breff om arff eftir Herborg Kiels datter.

Hallvard Jonsson, Lagrettemand i Hiterdal, hans Søster *Aslaug* og (deres Farbroder) *Thord Hallvardssøn* stadfæste for *Herleik Folkvardssøn* Overenskomsten mellem *Jon Hallvardssøn* og *Folkvard Solvessøn* om Salget af *Hoammen* i Lillehereds Sogn i Thelemarken.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler.

244.

23 Juni 1427.

Fulsaland.

Ollom monnom þeim sëm þetta bref sœia æder høyra sender Haluarder Jonsson logrettoman j Heitradall. q. g. ok sina kunnikt gærande, at fader min Jon Haluarzson, hafde selt Folkuarde Sollasini jord sina, er Huammen heiter, sëm ligger j Lislæ hærade sonkt a Þælamar-kenne j Hamars biscops dœme frialst ok hæimholt firi huseriom manne, med ollom lutum ok lunnendom sëm till ligger ok leget hafuer fra forno ok nyio, ok fyri teket fyrsta peningh ok œfsta ok alla þer j millom æfter þy sëm j kaup þeira kom, Jtem kændis ek fyrnæmder Haluarder Jonsson ok Aslaug Jonsdotter, at mith stadf(es)tom fyrnemt jardar kaup, sëm fader okkar hafdhe giort, Jtem kendis Þorder Haluarzson at han stadfeste fyrnemt jardar kaup a sina uægna. Jtem borgadom mer oll fyrnemd, Hærlæike Folkuarzsyni fyrnemda jord Huammen frialssa ok akæra lausa fyri os ok uarom æruingom ok under fyrnemdan Herleik ok hans æruingha till æuerdelika æigho ok alz afrædis. Till sannynnda her vm sette ek mith insigle fyri þetta bref er gort var a Fulzalande a Jons veku aftan [a] xviii are ok xxte rikis vars vyrdelex herra, herra Erikx med gudz nad Norœgs konogs.

Biskop Severin udsteder bekræftet Afskrift af Pave Alexander V.s Brev angaaende *Minoriterordenen*.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) S. 84 og 93 af en Afskr. fra Aar 1500.

245.

Uden Dag 1427.

Uden Sted.

Universis presentes literas inspecturis Severinus dei gratia episcopus Tranquiliensis salutem in domino sempiternam. Noveritis nos literas domini Alexandri pape quinti non abolitas non raras nec in aliqua sui parte vitiatas sub vera bulla et certa forma perspexisse in hec verba. [*Her følger Brev No. 209 ovenfor.*] in cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo quadringentesimo vicesimo septimo.

To Mænd kundgjøre, at *Thorgrim Jonsson* fik 4 Løbsland i *søndre Strand* i Rygin Sogn (Hiterdal) af *Haloard Thorgeirsson* mod ligesaa meget i *Fose* i Sudaland (Sauland) og 8 Kyrslag.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge.
(Se ovenfor No. 228).

246.

23 Mai 1428.

Rygin.

Öllom monnom þeim sëm þetta bref sea ædher hœyra sændha Drængher Þoordhæson oc Halwardhe Jonsson q. g. oc sina kunnikt gærændhe at ineer warom widher Ryghenæ kirkiu a hwitha sunno daghen a ix are oc xxx rikis vars wirdelix herra herræ Erikx med gudz nadh Norighs konungs sagum oc hœrdum a at þeir heldo handom saman Þorgrimer Jonsson oc Halwarder Þorgeirsson medher þwi skil-ordhe at fyrnempder Þorgrimer Jonsson kœyfthe [af Hæluarde Þorgeirs-syni¹ iiii lawpa landh j Strandh j synzsta garden en Halwarder Þorgeirsson hafwe after j mothe iiij laupa landh j Fosse er ligger (j) Sw-dolan oc viij kyrlagh þer afwan a þet kaup firir fyrnempdh flogur laupa landh j Strandh er ligher j [Ryd² Ryghenæ sokn oc til saninda herum salte midh okko jnscigle firir þetta bref er gorth var a deghi oc are sem fyr seghir.

Bagpaa, meget yngre: Breff om Strand oc Foszen.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Igjen udslettet.

Hakon Laurensøn, Lagmand i Jæmteland, tildømmer *Helge Gudmundsøn* i Overensstemmelse med en tidligere Lagmandsdom Gaarden *Aasa*, da *Olaf Lokker* og *Faste* i Upgaard paa Opfordring ikke kunde fremskaffe Odelssvidner.

Efter Orig. p. Perg. i kgl. Vitt.- og Ant.-Akad. i Stockholm. Seglene mangle.

247.

13 Decbr. 1428.

Forberg.

Öllom mannom thetta breff hœra ælla sea sendher Hakon Laurenzson lagman i Jæmptalande quædhio gudz och sina. kœnnis iak at komo i stapno fore mik j Afferdall Olaff locker och Faste i Vpgordhe och spordhe iak thessa forða mæn ther vppa sætto thinghe æn the kunno sin odals vitne ther fram koma vm thet godzith Asa heter och sidhan the kunno enghin vitne æller skiell ther til fœra och the ænghin ræth ther til haffde tha dæmde iak biskedom manne Helghe Gudmundz-son thet sama godz Asa fralst och hemolt fore huarium manne och æpter thy thet honom och fœrra dœmth var med fullo lagmanz orskurdh thil mera visso och stadfestilse bidher iak biskedan man Nicles Thordson foghthe j Jæmptaland sith incigle hængia fore thetta breff med mino egno incigle. scriptum in curia regis Forbergh terre Jempcie anno do-mini millesimo cd xx viij^o die sancte Lucie virginis.

En Kannik i Bergen, som Ombudsmand for den postulerede Erkebiskop *Aslak (Bolt)*, meddeler Sira *Laurens Jonsson* Kvittering for den af ham i Erkebiskop *Eskils* Tid oppebaarne *Syvaarskat* af 6 Sogne i *Thelemarken*.

Skrevet paa Seglremmerne til Brev af 1527 nedenfor.

248.

[1428—29.]

[Thelemarken.]

[Ollom monnom þeim sem þetta bref sea eda høyra sender]
 sson kannunker j Bergwen ok wmbodzman werdelix herre
 ok andelix fadirs herre Aslakx postulatus ærchebiscup j Nidroos q.
 gudis ok sinæ kunnikt görande at þenne nærwarande godh herre sire
 Lafrens Jonsson hafuer mik giort fulla græin ok rekning a myns herre
 erchebiskupens wægna firir þenn vii ara skat sæm han hafde wpburit
 ofwer sex sokna a Tælamorkenne j herre Eskils tyme fordom erchebiscup
 j Nidros ok j hans wmbode sæm mik wæl [atnøger]

Ulf Hallsteinsson, Prest paa Thveit, og 2 andre Mænd kundgjøre, at *Gunnar Leidulfsson* erkjendte at han havde solgt 1½ Maanedmads(bol?) Jord til sin Maag *Thorkel Aslaksson* og oppebaaret Betalingen.

Efter beskadiget Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglene mangle.

249.

Vaaren 1429(?)

[Thveit?]

[Ollom monnom þeim sem þetta bref sea ædher høyra send]her
 Wlfuer Halsteinsson presther a Þweit Eiriker Þorleifsson [oc.
 son q. g. oc sina kunn]iktgiorandhæ at meer varom a retto
 varpinge a laugar[daghen nesta anno domini
 mcd]xxix¹ gek þer þa fram Gunnar Leidulfsson oc kændizst [swa fyrir
 oss at han hafde sel]t Þorkellæ Aslakssyni maghæ sinom halfs annars
 mamatha [heimh]olth oc frelst oc
 allungis akerolaust fyrir hueriom manne [med allom þeim luthom oc
 lunnendom sem till ligger oc leghet] hafuer fra forno oc nyio vltan
 gardhz oc jn[nan] [vi]derkændist
 oc fyrnepnder Gunnar at han hafde [vpboret fyrsta pening oc øfsta oc
 alla þer i mællum] epter þy sem j kauph þeirra kom oc Gun[nar fyr-
 nepnder afhænde fra ser oc sin]om arfuom en vndir Þorkell Aslakxs[on
 oc hans arffuingia] o frelst oc heimolt fyrir allom logh-
 [ligom agangom. Oc till sanninde her vm setther] . . . h Gunnarsson
 silt jnziglæ med va[rom fyrir þetta bref er gort var degi oc ar]e sem
 fyre segir.

(¹) Eller maaske [mcdx]xxix.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Erik Dagssøn* købte af sin Søn *Ivar* hele østre *Rindadal* (i *Fanberg*), som han tidligere havde givet ham, og som udgjorde 9 Öresbol, samt erlagde Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 925; II No. 149 og 890; III No. 283 og 354; V No. 375 samt No. 194 ovenfor).

250.

1 Mai 1429.

Røne.

Ollom godhom monnom theim som thetta breff see ædher høra sender *Torgyls Sighurdasson* oc *Gamel Biorntsson* logretto mæn q. g. oc sina kunnigt görande at mit warom j *Røne* som ligger j *Wingreme* j *Faghabergs* sokn sunnadaghin næst fire korsmessos wmwæreth. a fratyktu are rikis okkors wyrdeligs herra herra *Ericx* med gudz naad *Noregs* konongs. saghom oc hørdom aa at *Eriker Dagssøn* kœple atter af *Juare* syni sinom allan østra garden j *Rindadale* som firnæmpder *Eriker* hafde gifuit honom med allom lutum oc lunnendom som til theira iordh hafuer leghat fra forno oc nyio wtan gardz oc innan engo wndan takno oc ær then iord nio øra bool. Jtem lauk firnæmpder *Eriker* tha samstundis *Juare* firnæmpdom syni sinom. firsta pœning oc sidersta oc alla ther j millom fire firnæmpda iord æpter thy som j kaup theira kom. Oc til sanz witnisburdar hær wmwættom mit okkor jncigle fire thetta bref som giort war j firnæmpdom stædh a degghi oc are som fire segher.

Bagpaa yngre: Breff paa ix ore buoll i *Rendedale* i ostrestuen.

Presterne paa *Vaage* og *Mo* (Lom) og 11 Lagrettemænd kundgjøre, at *Paal Halleardssøn* og hans Hustru *Sigrid Eiriksdatter* erkjendte at have solgt til *Eirik Björnssøn* søndre og nordre *Bjölstad* samt *Rød* i øvre *Hedal* i nordre *Gudbrandsdalen* og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. tilhørende Jon Melum i Ringebo. Af 13 Segl mangler No. 1, 3, 7, 9, 11 og 13. (Se Dipl. Norv. III No. 103, 136, 213, 526, 532, 534, 717, 728, 807).

251.

21 Januar 1430.

Ullensyn.

Ollom monnum þeim sœm þettæ bref sia ædhær høyræ sender *Rooland Goodhskalksson* prester a *Wagha* oc *Anundær Assulfsson* prester a *Moonom* *Andrees Joonsson* *Amund Niculasson Haldoor Siugur(d)sson* *Torstein Paalsson* *Torstæin Tiostio(l)sson* *Wetelidh Biærnesson* *Siugurder Haluardzsson* *Paal Joonsson* *Hafward Eiwindzsson* *Joon Paalsson* *Amunder Paalsson* loghretomen q. g. oc sinæ kunnikgerande at meer warom j prestgardenom *Vllænsyna* eer ligger a *Wagha* laughærdaghen næstæ efter *Antonsmesso* dagh a i are xxxxtæ rikis waars wyr-

dulix herræ herræ Eirix med gudz nadh Norex .S. oc Danmargh konungs saghom oc høyrdom a at Paal Halwardzsson oc Sighridh *Eiridhx doottor hans eighin koonaa kendoos med jaa oc handarbande hafwa sælt Eirike Biornsyni Biolestadh sydhræ garden oc nørdræ oc Rwdh eer ligger j øfræ Hedale j nørdræ syslunne Gudhbranzdatum med watnum oc wædhistodhum oc med ollum odhrum lutum oc lunnindum sæm til hefwir legheth fra forno oc nyo vtan gardz oc jnnæn frialst oc heimolt firir hworium manne til æwærdælighæ eiighn oc eer nokor þæn som vp a tala þæssæ fyrnæmdæ joord Bioolestadh oc Rwdh, þaa skall fyrnæmder Paal *Hahwardzsson oc *Sidhridh Eirikxdottor oc þæiræ ærwingiæ þær til swara j sama handarbande. kendos oc fyrnæmd hioon Paall Halwardzsson oc Sighridh Eiriksdottor hans eighin koonaa at þaw hafdo vpboret fyrstæ pening oc sidhærstæ oc allæ þær j millum sæm j kaup þæiræ koom af fyrnæmdom Eirike Biornsyni, firir sannindæ skuld sette Paall Halwardzsson siit jnzzychli med warum jnzzychlum firir þettæ bref eer giort war a degi oc are sæm fyr seghir.

Fire Mænd udstede Vidisse af Brevet No. 160 ovenfor.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl mangler No. 2.

252.

[c. 1420—30.]

[Borgesysse.]

Ullum monnum theim sæm thetta breff se ældher høra sendher Ingemundh Thoreson Kætil Ewindhson Stenær Aslakson och Wlff Amundh(son) q. g. och syna kunnokith gørandhe ath mer sogom oc hørdom offwer lesith breff med helum oc vskaddum jnsiglum swa vaththande ordh ephther ordhe som her siger [*Her følger Brev No. 160 ovenfor.*]¹

(¹) Bekræftelsen mangler.

Erling Narvessøn erkjender, at han har givet *Asle Olmodssøn* sit fulde Ombud med Hensyn til 12 Løbsbol Jord i Midtgaarden i *Hamre* i Slidre Sogn i Valdres, som Asle skal beholde til Eiendom, hvis Erling og hans Søn skulde dø, medens han indehar Ombudet, dog paa den Betingelse, at han i saa Fald skal give noget til Sjølehhjælp for Erling efter gode Mænds Bestemmelse.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

253.

27 Januar 1431.

[Slidre.]

Þæth kænniist æk Ællinger Naruasson at æk hæuær fængith Aslaa Olmodhsyni mit fult oc loglighit wmbodh wm xii laupa booll

jardhar j midgardhænom j Hamræ j Slidræsonk a Waldræssæ sem fadhær min sættæ mær j min modhær arf som han hafdhæ mær ingha græim fyrri giort skal oc Aslæ byghia ok bœla abudha oc wæl wm wælæ a fyrnæmdha jord ok anur min þingh huath han kan med lagom wp at spyria wil æk alt þæt halda oc hœua som [han¹ gœrir loglægha j þæsso mino wmbodhæ likær wis sœm æk sæluær wære jtem kan min at missa ædær sonar mins mædhan han hæuær þætla wmbodh þa *slall fyrnæmdær Aslæ Olmodhsson wæra æighomadær æfyrnæmda jord j Hamræ hældær æn nokor annar til æuærdhalæggho æigho a þan hatt. at han skall minast aa saall [mins¹ æftær þy som godom mannom þykkær sannligh wære at hænnæ mæ til ganx koma. Til mæira sannidh hær wm sættæ Þædær Haluarsson ok Magnus Nicholasson sin insiglæ med mino insiglæ ær hia waro oc hœrdho a handaband ok skilord okart ær giort war haugærdagæn nest æftær [Passi² Palæsmæssodagh anno dominj m^ocd^oxxxi.^o

Bagpaa: Verit i rette paa æfre Hande tingstufue den 5 Julij 1638. Hans Pedersen. E. handt. — Brevf for æzynndre gardenn j Hamræ.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Igjen udslettet.

Pave *Eugenius IV* meddeler Biskoppen af *Viborg*, at han vil stædfæste et af *Minoriterne* i Provinsen *Dacia* paaberaabt og af Pave *Alexander IV* 2 Febr. 1257¹ udstedt Brev, der forbyder Geistligheden sammestedt at afsøde Ordenen den kanoniske Andel af Gaver til samme, hvis Biskoppen i Forening med 2 eller 3 lærde Mænd finder det originale Brev i fuld Orden.

Indtaget i følgende No. (Mscr. Barth. III (D) p. 46—48).
(Trykt i Waddings *Annal. Minor.* X p. 493, hvorfra *Varianterne.*)

254.

18 Mai 1431. Rom (Vatikanet).

Eugenius episcopus servus servorum dei venerabili fratri episcopo Vibergensi salutem et apostolicam benedictionem. Sacre religionis, sub qua dilecti filii universi fratres ordinis Minorum provincie Dacie devotum et sedulum [reddant² altissimo famulatum, promeretur honestas, ut [que pro illorum quiete et comodo facta sunt, cujusvis impedimenti semota materia illibata persistent, cum a nobis petitur adjici mandemus apostolici muniminis firmitatem³; sane pro parte universorum fratrum ordinis et [observantie⁴ eorundem nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim per felicis recordationis Alexandrum papam iiij predecessorem nostrum, accepto quod quotiescunque per aliquos Christi fideles partium earundem seculum relinquentes, aliqua bona sua predictis fratribus pro edificiis libris vestibus et aliis eorum necessitatibus largiebantur, ac etiam in ultima voluntate [relinquebantur,⁵ archiepiscopi et

episcopi et abbates priores prepositi archidiaconi rectores parochialium et aliarum ecclesiarum prelati, partium ipsarum, pro tempore existentes, aliquando mediam, quandoque tertiam seu quartam partem de bonis largitis et relictis hujusmodi, pretexto canonice portionis, ab eisdem fratribus, in grave ipsorum fratrum prejuditium, et scandalum fidelium predictorum, extorquere conabantur; idem predecessor videlicet ^{iiij}^o Non: Februarij pontificatus sui anno ^{iiij}^o per suas litteras eisdem prelati injunxit ac mandavit, ut de cetero nichil ab eisdem fratribus de bonis hujusmodi exigerent, sed onera paupertatis eorum de bonis [ipsorum]⁶ propriis potius relevarent, prout in eisdem literis plenius dicitur contineri. quare pro parte dictorum fratrum nobis fuit humiliter supplicatum, ut literis [ipsis]⁷ juxta earum continentiam atque formam, robur apostolice confirmationis adjicere, et alias eis in premissis opportune providere, de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur⁸ de premissis, cum [prefate]⁹ litere originales in partibus illis ut asseritur existentes nobis exhibite non fuerint nec ostense, certiores notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tue, de qua in hiis et aliis in domino fiduciam specialem obtemus, per apostolica scripta committimus et mandamus, quatinus adhibitis tecum duobus vel tribus doctis viris, et in hujusmodi cognitione expertis, de quibus tibi videbitur, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque, si litteras ipsas per diligentem et solertem inspectionem omni vitio et suspitione carere inveneris, super quo tuam conscientiam oneramus, litteras ipsas et omnia in eis contenta, prout provide facta sunt, auctoritate nostra approbes pariter et confirmes. Datum Rome apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominice m.^o cccc.^o xxxj.^o xv [Kal:¹⁰ Junij, pontificatus nostri anno primo.

(¹) Se ovenfor No. 40. — (²) exhibent. — (³) votis ipsorum, illis præsertim, quæ divini cultus augmentum, et prædicti ordinis propagationem concernunt, quantum cum deo possumus, favorabiliter annuamus. — (⁴) provincie. — (⁵) relinquebant. — (⁶) eorum. — (⁷) prædictis. — (⁸) qui tilföres. — (⁹) prædictæ. — (¹⁰) mensis (3: 15 Junij).

Biskop Herman af Viborg bekendtgjør for Geistligheden i Provinsen Dacia Paverne Eugenius IV.s og Alexander IV.s Breve angaaende Minoriterordenens Fritagelse for Ydelsen af den kanoniske Andel af Gaver til samme og paahyder en punktlig Overholdelse deraf.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D.) S. 45—52 af en Afskr. fra Aar 1500.

255.

31 August 1431.

Odense.

Reverendis in Christo patribus venerabilibusque viris dominis archiepiscopis episcopis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, cantoribus, canonicis tam cathedralium quam collegiatarum parochialiumque ecclesiarum, rectoribus et loca tenentibus eorundem, ceterisque presbiteris curatis et non curatis, clericis, notariis, tabellionibus publicis quibuscunque, omnibusque aliis quorum interest vel intererit, aut infra scriptum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, per et infra provinciam Datie, ac alias ubilibet constitutis, Hermannus dei et apostolice sedis gratia episcopus Vibergensis, unicus ad infra scripta ab eadem sede apostolica executor specialiter deputatus, salutem in domino, et fidem indubiam infra scriptis firmiter adhibere. litteras siquidem sanctissimi in Christo patris ac domini nostri, domini Evgenii divina providentia pape iiii^{ti}, ejusdemque vera bulla plumbea cum cordula canopis more Romane curie impendente bullatas, sanas et integras, non viliatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes, nobis per religiosum virum fratrem Vilhelmum Jacobi ordinis fratrum Minorum, pro et ex parte fratrum ejusdem ordinis provincie Datie procuratorio nomine, coram testibus infrascriptis presentatas, nos cum ea qua decuit reverentia noveritis recepisse, tenoris et continentie subsequentis. [*Her følger foregaende No.*] Post quarum quidem litterarum apostolicarum presentationem et receptionem, fuimus pro parte dictorum fratrum, per memoratum fratrem Vilhelmum, tanquam per legitimum procuratorem fratrum predictorum coram nobis personaliter constitutum, humiliter ac debita cum instantia requisiti, quatinus ad ipsarum litterarum apostolicarum cognitionem, intentionem et executionem, et contentorum in eisdem secundum traditam seu directam per eas a dicta sede nobis formam procedere dignaremur, Nos igitur Hermannus episcopus Vibergensis et executor prefatus, volentes mandatum apostolicum nobis in hac parte directum reverenter exequi ut tenemur, auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa, juxta vim formam et tenorem litterarum apostolicarum dictarum nobis directarum, et contentorum in eisdem, servatis servandis, adhibitis nobis viris venerandis discretis et jurisperitis, dominis, Nicholao Møerk priore monasterij sancti Kanuti Ottonie, Tukone officiali venerabilis in Christo patris ac domini domini Naffnonis episcopi Ottoniensis, et Nicholao Thørnberg canonico ibidem, ex quorum consilio et informatione rite legitimeque procedentes, habitaque per nos ac viros venerandos jurisperitos antefatos summaria cognitione, ac di-

ligenti examinatione litterarum apostolicarum felicitis recordationis Alexandri pape iiij, de quibus ut supra nobis facta est commissio specialis, quarum quidem litterarum apostolicarum tenor sequitur et est talis. [*Her følger Brev No. 40 ovenfor.*] Et quia predictas litteras apostolicas comperimus et invenimus una cum memoratis viris jurisperitis, vera bulla plumbea antedicti felicitis recordationis Alexandri iiij, cum cordula canopis more Romane curie impendente bullatas et munitas, sanas et integras, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes, eapropter auctoritate apostolica nobis ut premittitur in hac parte specialiter commissa, sepe dictas litteras apostolicas felicitis recordationis Alexandri iiij memorati, et omnia et singula contenta in eisdem, seu secuta ex eisdem, approbavimus, auctenticavimus, confirmavimus, ratificavimus, ac tenore presentium approbamus auctenticamus confirmamus et ratificamus, constitutione in perpetuum valitura, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Vobis igitur omnibus et singulis supra scriptis, has nostras ymmo verius apostolicas, examinationem approbationem auctenticationem confirmationem ratificationemque publicamus notificamus et insinuamus, ac ad vestram et ad vestrum cujuslibet notitiam, deducimus et deduci volumus per presentes, firmiter precipientes auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa specialiter, easdem ab omnibus et singulis vobis supradictis inviolabiliter observari, prout penam in contrarium facientibus debitam duxeritis, et quilibet vestrum duxerit evitandam, ut etiam ultra eterne retributionis meritum erga prefatum sanctissimum dominum nostrum, sanctamque apostolicam sedem valeatis, ac vestrum quilibet valeat merito commendari. Datum et actum Ottonie sub anno incarnationis domini m.^o cccc^o xxxj.^o secundo Kalendas Septembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri, domini Evgenij sepe dicti anno suprascripto; presentibus ibidem reverendis discretis et honestis viris dominis Jacobo Johannis, Laurentio Nicholai, Johanne Laurentij, canonicis ecclesie Ottoniensis, Andrea Staar rectore in Viisleff, Martino Nicholai rectore in Agerness, et Paulo Johannis plebano in Lundæ, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis. In quorum omnium evidens testimonium presentes litteras sigilli nostri appensione fecimus communiri.

To Mænd kundgjøre, at *Gunnor Sveinsdatter* erkjendte at have solgt til *Sighjörn Andorssøn* hele *Litleholmen* tilligemed en *Kvernefos* ved Navn *Gotufossen* i *Skoger Sogn* i *Sande Skibrede* og at have oppebaaret *Betalingen*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

256.

7 Marts¹ 1432.

Sande.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr høyra sendir Þiðolufur Glædersson oc Anbiorn Hallasson q. g. oc sina kunnikt gerandhe ad mit varum vidær Sondina kirkiu a kirkmesso daghin oc þridia are oc flortugtha herra konnung Æirix med gusnad saghum oc hordum a ad þavg heldo hondum saman af æina holfuo Gunnor Svæins dotter en af adro holuo Sigbiorn Andorsson vidærkendis þa Gunnor ad hun hafde sold fyrnemdum Sigbiornne allan lista Holmen som ligger j Skogha kirkiu sokn oc j Sondina skipræido med slikum lunnyndum som til fyrnemda jord ligger oc j sama handarbande vidærkendis oftnemda Gunnor ad hun hafdhe sold fyrnemdum Sigbiorn þær med æin kuærna fos som æitir Gotufossen som ligger j Skogha bœyd frialsan oc hæmhollan firir huorium mann(e) oc j sama handarbande vidær kendis Gunnor ad hun hafde vpborid af oftnemdum Sigbiorn fyrsta penning oc efsta oc alla þær j mellum eftir þy som j kavp þæira kom bada firir lilla Holmen oc kuærna fossen oc til sannyuda her vm þa sattum mit okar jœncighli firir þetta bref er gjort var a deghi oc are som fyr sæg(ir).

Baggaa med Haand fra 16de Aarhundrede: lisle Holm.

(¹) Se Biskop Eysteins Jordebog (den røde Bog) S. 103.

To Lagrettemænd paa Lom kundgjøre, at *Jon Olafssøn* erkjendte, at han havde solgt til *Sigurd Eirikssøn*, hvad han og hans Søster *Ragnhild* eiede i *Reidesnes* paa Stranden i *Vaage* samt i *Sandnes* nordenfor Anen i *Nordhered* sammesteds, og oppebaaret *Betalingen*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Huller til 3 Segl, der mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. V No. 335.)

257.

Sept. 1431—Sept. 1432.

Ramstad.

Ollum monnum þeim sem þetta bret sææ ædæ høyre sændæ Einar Þoresson Amunder Østeinsson logrættemen a Lom q. g. ok sinæ kunnigt gerande ad mit warom a myklæ Ramstadum er liggir a Hofstrandene a Lom a kirkmesso daghin a Hofue¹ a iii are ok xxxx rikis okkars wýrduligs herræ herræ Eiriks med guds nadh Noregs kunungs saghom ok hordom a ad þeir heldo handom saman af cine halfu Jon Olafsson en af annare Sigorder Eiriksson med þeim skilmala ad Jon

kiendist ok fulla widhiringo veite ad han hafde selt firnæmdom Sigorde sva mykit sem han atte ok Ragnildæ syster hans j Ræidhis næse er liggir a Strandenne a Waghæ ok swa mykit sem þau atto j Sandnæse firi nordan ana sem liggir j Nordhæræde a Waghæ þessæ jærder frælsæ ok heimulæ firi hwariom manne med ollum þeim lutum ok lunnandom sem til firnæmdæ jærder hæfuir leghit ad forno ok nyghio vitan gardz ok jnnæn til ewerdelighar eghe ok alz afrædis, kiendist þa firnæmdur Jon j sama handerbande ad han hafde opborith af firnæmdom Sigorde fyrstæ peningh ok sidastæ ok alla þer j millom sem j kaup þeiræ kom firi fyrnæmdæ jærder ok til sannyndæ sættom mit okkor incigle firi þettæ bref er gort var dæghe ok are sem fyr sighir.

(¹) Dagen kjendes ikke.

Klemet Arnbjörnsson erkjender at have solgt til *Jon Arnbjörnsson* og hans Søn *Sighjörn* 1 Markbol i *östre Grenin* i Røken Sogn og at have modtaget Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. V No. 1110, 1113 og 1123.)

258.

16 Marts 1433.

Myre.

Thet se ollom theim godhom monnom som thettæ breff siæ eller hæyra kunnikt at ek Klemeth Anbiornasson kennist med myno offno breffue at ek heffuer selt med ja ok handerbande Jone Anbiornæssyni oc Sigbiornne syne hans marka boll jorder j Grenyna æystra gardeno som ligger (j) Ræykynæ sokn j Myrahuarfue med ollom lutom ok lunnynndom som ther til ligger ok legit hæffuer fra forno ok nyo vitan gardz ok innan frialst ok hæimbholt firir huorium manne, kennes ek vp-boreth hæffua af Jonne ok Sigbiornne hæilan peningh ok halffuan ok allt ther j mellom effter thy som j kaup okkar kom firir fyrnempt markabol ok til sannyndæ hervm sette ek mit jnsigle ok thessa godhe men sin jnsigle er suæ eita Asulffuer Andresson ok Haluader Jonson firir thetta breff er giort var a Myrom j samre sokn manædagin nest efter Gregors messo dagh, anno domini m^o cd^o xx^o xiii^o ok a deghe ok are som ffyr siger.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: breff om øster Grenj y Røgenssogn.

Thorhel Tofssøn kundgjør, at han har solgt til *Thorhel Lidvardssøn* 2 Markbol i *nedre Lofthus* for 3½ Mark Guld og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Røyndal i Øyfjeld. Brevet har havt 2 Segl, der mangle.

259.

5 April 1433.

Eldsborg.

Ollum monnom þeim sœm þetta bref sœia æder hœyra sœnder Torkæll Þofson kunnikgerand(e), at ek hæfuer selt Torkælle Liduærssy(ni) ii markaboll j nædra Lofhusom firir halfua fiorda mork gulz frialst ok hæimholt firir huarom manne, kendis ek Torkel fy(r)nemder at ek hefuer vpboeret fyrsta penig ok æfsta ok alla þar j millom æfter þy sem j kaup okkart kom ok yfuer gefuet iiii kyrlag, till sannynnda her vm sette ek Jon Eriksøn prester j Lardal mith insigle for þette bref er gort var j Æidzborg a palmsunna dagh anno domini m^o cd^o xxxiii.

Bagpaa: Anno 1609 fierde paaskedag var detta breff lest for sex mœnd paa Loftus.

To Borgere i Sarpsborg kundgjøre, at *Lasse Bing*, Sysselmand i Tune Skib-rede, lyste *Eindrides* Ord, om at han havde bygget et Skib paa 16 Læster, hvilket ogsaa bevidnedes af *Scartekans*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 283).

260.

23 Januar 1434.

Sarpsborg.

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sea ædher hœra sœnda Herman Nymen (ok) Thule Gunnerson borgare j Sarzborg q. g. ok sina kunnikt gerande at mit warom j Sarzborg a laugurdaghen nestæ firir Pals messo a fæmthe are oc floratigio rigis okkors virdalex herra herra Eirikx med gudz nadh Norex konungs saghum oc hœrdum a at Lasse Bing sissloman j Tuna skipredo lystæ firir os æfther Endridis ordum at han bygde skippet firir sextan lester ok æy anners jtem þæt sama vitnir ok suarthe Hanes at han bygde skippet firir sextan lester ey anners. Ok til saninda her vm settom mit okor jneigli firir þetta bref.

Helge Sveinsson, Prest paa Tunheim, og en Lagrettemand kundgjøre, at *Rolf Anundsson* erkjendte at have oppebaaret af *Thorbjörn Björnsson* og *Margrete Jonsdatter* fuld Betaling, for hvad hans Fader eiede i *Aas* i Tuft Sogn paa Vestfold.

Efter Orig. p. Perg. fra Sandsverv. Begge Segl mangle.

261.

10 Marts 1434.

Tunheim.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sæ ædar hœra sender Helgi Sueinsson prestar a Toneime oc Paal Reinkesson logretto man q. g. oc sina kunnikth giorande at mit warum a Toneime j prestgar-

denum aa miduiku dagen nesta firi Gregorius messo anno domini m^o cd^o xxxiiij^o saghom ok hœyrdum aa at Rolfuar Anunzsson kenniz med ja oc handarbande at han hafde wppboret af Þorbiorne BiorNSSyni oc Margareto Jons dotor fyrsta pennig oc efsta oc alla þer j willum firi sue mykin jordmun sem fader hans hafde at j Asenum sem liggar j Tufta sokn a Westfollenne. skulu þaug þesse jord fylgia frialslega oc skerælausa firi huarium manne til æuerdeliga eigu oc alz afrædis fra Rolfue oc hans erwingium oc til Þorbiorns oc Margareto oc þeira erfuingia med allum lutum oc lunyndum sem til liggar ædar leghet hafuer fra forno oc nyghio wttan gardz oc jnnan. Oc til sanynda her wm setto mit okor jncigli firi þetta bref er giort war degi oc are sem fyr segir.

Bagpaa, meget yngre: Breff om Aasæ j Thoft sognen.

Tre Lagrettemænd paa Vaage kundgjøre, at *Paal Ivarssøn* solgte til *Ogmund Ivarssøn* 10 Öresbol Jord i *Røysesheim* og 2 Öresbol i *Skalpestad* i Hvam i Holliden for 12 Kyrslag og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl vedhænge.
(Se Dipl. Norv. I No. 866 samt III No. 892, 904 og 1052).

262.

4 April 1434.

Söndre Sundbo.

Ollom monnom theim sëm thette breff hœyre æder see sænde Iffuer Birghersson Sighurder oc Andoor Haluærdssyni logretis mæn a Vaga q. gudis oc syne kunniktgerande ath meer warom a sydhræ Sundbo som ligger a Vagha j nædræ syzslone Gudbranzdala. sunne-daghæn næst æfter pasca dag anno dominj mcd^o xxx iij j bia saghom oc hœyrdom a ath their hældo hondom soman Paal Iffuersson a wîne halffuo søn a anneræ halffuo Omunder Iffuersson j thæssære matte ath Paal fyrnæmpder sælde Ogmunde adhernempdom mæder ja oc handerbande x auræ bool jærder j Røysesæme oc ii auræ bool jn j Skalpestade som liggie j Hwamme j Hollidene firir xii kyrlogh, skal fyrnæmpder Ogmunder thæssær jærder parte æigæ frælsæ oc hæimolæ firir huarium manne mæder ollom theim lotom oc lunnyndom som til liggie oc leghet heffuer fra forno oc nyo vthæn gardz oc jnnæn til æuerdeligæn æigæ oc alz afrædis. kændis oc opnæmpder Paal j sama handerbande ath han hafde vporet aff Ogmunde fyrste pening oc æfste oc aller ther j millom som j kaup theiræ kom firir fyrnæmpder jærder. til sannynde her vm sættom meer voor jnsigle firir thette breff som giort war a degi oc are sëm fyr seghir.

Bagpaa: Jtem køpebreff vm Røydeseem oc Skalpestadhe j Hvam.

Veljörn Einarsson, Lensmand, og 2 Lagrettemænd i Valdres kundgjøre, at *Sigurd Aslasson* fremførte Krav mod *Thorbjörn Reidarsson* i Anledning af Bestyrelsen af hans Faders og Farbrødres Gods, hvilken *Arne* paa Nøste (i Slidre), *Thorbjörns* Hustrues Morfader, havde forestaaet, uden at der efter de af *Sigurd* førte Vidners Udsagn var aflagt ordentlig Regnskab derfor, hvad dog *Thorbjörn* med sine Breve mente at kunne godtgjøre.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnø i Sjælland. Alle 3 Segl mangle.

263.

4 April 1435.

Reiden.

Ollom monnom þeim sœm þætta bref sœa œdœr hœyra sœndœr Wœbiorn Æinarsson lænsmadhœr a Waldræssœ Magnus Nikolasson ok Eadridhœr Ellæsson swornœr loghrœttœ mœn þœr samastœdhar q. g. ok sinœ kunnicht gerandhœ at mœœr warom a rœttom stœmnaby a Reidhœnœ a sydrœ lotanom a Waldræssœ margum godom mannom œirom hia wœrandhom saghom ok hœrdhum a at Sighurdhœr Aslasson krafthœ Þorbiornœ Rœidharssonar þœr mœd allo þy prouœ som han hafdhœ wm þœt sœrhald þœr Arnœ a Nœstœ hafdhœ innœ þœr þeim þrœm brœdrom til hœrdhœ Arnulfuœ Waldhiuuœ ok Allœ fadhur fyrnœmz Sighœr. kom þœa Þorbiorn ok tœdhœ fram œit bref spurdhœ þœa œn fyrnœmdœr Sighurdhœr hœuœr þu nokor œleirœ prof œllœr kuitan at þu œllœr þinne kono modhœrfadhœr fyrnœmdhœr Arnœ œllœr þinnœ kono fadhœr at þœir hœua loghlœgha at fullo wt grœit ok af sinom gardhœ *wlolokit minom sœdhœr œllœr hans brœdhrom þœa skal þu wœra min kuitœr œn þu hœuœr þœth bref wm þœt sœrhaldz til talu swaradhœ þœa Þorbiorn Rœidharsson œn hœuœr œk œit bref tœœr œk þœth fram þœa skal þœœr œi þœs bœtœr þikkia krafthœ þœa œn Sighurdœr Þorbiorn bref þœr at tœa fyri godom mannom œn Þorbiorn saghdhist œi willia tœ honom œleirœ prof wm þœa til talu lœth þœa œn Sighurdhœr ganghœ twœu skilrik witnœ loghligh fyri stœmd Sigrith Kara dottœr ok Ketil Ellingsson fyrst at Sigrith swor fullan bokar œidh at hon hœrdhœ sin fadhur ok sinœ modhœr ok œleirœ godhœ mœn optœlighœ sœghœ þœth at þœœ wistœ þœt fyri gudhi sœth wœra at wp war mœtith til þrœstigghi kyrlagha a huars þœira þrighia brœdhrœnna hœlua j gard Arna a Nœstœnœ ok hans kono Þuridho œn œngan saghdist hon hœyra þœs gœtith œr þœt war wplokkit œn þœth hafdhœ Kœtil j sinom witnis burdh ok œn fyrnœmd Sigrith at þœu wisto þœth fyri gudhi ok sworo a fullan bokar œidh at Hakon a Nœstœnœ maghœr fyrnœmz Arna galt wt Gudlœikœ j Bœ j sœars auke þœr han honom giordhœ af oftnœmdom barna pœninghom œina silfuœr brazo ok œina gryto ok i swordrœip jtem ix kyr hafdhœ þœu j œidhœ sinom at Arnœ sœndhœ til Kara fadhur Sigh-

ridho at fœdha wm wætræn af þeim barna þæninghom ær þaa doo af æin waro swa ætta kyr drifnar hœim æftær til þratnæmz Arnæ a Næstænæ, war ok þæssær stæmnodagær manodagæn næst æftær kæræ sunnodagh anno dominj m^o cd^o xxx^o v^o ok til sannindh hæz wm settom mer wor insiglæ fyrri þætta bref.

Tre Mænd kundgjøre, at *Estein Thorassøn* og hans Hustru *Sunniva Ivarsdatter* erkjendte, at de havde solgt 5 Spands Leie i *Askard* (Aasgaard), 2 Spands Leie i *Bæle* og 1 Spands Leie i *Hakstad* i Stangviks Sogn (paa Nordmøre) til *Amund Ellingsøn* for 12 Kyrlæg og oppebaaret Betalingen. Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af de 3 Segl mangler 3die.

264.

6 Juni 1435.

Stanger.

Ollom monnom þeim sœm þætta bref sea eder hœyra sœnda Jon Halkilsson Sighmunder Petersson Anfunder Endrizson q. gudhs oc sina kunniktgerande at meer warom a Rœdhæfuio manodaghen næst efter Hwitasunnodagh þa er lidhit war fra burdh wars herra Jesu Christi m^o cd^o xxx quinto saghom oc hœyrdhom a handaband þeira er swa eita af einne halfuo Estein Þorersson oc Sunnifua Ifnuarsdottir eighen kona hans en af annare halfuo Amuader Ellingxsson. kendis þa fornempder Esten oc Sunnifua fire oss oc flerom godhom monnom hiawarandhom at þe hafdho sælt Amunde fornæmdom v spanna leigho jardher j Askardh sœm ligger j Stangaruika sokn oc ij spanna leigo j Bæla oc eina spanz leigo j Hakastadom fire xij kyrlogh frialsa oc heimola oc allangis akærolausa fire hwarium mane vndan sik oc sinom ærfuingiom oc vnder Amundh Ellingxson ok hans erfuingia æueligha till eigna med allom *þem lutum oc lunendum sœm þer til liggia oc lighat hafua fra forno oc nyo vtan gardz oc innan ængo vndan takno kændis oc þa fornemfd hion Esten oc Sunnifua at þe hafdho vpborit fyrsta þæning oc senaste oc allan þer j millom efter þy j kaup þeira kom. Oc till *sænninda oc meris witnisburd her vm satte ek firenæmder Esten Torersson mit jnzicgle med forscripna manna jnzicglem fire þætta breff er giort var j Stangar a sama are sœm fersæghir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff om Aasgaard.

Hjarrand Thoraldssøn, Chorsbroder i Stavanger samt Provst og Prest paa Gerpen, kundgjør, at han har solgt 3 Markebol Jord i søndre og nedre *Rafnaberg* (i Hiterdal) til *Gunnar Jonssøn* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. p. Gestrud i Hiterdal. Seglene mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. II No. 1063.)

265.

26 Septbr. 1435.

Gerpen.

Ollom monnom thæim sœm thetta bref seæ ædher høyræ sændher Hierrendher Thorældhsson koorsbrodher i Stauangher och prester och profasther a Gerpina q. g. oc sina kunnikt gerandhe ath ek hafuer sælth iij marka bool iardhar i synstæ Rafnaberghum thoo i nædhræ gardenom Gunnare Joonssyni frialsih och hœimholth firir hwarium manne med luthum och lunindom innan gardhs och vitan som til liggær och læighet hafuer fra forno och nyio och med fiski och fygle och allæ wæidhastadhæ och hafuer ek vppboret firir fynemþt iij marka bool af fynempdthom Gunnare fœrstæ pœiningh och œfstæ och alla tha ther i mellom esther thui som i kaup waarth kom. til sanindhæ hær vm bidher ek thæssæ godhæ mæn sætiæ siin insigle med mino som swa sæthæ siræ Guttormer Gisslesson Torgrimer Joonsson Gunlæikær Ormsson firir thetta bref er giorth war a Gœrpinæ a manadhaghen nesth firir Michials messo anno domini m^o cd xxx quinto.

Bagpæ, yngre: Raffneberg.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Gumbjörn Gudbrandsøn* erkjendte, at hans Fader havde solgt 6 Öresbol Jord i *søndre Sigmen* (Semmen) i Aardalen i *Norderhofs Sogn* paa Ringerike samt et Öresbol i *vestre Bergesund* sammesteds til *Erland Arnulfssøn*, samt at Betalingen var erlagt.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af de 2 Segl mangler 1ste.

266.

11 Marts 1436.

Bjarnestad.

Ollom mannom þœm thetta breeff seæ ædher høra sændher Giordher Arnulfsson oc Hœrmundher Sigordhsson lagrætta mæn q. g. oc sina kunnikth gerande ath mith warom a Biærnistadthom som liggher j Stens kirkio sokn a synedagenom næsth fare midfastho a vij areno oc xl rikis ækers wyrdeliks herra herra Eriks med gudhz nadh Nariks kaningh ty j hia sagom oc hørdthom a ath te heldo handom saman aff andre halffwo Ærlandher Arnulfsson æn aff andro Gunbiœn Gudbrands-son med ty skilordhe at fyrder Gunbiœn kændis thet firi akor at Gudbrandher fadir hans hæfde sælth ædirðom Ærlande vi oris bool iærdher j sudre gardenom a Sigmine som liggher j Aardalenom j Nard(r)offss sokn a Ringerike med allom lutœm oc lunnindom som til liggher oc legath hæfwir vitan gardz oc innan frælsth oc hemolth fare hwargio manne til Ærlanz oc hans ærffwingia til ewærdeliko ego oc ther med oris bool j westre Bærga sundhe som liggher j fyrdom fiœrdongh oc

kirkio sokn. kændis oc fyrder Gunbïen at thet war betalath fyrsta pæningh oc efsta. til sanenda hængiom mit akars insigle fare thetta breff.

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: breff for 6: Øris boll ij sødre Semen och iij Øris bol ij vestre Berge sund.

Fire Mænd kundgjøre, at de paa Øslebø hørte de af *Andres Reidarssøn* fremførte Vidner, *Steinar Anundssøn* og *Thorbjørg Thordsdatter*, der provede, at de paa Halsbaug saa *Björn Bergulfsøn* mishandle *Anund Roaldssøn*, efter at denne allerede havde faaet Banesaar.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.

267.

14 April 1436.

Valle.

Ollom monnom þeim som *þeim þetta bref sea æder høra sender Euinder Þorsson Herbiorn Ossolfson Salue Anundsson Olafuer Þorgylson q. g. kungerande at vi varum a Øzlebø j Kalladalands skipreidh a profstefno som Andres Reidharson set hafde skuldgefnom manne vm atuistasok som sa citir-Biorn Berghulson. gengo þa fram ij skelligh vitne Steinar Anundason ok Þorbergh Þordadotter som hia varo a Halsaugheim sagho ok hørdo vpa at fyrnemder Biorn Bergulson høgge ok stak at Anunde Roaldasyne siidhan han var bana saar, kom þa Markuus ok helt fyrnemdom Biorn frenda sinom ok badh han eighi lenger atlaup at veita þy at Anunder han er daudh stungin, Suarade þa Biorn aadernemder, Er han dauder veri þa daudher j fendans ban iek vilde at han være kalder, ok þu lange diuplendinger iek vilde at þu leghe þer hia honom, her at suo(ro) þau fullan bookar eidh. Til sanninda her vm settom vi vaar incigle firi þetta bref en giort var a Vollom fyrsta sumarsdagh a þy aare som lidhit var fra burdartiidh vars herra Jesv Christi m.^o cd.^o xxxvi.

Tre Mænd kundgjøre, at *Stenar Estenssøn* overlod sin Broder *Ogmund Estenssøn*, hvad han eiede i *nedre* og *øvre Broom (Brimi)*, mod *Ofesoval (Ofsgebø)* i Bivradalen paa Lom og en Del af *Heggen* i Langeliden paa Fron.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænge No. 1 og 3. (Se nedenfor No. 270 og Dipl. Norv. I No. 693).

268.

17 Januar 1437.

Lom.

Ollom monnom them som thetta bref see ædher høra sendher Haldor Sigurdson Enar Toreson oc Silfest Toraldson q. g. oc sina kungerande at mer varom hia sagom oc hærdom a at their heldo handom

samon Stenar Estenson oc Ommunde Estenson brodor hans med them skilmalom at ther kendos at the hafdo giort iordhe skipthe sin a millom fek tha Stenar fyrnemdhe med ia oc handar bandhe adhernemdom Ommund so mykit som han athe i nødre Broem oc so mykit som han ate i øfre Broem frelsa oc hemala forer huarium manne med allom lutum oc lunnendom som til tera iordo hauer leget at forno oc nygio utan gord oc innan til æverdelega eigo oc alz afrædis en fyrnemde Ommunde fek honom ather i mothe Ofexsouale som ligher vppa Bifredalen a Lom oc so mykit som han athe i Hegghene som ligher i Longelidene i Fron songh oc frelsa oc hemala efther fyrre skilordhe oc skulu tessar iordher frelsa huar adra en hon verdher med lagom af søekt. Oc til tes mera visso her vm setthe Stenar Estenson fyrnemdhe sit incigle med varom forer thetta bref som giort var a Lom a Antunius mæsso dagh anno domini m^o cd^o xxx septimo.

Bagpaa: breff (vm) Ofyx bō [och Broem¹ och Brijmium. — breff ok Broem. — Med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff om Brijmium.

(¹) Fra [udslettet; Resten med Haand fra 17de Aarhundrede.

Erkebiskop Aslak af Nidaros meddeler 40 Dages *Afsad* til alle de bodfærdige, som hjælpe eller paa visse angivne Helgendage besøge *St. Olafs Kirke i Eidsberg*.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnø i Sjælland. Seglet mangler. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 820 og VIII No. 268).

269.

2 Februar 1437.

Eidsberg.

Uniuersis Christifidelibus presentes litteras. visuris seu auditoris Aslacus, diuina miseratione archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice sedis legatus salutem in omnium saluatore. Quoniam vota Christifidelium ad diuini cultus ampliacionem ac animarum fidelium remedium sunt piis exhortacionibus ac indulgenciarum excitanda fauore nos de omnipotentis dei misericordia beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi. sanctique Olai regis et martiris et omnium sanctorum meritis et precibus confidentes omnibus vere penitentibus et confessis qui ecclesiam sancti Olai in Eidzbergh Asloensis dyocesis jn sollempnitatibus infrascriptis videlicet natiuitatis dominj cum quatuor diebus proxime sequentibus circumcisionis et epyphanie dominj diebus cineris cene et parasceues. pasche et .iiiiij.or diebus proxime sequentibus ascensionis. penthecostes. trinitatis corporis Christi jn vtroque festo sancte crvcis singulis precipuis festiuitatibus ipsius gloriosissime virginis Marie jn vtroque festo sancti Johannis baptiste. singulis festis omnium apostolorum et ewangelistarum jn festis sanctorum martirum Olai

Haluardi Laurencij et Erixi sanctorumque confessorum Martini Nicholai Benedicti et Anthonij ac singulis diebus sanctorum quatuor doctorum sanctorumque virginum et viduarum Anne Marie Magdalene Katherine Margarete Sunniue Cecilie Lucie Scolastice et Birgitte. ac die omnium sanctorum seu commemoracionis die omnium defunctorum jn anniuersario dedicacionis ecclesie prediete jn singulis dominicis et sextis feriis causa deuocionis et cum reuerencia visitauerint annuatim seu qui eidem ecclesie manus porrexerint adiutrices et quociens ibidem verbum dei modo predicacionis pronunciatum fuerit tociens eis quadraginta dies indulgenciarum de iniunctis sibi penitenciis misericorditer in domino relaxamus. Datum apud ecclesiam supradictam. anno dominj mcdxxx septimo die purificationis sancte Marie virginis gloriose. Nostro sub secreto appenso jn testimonium premissorum.

Ogmund Esteinsson kundgjör, at han har betalt Kirken paa *Mo* (Lom) tre Koler Jord i *nedre Broem* (*Brims*), og hvad han eiede i *övre Broem*, for de Penge, han paa Kirkens Vegne oppebar, medens han havde dens Ombud, samt at Biskop *Peder* af Hammer indtog Godset i Kirkens Regnskab i to Chorsbröders Nærværelse.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se ovenfor No. 268).

270.

14 Marts 1437.

Mo (Lom).

Thet se ollum monnum kunnikt at ek Ommund Esteinsson hafwer bitalat kirkiunne a Moonum fyrir þa peningæ som ek jntok a henner væghnæ, þen tidh ek henner vmbot hafde, þriggæ kwaleigho *jærdæraæ j nedhræ Broem oc swa mykit som ek atte j øfræ Broem med lutum oc lunnindum som til hafwer leghet fra forao oc nyo vlæn gardz oc jnnæn frialsa oc heimolæ fyrir hworium manne kirkiunne a Moonum til vppeheldis oc æwærdælighæ eign, Pædhær med gudz nadh biskupær j Hamre tok þæssæ fyrnæmdæ jord Broem j kirkiunne reknigxskap a Moonum kirkiunne a Moonum til vpheldis oc æwærdælighæ eign, sire Ellinggær Eirixsson oc sire Halbiorn Reidhulfsson korsbrædhær j Hamre waro þær ner a Moonum þa fyrnæmd jord Broem var bitalat kirkiunne a Moonum fyrir sannindæ skuld setto þæsser godher men sin jnzighli med mino jnzighli er swa eitæ Anundær Assulfsson prestær a Moonum oc Haldor Siugurdzsson loghretto man a Lom fyrir þettæ bref er giort var a Moonum a torsdaghen nest efter Gregors messo dagh a xlviii are rikis wars virduligx herræ herræ Eirix med gudz nadh Norekx konungs.

Bagpan: breff vm Broem.

Sex Mænd kundgjøre, at Ægtefolkene *Sigurd Baardssøn* og *Ragna Ketilsdatter* erkjendte, at de havde solgt til *Thord Roarssøn* 6 Öresbol Jord i vestre Ege og $\frac{1}{2}$ Markbol i det hosliggende *Askelsrud* i Elsteldöite Sogn i Sandsverv, hvilket Gods var Thords Odel, og at de derfor havde oppebaaret 6 Kyrslag i Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 6 Segl mangle. En Del af Skriften afslidt. (Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 246).

271.

13 Januar 1438.

Evje.

Ollom monnom them sem *them thetta bref høra ældher sia sender Thorder *Stostensson ok Arne Æuindason Alfer Tormodzson Tosten Niclissason Grimar Salwason Rikarder Lyutuls son q. g. ok sina kunnigt gørande ath meer warom a Æfyrw j westre gardenom ok flere gode men hia warande a manadagen [nesta] eftir Bræthis messo dagen a viiii ære ok xl rikis akars wirdelix herra herra Erigs med gudz nadz Norigis konugher sagom ok *høerdam a ath then heldo handom [saman¹ af eno halfuo Sygurder Barsson Ragna Kætildsather ok af andro halfuo Tordher Roason med thi skilorde ath then kændis fri os ok flerom godom mannom hia warande firnemdh hion er swa bethe Sygurder ok Ragna æyen kana hans ath then hafdo sælt Thordæ Roasne vi æris boll iordær i Æfyrw [vestre garde¹ ok half marka boll j Æskelsrude sem lygher j samæign ok i Æflælæthe sokn j Sanswerwe a Westfolne j Tonshergs syslo med lutum ok lunnidom sem ligher ælder (leghet) hæfuer fra fonno ok nyo wtan gars ok *gars ok inan friælet ok hemhalt fire hwarior mane ok akærolæ(s)t wndan Sigurde ok hans arwigom ok wnder Tordh ok hans arwiga thil æwerdelika æigo en kændis tha firnemdh hion j samma handar bande Sigurder ok Ragna æyen kana hans ath then hafde wpibæreth af farnemdom Thorde xx kirlag j godom pæniggom swa ath hanom wel ath nægde æftir thy sem j kop *koop theræ kom. En kændis tha Sigurder firnemder ath Torder war odals man ath læsa thessa firnemda jordh sem j brefuena stender. Ok thil saninde hær wm sættiom meer okkar jnsigle fore thetta bref sem gort war are ok deie sem fir sigher.

Bagpaa samtidigt: thetta bref ligher fire Æfyrw x æris booll jorder etc. — Ygre: Lest paa Æfne steffne (stufue) thenn 18 Aprilis anno (15)94.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Eyvind Gyrdssøn kundgjör, at han har givet *Vilhjalm Aasmundssøn* Fuldmægt til at lovfæste den Del af *nedre Vorden* (Vaalen) i Gausdal, som Hustru *Thora* besidder.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Det bagpaa trykte Voxsegl affaldet. (Jfr. Dipl. Norv. VI No. 497 og No. 287 nedenfor).

272.

10 Februar 1438.

Segestad.

Þæt se ollum godhum monnum kunnikt þæt ek Eiuindhe Giursson kennes þes med þesso mine ofne brefue þæt ek hafuer gefuēt Viliem Asmunsson fult vmbot ok logleghe ad logfeste jord þe som eiler Wordene j nedregardenum j Gausdals sokn, swa mykit som hustru Þore ber þer j med rette ok hennes bref watter þer vm. Til meire visso trykker ek mit insigle fire þette bref er giort war a Segastadum manedaghen j nyo wiku fassio anno dominj m^o cd^o xxx viij.

Sex Lagrettemænd kundgjøre, at Jon Kolbeinsson erkjendte at have solgt til Ogmund Thorsteinsson hele Klæper (nu Kloppe) paa övre Svartsheim i Gausdals Sogn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 6 Segl vedhænge, tildels utydelige.

273.

29 Marts 1439.

Gausdal.

Thet skall allom godhom mannom kunnigt wæra som thetta breff sea ædher hëra at wi Sigurder Arnasson; Olauer Sigurdzsson Haldor Steinarsson: Wilialmer Asmundasson: Azor Arnasson och Lafrenz Jonsson swornir logretto mæn: warom a kirkio wollenom j Gausdale Palmsunnodagh anno domini m^o cd^o xxx^o nono saghom och hërdom a at Joon Kolbeinsson hælt j hand Omundz Thorsteinssons och widherkendis med fullo iaa. at han hafde sælt firnæmpdom Omunde alt Klæper partalaus som ligger a øfra Swartzeime j Gausdals sokn frælzst heimalt och akærolaust fire huarom manne med allom lutum och lunnendom fornom och nyiom wtan gardz och junan eingo [wndan¹ tækno: firnæmpdom Omunde till æuerdeliga eigho och alz afrædhis och odhals och hans æruingiom. Jtem kendis och Joon firnæmpder j sama handerbande at han hafde wpborit aff Omunde adhernæmpdom fërsta pæning och sidhorsta och alla ther j millom som j thera kaup kom. fire Klæper firenæmpt jtem lyste och Joon Kolbeinsson och sagde fire oss oc allo adro nærærandis kirkio folke at han hafde alldrig noghorom adhrom tha optnæmpda iord goldit ædher gifuēt och ey sælt ædher skipt wtan Omunde Torsteinssyni som fër seghir. Och till thes mera wisso och sannind her vm settom wi waar jncigle fire thetta breff som scrifuat war j Gausdals sokn: a are som fër seghir.

(¹) Tilskrevet over Linien.

To Mænd kundgjøre et Forlig paa Tjerne (i Vansyn) mellem *Huge Haareks-søn* paa den ene og *Rolf Gunleifssøn* og hans Hustru *Ragnhild Anunds-datter* paa den anden Side om hver Parts Ret til *Fisket* mellem *Ekenes* og *Radesfos* (i Leiknes Sogn).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. VII No. 560).

274.

25 April 1439.

Elgeström.

Ollom mannom them som thetta breff see ælla hœra sæinde Thorlak Olafsson oc Thoraldh Børghulfsson q. g. oc syna konnokth gærænde at meth warom a Tyærne som liggør a Lista j Hælghauika thinga saghom oc hœrdhom a at ther hælde handom saman af ene hælwo Hughe Hareksson en af annare haluo Rolfwor Gunleifsson oc Ragnildor Anundadotter eghen konna hans waro the tha sater oc aalsater om then fiskegangh som ær j kærbroteno tel Ekenæs skal tha fornæmdor Rolwor ægha frælsa ana fra Ekenæs landh oc wt j stenen som næsth ær wtan fore kæræth skal oc fornæmdor Hughe ægha allan fiskegangh wtan fore stenen frælstth oc akæro lousth wndor Radhafoss tel æuærdeleka ægho oc tel sanninda hær om sattom met okor jnsighle fore thetta breff ær giorth war a Ælghiaström jn anno domini m^o[c]ccc^o xxx nono die sancti Marci [e]wangelistæ.

Begpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: mellem Egeness oc Radesfos.

To Lagretiemænd kundgjøre, at *Brynjulf Eguulfssøn* og hans Hustru *Foldeid Viglogesdatter* 21 Decbr. 1438 solgte, hvad hun havde arvet efter sine Forældre i *Lofthus* i Ullensvanga Sogn i Hardanger, til hendes Broder *Simeon Viglogessøn* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. IV No. 884 og 889).

275.

31 Oktbr. 1439.

Lofthus.

Þat gerom mid Ormr Þorisson ok Þostein Eindridsson suornir logreto menn ollum godum monnum kunnikt med þesso ockro brefe at þar woro mid j hia inra tune a Lofthusum Tomas messo dag firir iol j fiord sam ok heyrðum at Bryniolfr Øyiofsson ok Folldeid Vigloga dotter hans eigin kona seldo Simione Vigloga syni brodr hennar med ia ok handabande suo mykla jord sem hon hafde erft eftir fadur sin ok modr jnra tune j Lofthusum sem liggr j Vllinswangs kirkiu sokn j Hardangre ok allan hennar luta j alldin gardenum med ollum þeim lutum ok lunnendum teigum ok tillogum sem til þeirar jardar ligr edr legit hefir fra forno ok nyio vtlan *grards ok innan honum ok hans erf-

wingium til æwirduligrar eignar ok frials forrædis ok vndan segh ok sinum erfwingium. kendost ok fyrr nefnd hiun at þau hafa vpp borit af fyrr nefndum Simione Vigloga syni fysta pening sidsta ok alla þar j mile suo at þeim væl at nøgde. Ok til sannenda her (vm) setto mid ockr jnsigle firir þetta bref giort a Lophthusum j Vllinswangs sokn j Hardangre allra helgono messo aftan anno domini m.^o cd^o xxx nono.

Gudmund Helgesson i Holt kundgjör, at Drotseten Hr. *Sigurd Jonsson* har tilgivet ham hans Deltagelse i *Amund Sigurdsson* (*Bolla*) og *Haluard Graatops* Opløb, hvorfor han har betalt ham hele *Kausarud* i Kise (*Ulleasaker*) paa Raumarike m. m. og lovet aldrig mere at deltage i lignende Foretagender.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af Seglene vedhænge No. 1 og 2 samt Levning af No. 3. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 737; III No. 736, 745, 746, 751—54; V No. 677 og 775; VII No. 485).

276.

16 Decbr. 1439.

Oslo.

Ollom monnom þeim sem þetta bref see edher høra sender Gudhmunder Helghesson j Holtæ q. guds oc sine kunnigt gerande at af þy at welboren man herre drotzste Sigwrðh Jonsson hafuer fore gudz skyld ofuerseet oc mik till gifuet all the skyldinger saker oc brot som jak mot honom till thenna dagh giort hafuer bade med Amund Sigurdzsson oc Haluad Gratopp tha hafuer jac med godhom wilia vnt oc gefuet forne herre drotzste alt Kausarudh j Kisa a Raumarike och tiwghe marker j goda betalng oc iij pund malt jnnen kyndilsmesso næst komer oc iij pund malt at are oc fem net j høst, oc ther med lofuar jak vppa mina goda tro oc sanninde at jak skal her efter ware forne herre drozste till ødmyukt oc thienist oc aldriqh wera j nogher vskiellig vppløp meir j mina lifs dagæ. Oc till sanninda her vm hafuer jak bedhit Hakon Hoskuldzsson loghman j Oslo oc Jon Amundzsson a Biorko at setia sin jncigle med mino till fulla witnisburd at jak alt thetta forscr. med godhuillia giort hafuer firir þetta bref er giort war j Oslo anno dominj m^ocdxxx nono feria quarta proxima ante festum beati Thome apostoli.

Bagpa med forskjellte Hænder fra 16de Aarhundrede: breff vna Kausarud a Kysse y Romerike som war gifuit her drotzste her Siwert Jonsson.

Den Hammerske Biskops Official dömmar i Biskoppens Närvaroelse i en Sag mellem Sira Anund Aasulfsson, Prest paa Mo (Lom), og Gisbrikt Gudthormsson paa hans Hustru Sigrid Petersdatters Vegne angaaende Gaarden öore Helgestad, hvoraf ved Vidner og gamle Kirkeregistre 4 Koleier bevistes at tilhöre Kirken og Presten paa Mo, hvem de derfor tildömmes, to til hver, da Gisbrikt ingen tilfredsstillende Modbeviser kunde fremføre.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levning af Seglet vedhænger.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 433, 437 og 759; III No. 403, 465, 774 og 782).

277.

22 Februar 1440.

Mo (Lom).

Ollum monnum þeim som þetta bref sea eder höyræ sænder officialis herræ biskups j Hamre q. g. ok sinæ kunnikt gerande at j neerwero waars wyrdæligx herræ ok andæligx faders herræ Peters med gudx nadh biskups j Hamre j hans visiteringh. komo firir oss j prest-gardenum a Monum manadaghen neest firir laupars messo anno dominj med quadragesimo. siræ Anunder Aassulfsson prester þer samastadz af eiane halfwo en af annære Gisbrith Gudtarmsson j vmbode Sigrido Peters dottor kono sinne war þa þeiræ retter stefno dagher kiærdæ þa sire Anunder till Gisbritz at han fylger þuegge koleigo jærder j öfræ Helgæstodum som till höyrer kirkionne ok prestenum þer ok leiddæ samstandis ij vitne þaw er swa eithæ ok a book sworo medh fullom eidztaf Assle Holmsson ok Steinoor Holms dotter systler hans þet wiste þaw firir gudi sath wera at fader þeiræ Holmer leigde alt öfræ Helgæstader af sire Steinere godom aminninghe fordom preste a Monum at han bygde þet a ~~kömunens~~ vegnæ j Hamre a sinne kirkio vegne ok sinne prestekiu ok a jnkkes anners vegne. swa þeedde ok sire Anundh oss bref som luder vm þueggæ koleigor j adernæmsdræ jordh som han ok kirkien nw fylger. funnom weer ok j gamlæ kirkionne registre at sire Steiner hafde giort reikningskapp wyrdæligom herræ ok andæligom fader herræ Sigurde medh gudx nadh biskupe j Hamre godom aminninge firir kirkionne jærder a Monum at kirkian ok presten eigher þer j öfræ Helgæstodum iiij koleigor halft presten ok halft kirkien. krafdom weer ok prof Gisbritz ok motækast. En han þedde oss bref þet er luder at Haluwardh Eieindzson sette Gisbritte ok hans quinno j bøter efter Þorstein Sigurdsson swa mykit som han leetz þer j eigæ jngen bref hafde han þer firir fram the ok jngen bref væntes han þer vm. swa hafde ok Haluwarder fyrnæmsdræ sakt j þen tiidh han jordennæ wisette. þer efter krafde oss sire Anundh dooms vm þetta maall nw sakar þess at oss syntas Gisbrit ey hafua laglighen motæ kast thy dæmdom weer till krafder at kirkien ok prestær a Monum her efter huer efter annen skulw frialsligæ fylge iiij koleigo jærder j öfræ Helgæstodum til æuer-

dæligæ eigo ok aldz afrædes halft huer kirkien ok presten. En ey fins sidere annedh lagligære. Till sannindæ her vm hengdom weer wart officialatus jnsigle firir þettæ bref er giort war a deghi ok aare som fyr seghir.

Bagpaa: breff vm ofre Helghestadhe.

Erik Jakobssøn, Prest paa Steinaberg (Ringsaker), og Sigurd Thoressøn kundgjøre, at de fire Søstre Borghild, Sigrid, Joron og Gudrid Halvardsdøtre med deres Ombudsmænd erkjendte at have solgt til Broderen Erik Halvardsøn, hvad de havde arvet efter Formældrene i Halvardsrud, Aaslid og Skedshagen i Balke Sogn paa Thoten, og derfor oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af begge Segl vedhænge. (Se Dipl. Norv. I No. 870; II No. 597; IV No. 1133).

278.

4 April 1440.

Staf.

Thet see allom godom maannom konnokth sëm thetta breff see æller høra ath jak Erik Iacobsson prester a Stenaberghe oc Sigurder Thorersson warum a Sthaffue soom liggher j Swadabo j Stenabers sookn manadagen næsth æpther pasca wiku anno domini m^ocd^oxl sagom oc herdhom hender *bandn thera Eriks Halvardssonar aff enne halffuo en aff andre halffuo sisther hans sambornar kændes tha sisther hans Borgilla Sigrid Joroon oc Gudrit oc ombodz (men) thera ath the hæfde salth Erikke broder thera swa mikit soom them baar æpther fader oc moder j Haluardzrudhi Asslyda oc Skædzhagan soom ligger j Balka sonk soom liger a Thothn frælstth oc hæmolth foor hwariom manne badha wthan gardz oc innan soom thil hæffuer ligadh fran forno oc nigio ffor saninda skuld her om tha sættho wi woor jnsigle for thetta breff ær giorth waar a dægi oc are soom fyri sægir oc opboret forstha pæningh oc effthsta oc alla ther j millom soom j koop thera kom.

Fem Mænd kundgjøre, at *Halvard Sigurdssøn* erkjendte at have solgt til *Arnulf Gunnarssøn* 7½ Øresbol Jord i *Hun* i Aabygge Skibrede (Borge) og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglremmer til 6 Segl, der mangle. (Se ovenfor No. 237 og Dipl. Norv. I No. 634, 731 og 734; III No. 687).

279.

2 Mai [13 Septbr.] 1440. Hun (Borge).

Ollom monnom þeim som þatta breff seia ædher høyra sendher Tiostolfuer Gunnarsson Sæmunder Olafsson Asgauter Biorsson Torstein

Nicælesson oc Asgauter Jonsson q. g. oc sina kunnikt gerande at mer vorum a Hun som liger j Abygia skipredho a Kors messo æftan oc a einu are oc sæmtiunda rikis herra Eirix med guds nadh Norex konungz saghum oc høyrðum a at Haluarder Siugursson viderkendis firir oss at han hafde selth *Armulfue Gunnarssyni halftu attande æris bool jordh j fyrde Hun frialst oc heimholth firir huarium manne akerelestu med ollom lutum oc lunnedhum som til ligia oc legeth hafua fra fonno oc nygio vttan gars oc jnnan j fra sækh oc sinum æruighum oc vndher fyrde Arnulfue oc hans ærfuigha til æfuerdeligha eigho oc alth afredis ok vp boreth fyrsto pennigh oc. øfsta oc alla ther j mellum æfter þy som j [kop¹ kaup theira kom. Jtem hafuer oc fyrde Onnulf loketh mek til nēgis som ein danda man. Jtem lenteh þa fyrde Onnulfuer athernemdum Haluarde jordena arleigis firir ifuir giofth ok til meira visso sete fyrde Haluarde Siugursson sið jncigle firir þatta breff med varum jnciglum.

Bagges, yngre: Hund. — Seglremmerne synes skaarne af en gammel Lovcodex.

(¹) Igjen udslettet.

Thore Brynjulfsson erkjender, at han til *Bønne- og Aartidehold* for sig og sin Hustru *Ragnid* har skjænket *Fagabergs Kirke* og *Prester Halvdelen af Gudrunarudstad* med *Fiskepladser*, saaledes som hans *Forfædre* have havt dem, mellem *Bronlo og Tangarudstad*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangler.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 386.)

280. Vaaren [c. 1430—40.] [Fagaberg.]

Thet skal ollom godom monnom kunnikt vera at ek Thoror Briniwlfs sson kiennis thess med tessu mino brefue at ek hefuer gefuet ok afhent halfuan Gudruna rudzstaden helagre kirk[iu] j Fagaberge ok prestom huarium epter androm þer prest gardenom til wpheldis firir beggie okra saal Rangdido egna kono minne okker til æuerdeliga bona stada ok altidahald med ollom luthum ok lunnindom ok fiskestedom epter þui som mit foreldre hefuer fylgt ok ligger millom Bronlo ok Tangarudzstadz firir sannide skuld bedes ek Gudbrandz Ifuers (sson) granne mins jnsigle ok Stens Ogmundz sson med mino jnsigle firir thetta bref er scrifuet var a Helgatorsdag firir wars herræ¹

(¹) Ufaldfört.

Andres og Erik Jonssønner bevidne til Bedste for Sigurd Eirikssøn, at Gertrud Eindridsdatter oppebar et Hudelag i særlig Landskyld af Vekken i Bifradalen paa Lom i nordre Gudbrandsdalen, medens Sognepresten paa Mo paa Lom Sira Stenar Peterssøn levede.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af begge Segl vedhænge. (Se ovenfor No. 231 og nedenfor No. 287 og 290 samt Dipl. Norv. III No. 304, 306, 307, 768 og 773; V No. 232 og 335).

281.

22 April 1441.

[Lom.]

Ollom monnom þetta sea ædder hœra sender Andres Jonsson q. g. oc sina kunnukt gœrande at æk veth firj gudhi sat vara at medhan syre Stena Petharsson sokna prester aa Monom aa Loom oc min fadhör fadhör lifdhe þa fœlde Gherthrudh Endridhadottor oc opbar hudhalagh aa huarío are j landskyl af Vekkene som ligger aa Bifradalenom aa fornemdo Loom j Nœrdhralutenom j Gulbrandzdalum jtem kennes æk Erik Joonsson med mith insigle at æk var j hia oc saa æk aa at G(r)i-mer Botolfsson helt j handh Siwrdh Erikssonar oc feste honom vitnis-burdh sva ludhande ordh j fra ordhe som firj segher oc naar fornemder Grimer vardher lagleggha firj stemder þaa vil han þenna vitnis burdh badhe bera oc sveria om þes kan med þorua oc tel þes mere visso oc sannind herom seter æk mith insigle med fornemdom Andres Jonssyni fore þetta bref som giort var arom eftér guds byrdh m^ocd^oxl^o primo loghordaghen j paska viku.

To Lagrettemænd kundgjøre, at Sira Skeldulf (Thordssøn) paa Vestby fremførte Thore Hemingsssøn og Asgerd Hemingsdatter som Vidner om Leieforholdet angaaende søndre Brandstad mellem deres Fader Heming paa nordre Brandstad og den daværende Prest paa Vestby Sira Thord (Sei-nungssøn); ligelodes aflagde Olaf Aasulfssøn Vidnesbyrd angaaende Eikskogen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Levning af 1ste Segl vedhænger, 2det mangler. Den ene Trediedel af Brevet afrevet. (Se Dipl. Norv. I No. 739 og VIII No. 312—16).

282.

14 Juni 1441.

Vestby.

[Ollom monnom þæim som þ]etta bref sea æder hœyræ sendæ Andress Einarsson oc Kolbein Gautzson logrettomen [q. g. oc sina kunnikt gera]nde at mit warom aa Vesby aa Follo aa Helghalikama eftan aa odro are oc [læt¹ rikis vyrdelix herræ herræ Eirikx med] gudz nadh Noregx konungx. Saghom oc hœyrdom aa at sire Skeldulfuer prester þer sama[stad leidde fram ij skilrike vi]tne ær sua eithæ Þorer Hemingxson oc Asgierdh Hemingx dotter. oc sua suoro aa [bok med

fullom æidzstaf] at þa fadher þæira sath aa nørðra gardenom j Brandstadhæ þa leigde han [af sire Þorde som song] aa Vesthy allen sydra gardhen j Brandzstadh j eino are fyr æn Gudhmunder
 m j Brwm þæðhan. foor. oc sæk han ekki anners leighiæ fyrðe jorðh [j sydra gardenom i Brandstadhæ] fyr han skilde at gera þer vppa eina stofuo oc sua som han gat þa stofuo ey [giort wart han at laka þjer firir fyrdom sire Þorde .v. naut. en sidhan leigde han fyrðe jorðh firir pund [smørs j lanskylðh a huerio are] oc lauk þer af engom manne lanskylðh. vtan adernempdom sire Þorde oc engan
 visso at nokot seighia sig. at eighæ æder kannæ sig j fyrðe jorðh sudher gar[denom j Brandstadhæ] fyrðe æder nokot vppa at kæræ, eigh oc hælder vppa þær ængiær som þer [liggia j mellom Sæneengiom] oc Branstadhæ mæðhan sire Þordher lifde. [Item leidde fyrðer sire Skeldulfuer æn j skilrikt vitni ær sua either Olauer Asulfsson. oc sua suor aa book at han høyrde sin fodhur þet seighia at Haugharder. som forðom sath j Laghabudh. fylgde Eikskoghe en ek wisse han huat han atte han æder eighi oc enktet vilde fyrðer Olauer at sueria wm þet som han hafde høyrð af sinni modher sogn. oc hafde fyrðer Olauer þet j æidhi (sinom þet han viste eighi² huat Gudbrander som war fadher Alfs aa Vidhænæsi nokot atte j Eikskoghe æder eighi. Item sagde oc þa Haugharder aa Vidhænæsi at Haugharder j Laghabudh fyrðer setti fyrðum Gudbrande fiordongen j Eikskoghe³ waro oc þaa Þorger Alfsson j s oc Haugharder aa Vidhanæsi firir stemfder at lydhæ þæsso profue. til sannyn[de her wm settom mit] okor jnsigli firir þettæ bref ær giort war aa deighi oc are sëm fyr seighir.

Þagpaa: witnisburdh Þorerz oc Asgærdhæ vm sydra Brandzstadha oc Eik skog. — Brandstad.

Formodentlig som Pæneprøver findes følgende Navne skrevne under Folden: Alfuer, Gotulfuer Erlender [Gunner Biærtson⁴ Hjerrender Andresson Rinar. Karl. Þorgarder. J . . .

(¹) Hvis der her staaet xlt^æ, vilde Dateringen blive 30 Mai 1431. — (²) Fra (tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — (³) Fra [skrevet paa et ved Seglremmerne tilfæstet Papirstykke med Henvisning hertil. — (⁴) Fra [igjen udslettet.

Helge Samundsdœn, Prest paa Skygthveit, og Aslak Aslaksœn kundgjøre, at Thorslang Andressdatter erkjendte, at hun havde solgt til Thorgils Olafsdœn 1 Oræbol i øndre Berg (i Skygthveit) og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levning af 1ste Segl vedhænger; 2det mangler.

283. Sept. 1440—Sept. 1441. Kapel p. Vlme.

Ollum monnum þem sem þetta bref see ædhær heræ sendir Helghe Semund son prestær j Skygthwet ok Aslak Aslak so(n) q. g. ok sinæ kunnikt gerande at mit warum j Kapel ær liggær a Vimum a xii are ok ffiorætiundæ rikis vars vurdælix herræ Eirikx med gudz nadh Norekx kununx hordum vpa at Tholloff Andresdottær vidhær kiendis firir [os¹ at hon hafde selt Torgiulsse Olaff syni oris bol j Berghe j sydre gardenom frelst ok hemholt firir hwarium manne vtæn gardz ok innæn med allum lutum ok lunnindum sem til liggæ ok leghet hauser fra fonno ok nyo vtæn gardz ok innæn ok vidhærkiendis ok Tholloff a sama tidh at [hon¹ hafde vpborot systæ pening [ok offstæ² ok allæ þær j mellum æfir þy sem j kaup þeiræ kom. Til sanindæ hær vm settum mit okor insigle firir þetta bref ær giort war are sem før seghir.

Bagpaa: breff om Berg. — Lest paa Fredrigstads raadhuus theend 3 søgne epter Tagetiszdag som var denn 23 Aprilis anno 1601.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hid.

Björn Aslaksson kundgjör, at *Thore Pedersson* fremförte tre Vidner, der forklarede, hvad der engang var bleven oplyst angaaende *Grønimarks* Udstrækning mod Nord, samt at *Halvard* i Forening med *Baard* i Buder for mange Aar siden leiede *Aflorsbuder - Fjærne* af *Helga Holtesdatter* og betalte hende Landskyld (Öiamark).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge, utydelige. (Se Dipl. Norv. I No. 781).

284. 9 Marts 1442. Svalerud.

Ollum monnom thæim som thetta breff see æller hœra sændher Biorn Aslaksson q. g. ok sina jak wil jdher kwnnokt gœra at jak war j Swalurudi som ligger j Öiamark sokn a Markom saa jak ok hœrdhe a at Thoror Pedarsson leeth handzela seek jj skilriik witne som swa æitha Kaarll Halwardzson ok Laffrens Halwardzson, ok haffdhe swa j hermi(n)g sinne at fadher theira bæggiaz brœdra læigdhe Afflorsbudher fitiaar aff Helgho Holthadotther j mangh aar sidhan hamsskipthet sæther geek jtem haffdhe Kaarll fyrnæmdher yth(e)rmeira j hœrming sinne at han hœrdhe Jœrundh j Grænimork spwrdhe Jwridho Gwdulfdotther som sæng atthe langht agher Grænimark nordher swaradhe fyrnæmdh Jwridh swa Grenimark agher nordher j rœlsena som staa væsthan gathumosan ok swa westher j dœlddhena ok swa nidher j Hællowadhith ok swa wth æpther bækkenoun ok swa j aasspena som staa næst swnnan fore akren

jægene. jtem staar Smidher Torgeirsson til medher insigle sino at (han) wiste at tiidnæmdher Halwardher læigðhe aff firsagdhe Helgho ok Bardher j Budhom medher honom adh(e)rnæmdhar fitiaar ok landskyldh aff luku tiidnæmdho Helgho til sanidhe her wun tha sætthom wi war jnsigle fore thetta breff som giorth war fredaghen næst fore Gregorsmesso anno domini m^o cd^o xl^o ii.^o

To Mænd kundgjøre, at *Herleik Herleikssøn* gav *Thorleif Anundssøn*, der ufor-sædlig havde dræbt (hans Fader?) *Herleik Thorleifssøn*, fri for al Tiltale i Anledning af Drabet.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

285.

Uden Dag 1442.

Aamlid.

Ollom monnom þeim som þetta bref se eller høyra sendir Ommundar Olafsson oc Ormar Ononzsson q. g. oc sina kunt gerande at mith warum j hia saam oc hordhom at Helleikar Helleiksson kendist at han hafuer gefuit Þorleif Ononzsson som Helleike Þolleifssyni wart at skadha vforsynio quittan oc lidhoghan oc allungis akærolausan han oc hans erwinghia firir ollom loglighom agongom firir adharnemph aftak. til meira visso þa settom mith occur insigli firir þetta bref er giort var j Aamlid anno dominj m cd xl secundo.

Fire Lagrettemænd kundgjøre, at *Eysteim Thorgrimssøn* solgte til Hr. *Hartvig Krummedike* og hans Hustru 8 Maanedmadsleie i *Birkeland* i Fede Sogn i Lister Syssel for 16 Mark Guld og en Egdek Mark.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle. (Jfr. Nye D. Mag. VI S. 25 og Dipl. Norv. I No. 789; II No. 367).

286.

3 Februar 1443.

Brynlaa.

Ollom monnom þem som þetta bref se æller høra sender Torlef Saluason Reider Asolfson Lauerens Gottormson ok Paul Reinickason suorne lagrettis men q. guds ok sina kunnikt gerande med þetta wart bref at mith varom aa Brynlaa anno dominj m^o cd^o xliij a Blaseus messo dagh nest komande epter Kyndills messo dagh sagom vj aa oc hordom at þe hioldo handom saman en af eino haluo velboren man herre Hartuigh Krommedike en af andro haluo Ødsten Torgrimson selde fyrd herra Hartuigh Krommedike viij mamatho leigo j Borkælend som ligger j Fiæthasokn j Listhe syslo firir iiij m. gulds en j fyrste salunne ij m. gulds ok eina Bidzka m., en at andre salo x m. vm Michialls

messu nw nest kommande ær, at bittakæ, ok fran sic oc sinom ærf-
vingom oc till herre Hartuig oc hans hustro epter komande æruinge
huat heller tho eiga barn samman æller oc ey med ollom luthom oc
lunnendom som till hafuer ligat fran forno oc till nyo vthan gærdz oc
jnnan med fisk oc fygle oc alle veigdestade med alt æfræde frælst oc
hemolt firir huariom [manne¹ fore alle ækæror. Ok till sannidhe hær
vm tha bengiom vj vare jnsigle fore þetta bref, ssom scrifuat ær aa
Brynlaa dægghi oc ære som for seghir.

Bægpaa: bref om Bierkeland j Lista. — Vm þen jord som velboren
man her Hartuigh Krommedike kœpthe af Ødsten Torgrimson.

(¹) Tilskrevet over Linien.

*Roland Gotskalkssøn, Prest paa Vaage, og 2 Lagrettemænd kundgjøre, at
Sigurd Eirikssøn opgav til Anund Aasulfssøn, Prest paa Mo (Lom), al
sin Ret til Vekken i Bifradalen paa Lom til Sjølehjælp for sin Fader Eirik
Bergsveinssøn samt for Gertrud Eindridsdatter og overleverede ham fem
Breve angaaende denne Gaard.*

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se ovenfor No. 281 og nedenfor No. 290 samt Dipl. Norv. III No. 768).

287.

8 Februar 1443.

Ullenssyn.

Ollom monnom þæim sëm þettæ bref sia æder høyræ sender
Rolland Gotskalksson prester a Wagha oc Haldor Siugurdzsson oc
Trondær Petærsson loghretto men q. g. oc sinæ. Thet see yder kun-
nikt at meer warom j prestofwnnæ a Vllensyni a Wagha a friadaghen
nestæ efter Agata messu dagh anno domini m^o cd^o xl^o iii^o saghom oc
høyrðum a handærband theiræ en swa æitæ Anundær Assulfsson prestær
a Moonom oc Siugurdær Eirixsson med thy skilorde at fyrnæmfðær
Siugurdær vpgaf allæn thæn ret som han hafde til Wekkienne er ligger
a Bifredalenom a Loom j Moos soknt firir gudz skuld oc firir sins
fædhurs sallz skuld er swa eiter Eirikær Bærsveinsson oc Jærtrud En-
dridhæ dottor thæim til sælehiælpær bænæhaldz oc artidh haldz thær
med afhende optnæmfðær Siugurdær fyrnæmfdom Anunde preste a
Moonom fim bref er han hafde vm fyrnæmfðæ joord Wekkienne. Jtem
j sama handærbande lowadæ oc tidhnæmfðær Siugurdær at hwærkæ han
ællær hans eftirkomande skulu a[k]alla fyrnæmfðæ jord Wekkienne firir
sannindæ skuld settom meer woor jnzzychli firir þettæ bref er giort war
degghi oc ære som fyr seigir.

Brødrene *Egvind* og *Jon Gyrdssønner* kundgjøre *Vilhjalm (Aasmundssøn)* *Segestad* og *Erik Kalstad*, hvorledes de ville forholde sig mod dem, der maatte lovfæste Gaardene *Segestad* (Seielstad), *Kalstad* og *Gryte* (i Gausdal), samt gjøre Leilendingerne ansvarlige, for hvad der maatte komme fra disse Gaarde.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Det udenpaa trykte Voxsegl affaldet.
(Jfr. No. 272 ovenfor).

288.

3 April 1443.

Botner.

Þæt skal allom godhum monnom witerlikt wera ad er þet sa ad nokor loghfesster þe ierdher sasum wy hafua atter wunnet medh laghum som eiter Seghastadher Kalstadher Gryltenne hwat þet er helder biskuppen eller anner man þa willa wy brøderrenne theim tilstande badhe fore skuld ok skadha þa fyrnemde ierdher. en fulkomeleghe skula þe lanbolenne os brøderrenne fore loghum swara vmmen þe lata nokra lunindh vndan ganggħa som til þeim iordhum fyrnemdh hafua leget ad fomo fare ok sa sum wart doms bref vt wisser. Til meire wisse set-ter ek Eiuindhe Giurssson mit insiglæ fore þettæ bref er giort war j Botnum a Raumerike mywikkedaghæn nesste efter mifassto a fyrste are rikis okars wyrdelix herræ herræ Krisstofor med gusnadh Norex kunx.

Ek Eiuinde Giurssson

ok Ion Giurssson sende yder þettæ bref.

Udakrift: Wiliemme Seghastade ok Erikke Kalstadhe sendes þettæ bref.

Gunnar Erikssøn, Chorsbroder i Stavanger, *Ingemar Gautssøn*, Provst paa Jæderen, og 2 andre Mænd udstede Vidisse af Brevet No. 225 ovenfor angaaende Bøkken mellem *Aldingshage* og *Lutsi* (i Høiland).

Efter Vidisse p. Perg. med 12 Segl af 8 April 1606 i Bergens Museum.

289.

1 Juli 1443.

Stavanger.

Alle mend som dette breuff see eller høre sender Gunder Ericksen korsbroder vdi Staffuanger, Ingemer Goudsen proust paa Jederean Thorgiuls Oluffsøn och Haldwor Oluffsenn q. g. och sinna, kun-nigt giørende, att wij saae och offuerlæste breuff som liudede om be-cken emellum Aldinnghs haige och Lutzie liudendis ord epter ord som her siiger, [*Nu følger Brev No. 225 ovenfor.*] Till mhære wissen sette wij woris jndseigle for dette breuff, som giort war vdi Staffuanger ano die et loco Septunis aften anno domini 1443.

Andres Jonsson, Kongens Ombudsmand i nordre Gudbrandsdalen, kundgjør, at han tog Vidnesbyrd af tre af *Sigurd Eriksson* fremførte Personer, der provede, at *Gertrud Endridsdatter* klagede over, at *Helge Haakonsson* mod hendes Villie sad inde med 1½ Kølde Jord i *Vekken* i Bifradalen paa Lom, som hun havde arvet efter sin Moder.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af begge Segl vedhænge. (Se ovenfor No. 287, der maaske er yngre end nærværende Brev).

290.

Ukjendt Dag 1443.

Hollebø.

Ollom monnom þetta bref sea ædder hœra sender Andres Joonsson kunungs vmbodz man j Nœrdhralutenom j Gulbrandzdalum q. g. oc sina kunnukt gerande at arom efter guds byrdh m^o cd^o xl^o iij oc looghordaghen nest firj huwdh kyrkiomesso a Vagha var æk j Hollobø ær ligger j Hiordale a Vagha rettom stemnobø lagleghe tel krafder af Siwrdhe Ericsson at taka prof hans leede þa Siwrdher fram iij skilrik vitne ær sva heta Se(r)quer Steenfinsson Seuter Halsteensson oc Asbiorgh Esbinna dottor oc sva svoro aa bok med fullum edstaf at þov varo a Loom j fornemdom Gulbrands dalum þa ær Jerþrudh Endridha dottor kom af Lesiom oc kerdhee sik oc sagde at Helghe Hakonsson hafðhe vt af henne halua addhra kœrleghe jordhar j Vekkene som liger j Bifradalom a Loom som fornemdh Jerthrudh ærfðhe efter modhor sina vttan henner lof heller lœue oc vilia oc til sanninde herom seter Þorsten Þiostolfsson sith insigle med mino firj þetta bref som hia var þa ær æk tok þetta prof som giort var are oc tima som firj segher.

Bagpaa: breff (vm) iþ kyrleigo [i Veckene.¹ — Paa Seglremmerne nævnes Navnene: Æluenstadh Jœnis Lafrensson oc Paal Am

(¹) Fra [med Haand fra 17de Aarhundrede.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Brynjulf Gunnarsson* paa sin Hustru *Sigrid Baardsdatters* Vegne skiftede forskjelligt Jordegods paa Ringerike, Hadeland og Raumerike med *Dyre Erlendsson* og hans Sœskende, *Erlend Baardssons* Bœrn.

Efter Vidisse af 4 April 1475 (se nedenfor) p. Gavnø i Sjælland.

291.

28 Februar 1444.

Hole.

Ollom monnom them sem th(et)ta bref se æder hœra sender Gudbrande Torgeirsson oc Estin Sigordsson svorne logreto men (q. g. oc sina kunnikt gerande at mit) varom i prestgardenom a Holom a Ringerike a fredagen nest efter laupars messo anno dominj mcdxliiij sagom oc hœrdom a at their heldo hondom saman af enne halfuo Bryniulfuer Gunnarsson i fullu vmbode Sigride Barde dottor æigin kono

hans, en af annare halfuo Dyre Erlendsson oc i vmbode syscenna sinna med thy skilorde at atnempder Bryniulfuer oc Dyre kendes at theer hafde skypt som the atthe til saman swa at Dyre oc hans sysken skule eiga oc fríaslega fylgiæ swo manga jarder oc jarde parthe som theer atthe til saman a Ringerike fore vtan fim aure bol i nordgardenom a kirkio Holom er ligger a Røyse a Ringerike skullo ok anepndeer Dyre oc hans syskenne eighe oc fríaslege fylgia Moo oc Berger er ligger a Hadalande j Jemnaker sokn en adernempder Bryniulfuer oc hans hustrv skulo eige oc fríaslege fylgia atther i mothe austegarden i L[un]nom er ligger a Hadalande oc swa manga jarder oc jardhe parthe som ther ligger oc than sysken atthe til saman Erlender Bardsson oc anempdh Sigrid for vtan Moo oc Berger, en ther jærder som their eighe til saman a Raumerike ther skall at fylgia helftan huor theire. for saninde skuld her vm setthe mit okkor jnsigle for thetta bref er giort war a dagh oc ær som fore seigir.

Bagpaa med Haand fra 16de Aarh.: breff for Moo oc Berger paa Hadelandh. — Med Haand fra 17de Aarh.: Moo och Berger wdj Jemnager sogenn som ere bytte wdj østre gaardenn wdj Lunder paa Hadeland.

Gudleik Ormssøn kundgjör, at han har solgt til Steinar Olafssøn 4 Markebol Jord i Forssene (Fossum i Hofvin?) og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. tilhørende Cand. theol. S. Sørensen. Levning af 1ste Segl vedhænger, 2det mangler.

292.

14 Septbr. 1444.

[Tinn?]

Ollum monnum þem sem þetta bref se æðhir hœra sendhir Gudleik Ormson q. g. oc sina chunnith gerandhe at ek haur selth biskelegenn manne Steinar Olafson iiii mark bool jordhe j Forssene frelst oc heimulth fore huarium mane meth lotum oc lunnum sem thil liggir oc legith haur *frar forno oc nyo fran mek oc minum aruinga oc vndhir Steinar oc hans aruingia thil æuerdeliga eiga. Jtem chennist ek Gunleik at ek haur vpborith fœrsta *penening (oc) yssta oc alla the som i chœph varo choma fore fornemdhæ iordh Forssina. thil meira visso oc bætre foruaringh hengir bischedeleghin man Folquard Halu(ó)rssen sith insigle for thetta bref meth mino scriptum anno domini m^o cd xl iiii^o in die exaltacione sancte crucis.

Bergsmann Hanssøn erkjender, at han med Samtykke af sin Hustru *Borghild Arnesdatter* for sin og sine Forældres Sjæle har skjenket *Kolbjörn Marteinssøn*, Prest paa Fagaberg, til Bordhold, hvad han eiede i et Teinelag.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Tildels udfyldt efter Dr. O. Irgens's Afskrift i Mscr. No. 255 in 4to i Univ. Bibl.)

293.

7 Decbr. 1444.

Baare.

Ollom monnom þeim som þetta bref sœa æller heira kennie iæk Berswen Hansson at iæk hauer giuit Kolbiorn Marteins syni preste a Fagaberghe til bordhaldz firir saal mina ok mina faareldhre saal swa mykith iæk eigher j tenelag som nest ligggher steinin som iij þenelog liggia samfast æfther þui som mik var med retto ærfdh æfther fadur min hauer jak nu thet giuit med iaorde ok handerbande Borgildo Arne dotthor æin kona min pil mera visso ok sanninde heinge þesser dande men sin incigle med mino incigle firir þetta bref som swa heita sire Hans Hansson prester a Kambestadom ok Godin Ootrekson lagrettiis mæn. Scriptum Bara anno dominj m^o od xl iij feria secunda proxima post festum Andree apostoli.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Orm Thjodolfssøn* og hans Hustru *Ulfrild Kolbjörnsdatter* erkjendte at have solgt til *Gunnar Helgessøn* 2 Markebol Jord i *Berg* i *Bergs Fjerding* i *Sande Sogn* paa *Vestfold* og at have opbebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Haller til 4 Segl, der mangle, og hvoraf det ene synes at have forbundet Brevet med et andet. (Se Dipl. Norv. I No. 822 og VIII No. 91.)

294.

14 Marts 1445.

Straums Kirke.

Ollom monnom þeim sem þetta bref sea ædher heyra sender Anbiörn Halledhsson oc Olafuer Asgautzson loghretto men q. g. oc sinæ kunnikt gerande at mitt warom vider Straums kirkio a Vestfollena a Kærle sunnedagh anno dominj medxl quinto sagom oc hørdom a at þaugh heldo hondom saman af eino halfuo Orm Þiðolfsson oc Vlfuilda Kolbiorns dotter æigin kona hans en af annare halfuo Gunner Helghesson med þeim skilordom at fyrnemfd hion viderkendis firir oker at þaugh hafdo selt fernemfdom Gunnare þueggia marka bool jarder j Bærghe som ligger j Sondina sokn a Vestfollena oc j Bærgs fiordong med aign oc odhle oc med ollom þeim lutum oc lunnyndom som til ligger oc leghet hafuer j fra forno oc nyio vlæn gards oc jnnan j fra þeim oc þeira eruingiom oc vnder Gunner Helghesson oc hans eruingia til æuerdelighæ aigho oc alz afrædis kendos oc adernemfd hion j sama

handerbande at þaugh hafdo vpp borett af adernemfdom Gunnare første peninghe oc øfstæ oc alle þer j milliomm efter þy som j kaup þeire kom fire førde jord. Till meire visso oc sannynnda þa setter ek Orm Þiodolfsson mitt jncigle med þeira jnciglom firir þetta bref er gort war deighi oc sare som før seigir.

Paa den ene Seglrem findes Navnet Aslakur Baardsson loghrettoman.

Gudbrand Rolfsson, Kannik ved Mariekirken i Oslo og Bestyrer af *St. Stephans* og *St. Georgs Hospital* i Tunsberg, udsteder en ny Afskrift af Registret over Hospitalets Jordegods og Indkomster.

Efter Orig. p. Perg. i d. Deichmanske Bibl. i Christiania. Rolle, c. 5 Tommer bred og c. 6 Kvarter lang, bestaaende af 3 sammenklistrede Pergamentstykker og forsynet med en Pind i hver Ende til Oprullingen, uden Segl. Øverst findes en Pennotegning, forestillende St. Georgs Kamp med Dragon m. m.

295.

1445 [för 1 Juni].

[Tunsberg.]

Anno domini mcdlx quinto anno vero regni illustrissimi principis domini Cristoffori dei gracia regis Norwegie tercio jnnouata est hec rotula siue renouatum fuit hoc registrum reddituum et possessionum hospitalis sanctorum martirum Stephani et Georgij apud Tunsbergh per me Gudbrandum Rolfueri canonicum ecclesie beate Marie virginis Osloie et prouisorem eiusdem hospitalis et prout melius et diligentius potui hic summam exemplauit et fideliter conscripsi curias edificatas et desertas prata predia et nemora et omnes alias possessiones et eorum omnium et singulorum annualem censum secundum modernum censum qui longe differt a priori in valore et quantitate sicuti euidenter patet ex antiquissimis literis registris prescripcionibus et testibus fide dignis de quibus subscripta accepi didici et collegi et perspicatissimo scrutinio quo potui inquisiui.

Gudbrandz dalum

Hwalfbærgh xxiiij kyrleigho land gar aff

Thioræstadha gar aff ij laupa

Jtem jbidem gar aff ij laupa

Jonsgarden deserta iiij merker boll gar aff ij laupa

Wangh iiij laupa land gar aff

Flodha sokn j Hadinga dall

Grutlandum iiij m(er)ka boll gar aff

Robyggialagham

Huesta x laupa land gar aff

Eikiar

Spærine merka boll gar af laupar

Fossinni xij aura boll gar af laup
 Þorderbærgh iij merka boll gar af ij laupar
 Lundar teigh øyris boll gar af øyri
 Brynæ ij merka boll gar af ij laupar
 Heidinstadhum [ii merkæ¹ boll gar af ij laupa
 Nædhra Ryg xij aura boll gar af hud
 Øfra Ryg vii aura boll gar af hud
 Hobelstadhum merka boll gar af laup
 Ælgharudj vj aura boll gar af ij aura
 Berghe xij aura boll gar af
 Mildeswiik gar af [j øris bool.²

Gunnulfsrudh a Modheime h. merka boll gar af

Lidhær

Straume vj aura boll gar af iij aura
 Tweitum vj aura boll gar af iij aura
 Jæbrækko vij aura boll gar af iij aura
 Labærghom vj aura boll gar af
 Nordby j Skoghabygð ij aura boll gar af ij aura

Bamblom

Grofstokkom ij merka boll gar af ij huder
 Waghe xij aura boll gar af ij huder
 Biorkasætre gar af hud
 Ase xiiij aura boll gar af ij huder
 Skærkiu merka boll gar af hud
 Jtem skoghaleighen af Langang wæff klædis firir iiij aar
 Jtem skogh then som kalles Spitalskogh j Slagn sokn gar af efter
 þui sem þet bykt verder oc j wnnit
 Jtem ein skogh vidh Suærdwiken eiter oc Spitalskogh
 ganga af iij aura

Agdum

Nothæland merka boll gar af

Borghasyslo Ryggiof sokn

Primo ein fos j Mos med quærna stædhe gar af
 Otterstadhum merka boll gar af hud
 Nærdhreimum v merka boll gar af iij laupa [oc ij aura³
 Røyre [xvj¹ aura boll gar af [ij^d korns. thet ær ij laupæ³
 Flukstadhum ij merka boll gar af ij laupa
 R[audsne]se ij aura boll gar af
 Torpe h. merka boll gar af

Krossum h. merka boll gar af
 Þorteifs rud h. merka boll gar af laup
 Vreykiarudh ix aura boll gar af
 Omundarudh xx örtoga bol gar af
 Kambornæ v aura bol gar af iij aura

Æfuiu h. merka boll gar af
 Myklunamfne ij aura bol gar af
 Nordra Sæter h. merka bol gar af
 Kobbarudh h. merka boll gar af laup
 Helgarudi vj aura boll gar af
 Haugha j Thesala sokn gar af
 Heilisfyrdhi [j pvnd salth²

Sundomaness

Jtem j Tuneim sokn j Wikinne Haughenom merka boll

Odhensœy sokn

Hadawiik jiiij aura boll gar af [ix skin vider²

Rudh iij aura boll gar af laup

Moswiik iij aura boll gar af [iii skilling . . .²

Gautstadh øfræ v aura boll gar af j laup

Kringlurudi h. merka boll gar af [j hud²

Frodhawiik ij aura boll gar af

Mælenom h. mark gar af

Mædalsaltness iij aura boll [j hud²

Øfræ Saltness viij örtoga boll gar af laup

Kilæ tueggia laupa land [ii skilling²

[Jtem Huslæs ii skyn²

Skialbergh sokn

Skoflarudj vj aura boll gar af [vi skin²

Taluberghe vij aura boll [gar aff p^d malt²

Berghe iij aura boll gar af

Adro Berghe iij aura boll gar af

Kirkiubærghe tueggia laupa land gar af

[Nørste Grimstad vj aurebool gaar af pund korn⁴

Lunde iij aura boll gar af

[Øfre Gvdeslvnd half mæ(r)kebol gaar af ij hvder eller j pvnd korn⁴

Homfn⁵ x aura boll gar af

Hasle j Warteigha sokn iij aura boll

[Jtem Grimstade oc Gudeslund war skipth i Rompengh⁶

Bærgh sokn

Snoreswollum xij auraboll [ogher wp i Oreb(e)k oc øster i Flatbergh oc i
 Hwolum ij merkaboll Løkasbek oc i wadedrettbe vth pa stranden i
 Leifsakre merka boll hammeren, oc ii teneleger nidher i ane, thette
 Hagha x aura boll hermde Olaff Rederson Sigrid Bords dotter An-
 Vptueit j Walzass sokn borgh Vikingsdotter Vikingh Ewindson Gunlek
 Person oc swerie wille om behoff giør ath the
 hårde spitale register sielfft vthyde som Roger
 Torstenson leth lesse etc.²

[Jtem Langakre en ødegord som ligger vjder Amunderud som Gullorm
 ibidem fylgher per multos annos. nota diligenter²

Tuneim sokn

Haghan x auraboll
 Gudine v merka boll
 Olzrudh merka boll gar af

Skirisall

J Monom merkabol
 Namfnesale xij auraboll
 J Brækko xij auraboll [aff ij huder²
 Klæpakre [øress bol aff iij skyn²
 Næsium vestra

Heidrim sokn

Vnnulfsbudha
 Saltholmen

Sandæ sokn

Bruneinum vj auraboll [ok i Refsalen h. merke bol²
 Væruikum ij merka boll gar af ij laupa
 Skafto ij auraboll gar af
 Huudauik xij auraboll gar af [ij hvdh²
 Hiertness vj auraboll gar af hud
 Tufuom vij auraboll gar af
 Sighiuælle merka boll gar af
 Husaby [iii aura booll pd smør²
 Wælløy h. merkabol gar af

Skedhaugha herad

Vndangspueit x aurabol gar af laup [i Stokkæsokn²
 Langabo merkabol gar af
 Torrenne merka boll gar af [ij aura² [j tylth bordh²
 Brækko merka boll gar af [j hudh²
 Budhum h. merkaboll gar af [j thylth bord²

Andabu sokn

Sænestadh xij aura boll gar af [en tylth bordh²

Audhnum vj aurabol gar af

Vlfsasom h. merkabol gar af

Anbiornarudh v auraboll

Skorgrofsrudh ij auraboll gar af

Eiksrudh merka boll [gar aff ij hœns²

Suarfuastadh sokn

Lyngisvarpe h. merka boll [gar af iiii linspund korn²

Moren merkaboll .

Lidhenne j Haughagærdasokn viij ertoga boll oc lundinne

Wiuilstadha sokn

Lunde xvijj aura boll gar af laup

Lundrinne x aura boll

Ramfnæssokn

Hofue øyris boll

Remer vj aura boll

Vndreimsdall

Bakskyrtili vj aura boll

Bærghennar

Rudhunum syntzsta garden iij merka boll gar af h . . .⁸

(¹) Fra [synes senere rettet eller tilskrevet. Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 757.

— (²) Fra [tilskrevet med Haand fra 16de Aarhundrede. — (³) Fra [synes senere tilskrevet. — (⁴) Fra [skrevet over Radering med Haand fra 16de Aarhundrede. — (⁵) I Margenen staar: sogn. — (⁶) Fra [tilskrevet med Haand fra 15de Aarhundrede. — (⁷) Igjen udslettet. — (⁸) Paa Bagsiden af Rullen findes de i Dipl. Norv. II No. 139 og 606 aftrykte Breve. (Jfr. ogsaa Dipl. Norv. IV No. 3, 112 og 139.)

Hr. *Eirik Sæmundsson*, Væbneren *Einar Flugá* og Lagrettemanden *Thormod Arnæsson* kundgjøre, at *Gløder Thorgeirsson* solgte til Hr. *Hartvig Krummedike* 1 Markebol i *Kjer* ved *Raden* i *Sæms Sogn* (Vestfold) og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Den nederste Kant af Brevet med Seglene er afklippet. (Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 293).

296.

Oktbr. [c. 1445?¹]

Tunsberg.

Ollom monnom them som thetta bref se ædher høyra sendher Erik Sæmundsson riddher Enar Flugha aff væpn Tormodher Arnasson lagretis man a Borra q. g. oc sina kunnich gerande thet vi varom j niddre Haralden i Tonsberghe tystdaghen nest ephther vndecim milium virginum anno domini¹ saghom oc hørdhom a handerbandh theyra aff eyne halfuo velboren man herre Hartvik Krummedike en aff annare halfuonne Glødher Torgersson. kendis tha ffyrnemder Glødher flore oss

oc androm godhom monnom nerwarandom haffua selth fyrnemdo herra Hartwik merka boll iord j Ker vidh Rod ligiandis j Semsonkth ffrelst oc heymolth ffirir hwariom manne badhe med lutom oc lunnendom som till ligher oc lighat haffwer fra fonno ok nyio vtan garst oc innan vndan sik oc sina arffua oc vnder atnemdan herra Hartvik oc hans arffua till æwerdeligha odels eygho oc alz affredis oc medh allo retther fare. ken-dis oc atnemdher Glædher Torgersson hafua vp boret fërsta peningh oc offsta oc alla ther i mellom ephther thi som i kaup theyra kom ffirir ffyrnemda iord. Till saninde her om tha hengiom vi vaar insigle ffirir thetta breff som giort vaar degghi oc are som fër sigher.

Bagpaa med senere Haand: Breff om Ker y Seem sognen: som Glæder Torgersson solde her Harthwiig Krommedickge.

(¹) Aarstallet er udeglemt; Brevet maa være ældre end Novbr. 1449, da Einar Fluga blev Ridder, og yngre end 1442, da Eirik Sæmundasøn endnu var Væbner i 1440 og saaledes ikke vel kan være bleven Ridder førend tidligst ved Kong Christoffers Kroning i Oslo 2 Juli 1442.

To Lagretlemænd kundgjøre, at *Thorbjörn Thorkelssøn* overdrog Hr. *Hartvig Krummedikes* Foged *Haakon Pederssøn* 1 Markebol Jord i *Flotasannes* i Thjødflinge Sogn paa Vestfold, fordi hans Hustru *Thora Gudleiksdatter* havde bedrevet Hor med *Thorolf Audunssøn*; hvis Jorden ikke er indløst for 32 Mark i gangbar Mynt inden tre Aar, skal den tilhøre Hr. Hartvig. Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

297.

28 Marts 1446.

Flotasannes.

Ollom monnom þ[eim som] þette bref sea ædher hœra senda Gestler Vigle[iksson] oc Þostein Swensson logrettis men quediū gudz oc sin[a kunnikt] gœrande at mith varum a Flotasandneysi er ligg[er] i Þiodlings sokn a Vestfoll *manadaghagen est[er midfa]sto sunodagh anno dominj m cd xl sexto saghom oc hœrdom aa at Þorbiorn Þorkelsson sette Haquone Pederss[yni fogw]tte herre Hartuiks K(r)umedich riddare, merker bool iardar i Flotasannæsy i fyrnempde jord þil lausna[r inn]an iij aaradagh fra fyrnempdom degy flir ij merker oc xxx i gangspe-ningom flir hordœmæ oc Þora Gudleiksdotter hafde giort med Þorolfue Audonssyni eighin kona adernempds [Þor]biorne, med þui skilorde at vare swa at fyrnempt merka bool vare ey lœyst innan fyrnempdan iij aara[dagh] þa skulde adernempt merkabool vara fra Þorbiorne honom oc hans erfuingiom oc vnder her Harl[u]yk honom oc hans erfuingiom til eweliger eigho med œHo afræde med lutom oc lunindom fra forno oc nyo vtan gards oc jnnan som þil ligger eder leghit hefuer fyr-

nempdo merka bool oc akeralauſt firir hwario manne þil ſaninda her om hengiom meer okar jnoigle firir þette brefer giort var degy oc are ſom fyr ſegher.

Bagpaa: bref vm Sandnes ſom Torbiorn Torkelſon ſolde her Hartwiig Krommedycke ligger paa Weſtfollenn.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Gudthorm Sveinssøn* og hans Hustru *Ingerid Thorlaksdatter* mageskiftede hele *Thofsrud* (12 Øresbol) i Hofs Sogn paa Fit til *Thorstein Gudthormssøn* og hans Hustru *Gunnvor Jonsdatter* mod 14 Øresbol mindre end 1 Ørtogabol Jord i *Gand* ſammesteds.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnø i Sjælland. 2det og Levning af 1ste Segl vedhænger.

298.

5 Juni 1446.

Hof (Fit).

Ollum monnum þeim ſem þætlæ bref ſea ædder høiræ ſender Arne Olaf ſon ok Sigurder Annundz ſon ſworne logrettes men q. g. oc ſinæ kunnikt gerande at mith warom a Hofue a Fiith a hwitæſun-
nodag anno domini m^o cd^o quadragesimo ſexto ſagom oc hørdom a handerbandh þeire af eine halfuo Guttorm Sweinſon oc Ingerit Þolacx
dotter eigin koma hans, en af annare halfuone Þorſtein Guttorm ſon
oc Gonor Jons dotter eigin huſtru hans widerkiendis þaw þa ool j ſama
handerbande, at þaw hafdo giort iordeskiple j ſine mellom, j ſwa
mathæ at Gutorm oc Jøgerid addernemdh ſkula fylgie oc eige frieſligæ
ørtogæ bool mindre en ſiurton aure bool jerder j Gande fra Þorſteino
oc Gonoræ oc þeiræ erwingie oc wnder Guttorm oc Ingeridh oc þeire
erwingie frieſt heimolt oc akierelauſt firir hwarium manne med ollum
lutum oc lunindum ſom til ligger oc leghet hafuer fra forno oc nyo
vltten gardz oc innen til euerdeligre eigo oc aldz afredis. En Þorſtein
oc Gonor addernemd ſkula fylgie oc frieſlige eige alt Þoſſrud ſom
eer xii aure bool fra Guttorme oc Ingeride tidnemde oc þeire erwingie
oc wnder Þorſtein oc Gonor tidnemde oc þeire erwingie frieſt hei-
molt oc akierelauſt firir hwarium manne med ollum lutum oc lunindum
ſom til ligger oc legheth hafuer fra forno oc nyo vltten gardz oc innen
til euerdeligre eigo oc aldz afredis, jtem werder nokot wfrieſt ædder
med logum af ſøkt j addernemde Gande þa gange tidnemder Guttorm
in after j Þoſſrud ſwa mykit, en werder oc nokot wfrieſt, ædder med
logum afſøkt j Þoſſrud þa gange Þorſtein tidnemder ſwa mykit in
after j tidnemt Gand. liggie þeſſe bade ierder Gand oc Þoſſrud j Hof-
ſoku a Fiith a Raumerikie. Til meire wiſſo oc ſanind þa hengiom mith
okar jnoigli firir tætlæ bref eer giort war degi oc are ſom fyr ſegir.

Bagpaa: Er Gandh all jorden xiv øris boll ørtogh boll mindre som *bleffuedh inneholt. — xiiij aara boyll iord paa Gann en ørlug mindre.

Tre Lagrettemænd kundgjøre, at *Gunnor Thorgrimsdatter* erkjendte, at hun havde givet *Lif Dyresdatter* og hendes Søn *Olaf (Thorgeirssøn)* kvit og fri for al Tiltale i Anledning af sin Søns uforsætlige *Drab* ved (Olafs Broder?) *Andres Thorgeirssøn*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. VIII No. 298).

299.

31 Oktbr. 1446.

Strand.

Ollom monnom them som thettæ breff se æder høyræ sendæ Orm Haluarczson Ellinger Sweinsson oc Swein Jonson loghrettismen q. g. ok sinæ kunnicht gerande at wer warom a Strandh j Heytrædale a Helghonæ messo often anno dominij m^o cdxlvj.^o saghom ok høyrðhum a at Gunwor Thorgrimsdotter weitte widhergango fore oss at Liiff Dyredotter ok Olaffuer son hennæ hafde giort hennæ til fulnædhe ok j mynne blifuit vm allæ tha tiltalu som hon thottis hafua til them a son syns weghnæ som Andres Torgeirson wart at skada vforsynio, oc ther med gaff hon fœrnempdæ Liiff oc hennæ son Olaff ok theiræ erfuingiæ quittæ ok lydhughæ fore sik ok sinæ erfuingiæ vm allæ tiltalu oc gioldh æpter son syn, ok til sanninde her vm tha setie wer war jncigle fore thettæ breff som giort war deghi ok are som fœr seghir.

Bagpaa: breff Liif oc Olafs a Strandh vm Gunworæ.

Pave *Eugenius IV* bekræfter den allerede i nogen Tid forsøgte Foranstaltning med Besikkelse af to *Generalvikarer* for *Observanterne* af *Minoriterordenen*, en i de Cismontanske og en i de Ultramontanske Provinser, samt giver nøiagtige Bestemmelser om deres Valg og Virksomhed.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 252—61 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings Annal. Minor. XI p. 251—53, hvorfra Varianterne.
Jfr. ovenfor No. 226.)

300.

17 Decbr. 1446.

Rom (Vatikanet).

Evgenius episcopus servus servorum dei ad [perpetuam¹ rei memoriæ, ut sacra ordinis Minorum religio cujus zeli sinceritas ex suis laudabilibus clarens operibus commendabile plurimum catholice fidei prestare non desinit augmentum ab omni reddatur quantum permiserit altissimus adversitate secunda internis gerimus insitum [vobis efficere² ut [semoto³ quod officit et subrogato quod proficit [nil rema-

neat⁴ quod fratres [ab incepti⁵ forsitan retrahat salubritate propositi aut ullatenus robur sacre religionis infringat. Sane siquidem dilectus filius Antonius de Rusconibus sacre theologie professor [ac⁶ ordinis Minorum generalis minister nobis [suadens⁷ ac nonnullis⁸ sacre theologie professoribus et probis [ipsius religionis⁶ viris [suasionis nostre⁹ propositum laudantibus assentientibusque et id ipsum consulentibus duos instituit vicarios dilectos¹⁰ [videlicet¹¹ Johannem de Capistrano in et super omnes in partibus [Cismontanis commorantes¹² et Johannem de Mauberto in et super omnes in partibus Ultramontanis ejusdem ordinis fratres de observantia nuncupatos professores cum plenaria sui officii [pietate utrisque sigillatim¹³ concessa ut [ex⁶ suis nostris insertis litteris evidenter apparet. Cum igitur ex prefata institutione status quietem fugata vagationis materia [sacri studii¹⁴ attentionem personarum augmentum et [plura¹⁵ bona ut certa experientia didicimus ipsis fratribus de observantia nuncupatis necnon Christiane religioni ex eorum exemplari vita accessisse intelligamus et [pluriora¹⁶ domino concedente in futurum evenire [sperentur¹⁷ si eadem institutio futuris temporibus perseveret. Nos qui singulorum presertim regulari observantie deditorum quietem pariter et salutem intensis desideriis affectamus inherentes constitutionibus et statutis super hujusmodi [disponentibus¹⁸ editis sacri Constantiensis concilii et felicitis recordationis Martini pape quinti predecessoris nostri motu proprio non ad alicujus nobis super hoc oblate petitionis instantiam sed ex certa [nostra⁶ scientia auctoritate apostolica de consilio et assensu venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium statuimus decernimus et ordinamus ut deinceps vicarius generalis ipsorum fratrum de observantia Ultramontanus [circa¹⁹ finem triennii ex quoad officium vicariatus electus fuerit [possint²⁰ et debeat convocare vicarios et discretos [vocem²¹ in congregatione [habentes²² deputatos quarumlibet vicariarum et provinciarum sibi subiectarum in loco per ipsum vicarium generalem deputando [et circa²³ finem ipsius triennii capitulariter facere congregari. Quorum si qui infirmitate vel [alio⁶ legitimo impedimento detenti interesse non possint per nuncios ab eis deputatos vel [per⁶ supplicationem [vocum²⁴ juxta eorum consuetudinem presentia suppleatur, qui sic congregati facultatem habeant [omnia et singula faciendi ordinandi atque disponendi que jure consuetudine et ex privilegiis possint fratres²⁵ ejusdem ordinis in eorum similem vicarium generalem, cujus electionem si a duabus partibus eligentium celebretur quam primum commode fieri poterit generali ministro totius ordinis [juxta eorum consuetudinem⁶ faciant presentari, ipse vero generalis minister infra triduum a presentatione sibi facta

[predictum electum²⁶ confirmare teneatur concedendo et committendo [ei⁶ plenarie vices suas dando scilicet ei liberam auctoritatem et potestatem ac omnimodam facultatem²⁷ super omnes et singulos fratres de observantia nuncupatos [et si alio nomine quispiam eorum nominentur⁶ in partibus Ultramontanis [commorantes et commoratorios⁶ tam in capitibus quam in membris visitandi publice et private vocandi citandi inquirendi examinandi procedendi iudicandi [amonendi²⁸ terminandi decidendi sentenciandi approbandi reprobandi corrigendi [arcendi²⁹ detinendi puniendi carcerandi et a carceribus liberandi ad actus legitimos restituendi fratres vicariarum et provinciarum huiusmodi collocandi et commutandi expellendi et revocandi fratres de [Citramontanis³⁰ partibus cum bona licentia venientes [recipientes³¹ apostatas omnes ad ordinem redire volentes cum penitentia que eidem vicario videbitur injungenda reducendi et acceptandi fratres conventuales dummodo suis ministris non sint rebelles et ab eis licentiam petierint et penitentiam non effugiant delictorum veraciter cupientes ad meliorem frugem se transferre et vivere regulariter recipiendi officiales et prelatos quoslibet sibi subiectos cum opus fuerit aut casus exegerit privandi absolvendi deponendi et restituendi vel alios loco eorum de consensu tamen fratrum eorundem locorum in quibus huiusmodi³² officiales aut prelati existunt vel saltem majoris partis eorundem [instituentes³³ fratres conventus [domus loca et heremitoria³⁴ predicta presentia³⁵ et futura [eis subjecta³⁶ informandi et reformandi absque socio vel sine licentia de Citramontanis partibus [seu Ultramontanis⁶ [delinquentes³⁷ puniendi, et quos noverit abiles et idoneos etiam ad sacros ordines [usque³⁸ ad sacerdotium inclusive promoveri faciendi [et⁶ ad confessionis et predicationis officia promovendi et promotos cum eidem vicario videbitur privandi vel suspendendi omnes et singulos fratres sibi subiectos ab omnibus peccatis suis penis spiritualibus [et³⁹ temporalibus excommunicationibus suspensionibus transgressionibus regule et statutorum casibus irregularitatibus et censuris [prefato⁴⁰ generali ministro commissis vel reservatis libere absolvendi liberandi et dispensandi [quotiens⁴¹ opus fuerit se quoque ab huiusmodi absolvi liberari et dispensari faciendi etiam [quotiens⁴¹ oportere ei videbitur ad omnes provincias et vicarias et ad presentiam ipsius generalis [ministri⁶ ac Romanam curiam accedendi et mittendi fugientes a seculo a quoscumque volentes deo in dicto ordine deservire tam pro clericis quam pro laicis ad habitum et professionem recipiendi gratie sive littere quecumque a [prefato⁴⁰ generali ministro eisdem fratribus concessae vel destinate vel in posterum concedende [vel destinande⁶ si tales essent ab observantia regulari distraherentur

fratres hujusmodi aut que scandalum in regimine eidem vicario commisso parerent habeantur pro infectis contradictores et rebelles per censuram ecclesiasticam et alia juris et dicti ordinis remedia etiam per invocationem brachii secularis vel ecclesiastici si opus fuerit compescendi congregationes in provinciis et vicariis omnibus [eis⁴² subjectis sive pro electione vicariorum sive pro aliis utilibus negotiis et occurrentiis oportunis faciendi sive fieri faciendi, et generaliter specialiterque omnia alia et singula⁴³ circa fratres conventus domos [loca et heremitoria⁴⁴ hujusmodi faciendi excercendi disponendi ordinandi administrandi⁴⁵ statuendi que ipse minister generalis facere posset si personaliter interesset, easdem insuper auctoritates et gratias potestates et facultates per ipsum ministrum generalem eidem vicario concessas vel earum partem aliis fratribus quos ad hoc judicaverit idoneos [committentis et concedentes,⁴⁶ nec non per ipsos dicti vicarii⁴⁷ committi et concedi faciendi mandat [preterea⁴⁸ ipse generalis minister quod mandatum in commissione [dicto⁴⁰ vicario facta in scriptis [semper⁶ appareat omnibus et singulis fratribus in [prefatis⁴⁹ Ultramontanis partibus commorantibus et commoraturis prelatis et subditis ad meritum obedientie salutaris in virtute spiritus sancti quatinus omni appellatione postposita quam nullo modo facere liceat in omnibus et per omnia firmissime pareant et obediant eidem vicario toto tempore sui vicariatus tanquam persone ipsius ministri generalis et nullo colore vel causa quesitis possint ipsi fratres [sub pena⁵⁰ excommunicationis et carceris et privationis officiorum et omnium actuum legitimorum late sententie ad subterfugiendum correctionem examinationem reformationem et [prefati⁵¹ vicarii seu vicariorum illi [subjectorum⁵² obedientiam ad conventus [domos et heremitoria seu loca alia quecumque⁵³ illius cure non commissa aufugere neque si jam aufugerint vel deinceps aufugere contingeret ministri custodes [et⁶ guardiani seu quicumque alii fratres eidem [prefato⁴⁰ vicario non subditi cujuscumque conditionis gradus et dignitatis existerent sub pena privationis⁵⁴ officii et excommunicationis late sententie et privationis omnium actuum legitimorum audeant illos recipere aut forte receptos vel in posterum recipiendos retinere contra ejusdem vicarii velle vel vicariorum illi subditorum. [et⁵⁵ si quid aliud facultatis et auctoritatis in dictis litteris continetur quarum tenorem hic volumus [habere⁵⁶ pro suffocienter expresso ac si de eis de verbo ad verbum facta esset mentio specialis. Que commissio [assumptionis⁵⁷ ad dignitatem suspensione depositione vel obitu [dicti⁵⁸ generalis committentis nullatenus expiret, sed firma auctoritate apostolica ad tempus [inconcussa⁵⁹ et stabilis perseveret, quo triduo elapso et [electo non

confirmato⁶⁰ electus ipse [non⁶ confirmatus cum plenaria [pietate⁶¹ hujusmodi [atque preceptis usque ad successoris electionem habeat et sedis apostolice auctoritate infra quod tempus non valeat dictus vicarius suo renunciare officio nisi scitu vicariorum omnium vicariarum et provinciarum discretorumque aut majoris partis eorundem possit nichilominus predictus vicarius convocare omnes vicarios illi subjectos discretosque infra tempus sui officii in loco per ipsum deputando quotiens sibi opus visum fuerit.⁶² Et si tempore electionis [prefati⁶³ vicarii vacaret generalatus officium [aut generalis excommunicatus esset vel suspensus⁶ electum ipsum vicarium cum premissa [pietate⁶¹ confirmatum censi et esse volumus atque ordinamus, interim vero dum fuerit confirmatus [is qui predictum vicariatus officium exercuit ante electionem⁶⁴ exerceat officium vicarii generalis et premissa que circa convocationem congregationem [ordinationem dispositionem executionem⁶ electionem presentationem et confirmationem et commissionis stabilitatem per [prefatos⁶⁵ dilectos filios ministrum generalem et ejus [prefatum⁶ vicarium et ceteros ut [premittitur⁶⁶ fieri volumus ita et per inferiores ministros et eorum vicarios provinciales hujusmodi et qui adesse habent [esse et⁶ debere fieri in suis provinciis et vicariis [singulis annis⁶ statuimus et ordinamus [vicaria Gosne propter illius amplitudinem excepta.⁶ Si vero vicarius generalis infra [sui officii tempus⁶⁷ ex hac luce migraverit [seu alias ab officio amotus fuerit,⁶ vicarius in cujus provincia mori [vel amoveri⁶ contigerit nunciet [quanto citius⁶⁸ poterit aliis vicariis Ultramontanis et de consilio atque [assensu⁶⁹ duorum proximorum vicariorum [terminet⁷⁰ locum et tempus nisi fuissent per vicarium ante ejus obitum [vel amotionem⁶ deputata et convocet qui [fuerunt⁷¹ convocandi pro successoris vicarii electione celebranda, quo vacationis tempore auctoritate sedis apostolice exerceat officium vicariatus hujusmodi vicarius ipse in cujus provincia obiit [vel amotus fuerit⁶ predictus vicarius generalis cum plena potestate premissa. [Hoc idem intelligi volumus de vicariis provinciarum seu vicariarum cum eos mori vel amoveri contigerit provincias regi et gubernari per guardianum in cujus guardiania talia evenerint salva semper et reservata predicti vicarii generalis ut premittitur potestate,⁶ Generalis vero aut quisquam ministrorum vel custodum seu [fratrum⁷² dicti ordinis [prefato⁴⁰ vicario generali seu⁷³ vicariis vel cuiquam fratri ejusdem familie de observantia [nuncupate⁷⁴ molestiam seu impedimentum aliquod inferre non audeat nec presumat [sub pena excommunicationis late sententie privationis officii omniumque actuum legitimorum ut in predictis litteris continetur⁶ nisi quod [prefatus⁷⁵ minister generalis per se dumtaxat personaliter visitare

et corrigere possit et valeat predictum vicarium generalem fratrem seu fratres conventum [domum locum seu heremitorium]⁷⁶ eiusdem familie pie [et⁶ benigne ac caritative ad meliorem frugem provocando, et si [quemquam⁷⁷ quod absit repererit criminosum ipsum vicarium de consilio et assensu⁷⁸ majoris et sanioris partis fratrum domus [heremitorii⁶ loci⁷⁹ conventus visitorum in eodem loco et non extra⁸⁰ punire penitenciare et emendare secundum quod delicti qualitas exegerit faciendum. De regimine vero et cura⁸¹ predictorum de observantia nuncupatorum se aliter non [intromittant.⁸² [Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis necnon statutis et consuetudinibus dicti ordinis iuramento confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis privilegiis quoque et indultis ac litteris apostolicis generalibus vel specialibus quibuscumque quorumcumque tenorum existerent per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus eorum impediri valeret quomodolibet vel differri et de quibus quorumque tenoribus totis de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Quibus omnibus et singulis aliis in suo robore permansuris quo ad premissa derogare intendimus et expresse derogamus per presentes ceterisque contrariis quibuscumque.⁶ Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis ordinationis voluntatis statuti intencionis et derogationis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice m.⁰ cccc⁰ xlvj.⁰ xvj.⁰ Kalendas Ianuarij pontificatus nostri anno xvj.⁰ ⁸³

(¹) futuram. — (²) votis affectum. — (³) submoto. — (⁴) nihil maneat. — (⁵) a cæpti. — (⁶) mangler. — (⁷) suadentibus. — (⁸) etiam tilföies. — (⁹) nostrum. — (¹⁰) fratres tilföies. — (¹¹) scilicet. — (¹²) Citramontanis. — (¹³) potestate utrique singillatim. — (¹⁴) sacro studio. — (¹⁵) plurima. — (¹⁶) plura. — (¹⁷) speretur. — (¹⁸) dispositionibus. — (¹⁹) prope. — (²⁰) possit. — (²¹) ab nomen. — (²²) habentibus. — (²³) ante. — (²⁴) vocis eorum. — (²⁵) eligendi et eligere sint astricti unum religiosum. — (²⁶) prædictam electionem. — (²⁷) suam tilföies. — (²⁸) amovendi. — (²⁹) arctandi. — (³⁰) Cismontanis. — (³¹) recipiendi. — (³²) fratres tilföies. — (³³) substituendi. — (³⁴) domos et loca. — (³⁵) pariter tilföies. — (³⁶) constructa. — (³⁷) venientes. — (³⁸) et. — (³⁹) vel. — (⁴⁰) prædicto. — (⁴¹) quoties. — (⁴²) ei. — (⁴³) in spiritualibus tilföies. — (⁴⁴) et loca. — (⁴⁵) et tilföies. — (⁴⁶) committendi et concedendi. — (⁴⁷) commissarios tilföies. — (⁴⁸) propterea. — (⁴⁹) prædictis. — (⁵⁰) ad penam. — (⁵¹) prædicti. — (⁵²) subditorum. — (⁵³) et loca. — (⁵⁴) sui tilföies. — (⁵⁵) aut. — (⁵⁶) haberi. — (⁵⁷) assumptione. — (⁵⁸) ipsius. — (⁵⁹) concessionis. — (⁶⁰) electione non confirmata. — (⁶¹) potestate. — (⁶²) ad triennium habeatur, sedis aposto-

licæ auctoritate. — (63) prædicti. — (64) vicarius, in cujus provincia contigerit fieri hujusmodi electio. — (65) prædictos. — (66) prædictur. — (67) triennium. — (68) quantocyus. — (69) consensu. — (70) determinet. — (71) fuerint. — (72) frater. — (73) ceteris tilføies. — (74) nuncupatis. — (75) prædictus. — (76) locum vel domum. — (77) quidquam. — (78) majoris partis vicariorum prædictorum, ceteros vero de consilio et consensu tilføies. — (79) vel tilføies. — (80) corrigere valeant tilføies. — (81) fratrum tilføies. — (82) intromittat. — (83) v. iii. Idus Jan. p. n. a. xv (3: 11 Januar 1446), naar Aaret er regnet fra Incarnationen efter Pave Eugenius's Bestemmelse i 1445. Aarstallet ovenfor skulde efter denne Incarnationsberegning ogsaa rettelig været: xlv.^o

To Lagretlemmænd i Thelemarken kundgjøre, at *Svenke Neridssøn* og *Ingebjørg Bergulfsdatter* solgte til *Halleard (H) aferssøn* 8 Løbsland i *Raumsdal* (i Eidsborg Sogn) for 3 Mærker Guld og oppebære Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

301.

5 Januar 1447.

Eidsborg.

Ullom monnom þeim sëm þetta bref sæia æder høeyra sender Haluader Arnasson Olafuer Asualsson logretomen a Þælamarcken q. g. ok sina kunnikt gærande at mith varom j hia saom ok høey(r)dom a at þær heldo hondom saman af enne holfuo Svenke Næridzsson ok Ingebjørg Bergulfsdatter en af annara holfu Haluader Afuerssøn med þeim skilmala at fyrnemder Swenke ok Ingebjørg seldo adernemdom Haluarde viii laupaland j Raumzdall fyre iii merker gulz frialst ok *hæmlholt for huarium manne med ollo þy sem till ligger ok læget hafuer fra forno ok nio vadan ser ok sinom [ær]uingom ok vnder Haluad Afuerson ok hans æruinga till æuerde[le]ga æigho, kendis fyrnemder Swenke ok Ingebjørg at þau hofdo vpboret þær iii mærker gulz ok yfuer gefuet j kyrlag, Till sannynnda her vm sette mith okkor insigle for þetta bref ær gort var j Æizborgh a tolfsta dag jola anno domini [m]cdxli septimo.

Pave *Eugenius IV* paalægger den høiere Geistlighed at være *Prædikebrødre* og *Minoriterne* behjælpelig i Bekjæmpelsen af de igjen opdukkende vildfarende Meninger angaaende Nødvendigheden af *Skriftemaalets* Afleggelse for Sognepresten, hvilke i sin Tid Mag. *Johannes de Poliano* fremsatte men siden maatte tilbagekalde.

Indtaget i Vidiase af 29 Juni 1448 nedenfor (Msscr. Barth. III (D) p. 93—97). (Trykt i Raynaldi *Annales ecclesiastici* Tom. XVIII S. 352—33, hvorfra Varianterne. — Se ovenfor No. 209 og Dipl. Norv. VII No. 95).

302.

16 Januar 1447. Rom (Vatikanet).

Eugenius episcopus servus servorum dei universis et singulis venerabilibus fratribus patriarchis archiepiscopis episcopis ac dilectis filiis electis et abbatibus ubilibet constitutis ad quos presentes [littere¹ pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. [Gregis nobis crediti curam gerentes pervigilem studiis efficere conamur assiduus ut pro quorum salute languores humanos altissimi filius perpeti voluit fideles execrandis non involvantur erroribus, sed nostri directiones ministerij prout superna gratia contulerit a noxiis ac dispendiis jugiter preserventur, et ut etiam vos in parte sollicitudinis vocati pro dictis extirpandis erroribus opem et operam ferventius impendatis, Nos pro instructo nobis officio excitamus¹ dudum [siquidem¹ felicitis recordationis Bonifacius papa octavus predecessor noster in sua que incipit super cathedram² constitutione sive decretali quam postea pie memorie Clemens papa quintus etiam predecessor noster in Viennensi concilio innovavit et que subsequenter ad heremitarum sancti Augustini et [Carmelitarum³ ordinum fratres per sedem apostolicam extensa fuit inter cetera statuit et ordinavit quod in singulis civitatibus et diocesibus in quibus Predicatorum et Minorum ordinum fratrum loca consisterent ac in locis ipsis vicinis in quibus loca hujusmodi non haberentur magistri et priores⁴ provinciales ministri nec non custodes Minorum ordinum predictorum ad presentiam prelatorum ibidem se conferrent per se vel [per¹ fratres⁵ qui ad hoc electi forent in eorum civitatibus et diocesibus [confessionem⁶ suorum subditorum confiteri sibi volentium audire libere valerent et hujusmodi confitentibus prout secundum deum expedire cognoscerent penitentias imponere salutare ac beneficium absolutionis impendere de licentia gratia et [beneficio⁷ eorundem prefatique magistri priores ac ministri studerent eligere personas idoneas sufficientes [vita probatas⁸ discretas modestas atque peritas ad tam salubre ministerium et officium exequendum. Quas sic electas prelati ipsis presenterent vel facerent presentari ut de illorum licentia gratia et beneplacito in civitatibus et diocesibus eorundem persone sic electe hujusmodi confessiones sibi confiteri volentium audirent et eis imponerent penitentias salutare ac beneficium absolutionis impenderent prout in ipsa constitutione sive decretali plenius continetur. et licet postmodum ad pie recordationis Johannis pape xxij etiam predecessoris nostri notitiam deducto quod quondam Johannes de Poliano magister in theologia sequentes articulos [temerat⁹ publiceque docuerat videlicet quod confessi¹⁰ licentiam generalem confessionis audiendi habentibus eadem peccata que

confessi fuerant iterum proprio sacerdoti confiteri tenerentur ac stante statuto [omnes¹¹ utriusque sexus in concilio generali [edito¹ nec deus [nec¹² Romanus pontifex facere posset quod parochiani non tenerentur [omnia¹³ peccata sua semel in anno proprio sacerdoti scilicet parochiali curato confiteri quodque non posset papa generalem dare potestatem audiendi confessiones immo nec deus [quin¹⁴ confessus generalem [habenti¹⁵ licentiam [teneatur¹⁶ eadem iterum suo proprio sacerdoti veluti parochiali curato confiteri dictus Johannes predecessor noster a verbis [que¹ vas electionis [protulit¹ exordium sumens habita inde per plures sacre pagine professores examinatione diligenti nec non de venerabilium fratrum suorum sancte Romane ecclesie cardinalium consilio et assensu prefatos articulos tanquam falsos et erroneos et a sana doctrina devios auctoritate apostolica dampnaverit [ipse^{met}¹⁷ Johannes de Poliano veris rationibus opinioni quam dudum habuerat contrariis et quibus respondere non poterat demonstratis¹⁸ eosdem articulos non esse veros affirmans illos in consistorio publico nec non ipsorum Johannis pape et cardinalium presentia revocaverit, tamen sicuti nuper fratrum [ordinum¹⁹ eorundem lamentabili querela ad nostrum non sine displicentia gravi pervenit auditum plures ecclesiastice nec non alie utriusque sexus persone reprobos [superstitiosos²⁰ articulos huiusmodi amplexantes fideliumque animos inficere ac eos ut fratribus ordinum huiusmodi non confiteantur et ab illorum devotione retrahere [volentes²¹ ne dum predictos sed et alios etiam sacris canonibus omnino contrarios articulos astruere publice non verentur videlicet quod confessio fratribus sic electis [et¹ admissis facta dubitabilis et incerta sit unde tenentur omnes incertum dimittere et sic solum confiteri suis sacerdotibus curam animarum habentibus sub pena peccati mortalis, et quamvis ipsi fratres admissi auctoritatem habeant confessiones audiendi et absolvendi tamen²² eos accedendi populus subjectus sine licentia proprii sacerdotis non habet potestatem, fratres quoque privilegia pro confessionibus audiendis et sepulturis habendis petentes in peccato mortali et Romani pontifices illa me(n)dicantibus concedentes sive confirmandes etiam²³ simili peccato et excommunicati [sunt²⁴ ac dicti fratres mendicantes non pastores sed fures²⁵ et lupi [rapaces¹ censentur sacerdos autem curatus mendicantibus confessiones audiendi licentiam dans magis super [illo²⁶ statuto [omnes¹¹ utriusque sexus dispensat quam papa fratribus licentiam tribuens juxta formam decretalis antedictae nos igitur [et¹ animarum et alia que premissorum articulorum occasione nisi prodeuntes inde confutarentur errores succedere possent pericula trepidantes ac illis quantum in nobis fuerit obviare cupientes omnes arti-

culos predictos una cum venerabilibus fratribus nostris sancte Romane ecclesie cardinalibus mature inspeximus et per diversos in jure canonico doctores ac sacre pagine professores diligenter examinari fecimus et quia protinus illos falsos et erroneos ac eisdem [canonibus¹ adversos fore reperimus illos de dictorum fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium consilio et assensu auctoritate apostolica pro falsis erroneis et [adversantes^{2 7} sacris canonibus dampnatos reprobatosque declaramus atque decernimus, quocirca universitati vestre per apostolica scripta mandamus qualinvis singuli vestrum quando super hiis a quoquam predictorum ordinum Predicatorum Minorum et aliorum mendicantium super premissis privilegiatorum magistro generali et provinciali ministro vicario vel aliud gerente officium fueritis requisiti ad confutandos et reprimendos ac penitus tollendos hujusmodi errores prout in prefatis decretali sive constitutione super cathedram ac [ex vagante^{2 8} vas electionis continetur diligenti studio atque cura provideatis ac intendatis prefatasque constitutiones integre servantes facialis ab omnibus inviolabiliter observari. et si [quis^{2 9} forsan hujusmodi dampnatos ut prefertur articulos aut aliquem seu aliquos eorum pertinaciter asserere vel tenere seu predicare [invenieritis^{3 0} contra illos communiter vel divisim tamquam contra hereticos et de catholica fide suspectos procedere nec non ipsos et eorum quemlibet juxta tantorum excessuum qualitatem per censuram ecclesiasticam et alia oportuna juris remedia auctoritate predicta compescere studeatis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, decimo septimo Kalendas Februarii pontificatus nostri anno (decimo) sexto.

- (¹) mangler. — (²) Se ovenfor No. 74. — (³) B. Mariæ de Monte Carmelo. — (⁴) principales Prædicatorum aut eorum vicarii, et generales ac tilföies. — (⁵) quos ad hoc idoneos fore putaverint, humiliter petitori, ut fratres tilföies. — (⁶) confessiones. — (⁷) beneplacito. — (⁸) vitæ probatæ. — (⁹) tenuerat. — (¹⁰) fratribus tilföies. — (¹¹) omnis. — (¹²) vel. — (¹³) omnes. — (¹⁴) quia. — (¹⁵) habens. — (¹⁶) teneretur. — (¹⁷) et reprobaverit ipseque. — (¹⁸) et tilföies. — (¹⁹) ordinem. — (²⁰) superstitiososque. — (²¹) molientes. — (²²) ad tilföies. — (²³) in tilföies. — (²⁴) essent. — (²⁵) latrones tilföies. — (²⁶) ipso. — (²⁷) adversantibus. — (²⁸) extravagante. — (²⁹) aliquos. — (³⁰) invenietis.
-

To Mænd kundgjøre, at *Thorgeir Anundssøn* og hans Hustru *Thora Vebbrandsdatter* erkjendte at have solgt 1 Markebol Jord i *søndre Risteigen* (i Rol-lag) og Halvparten af Husene paa den nordre Gaard, hvilket var *Thoras* Hjemgift, til *Niklis Audunssøn* og at have oppebaaret Betalingen derfor.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste og Levn. af 2det Segl vedhænge.
(Se Breve af 16 April 1458, 5 Juni 1463 og 1 Juni 1478.)

303.

3 Septbr. 1447.

Landsverk.

Ollom mannom them sem thetta bref siæ æder høre sænder Kietil Thormotson oc Gunliek Narfuæson q. g. oc sina kunnith gie-rendhæ at mit varum a Lanzswærkiæ i øfræ gardonom som ligger i Rollax sogn i Nomedalæ sino dagen nest firir Mariamesso øfræ m cd xlvij sagom oc hørdom a at ther hældo handom samal Niclis Øfdenson af eno halfuæ æn af adræ halfuæ Thorgier Anundhson oc Thoræ Ve-branzsdøter egen kono hans med thi skil ordom at Thorgier fyrde sældhæ Niclis fyrde j markæ bool jardær i Risthynom i syddrægar(do)-nom oc [halff¹ hvsnum i nordræ gardonom med ja oc hander bandh Thore egen kono hans Thorgiers som hennæ gyfthinghæ landh var med allom lutum oc lunnundom som til ligger oc liget hafuer fro fornor oc nyo fra seer oc sinom ærfuinghæ oc vnder Niclis fyrde oc hans ærf-uingghæ til euerdelighæ (eighæ) oc alzs af rædes. Jtem kannes thæ fyrde hion Thorger oc Thore egen kono hans j sama hander bandh at thaw hafde op boret firstæ peninghæ oc ofstæ oc (alt) *thrær j mellom var som i kœp teres kom oc Niclis Øfdenson. til sannindhæ her om set-tiom mit okkor jnsiglæ firir thetta bref som giørt var degi oc ar som fyr siger.

(¹) Skrevet med andet Blæk over noget, der er udskrabet.

Jon Erikssøn, Prest i Heydalsmo, og en Lagrettemand sammesteds kund-gjøre, at *Sven Asgerssøn* solgte 3 Markebol Jord i *Vesttheet* til *Haloard* og *Nerid Thorgeirssønner* (Thorgardssønner?) for 8 Kyrlag, som han oppebar.

Efter Orig. p. Perg. i det Deichmanske Bibl. i Christiania. Den nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet.

304.

Uden Dag 1447.

[Heydalsmo.]

Ollom monnom þeim sæm þetta bref sæia æder høra sænder Jon Eriksson prester j H[eydalsmoo] ok Nicholas Dyrason logrettoman þær sama stat, q. g. ok sina kunnikt gø[rande at] Sven Asgersson hefuer selt Haluarde ok Nærde Torgarssonom iii mark[abol iardær j] Væsttuæt fore viii kyrlag frialst ok hæimholt med ollo þy sæm till ligg[er ok

legel] hafuer. kændis fyrnemde Sven at han hafde vp boret, þau viii kyrilag [ok til meiræ] sannynnda her vm settom mith okkor insigle fore þetta bref er gort var j [Høydalsmoo] anno domini m^ocd^oxl^o septimo.

Pave *Nicolaus V* stadfæster sin Formand Pave *Eugenius IV.s* Brev angaaende Bekjæmpelsen af visse vildfarende Meninger om *Skriftemaal*et.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 93 og 97—98 af en Afskr. fra Aar 1500.

305.

29 Juni 1448. Rom (Vatikanet).

Nicolaus episcopus servus servorum dei universis et singulis venerabilibus fratribus patriarchis archiepiscopis episcopis ac dilectis filiis electis et abbatibus ubilibet constitutis ad quos presentes litero pervenerint salutem et apostolicam benedictionem. Promissionis nostre debet provenire subsidio ut ea que a bone memorie predecessoris nostris in religionis augmentum utiliter gesta sunt illesa permaneant et ab omnibus inviolabiliter conserventur. Hinc est quod nos tenores quarundam literarum felicitis recordationis Evgenii pape iiii predecessoris nostri in ipsius registro repertos de ipso registro de verbo ad verbum transcribi et presentibus annotari fecimus, qui sunt tales. [*Her følger Brev No. 302 ovenfor.*] Ceterum ut earundem litterarum tenores majoris roboris et efficacie censeantur nos de venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium consilio et assensu eandem predecessoris nostri literas in omnibus et per omnia innovamus approbamus confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre innovationis approbationis confirmationis et communionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo tertio Kalendas Julij pontificatus nostri anno secundo.

Pave *Nicolaus V* fornyer efter Begjæring fra Abbedissen og Benedictinerindernes Convent i *Gimsö* de dette Kloster för forundte Benaadninger.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler.

306.

3 Juli 1448. Rom (Vatikanet).

Nicolaus episcopus servus servorum dei dilectis in Christo filiabus abbatissæ et conuentui monasterij de *Symsoo ordinis sancti
IX. 19

Benedicti Asloensis diocesis. salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod iustum est et honestum tam uigor equitatis quam ordo exigit rationis ut id per sollicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum. Ea propter dilecte in domino filie uestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu omnes libertates et immunitates a predecessoribus nostris Romanis pontificibus siue per priuilegia uel alias indulgentias uobis et monasterio uestro concessas necnon libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus principibus et alijs Christifidelibus rationabiliter uobis et monasterio uestro indultas sicut eas iuste et pacifice possidelis uobis et per uos eidem monasterio auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis et communitationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Rome apud Sanctumpetrum anno incarnationis dominice millesimoquadringsimoquadragesimo octauo quinto nonas Julij pontificatus nostri anno secundo.

In plica: Constantinus. Sub plica: Jul. — G. de Puteo. Jo. de Mola. Bagpaa: Pro d. M. de Estall. prothonotario. B. Malazon. — B. Malazon. — Seruacius regis.

To Prester og ni Lagrettemænd kundgjøre, at de i Nærværelse af Sira *Andres Hennikessøn*, Provst paa Gerpen, dømte mellem Sira *Thorgils Thorleifssøn*, Prest i Hereseid (Drangedal), og *Aasulf Herbrandssøn* paa sin Hustru *Gudruns* og sin Stifdatters Vegne angaaende et Markebol i *Haa-thoet* i Nissedal i Thelemarken, der tilkjendtes de sidstnævnte i Henshold til et af Biskop *Gotskalk* (af Hole), der visiterede for Biskop *Jens* af Oslo, udgivet Mageskiftebrev, hvorpaa *Aasulf* og hans Hustru gavo *østre Svenseid* i Lundehered paa Grønland til Bø Kirke i Tyrisdal.

Efter Afskrift p. Papir fra 17de Aarhundrede i d. Deichmanske Bibl. i Christiania. Uden Segl. (Se Dipl. Norv. I No. 778 og 1004 samt VII No. 521.)

307.

9 Novbr. 1448.

Skiden.

Ollum manum, dem som dette breff, see eller høre, sender Rejder Haftorsen, præster å Sollem Rawalder Jonsen, præster, Jenis Petersen, Anders Ellingsen, Aslach och Anbiørn Grinkellsønner, Gunne Olaffsen, Øjsten Rolffsen, Torer Tordsen, Olaff Jonsen och Olaff Niklisen, laugrettismænd, queda gudz och sina kunnigtgierende, at ver vare j Thringen, j Schieda, lugerdagen nest for S: Martins daug anno dominj, 1448, sire Andres Hemingsen profaster å Gerpene offuerværende

vare vj bedner och tillneffnder aff hederlige mand, sire Torgius Torleiffsen, præster j Hæritseide aff ene halfue, end aff ander halfue Aasulffuer Herbrandsen, j fulde ombode Gudrjn eigen kono szine, och stiftdotter sine, om jord da som Haatued heter, och ligger j Nisszedale å Tellemarkene, som sjre Torgius sagde, at giffuen var till Bøe kirckion, j Tyrredalle, och kiendis da baade lagt haffua under osz forne jord, med ja och handerbande, ubrødelige stande schulle, den stæde som vj gjorde dem emellom, Gingo vj da tillsammen, och troværdelige offuersagum, breff, *gørsiudigen offuerlæste, som herre bisp Gotschalch haffde vdgiffuit j Torredall, den ljd som hand visiterede, der upaa bisp Jenis aff Oslo vegne, med hejle och uschadde jndsegle, sire Rejders, och sjre Torgiuls jndseglom medhengende, att hand gjorde jordebytte, å kirckone vegne, saa at forne Bøe præstebol, sich j Torredalle it markebol jorder fore det markeboll, j Haatued som Tyrredals præstebord vart giffuit och 4 vaarfødde kiør j øffuerbott, Jtem vitnede och herre bisp Gotschalch j samme breffue, at hand saa och hørde, och offuer var, med andre gode mend, at Aslough, som løst haffde Haatued, gaff och affhænde Suenunge systersonnen sin, 7 markeboell mindre end it loup land, j forne Haatued, och jngen anden. Nu sækter disz, tuiliken værdeligen herra vilde ey vela den hellige kircken schade, som vell troligt och med fulle ombudz macht visiterit, gjorde det schiffte, som foresiger, och vitner at den jord var giffuen, som foresiger, da viljom vj ey heller roffue det schifftan eller anderledis giøre, och ey ehr kommen ander sandere proff for osz, Thj var det vor fuldkommelige dom och samtyche, at forne Aasulffs hustru Gurin och hennar barn schulle følge frelseligen forne Haatued alt efterdj som det var schiff och bytt, och giffuit, som bispebreffuit om vitner, och huo vor dom riffuer, suare slige fore, som loug væta, Jtem, for gudis schyld, och sielehielp, och j dis maate, at den hellige kierke j Tyrredalle, des bedre schall være holden da gaffue forne hion Aasulff och Gudrin till forne kierche Bøe, ousteste gaarden j Svenskej, som ligger j Lundehærit, å Grelande till eværdelige eygo, Och till sandinge her om, henge forne sjre Andres Henikesen sit jndsegle med vore jndseglom fore dette breff, som giort var j Schieden, degj och aare som forre sigcr.

Dette att verre ehn rettydende copie, aff originalen bekender, Peder Klod Egen handt. [Anno 1633.¹

(¹) Fra [synes skrevet i 18de Aarhundrede.

Hr. Erik Sæmundssøn, Ridder og Høvedsmand paa Tunsberg, opfordrer Indbyggerne paa *Agder* til at slutte sig til ham og modsætte sig „den Tydske og Danske Konge“, som de Norske Sendebud, der skulde slutte Fred med Danmark, og en Del gode Mænd her hjemme nu med Magt ville paa-
tvinge Nordmændene.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge fasc. 2 No. 4). Spor af det paa Bagsiden trykte Segl. (Trykt i F. H. Jahns Danmarks polit.-milit. Hist. under Unionskongerne S. 527.)

308.

19 Mai 1449.

Tunsberg.

Alle the godhæ men som byggæ oc boo vppa Aghdær helssar ek Eric Sæmuntzson ridder oc høuitzman vppa Tunsberg her kerleghe meth gudh. Moghe j withe gothe winer oc kære almoghe at her wæro nogher sændebudh wtsænde til Danmark som schulde dægthingæ fridh sæmio oc kerlighet mellan Norighe oc Danmark oc beggiæs thesarrighes jnbyggjara. Oc haffua the som wth waro sænde oc somlighe aff thesse gothe men her heimæ æro swa dane swik oc forrædhilse giort vppa Norighes rike at engen liffuer then swa dane swik hørt haffuer førre warit giort j Norye sfor thy the haffua samman kommet wel thw twsænde men. oc wiliæ swa føræ then Tydzskæ oc Danske konnungen in vppa Noriges rike oc giffua oss fatike Nordmen j een skadhelighen æuerdelighen trældoom. Thy bidher ek yder oc fulkomlighe radher widh liff oc gods oc yder allæ oc ether barna oc efterkommande wælfærdh at j bewisen ydher her wtj som gothe trøste Nordhmen bør at giora oc sæthen ether til wærye oc hiælpen j mik ek wil hiælpæ ether oc styrkiæ meth liff gods oc macht at Norighes rike scall bliffuæ widh sin lagh oc frihet. Oc kan thenne min swen Hans Mwnk ydher yttermeræ vm alle styckiæ berettæ. Thi biwdher mik ether wilia oc swar j gen strax offortøffret hwat j wilen styrkiæ mik at haldæ Norighes ræt lagh oc fryhet æller them som swa dane forrædhilse giöra vppa Noriges rike oc Noriges jnbyggjara gudh ware meth ether. Scriptum Tunsbergis anno dominj mcdxlix.^o prima die rogacionum. meo sub sigillo.

Bagpaa, yngre: her Erik Symundzsons breff til bønderne vp Agglom.

Gunnar Simonssøn, Lensmand i Vesterlenet i Thelemarken, kundgjør, at 12 af ham opnævnte Mænd, efter 8 Vidners Udsagn frifandt *Aslak Olafssøn* for nogen Skyld i *Breuer Grjotgardssøns* Død, dog skulde han give dennes Arvinger 1½ Mark Guld.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 6 Segl mangle.

309.

6 Oktbr. 1449.

Aasland.

Ollom mannom them sem thetta bref seæ æder høre sænder Gunnær Simonson lænsman j Væsterlænæt a Thællæmarken q. g. ok sino kunnit gørændhæ at jak var a Aasland thingh manædhagen nest fire Birgit messo anno dominj m cd xl ix thog jak viij vitnæ ær sva hæthæ Grædgert Erikson Simon Berghvlfson Evindhæson¹ Gro Biarnæ døter Orm Svenson Oon Dyræson Olaf Hærgivlfsson oc Olaf Thorbiørnson oc aa book soræ med fullæn etstaf at Bræuæ Grædgartson lystæ hværkit kanæ aller tilrædhæ for them oc ey syvntis han blaa aller blodughæ a hans handhværkom tha næpðhæ jak sex men til aller xij at skothæ [ana² them j mellom Aslak Olaf(son) som malæt var til af eno halfue oc ærfuinghæ hans Bræuæ firnæpdæ tha fvnnæ xij mæn ey annæt fire ræthæ med sinom vitmonom æn the saghdæ quitten Aslak fire thetta maal som paa Aslak var komen at han skal vare vallændhæ j Bræuæs dæt oc æpter tessø viij vitnæ som soro a bogh med fvllæn etstaf oc ther med hællæ the handom samol Aslak Olafson af eno halfuæ æn af adre halfuæ alla ærfuinghæ Bræuæ firnæpdæ Torgier Tordson Sofuæ Anstenson oc *Omandh Ormson Tordh Torgierson ther med skullæ Aslak gifvæ them ij mark *guzls fire mistekit oc ther med skullæ the vare sater oc aal sater om thetta maal til sænindhæ hær om tha sæter tessø gothæ man sine jnsiglæ fire thetta bref med mino som ær Halvort Arnæson Olaf Osvalson Svænunghæ Bivghson Hiærgiuls Bræuson oc Kætil Halvortson lagretes men a Tellæmar(ken) fire tetta bref som giørt var degi oc ar som fyr sigir.

(¹) Hans Fornavn er udeladt. — (²) Tilskrevet over Linien.

To Mænd kundgjøre, at Björn Jonssön og Gudbrand Arnessön erkjendte, at dengang Björn skiftede mellem sine Ægtebørn, da Sönnen Jon blev gift og fik sine Penge og derhos en Kappe, afholdt han en Kjedel og en Sylgje til sine Døtre.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 2 Segl vedhænger Levning af No. 2. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 676 og 854.)

310.

1 Marts 1450.

Ringsaker.

Ollwm monnwm them ssom thetta breff sse ædher høre helser iek Bstheyn Godhenson oc Thorgyls Alfsson kerliggha med warwm herra kunnikt gørænde at meer warwm i Ringesakris kyrkyne a swn-nedeghinwm nest effther Laupaarsmesso ssaghwm ok høerdhwm a ken-nygh Biorn Ionsons ok Gudbranz Arnesons som neer war tha som han

Biorn adernemder giorde skipthe mellen egtherbarnwm synwm i then thiid loon son ffornemds Biorns giffdez heyman gaff tha optnemder Biorn hanwm ssyne penigge ok i matthol iffuer aath oc ssagde optnemder Biorn at i kethyl ok i ssylghie thaker ek wndhen thy at them thaw thyngthen skulu myne dædther haffwæ ffor sannynde skuld her vm sethwm meer war incigle ffor thetta breff som skriwet war a them degghi som ffyr seghir anno dominj m cd l.^o

Tre Mænd kundgjøre, at de hørte forskellige Vidnesbyrd, om hvad der var Sameie og hvad særskilt Eiendom for Eierne af Gaardene *Mælong, Grenaskeid, Rollag og Hakanes* i Mæls Sogn paa Tinn.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

311. c. 1 Oktbr. [1420—50.¹] Hakanes.

Olum monnum þeim sem þetta bref sea ædir høeyra send(a) Gunne Haluwardson ok Aslakir Olafson ok Næridir Grimzson q. g. ok sina. ydir gerom mer konnækt at a fræighiadaghen næsta æfter Mikials mæssso dagh þa varom mer a Hakanæse j Mælz soknn a Tynne ok tokom þar iii manna vithni þau er sua hæito Summarlidhir Haluardha-(son) ok Karlh Summarlidhason ok Byærn Sommarlidhason ok suoro a book fyrst suor Sommalidhr at Mælonghar ok Grena skææd ok Rollagh ok Hakanes at þeir atto alle sam æghn fir ottan þet at æin æghnnom [er² tyll Hakanes j Berghonom þa ægha þæ skugh hugh æn jnkie gres bæite fir ottan Hakanæs þet in sam æghnna haghin er ok varo þar þa aller sam æghno [men² komnir ok sam þykto æn sua aller þeir ok sua varo ok flæsta alle sokna mænneneer j byghdhynne varo ok samþykto æn at þet var ret sum suorit var ok Sommar[lyd² suor med fullum æidstaf vm firn(e)fnda ægho æn Kal ok Biæn þæ suoro ordh Lyfuo Biærns dottor modhor synnar ok sydhan læter Ormstæin Gudbrandson ganga þæsse vilhni ok tyll sanninde hær vm settom mer var in sighle fir þetta bref er giort var a day ok are svm fir sæghir.

(¹) Efter Skrift og Orthographi vistnok nærmere førstnævnte Aar. — (²) Tilskrevet over Linien.

To Raadmænd i Oslo kundgjøre, at *Ingeleif Falkwardsdatter* erkjendte at have solgt til Hr. *Hartvig Krummedike* 2 Øresbol Jord i *Dolin* i *Heggens* Sogn paa *Modheim* og at have oppbeaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangler.
(Se ovenfor No. 222).

312.

15 Oktbr. 1450.

Akershus.

Ollom monnom them som thetta bref se æder høyræ sænda Haluad Hallesson oc Amund Thorleifsson radmen j Oslo q. gudz och sinæ kunnicht gørande at mit warum vpa Akershuse daghen efter sancti Calixti pape dagh anno dominj medquingagesimo saaghom oc høyrdom aa ia oc hand(e)rbande þeire af eine halfuun wælboren man her Hartik Kromedike riddere en af adru halfuo Jngeleif Falquardzdotter kendis þa fyrda Jngeleif widergango firir oss at hon hafuer sælt adernemfdom herre Hartik ij aure boll iarder j Doline er ligger j Heggene sokn a Modeme frælzt och heimolt firir huarium manne fra sigh oc sinom ærfuingom oc vnder her Hartik fyrd oc hans arfuingom til æuerdeligho eigho oc allzafrædis med þeighom oc tillaghom lutum oc lundum som til ligger æder lighet h(a)fuer wtan gardz oc jnnen fra forno oc nyo engo wndan skildo. jtem kendis och titnemfd Jngelef j sambre handerbande at hon hafde vpboret af ofdom her Hartik fyrstæ pening och siderstæ oc alle the ther j mellom efter thy som i kaup theire kom firir fyrde twægge marker boll i godo betaling. Oc til sanind her om henge wy forscrifue voor jncigle føre thetta bref som giort war stadh degghi oc aar som fyr seghir.

Bagpaa: Om twegge aure boll i Doline i Heggene a Modem.

Gudthorm Erikssøn paa Rindal kundgjör, at han mageskiftede *østre Rindal* og hele *Videseter* i Vingreim i Faabergs Sogn til *Gudthorm Erikssøn* paa Vettestad sammesteds, mod hvad denne eiede i *nedre* og *øvre Asleseter* paa Birid.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger 1ste.
(Se ovenfor No. 250).

313.

28 Marts 1451.

Bratteberg.

Ollom monnom thetta bref sea ædder høra sender Guttorm Ericsson a Rindale q. g. oc sina kunnukt gørande at arom æfter gudz berdh m^o cd^o lj^o var æk a Brattaberghe a Biridhe oc giordhe jordha skipte med Guttorme Ericsson a Vettestadhom fek æk honom æstra gardhen j Rindale oc alt Vidhaseter som ligger j Vingreme j Faghabergh sokn æfter thy som min gamla bref vtuisar med allom lutum oc lunnandom som tel therra fœ(r)nemda jordh ligger oc leghet hauer fra formo oc nyio vltan gardz oc innan frelst oc hemolt firj huarium manne vndan mik oc minom æruingium oc vnder adhernemdan Guttorm a Vettestadhe oc hans æruingia tel æuerdheleghe ægho oc alz afredis en

adherneinder Guttormer fek mik atter mote sva mycla jordh som han attæ j Aslasetre j nedhra gardhenom oc æfra som ligger a Biridhe med firre skilordhe oc skulu thessa jordher borgha huar annare frelsa oc tel sanninde herom setia thesser godher men Aluer Biærnssoon oc Hælkel Thronðasson som hia varo tha er mit giordhom thetta jordha skifle sin insigle med mino firj thetta bref sem giort var sunnadaghen nest efter Mariomesso j Langafasto a sama are som fir segher.

Bagpaa: probacio.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Thorleif Thorbjörnsson* erkjendte at have solgt 8 Løbs Land Jord i *Gladheim* i *Veglid Sogn* i *Numedal* til *Thor-geir Olafsson* og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge. (Se Breve nedenfor af 11 Oktbr. 1456, 8 Mai 1457, 16 April 1458, 1 Juni 1478, 8 Decbr. 1497 og 5 Oktbr. 1501.)

314.

8 Septbr. 1451.

Flateland.

Ollom monnom þeim som þetta bref sia æder høeyra sender Haluader Ketilsson ok Þorer Ketilsson logrete men q. g. ok sina kun-nikt gerande at mith warum aa Flathalande som ligher j Hiardale w m Waræfrv messo natiuitatis anno m^o cd^o lj^o sagum oc hœrdum aa at þeir heldho hondum saman af eno halfwo Þorleifwer Þorbiornasson en af adre halfwo Þorgeir Olafsson med þy skilordhe at Þorleifwer fyr-nempder, selde fyrnempdom Þorgeire viij laupaland iardar j Gladheimom som ligher j Weglidæsokn j Naumadale frialst ok henholt firir huarom manne med lutom ok lunindom fiske ok fygle ok alla fornæ wedestadher som til fyrnempdar iardar ligher ok leget hafwer fra forno ok nyio wttan gardz ok innan fra seer ok sinom erfwingium ok wnder Þorgeir fyrnempdan ok hans erfwingia til efwerdeligho eigho med alz afredis ingho wndanskildo, kendz ok fyrnempder Þorleif at han hafde heimt ok wpboret fyrsta sal ok æfsta ok al þer j mellom efter þy som j kaup þeira kom firir fyrnempdt viij laupa landh j Gladeimom, ok til sannidh herwm settom mith okor insigle firir þetta bref som giort wer deghi ok are som fyr segir.

Ketil Sveinungsson meddeler *Thora Sveinsdatter* Kvittering for de Penge, hun har betalt ham i Henhold til en Overenskomst, han paa (den Stavan-gerske) Biskop *Auduns* Vegne tidligere havde truffet med hende i An-ledning af hendes Forseelse med *Herleik Herleiksson*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler.

315. 3 Mai [14 Septbr.] 1451. Hommedal.

Thet kennis iek Kætildh Swæynunghson med tesse mina æpna brefue ath iek sætte Thora Swæynsdotter fore thet gerningh som hon hadhe giorth med Herleik Herleikson. Ok kennis iek fyrnempdh Kætildh ath iek hefuer vpburith swa mangha peningha som hon mik vth lofwadhe a biscop Augdhens vægna tha iek sætte hæna. Thy gifwer iek henne kwitta oc lidhogha fore tessa sak oc bidher iek alla dandhe mæn mins herre vini presta ok profastha ath latha henne sin sæth nœwtandhe vardha. Thil sannindh her vm sætte iek mith jncigle fore thetta bref som giorth var a Hwmmadal Krosmæssæ dagh anno dominj m cd lj.^o

Bent Haakonssøn, Prest paa Rollag, kundgjør, at Grjotgard Halvardssøn solgte til Roar Vebrandssøn 1 Mandslut i Vandet Skryken (paa Vidden).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Sogl vedhænge, utydelige.
(Se Breve af 4 Oktbr. 1472 og 13 Juni 1474 nedenfor.)

316. 14 Februar 1452. Fonnebø.

Ollom mannom them som thetta bref se ædyr hære sendir Bentt Hakonsson prester a Rollagæ q. g. oc syno konnikt gærande at mer warom a Fonnobæ som ligir j Vpdal ssokn j Nomedale manno-dagin nest efter Skolastice virginis et martiris adero are rikyss vass virelix herra herra konunx *Kyrsteærs med gus nad Noreges konon(g)ss sagum oc hærdum a at the hello handum saman af enne halfuo Græt-gardir *Halvavarssson en af adere halfuo Roar *Vebrandsson med the skilorde at Grætgardir adirnemdir selde Roare adirnemdum manslut j Sk(r)ykenom med allom vedestadum som thil lygat hafuir med syderæ bodastena oc sythea j hine adere bodinne med honom sa oc fra honom skylt oc hans ærfigga oc vndir Roar oc hans erfigga thil als afrediss. thyll mere visso oc belthere skell tha seter jak mit j(n)syggle med theнна godom manne som fære sigir.

Hr. *Henrik Skakt* giver sin Hustru *Elene Jonsdatter* for det Tilfælde, at hun overlever ham, 100 lødige Mark, hvorfor han pantsætter hende Gaarden *Aamot* i Vettahered, som hans Arvinger først ved hendes Død skulle kunne indløse for den nævnte Sum, samt *Rosöen* (i Viken) til Morgengave.

Indtaget i Viddisse, trykt nedenfor ved 1459.

317.

8 Decbr. 1452.

Marstrand.

Jæk Henrik Skakt riddher kennes med t[hesso] myno opno br(e)ffue at iek wnth haffuer [ok gi]ffuet myn kær[e] husfrw Elen[e Jonsdo]tther swa framt skylas ssat hwndrad [lø]dughæ mark och [thui hæ]ffuer iek panselh henne foræ al [en gardh som heither] Amoth ligiande j Welthaherat och enga mynæ arffwingi[æ at] løsa aff henna æmedhen hon liffuer æn effther hennes dædh tha løsa myna arffwingia ford gotz j gcen om thee wilæ aff hennes arffwingia for ford c. løduga mark och intthet aff at slass j hoffuodgiældæn æn Rossøyn kennes iek hennæ giffuet haffua j fessnadhæ sæe eller j morghon gaffuo hwadh heller thet heita skal. Och til [m]eræ stadfestilse bidher iak, tessa goda manna insiglæ med myno som tha ner [mi]k waro oc swa heita her Olaff Biønsson kanuk j Oslo oc prest j Skeidio[fu]e Aslak Pedhersson lagman j Wikon Lagha Pedhersson aff vapen Eiler Olesson Giordh Aslakson Heilghæ Thoresson Olaffuer Ormsson oc [Pe]dher Torghilsson lagrettes men (j) Wel(tha)herat s[fore] thettæ breff som scriffuat war j Mar[s]tr[and] war frwæ dagh conceptionis anno dominj med q[ui]nqua-gesimo secundo.

To Lagrettemænd i Thelemarken kundgjøre, at *Orm Thorgeirssøn* har solgt til *Ketil Ormssøn* 1½ Markebol i *Kleppen* i Eidsborgs Sogn for 2 Mærker Guld og oppebaarret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Røyndal i Øytfjeld. Begge Segl manglo.

318.

24 Marts 1453.

[Eidsborg.]

Ollom monnom þeim sœm þetta bref sæia æder hæra sender Olaf [Haluarsson¹ Asualzsson ok Kætil Halua(r)sson logrettomen a Þalamark q. g. ok sina *kunnitg gærande at Ormer Torgersson hefver selt Kætil Ormsson halft annat merka boll [i Kleppom sœm ligger i Æzborg² fyre ii merkær gulz frialst ok hæimholt for huaríom manne vndan ser ok sinom æruingom ok vnder adernemdan Kætil ok hans æruingga till æuærdelika æigho. kændis þa fyrnemder Ormer at han hafðhe vpboræ hæilan pænigh ok halfuan ok alla þar j millom æfter þy sem j kaup þeira kom. till sannynða her vm sette mith okkor insigle. for þetta bref er gort uar a palmssunna aftan anno domini m^o cd liii.

(¹) Udskrabet. — (²) Fra [tilskrevet over Brevet med Henviøning hid.

Björn Aslakssøn, Prest i Eidsberg, og tre Lagrettemænd kundgjøre, at de dømte i en Sag mellem *Ogmund Vinaldssøn* og *Niklis Thoraldssøn* paa sin Hustru *Margrete Bjernesdatters* Vegne angaaende *Aaboden* paa *vestre Vestby* i Os Fjerding i Skaun (Rakkestad), hvilken *Margrete* tildømtes at betale med 4 Mark i Penge, medens hun for Undladelsen af at betale Landskyld i to Aar skulde give den halve Afgrøde; derhos skulde *Ogmund* have Ret til at bygge Halvdelen af *vestre Vestby*, indtil *Thorbjörns Søn* blev voksen, og endvidere have sin Tiltale angaaende *Bryllupsbold* m. m. lige over for *Margrete* forbeholden for Lagmanden i *Sarpsborg* ved Midsommerstid.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.

319.

28 April 1453.

Vestby.

Ollom monnom theim som thettæ breff se eder høira sender *Biorn Aslac* son prester j *Eidzberge* *Torir Haluardz* son *Gudmunder Symon* son oc *Aamwnder Tolleiff* son sworne logrettis men q. g. oc sinæ kunnikt gerande at wi warom j *Vesby* j *Ooss ffordongh* oc *Skawn* skipreido laugwrdagen nest ffirir *Krossmesso* nw j var anno dominj m^o cd^o quinquagesimo tercio sagom oc hørdom a, at *Omwnder Vinaldz* son leide jj skilrik vitne er swa heita *Ewinder Omwndz* son oc *Helge Ewindz* son oc a bok sworo med ffullom eidzstaff at þeir waro ner then tidh *Omwndh Vinaldz* son adernemder stemde *Margareta Bierne* dotter heimen ffran sin oc til adernemth *Vesby* vpa ffyrnemden laugurdagh vm abudæfall oc landzskyldh ffore thwau ar kom ey tha *Margreta*, vtten *Niclis Þoraldz* son eigin bonde henne sagdis seg vara j fullu vmbodhe ther epter varom wi j dom nemder aff tidnemdom *Omwnde* oc jj skilrikke men med oss vm fyrnemde landzskyld oc abwdefal ther epter heldoz þeir j hender *Omunder* oc *Niclis* at þeir vilde alt þet halde oc haffua hwat sex men gørdø þeire j mellom gengo wi tha saman oc granligæ at hugdom epter thy proffue som *Omwnder* leide vm þen awerk som skilder var oc ey giorder a vestegardenom j *Vesby* war tha thet war domer oc samthyt at *Margareta* skal geffua *Omwnde* tidnemdom ffire marker peningæ j abwdeffall ffore then awerk som fforswmedæ var oc ey giorder jj mark vp at luka jnnen manet ffra theim degi j *Vesby*, en ader jj mark vm¹ *Michielss* messo epten nest komande vp at luka j fyrnemden stadh epter þesso lokno tha skulu thaw wara saath vm fyrnemde abudh war oc thet framdeilis j warom dome at *Omwnder* skal haffua sielffbygden halffuen vestgarden j *Vestby* a *Torbiorns* [bardz² barns vegnæ ffore øre gilden j hwario are þer til at barnet verder at magande manne oc bera þen landzskyld vp som lotnes a barnsens vegna var oc thet var bøn oc til laga at *Margareta*

skal geffua halff aukæ Omunde ffore thet at ey var landzskylden be-
talet j rettæ tidh er oc Margareta sworn logliga stemdh til Sarpsborgh
ffore logmannen oc logrettone þer at vara jiij søknæ daga nesth epter
Pedersmesso nw nest komande at swara Omunde log oc rettth vin brwd-
leyps gierdh oc alt annet hwat han henne kan til at koma med retto.
til saninde her vin tha hengiom vi vor incigle ffore thette breff er gjort
var degi oc are som fyr segir.

Paa to af Seglremmerne staar med Haand fra 14de Aarhundrede: . . . nio-
tande verda ok þess lut sik frammare till take.
til vaald edr bod .j. rikeno. vttan j þ æi sua giorla
vtgræint sæm þa være nytksamleg er hafuer nu
. uerandóm.

(¹) Rettet fra: at. — (²) Igjen udslettet.

*Jon Nilssön, Lagmand i Throndhjem, og fem Raadmænd sammesteds bevidne,
at Hr. Henrik Jenssön (Gyldenløve) førte to Vidner for, at Fru Elsebe
Ottesdatter (Römer) gav sin Søn Hr. Narve Jepsön (Römer) Gaarden
Austraath i Veiklins Sogn paa Yrjen til fuld Eiendom og befattede sig ikke
siden med den, medens han levede; det ene Vidne er den Mand, der
paa Hr. Narves Vegne modtog Godsæt af Fru Elsebe.*

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv (Danska och Norska Pergamentsbref).
Af 6 Segl mangle No. 2 og 3. (Se Dipl. Norv. III No. 834).

320.

1 Decbr. 1453.

Throndhjem.

Tess kenomss vy Jon Nilson laghman j Trondem, Hanss
Jonson, Olaf Mikelson Torsten Siguurdson, Magnuss Jonson oc Haftoor
Asmundson radhmen ther samastadz med tesso voro opno brefue at
vy vorom tilkallade vppa erkebiskops garden j Trondem af velboren man
herre Henrik Ienson riddare, daghen nest efter sancti Andree dagh
anno domini medliij hørdhom vy tha ther ij skilriik vitne er sua heita
Bardh Erlendson oc Herman Jonson huilke som sworo fullan bokar
eidh at the hørde at frw Elseby Otless dotter heill oc osiwk med sin
frii vilie vnte oc gaf sinom sone herre Narfue Iepson riddare gudh
begges theres saall nadhe, garden Austeraath, er ligger vppa Yrian j
Viklene prestageld med allom them iordhom oc iorda partom som lig-
gia vtan fore Agdaness, och med allom lutom oc lunnendom som till
forda gardh oc iordar oc iorda partar liggia oc lighat hafua, bade i
vatne oc vedestadhom fra forno oc nyo j mindre luth oc mere eingo
vndan skildo, Hafde the oc thet i sinom eidhe, at frw Elseby fornēmpd
haffde antwardath oc vplatith sinom sone herre Narfue, adernempda

gardi oc godz, sua at han hafde thet j siin fri hafwandhe verie, oc
brukade till sin dødz thima oc hon eingteth bewarade sik med forde
gardi oc godz sidhan, medhan han lifde, Oc er ein af forscrne vitne
men som garden oc godzet anamade af frv Elseby vppa herre Narfuess
egna efter thy forscrifuet staa sidhan hon hafde gifuith honom gar-
den oc godzet oc afhent. Till sanninde her vm at vy alla tessa for-
scrifne articulæ hørde latha vij hengia vor jncigle for thetta bref huilkit
scrifuet er aar dagh oc stadh som forscrifuet stander.

Bagþaa: bref vm Osteradh. Yngre: om fru Elseby Ottes dotter.
 ogda yngre: Witnes bref att fru Elzeby hafuer gifuit sin son her Narfue
 ppeszon någre godz.

To Lagrettemænd kundgjøre, at Björn Thorgeirsson havde solgt til Helge Halvardsen halve Fossan ok Brathol samt et Kvernstød i Gypulidfossen, alt i Rollags Sogn, samt hele Bakkerud i Flisbergs Sogn og oppebaaret Betalingen.

After the

Norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

1.

Mai 1454.

Frövold.

hem sem þetta bref se heller hæra helsum
ok Narve Þordhsson lagrælis men q. g. ok
ær varvm a Friovallum vm sunnedagen nest
dum ok sagvm aa handerbandh þæra af eno
en af andro halvo Helge Halvardhsson med þii
nemder hafde seelth aternemdom Helga halth
ok j kvernstade j Gyvvulidv foors liggia þetsa
onk ok a(l)th Backarwdh sem liger j F(l)isberghs
molar forre hvariom manno med *litum ok *lunnin-
ok figle alwm vedestadum seem þil þærar jorder
ær fran forno ok nyw fran Biorne fornemdom ok
ander Helga aternemdan ok hans arvinga þil ever-
ok þa Biorn þidhnemder ath han hafde vpbarith
ga *fiorssa penigh ok ofsta ok alla þæ per j mellon
er koom. þil meræ visso ok sanningh þaa hengiom
fore þhet bref ær gioorth anno dominj m^o cd^o l^o quarto
fore sigger.

Ref vm Foorsane. — for alt Bacherud. — Anno 1649 dend 13
werid udj rette paa Føerlj steffnestue udj Fleszberig soegenn j Num-
er ieg Hanns Jennssen. Eg. hand.

Sone Erikssøn, Chorsbroder ved Christkirken i Bergen og Prest paa Vos, samt Lagretteemanden *Haavard Halgrimssøn* kundgjøre, at *Ingerid Gudmundsdatter* og *Gudmund Eskilssøn* betalte og afhændede til Fru *Magnhild Oddsdatter* 10 Løbsbol i *Sødsjød* (nu Sausjød) i Vinje Kirkesogn paa Voss for det Ombud, de havde havt paa hendes Vegne i 6 Aar; derhos skal *Ingerid*, saalænge hun lever, betale 2 Løb i aarlig Landskyld og tilsvare Aaboden paa det nævnte Jordegods.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VI No. 580).

322.

25 August 1454.

Vossevangen.

Allom mannom them som thetta breff see eller høra sender *Sone Erikson* koorsbroder ath *Kristh*kirkio i Berguen och prester a *Wos Hawarder Halgrimson* sworn laghretto man ther samastadh q.g. och syna kunnoght gerande ath wj warom a *Vangenom* [sun]nodaghen nesth epter sancti *Bartolmei* dagh saghom och hørðhom ath *Ingridh Gwdmundhz* dotter och *Gwdmwndh Eskilsson* bittaladhe och afhende meth handarbande wellborne quinna frv *Magnildh Odds* dotther x lopa bool er *Swodhzjordh* hether som liggheer j *Winiar* kirkio soghen a *Woss* for thet ombodh som fyrnempde *Ingridh* och *Gwdmundh* hafde hafth aff frv *Magnildh Odds* dotther j vj aar frielsa iordh och hemola føre hwarghiom manne vndan fyrnempda *Ingridhe* och [Gw]dmundh och theras erfwingia och vnder frv *Magnildh Odds* dotter och hennis erfwingia till ewerdeligha egn meth allum them lutum och lunnendum som till thera iordh liggir och leghat kaffuer fra forne *egh nigio jngo vndan taghno skildis thet och vnder handarbandhe thera ath fyrnempde *Ingrid* skall luka ij lopa j lanskil a huario aare swa lenge som hon liiffuer och abudha fyrnempda iordh. Och epter hennis frafall skal a fyrnemdhre iordh all hws vara leghe før swa ath frv *Magnild* eller hennis ombodhzman wel ath nogir. Till mera visso tha sethom vy warth insigle fore thetta breff scriffuat som for sigher anno domini medliiij.

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: breff paa x løpebol var ssald frv *Magnild* paa Vos i *Sødsjød*.

Helge Gunnleikssøn og *Torkel Gunnarssøn* erkjende at have solgt til *Thorgeir Halloardssøn* paa Haga den halve Aa og Kvernstød mellem *Lutsi* og *Haga* i Gands Sogn og Skibrede (Höiland) og at have oppebaaret *Be-
tningen*.

Efter Vidisse p. Perg. med 12 Segl af 8 April 1605 i Bergens Museum. (Orig. p. Perg.)
— (Se ovenfor No. 225 og Breve nedenfor af 5 April 1458 og 21 Juni 1479.)

323.

2 Mai 1455.

Haga.

Alle mend som dette breff see eller hørre, sender Hellige Gullicksen och Thorckil Gundersen q. gudhis och siune, kunnigt gierende att wij haffuer soldt Thorgier Haldworsen paa Hage alle, daa haffue (halfue?) aana och quernsteden som ligger emellum Lutzie och Haga, y Gandar sogen och Gand skibrede med fiske och weideskab och allom gogne som der till a at ligia for sex mercker frelsze *hiennholla och aldingis aakiereløst for os och alle woris arffuinger och efterkommere vnder os och woris arffuinger, och vnder forne Thorger och hans arffuinger och efterkomere till euerlig eigner och all odall, Kiendis wij och med herj dessze samme handerbandt och breffue, att wij haffuer oppeborit første sall och øffsta och all det emellum effterdj som j kiøb woris kom, och meir visso och sand vindnisbyrd, her vm setter dissze goude mend som ner wore, disze voris kaup som saa heder Suend Thorsenn, Thronð Peltersen, Haldwor Oluffsen, Joen Euindsenn, Erick Bergul(sen) och Tore Thorbiørnsen suoren laugrettis mend sin jndseigle med woris jndseigle for dette breuff som giort war paa Haga fornessande a Kroszmøs afften om waaren anno domini 1455.

To Prester og en Lagretlemmand kundgjøre, at *Karl Thorkelssøn* gav *Gunnar Aressøn* et 3 Marks Aaklæde for Stadfæstelse paa det Salg af 4 Markebol Jord i *nordre Sudbø* i Molgudal (Morgedal) i Brunkebergs Sogn, som var afsluttet mellem deres Bedstefædre *Roald Aressøn* og *Tholf Sveinkessøn*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

324.

15 Septbr. 1455.

Haukum.

Ollom monnom þeim som þetta bref sia ædher hœyra sendher loon Erixsson prester a Hœydalsmonom Gullthormer Ifwarsson prester a Winjom ok Nicolos Dyræsson logrete man q. g. ok sinna kunnikt gerandhe at þeir heldo hondhum saman Gunnar Arasson af eino halfwo en af odhro halfwo Kall Þorkelsson med þy skilordhe at Gunnar firnempder stadfeste þet kaup som Rualdher Arasson fadurfadher firnempds Gunnars seldhe Þolfwe Sweinkassyni fadurfadur firnempds Kalls iiij markabool iardhar j nœdra gardenom j Sudhabœ som ligger j Molghadalenom j Brugghoberghæ sokn frialst ok hemholt firir huarium manne med ollom lutthum ok lunnindhum som til ligher ok leghet hafwer fra forno ok nyio wltan gards ok jnnan fra seer ok sinom erfwingium ok wndher Kaall firnempdan ok hans erfwingia til efwerdeligho cigho ok

alz afredis ingho wndhan skildo. Swa kendis ok Gunnar firnempder at firir war hemth hwan peningh första ok æfsta ok all þer j mellom efter þy som j kaup þeira kom. En Kaal lauk j ifwergiof eit iij marka akledhe. Oc sanindh herwm setthom mitht okkor insighle firir þetta breff som giort war j Haukome j Høydalsmo sokn aa manedagen nest efter krosmessso exallacione anno dominj m^o cd^o l^o v.^o

To Lagretteimænd kundgjøre, at *Thore Thoressøn* og hans Hustru *Guðrun Sveinsdatter* paa *Gro Thorlaksdatters* Tilspørgsel forklarede, hvad *Gunnar Thorlaksøn* oppebar i Løsøre paa sin Faders Vegne efter Hustru *Guðrun* paa Bø i Sandehered.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge de paatrykte Voxsøgl affaldne.

325.

31 Marts 1456.

Stokke.

Thet kœnnes mith Eylyf Eylyfson oc Anundh Eylyfson lagretis men q. g. oc sina kunnukt gœrande ath mith warom a Stokke j seth-stoouwonne fiordag pooskœ anno dominj 1456 hœrdom mith ath Groo Tallaxdotter hwadde oc krafde Thore Thoreson oc eyghen kona hans Gudroon Sweinsdotter som thaw wildhe firir gudhi sweria wm thaw werdha yther meyre til krafde tha ero thaw rœdhebwghen ath sweria ath thaw thenthe a Bœ som liggheer j Sande hœradh a Westhefollenne then tidh hwstrv Gudroon dœdhe ath Gunnar Tallaksson baar wp a fadher sins wegna primo ein sylf skaal jtem eith bandh helthene af kaarele en helthene af aghathe jtem v kyr oc ein gildhan vxe jtem ein grythe som wook til iij pwnd jtem ein kœtil som laa j hwartil oc ein twonnœ jtem ein tinkanne then thid hon war fwl med œl tha oorkadhe ickœ eith qwinfolk meer bæra jtem ein tinkanne som wog til eith pwnd jtem v kaar fwl med myøl jtem ein kafwa som baakad war j eith skyppwnd myøl oc ein brœdhiel som waar weigghia j mellom oc waar thekidh aff ii rwwor jtem tynfaath oc annoor faath jtem ii dynor med sengheklede jtem half saad giordhen oc mang annor bwskafsting som fyrenemde Gunnar wp baar oc eith folle boord saa gooth som ein reinsgyllene jtem efther theres ord oc herming som wi hœrdom thaa thrykkiom mith okkor jnsigle firir thetta bref giort war deghe oc are som fyr segher.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Halvard Thorkelssøn* mageskiftede 7 Markbol i *Fossane* i Hofvinbygden til *Folkvard Nikolassøn* mod hele *Gladheim* i Veglids Sogn i Nomedal og det halve Kvernestød i *Aamdalen*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste Segl mangler, 2det vedhænger.
(Se ovenfor No. 314 og følg. No. samt Breve nedenfor af 16 April 1456, 1 Juni 1478, 8 Decbr. 1497 og 5 Oktbr. 1501).

326.

11 Oktbr. 1456.

Stjernes.

Ollom mannom them ssom thetta bref sse ædir hære sendir Jon Narfa sson Byæqn Haluarz sson lagretis men q. g. oc ssyno konnot gærande at met varom a Stæreneste som lygger i Rollax sokin i Nomedale manodagin nest fire vethernethir anno domini m^o cd lvi saggum oc hærdum a at the gyordo yarda skifthe Haluardir Thorkis sson oc Fokardir Nykolaz sson med the skilorde at Haluardir adirnemde sathe Fokarde adirnemdum halth. vii markabol j Fossonom som liger j Hofnebygd en Fokardir adirnemde ssathe Haluarde adirnemdum alth Gladem som liger j Veglida ssokin j Nomedale med fiske oc figle oc allom vedestadum vthan garz oc innan oc halft kwenna stædit som ligger j Omdalenom *ferst oc hemollt fire hariom manne oc allongis akæralost varo the tha sathir oc alsathir vm thet jorda skifthe. thil saninde her vm sethum met akor jnsyle fare thetta bref som gort var a dege oc are som fire siger.

Thorsten Gunnarssøn kundgjør, at *Thorger Olafssøn* mageskiftede hele *Gladheim* og det halve Kvernestød i Veglid Sogn (Rollag) til *Folkvard Nikolassøn* mod 7 Markbol i *Gjuf* i Hjeridals Sogn i Tholmarken.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste Segl vedhænger, 2det mangler.
(Se foregaaende Brev.)

327.

8 Mai 1457.

Marheim.

Ollom mannom them som thetta bref se ædir hærir sendir Thorsten Gunnarsson q. g. oc syna konit gærande at mit varum a Marreme j synsta gardenom som ligger j Athroda sokin a Thyne sundaggin nest fyre sun(t)aa Halwars dagh anno domini m^o cdlvii saggðum oc hærdum a at the gyorda jorda bythe syn jmellom Thorger Olafsson oc Folkardir Nykolasson. Thorger adirde sathe Falkarde adirnemdum alth Glademme som ligger i Veglida ssokin oc halfth *kærn stædit med luthom oc lunnandum med fiske oc fygle oc allom vedestadum som thil there iiii huslænda lygger oc lygat hæfir. jtem Falkardir adirnemde sathe Thorger adirde vii markabol j Gyufena ssom ligger j *Hierdherdals ssokin i Thelmarkinne med luthom oc lunnandum som thil there jordh ligger

oc liggat hafir fra forno oc nyo vitan garz oc innan med fiske oc fylge oc allom vedestadum. thil mere visso oc bæther skel tha sethir jak Thorger Olafsson mit jnsygge fare thetta bref som gort var a dege oc are som fyre sigger.

Tre Mænd kundgjøre, at *Alf Gunnarssøn* og *Thorny Thorgrimsdatter* erkjendte at have solgt til *Björn Gunnarssøn* 4 Mannedmaðelein i *Anavik* i Eids Sogn i Sands Skibrede paa Østeragder for 4 Mærker Guld, samt at Søstrene *Joron* og *Lif Gunnarsdótre* erkjendte at have solgt til Broderen *Björn*, hvad de havde arvet i Gaarden efter Forældrene, saa at han nu eiede den hel eller 7½ Mannedmaðsleie.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af alle 3 Segt vedhænge.

328.

4 Juni 1457.

Mo.

Onom monnom þeim sem þetta bref sea ædhar hœra sendhir Ansteín Berghullfsson Stighandher Gunnarsson Suein Stighansson q. gudz ok sina kunnikt gerandhe at meer varom j hia hœrdhom ok saghom a handharbandh þeira er sua [heita¹ Alfvar Gunnarson Þone Þorgrimsdotter, Byœrn Gunnarson, kendost þaugh þet þa bædhe kalidhen fyrir os ok flœirom adhrœm godhom monnom at þaugh hafdho seellt iiii mamataleigho jardhar j Anavikom Byœrn synemdhom fyrir iiii merkar guls fullt ok freelst fyrir huarium manne. Jtem gengho ok þa fram systar hans Byœrn þranemdhan Joron ok Lif Gunarsdottar, kendost þær þet systanne meðh sinom handarbandhe at þær hafdho seelt Byœrn brœdhar sinom sua mykith som þær fengho eftir fadhur sin ok modhor j *Anavikt, lighar þesse jorðh j Eidsokn j Sens skipreidho a Austragdhom, kennist þet ok alt saman þet at thet hefvir vpboeret af Byœrn tinæmdan fyrsta saal ok seinsta som j kaup þeira kom, sagdhe þet ok jorðhena fra segh ok sinom ervingiom ok tiill Byœrn ok hana ervingia meðh lutum ok lunnendhom som þer tiill ligar ædhar leghit þefvir fra [fonno² ok nyo vitan gardz ok jnnan fyoghora staf stœdha jmellom freelst ok akæro laust fyrir allom logleghom agongom. eighar ok Byœrn Gunnar son halfva viii mamataleigho j Anavikom allth saman, tiill san-nindha *sestom meer var jnsigle fyrir þetta bref er giort var a Moc huilla sunna estanen anno domini m^ocdlvii.

Bagpaa: Lest paa Arnevig, den 22 Junij, anno 1614.

(¹) Tilskrevet over Brevet med Henviisning hertil. — (²) Tilskrevet over Linien med andet Blæk.

To Lagrettemænd kundgjøre en Overenskomst mellem *Halvard Gunnarsson* og *Sigurd Lidvardsson* paa egne og Søkendes Vegne, hvorved Halvard erkjendte at have solgt til de sidstnævntes Fader Lidvard 2½ Løbsland i *Gunleiksland* og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. tilhørende Cand. theol. S. Sørensen. Levning af 2det Segl vedh.

329.

11 Decbr. 1457.

Björtuft.

Ollom monnom them som thetta bref se eller hœra sender Torstein Olson Ragnar Matisson loghrette men q. g. ok sine kunnikt gerande ath mith worom a *Bjartuþpt i Dal sokn a Tinna sunnedaghen nest fore Lucie arom epter gudz byrd m cd lvij soghom ok hœrdom a handerband thera Haluward Gunnarson ok Siurd Lidhuward(son) i fullu vmbudhe brœdher sins ok syskyne med thy skilorde ath ford Haluward kendist ath han hafde selth ford Lidhuward f[adher] fornempdz syskyne iþ kaupaland i Gunleikxlande frelst ok [akœre]lœst fore hwarom manne med allom them lutom ok lunnindom sem tillig[ger] ok lighit hafuer fra forno ok nyo wtan gardz ok innan [meth fiske] ok f[ylge] meth wohn ok wœidhe stodhom mellom; fœls ok fiarœ [engo vndan] tak[no], wtan alth ofradis fra sigh ok sinom œrfuingom ok vnder fœrd Liduward ok hans œrwinggom til œwerlica eighnar, kendist ok fornempd Haluward ath han hafde vpburidh fyrstœ peningh ok œfs[tœ] ok allœ ther i mellom eþther thy som j kaup thera kom. til sandz [vitn]is burder tha hengiom wi war incigl[i] neden fo[re] thetta [bref som] gjort war stad deghi ok ære som fore [sigher].

Nikles Olafsson paa Hofvin i Aal (i Fagaberga Soga) kundgjôr, at Biskop Olaf (Nilsson af Bergen) i Arveœillet efter sin Moder, Hustru Jorom (Sunolfsdatter) gav sin Farbroder Stephan Andresson alt sit Jordegods paa Thrœtten nemlig *Langegaard, Holen, Blikar*, hvad han eiede i *nedre Tande* og halve *Lagatum* i *Mustedal* sammesteds.

Efter Orig. p. Perg., tilhœr. Cand. mag. A. E. Eriksen i Christiania. Haller efter 2 Segl. (Se Dipl. Norv. VIII No. 364, der er skrevet med samme Haand og formœdentlig samme Dag som nærværende Brev.)

330.

17 Decbr. 1457.

Lunke.

Thet skal ollom godhom mannom kunnigt wœra, som thetta bref lesa see œdher [hœra,] at jak Nicles Olafsson wppa Hofuina j Aall j then tiid biscop Olaf godra aminninga, giordœ prfue æpter hustrv Jorunna modhœr sina. alzmœktiger gudh. beggis thera saal misœunne. sœa jak och hœrde wppa, at fornempder hedherligen herre biscop Olaf gaf

och afhende Stefane Andrissyni fadurbrodhor sinom: aller ther jærdir. som liggia j Trøttena sokn: Langagard: Hølen: Blikar. och soo mykidhan alle j nædra Tandom och halft Laghatuun j Musadale j sama sokn. med ollom lutum och lunnendom fornom och nyghiom: wtan gardz och jnnan: som ther bør til liggia: frelsar och heimolar fire huarior manne. honom och hans eruingiom til æwerdeligæ eigho och allz afrædhis. Och till ytermæra sannind och rettan witnisburd her vm. hengde jak mith jncigle firæ thetta bref som scrifuad war j Øyghe a Lanko: laugherdaghin nesta æpter Luciemæsso. anno domini m^o cd^o l^o septimo.

Bagpaa med Haand fra 18de Aarhundrede: Halvor Lunke. Øyer.

(A) Tilskrevet over Lidien.

To Lagrettemænd kundgjøre, at Erling Halvardsson erkjendte at have solgt til Brødrene Harald og Asgeir Sabjörnassoner 4 Örtugsbol i Naus, der ligger i Sameie med Lindheim i Skogabygden i Bergsfjordingen i Sande Skibredde, og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Sande Sogn. Alle 3 Segl mangle. Et 4de Kul synes at vise, at Brevet ved en Seglrem har været sættet til et andet.

331. 14 Februar 1458. Logre?

Allom monnom them som thettæ bref sea edher høræ sænder Gæst Olafsson och Thronðær Gwnfeyksson logrættis men q. gudz och synæ konnwkt gerandæ at wy worom a Loghræ a smørtisdagen¹ anno domini medlvij sæghom och hørdom a at the hældo handom saman af eitæ halfuæ Elingh Haluardsson æn af adhræ halfuæ Haraldær och Asgeir Sebyørn synnær. kændist tha forde Ællingh j samæ handærbandæ at han hafdhæ sælth fordom brædrom iiij ertukgæ bool j Nhawzs som lighær j Skoghæbygd oc lighær j sameghæn with Lindheim och tha j Bærs fiærdingæ och j Sandenæ skipræde meth lutom och lonundom som til lighær och leghet hafuær fraa fornæ och nyæ wthan gardz och jnnan frælst och heimholt for hwaræ mannæ och akærælest for forde Ællinghe och hans ærwinghæ och til forde *Harald och Asgæirs forde brædhræ til ewerdelighæ ægho och alz afrædis, kændæs och forde Ællinghæ j samæ handærbandæ at han hafde wþborit af fordom brædrom fyrstæ penningæ och øfstæ och all som ther j mellom war som (j) kaup theris kom for forde iiij ertugæ boll j Nhæwzs. thill mere wissæ sættær jech Ællingæ Haluardsson mith jæcigæ meth tessom godæ man(nom) som ferre scrifuæt staar for thettæ bref som giort war dag oc aar som fyrre sighær.

Bagpaa: bref for Nhawzs j Skoghæbygd. Yngre: om iiij ertug boll y Naus vedt Lindem.

(¹) Antagtes for samme Dag som Fedetirsdag, d. e. Tirsdag for Askeonsdag.

Sex Lagrettemænd kundgjøre, at *Thorkel Gunnarssøn, Asleif Helgesønn og Nikolas Thorstenssøn* paa sin Hustru *Gudrun Helgesdatters Vegne* solgte til *Thorger Halvardsdøn* (paa Haga) Kvernestedet, som ligger nærmest *Lustet* (det andet nærliggende har hun med deres Samtykke), og oppebære 7 Mark i Bøtling derfor.

Efter Vidnes g. Perg. med 12 Sægl af 8 April 1605 i Bergens Museum. (Orig. p. Perg.) — (Se ovenfor No. 225 og 323 samt Brey af 21 Juni 1479 nedenfor.)

332.

5 April 1458.

Aldingshaga.

Alle denom som dette breff see eller høre, senden *Erick Borgulfsen Haldwor Oluffsen, Thore Thorbiørnsen, Suend Thorsen Thorald Thorfandsena och Joun Buindsen* sueren langrettis mænd q. godhis och siene, kunnigt giørende att wij wore a Aldinghs Haga, som ligger vdi Heiglanndtz sogen och i Austratte skibreid fierde dag paa ske anno domini 1458 saa och hørde paa att *Tørckil Gudhersen, Asleiff Helgesenn, Nicolaus Thorstensen* i fulo ombode, *Guronn Helgis deather* eigner kona sine selde, *Thorgerd Haldworsen*, quernesteden som nærmere ligger *Lustet* som ligger som fone siiger for segs mercker och siiffuende gaff hand till End dem andre quernested som jamt ena vide, haffuer hand med luffe af fone mendi, och waer thette giort, jamt med, och i fulle ombodi harnenne som saa heder, *Torgald, Oluff fonn sanner och Gurda fone søster deris, som Asleiffe och Nicolaus adernedfanden* haffua, dennom ey komen till sin longligh are, till ewerligh eigner *Torger fone och hans longligh arffvinger. Kiendis och fone mendi* som solde, att dj haffde oppebaret forate pasingh och effete, och alle der emellem som i kieb deris komb. till sainingen her, som henger wij voris indseigde for dette breff som giort var agne dis et loco vt supra.

Tu Lagrettemænd kundgjøre, at *Halvard Thorkelsøn* erkjendte at hawe oppebæret Bøtling af *Thorger Asmundsdøn* for hele *Alidheim* og det halve Kvernested samt borgede for sin Datter med Hensyn til en Del af Gjælden.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Sægl vedhængte. (Seglrummerne synes skærne af et Missale. — Se ovenfor No. 326 og 327 samt Breve nedenfor af 5 Juni 1463, 4 Juni 1476, 8 Decbr. 1497 og 5 Oktbr. 1501.)

333.

16 April 1458.

Rollag.

Ollom mannom them som thette bref se edir hære sendir *Jon Narfa sson Byærn Haluwardh sson* laghrettes män q. g. och syno konnit gerande at met varum a Rollage som *sygger i Nomedale Magnus messo dagin anno domini m^o cd lviii saggum oc hærdum a at the hello handum saman *Haluwardir Thorkylz sson* af ene halfo en af adere halfo

*thalfo Thorgær Anundh sson med the skilorde at Haluadir adirer kændis hafa vpborit af Thorgere adirnemdum færsta þeing oc æfsta fire alth Gladen oc [halft] qvern¹ stædit med allom theom lunnandum som thil therar jordir ligger oc ligat hafir med fiske oc figle med allom vedestadum item borgade tha Haluadir fors dothir ssina *ferlth oc hemolt fire huarrium manne oc allungis akæralost fire iiii huslandh j Gladen som liggir j firnemde sokim thil sannjdir hær vm sethum met ækor jnsyle fare thetta *breb som gort var a dege oc are som fire siger.

(¹) Fra [skrevet over noget, der er udskrabet].

Ketil Halsteinsøn kundgjör, at han har solgt til Ivar Throndsøn 4½ Spandsleie Jord i Huseby i Tøvedal i Stangvika Sogn i den søndre Dal af Nordmørefylke og derfor oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænger Levning af 3die. (Se ovenfor No. 232; Dipl. Norv. II No. 888; IV No. 970; V No. 923).

334.

20 Novbr. 1458.

Huseby.

Alom monnom thetta bref sea ædder hæra sender Ketil Halsteensøn q. g. oc sine kunnukt gærande at æk hauer sækt Juar Throndsøn hælva flinta spans legho jordhær j Huseby som ligger ij Touedale j Stangauika kyrkio sokn j søðhratænóm Nordmøre fylke med allom theom lutum oc lunnandom som tel therra fyræmda jordh ligger oc legbot hauer fra ferno oc æyio badhe vitan gardz oc janan frelsa oc hemotta firj huarrium meane vndan meer oc minom æruingium oc vnder fœrnomden Juar oc hans æ(r)uingia tel æverdhelegha ægho oc alz af-rædis. Jtem kennes æk at æk hauer opburit fyrsta pening oc systa oc alle theer j mellom æfter thy som j koop okkart kœm firj fyrsagða jœrdh j Huseby oc tel mere visso oc sanvinde herom setia thesser godher men Eric Baardhasson Sunj Magnusson oc Guttormer Haluardsson som hia varo thessare minne gerdh oc kenning sœin insigle med mino firj thetta bref som giœrt var aroth æfter gudz byrdh m^o od^o þ^ovij^o oc Andres messo aftan.

Bagpaa: Vm half fempta spanna leigo jordar i Huseby som ligger i Touedall j Stangauika kirkio soka. — Yngre: 1458 senej Anders aftan.

Syv Legrettemænd kundgjøre, at Nils Halkelsten og hans Hustru Fru Elene Jonsdatter (Darre?) undte Hr. Kolbjørn Gørst til Odelskøping Rossdøm og Gamlegaard i Tjernøys Sogn og Skedjofs Prestegjeld i Viken, som Fru Elene havde faaet i Morgengave, samt at de havde oppebaaret Betalingen.

Indtaget i Vidisse nedenfor af 20 Febr. 1473. (Se Dipl. Norv. II No. 883 og VI No. 718).

335.

7 Januar 1459.

Skjulestad.

Allom m[on]n[on] theim som thettæ brëff see eller høiræ sendher Reidher Gand Thomas Swensson Iwar Halwardsson Eileff Olesson Swen Thomasson Biorn Byrghersson oc Hans Henekesson swornæ lagrettes men q. g. ok sinæ kunnickt gerande at mid warom j Skywlistadæ j Ingedals soken j ytrelutenom j Borghasyslo søndaghen nest effther epiphaniam dominj med *quingagesima nono hordom ok anghom a handherbandh theira aff enne halfuo welboren m[an] her Kolbiorn Gersth riddher æn aff andra halfuo Niels Høkelsson oc frwe Elenæ Ionsdoter eghen hosfrwe hans med theim sk[i]jldom at tawgh kennes *halfuo selth oc wnth ford herre Kolborn Gest til odels lessen Rosseen ok Gæmblagardh liggiandes i Tiernoy soken j Skeldioffs prestagield j Wikenæ med allom theim lutom oc lunnyndom som thet til liggher oc legeth haffuer fra fornæ ok nye wlan gardz ok innan frelst oc hemholt akere laust for hwarion manne med then rettiligheit som ford frwe Elenæ skellighæ gifueth war j sin mörghen gaffuo fra sik oc sinom arffwinglom ok wndher ford herre her Kolbiorn Gerst oc h[is]ans arffwingia til ewerdelighæ eigo kennes oc ford bion [j] sa[ma] hander bandha at tawgh haffuæ wptæth fæ(r)stæ peninghæ [oc] sistæ oc [al]thæ the ther j mellom efter thy som j kaup theira kom swa at theim fulkomplighæ uel at negda for forscriffnæ gotz. Til sanindæ her om hengia wi war insigle for thettæ brëff ær giorth deighæ oc are som for seghir.

Provsten ved Laurentii Kirke, Lagmanden samt Børgermester og Raad i Tunsberg udstede Transcript af Hr. Henrik Skakts Gavebrev til sin Nastru. Indtaget i Vidisse af 20 Februar 1473 nedenfor.

336.

Mai—Juni 145[3—59].

Tunsberg.

Allæ meo som thettæ brëff see [eller høiræ lesis send]her Ewinn Sigurdzsson kanick j Os[lo] oc prowasther at sancti Laurencij kirkio j Tona[borg]hæ Pedher Olafsson lagman Jessæ Pedhersson [borgher] mester Benekæ Broker Pedher Lynaborgh hen Thoms Twkwæ oc Trwels werkmeistere radmen thet samæ stadz [q. g. oc sinæ] kunnikt gerandæ at wi haffuæ seth ok inwirdelighæ offuer læseth welby[r]digh mans her Henr(i)k Skakts opeth brëff med heilæ oc oskaddæ hengiandæ insigle swa luda[ndes] ord] fran ordæ som heer effther fylgær. [Nu følger Brev ovenfor No. 317]. Thil sanindæ herom [hengiæ] wi war insigle for thettæ transscript[æ] brëff,

som giorth war j Tonsbergh sabbato proximo post festum corporis Christi anno domini millesimo quadringentesimo quinqu(ge)simo¹.

(¹) Her maas et Ord være udeladt, da det indtagne Brev er dateret 8 Decbr. 1452.

Lensmanden i Vesterlenet (i Thelemarken) og en Del Lagretlemænd dømme Eyvind Thorgrímssón til at tilbagegive, hvad han i 2 Aar urettelig har siddet inde med af Gaarden Eikeland (i Skafve), og at betale 6 Mark Guld i Bøder.

Efter Orig. p. Perg. (Fragm.) i norske Rigsarkiv. Remmer til 6 Segl vedhænge Fragmentet, der har haft Spræ.

337.

[c. 1450—60.]

Aaseland.

Ollom mannom þeim sem þetta bréf sœia eðer heyrja senda
Olason lensman i vestraleneti ok Halvard[er, Arnason
Þorger], Þordhason Olafuer, Aasulzson, Hæ(r)gylz, Dræn(g)ason
Hal[uarder Reidarson], Halvarzson Eigi, Næridason, sverner lag-
rettis mæn a þe lamark, kunnikt, gærande at mer verum] a Aaslands
þinge, v[m þet jærder kaup, sœm Lioo] garde med] Øyvinda Tor-
grímssyni hafde Øyu(in)der haft halt j Eiklande
i ii ar ok xvi ky(r)lagh, vitan han(s) lof [þui var þet]
var domer at fyrnemder Øvinder, *skak afst[er] [gefue]
ok vi [kyrlag] mærkur gulz j sækfelle for þet [han hafde
a Eiklande] vitan lof ok læfue j ii ar var þetta var dóm[er]
. huar sem] þette ryfuer eðer rof(s)men till fær hafue rof[uet] . .
. ok xii manna dom ok lagmans orskurd.
till sannyn[de] sættum mer var insigle fora þetta bréf
er gert v[ar]. [anno domini med]

(¹) Ordet synes igjen udslettet.

Narve Thordssón kundgjör, at Halvard Ketilssón 10 August erkjendte at
hæve solgt i Markbol i Gubbegaard i Rodegaard i Nore Sogn til Sœn
Halvardssón, som den påfølgende Palmesøndag kjøbte et Markbol i
samme Gaard af Ulf Amundssón og derpaa solgte 2 i Markbol i Gaarden
til Esse Hallessón og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl mangler No. 1 og 3.

338.

[c. 1450—60.]

Nore.

Thet see allom godum mannom kunnikth at jak Narve Thordh
sson varom mæth a Norom v[m Lafrenssokko daggin hærdum ok saggum
aath Sœwen Halvardh sson ok Halwardh Kælbils sson kendis at han hafde

selth Swene Halwarz syne halfe markahool j Gubbagarde som ligger j Rodagardum j Norasokkin med luthem oc lunandum ssom thyl ligger oc lygget hafir fra forno ok nyo vihan gars oc jnan fram Halwarde oc hans erfiggo oc vnder Swen ok hans erfiga thil ewerdelika ego oc als afredis. jtem kendis jak Vilfr Amundsson oc Swen Olaf son Haluadir Or(m) sson at vi xarom j hyn a Ene(r)ethvet a Palmsono daggyn the *ken kendis Wlfr ferd hafa selth marka bol j Roduna j Guba garde Suene adirnemdum *ferlist oc hemolt firs huaridm manne oc allungis skeralost thyl ewerdelika ego oc alsafredis. jtem kendis ok the Swen Halwardh sson at han hafde selt Bessa Halla syne halth iiii markaholl j Rodumma j Gubba garde j Rodagardum med luthem oc lunandum som thilh there jord ligger oc ligget hafir fra forno oc nyo vihan garss oc innan medh fiske oc figle oc allum vedestadum vndan Suenss *er erfiggam oc hans erfiggom oc vnder Bessa oc hans erfigga thil ewerde- lika ego oc alsz. *afredir kendis oc the at the hafue vp berit fjersta penigh ok sefsta oc alla ther mellem ssom j kop therra kom. thil san- inde her vm sethom met akor jnsigle Swen Olafsson Vilfr Amu(n)dh sson Narfe Thordh sson Haluadir Orm sson.

Baggae, lidt yngre: breff om Roden.

Sex Lagrettemænd kundgjøre, at de vare opnævnte af Björn Amundsson paa Hr. Hartvig Krummedikes Vegne for at bestemme Værdien af Gaarden Ormos Aftastning, hvilken de fastsatte til 60 Kyrilag for 5 Aar, men som Lovendingen Aslak dog ei skal udbetale, for han har været for Lagmanden i Oslo ved St. Hansdags Tider med Jan Ketilsson, hvorhos de indlagge at godt Qvd hos Hr. Hartvig for Aslak.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Alle 6 Sæd mangler.

339.

13 Marts 1461.

Ormo.

Ollom monnum theim som thetta breff sea heller heyrar sender Jonn Torgeirsson Gudbrandur Sigurdzsson Vignaldur Torsteinsson Torer Niclissan Trydriker Asmundsson oc Tosteinn Vignaldsson sworner log- retis men q. g. oc sinu kunnukth gerandha at meor nazum a Ormo som ligger j Bodstada sokn oc j efra lutanum j Borgessyslo fradaghen aesth efter Gregorius messo anno domini modixi varum meor j deom sempdhar af Biorn Amundsynj af her Hartniz vægum vælboren man ridder ok hefuedzman vppa Akers hus at mæta loderuærdh af forde io(r)dh Ormo efter ty som logmans o(r)skurdh vtviser oc mæto meor the xxxxx korthgh fore v aar oc sej Aslakur vt at lukæ fyr han hafuer været a raadstogunne fore logmannæ j Oslo tha iiii syknæ daghanæ

nesth fore sanctj Iohannis dagh nu nesth komandhæ oc loon Kædals-
son nærærande fore ty at os ær thet monghin viterlikh at forr As-
laker hafuer leikth adernempdæ jorðh Ormo oc lanskylðh vtgefueðh.
Tha biðium vi idder her Hartuik Kremedik riddæ oc hofuædzman vppa
Akærs huus at j væl gære oc giore fore gudskylðh at j latæn koma loon
Kæd(a)lsson fore then same stæmpnodagh som forscrifuet staar villum
vi gærnæ fortænæ oc forskyldæ af idder med allo godho. jkki nu meir
vppa th(e)nnæ tidh vben bifaller jdder gudh vi wilum gærnæ giore
hwæt ydder liuffh tikkæ væra. Ge tit sannindæ her vm setoum meer voor
insigle for thetta breff som gliorth var degði oc aare som fyr seghir.

Bagpaa: vm Ormo j Borgeseylo.

Tre Lagrettemænd paa Nes paa Hedemarken kundgjøre, at Hr. Alf Knutssøn
(af tre Røser) og Fru Magnild Oddsdatter paa Grefsheim 28 Marts spurgte
Herleik Gisslassøn, om han vilde sælge dem Liden i Berge Sogn paa Nes,
hvortil deaas svarede, at han endnu ikke havde bestemt sig, men da de
tilbød at give ham mere dærfor end andre, lovede han at sælge dem
Gaarden fremfor nogen anden.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. II No: 855).

340.

4 April 1462.

Grefsheim.

Onom monnum theim som thetta breff se eller hœra sender
Kolbiorn Herleiksson Kolbiorn Ericsson ok Saxa Wigleiksson logret-
tismen a Nessi aa Heidmark q. guds ok sina kunnught gerande med
tessa okoro bæfue at swanedaghen næst epter Marie messo i Langha-
fasto warum mit i Grefsheime a forschiffo Nessi, hœrdum mit aa at
welboren man her Alf Knutsson ok frw Magnild Oddsdatter spurðho
Herleik Gisslasson om han vilde selia theim Liden som ligger i Berge
sokn a Nessi, Swarade tha Herleik Gisslasson forde, ok sagde iek ær æn
vberadder tha up at selia Liden. Swarade tha her Alf ok frw Magn-
ild wil tha thet selia the stel thet oss, wy wilum gifua lik swa lika
ther fore, at enghen annar skal gifua lik mera fore Liden, en wy.
Swarade tha Herleiker adernempdæ i heffuen mit nu wel betalt thet
som i mit skilt hafden. Ok er thet swa ath iek nogon skal selia Liden
eller noghon tijd noghrom manne thet bœrt latha, tha skal iek thet ider
her Alf ok frw Magnild selia ok enghom andhrom. Tit sanninde her
om enghiom mit okor insigle fore thetta breff som scriffuat war i
Grefsheim sancti Ambrosij dagh anno domini m ccd lx secundo.

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Breff paa Liidt at thet skville
sseliges her Alf Knutsson oc ingen anden:

Gard Rikolfssön pantsætter Hr. *Alf Knutssön* (af tre Roser) 4 Maanedmadsbol i *Geslen* og hele det tilhørende *Fiske* i Aæn for 40 Kyrslag.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 7 Segl mangle No. 4 og 5 ganske, af No. 2 og 6 findes kun Levninger. (Se Dipl. Nov. I No. 886 og II No. 883.)

341. 25 August 1462. Røten (Voss).

Ollom monnom theim som thetta breff see eder høra sender Gard Rikolfson q. guds ok sina kunnught gørande med tessu myno opno breffue at iek hæffuer panth sett velbornom manne her Alf Kewtzsyne riddara iiij manata bol iorder i Geslena ok alt thet fiske som iek ste i ane æa badha sidor forð xti kørilagh. Skal forðe her Alf hæffua ok bruka forsagt iiij manata bol ok fiske ok landskyld aff at tagha til tess at honom forð xl kørilagh betalat ero, Æn enckte aff at sla i hofuwð summonne for æn hæa sina betalingh til nøgis hæffuer. Til senninde her om tha bedis iek tessu godha mænna insigle med myno fore thetta breff som swa heita Anwid Olafson Olaf Sweinsson Orm Ifuarson Tormod Helgason Arne Ketilson ok Peder Magnuson logrettismen a Vos scriffuð war a Rothena midwaku daghen nest epter sancti Bartolomei apostoli dagh anno domini m cd lx sacundo.

Bagpa med Haand fra 16de Aarhundrede: Her Alf Knw(l)sson hæffe iiij mamettebol oc fiske aff Gess(l)en.

To Chorsbrødre i Oslo, Presterne paa Eidsvold og Skeidmo samt Væbneren Amund Jonsson kundgjøre, at de paa Begjæring af Sira Gudbrand (Petersen) paa Nannestad efter Officialens Brev benigtigede Gaarden Brautestad (i Holter Segn), efter at Thorstein Frodasson havde yægret sig ved at deltage deri, og fandt den at være fuldbjerget med Ager og Eng m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Nederste Kant af Brevet med Seglene. afklippet. (Se Dipl. Nov. II No. 876 og V No. 168.)

342. 13. Septbr. [14]62. Brautestad.

Ollom monnom som thetta breff see æder høra senda Hans Hanason Lauris Jonsson korsbrøder i Oslo Endridh Jonsson prester i Eidzualle Orundh Tordzsson prester a Skeidmo Amundh Jonsson a wapn q. g. oc sina kunnugt gørande at anno etc. lxij krosmessu æffienen vm høsten warom meer a Brautestadhom till kallade aff heiderligom manne sire Gudbra(n)de prester a Nannestadhom see oc skodha jordena Brautestadhe med lutom oc lunnindom som till liggia. Oc qwadde oc kraffde fyrnempder sire Gudbrand Tosteinn Frodhesson med sinom monnom see oc skodha med oss alla lunninde till Brautestade æfter thy officialis

domzbreff vtuiser at iiii klerker oc iiii leikmen skulde see oc skodhæ
fyrnempt Brautestade oc Kalzeg med beggias thetis lunnindom. Suarade
tha Tostein ek hæffuer annet gærg en løpe ther æfter oc eingem man
hæffuer ek oc bedhet ther till; gengom wer tha saman saghom oc
skoddom huss oc jorðh med allom lunnindom æfte(r) thy som wi warom
iith bednersyntis oss tha fyrnempt Brautestade wera fulbyrdt med aker
oc eng oc allom androm lunnindom som synelighet ær hwæfom dande
manne som thet will sea æder skodha, oc till sanginde her æm tha
hengia wer var incigle fyrir thetta breff som giort wan daghi oc aar
som fyr sigir.

Þegna, med Haand fra 17de Aarhundrede; Bræustad. Brautestad, om en
gaardschoening.

Hans Rørenberg erklærer at have opbehaaret af Biskop Finboge (Nilsen)
i Bergen, 100 lette Guldgylde, hvilke den ydønde Kænnik Hr. Aslef var
ham og nogle andre Kjøbmænd ved Bryggjona skyldig; og hvarfor Aslefs
Moder, Hustru Randid, overdrog Biskoppen en Gaard ved Navn Hænstad
paa Thoten (Balke Sogn).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af alle 3 Segl vedhænge.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 976 og 1062; II No. 347 og 1120; III No. 281; VII No. 481).

343.

24 Septbr. 1462.

Bergen.

Thet kennist ek Hans Rorenbergh med thesso mino opno
brefue ath iak hafuer wpboret af werdhughom fader med gudz biscop
Finbogh biscop i Berghom jc lette gyllen i gul fore, herre Aslefs skuld
sem kanwaker war i Bergen gudh hans sæel nadhe æm han nek skyl-
doger war ok ærom ædrom køpmannom med Bryggjona fore huilka
skuld hustru Randidh fœrnempd her Aslefs moder ok hennar vmbodz-
man selde adernempdom werdhoghom fader j iordh sem heiter Hæn-
stadha vppa Totn i Hamars biscoops deme liggjandas fore fœrnempda
jc gyllen sem bref thar vm giorth vth visar. thi gefuer ek fœrnempdan
her Aslef ok hans eruingia quitta ok akærolausa fore fœrnempda jc gyllen
ok til yttermeire forwæring bider ok beakedhelighe men sem so heita
Hening Timherman ok Haas Laarholt køpmen med Bryggjona hengia sin
incigle med mino fore thetta breff som giort war i Bergen fridaghen
næst fore Michaelis: anno domini m^oed. lx. secundo.

Þegna: Hænstadh breff.

To Lagrettemænd i Nomedal kundgjøre, at *Nikolas Andunssøn* og hans Hustru *Ingeborg Vebrandsdatter* erkjendte at have solgt til *Thorger Anundssøn* 2 Markhol-Jord i *søndre Ristengen* (i Rolag) og at have oppebaaret Betalingen derved.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhængte.
(Se ovenfor No. 303 og 333 samt Brev af 1 Juni 1478 nedenfor).

344.

5 Juni 1463.

Gladheim.

Ollom monnom theim som thetta breff ses eller hera sända Kætil Torgrimsson ok Kætil Tordson lagrette mæn i Nomedalenom q. gudz ok sina kunnokt görande at mith warom a Gladeim som ligger i Nomedalenom i Wægliidh sokn synnedagen nest efter Hwitasynnedagh anno domini mcdlx a tredie sagom a ja oc handerband theres aff [enne¹ halfuone Torger Anundson. æn aff andra halfuo Niclas Odunson ok Ingeborgh Vebrandsdatter ægen kona. hanss salde. tha adernempder. Niculass adernempdom Torgere tweggia marka bool jorder i sudra garde- nom i Risategenom med lutom ok lunnandom som til liggia eller legat haffua fra forno ok nyo. kendes tha adernempder Niculass i samma handerband siik haffua opburet första pening oc ydsta oc alla ther i mellom som i kaup theres kom til goda nøy o oc viderkendes oc [for² adernempde. Nicolas siik haffua salt adernempda tweggia marka bool i Risategenom fra siik ok sinom ærfvingiom oc vnder Torger oc hanss æruingia til æwerdelica ægo. Til sanninde hengiom mith oker insigle for thetta breff som gjort war dægi oc are som ferra siger.

Bagpa, meget yngre: dete er om Ristegen.

(¹) Tidskrevet over Linien. — (²) Igjen udslettet.

Pave Pius II meddeler en Fortolkning af forskjellige Pavebreve angaaende *Observanterne af Minoriterordenen*, hvilke efter nogles Mening ikke overholde Regelen, da de staa under *Vicarier* istedenfor *Ministre*; dette skal dog ikke hindre dem i at ansee som rekte Franciscanere.

Efter Afskr. i Messr. Barth. D (III) p. 261—64 af den Afskr. fra Aar 1590.
(Trykt i Waddings *Annales Minorum* XIII p. 346—49, hvorfor Variationerne.)

345.

12 Januar 1464. Rom (Vatikanet).

Pius episcopus servus servorum dei dilectis filiis vicario generali et universis fratribus ordinis beati Francisci de observantia nuncupatis in Ultramontanis partibus constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Circa regularis observantie professores sollicitudinis nostre vices libenter impendimus [et ut¹ religio salutarem fructum secundus afferat ipsique incrementis continuis laudabilius in domino proficiant

dubietates omnes [que possunt² ambigue reddi eas presertim que super concessis eis a sede apostolica gratis et indultis circa eorum modum vivendi ac [salubrem³ regule observantiam ordinatis orientar e medio tollimus et easdem apostolice declarationis luce illustramus. Cum itaque nuper acceperimus fuisse aliquando nonnullos qui [in⁴ dubium ducerent utrum vos [ex⁵ professione regule⁶ videmini obligati vivere sub obedientia ministrorum ordinis juxta ipsius regule a beato Francisco edite et per sedem apostolicam multipliciter confirmate et approbate litteram cum nunc ex concessione et determinatione apostolica presertim felicitis recordationis Evgenii iiii et Nicolai v. Romanorum pontificum nostrorum predecessorum et nostra vestros superiores vicarios appelletis et non ministros regule ipsius mandatum [impleatis⁷ an potius preter illam agentes graviter et contra votum professionis presertim obedientie delinquatis unde factum sit ut in conscientiis aliquorum ex vestris propterea scrupulus aliquando suboriat⁸ eorum sententia qui apostolicas prefatas determinaciones non ad plenum intelligunt, volentes super hujusmodi ambiguitate vobis consulere et conscientiarum vestrarum quieti de benignitate apostolica providere omniumque mentes⁹ de vestro stata ambiguas paternali affectu quantum in nobis est quietas reddere et salubriter attendentes quod sicut sine apostolice sedis auctoritate nulla regula seu modus religiose vivendi recte instituitur aut declaratur neque interpretari potest, ita et in ejus potestate est et instituta si [velit¹⁰ in melius commutare et prout viventium in eis animarum saluti noverit convenire suo arbitrio ordinationes novas ac determinaciones instituere et prelatorum eorundem vocabula ac denominationes imputare alterare et interpretari auctoritate apostolica et ex certa nostra scientia interpretamur et declaramus quod cum sedes prefata vestre familie de observantia post generalem totius ordinis ministrum et provinciales ministros generalem¹¹ et provinciales vicarios ministrorum loco certis piis et sanctis respectibus esse valuerit et decreverit, vicarii ipsi qui vobis presunt et quibus vos ex debito professionis vestre predictae [obedientes estis¹² veri et indubitati vestri ministri et tales quales beatus Franciscus [regulam condens¹³ fore intendebat sunt et perpetuo erunt quoadusque apostolica sedes in cuius arbitrio consistit aliud alio tunc respectu ordinare statuerit differentes a predictis [ministis¹⁴ solo nomine, et [sic esse¹⁵ ex premissa determinatione apostolica quam [nos¹⁶ quoque presentium tenore ex simili auctoritate et scientia ratam et gratam habentes confirmamus et approbamus, vosque eisdem vicariis [obedientes¹⁷ secundum determinationem predictae sedis apostolice regule vestre prefate et precipue in ea parte ubi [dicitur¹⁸ precipio fir-

miter fratribus universis ut obediant suis ministris plene et integre satisfacitis pleneque et integre satisfacere auctoritate prefata per presentes decernimus et declaramus in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice. m.^o cccc.^o lx[iii].^o 17° pridie idus Januarij pontificatus nostri anno [vj].^o 18°

(¹) ut et eorum. — (²) per quos eorum mentes possint. — (³) salutarem. — (⁴) mangler. — (⁵) qui in. — (⁶) vestre tilføies. — (⁷) adimpleatis. — (⁸) ex tilføies. — (⁹) propterea tilføies. — (¹⁰) vallet. — (¹¹) generales. — (¹²) obeditis. — (¹³) juxta regulam prefatam et deus. — (¹⁴) id. — (¹⁵) ipsi. — (¹⁶) est. — (¹⁷) iii o: alt efter den forskjellige Aarsberegning. — (¹⁸) v.

Erling Tofessøn erkjender med Samtykke af sin Maag *Arne* og sin Datter *Gudrid* at have befuldmægtiget sin Frænde *Botolf Alfssøn* til at søge halve *Rudstad* i Aal i Lillehammer Sogn igjen med Løven, samt at have mageskiftet halve *Rudstad* til *Gudthorm Alfssøn* og sin Datter *Arngerd*, med hvad de eiede i *Solberg* paa Brjølheim, med Forbehold af Gjensætning, om de ville sælge *Rudstad*. *Haldor Roarssøn* samtykker i sin Dattersøn *Botolfs* Transaktioner.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af de 3 første Segl vedhænge Lovninger, 4de mangler. Paa Seglremmerne findes to forskellige Udkast til Begyndelsen af Brevet. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 796; II No. 848 og 983; VII No. 351, 411 og 472; VIII No. 386).

346.

14 Januar 1464. Solberg (Brottum).

Alle te dande men som þetta bref sæe æller hærir kennis iak Ellinger Þowæson at jæk hæwer giuit Botolf¹ Alf syni neer skyldte frende minom med samtykt ok banderbande Arne mage minom ok Gudride² dotter minne mit fulth ok lagligit vmboðh at sekia med logom j gen halwan Rustaden ær ligger j Aal j Lislæ Hamars sogn. Jtem gjorde jæk jærde skypte med Guttorm Alf syni ok Angerde dotter minne fik iak teim fyrnemdom hionom halwan Russtaden som fyr segir en thaw fyrnemdh Guttorm ok Angerdh finge mæer j mote swa mykit þaw atte j Solbergom ligger a Brotamp med þessom skylordom vilde Guttorm oc Angerd byta eller seilia fyrnemdan Rvstadh engom androm æger eller mik eller minom frendom fire þy [tet³ Rustaden er mith gamalh oodal, þykkir mik þet mote [vara⁴ logom annar skal niota en jæk eller mina frender. Jtem kennis jæk Haldor Roarson at jæk hewer samtykt alle þesso gerdh som fyrnemd Ellinger hewer goorti med Botolwa dotter soni minom veðh ok þet fire gudi saath vara ath Swen j Russtadinom⁵ ok Niclis j Sydreberget atte fire gudi halwan Rustadin med koningin vara þeir samborne brøder Swein j Rustaden ok Niclis.

j Bergene bade þil fader ok moder. þil ytermera visso ok sannindh henge þesse dande men sin jncigle med varom inciglom som swa æita Hakon ok Gunnar Þorbionsynir fire þetta bref som giort war lauger-dagin nest eptir Brettiwe virginis a Soolbergj er ligger a Broteime anno domini m^o od lxiij.^o

Bagpaa: Lest [for^o paa Rudstaden vdi rette for sexsz mendt denn 16 Augustj anno 1600. — Yagre: Breff for Rustad. bref for Rustaden.

(¹) Paa den ene Seglrem: Betolfwe — (²) Ibid. Gudriidh. — (³) Igjen udslettet. — (⁴) Tilskrevet over Linien. — (⁵) Eller —mon, men synes senere udslettet.

To Lagrettemænd i Robyggelaget kundgjøre, at *Thorbjörn Björnsson* solgte fire Jordeparter (i Setersdalen?) til *Aasmund Arnasson*.

Efter Orig. p. Perg. i d. Deichmanske Bibliothek. Begge Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. I No. 818 og VIII No. 389.)

347.

Uden Dag 1464.

Setersdal.

Ollom monnom them som thetta bref se eller høræ sendher Oon Leyfsson oc Beon Thoralzsson sworne lagrettismen [j] Rabigglaom q. g. oc sina kunnikt gørende ath midh worum j hia oc hørdom oc saghom handher bandher theyræ som heytha Torbøen Bønsson Asmund *Arnassom, seldhe tha fyremde Torbøn *tranendom Osmund halfua Knwzswik oc Fielledhiordher ok allan Slatthadal oc halfua Rønbrigh frælsth ok akerælausth iiii hanzstaf millom alth som liger til *fyrnendom jordom eller ligath hafuer fraan forna ok nøyæ wthan garze ok inan jngen wnthan skildhe fran sig ok sinom erwinga ok lagligom efter komandom til fyrnemdom Osmund ok hans erwinga til ewerde-ligom eingnæ for sanninda selthom mer okkar jnsigle for thetta breff som giorth war (j) Sethersdall sub anno dominj m^ocdlxiii.

Jakob Jønsson, Prest paa Sande (Sandehered), og 3 Lagrettemænd kundgjøre, at Brødrene *Thorgeir* og *Aasmund Emundssønner* gave *Thorleif Gunnulfs-son* paa hans Faders Vegne samt *hvar* og *Halvard Thorleifssønner* 12 Mark for den Tiltale, de havde til *Geikstad*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af de 4 Segl vedhænge de 3 sidste.
(Jfr. Dipl. Norv. II No. 310, V No. 285, ovenfor No. 204 og følg. No.)

348.

7 Januar 1465.

Vestre Geikstad.

Ollom monnom them ssom thette bref sse eller høre sender *Jacop Jønsson* prester a Sandom *Torkel Ewindsson* *Gunnar Eyiulfsson*

oc Anund Tordsson lagretis men q. g. oc sine kunnocht gørende at mith warom a Gekstadhe westre garden som ligger j Ssande sokn anno dominj med lxx a elsdagh jola hørdom oc ssaghom a handerbande thiære j mellom af eno haluo Tallef Gunnulfsson j fulle ombodhe fadhur sins oc Juer Tollefsson oc Haluord Tollefsson en af adro haluo Targer Emundsson oc Asmund Emundsson medh thy skilorde at tesse fyrnemde brødhær Targer oc Asmund gafua oc afhende fyrnemde Tallef Juer oc Haluord xij mark fore then tiltalu the hafde til Gekstadhe ther med skule the wære satter oc alsatter om alth fiarskifte them j mellom war och til sanninde her om tha hengom wi war jncigle fore thette bref som giort war degghi oc are ssom fore sigher.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Thorgeir Emundsson* paa egne og sin Broder *Asmunds* Vegne kom overens med *Eilif Jonsson*, om at denne og hans Søster skulde have 4 Mark for den Tiltale, de havde til *Gekstad*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste og Levning af 2det Segl vedhænge. (Se foregaaende No.)

349.

14 Februar 1465.

Haugene.

Ollom monnom them som thette bref se eller høre sender Tarkel Ewindsson oc Anund Tordsson lagretis men q. g. oc sine kunnocht gørende at mith warom a Høghene som ligger j Sande sokn anno dominj m cd lxx a torsdaghen j nighiu uiku fasto hørdom oc saghom a handerbande theire j mellom af eno haluo Eilif Jonsson en af adro haluo Targer Emundsson j ombodhe Asmund brødhør sins med thy skilorde at fyrnemde brødhær Targer oc Asmund skule gifue fyrnemdom Eilife iiij marker fore then tiltalu som adhernemder Eilif eller hans syster hawa til Gekstadhe oc skal tha tidnemder Eilif halde fyrnemdom brødhær Targer oc Asmund skadelausse *fare sigh oc sine syster oc til sanninde her om tha hengom wi war jncigle fore thette bref som giort war a degghi oc are ssom fore sigher.

To Mænd kundgjøre, at Hr. *Herman Moltkes* Sven *Olaf Dehn* førte Vidner for, at han havde stevnet *Thore* paa Narvebøl til Bygdethinget paa Thengilstad og til Lagthinget i Tunsberg for en Fos, Fru *Borghild (Bolt)* havde solgt ham, og nogen Landskyld, der ei var betalt i rette Tid, samt at *Thore* erklærede at ville møde for Oslo Lagthing, hvis ikke Loven paa-lagde ham at møde for Tunsbergs.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

350.

27 Februar 1465.

Thengilstad.

Ollo monnom þeim sem þættæ bref sea æder høeyræ senda Daghlinder Alfsson ok Olafver Askjælsson q. g. ok sinæ kunnikt gerande at mit varom aa Þængiolstadum j Hobøls sokn j Mossædale aa midvikodagen fyrsto j langæfasto anno dominj m^oc(d)lx quinto saghom ok høeyrdum a at Olafver dekn herræ Hærman Moltegis svein læide ii vitne sem a bok svoro meder fullum æidstaf at han hafver stæmft Þorer a Narfvæbøle ok saghdist væra j vmbode fyrnæmftz herræ Hærmanz Molteges byghdæ stæfno til fyrnæ(m)ftz Thængiolstad oc laghastæfno til Tunsbæ(r)gh a þre syknædagh nest eftir paskæ vikuna nv nest komænde firir loghmannen fore æin foss sem fru Borgilla hafde sælt fyrnemfdum Þorere ok firir landskyld sem herræ Hærman sagde at Þorer hafde æi loket j retten landskylæ timæ vt af æino æeyris bole: spvrde þa fyrnæmfdar Þorer adernæmfðan Olaf vm han hafver nokot stæmft honom firir mæiræ: þa saghde fyrnæmfder Olafver at han hafver æi firir mæiræ stæmft honom a þy sinne: spurde fyrnæmfder Ollafver dekn vm Þorer fyrnemfdum næghde bade byghdæ stæmfne ok laghastæmfne: en Þorer svarade ok sagde þæt skal danndæ manom vitærligt væra at [mik¹ mægh næghir at hafva þæt vndir sæx danda men æder xli hæimæ j bygden j Oslo loghsogn ok byder jek mik til Oslo laghbok en til Tunsbærgs nægir mek æi vttan lagen visæ mek þet: jtem handsælde Narfve Matiosson ok Jon Æystæinsson vitnisburd at Þorer fyrnæmfder sænde sina landskyld meder þæiræ landskyld þa hon var fr(a)m færd til Þvfn. til sannynde settum mit okor jnsighle firir þættæ bref er giort var a deghir.²

Bagpaa: breff for Narffwæbøle.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) o: a deghi ok ære sem fyr seghir?

Haavard Bjørnsøn erkjender, at han med Samtykke af sin Hustru Gudrun Thorbjørnsdatter har solgt 10 Løbsbol Jord i Bratterud i Bangs Sogn paa Valdres til Gunnar Thorleifsson og oppebaaret Betaling.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnbø i Sjælland. Af de 4 Segl vedhænge No. 2 og 3. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 828.)

351.

17 Marts 1466.

Hauner.

Þet se ollo monnom godhom monnom kunnickt ath ok Hafuarder Bjornsson kennes þes ath ek hafuer selt med ja ok samtykt Gudrun Þorbiorns dottor kono mine Gunner Þorlæifsson x lauppeboll jerder j Bratterudi er ligger j Banghs sokn a Waldressæ frialst ok hemolt firi

huorium manne med ollom þeim lutum ok lunnyndom som ligger æder legith hafuer fra forno ok nyio wltten gars ok jnnen hafuer ek ok wpboret af fyrnemdom Gunnerre fyrste penigh ok æfste ok alla þa som j kaup okkart kom fore fyrnemli x laupeboll j Bratterudi fore sannynde skuld her wm sette ek mith jncigle ok þesse gode men Yærunder Skafuogsson Þorgyls Sifuasson ok Øslæin Eiríksson logrettes men sin jncigle med mino fore þetta bref er ner waro þa ek þesso widergongho wæitte er giort war (a) Haunom a Westre Sinnen a manedaghen nest efter midfaste sunnedagh anno domini m^o cd lx vi.^o

Bagpaa, yngre: Breff for Bratterudtt y Wallers.

Egvind Haakonsson, Prest paa Birid, og en Lagrettemand bevidne, at Arne Ogmundsson erkjendte at have solgt til sin Broder Erik Ogmundsson, hvad han havde faaet i Mödreneerw af Berg paa Velong i Ringsaker, og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg., tilhørende Adjunkt S. Petersen i Christiania. 1ste og Levninger af 2det og 3die Segl vedhænge. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 729 og VI No. 157).

352.

25 Mai 1466.

Sigstad.

Þet se ollum godhum monnum kunnikt at ek Arne Omundsson war j Sighistada kirkiu aa Hwitasunno dagh anno dominj m^o cd^o lxxj^o weite ek widergangho med fullo handerbande, at ek hæfwer sælt Erikk Omundzssyni brødhæ minom swa mykit som ek atte j Berghe som ek laut j arf eftir modor mina. Ok þen jordh ligger aa Welongh j Ri(n)gisaker sokn, frialsa ok heimholla firir hwarium manne med allum þeim lutum ok lunnidum som til fyrnempda Berx ligger ædher leget hafwer fra forno ok nyio wlttan gards ok jnnan fra meer ok minom erfwingiom, ok wnder Erikæ fyrnempdan ok hans erfwingiæ til æfwerdeligo eigo ok allz afrædes jngho wndan skildho. Swa kennes ek megh hafwa wpboret fyrnempt iardar werdth fyrsta peningh ok æfsta ok alla þer j mellom efter þy som j kaup okkart kom, Ok til sanindh her wm sette heiderligin man sire Ewinder Hakunsson prester a Birijdh ok Þorleifwer Ellingsson logreto man som. hiawaro þaa som ek weitæ þesse wider gongo, stin jnsigle med mino jnsigle firir þetta bref som giort war stad tima degghi ok are som frysiger.

Bagpaa, yngre: Bergs bref.

Pave *Paulus II* befaler *Conventualerne* og *Observanterne* af *Minoriterordenen* ikke at gjøre hinanden Afbræk ved at tilegne sig hinandens Klostre og Stif-
telser eller Brødre og giver derhos forskjellige Bestemmelser angaaende
deres Klostres Anlæg og Bestyrelse m. m.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 173—80 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings *Annales Minorum*, Tom. XIII p. 402—5, hvorfra *Varianterne*).

353.

28 Februar 1467.

Rom.

Paulus episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. Cum sacer ordo fratrum Minorum in agro militantis ecclesie tamquam rutilans in amictu sponse carbunculus aut candida margarita prae-fulgeat indignum et ejus sanctimonie contrarium reputamus illum dissensionum sentibus implicari, unde ne intestine discordie que per versutum humani generis hostem inter dicti ordinis professores jam dudum disseminari ceperunt diutius invalescant ad officium nostrum pertinet eas eradicare et [ne¹ ipsi inter se mutua caritate conjuncti [speratum² fructum afferant et exemplo proficiant partes nostre sollicitudinis adhibere, sane licet olim tam felicitis recordationis³ Nicolaus quintus [et⁴ Calixtus iij^{us} ac Pius secundus quam nonnulli alii Romani pontifices predecessores nostri ad amputandas quasdam dissensiones inter fratres ipsos qui conventuales et qui de observantia nuncupantur vertentes diligenter intenderint et varia eorum statuta [ordinationes⁵ et litteras ediderint nosque ipsorum predecessorum vestigia imitati eisdem fratribus de observantia nuncupatis ne loca conventualium aut monasteria monialium eorum cure subjecta recipere neque ut illa a cura ipsorum conventualium [auferrentur temptare⁶ aut etiam privatis personis persuadere [presumerent⁷ sub excommunicationis late sententie pena prohibuerimus prout in nostris ac eorundem predecessorum litteris plenius continetur. Tamen [quia⁴ propter ipsius ordinis longe lateque diffusi magnitudinem aliqua discordiarum adhuc semina superfuerunt, Nos ea de dilectorum filiorum Francisci de Saona generalis ministri dicti ordinis et Marci de Bononia⁸ generalis in [Cismontanensibus⁹ partibus super fratres de observantia¹⁰ vicarii nec non generalis procuratoris fratrum conventualium ac commissariorum de observantia¹¹ tam Citra quam Ultramontanorum in Romana curia deputationum et [sufficientia¹² prout nobis [plene¹³ constat mandata habentium [pro⁴ expresso *concensu per moderationem litterarum predictarum et aliarum [promissionum¹⁴ adjectionem amputanda auferendaque duximus cum itaque in predictis nostris litteris in fratres de observantia prefatos [si⁴ quoquo modo de alicujus domus conventus seu monasterii ablatione [persuaderent¹⁵ excommunicationis [feriantur¹⁶ sententia eo ipso cujus

absolutio dumtaxat sedi apostolice [reservetur,¹⁷ et propterea ut predicti [vicarius¹⁸ et commissarii coram nobis exposuerunt facilis ad multos simplices eadem sententia illaqueandos et pro¹⁹ absolutione ad Romanam curiam vagandi via paretur. Nos cupientes eorundem fratrum de observantia metum tollere eosque nichilominus ne domos conventualium et ab eorum cura monasteria predicta subtrahant eadem penam viam precludere et vicissim ne conventuales ad [illorum turbationem²⁰ prosiliant providere nec non predictas nostras litteras que incipiunt superne dispositionis non obstantibus [quibuscumque²¹ in eis adjectis [derogatarum²² prohibitoriis aliisque fortioribus clausulis quas et ipsarum litterarum tenores [etiam si²³ de verbo ad verbum [ut²⁴ pro earum derogatione forsitan requiri videretur²⁴ presentibus non [enarraretur²⁵ haberi volumus pro [expresso²⁶ harum serie et certa scientia moderantes et si quid ultra sit vel contrarium revocantes auctoritate apostolica et scientia simili tenore presentium tam conventualibus quam de observantia et nonnullis aliis qui generali dumtaxat seu etiam provincialibus ministris [subsint²⁷ et de observantia nuncupantur dicti ordinis fratribus tam Citra quam Ultramontanis sub excommunicationis late sententie pena districtius [inhibemus²⁸ ne proprio motu industria et malitia videlicet fratres conventuales [observantium²⁹ et e converso illi de observantia per se vel alium seu alios quovis quesito colore vel ingenio de cetero conventualium fratrum predictorum aliquam domum [*conventum³⁰ seu monasterium monialium de novo recipere invadere vel perturbare aut de illa vel illo se quomodolibet intromittere. Conventuales autem et alii fratres etiam de observantia generali dumtaxat seu provincialibus ministris subditi eorumque prelati ne aliquos fratres de observantia sub vicariis vivere solitos transfugas seu ad eos fugientes nisi ostenderint litteras [sive licentiam³¹ a prelato suo per eos obtentas in quibus contineatur [nomine³² conventus a quo recesserint et illius ad quem remissi sunt etiam³³ pretextu cujuscumque licentie super hoc ipsis fratribus conventualibus et aliis de observantia dictis vicariis non subditis eorumque prelatis ab apostolica sede concessa quam quo ad hoc penitus revocamus acceptare quoquo modo presumant sed illos ad prelatos suos juxta litterarum dicti Pii predecessoris³⁴ super hoc editarum quas per omnia volumus observari continentiam remittere teneantur et viceversa prohibemus ne fratres de observantia nuncupati predicti scandalosos et criminosos fratres conventuales et disciplinam ordinis subterfugientes recipere sed illos similiter ad [prelatos³⁵ suos remittere debeant, servata tamen pie memorie Evgenii pape iij.^{ti} et Pii predicti predecessorum nostrorum litterarum quo ad hoc

editarum forma, alioquin nos ex nunc prout ex tunc in contrafacientes et inhibitionum omnium nostrarum predictarum transgressores tam conventuales quam de observantia alios fratres predictos eisque in premissis omnibus dantes auxilium consilium vel favorem publice vel occulte directe vel indirecte cujuscumque status vel dignitatis fuerint in ordine excommunicationis sententiam harum serie promulgamus a qua non possint nisi a Romano pontifice preterquam in mortis articulo constituti absolutionis beneficium obtinere. Si vero illi fratres qui de observantia nuncupantur et solum generali subsunt inhibitioni predictae contravenerint ultra premissas penas etiam per ministros provinciales eorumque vicarios ministro [generali⁴ extra illam provinciam existente ad omnem ipsorum fratrum de observantia requisitionem non obstante quacumque ipsis per sedem apostolicam vel [aliis³⁶ concessa exemptione arceri et ad satisfactionem in premissis compelli possint et debeant remediis oportunis. Preterea cum intellexerimus nonnullos dicti ordinis fratres sub obedientia [qua³⁷ voverunt [vivere⁴ subterfugientes variis pretensis coloribus [etiam³⁸ mediantibus litteris apostolicis sibi procurasse conventus et loca in quibus sine superiorum obedientia degerent, nos attendentes id regulari dicti ordinis discipline esse contrarium auctoritate et scientia [predictis³⁹ earundem tenore presentium omnes et singulos per eosdem fratres taliter receptos conventus seu domos aut generali immediate aut provincialibus ministris seu vicariis de observantia dicti ordinis subesse debere decernimus et mandamus, ita quod infra xv dierum spatium habita presentium notitia illi fratres qui ea receperunt vel qui in eis habitant eligere et manifeste sub publico testimonio dicere teneantur utrum generali vel provincialibus ministris an vero vicariis de observantia subesse [maluerint⁴⁰ statuentes quod in posterum nullus talis frater aliquem locum seu domum etiam quarumcumque litterarum [apostolicarum⁴ obtentu recipere [valeant,⁴¹ nisi de licentia generalis [vel⁴² provincialium ministrorum vel vicarii [observantia³⁹ illius provincie in qua locus seu [*domos⁴³ ipsa [consistit⁴⁴ nisi hiis litteris fuerit [specialiter⁴⁵ derogatum [quem sibi reciperet⁴⁶ si ipse maluerit subesse vicariis de observantia nuncupatis ipsis prelibatis vicariis alioquin⁴⁷ generali vel provincialibus ministris subesse [debeat⁴⁸ ut superius est expressum, et si forte ita [recuserit⁴⁹ subesse nos per eos taliter recepta loca ex nunc prout ex tunc ecclesiastico subicimus interdicto. Ceterum ut seraphicus iste ordo dilatetur auctoritate et scientia predictis statuimus et ordinamus quod eisdem fratribus de observantia [eorum⁵⁰ vicariis perpetuo liceat, habita tamen super hoc ab eadem sede licentia in quacumque civitate

[castello⁵¹ seu alio loco etiam si [in illa vel in illo alia vel alie⁵² fratrum conventualium domus [existant⁵³ novas domos edificare vel si edificate a principibus dominis comunitatibus aut aliis [fidelibus⁴ eis largienter dummodo non subjiçantur conventualibus aut immediate generali ministro dicti ordinis accipere et inhabitare inhiabentes ministris et fratribus conventualibus [et aliis eis se⁵⁴ dumtaxat generali [subditis⁴ supradictis sub eadem excommunicationis pena quam in [contrarium facientes⁵⁵ ex nunc prout ex tunc ferimus in hiis scriptis et a qua non possint nisi per eundem Romanum pontificem preterquam in mortis articulo absolvi. [nec⁵⁶ proprio motu vel industria per se vel alium seu alios quovis quesito colore vel ingenio super receptione [et⁵⁷ retentione talium domorum per eos juxta [hujusmodi⁵⁸ nostram licentiam accipiendarum contra tenorem presentium impedire aut eis molestiam aliquam inferre presumant, et similiter [et⁴ sub eadem pena prohibemus⁵⁹ de observantia predictis ne eosdem fratres conventuales aut alios generali vel provincialibus ministris subditos quo minus in eisdem civitatibus atque locis etiam nova loca construere et constructa dummodo vicariis non subsint si eis ut prefertur donentur vel concedantur accipere et retinere possint impedire audeant, et nichilominus volumus et tenore presentium ordinamus quod si quando quod absit conventuales vel de observantia aut alii fratres [predictis⁶⁰ inhibitionibus nostris hujusmodi contravenerint aut alias contra tenorem presentium attemptaverint ex tunc⁶¹ de observantia ad generalem vel ad provinciales ministros et econverso conventuales et alii fratres predicti ad vicarios memoratos pro observatione presentium et rebellium [correctionem⁶² recurrere possint. Qui quidem ministri et vicarii transgressores⁶³ teneantur et debeant auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam et oportuna remedia usque ad satisfactionem debitam coercere aliis penis predictis in suo robore permanentibus nichilominus decernentes irritum et inane si secus super premissis vel eorum aliquo per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, non obstantibus premissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis nec non statutis et consuetudinibus dicti ordinis juramento confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis ceterisque contrariis quibuscumque per hoc autem privilegiis et litteris generali et conventualibus sive vicariis et fratribus de observantia predictis per Evgenium et Pium prefatos et alios Romanos pontifices predecessores nostros conoessis non intendimus [aliis⁶⁴ in aliquo derogare nisi in quantum [predictis⁶⁵ contrairent. Postremo quia difficile foret presentes litteras ad singulas provincias originaliter destinare volumus et dicta auctoritate decernimus quod transumptis⁶⁶

earum manu notarii publici et curie causarum camere apostolice aut alicujus episcopalis vel archiepiscopalis sigillo [munitis ea⁶⁶ prorsus in iudicio et extra ubicumque exhibite vel ostense fuerint fides adhibeatur ac si ipse originales littere forent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre moderationis inhibitionis [renovationis⁶⁷ prohibitionis promulgationis constitutionis mandati subjectionis statuti ordinationis intentionis voluntatis et decreti infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli [apostolorum ejus⁴ se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Marcum anno incarnationis⁶⁸ millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto. pridie Kalendas Martij, pontificatus nostri anno tertio.

(¹) ut. — (²) expectatum. — (³) Eugenius iv tilføies. — (⁴) mangler. — (⁵) et ordines. — (⁶) auferantur tentare. — (⁷) præsument. — (⁸) ipsius tilføies. — (⁹) Cismontanis. — (¹⁰) generalis tilf. — (¹¹) prædictorum tilf. — (¹²) sufficienter. — (¹³) plane. — (¹⁴) provisionum. — (¹⁵) persuadentes. — (¹⁶) feratur. — (¹⁷) reservatur. — (¹⁸) vicarii. — (¹⁹) obtinenda tilf. — (²⁰) eorum perturbationem. — (²¹) quibusvis. — (²²) derogatoriæque. — (²³) etsi. — (²⁴) licet tilf. — (²⁵) enarrentur. — (²⁶) expressa. — (²⁷) subsunt. — (²⁸) inhibentes. — (²⁹) observantum. — (³⁰) locum, conventum. — (³¹) suæ licentiæ. — (³²) nomen. — (³³) sub tilf. — (³⁴) nostri tilf. — (³⁵) præfatos. — (³⁶) alias. — (³⁷) quam. — (³⁸) et. — (³⁹) supradictis. — (⁴⁰) malint. — (⁴¹) valeat. — (⁴²) seu. — (⁴³) domus. — (⁴⁴) constiterit. — (⁴⁵) simpliciter. — (⁴⁶) quam si receperit. — (⁴⁷) ipsis tilf. — (⁴⁸) debent. — (⁴⁹) recusaverint. — (⁵⁰) eorumque. — (⁵¹) castro. — (⁵²) in illo vel alio, aliæ vel aliæ. — (⁵³) essent. — (⁵⁴) ac aliis seu. — (⁵⁵) contrafacientes. — (⁵⁶) ne. — (⁵⁷) vel. — (⁵⁸) hanc. — (⁵⁹) fratribus tilf. — (⁶⁰) prædicti. — (⁶¹) fratres tilf. — (⁶²) correctione. — (⁶³) ipsos tilf. — (⁶⁴) alias. — (⁶⁵) transumpto. — (⁶⁶) munito, eadem. — (⁶⁷) revocationis. — (⁶⁸) dominicæ tilføies.

Anund Endressøn, Prest paa Moland, og Gunnulf Thorsteinssøn, Lensmand i Vesterlenet, kundgjøre, at de vare paa en Delesgang mellem Vallaberg (nu Hvaleberg) og Gylan (nu Kiland) og hørte Roald Tholfssøn og Jon Helgessøn stadfæste den Overenskomst, som Roald tidligere havde gjort med Jons Fader.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 881).

354.

18 Mai 1467.

Moland.

Ollom monnom thæim som thetta brefwe ssee hællær høra
ssendher Annundher Endrezsson presther a Molandhe oc Gunnvlfwer

Torsteinsson lensman j Vestre lene q. g. ok ssina kvnnicthe gerandhe mit vorom j delis gongho millom Vallabergghe oc Gylana manadhaghen nest eftir Halwormesso dhaghen anno domini m^o cd^o lx vii ssavghom (oc) hordhom a handdher bandher theira millom Raaldher Tolffsson oc Jon Helgheson med twi skilordhen ath their sthafeste thet sama ssamthala som their hathe giorth j ssin jmillom Raalder Tolffson oc Helghe Jonson gvd hans siel nadhe ssua at Valabergh eighar vt ath
 oc offwer j sstein badhe med lutthwm oc lvnindhom oc fisski oc sog[li] oc ool vedhæ[stadhe som] til *haffwer ligher. til ssannindhe ssetther jek Raaldher Tholffson mith insicle med theira [insiclom] ffere thetta breffwe som giorth waar dheghi (oc) are som ffere sseghir.

To Mænd kundgjøre, at *Jon Jonssøn* og *Nikolas Audunssøn* med Samtykke af sine Hustruer *Joron* og *Ingeborg Vebrandsdötre* solgte til *Narve Narvessøn* Dele af Gaardene *Theeten(?)*, *Brekke* og *Suensrud* i Veglid Sogn i Numedal og oppebare Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

355.

21 Mai 1468.

Risteigen.

Ollom mannom them som thetta bref se ædir hære sendir Liduadir Helga sson Jon Jon sson q. g. oc sino konnot gærande at met varum a Risatheginum j nærdere gardenom som ligger j Rollax sokin j Nomedale logirdagin nest æfthir Haluarzokodagin anno domini m^ocdlxviii saggum oc hærdum a at Jon Jon sson selde Narfa Narfa sine vii lopa lannd j Thethinne j æfre gardenom som ligger j Veglida ssokin j Nomedale oc ferduggin j Brekko oc thua luthe j Suensrude som ligger j samma sokin. Jtem varom met oc hia sagum oc hærdum a at Nykolas Odin sson kendis hafa selt Narfa Narfa ssine sa mokin lut som han athe j Thethinne ferduggin j *Bercko oc thridiuggin j Suensrude met allom them luthom oc lunnandum som thil theria jordir ligger oc ligat *halfir fra forno oc nyo vthann gars oc jnnan met fiske og figle oc allom vedestadum. kendis oc tha Jon Jon sson oc Nykolass Odin sson j samma handarbande at the hafdo opborit færsta penig oc æfsta oc alla ther imellom som j kop therra kom. var ok tha Joron Vebranz doter hia varande oc Jnggeborg Vebranzs doter egyn *konos therra oc stadde thetta kop. thil saninde her vm sethom met akor jnsygla fare thetta bref som gort var a dege oc are som fire syger.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Vetherlid Thorgerisson* solgte til *Amund Olafsson* en Del af *Nordstova* i Graven i *Smörklep* for 8 Mark Guld og en Hest i Overgave.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

356.

24 Septbr. 1469.

Smörklep.

Ollom monnom them som thetta breff se eller høyra sender Vetherlid Biarnæsson Sven Halgrimsson svornelogretis men q. g. ok sinæ kunikt gerandæ at Wetherlid Thorgerisson selde Amvnd Olaffsson halflepislunds markærboll j thrimmen buslendum j Norstouo j Grauene j Røserhuss¹ for viij markær guls ok j hest j yffuer gauo med ollom them luthom ok lonendum som til ligher ok leget hæffuer fra forno ok nyio vtan gardz ok innan fra sig (ok) sinom erwingiom ok vnder forða Amund Olaff son ok hans erwingia til ewerdeliger eignar fri ok frelsa ok ollungis akære lausa for huorium *menne *for huorium manne. kendis ok forða Wetherlyd at han hæffdæ vpp borit fyrsta pening oc syndasta ok al ther j mellom som j kaup thera kom. til mere wisso ok sanyndæ hengiom myt war jnsegle for thetta breff som giort war a Smørklepe sunnodagin nest for Micels meso anno domini m cd lx^o ix.^o

Bagpea 2 Gange: breff for Smørklep.

(¹) I Randen staar ved denne Linie: Smørklepe.

Olaf Karlsson, Lagmand i Skiden, og 5 Lagrettemænd kundgjøre, at de dømte *Thorgils Thorsteinsson* til at betale *Jon Herbrandsson* 3 Mark Guld for den Skade, han tilføiede ham ved at kaste ham en Øxe i Munden, hvorved hans Tænder udeloges; hvis *Thorgils* til de fastsatte Terminer rigtig erlægger de 2 Mark, vil *Jon* eftergive ham den tredie.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Alle 6 Segl mangle.

357.

26 Marts(?) 1470.

Skiden.

Ollom monnom theim som thetta breff sea ædher høyra sændæ *Olaf Karlsson* laghman j Skidho *Jønes Pædherisson* *Aslak Grynelsson* *Tidhæman Ketilsson* *Haluardh Olafsson* ok *Anundh Aslaksson* sworne loghrettis mæn q. g. ok sinæ kwnnikt gerande at kom a stempno firir oss oc andræ fleire godha mæn j Herrans garde j Skidho the thre syknæ dagha nest firir midhfasto anno dominj mcdlxx^o a einne halfuo *Jon Herbrandzson* en af annere halfuo *Torgiuls Tosteinsson* [kærde¹ kendos their tha badher at their waro thiit [stempder² kærde tha *Jon Herbrandzson* til *Torgiuls* at han hafde kastat enæ øxe honom fore

munnen oc wtslæghit hans tenner som synelighit war laghdo their tha badher til doms vndir oss ok andra fleire, war thet tha alles waræ samthykkæ ok fuller domer at Torgiwl's Tosteinsson skal gefua Jone Herbrandzsynj iij marker guldz firir [thin¹ sin skadha ok lukæ enæ mark guls a Halwardz messo aftan nw nest komer ok half mark guls Kros messo aftan haust ok war alt ther til loket er en luker Torgiwl's fyrder væl twa markæ guls græidheligha oc viliuligha tha befuer Jon til gefuet enæ mark gulz æn thesso lokno skulo their wæra satter ok alsatter vm alt thet theira mellom waret hafde til thes dagx. hafdom wi ok thet (j) warom dome at hwar som thenna dom riwfuer æller rofs mæn til faar skal hafua rofuet twenn[an] tolf manna dom oc lagh-mans orskurdh oc wara sanner gridhnidhinger ok til sanninde her vm setto wi waar jncigle firir thetta breff som giort war j stadh dagh oc aar som fyr sæighir.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Fire Lagrettemænd paa Voss kundgjøre, at *Thorgunna Elifsdatter* gav *Bryn-julf Bessessøn* tre Kyrslag i Vennegave, fordi hæn stadfæstede sit tidligere Salg til (hendes Mand) *Arnfinn Isakssøn* af 6 Maanedsmadsbol i *Gerde* i Borgstrands Otting i Vangs Sogn paa Voss.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænge No. 3 og 4. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 835, II No. 886, VI No. 580 og VIII No. 427.)

358.

Slutn. af Mai [1460—70.]

Gerde.

Ollom monnom them ssem thetta bref sse eller høyra senda tesser goder men er so eida Halle Torger son Gudbrande Ketil son oc Petor Magnus son ok Oddo Alf son svorner logretto men a Uos q. g. oc sina kunnit gerande ad der uarom mer j hia oc høyrdom a ad Brynyolf Bessa son ok Torgunna Elifs dotter heldo hondom saman ok med so dana skilorde ad Torgunna gaf fyrnemdom Brynyolf try kørslag j uingaua med so dana skilordde ad fyrnemde Brynyol stadfeste ok til stod dat kop som Anfinnor Jssax son køpt hafde vj mamatabol j Gerde er liggor j Borstrandar atlongee j Vangx kirkio sok a Uos undan fyrnemdom Brynyolf ok hans eruingiom ok vnder fyrnemda Torgunna ok hennar eruingja til æuerdeliga ego med allom them lutom ok lunnendom sem til ligor ok leged hauer fra forno ok nyoyo. til meira uisso da hengiom mer uar jnsigle for tetta bref som giort uar j Gerde a tysdagen etter kirmesso.

Bagpaa, med Haand fra 16de Aarhundrede: kiøbe breff paa Gierde som Anfynd Isaxon kiøffte aff Bronild Besseson.

Christine Jonsdatter (Darre?), Hr. Kolbjörn Gersts Efterleverske, og deres Døtre Cecilia og Beke Kolbjörnsdøtre stadfæste sin Husbondes og Faders Gave af et Markebol Jord i Haldorsrud i Onsden i ytre Borgesyssel til sin gamle Tjener Gunnar Eyulfssøn samt meddele denne Kvittering for alt Regnskabsforhold, hvori han har staaet til Hr. Kolbjörn.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl vedhænge.
(Se Dipl. Norv. I No. 494 og III No. 970).

359.

20 Mai 1471.

Kjölberg.

Ollom monnom them som thetta bref see eller høra kungærom Cristine Jonsdotter her Kolbiorns Gerstis eftirløfue Cicilie oc Bækæ Kolbiornsdotter med thetta vart opne bref at vy fulkommelighe til stande then gefuo som min husbonde oc var fadher her Kolbiorn Gerst gifuet hafuer Gunnare Eiwlfsen sinom gamble tienere marka booll jordh i Haldoorsrwdh som ligger i Odhensøn i ytraluthen Borghasyslo frelst oc heimholt for hwariom manne med allom lutom oc lunnedom som til ligger oc læghet hafuer innan gardz oc vtthen fra fonno oc nyo i sin tienesteløn oc skærelausæ for hwariom manne. Jtem gefuom ver ok ferd Gunnar oc hans arfuæ quitten oc allongis lidhoghen for all rekningskap oc peningæ som han hanterade oc j verio hafde a ferd her Kolbiorn Gerstis vegnæ. til sanende her vm *bædidhæ vy thesse ghodemen vm sin insigle medhen vy sielfue ey insigle hafue som swa eithæ Redher Gudleikxsson vicarius a Twnom Erik Gudleikxsson logrettoman oc Stein Torlefsson for thetta bref som giort var i Kiolberg i Odhensøn manadhaghen nest fore Helghe torsdag anno dominj mcdlxx primo.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Gudrid Gudbrandsdatter* ligeoverfor *Thorlak Klemetsson* erkjendte, at hun havde solgt sin Søsterdel i *Vestby* i Lillefjordingen i *Rakkestad Sogn* til sin Broder *Gunleif Gudbrandsøn* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. I No. 793, VII No. 561 og VIII No. 414).

360.

24 Novbr. 1471.

Nordby.

Ollum monnum theim som thetta bref see heller høyra sender Trykgher Bilifson och Thollaker Thorgheirson logrettismen q. g. och sino kunnich gherandhe at vi warum i Norby a sunnædaghen nesth fare Katerina messo som ligher j Wthanskox fiærdongh och Rakastalb sokn anno domini mcdlxxi, saghum och hordum a hander ban theira, af æino haluo Thollaker Klemesson en af andro haluo Ghwdherid Gudbrandotther, med theim skilordhum, at fornemp Ghwderid war thet vider-

ken, thet hon hafdhe selth Ghunleive Gudbransyni broder sinum, sin systerdeil j Wesby som ligher i Lille fiærdongh och j fornemp sokn, och i allum theim æydhe gardhum som ther wndher ligiia och hon j athe friælsth och heimholth fire hwarium manne, med allum lwthwm som thil hana legghet a fonno och nyio wthan gardz och jnnan, fra henne och hennes aruinghum, och wnder forðhen Gunleifwer och hans aruinghum thil æwerdheleggha æigho, war och tha fornemp Gwderid widherken thet hon hadhe opboret færsthe pæningha och æfstha och alla ther j mellum ephther thy som j kawp theira kom. Oc thil sanende hengium wi war jacigle fare thetta bref som giorth war a degghi *a are som fær sagir.

Tre Lagrettemænd paa Seter (Setersdalen) bevidne, at *Solve Bjugsøn* havde solgt 4 Markbol Jord i *Øvre Moen* i Brunkobergs Sogn til *Thorgrim Bergulfssøn* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 474 og 491).

361.

16 Februar 1472?

Valle.

Ollom monnom theim som thetta breff see eller hører helsar jek Solue Biugh sson ok Torgils Aslak sson ok Olaff Wlff sson lagrættis men a Sæther som liggher [a¹ i Robyggialaghom quedha gwdz ok sina. Item kennis jek fornemdho Solue thet jek hafwer selth iiij marka bol jardha som liggher a Monom j æfwre gardenom som liggher i Brvn-kobærgh sokn Thorgrime Bærgwlff sson vndher honom ok hans ærwingia til æwærdheligha eignar frialst ok heimholth vthan gardz ok innan som til liggher ok legith hafwer fra foorna ok nyo. kennis iek thet forndo Solue thet iek hafwer wpboredh æfstha saal ok sistha ok ool ther i millom som mek wæl ath nægdhe. Scrifwat i Walla dominica prima quadragesimo anno domini mcd[lxx]ij.²

(¹) Igjen udslettet. — (²) Eller maaske: mcd[lxxx]ij.

Eilif Sæmundssøn erkjender at have solgt 6 Markbol Jord i *Gendyrstova*¹ i *Haddelandsby* paa Raudlandsstrand til *Gunnulf Bergulfssøn* for 6 Mark Guld og 2 Heste samt at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. I No. 970 og Brev nedenfor af 26 Septbr. 1495.)

362.

29 Septbr. 1472.

Hjertdal.

Ollom monnom thæm som thetta breff se ælla høræ kennæs jak Eloff Sæmundhsson med tessu mino nærwarendis breff ath jak

soldhe Gunnuff Berwlffson vj mark boo(l) jordher i Gendyr stwo ær liggher i Rædlandsstrandh i Haddhalansby med lwthom oc lwnnandom fisk oc fygla *ath allan them lwtum som till ligher oc ligha(t) hawer fro forno oc nyie jnnan gors oc wthan fralsth oc hemmelth for hwari manne fron mik oc minom ærwingom oc vndher færde Gunnuff Bergwffson oc hawer færde Gunnuff bitalath *pærsth peninghe oc æpthesthe oc allæ the emillan som i kowph woro vj markh gulsz oc ij hesthæ. yther mecr till visso henghe ij sworna lagrætis mæn sith jnscigill nedhen thetta breff Torsten Gunleksson oc Halwardh Torghersson. scriptum in Herdall anno dominj m cd lxxij die sancti Michaelis archangeli.

(¹) Kaldes i et Brev af 1595: Gjendöl.

Pave Sixtus IV paabyder af Taknemmelighed mod den hellige *Franciscus*, at hans Festdag (4 Oktbr.) herefter over hele Christenheden skal høitideligholdes med dobbelt Ritus og Afhold fra Arbejde samt tilstaaer hans Dyrkere udstrakte *Indulgentser*.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 272—77 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. XIV p. 36—37, hvorfra Varianterne).

363.

3 Oktbr. 1472.

Rom (Vatikanet).

Sixtus episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. Preclara sanctorum merita et [gaudia¹ virtutum insignia quibus velut radiantibus in firmamento sideribus sacrosancta illustratur ecclesia ac supra petram stabilita firmissimam sanctorum irradiatur splendoribus et nove prolis instaurata presidio incrementum suscipit et fulgorem eo frequentius debent universi fideles congrua devotione recolere venerari ac [divina² reminiscencia celebrare sollemniter [quo labentibus³ seculis cum peccatis facientibus fidei catholice fervor plurimum tepuisset decus ille morum deoque acceptissimus pauperum patriarcha Franciscus ad salvandas animas ipsius salvatoris nostri pretioso cruore redemptas [oberrantem⁴ fidelium plebem ad salutis opera excitandam erudiendamque et suo reintegrandam auctori ordinatione superna destinatus, inter admiranda ipsius opera spiritu paraclito inspirante novam fratrum Minorum religionem sacram ad dei laudem et gloriam militantis ecclesie decorem ac populi Christiani profectum in agro domin(i)co tempore oportuno plantavit instituit et supra petram que Christus est perpetuo stabilivit ut precipua virorum [insignia⁵ sanctimonia moribus scientia atque virtutibus preditorum fecunditate⁶ numerositate exuberans fructuosos palmites ex vite vera produceret [que⁷ Christi vexillum per

orbem universum vehere nomen quod est [super⁸ omne nomen cunctis gentibus predicare salutaribus insuper monitis exhortationibus et exemplis diabolica fraude deceptos deo [lucrificare⁹ et a maligni hostis servitute eripere studio indefesso [contenderet quodammodo¹⁰ hec ipsius incliti patris germina et vestigiorum ejus providi sectatores benedicente altissimo multiplicati in domo domini et gratis perfusi celestibus longe lateque universas nationes mortalium penetrantes Christi evangelium ac [vera¹¹ fidei documenta cunctis gentibus nunciare eidem ecclesie antemurale constituere ac pro virili suo tueri munire et [ampliari¹² non cessant in hujus igitur [solemnis¹³ almi patris seraphicique Francisci quem supremus ille paterfamilias pro multiplicato cum talentis sibi creditis innumerabilium animarum lucro preclarisque virtutibus aliis corona glorie in eterna claritate [magnificaret¹⁴ quasi lucernam in domo domini positam summe devotionis studio censuit a cunctis fidelibus venerari. Cipientes prout operis et officii nostri debitum esse conspicimus propter mire sanctitatis excellentiam virtutum suarum cumulum exigentiam meritorum et hanc religionem sacram ad extirpandas hereses scismaticorum et infidelium confutandos errores, credentium vero profectum salubriter institutam quantum nobis ex alto conceditur venerationem congruam et honorem adjicere ac tanto confessori glorioso pro summis beneficiis in nos presertim ab ipsius cunabulis cum vitalis spiritus in nostro [corpore¹⁵ palpitans extingui [protinus¹⁶ videretur ipsius¹⁷ meritis et intercessione pristinae restituti fuimus sanitati cum [et¹⁶ aliis gratiarum donis et futurorum presagiis que cordi nostro insident et memorie jugiter retinemus tum quia diversis temporibus in variis aliis nostri corporis [languoribus¹⁸ et humanis casibus constituti presidio ipsius beati Francisci qui nos ad sacram religionem predictam quasi data manu pro sua pietate vocavit et ad hanc usque diem¹⁹ hominis atriisque salute domino annuente perduxit adjuti et liberati extitimus pro cujus memoria ejus habitum et insignia ad extremum usque diem corde jugiter gestare statuimus etiam pro hiis acceptis beneficiis possibilem nobis gratitudinem aliquam sue quamvis excellentie imparem pro ejus gloria et honore animarumque [saluti sinceri²⁰ et hilari animo exhibere nec non ipsius festivitatis diem celebrem magisque devotum et cunctis fidelibus acceptabilem constituere in futurum de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum [ejus¹⁶ auctoritate confisi universis et singulis utriusque sexus [fidelibus²¹ ubilibet constitutis vere penitentibus et confessis qui ejusdem confessoris gloriosi Francisci festivitatem hanc quam deinceps perpetuis futuris temporibus celebrem esse et ut festum duplex a cunctis Christianis cele-

brari ab omnique servili opere abstineri et sub observantia et precepto comprehendi volumus et tenore presentium [declaramus²² devote celebraverint annuatim [quinguaginta²³ annos et totidem quadragenas de injunctis eis penitentiis relaxamus. Verum quia difficile foret presentes litteras ad [universi²⁴ mundi partes destinare volumus etiam et auctoritate apostolica decernimus quod earum transumpto manu publica [scripto²⁵ et alicujus episcopalis curie sigillo munito tamquam presentibus litteris originalibus firmiter stetur ubique et plena [eis²⁶ fides adhibeatur ac si²⁷ originales littere exhibite forent vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis relaxationis constitutionis et voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadingentesimo septuagesimo secundo, [quinto²⁸ Nonas Octobris, pontificatus nostri anno secundo.

(¹) grandis. — (²) dignus. — (³) collabentibus. — (⁴) aberrantem. — (⁵) insignium. — (⁶) et tilföies. — (⁷) qui. — (⁸) supra. — (⁹) lucrifacere. — (¹⁰) contenderent; quemadmodum. — (¹¹) verum. — (¹²) ampliare. — (¹³) solemnibus. — (¹⁴) magnificat et. — (¹⁵) corpusculo. — (¹⁶) mangler. — (¹⁷) protinus tilföies. — (¹⁸) morbis. — (¹⁹) cum tilföies. — (²⁰) salute sincero. — (²¹) Christifidelibus. — (²²) decernimus. — (²³) decem. — (²⁴) universas. — (²⁵) subscripto. — (²⁶) ei. — (²⁷) ipsæ tilföies. — (²⁸) vi.

Lagrettemanden *Helge Svensson* kundgjör, at *Thorleif Grjotgardsson* solgte til *Thorgeir Anundsson* en Mandsdel i Vandet *Skryken* og i den nye *Bod* paa *Vidden* og erkjendte at have oppebaaret *Betalingen*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se ovenfor No. 316 og nedenfor No. 367).

364.

4 Oktbr. 1472.

Gladheim.

Ollom monnom them som thettæ breff se æller høyra sender *Helge Swenson* logrettis *men q. g. oc sinæ kunnikt gerandis at meer warum a *Glademæ* som ligger j *Weglide* sokn j *Naumædale* sa jek oc høyrdæ a ath *Tolleifwer* *Griodgardzson* selde *Torgeire* *Anundsyny* einæ mansdeildh j *Skrykkenom* j teiræ nyæ buden som ligger a *Widennæ* *frialst* oc heimholt fore hwarium manne j fra *Tolleifwe* oc hans arffwengigæ oc vnder *Torgeir* oc hans ærwengæ til æwardæliga eigo til alz affrædis. kendis oc fyð *Tolleiwer* ath han hæffde vpboeret aff fyðm *Torgeire* fystæ penig oc æffstæ oc allæ ther j mellom som j kaup teræ

kóm fore fyð mans lut j waltne oc j budena som Skrikkon heyter. Til sanninde her vm tha stadfester jøk fyð Tolleiuur thettæ kaup meth mino jacigle som giorth war a sunnodag[en] nest efter Michials messodag anno dominj mcdlxxii etc.

Bagpaa, yagre: Om Schryken.

Simon Björnsson, Prest paa Ryggiof (Rygge), og 4 Lagrettemænd udstede Transcript af to Breve angaaende Rossøen i Viken.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 5 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. II No. 887).

365. 20 Februar 1473. Varne Kloster.

Allæ m[en som thettæ] breff see eller høræ sendher Symon Björnsson prest a Ryggiof Olaff [Eriksson] Torer B[iærnsson]
[ok] Torer Dyræsson swornæ lagrettes men ew[erðæ-
lighæ] helse med gudh k[un]nuct [gerende at wi] haffuo(m) seth oc
hørðh twennæ breffuæ [eth] transcriptæ breff aff velbor[en] mans her
Hearjick Skaktz opeth breff oc eth annath how[et]h breff med hen-
gendæ i[n]se[gle] heilth oc oskædh swa ludæn]des ordh ffran ordæ som
heer off[ther] fylgher [Nu følgje Brevene No. 336 og No. 335 ovenfor].
Thil sanindæ herom hengiæ wi war insigle for thettæ transcripta breff
som giorth (war) j Warnæ cløster sabbato lxe anno domini m cd lxxiiij.
Bagpaa: breff om Rossen.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Klemet Einarsson* erkjendte at have solgt til *Haavard Thorgylsson* 2 Öresbol i *Somedal* i Aadalen i Strandefjordingen i Norderhofs Sogn tilligemed det halve *Somevand* og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af begge Segl vedhænge.
(Skrevet med samme Haand som No. 476 i Dipl. Norv. VII, hvor det manglende Gaardsnavn formodentlig skal være *Somadai*; jfr. Dipl. Norv. II No. 823 og 839).

366. 11 Marts 1473. Thonberg.

Ollom monnom them som thetta bref se [æd]jer høre sender Hanes Hermansson oc Erik Torgylsson sworne logreto men q. g. [oc] sina kunnuct gerande at mit warom i westre *stoupunne [a Tonberge¹ a sancte Gregorius aften anno dominj m cd lxx iij sagom wij oc hør-
dun a at their heldo hondom saman af eine halfuo Klemet Einarson en af annare halfuo Hauerd Torgylsson med ty skilorde at fyrnd Klemeth Einarson viderkendist ffrir oss thet han hafde selt fyrnempdum Hafuarde

ij erisbol i Somadall som lig[ger] i ytre Ardalenom oc j Strendefjordong j Nørdrofs sokn fr[ialst] och heimolt med ollom luf[tum] oc lunendum som til ligger oc legit hafuer fra forno oc nyo v[an] garðs ok innan med fiske oc fygle vatnom oc allom vedestadum oc halfi Some vatn som ther til legit hafuer alle jordenne oc fra mik fyrð Klemet oc minom eruvingiom [oc] vnder ofð Hauordhe oc hans eruvingiom frialst (oc) hemolt firir huorior manne til euerdeligo eigo oc alz frialsredis oc kenn(i)s ek Klemet at ek hafuer vp boret af t(it)nempð Hafuord huan pening helan oc halfuan som i kaup okart kom. til sannide tha settom mit wor jnsigle for thetta bref som giort war slad (oc) tima som fore seigir.

Bagpaa: breff vm Somedallen (paa Ringeri[ge]).²

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hertil. — (²) Fra (senere tilskrevet.

To Mænd kundgjøre, at de hørte, at *Unna Erlingsdatter* undte *Thorleif Roarssøn* sin Trediedel i en Bod ved *Skryken* (paa Vidden).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se ovenfor No. 316 og 364).

367.

13 Juni 1474.

Myklestue.

Ollom monnom theim som thetta bref see ædher hoyræ sændæ Il Øysteinssun prester ath Marie kirkio j Oslo oc Anfin Aslessun q. g. oc sinæ kunnikh gerande ath mith varum a Kaasse(?) - stouonnæ¹ j Vpdalle saghom oc hørdom a ath Vnnæ Ellinghssdotter helth j hondh Tolleifss Roarsunar, med godhom villia vnthæ oc friel - sædha honom sin tridhiung j budhen som ligger ædher j *bethnenom j Skrykkinom frælsæ oc heimhollæ fore segh oc sinom eruvingiom till æuærdhælighæ eigho oc allungis akierælæusa. Till sanindæ sætheom mith okkar jncigle fore thetta bref som giort var a Mykklestouo j Vpdal manædaghen fore Botolfi anno domini m cd lxx iiij.

(¹) Først har der staaet: Suallestouonnæ, men dette er rettet utydeligt.

To Lagrettemænd udstede Vidiase af Brevet No. 291 ovenfor.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnó i Sjælland. Levninger af begge Segl vedhænge.

368.

4 April 1475.

Thonberg.

Ollom monnom them som thetta bref se æder høre sender Hans Hermansson oc Erik Torgylsson svorne logretto men quedio gudz

oc sina kunnykt gerande at mit warom a [T]onberge vp a sancti Ambrossii dagh anno domini mcdlxxv^o sagom mit oc hordom a jver leseth godha manna bref med h[e]lom oc hangendom jnsiglom so ludande ordh fra ordhe som her efter fylger. [Nu følger Brev No. 291 ovenfor.] Oc til saninde tha settom mit wor jnsigle for thetta tra(n)scriptum bref som giort war stad deigi oc are som fore seigir.

Fire Lagrettemænd kundgjøre, at *Thord Thorsteinssøn* og hans Hustru *Sigrid Thoresdatter* paa den ene Side og *Sigrids Broder Olaf Thoressøn* paa den anden erkjendte at være forligte om Arven efter Forældrene; Olaf skulde have hele *Thokstad* og *Baberg* paa Forberg i Fylkeshaugi Sogn, Thord og hans Hustru hele *Bjørke* og *Otalsrud* sammesteds.

Efter Orig.—Intentar p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. III No. 294, 434 og 535).

369. 6 Novbr. 1475. Bjørke (Veldre).

Ottom monnom þæim som þetta bref se ok høre sender Skioldulfuer Odhson Sebiorn Aslakson Olaf Unison ok Erik Amundhøen sworne logretes men qmwædiw gudes ok sine thet se ydher kunnokt at wer warom a Biorko som ligger i Fylkessaug sokn manedagen nest firir Martæins messe anno domini mcdlxxv^o hordom a ord ok sogom handerbaad thæire af æinne halfuo Thordh Thorsteinson i vmbode Sigridhe Thorers dotter æigne kono sinne ok henne nerwarende, en a adre halfuo Olafuer Thorer son samboren broder atter wider Sigridhe, sagdes tha Thorder, Sigrid kono hans, ok Olafuer broder fyrde Sigridhe, wera skiftes satter vm læust ok fast som thæim fel i arf etter fader ok moder, lwtnedes tha adernemdom Olafue aalt Thokestadhe ok Baberg som ligger a Forbærgie i Fylkessaug sokn, mæd allom lunnindom fornóm ok nyom vttan gardz ok innan, til euerdelige [æige¹ ok als afædis, war tho thet i forordhe thæire, at er nogon til thal, eder ofrelst i Babergh, tha tok Olafuer thet vppa sit skifte, ok skal ther thil swara, en Thorder ok Sigridh æighin kono hans fenge ther i mothe i sith skifte alih Biorkoo ok Ootals rudh til euerdelige æighe, som fyr er sakt ligger ok fyrnemd Biorko ok Othals rud i sama sokn Fylkessaug ok a Forbæ(r)gie, med tessom skilmalom vare thæir skiftes satter om all sin fear skifthe, thil saninde her om tha hæingiom wer wor insigle firir thette bref som giortt war a dægi ok aare som fyr segir.

Bagpaa: breff om Otalsrudh. Meget yngre: Togstad.

(¹) Fra [tilskrevet i Mængden med Henvisning hertil.

To I.sagrettemænd kundgjøre, at *Dyre Haavardsson* købte 6 Öresbol i Nes i Elftalöite Sogn i Sandshverv af *Gunleik Germundsson*, hans Hustru *Thorhjörg Aresdatter* og deres Søn *Sigurd* og udbetalte Pengene til *Gaute Anundsson*, som var gaaet i Borgen for *Sigurd*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. III No. 915; VI No. 500—502; VII No. 442, 445, 452, 499 og 501).

370.

2 Decbr. 1475.

Nes (Elftalöite).

Ollom monnom them som thetta bref sia ædher høra sænder *Sten Kalleson* ok *Olaf Pedærsen* logrete mæn .q. g. ok sina kunnigt gerande ath meer warom a Nesse som lygher j *Æsthalöte* sokn j *Sa(n)zuerfue*, a lag[ur]dagen nest æfther *Andris* messo anno domini m cd lxxv^o sagom ok a hørdom a handahandh thera af eno halfuo *Dyre Hauardsson* af andro halfuo *Gunlegher Germundzson Thorbyorg Aredotter* ok *Sygurder* son thera med thy skylorde ath thogh varo vedher kændh fore os a[th] thogh hafde vp bareth af *Dyra* xii kyr-lag j kapar ok j sylwær ok ii ky[r gan]gandhe fore vi øris boll j Nesse som lygher j fyrnemdhe s(o)kn *Æsthalöte* ok j *Sanzuerfue* med l[ut]om ok lunnidom som thil lyeth hæfuer fra fonno (ok) nyo vihan gardhz ok inan vudhaa fyrnemdom [Gunleke ok hans] arfuegom ok vudher *Dyra* ok (hans) arfuega thil æuerdelika (ego). Ok thessa fyrnemda peninga anamæde *Gavthe Anundherson* a *Gunlex wengna* samstundis ok *Gunleke* neruerande fore thy ath *Gauthe* hafde gyngen j borgen fore *Sygurd* son *Gunlegs* ok thil meere saniade her om tha hængiom meer war incigle fore thetta bref som giordh var die ok are som (fyr) sigher ok gaf tha *Dyree* fyrnemdher *Gunlekn* ii kyrløger j ofuergiof.

Bagpaa med samme Haand: bref fore vi øris boll j Nesse (j) *Æsthalöte* sokn.

Pave Sixtus IV meddeler store *Indulgentzer* og *Afsad* til dem, der høitidelig- holde eller overvære *Messe* og *Gudstjeneste* i Anledning af den hellige *Jomfrues ubesmittede Undfangelse* efter den af *Mag. Leonard de Nogarolis* gjorte og af *Paven* bifaldte Anordning.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 270—72 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i *Waddings Annales Minorum* XIV p. 170—71, hvorfra *Varianterne*).

371.

28 Februar 1476.

Rom (Vatikanet).

Sixtus episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. Cum preclsa meritorum insignia quibus regina celorum virgo dei genitrix gloriosa sedibus prelata¹ sidereis quasi stella matutina perrutilans² devote considerationis indagina perscrutamur et infra

pectoris archana revolvimus quod ipsa utpote via misericordie mater gratie et pietatis [canna⁵ humani generis consolatrix pro salute fidelium qui delictorum onere [pergravantur⁴ sedula oratrix et pervigil ad regem quem genuit intercedit, dignum quia potius debitum reputamus universos Christi fideles ut omnipotenti deo cujus providentia ejusdem virginis humilitatem ab eterno respiciens pro reconcilianda suo auctori humana natura lapsu primi hominis eterne morti obnoxia jam sui unigeniti habitaculum sancti spiritus preparatione constituit ex qua carnem nostre mortalitatis pro redemptione populi sui assumeret et immaculata virgo post partum nichilominus remaneret de ipsius immaculate virginis mira conceptione gratias et laudes referant et⁶ instituta propterea in dei ecclesia missas et alia divina officia dixerint et illis interfuerint indulgentiis et peccatorum remissionibus invitare ut exinde fiant ejusdem virginis meritis et intercessione divine gratie aptiores; hac igitur consideratione inducti ejusdem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus auctoritate confisi auctoritate apostolica hac in perpetuum valitura constitutione statuimus et ordinamus quod omnes et singuli Christi fideles utriusque sexus qui missam et officium conceptionis ejusdem gloriose virginis juxta piam devotam et laudabilem ordinationem dilecti filii magistri Leonardi de [Nugarolis⁶ clerici Veronensis notarii nostri et que a nobis desuper [emanarunt⁷ misse et officium⁸ hujusmodi institutionem in die festivitatis conceptionis ejusdem virginis Marie et per octavas ejus devote celebraverint et dixerint aut illis horis canonicis [intererint quotiens⁹ id fecerint eandem prorsus indulgentiam et peccatorum remissionem exinde consequantur quam juxta¹⁰ felicitis recordationis Urbani¹¹ in concilio Viennensi [approbate¹² ac Martini v et aliorum Romanorum pontificum predecessorum nostrorum constitutiones consequuntur illi qui missam officium et horas canonicas in festo corporis et sanguinis domini nostri Jhesu Christi a primis vespers et per illius octavas juxta Romane ecclesie institutionem celebrant dicunt aut misse officio et horis hujusmodi intersunt presentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno [incarnationis dominice¹³ millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, tertio Kalendas Martij, pontificatus (nostri) anno [sexto.¹⁴

(¹) æthereis tilföies. — (²) præutilat. — (³) unica. — (⁴) prægravantur. — (⁵) qui tilföies. — (⁶) Nugarolis. — (⁷) emanavit. — (⁸) officii. — (⁹) interfuerint, quoties. — (¹⁰) constitutionem tilföies. — (¹¹) IV tilföies. — (¹²) approbatam. — (¹³) domini. — (¹⁴) v; vj vilde give Aaret 1477, hvortil ogsaa nogle henføre Brevet.

To Lagretlemænd kundgjøre, at *Olaf Sundridssøn* pantsatte *Thorleif Thorleifssøn* Halvdeien af *Bredastadul* (Bredastul i Lillehered) for de Bøder, han skyldte *Thord Thorleifssøn* for *Hug* i Hovedet.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. III No. 841).

372. 9 Februar 1477. Rygen (Hiterdal).

Allom manom theim som thetta breff see ædher hæræ sendher Thowe Kætilson och Kætil Symonson lagarettis *man q. gudz och syna konnokth gorende ath vi vorom j Ræginæ preath gorde sunnodagh nesth epther Agatha messo dagha anno domini mcdlxxvii soghum och hærdom ath their hældo handom sama(n) aff eno halwo Torlef Torlefson en andre halfuo Olaf Sundridson med thy skyide orde ath fornempde Olaf satthe Torlef Torlefson halfuan Bredastadwil for hwudh huggh som han bætte Tordh Torlofson fralste och hembolthe med luttom och lunindom som fore hafua ligadh føre hwario manna vndan sik och synæ æruingom och vndher Tordh Torlefson och hans æruingom til ewerdeligen æygo. Til sanninde her om hængom vi worth insigle for thetta bref som giorth war dagh och aar som for sisher etc.

Gudhorm Ivarssøn, Prest i Hjertdal, og flere andre Mænd kundgjøre, at de ifølge en 26 April a. A. afgiven Bestemmelse hørte 6 Vidnesprov, om at *Lækkenut-Stödden*, som *Halloard* vilde tilegne sig, tilhørte *Olaf paa Hæale*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Huller efter 4 Segl, der alle mangle.

373. 3 Juni 1477. Lofthus.

Allom mannom them som thetta breff see ædher hæræ sendher Guttorm Ivarson presther i Herdal Anundh Olafson Helie Toffson sorina lagarettis mæn oc Awalde Ramson och Herbrandh Awaldhson mwgha mæn q. g. och synæ kwnnocth gærendhe ath meer worom j Lupdhusom om lygher daghin nesth føere kros messo anno domini mcdlxxvii tha worom meer til doms krafther om then stadulen som Halwardher kannadhe seer som hetther Lækken vth. samma stundher dømdom meer ath the skulde koma bodhe før laghen iii dagh virka føere Mortens messo tha swa ath the skullo halla bytthe praff halwan mana fore *Butolfsons viku vaku och rækæ tha bodha syn odals vitine, leyde tha for nempdher Olaffwer ath *anaman daghe ii skerlika vitine som swa heyta Joran *Alffsdoctther oc Sigridh' oc wore the lx aar gamalla oc sathe ther alle syn aller j sama grennen. tha soro the vp bok med fullom ædhstaffath inghen atte then stadulen andre en

Oloffwer. fram theles togh iak Guttorm Iwarson ii skyrhigh vitine om then maal som swa heytha Dyre Toreson oc Torgier Toreson som a bok soro med fullan edhstaff epther *orm Tore fadher syns som han lysthe then sinæsta daghin han lyffwde ath ingen atto stadulen a Lekken wth andher aller Oloffwer oc ligger han faan til Hwals. fram teles tokth iak fornempdh Guttorm Iwarson ii skyrliga vitine som swa heyta Aselde Anduthdotther oc Helghe Faagardhson som (a) bok soro med fullan edhstaff om then stadulen som Halwardh kannadhe seer ath han laa vndher Hwals. Til sanindhe her om Aslagh Aslagson oc Tyostolff Pedherson benger syn ingsigel fore thetta breff som giorth war dagh oc aar som fære sægher.

(¹) Aabent Rum til Fadersnavnet.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Thorger Anundssøn* (paa Gladheim) og *Narve Narvessøn* (paa Björkgården?) skiftede nogle Vande mellem sig, hvorved Thorger erholdt *Krokvatnet*, to *Kjølbatn* og *Gubbatjern*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se ovenfor No. 303, 314, 326, 333 og 344 samt Breve af 8 Decbr. 1497 og 5 Oktbr. 1501 nedenfor).

374.

1 Juni 1478.

Gladheim.

Ollom monnom thom som thetta bref sia edher høyra senda Tordh Torgersson ok Tostein Gunlekxsson laghrettes men q. g. ok sinæ kunnith gerande ath mydh warom a Gladem som ligger j Weghliidh sokn i Nomadal sagom ok beldom vppa ath the heldo handom saman af enne halfuo Narfue Narfuasson en af adro halfuo Torger Anundhsson kendes tha ford men bader skipth hafua watnom lawth tha Torger ford alth Krokwatnet ok ii Kyol watnen ok Gubba tyen skal ford Torger filgia thessom watnom frialsligha firir hwriom manne vndan aderd Narfue ok hans erwingia ok vnder Torger ok hans erwingia til ewerdeligha eygho ok alz afredes ok til sanninde her vm tha hengiom wi wor jnsigle firir thetta bref som giorth war manadaghen then trydia nest firir Botolsswkw anno dominj medlxxviii.

Bagpaa: lagt i retten paa Glaim imellum [den¹ omtvistende dele contra Björksgårdens ejo dele d. 12 Junij Ao. (16)97. Test.: N. Jonsen Kb. m. p. — Paa Segltremmorne kan læses til ewerdeligæ ægho oc alz a[frædes] fore hwæriwm manne wthan garzs oc innan, æk tha oc [adheræmpd] bion Jæppe oc Astrid ophanæmpdom Bench oc Ingeborg a og bagpaa samme: [Hi]jardarudh som ligger för

(¹) Igjen udsløttet.

To Mænd bevidne, at *Thorleif Neridssøn* og hans Hustru *Margit Aslesdatter* overgave til *Olaf Gestssøn* det Gods, som Thorleif havde oppebaaret efter *Gertrud Alfssdatter*.

Efter Orig. p. Papir p. Gavnø i Sjælland. Levning af 1ste Segl vedhænger; 2det mangler.

375.

16 Juni 1478.

[Valdres.]

Alle the godhe men som thetta breff se eder høra helsser iak Torssthen Ffridikson svoren lagrelthis men j Waldres qwidia gwds och sina. kvnger iak ffrornemder Torzsthen adh iak war ner herde och saagh oppa adh Torleff Neridhson och Margith Assle dotther eggin kona hans affhende Olaff Gesth son saa manggha peingga som ffrornemd Thorleff Neridhson op bar effther Gertrwde Alfss dotther primo j koo och j kviga och jj sodder och j bed och ix melle korn ok j kørlox gryttha jj nafræ j repe j kistha jj lya j øxe och thill yitter mera wissa oc sanind her wim hengiom wj war incigle ffore thetta breff som saa heta Thorssten Ffridixson och Engilbrich Laffranzson som giorth war a Bottholffz wikv affthan anno dominj mcdlxxviiij.

To Mænd kundgjøre, at *Gest Bjernessøn* solgte til *Redar Haraldssøn* og *Thorald Halvardssøn* en Del af *nordre Bakke* i *Nykirke Sogn* paa *Vestfolden* og oppebar Betalingen.

Efter defekt Orig. p. Papir i Deichm. Bibl. i Christiania. Begge Segl vedhænge.

376.

Uden Dag 1478.

Tunsberg.

Ollom monnom them som thette bref sia eder hoyre s[ender oc Paal] Cleinetson quedia gudz oc sine kwnnokt giorande at [wii warom] j Tunsbergh anno domini mcdlxxviii^o aff eyno halffu[o Gest Bierneson en aff adro halffuo] Redar Haraldson oc Torald Halwordson a synnodagen [nest sagom oc hoyrdom a] at titnemder Geest Bierneson solde forde Redar Hara[ldson oc Torald Halwordson] booll i nordre Bakke som ligger i Nykirkie soken [a Westfoldenne] for sexten mark ffryalst hemholt oc vkiærela[ust for hweriom manne fra sik] oc sin erwingia oc wnder forde Redar oc Torall[d oc there erwingia med lutuin] oc lunindom som till liggie eder haffue leget fran [forno oc nyio til ewerdeliga ego] oc altz affredis. kienness oc taa jeg forder Gest [at jeg haffwer wpboret hwern pening] forst oc offste oc ollom ther emellom effter tui s[om j kaup wart kom oc til saninde] her om hengia wii ware jncigell for thette b[ref som giort war] die oc aar som fyre sigher etc.

Thore Thorkelssøn, Lagmand i Stavanger, og 5 Lagretlemmænd i Ryfylke kundgjøre, at *Olaf Thorgeirssøn* ved fremlagte Breve har beviat, at *Aldingshage* i Gands Sogn (Höiland) eier den halve Aa (mellem Hage og Lutsi) med Fiskeri og Kvernstød, men det andet Kvernstød, som ligger nærmere *Lutsi* og Olafs Fader havde kjøbt, maa *Thronð Thorkelssøn* gjeløse for 6 Mark, og hvis han ikke vil betale dem, maa Olaf beholde Kvernstødet, til han har faaet sine Penge; derhos skal *Thronð* betale 6 Mark, fordi han satte Laas for Olafs Kvernhus.

Efter Vidiase p. Perg. (med 12 Segl) af 8 April 1605 i Bergens Museum.
(Se ovenfor No. 225, 323 og 332).

377.

21 Juni 1479.

Stavanger.

Alle mend dennom som dette breff see eller høre, sender Thour Terckilsen laugmand vdi Staffuanger, Erick Ericksen Hellie Haldworsenn, Thorsten Reidarsenn, Thorgier Odtzenn och Swend Odizen, suoren laugrettis mend y Ryfölcke q. g. och siune, kunnikt giørende at komb for osz och alle mennige laugrettid j Arnneguard vdi Staffuanger, mandagen nest effter S. Botholps dagh anno domini 1479: Oluff Thorgersen och thill thallede *thill Trund Torckilsenn och spurde hannom huj hand haffde sett laas for hans quernhuus, End Trond foræ sagde att thet gaff hans ffader loff all an, och vdoeffuer aaennæ oppa den siide som Aldinngs hage ligger, Teede och Oluff foræ breuff och skall med dännemendtz jndseigle saa, at ingen kand dennom rygge saa liudendis at Aldinngs hage som ligger j Gand sogen och Østraad skulle eie half aaene med fiskj och quernsted, Daa randsagit wij begge deris skiel och prouff aa beggj parther med ald laugrettis samblocke och (war) woris fulde domb, att effterdj breffue, som saa for os komb, demde wij halfue aaen atter till Aldinngs høige med fiskj och quernsted, End dj andre quernstad som nermer staar Lutzj som Oluffs fader *kiøffe haffde for sex marcker thennom skall Tronndt bethalle Oluff igen, Er dett saa at Trond will icke betalle dj 6 marc Oluff igen, daa skall Oluff foræ følgj quernstedit saa lenge at hand faar sin pendinge, End den fortørnelisse som Oluff haffuer hafft, att Thronð sette laas for hans quernhuus, der skall Thronð giffue 6 marc for och betalle en maanet eptther laugtinget vden andit sander kand findis end nu for os er kommit. Ennd huer som denne wor domb, riffuer eller reffser ander till skaade, haffue riffuct alle laugrettens domb och laugmandens ordskur. till sindingen henger wij woris jndseigle her neden for dette breuff actum anno die et loco vt supra,¹

(¹) Rasmus Lauritsøn, Sørenskriver over Stavangers Len, Nils paa Østraad, Lensmand i Gands Skibrede, Thorkel paa Gousell, Lensmand i Jothanns Skibrede,

og 10 Lagrettemænd i de nævnte Skibreder dømme paa Lutsi 8 April 1606 mellem Peder paa Gousell, Aasgud paa Holte og Niels paa Flöisnigh m. fl. paa den ene Side og paa den anden Oluf Jacobsen paa Suiland, Niels paa „Haige“ og deres Medciere angaaende Kvernebækken mellem Lutsi og „Haage“, som Niels paa „Hage“ nu bruger, men som ligger Lutsi nærmere. Oluf beviste ved de 4 fremlagte og indtagne Breve, at Halvparten af Bækken tilkom Haige fra gammel Tid og den anden halve Part var kjøbt af baas Forfædre og havde i 127 Aar upaaltalt fulgt Haige. Paa Spørgsmaal erklærede Peder Gousell ikke at have andre Breve til Modbevis end et Brev af Lagmanden i Ryfylke, udgivet i Kong Eriks 20de Regjeringsaar, hvilket dog kun angik Lutsi, men intet Bevis for, at de ved Lagthingsdommen idømte 2 Gange 6 Mark vare betalte, eller at Paatale var skeet hvert 10de Aar efter Loven. Efter Odelsbalkens 2det Kapitel blev Bækken tildømt Oluf, Niels og deres „Medbrødre“, da den upaaltalt havde fulgt Aldingshaige ikke allene i de udforderlige 60 Aar, men i den dobbelte Tid, og ikke blot i 3 å 4 men i 6 „Langfædres“ Tid, hvilke Oluf og Niels vidste at opregne fra den, der først kjøbte. Uagtet en Del af de fremlagte Breve ikke havde alle Segl i Behold, kunde dette dog ei gjøre deres Ægthed tvivlsom, da det viste sig, at de vare affaldne af Ælde og tildels laa løse i Æsken hos Brevene. — Ifølge senere Paaskrifter er Brevet irrovelagt paa Angaard Thingstue ved Sommerthinget for Gands Skibrede 21 Juni 1758 for H. B. Kolling og paa Gands Thingstue i Aastodssagen mellem Lutsi og Hage 11 Oktbr. 1763 for H. Weyer.

Pave Sixtus IV fornyer og stadfæster alle de Privilegier, der tidligere ere tilstaaede *Prædikebrødrene* og *Minoriterne*, navnlig med Hensyn til *Afsad* og *Absolution*, *Velynderes Gaver* og *Begravelse i Ordensdragten*, kirkelige *Beneficier* og *Inkvisitorer*, samt udvider alle Privilegier, der ere andre *Tiggerordener* indrømmede, til ogsaa at gjælde de to nævnte Ordener.

Indtaget i Brev af 2 Oktbr. 1482 nedenfor (Mascr. Barth. III (B) p. 159—71).
(Trykt i Waddings Annal. Miner. T. XIV p. 224—29, hvorfra Varianterne.)

378.

26 Juli 1479.

Rom (Vatikanet).

Sixtus episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. sacri Predicatorum et Minorum fratrum ordines instar duorum primorum fluminum a celestium voluptatum et amenitatum paradiso egredientium sacrosancte universalis ecclesie terram ne mundanarum cupiditatum et vitiorum calore areseat preclare doctrine virtuosorumque operum [et multiplicium¹ meritorum hymbribus irrigantes magis ac magis illam in dies fructuosam efficiunt. Hij sunt duo [Seraphin² qui in sublime contemplationis et [seraphici³ amoris alis elevati a terrenisque rebus abstracti [assiduo⁴ divinarum laudum clamore et immensorum beneficiorum humano generi a summo opifice deo exhibitorum declaratione ferventissimis predicationibus populos instruendo et ad celeste iter dirigendo insistentes multiplicata talenta eis credita domino

deo [imminende⁵ segetis animarum scilicet redemptoris nostri Jesu Christi preciosi sanguinis effusione redemptarum copiosos in horrea sancte ecclesie manipulos referunt. Hij sunt due tube per quas dominus precepit ad [pabulum⁶ sacri evangelii universum populum assiduis predicationibus advocare ut in omnem terram exiret sonus eorum et [redderent⁷ sibi populum acceptabilem [et⁸ bonorum operum sectatorem. Ad predictorum igitur Predicatorum et Minorum fratrum ordines quos eorum amplissimis⁹ et uberrimis fructibus quos in dei ecclesia continue afferunt pre ceteris paterna caritate diligimus nostre considerationis instantum dirigentes illa eis libenter concedimus que in eis optate [mentis¹⁰ fructum inducant et statum [earum¹¹ faciant pacificum et tranquillum, dudum siquidem ut ordinem eorundem professorum statui et quieti consuleremus motu proprio nonnullas litteras diversorum Romanorum pontificum predecessorum nostrorum dictis ordinibus concessas et in illis contenta approbavimus et quo ad [alia¹² declaravimus ampliavimus et extendimus ac nonnulla de novo eis concessimus prout in diversis nostris litteris desuper confectis plenius continetur, cum autem sicut postmodum accepimus per hujusmodi ampliationes declarationes extensiones et concessionem ad huc totali eorundem ordinum et illorum professorum quieti plene ut expedit non consulatur asseraturque a nonnullis per easdem litteras omnes gratias spirituales et temporales dictis ordinibus et eorum domibus et fratribus a predecessoribus nostris concessas approbatas non fore. Nos attenta meditatione pensantes quantum utilitatis ad exaltationem cristiane fidei et evangelice veritatis ordinum predictorum professores hactenus [attulerunt¹³ et afferre valeant adjuvante domino in futurum ac propterea volentes ut tenemur eorum tranquillitati uberius providere motu simili non ad ipsorum fratrum et sororum aut alterius pro eis nobis super hoc oblate petitionis instantiam sed de nostra mera liberalitate et ex certa [nostra¹⁴ scientia quas-cumque litteras et gratias spirituales et temporales concessionem et indulgentias ac peccatorum remissionem in genere vel in specie fratribus [vel¹⁵ sororibus Predicatorum et Minorum ordinum ac domorum eorundem necnon visitantibus eorum ecclesias¹⁶ capellas et oratoria concessas quarum tenorem ac si de verbo ad verbum presentibus insererentur [habere¹⁷ volumus pro expresso presentium tenore approbamus et robur firmitatis perpetue obtinere [debere¹⁸ decernimus proque potiori cautela apostolica auctoritate de novo juxta litterarum desuper concessarum continentiam et [tenore¹⁹ concedimus et largimur, et ut ecclesie domus et oratoria Predicatorum et Minorum ordinum predictorum per universum orbem constructe et edificate et que construi et

edificari [contigerit¹⁸ in futurum congrua devotione [et veneratione⁸ a Christi fidelibus visitentur ac que imperfecte sunt perficiantur et ad complementum deducantur ac complete conserventur et manteneantur nec non paramentis et aliis ad divinum cultum [inibi⁸ necessariis debite ornentur ipsique Christi fideles ad dictas ecclesias eo libentius confluant et ad premissa manus promptius porrigant adjutrices quo ex hoc ibidem dono celestis gratie¹⁹ conspexerint se refectos de [omnipotentia dei²⁰ ac beatorum²¹ Petri et Pauli auctoritate confisi universis et singulis Christi fidelibus utriusque sexus vere penitentibus et confessis qui ecclesias et oratoria domorum fratrum predictorum in singulis sancti [Domiti²² et sancti Francisci centum annos et totidem quadragenas et in sanctorum Petri [magistrorum²³ Thome de Aquino Vincentij et sancte [Katherine²⁴ de Senis ac sanctorum Anthonii de Padua [et⁸ Ludovici episcopi Bernhardini et sancte Clare et beate Elizabeth²⁵ festivitatum diebus a primis vespers et per [totam²⁶ diem ipsarum festivitatum quinquaginta annos et totidem quadragenas devote visitaverint annuatim et manus ad premissa aut eorum aliqua porrexerint adjutrices de injunctis eis penitentiis misericorditer [in domino²⁷ relaxamus presentibus perpetuis futuris temporibus valituris et ut predictorum Predicatorum et Minorum ordinum fratres tanto ferventius divinis beneplacitis insistant [ut⁸ quanto majoribus se viderint spiritualibus gratiis fore munitos omnibus et singulis Predicatorum et Minorum ordinum predictorum professoribus qui nunc [sunt⁸ et pro tempore perpetuo erunt ut confessor idoneus eorundem ordinum quem quilibet pro se de sui superioris licentia duxerit eligendum eorundem diligenter confessione audita pro commissis per eos excessibus et peccatis semel in vita in forma confessionalis per nos edita in mortis [vero⁸ articulo plenariam absolutionem et peccatorum hujusmodi remissionem impendere valeat, etiamsi ante factam eorundem²⁸ professionem eos decedere contingeret similibus motu scientia et auctoritate indulgemus, facultatem vero a predecessoris nostris concessam, magistro generali [et⁸ prioribus provincialibus et conventualibus ac eorum vicariis [Predicatorum et generali ac provincialibus ministris et eorum vicariis⁸ nec non custodibus Minorum ordinum predictorum super absolutione fratrum eorundem ordinum suorum et dispensatione cum eisdem in quibuscumque casibus preterquam illis pro quibus essent ad sedem apostolicam mittendi et per nos approbatam [tum declaratorum²⁹ casuum pro quibus mittendi sunt perstringentes volumus quod magister et minister generales [prefati et eorum³⁰ vicarii et illi quibus ipsi [magister et minister generales⁸ pro tempore [id⁸ duxerint committendum duntaxat et non

alii facultate predicta de cetero uti possint illam omnibus aliis penitus adimittentes. Et ne propter monasteria monialium seu sororum sub cura et institutis ordinis predicti fratrum Predicatorum et sancte Clare seu sancti Damiani [et sancti Francisci de penitentia nuncupatorum³ ordinum sub [eorundem³¹ fratrum Minorum³² cura [et sancti Dominici de gentia³³ utriusque sexus personas contingat eorundem fratrum quietem [conturbari³⁴ motu scientia et auctoritate predictis statuimus quod huiusmodi monasteria et loca eorumque abbatisse [et³ priorisse procuratores syndici oblatis et utriusque³⁵ ordinis predicti de penitentia nuncupati persone predictae eisdem privilegiis³⁶ immunitatibus gratiis favoribus concessionibus [facultatibus et³ indultis spiritualibus et temporalibus predictis fratrum Predicatorum et Minorum ordinibus ac illorum professoribus domibus et locis ac procuratoribus³⁶ sindicis oblatis et [commissis³⁷ seu aliis quomodolibet per predecessores nostros aut nos hactenus concessis et in posterum concedendis, quavis auctoritate quatinus earum sexui et statui non contradicant libere et licite uti possint et debeant in omnibus et per omnia prorsus et sine ulla differentia ac si eisdem monasteriis locis et personis abbatissis sindicis [et³ procuratoribus oblatis et commissis³⁷ sororum et monialium eorundem ac [personas³⁸ utriusque sexus de penitentia huiusmodi nominatim concessae forent et concederentur expresse; Preterea quia ut intelleximus exortis nonnunquam controversiis inter locorum ordinarios eorumque vicarios seu officiales³⁶ curatos et fratres predictorum ordinum variis occasionibus locorum ordinarii [eorum³⁹ vicarii seu officiales³⁶ curati predicti ne Christi fideles fratribus ipsis pias elemosinas erogare presumant, [presuadere et⁴⁰ etiam sub censuris inhibere ac erogantes excommunicatos fore predicare seu predicari facere seu pronunciare presumunt locorum ordinariis [eorum³⁹ vicariis seu officialibus et curatis predictis ac etiam aliis quibuscunque dicta auctoritate mandamus ut ab huiusmodi persuasionibus inhibitionibus et mandatis de cetero prorsus et omnino abstineant decernentes inhibitiones ipsas et mandata nullius existere firmitatis et illis contravenientes censuris huiusmodi minime ligari ac eosdem persuadentes et inhibentes mandatoque nostro huiusmodi obtemperare non curentes nisi penituerint et persuasiones ac inhibitiones et [predicata revocaverit⁴¹ infra triduum postquam desuper requisiti fuerint eo ipso ordinarios [interdicti⁴² ingressus ecclesie et suspensionis a regimine et administratione ecclesiarum suarum alios vero inferiores ab eis excommunicationis sententiam incurrere, cum⁴³ nonnulli ad ordines predictos Predicatorum et Minorum specialem gerentes devotionis affectum eorum cadavera cum habitu fratrum Predi-

catorum vel Minorum seu fratrum vel sororum de penitentia utriusque ordinis predictorum sepeliri mandent et persepe antequam moriantur habitum huiusmodi eis postulant exhiberi decernimus habitum huiusmodi per priorem domus ordinis Predicatorum aut guardianum domus ordinis Minorum loci in quo tales decedere [continget⁴⁴ vel per superiorem prelatum ipsorum ordinum et domorum seu prioratus et guardianie vel cui [ipsi⁴⁵ duxerint committendum dumtaxat et non per alium quavis auctoritate vel prelatione fungentem exhiberi debere qui predictum habitum recipientibus [declarere⁴⁶ teneatur apud eorum ordinum ecclesias debere sepeliri in eorum obitu quorum habitum [suspiciant⁴⁷ et illorum sic indutorum cadavera⁴⁸ discooperta nullo pallio vel tegumento super imposito cum habitu huiusmodi ad sepulturam deferri posse ordinariorum etiam sub censuris prohibitione et ordinatione locorum quolibet in contrarium edita non obstante quas quo ad hoc modificamus, et ne ex habilitationibus ad unum vel plura beneficia ecclesiastica in titulum vel comendam obtinenda cum facultate ut interim donec illa [consequantur⁴⁹ pro capellanis aliorum in [beneficiis ecclesiasticis⁵⁰ deservire et quod etiam postquam beneficia huiusmodi assecuti fuerint in domibus dicti ordinis residere cameras habere in illis ac in generalibus [et provincialibus⁵¹ capitulis fratrum eorundem Predicatorum et Minorum ordinum vocem activam et passivam habere ac privilegiis favoribus gratiis et indultis concessis ipsorum ordinum professoribus gaudere possint prefatis ordinibus et illorum professoribus gravamen inferatur eisdem motu et auctoritate decernimus huiusmodi concessas et quas⁵¹ concedi contigerit [habilitationem⁵² litteras intelligi et interpretari debere ut fratres ipsi quibus littere huiusmodi concesse sunt [concederentur⁵³ in posterum quandocumque per sedem predictam postquam [predictum⁵⁴ beneficium adepti fuerint pacifice aut pro capellanis in aliquibus ecclesiis ceperint deservire concessionibus predictis prout vocem activam et passivam residentiam in domibus dictorum ordinum ac retentionem dictarum domorum camerarum et alia [que⁵⁵ ordinum prefatorum sunt [concernant⁵⁶ de [dictorum⁵⁷ ordinum prelatorum consensu dumtaxat gaudere possint et non alias nec alio modo idem statuentes de promotis ad cathedrales etiam titulares appellatas ecclesias et alias ecclesiasticas dignitates, ceterum ut [predictorum⁵⁸ ordinum professores qui inquisitores heretice pravitatis pro tempore in diversis mundi partibus deputantur tanto diligentius eorum officia studeant exercere ac ab illicitis et eis prohibitis abstinere quanto cognoverint posse eorum errores facilius corrigi et puniri quod magister Predicatorum et minister Minorum ordinum predictorum generales

prefati nunc et pro tempore existentes gesta pro tempore per ipsos inquisitores suorum ordinum respective examinare et querelas contra illos propositas audire et super illis quantum eis justum et equum videbitur statuere [et ordinare et si in aliquo eos deliquisse invenerint illos juxta excessuum exigentiam etiam per eorum ab officio amotionem ac alias corrigere et punire dictosque inquisitores secundum quod equum et justum aut necessarium videbitur⁸ non tamen in una [eadem⁹ diocesi multiplicare libere et licite valeant et Predicatorum in Minorum et e contra Minorum ordinum predicatorum inquisitores in Predicatorum ordinum hujusmodi professores quoscumque officio inquisitionis hujusmodi fungi illudque exercere nulla tenus [possunt¹⁰ absque sedis apostolice licentia speciali de presentibus litteris specificam et expressam faciente mentionem. Postremo quia Predicatorum et Minorum fratrum predicatorum ordinum professores pro fidei catholice dilatione incremento et defensione continue indefesse laborant et eorum exemplari vita predicationibus verbi dei audientia confessionum sana doctrina assidua sacrarum litterarum instructione et devota divinarum officiorum celebratione hereticorum extirpatione aliisque innumeris piis operationibus pro ceteris ordinum mendicantium professoribus fructus in ecclesia dei salutares copiosius attulerunt hactenus et continue afferre non cessant atque allaturos in futurum deo propitio spe firma tenemus; Et propterea convenit ut ipsi pro ceteris ampliores favores et gratiarum prerogativas a prefata sede recipiant et reportent aliorumque ordinum mendicantium indultis et privilegiis apud sedem prefatam gaudeant ne illis inferiores⁶¹ videantur omnes et singulas gratias [et⁸ concessiones [indulgentias et⁹ peccatorum remissiones immunitates exemptiones facultates privilegia et indulta spiritualia et temporalia qualiacumque sint Heremitarum sancti Augustini et Carmelitarum ac servorum beato Marie fratrum ordinibus et illorum ecclesiis³⁶ oratoriis et domibus prioribus fratribus et sororibus conversis et oblatis [ac⁸ utriusque sexus personis de penitentia nuncupatis³⁶ a predecessoribus nostris Romanis pontificibus predictis et a nobis aut aliis auctoritatem habentibus, que omnia ac si nominatim exprimerentur haberi hic volumus pro sufficienter expressis conjunctim vel divisim in genere vel in communi concessa eisdem et eorum cuilibet Predicatorum et Minorum fratrum ordinibus domibus ecclesiis oratoriis generali magistro³⁶ ministro prioribus et ministris provincialibus conventualibus prioribus³⁶ guardianis sororibus oblatis conversis et utriusque sexus tertii ordinis seu de penitentia nuncupatis et aliis eorundem ordinum personis de novo concedimus et in eis locum habere volumus ac si eisdem nominatim directe et expresse

concessa fuissent mandantes etiam motu scientia et auctoritate predictis ut dum privilegiorum indulgentiarum prerogativarum [confessionum⁶³ exemptionum immunitatum facultatum et indultorum dictorum fratrum Heremitarum sancti Augustini Carmelitarum et servorum [sancte⁶³ Marie originales littere seu transumpta authentica ex illis pro et in favorem ecclesiarum domorum et fratrum predictorum Predicatorum et Minorum ordinum adducerentur vel exhiberentur eadem fides indubia adhibeatur tam in iudicio quam extra iudicium et aliis locis quibus opus fuerit ac si pro et in favorem dictorum ordinum ecclesiarum domorum et fratrum Predicatorum et Minorum a sede apostolica emanassent ac eis et cuilibet ipsorum fuissent immediate concessae inhibentes districtius ipsis locorum ordinariis sub interdicti ingressus ecclesie et [suspensione⁶⁴ a regimine et administratione suorum ecclesiarum ac parochialium ecclesiarum rectoribus et aliis quibuscumque sub excommunicationis latescentiam et privationis earundem parochialium ecclesiarum et omnium aliorum beneficiorum ecclesiasticorum que obtinent nec non [inhabilitationum⁶⁵ ad illa et alia in posterum obtinenda penis eo ipso [qui⁶⁶ contrafecerint incurrendis ne personis quibuscumque ecclesiasticis vel secularibus in genere vel in specie directe vel indirecte aliquid inibeamt precipiant ordinent vel statuunt quo minus ordines predicti illorum domus et professores predictis gratis [eis⁶⁷ concessis libere uti possint, non obstantibus quibuscumque apostolicis suspensionibus [renovationibus⁶⁸ [et⁶⁸ restitutionibus ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus nec non Parisiensium et aliorum locorum generalium studiorum universitatibus et curie [vicegeren. Avinionen.⁶⁹ et quibusvis ordinariis prelatibus ac personis concessis et concedendis litteris et privilegiis ac per illos deputatis in eis conservatoribus privilegiorum huiusmodi facultatibus et jurisdictione cum quibusvis clausulis etiam derogatoriis derogatoriis et fortioribus et insolitis quibus omnibus illa etiam si de eis eorumque totis tenoribus et datis non per huiusmodi generales clausulas etiam specialem mentionem importantes sed specifica et individua ac de verbo ad verbum seu quevis alia mentio habenda esset presentibus pro expressis habentes illis [aliis⁷⁰ in suo robore permansuris quo ad premissa specificae et nominatim derogamus et ea nemini in prejudicium premissorum suffragari posse aut debere ac irritum et inane quicquid secus contigerit attemptari decernimus nec non omnibus illis que in dictis litteris nostris prefatis ordinibus concessis volumus non obstat ceterisque contrariis quibuscumque. Verum quia difficile foret presentes litteras ad singulas provincias originaliter [destinare⁷¹ volumus et dicta auctoritate decernimus,

quod transumptis earum manu notarii publici et curie causarum camere apostolice auditoris vel protectoris qui est [et qui⁷² pro tempore erit aut alicujus archiepiscopalis vel episcopalis seu cujuscumque in dignitate constituti sigillo munitis ea prorsus in judicio [vel⁷³ extra ubicumque exhibita vel ostensa fuerint fides adhibeatur indubia ac si ipse originales littere forent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam [nostrorum approbationum constitutionum concessionum largitionum indulti perstrictionum voluntatis ademptionum⁷⁴ statuti mandati decreti inhibitionis et derogationis infringere vel ei ausu lemerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo nono, septimo Kalendas Augusti pontificatus nostri anno octavo.

(¹) ac multiplicum. — (²) Seraphim. — (³) sacrificii. — (⁴) assidue. — (⁵) mundæ. — (⁶) populum. — (⁷) redderet. — (⁸) mangler. — (⁹) meritis tilfoies. — (¹⁰) quietis. — (¹¹) eorum. — (¹²) aliqua. — (¹³) attulere. — (¹⁴) et. — (¹⁵) et tilf. — (¹⁶) haberi. — (¹⁷) tenorem. — (¹⁸) continget. — (¹⁹) uberius tilfoies. — (²⁰) omnipotentis dei misericordia. — (²¹) apostolorum ejus tilf. — (²²) Dominici. — (²³) martyris. — (²⁴) Catarinæ. — (²⁵) Elisabethæ. — (²⁶) totum. — (²⁷) nunc. — (²⁸) ordinum tilf. — (²⁹) cum declaratione. — (³⁰) eorumque. — (³¹) ejusdem. — (³²) ordinis tilf. — (³³) degentia et sancti Dominici et sancti Francisci de pœnitentia nuncupatorum ordinum. — (³⁴) turbari. — (³⁵) tertii. — (³⁶) et tilf. — (³⁷) conversis. — (³⁸) personis. — (³⁹) eorumque. — (⁴⁰) suadere ac. — (⁴¹) prædicta revocaverint. — (⁴²) interdictum. — (⁴³) autem tilf. — (⁴⁴) contingeret. — (⁴⁵) illi. — (⁴⁶) declarare. — (⁴⁷) suscipiunt. — (⁴⁸) sic tilf. — (⁴⁹) assequantur. — (⁵⁰) beneficio. — (⁵¹) eis tilf. — (⁵²) habilitationis. — (⁵³) et concedentur. — (⁵⁴) aliquod. — (⁵⁵) commoda. — (⁵⁶) concernentia. — (⁵⁷) eorumdem. — (⁵⁸) dictorum. — (⁵⁹) eademque. — (⁶⁰) possint. — (⁶¹) esse tilf. — (⁶²) concessionum. — (⁶³) beatæ. — (⁶⁴) suspensionis. — (⁶⁵) inhabilitationis. — (⁶⁶) quod. — (⁶⁷) sibi. — (⁶⁸) revocationibus. — (⁶⁹) vicegerentiæ Avenionis. — (⁷⁰) alias. — (⁷¹) destinari. — (⁷²) vel. — (⁷³) et. — (⁷⁴) nostræ approbationis, constitutionis, concessionis, largitionis, indulti, præscriptionis, voluntatis, ademptionis.

Fire Lagrettemænd paa Nes (paa Hedemarken) erkjende, at de for 16 Aar siden vare tilstede, da *Gudbrand Aslessøn* og hans Søster *Marit* solgte til *Per Lafranssøn*, hvad de eiede i *Solberg* i *Fjelds Sogn* paa *Thoten*, og oppebare Betalingen, samt at de aldrig hørte, at Gaarden havde været pantsat til *Helliglegems Gilde*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 2det Segl mangler; No. 1, 3 og 4 vedhænge udydelige. (Seglremmerne skaarne af et Brev fra *Thoten* fra 15de Aarh.).

379.

[c. 1470—80.]

[Thoten.]

Ollom monnum som thette breff se eller høre bekenis vy effter skrifne lorellis men þa Nes som er Asle Ormson *Houardson Per Nilson Amund Person at vy *alh vj vore þa Hoffuyn þa Nes sancte Hans dag vy(s)t ffyre xvi aar syden hørde vj ok saaghe handeband teyre Gubrand Asleson ok Marith søster hans at te sölde Per Laransson teris part som te aale y Solbyorg som liger y Ffyels søkn þa Tolen item gæff Per ffornefmfde Gubrand en iii punds (ketil?) ok iiil alne klede Marith søster hans en spans *ketis 3 punds grote i koo ok andre peningh som tem baade samfde om. item kendis Gubrand ok syster hans at te hade ffeath mynste penyng ok meyre som (y) kaup teris kom. item kendis vy ffornefmfde men at vy aldri hørde at Solbyorg var nokon tyd þantseth tyl Hellekons gylde y vore daghe. Tyl yter meyre vissen ok sanig ta henge vy ffornefmde men vor insygle*nedem fføre thet(te) breff som gyort var aar ok dag som fføre slaar¹.

(¹) Skrevet med samme Haand som No. 467 i Dipl. Norv. VII.

To Lagrettemænd bevidne, at de have hørt Frode Thordssøns og Jon Arnessøns Erkjendelse af at have solgt hele Frøsater (nu Frøslid) paa Vestthorpen i Ullensakers Sogn i Land til Eirik Erlingssøn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

380.

2 April 1480.

Ornes (Odnes).

Þet se ollom godhom monnom kunnickt ath mith Kitill Þordsson ok Fingarder Østæinsson togretles men warom a Ornesse a paska dagh [i Lande¹ ath Frode Þordesson kendes þa ok fyrmæir hafdo mith worit a østre Torppom ok hørt wider kennigh Jon Arnesson ath þæir bader hafdo sælt med ja ok handerbande Eirikke Ellingssyni æt *Frøsater er ligger a weste Torppom j Willensaker sokn frialst ok hemok firi huorium manne med ollom þeim lutum ok lunnyndom som ligghe æder legit hafuer fra forno ok nyio wtten gars ok jnnen. kendes ok fyrnemder Jon ok Frode med handerbande ath þæir hafdo wpboret af fyrnemdom Eirikke fyrste penigh ok øfte ok alla þa som j kaup þære kom [fore¹ fyrnemth alth Frøsæther. fore sannynde skuld her wm sette mith okkar jncigle fore þetta bref er giort war a Ornesse j Lande a paska dagh anno domini m^o cd lxxx.

Bagpaa: Efter hans Kongl. Ma: naadte Commissions forretning, ehr den gaard Frøszlie besøgt d: 24 Sept: 1667: ehr mig ahnviist dete, testerer I. Bang m.pp.

(¹) Tilskrevet over Linien.

To Mænd kundgjøre, at *Lidoard Anundssøn* solgte til *Aasvold Vetelidssøn* et Fiskevand, der heder *Lillevand* i Skylesliden (Thelemarken).

Efter Orig. p. Perg. i d. Deichmanske Bibl. i Christiania. 1 Segl (geistligt¹) vedhænger; No. 2 og 3 mangle.

381. 19 Februar 1481. Byrte (Mo).

Ollom monnom them som thettæ breff see aller høræ kenness Halwardhæ Redharsson ok Grothga(r)dhæ *Boynsson warum i ²hwa ok sagom ok hey(r)dhom a ath Lithwordhæ Anundhsson seldhæ Osswaldh Wæthælitthsson eth ffysska wantth som hether Lillæ wantth som eutther Skylesslidhen fulth ok frelstth fra segh ok synom arwigghom wadher fornemdhæ Asswaldh ok hans erwichhæ tilæwerdhælighæ eghe ok als affrædhæ. til sanindhæ her wm hegghæ wi warth insigle floor thetta breff som ghorth war a Byrttha manædhagen nesth fyre Lawpar-messo dhaghen anno domini mcdlxxx primo.

(¹) I Seglet sees den korsfæstede St. Andreas; Omskriften er: S. Andres Henechini presbiteri.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Björn Alvessøn* erkjendte at have solgt til *Halvard Helgessøn* 4 Markbol Jord i *Øvre Dyssjaa* i Hjertdal og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Røyndal i Øyfeld. Begge Segl mangle.

382. 22 Marts 1481. Hjertdal.

Ollom monnom them som thetta b(re)ff see ædher høræ tha kennes iak Aslagh Aslachson och [Soluæ¹ Anstenson sorina lagharellis mæn q. g. oc synæ kwnooth gærende ath meer varom vpa . . . ² [j Her]dalsoken [torsdaghin nesth for Maria messo j fasthan³ anno domini mcdlxxxi⁰ tha soghom mer a hærdom vpa ath huldo hando saman æff eno halffwo Biorn⁴ Alueson oc en eff andro Halwardh Helghe(son) medh thy skyldh ordh ath fornempdh Biorn⁴ Alluesson soldhe optanemdhæ Halwardher Helgheson iiii mark bool iordher j æffwre Dyssia som liggher (j) Herdalsoken fralstth och hem holth for hweriom manna for vtan gardz och jnan medh allom ludom oc lunindom som liggher oc lighath hæffwer fra forna och nyææ vthan alth aff rædhis och fra sik och synom ærwingom och vndher fornempdhæ Halwardh och hans æ(r)winghom till ewerdolighen æghæ. jtem kendes tha fornempdhæ Byorn⁴ Allwoson j sama handa bande ath han hæfde⁵ vp burit æff optanempdhæ Halwardh færstha penigha oc æstha oc alle thes mellan som j kophth theras kom. Till saninde her om (henge)

vi wor incigle for thetta breff som gior war dagh oc aar som føre sigher.

(¹) Fra [skrevet med andet Blæk over Linien, efter at det, der først har staaet, er udskrabt. — (²) Udskrabt. — (³) Fra [overstreget med andet Blæk. — (⁴) Med andet Blæk forandret til: Bierne. — (⁵) Først har der staaet: halfwer.

Tre Lagrettemænd kundgjøre, at *Thollef Halgrimssøn og Helge Gestssøn* gjorde Mageskifte indbyrdes, hvorved den sidste erholdt 4 Löbsland i *Gestrud* (Hiterdal).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

383.

15 Septbr. 1481.

Rygin.

Ollom monnom them som thetta breff see ædher hæær sendher Odh Asgerson Tolleff Tollefson Torger Helgheson sorina lagarettis men q. g. oc synæ kunnocth gerende ath mer vorom j Rygina prestegardhen lygherdaghin nesth ephther korsmesso om hæsten anno domini mcdlxxxi^o. Soghom mer oc hordom a theres ia och hande bande aff eno halfwo Tolleff Halgrim son en andre halfwo Helghe Gestson med thy skyld orde ath the giordhe iordhe bæthæ synæ millan vnthe tha Tolleff Halgrimson fornempde Helie Gesthson iiii laupislandh iordher i Gestrudh fra sik oc synom æruinghom oc vndher aphanempder Helighe Gestson oc hans æruinghom til æwerdeligen ægia med allom ludom oc lunnindo(m) vtan gardz och innan som før ligath haffwer fra forna oc nyo frælst hæ och hemholth for hwerio manna till sannindhe her om tha hengom mer worth insigle for thetta breff som giorth war dagh oc aar som før sigher.

Pave *Sixtus IV* fordømmer den af en Del Guds Ords Forkyndere i Lombardiet, der tilhøre forskjellige Ordener, udtalte Paastand, at Kirkens Høitideligholdelse af *Jomfru Marias Undfangelse* kun sigter til en sændelig Undfangelse eller Helliggjørelse og ikke til hendes *Frihed for Aroesynd*, hvorom der endog er publiceret Skrifter; Tilhængere af disse falske Lærdomme erklæres *excommunicerede*, og nærværende Brev befales kundgjort i Kirkerne.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III. (D) p. 267–70 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i Waddings Annal. Minor. Tom. XIV p. 310–11, hvorfra Varianten).

384.

12 Oktbr. 1481. Rom (Vatikanet).

Sixtus episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. Grave nimis gerimus et molestum cum sinistra nobis de qui-

busvis ecclesiasticis personis referuntur, [sed¹ in eorum qui ad predicandum verbum dei sunt deputati excessibus predicando commissis eo gravius provocamur quo illi periculosius remanent incorrecti cum facile deleri nequeant qui multorum cordibus [sic² publice predicando diffusius et dampnabilius [imprimuntur³ errores, sane sicut accepimus nonnulli diversorum ordinum professores ad predicandum verbum dei in diversis civitatibus⁴ partium Lombardie deputati non ignari quod sancta Romana ecclesia de intemerate semperque virginis gloriose [Marie⁵ conceptione festum celebrat ac speciale et proprium officium ordinavit in eorum predicationibus ad populum publice affirmare hactenus non erubuerunt et quotidie predicare non cessant astanto populi multitudine omnes illos qui tenent et affirmant eandem gloriosam et immaculatam dei genitricem virginem Mariam absque peccati originalis macula fuisse conceptam hereticos esse et ipsam [sanctam⁵ Romanam ecclesiam solam spiritualem conceptionem seu sanctificationem ejusdem virginis Marie celebrare ac hujusmodi eorum predicationibus non contenti confectos super hiis suis assertionibus libros in publicum ediderunt ex quorum predicationibus et assertionibus hujusmodi non levia scandala in partibus illis in mentibus Christi fidelium sunt exorta et majora exoriri formidantur in dies. Nos igitur hujusmodi temerariis ausibus et perversis ac a veritate penitus alienis assertionibus et scandalis que exinde in dei ecclesia exoriri possent quantum nobis ex alto conceditur obviare volentes motu proprio non ad alicuius nobis super hoc [oblate⁶ petitionis instantiam sed de nostra mera deliberatione hujusmodi assertiones Predicatorum eorundem et aliorum quorumlibet qui affirmare presumerent eandem sanctam Romanam ecclesiam de spiritali dumtaxat conceptione et sanctificatione ejusdem virginis gloriose festum celebrare et eos qui crederent [et tenerent⁵ eandem dei genitricem ab originalis peccati macula in sua conceptione [perservatam⁷ fuisse propterea alicuius heresis labe pollutos fore utpote falsas et erroneas ac a veritate alienas editosque desuper libros [predictos⁸ id continentes auctoritate apostolica presentium tenore reprobamus et dampnamus, ac motu et auctoritate predictis statuimus et ordinamus quod predicatorum verbi dei et quicumque alii cujuscumque gradus ordinis et conditionis fuerint qui de cetero ausu temerario presumpserint in eorum predicationibus ad populum seu alias quomodolibet affirmare hujusmodi per nos sic reprobatas et dampnatas assertiones et opiniones veras esse aut dictos libros pro veris legere tenere vel habere postquam de presentibus scientiam habuerint excommunicationis sententiam et eterne maledictionis penam eo ipso incurrant a qua ab

alio quam a Romano pontifice et illius proprio ore expressa causa huiusmodi propter quam censuras [huiusmodi⁵ predictas incurrerint nisi in mortis articulo constituti nequeant absolutionis beneficium obtinere, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus⁸ contrariis quibuscumque, seu si aliquibus communiter vel divisim a sede apostolica indultum existat quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem⁹ et ne de premissis [aliquibus¹⁰ valeant ignorantiam allegare volumus quod locorum ordinarii presentes litteras in ecclesiis [consistentes¹¹ in eorum civitatibus et suarum diocesum locis insignibus dum major inibi populi multitudo ad divina convenerit ac sermonibus ad populum mandent et faciant publicari, preterea quia difficile foret presentes litteras ad singula loca in quibus expediens [fuerit¹² deferre etiam volumus et dicta auctoritate decernimus quod earundem transumpto manu publici notarii confecto et autentificato ac alicuius prelati ecclesiastici sigillo munito ubique stetur prout staretur eisdem originalibus litteris si forent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre reprobationis dampnationis statuti ordinationis voluntatis et decreti infringere vel ei ausu temerario contraire, siquis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice m.^o cccc.^o lxxxij.^o [quarto Idus Octobrum⁵ pontificatus nostri anno undecimo.

(¹) seu. — (²) si. — (³) imprimantur. — (⁴) et locis tilföies. — (⁵) mangler. — (⁶) oblatam. — (⁷) præservatam. — (⁸) apostolicis tilföies. — (⁹) Her tilföies: pari damnationi et censuræ subjicientes illos, qui prædicare, docere aut alias verbo vel scripto affirmare præsumerent, hæreticum fore, credere eandem virginem gloriosam a peccati originalis macula præservatam non fuisse: — (¹⁰) aliqui. — (¹¹) consistentibus. — (¹²) foret.

Dr. Johannes Prioris, Canonicus, pavelig Capellan og Generalanditor, udsteder paa Begjæring af Broder Natalis de Pomeret, Commissar for den hele Ultramontane Observantafdeling af Minoriterordenen, en fuldstændig Notarialgjenpart af tre Pavebreve og angiver Indholdet af flere andre, alle indeholdende Privilegier og Begunstigelser for Ordenen.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 158—84 af en Afskr. fra Aar 1500.

385.

2 Oktbr. 1482. Rom (Vatikanet).

In nomine domini amen. Noverint universi et singuli presentes litteras sive presens publicum transumpti instrumentum inspecturi

visuri lecturi pariter et audituri quod nos Johannes Prioris decretorum doctor basilice beate Marie majoris de Urbe canonicus sanctissimi domini pape capellanus ipsiusque et ejus camerarij nec non curie causarum camere apostolice generalis auditor ad venerandi patris fratris Natalis de Pomeret totius ordinis fratrum Minorum familie Ultramontane de observantia commissarii instantia omnes et singulos sua communiter vel divisim interesse putantes eorumque procuratores si qui tunc erant in Romana curia pro eisdem ad videndum et audiendum nonnullas litteras apostolicas sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti pape quarti aliorumque diversorum Romanorum pontificum ipsius predecessorum infrascriptas transumi et exemplari ac in publicam transumpti formam redigi mandari nostramque ordinariam auctoritatem per nos ut moris est interponi vel dicendum et causam siquam habebant rationabilem quare premissa minime fieri debebant allegandum per audientiam publicam litterarum contradictiarum ejusdem domini nostri pape citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem videlicet ad diem et horam infrascriptos quibus advenientibus comparuit in judicio coram nobis prefatus frater Natalis commissarius et quandam citationem audientie pergameni cedulam per eum primitus datam in citatorum in eadem contentorum contumaciam dictas litteras apostolicas ut moris est bullatas sanas et integras non cancellatas in scriptis infrascripti tenoris produxit et presentavit ipsasque transumi et exemplari ac in publicam transumpti formam redigi mandari per nos instantier postulavit et requisivit. Tenores vero litterarum apostolicarum predictarum de verbo ad verbum sequuntur et sunt tales. [*Her følger Brevet No. 378 ovenfor, derpaa .et endnu utrykt Brev af 20 August 1247 samt endelig Brevet No. 353 ovenfor.*] Sequuntur alie clause litterarum apostolicarum per nos receptarum quarum copiam ponere de verbo ad verbum esset longum et diffusum solum et dumtaxat summas ipsarum indulgentiarum de verbo ad verbum legimus et perlegi fecimus in dictis litteris apostolicis diversorum Romanorum pontificum sancte Romane ecclesie *qui sic sequuntur seriatim. Gregorius papa nonus¹ stigmata beati Francisci approbavit detrahentes eisdem excommunicavit et omnibus Christi fidelibus in festivitate sancti Francisci eorum ecclesias visitantibus triginta annos de vera indulgentia annis singulis concessit prefatus Gregorius omnibus habentibus apud se reliquias ejusdem sancti Francisci et aliorum sanctorum ejusdem ordinis et debito cultu honorantibus ac ad ipsas decorandas vel fabricas ecclesiarum suarum manus porrigentibus adjutrices remissionem omnium peccatorum suorum in articulo mortis concessit. — Alexander papa quartus² in festi-

vitatibus translationum sanctorum et sanctarum dicti ordinis Christi fidelibus ecclesias visitantibus ducentos annos de indulgentia concessit. Alexander prefatus Christi fidelibus predictis divinum officium et missas in earum ecclesiis audientibus centum dies de indulgentia concessit et similiter audientibus eorum predicationes xl dies item papa prefatus fratres hospitantibus naula et passagia solventibus xl annos de indulgentia. — Martinus papa quartus³ concessit visitantibus eorum ecclesias tam in festivitibus domini nostri quam in festivitibus beate Marie virginis et sanctorum apostolorum Petri et Pauli et Johannis baptiste nec non sanctorum et sanctarum ipsius ordinis et in ipsorum translationibus xl annos et xij quadragenas. — Johannes papa xxij⁴ qui beatum Ludovicum canonizavit ad illorum ecclesias in festivitibus domini nostri et beate Marie virginis ac beati Johannis baptiste et omnium apostolorum sanctorumque et sanctarum ipsius ordinis et in ipsius sancti Ludovici festivitate venientibus xl annos de indulgentia. — Nicholaus papa tertius⁵ in festivitibus suprascriptis xl annos et in omnibus diebus centum dies et pro reparatione ecclesiarum et conventuum porrigentibus manus adjutrices xl annos et dies centum de vera indulgentia concessit, idem papa omnibus qui moriuntur et cum habitu eorundem fratrum in ecclesiis ipsorum sepe- liuntur quartam partem omnium peccatorum suorum remisit. — Clemens papa quartus⁶ omnibus ecclesias ejusdem ordinis visitantibus morientibus et sepultis tum eorum habitu tot indulgentias quot Nicholaus tertius dederat concessit. — Innocentius papa sextus⁷ omnibus fidelibus in suprascriptis festivitibus et omnium apostolorum ac sanctorum et sanctarum ejusdem ordinis quadringenta annos et qualibet die xlv centum dies de indulgentia. — Bonifacius papa octavus⁸ ut Innocentius prefatus in eisdem festivitibus et diebus similes indulgentias concessit. — Clemens papa quintus⁹ concessit quemadmodum Innocentius sextus. — Benedictus papa sextus¹⁰ concessit ut Bonifacius prefatus. — Nicholaus papa quartus¹¹ ordinis predicti dum esset in Minoribus omnes indulgentias a suis predecessoribus datas confirmavit. — Gregorius papa xi¹² omnibus visitantibus eorum ecclesias in supradictis festivitibus xl annos et in qualibet die quadragesime dies centum de indulgentia concessit. — Urbanus papa v¹³ in eisdem festivitibus easdem indulgentias concessit et addidit seu remisit morientibus et sepultis in eorum ecclesiis cum habitu fratrum eorundem quartam partem omnium peccatorum, idem Urbanus papa v concessit omnibus ministris posse suffragia concedere. — Martinus papa iij¹⁴ omnibus qui suarum opum ad construenda seu facienda loca conventus aut ecclesias ejusdem

ordinis porrigerent manus adjutrices ac in ipsis aut aliis ecclesiis hujusmodi ordinis sepulturam eligentibus xl annos de indulgentia concessit. Quibus quidem litteris diligenter inspectis ad prefati fratris Natalis commissarii instantis per notarium publicum infrascriptum ipsas litteras apostolicas transumi et exemplari ac in publicam transumpti formam redigi fecimus et mandavimus decernentes et volentes ut transumpto publico sive instrumenti exemplo plena et indubia fides deinceps adhibeatur ubique in locis omnibus et singulis quibus fuerit oportum ac si ipse originales littere apparerent et in medium producerentur quibus omnibus et singulis propriam auctoritatem ordinariam interposuimus pariter et decretum et ad majorem omnium et singulorum premissorum evidentiam sigillum dicte curie causarum camere apostolice quo in talibus utimur duximus apponendum, Datum et actum Rome apud sanctum Petrum in palatio apostolico in quo jura reddi solent mane hora audientie causarum consueta ad jura reddendum et causas audiendum in loco nostro solito et consueto pro tribunali sedentibus sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo octogesimo secundo indictionis xv die vero secunda mensis Octobris pontificis (3: pontificatus) prefati sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti divina providentia pape quarti anno xij presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Zincio de Viterbio et Francisco de Piscia nostris et dicte curie scribis et notariis testibus ad premissa omnia et singula habitis vocatis specialiter atque rogatis,

et ego Vestonces Bartholomei de Vulterris publicus apostolica et imperiali auctoritatibus nec non curie causarum camere apostolice notarius quia predictis omnibus et singulis dum sic ut premittitur agerentur et fierent una cum prenominationis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi et audiui, ideo hoc presens publicum transumpti instrumentum per alium me aliis legitime occupato negotiis fideliter exinde confeci et in hanc publicam transumpti formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum dicte curie causarum camere apostolice sigilli appensione signavi subscripsi et publicavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

(¹) 1227—41. Se ovenfor No. 3. — (²) 1254—61. — (³) 1281—85. — (⁴) 1316—34. — (⁵) 1277—80. — (⁶) 1265—68. — (⁷) 1352—62. Maaske meaes dog snarere Innocentius V (1276) eller Innocentius IV (1243—54). — (⁸) 1294—1303. — (⁹) 1305—14. — (¹⁰) Vistnok Skrivfeil for xi (1303—4). — (¹¹) 1288—92. — (¹²) 1370—78. — (¹³) 1362—70. — (¹⁴) 1281—85.

Velat Jenssøn kvitterer paa sin Husbondes, den forrige Foged i Skidesyssel, Erik Christiernssøns Vegne Alf Thorbjørnssøn for Resten af et Thegn og Fredkjøb, som han skulde betale for sit paa Helge Ølverssøn begangne uforsættelige Drab, og hvoraf den første Del var oppebaaret af Hans Mortenssøn.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Røyndal i Øyfeld. Seglet mangler.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 968, II No. 935 og III No. 984).

386.

11 Oktbr. 1482.

Gimsö Kloster.

Ollom monnom th(e)m som thetta breff see eller hëra sender Velath Jenson q. gudz och sinæ. kwngører jek thet meth thetta myth opnæ breff at mek ær befallet aff Erik Cristiernson myn husbondæ som fowt var i Skydæ systlæ vp ath beræ vth ath kræffuæ alle the æpter stadv och sakar oyræ som vt var sampt vidh Hans Mortenson och Erik Cristiernson badæ tegn gilda och annen saker fall och ther quittenciæ vppæ ath giffua. Thy giffuer jek Alf Torbionson quitten och allungis (lidugen) forær tegn och fridkaup forær aff tak Helgæ Ølerson vforsynio och hæfuer fordæ Allff mek betalæt alt thet som j gem stodh aff then tegn som han hæfdæ vt sampt vidh Hans Mortenson. Ther fore geffwer jek forden Alf quitten forær alle epter komandæ vppa myn herræ kungens vegna och myn husbondæ vegna hønem och hans arwingæ fore ælt yttermeiræ til lall eller kraff vm thetta mall. Och tül sanynd henger jek myt inciglæ fore thetta breff som giorth var i Gymsey kløster fredagen fore Kalixti anno domini mcdlxxx secundo.

Syv Lagrettemænd kundgjøre, at de dømte mellem Anund Olafssøn og Halvard Gautessøn paa Faderens Vegne angaaende en Del af *nordre Vedre* (i Vanø Sogn), som Anund havde kjøbt af (sin Søster) *Sigrid Olafsdatter*, hvis Døtre skulde have 12 Mark for at frelse Anund Jorden.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 7 Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. II No. 910).

387.

28 Juli 1483?

Hage.

Ollom monnom theim, som thetta bref seer eller hyører sendher Osmw(n)dh Nafwarsson ok Kolbion Swansson ok Lærens Sywrðhesson ok Eidwindh Wthyrmesson ok Osmwndh Anfinsson ok Torkel Tolliefs-son ok Onnwndh Kolbiensson ssworne *lawrestes men q. g. ok sina kwnith gerrandhæ ath midh warum a Bæ kirke gardh anno dominj mdlxxxciii^o 1 manedaghen nesth ephther mydfosto saghom midh ok hie(r)d-
hom ordh thiera mana en saa hiettha Anwndhæ Olafsson af eine ha(l)fwo

en af adre halfwo Halwardh Gawdhesson kosth i fwillo ok logligho wmbodhæ wppa fadher sins wegna ok ther m(i)dh toko thier handh[om] saman ok gafwe thier segh i retthen wm tha jordh som Anwndh Olafsson keft hafde som saa hietthe *noderh Wedhra genghom mer af ok dæmdom midh henne xii merkar sinna dættther hena *Sydgryrdh Olaf dotther ok sidkan midh honom jordh frii ok frælsa ephther brefwo[m] sinom som hans *oldalsær. Til yther mier wissa ok sanna her wm tha sietha midh warth jnsille fyre thetta bref som giorth war a Haghom sæcte Olaf afthan.

Bagpaa, med Hæand fra 17de Aarhundredo: Odelsbreff om Weyre paa Lister.

(!) Formodentlig Skrivfeil for: mcdlxxxiii.^o

Fire Mænd kundgjøre, at *Björn Thjostolfssøn* solgte til *Helge Alfssøn* 1 Löbsland og 10 Markebol Jord i *Vidabö* i *Fyrisdal*, nemlig 5 Markebol i *Ragnhildskus* og 1 Löbsland og 5 Markebol i nordre Gaarden paa *Vidum* (Veum, Moland), og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg., tilhør. Adjunkt Siegw. Petersen i Christiania.
Af 4 Segl vedhænge Levninger af No. 1, 3 og 4.

388.

Uden Dag 1483.

Gryte.

Ollom monnom them som thetta breff see eller høra sendher Hauker Liduordson Vætalidhæ Bionson Haluardher Reidharson Grædgardher Bionson logrettis men q. gudz och sinæ kwnnukt gørandhæ ath myth vorum a Grythæ som ligger j Fyrisdale j Vidasokn sagom och hørdhom a ath ther heldho handom saman aff ennæ halfuo Bion Tiostolfson en aff andræ halfuo Helgæ Alfson med thy skylordhæ ath fordher Bion Tiostolson seldhæ adernempdom Helgha j laups land och x marka boll jardher j Vidhabø j Fyrisdale som sa heither i Ragnildha hwsun v markæ boll j nordæ garden a Vidhum j laups land och v marka boll fralst och hemholt fore hwarium manne fræ sek och sinom arwingom och vadher fordher Helghæ och hans arwingæ til euerdaligæ eigho med allom them lutum och lunninom som til ligger och leget haffuer fræ forno och ayo vttan gardz och innan. kendes och fordher Bion Tiostolson sek haffuæ vphoret *frystæ pening och opstæ och alle ther i mellum som i kaup theiræ kom. Och til sanynd her vm henger jek myth inciglæ fore thetta breff som giorth var a fordh dag anno dominj mcdlxxxiiij.

Ketil Arnessön erkjender, at han har solgt to Löbs Land i *Liden* og et Löbs Land i *Lunde* i *Opdals Sogn* (*Numedal*) til *Björn Narvessön* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

389.

21 Marts 1484.

Rollag.

Ollum mannum thom som thetta breff see eller høre kennes iak Kiættell Arnesson mædher thesso myth yppne breffue ath iak salldhe Biörn Naruesson thweiægge løppelandh j Lydhen och løpdz landh j Lwndhen som lygggher j Oppdaldz kirkio swockk frelæsth och hemhalth føre hwarior manne mædher allum thom lwthum och lwndum som ther til lygggher och lyggith hwaffuer fran forno och nyio wthan gardz och ynnan fran sek och syna arwingha och vndher fœrnempdhe Biörn och hans arwingha tell æwerdeligha ægggho och aldz affradhe, yther mere kenes iak athernempdhe Kiættill ath iak hwaffer oppburit första piæningh och sensta och alla ther j mellan effther thy som j kopp okkarth kom, tel mera vissan och sanningh hengher iak myth insygle mædher beskellighdz man Anffyn Asslesondz swrin lagrettes man føre thetta breff. Scriptum Rollag anno dominj mcdlxxx qua(r)to dominica Oculi etc.

Sex Lagrettemænd i Ryfylke kundgjøre, at Gaarden *Sukka* (i *Suledal*), der udgjør 4 Maanedsmådsbol, er *Liver* (*Lidvard*?) *Ormessöns* Odel fra gammel Tid, hvilket ogsaa *Sigrid* paa sit Dødsleie lyste for *Brat Thorbjörnssön* og flere.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 6 Segl mangler 2det. Seglremmerne skaarne af et lidt ældre Brev.

390.

25 Mai 1484.

[*Sukka*].

Ollum monnom som thetta breff see eller høre hilser ek Kraghe Rolfson Odher Torbiernason Sewather Østenson Bierne Torbiernasson Tordher Halwardson Grepir Swensson sworno langretliss men j Ryofylke q. g. kwnnucth gørom vy med thetta vort opna breff ath thenne jardh Swcca iii momadabool er Liffuer Ormson oodhall fraa heydhen hugh ath teliaa oc lysthe thet Seygreth then tydh hon laa paa syn ytersthe tyme føre Bratther Torbiernason oc saa før flere godhe men narwarandis. ath thenne samma jordhen skulle komma vndher samma elleggh ighen med lotthom oc lonnondom som til ligher eller leygal haffuer fro forno oc nyo. Till sanindhe her om oc mera visso tho beder ek godhe manna jnsigle for thetta breff hengiandis nædhan fore som scriffuit er anno dominj mcdlxxxiii^o sancti Vrbani martiris.

To Lagrettemænd i Odal kundgjøre, at de m. fl. af *Jens Ivarsson* være opnævnte til at gaa *Skoggang* og undersøge, om *Hørningstjernet* laa østen- eller vestenfor *Midskog*, og fandt, at det laa langt vestenfor samme.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

391.

4 Juni 1485.

[Odalen].

Ollom monnom them som thetta breff se eller hœra sendher Aslaker Olafsson och Jens Haluarsson swarne lagretis men i Odal wppa Romerike q. g. och sine kunnikh gerande ath wi warum wppa then skogergange som Jens Iwarsson oss thel *nepmdel[ørdaghin nest efter helge likame dagh anno dominj mcdlxxx quinto, Gingo tha *j vj men wppa them skogh forde, ath skada och ransaka hwat eller thet Hørnigx kiærn [var¹ laa føre østan midskogh eller westan, gingo tha forde vj men fra tet radel som j hosth war seth och tel sydre som lydher tel Mensøn, ligger taa thet Hørningh [k¹ tiærn en storan hop ter før westen, Jtem drager och thet radel som Mensiøn tel lydher mere østher och swdher fra hiith andra radelet, som liger nœrdarmere som te sette j høsth.

Bagpaa: Werridt j rette paa Hueberig j Gruesogn der almindelige ting holden den 20 Martij 1662.

Hans Charstensen.

Eg. hand.

(¹) Igjen udelettet.

Pave *Innocentius VIII* tillader ved Brev til Provincialvicaren for Observanterne af *Minoriterordenen* i Norden, at hans Eftermænd, naar vedkommende *Provincialminister*, der rettelig skal bekræfte deres Valg, er over et vist Antal Mile borte, kunne confirmeres i Valget af den *Ultramontane Generalvicar* eller hans Commissar, der maatte være tilstede i Provinsen.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) p. 192—93 af en Afskr. fra Aar 1500.

392.

15 Juni 1486.

Rom (Vatikanet).

Innocentius papa viij dilecto filio, vicario provincie Dacie ordinis Minorum de observantia; dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. Exponi nobis curasti, quod ex ordinatione felicis recordationis Eugenii quarti et Pii secundi, Romanorum pontificum, predecessorum nostrorum, vicarii provinciales omnium provinciarum fratrum ordinis Minorum de observantia nuncupatorum, postquam eliguntur in suis capitalis tenentur juxta statuta ordinis et observantie predictorum, confirmari per ministros provinciales earundem provinciarum. Verum quia Dacie provincia ita lata esse dicitur, ut vicarii qui pro tempore

eliguntur, ad ministrum, ad quem pertinet, in remotis interdum agentem, sive (sine) magno incommodo et labore, accedere non possunt; ideo nobis humiliter supplicari fecisti, ut super hoc de benignitate apostolica providere oportune dignaremur; nos premissa paterno considerantes affectu, et hujusmodi supplicationibus inclinati, ut successores tui in isto vicariatus officio, qui pro tempore erunt, quando ministrum ab eis ultra septuaginta miliaria Italica abesse contingeret, confirmari libere et licite possint a vicario generali Ultramontano, vel a suo commissario in provincia existente, tenore presentium, apostolica auctoritate decernimus et declaramus, dictisque pro tempore futuris vicariis concedimus et indulgemus, premissis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis quoque et consuetudinibus, ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Rome apud sanctum Petrum, sub annulo piscatoris die xv Junij, millesimo quadringentesimo octogesimo sexto pontificatus nostri anno ij.^o

Pave *Innocentius VIII* bekræfter og fornyer paa Begjæring af Generalvicaren og Provincialvicarerne for Observanterne af *Minoriterordenen* flere af sine Formænds Breve angaaende de Brødre, der uden sine Overordnede Tilladelse fra *Observanter* overgaa til *Conventualer*.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 264—67 af en Afskr. fra Aar 1500. (Trykt i *Waddings Annales Minorum* XIV p. 424—25, hvorfra *Varianterne*.)

393.

17 Marts 1487. Rom (Vatikanet).

Innocentius papa viij [dilectis filiis generali et provincialibus vicariis¹ ordinis Minorum de observantia nuncupatorum [dilecti filii² salutem et apostolicam benedictionem. Exponi nobis [fecistis³ quod licet felicis recordationis Pius secundus et [etiam Paulus⁴ secundus ac Sixtus quartus Romani pontifices predecessores nostri per diversas eorum litteras inhibuerint [ordinibus⁵ fratrum Minorum professoribus conventualibus nuncupatis et aliis quibusvis personis cujuscumque status gradus et conditionis⁶ fratres dicti ordinis de observantia nuncupatos [vestre⁷ obedientie subjectos reciperent sine licentia suorum superiorum habita in scriptis nichilominus nonnulli ex eisdem professoribus conventualibus nuncupatis et alii qui se etiam de observantia faciunt nuncupari ab obedientia ministrorum generalis et provincialium fratrum conventualium exempti et [vestre⁷ obedientie etiam non subjecti plures fratres [vestre⁷ obedientie subjectos [et⁸ apostatas [et⁸ scandalosos [et⁹ disciplinam ordinis [vestri¹⁰ fugientes contra inhibitionem hujusmodi per sepe recipiunt et retinent [aut⁹ mittunt quocumque [trahite eos affectio inordinata¹¹ allegantes predicta facere posse auctoritate apostolica super hoc eis concessa ac

propterea nobis¹ supplicari [fecistis² ut super [hoc vobis oportune³ providere paterna [caritate curaremus.⁴ Nos igitur [vestris⁵ supplicationibus inclinati eorundem predecessorum inhibitionem et litteras predictas [ac⁶ prout inhibitionem eandem concernunt omnia et singula in dictis litteris contenta auctoritate apostolica presentium tenore approbamus et robor perpetue firmitatis obtinere [et observari debere⁷ decernimus, [ac⁸ illis qui [hactenus⁹ aliquem ex [vestri¹⁰ ordinis professoribus de observantia nuncupatis contra inhibitionem eandem sine licentia huiusmodi¹¹ et in posterum [quocumque¹² recipient sub penis et censuris in litteris predecessorum predictorum contentis ut postquam requisiti fuerint aut alias ad notitiam eorum [pervenerint¹³ super talium sic receptorum nunc et pro tempore [remissione¹⁴ ad obedientiam prelatorum [vestri¹⁵ ordinis a qua apostaverunt illos sine mora juxta inhibitionem huiusmodi remittant et eisdem qui sic apostando recepti [fuerint¹⁶ ut ad eandem obedientiam a qua sine licentia [recesserunt¹⁷ redeant et locorum ordinariis ac personis in dignitate [ecclesiastica¹⁸ constitutis cathedraliumque ecclesiarum canonicis et ordinariis eorundem officialibus ac in spiritualibus vicariis generalibus quos desuper pro parte [vestra¹⁹ requiri contigerit ut tales qui sic recesserunt et pro tempore recepti [fuerint²⁰ ut eos remittant ad obedientiam huiusmodi per censuram ecclesiasticam appellatione postposita et alia oportuna juris remedia compellant faciantque et mandent eos [parentes²¹ eorum mandatis censuris predictis per litteras predecessorum predictorum in eos inflictis irrelitos publice nunciari et ab omnibus arctius evitari donec [parentes²² eisdem mereantur absolutionis beneficium obtinere, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Rome apud sanctum Petrum sub ann(u)lo piscatoris die [xvij Martij anno domini²³ m.^o cccc.^o lxxxvij pontificatus nostri anno tertio.

(¹) dilecto filio vicario generali Cismontano. — (²) dilecte fili. — (³) fecisti. — (⁴) Paulus etiam. — (⁵) ordinis. — (⁶) ne tilföies. — (⁷) tuæ. — (⁸) mangler. — (⁹) ac. — (¹⁰) tui. — (¹¹) ois liberit. — (¹²) etiam tilföies. — (¹³) hic. — (¹⁴) benignitate dignaremur. — (¹⁵) tuis. — (¹⁶) et. — (¹⁷) mandantes. — (¹⁸) receperunt tilföies. — (¹⁹) quomodocumque. — (²⁰) pervenerit. — (²¹) remissionem. — (²²) fuerunt. — (²³) excesserunt. — (²⁴) tua. — (²⁵) fuerint, ad tui ordinis prælatorum obedientiam, a qua sine licentia recesserunt, redeant, et qui illos receperunt. — (²⁶) non obedientes. — (²⁷) obedientes. — (²⁸) x. Maii.

Kong *Hans* paalægger Hr. *Henrik Krummedige*, Befalingsmand paa Akershus, at underrette ham snarest muligt om, hvad der maatte forefalde eller erfares, som kan være af Vigtighed.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedige). Brevform; Kvartark m. udv. Forsegl. (Trykt i D. Magazin, 3 R. 2 B. S. 13—14).

394.

15 Decbr. 1487.

Gottorp.

Johannes dei gracia Dacie Noruegie etc. rex Suecie electus
dux Slesuicensis ac dux Holsacie Stormarie et Ditmercie etc.

Premisso nostro sincero fauore. Kære her Henrich wij bethen ether kerligen at fornymme i nogher ærende eller tiende som oss liggher macht vppa ali ey wele spare ther bud ower atbiude oss them till oc ramme wort beste ther som wij ether tiltroo thet wele wij gerne met ether forskyllø. In Christo valete. ex castro nostro Gottorp sabbato proximo post Lucie anno dominij mcd lxxxvij^o nostro sub signeto.

Udskrift: Sincere nobis dilecto domino Henrico Krumedick
militi aduocato castri nostri Aghershuss.

Pave *Innocentius VIII* stadfæster paa Begjæring af Kong *Hans* alle de Privilegier og Begunstigelser, der ere blevne ham og hans Forgjængere tilstaaede af Paver og Keisere.

Efter Marinis Afskr. af Orig. Reg. i d. pav. Arkiv (Lib. bullar. Innoc. VIII. lib. 35 fol. 32).

395.

4 Mai 1488.

Rom (Vatikanet).

Innocentius episcopus s. s. d. Ad perpetuam rei memoriam. Licet ea que per sedem apostolicam, ac Romanos imperatores catholicis regibus et principibus, pro eorum quiete, honore, status conservatione provide concessa fuerunt, inviolabili debeant observatione vigere, nonnunquam tamen Romanus pontifex ne successu temporis impugnationi subiaceant, illa approbari consuevit, ut eo firmitus illibata persisterent, quo magis suo fuerint presidio communita. Sane pro parte carissimi in Christo filii nostri Joannis Dacie, Suetie et Norwegie regis illustris nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim diversi Romani pontifices predecessores nostri, ac Romani imperatores diversi privilegia, gratias, immunitates, libertates, exemptiones et indulta, ac ipsi predecessores indulgentias et alias spirituales gratias prefato Joanni regi suisque predecessoribus eorundem regnorum regibus qui semper fuerunt, sub variis formis in genere et in specie concesserunt. Quare pro parte eiusdem Iohannis regis nobis fuit humiliter supplicatum, ut omnibus, et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus,

libertatibus, gratiis, indultis, et indulgentiis huiusmodi pro eorum subsistentia firmari robur nostre confirmationis adiacere, aliasque in premissis oportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui prefatum Joannem regem ob eius eximie devotionis affectum, integra fide, [quibus] nos et Romanam ecclesiam reveretur, singulari affectione prosequimur, huiusmodi supplicationibus inclinati privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, gratias, indulgentias et indulta huiusmodi, ac omnia et singula in eis contenta, quorum omnium tenores ac si de verbo ad verbum presentibus insererentur haberi volumus pro sufficienter expressis, quatinus sint in usu, auctoritate apostolica, et ex certa nostra scientia tenore presentium approbamus, et confirmamus, ac perpetue firmitatis robur obtinere decernimus, supplicantes omnes et singulos tam iuris, quam facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem. Quorum cupientes, ut presentium votivus succedat effectus, venerabilibus fratribus nostris Lundulensi et Roskilolensi, ac Usbergensi episcopis per apostolica scripta mandamus, quatinus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios prefato regi eiusque successoribus eorundem regnorum regibus pro tempore existentibus in premissis efficacis defensionis presidio assistentes, faciant auctoritate nostra eos omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis, indulgentiis, et indultis huiusmodi pacifice gaudere, non permittentes eos per quoscumque desuper indebite molestari. Contradictores per censuras etc.¹ non obstantibus constitutionibus illis, quibus in singulis litteris privilegiorum, gratiarum, immunitatum, exemptionum, libertatum et indultorum huiusmodi concessum est non obstare, contrariis quibuscumque, aut si aliquibus coniunctim vel divisim ab eadem sit sede indultum quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nalli etc.² nostre voluntatis, approbationis, confirmationis, constitutionis, suppletionis, concessionis, et mandati infringere etc.³ Si quis etc.² Datum Rome apud sanctum Petrum anno 1488 quarto Nonas Maii, anno pontificatus nostri quarto.

(¹) Se nedenfor S. 384. — (²) Se Dipl. Norv. VI No. 277.

Mons Monsaen, Prest i Rollag, og to Lagrettemænd i Numedal kundgjøre, at Nils Jonssøn erkjendte at have solgt til Thorgils Thorgilssøn 2 Markebol Jord i Myklestue i Veglid Sogn i Numedal og at have oppebaaret Be-talingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger No. 1.

396.

4 Mai 1488.

Myklestue.

Ollum mannom som thetta breff see eller høræ kennes Monns Monnson [prest i Rollagh¹ ok Torger Hirulson ok Nilis Ionsson lagrettesmen i Nummadal i Rollagh sokn q. g. ok sina kunukth gerande at vi worom i Myklæstuu i Weligh sokn som ligger i Nummadal sunudagh nest epter crosmesudagh wm woron anno domini mcdlxxxviii oc herdom på at Nilis Ionsson kendhes thes met iaa oc handerbände at han hafde selt Torgwls Torgillisson ii mark bool iærdher i Myklæstuu som ligger i Weligh sokn i Nummadal fræn seg oc sina eruingha oc alter wnder fornempd Torgwls Torgillson oc wnder hans eruingha met allom them lwthom oc lundindhom som ther ligger oc leget haffwer fræn forno oc nyo wthan gards oc inna(n) til ewerdhelig eigho oc alzstinghes okerrelowst fære hwrom mannom [oc¹ fyrri bithalat fyrst peningh oc øpthe oc alla the ther i mel(lom) them (i) kwpa kom. til sannidæ her wm tho thrykker iæk Monns Monnsson [prest i Rolagh¹ oc Torger Hirwlsøn oc Nilis Ionsson fornemder wort inc(i)gla for thet breff som giort war som degi oc orne fyrri seger.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Hans tilskrifer Hr. Henrik Krummedige, Høvedsmand paa Akershus, angaaende et Skib, der skal sælges i Holland, hvorfor det er paalagt Hr. Bo Flemming at afgive, hvad dertil hører og han sidder inde med; Kongen ønsker en god Jagt paa 24 Aarer bygget til Paaske og beder ham indtil videre at lade det bero med Hensyn til det omskrevne Len (Baarhus?).

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fæsc. 36, Krummedike). Brevform; Kwartærk m. udv. Forsegl. (Trykt i D. Magazin, 3 R. 2 B. S. 16—17).

397.

22 Decbr. 1488.

Kjöbenhavn.

Johannes dei gracia Dacio Noruegie etc. rex Suecie electus
dux Slesuicensis ac dux Holsacie Stormarie et Diltmercie etc.

Premisso nostro sincero fauore. Kære her Hiarich som i scriffue oss till om thet skib oc om thet her Boo haffuer ther aff etc. tha scriffue wij nw her Boo Flemmingh till at han schall antworde ether hues han fanghet haffuer oc sende wij ether breffuet till hannom. Schibet lather komme till Holland oc lather selges som j selff scriffue, Jtem lather bygge oss een goth jacht som xxiiij aarer kwnne gange vppa oc lather then strax komme till oss strax effther poske, om thet læn j scriffue om, thet lather bestande nogher tiid ower, Oc rammer

wort beste ther vdi alle made som wij ether tiltroo thet wele wij gerne forskylle. In Christo valet. ex castro nostro Haffnensi in crastino Thome anno dominj mcdlxxxvij nostro sub signeto.

Udskrift: Sincere nobis dilecto domino Henrico Krume-
dike militi aduocato castri nostri Aghershuss.

To Lagrettemænd i Numedal kundgjøre, at *Thorgrim Herjulfssøn* solgte til *Arne Hallkelssøn* ½ Markbol i Gaarden *Kembehus* (Kjemehus) og saa meget, som han eiede i *Lid* i Numedal, og modtog Betaling derfor.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se Brevene No. 409—11 nedenfor).

398.

Ukjendt Dag 1488.

Myklestue.

Ollum monnum theim som thette breff se eller hore sender Anfin Asleson Roolff Wagardeson sworner logrettis men q. g. oc sinæ kvnnictgierende at wi warom ii Myklestwwunne som ligger j Vpdals soku j Nomedale anno domini m cd lxxx viii deghi nest effther Taralle-messe daghen. Soghom oc hordom a ath the heldo handom saman aff einno halfwo Torgriim Hergiwls son en aff andre halfwo Aarne Hal-kelssom kendis ta fornempder Torgriim j sama handerbande at han haffde selt fornempdom Aarne half marke bool jaarder j Kembehws oc sa mykit som han otte j Liid med ollum theim lwtum oc lunnindum so(m) ther til ligger oc lighet haffwer fra forno oc nyghio wthan gardz oc jnnan frelst hemholt oc akiærelawst for hwarium manne fra sek oc sinom arffwom oc vnder fornemde Aarne oc hans arffwinghe til ewer-delighe eighe. kendis oc fornemder Torgriim at han haffde vp boret første pæningh oc sidarste oc alle ther j mellom som j kaw(p) theire kom for ford half marke bool. til saninde her om hengiom mith waar insigle for thette breff som giort war dagh oc aar som fyr sigher.

Peder Olafssøn, Prest og Provst paa Tinn, meddeler paa sin Herre Biskop-pens Vegue *Arne Thorgeirssøn* Kvittering for de til Hr. *Karl* (Biskoppen i Hammer?) erlagte Bøder for hans Forseelse med *Lif Thorsteinsdatter* samt for en *Hest*, han har betalt for Kvitteringen.

Efter Orig. p. Perg. tilhørende Cand. theol. S. Sørensen. Begge Segl mangle.

399.

12 April 1489.

[Tinn.]

Allom monnom gør iak kvnnikt med mith breff Pedher Olason prester ok prost a Tinne at ia[k] gefver qvittan ok frelsan Arne Thor-

gereson før min herra biskups vegna, før thet quinna mool som før nempde Arne hafde med Lifva Torstens dotter, ok han h[afuer] bittalath mesthæ saal ok minstæ som en godh man, ok her Karl bar alth wp [thet] viste alle sokne men j Altradha, ok en hest bittalath han mik, før nempdhe h[er] Pedher før quittan, ok til meer vissa henger iak Pedher Olason mit insiglæ f[ør] thetta bref ok Thorger Olason med mek skrifwat dominica palmarum anno domini mcdlxxxix.

Lambrecht Gertssøn, Borgermester i Sarpsborg, og 3 Raadmænd sammesteds kundgjøre, at Byfogden Olaf Hanssøn tog Prov af forskjellige Vidaer angaaende Anders Smed, der myrdede sin Hustru Margrete, af hvilke det fremgik, at han ofte havde behandlet hende ilde, angivelig af Skinsyge, hvortil han dog ikke antoges at have nogen gyldig Grund.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. 4 paatrykte Voxsegl.

400.

28 April 1489.

Sarpsborg.

Alle men thette breff see (eller) høre scendher Lambrikth Gerdson borgemesster¹ j Sarsborig Erik Symonsson Vollegasth Jensson ok Nyels Syordsson radmen ther sammestes q. g. ok sine vy villom edher kvnnykt gøre thet vy varum po radstuen j fornemde stadh Thage-tissdaug anno domini mcdlxxxix sagom ok hørdum thet Ollaff Hansson byfogit j fornemde stad han lede prof ok suorne vidne om Andhers Smyd ok hans hosstro Margrethe førsth lede han jth vidne som suo hedher Dydrik salt veyere po bog suor med fullen edsstaf thet han fan fornemde Margrete sydendes j syt gerdhe ok talle til henne tha suare hun hanom enthet ta tog Dydrig ok fulde henne hiem j syn stue ok setthe henne ved jlden ok ta hade hun jth løsth clede om syn hals ta tog Didryg pa cledit ok sagde vy vylle [see* om henne skader nogit j halssen tha øme hun halssen enthet. Tha skulde han tage po hovidit tha bar fornemde Margrete bode syne hendher op for hoviddith ok stvnnde ok henthe j syn ande suo som hun skuldæ strax død som hun hade sidhet j liden stund hos jlden ta *stud hun op ok lagde seg suo nyder ved jlden ok lagde hovidith op tel grven ok talle aldry jth ordh thet suor ok Rangne Didrigs hosstro po bog med fullen edstaf ok suo megit fremmermere hvre hun fulde henne biem. Sendhæ tha Didrig syn granne Per verkmesstere bodh at han skulde se henne kom tha Pedher ok suo henne ok saugdhe mek tækker besth vare j fœllie henne hiem svare Didrig kere Pedher ville j go thel Andhers at han vel henthe henne hiem ok gyve henne *møsstrøke tel ja svare Peder ok gik strax thel hanom ok fan hanom j Erik Symonsson badstue ok

sagde Andhers thyn quinne liger jlle raden hiemtel Didrig salt vey(e)rs hent henne hiem ok gør beder mod henne ok gør jkke vyvndher aff tek self svara ta fornemde Andhers henthe henne thvsende fallendøvel ok thet befaler jek henne ok skal hun ok foo tha gyk Peder thil Didrig j gen ok sangde hanom tesse ordh. Tha suare Rangne jek fulde henne gerne hiem jek er redher han slor mek suo vel som henne suare Peder jek vel go med edher slor han edher tha skal han slo mek med fulde the henne tha thel Asslak Symonsson som Andhers var møthe Anne Asslaks them j gorden ok sagde for guds skøld feller henne jkke hidh han slor henne j hel ok jek er ensamen hieme feller henne helder thel Mychel Grøneuols thel henne modher fulde the henne ta thel syn modher ther hun thid kom suare modher(e)n jek redes han komer ok slor vos bode j hel. Thesse ordh svor fornemde Peder verkmesstere po bog med fullen edstaf. Jtem lede ok Ollaf jth vidne som suo hedher Kerstine Gertz po bog suor med fullen edstaff thet Andhers ok Margrethe bode hivn vare jnnen stoks med hen(n)e j vynther ta elskede han mere syn hundh en syn hosstro for han lagde hvndhen j seng med seg po [syn^a arm ok syn mvnd om hvndhens mvnd nar hvnden var jkk(e) suo snarth jnne tha mothe hun vd ok søge hanom op ok to hans føder ok kome hanom j seng ok stundom dref han henne fran seg nar han fek hundhen j se(n)g tel seg ok nar han bad henne rede sek mad tha sagde han thet hun foo tvssen divel syge han (fek) jkke nog ok stundum hun hade jkke jth made grøn thet var ofthe allivel villde han haffve nog ehvar hun fekidh. Jtem ledhe ok Ollaff en ii vidne som suo hedhe Døre Tomesson ok hans hosstro Olluf po bog suore med fullen edstaff thet Andhers ok Margrethe bodhe hyvn vare ner j or jnnen stoks med thennem tha *tere han sek ligervis som Kersstine svor bodhe om hvndhen ok om andre arthysel. jtem ledhe ok Ollaff en j vidhne som suo hedher Gunnor Kels po bog suor med fullen (edstaff) alle same ordh som Kerstine Døre ok Olluff suore for Andhers ok hans hosstro vare ok jnnen stoks med Gunnor ok hade Gunnor fremdelis j eddhe syn thet hun sporde Andhers om quinnen hans svare Andhers hun er po Kølberig ok hauer j karl hver nat hos seg svare Gunnor Andhers sy jkke thet thv hauer en dande quine svare Andhers guds fem vndher gafve thet jek hade henne suo lenge jek stunge myth sverdh ii eller iii reysser j gemen henne. jtem hade the thet alle samen j ede syne thet the aldri forneme aff henne [ann(e)t^a en hun var en dande quine bode med ord ok gerni(n)g jtem suor ok Karine Persdhoth thet Margrete ther hun var led tha loo hun ther om nathen ok thalle aldri jt (ordh) vm morgenen, tha gik hun thedhen ok hadhe j

vadmelstak po seg ok en berdken po syth hovidh. jtem suor Sven smyd po bog med fullen edstaff at han hørde ofte østher mad ok øl ok fek henne enthet handen nar hun kom hiem ok hade jkke mad eller øl tha slo han henne alfordervidh. thel sanende her om scethe vy vore jngsile for thette breff som screvidh ok giort er j Sarsborig or (ok) daug som før sier.

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand(?): bariernes breff j Salsborgh om den smed sin hustru myrde.

(¹) Der har først staaet: borigemesster, men dette synes rettet hertil. —
(²) Tilskrevet over Linien.

Arne Thoresson Lang og hans Moder, Hustru *Elm*, erkjende at have solgt til *Jon Alfsson*, hvad den afdøde *Thore Lang* eiede i begge *Rotaasgaardene*, halve *Arnestad* (Aanstad) og hele *Rudit* (i Ringebo) og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 6 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. III No. 858—59 samt V 63 og 1002).

401.

26 Juli (9 Decbr.?) 1489.

Rotaas.

Thet kennes mith Arne Thoresson langh ok hustru Elm myn moder med wart opne breff ath mith halfwom med begges ware goden vilie ok samtykth selth byskeligom manne Jon Alfssyni bade gardanne j Rathasom ok halfth Arnestade ok alth Rwdit saa mykith som myn fader Thore langh gud hans siel nadhe althe i fordom jordom frielsth ok heyemalth for hwariom monnom med allom lwtom ok lwndom *ffom till fordom jordom ligger ok liggith hafluuer fra forno ok nyæ *jonnans gards ok wttan i wathe ok i turre i eingh ok j ager inthet vndan thakandes ffra mik ok mynom erwingiom ok vnder Jon Alfssyni ok hans erfwyngiom til ewerdhelighe æigho wttan alth afredes. Jtem kennis jak ok myn moder ath vy hafluom vpboreth aff fordom Jon Alfssyni nyætæ kl. som j kawp warth kom [for¹ fordom jordh Rathasom ok æidegardhe. Till yttermeyre beuisningh ok sannindh her om tha heingier jak mith jnsigil for thetta breff med thesse byskeligh dande men som er her Sigurdh Asslesson prester aa Frone Helge Amundzsson Symon Gudbrandh(sson) Haldor Halfwordhsson Thore Gunnarsson for thetta breff som giorth war aa Rathassom anno domini mcdlxxxix som giorth war sancte Anne dagh.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Fire Lagrettemænd kundgjøre, at de for nogle Aar siden overvare et Skifte mellem Brødrene *Otter, Erland, Ingebret og Benedikt Ivarssønner*, af hvilke de 2 sidste nu ere døde, samt Søsteren *Boge*, hvorved deres fædrene Odelsgoods deltes og *Boge* erholdt 5 Öresbol Jord i *Eidsvaag* i Rode (Rö) Sogn i Romsdalen med en aarlig Landskyld af 5 Örer.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglene No. 1 og 6 samt Levninger af No. 2 og 4 vedhænge. Jfr. m. en vedhæftet, udateret *Vidiase*, der er udstedt af Lagmanden i Throndhjem *Henrik Jörgenssøn (Staur)*, og hvis Afvigelser ere Feil-læsninger. (Se Dipl. Norv. III No. 389 og 966).

402.

10 Januar 1490.

Veð.

Ollum mannom theim som thette bref see eller høyre sendher Olaf Haluardson Jwar Siwardson Roe Roeson ok Hugleg [suorne¹ lagrettis men quediū guds ok syna. Ffor saker thes at aal then skipan ok stadghe som gørs mellom godra manna kan ey til mynna drages wthan thet varder stadfest med brefuom ok witnisburdom theyra goda manna er theyra gerd oc skipan er hia vaare tha gærom wi kunnichth at for nokrom aarum worum wi till kallade at awerwæra wm iorda skipthe af thesse eftherscrefne brædrom som er Aather Jwarson Erland Jwarson ok theris bræder Enbrit ok Benedicth som nw døde ære med systher theiris Boge gud theris stel naade huiltke iordar ok iordaparthe theris odaal er efther theris fader som brefuen ther wm liwde ok vitherlict ær godum mannom, war [tha¹ thenne samtykt adernempdom brædrom i myllom, at Boghe theiris *eskellige systher ok henes retthe erfwinge skal fylge feem aure bool iarder i Eidzwoqe er ligger i Rode kirkiosokn i Roomsdale fylke, aarlige bycth for fyre aure landzskyld, till ewerdelige eyge med alt thet ther til liggher wthan gardz ok innan inlhet wndan skilt. Til sandz witnisburder her wm ok ythermeyre wisso settom (wi) wor incigle med forscrefne brædes Aather oc Erland Jwarssonar, Screfuit i Widœyn aarum efther gudz burd modlxxxx dominica infra octauas *ephiphanie.

(¹) Tilskrevet over Linien.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Thormod Eikfessøn* og *Tholleif Gunnessøn* med Samtykke af *Jon Sandulfessøn* solgte til *Halvard Vivilssøn* halve *Skodm* (nu *Skudum*) i Svarvstads Sogn i Lardal og oppebar i Betaling 26 Kyrlag.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Levninger af begge Segl vedhænge. (Se Dipl. Norv. I No. 406, 442, 622, 703 og 941).

403.

9 Mai 1490.

Svarvstad Kirke.

Ollum monnum theim som thette bref see eller høyræ sendher Nærid Person oc Stein Gunnæson laurettesmen quediv gudz oc sina

kunnikt gerandhe at mit vorum i Svarvæstad kirkie i Laverdall sunnædaghen næst fori sancte Halvordz dag anno domini mcdlxxxx sogom oc høyrdhvm a at ther heldo handum saman af einæ halvo Tormod Elifsson oc Tolleif Gunnæsson Ion Sandulfzson nerværandes oc tilstandannæsz af andræ halfvo Halvordher Vivillson kyendes ta adhernemdhher men i sama handherbandhæ at ter hadhæ selt Halvordher Vivillson halft Skudhin i vesthræ gardhenvm en liggher i Svarvæstad-sokn i Laverdall frielst oc heimholt oc akiærvlavst fori horium mannæ fra sek oc sinwm arvingghum vndher Halvardher Vivillson oc hans arvingghæ til æværdhelig eigha. kiendes oc tidnemdhher men at their hadhæ vpp borid [sæx¹ kyrlæg oc xx oc bittalat var fyrsthæ pæning oc øpstæ som i kaup theira kom fari fornæmdhæ iord Skaudhin. Till sanindhæ her vm tha heinggiæ mit var insigll fari thethæ bref som giort var dighi oc aræ som fer sigher.

Bagpaa: bref fore Skudhin i vesthræ gardhenwm. — Fra 17de Aarhundrede: Bref for vestre Skudim.

(¹) Ordet synes senere rettet.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Olaf Ketilssøn* erkjendte at have solgt til *Olaf Ormssøn* en Fjerdedel af en Gaard i Hofvinbygden (i Thulemarken) og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 891).

404.

22 Mai 1490.

Möli.

Olhum mo(nno)m thom som thetta breff ssee heller hëra sender Ormar Torgerson och Er [son] larettesmen qu.gudz och sina kwngærandhe [thet meer¹ (warom) a Mœli lægerdhagen nesth efter sante Ha[lwardz dhæg hørdum aa] ordh thera och sagum aa handerban thera aff eiyno halfvo Olaff Kæthilson en aff a[dro halfvo Olaff Ormsson]. tha kendes fornemdhæ Olaff Kæthilson [i ssama handebande¹ haffva ssalth Olaff Ormson eyn ffiordhe lott [i som ligger i] Havinne bigdh med lutom och lwndum som thil ligger och legath har ffra ffo[rno och nyio wttan gardz] och innan med ffiske och ffæghe ffra ssegh och ssina ærwiggha och wnder ffor[nemdhæ Olaff Ormson och hans] ærwiggha thil æwærdhelek eghe. jtem kendes och ffornemdhæ Olaff Kæthilson i sa[ma handebande haffva] opp bwrith fforssta pæningh och ssenssta och alla ther i mellom ssom i kowp [thera kom och thil] saningh och wetthnessbordh bedes iak godhe men hengia ssin inssegle n[eden fore thetta breff som] giorth var anno domini mcdxc.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid.

Ulf Sneresson erkjender at have mageskiftet 5 Markebol i Rike til *Gunsten Thorgilsson* mod 4½ Markebol i *Keldeberg* og en Trelods Ske.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Remmer til 2 Segl og Hul til et 3die.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 732).

405. Uden Dag 1490. [Setersdal.]

Allom monnom them som thetta breff se eller høre kwngiør jak Wlf Sneresson at jak haffuer giort jardæ bythe med Gwnsten Tor-gilson med the sky(l)orde at jak sette Gwnsten fford v mark boll j Rykeno ffritt oc ffrelet med lutum oc lunnidum vtan gardz oc jnnan fyske oc ffygle oc alle vedesteder som ther til lyger eller leget hewer ffra ffonno oc nio iij honstaffua j mellom j ffra mek oc mina erwingher oc epter komandum oc vnder fford Gwnsten oc hans erwinger oc eptther komandum til effwerdelyge ego atalalaust ffor horium manne. jtem sette Gwnsten mek j mothe halff ffemthe mark boll j Keldoberge med lutum oc lundum som ther til lyger eller leget haffuer ffra ffonno oc nio vtan gardz oc innan ffyske oc ffygle oc alle vedesteder j ffra Gwnsten oc hans erwinger oc vnder mek oc mina erwingher oc epter komandum til ewerdelica ego oc ær thet allum mannum veterlygit her j Sæters dall at saa bytt ær oc fford Gwnsten gaf mik en iij lod sked jardæ mellom oc ytter mere saningh her vm bedes jak goda manna jnsigle Ffolke Onsson med mino jnsigle hengendes ffor thetta breff etc.
..... anno dominj *medclxxxx.

Det *Stavangerske Kapitel* kundgjör, at det har overladt *Gunnar Thjodgeirs-son* paa Levetid Gaarden *Ormsnæs* med to Ödegaaede i *Lygnedal* mod en aarlig Afgift.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Roland i Undal. Seglet mangler.
(Jfr. Dipl. Norv. VI No. 688 og 699).

406. 25 Mai 1491. Stavanger.

Wy capitulum oc koorsbrødher i Staffuangher hælsum allom monnom them som thetta breff see eller høre kunnuth giörande ath vy hafluom giffuit Gunnare [Thjodgeirsøne] liiffsmala vppa Ormsnæs med tva ødegarda som i Lygnedal lyggja i sva matto at han skal giffua a hwarie are j te lax oc j hwd æller j laup smør oc skylias med hvso-men byrghom oc belom vm honom lysther med sin vilia aff fara. Til sænninda her vm hængiom vi vart jnsigle nydan for thetta breff som giort var i Staffuangher in die sancti Vrbani anno domini mcdxcj.

(?) Tilskrevet med andet Blæk.

410.

7 Novbr. 1491.

Liden.

Ollum mannom som thetta breff see æder høra sender Tordh Lidwardhsson oc Nilis Ionsson lagrettis men i Nummadal i Rollagh sokn q. g. oc sina at wi worom (i) *Tydhen som ligger i Wegligh sokn i Nummadal monadag nest epter Solodagh anno domini m quadri(n)-gentesimo nonagesi(m)o primo kendis tho førnepdhe Tordh Lidwardhsson oc Sirid Naruesdotter i the sama handh bandh at the haffw[at¹ selt Gunnar Torstensson allen [ar² hurut som ligger i førnepdhe Wegligh met luthom oc lundhum som ther til ligger oc leggit haffwer fron forno oc nya til ewerdhelegh eighio. kendis tho førnepdhe Tordh oc Siridh at the haffwat wpa borit fyrst peningh oc øpste oc alle the som ther wpa kom. til sannind tho henghio (wi) wort incigle før th(et)la som giort war som dag oc aræ før seger.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Tilskrevet over Linien med en Henvisning til Stavelsen gEF ovenover Brevet.

To Lagrettemænd i Numedal kundgjøre, at *Arne Hallkelsøn* erkjendte at have solgt til *Gunnar Thorsteinsson* et Markbol Jord i *Kömehus* (Kjemehus) og *Østre Lid* i Numedal og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge.
(Se ovenfor No. 398 og 409—10).

411.

11 Marts 1492.

Kömehus.

[Ollum mannom them som thetta breff see æder høra sender Arne Hal]kilsson oc Torth Lidwardhsson lagrettis men i Nummadal . . . q. g. oc sina kunukth gørende at wi worum i Kōmēhusu sunnudag før Gregorius, i fasto anno domini m quadri(n)gentesimo nonagesimo secundo som ligger i Weglit sokn i Numadal holdhe the bandom sama(n) aff en halfwo Arne Halkilsson oc aff adra, Gunnar Torstensson. kendis tho førnempde Arne i the sama handhe bandh at han haffwat selt aternempde Gunnar en markaboll *bool iardher i Kōmēhusu oc [i øster¹ i Lid fron segh oc sina erwinghia oc wnder Gunnar oc hans erwinghia met alloum thum luthom oc lundhom som ther ligger oc leggit haffwer fron forno oc nya wi han gardz oc innan met fiske oc fygle oc alle adra weidstad til ewerdhelig eghe allu(n)ges okerløst. kendes tho førnempde Arne at han haffwat wppa borit fyrst penningh oc øpste oc alle the som (i) koupa ther(e) kom. til sannind hengher Torth Lidwardsson sit incigle met mit incigle før thetta som giort war som degi oc ara før seger.

(¹) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hid.

Den Tunsbergse Lagmand *Thormod Jonssöns Datter Margrete* erkjender, at hun er venlig forliget med Hr. *Henrik Krummedige*, Hovedsmand paa Baahus, i Anledning af den Sag, hvori Hr. *Anders van Bergen* paa Kronens Vegne havde Tiltale til hende, og som denne har overdraget til Hr. Henrik.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike.)
Kvartark m. 2 pastrykte Segl. (Jfr. Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 3).

412.

15 Septbr. 1492.

Tunsberg.

Jegh Margrethæ Thormodsdatter kendes met thette mith opne breff ath jegh haffwer giorth eeth wenligth myndhæ met welbyrdigh man her Henrich Kromedickæ riddher och höffwitzman paa Bohuss for hwess han haffde meg tiil ath thale paa kronenss wegne effther then sagh som welbyrdigh man her Andhers van Berghen vnthæ hannom och keanness jegh megh inghen tiiltal ath haffwæ tiil nogher i nogher madæ paa then sone efftherthij jegh giorde hennæ met myn eghen frij willæ for thij ath jegh ey willæ staa hannom logh och reth. Thiil witnisbyrdh her om bether jegh myn fadher Thormodh Jonson lagman i Thonsberigh och Knwth Ericson radman i samme sthedh besegle thette mith opne breff effther thij ath jegh ey self haffwer indseghel. Datum Thonsberigh anno dominj mcdxcij sabato proximo post festum exaltacionis sancte crvcis.

Pave *Alexander VI* befaler efter Ansøgning fra Observanternes Vicarier alle Erkebiskopper og Biskopper, i hvis Stæder og Bispedømmer, der leve *Minoriter* af Observantsen, samt andre Prælater sammesteds at beskytte dem og i Kirkerne lade oplæse hans egne og hans Forgjængeres Breve, der sætte *Vicarier* istedenfor *Ministre* til deres Styrere, hvilket ikke under Excommunications Straf maa forekastes dem som noget, der skulde berøve dem Retten til at ansees som virkelige *Minoriter*.

Efter Afskr. i Msscr. Barth. III (D) p. 126—31 af en Afskr. fra Aar 1500.
(Trykt i Waddings *Annales Minorum* XV p. 33—36, hvorfra Varianten. —
Jfr. ovenfor No. 300 og 346).

413.

30 Marts 1493.

Rom (Vatikanet).

Alexander episcopus servus servorum dei venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis in quorum civitatibus [et¹ diocesibus] ultra montes consistentibus domus fratrum Minorum de observantia nuncupatorum sub generalis et provincialium vicariorum obedientia [consistentium² sunt site et aliis ecclesiarum illarum partium prelatis salutem et apostolicam benedictionem. Regularem³ vitam professis sic expedit subtrahi pro tranquillitate eorum inquietationum et turbationis

materiam quod et in contemplationis suavitate quiescere valeant et tranquillum domino reddere famulatum et jurgiorum ac dissentionis materia de medio subtrahatur, exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum generalis et provincialium vicariorum ordinis fratrum Minorum de observantia nuncupatorum in partibus Ultramontanis commorantium petitio continebat, quod licet olim in generali Constanciensi consilio non sine magna ac rationabili causa fuerit determinatum ac per Eugenium ^{iiij} et Nicholaum ^v ac alios Romanos pontifices predecessores nostros confirmatum et approbatum quod dicti fratres de observantia nuncupati superiores haberent qui non ministrorum prout in eorum regula sed vicariorum nominibus appellarentur quibus dicti fratres secundum eorum regule preceptum et quantum ad ea [qui⁴ regularem concernunt observantiam tenerentur obedire et demum per pie memorie Pium papam secundum etiam predecessorem nostrum fuerit ordinatum quod cum sedes apostolica in cujus arbitrio [est instituta⁵ dicti ordinis si velit in melius commutare, et prout saluti animarum expediens esse cognoverit prelatorum nomina et vocabula [immutare⁶ in eorundem fratrum familia loco ministrorum generalis et provincialium prout in regula dicti ordinis vicarios generalem et provinciales esse voluerit, qui scilicet vicarij dictis fratribus de observantia nuncupatis presidentes et quibus ipsi fratres ex debito sue professionis obedientes existunt tunc erant et perpetuo forent eorundem fratrum veri et indubitati ministri et tales quales beatus Franciscus regulam condens intendebat quousque eadem sedes aliud alio tunc respectu ordinare [decreverit,⁷ quodque dicti fratres eisdem vicariis obedientes secundum determinationem predictam regule sue presertim in ea parte ubi dicitur, precipio firmiter fratribus universis ut obediant suis ministris, plene et integre satisfaciunt prout in eorundem predecessorum litteris plenius [dicitur⁸ contineri. Nichilominus quia huiusmodi determinationis [confirmatio⁹ ac litterarum predictarum publicatio nulli extra ordinem prefatum committitur sive demandatur apud clerum et populum redditur minus nota et ob hoc quidam utriusque sexus et status eorundem fratrum emuli partim ut creditur invidia partim vero ignorantia ducti prefatos¹⁰ caninis latratibus lacerantes tamquam sui status transgressores accusant. Quodque ex eo quod non ministris immediate sed dictis vicariis obediunt et subsunt secundum regulam promissam non vivunt falso asserunt ipsos aut inobedientes aut [bigotos¹¹ aut fratres de bulla seu aliis ignominiosis vocabulis quasi non essent sub regula approbata tam publice quam private aut per libellos seu litteras diffamatorias appellantes caritativa subsidia suorum benefactorum modis

quibus possunt impediunt. Nonnulli vero religiosi licet sub simili habitu sub alterius tamen¹² obedientia elemosinas quibus ipsi fratres de observantia nuncupati sub dictorum vicariorum obedientia degentes sustentari deberent a Christi fidelibus sub nomine ac titulo eorundem fratrum de observantia nuncupatorum indifferenter petunt et recipiunt in non [modicum¹³ fratrum predictorum jacturam et infamiam proximorum perniciosum exemplum ac simplicium errorem ac deceptionem, quare pro parte dictorum vicariorum nobis fuit humiliter supplicatum ut eis et eorum pro tempore successoribus paterno presidio assistentes predictas litteras per vos¹⁴ in ecclesiis vestre jurisdictioni subjectis et alibi ubi et quando opus fuerit solemniter publicari et quo ad premissa et hiis similia [ipsos¹⁵ vicarios et eorum subditos coram clero et populo excusari et defendi sicque hujusmodi obrectatoribus emulis [eorumque¹⁶ diffamatoribus silentium imponi ac ipsos fratres sic ut premittitur secundum apostolicam determinationem sub cura et regimine dictorum vicariorum viventes in bona fama conservari et non permitti [aliquos¹⁷ religiosos sive seculares sub nomine [et¹⁸ titulo dictorum fratrum aut domorum sive locorum de dicta observantia et sub dictis vicariis secundum predictas [constitutiones¹⁹ viventium in ipsorum terminis nisi fuerint de eorum familia et sub dictis vicariis immediate constituti publice vel occulte elemosinas queritare, recipere aut eos [quoslibet²⁰ perturbare seu diffamare mandare [aliisque²¹ in premissis oportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur qui vacantibus sub religionis observantia studio pie vite personis apostolici favoris presidium libenter impendimus et in hiis que tranquillitatem eorum respiciunt nos eis gratiosos et favorabiles exhibemus hujusmodi supplicationibus inclinati discretioni vestre per apostolica scripta committimus firmiter et mandamus quatinus quilibet vestrum [si et²² postquam dicte littere Eugenij aut Pii predecessorum predictorum sibi fuerint presentate vel de eis aut altera ipsarum per earum transumpta [auctoritate apostolica²³ seu alias facta fuerit fides et pro parte vicariorum predictorum nunc et pro tempore existentium vel commissariorum aut fratrum per eos deputatorum fuerit legitime requisitus per se vel alium seu alios predictas litteras in ecclesiis sue jurisdictioni subjectis dum major inibi multitudo fidelium convenerit ad divina et alibi dum opus fuerit publice et solemniter et quantum ad premissa et hiis similia eisdem vicariis et eis obedientibus fratribus nunc et pro tempore [existentibus²⁴ efficaci presidio assistens eos coram clero et populo excuset et defendat sicque eorum hujusmodi detractoribus emulis et diffamatoribus super premissis silentium imponat ac ipsos vicarios et

eis obediētes fratres sic ut [premittitur²⁴ secundum apostolicam determinationem sub cura et regimine dictorum vicariorum viventes in bona fama conservet et juxta decreta Viennensis concilii contra falsos elemosinarum questores edita dicti ordinis professoribus sub dictorum tamen obediētia vicariorum secundum eorum constitutiones immediate non degentibus et quibusvis aliis personis [etiam²⁵ secularibus ne falso [asserentes²⁶ se esse de fratribus sub dictorum vicariorum obediētia degentibus aut pro eis et eorum domibus [mendicare²⁷ de cetero presertim infra limites questarum domorum eorundem fratrum sub dictorum vicariorum obediētia degentium [neve²⁸ quod ipsi fratres sub vicariorum qui quo ad eos ministrorum locum tenent obediētia degentes non sint veri fratres Minores et regularia instituta dicti ordinis non observent affirmare [eisque injuriari²⁹ inobediētes [bigotos³⁰ aut fratres de bulla seu aliis ignominiosis vocabulis publice vel occulte aut per litteras diffamatorias seu libellos [eos³¹ appellare [quoquomode³² presumant sub excommunicationis late sententie pena inhibeat et illos quos ei hujusmodi [inhibitioni³³ contraveniendo excommunicationis sententiam predictam incurrisse constiterit excommunicatos publice denunciet faciatque aliis nunciari et ab omnibus arcius evitari ac legitimis super hiis habendis servatis processibus illos iteratis vicibus aggravare procuret, invocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis donec compuncti corde previa satisfactione meruerint a dicta [excommunicationis sententia³⁴ absolutionis beneficium obtinere contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque [seu si fratribus dicti ordinis sub dictorum obediētia vicariorum non degentibus aut quibusvis aliis conjunctim vel divisim a sede predicta indultum existat quod interdici suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de hujusmodi indulto mentionem, et quia difficile foret presentes litteras ad diversa loca in quibus earum notitia hinc inde necessaria forent originaliter destinare volumus et eadem auctoritate decernimus quod transumptis earum sub sigillo alicuius persone in dignitate ecclesiastica constitute decernendis ac manu publici notarii signandis ea prorsus in iudicio et extra ubicumque exhibita vel ostensa fuerint fides adhibeatur indubia ac si originales ipse littere exhibite forent vel ostense.⁹ Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice m.^o cccc.^o nonagesimo tertio. Tertio Kalendas Aprilis pontificatus nostri anno primo.

(¹) aut. — (²) existentium. — (³) Sanctam reg. — (⁴) qvæ. — (⁵) et
justitia. — (⁶) mutare. — (⁷) decerneret. — (⁸) mangler. — (⁹) confir-
mationis. — (¹⁰) fratres tilføies. — (¹¹) ligatos. — (¹²) consistentes tilføies.
— (¹³) modicam. — (¹⁴) et quemlibet vestrum tilføies. — (¹⁵) ipsorum. —
(¹⁶) eorumdem fratrum. — (¹⁷) alios. — (¹⁸) vel. — (¹⁹) confirmationis. —
(²⁰) quomodolibet. — (²¹) aliasque. — (²²) et si. — (²³) authentica. — (²⁴)
preferat. — (²⁵) et. — (²⁶) asserant. — (²⁷) immediate. — (²⁸) nec. —
(²⁹) eosque injurari. — (³⁰) Bysochos. — (³¹) quoquomodo. — (³²) inhibi-
tionem. — (³³) excommunicatione.

To Lagrettemænd paa Thelemarken kundgjøre, at *Thormod Drengssøn* solgte
3½ Løbsland og *Asbjørn Gunvaldssøn* ½ Løbsland i *Øyesæl* (nu *Øyset*) i
Molands Sogn til *Björn Thjostolfssøn* og oppebare Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Seglene mangle.

414.

4 April 1493.

Bergland.

Ollom monnom them som thetta bref sea ædher høra sændher
Olaf Hergiwilsson oc Kætil Orm(sson) lagretis men a Thelamarkænne
q. g. oc sina kunnik gerande ath mith worum j Aabøe j Midbenom j
Wynæ sonk saghom oc hørdom a ordh oc handherbandh af eyno halfuo
Bion Tiostolfson en af annare halfuo Tormod Drengxson selde iiii
laupslandh j Øyæsæl som liggher j Molandz sonk oc Asbion Gunwaldhsøn
selde eith haflopis landh j fyrnemda joordh med luthom oc lunindom
som til liggher oc leghet hafuer iiii stafdeller j mellom kændist tha
fyrnemdher Tormod j sama handherbande ath han hafde wpboreth fyrsta
sæl oc sænstha firir halft fiorda laupslandh j fyrnemda joordh thet kæn-
dist oc fyrnemde Asbion ath han hafde wpboret firir haflopis land j
fyrnemda joordh j fra fyrnemdom Tormod oc Asbion oc theres ærwin-
giom oc wndher fyrnemdan Bion oc hans ærswingiom til æuerdelighæ
signar. Til mæira wisso oc saninde her wm settiom mith okkor in-
sigle firir thetta bref som giort war a Berglande sancte Ambrosius dag
anno dominj *medlxciii.

To Borgermestere og en Raadmand i *Mørstrand* gjøre vitterligt, hvad Skibs-
folkene paa en til Byen indkommen Kreier, hvori var *Aske*, og som var
uden Skipper, forklarede for Hr. *Henrik Krummedige* angaaende de *Frant-
søers* Fremgangsmaade mod dem; da de derhos erklærede ei at ville
befatte sig videre med Skibet, annammede Hr. Henrik samme.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 38, Krummedike).
3 paatrykte Segl.

415.

23 Juni 1493.

Marstrand.

Thet kendis wij efftherne Orm Thøstelsson Boo skredher borgher i Marstrand som stodhe i borgmesthers stedh Thore Torbiørnszon radman ther sammesteds meth thette worth opne breff ath oss witherligth cr ath ther kom een kreyer i Marstrand och wer aske vti och wor ther inghen skipper paa. Tha spwrde welbyrdigh man her Henrich Kromedickæ them ath hwor theris skipper wor bleffuen tha swaredhe thee saa ath the Frandsøsser haffde thaghet them och thagbeth wdth hwath i skibeth wör. Tha eskedh her Henrich poo theris breff hwor the ware hieme och hwor thee ware vdsegle och paa theris tholdbreff, tha haffde the inghen breff annen æn een skriffth som the sagde ath the Frandsøsser haffde faadh them. Tha spwrde foræ her Henrich them som paa skibeth wor om thee welle segle skibeth tæden eller thee willo bæwareth ther tha sagde the ney ath thee wille inthet bewære segh ther meth och fore thee ther vdh meth hwath thee wille sidhen annamet her Henrich skibeth. Thiil sannen her om setthe wij wore indsegle for thette breff. Datum Marstrand vigilia Johannis baptiste anno dominj mcdxc 3º.

Bagpaa: Den kræier i Mastran meth aske. — Med en anden Haand: Cineris etc.

Tre Lagrettemænd i Thelemarken kundgjøre, at *Svein Gunnulfssøn* erkjendte at have solgt til *Thorgrim Ulfssøn* 6 Markebol Jord i *Dal* i *Nissedal* vestenfor Vandet.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Rand af Brevet med Seglene afklippet.

416.

12 Oktbr. 1493.

Fjalastad.

Ollom monnom them som thetta breff see eller høra sendher Halwordher Stenwlffson Ketil Drensson ok Torgeir Halwordsson sworne logretismen i Tellamarkin q. g. ok syna kwnnwkt gerandhe ath mith worom a Fjalastadhe logwrdaghen nest efther Birgitthe messe arin efther gudz byrdh mcdxcijj soghom ok hørdom a handherbandhe aff einu halwo Swein Gwnnwlfsson en aff andro halwo Torgrim Wlfsson kendis tha Swein fyrde at han haffde selth Torgrime athernemdhe vi markebool iardhe i Daal som liggher i Nissedalesongh firi vesthan vatnith med luthom ok lunnindhom som til ligher ok leget hawer fra fonno ok nyo vttan gars ok innan fra sik ok synom ærwinghom ok

vauer Torgrim ok hans ærwinghe til æwerdelighe eigho. Tiil yther-
mera sanindh henghiom meer okkar jnsigle firi thetta breff som giorth
war degghi ok ære som fyr seghir.

*Andres Nilssøn, Prest i Hjertdal, bevidner, at Ketil Ketilssøn solgte til Peter
Gredgardssøn 5 Markebol i Lofthus m.m. i Brunkeberg Sogn og oppebar
Betalingen.*

Efter Orig. p. Perg. fra Thelemarken. Begge Segl mangle.

417.

21 Oktbr. 1493.

Thufdal.

Allom monnom them som thettæ breff seer eller hører lesses
helsser Andres Nielszson prester i Hierdal med thettæ offnæ breff ath
Kettiil Kettiilson soldæ Petther Gregordhson v markæ bool i Lophwss
[och eith maal aker bastugho aker och ii hwdeland i Stoffdale¹ i Ostræ-
dalen som ligger i Broggeberge soghen frelst ok heimholt for hweryæ
mannæ med allom them lutom och lwnnandom som tiil ligger for-
nempdæ jordh ok liggit haffwer fra fornæ och ny vthen gardsz ok
innen med fiskom ok søglom ok allom vedestadom fraa Kettiil Kettiil-
son ok hans ærwingæ ok vnder Petther Gregordson ok hans ærwingæ
tiil ewerdeligæ eigæ ok odal ok all affredis. kendis ok tiitnemdæ Kettiil
Kettiilson at han haffdæ opp boreth færstæ penningh ok senastæ ok allæ
ther i mellom som i kopp theræ kom tiil saningæ her om hingher
Kettiil Kettiilson siith indseghlæ for thettæ breff som jordhon soldæ. war
thetta breff giort i Toiffdal xi twsennæ jomfirvæ *dagdh anno domini
m cd xc 3°.

(¹) Fra [tilskrevet senere med andet Blæk og med Henvisning hid.

*Andres Nilssøn, Prest i Hjertdal og Provst over Thelemarken, bevidner, at
han som Udbudsmand for Biskop Herman af Hammer har solgt 2 Mar-
kebol Jord i Hagedal i Vinje Sogn fra Hammers Domkirke til Tholf Thor-
gerssøn og oppebaaret Betalingen.*

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Af 4 Segl vedhænger 2det.

418.

8 Juni 1494.

Hjertdal.

Ollom monnom them som thettæ breff seer eller hører lesses
helsser Andres Nielsz son prester i Hierdal ok prowast ower Tiillæ-
markennæ med thettæ mith offnæ breff ati fwlæ lagligæ ombodh *ve-
doræ faders biscopp Herman i Hamar haffwær solth beskeligh man

Tolff Torger son ii markæ bool jarder i Hagædaal som ligger i Vinæ soghen frelst ok hemalt for hweryæ mannæ med allom them twtom ok lwnandom som tiil liigher ferdæ jordh eller ligith haffwer fraa fornæ oc ny vthen garsz ok innen med fiskom ok fægloim ok allom vedestadom fraa domkirken i Hamar ok fraa myn herræ biscoppen ok allæ hans æffther komma(n)dæ ok vnder adernemdæ Tolff Torgher son ok hans ærwinghæ tiil ewerdeligæ æghæ ok odaal ok all affredis kennis jak forðæ ombodsz man ath jak haffwer opp boreth førstæ penningh ok øffstæ ok allom ther i mellom som i kopp ockerth kom. tiil sanninghæ her om he(n)gher Swen Arnæ son ok Sondrit Redher son sinæ indseglæ med mynnæ indseglæ for thettæ breff som giorth ok giiffwit war i Hierdal dominica 2a post festum sancte trinitatis anno domini mcdxciii.

Germund Egilsson erkjender, at han mageskiftede ½ Markbol i Bakken i Nissedals Sogn til *Halvard Esteinsson* mod ½ Markbol i søndre Gardvik (Sillegjord).

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Segl mangler.
(Se nedenfor No. 425).

419.

12 Oktbr. 1494.

Sillegjord.

Ollom mannom teim som thetta bref see sæller høyre kennes jæk Germundh Egilsson ath jak hafuer giorth jarder bythæ med Halwordh Esteinsson fek forðer Halwordh af mek ½ markæ bool j Bakkæne som ligger j Nissædal sokn *frieisth och hemmolth firi huerium manæ med lutum oc lunnum som tiil ligger oc legith hafwer fra fornæ oc nygæ oc alth ofredes. Jtem fek jak j mothæ ½ markæ bool jørdær j Gardhuikæ j sydhre gordæn med sama skilordæ ath huar skal fylgæ epter thy bythæ som fyr sæger tiil æuærdhælik eigæ och apter ryggæz af varum æruingum tiil mere vissæ oc sannindh bidhær jak heidærlik ma(n)z jnsiglæ her Tordh Gudmundhsson prester j Silegyordh oc Torleif Haluordhsson logretes man ther sama(s)taz som giorth var a Silegyordh sunnædaghen nesth fore Kalixti pape et martiris anno domini m c(d) xc 4°.

Dronning *Dorothea* udsteder Kvittering for 100 Mark, som Hr. *Hærik Krummedige* har betalt paa Regnskab paa Fru *Lucies* (Hr. *Erik Björnssons*?) Vegne.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Kvartark m. udv. paatrykt Segl. (Jfr. Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 4).

420.

20 Novbr. 1494.

Kjöbenhavn.

Wii Dorothea met gudz nade Danmarcks Swerigis Norgis Vendis och Gotis drotningh hertwginne vdi Sleszwigh och vdi Holsten Stormarn och Ditmersken hertwginne greffwinne vdi Oldenborgh och Delmenhorst gore vittherlicht at thenne breffwisere her Hienrick Krw-medighe ridder haffwer nw antwordet och til gode redhe fornæghet oss her hwnrditthe marc paa regenskab paa oss elskelige frw Lucies weghne aff Norghe, aff the penninghe hwn oss skyldigh er. Thii ladhe wii henne och hennes arffwinghe frii qwitte ledighe och løse for alt ytthermere tiltal och kraff aff oss wore arffwinghe eller nogher andher paa wore weghne om forne jc marc vdi noghre made. In cuius nostre quittantie euidentiali signetum nostrum presentibus dorsotenus est impressum. Datum in castro Haffnensi in profesto presentationis beate Marie virginis gloriose anno domini mcdxciiij.^o

Serenissima domina regina per se.

Bagpaa med Hr. Henrik Krummediges (?) Haand: kuitteence paa jc mark frv Lussi.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Elling* solgte til *Sigurd* 8 Maanedsmatsleie i *Thorland* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Segl mangle.

421.

Ukjendt Dag 1494.

Aamlid.

Ollom mannom som thette breff seer eller høre helser vi Gunaar Nep¹ Gerulff Olson suorne lagretes men q. g. oc sine kongiere vi med thette vort obne breff ad vi varom j Aamlide anno domini mcdxciiij kirkimesse dagh² hørdom ath Elling aa Ressom selde Sigurd viij mo[mathe] lege i Torelandh fri och frels for huari manne oc kiennes forde Elling ath han haffde oboret første peninge och øffste oc ollom ther j mellom som j there ko[p] kom ther med henger vi wore insele for thette breff som giort var ut supra.

(¹) Aabent Rum i Originalen. — (²) Jfr. Dipl. Norv. I No. 774.

Sex Mænd kundgjøre, at de dømt *Thorgers* Kvinde i *Berg* med Penge og Gode i Hr. *Henrik Krummediges* Hænder paa Grund af det *Kjætter*, hvori hun var greben.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike).
3 paastrykte Segl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 19 No. 9).

422.

9 Marts 1495.

Oddevald.

For alle men thette breff seer eller høre leses kwngiore wij Benth Magensson Swen j Ness Lass Sencken Swen Asmwndson Gwnner Swensson och Arwit Siggesson atwij dæmde Torgers qwynne i Bergh oc hennes penninge och gotz vdi welburdige mantz hender och strengge ridder her Henrich Krwmdyke wor nathege herres hewitzman vppa Bawhuss fore kettery som hwn wort greben fore och kwnne enggen lagh eller wern gøre ther fore och haffuer tess till ydermere witnings burdh jek forne Benth Magensson trockt myt jncigle neden fore thette breff met beskieden mentz jncigle som ere Jepp Hansson och Magens Bertilsson som wij alle haffuer ther till bethet och bether ath the besegle met oss till witningburdh. Datum jn opido Oddewalle feria 2^a post dominicam inuocauit anno lxxxxquinto.

Germund Ormssøn erkjender, at han har solgt *Kove-Ussen* (nu Aasen i Thufdal?) til *Ketil Ketilsøn* for en 5 Marks Hest eller 5 gode Kyrlag, dog med Gjenløsningsret for sin Slægt, om Ketil forlader Thufdal.

Es te Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Chra. 1ste Segl vedhænger, 2det mangler.

423.

24 April 1495.

Thufdal.

Ollom monnom them som thettæ breff seer eller hører lesses kendes Germwndh Orm son med thettæ mith offnæ breff ath jak haffwer solth Kettiil Kettiil son Koffwæ Vsseen for i v markæ hest eller v godhæ kørslag ok skal fordæ Kettiil Kettiil son [eig¹ fordæ Vsseen frelst^h ok hemholt for hweryæ mannnæ. ffaar fordæ Kettiil aff Tolffdal tha skal fordæ folk køppæ fordæ Vss igeen for samæ penningæ. tiil saningæ her om bedes jak godh mansz indseglæ her Andress i Hierdal med mynnæ indseglæ for thettæ breff som giort waar [Hierdal² i Tolffdal feria *sextæ ante dominicam quasi modo geniti anno domini medxc quinto.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Igjen udslettet.

Thore Haloardssøn, Prest i Sudreim, og 5 Lagrettemænd paa Romerike m. fl. kundgjøre, at *Larens Jenssøn*, Erkeprest i Oslo og Provst paa Romerike, efter Biskop (*Herlaugs*) Paalæg undersøgte Sammenhængen med Fossen mellem dennes Jord *Aasnes* og *Logsteinsautn* (nu Loxhaug), der befandtes rettelig at høre til sidstnævnte Gaard, da der til Aasnes hører en anden Fos i samme Aa; dog lovede Eierne af Logsteinsautn, *Anund* og *Gudmund*, at betale Biskoppen hver 2 Kjør for hans Stadfæstelse herpaa.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 6te Segl mangler, de øvrige 5 vedhænge.

424.

21 Juli 1495?

[Urskog.]

Ollom monnom them som thetta breff see eller høre sender Torer Haluwardsson prester i Sudreim Haluwardher Arnesson Ion Clemetsson Henrik Torersson Gudbrandh Jensson oc Tord Arnesson lauretis men a Romerike oc sex andre med oss til bedner aff heiderligom manne her Larens Jensson erchiprester i Oslo och proster her med oss. til fossen millom Lawsteinsawtn och Asnes dagen epter sancte Margarete dagh anno dominj m. cd. v.¹ hørdom a at ford her Larens sagdes haffua bifelningh aff warom herre biskopenom ranzake och forhøre thet ord som ført war fore her biskopen at fossen skulle liggie till hans jord Asnes. Took tha her Larens proff ther om fynder withne laglige fore stempd och lagmans ordscurdh wor ther om lesen saa at ford foss haffuer leghet til Lausteinzaun aff alder och ewe. hwilkit her Larens lodh sigh ther aat nøygie oc wi ey annet finne kunne retteste fore gudi vitan soa ma ware och bliffue framdelis. ty Aassnes ær vell byrt med ein annen foss i then same aa. Togh loffwade eigarene til Logsteinsawtn Anund(e)r oc Gudbrand och vtgaffwe her biskopne ij ker hwar theire føre hanss samtykkie stadfestningh och quittenz at thet matte nw saa bliffua och akierelausth waræ ewerdelige. Her om til sanindh heingie wi woor insigle fore thetta breff som scriffwedh war digi och aare som før sigher.

Bagpaa: Jtem breff paa en floss liger vider Asnes.

(¹) Uden Tvivl Feilekrift for mcdxcv, da Larens Jenssøn var Erkeprest; hvis han endnu levede 1505, kunde m. cd. v. maaske være Feilekrift for m. d. v. Skrift og Orthographi henviser ogsaa til Tiden omkring 1500.

Fire Mænd bevidne, at *Arne Thjostolfssøn* erkjendte at have solgt 3 Markbol i *Bakken* i Sillegjord til *Aslak Egilssøn* og at have opbebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene er afklippet. (Se ovenfor No. 419).

425.

10 August 1495.

[Sillegjord].

Ollum mannum som thetta bref see ællær høyre kennes jak Tordh Gudmundhsson Trondh Olafsson och Torleif Haluordhsson [Sollæ Aslaksson¹ anno domini mcdxcv sagum och hørdum a jaa och handerbandh theire af enæ halwæ Aslak Egilsson en af andræ halwæ Arnæ Tiestolfsson kændes tha fordh Arnæ firir os ath han saldhæ ford Aslak iij markæ bool j Bakkænum som ligger j Silegyordh sokn frielsth och

heimholth fri hwar man med lutum och lunnum som tiil ligger och lægith hawær fra fornæ fra ford Arnæ och hans eruingum och vnder ford Aslak och hans æruiggæ. Item kændes och tha ford Arnæ fri os med sama handerbandhæ ath han hawer vpborith fyrsthæ pæningh och øfstæ som j kaup theire kom. Tiil meire sannindh och vithnæsburdh hængæ mith var jnsiglæ fore thetta bref som giorth var sancti Laurencii dagh aræ som fri sægir.

Bagpaa: Lest for retten paa Skeens laugting den 2 sægne for Bøtulphi 1636. T. Jenssen.

Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hertil.

Andres Nilsson, Prest i Hjertdal, og 4 Lagrettemænd kundgjøre, at Seemke Amundsson erkjendte at have solgt til Selee Tholfsson 5½ Markbol i Haddeland paa Raudlandsstrand, nemlig 3½ i Andreshus og 2 i Bakke, samt at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 5 Segl mangle.
(Jfr. ovenfor No. 362 samt Brev af 1526 nedenfor).

426.

26 Septbr. 1495.

Helgelid.

Ollom monnom them som thettæ breff seer eller hører lesses helser Andres Nielsz son prester i Hierdal *Soldæ Aslach son Torielsz Tolff son Swndræ Redher son Drengman Helyæ son swornæ lagrettis men q. g. ok woræ ath mith vorom vppa Haddælandh pa Raudælandsz strand lerdagen nest foræ Michelss missæ anno dominj m cd xc vº sogom ok hørdom hander band theræ aff enæ halffwæ Solffwæ Tolffson en aff andræ halffwæ Swenckæ Amwndh son med the skilordh at Swenckæ Amwndh son kendis at han haffdæ solth adernemdæ Solffwæ Tolff son vj markæ bool i Haddæland iiij i Andress hwss ok thwegæ i Backæ ok frelsedæ Swenckæ fordæ Solffwæ Tolff son thessæ jordh med lwttum ok lwnnandum fiskom ok feglom ok allom vedestadom vthen gardz ok innen som tiil ligger (ok) liggit haffwer fraa fornæ ok ny tiil ewerdeligæ (ægæ) ok odal ok affredis ffrelsedæ fordæ Swenckæ *adernendæ Solffwæ thessæ jardær saa frelseligæ for allæ sinæ siiskennæ som for siik sielf. kendis ok færdæ Swenckæ Amwndh son at han haffdæ opp boreth førstæ penningh ok senestæ ok allæ ther i mellom som (i) kopp theræ kom. tiil sannengæ hengæ wy varom indseglæ for thettæ breff som giort war paa Helgelied sar ok dege som foræ seger.

Petrus de Vicentia, Biskop af Cesena, pavelig Camerarius og Curien's Generalauditor etc., lader efter Begjæring af Generalcommissaren og Procuratoren for de Ultramontane *Minoriter* af Observantsen udstede Transscripter af en Del fremlagte, originale Pavebreve, der meddele dem forskellige Privilegier og Begunstigelser.

Efter Afskr. i Mæscr. Barth. III (D) p. 103—5, og 131—32 af en Afskr. fra Aar 1500.

427.

22 Marts 1496.

Rom.

In nomine sancte et individue trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Noverint universi et singuli presentes litteras sive presens publicum transumpti instrumentum inspecturi visuri lecturi pariter et audituri quod nos Petrus de Vicentia dei et apostolice sedis gratia episcopus Cesenantis sanctissimi domini nostri pape ejusque camerarij nec non curie causarum camere apostolice generalis auditor Romaneque curie judex ordinarius ac omnium litterarum apostolicarum universalis exsecutor ad reverendi prioris fratris Johannis Iarnigon fratrum Minorum Ultramontanorum de observantia nuncupatorum in Romana curia generalis commissarij et procuratoris instantiam et requisitionem omnes et singulos sua communiter vel divisim interesse putantes eorumque procuratores signi tunc erant in Romana curia pro eisdem ad videndum et audiendum infrascriptas litteras apostolicas coram nobis originaliter produci et postquam producte fuerint ad videndum et audiendum illas transumi exemplari, publicari et in hanc transumpti publicam formam redigi mandari auctoritatemque et decretum dicte curie per nos interponi vel dicendum et causam si quam haberent rationabilem quare premissa minime fieri debeant allegandum per audientiam publicam litterarum contradictarum prefati domini nostri pape citari fecimus et mandavimus ad certum peremptorium terminum competentem videlicet ad diem et horam infrascriptos, quibus advenientibus comparuit in judicio legitime coram nobis dictus frater Johannes commissarius et procurator et certas litteras citatorias in dicta audientia nostro de mandato executas facto reportavit citatorumque in eisdem contentorum non comparentium contumaciam accusavit, ipsosque contumaces reputari et in eorum contumaciam supradictas litteras apostolicas sub tenore infrascripto exhibuit atque dedit quas transumi exemplari publicari et in hanc publicam transumpti formam redigi mandari nostramque et dicte curie causarum camere apostolice auctoritatem iudiciariam et ordinariam pariter et decretum per nos interponi instantanter postulavit; Nos tunc Petrus episcopus et auditor prefatus dictos citatos non comparentes reputavimus non immerito prout erant quo ad actum et terminum hujusmodi suadente justitia contumaces et in eorum contumaciam supradictas

litteras apostolicas ad manus nostras recepimus illasque vidimus legimus palpavimus et diligenter inspeximus et quia per huiusmodi diligentem inspectionem et visionem per nos factas litteras ipsas sanas integras illesas veris bullis plumbeis bullatas ac omni prorsus vitio ac suspicione carere invenimus ipsas ulterius ad predicti fratris Iohannis Iarnigon commissarij et procuratoris instantiam ulteriorem per infrascriptum dicteque curie causarum camere apostolice notarium atque coram nobis scribam transumi atque exemplari publicari et in hanc formam publicam transumpti redigi fecimus et mandavimus volentes et auctoritate dicte curie atque nostra decernentia quod presenti nostro publico transumpti instrumento de cetero et in antea tam in Romana curia quam extra ac alias ubique locorum in iudicio et extra steturi illique detur et adhibeatur talis et tanta fides qualis et quanta dictis litteris apostolicis inferius insertis et cum presenti transumpto auscultatis et collationatis data fuit et adhibita seu daretur et adhiberetur si in medium producerentur. Quibus omnibus et singulis premissis tamque rite et legitime coram nobis factis et celebratis nostram et dicte curie causarum camere apostolice interposuimus et per presentes interponimus auctoritatem pariter ac decretum tenor vero dictarum litterarum de verbo ad verbum sequitur (et) est talis. [*Her følge de ovenstaaende Breve No. 52, 73, 46, 67, 53, 49, 39, 50, 51, 47, 66, 34, 57, 58, 59, 30, 55 og 413*]. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes litteras sive presens publicum transumpti instrumentum exinde fieri et per publicum dicteque curie causarum camere apostolice notarium atque coram nobis scribam infrascriptum subscribi et publicari mandavimus sigillique dicte curie causarum camere apostolice quo in talibus utimur iussimus et fecimus appensione communiri. Datum et actum Rome in domo habitationis nostre nobis inibi mane hora audiendarum causarum consueta ad iura reddendum et causas audiendum in loco nostro solito et consueto pro tribunali sedentibus sub anno a nativitate domini m^o cccc^o nonagesimo sexto indictionis xiiij, die vero vicesima secunda mensis Marcij pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Alexandri divina providentia pape sexti¹, presentibus ibidem discretis viris magistris Iacobo Quemtmoti et Francisco de Piscia dicte curie causarum camere apostolice notariis testibus ad premissa vocatis specialiter atque rogatis. et ego Iohannes Desiderii de Badricuria clericus Tullensis diocesis publicus apostolica et imperiali auctori(tati)bus nec non curie causarum camere apostolice notarius quia premissis omnibus et singulis dum sic ut premititur fierent agerentur una cum prenominatis testibus presens interfui eaque omnia et singula

sic fieri vidi et audiui et in notam sumpsi, ideo hoc presens publicum transumpti instrumentum manu alterius fideliter scriptum exinde confeci subscripsi publicavi et in hanc publicam formam redeggi signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum ejusdem curie causarum camere apostolice sigilli appensione signavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus et requisitus.

(¹) Indictionen 13 svarer til Aaret 1495; Pavesaret, der skulde give den nærmere Bestemmelse, er her udeladt.

Bertold Lubbeke tilskriver Hr. *Henrik Krummedige*, Hovedsmand paa Baahus, angaaende forskjellige Sager, han skal udrette for denne, og ønsker for deres Regnskabs Skyld at træffe ham i *Borgesyssel*, hvorhen Hr. Henrik ifølge Provstens (Jon Paalsøns) Beretning snart vil komme.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark m. Spor af udv. Forsegel.

428.

24 Novbr. 1496.

Oslo.

Mynen denst nv vnde altyd. wetet leve her Hynryk dat ik dem praveste hebbe dan j brun lejdesk laken vnde de stope dat jk jw lawet hebbe de wyl jk jw feyn maken laten myt dekken vnde jw wapent dar vp jk wyl se ferdych maken laten vnde wyl se dem braveste dan dat gy se salen krygen dat ersste hot hyr tussken gejt so hebbe jk dem pravest gelavet ok wet jk wol dat he jw so schryfft. Jtem leve her Hynryk myn her de pravest sede my dat gy jn Borchsussel kamen wylt so dat jk dat konde to wetende krygen so wolde jk gerne by jw wesen vnde maken vnse rekenschopp *krar vnde nemet de schryfft myt jw de jk jwwer werdecheit geschreven hebbe wyl got jk wylt so passen dat wy frunde blyven wylt. Jtem Koch: hefft jw j hantschryfft geven de vyl he wederheben, vnde schryvet em to dat he my gude gyldynhe do van jwwer wegen also he jw lavet hefft he secht he hefft jw ossen huden lavet var ij kohude leve her Hynryk de ossen hude fallet hyr ser klen. Jtem myn beger js to jw dat gy my by Gunder wylt senden i lot sulver jn Lepec jk wyl jw j stopp weder maken laten dat gy my danken schalt schryvet my to wat jk wmmе jwwen wyllen dan ssal dat wyl jk gerne dan jt sj dach effte nacht. hyr mede m gude nacht. geschreven to Anslo vp ssunte Kattrin avent jn dem xc vj jar.

Bertolt Lubbeke.

Udskrift: Dem erwerdyghen heren her Hynrik Krumdyk vp Bahus sal dese breff.

Vmbueren *Hærlagh Hæluordsson* erklærer at have solgt *Hæluordsgaard* (i Oslo) til Hr. *Henrik Krummedige*, Hovedsmand paa *Bahus*.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Med pastrykt Segl. (En Del af Brevet afrevet. — Jfr. Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 5 og Dipl. Norv. II No. 991, III No. 1006, V No. 969).

429.

14 April 1497.

Uden Sted.

Jeg Hærlagh Hæluordsson aff vaben, hielsser ether alle ke [j] Opslaa kierlig met gudh. Vider kiære wænner, at [jegh hæffuer solt Hældwardz gard her] Henrich Kromedick riddere oc hæuitzman paa Bahus [fra meghe oc mine] ærfvinge, oc till ewigh tidh ætliiffue vnder hannom [oc hans ærfvinge. Oc biudher jegh ether] som nw forde gaardh besidendis er æthi her æftir [wdgiffue foræ her Henrich Kromedick] hwess landzskyldh som i æff foræ gaard ærlige g[iffue. Oc till witnesburdh herom] trycker jegh mith jndsigle nethen thette mith obne [breff som giort war die] Tiburcij et Valerianj martirum anno dominj medxc septi[mo].

Bagpaa: Om Hældwardz gard.

Kong Hans sender Hr. *Henrik Krummedige* Breve til Hr. *Odd Alfsson* (af tre Roser) og *Matthis Olsson*, hvorefter den sidste skal forestaa Slotsloven paa *Akershus* i den førstnævntes Sygdom og forskaffe Hr. *Henrik det Folk*, Hr. *Odd* ellers skulde have leveret; Kongen vil være i *Helsingborg* 2 Juli, hvorpaa han skal faa nærmere Besked om Dagen for Indfaldet i Sverige; der gives ham Forholderegler om Fremgangsmaanden ligeoverfor *Nils Klausson* (Sparre) og den Svenske Almue samt om Beslaglæggelse af Svenske Undersaatters Gods i Norge m. m.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark m. udv. Forsegl. (Trykt i D. Magazin, 3 R. 2 B. S. 21—22).

430.

24 Mai 1497.

Kjöbenhavn.

Hans met gudz nade Danmarcks Norigis etc. koning vdualdtt till
Suerrige hertug vdj Slesuig oc vdj Holsten Stormarn etc.

Vor sœnderlig gunst till forn. Kiære her *Henrich*. Wider at wii sende ether nogre wore breff som ere forskreffne her *Odh Alssen* oc *Mattis Olssen* swo at æftir ty foræ her *Odh* er swarlig sywg hæffue wii befallit hannom at han fremdelig befaller oc tilltroer *Mattis Olssen* at staa fore slotzlogen i *Aggerhuss* etc. æftir som i ythermere finne i thet obet breff wij sende ether som foræ *Mattis Olssen* tillskreffuit ær. Bede wii ether kiærligen æti vnderwiisæ *Mattis* at han anammer swo-

danne befalling till sig oc were ether følgeachtige met thet folck som vdskeell vdi wort oc riigen bestand efftir som her Odh tillforn skulde haffue giort etc. Sammeledis bede wij oc kiærligen ati wele wære ther vdhe om met then allmwæ i Suerige hoss landmercket met then beste listh oc lempe i kwnnæ om thet nogetledis skee kan atj kwnne giøræ them Nielss Clauessen vwellige fore oc kommæ them till at vp-brende byeren oc slett giøræ then brøedæ som the ther nyligen giort haffuæ, Oc achte wij wisselige at wære i Helsingborch wor frwe dag visitacionis oc swo strax drage ther aff till Halmstede oc haffuær dog till forn ethers bud hoss oss oc fange encket at wide hwath stege dag wij drage ind i Suerige swo i kwnne wide hwar efftir i e[ther] rette skulle oc nar i skulle inddrage met thet folck i ther haffuæ skulle. Item then karll som i haffue hoss ether som oss følge skall ind i Suerige then lader nw strax vfortøffrit komme hiid till oss, thet breff her Knud Allssen tillskreffuit er aff Nielss Clauessen lydder om noget gotz at en god qwinne i Suerige wilde selge. Bede wij ether oc wele ati anamme thet samme gotz vnder kronen oc hwess gotz the aff Suerige haffuæ ther i riiget atj bestille i alle lenene ther om kring at thet oc anammes oc holdes oss oc kronen till gode. Item haffue wij tillskreffuit Ebbe Munck at hwess bud oc breff wij ether sendendes worde skall han framdeles bestille oc forskicke till ether swo the ey skulle komme i gennem Suerige, Hwess wisse tiender i ther forfare kwnne them bywder oss st[rax] till. Kiære her Henrick rammer wort beste her vdi oc i andre made hwar i wide macht pa ligger som wij ether tilltroo thet wele wij gerne met ether forskylle befallendes ether gud. Screffuit pa wort slot Køpenhaßn helge legome afften aar etc. xcviij vnder wort signet.

Udskrift: Oss elskelige her Henrich Krummedige ridder wor embitzman pa wort slot Baahuss.

Kong Hans paalægger Hr. Henrik Krummedige, hvis det kan ske uden stort Folketab, i Forening med Ebbe Munck at bemøgtige sig *Guldberget*, som Nils Klausson (*Sparre*) skal agte at befæste; naar han har indtaget det, skal han lægge 100 Mand der med 2 Maaneders Proviant under *Benkt Adressens* Befaling og intet foretage mod den Svenske Almue uden nærmere Befaling.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedige). Brevform; Halvark m. udv. Forsegel. (Trykt i Dan. Magazin, 3 R. 2 B. S. 22—23).

431.

10 Juni 1497.

Kjöbenhavn.

Hans met gudz nade Danmarcks Norigis etc. koning vduald koning
til Suerige hertug vdj Slesuig oc vdj Holsten Stormarn oc Ditmersken.

Vor sänderlig gunst till forn. Kiære her Henrich. Wider at oss
ær till widende wordit at Nielss Clauessen achter at wele vpbygge
Guldberget, ær ther raadt till at wij skulde icke forspilde ther meget
felck vdower soge wij gerne at thet bleff them formeenth. Thij bede
wij ether atj (tw¹ met Ebbe Munck lade strax rycke ther ith bwl
wærck vp oc tage thet ind, oc legge ther vp ith hundrit folck met two
monetz kost oc nar thet ær swo indtagit tha antworder thet her Beint
Agessen oc lader hannom enchtit wide ther aff førre æn j haßuæ thet
innæ oc fæsthit oc vnderwiise them ther vppa liggæ skullæ, at the
enchtit tage fran allmwen ther om kring, Ebbe Munck skall møde
ether pa woldsteden met swo meget folck och hwath dag efftir som i
skriffuæ hannom till om, farer ther gantze listelige oc hiemelige met,
Item arger oc enchtit ythermere ind i Swerige pa allmwen førre i
fange ther om ythermere wor skriffuelse ramer wort beste i hwilcke
made i thet giøræ kwnnæ thet forskylle wii gernæ. Bessalendis ether
gud. Screffuit pa wort slot Køpnehavn løffuerdagen næst efftir sancti
Erasmi episcopi et martiris dag aar etc. xcviij vnder wort signet.

Werer pa Guldberget thet steckesth i kwnnæ oc hwess i giøre skullæ
thet giører met en hath oc farer swo tilbage nar i haßuæ ladit folcket ther.

Udakrift: Oss elskelige her Henrick Krummedige
ridder wor embitzman paa Baahuss.

(¹) Igjen udslettet.

Kong Hans underretter Hr. Henrik Krummedige om, at Sendebud fra det
Svenske Rigsraad have opfordret ham til at beleire *Elfsborg* og *Nils
Klaussøn (Sparre)*, hvorfor det paalægges Hr. Henrik i Forening med
Ebbe Munck at udføre dette og give Folkene 2 Manneders Proviant samt
om muligt fange Nils Klaussøn og dem, der sætte Almuen op; Hr. *Matthis
Kawle*, Foged paa Öresten, har lovet sin Bistand hertil.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike.)
Brevform; Kvartark m. Spor af udv. Forseg. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 24 No. 17).

432.

24 Juni 1497.

Kjöbenhavn.

Hans met gudz nade Danmarcks Norgis etc. konning vdwald
konning tiill Suerige hertug vdi Slesuig Holsten Stormarn etc.

Vor sänderlige gunst tilförn. Kære her Henrick wiider at
Suerigis riigis raadz sende bode Mattis Kawle oc Lwnekier wære nw

her hoss oss oc werffde tiill oss at the wele bliffue hoss oss oc fullgøre theris breff oc ord som the haffue loffuet oc sagt oss oc bød oss til met them at wij skulle lade bestalle Elwetzborg oc Niels Clawessen oc gøre hannom oc alle her Stens noget til gode. Thij bede wij ether ati strax haffue ethert raad met Ebbe Mwnck oc worder tiill ens met hannom oc bestaller slottet oc lader bønderne som skulle ligge ther fore haffue ij manetz kost met them oc arbeyder trolige om ati kwnne faa slottet oc Niels Clawessen met om thet stander algøre oc haffuer ether bud alle wegne vde om i kwnne fange fat pa Niels Clawessen eller her Stens meffølger som fare ther om kring oc predicke fore almwen. Haffuer oc Mattis Kawle foget paa Ørsten loffuet oss pa syn ære at were ether til bystanding vdi. Haffue i nogre breff som Krabbe ær anrøindis om thet gotz ati tha wele sende oss them thij hans moder will icke holde købet oc sende wij ether ij wore obne breff til aluwen i Suerige ther om kring. Nar i wele bestalle slottet tha lader leese them. Befalendis ether gud. Screffuet pa wort slot Kønehaffn sancti Iohannis midsommers dag aar etc. xcviij^o vnder wort lidle secret.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krwmmedige
ridder wor embitzman paa Baahwss.

To Mænd kundgjøre, at *Halvard Thorhelssøn* solgte, hvad han og hans Hustru eiede i *søndre Setre* og *Krokedal* i Bodstads Sogn i Frøylands Skibrede til *Thorgeir Aslakssøn* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Segl mangle.

433.

10 Juli 1497.

Holter (Fit).

Ollom monnom theim som thetta breff see eller høræ. sender Jngilbrith Gunnerson ok Gudbrand Brynywlfson lagretes men q. g. ok sinæ kwnnuth gørende ath mith warom a Holtom som ligger i Fiith sogn pa Romærikæ om manedaghen nest esther sancte Swnniue daag anno dominj medxcvii^o. Sagom ok hørdom aa ath Halwarder Torkelson selde Torgeiri Askelson saa mykit som han attæ i sydher gardenom j Sætrum oc i Krokedal, saa mykit tiltael han oc hanss quinnæ attæ ther j forde jordom som liggæ i Bostade sogn .j. Frøyland skipreide, kendes ok forde Halwarder ath han hadhe wp bareth fyste peningh ok øfstæ ok saa mange i kawp theire kom. Til yttermeire wisse ok saninde heingom wi waar jnsigle fore thetta breff som giorth war dagh oc aar som fyr sigher.

Begpaa: breff vm Sæther och Krockedall.

Kong Hans tilskriver Hr. Henrik Krummedige, Hr. Knut Alfssøn (af tre Roser) og Ebbe Munch angaaende Beleiringen af Elfsborg, som han, hvis det ikke kan erhverves ved Magt eller Underhandling, ønsker holdt indsluttet, indtil han selv med nogle Svenske Rigsraader kan komme derhen, oversender dem Breve til Benyttelse eller Besørgelse, paalægger dem i Forening med Mats Kawle at straffe den ulydige Almue „og hugge af dem en Haand eller en Fod“ samt at tage Gjængjerd af Elfsborg Leen for ei at blotte Varberg og Bannus.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark m. Spor af udv. Forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 25—26).

434.

28 August 1497.

Kalmar.

Johannes dei gracia rex Dacie Noruegie Slauorum Gotorumque etc.
electus regi in regno Swecie dux Holsacie Stormarie et Diltmercie
comes in Oldenborgh et Delmenthorst etc.

Premisso nostro sincero fauore. Kære wenner som i scriffæ oss tiill om Elwitzborg tha fornemmæ wy at the forherde them fast och acktæ at holdet, kwnnæ i nogherledis ramme tiill och fonge slotthet met deytinghen eller i andher mode met thet første tha giøre ther eders beste tiill som oss icke twiller i gernæ giøre, Her Anders Mwses dreng syer ath ther wor ryckt wndher skernyn ath the ther oppæ ligge skullæ sige at finge the icke wndsetningh innen iiij fyræ wgher effther sancti Laurencij dagh *the willæ the opp giffuet. welle the thet ingel(e)dis giøre och i kwnnæ formercke at ther stor ingen raad tiill at fange thet nogit snarlige anthen met deytinghen och ey heldher met eld eller storm ati tha giøre eders beste om i kwnnæ fange swodan dawtingen ath the bliffuæ tiill stæde ther oppaa slottet och thære aff thet som the haßde ther oppæ och finge intthet mere indh folk kost eller werge och ey heldher nogit at beware swo lange gud will wy kunnæ och matte self met nogre Swerigis raad kommæ ther tiill stæde, them i eller met byen lænet eller almwen i nogher mode och i kwnnæ fonge ther oppaa theris opne beceglde breff och nogher andher tiill lofte met them ther fore om thet stander atgiøre eller hwore i kwnnæ best pynttet och lempet oss och riget tiill gode och bestand met thet første paa thet ati met thet samme folk som i ther nw sammell haßuæ kwnnæ thage Matz Kawle tiill edher och straffwæ then almwæ ther om kringh som ær wlydelig och hugge aff them en handh eller en fodh, Jtem wy sende eder wort oc Swerigis readz obne fulmagt breff at anamme slotzloghen ther, och lade them quit ther fore etc. Sammeledis bede wij eder atj ramme tiill thet bestæ i kwnnæ at fange giengerd aff almwen i Elwit(z)-borgs leen swo ati icke blotte slotthet Worbiergh och Bahwass etc. Wij

sende eder nogre breff tiill bispen aff Skare och Dallekarlenø skulle haffuē. Bede wy eder ali strax skicke them bispen aff Skare oc en copia aff Mattz Kawlos breff. Screffwet paa wort sloth Kalmaren mandagen nest effther sancti Bartholomej dagh anno domini mcdxc^o septimo nostro sub secreto.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krwmedige her Knwth Alfues-
sen riddere och Ebbe Mwnck wore men raad oc thiennere.

Biskop Brynjulf af Skara underretter Hr. Henrik Krummedige, Hovedsmand paa Baahus, om de Foretagender, Sten Stures Tilhængere have iверksat i Vatsbo, og om deres øvrige Planer, raader ham til at sende nogle Folk derhen, naar han er færdig med Slottet (*Elfsborg*), og foreslaar, at Hr. Knut (*Alfsson*) skal lade den rolige Del af Vermeland hylde Kongen og straffe de opsøtsige.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark m. Spor af udv. Forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 26—27).

435.

25 Septbr. 1497.

Husaby.

Bryniolphus dei gracia
episcopus Scarensis.

Wenlich oc kerligh helsen altid forsend kerlighe met gud. Synerligh gode wen her Henric mo j nw wide for sand tidande ath Andhers Ericson Niels Olson oc Orm haffwe nw tingath met almoghen j Waszbo oc haffuer loffuit them store affgift aff alle vtlagher oc ther met haffwer han bewikt them ath the wille them nw følghē pa idhert argestæ oc worth Jørghen Karlson Eric Jenson, Sigge Larisson, Lindhorm Bier(n)son oc flere the knaber the ere forsamlede nw j dagh j Watzbo oc er theris vpsath saa ath the wille førsth brende oc skene Brynnolsbo oc sa legge her for Husaby ij eller iij tusanth, the andhre skie sigh man aff husø nidher til idher ther ma j retthe idher effther Niels Olson han er her j syen met eth tall folk wid wor syebod tha j haffwen onth idher erende ther niddre wid thet slotthet, kwnne eth tall folk wid eth hwndreth eller ther for nedhen komme til skips wid Watzende, tha motthe klemme them her i wore [haffwn¹ hampn the som ther wore, hadde oc then almoghen ther i Ælvensborgh leen noghet bestand til *homon the som idher haffwe handgath the motte methæ pa halwan wegghen oc weriæ sigh hem til syn annars tringe the them vth met sigh, helthen aff Wermeland sithther hemme jghen, them wendhe her Stens foghatæ Niels Ienson, then dell som nesth liggher Norghe, thet wore nyttuth ath her Knuth finghe scriffuile, han motte

snarth hylle them til sigh oc neffsa them andhre som thenne vpresningh giorth haffue. her met idher then alsmechtuste gud befalendis oc worth hop staar nw til gud oc til idher. Ex Husaby feria ij proxima an(te) Michaelis anno domini xc septimo nostro sub signeto etc.

Udskrift: Erligh oc welbyrdugh man her Henric Krwmedicke r[idder] hœffwitzman pa Bahuss vor synnerlighe ghode [wen].

(¹) Igjen udslettet.

To Lagrettemænd i Rollag kundgjøre, at *Gunnar Thorstensson* og hans Hustru *Gunnor Thorgersdatter* solgte til *Thorgils Thorhelsson* ½ Markbol Jord i *dere* og *nedre Gladheim* (i *Veglid*) og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levninger af begge Segl vedhænge. (Se ovenfor No. 374 og Brev af 5 Oktbr. 1501 nedenfor).

436.

8 Decbr. 1497.

Risteig.

Ollum mannom som thetta breff see eller høræ sender Torger Herleksson oc Nilis Ionsson lagrettismen i Rollaghs sokn i Nummadal q. g. oc sina kunnuth gørende at wi worom i Riste i sydher gardhe som ligger i Rollaghs sokn i Nummadal fredagh epter Niclasmesso dagh anno domini m c d x c vii^o soghom oc hêrdhom wppa handh bandh ther(e) oc æff en halfwo Gwnnar Torstensson oc æff adra halfwo Torgiwlis Torkilsson oc Gwnnor Torgersdotter hans kona Gwnnars kendes tha fêrnempde hiona oc i the sama handh (bandh) at the haffue [selt¹ ater-nempde Torgwls en halfwa marka bool iardhe bodha œffre oc nedre gardhe j Gladem fron thum oc ther(e)s erwingha oc [ater² wnder Torgwls oc hans erwingha til ewerdheligh eigho met allom thum luthom oc lundom som thum iêrdhom ligger til oc leget haff(e)r fron forno oc nya wthan gardz oc innan allungis okerlausen fêr huarior mannom oc fêr betalat fyrst penningh oc œpste oc alle the som koupa ther kom. til sannind hengho wi wort incigle fêr thetta breff som gort var som dagh oc ara fêr seger.

(¹) Tilskrevet over Brevet med Houvisning hid. — (²) Tilskrevet over Linien.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Sigurd Thorhelsson* solgte 12 Øresbol Jord i *Steigen* i *Hofs Sogn* i *Rördal* til *Olaf Eyvindsson* og *Bengt Sæbjørsson* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste Segl mangler, Levning af 2det vedhænger.

437.

2 Septbr. 1498.

Botne.

Ollom monnom them som thetta breff see edher høræ seendher Eywindh Halwordhson och Toorgylz Reydwlfzson swaarnæ lagrettesmen aa Westhollen q. g. och sinæ kwngerom mith med thetta woorth opnæ-breff ath mith waarom aa Bootthnæ kyrkægaardh synnædaghen neesth fore natiuitatis Marie virginis anno domini mcdxcvii^o saagom ok hør-dom aa ath thei heeldom handom saman aaff eino halffuo Olaf Ewindh-son och Beinth Seebiorsson een aaff andre halffuo Siwgwrddh Toor-keizson med thy skilordhæ ath fornemde Siwgwrddh seelde fornemde meen Olaf och Benith xij ores bool jærdher j Steighen som liggher j Hooßsokn j Rørdaal skipreide aa Westhollen med lwthom och lwn-nindhom som til fornemde jærðmon liggher och leegidh hæffuer ffræa sonnæ oc nyghæ wtangaarz och innæn baadhæ nær och ffrære j waathæ och j thyrre frelz och heimhoolth och okærelawsth ffræ hwarior mannom thil aalth aaffredes wndan Siwgwr och hans arwinghæ och wndher tidh nemde meen Olaf och Benith och teiræ arffwinghæ til æwerde-lighæ eighæ. kendes oc tha ffræ ooss j sama handebandhe Siwgwrddh Toorkeizson ath han hæfde wpbaridh aff Olaf och Beinth ffræsthe pæ-ninghæ och systhæ som j kawp theres koom och honom wel ath nøghdhæ til goodæ reidhæ. at saa y sandhed ær som ffræscruit stæar henge vy fornemde mend vware indsigle nedhen for tette breff som giort var ær oc dige som ffrære sigher.

Bagpaa: breff for Steyghen y Hoffz soghen. Brevet sees af en senere Penskrift at være lagt i Rette paa Stegen for 6 Lagrettemænd og Kongens Lens-mænd 1620.

To Lagrettemænd i Mandal kundgjøre, at *Saze Olafssøn* solgte 12 Manned-mædeleie i *Eskeland* (i Halshaugs Sogn) til *Gunnar Thorolfssøn* og er-kjendte at have modtaget Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Levning af 1ste Segl vedhænger, 2det mangler. (Jfr. Dipl. Norv. V No. 942).

438.

2 Februar 1499.

Vadeland.

Ollwm mannwm them som thetta breff see eller høræ læsæ hælsæ Aslack Ingworsen oc Ywær Asmwnsen sornæ lowrættis men vdi Mandall q. g. oc sinæ kwngiørende med thetta wort opne breff atwii aa Vadæland anno dominj 1499 kyøndermess daghen hørdom oc saom aa handerband theræ en saa hiæd Saxæ Ollwffsøn en awff andhre jæe Gwnner Torruiffson war thetta thæa i handherbondæ theræ at op-

nempdher Saxæ Ollufsøn soldæ thiisse brewiser Gunner Torruksen xii mamathælegæ i iordhen Eskæland ffor vi march guls i gaadom oc gillwm pening jndhen gartz oc wthen gartz wotum oc tiwrdom oc altz thet som tiill haffwer læid ffræa fwndom oc nydom fiærdæ hanstawffwer i mellom friæn oc frælsæn for allwm lo(g)ligom sagong. Oc kændis thaa forde Saxe Ollufsøn ath han hawffde opborit firstæ kob oc siænistæ oc althet ther i mellom war i godom pening oc gillom saa ath hannom wæl alnøghet oc skoth fforde xii mamathælegæ i Eskeland ffræa sæg och sinæ efftherkomæ oc frii oc qwit vndher fforde Gwnner Torruksøn oc hans efftherkomæ. Thetta her kendis han vndher handebondæ siin. At saa war i sanhiæd som nw er screffuid henger wii wort *jngslæ vndher thetta breff datum die loco et anno vtsupra.

Kong Hans giver Biskop Herman i Hammer, Hr. Knut Alfssøn (af tre Roser) samt Lagmændene i Oslo og Tunsberg Fuldmagt til at dømme imellem Hr. Henrik Krummedige og Peder Gris om den Arv, som dennes Hustru har oppebaaret af Hustru Gudrun i Bø.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark m. Spor af udv. Forsægl. (Trykt i Dan. Mæg. 3 R. 2 B. S. 31—32).

439.

14 Juni 1499.

Stockholm.

Wii Hanss met gudz nade Suerikes Danmarckes Norges Vendes oc Gottes konning hertug i Slesuig i Holsten Stormarn oc i Ditmersken greffue i Oldenborg oc Delmenhorst helsa ider oss elskelica werdogæ fader her Herman bescop i Hammer her Knudt Alssen ridder wor man oc thiener Erich Ericssen lagman i Osloo Tormodt Ionssen lagman i Tonsberg kærliika met gud och wora nade. Kære wenner vether at oss elskelica her Henrich Krummedige ridder wor man oc raad haffuir ladet berett her foræ oss at han haffuir till tall till oss elskelica Peder Griiss wor man oc thiener foræ nogen arff som hanss husfrw ophorit haffuir aff husfrw Gudryn i Bø etc. som han selfuir ythermera berette ken. Thij bedom wij ider befale oc met thetta wortt opna breff suldt macht giffue ati met thet alle førstæ forsamlæ ider paa beleylig tiid oc stedt oc stempne them foræ ider paa begge sider oc hører the sagher som them omellom ære oc skyller them ther swo at met rette som i welen antswara foræ gud oc wara bekent foræ oss. Bedendes oc bywdendes ider som forne sag paa rører ati mæthe foræ foræ dommere nar och hwar the ider ther om tillsiige oc lyder oc wndtgieller hwer wti syn stedt hwess the ider ther om foræ rette aff sigendes worde. Ware thet swo sage at nogen aff them ey foræ ider mæthæ

wilde oc ær ey wti lagligen forfaldt tha giffwom wij ider fuldmacht at skickia then som tillstede kommer rett ephthir syn bewisingher som han met i rette kommer oc lader thet engelunde. befalendes ider gud. Giffuit paa wortt slott Stockholm sanctorum Viti et Modesti apthen ærom etc. xcix^o vnder wortt signet.

Dominus rex proprie.

Bagpaa: Per Gris. — Her Galles aruingh.

Kong Hans erkjender, at han med *Albrekt Skriver* har modtaget fra Hr. *Henrik Krummedige*, Høvedsmand paa Baahus, Sölv og Penge af *Sagören* samt af Boden for *Lasse Skjold*, paalægger ham at drage til Oslo omkring Midten af August for at høre og ordne Sager, navnlig angaaende Boden for *Arild Kanes* Drab, samt foreskriver Forholdsregler med Hensyn til hans *Reise* til Kjöbenhavn, om *Kongens Skib*, der skal have Ladning, om Kobber og Tin etc.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Kvartark m. udv. Forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 32 No. 29. — Jfr. Dipl. Norv. I No. 1000, II No. 1001, V No. 977 og 981, VI No. 625.)

440.

20 Juni 1499.

Stockholm.

Hanss met gudz nade Suerikis Danmarckis Norgis etc. konningh hertug i Sleswiig oc i Holtzstenn Stormarnn oc Ditmerskenn etc. Vor sønnerlig gunst tillfornn. Vider kere her Henrich at wij haffue annammet thet sylff oc penninge som j oss nw met wor skriffuer Albrecth sende oc j paa wore vegne fanget haffde till sakerøre oc aff then bodht effther Lasse Skioldht hwess siell gud haffue. Oc bede wij ether kerligen ati vele omage ether oc fare till Asloa om wor frwe dag dyre nest kommendis till rette at høre ther the saker som ther tha forekommendis worde oc ramme oc vide ther met oc met then bodh som vtgeris skall fore Arilde Kane wort bestæ oss twiffler doch inthet ati thet joo gerne gøre oc torffue j ey omage ether hid till oss eller annerstadz førre end gud vill at wij kommende worde till Køpnehaffn tha vele wij bywde ether till hworledis i ether ther vdi haffue skulle. Oc hwat koper oc thin som i nw haffue eller her effther paa wore vegne fangende wordde thet vender oc gører oss i penninge om i kwnne, kwnne i och icke tha sender oss thet till Køpnehaffn. Oc er wort skib Bodequasth igen till ether kommet eller her effther kommende wordder tha lader thet fange ladbt oc komme szin wey igen thet vele wij kerligen oc gerne met ether forskyld, oc nar wor skriffuer Albrecth igen till ether kommer, tha vele wij met hanum skriffue ether hwat wor velie oc begiære er ythermere. Befalendis ether gud. Schreffuit

paa wort slot Stocholm torsdagen nest effther Botulphi abbatis aar etc. xcix^o vnder wort signet.

Udskrift: Oss elskelige her Henrich Krwmmedike ridder wor
man raadht oc embitzmann paa Bahwss.

Fire Mænd kundgjøre, at *Thorsten Elefssøn* lyste for dem, at han havde solgt, hvad han eiede i søndre og nordre *Helvedesrud* i *Opdals Sogn* i *Nomedal*, til *Thollef Jonssøn* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Brevet har kun havt 3 Segl, der alle mangle.

441.

25 Juli 1499.

Hallingdal.

Allom them ghodom mannom som thetta breff se edher hera konucth gherom wj Engilbreich Laffrenzson Ewindh Gwtormson Thorgger Gestson Halword Ellingzson med thetta wart oppna breff ath wj warom widh Hoolz kirke sancthe lakopzdaagh anno dominj mcdxc nono herdom och saagom a handar handh theras Thorssten Eleffzson ok Tholleff Ionsson adhornemd Thorssten liusste thet ffære oss ath han hawer selt Thollewe Ionsson saa mykit som han atthe j Helwithis rwdi baadhe j syddre gardenom och j nördre gardenom med allom lwttthom ok lonnendom som thil fœrnemda iorder Helwithis rwdh ligger och legit hawer j ffræa ffonna ok nyia wtthan gars ok innan thil retthe endamerke och ligger addernemda iorder j Opdalz kirke soken j Nomedale j ffræa megh Thorssten ok mina erwingga ok wnder Tholleff Ionsson och hans erwingga thil ewerdelega egga ok alz affredis. Jtem kennoss iegh och ffœrnemid Thorssten Eleffson ath iak hawer opborid aff Tholleff Ionsson ffœrssta penig och øffzsta ok alla ther j mellan som j wårt kœp kom. ok thil ytther(mere) ssannind och hœggre fforwaring her wm hengiom wj war incigle neden ffior thetta breff som giort war j Hallinggdal degi och aare som ffære segger.

Tre Mænd kundgjøre, at de hœrte *Veterlid Bjørnssøn* give *Dyre* og *Aslak Onssønner* to Markebol Jord i *Kaupaker* paa *Smørklep* i *Vinje Sogn* som Tjenesteløn, hvis de tjente ham til hans Død, hvilket de ogsaa havde gjort.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.

442.

Febr.—Marts [c. 1500].

[Vinje].

Ollum monnum them som thettæ breff see æller hœræ kun-
nikt gœrandhæ ath mith worum a Smœrklepp looguurdagh(e)n ij fuul-

leuikou fastæ anno domini m¹ saaghom ok høerdhom a handerbandhæ af cyna haluæ gaaf Wetelith Byørnson tugghe markæbool ierdher ii Kaupakre som liggher a Smerkleppær ij Winea sokn fra seegh ok sinæ arwyngæ fryelstb ok heemooldh feer huaarie mannæ wthhen gardz ok innan som ligiith haauær froo fornæ ok nyyghæ ok giuith haawer fordæ Vetæliith Byæørnson Dyyræ ok Aaslakær Ondhsyynnyr, framdeles gaaf fordr Wetelith thennæ tydhnemdhæ jordæ parth Kauupradh ij teyres tenestæ leen ok tey honom tænthæ swaa lenggæ som hans liif rook tiil, ok they ok swa giordæ. jtem tok ok Sweyn Arneson ii skelliggæ witnæ a book swooræ som swa heyther Ingwar *Guuluulfs dotther ok Asiille Guunnuulfs dotther ok lægiggæ stemder waar Roof Dyyræson som Wetelith ærwinghæ waar. Til m(e)yræ wiissæ seeth(e)r Swen Arneson ok Grædgardær Byæønson Byørn Tyæstolfson sinæ incigle for thettæ bref som giorth waar synnædaghen fyrræ askæ odhens [dag¹

(¹) Efter m følger et usikkert Tegn, som maaske kan betyde etc. — (²) Tilskrevet i Margenen; Resten af Dateringen ufuldført.

To Mænd afgive Forklaring om Udfaldet af de Forhandling, som de paa Aasulf Jonssöns Vegne have fört med Hans Ormsön, hvem Aasulf havde afhugget en Finger, og Amund Pedersön angaaende den Besked, som denne og Hans Ormsön havde bragt Aasulf fra Lagmanden i Tunsberg; Hans vilde holde sig til Lagmandsdommen, medens Aasulf, der allerede havde betalt en Del af Böderne, önskede at indbringe Sagen for Rigs-rædet.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Levninger af 2 paatrykte Segl.

443. Febr.—Marts [c. 1500.] Hudreim.

Ffor alle thette breff hender forekomæ kiennes ok Torbiørn (a) Myrom oc Paal [Bor¹ Thorgrymson at beskiedelig man Asulff Jonson bad os om at gaa thyl Hans[son² Orm med sek ok høre widerattho theres om giæld som Assulffwe wart oppa dæmpt j Tonsberge for thet han beg j fng aff fœrnempd Hans. fel tha reknuingskap theres saa at Hans hadhe borid op aff Assulff xxxii ther fore oc bød tha Asulff hanom xii mark ther owen oppa om thet wore til gode giort oc worde hans win. Swarede tha Hans oc sagde at han wilde holde oc haffwe som lagmannen i Tonsberg hade dæmpt hanom til oc inthet mindre. Sade tha Assulff at han wilde høre for rikiens [rad¹ raad hore laglighe han hade dæmpt oc med hanom farid, oc bød samstundes at han skulle legge med hanom for rikiens raad, oc Hans ekki wilde wthen sagde seg wille fylgie lagmannens [dæm¹ doom. Kiennes oc ek fœrnempd Paal

oc Tord Iwerson logrettes men at tidnempd Asulff bad os om at gaa med sig til Amund Pederson oc høre hans wibesburd oppa lagmannen i Tonsberg hure han hade sent Asulffwe bod med tidnempd Hans oc hanom at Asulff skulde inthet klage oppa Hans eller tyngie hanom i nogrehande maathe thet skulle [lys¹ liise oc helpe hanom for retthe nar the kome ther badhe. Hulkit Amund tilstod fullelig oc stood thet oc til at han sade hanom lagmannens ord. Tyl ythermere sannid oc bewising os laglige til krafdom trykkiom wy wor insigle for thette breff som giort wart a Hudremæ feria 4^a proxima post dominicam Oculi.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [senere urigtigt tilføjet.

Kong Hans paalægger Indbyggerne paa *Swendmøre* ufortøvet at erlægge dem dem paalagte *Bod* for *Arild Kaness* Drab til dennes Arvinger.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike).
Brevform; Halvark m. bagpaa trykt Segl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 35
No. 33. — Jfr. ovenfor No. 440).

444.

4 Juli 1500.

Kjöbenhavn.

Wii Hanss met gult nadhe Danmarcks Sueriges Norges Vendes Gottes konningh hertug vdi Sleszuig oc i Holsten Stormarn oc i Dithmarsken greffue i Oldenborg oc i Delmenhorsth helsæ woræ kiære vndhersallæ som byggæ oc boo i Sø(n)dmør kierligen met gud oc wor nadhæ. Vither kieræ wanner at oss er tiil wethindhæ wordet oc forkommet at then bodh som i skwllæ giwæ Arild Kaness arwinge foræ hans dødhwes sieel gud nadhæ er ey en nw wdkommen. Thij bedhæ wii ether allæ oc biwdhæ oc hwer serdeless som met swodan bodh igæensta ati met thet førsthæ oc wfortøffret ladæ then fram kommæ oc antwerdes them fornæ Arildh Kaness arwinge saa framth som i willæ ey lidhæ ther skadhæ foræ oc ther om standhe [them¹ tiil rethe effther Norriges lowffh. Thii ladher thet inghen lwndhæ wndher worth hylleste nadhe oc breuebrudh. Giffuet paa vort slot Kiøpinhagen løwerdagen næst effther wor frwæ dag visitacionis aar etc. (x)vc vndher vort signet.

Relator dominus Henricus

Krwmedike miles.

Bagpaa: breff till Swendmør. Og med Hr. Henrik Krummediges Hæaad: bod eff(e)r Aril Kanne.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Engelbrøkt Lafrenssøn erkjender, at han var tilstede ved et Jordebytte, hvorved *Seemung Asmundssøn* overlod sin Broder *Vebrand* 1½ Markebol Jord i *Ruden* mod dennes Andel i *Tufte* (i *Opdal* i *Numedal*).

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler.

445.

[c. 1500.]

[Opdal.]

Thes kennes *iahc Engilbrich Lafarenzson med thetta mith opna breff adh i[agh] v[ar] ner herde och saagh oppa ad Svenvgh Asmvnzson byitthe iordom widh Vebrandh Asmvnzson broder sin ffeek tha florenemder Vebrand halff annad markaboll iordh j Rwdennæ flore then lvthbord som han atthe j Tvffthvm med allom them lvthom och lvaendom som thil ligger och ligith halffuer jffra fionna och nyio och thil sannind her wm henger iagh mith incigle flore thetta breff som giorth war degi och are som flore segger.

To Lagrettemænd i Numedal kundgjøre, at *Thorgils Thorhalsen* erkjendte at have solgt til *Thorgils Thorgeirssøn* sin egen (men ikke sine Børns) Halvdæl i *Gladheim* (i *Veglid*) og det halve *Kvernestød* m. m. samt at have modtaget Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. 1ste Segl mangler, 2det vedhænger, udydeligt (Jfr. m.'en Afskrift fra 17de Aarhundrede sammesteds. — Se ovenfor No. 436).

446.

5 Oktbr. 1501.

Gladheim.

Ollum mannom som thetta breff see eller hørsæ sender Torgwls Torkilsson oc Tordh Lidwardhsson lagrettesmen i Nummadal q. g. oc sina kunnuct gørendhe at wi worum (a) Gladhim som ligger i Weglidh sokn i Nummadal tisdagh næst epter Michilsmesso dagh anno domini md primo kendis tho Torgwls Torkilsson met bio oc handh at han halffwat selt Torgwls Torgeirsson helthan i Gladhim i iiii huso landh sin iordhe eke sin barnes iordhe f[ro]n seg oc sina [ergum¹] erwingha oc ater wnder aternemd[an] Torgwls oc hans erwingha til ewerdeligh eigho met allom thum luthom oc lundhom som ther ligger oc legit halffwer fron forno oc nja wthan gars oc innan met fiske oc fylghe oc alle adra weidstadh oc allanghes okerlausan før harium mannom oc halffwo quarne stedh som ligger til Gladhim oc syster luth i Skreke oc før bitalat fyrst penningh oc øpst oc alle the som koupa ther kom. til sannind hengha wi wort incigle før thetta breff som giort war dagh oc ara før seger.

(¹) Igjen udslettet.

Mons Monssøn, Prest paa Rollag, og Thord Lidwardssøn, Lagrettemand sammesteds, kundgjøre en Overenskomst mellem Thorgils Thorgerssøn og Thorgils Thorkelssøn angaaende Salget af Halvparten af Gardar (Gaarder) i Veglid Sogn i Numedal og Betalingen derfor.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge, utydelige.

447.

5 Decbr. 1501.

Myklestuge.

Ollum mannom som thetta breff see eller høræ sender Magnz Magnsson p(re)ster a Rollagh oc Tordh Lidwardhsson lagrettiesman i the sama stad q. g. oc sina kunnuct gørendhe at wi worom i Myklæstugho som ligger i Weglidh sokn i Nummadal [sunnudag før Niclas-messo dag¹ anno domini m d primo soghom oc herdhom handh bandh ther(e) oc aff en halfwo Torgwls Torgersson oc aff adra halfwo Torgwls Torkilsson. kendes tho fornepmde Torgwls i the samma handh bandh at han haffwat selt aternempde Torgwls helthen Gardhar som ligger i Weglidh sokn i Nummadal fron seg oc sina erwingha oc ater wnder aternempde Torgwls oc hans erwinghe til ewerdeligh eigho met allom thum luthom oc lundhom som ther til ligger oc legit haffuer fro forno oc nya wthan gards oc innan oc allunghes akerlausan før hauriom mannom oc før bitalat fyrst penningh oc øpste oc alle the som koupa ther kom. til sannind hengha wi wort incigle før thetta breff som giort war dag oc ara før seger.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hertil.

Diderik Henrikssøn i Lödöse beder Hr. Henrik Krummedige, Høvedsmand paa Baahus, om Fred for Hr. Jøns i Spitalen, saadan som der er tilstaaet andre, der have haandganget ham; han vil til Gjengjæld stadig være ham til Tjeneste.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike.) Brevform; Kvartark m. Spor af 3 forskjellige udvendige Forseglinger. (Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 459).

448.

[Vaaren 1502.¹]

Lödöse.

Venlig oc ødmiwkelige helso nw oc altid forsend met gud. Ma i withe kere herre ath her Jøns i Spittalen hafde bud til mik nw strax met thenne samme bondhen swa at jak skulle wæra budh til ider til thet besthe swa at han motthe nywthe sama fridh som Alleheredh oc andre heredh nywthe som ider hauer hand ganghet oc swa som the godhe klerke nywthe som i forscrefne hered boo oc swa som her Lares i war by oc her Hans i Fesberg som oc hawe Konongh geld

ath han matthe nywthe then same deel oc wilkor som the nywthe tho wil han wara ider vndersatte oc til wilia nath oc dag hwar han kan formaa beder [herre^a iak ider kere herre alj wythe oc ramer han(s) beste thet er hans storlige tro til ider kere herre wille i wel gere oc biwdhe honnom til ath han motthe kome sielff til ider oc j sit beholt ighen heller i willen biwdhe mik ath jak biwdher honnom ider wilia til ther wil jak mik altid gerna efter retthe. Her met ider gud besalendis oc riddher sancte Jorien oc er jak altid redheboen gere huat ider liwft er. Scresfuet j Ledese formiddag j dag som klokken slo x.

Didrik Henricson.

Udskrift. Erlig oc welbørdog herre her Henrich Kromedich hofuesman pa Bøgehws met kerlig sendis thetta breff.

(¹) Eller Sommeren 1497? — (²) Igjen udslettet.

To Lagretlemænd i Mandal kundgjøre, at *Halstein Matthisson* solgte til *Gudthorm Alfsson* hele *Ro* (nu Rod) i Halshaug Sogn i Kallelands Skibrede og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Seg mangle.
(Se Dipl. Norv. III No. 848).

449.

22 Mai 1502.

Halshaug.

Ollom monnom them som thetta breff see eller høyre sendher Trondh Gwnnerson (och) Erich Torkielson logretes men j Mandhal q. g. och sinæ kwnnwgh gerande ath wi warom aa Halsogh kirkie gard swnnedaghen nest esther sancte Halwordh dagh anno dominj mdii saghom och hordom aa ath their heldho handhom saman aff eino j Gwtorm Alfson en aff andhre j Halstein Matisson war thet theris handherband ath Halsten fod seldhæ Gwtormæ Alfson alth Roo som lygher j Halsoghæ sokn och j Kallelandh skypreidhæ frelsth och akerslawsth med lwthwm och lwdo(m) som til lygher och leghith haffwer fra fornæ och nygio wlthen garss och jnnan iiii honstawer j myllom. Jtem for wlthen ij mamatheleighe som ther jnthet til kommer. Jtem kendis och Halsten fod haffwæ wpboredh fystæ penyngh och systhæ som j kawp theire kom. Tyl sanendh hengiæ wy war jnsyglæ for thetta breff som giorth war dagh och ar som fyr sigher.

Egil Eystensson pantsætter 3 Markbol Jord i *Thveten* i *Vesterdal* i *Brunkebergs* Sogn til *Orm Ledulfsson* som Bøder for dennes afdøde Broder.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 1083).

450.

29 Juli 1502.

Flatdal.

Thet kennes iak Eil Estensson at iak sætther Orm Ledwiffsson
ijj marka bol jorder j Tvedten j Vestherdal som liggher j Bruggabiærs-
sokn effther sin broder gud hans saal nade fræls oc hembult for hua-
rium manne med lutum oc *luningom som til liggher oc leget hæffuer
med fiske oc fygle oc alle veide stadom vltan gardz oc jnnan fran
ffordom Eil oc vnder ffordom Orm oc hans rette arui(n)ge til everdelegæ
eigo oc thet kendes iak for huarium mane oc til mera saninde herom
tha hengom vi vor jnsigle føre thetta breff som giort var j Flatdal
*om in die sancte Olaue som sa hela Kolff Helgesson oc Otaff Pethers-
son anno dominj m d ij.^o

Hr. *Henrik Krummedige* beretter sin Hustru, *Fru Anne Rud*, om sin Reise,
og at Bønderne i *Vettehered* have haandganget ham og lovet at møde
for *Akershus*; selv vil han den følgende Dag drage for *Twmsberg* og beder
Fru Anne og hendes Fader at have godt Tilsyn med Slottet (*Baahus*)
og Fogderne.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike).
Brevform; Kvartark.m. Spor af udv. Forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 46—47).

451.

30 Juli 1502.

Korshavn.

Wenlig oc kerlig hilssen fforsent met gud. Vide mo tw kære
hustrv, at sa som wij skildis at, tha bleff jek then nat i siøen, oc annet
dagen kom jek jnd i Welthe herret oc hadde nær kommet til slags met
en hoff bønnen, dock gjorde the then deell, som jek war begærende
aff them, oc hæffue handganget mig oc sagt at the wille leffue oc døe
met mig pa wor nadige herres vegne oc skulle the gøre ith tall ffolck
wt, oc mødhe mig ffor Agerss hwss, oc acther jek j dag nest gutz
hielp oc drage ffor Twmsbergh,¹ oc gøre mit beste ther som wor na-
dige herre thror mig till, bedher jek tig kære hustrv at thw seer well
til slottet met thin ffadher oc met ffoiddherne, som tw wist at oss lig-
gher bodhe mæckt pa, Jek will se till pa myn syæ at oss skall jnthet
skadhe, her met tig gud befalendis oc sancte Oluff koning til ewigtiidh.
Scriffwit i Korshavn lærdagen nest effther sancte Oluffs dag anno do-
minj m d secundo vndher mit indzeylæ.

Hinrick

riddere

Krwmmedicke.

Udskrift: Erlig oc welbiirdig qvinnæ ffrv Annæ Rudz
dotther sin kære hustrv kerligen sendis.

(¹) Retlet hertil fra: *Aghershus*.

Hr. *Henrik Krummedige* tilskriver sin Hustru, Fru *Anne Rud*, om forskjellige Anliggender, mest vedkommende Slottet og Lenet, og beretter, at Almuen har haandganget dem, hvor de hidtil ere komne; idag skulle de underhandle med Almuen i Omegnen af Oslo og derpaa strax begynde Beleiringen af *Akershus*.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbh. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Kvartark m. udv. Forsegl. (Slutningen trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 48 No. 53).

452.

14 August 1502.

Oslo.

Wenlig oc kerlig hilssen fforsent met gud. Viide mo thw kære Annæ, at jek ffick nw thin scriffuelse som tw screfft mig till om wor nadige herre, oc om the læn thw scriffwer om, tha mo thw [lade bestoidh¹ [ramme wort beste ther met som tw wist oss liggher mæckt pa,² til gud wil jek kommer hiem igen, Som thw scriffwer om thet smør tha mo thw selff betemmæ ther met, oc fforseith oc ram wort besthe ther met, oc at wij kwnne fa penninge oc klædhe jgen met thet snarest, oc er ther noget ydhermere smør som thw kant ombære fra slottet, thet mottw oc sieliæ, oc er ther nogher aff swennæ som hæffue jckæ ffoith penninge tha lad them saa til skellighed aff hues deell ther kommer jnd aff lænæt oc kommer ther nogher gode karlæ som willæ thiene for klædhe oc penninge som tw vist myn ganningh er tha tag them til tig, oc bodher jek tig kære Annæ at tw seer well [i] slottit met thin fadher, for illebrand oc forrædhelssæ som tw wist at oss liger storlige [m]æckt vppa, at tage oss ware flore, oc lader foiddherne komme jnd aff lænet hues deell som wterloffw[it] oc jgen stor. Oc mo tw wide kære Annæ at almwgen hæffwer handganget oss pa wor nadige herris wegne sa lang(t) som wij hæffue en framfareth oc wille nw j dag tinge met then almwge her er om kring, oc wille strax j dag drage her for slottit, oc gæræ wort beste oc bewisse oss som wor nadige herre thror os tiill, kære Annæ forfar thw nogher ærende om wor nadige herre, tha biudh mig thet tiill, oc alle andre ærende, oc lad see wel till met Sophie. her met tig gud besælendis oc sancte Oluff koning. Scriffwit i Oslo wor ffrvæ affthen dyræ anno dominj md2^o wndher mit jndzeyle.

Hinrick

Krwmedicke riddere.

Udskrift: Erliig oc welbiirdig qwinnæ Annæ Rwdz dotther sin kære hwstrv kerligen sendis thette breff etc.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Thorbjörn Halvardsøn* købte 3 Markebol Jord i *Skredeland* i Tyredal af *Rasmus Nilssøn*, 1 Markebol i samme Gaard af *Asgeir Björnssøn* og hans Hustru *Gudrun* og 1 Markebol af *Tollef Björnssøn* og hans Hustru *Ingeborg*, hvorfor de alle erkjendte at have opbehaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Levninger af begge Segl vedhænge. (Jfr. Dipl. Norv. VII No. 491).

453.

9 Oktbr. 1502.

Roaldstad.

Ollom mannom som thetta breff see heller hære sender Torer Tollefson oc Haluord Orinsson logretismen q. gudz oc syne kwnnokt gørende ath wy vore aa Roalstadam som lygger j Tyredal synnedagen næst før weternæter anno dominj .m.^o d. ij.^o sagom oc hærdom a ja oc handerbande thera aff eno holuo Torbiæn Haluordson æn aff andre haluo Rasmus Nielson med ty skylorde at færde Rasmus selde færde Torbiæn iii marke bol jorder i Skredeland som lygger i Tyredal. kœpte oc færde Tørbiæn .i. marke bol aff Asger Biønsson oc Gudrun kone hans oc .i. marke bol aff Tolleff Biønsson oc Ingeborg kone hans i samme færde Skredeland frælst oc hemholt før hwariorim inanne med ollom lwtom oc lwynyndom ssom ther til lygger oc leghet hæffuer fro færne oc nye wihan gardz oc jnnan. Kendis oc færde mæn Rasmus oc Asger oc Tolleff at the hæfde opburit (fær) færde jord færste pening oc æfste oc al tør i mellem epter ty som i kæp there kom. Tyl ylermere wisse oc sannyng her vm henge wy wor jnseglo før thetta breff som giort war aar oc dag som fyre seger.

Bagpaa, yngre: Skredeland.

Den udvalgte Kong *Christiern (II)* tilbyder Hr. *Henrik Krummedige*, Høvedsmand paa Baahus, Hjælp og Forstærkning i Anledning af det Tab, han har berettiget at have lidt, da *Nils Ravaldsøn* bemægtigede sig *Konghelle*.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Kværtark m. Spor af udv. Forsegel. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 52 No. 59. — Jfr. Dipl. Norv. I No. 1046 og VIII No. 465).

454.

21 Januar 1503.

Glagsaxe.

Crist[ier]nn met gudz n[adæ] vduald konning till Dan-
marck och Suerigæ ret [arffuing till etc.]

Wor sønderlige gunst tilforn. Kære [her Hin]rick som j screffue oss til ath Nielss Rawelssen er komen til Kongelde met eth tal falck och [the¹ greffue och sloge ther noget aff others swønne,

haffue i ther fore bræsth paa fælc eller nogen anden deell tha hywder oss till. Wij welle skicke och slij ether huess i behoff haffuer oc tacke wij ether kærligen fore then troskaff som i beuissæ wor kære herre fader och oss i thenne twetreckt och krij huilket wij welle kærligenn met ether forskyldte i huess made wij kwnne. Befalendis ether gudh. Screffuit paa Glaxesse løffuerdagenn nest efftir sancti Marcelli pape dag aar etc. md 3.º Wnder wort signet.

Udskrift: Oss elskelige her Hinrick Krwmedige ridder wor kære herre faderss mand och raad oc embitzman paa Bahwss.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Kong Hans sender Hr. Henrik Krummedige, Høvedsmand paa Baahus, Undsætning med sin Hofsinde Otte Rud, hvem han skal overgive Slotsloven, for selv at begive sig til Kongen, der vil tale med ham i vigtige Anliggender.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Spor af et lidet påstrykt Segl og af udv. Forsegl. m. et stort. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 53—54 No. 61 b).

455.

12 April 1503.

Kjöbenhavn.

Hanss met gudz nade Dan[marcks Sueriges Norges etc. koningh] hertug i Sleswig oc i Holtzstenn [Storm]arn oc Diltmersken.

Vor sønnerlig gunst tillfornn. Vider kiere her Hinric at wij sielfue vilde gernne ware ider till ordz fore sønderlige ærende skyld wij met ider haffue at forhandle oc tale oc sende wij nw till ider thenne wor elskelige hoffsindt Otte Rwdt met ith talfolck ider till hielp oc vndsetningh bedendis ider gerne oc kerligen ati anttworde hannom slotzloffwen met nogre aff iders swenne som i ther till betroo till iderss hand at holde oc forware, oc lader indkomme paa slottet aff thet wort fulch som Otte met seg haffuer swa meget som behoff gøris, oc giffuer ider loden oc till oss, oc paa thet j skulle videt oc i sandningen betroo at thet er wor vilge oc begære ati ider her vdi swa holde oc haffue skulle, tha haffue wij schreffwet met wor egen hand neden paa thette wort breff oc tryct wort secreth som wij sielfue ner oss haffue till signet oc swa her neden paa. her met ider gud befalendis. Schreffuit paa wort slot Nyköpingh klokkenothenssdagh aar epter gudz burd md iij.^o Vnder wort signet.

Egenhændigt: Johannes rex Dacie.

Udekraft: Oss elskelige her Henrich Krummedike ridder
wor man raad oc embitzman paa Behuss.

Johan Jepsen (Ravensberg), Biskop i Roskilde, anmoder Hr. *Henrik Krummedike*, Hovedsmand paa Holbek, om at laane ham 40 eller idetmindste 30 *Skerpentiner* og andre Bösser til Brug paa et Skib, hvormed han skal følge Kongen til Tydskland; hans fleste Bösser og Verger ere nemlig paa et andet Skib, som han har laant Kongen til Brug paa Toget til *Norge*.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Kwartark m. Spor af udvendig Forsegling. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 143—44).

456.

15 Juli 1503.

Roskilde.

[Johannes dei] gracia
episcopus Roskildensis.

Sincera et amabili salutacione jn domino premissa. Kære her Henrick syndhe(r)ligh godhe wen i mwe withe thet wii haffwe nw stort brøsth paa bysser och werye till wort skyb thii wii haffwe nw læeth wor kærsthe nadighe herre wort skib till Norghe met alle thee bøsser och verghe ther wore paa och skwlle wii nw selfwe personlige følge hanss nadhe till Tyslandh met thet annith worth skib thii bethe wii ether kerlighen ath i w[il]le well gøre och læe oss sèritiwe eller och trædiwe atmynsthe godhe skerpentyner [oc]h andhre bøsser till samme reyse thet snaristhe wii komme hien affh samme reyse ighen tha skwlle i fangghe them saa godhe ighen och bliffwer ther noghen brøsth paa tha wille wii gøre ether opretnyngh ther fore saa ath thet skall wære adeliss wdhen ether skadhe. kære her Henrick her forledhe wii oss wisselighe till och wille thet kerlighen met ether forskyldhe hwath modhe wii kwndhe. kære her Henrick wii bethe ether kerlighen ath i wille scriffwe oss swar her paa till ighen met thette samme wort bwdb ath wii widhe ath retthe oss effther hwar wii kwnne wære ether till welye och kerlighedh thet gøre wii altiidh gerne. Jn Christo valete. Ex Roskilde ipso die diuisionis apostolorum anno domini md tertio nostro sub signeto.

Udekraft: Strenuo ac nobili viro domino Henrico Krummedike militi
capitaneo castri Holbeck amico nostro nobis sincere dilecto.

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM.

OLDBREVE

**TIL KUNDSKAB OM NORGES INDRE OG YDRE FORHOLD, SPROG,
SLÆGTER, SÆDER, LOVGIVNING OG RETTERGANG
I MIDDELALDEREN.**

SAMLEDE OG UDGIVNE

AF

C. R. UNGER OG H. J. HUITFELDT.

NIENDE SAMLING.

ANDEN HALVDEL.

CHRISTIANIA.

P. T. MALLINGS FORLAGSHANDEL

1878.

Amund Sigurdsson, Lagmand i Skidesyssæl, og tre Lagrettemænd kundgjøre, at *Asbjörg Thordsdatter* solgte til *Salve Amundsson* 2 Markebol i *Loft-Borge* i Gerpæhs Sogn paa Uthöfund, hvorhos hun erkjendte, at Gaarden var Salves gamle Odel, og at hun havde oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Brevet har kun havt 3 Segl, der alle mangle. (Se nedenfor Brev af 30 Juli 1507 og Dipl. Norv. I No. 82, 919 og 1033).

457.

5 August 1503.

Søndre Rong.

Ollom monnom theim som thettæ breff see eller høræ sendher Amunder Sigurdsson lagman i Skydasyslæ Mattis Nielson Giislæ Stenson Gwnner Tostenson logrettis men q. gudz och sinæ kwnukt gerande ath mydh vorom a Rong j sydræ gardenom som ligger j Skeidis sokn j Bamblom lugerdagen nest [fore¹ ephther sancte Olaffs dag anno domini] m d tercio. Sagom och hørdom a ath thaw heldo handom saman aff ennæ halffuo Asborg Tordz dotter en aff andræ halffwæ Saluæ Amundsson med thy skilorde ath fordæ Asborg seldæ Salfuæ tuegggiæ markæ boll j Lupsborgom som ligger j Gerpine sokn a Vthöffwnd frelst och heimholt fore hwarium manne med ollom luthum oc lwnny nom som til ligger och leget haffuer fra forno och nyo vitan gardz och innan fra sek och sinom ærwingom och wndher forden Salfuæ och hans ærffwingæ til euerdaligæ eigho och altz odallz vidherkendis fordæ Asborg j sambræ handæ bandæ ath fordæ Loph borger er Salfues gamble odall och hon haffdæ vpp boret fyrstæ pening och opstæ och allæ ther i mellum ephther thy som j kaup theiræ kom. Och til sanynd her vm hengiæ myth vor incigle for thettæ breff som giort var degi och are som fyr sigir.

Bagpaa: breff fore tuegggiæ markæ boll j Lopsborgom etc. vt videtur.

(¹) Igjen udslettet.

Hans (Theiste), Biskop i Bergen, *Christiern Pederssøn*, Provst ved Apostelkirken, *Henrik Bagge*, Høvedsmand paa Kongsgaarden, og *Erlend Frak*, Lagmand, tildømme *Eilif Andorssøn* en Grund ved Bryggen ved Navn *Bratten*, som hans Fader havde pantsat til *Laurits Ingessøn*, Raadmand i Bergen, og som denne havde skjænket til vor Frues Altar i *Korskirken*; hvad *Eilif* eiede ovenfor Skytningsstuen paa den søndre Side i Gaarden, gav han til det nævnte Altar.

Efter Vidisse af 11 Februar 1656 i Bergens Museum (No. 1). Uden Segl. (Trykt i C. Frimanns Saml. af Stiftelser og Gavebreve I S. 238. — Se følgende No. og Dipl. Norv. I No. 590.)

458.

26 Februar 1504.

Bergen.

Wi Hans med guds naade, bishop i Bergenn, Christen Pederssen, probist till Apostell kirche, Hendrich Bagge hœffuidtzmand paa Kongsgaarden, och Erlend Frach, laugmand her samestads, Hilsser meennige mannd, som dette breff seer eller horer, kierligenn med gud och sanct: Synuffue, kundgiørende med dette vor obene breff att i rette kom for osz paa probstegaardenn i Bergenn anno domini ett tusennd fem hundrede och fire, mandagenn nest effter Matthiæ dag, denn erlige mannd Eyleff Andorszenn och klagede paa enn grund med Bryggenn, som kaldisz Bratten, hvilckenn hannsz fader haffde pandtsett Lauredtz Ingessøn, raadmannd i Bergenn, och forbe: Lauretz Ingessøn haffde giffuedt denn grund till wor frue altare i Korszkirckenn j Bergenn; hollt vi derfore saa for med rette att forbe: grund haffde lenge løst sig sielff igienn, och tæches oesz saa denn gaffue w-lofflig att were. Huorfore dømbte vi forb: Eyleff alld denn grund igienn paa nordennsidenn i forbe: Bratten. End saa megett som hand eyede offuenn for skiøtni(n)gs stuffuenn paa syndersidenn gaff hannd till forbe: vor frue altar j Korszkirckenn till evig eyedomm. Till ydermeere witterligheed henger vi woresh zechrett och jnnndseigle for dette breff, som skreffuedt vor i Bergenn dag och aar, ut supra.

Dette at (vere) it ret exscriptum och rictig copie aff it gamelt pergementz breff, widner vij vnder schreffne, Bergen den 11 Februarij 1656.

Jonas Petrejus

Christen Nielsen

Past. E. C. et P. N. m. m.

Comm: E: C: mpp.

Bagpaa: angahude Bratten paa Contohret. No. 25.

Gaute, Erkebiskop i Thronhjøm, *Hans*, Biskop i Bergen, og *Christiern Pederssøn*, Provst ved Apostelkirken, tilkjende, paa Grund af en ulovlig Betingelse ved Pantsættelsen, *Eilif Andorssøn* hans Odelstomt *Bratten* ved Bryggen i Bergen, som hans Fader *Andor Nilssøn* pantsatte til *Laurits Ingessøn*, og som af denne skjænkedes til vor Frues Altar i *Korskirken*, der siden havde oppebaaret den hele Grundleie; af denne gav *Eilif Altaret* nu 2 *Bergergylden* til evig Rente.

Efter Vidisse (af 11 Febr. 1656?) i Bergens Museum (No. 2). Uden Segl (Trykt i C. Frimanns Saml. af Stiftelser og Gavebreve I S. 238—39. — Se foregaaende No.).

459.

15 Septbr. 1505.

Bergen.

Wi *Gantho med guds naade erchebiskop i Trundhiem, Hans med same naade bishop i Bergen, Christen Pedersen probist till Apo-

stell kirche hersamestedz, hilsser meennige mand, som dette breff seer eller horer, kierligenn med gud, och sanct. Olaff konge. Hermed giørende vitterligt at for osz i rette komm paa erckebispgaardenn i Bergenn die octava nativ: virginis gloriosæ anno domini ett tusend femb hundrede och femb, vellforstanddige mend, raadmend i Bergenn paa denn eene part, och paa denn andre part Eyleff Andorsøn, och klagede da forbe: Eyleff paa raadmendene om sinn odellsztufft som kaldedisz Bratten liggende wed Bryggenn udi Bergenn, som hansz fader Andor Nillssøn for 40 aar haffude sett Lauredtz Ingessøn j panndt for nogle penger, (gud begge derisz siell huuszvale) och forbe: Lavredtz Ingessøn lagde forberørte grund Bratten wnder vor frue altar i Korszkierchen i Bergenn, och altarett haffuer sidenn altid følgett grundeleyenn som beløber sig aarligenn offuer 20 Bergar gyldenn. Och waar saaledisz wilkaaret och i breffuet indsett, att grundeleyen skulde intett affslaa, aff de penge som forbe: Lavredtz haffde wdgiffuett. Randsagede vi denne gang grandeligenn och siuntes osz denn wilckor w-lofflig att wehre och synderlig med guds loff at saadann rente schulde forintett regnis. Thj dømble vi forbe: Eyleff och hannsz medarffuing forbe: grund Bratten strax igienn vdenn alld ydermeere løszing. Samme vdgiffne penge giorde forbe: Eyleff aff sinn gode vilie jomfrue Maria till tjeneste, saavel szom och sig och sine foreldre till sielehielp, och vndte till forbe: vor frue altar to Bergar gyldenn aff forbe: grundeleye Brattenn till aarlig och evig rentte. Och till denne vor domb med vidneszbyrd och stadfestelsze, lader vi henge vores zecretter och jndseigle for dette breff skreffuett j Bergenn anno et die ut supra.

Dette att vere en rictig translation och rett exscriptum aff jt gamelt pergaments breff widner wij vnder schreffne

Jonas Petrejus

Christen Nielsen

Past. E. C. et P. N. m. m.

Comm: Eccl: C: mpp.

Bagpaa: No. 25. Angaende Bratten paa Contohret.

To Lagrettemænd i Thelemarken kundgjøre, at *Björn Herbrandssøn* solgte 8 Markebol Jord i *Guvogaard* i *Haukelid* med *Ödegaarden Vogsliid* i *Vinje* til *Dreng Björnssøn* for 8 Mark Guld.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

460.

Uden Dag 1505.

[Vinje.]

Ollom monnom them som thetta breff se heller høre sender Torger Haluordsson oc Sundridh Redarsson lagretis men a Tyæla-markina kuædæ gudz och sino ad mitt warom j hya oc sagom oc

haurdum a ordh oc handerbandh thera j mellom aff eno haluo Biøn Herbrandsson oc aff adro haluo Drengher Byønsson med the skylorde at fforder Byøn Herbransson sælde Drenghe Biønsson viij marker boll jarder i Gwuogarde i Haukalydh oc en ødhægard som heter Wagxlyd lyger oc til Gwffuogard som lyger i Winie sokn med lutom oc lunnidom vtan gardz oc jnnan som til lyger oc leget haffuer fra ffonno oc nigho wndan fford Byøn Herbransson oc hans æruinghom oc epter kommandom oc vnder fford Drenger Byønsson oc hans eruingom oc effter kommandom til ewærdelica ego oc kendhes oc fford Byøn Herbransson ad han haffde vpboret aff Drenghe viij marker gulz fford jord Gwuogard. til øtter inere visso hengom mitt okor jnsygle fford thetta breff anno dominj md quinto.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Sigrid Olafsdatter* solgte til *Halloard Bjørnsøn* 4 Markebol Jord i *Grepshus* i *Haukelidsbø* (Vinje) for 4 Mark Guld.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Se No. 465 nedenfor).

461.

Uden Dag 1505.

[Vinje.]

Allom monnom them thetta bref se eller høre sender [Tor]ger Haluordsson Sunridh Redharsson lagrettis men quædiw gudz ok sino ad mitt warvm i hia saghum ok haurdum a eid ok handerbandh thera i millum Haluord Biønsson ok Sygrido Olafs dotter med the skylorde ad ford Sygridh seldhe ford Haluorde Biønsson iiii marker boll iardher i Ghreps hus i Haukalydha bæ med luthum ok lunnidum som ther til lyger ok leget hefuer i fra fonno ok nyo vthan gardz ok innan s(k)ogh ok mark holt oc hagha ok alla wedhastader hadæ fyske ok fygle i fra Sigrido ok hennæ erwingher oc epterkomandum oc vnder Haluord ok hans erwingher ok epterkomandum til æwerdelica eygner ok lauk forder Haluorder henne Sygrido iii marker gulz ty ær han kwitter for te jord oc til otter mere saningh her vm hengum mitt okor jnsigle for thetta bref anno domini md quinto.

To Lagrettemænd i Solør kundgjøre, at *Gudleik Oddssøn* og hans Hustru *Astrid* erkjendte at have solgt til *Gudbrand Eysteinsøn* et Örtugbol Jord i *nordre Gjölstad* i Berge Sogn (nu i Brandvold) og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levning af 1ste Segl vedhænger, 2det mangler.

462.

5 Februar 1506.¹

Hofsaas.

Ollom mannom them thetta breff se ællar høræ sænder Laffrins Laffrinsson Erik Arnson surne lagrettis mæn j Solæyor quædo gus ok sina konnocth gorandis ath mith varom oppa Hofos j Bærga sokn i Solæyor sagom ok hærdom ath the hællo handom samman af eno halffuo Euin Olaffson j fullu ombode Gudbrandh Østinsons en aff andro halffo Gudlek Odson ok Asteridh egin kona hans. kændis tha fœrnæmpdh hion j samma handirbande ath the haffde sælth Gudbrandh Østinson j ærtoga bol jordh j nordasta gardenom j Gælistada som liggir j Bærga sokn j Solæyor mædh allom them lotom ok lunnom som thær til liggir ok legath haffvir bade ath forno ok nœyo vtan gards ok jnnan frælsth ok hemalth ok akærolæsih fære huarom manne fra segh ok sinom ærfvingom ok til Gudbrandh ok hans æruinga til æuærdeleka ægo ok als æfrædis. kœ(n)dis ok fœrnæmpdh hion j sæmmo handirbande Gudlek ok Astridh ath the hafdo opborith af Gudbrande fœ(r)stæ pænigh ok æfstæ ok alla the thær j millim som j kop thera kom fære fornæmpda jordh. Ok til sannidh hær vm hangiom vi war jnsigle fære thetta breff som giorth war sancta Agala dagh anno domini mcd nonagesimo xvi.¹

(¹) Sic. Da dog dette vilde være en aldeles usædvanlig Skrivemaade af Aarstallet, kunde man snarest formode, at x hidrørte fra en Feilskrift, hvorefter Brevet vilde være skrevet 1496.

Væbneren *Gunner Finckelssøn* gjør vitterligt, at han af Hr. *Henrik Krummedige* har modtaget hans Len *Solør* og *Østredalene* i Verge, hvorfor han skal give ham 120 Danske Mark i aarlig Afgift, der skal indbetales til Provsten i Oslo Hr. *Jon Paalssøn* omkring St. Michels Tid hvert Aar; for Sægefaldet skal han samtidigt aflægge Regnskab.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Med et paastrykt Segl. (Jfr. Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 130 samt Dipl. Norv. I No. 1021 og II No. 1031).

463.

17 Septbr. 1506.

Oslo.

Jegh Gwnner Flinckelssen aff wapn gøre alle witerligt at ieg haffuer annammet aff welbyrdige man her Henric Krwmdige ridder tesse efterscreffne leen Soløyr och Østredalene j wærie at haffue swa j mathe at ieg skal them haffue oc brwghe swa lenghe som hans wille tilsigher. Och beplicther ieg megh eller myne arffwinge (at) gifwe honum hans bostrw eller theris arffwinge ther aff arlige til affgifti tiwge Danske marck och hwndrett oc them at antworde til gode redhe wppa her Henrics wegnæ hederlig man her Ion Polssen proost j Oslo

til gode redhe om sancti Micaelis tiid efter thette aar nw nesth komende och swa hwar aar ther nesth efter at betale wppa fforne tiid swa lenge som hans wilie tilsigher at han meg the forne leen wnne wil wppa fforne affgifti. Skal ieg oc besønderlig indtil thenne tiid giøre fforne her Henric godh oc ffwld regenskab ffor alle the saker som indtil thenne tiid tilffalne ere j fforne leen. Til yttermere wissæ setter ieg mit incigle nedhen ffor thette breff screffuit j Oslo sancti Lamberti dagh anno dominj m d sexto.

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Gunner Ffinkelssen beken-
nelse breff.

*Orm Anundssøn, Prest paa Skeid i Bamble, og tre Lagrettemænd samme-
steds kundgjøre, at Asbjörg Thordsdatter gav Thorkel Olafssøn 5 Öresbol
i Ris i Skeids Sogn for sin lange Tjeneste og solgte ham 3 Öresbol i
samme Gaard, hvorfor hun oppebar Betalingen.*

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 4 Segl mangle.
(Se ovenfor No. 457).

464.

30 Juli 1507.

Ris (Bamle).

Ollom monnom theim som thetta breff see eller høyra helser
jek Orm Anundzson presther a Skøde j Bamble Viff Rikardzson Stooft
Mattisson oc Ticestolff Sueinsson logretismen ther samastadz q. g. oc
sinæ kkwnnikt gørande med thetta warth breff ath wy warom a Rise
j fornd sokn anno dominj m quingentesimo vij dagen efter sancte
Olafsdagh dyre. Sagom oc høyrdom a ath their heldo handom saman
aff eino halffuo Asbiørgh Tordzdotter en aff andro halffuo Torkel Olaf-
son med thy skilorde oc sama handerbande gaff Asbiørgh Tordzdotter
Torkel Olafsyni v æris bool j Rise som ligger j fornde sokn affhende
fornd Asbiørgh Tordzdotter forndom Torkel Olafsyni fore siin longe
thienisth som han haffde henne theenth j mongh aar, jlem oc med sama
handerbande selde tiidnempd Asbiørgh Tordzdotter Torkel Olafsyni iij
æris booll j forndom garde Rijse med allom them lutom oc lunnindom
som ther til ligger oc legat haffwer fra fonno oc nygia wttan gardz
ok innan fran sigh oc sinom ærwingom oc vnder fornden Torkel Olaf-
son oc hans ærwingom til euerdeliko eygo ok aallz afrædis. kkendis
tha fornd Asbiørgh Tordzdotter med sama handerbande ath hon haffde
wpborid af tiidnemdum Torkel Olafsyni fferste peningh ok æpsthe oc
allen ther j mellom efter thy som j kaup theire kom. Til yttermeire
visse ok beuisningh her wm hengiom wy war jnsigle [fore] thetta breff
som giorth war degi ok are som fyr segir.

Tre Lagrettemænd bevidne, at *Sigrid Olafsdatter* paa Elland (Etland) paa egne og sin Broderdatter *Helga Alfsdatters* Vegne solgte til *Halleard Björnssøn* 8 Markbol i *Gardbrekke* og *Grepshus* i *Haukelidsbø* for 6 Mark Guld og 2 Kyrlag, foruden det han betalte *Ingegerd Asmundsdatter* og hendes Datter *Asgerd*, hvilket *Helga* skyldte at betale dem efter sin Fader *Alf Olafssøn*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se No. 461 ovenfor og Brev af 1515 nedenfor).

465.

Uden Dag 1508.

[Vinje.]

Allom monnom theim som thetta bref se eller høre sender Sundrid Redarson Torger Haluordson Asmwnder Gredgardson lagrettis men q. g. ok sino at af vithum i sanhet at Sygridh Olaffs dotter a Ællende i fullo ok laglygo wmbode Helgo Alfs dotter broder dotter sinne solde Haluordhe Biønson viii marker boll i Gardbrekko ok i Greps hus i Haukalyda bæ i fra Sygrido ok Helgo broder dotter henne ok vnder Haluord Byønson ok hans eruinger ok epter komandum til æuerdelica eygnar med lutum ok lunnindum som ther ligher fra ffo(r)no ok nio vtan gardz ok jnnan ok hafuer Haluorder loket Sigridho och Helgo ii kyrlag oc vi marker gulz badæ thet som Haluorder betalade lagegerdo Anundz dotter ok Asgerdo dotter henne som Helgæ atthe theim at luka epter sin fader Alff Olaffson ok tii ægher for^d Haluorder thesse jarder ffrelsar for horiom manne oc allum lagligum agangom oc quitter for alt iarder verdet ok fërsta sall ok øffstæ som j kaup tera kom oc til øtter mere visso hengiom mitt oko(r) insigle for thetta bref anno domini m^o d^o viii.

Vidnesbyrd om at *Sevat Perssøn* paa Deiseter til Thinge ophød til sine Brødre *Harald* og *Olaf Perssønner* den Hud, han eiede i *nordre Undeseter* i Rendalen, uden at de dog vilde indløse den, hvorpaa *Engebret Helgessøn* som nærmest beslægtet kjøbte samme, for at den ikke skulde gaa ud af Slægten.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
(Se Brev af 2 Februar 1546 nedenfor.)

466.

20 Marts 1510.

Berg.

Ollom mandom them szom tette bref see eller høre bekendes iegh, Jon Jonsen, svoren lagrettes mand y Østerdal *dallen y øfrre Reændal anno domini mdx, ath ieg saa och hørde ath Sevat Perszen paa Dey-seller ath hand bød sine brødre *Harald Persen* och *Olaf Persen*, saa megil jorde part som han otthe y nørdreagaardhen y Wndhesetter som

vor j hvd och wor fforne jorde part op bvdit paa ij seth thing fyrste paa Herresetter ting annith ting Birckesetter ligindes y Reændallen tha svaaride forne Harald oc Olaff at the ville icke købe fforne hvdlagh och bode fforne Sevat Persen y Nordlandhen tha sadhe fforne Sevat Persen ville j ycke mine brøddre købe fforne jorde part tha skall jeg gaa tell bespend y Hammer och sællie hanom forne jordepart, tha er han mand tell at betalle meg, tha faa y ycke tet thel løssen y gen, Tha svaarit Engelbret Helligessen ffor thet skal gaa ffraa rette ætteleg ffor skal ieg købe thet, Och wor fforne Engelbroeth neste skyllmand tell godssit ath løsse fforne jord. Thet kennes ieg Halsthen Tosthenssen svoren lagrettesmand y æffre Rendallen ved mit egit bord ath ieg hørde her Joger Helgessen spurde fforne Seuath Perssen om han hadde byddith sine neste skyllige fforne jorde part. Tha svaaride fforne Sevat, ja iegh haffwer bvdit them thet, fframdelis bekendis ieg Jon Olaffzen meth mine jndzegle ath ieg haffwer hørt och sagt ffor meg ath fforne Sevat bød sin broder Haral fforne jorde part, och sade vill thw giffve [meg¹ lige ffor fforne jorde part som han ær verd. Tha svaaride fforne Harall Perssen giffver ieg deg mine penninge och dhv bliffver dødt tha ærre mine penninge borthen. Thell yththermer visse ath saa y sanhed ær hængv vj Halssten Thostensen, Jon Olaffssen, Henrich Engelbreddssen vorre jndzegle nedhen ffor thette breff som [gyort¹ ær paa Bærrig otthensdag nest efter Kærse søndag anno domini vt supra.

(¹) Fra [tilskrevet med Henvisning hid.

To Lagrettemænd i Thelemarken kundgjøre, at *Evind Olafssøn* erkjendte at have solgt til *Borger Thollefsøn* 4 Markebol Jord i *Koldøkin* i *Skafse* Sogn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Afskr. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Den nederste Kant af Brevet med Seglene er afklippet. Skriften nærmest fra 18de Aarhundredes Midte.

467.

22 Marts 1510.

Aasland.

Ollom mannom tøm som thette breff seer eller høre sendh(e)r Torger Haluorson (och) Tormod Drengson sorne lachrettis mend a Tellemarken q. gud[z] oc sine kwnnocht gjerænde at mer wore a Aslande fredagen nest for dominica palmarum anno dominj m. d. x.^o Sogom och hørðum aa iaa (och) handerband aff (enno) j^o Æwuind Olafson en aff andro j^o Borger Tollisson kiendes oc to Æuynd opnemder at han haffde solt Borger iiij marker bol jord i Koldekyn som ligger i Skapzo sogen fuldt hemholt for huarior manne oc okerløst med lwlum oc lwndum som til ligger oc *lygher haffuer fron forno oc nyo vthan gaardz oc indan vndhan seer oc sinom arffuigenom oc

vnder Borger fornd oc hans arffuigenom (til) æuerdelige engno. ffremdelis kiendis Æuynd opnemder at (han) haffde opborit første sal oc sistha oc alle ther i mellom (s)om i kaup thera kom. till sanengh her om hengiom meer vore jndsygle nedhen for thette breff som (giort war) dagh oc are (som) for siger.

Tre Lagrettemænd i Opdal bevidne, at *Thollef Jonssøn* solgte til *Lidevard Lidevardssøn* to Markebol Jord i *Roden* i Nore Sogn og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 3 Segl mangler 2det.

468.

1510?

Loftstuen.

Ollom monnom them som thetta breff sija eder hora bekennes midz Arne Halkelson oc Ketel Vlfsson Halkel Arneson suorner lagretes men i Vppdal med thetta vort opne br(e)ffue at midz soghe begies tera han band af eno haluo Tolleff Jonson seldhe Leuard Leuardson ii merk bol jerdha i Rodom som liger i Nora songh med luth oc lundhendum med valh oc vedestadum vian gars (oc) innan fra seg oc sine eruighe oc ater vnder Leuard oc hans eruinghe til euerdeliko eghe oc alth afredes. jtem vederkendes oc forde Tolleff Jonson i sama handar band ath han hauer vp boreth først penninghe oc øueste oc alla ter mellom som (j) kop tera kom som honom vel ath nøghde. til yter mera visso ta hengium vij vorth insighle nedan for thetta breff som skriuelt var i Lofztouen midz viko dag anno dominj *a d dec(imo?).

Gunnar Dyressøn, Lensmand paa Ringerike, kundgjør, at han efter *Erlend Dyressøns* Begjæring optog Vidnesbyrd af 3 Mænd, der bevidnede sine Forældres Udsagn om, at hverken Kongen eller nogen anden Mænd eiede noget i *Finnesand* i Aadalen, ligesom de ogsaa afgave Forklaring om Gaardens Grændser og Ret til Fiskeri.

Efter Orig. p. Perg. p. Gavnd i Sjælland. Af 5 Segl vedhænger kun 4de. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 967 og ovenfor No. 291).

469.

15 Februar 1511.

Njarderhof.

Thet kennez Gwnner Dyresson lensman vppa Ringæríkæ ath egh war wppa Nørdroff lawrdagen nesth ffore jx wikæ ffasthæ anno dominj m d xj lagligh tiil kraffdh aff Ærlendh Dyresson at thakæ proff och withnæ wm ein øydhægwrðh som heither Ffinnæsandh som ligger j Ardalæn tha bare the ssaa withnæ ther vm aff sinss fforelders ordum wy(s)th ffore lx arwm ath the aldri høy(r)dhæ taladh æller næmpth ath

nokor kungx eigæ aller annærs ma(n)s æigæ war j fford. Ffinnæsandh oc gar Ffinnæsanx æigæ or Geithæryggæn och j Øyressporden or Øyressporden oc j lithlæ øyren oc liggæ warp j Ffinnæsanx wik oc ager ath rænna noth sin in aa øyren oc quislæn met tiil fford. Ffinnæsandh oc listlæ øyren met tiil meire sannidh oc withnæz bwrðh saa withnædh thæssæ ordh som saa heithæ Eingelbrith Kitilsson Torleiff Kitilsson¹ oc Haraldh Eingilbrithsson oc ware thæssæ logrelesmæn ner som høy(r)dhæ thæssæ withnæzbwrðh oc hengæ sin incigla met theires inciglum Hokon Amundhsson. Scriffwædh dagh och aar som fföre sæiger.

Bagpaa: breff om Findess[an]d. — norær Finnæsandh. — Breff for Findesanden, y Odalen paa Ringerige. — Breffue for Findesanden paa Ringerige och Hudbred j Kollebo.

(¹) Aabent Rum i Originalen.

Peder Nilssøn, Sogneprest i Sillegjord, og to Lagrettemænd kundgjøre, at Orm Olssøn erkjendte at have solgt til Thorgils Pederssøn 2 Markebol Jord i Lid i Sillegjord Prestegjeld og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. VI No. 541).

470.

18 Mai 1511.

Sillegjord.

Ollom mannom som thette breff sæer heller høræ læsæ kwnnwcth gæræ vi efftherne lagretæss mæn i Syllægyord Peder Nielsson sognæ præsth i Syllægyord Tro(n)dher Ollaffzæn oc Kool Hælysson med thette vort obne breff q. g. oc synæ at vi varæ hyo soo oc hørðæ po handher bannæth tæræss aff en halffuæ Tørælss Pædher(sson) oc (aff) andhræ halffuæ Ormer Olsson. kœnnæss tha fornæff Ormer at han hæffde sold althernæffdh Tørælss ii mark bol iardhær i Lyd som lægher i Syllægyord præsthæ gæld frælsth oc hæmmolth for huæræ mannæ med allæ lottom oc landom som tillæggher (oc) lægæth hæffuer fra fornæ oc nyo vdhen gordz oc indhen ffra Ormer oc hans erwyngh oc vndhen Tørælss oc hans erwyngh til ewyndelygh eghæ oc kœnnæss han for oss ath han hæffde opboreth myndræ pœnnyngh (oc) mææræ som i tæræss kyøb kom oc allæ odalss pœnnyngh som han væl at nœgæss. at læss mææræ sannyngh herom hængæ vi vort insægæl for thette breff, som screffuæth var i præstæ gordhen i Syllægyord søndaghen næsth effther sancti Haluærdz dagh anno dominj md *vndesimo,

Laurits Jenssøn, Prest paa Ek (Lardal) og *Ulf* paa Aase i Flatdal bevidne, at *Aslak Thorgerdssøn* erkjendte at have solgt *Landsverkedal* i Høidalsmo Sogn paa Thelemarken til fornømtig *Sven Klaus Skytte* og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Papir i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet.

471.

6 Decbr. 1511.

Akre (Lardal).

Allom mannom them som thetta breff see eller høre bekenis vy effther screffne Lauris Jensson prest pa Egh Vluer pa Aass y Flatdall sogen med thetta vort opne breff at myt varom pa Agrum y Lauerdall Nichlassmøsse sogom och *oc hørdom iaa oc handerband theræ aff enne haluo Aslag Torgyersson en aff andre haluo fornømtu suen Klauss Skotte med thy sky(l)ordom at forde Aslagh seelde atterde Klauss en iord ved naffn Lanssuerkedal er lygger y H[øyd]alssmo sogen a Tellemarken frelst oc hyemholth for h[ue]ryom mannom med lotom oc løndom fysk och fogle oc alle vede steder vtten gards oc ynen y fra forde Asslag Torgerson oc hanss aruonge oc vnder atternemde Klauss Skotte oc hanss aruonge oc efftherkom tyll euerdelyge ego oc odall kennis oc forde Asslag at haffue opboret først pennygh oc senyst som y kop thera kom. At sa (er) y sannynge hengom vy vore inzegell neden for thetta vort opne breff gyort y Lauerdall anno dominj m d xi.

To Lagrettemænd i Opdal bevidne, at *Amund Rolffsøn* og hans Hustru *Aasma* pantsatte til *Thore Arnessøn* $\frac{1}{2}$ Markebol Jord i *Kalrud* for 4 bugilde Kyrlag, som han udlagde til *Grim Germundssøn* for en Søsterpart i Gaarden, som denne havde arvet efter sit Barn.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

472.

19 Februar 1512.

Bakke.

Ollom monnom them som thetta br(e)ff sia æder [here¹ kennes jeg Hermodr Asleson oc Ketil Wlffson suorner laghretes men i W[p]dall thet midz worom i Rosgardhe ffiorde dag po[sche] ta soghom midz oc hørdom begies tera handar [band a]ff eno halffuo Amwnd Rolffson oc Ossna eghen k[ona ha]ns en aff andra haluo Thore Arnason med ty sk[ilm]ole ath forde Amwnd Rolffson oc Ossna eghen k[on]a hans setthe aderne(m)dom [Thore¹ j merke boll iarda i Kalrud for iiij bogildh kørslag som Thore Arneson vth [lagdhe] Grim Ghermwndzson for ten syster luth som h[an e]rueffde epter sith barnd i Kalrud ty skal forde Thore Arneson frelseleghe følgiie thet j merke bol jarda i Kalrud

oc han hans eruinghe oc alla hans epter komandom so lenghe ath forde Amwnd Rolffson eller hans neste erwinghe megthe thet apterløsse for the sama peninghe som tii nemde Thore haver wth lagh⁽¹⁾ for thet j merker bol. til yter mera sanninghen ta hengium vij vor insigle nedan for thetta br(e)ff som skriuēt var a Bokkom thordaghen nest for Lopors messe *annj dominj m (d) vppa xij.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Jörgen Olsson erkjender, at han af Hr. *Henrik Krummedige* har modtaget hans 3 Len *Midsyssel*, *Lister* og *Raabbyggelaget*, hvoraf han aarlig skal svare 600 Mark, der skulle betales til Hr. *Henriks Foged* paa *Brunla* med 500 Mark 10 August og 100 Mark til Jul.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Med paatrykt Bømærke. (Jfr. Dan. Magazin, 3 R. 2 B. S. 135).

473.

15 Decbr. 1512. Ellinge (Skaane).

Jeg Iørghen Olssen gjer vitterligt oc kiændis mett thette meet obne breff at iegh haffwer i leye annamet aff erlig ock velbirdig mand her *Henrick Krummedig* ridder thessze ii hanss len *Mytsisle Leste* oc *Rabigelag* oc skall ieg oc myne arffwinge giffwe fornē her *Henrick* eller hans arffwinge aff fornē len sex hwn̄dret marc hwert ar a[th] beth[a][e] oc antworde them hanss foget oc myndig bwdh paa [Brwn]ag fæm [hw]ndret marc sancte *Lauressze* dag oc ith hwn̄dret till iwl oc holle almwgen i alle fornē len ved lag oc rætt oc fornē her *Henrick* oc hanss arffwinge skadesløsth i alle made. tiill *sændhen her om tricker ieg myt indzegle nedhen for thette myt obne breff som screffwet er paa *Ellinge* *paa *Ellinghe* tamper onsdag fore iwl anno domini mdxij.

Bagpaa: *Jørghen Olss(ens) b[reff] p[aa] sex hwn̄dreth marc.*

Pave *Leo X* paa lægger efter en gjennem Biskoppen af *Preneste* frembragt Ansøgning Erkebiskop *Erik (Walkendorf)* af *Nidaros* og Biskop *Lage (Urne)* af *Roskilde* efter nærmere anstillet Undersøgelse at meddele Kong *Christiern II* samt hans Tjenere og Tilhængere *Absolution* fra de kirkelige Straffe, de muligens have paa draget sig ved at gribe og fængsle Biskop *Karl* af *Hammer*, der nu er død hos Biskoppen af *Oslo*, da Fængslingen skede af Hensyn til Kongens Sikkerhed.

Indtaget i Brev nedenfor No. 479 i danske Geheimarkiv.
(Trykt i Dan. Mag. 1 R. 4 B. S. 191—92).

474.

12 Mai 1513. Rom (Vatikanet).

Leo papa decimus venerabilibus fratribus Erico archiepiscopo Nidrosiensi et Laghonj episcopo Roschildensi vel eorum alteri venerabiles fratres salutem et apostolicam benedictionem. Cum sicut venerabilis frater noster Marcus episcopus Prenestinus cardinalis Senogaliensis nobis exposuit, bone memorie Carolus episcopus Hamarensis dudum in personam carissimj in Christo filij nostrj Cristiernj tunc regis Noruegie ac electi in regem Dacie et Suecie, vt per armatorum insidias illum interficj faceret, conspirasset quia tamen idem rex, qui re detecta deoque adiuuante periculum huiusmodi euasit, Carolum ipsum cum complicitibus suis cepit captumque detinuit et de complicitibus supplicium sumpsit, licet causa eiusdem Caroli per eum detentj per felicis recordacionis Julium 2um predecessorem nostrum duobus episcopis in Germania regno Dacie vicinioribus cognoscenda citra diffinitiuam sententiam commissa fuerit, eodem nunc Carolo apud venerabilem fratrem episcopum Asloensem defuncto, veretur ob capturam et detencionem ipsius Caroli ut prefertur pro sue vite defensione et securitate factam in aliquas forsitan penas vel censuras ecclesiasticas incidisse, idem cardinalis nobis humiliter pro eodem Cristierno nunc Dacie Noruegie et Suecie rege, vt illi et auditoribus et seruatoribus suis (qui in re causaque predicta interuenerunt) beneficium absolucionis de benignitate apostolica impendere, aliasque eiusdem regis et aliorum predictorum conscientie statui consulere dignaremur. Nos igitur tam regis quam suorum predictorum conscientie serenitatj et anime saluti consulere opportune volentes ac dictj cardinalis super hoc pro eis nobis porrectis supplicationibus inclinatj, fraternitati vestre (de quorum fide doctrina et integritate plurimum in domino confidimus) per presentes committimus et mandamus vt procedendo sumarie simpliciter et de plano eciam extraiudicialiter solaque factj veritate inspecta de premissis vos diligenter informetis et si per legitimas informaciones huiusmodi vobis vel alterj vestrum constiterit de inuasionem predictam et quod idem carissimus in Christo filius noster Cristiernus morti prefati Caroli causam non dederit (super quo vestram conscientiam oneramus) illum auctoritate nostra ac eius in dicta causa auditores et seruitores pro suarum conscientiarum tranquillitate, ab excommunicatione et omnibus alijs censuris ecclesiasticis ad cautelam absoluatis seu alter vestrum reuerenter vt decet (qui requisitus fuerit) absoluat. Recepto tamen prius ab eisdem de stando sancte matris ecclesie et vestris mandatis iuramento corporali et iniunctis illis et eorum cuilibet pro modo culpe penitentia salutari et alijs, que

de iure fuerint iniungenda non obstante bulla que in cena domini legi consuevit et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Rome apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris die xij Maij mdxiiij pontificatus nostri anno primo.

Christiern (II), udvalgt Konge til Danmark og Sverige, ret Arving til Norge, stadfæster Broder Matthis Henriksøns Valg til Abbed i Tutrø Kloster og tager ham og Konventbrødrene med Tjenere og Gods i fyrsteligt Værn og Beskjærmelse.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge, No. 68 b.) Seglet vedhænger. (Se Dipl. Norv. I No. 1028).

475.

19 Juni 1513.

Kjöbenhavn.

Wii Cristiernn met gudz nade vdwaldt konningh till Danmark oc Suerig rett arffuing till Norige hertug vti Slesuig Holsten Stormarn oc Dytmerschen greffue i Oldenborg oc Delmenhorst giøre alle witterligt at wii haffue nw aff wor synderlig gunst oc nade vndt sambtyckt oc fulbordt oc met thette wort obnebreff vndne sambtycke oc fulborde at thenne breffuiser oss elskelige renliffuit man broder Mattis Henricks-son moo oc skall were oc bliffue abbet oc forstander vti Tutrø closter i wort riighe Norighe oc reghere oc forsware same closter oc closters godtz efter thenne dag efter som han ther till aff theris ordins offuerste her i landit vdwaldt oc tillschickett er. Oc haffue wii aff same wor synderlig gunst oc nade thaget annamit och vndfangit oc met thette wort obnebreff taghe anname oc vndfange forne oss elskelige renliffuit man broder Matthis Henricksson abbet oc menighe conuentus brøder vti forne Tutrø closter theris hion tiener oc allt theris godtz rørendis oc vrørendis ehwadt thet helst er eller neffnis kan jnthet vndentagit vti wore furstlig hegnn wern friidt oc beskermelse besynderlig at forsware oc fordegtinge till alle retthe mael. Thii forbywde wii alle ehwo the helst ere eller were kunde serdelis wore fogder oc embitzmen hannum eller noghen forne conuentus brøder her emodt paa person hion tiener eller godtz at hindre hindre lade møde platze vmage eller i nogher made at vforretthe vnder wor furstlig heffn oc wrede. Giffuit paa Kjöpneshavn slott sanctorum Geruasij et Prothasij martirum dag aar etc. m d decimotercio vnder wort secret.

Sub plica: Ad mandatum principis proprium.

(*Det Norske Rigsraad*) henleder i Anledning af Udstædelsen af Kong *Christiern II.s Haandfæstning* dennes Opmærksomhed paa forskjellige Punkter, hvori Forandringer ønskes foretagne, saasom Kongens *Titel* „ret Arving til Norge“, Indlösningen af de *Skotske Øer*, indfødte Adelsmænds Eneret til Slotte og Len, Geistlighedens, Adels og Kjøbstadborgernes *Privilegier*, *Rigets Dokumenter*, Optagelse i *Adelsstand*, Udlændinger m. m.

Efter to afvigende Concepter p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd. fasc. 5 No. 5 a og b), her aftrykte som I. og II. Uden Segl. (Trykt i Langes N. Tidsskr. f. Vidensk. og Litter. I S. 218—21. — Jfr. de 2 fölg. Breve og Dipl. Norv. VIII No. 598).

476.

[Juli 1513].

[Kjöbenhavn.]

I.

Høgborene furstæ kerestæ nadiigæ herræ. Tessæ ere the brøst som wii hæffuæ i Norges riige etc.

Fferst om then tittell som ether nade scriffuer siigh før Norges riiges rette arffwingh at ether nadæ villæ werdes at wiide at thenn thiidt konungh Oluff dødhe aff Norge tha thømdes arffwenn i Norges riige, oc wor tha inghen rett arffwingh tiill Norges riige i ghenn aff kwngghæ ætt. Tha gynge thesse try riigens raadt fulmecktiighe po alle riigennes vegne effter drottnyng Margrettes raadt bøn oc begære oc giorde hun tha eit bebyndells tesse try riigenne emellom saa at the skule alltiidt tiill æwiigh thiidt bliffue met eit friit koor oc wall vnder ein herræ oc konungh oc icke tiill arffs, ther met koredæ the konungh Erick efftersom recessenn ther po giordt vdi Kalmarenn vdtwiiser oc wii hæffua her met oss copier vdi gamble register aff samæ recessz. Oc ther nest konungh Cristoffer kom oc tiill riigenne met wall oc koor, Sidhenn effter hannum konnggh Cristiernn ether nades farfader wortt oc koredt oc wold effter som thenn recessz ther po giordt vdtwiiser, Ther nest ether nades herræ fader effter som Halmstæds recessz vdtwiiser. Ther nest naghenn thiidt forledhenn ether nade her po Københæffns huss som the beseglde breff ther po giorde vdtwiise. Thii bethe wii ether nade ødmygeligen at ether nade willæ werdes at raame oc wiide wortt gaffn oc beste oc besynne huadt skada oc forderff wii kwnnæ hæffua gud forbyde ether nade bleffue forsteckedt effter som wii lodæ ether nade forstaa vdi Hellygeisthuss naghenn daghe forlidnæ,

Item loffuede oc swor ether nades herræ fader at indløse tiill Norges riige Orcknøy oc Helltlandh oc thenn skatt som kunghenn aff Skottland hæffuer beplictiidt siigh at giffuæ tiill Norges riige aarlighe for Syderøy oc Mannøy som er ijc marc Sterlingh.

Item kerestæ nadiigæ herræ er thet oc wor ødmyge begere at ether nade willæ werdes at forsee Norges riiges raadt oc infødde ed-

linghe effter som recessenn inneholler met swodane leenn at the matthe holle folck vtthenn skade ether nade oc riiget tiill bestandt som thet war i ethers herræfaders oc farfaders thiidt effter thy som ether nade wedt at ether nade kann icke sa hastelighenn kommæ oss tiill bestandt om behoff giørs oc swo leenn tiill slottenæ at slottennæ matthæ bygges oc forbeltæ ether nade oc riigedt tiill beskermynghe som ether nade wiid at behoff giørs.

Item at radet Nordhenn fielldz oc radett Swnnenn fielldz hæffue ether nades fulla mackt oc beffallingh at stemffne oc høræ alle malleffnæ indenn riigedt i ether nades frawærellss vdhen all skudzmaall mynne en riigens raadt skyder then saagh eller thet malleffne for ether nade oc at inghenn ther vdtoffuer stemffnæss vdhenn riigedt.

Er alles wor ødmyge bønn tiill ether nade at om swo wore at her fundes i Danmarck naghenn breff heller register som Norges riige tiill høræ eller anrørendes ære at ether nade wille werdes at vennde oss them tiill i ghenn at the matthe bliffue i Norges riige.

Kere nadiigæ herræ er thet oc wor ødmyghe begere at om naghenn tynngsll skall legges po almugenn oc indbyggere at thet matthæ skee met riigens raadtz samtycke oc ey elles oc effter som logbokenn vdt-wiiser.¹

Item ad kyrkeness prelathe maa nywta oc hæffwa theræff fry kor oc wall effter thy som Halmstad resetz jonne holder oc wt wisar.

Item ad iderss nades her fader oc faders fader breff mæ holdes bade pa panth oc pa tiid.

II.

Høgborenn første kærester nadiige herre. Thesse ære thee brøst som wii hæffue vdi Norges riige.

- A.² Først om then tilltall som ether nade scriffuer segh for Norges riiges rætte ærfwinge at ether nade wille wærdes atwiide at then thiidt koningh Oluff døde aff Norge thaa tømdes ærfwinge vdi Norges riige oc war thaa jngen rætt ærfwinge tiill Norges riige igen. Thaa ginge thesse iij riiges radh fulmechtige paa alle try riigens weigne efftir drotninge Margretes radt bøn oc begere, Och giorde hwn thaa en bebindelse thesse iij riige emellom swa at thee skulle allthiidt tiill ewiigethiidt bliffue met eth friith kor oc wall vnder en herre oc koningh oc icke tiill ærff. Ther met korede thee koningh Erick efftir som recæssen vdi Calmarn giorth war vdwisær och wii hæffue her met oss copier vdi gamblæ register aff same recæss. Och ther næst koningh Cristoffer kam oc tiill riiget met wall oc kor. Siiden efftir hannom koningh

Cristiern ether nadis farfader worthe oc koreth oc vdwald efftir som then recæss ther paa giorth er vdwisær. Ther næst [nogen thiidt forleden^s ether nades herrefader efftir som Halmestade recæss vdwisær. Ther næst nogen thiidt forleden ether nade her paa Kiøpnehaffn hwss som thee breff beseglede ther paa giorth ære vdwisæ. Thii bethe wii ether nade at ether nade wille wærdis till atoffuerweige hwadt skade oc forderff at Norges riige [ther aff^s kwnne komme vdi thet gudh forbywde at ether nade bleffue forstacket efftir som wii lode ether nade forstaa nogen dage forledenæ.

Item loffuede oc swor ether nades herrefader oss atindløsæ till Norges riige Orkenø oc Hieltlandh oc then skatt som koningen aff Skottlandh haffuer beplichteth seg atgiffue till Norges riigæ aarliige fore Sødre ær oc Manøer som ær ijc marck stærlinger. B.

Item ær thet oc wor begere at ether nade wil forsee Norges riiges radt oc indfødde eddelinge met Norges riiges slott oc læn. Oc ether nade vill lægge thee læn till slotten som pleige atligge ther till. Ock ether nade will sætte them paa mweligh affgiffi swa at thee forbethre slotten oc at thee kwnne (holde) folck them vden skade ether nade oc riiget till thieniste ataffwerge riigens skade och forderffue efftir ether nade er icke selfuer tilstede. Oc ether nade will icke sætte oss nogen wanbyrdiige offuer hoffsuithet som her till wærit haffuer och ingen læn sætte høgre paa affgiffi ænd som thee stode vdi ether nades faders och farfaders thiidt. C.

Item ath kirker oc closter skulle haffue theres frii kor oc wall efftir theres priuilegier oc friiheder oc thee kirker som kronen haffuer juspatronath till motte forsees met Norges riigens indfødde men. D.

Item skall ey nogen skatt eller tingsell lægges paa riiget almwgen eller kiøpstedes men vden riigens radz fuldbyrde oc samtycke. E.

Item at raadet Nordenfeldz oc synden skulle haffue fuld macht athøre alle sager vdi rætthe och skall jngen skywde segh fran theres rætt oc vden riiget met myndre ænd riigens radh dømme them self vdaff riiget oc fore ether nade. Oc tesligest at ingen skall stæffnis aff riiget met myndre ænd thee haffue wæret vdi rætte fore riigens radh tillforne.

Item kwnde her findes nogen breff eller register som Norges riige ær anrørendes at ether nade willde wærdes till atskicke them tiidt till riiget igen

Item at Norges riiges radt oc godemen skulle haffue theres frii købmandskab met indlendske oc vdlendiske ehwar them thet behoff giøres. F.

Item at radmen oc køpstedemen i Norge mwe nyde theres friihed

som thee vdi *langsambligh thiidt haffue haft oc theres priuilegia indeholde som thee haffue ther paa.

Jtem at ingen priuilegiæ giffuis vdlendiske kiøpmen emodt Norges lowg oc priuilegiæ vden riigens radz samtycke i then landz ende.

- G. Jtem at ether nade will holde thee breff som ether nades fader oc farfader haffue vdgiffuet paa panth eller thiidz breff oc priuilegia oc ther till alle thee artikelæ som ether nades herre fader koningh Hans loffuith oc swor som riiget oc riigens indbyggere paa rører oc till bestandt ære, skall holdes oc bliffue wedt macht bade gamblæ oc ny.

Jtem ingen hæste løb skall paalægges eller holdes ythermere ænd gambill sedwann.

- H. Jtem at alle the fogether som icke ære indfødde mwe nw strax affsættes.

Jtem at radet godemen oc riigens tro indbyggere ey forachtes haanes eller beskattes aff koningens fogether thienere eller sendebudh.

Jtem at thee som løbe fran syn hosbonde met vmynde oc vforthient løn skall ey haffue forswar aff koningen eller hans embitzmen eller af nogen anden.

- J. Jtem at ingen vdlendiske annammes vdi radet vden riigens radz radt villiæ oc samtycke.

Jtem skall ingen giffue(s) friihedt vden thet ær met riigens radz samtycke om han ær befælligh ther till, vden han forwærffuer thet vdi marcken.

Jtem skall riigens raad oc Norges riiges eddelinger oc indfødde men nyde theres skowge fiskerii oc cygedeler frii oc vbehindreth.¹

Jtem at slotzloffuenn vdi Norge skulle forwandles till riigens raadz hand effther ether nades affaldt.

Bagpaa findes denne Rigeraadsliste: bispen aff Sieland — bispen aff Wendryssell — bispen aff Riebe — bispen aff Fyen — her Niels Erickssen⁴ — her Henric Knutzssen⁴ — her Niels Høeg — her Moghens Gøye — her Thomes Nielsen⁴ — her Prethian⁴ — Jacob Andersen⁴ — prepositus Burglanensis — Doctor Martinus Krabbe — comparendi Tornyng⁴ die Dionisii.

(¹) Herfra med en anden samtidig Haand. — (²) De i Margenen tilskrevne Bogstaver ere skrevne med en anden samtidig Haand. — (³) Fra [igjen udsløttet. — (⁴) Rosenkrantz. — (⁵) Gyldenstjerne. — (⁶) Lange. — (⁷) Podebusk. (⁸) Björn. — (⁹) Tørning Slot.

(Den kongelige Kantslers) Optegnelse paa (Kong Christiern II.s) foreløbige
 Søer paa det Norske Rigsraads Andragender, af hvilke han indgaar paa
 nogle og nærmere vil forhandle om andre, medens han med Hensyn til
 den foreslaaede udelukkende Anvendelse af indfødte som Rigsraader,
 Lensmænd og Fogder erklærer at ville betragte Danske Mænd lige med
 indfødte.

Efter Orig.-Concept i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd. fasc. 5 No. 5. c).
 Uden Segl. (Trykt i Langes N. Tidsskr. for Vidensk. og Litter. I S. 221—22. —
 Jfr. foregaaende og følgende No.)

477. [Juli 1513.] [Kjøbenhavn.]

Swar till thee article Norges riiges raad haffue foregiffuit

Først om thenn titel rett arffuing till Norge etc. thet vill myn
 herres nade sette till Danmarks riiges raad at siige ther paa effther
 Norges log oc bewiisning paa bode siider

Jtem om Orkenø oc Heland at indløse vill hans nade met menige
 Norges indbyggeres hielp lade sig ther till met tiiden veluillig findes

Jtem om thenn artikel at forsee Norges indfødde eddelinge met
 kronen slot oc leen ther i riiget haffuer myn herres nade offuerw[eyet]
 at adelen vdi Norge er fast vddøet oc will hans nade forsee kronen
 len oc slot i Norge met Norges oc Danmarks ædelinge oc indfødde
 men. Om at sette kronen leen oc slot i Norge paa skellig affgift vill
 hans nade met Norges riiges raadtz raad giøre ther paa en ve(n)lig och
 skellig skickelse

Om thee kircken leen kronen haffuer iuspatronatus till samtøcker
 myn herres nade at thee forsees met Norges oc Danmarks indfødde men

Jtem thenn artikel skall ey nogenn skatt legges paa kiøbsteder oc
 almwe etc. samtøcker hans nade doch effther Norges log

Jtem om thenn artikel at Norges raad oc godemen schulle haffue
 frij kiøbmannschaff met indlendsche etc. begerer hans nade at thenn ar-
 tikel ythermere forklæres

Jtem om breff at holde vill hans nade effther riigens raadz raad oc
 tække holle alle thee breff hans nade bør at holle

Jtem om thee artikle koning Hanss loffuede at holde etc. begerer
 hans nade at forclæres

Jtem om at affsette the fogether icke ære indfødde i riiget vill
 hans nade tale met raadet

Jtem thenn artikel at ingen vdlendsch annammes i raadet sam-
 tækker hans nade at ingen annammes i Norges riiges raad vden Dan-
 marks och Norges indfødde men

Jtem hwilke article hans nade icke kan nw fulgtgiøre vill hans nade

met Norges riiges raadtz raad giøre schickelse paa nar hans nade kommer diit i riiget

Bagpaa med omtrent samtidig Haand: Anno etc. mdx(?).

De til Herredag i Kjøbenhavn af Kong *Hans* indkaldte *Danske og Norske Rigsraader* udvælge, da denne imidlertid er afsaet ved Døden, og det *Svenske Rigsraads* Sendebud erklære at mangle den fornødne Fuldmagt, hans Søn *Christiern (II)* til Danmarks og Norges Konge, hvorfor han forpligter sig til ubrødelig at overholde de Artikler, hvorom man fra begge Sider er kommen overens, og som udførligen angives i den udstedte Reces.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 11). Af 37 Segl mangle No. 2, 5 og 11, medens No. 3, 9, 17, 21, 29, 32, 35 og 37 ere mere eller mindre beskadigede; No. 31 og 32 hænge i omvendt Orden. (Før trykt i Saml. t. d. norske Folks Spr. og Hist. IV S. 363—77. Det danske Exemplar af Recessen er senest trykt i Aarsberetn. fra d. kgl. Geheimearchiv II S. 56—65, hvorfra de nedenanførte Varianter; tidligere trykt i H. Behrmanns Kong Christian d. Andens Hist. II S. 37—53, jfr. m. A. Huitfeldt, Chr. II.s Krønike (4) S. 18—19 og (fol.) S. 1100—1101).

478.

22 Juli 1513.

Kjöbenhavn.

J gwdz naffnn amen. Wij effterne Birger met gudz nade ercekebiscop vdj Lund Sueriges første oc pawens legatē Eric aff samme nade ercekebiscop vdj *Trwnehyem [oc pawens legatē¹ Lage Vrne vdj Roskilde Niels Stigge i Borlom Niels Clausen i Aarss Jwer Mwnck i Ribe Jens Andersen i Ottense Anderss Mwess i Aasloo Andorus vdj Bergen Eric² i Viborg Magens i Hammer aff samme nade biscopper Henric abbet vdj Sware Cristiern prouist i Bergen Eskill prior i Antwordskow Anthonius prouist i Burglom Steen Bilde Niels Ericsen Niels Høg Niels Henriksen Pretbiørn Podbusk Tønne Parsperger Henric Krwmedige Magens Gøye Tyge Krabbe Thomes Nielsen Albret Jeipsen riddere Jens Holgerdsen Hanss Bilde Jacob Andersen Henric Aagesen Jørgen Marswin Knud Knudsen Jachim Lycke Peder Lycke Aage Andersen oc Mattes Ericsen Danmarckes oc Norges riiges raad giøre alle vitterligt met thette vortt obne breff att aar effter gudz byrdt twsinde femhwnndret vppa thet trettende sancte Marie Magdalene dagh ware wij forsamlet i Kiøpnehaffn oc besøgdte thet mode som berammet var emellom thesse three riige ther atstande sancti Hanas baptiste dag met-sommer nest forleden. Oc effter thij at høgboren første her Hanss met gudz nade Danmarckes Sueriges Norges etc. koning: huess siæll gud nade som samme mode berammet hafde nw dod oc affgangen er vare wij forscreffne Danmarckes oc Norges rigens raad tiill ordz oc samtaell met verduge feder strenge riddere oc gode mend som ære her Mattes i Strengeness her Otte i Vesteraarss biscopper her Eric Trolle

her Twre Jenson her Peder Twresen her Cristiern Bendtsen her Holgerd Karltdsen riddere Jahan Arildsen³ oc Bent Abiørnsen Sueriges riiges raadz fuldmectuge sendebwd om attfwlberde oc samtycke en herre oc koning offuer thesse three rige efter then kierlige bebindelse rigenne emellom giørdt er oc som Sueriges riges raad strax effter forne koning Hanses død aff oss forde Da(n)marckes riiges raad met vore breff oc scriffuelse ther om atwaret oc paa æskedt bleffue hwilket the jngeledes paa thenne tiidt jndgange villde oc sagde them ther tiill jagen macht athaffue. Thij haffue wij forde Danmarckes oc Norges riiges raad offuerweyett forne riigens leylighed oc menige therres jndbiggeress beste oc bestande oc ære wij swa alle⁴ endrecteligen offuerænsz vordne atwij nw paa thet ny met wor frij vilge oc koer i thee helgetreofoldighedz naffn haffue samtyckt oc fuldburdet oc met thelle vort obne breff samticke oc fwldburde høgbornen forste her Cristiern met gudz nade etc. forne koning Hanses søn en fwldme(c)lig herre oc koning atbliffue oc være offuer all Danmarckes oc Norges riige oc haffuer hanss nade ther paa loffuet oc tillsagt oss paa forne menige⁵ riigennes jndbiggeress vegne paa syn koninglige eedt oc gode troo alle thesse effterne⁶ pwncthe oc artickele fast fuldkommelige oc vbrødelige atholde i alle mode som her effterføllger. Oc wij Cristiern met gudz nade Danmarckes Norges Vendes oc Gottes koning vdwald koning tiill Suerige hertug vdj Slesuig⁶ Holsten Stormarn oc Ditmersken greffue i Oldenborg oc Delmenhorst giøre alle vitterligt atwij haffue annammet thesse forberørde oc effterne puncte oc artickle aff oss elskelige Danmarckes oc Norges riigeness raad oc bepicte oss vnder vor koninglige eedt som wij swære skulle oc cristelige troo atwij skulle them fast oc vbrødelige holde Danmarckes oc Norges riigeness raad oc jndbiggere i alle mode. Fførst skulle wij elske gud oc then helgekirkce oc hennes tiæneres rett styrcke oc alle therres preuileger friiheeder statuter oc gamble sedwaner som them friiest giffuet oc vndt er aff then helge Romske kirkce oc helge framfar(n)e federe, oc cristne koninger forster forstinder oc forstander i alle syne artickle stadfeste vbrødeligen atholde. Jtem huer biscop oc prelate skall oc moo brwge then helgekirkkens rett oc⁷ iurisdiction swa frij som the aff ærilds tiidt nødt oc brwgdtt haffuer. Jtem skulle wij holde erkebisper i Lund oc Trwndhyem biscoper prelater ridder oc riddermendz mend Danmarckes oc Norges riiges raad i ære hwer efter syn stadt och hyelppe them aff kronens leen huer efter syn lelighed att the skulle jche besøge herredage oc bære andre rigens tyngge alldelis paa therres egen kost oc tbæring. Jtem skulle wij alldrige forbiwde nogen mandz tiænere an-

deligen ellir verdzlig enten met breff ellir budh atsware therres rette hosbonde enten tiill landgilde ellir andet men hwo ther tiilltall haffuer tiill then anden hand tale met logen andeligen ellir verdzlige som thet segh bør ehwat leen thet er andelig ellir verdzlig. Jtem skulle wij aldrig hyndre ellir hyndre lade noger capittels ellir closters vaall oc koor oc skulle wij⁸ aldrig trenge noger prelater ellir formend jndh met vrett emod capittels oc conuentes velge ellir samticke. Jtem skulle wij alldrig besware noger closter i Danmarck anthen met borge-løyer ellir anden koninglige tønge ythermere end wij kwnne haffue vdi formends mynne oc hworledes wij kwnne bliffue foreendt met formenden ther om thaa skall thet være fore en vilge oc ey fore nogen rett ellir sedwane atbliffue i forne closter i noger mode. Jtem skulle wij eller wore fogether jnthet befalte oss met kircke tñnere klerckeriis tñnere closters tñnere ridskabs tñnere offuer all Danmarckes riige ehwor the helst liggendes ære ænthen vdi ett land ellir i ett andett anthen met eckt skidzfferdt gesterij vdi atsette ellir affattsette ellir met nogen anden⁹ tønge ellir trældom men the skulle være frij fore oss oc vore fogether efter forne koning Hansses vor kære herrefaders recesses liidellse end dog at kronen haffuer self juspatronatus tiill then kircke som nogen tñnere kwnne tilligge. Dog vndertaget alføre oss oc vort fadebur nar wij personligen drage igemmen landett. Oc wele wij fore then tønge som [menige¹⁰ almwgen met swadan eckt er offuergangen giøre met thet¹¹ første en rædelige skickelse therom: Swaa [att¹⁰ samme echt skall mwelige være oc rett omkringgaa vden vild. Jtem the kircke tñnere som kronen haffuer haft i forswar vyldet oc vkierdt vdi xl aar thee bliffue vnder kronens forswar. Dogh att the kircke tñnere som ære komne vnder kronens forswar i koning Hansses tiidt¹² koning Cristierns tiidt ellir therwedh met vrette the skulle komme igen vnder prelaterns oc kirckens forswar. Oc the kircke tñnere som prelaterne¹³ haffue haffdt i thrediwge aar vyldt oc vkierdt the skulle bliffue vnder prelaterns oc kirckens forswar. Oc er ther nogen kommen fraa kronens forswar met vmynde her fore jnden ellir therwedht oc vnder prelaterns forswar the skulle¹⁴ komme igen vnder kronens forswar. Skall oc ridderskabbet haffue oc nyde forswar aff thee kircke tñnere som therres forelldere tiill kircken giffuet haffuer oc fundatzen jndehollder att them bør athaffue oc the i være hafft haffue, ære them oc nogenne fraakomne met vrett thaa skulle the them igen haffue. haffue oc ridderskabbet nogen [kircke¹⁰ tñnere fraa kircken met vrett thaa skulle the komme tiill kircken igen. Jtem skulle wij forne Cristiern met gudz nåde etc. [oc¹⁰ vore fogether ellir nogre

paa vore vegne være vbewaret met jacht oc fiskerij vdi then helge kirckes oc ridskabbe(l)s enmercke skowe oc fiske vadm. Oc them mwæ biscoper prelater kircken oc ridskabet selfue vbehindert bruge met jacht oc fiskerij i Skone Halland Blegen Lister Sælland Judland Fyen Laaland Langeland oc all Danmarck offuer met hwat dywer ther fallde kwnne store ellir smoo. Oc mwæ the thesligeste andelige oc verdzlige bruge theres jacht oc fiskerij vdi therres felligskowe marck oc fiske vadm vbehindert. Dog swa at paa thee felligeskowe i Falster lyggendes som kronen haffuer loet oc dell vdi skall jngen slaa stordt vild vden wij wore fogether oc embitzmen ellir andre paa vore vegne. Oc skall kircken oc ridskabbet bruge oc nyde her efter i Falster therres jacht met store dywer oc smoo vdi therres enmercke. Oc skulle wij ellir vore fogether jngen jacht bruge ther i kirckens ellir ridskabs enmercke vthen wij haffue ther tiill therres besynderlige vilge oc loff oc thesligeste therres fiskerij vdi therres fellige siø¹⁵ oc vadm efter som the haffue lodt oc deell¹⁶ vdi them oc er ey andet tilbørligt. Jtem skulle kircken oc ridderskabet nyde therres fellige oлдenskowe efter som the haffue deell oc lodt¹⁷ i them all Danmarck oc Norge offuer. Oc skulle wij ellir vore fogether ey lade bruge kirckens closters ellir ridderskabets enmercke skowe enthen met oldenswin temerhwg ellir nogit andet hwg ellir brwgelse oc ey eller bruge felligskowe ydermere end som kronens deell oc lodt kand tole. Jtem huer biscop skall selff fierde met gode mend som hannom vorder tiillskicket aff os oc rigens raad sidde retter tingh twenne tiider om aaret i hanss stycht oc høre oc rette the sager oc brøster som ther paa ferde ære. Dog wore oc kronens rett som thereblant fallde kand vforkrencket. Oc skulle the fuld macht haffue atdømme om alle the sager them kommer for vden wij ære ther selff personligen tiillstede. Dog at the jngen drage fraa herritzting landzting ellir rigens canceller vden the vele selfue vellvilge giffue them i rette fore them. Oc kommer ther nogen sagh som nogen aff the fyre anrørendes er tha skulle the tage en anden i hanss stedt igen och skicke rett i sagen. Jtem skulle wij ellir vore fogether jngen giøre vrett gribe ellir gribe lade noger jndbiggere vden the ære først loffligen forwondenne ellir tages i the ferske gerninger som the mwæ gribes oc settes fore efter logen. Oc huilcken vor foget ther giør emod hand skall lyde logen ther fore. Jtem skulle vore fogether oc leens mend [thesligeste¹⁸ prelater [ellir¹⁸ gode mend, jngen mandz¹⁹ feyde ellir feyde lade haffue the tiiltall tiill noger thaa skulle the thet forfølge met rett gang. Jtem skulle vore leens mend skicke dandemen tiill herresfogether som skicke hwer mand logh oc rett vden vild. Giør herritz-

foget nogen vrett tha skall hand affsettes oc sware selff tiill syne ger-
ninge. Jtem skulle gode mend som aff oss leen haffue paa tjeniste
ellir vdi pant sette them selff herritzfogether oc herritzscriffuere. Jtem
skulle wij jnthet formynske the leen som noger gode mend haffue i
pant for end the bliffue igen løsthe. Jtem skulle wij jche giffue nogen
herritzfoget ellir herritzshriffuere wore breff paa lang ellir stacket tiidt
paa therres fogettij oc scriffuerij. Jtem haffue wij nogen tiilltall tiill
noger biscoper ellir andre then helge kirckes prelater ellir klercke
thaa skulle wij them tiilltale fore therres tilbørlige dommere her i ri-
gene ehwat som helst sag thet er vden jordecle. Jtem haffue wij
ellir vore fogether noger tiilltale tiill nogen godmand som i rigens
raad er ellir vden raad thaa skulle wij tale then tiill fore allt radet
ehwadt sagh thet er enthen jord ellir andet om thet er paa vor oc
kronens vegne. Jtem som wij ære plichtuge alle rett atskicke swa skulle
wij oc være pligtuge fore rigennes raad rett atpleye om noger haffuer
oss noget tiill atsige oc giøre therres dom fuldist oc ey taget²⁰ tiill
vwilge at nogen taall om syn tarff. Jtem skulle wij alltiidt dømme
vthen vild oc ey tage gunst ellir gaffue fore nogen rett ellir rettgang
i noger mode men være lige vellvillge tiill athielpe oc størcke them
tiill therres rett være segh ænthen jndlandzke ellir vdlanske falck fattig
ellir riigh som hender fore oss attkomme som en cristen koningh bør
atgiøre. Jtem skulle wij jngen krig eller aarlog paaslaa oc ey drage
nogen vdlensk macht jndh vdi rigenne vden menige rigens raadz raad oc
samlicke. Jtem skulle wij holde vore breff wedh fuld macht oc ey
giffue breff [vdh¹⁰ emod breff thesligeste holle wor kære herrefaders
koning Hanses breff oc betale hanss rette vitterlig gyeld. Jtem skulle
wij oc vore embitzmend aldrj befatte oss met noget strandwragh
ythermere end som vor screffne log jndheholder. Oc om wij noget
heremod giøre tha er thet emod vor koninglige eedt, Oc om nogen
jndbiggere fanger ther skade fore thaa skall then vor foget som befatter
segh met thet vrag emod loffuen rette jndbiggere then skade vpp igen
ellir then som skaden fanger oc strandwrag tilhør. Oc er vor foget
jche verhetlig²² tha skulle wij selfue rette skaden vpp igen om wij
tage vragen tiill oss. Oc skall lens mand ehuor vraget kommer tiill
land swa vydt som leenet er anamme vraget oc giøre ther skickelsse
paa effter logen oc giøre ther oc regenskap paa swa møget som vnder
hans skickellse er kommen. Oc skulle oc kirckens prelater skicke om
strandwrag ehwor the haffue forstrand som forscreffuet stoor. Jtem
skulle wij jngen vdlenske priuileger stadfeste eller paa thet ny giffue
vden menige rigens radz raad. Jtem skulle wij anamme alle slotzloge

i Danmarckes oc Norges rige aff oss elskelige Danmarckes oc Norges riges raad oc beplicte oss at antworde them fraa oss forne rigens edelinge oc jndfødde gode mend atholde tiill vor hand oc tiill erkebiscoper i Lund oc Trwndhyem oc all Danmarckes oc Norges rigens raad igen nar oss forstacket vorder. Oc om noget slotz log vorder anderledes forwandelt thaa er thet mod wor koninglige eedh oc skall thet jngen macht haffue. Oc skulle wij jche begere aff rigens raad ellir thess jndbiggere at noget wor søn ellir andre i vor tiidt skall vdwelges tiill koning efter vor død atbliffue. Men Danmarckes oc Norges rigens raad och jndbiggere skulle nyde therres frij koor nar wij affgaa vhen wij kwnne haffue thet i therres mynde giørs her noget emod the skall thet jngen macht haffue, Jtem skulle wij jngen vdlenske anamme i rigens raad oc ey ellir antworde them slott land ellir leen men styre rade oc regere Danmarck oc Norge met gode rigens edlinge som fødde ære aff riddere oc swæne oc antworde them slott oc leen oc jngen anden. Oc om nogen vanbørdig ellir jche [edlegfød²³ ære haffue nw i Danmarck [oc²⁴ Norge enthen slott leen ellir landzting the skulle the met thet første affsettes oc gode jndfødde rigens edlinge i therres stedt igen. Dog i Norges rige skickes efter rigens leylighed. Jtem skulle wij jche giffue nogen vfrij mand then friihedt oc frelsse som riddere oc swæne haffue vden all rigens raadz samticke vden nogen foruerffuer thet swa erligen paa marcken at hand er thet verdt. Jtem deer then mand som vfrij er fødder oc haffuer dog fanget friihedt oc leder efter segh frelst godz oc haffuer ey frij eller frels arffwinge thaa skall thet godz ey falle tiill kronen ellir i nogen vfriihedt ther fore, men thet skall falde tiill thenss nesthe arffwinge end dogh at the ære vfrij. Oc the skulle thet jche beholde men selge thet them²⁵ som frij ære som ære riddere oc swæne jnden aar oc dag efter thet falden er ehwor the kwnne fore redeligt verdt. Jtem skulle wij ey paalegge nogen landeskatt paa almwgen ellir kiøpsteder vden²⁶ rigens raadz raad oc prelaters oc ridderskabs tiilladelse oc nogen almwgens samticke. Jtem skulle kiøpstederne nyde therres friihedt oc preuileger oc ey ther emod beswares i noget mode. Jtem skulle wij jngen god mand formene atbefeste syn gord i Danmarck och Norge segh self oc rigen tiill gaffn. Jtem skulle wij ellir wore fogether i Danmarck jche brwge rigens jadsgeall paa kronens vegne emod kircken ellir ridderskabet efter thenne dag i noget mode men gode mend andelige oc verdzlige skulle tiilltages paa bode sider atskillge att emellom kronen oc kircken oc emellom kronen oc ridderskabet efter thenne dag bode om eygedele oc om andett. Jtem skulle wij met vore breff jche drage nogen fraa sith

herritzting landzting ellir rigens canceller effter thenne dagh. Jtem skall rigens canceller jche bruge rigens jndsegell vdy syne egne sager. Men wij skulle tillskicke en anden god man i rigens cancellers sager oc hand giffue the breff vdh vnder rigens jndsegle oc setter siith jndsegell oc siith naffn tiill vidnesbyrdt. Jtem sandemen skulle jche swerge om eygedom oc marckeskeell effter thenne dagh. Men hwo ther viill dele om eyedom hand thet forfølger som eyedom bør atdeles jnd fore rigens canceller. [Jtem¹⁰ marckeskeell atgiøre skulle wij tillskicke riddermendz mend oc jordegyn vildige. Jtem i Seland oc Skone skulle riddermendz mend oc jordegne bønder granske²⁷ marckskell oc egedom effter thenne dag. Jtem skulle wij oc vore fogeder jngen hynder giøre kircken ellir ridderskabet paa the godz oc eygedom²⁸ the haffue heffdt paa offter logen. Jtem huat mageskiifte som tiill thess kronen oc kircken oc kronen oc ridderskabet ellir met bønder effter koningens tiilladelse giordt er skulle wij jche drage tiilbage igen. Jtem skulle wij vore hosfrwe ellir vore affkomme om gud oss them søger ellir nogre andre paa vore vegne jche kiøbe eller pantte oss ellir kronen tiill noget friit eller freelst godz. Jtem skulle wij ellir vore fogether ellir nogre andre paa vore vegne jche giøre prelater ellir kirckens mend ellir ridderskabet hynder at the mwe ey handle²⁹ met vdlenske kiøbmen. Oc skulle jche wij³⁰ giffue nogen vdlenske kiøbmen vore breff atgiøre landkiøb met. Jtem huat som mynttes effter thenne dag i Danmarck oc Norge skall mynttes swa at two marcker giøre fuldeste fore en Rinsk gylden. Jtem skulle wij vore hosfrwe om gud oss then søgendes vorder ellir vore fogether iche tage oss vergemoell tiill fore³¹ ridderskabs gods som faderloess børn tiilhør. Jtem jngen vore fogether ellir andre frij mend skulle tage them efftermoell tiill effter nogen bonde ther slagen er oc ey trengte thess venner som fore sagen er nogen vrædelige bodh aff emod loffuen. Oc then ther værlige oc forrædelige slær then anden i hyell han myste syn hals. Jtem skulle wij antworde kircken oc ridderskabet therres gods igen som them er *framkommet³² met vrett ellir staa them tiill rette ther om fore menige rigens raad om wij haffue ther noget emod atsige som oss bør. Jtem jngen riddermandzmand i Danmarck skall forbyrde siit jordgods oc eygedom mod oss ellir kronen vden hand fører affuensiold emod riget. Jtem giffues nogen friiborne qwinne ellir jomfrue her aff riiget jndh i Slesuiges³³ ellir lante Ho(l)stens hertugedom ellir anderstedz indh i Tiskeland tha skall therres verge met neste frenders raad giffue met them tiill metgaffue en redelige swm pendinge oc jnthe friidt jordgodz forthij at jngen god mand i Danmarck fanger jordgods met nogen

qwinne ellir jomfrue i for^o førstedom ellir anderstedz i Tiskland. Jtem skulle wij jngen sagen³⁴ troo paa nogen vor raad ellir ridde(r)skab ellir nogen andere vthen then [som¹⁰ thet siger viill thet obenbarlige tilstaa oc bewise. Oc findes hand thaa fore løffnere³⁵ athand tha straffes fore syn løffn³⁶ som en anden fore syn brøde. Jtem bliffuer en riddermandzmand fredløss giørt nogen stedt vj Danmark fore erlig gerning tha skall hand giffue koningen tiwge lode marcker fore syn fredt nar sagwolderns mynde er talet. Jtem thet som biscooper oc bigdemen felde ellir reyse thet skall være loffuens ænde som vor screffne log siger. Jtem skulle wij jnthet forbwtd giøre vden menige rigens raadz samticke. Oc skulle wij jngen enthen jndenlensk ellir vdlensk giffue loff i swadan forbwtd emeden thet stoer oc nar thet giøres thaa skall thet oc besluttet hwor lunge thet stoo skall oc swa vpgiffues igen met menige rigens raadz samticke oc jche ellers. Jtem vele wij met tiiden vnne oc forlæne Danmarckes oc Norges jndfødde edlinge aff the leen som gode men plege athaffue i forlæninge oc nw ligge tiill regenskaps slott³⁷ paa thet ath rigenes jndfødde gode mend skulle bliffue vedt macht oc redeboen tiill ataffwerge rigens skade. Jtem skulle jngen gode men andelige ellir verdzlig være plictug atgøre oss nogen tiæniste vden riget vden menige rigens raad thet beslutter. Oc skulle wij thaa holle them then reyse aldeles vthen skade. Jtem hwo som trenges ellir seydes fraa syn rett i Danmark ellir Norge met offuerwold oc bliffuer ther fore forsømmet i syn rett oc fanger ther skade offuer nar hand thet kand giøre vitterligt fore oss oc rigens raad thaa skulle wij oc rigens raad hiælpe hanom tiill syn rett igen oc vp-rettninge fore syn skade. Jtem skulle wij jche giffue opreysnings breff paa vold oc om vold ey vorder forfuld jnden sex vgger tha moo thet fald vdeles met hørings dele ellir lagdags dele aff then som vold giørde jnden aar oc dag efter gerninger³⁸ er skeedt. Jtem efter thenne dagh skall jngen bøde fore vold førsell efter marckeskell taall som her tiill giørt er oc bliffuer thet ett vold fore huer som hannom voldfø. Jtem the ther ære i flock [oc³⁴ følge met ellir giøre hand-gerning paa then ther draben vorder oc swæres tiill atbøde efter logen thet er jche mandebod the skulle bøde men the skulle bøde efter logen huer efter syne gerninger³⁹ then ther saaer⁴⁰ hand bøde saaer. Jtem jngen skall giøre thingfreedt vthen hand giør then gerning i logen stoor. Jtem hwo som haffuer fiskeboer⁴¹ paa syn egen grwnd thaa skulle the fiskere jngen sware om fiskeriit vthen then som grunden tilhør. Oc skulle vore fogether ellir tollers jngen binder giøre eswa⁴² mode paa then deell som vanlig er awa vdatgiffues. Jtem hwo som

kommer tiill oss paa vor scriffuelse oc breff oc vorder ther offuer i wor nerwarelse ehyell slagen⁴³ thaa er thet erlese gerning om thet giøres met raedt raad. Jtem hwo som viill feyde nogen ridder mandz mand thaa skall hand giøre hannom erlig forwaring met hans obne beseglet breff oc sende hannom thet met two riddermendz mend then som feyden kyndes skall være feylig⁴⁴ fore then anden som forwaring giør: natt oc dag nest effter att hannom er kyndt feyde. Jtem bliffuer nogen bonde ellir vfrij mand fredløess giørt vnder Judlandz log fore mandslett bøde thij lødige marck fore syn fredt oc tale først sagwolderens mynde oc for herwerck oc andre fredløss moell, bøde først mod sagwolderen oc fem lode marck fore syn fredt. Jtem skulle alle biscoper prelater domkircker oc ridderskabet Danmarckes riges raad som nw ære oc her effter komendes vorde nyde brwge oc beholde all koninglige rett rettighedt fredtkiøb oc fald met therres egne tiænere oc vndersatte. Skall oc allt ridderskabet som jche ære vdi raaedt offuer all Danmarckes rige nyde bruge oc beholde alle færgetiwge marcks sager oc fredkiøb oc hwat sager ther fore nethen ære met therres egne tiænere oc vndersatte. Jtem the som haffue most therres pant⁴⁵ oc ey fanget therres pendinge them skall skee skeell effter rigens raadz raad. Jtem haffue wij tiillsagt verdugeste verduge federe prelater oc gode mend Norges riges raad atwele met thet første met therres raad oc menige Norges⁴⁶ jndbiggeres hielp oc trøst jdløse Orckenø oc Hettland tiill Norges riges krone igen. Jtem wele wij oc skulle fultgiøre thenne artickle vdi wor kære herrefaders recess swa ludendes skall jomfrue Birgittæ Oluffs dotter nw strax frij oc qwitt vden all hynder ellir hielpperede haffue nytte oc beholde Valle gord oc alle the gorde oc godz kiøpstædt godz møllere oc landebode⁴⁷ ehwat thet helst er som hennes fader oc moder thet friiest vdi være haffde nogen tiidt.⁴⁸ Oc thesligeste the breff ludendes paa kiøb pantt ellir jndførsell skulle alldrij komme jomfrue Birgittæ ellir hennes arffwinge tiill skade ellir forfang i noger *møde⁴⁹ oc frue Birrette i Hammerstadt vederlegge wor kære fruemoder igen verd ellir pendinge etc. Jtem skulle wij ellir vore fogether jche hyndre ellir hyndre lade noger thes som vedt stranden boo at the mwæ joo then bruge met fiskerij som the haffue giørt aff ærildz⁵⁰ tiidtt oc som nw seedt er ehuat fiskerij thet er vden all ny affgift. Jtem skall thet studium i Kiøpnehaffn [er¹⁰ vedt macht bliffue som thet funderet er. Jtem haffuer noger prelater kircker ellir gode mend andelige ellir verdzlige ythermere priuileger eller friihed⁵¹ aff framffarne koninger oc rigens forstander thaa skulle swodane priuileger oc friihed⁵¹ jche met thenne fornecess formin-

skes ellir forkrenckes i noget mode. Jtem beplicte wij forne Cristiern met gudz nade etc. oss atholde thenne⁵³ recess som wij Danmarckes oc Norges jndbiggere svære skulle nar wij kronet vorde swa vell som jndbiggere skulle være plicteg atholde oss hwldskap oc mandskap. Oc giøre wij emod forne wor recess oc vele jngelunde lade oss vnderwise ther vdi af rigens raad thet gud forbiwde tha skulle alle rigens jndbiggere wedt therres ære troligen tiillhielpethe at affuerge oc jnthet ther met alforbride⁵³ emod then eodh oc mandskap som thee oss giøre skulle. Jtem ære wij forne Danmarckes oc Norges riges raad swa offuer entls vorden met forne hogboren første her Cristiern etc. at nar verdugeste verduge feddere strenge ridder oc gode mend Sueriges riiges raad teckes attfuldberde samtycke oc jndnamme hanss nade fore fuldmectige herre oc koning offuer all Sueriges rige thaa viill hans nade loffue oc besegle them tiilberlige statuter oc recesser som herrer oc koninger i Suerige fore hanss nade giørtt haffue. Tiill alle thesse forne artickles ythermere stadfestelse oc forwaring haffue wij forne Cristiern met gudz nade etc. ooh wij Birge i Lund oc Eric *Valkendroff i Trwndhiem erckebiscoper etc. oc alle forne Danmarck(es) oc Norges riges raad met vor vilge oc vedskapp ladet henge alles wore secreter judsegler oc signeter nelken fore thette wortt obne breff.⁵⁴ Giffuit aar dag oc stædt som for-screffuit stor.

Bagpaa: Konnyng Cristierns recessz.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. oc mangler i d. dan. Exempl. — (²) Kaas tilføies. — (³) Arendssøn. — (⁴) alle swo. — (⁵) menige forne. — (⁶) i tilf. — (⁷) theris tilf. — (⁸) wii skulle. — (⁹) nogle andre. — (¹⁰) mangler. — (¹¹) aller tilf. — (¹²) oc i tilf. — (¹³) oc kirken tilf. — (¹⁴) tha skulle the. — (¹⁵) syser. — (¹⁶) deel oc lod. — (¹⁷) lodh oc deel. — (¹⁸) oc. — (¹⁹) man. — (²⁰) tage thet. — (²¹) strandwragit. — (²²) wederhøttig. — (²³) eddeling sødde. — (²⁴) ellir. — (²⁵) thøm thet. — (²⁶) eftir menige tilf. — (²⁷) om tilf. — (²⁸) eygedele. — (²⁹) friidt tilf. — (³⁰) wii icki. — (³¹) pøm. — (³²) fraan kommitt. — (³³) Slesvig. — (³⁴) saffa. — (³⁵) løghner. — (³⁶) løghn. — (³⁷) reghneskab slotte. — (³⁸) gierningen. — (³⁹) for sin gierning. — (⁴⁰) saarer. — (⁴¹) fiskeboder. — (⁴²) i swo. — (⁴³) slagen i biel. — (⁴⁴) søelig. — (⁴⁵) theris pantt myste haffue. — (⁴⁶) riiges tilf. — (⁴⁷) møller oc landbo. — (⁴⁸) nogen tiidt haffde. — (⁴⁹) made. — (⁵⁰) arildz. — (⁵¹) friiheder. — (⁵²) wor tilf. — (⁵³) forbryde. — (⁵⁴) Om Seglene findes Oplysninger i Noterne i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. IV S. 363—66.

Biskop *Lage (Urne)* af Roskilde absolverer i Henhold til Pave *Leo X.s* Brev Kong *Christiern II*, der knælende og ydmygt har begjæret det, fra de kirkelige Straffe, hvortil han maatte være hjemfalden i Anledning af den Hammerske Biskop *Karl (Jonssöns)* Fængsling, da han har bevist ikke at bære Skylden for hans Död.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge, No. 69). Seglet vedhænger.
(Trykt i Dan. Mag. 1 R. 4 B. S. 190—92).

479.

12 August 1513.

Kjöbenhavn.

Nos Lagho dei et apostolice sedis gracia episcopus Roschildensis a sanctissimo domino nostro domino Leone papa decimo vnacum nostro collega ad infrascripta commissarius insolidum deputatus vniuersis et singulis ad quorum noticiam presentes peruenerint salutem in domino et presentibus fidem indubiam adhibere nostrisque huius immouerius apostolicis firmiter obedire mandatis. Noueritis nos literas eiusdem sanctissimj domini nostri pape in forma breuis apostolicj sub annulo piscatoris solito clausas et sigillatas cum ea qua decuit reuerentia recepisse, apertasque tandem examinasse et legisse huiusmodi sub tenore, [*Her følger Brevet No. 474 ovenfor.*] Post cuius quidem apostolicj breuis et commissionis presentacionem et recepcionem nobis et per nos vt premittitur factas constitutus coram nobis serenissimus et illustrissimus princeps dominus Cristiernus Dacie Suecie Noruegie rex electus dux Sleszuicensis et Holsacie etc. nos ad executionem contentorum in premissis literis apostolicis procedere eumque a quibusuis *excommvnicationis et censuris ecclesiasticis (si quibus ob capcionem seu detencionem bone memorie domini Caroli episcopi Hamarensis in preinsertis literis principaliter nominatj quomodolibet innodatus existeret) absoluj, humiliter petiit et requisuit. Jgitur nos Lagho episcopus et commissarius prefatus, constilo primum per legitimas informaciones quas idem princeps in prompto exhibuit quod in mortem eiusdem domini Caroli episcopj (aliter quam in breui apostolico continetur) causam non dederit, attendentes postulacionem huiusmodi fore iustam et consonam rationj quodque sancta mater ecclesia nulli claudit gremium redeunti eundem dominum Cristiernum Dacie etc. principem et regem electum obnix instantem et flexis genibus humiliter id petentem, et in nostras manus promittentem et iurantem de stando iuri et sancte matris ecclesie atque nostris immouerius apostolicis parendo mandatis jniuncta sibi pro modo culpe penitentia salutarj ab excommvnicatione et aliis censuris ecclesiasticis quibuscumque quantum nobis ex forma et tenore breuis apostolicj conceditur ob capcionem seu detencionem eiusdem Hamarensis episcopi, ad cautelam absoluimus et ad cautelam absolutum fore

tenorepresentium decernimus et declaramus. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas fieri et nostri secreti appensione iussimus communiri. Acta Haffnie in monasterio fratrum Minorum de observantia, anno domini millesimo quingentesimo decimo tertio duodecima die mensis Augusti.

Bagpan med Haand fra 17de Aarhundrede: Bisp Lage Wris breff ther wdj hand ephter passuens permission absoluer konnig Christiern ab omnibus excommunicationibus et censuris ecclesiasticis etc. for bisp Carolj død aff Hammer, som døde wdj sitt fengszell.

Provsten ved Marielirken i Oslo (*Hans Olsson*) beder Kongen (*Christiern II*) om at erholde i Forlening *Mossedal* og *Rygge* Sogn, der begge altid for have ligget til Marielirken; *Olaf Galde* begjærer til Len *Hallingdal* og *Skann*, som den forrige Provst *Jon (Paalsen)* tidligere har indehavt, og vilde vistnok gjerne have alle Provstiets Len.

Efter Afskrift (?) p. Papir i norske Rigsarkiv. Uden Segl.

480.

[c. 1513—14¹].

[Oslo?].

Hogbarenn første nadigiste herre beder ieg ethers nade ydmydeligen at ethers nade will werdis till for thenne myn ymdige bønn oc fattige forthieneste oc ieg ethers nade her effther troligenn giøre schall att wndne oc forlænne meg thiisse twenne ethers nadis och kronenne lænn først Mosszedall som giiffwer iij te smør wdj wissze rentte hwilcket siner ieg ethers nade arligen till gode rede wde (o: yde) will hwar som ethers nade meg till sigher. Andet er Rygge sognen som all wissze rentthen liggher till ethers nadis capell Marie kircke som ethers nadis forfedre koningher i Norge ther till forn^e ethers nadis capell till ewerdelige eyæ wndt oc giiffwet haffwe. kjereste nadige herre haffwer altiit forn^e lænn wæret i forlænning wndher Marie kircke kjereste nadige herre at ethers [nade² i thiisse forn^e ærende wilde wide oc ramme kirckens oc mit beste her wdj thet beder ieg ethers nade ydmydeligenn for gudz skyld. Will ieg altiit lade befyenne meg troligen for ethers nadis traæ thienere oc capellanum then stwnd ieg leffwer som ieg ethers nade plictig er.

Jtem [thiisse² effther^e lænn begerer Oluff Galle aff ethers nade som er Hallinngedall oc Schoffuen som prowest lonn aff ethers nadis herre fadher hwess siell gud nade tillforn i forlenning haffde oc wilde han well haffwe alle the lænn som førre haffwe altiit wæret i forlænning till prowesty om ethers nade hannem them wnde wilde.

(¹) Jon Paalsøn var endnu i Septbr. 1512 Provst ved Mariikirken, og i Begyndelsen af 1515 var Olaf Galde allerede Ridder, medens han i 1514 endnu nævnes som Væbner. — (²) Fra [tilskrevet over Linien.

Tre Lagrettemænd paa Eidsvold bevidne, at *Andres Olafssøn* solgte 5 Öresbol Jord i *Borgelid* i Bigge i Eidsvold Sogn til *Alf Amundssøn* og erkjendte at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl vedhænge.
(Se Dipl. Norv. III No. 1083 og IV No. 402).

481.

17 Juni 1514.

Egge.

Ollum mannum them ssom tetthe breff ssee eller høre kennes wi efther skriffne men Olaff Ændrith sson och Ffalke Endrith sson och Aasthe Ericsson ssworne laquettes men aa Eswal ssongh ath wi worum aa Egghe sancte Bottolff dagh anno domini m d xiiii ssaaghum och herdum aa ath te heldhe handum samman aff ene halwo Address Olaffsson en af andhre halwo Alf Amundsson med twi skilordhe ath Andhress sseldhe fforde Alf v aurebol jærðher j Børiældh ssom lighger j Bigghum j fforde ssongh med ssin hustrus ia och handher bandhe med alle the lutum och lundhenum ssom til liggher och leghet hauer ffraa fforne och nyio wthan gaarss och innan fraa ssegh och ssinum erwingghum och tidnempdhum Alf och hans [husthru¹ erwingghum til ewerdhelig eyæ. kennes jægh Andhress ath iægh hauer opboreth fførsthe pennigh och ofsthe ssom j *kwop worth kom. til vtthermere wissen hegghe vi skriffne men vorth insigle ffor ttethe breff ssom giørth war aar och dagh ssom fføre ssigher etc.

Bagpaa: Er lest paa Eidzuald laugtingh S. Botolphi aften anno 1603.

(¹) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hertil.

Væbneren *Nils Swenssøn* (*Tordenstjerne*) og *Paal Tholfssøn*, Raadmand i Oslo, gjøre vitterligt, at de have givet Hr. *Henrik Krummedige* Fuldmagt til at forfølge den Sag, de have imod *Nils Ravalssøns* Enke, Hustru *Ottilia* (*Ottesdatter Römer*).

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike).
2 paatrykte Segl. (Jfr. Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 138).

482.

6 August 1514.

Oslo.

Jægh Nielss Swenssen aff vapn Pawll Tolsen rodman j Oslo gjøre witherlicth met thette worth opne breff ath wi haffwe fwl makth giffuet erligh och welbyrdighman her Henrik Krwmedigh ridder all

then till thall som wi haffwe till velbyrdigh quinne hustrv Otilia Nielsa Rawaldssens efftherliffwerske ath søkie och fforffylie all then reth som wi haffue henne till (ath) thale all thet han laglighe gy(ø)r her i sta wi honom ffulkomlighe till. Till sanindh her vm trykkie wi wor jnsigle ffor thette breff som skriffwedh er j Oslo swnnedagen nesth effther vincula Petri anno dominj m d xiiij.

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Narrie.

Den kongelige Skriver *Hans Esbernssøn* beder Kong *Christiern II* om en Stevning over fem navigivne Personer og beretter om Biskop *Anders Mus's* Fremgangsmaade i Norge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Uden Segl. (Har været Bilag til Brevet No. 487 i Dipl. Norv. VIII og er skrevet med samme Haand).

483. [30 Juli 1515.] [Marstrand.]

Kiereste nadige herre wille ether nade sende mig ether nades steffningh offuer Sywordh i Hyørne Trvnd tymbermand Per Enesson Niels Laffuretsen oc Niels hoffmand att møde meghe fore ether nade efter som ether nade tæckes etc.

Kiereste nadige herre haffuer biscop Mwsszes werdighet sendtt xvj karle ynd i Langeswndt oc ladett anamme thett schiibh wten lagh oc dom, som ieg haffde lagfestt efter then karll som ieg wnderwiistle ether nade ther fald nedher aff then mærsz etc.

Kiereste nadigste herre gaar her wnderlige tiidenner oc rætte hwarlwnde thenne biscop regerer, nw han er sielff bode domere oc sagszøgere i thenne landz ende. Quia jn absentia magistri probatur virtus discipulj.

Væbneren *Karl Knutsøn* (afte Roser) bevidner, at *Mogens Olssen* erkjendte paa sin Husbonde den svenske Væbner *Sander Arntssøns Vegne* at have oppebaaret af Ridderen *Oluf Jepsøn* (Sparre) 30 Danske Mark i rede Penge for en Hest.

Efter Orig. p. Papir i kgl Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 34, Jeipsen). Med *Karl Knutsøns* paatrykte Segl (3 Roser).

484. 19 August 1515. Kjöbenhavn.

Jeg *Mogens Olssen* bekennes oc witterlig gor met thette mit obne breff athaffue anammet och opborit aff erlig oc welburdug man oc streng ridder her *Oluf Jeipsen* tredie marck rede penninge efter danst tall huiltche penninge han war welburdug swend *Sander Arendsen*

myn hosbonde schyldug for en hest han fick aff hanum i Suerige, Thii lader ieg forne her Oluff Jeipsen oc hans arffuinge frii oc quit fore forne myn hosbonde oc hans arffuinghe om alt ydermere kraff eller tilltall paa forne penninge i noget mode. Til vitnesburd haffuer ieg kerlig bedet erlig oc welburdug swend Karll Knutsen om siit signete trycht næden for thette breff som scriffuit er (i) Køffuenhaffn søndaghet nest effter wor ffrwe dag assumptionis aar etc. mdxv.

Bagpaa: Mogens Olssen paa 30 fl for j hest.

Evind Ketilssøn og Halloard Helgessøn erkjende at have solgt til Roar Thollesssøn et Markbol i Bjerge (Björkgaarden i Veglid?), som Olaf Gudmarssøn pantsatte til Evind, samt at Halvard har oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. IV No. 1048).

485.

3 Novbr. 1515.

[Numedal].

Allom *mannwd them som thetta breff ser eller høra thaa kennes ver Ewidh Keltilson och Halward Helghesson ad ver sollidhe eyth markka boll j Biærghe honom Roar Tollesson som han Olaff Gudmarsson [sa:he¹ vth til j panthæ honom Ewidh Keltilsson, thaa kennes iegh Halward Helghesson ad iegh har ssolth Roar Tollesson thet forde markka bolld j Biærghe hemmall och hooll wnder hans ervigha til euwerdheleghe eyæ och kennes och iegh forde Halward vp ha[wa] bwrith mystha pænigh och mestha och til yther mera (visso) thaa sæthæ ver vaart insecle for thetta breff som ær Ewid Keltilsson och Halward Helghesson som wærlwggher dagen nesth epter Helghanamessæ etc. anno dominj m d xv.

(¹) Tilskrevet over Linien.

To Lagrettemænd bevidne, at Eyulf Halloardsdøn solgte til Halloard Bjørnsdøn 4 Markbol i Groven i Haukelidsbø i Vinje og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. ovenfor No. 356 og 465, Brev af 1527 nedenfor og Dipl. Norv. VII No. 511).

486.

Uden Dag 1515.

[Vinje.]

Allom monnom them som thetta bref se eller høre sender Sundre Redarson Asmwnd Gredgardzson logrettis men quedæ guds ok sine at mitt witum for gudi santt wera at Øywf Haluordzson hafuer selt Haluordh Byønson iiii markboll i Grofuen j Haukalydæ bæe j Vinjæ sokn frelst ok hemholt for hwariom manne vtan gardz oc janan med fyske ok fygle oc alle vede steder som ther til lyger eller læget haffuer

fra founo oc nio j fra ford Øywf oc hans erwingum oc epter komand-
dum oc vnder Haluord Biønson oc hans erwinger oc efter komandum
til ewerdelica ego oc alz aredis oc loket fyrst sal oc senest oc al ther
j mellom som j kaup thera kom oc yter mera saningh her wm hengium
mitt okor jnsigle for thetta bref anno dominj mdxv.

Biskop *Magnus af Hammer* kvitterer *Thore Skodin* for *Brandeold Kirkes*
Regnskab.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Det nedenunder paatrykte Voxsegl affaldet.

487. Uden Dag 1515. [Grue.]

Wij Magnus med g(u)ds node biscop i Hammar giore alle
weterligh med thette worth opne breff ath thenne nerwarendes breff-
wiser [Torer Skodin¹ hawer giordth oss god rekenskaph foer kirke
wmbodh som han hafth hawer aa Brandwolsskirke. Tii giffe wij hanom
gwith frii ledog oc aldeldes akereles for oss oc wora effther komandæ
foer alth yttermere tiiltaal vm forde wmbod. Datum in curia sacerdotali.

Anno dominj m d xv wnder worth insigl.

(¹) Fra [senere tilskrevet med samme Haand.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Audun Nilssøn* erkjendte at have solgt i
Markebol Jord i *Lunde* i *Lundehered* næst ved Kirken til *Jon Nilssøn* og
Answlf Stfranssøn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet
med Seglene afklippet. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 800, 805, 873 og 948).

488. 27 Januar 1516. Skiden.

Alloz mannom them som thette breff sea edher høre lesis
sendher Anund Toresson oc Arne Herbrandson sworne lagrettis men
q. gudz oc sine kungørendis med thette worth obne breff thet vy ner-
warendis wore i Skidhe kyrcke synnedhaghen nest effther sancte Polss
dag anno domini mdxvi hørdhe wy oc saghe ia oc hondherbondh aff
eno halfuo Owddin Nielsson en aff andre halfuo Ion Nielsson oc An-
nwlf Søffrinson med the skil ord at fforne Oudin kendis ffor ossz med
samme iageffue haffue selth oc affhend fforne Ion oc Annwlf j marcke
bol iordhe i Lunde ligendis i Lunde herriid nest wid kyrcken ffrelst
oc hemholt ffor huarior manne oc laglige lagbodet fra seg oc sine
arffuinge oc wndher fforne Ion oc Anwlf oc therris arffuinge til ewer-

delig eghe oc als affredis. Jtem kendis oc iforne Owldin ffor oss med samme hunderbond ath han hade opboret første penning oc syste oc alle ther emelle(m) som i kop therre kom. til sannidh her wm henge wy wore jncigle neden ffor thetta breff giffuet i Skiden dag oc ar som fföre staar.

Bagpaa, yngre: breff om Lundæ. — Endaa yngre: Lest paa Skien raadstoffue then anden søgnee efter Martinj (15)99.

Tre Lagrettemænd bevidne, at *Olver Nilsson* mageskiftede 6 Markbol i *Ny-stuge* i *Manas Grend* (Vinje) til *Gunnulf Gunnulfsson* mod 4 Markbol i dennes *Odelsjord Myklestuge* i *Skaføe*.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl mangle.

489.

Uden Dag 1516.

[Thelemarken.]

Allom monnom them som thetta bref se eller høre sender Torger Awalzson Asmwnder Gredgardzson Anwnd Germwndzson lagrettes men quede gudes oc sine (kwnnikt giorande) at mitt af witum at Olwer Nielson giorde jarde bythe med Gwnnwlf Gwnnwlfson oc fek Olwer Nielson Gwnnwlf vj mark boll j Nye stugo som lyger j Man aass gren oc ford Olwer hade kyøpt til forn for vj mark gulz oc en vj marker hest oc sette Gwnnwlf Olwer Nielsson iiii mark boll som heter Mykkle stwgan j Skafsaam oc ford Mykkle stw(g)an war ford Gwnnwlf's odall oc wnthe Gwnnwlfuer O(l)wer Nielson sitt odall for fulla peninghe ty at Mykle stwgan war Gwnnwlf's odall oc ty sette Gwnnwlfuer ford Mykkle stwgona fra seer oc synum erwingum oc vnder Olwer Nielson oc hans erwinger oc ephther komandum til ewinnelygh ego med lutum ok lunnindum som ther til lyger oc leget hafuer fra fonno oc nio vtan oc jnnan fritt ok frelst for horium manne oc allum joglyghum agangum oc befuer Olwer Nielson loket Gwnnwlf forste sall oc seneste oc all ther j mellem som j koup thera kom oc ty ær Olwer Nielson quitter wm thetta jorde bythe fritt oc ffrelst pa bade sider Gwnnwlf Nygie stwgona oc Olwer Mykkle stwgona oc hwar thera frelslyge niolhæ hwar ephther ty som the bytt hafua oc yttermere saningh her wm hengium mitt okor jnsigle for thetta breff anno dominj mdxvj etc.

Hallvard Veterlidsson erkjender at have solgt til *Ulf Sverresson* 8 Markbol i *Björgum* i *Hyllestad Sogn* for 8 Mark Guld og en Hest.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger 1ste.

490.

Uden Dag 1516.

[Setersdalen.]

Öllum monnum them som thetta breff se eller høre kenniss jak Haluord Wetrlidzson at jak hafuer selt [Vlff Ssueresson¹ viii mark boll i Biørgum i Høliestadæ sokn ffor viii mark guldz oc i hest fritt ok ffrelst for horium manne ok ællum loglikum aganghum i fra mer ok minwm erwingum ok epterkomandum oc vnder ford [Ulff Sueresson¹ ok hans erfvinger ok epterkomandum til ewerdeligo ego med ællum them lutum oc lunindum som ther til lyger eller leget hefuer j fra fonno ok nio vtan gardz ok innan ok iiij honstafua i mellomm jngo i fra skyldæ hwarke ffiske eller ffygge ok ty gefuer jak ford Haluorder Wetrlidzson fford [Vlff Sueresson¹ quitr ok liduga vm ford jordæ wærdh ty at fford [Vlff¹ hafuer loket mer første sall oc senest ok æll ther i mellomm som j kaup wart kom oc ytter mere saningh her vm bedis jak goda manna jnsigle som sa hethæ Gwnsten Torgilson ok Bywfuer Wlson oc Arne Tiodgerson som sa wart ja oc handerband ffor thetta wart breff hengendis sit jnsigle for thetta breff med Gwnstæns ok Biwfs jnsiglum anno dominj mdxvj.

Bagpaa: lest for 12 men paa den 1 Maj 1667(?) Biørgums breff. En anden Penskrift af 11 Septbr. 1626 er aldeles ulæselig.

(¹) Skrevet over Radering.

Biskop Anders Mus af Oslo beklager sig for Kong Christiern II over al den Vold, som M. Hans Mules Svende have forøvet mod ham og hans Folk i den nærmest forløbne Tid, hvilket han tildels anser Provsten ved Mariekirken (Hans Olafsen) for at have forvoldt, omtaler begges Forhold ligeoverfor Eoind Kandegyders Datter, der er Hans Skrivers Bølskab, og beder om Ret over sine Fiender, da han ellers ikke tør blive i sin Gaard.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Med Spor af udvendig Forsegling. (Trykt i Dan. Magazin, 1 R. 4 B. S. 276—81).

491.

2 Januar 1517.

Oslo.

Hamilima ac fidelissima obsequii paratissimi exhibicione jn domino premissa. Kiære naadigste herre wille eders naade werduges atwidhæ at mesther Hans Mwles swenne haffuer giordt meg stoert offwerwold oc fortrødh ydermere end jeg kand nogen tiid schriffue eders naade tiill, Blandt andre fortrødh løbe iiij hans karle jnd paa kirkegaarden oc hugge two myne tømmereswenne om natten oc haffde them jnthet alschiilde. Tha ropthe thee och bad fred paa then heligkirkegaard oc sagde at thee hørdæ meg tiill. Saa drogæ thee them wdæff kirkegaarden hugghe och sloghe them meget wærræ end tiillforne

huilket jeg liddhæ altsammen for eders naades schiild oc bœd tiill at jeg wille wighe kirkegaarden igien om thet war mester Hans tiill vilge oc tage ther aldri en penninge for som meg bwrde athæffue, oc had them gaa tiill cannickerne giøre nogen plicth oc bood oc taghe afløsningh for føge plicth oc bood, Sidhen andendagen jwle kom thee tiill meg oc bøde meg et stycke klæde, Swarede jeg tha, at wille thee gaa tiil kirkewergere oc giøre nogen føge plicth oc bood tiil kirken tha schulle thee løse them wdaff bandh, Sidhen bœd thee vi eller viii march vox oc jnthet klæde som føre er rœrdt oc trwede strax atslaa flere af myne swenne, Thii sendhe jeg budh tiil prowesten oc mester Pedher oc had them sighe mesther Hans at ieg wille skifte alt gott met hannum oc wære hannum tiil wilghe met alle myne thienere oc wighe kirkegaarden for jngen penninghe oc gifwe all myn rættheed tiil, fforde tha prowsten anderledes frem end jeg hannum befaledede men sagde paa thet at thet schulle bliffue wærre at jeg wille icke tiilstedæ hannum allade traade paa megh ther wdaff kom all thenne trætthe huilket saa meg gud hielpe jeg aldri befaledede hannum atsighe etc. Tha strax sende mester Hans sinæ swenne wdaff prowstegaarden som han sad om natthertiid atslaa paa myne swenne, som thee tha strax wdginghe hugge oc sloge [thee¹ paa gadhen en myn thiener then første thee fundhe om natten, Ware tha borgerne i senghe oc jngen myne swenne toorde jeg wdsende tiil mester Hans efter thii thee løbe saa mange wdi gaden, Sende jeg tha wd myn capellan oc myn schriffuer Jens Frath tiil prowstegaarden oc lod bedhe hannum for gudzschiild at han wille wade meg fred oc ey swaa lade slaa myne thienere oc sagde thee hannum at jeg haffde sendt hannum budh tiilforne met prowesten then samme dag strax efter medidag, Tha sagde forskreffne myne capellan oc schriffuer meg swar at mester Hans swarede them at han wiste ther jnthet wdaff oc at thet war hannum emoed oc sagde at hans swenne ware fulde oc druckene thii thee haffde druckede iiij eller [v¹ tønner øll wdaff then dag oc nath oc kwnne forti jngen raad hæffue met them, Oc swarede hans swenne som stode paa gulwed oc lodhe ilde oc sagde jeg hielt icke thee ord som jeg haffde sagdt them men giorde jeg them æreless tha schulle thee giøre en liiffløess. Badhe tha myne capellan oc schriffuer at thee matte gange frii oc wfeyd hieem igien. Lod han tha ii sinæ swenne fylge them hieem tiill myn porth, Men mesther Hans haffde w(d)sendt sinæ swenne tiilforne som jeg eller myne thienere jnthet affwisthe, Swo komme thee strax oc sloge op døren tiil Margaretes Hening Kockss i myn kiøgemestheres herberriig oc war han tha wd-

kommen paa gaarden, oc strax ther aff oc jnd tiil Gulbrandz guldsmidz sloge oc hugghe ther twoo som nw ligge ildesaare, Oc siden mester Hans haffde sendt them wdt atslaa myne thienere komme thee strax tiilbage oc tiilstode at thee haffde saa huggede mith folk oc spwrde mesther Hans om han wille staa them tiill som han haffde them befaledede, Swaredede han tha strax at han wille staa them tiil oc thet war hans gierningher som her Joachim Marswiin Jens Yffwerszen borgmesther oc andre flere hwoss ware i prowsthens stwe oc herde, Siden feck myne swenne thet atwilde at thee ii myne thienere ware huggene, stood jeg tha op fra myn sengh oc wdsende ii smaadrenghen atledhe oc sage op myne swenne hwore thee looge wdi byen at thee schulle jcke worde slaghe i hiell, kom tha strax then mindsthe drenghe igien græd skreegh oc sagde at Sewrin Bang oc Andres Bang myne thienere ware slaghe i hiell som thee haffde tha giordt jldede saare tiil Gulbrandz guldsmedz. Tha sagde kiægemeshteren oc alle swenne som hiemme ware at thee wille oc schulle wdt oc wndsettæ myne thienere som ware wed x eller xii som laage wdi byen at thee schulle ey worde slaghe. Tha thee wdkomme ginghe thee strax jnd tiil Per Enerssens och wndsetthe en myn swend som heder Taghe Ericszen, tha gaffue mester Hansszess swenne fluchthen aff gaarden oc tiil prowstegaarden som wectherne sagde for them etc. Oc hwore siden myne swenne komme wdi prowstegaarden oc wille taledede met mesther Hans forbød atskiwde eller slaa. Och hwore mester Hans oc prowsthens swenne som ware jnden for forstwedøren bade them slaa oc skiwde [thet¹ thee feck jm diffwell oc hwore myn kiægemeshter bleeff skudden føre end nogre aff myne skudde, Oc hwore thee kome wdaff slottet anden dagen met hoffwedstøckere oc bød meg wd oc feck prowsten oc hans swenne tiil hielp oc alle eders naades ffogeder aff Schiiden Tonsberg oc Borrigsseszell oc wille hafft eld paa gaarden thii matte jeg strax lade briide aff baade stoldene oc calchwsed wden op tiil mwren. Men dogh borgerne wille jcke tiilstedhe met andet mere i theres druckenskab oc galneskab som thenne breffwiiser Hans Hoffwenskeld kand wnderwiise eders naade i sanden. Oc formoder jeg at her Joachim Marswiin oc her Jens Yffwerszen sigher edhers naade *sænden om thee bliffue hiemmelig atspwrdt hworledes mester Hans wiiste sinæ swenne wd atslaa oc jgien komme oc mester Hans them tiilstod oc hwore prowsten sagde at jeg wille jcke lade hannum traade paa meg som for er rørt oc icke som jeg befaledede hannum. Thette forschreffne kiærer jeg for gud oc eders naade sanct Hans oc sanct Haluord at hielpede meg tiil rætthe. Ther met eders naade gud oc sanct Hans

beffalendes. Scriptum Asloie sexta feria proxima post festum circumscisionis dominij anno etc. mdxvij^o.

Gracie vestre humilis capellanus
Andreas episcopus Asloensis.

Paa et indlagt Stykke Papir:

Kiære herre som eders naade schreff meg tiill at jeg schulle wdsperge thet godz oc penninghe som her Lawris Westhenij oc Hans schriffuer haffde her opbaaret, tha raadde meg burgmesithere oc raad at jeg schulle lade kalle Ewind kannegyder oc hans datther Hans schriffuers bole som holder seg for møe, atspørge henne om hans godzs eller penninghe (som jeg wille strax sendt tiil eders naadhe) som jeg tha strax gjorde them alle nærwærendes. Tha strax kom mester Hans tiill meg paa raadstwen oc sagde han haffde anammedhe thee guld-knapper oc then taffle som Hans schriffuer haffde gifwet henne oc haffde thet paa slotthet oc wille forsware baade henne oc thet. Ther war prowsten nærwærendess hwoss oc forswaredo henne, som hwn er meest huer anden dag paa slotthet hwoss mester Hans saa wdi prowstegaarden saa wdi byen tiill giesthebudh oc sidder alle tiide mith emellom prowsten oc mester Hans met hoffwedsølf som andre pighere offwen for alle danneqwindhere oc pighere, Thenne rey haffue thee hafft met henne alletide siden mester (Hans) lod griibe henne igien i mande klædhere fra her Lauris Westenii then første gangh hwn schulle fuldt hannum, At hwn er saa affholden thet fortøckere alle danneqwindere wdi Oslo oc wille jeg schulle laste thet som meg oc bwrde, oc forti jeg haffuer noget taled oc lastede at icke saa bwrde atwære, ære baade mester Hans oc prowsten saa haske oc wreede paa meg och wender meg tiill alt thet ondt thet kwnne paa findhe etc. Jtem hworledes thee bode meg griibe her Laures Westhenij oc slidæ hwgen aff hannum baade lönlig oc obenbarlig som hwer mand wiid altsammen paa thet jeg schulle faa wwilge aff eders naade thet gjorde thee paa thet at thee wille beholde keanen oc bliffue schildt wed her Laures, Kiære herre thettæ hoffmood oc schade haffuer prowsten wendt meg paa forwden all schiild oc brøde. Er han meg oc wreed for jeg taler om oc lasther at thee presthere i Mariekirke slass hugges oc giøre hwer andre ilde saare oc wile jngen afløsning tage aff meg som them bwrde thii at jngen haffuer mackt atløse them wdaff wten jegh thii lader han them gaa i band i kirke oc sige messæ i samme budh, met andre slemme wkyske leefnet som meg bwrde atstraffe etc. Kiære naadige herre wille eders naade offuerweghe oc wdsperge effter kirkelaghen som lyder ath hwilken som haffuer closterfrid eller gaardsfred

oc ganger ther wdaff oc gior wfred oc soo jnd igien, tha haffuer han jngen mere frid end i andet hwss, Men haffuer myne swenne noget giordt offuer loghen som thee swerie fore at thee jngen wille slaa hugghe eller skiwde i prowstegaarden, men forhøre som føre er røth hworfore myne swenne ware saa slagne oc hugghe wden skyld oc brøde oc ey wille skiwde eller slaa føre thee bliffwe skuddenæ. Men tha thee wille endeligh wd athwndsettæ myne swenne, tha forbød jeg them wnder liiff och ære atkomme tiil prowstegaarden, Men nw formercker jeg at prowsten wil draghe hastigh tiil eders naade atkiære offwer megh, Beder jeg eders naade for gudz schiild at eders naade wille jcke troo paa hans ord føre eders naade spør sanden anderstedæ, Gud hielpe meg saa sandelig baade tiil liiff oc siell oc aldri komme tiil gudz naade at jeg wiid jcke eth ord wære wsandhen wdi alle thesse bressue oc aldri wil føre eders naade løgen for ehwad thet kosther, Eders naade wiid jeg haffuer thiidt oc opthe sagdt eders naade aff eders naades edheligheed at eders naade kand jcke tiidt fo(r)staa paa skalche løgen eller andre som løgen fører. Jeg formoder at prowsten ford saa hastigh her wdaff at orsaghe seg som mere schiild haffuer end mester Hans Mwle, Jeg bedher eders naade for gudz schiild at eders naade wille schriffwe Biørn Gwnnerszen borgmester strengelig tiill oc Diderich schriffuer foget wdj Schiidesøszell som war i stwen i prowstegaarden at thee wille schriffue eders naade sanden tiill hwore mester Hans sende wd sinæ swenne aff prowstegaarden atsla myne oc komme igien oc sagde hannum swar oc han stod them tiil, oc hwore jeg swarede oc ydmygelig tiilbød som for er røth, borgerne gaffue meg gierne beschreffwet men thee fryckte for mester Hans schall beklage them oc komme them i skadhe oc maa welskiee thee och frycthe at eders naade schall wære meg wgienstigh som Hans schriffuer alle tiide sade at eders naade schulle loffwede meg onth som jeg sagde tiil eders naade wdi Kallingburgh Hans schriffuer sielfwe paahørendes oc mange gode mend. Men thet mester Hans haffuer nw ladet giort megh haffde jeg aldri forschieldhet aff hannum. Thii bedher jeg eders naade for gudzschiild at thee som swodant forræddherij haffuer giort paa mith folk wforbroth matthe lidhe ther nogen straff fore eller trøsther jeg meg jngen fred atnydhe, Hwad thet jcke skeer nødes jegh atgiffwe meg wdi skiwell hwore jeg kand oc ey tørff tiill myn gaard thii han haffuer mange læen oc stoor makt met alle thee mange fogheder, Kiære naadige herre lader meg jcke saa haadelig fordriffwes paa myn alderdom jeg haffuer troelig thient eders naades herre ffader oc eders naad baade siden oc føre jeg sagde (eders) naade mandschab huldskab oc troskab tiill etc.

Udskrift: Illustrissimo principi ac potenti domino Cristierno dei gracia Dacie Noruegie Sclauorum Gottorumque regi jn regem Swecie electo Slæsswigszensi Holsatie Stormarie Ditmarsi(e)que duci jn Oldenborgh et Delmenhorst comiti domino suo graciosissimo.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Thrule Swenssøn, Prest i Sande(hered) og Kannik ved Oslo Domkirke, erkjender, at han har opgivet de Fordringer, han havde paa *Orm Olafssøn*, fordi denne og hans Fader have siddet paa St. Johannes's Gaard *Hyppestad* i Thjødtings Sogn paa Vestfold; dog skal der herefter aarlig gives 2 Pund Smør i Landskyld til Sande Prestebol af 4½ Øresbol i Gaarden, og Presterne paa Sande skulle raade Bygselen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Prestens Segl, der forener Brevet med No. 189 og 190 ovenfor, vedhænger utydeligt; desuden Spor af 3 paastrykte Voxsegl.

492.

5 Februar 1517.

Sande.

Ffor alle gode men som thette breff hender forekomme bekiennes jegh Trwlss Swenson prester j Sande oc canik ath Oslo domkirke oc tilstar ath jegh haffer giffet Orm Olafson kwith frii oc akiereloss for megth oc mine efftherkommende for then asette som Orm Olafson oc fader hans sitthet haffe sancti Johannis gord Hyppestade liggendis i Tiedli(n)gs sogen a Westeffollo, da med sadane forord oc vilkor som fornd Orm Olafson haffwer loffwet for dannemen ath han oc haans barn oc effther kommende skulo giffe i landskyld arligh aar her effther til ewigtiidh til prestbolet i Sande ii pund smør, eller landskyldh øre effther iiiij øre booll. Och skal prester som a Sande syngher her effther rade bixlene for garden Hyppestade oc her effther obrygdelige staa som giorth oc loffwet war pa bade sider for dannemen thesse dannemen offerwerendes Hans Ryaner radman j Oslo Annwnd Guttormson oc Gwnlek Joonson sworne lagrettesmen i Sandeheredh oc sette sin insigle med mine for thette breff som giorth war a Sandom sancte Agatte dagh anno domini mdx septimo.

Tre Mænd kundgjøre, at *Olaf Hoskoldssøn* solgte til *Hallgrim Thorgerdsøn* Gaarden *Berget* i Lyngdal i Flesberg og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl vedhænge, utydelige.

493.

11 Juli 1518.

Flesberg.

Ollom mannom them som thette bref se eller høræ sendher Olaff Hoskelsson oc Siwrdh Borsson Gwnleksson q: gwds

oc (sine) anno dominij md xviiij adh wy worom pa Flesberg sonedaghen nest effther Tredewakw saghon ok hordhom a at the halde handon saman aff (eno) halffwo Olaff Hoskelsson en aff andro halffwo Halgrim Torgersson meth tom skeldordh ath han selde en gord som ligher i Longnedall i Flesbergh som hetther Bergheth frelsth och hemholth føre hwarior manne fron Olaff Hoskelsson oc wndher Halgrim Torgersson oc hans erfwigæ meth twiton oc lwndo(m) som ligher oc *ligher haffwer fron fonnæ oc nyæ meth holth oc haga i wotte oc tørre. kendes tho forder Olaff Hoskelsson at han haffde opp borith for(s)te p(ening) och hosste som kopp tere kom. till ytther mere wisso oc witnessbordh tho hengo wy wor insigle for thette breff (giort) dagh oc ar som fore segher.

Jørgen Hanssøn, Embedsmand paa Kongsgaarden i Bergen, gjør vitterligt, at beskeden Mand *Samson Matssøn* har betalt ham paa Hr. *Henrik Krummediges* Vegne 60 Rhinsgylden, som er Aarets Afgift af *Numedals* Len.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Med paatrykt Segl. (Jfr. Dan. Magazin, 3 R. 2 B. S. 141).

494.

8 Septbr. 1518.

Bergen.

Jegh Jørgen Hansszen wor kære naadigste herres embedzmandt paa konings gaarden i Bergen gør alle vittherligt mett thette mitt obne breff att beskeden mand Samson Matsszen haffwer nw fornøget megh till godhe redhe tresyndstywe Rinske gyllenne paa erligh oc welbyrdigh ma(n)dhz oc strenge ridder her Henrick Krummedighess weghne wtj affgift aff Nummedall ffor thette aær. Till windes byrdt her om trycker jegh mitt jattzegell nedhen ffor thette myt obne breff som screffwet wor paa fornø konings gaardt i Berghen ipso die n(a)titutatis Marie anno etc. mdxviij.^o

To Lagrettemænd i Thelemarken bevidne, at *Thjostolf Soenungssøn* paa sin Moders og Søskenes Vegne solgte en Del af Gaarden *vestre Nape* og *Ødegarden Strand* i Molands Sogn til *Helge Thollessøn* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Den nederste Kant af Brevet med Seglene borthklippet. (Se Dipl. Norv. II No. 855.)

495.

11 Januar 1519?¹

Momerak.

Olom monnom them som thetta breff siia eder høra bekennes midz Helge Viff son oc Ghermondz Toryls son sworner lagretis men

i Thele marken med thesse varo opne breue ath midz vethom thet flore gnde santh vara ath Tioffstol Suenwngh son seldhe Helghe Tolleffson jiiij mometthe leghe i vestre gardhen i Napa oc en øde gord som Strand hether oc liger i Moland songh i ffullo vmbode all sin sysken oc so sinne moder motthe gauo som hon otthe i Napa efter sin bonda bode med luth oc lonnendom som ter til ligher *etder leggheth hauer ath fforno oc nyio vtthan *gras oc inand i ffra Tiostolff Suenwngh (son) oc hans erwingiia oc atter vnder Helghe Tolleff son oc hans erwingiia oc alla hans epter komandom oc alth affredis. til yter mere saninghen ta hengiwm midh okor insigle nedan ffor thetta breff som giorth var a Momerak sancte Bretiuij anno dominj mcdxviiiij. Jtem veder kendist oc fforde Tioffstolff Suenwnghson hauer vp boreth alla ta ora som honom skilder vora fforde fforde jiiij marke bol i Napa oc i *Starnden.

(¹) Uagtet der i Brevet tydeligt nok staar 1419, maa det dog paa Grund af Orthographien og de forekommende Personers Levetid henføres til 16de Aarhundrede. Brevet har denne Dateringsegenhed tilføjes med flere Thelemarksbreve, der tildels ere skrevne med samme Haand; jfr. Brevene No. 498 og No. 499 nedenfor samt Dipl. Norv. VII No. 517 og VIII No. 256.

Karl Knutssøn (af tre Roser) melder Hr. Henrik Krummedige sin forestaaende Ankomst (til Varberg) for der at samle sine Krigsfolk og gjøre andre Forberedelser (til Indfaldet i Sverige); Hr. Henrik anmodes om at skaffe ham Bukke til Hagebösserne og Heste til Transporten af Bösser og Krudt.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Kvartark m. Spor af udv. Forsegl.

496.

25 Januar [1519].

Halmstad.

Venligh kerlig helsen altid fforsend met wor herre. kere her Henrich maa y wide ad mjn herris nade har beffaled meg ad bliffwe hoss eder ij netter och forsamble hans nadis folk dy beder jeg eder y wille fforse dhette ffolck met mad och øll och kommer jeg sielff met then annen h[o]b till eder y morgen. kere her Henrich beder jegh eder y wille lade gøre xij eller xvi bocke till ad skyde hage bysser aff dhe leth fferdig ere och y wille købe mæg iiij eller vj sterke klipper till mjn herris bösser och krwd. her met eder gwdh befallendis hastelig aff Halmsted sancte Powelss dag etc

Karl Knudsen.

Udskrift: Erligh welbyrdig mand och strenge ridder her Henrich Krumedig sendis.

Bagpaa med Hr. Henrik Krummediges Haand: Karl Knutssen.

Karl Knutssøn (af tre Roser) beder Hr. *Henrik Krummedige*, Hovedsmand paa Varberg, om at lade gribe to Karle, der ere rømte fra *Elfsborg*, hvor de vare beskjæftigede med Befæstningen af Slottet, melder ham hans Folks snart forestaaende Hjemkomat og sin egen Afreise samme Dag til Kongen samt anbefaler ham Brevviseren *Christiern Stub*.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike.) Brevform; Spor af udv. Forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 164).

497.

22 Mai 1519.

Elfsborg.

Venlig oc kierlig helssen altiit tiill forne send met wor herre. Kære her Henrich mwe i vide at nw i dag thaa løff her two karllæ aff slottet som myn herre haffde self send hiid at skære tørfuæ oc hielpe Jep graffuere at legge tørfuæ valde her paa slottet oc haffue the boredt myn herris peninge op. Thij beder ieg eder kære her Henrich atj geret for myn herris skyld atj villæ haffuæ eder bwd wd oc lade griffue samme karllæ oc skickæ them hiid tiill slottet yghen effter thij atj vide myn herre ligger stor mackt ther paa at thette arbeide gar fram. kære her Henrich mwe i vide at eder swenæ ligge paa weyen oc komme tiill eder strax och acther ieg self at løbe her aff nw i dag tiill myn herre then enæ karll som bortt løb heder lillæ Oluff oc ær hieme i Køpnehaffn then andhen heder lørghen oc er hiemæ i Valby hoss Køpnehaffn. Kære her Henrich thenne breffuisere Cristiern Stwb som ieg talde tiill eder om i siist ieg haffuer saght hanum eders venskaff tiill oc ther forlader han seg tiill oc hobes meg tiill eder at thet bliffuer hanum well holdet. Kære her Henrich ynghen synderlige tidninge haffuer ieg som ieg kand scriffuæ eder tiill andet ænd eder swenæ kwnde wnderwisse eder. her met eder gud beffalendes. screffuet paa Elsborg søndaghen nest effter sancte Ericks konges dag anno dominj mdxix etc.

Karl Knudssen.

Udskrift: Erlig oc velburdiig mand oc streng ridder her Henrich Krummedige hofuitzman paa Varbiereg kærlike sendis thette breff.

Asgeir Björnssøn bevidner, at *Aasmund Gunnarssøn* solgte til *Tholf Björnssøn* Halvdelen af *Vathest* i Thveit Sogn i Thridjungen med Ret for sine Børn til at gjenløse det, for hvad Tholf gav derfor.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Segl mangle.

498.

17 Juni 1519?

Thveit.

Ollom monnom them som thetta br(e)ff siia eller hœra bekennes midz Asger Biørnson suorner lagretis men i Telle marken med thetta

mith opna br(e)ff thet midz veltom thet ffere gude sant wara ath Osmwndz Gunnarson at han selde Tolff Bærndson j Vathueth med segh i tieryffle som i birgh stodell som liger i Tridiwnghen i Thuet songh i ffra Assmwnd oc hans erwingia oc atter wnder Tolff Bærnd(son) oc hans erwingiia en wille Assmwnd(s) brønd (c: bærnd) lessa thet i ghen ffør sama penningha ffør en trigia lod sked oc en pund kethel som Tolff Bærndson gaff teres ffader Assmwnd Gunarson ta er thet them til lessnar i gen til yter mera sannighen ta beder beskelighen man Germwnd Torgilsson vm sith insigle med mine nedan ffør thetta br(e)ff som giorth war (a) Thuet sancte Botolluii anno dominj medxviiiij.¹

(¹) Maaske snarest: viiiij, som vel er en Skrivfeil. Se ogsaa Noten ved Brev No. 495 ovenfor.

Fire Lagrettemænd bevidne, at *Olaf Aasmundssøn* solgte fem Markbol i Øvre (?) *Grimsthuset* i Nissedal til *Asgeir Bjørnssøn*, der var mædste Odelsmand, og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet. (Se Dipl. Norv. I No. 778 og II No. 793).

499.

Uden Dag 1519?

Thveltene.

Ollum monnum them som thetta br(e)ff siia eller hœra bekenes midz Tore Tolleffsson oc Gunwlffz Tarralson oc Haluardz a Woghe oc Gunnwlff Somwndzson suorner lagretes men thet mid wetom thet fore gude sant wara ath Olaff Osmwndzson selde Asgher Bærndhson v merke holl i Grimthueth i *œre gardenwma som liger i Nissedall bode med lwth oc lwnnendum som ter til liger oc leghet hauer ath fforno oc nyio wtan gars oc innan iiij honstauer mellom iffra Olaff Osmwndzson [oc atter wn¹ oc hans erwingiia oc atter wnder Asger Bærndson oc hans arwingiia oc alla hans epter komandum til ewerdelika eghe oc alth affredes ty soo ath Asgher er elstz odells man til Grimsthueth ty war oc han nesstad man til kops medan fførde Ollaff wilde selie thet wedder kendistz oc fførde Ollaff i sinwm handarband ath han haffde wp boret aff fførde Asgher Bærndzson alla taa penningh(a) som Ollaff skilder wora ffere fførde jord som Ollaff wel ath nœgde til yter mera sanning ta hengiiwm mid okkor insigle nedan ffør thetta br(e)ff som giorth war a Thuettanne som liger (i) Nissedall anno dominj medxviiiij.² Jtem skal Olaff standa ffere alla aklagan vm ther komer nokor til wppa Grimsthuethz.

(¹) Fra [igjen uðströget. — (²) Antaget for Skrivfeil for iiij; jfr. ogsaa Noten ved No. 495 ovenfor.

Fire Lagrettemænd i Raabyggelaget kundgjøre, at *Olaf Roaldssøn* med sin Moder, sine 3 Søstres og 2 Svogres Samtykke solgte til *Thorgils Thorvilssøn* en Del og *Asle Gunnarssøn* en anden Del af *Killand* i *Molands Sogn* i *Thelemarken*, hvorfor de samtlige erkjendte at have oppebaaret Betaling; hvis *Thorgils* dør barnløs, skal *Olaf* have sit *Odel* igjen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Af 4 Segl vedhænger 2det. (De ved 3die og 4de Hul tilsyede Segl have ikke oprindelig tilhørt dette Brev. — Jfr. No. 509 nedenfor og Dipl. Norv. I No. 778).

500.

17 Mai 1520.

[Thelemarken.]

Ollom monnom them som thetta br(e)ff siia eller høra bekenes midz *Björnd Björndson Tolleff Torgerson Kall Liottheson Byrwilff Tolleffson* suor(n)er laretes men j *Robyghe* logom med thetta worth opna br(e)ff thet mid wetlom thet fföre gude sant wara ath *Olaff Roaldhson* seldhe *Torgyls Touildhson* xij¹ merke bol ierda i *Killana* med sinna moder samtyk *Sygnä Tordz* dotter oc soo sin stykffader rodz oc samtyk siidand hans lij syster *Gunbiærgh Roaldh* dotter oc hennas bonde *Torgyls Toraldhson* oc *Gudridz R(o)alldh* dotter *Toraldz Tioulffson* och *Liff Roaldb* dotter. jtem selde *Assle Gunarson* med eigin kono sinna samtyk *Marette Torbiorndotter* xi² merkeboll iarda i sama *Killan* som liger (i) *Molans songh* i *Fforisdall* i *Tellemarken* fra them fförde syssken oc *Assle* oc hans quine oc deres eruingia oc atter vnder *Torgyls Toruildhson* oc hans eruingia oc alla hans epther komande til euerdeliko eghe med ærff oc odall oc so med lutt oc lunnedom som til fförd *Killan* ligher oc leghet hauer ad fforno oc nyio wttangars oc innan med iiij bonstauer i mellom wedder kændes de alle j sinom hander[bandz³ adh the hauer wp borett aff fförde *Torgiæls Touildh* son alla ta penningha som skildher woro som tøm alla wel ath nøghde. jtem dør *Torgyls* barndzlos ta skal *Olauff Roaldhson* hauer sith odal ighen. til ytter mere sanninghen ta hengium midz okor jnsigle nedan fföre thetta br(e)ff som giorth war wñ helghe tors dagh anno domini m d xx.

(¹) Eller jii. — (²) Eller ji. — (³) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hertil.

Eystein Paalssøn, Prest paa *Rygen* i *Hiterdal*, og to andre Mænd kundgjøre, at *Gunhild Rolfedatter* og hendes Maag *Steinulf Thorgautssøn* solgte til *Steinulf Björnsøn* 3 Merkebol i *østre Berge* i *Mels Sogn* paa *Grenland* for en Mark Guld.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Huller efter 4 Segl, der mangle.

501.

29 Mai 1520.

Medelaas.

Ollom monnom them som thette breffh see eller høre helser *Østhen Paalsson* presther a *Ryghenæ* j *Heytherdaal* *Haralddher Gwd-*

lecksson och Helghæ Petharsson lagrettis men ther sammastadz q. g. och sinæ kwnnoch gørendis ath wy worom a Meddel aassa [tysdagen¹ j pintzdagh weghæ anno salutis m d xx⁰ saghom och hørdhom ath Gwnildh Rolffsdotter och henness magh Stenwlffh Torgawitzsson seldhæ Stenwlff Biønsson iij markæbool j østre gardhenom j Berghyæ som ligggher j Meelsogn aa Gre(n)landhæ medh allom them lwthom och lwnnindom som tiil ligggher och leyghet haffuer fraa forno och nyghæ wthten gardz och jnnen j fra foræd Stenwlff Torgawitzsson och Gwnildh Rolffsdotter och wndher Stenulffh Biønsson och hanss erwingha tiil ewerde- ligh eyghæ wthten alth hindher sweck plass j noghre handhæ modhe. kiendis tha tydhenempdhe Gwnildh och Stenwlffh ath the wpp hadhæ boredh minsthæ penningh och mesthæ och alle the ther j mellom som i kawpp theyre kom sa som war marck gwiz effther synn² eyghen vyliæ och kaar [som them vel ath nøgdhæ ther medh sagdis the eller teress erwingha thet aldre aatale vylyæ j theress dagha³ och hiawa- rendis Torkel Toralsson och Pethar Haraldsson. Tiil ytther(mere) be- wisningh [och] saninghen henghe wy wor insighle fo[re] thetthe breffh som giorth war dagh och aar stadh och stwndh som føre seygher.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid. — (²) Ovenover er skrevet: teyress. — (³) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hertil.

To Lagrettemænd i Eidanger kundgjøre, at Svogerne *Thorleif Krlingsøn* og *Stigande Jonssøn* oplod Hr. *Eskil Ingemarsson*, Sogneprest i Eidanger, paa Prestebolets Vegne 3 Haders aarlige Skyld i *Adelheim* i Eidanger mod 2 Haders Skyld i *vestre Aas* og 1 Huds Skyld i *søndre Graver* sammesteds. Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge.

502.

3 April 1521.

Adelheim.

Ollom monnom them som thetta breff see eller høre sender Joon Thorersson och Assvlff Arnesson lagrettessmen i Eidangher q. g. och sinæ kvnnocth giorende ath vi vare paa Adelhem i forde sokn Eidangher fiordedagh paske anno dominj m d xxi hørde vi och saghe a ia och handerband theire aff eine halffvæ hederligh man her Eskil Ingemarsson sokne presth ther samastads en Tolleiff Ellingsson och Stigan Jonsson maghe nøthe sin i millom aff andre halffvæ med thy skilordhe ath the giorde jorde skiffthe i saa mathe ath forde Tolleiff och Stigan setthe oc vplothe til prestboleth i Eidangher iij hvder skyldh arligh fore Adelhem fra segh oc sine erffvinghe oc vnder prestboleth til everdeligh eighe med allom lwthom oc lvnindom som ther til ligggher och legghet haffver fra fonno och nigho frielsth heimholth och akere-

lavsth for hvario manne. En ther j moth vploth fore her Eskil fra prestboleth och vnder adhernempde men Tolleiff och Stigan och theres erfvinghe ij hvder skyldh i Ase i vestre gardhen och ein hvde skyld i Graffvæ i sydre gardhen frelsth och heimholth til everdeligh eighæ och ligge lesse garde i tidnempd sokn Eidangher. Til sanind her om henge vi var jnsigle for thetta breff som giorth var dagh oc ar som fore sigher.

Bagpaa, yngre: Breff om Adellhem.

Thorald Thoressøn, Lensmænd over Tinns Len, og to andre Mænd kundgjøre, at *Astrid Erlingsdatter* solgte til *Eyvind Ketilssøn* 2 Markebol i *Østre Busnes* i Grandaashered og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Levning af 3die Segl vedhænger.

503.

29 Novbr. 1521.

Busnes.

Ollom mannom them som thette breff ssee eller høre sendher Tharaldh Torersson lenssman ower Tinsz len ok Helleiker Elifson ok Brwnwlff *Fforqwalson q. g. oc sina kwnnocht gørendis ath wii worwm [a Bwssness sswm¹ liggher i Grandalssherreth anno domini mdxxi sante Andress affthen sagom oc hørdom a handerbande thera aff en halfwo Ewind Ketilsson æn aff andra halfwo Astrid Ellingxdotther med thij skillorde ath florde Astrid sælde attherde Ewind jj marke boll j østhræ gardenom j Bwrssnæss som liggher i Grandalsherret frelst oc hemholth fra sigh [oc syn² ærfwinghe oc wndher Ewind Ketilsson oc hanss ærfwingha till ewerdeligh ægho oc altz affredis med lwthom oc lwndhom med fiske fwgle oc allom weydestad som till liggher fra forno oc nya. Jtem kendis oc forde Astrid j same handerbande ath hwn hæffde wppe boreth første penninghe oc sisthe oc allom the som j there kawp kom. Tiill ytthermera wisso oc sandhen henghe wii worth indzegell for thette breff, giorth aar oc dee som førre sigher etc.

Paa en af Seglremmerne læses følgende af et lidt ældre Brev: . . . her medh voro tæsse syskyne Andres Arne och Ragnildæ saathæ och aalsaatthæ badhe [vm lausæ och fasthæ godze]

(¹) Fra [skrevet over Radering. — (²) Fra [skrevet over Linien.

Eilif Thorgrimssøn kjøber 4 Markebol i *Kopsland* (i Grandaashered), nemlig 1½ Markebol af *Jon Halvardssøn*, lige saa meget af *Thord Gautessøn* og 1 Markebol af *Gunne Ketilssøn*, samt erlægger Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle.
IX. 30

504.

Uden Dag 1521.

Sudland.

Ollom monnom them som thette breff seer eller horer kennes jegh Jon Haluardson medh thette myth obne breff ath egh haffver selth Eliff Torgrimson ij merkæbol iord i *j Kaffsland ok ij aff Tordh Gawtheson j merkæbol aff Gwnne Kætilson i forde jordh medh luthum ok lunnom fiskæ ok fygle ok alle veydhæstadhæ som ther til ligger ok leghith haffver fraa fforne ok nye vltan gardss ok innan fraa ford. Jon Haluardson Thordh Gawtheson ok Gvne Ketivlson ok vnder forde Eyliff Torgrimson ok hans ervingha til everdhæligh eyghæ ok alth vforredis. Til ytther meyre bethre bevissning ok sanheth thaa hengiom vi vare incigle nedhan vndhen thette breff Tordh Gudbrandson Brinnivff Folqvardsen ok Gvne Kætivlson som giorth var j Svderland anno dominj mdxxj ok bethaledh fysthæ penigæ ok systæ ok alth thet som i kavp theræ kom.¹

Bagpaa: iiij markboll y Kopsland.

(¹) Brevet er skrevet paa et tilforn benyttet Pergament, hvis ældre (Latinske?) Skrift er bortskaffet.

Anund Germundssøn erkjender at have solgt til *Asger* paa Thvet et Markbol Jord i *Midtbo* i *Gravabø* i *Nissedal* og at have oppebsæret *Betalingen*.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene er afklippet. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 495 og 606).

505.

Uden Dag 1521.

[Nissedal.]

Thet kyennis egh Anwnd Germwndzson att egh hefuer sellt Asger a Twet i mark boll iarder i Nedzædall i Grafuabø i Midbønum med lutum ok lunnindum som ther til lyger eller oc leget hefuer i fra fonno och nio vltan gardz ok jnnan med fiske oc fygle oc alle vedesteder alltt fritt oc frelst for horium manne oc allum loglygum agangum j fra mer ok minum erwingum ok vnder Asger ford oc hans erwinger oc epterkomandum til ewerdelica ego. jtem kyennis jak ok i samma hander bande att iak hefuer op borett af ford Asger førstæ sall oc senest oc all ther i mellum som (i) kyöp warit kom ok ytter mere sanindh her vm bedis jak goda manna jnsygle som sa heter Tormodh Dregssøn hengendis for thetta bref (med) mino jnsygle anno dominj mdxx primo etc.

Lauritz Jakobssøn, Prest i Sillegjord, og to Mænd kundgjøre, at *Thorstein Redulfsøn* erklærede at ville frelse *Ketil Halvardsøn*, hvad *Asmund Thorgrimssøn* gjorde Paastand paa af *Hugestaa* (nu Huvestad) i Brunkeberg Sogn, hvorpaa Ketil i Forening med *Alf Amundssøn* solgte 5 Markebol i samme Gaard til *Thjöstulf Throndsen*, der endnu tilbyttede sig 7 Markebol i Gaarden af *Olaf Neridssøn* mod 5 Markebol i *Gendyrstuve* i Flatdal, som var Thjöstulfs Odel.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet. (Jfr. ovenfor No. 362?).

506.

25 April 1522.

Flatdal.

Ollom mannom th[em] som thette breff seer eller høre kenniss iack Lawriss iacobson prester y Sillegjord Ion Drenghson Alf Olaff son q. g. oc sine kwnnicth gørande ath wi waare hoos tha the holdhe hannwm samen Torsten Redwlffson oc Kettyl Halwordson saghde tha fornempde Torstin ath han holth alternepde Keettil saa meghet frelstth som Asmwndh Torgrimson aathaledhe y Hwghestaa som ligher i Brvnckebergh soghn. Jtem seldhe tha fornempde Kettil Tiøstolffh Trondsson v marcke bool y fornempde Hwgestaa med Alf Amwndson y fra oss fornempde men Kettil oc Alf oc waare arfwinghe oc wndher Tiwstolff oc hans arffwinghe. Jtem stood oc tiil Olaff Neridhson ath han bøtthe iordwm med fornempde Tiwstolff fyck tha fornempdhe Olaff v marcke bool y Gendyr stwæ som ligher y Fladdal soghn som war Tiwstolffs odal. skwlle och fornempdhe Tiwstolff haffwe vii marcke bool y fornempdhe Hwghestæ som ligher y Brvnckebergh soghn frelstth oc bemholth for hwerrie manne med lwtwm oc lwndwm som tiil ligher oc lighet haffwer fra *fathne oc nye wlan garss oc inden oc all affredis. Tyl itermeere wisse oc bewissningh henghe wi fornempdhe men waare ingseille for thette breff som giorth war y Fladdal soghn sancte Marcus dagh anno dominj m d xxii.

Lagmanden *Jon Jonssøn* og Raadet i Tunsberg tilkjende *Nils Tholfsøn* Retten til 1 Markebol i *Stenberg*, som var hans Hustru Odel og ham solgt af *Anstein* i Refhaug, men som dennes Halvbrøder *Sigurd* nu paatalte; Betalingen derfor skulde 6 Mænd fastsætte førstkomende 14 Mai.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Det paatrykte Voxsegl affaldet.

507.

1522 (för 14 Mai').

Tunsberg.

Ollom mannom them som thette breff see heller høre sender Jon Jonsson lagman j Tonsbergh q. g. oc sine kwnnoct gørende ath a tisdagen j lagtinget anno domini mdxx secundo ta kom for megh oc

raadet Sigurd j Heradz gaard oc taledo till Nielss Tolfson vm ith marke boll i Stenbergh som han hafde køpt aff Ansten j Ræffoge hwess siell gud nade som var Sigurdz halffbroder. Ilagde tha Sigurd fram breff vnder gode mændz incigle sa lwdende ath forde Ansten hafde solth Lifwa Kolbiør(n)sdotter som var Sigurdz modher sex awra boll i forde iordh. Lagde æn tha forde Sigurdh fram ith anned breff som lwdde oppo ij øres boll i adernempde jordh som adernempde Ansten hafde pant sætt Larens skreddere som var adernempde Sigurdz stiwffader for x norske marck oc vore the køp giord for xx aar. lagde tha Nielss Tolsson fram breff vnder gode mændz incigle saa lwdende ath adernempde Ansten hafde solt hanom marcke boll i forde iordh oc ith annedh vitniss breff sa lwdende at tiitnempde Sigurdh var hwarcket skylld heller syfiet till godz, brefwen grannelige læsen oc ath hwgdh var thet min dommer med radmennens samtycke at tiitnempde Nielss Tolsson skall hafwe oc følge thet marcke boll som ær hanss hwstrus odall oc gifwe tiitnempde Sigurdh fæmetne penninge efther sex manne mathe efther thi som sex mæn mæthe hwss, jordh och alle lwnnenne oc skule the thette giøre sancte Halwardz aften nw nest komende oc bedie ther till hwar tere iij mæn. . Till ydermere bewisningh tricker ieg mith incigle for thette breff som giort var dagh oc aar som fore siger.

(¹) Der holdtes 3 Gange Lagthing om Aaret i Tunsberg för denne Tid.

Fire Lagrettemænd kundgjøre, at *Gudbrand Reidarssøn* lovede *Gudbrand Lafranssøn* hans Odel *nordre Vestby* (i Rakkestad) mod en 4 Lods *Ske* og en god Hest, medens dog *Gudbrand Reidarssøn* forbeholdt sig den hele Landskyld for indeværende Aar og den halve for det følgende Aar.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænge Levninger af 2det og 4de. (Trykt eft. Vidisse af en anden Orig. i Dipl. Norv. VII No. 561).

508.

2 Juli 1522.

Sarpsborg.

Ollom monnom them som thetta breff see eder høyre sender Trydicke Biørnson Tharald Pederson Thordh Eygildsson ok Siøffar Thor-giwlsson sworne lagrettes me(n)d q. g. ok sine kwnnicth gerende ath vy worwm y Lyd som ligger y Sarpsborg vm Worffrvæ messe dag nest effther Pederss messe anno m d xxii sogwm ok høyrdom aa ath Gwdbrand Reydersson ok Gwdbrandh Lafransson ath the giordhe eine wenlighe semmye sin a millwm med them skilordom ath Gwdbrand Reiderson loffwede Gwdbrand Lafranson nørsthe Wesby som han sade hanss odal var y ffræa Gwdbrand Reydersson ok hans erfwingwm ok wnder Gwdbrandr Lafranson ok hans erfwingiom thil ewerdelig eyge

med allwm lwthwm ok lwnnedwm som ther thyl lygger ok leget hafwer jannen gardzs ok wthhen badhe y eydhe ok vþbygdhe ok ther y motthe loffwede Gwdbrande Lafranson forne Gwdbrand Reydersson ein godwylgye eyne iij lodhe skeydh ok ein hesth med then beste han hadhe wilkorede Gwdbrande Reydhersson segh alle landskyldhene y aar ok halwa ad aare ok sydhen skall Gwdbrand Lafransson eygnest baade jord ok skyld ok all thee breff ther wm wotther thyl fforne Westby ok Gwdbrand Reydersson lowede honom sith jnzicgle med wore ffore thette bref ok ther med blewe thee venner ok welssaather. tyl meyre wissen ok sannid lathe wy henghe vore jnzicgle ffore tette breff giorth er dagh ok aar som fore siger.

To Lagrettemænd i Thelemarken kundgjøre, at *Sigrid Skeldulfadatter* og hendes Søn *Anund Hergilsson* solgte til *Thorgils Thoreuilsson*, hvad der tilkom *Sigrid* i *Kilene* (Kiland i Moland) efter hendes Fader, samt 1 Markebol, som hun havde faaet i sit Hjemmenfølge, hvorfor de oppebar fuld Betaling og en Hest i Overgave. Ligesaa solgte *Thoreuil Biufsson*, hvad der tilkom ham i samme Gaard, til *Thorgils* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Huller efter 3 Segl, der mangle. (Se ovenfor No. 354 og No. 500 samt Dipl. Norv. I No. 881.)

509. 14 August (7 Septbr.) 1522. Moland.

Ollom mannom them som thtette bref see eller here hilsser jech Germund Thorgiulsson ok Anond Germundsson suorne lagretthesmen j Thellemarken q. g. ok sine kunnuchth gerende met thtette vorth opne bref ath myth vorum a Aoenes(?) Maria messe afihen anno domini m d xxii soom ok hordom a oer ok handerban there af ene j Syrith Skellvffdotther ok Anond Hergilsson son henne af andre j Thorgiuls Thoreuilsson met the skilordhe ath forde Sirith ok Anond son henne seldhe aderde Thorgiuls Thoreuilsson so storen luth som hun egnedes i Kylene esther fader sin ok ith markebool som hun fih i sit hemmenfolghe fra seer ok sinum eruinghom ok vnner Thorgiuls ok hans eruinghom bodhe met egn ok odal thil euerdhelighe ego frelst ok hiemholth for huarium mannom bode for fæddom ok vlfæddom. kendes ok tha forde Sirit hafue op boreth førsthe sal ok sensthe ok al ther imellom som i kop there kom som henne vel athnæes. jtem kennes iech Thoreuil Biufson hafue selth thidde Thorgiuls Toreuilsson so storen luth som han egnedes (i) forde Kylene fra see(r) ok sinum eruingom ok vnner tidde Torgiuls ok hans eruingom til euerdelige ego met lutthum ok lunnindom met fiske ok fegle ok ale vedestadh vthan gaars ok innen med

ode ok vbigdh inthet vnnen thaget frelsth ok hiemholt for huarium mannom for føddom ok vføddom allom afkerelusth kendes jech Toreuil hafue opboreth første sal ok senstho ok aal ther imellom som i kop there kom. jtem gaf ok tidde Torgiuls Toreuilsson forde Sirith ok henne son en nøtloghen hest i ouergaafue. til sanningen hengom myth ocker inselom for thette breff som giorth (var) die ok ore som føre sier etc.

To Mænd bevidne, at *Olaf Olafssøn* solgte en Støl til Brødrene *Eyvind* og *Thorbjörn Tholfssønner* for en Trelods Sked, og at deres Svoger *Stein* paa *Berge* solgte dem en anden Støl paa *Midheiden* for en Firemarks Hest.
Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Chra. 1ste Segl mangler, 2det vedhænger.

510.

Uden Dag 1522.

[Vinje.]

Allom monnom them som thetta bref se eller høre sender Gwnnar Sygursson Nils Anwndzson logrettis men quede gudz oc sine att mitt wærm i hia ssaghum oc hørdum a ordh oc hander bandh thera i mellum Olafuer Olaffson oc Ewinder oc Torbiøn Tolfssønner med the skylorde ad Olafuer Olafson selde them brødrvm Ewinde oc Torbiønne Tofssyni en stodwll oc hether Jenedalen oc annan stadwlen selde Steyn mager thera a Berge oc heter Terledemoren i Midhedinne oc Olafuer bar op en iii lodh skedh oc Stein bar op en iiii mark hest oc th(a) var loket firste sall oc senest oc all ther mellum som kyöp thera kom oc ty ægæ fird brøder Ewinder oc Torbiøn Tofsyni ok thera erwinger oc epterkomandum [tesse stodlar¹ til ewerdelica ego med lutum oc lunnindum fiske oc fygle som ther til lyger eller (lyget) hefuer fra fonno oc nio med hoo bethe allt fritt oc frelst firir horium manne oc yttør niere saningh her wm hengium (mitt) var jnsygle firir thetta bref anno dominj mdxxij etc.

(¹) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hertil.

Otte Holgerssøn (Rosenkrantz) anholder hos Kong *Christiern II* om, at Fru *Ingerd (Erlendsdatter)* efter sit Ønske maa blive befriet for de kongelige Afgifter af sit Gods, da hun, som det foregaaende Aar var villig til at overlade ham alt, hvad hun eiede, nu er bleven ham ugunstig paa Grund af *Jörgen Hanssøns* Fremgangsmaade, der berøvede hende Nyttens af en af *Otte Holgerssøn* erhvervet kongelig Begunstigelse, hvilket kan blive ham til stor Skade; den ansøgte Bevilling vil formodentlig ikke længe komme hende tilgode.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No..451). Brevform; udvendig forseglet.

511.

16 Marts 1523.

Törning.

Myn vnderdanige trho thieneste ether nades hochmechtigheith altidt jdmigeligen forsendt met vor herre. Kereste nadige herre verdes ether nade at vyde at frue Jngerdh vij Bergen schreff meg till eth aar syden forleden at jeg skulle strax vfortøgeritt komme till hende, hun vilde vpantuorde meg alt hendes gotz sylff oc peninge hues hun hafde, Oc nw i sommer jeg kom till hende tha var hun andelede lillsynde bleffuet saa jeg gjorde then reysze meg till stor kost oc theringe oc gantze forgeues, Oc tencker ether nade vell then tidt jeg reysede met ether nade fra Kallumborige oc till Kopenhaffuen, tha vnite ether nade at hun motte bliffue quyt met v dansk marck for then hielpp som hun skulle giøre ether nade, thet screff jeg bode hende oc Jørgen scriffuer paa koningens gardt till, at ether nade var ther met tilfreds, huilket hun jcke motte nyde, vden hand beskattet hende saa meget som hannom self tyoktte, ther fore var hun meg gantze vgwillich oc sagde at hun hafde jcke meget mere igen som hun kunde aflade, Kereste nadige herre hafuer hun nw screffuet meg till strax effter jeg reysede therfraa, at jeg skulle vere hendes budt till ethers nade at hun motte hafue hendes egen garde oc gotz fryt met alle kongelige rentte oc rettheheith. Hucs ether nade vare jdermere begerendes aff hende tha vill hun gerne giøre effter ether nades egen vilie aff hendes jderste macht, kand vell oc skee at hun jcke mange aar skall bruge same breff om ether nade vilde vnde hende thet, Kereste nadige herre beder jeg ether nade jdmigeligen for myne fortheneste skyld at ether nade vill ramme hendes beste, Vden jeg kand nogen deell forwerffue aff ether nade hende till thet beste tha befruchter jeg meg at hun skall gøre meg større skade. Her met ether nades kongelige majestadt met lyff oc sell the hilge trefeldigheith befalendes. Datum Törninge mandagen effter Letare aar etc. xxiiij.

Ether nades
thro thienere

Otte Holgerdtssen.

Udkrift: Hochborne første och mechtuge herre herre Christiernn met guds nade Danmarckes Sueriges Norges Vendes oc Gottes koning etc. hartogh i Sleszuigk Holsten Stormarnn oc Dilmerschen greffue i Oldenborg oc Delmenhorst syn kere nadigste herre jdmigeligen.

Bagpaa med Hans Michelsøns Haand: Her Otte Holgerssen scriffuer om en frue aff Norge.

To Lagrettemænd bevidne, at *Gunnulf* Lensmand paa *Thorsten Rolffssons* Begjæring tog Prov om Eiendomsretten til øvre og nedre *Kalladberg* (i Svarstads Sogn) for 50 og for 20 Aar siden; ifølge disse var øvre *Kalladberg* *Jons* Hustru *Gunna Vivildatters* gamle Odel, medens *Jon* leiede nedre *Kalladberg* til Slottebol af *Olaf* i *Svinland* i *Botne* Sogn og *St. Peders Kirke* i *Tunsberg*, der hver oppebar 1 Pund Høstlax deraf aarlig.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Levninger af alle 4 Segl vedhænge. (Se Dipl. Norv. I No. 752).

512.

21 Marts 1523. Hole (Svarstad).

Ollom mannom them som thette breff see eller høræ kienness vy ophtherscreffnæ men Olaff Olaffsson ok Hillebran Kleffsson logrettes men q. gudz oc sina kwnoth giørande at mith vorom a Holæ rotthen stempneby sabato ante dominicam passionis hørdom ok sagom at Gunnulf lenssman oc .vi. men med honom offuer verende tokæ ther ii skilrikæ vittnæ er saa eidher Orm Evinsson oc Toriwlss Ormsson a bog swore med fullan eidstaff hadæ Orm thetta j eidha sinæ at iak tienthæ a Kalladberg en man heider Ion som otte øffre gordhen allen saman ok er thet nw .i. aar sidhen ok var thetta gossed henness Gwnnæ Viuilssdotter gamb læ odall kone Ionss ok thet hørðæ iak aldrig aamaked j mynæ dagæ, men thet nedhræ Kalladbergh leighdæ Ion aff en man heider Olaff j Swinsslan j Bottne sokn ok aff flerom andre som otthæ j ford nedre Kalladberg til sith slotthæbooll. Jtem hadæ ok Toriwlss Ormsson j sinom eidhæ at iak tienthæ a Kalladberg then samæ mannen ford Ion j .v. aar ok aldrig hørðæ iak noken kiennæ sig j then øffræ gordhen vtthen ford hion otthen allen saman sielffuer Jon ok hanss kone Gwnnæ, Thet nedre ødegordhen Kalladberg leigdæ Ion affeigan-dom sig til slotteboll ok er thet vell .xx. aar. sidhen iak ther tienthæ tha gaff han i hwarlt aar honom Olaff j Swinsslan j pund høst lax ok annedh pund till Tonsberg dhem som ombodet hadæ. a sancte Pederss vegne for tiidnempd nedre Kalladberg. kwadh ok kraffdæ Tosthen Rolffsson lenssmannen til at takæ dheriss eid som nw for stondher, Thet vittne oc med Kitil Haluordsson ok Torgeir Toresson med vore insigle at med aldrig hørðæ annet a vore foreldre en øffre Kallebergh var Gwnnæ Viuilssdotther gamb læ odall ok hon thet otte allen opp gardhen ok er ther stenth ok reinth i myllom bode gordhen øffre Kalladberg oc nedræ ok merkess gordhen stonder ther en nw. Jtem er her ok flere vittne gamb læ (ok) vnge som sigher aff synom forelderss ordom som før stonder screffuet ok them faar han om honom thet behoff giørss. Till ytter meræ saningh ok beuisingh heingiom

vy vore insigle nedhen for thet breff som giørt var anno dominj
mdxx 3.º

Bagpaa, meget yngre: Breff om Kallberg.

Lydeke Gunleikssøn (Gudleikssøn), Lagmand i Skidesyssel, og *Peter Knutssøn*, Raadmand i Tunsberg, kundgjøre, at *Gudtorm Kolbjörnssøn* og *Nils Thorbjörnssøn* overdrog $\frac{1}{4}$ Markebol Jord i *Lund* i Gerpens Sogn til *Solue Amundssøn* for den Tiltale, han havde til *Asbjörg* paa *Linderyg* (i *Bamle*), fordi hun havde solgt $\frac{1}{4}$ Markebol i *Svarstad* i *Bamle*, som tilhørte *Solves* Bedstemoder.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 4 Segl mangle.
(Se Dipl. Norv. I No. 1033.)

513.

1 Juni 1523.

Skiden.

Ollum monnum them som thette breff se eller høre sender
Lyedkæ Gvnligson lagmandh i Skydesysslæ Petter Knutsson rodh
mandh i Tonsbergh q. gudz ok sine konnugh gørandhe ath mydh vorum
i Dølleghordh i Skyden manedagen efter sancti Germani dagh vm varen
anno [domini m]dxxiij *sogam mydh ok hørdum at ther heldo handum
saman aff ene haluo Solue Amundsson en aff a[ndre halu]o Gudtorm
Kolbionsson ok Nilss Torbionsson vnthe och aff hendhe atternemdan
Solue Amundsson halff markæ bol jarder i Lundhen i Gerppensogh a
Vphaugum for thet til tal som forde Solue hadhæ til Asbørgh a Lyn-
derygh hves sel gudz nodhæ for thet goss som forde Asbørgh soldhe
i Bamle som var $\frac{1}{4}$ marke bol i Svaruestet som forde Soluis godhe
moder otthæ ok forde Asbørgh til stot i syn lifstitt thy vnthe forde
mendh Guttormdh ok Nils atternemdan Solue thet halua marke bol i
forde jordh Lunden vndan fornemdan Gudtorm ok Nilss ok teris aruingh
ok vnder tinemden Solue ok hanss aruingh til euerdligh eygu ok alss
aff redis med allum them lundum ok lunnindum til ligger ok ligith hauer
aff forno ok nyge vttan garss ok iunan ok for alth ytther mere kraff
eller til tallu aff fordan Solue Amundhson vppa fordæ goss eller arff
skytthe efter thenne dagh ok til saninde her vm henger jek Gudtorm
Kolbionsson ok Nilss Torbionsson var jncigle med tesse godhe mandh
jncigle som far skriuēt star for thette breff som giordh var dagh ok
arr som for siger.

De i Serritslev tilstedeværende Danske Rigsaader meddele Hr. *Henrik Krummedige*, at det Norske Rigsaad søndenfjelds har tilbudt at gaa Kong (*Frederik*) tilhaande, hvorfor de bede ham at gjøre det samme og siden indfælde sig for Kjöbenhavn og hjælpe til ved Beleiringen.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark; udvendig forsegl. m. 6 Segl, 1 rødt og 3 grønne (1. Lage Urne, 2. Tyge Krabbe, 3. Bilde m. Bogstaverne B. B., 4. Anders Bilde, 5. utydeligt m. Bogst. A. G.(?), 6. Oluf Nilsson Rosenkrantz). — (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 258—59 No. 93. a.)

514.

26 Septbr. 1523.

Serritslev.

Sincera in domino salutatione premissa. Kiere her Henrick senderlige gode wen wij finge nw thij gode herris Norgis riigis raads breff syndenfelds oc forfaret ther merkelig wtij att thij ere rettelig tilbøffuett nw at gange wor kieresthe naadige herre till hande, huilkett thij oc giøre mett theris opne besegleth breff thij hans naade nw sendt haffue oc forfare wij oc at thij haffue indtagett Ackershusz len oc andre forleninge ther synderfelds wor kereste nadige herre till gode huilkett thij oc nw obenbar skriffue. Tha effther thennd lelighet att wij finne thennom nw alrede szaa tro oc welwillig emodt wor naadige herre oc Danmarkis krone paa thet at Danmarck oc Norge maa giøre eetth szom thij haffuer werett aff lang tiidt. Bethe wij etther kierligen atij bode medt ordt gierninger oc skriuelse giøre ett mett thennom. Oc men wij ere wor handell saa wisse nest guds hielp. Begere wij [wtij¹ wor naadige herris frauereelse [atij] wele giffue ether hiidt till [os]s wtij thenne swa[re] bestolinge for Kopenhauffn. Thij behoff oc kunno i sterke thennom nog[et] met [th]ij skiitther ij haffue atij wele thet strags giøre wor naadige herre oc riigett till gode. In Christo valete. Ex oppido nostro Seritzløff sabbato proximo post festum Mauricij anno mdxxij nostris sub signetis.

Consiliarij regni Dacie pronunc

Seritzløff congregatj.

Udskrift: Nobili viro ac strenuo militi domino Henrico

Krumdicke confratri nostro nobis sincere dilecto.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Almuen paa *Hedemarken* erkjender Modtagelsen af Hr. *Henrik Krummediges* Brev om at gaa Kong *Frederik* tilhaande, hvortil de ere villige, hvis han selv vil komme til dem eller sende noget af sit Folk, da de ei vove sig til Oslo paa Grund af Vold og Trudaler (fra Hans Mules Side); de ere da villige til at gjøre ham *Gjerd*, møde til *Akersting* og yde ham Bistand af al Magt.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). 5 paastrykte Segl, tildels utydelige. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 260—61).

515.

5 Novbr. 1523.

Hedemarken.

Kerlig helse til for sent met gud. Tacke vii edher menige almuge her aff Hedmarken kere her Hendrik for edher gode scriffuelse som i scriffue oss fattige almuge til paa høgborne førstis vegne hertog Frederik mett gudz nade wdvaldh koning til Danmark oc Norige wor kieriste nodige herre ok lothe oss forstaa klarlige hwarledis i tinge hansk nade landet till ok att i haffwe fuld beffalling ok mact aff hans nade ok skipe huer mand [lag¹ ok rett her synden fiels alle them som vlag er offuer gangit och rett begiere. kære her Henrik meden saa er vilde i saa vel gøre att giffue eder her wp at Hedmarken ok høre paa vor rett ok vrellt tha bede vii edher ther meget gerne vm, vm saa kunne skee met thet aller første, och tecktis edher saa tha vilge vii gøre gierd mod edher efter vor formughen ok vii kunne formuge thet i behoff gørss ath haffue kiere her Henrik att i vilde komme her vp til oss tha vore thet meget vel forthii almughen er saa forscrekket att the tare icke giffue seg til Oslo the ther noget klage haffue vtthen i haffue varet her vppe førremere ok hørt theris offuergang oc sigher almughen saa att vilige i komme til them ok gøre them hielp ok bi-stand tha vilie the gerne vare rede met liiff ok mact natt ok dag ok huar i them behoff haffue paa vor kiereste nadige herris vegne. Kære her Henrik kunne i icke sielffue komme ath i vilde tha skicke noget aff edert folk her vp ther kan myndelig tale ok forhanle met almughen ok trøste them, anners er fare [vet² vert att wii thage oss noget vraat paa aff reett friickt ok redsle och liifs fare som oss fattige almuge haffuer [nu¹ lenge paa hengt oc besynderlig met roff ok brand oc suor vndsigelse. ithem er [oc¹ saa kære her Henrik att i vilige³ holde Agersting saa scriffuer oss tiil huar i vilde thet haffue standendis tha vilie vi gerne møthe fraa Doffre fiend. Jthem er oc saa som ord gaar aff att noget folk kommer aff søen och vilge arge paa eder tha vilge vy gøre edher bistandt aff al vor mact saa mange som verge kan gøre. kære her Henrik att i vilde saa veel gøre scriffue oss til ighen huad eder vilie er her vtii thet bede vii edher ydmygelig [gerne¹ vm. Her met edher gud beffallendis. Til yttermer vissen tricke vii vort incigle nedhen for thette breff som scriffuet var paa Hedmarken torsdaghen nest efter alle helgone dagh anno domini m d xx iij.^o

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Almoens breff aff Hædmarck.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Synes udslettet. — (³) Synes rettet hertil fra: vilde eller omvendt.

Hans Mule, (Electus til Oslo), erkjender at have kjøbt af Hr. *Henrik Krummedige* al hans Landskyld til nærmere angivne Priser, hvilket skal vedvare, saalænge de derom kunne forenes.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike).
Paastrykt Segl. (Jfr. Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 251).

516.

20 Novbr. 1523.

Oslo.

Kendis ieg Hans Mule att haffue køptt aff her Henrick Krvmedige all hans lands skyld oc allt thet hand leffrerer meg effther som thette register vdwiser, først hwer hud oc hudelag vdj smør maltt mell eller hwad vare the vdkomme hwertt budelag fore en dansk marc vdj soddan myntt som nw gænge oc geffue ære jtem hwer t(ønn)e smør fore fiorthen marc jtem hwer t(ønn)e vigwærs maltt eller danst maltt fore tho marc jtem hwer t(ønn)e danst rwgmell tree marc køpmands gods jtem hwer t(ønn)e danst bygmell fore thoo marc, Thette beplicther ieg meg mett thette mytt obnebreff att holle met her Henrick saa lengge vij ther om fordragis kunde oc samme myntt oc klipinge som nw gange oc geffue ære, offuerwærendis thette voritt køp Erich Ericsen oc Per Henriksen. Giffuit i Oslo vor frøe affthen presentacionis ar mdxxiiij vader myt signet.

Bagpa: her electj breff om køp.

Fem Danske Rigsraader takke i Kongens Fraværelse Hr. *Henrik Krummedige* for hans Brev og Virksomhed ligeoverfor Almuen i Akershus Len, til hvem et Kongebrev udgaar efter hans Begjæring; Bispnen af Hammer og Hr. *Gude Galde* have skriftlig tilsagt Kongen Huldskab og Mandskab, og Hr. Henrik anmodes om at bringe *Michel Blåk* til at gjøre det samme, i hvilket Tilfælde de love at bevæge Kongen til at opfylde de Løfter, der maatte gjøres ham.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark m. udvendig Forsegl., 1 rødt og 4 grønne Segl (1. Lage Urne; 2. utydeligt; 3. Anders Bilde; 4. utydeligt; 5. Oluf Nilssøn Rosenkrantz). — (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 259—60).

517.

25 Novbr. 1523.

Roskilde.

Laghe Vrnæ met gwds
naade biscop i Roskilde.

Venlig oc kierlig hilsen met wor herre. Kære her Hienrich wij synghe her nw eders scriwelsæ wdi wor kjærste naadige herris frawerelsæ om then leylighed i Norghe hwilken wij velæ flytteligen giffwe hans naade tilkiende oc tackæ eder kierligen for then troschaff oc weluelighed i haffwe bewisdh hoess almwen wdi Agghershwsz

læen til hwilke wij sende eder wor naadige herris breff effter eders begæræ bispem aff Hammer oc her Gwde *Kallæ ære ickæ personligen komnæ till wor naadige herre eller oss meen haffwe dog forsendt theris hwldschaff oc mandscaff met ohne beselgde breff, Som i scriffwe om penninge til eders folk bethe wij kierligen ati velæ ther til wpræffwe byskatten wdi nogher kiøpstæder oc fynde raad met besthe lempæ hwor i kwnnæ. Sammeledis at i velæ hylde Michil Blich til eder, hwess gwnst oc hielp met læen oc andet i loffwe hannom velæ wij giernæ til hielpæ at wor naadige herræ skall thet hollæ hannom. kiære her Hienrich rammer wor naadige herris gaffn hwor i kwnnæ som oss jnthet twyler paa at i io giernæ oc troligen giøre. her met eder gwd befallendis. Screffwet i Roschilde sancte Catharine virginis dag aar etc. mdxxij.

Oc Danmarks rigis raad
her nw forsamblede.

Udskrift: Erligh welbirdig mandh oc strenghe ridder
her Hienrich Krwmmedighæ wor synderlig wenn.

Bagpaa med Hr. Henrik Krummediges Haand: Danmarks riges ras breff til
megh till Narie.

Kong Frederik I oversender Hr. Henrik Krummedige et Taksigelsesbrev til Indbyggerne i det *søndenfjeldske Norge*, fordi de have gaaet ham tilhaande, giver ham Fuldmagt til at oppebære de kongelige Afgifter til Krigsfolkets Afkøning, underretter ham om M. Hans Mules Hylding og Overleverelse af *Akershus's* Slotslov, der igjen er ham indrømmet, og om Aftalen om *Kjöbenhavns* og *Malmös* forestaaende Overgivelse, hvorhos han sender ham en Befaling angaaende *Oddevald* til *Hans Erikssøn*, Høvedsmand paa Baahus.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Halvark m. udv. Forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 261—62).

518.

2 Decbr. 1523.

Nyborg.

FFrederick mett guds naade wtuold konning til Danmarck oc Norge
hertug i Slesuick Holstenn Stormarn oc Ditmerschen greffwe etc.

Vor sønderlig gunst tillforrn kiære her Henrick tacke wij ether kerligen for thend willighet oc troskab i oss nu haffue beuist huilkett wij altiit wille kerligen mett ether forskilde bethendis ether kerligen atij her effther wille wide oc ramme i alle mode wort gaußn bæste oc bestand szom wij ether fuldkommeligen tiltroe. Sammeledis sende wij ether wort breff till bisper prelathern ridder riddermendsmend oc me-

nighet ther syndhenfelds tackendis thennom kerligen at the weluilligen ære ganghen ether till hande paa wore wegne. Sende wij ether oc wortt machte breff atij mwe oc skulle wp bære ther i landett aff wore fogther oc embetzmend hues oss ther aff retthe tilstandher at lønne thett folck mett paa regenskab szom i haffue hossz ether paa wore wegne. Giffue wij ether oc att kende att thet er nu szaa handlett emellom oss oc oss elskelige Danmarckis riigis raad oc strenge ridder her Henrick Goye oc the vnder hans befaling ære szaa att Kiøpenhauffn oc Malmø skulle wpgiffues andhen daghen effther nyorsdag om thet szaa er att konning [Chrestiern¹ gjør thennom her forindhen ingben wndsetning personligenn her i Seland mett krigsfolck. Sammeledis sende wij ether wortt breff till oss elskelige Hans Erickszenn wore kiere her faders mand oc tiener ock embetzmand paa Bahussz att hand skall [inthet beware seg² mett wor kiøpstad Oduell³ altengist lade wp-staa till hand kommer oss ther om ythermere tillords. Sammeledis mwe i widhe att oss elskelige [mesther Hans³ Danmarck(is) riigis raad szom thaa tilstede wore her i leyrett for Køpenhauffn haffue giffuett oss til-kiende att oss elskelige mesther Hans Mwle haffuer wæret hoss wor søn hertug Carsthen oc sagt hannom huldskab oc mandskap paa wore wegne oc antwordett hannom slotzlogen till Aggershusz oc annamet then aff hannom igien at till holle till oss oc Danmarckis krone thij bethe wij ether kerligen atij wille giøre ether ytherste flidt at hand oc the gode herrer ther i Norge kunde bliffue wenlig oc well forlig. Her giøre i oss søndherligen till willie mett oc wele wij thet altiit kerligen mett ether forskilde. Befalindis ether gud. Screffuett [pa wortt slott Nyborg⁴ othensdagenn nest effther sanctj Andree apostoli dag aar etc. mdxxij vnder wort signett.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krundick
ridder wor mandt oc raadtt.

Bagpaa med Hr. Henrik Krummediges Haand: kongh Freric breff ath
iegh skvllæ bere pennigh op j Norij.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Fra [igien udslettet. (³) Se N.
Rigs-Registr. I. S. 1. — (⁴) Rettet hertil fra: i leyrett for Køpenhauffn.

Hertug *Christiern* tilskrifer Hr. *Henrik Krummedige* et Brev angaaende de samme Ting, hvorom Kong *Frederik (I)* nogle Dage forud fra Nyborg har underrettet ham, og beder ham at gjøre sig Flid for at tilveiebringe en Forsoning mellem M. *Hans Mule* og Hr. *Olaf Galde*, omtaler *Erik Thuressons (af tre Roser)* og *Joachim Gris's* rosværdige Forhold i Kongens Erinde og beretter om Hr. *Holger Gregerssøn (Ulfstands)* og Hr. *Aage Brades* Afsærdigelse til den udvalgte Konge af Sverige.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Helark m. Spor af udv. Forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 262—64).

519.

5 Decbr. 1523.

Ved Kjöbenhavn.

Chrestiern mett guds naade rett arffuing til Norge hertug i
Slesuick Holsten Stormarn oc Ditmerschen greffue etc:

Vor sønderlig gunst tillforn. Kiere her Henrick widher at wij nu haffue fangett ethers breff szom i haffue oss oc oss elskelige Danmarckis rigis raadt tilskreffuett huilkett wij haffue leest oc forstandett thend weluillighed [oc troskab¹ i wor kiære herfader oc oss nu haffue beuist huilkett hans naade oc wij wille altiit kerligen mett ether forskille. Oc bethe wij ether atij her effther wille widhe oc ramme hans naadis beste oc gaffn szom hans naade ether fuldkommeligen tiltroer oc inthet paa twiffuell. Som i skriffue oss till att konning Chrestierns skibe skulle wære ther vnder Norgis sidhe tha mwe i widhe att samme skib ligge her nu ind for Køpenhauffn oc hobes oss nest guds hielp at the effther thenne dag ey skulle giøre wor kiære herfader eller hans kiære vndersotte nogen skade. Mwe i oc widhe att wij haffue forfarett at wor kiære herfader haffuer send ether hans naadis breff till bisper prelatther ridder riddermendsmænd kiøpstedmænd bøndher oc mæn almwe ther i Norge syndhen felds tackendis thennom at the ære weluilligen gangen ether till hande paa hans naadis wegne oc sammeledis hans naadis magtebreff atij skulle wpbære aff hans naadis fogther oc embetzmænd ther i landett hues hans naade tilstandher at lønne thett folck mett i haffue hoss ether paa hans naadis wegne. Sammeledis att hans naade haffuer skreffuett ether till at thett er nu kommet i en handell emellom oss oc oss elskelige Danmarckis rigis raad oc thet krigs folck szom ligger i Køpenhauffn oc Malmø szaa at the skulle bode wpgiffues andhen dagen effther nyorsdag oc hobes oss nest guds hielp att all ting skulle komme wtij en god bestand. Skreff hans naade ether oc till om thennd handell emellom oss oc (oss) elskelige Danmarckis riigis raad oc her Hans Mwle electus till Oslo szaa att hand haffuer sagt oss huldskab oc mandskab paa wor kiære herfaders wegne oc skall hand beholle Aggershus slott till szaa lenge wor kiære herfader

haffuer flydt hannom hans confirmats fran Rom. Thij bethe wij ether atij will giøre ether ytherste fiidt at thet kand komme till en god ende oc bestand emellom forn^e oss elskelige her electus oc oss elskelige her Oluff Galle ridder oc menig [riigens² Norges rigis indbygger indbyrdis oc tesligest emellom Suerigis oc Norgis rigers indbyggere szaa altingest kand komme till en god bestand. Szom i oss oc tillskriffue om Erick Twriszen oc Jachim Gryes at the haffue thennom rædeligen oc well beuist wtindhen wor kiere herfaders reisze szom the aff hans naade wtij skickett wore huilkett hans naade ock wij wille kerligen met thennom forskilde. Giffue wij ether oc tilkiende att wor kiere herfader haffuer forschickett till her Gæsti Erickszen wtuold konung till Suerig oss elskelige her Holgerdt Gregerszen oc her Oge Brade riddere at handle met hannom om nogen merckelige ærinde szom [tesse¹ try rige ære anlegendes oc icke end nu igien kommen ære men nar the igien komme wille wij giffue ether til kiende huessz lelighet paa færde ær. Kiere her Henrick rammer oc widher wor kiere herfaders gauffn oc beste i alle mode szom hans naade ether fuldkommeligen tiltroer hans naade oc wij wille thet altiit kerligen met ether forskilde. Befalindis elther gud. Skreffuett i leyret for Køpenhauffn sancti Nicolaj episcopi affhen aar etc. m^{dx}xij vnder wørtt signett.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krumdick ridder
wor kiere herfaders mand oc raad.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Igjen udslettet.

To Lagrettemænd bevidne, at *Hake, Haavard og Lidoard Aslakssønner* erkjendte at have solgt til *Aasmund Grjotgardssøn* 7 Markebol i *østre Dalen* i Eidsborgs Sogn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Gaardsjord i Raulands Sogn. Brevet har Haller til 3 Segl, der mangle. (Se Brev af 13 April 1533 nedenfor, Dipl. Norv. IV No. 1070 og 1079 samt VII No. 516, 691 og 730).

520.

Uden Dag 1523.

[Eidsborg.]

Allum monnum them som thetta bref se eller høre sender Byørn Drengsson Niels Anwndzson logrettis men quede gudz oc sine ad mitt warvm i [hia¹ sagum oc hørðum a ordh oc handerbandh thera i mellum Asmwndh Gredgardz son oc Hakye oc Hafuarder oc Lyduard [Aslak¹ syni alle thri. jtem kyendis the fforde brøder i sama handerbande ad the hafde selt Asmwnde Gredgardzson vii mark boll i austæ-gardenum a Dalenum i Edzborgo sokn i fra them oc thera erwinger oc epterkomandum oc vnder Asmwndh Gredgardzson ok hans erwinger

oc epterkomandum til ewerdelica ego ok odall thy ad thet war theres odall firi gudi med luthum oc lunnidum som ther til lyger eller leget [hewer^a fra sonno oc nio vtan gardz ok jnnan med fiske oc ffygle oc alle vedestæder alt ffryt oc frelst firi horium manne oc allum loglygum agangom oc engo vndan skyldo. jtem kyendis oc forde brødhder i samma handerbande Hake Hahuorder Lydwarder Aslaksyni att the hafde op boret af ford Asmwnde Gredgardzson første sall oc senste oc all ther i mellum som i kop thera kom oc ytter mere saningh her vm hengiom mitt okor jnsigle firi thetta bref anno domini m d xxiii.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hertil. — (²) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Frederik I takker Hr. Henrik Krummedige, fordi han har istandbragt Forlig mellem Biskop Mogens af Hammer, Electus af Oslo (*Hans Mule*) samt Ridderne Gaute og Olaf Galde, ligesom ogsaa fordi han af Hensyn til Kongens Tarn har undladt at benytte Forleningsbrevet paa Skiden; Sagen med Hr. Otte Holgersson (*Rosenkrants*) vil Kongen bringe i Orden, da Hr. Henrik ved offentlige Hverv er forhindret fra at møde til fastsat Tid og Sted.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forseglet. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 284).

521.

9 Januar 1524.

Gottorp.

Frederick met gultz naade vduald koning tiil
Da(n)mark rett arffwing tiil Norge hertug etc.

Vor synderlige gwnst tiilfforn mwe i viide kere her Henrick ath vij finge etther breff oc scriffuelse vdi hwilken vij haffue forstandeth athi effther vor befalling haffwe taled i dage hues trette som er emellum her Mons biscopen aff Hamer el(e)ctus aff Opslaa her Gude Galle oc her Oluff Galdhe och tiisliges ey ladet lese the breffwe som vij etther vnthe paa Skien for vor lempe skyld for huilket vij etther kerligen tacke oc ville i alle maade raamme oc viide etthers gaffn oc beste saa i oss tacke skulle. Tiisligest som i scriffue oss tiil ath oss elskelige Otte Holgerdsen haffwer manet etter ind at møde vdi Kiell nw tiwgende dag iulle tha ville vij thet saa met hannom forhandle at hænd altyngest skall bliffue met etter tiil fretz ther om nw paa thenne (tiid) efftherthij athi ere vdi vort oc rigzens forfald oc tieniste. Oc bede vij etter athi ramme oc viide vort gaffn oc beste i alle made som vij etther tiiltro vij ville thet kerligen i alle maade met etther forskylle befallindes etther gud. Screffueth paa vort slott Gottorpe

løgerdagen næst efter helge tre konger dag aar etc. mdxx iiij vnder vort signet.

Relator her Iahan Rantzow.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krwmedicke
ritther vor mandh och raadh.

Elisabet, Christiern II.s Dronning, tilskrifer Pave *Clemens VII* angaaende den til Biskop i Lund udvalgte *Johannes Weses* Fangenskab (i Rom) samt anmoder om Pavens Bistand til Kongens *Restitution* i sine *Riger*, hvortil ogsaa hendes Broder Keiseren har lovet at ville bidrage.

Efter M. Marinis Afskr. (i norske Rigsarkiv) af Orig. i d. pav. Arkiv i Vatikanet. (Clem. VII 1524. arm. XI. caps. I. No. 206).

522.

27 Januar 1524.

Berlin.

Sanctissimo domino nostro pape Clementi septimo.¹

Osculum terre ante pedes sanctitatis vestre. Beatissime pater post humillimam commendationem non dubitamus quin vestra sanctitas diligenter annisa sit in liberatione dilecti nobis domini Joannis Weze electi Lundensis, unde non possumus non infinitis nominibus illi debere. Nunc vero cum spem manifestam nobis fecit sacratissimus Cæsar frater noster et dominus observandissimus de regnorum nostrorum restitutione, speramus et sanctitatem vestram in id annisuram et serenissimi domini fratris nostri Cesaris et nostri respectu. Quod et petimus humiliter relaturę aliquando sanctitati vestrę gratiam si quando nobis potestas fiat. Certe nunquam desinemus sanctitati vestrę omnia optima apprecari. Deus optimus maximus eandem diu nobis servet incolumem. Datum Berlini die vicesima septima mensis Januarii anno domini m d xx iiij sub nostro sigillo.

Eiusdem vestrę sanctitatis
devota filia.

Elysabet regina Danig, Svedig, nata Hispaniarum, Sicilię etc.,
ducissa Slesvici Burgundig etc. comitissa in Oldenborg etc.

Cornelius Sœpperus vicecancellarius.

(¹) Udskriften.

Dronning *Maria* af Ungarn forklarer (sin Søster) Dronning *Elisabet*, at flere af dennes Breve ikke ere fremkomne til hende, hvorfor hun endnu ikke ved synderlig Besked om hendes og Kong *Christierns* Stilling og ikke kan give dem noget Raad, ligesom ogsaa de Krige, der for Tiden rase, ikke tilstede hende og hendes Brødre at yde dem virksom Hjælp.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1010). Spor af udv. Forsegel.

523.

5 Februar 1524.

Presburg.

Madame ma bone seur de bon ceur a vostre bone grace me recommande. Madame jay recut deux lettres de vous lune par le seruiteur de mesire Gorge de Minkewitz datee du ix^e de Desember et lautre par Knobelschlosser datee du dernier de Nouember par les quelles entens que maues escript quater ou chinc fois et que vous naues eu nulle responce de moy surquoy vous auertis que je nay recut que vne lettre de vous de puis que vous este[s] ariue au Pais bas sur laquelle vous ay rendu responce, lesdictes derniere deux lettres me sont venues ensamble, parquoy madame ma bonne seur vous prie de point penser que cest par ma neglisence car je nay recut dautre lettre que ces trois ne penses pas sy jen euse recut plus que je ne vous euse escript responce, cant a ce que me demandes conseil et me pries de demander conseil au roy mon mary sertes madame ma bonne seur la ou jl nous seroit possible de vous consillier nous le feriemes de tres bon ceur mes nous ne sauons en quel estat vous estes ne pour quelle cause vous estes de chust nous ne sauons auter chose sinon ce que le comun dit lung dit de lung lautre dung auter parquoy jl nous est bien mal possible de vous consillier mes sertes vous poes croire sy nous fusiemes informe de voz affaire que nous vous vodriemes consillier de tout se que jl nous seroit possible pleut a dieu que nous fusiemes en pes et que nous neusiemes point sy grant ennemy come nous auons affin que jl fut en nostre puisence de vous pooir eider de tout nostre pooir ne doubles pas que nous le feriemes de bon ceur.

De ce que me plaindes vostre grant deul et principalement de ce que vous estes delessee de tout voz parens et amis sertes dieu set que jen suis fort marie, mes je vous prie de vous reconforter et de point penser que vous estes sy tres delassee car je ne double point sy lempereur nostre seigneur et frere nauoit vne sy tresforte gaire conter les Francois que jl ne vous leroit an danger la ou vous estes.

Touchant que mescripues que vous croies que on donne la coupe au roy vostre mary et a vous et me pries de le point voloir croire de cela ne deues doubte que je le croy car le monde est si moues asceure que jl ne fait point bon croire sy ligierement. Du grant desir que vous aues de parler a moy et sy je fuse en Bohemme que vous neusies lesse de me venir voir, sertes madame ma seur je ne desire riens tant que de pooir parler a vous pour anplement entendre de voz affaires et pour vous pooir mieulx consillier et ausy vous poes penser que jay grant desir de vous voir veu que jl ia sy longuement que ne

Hans von Besenrade beretter Kong Christiern II om sine Underhandlinger med Biskop (*Henrik*) af Ratzeburg og erklærer sig villig til at udføre Kongens Errender i Ungarn og Böhmen, naar Kongen snart vil sende ham Instruction og Følgebrev samt overlade ham en god Hest, hvorfor han vil vise sig taknemmelig og sende Kongen den første Tyrk, han fanger.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 715). Brevform;
Spor af udvendig Forsegling.

525.

15 Februar 1524.

Berlin.

Durchlauchtigster grosmechtiger konigk .pr. h. Nach vnderthaniger erbitunge, meiner begirlichenn, vnd allezeit bereider dinst, Gebe eur koen. mat. jch vnderthanigklich zuuornemenn, das eur mat. sachenn ich dergestalt bey dem bischofe vonn Rasborgh anhengigk gemacht, das er mir anheischigk wurdenn, vnd dartzue befel gegeben, derselbigenn, zusagenn was sein .p. der sachenn zue gute, vnd vordulunge ferners aufrursch vnd vorgissunge christlichs blutts, thunn kann ader, sol, ann yme mogelicher vleis nicht erwindenn. Binn guter hofnunge, vil gutzs eur kon. mat., nuenn hinfor, durch ynn auszurichtenn, doch lasse sich yr mat. kegenn keinem menschen vornemenn das sy sich gults zue yme vorsehenn wolte sunst meinem vornemenn widerwertigk werdenn, Es wil sich hiruon weiter vberlant zue schreiben der federn nicht vortrawenn lassenn.

Auch wolte mir gefallenn was sy bey Hungern vnd Behemenn, auszurichten (vnd meins achtens, eur kon. mat., des ortzs nicht wenigk erschprislichs zue erhebenn seinn sollte,) jnn einn jnstruccioenn stellenn vnd zue sambt einer kredens mir zuschickenn lissenn, so wil ich mich meinem vnderthanigenn erbitten nach inn yrenn dinstenn schpurenn vnd dergestalt befindenn lassenn, das ann mir mogelicher vleis nicht erwindenn, vnd eur konigkliche mat. des einn genediges wolgefallenn tragenn sal, Sy wollenn nicht lange darmit vortziehenn, dann ich ann ende zureitenn befel bekummen mochte sich begebenn, das ich darnach nicht ann dissem ortz anzutreffenn seinn wurde darzu eur mat., wol gedenc kenn wil sullichs alles habe eur kon. mat. jch gar aus vnderthaniger treulicheder guter wolmeinunge vnangezeigt nicht lassenn wollen sich ferner yrer gelegenheit darnach habenn zue richtenn, dann derselbigen yrer mat. allewege behegeliche dinst zue leistenn, Wil ich vnderthanigklich auch meher dann willigk vnd vnuordrussenn befundenn werdenn. Datum Berlinn montags nach Innocaut meine eilende hantschrift anno etc. xxiiij.^o

E. koen. mat. v. w.

dyner Hans vonn Besenrade.

Bilag:

Genedigister konigk. Eur konigkliche mat. bil ich vnderthaniges vnd hochstes vleisses mich zue itziger meiner rustunge, mit einem hubischenn vnd gutenn hengeste genedigklich zuuorsorgenn, wy mir dann vonn denn ndern meinenn genedigistenn vnd genedigenn herrn auch genedigklich bestbehenn, vnd sich hirinne auch genedigklich kegenn mir erzeigenn als ich dann eins trostlichenn vorhoffens vnd vnderthanigenn vortrawens binn, dawil ich mich auch hinwiderumb als einn vnderthaniger getrawer dyner vnderthanigklich vorgebrauchenn lassenn vnd erbite mich nicht alleine sullichs vnderthanigklich zuuordynnenn sunder dasselbige yrer koen. mat. ann denn endenn zuberumenn do es yr vil meher dann einn hengest zutragenn sal vnd nicht anderst wollen jch sullichenn bekummenn hette, auch denn ersten Turcken jch darauffe greiffen werde do wil eur kon. mat. ich einn beutspenigk vonn vnderthanigklichenn zuschicke hirmit eur kon. mat. wil ich mich genedigklich zubedencken vnderthanigklichenn befeleenn habenn. Datum vt supra.

Udkrift: [Dem durch]laughtigistenn gros[mechtigisten]n furstenn vnd hern [hern Chris]tiern zue Denne[marcken Schw]eden Norwegen [der Gothen vnd] Wenden ko[nigk zu Schles]wigk Hol[stein Stormarn vnd Ditmerschen] hertzogen [grauen zu Olde]nborgk [vnd Delmennborst] meinem [genedigisten he]rrn eilend [ko]nigklichen [mat. se]lbest handen ndes zuerbrechenn.

Bagpaa, samtidigt: 1524. Hans von Bosenrade.

Michel Blik underretter Kong *Christiern II* om sin vanskelige Stilling i Norge, og om hvorledes Hertugen (*Frederik I*) søger at formaa ham til at tage sit Parti, hvilket han dog kun nødtvungen vil gjøre.

Efter Orig p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 718). Brevform; Spor af udv. Forsegl. (Trykt i Allens Breve og Aktstykker etc. S. 152—53).

526.

16 Februar 1524.

Bratsberg.

M[yn] ydmyghe tiilplictighe reedebon wnnerdannighe troo tieniste ether nades høgmetugheed altiidt tiilforne sendt meth wor herre. Høyborne første kæreste nadughe herre werdes ether nade ath wiide hworledes ether nades høgmetiigheed megh tiillscreff i sommer tiill Færen meth skipper Lauris, ath iegh schullæ anamme ether nades schyff Kraan och fare vtoffuer tiill Norghe meth, och ther bliffue tiill soo lenghe iegh finghe ether nades scriffuelsse ighen, och sende eder nade schyffueth vtoffuer ighenn, Thaa mwe ether nades høgmetugheed viidhe ath then tiidt iegh kom vtj søen thaa bleff schyffueth soo lack

ch then tiidt iegh war
 nd eller theen dieell
 togh iegh leyde vtaff
 gens raad screffueth
 le meggh vtkomme meth
 meggh twenne ganghe
 e komme neder tiill
 gh en nw sendt han-
 iegh her tiill wæreth
 r effther bliffue wiill i
 gen bliffuer nøedt och
 tiill, Kiæreste nadhughe
 dydmygeligen om soo
 nød och twonghen tiill
 komme kan meth macht
 her nade lycke och raad
 tiill mestycke, gwd schall
 ler end iegh bliffuer ther
 gmetigheeth thee helliigh
 sbierigh 3^a feria proxima
 anno domini mdxxiiij.

Michild
 Bleck.

erre och første her Christiern
 ges Wendes oc Gottes kon-
 aren oc Dytmersken greffue i
 e nadughe herre.

al (*Laurentius*) *Campegius* enten selv
 tilstede for at varetage Kirkens Inte-
 mede Møde i *Hamburg*, hvor der efter
 Kong *Christiern II.s* Restitution i sine

e Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 866).
 og Aktstykker etc. S. 161—62).

527.

28 Februar 1524.

Rom.

Cardinali Campegio legato.

Dilecte fili noster credimus circumspectionj tue, notum esse car. mam jn Christo filium nostrum Cristiernum Danie regem jllustrem ob dissensiones que diu in eius regno viguerunt maiore eiusdem regnj suj parte a suis jpsius subditis penitus exutum fuisse adeo vt vel rei indignitate permotus vel ad maiora jncommoda euitanda consilio adductus. reliquam regni partem sponte sua. reliquerit ad opemque alienam et regna confugerit. Quequidem cum carissimus jlle filius noster cesar eius secundum carnem affinis. sicut audiuimus ferat permoleste cupiatque vt jdem affinis suus discordijs plane sedatis jn regnum ac statum suum restituatur. Proptereaque conuentus Hambergie habendus sit die .x^a. mensis Aprilis proxime futuri jndictus jn quo et dicti cesaris et sere- nissimi Anglie regis oratores multorumque preterea principum Germanie pro componendis rebus illis interfuturi sunt. Nos qui pacem jn cunctis maxime et rerum tranquillitatem appetimus veremurque ne si res illa forte neglecta sit alicuius noui incendij originem producat super hoc etiam a sermi cesaris agentibus requisiti circumspectionj tue de qua jn hoc et ceteris summam prudentie et dexteritatis. habemus opinionem. mandamus vt vel jpsa. si commode. possit jlluc accedens sin minus vices et partes suas alicuj apto ydoneoque delegans omnino curet et agat vt sit jn eo conuentu presens aliquis qui nomine auctoritateque nostra placandorum animorum et equitatis justicieque conseruande curam actionemque suscipiat vt conciliatis inter dissidentes animis Christiana res ab jlla. parte. tuta tranquillaque esse possit. Jn qua re circumspectio tua. solitam suam virtutem adhibeat et diligentiam. Datum Rome die xxviiij. Februarij. m. d. xxiiij. anno primo.

Bagpaa med en samtidig Haand: Anno mdxxiiij paffwen scriffuer cardinalen Campegio legato at handle flytteligen vti k. maitis sag pro restitutione.

Hr. Per^a Nilssön paa Slidre bevidner, at *Engelbrekt Gunnarssön* mageskiftede 4 Löbsbol Jord i *Øvre Søreim* til *Olaf Amundssön* mod 4 Löbsbol i *Nordaker*, begge Gaarde beliggende i Lands Sogn (d. e. nordre Aurdal).

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. 1ste Segl vedhænger, 2det mangler. (Jfr. Dipl. Norv. IV No. 1000 og VI No. 581).

528.

31 Marts 1524.

Slidre.

Ollom mannom som thetta breff (se) heller hørre thet bekenes iegh her Per Nielsson pa Slira ath iegh war i hya och flere danne

men med megh och hordom ia och handherband ath ffordhe Olaff Amwndsson giordhe iordheskipthe med Enghelbrech Gwnarson ath ffordhe Engelbrech Gunarsson ffæk Olaff Amwndson iiii lopabol iordar i hœffra garden i Søren och ffæk Olaff honom Engelbrech ther i mot iiii lopabol i Nordaker som ligher i Lwnd kirke sokn med lwtom och lwnendom som tiil tera iord ligher heller liged haffwer aff ffonno a nyia wtan gars och inan tiil retta endhe merke och i ffra megh Engelbrech the iiii lopabol i Sødren och minom erfwingom och wndher ffordhe Olaff och hans erfwingom tiil ewerlega ega och er thet sa giorth ath inghen skal tale pa hwar annan tiil i sanend her om engher iegh her Per Nielsson [meth insegle¹ ffør thetta opne breff (och) Haldor Østenson giorth war pa Slira v dagh paska anno domini m d xxiii.^o

Bagpaa, yngre: iij loup boll y Sørin.

(¹) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hertil.

Dronning *Maria* af Ungarn forklarer Dronning *Elisabet*, hvilke af dennes Breve hun har faaet og hvilke ikke, bevidner hende sin Deltagelse og lover Hjælp, hvor det er muligt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 1012).
Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

529.

5 April 1524.

Buda.

Madame ma bonne seur tant et de sy bon cœur que faire puis a vostre bone grace me recommande, Madame jay recut vostre lettre du iije dauril et par icelles entendu que naues eu nulle [lettre¹ responce de moy dautant de lettre que maues escript dont ne me say asses emeuillier veu que vous ay escript iij ou iij fois et ne say auter chose penser que les lettres demeurent en chemin asette cause je prie de me tenir pour excuse et de point penser que je seroie telle de vous point voloir escrire en voz auersites, Je vous promes madame ma bonne seur que jay este ausy marie de vostre mal come se jl me fut auenu a moy mesmes mes je vous prie de vous reconforter et penser puis que dieu nous a donne la grace dester plus que le comun que jl est ausy en luy de nous rabater pour se jl faut tout mester a la main de dieu lequel ne double que jl vous dessinera de vostre des- plaisir et ausy je ne double pas que lempereur et monseigneur nos seigneurs et freres ne vous leront pas en voz [auersites¹ nessesites, le roy mon mary et moy en tout la ou jl nous sera posible de vous aider et nous le feron de tout nostre cœur, Touchant que me pries dauoir vostre seruiteur pour recommande en ses affaires la ou jl me sera posible de laider pour lamour de vous je le feray de bon cœur Ce cet

dieu madame ma bonne seur auquel je prie vous donner bonne vie et
longue ensamble se que desires. de Boude ce ve dauril xvc xxiiij.

Vostre bonne et lealle seur
a jamais Marie etc.

Udskrift: Madame ma bonne seur roine de Dennemarque etc.

(¹) Igjen udslettet.

Fin Rempe erkjender, at han har stillet Hr. *Henrik Krummediges* Foged i
Midsassel, *Jörgen Olsson*, Borgen for de Sager, hvori denne har Til-
tale til ham paa Hr. Henriks Vegne, og forpligter sig til ei at begive sig
bort, før retlig Afgjørelse har fundet Sted.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36,
Krummedike). 3 paatrykte Segl (Bomærker).

530.

25 Mai 1524.

Otternes.

Thet kennis iag Fyn Rempe met thetta myt opne bref ath
iag haffuer set Jøren Olsen foget j Midsysle pa her Henrich Krvmediks
vegne [bos¹ borgensmen for meg for al the saker som han kan meg
tilltale met rette pa her Henricks vegne och haffwer iag beplicted meg
vid myn hals [at iag skal¹ och ere ath iag skal hvarke fly heller vn-
fara hvarke thil slot heller feste heller steder oc ey i kirkie heller
kloster hvarke vtan landz heller jnnan for en vy ere athskyld met rette.
Thil sanning her om tricker iag myt signete oc Niels Gvnarson oc
Biørn Taraldson for thetta breff som giort var a Otternes die sancti
Vrbanj anno dominj m d xx iiijto.

(¹) Fra [igjen udslettet.

Dronning *Elisabet* giver *Karsten Beyer*, juris utriusque Doctor, Fuldmagt
til for den tydske Keisers Domstol at søge Restitution af og Erstatning
for det til hendes *Morgengave* henhørende Gods, som er hende berøvet
af Hertug *Frederik* af Holsten og *Lübeckerne*, og til at føre Sagen mod
dem, der saaledes have forurettet hende.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 884). Med paatrykt Segl.

531.

16 Juni 1524. Waldekappel (Hessen).

Nos Elysabeth dei gratia Danie Suetie Noruegie Gothorum
Sclauorum Vandalorumque regina nata è regali stemmate regum Castellę
archiducissa Austrie ducissa Burgundie Slesuici Holsatie Stormarie
Dythmersie etc. comitissa Habsburgi Flandrie Tyrolis in Oldenborg et
Delmenhorst omnibus et singulis presentes litteras visuris lecturis au-
dituris salutem et fidem indubiam presentibus adhibere. Notum faci-
mus quomodo ex quo ea bona que nobis per donationem propter

nuptias obuenerunt tum ab illustrissimo Holsatię etc. duce Friderico, tum à Lubicensibus eiusdem Holsatię ducis confoederatis, inique et citra omnem rationem et causam adempta sunt, volentes in eorundem possessionem quę nobis debita omnibus legibus et iure est introduci, et acceptorum damnorum recompensationem iustissimam consequi proposuimus et statuimus, sacrę Cęsarę maiestatis regimen in Germania ad idipsum iudicium euocare: partim quod ea bona quę nobis iniustissime adempta sunt pro magna sui parte in Holsatia Stormariaque, subiectis imperio ducatibus continentur partim quod illi ipsi qui nos tam indigne spoliarunt, sese imperio subditorum titulo venditant, denique quod in equissimam causam, equissimos iudices duceremus euocandos. Vnde videntes vnum aliquem à nobis ordinandum esse qui nostro procuratorio absentis munere fungeretur, cogitantesque insignem in his rebus experientiam et integram fidem honorabilis viri domini Christanni Beyer J. V. doctoris consilarii nostri, et vix aliquem magis idoneum inueniri posse cognoscentes. Idcirco nos Elysabeth regina etc. misimus et ordinauimus et vigore presentium mittimus et ordinamus eundem honorabilem virum D. Christannum J. V. doctorem et consiliarium nostrum cum plenaria potestate secundum ius prosequendi tractandi componendi de restitutione nostra in eadem bona quę nobis ex donatione propter nuptias obuenerunt coram prius dicto sacrę Cęsarę maiestatis regimine in Germania, et de recompensatione quoque damnorum acceptorum et illatę iniurię. Item coram eodem aduersus eos qui nos preter causam iisdem bonis exuere secundum ius procedendi agendi concludendi secundum quod in iudicialibus causis eo in regimine fieri solitum est et consuetum, citra omnem renocationem ita quod nos Elysabeth omne id quod nostro nomine tractaturus acturus conclusurus compositurus est ratum simus et firmum et irreuocabile habiturę idque in verbo regineo. Quare nos Elysabeth regina etc. petimus vt eidem honorabili viro domino Christanno Beyer J. V. doctori et consiliario nostro plenariam fidem in illis omnibus vt dictum est adhibere velitis eandem quam nobis ipsis adhiberetis si presentes essemus. Quod si feceritis erit nobis longe gratissimum officium exhibitum. Cuique alias in simili casu parem gratiam agere et habere velimus. Datum in Waltcappel in Hascia die decima sexta mensis Junii anno domini m d xxiiii^o sub nostra propria chyrographa et sigillo.

Egenhändig: Elysabel.

C. Duplicius Scepperus vicecancellarius sss.

Baggea samtidigt: Constitutio procuratori illustrissime regine Danie facta anno etc. 1524.

Det norske Rigsraad opsiger Kong Christiern II Huldskab, Mandskab og tro Tjeneste i Henhold til den af ham selv givne og beseglede *Reces*, hvis Bestemmelser han ikke har overholdt, hvorhos han ogsaa paa mange andre Maader har forurettet Norges Rige og dets Indbyggere; man agter derfor nu at vælge en anden Konge, der bedre kan regjere og forsvare dem.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge, No. 73) Alle 14 Segl vedhænge.

532.

5 August 1524.

Bergen.

Wii Oluff met gudz naade erchibisp i Trundeem oc pawelig sedis legatt Hauskold i Staffuanger Mogenns i Hammer Oluff i Bergen Hans i Oslo Joen Aresson i Hwole i Islandt aff samme naade biscoper Vincentius Lunghe Oluff Galle Gawte Galle Joachim Griiss riddere Eric Vggerup Oluff Bagge Eric Ericsson Iahan Kruke Norgis riigis raadt kiendis oc giøre alle vittherlict met thette wort obne breeff at aar efter gudz hyrdt twsinnefemhundrede paa thet siærde oc tywgæ ottende dagen nest offter sancti Oluffs dag ware wij forsamlede wij Swortebrøder closther i Bergenn atforhandle oc offuerweghe Norgis riigis oc allis theris indbyggeris nødt platzs jømmer twang skade oc forderff som thee langtiidt hafft haffde formiddelst høgboeren sførstis oc herris konnungs Christierns then andens aff thet næffn wchristelige wmilde oc wrætfedelige regimente som han fran thet første han rigens forstander bleeff wti Norrigh oc ind tiill siiste dagen han wdaffrymde met siinne førsthinne oc barn aff gudz sønnerligen forsywn heffn plage oc wredhe bedreffuit oc beganget haffde i swo made at han e moed sin kongelig eidt christelig troo oc loffue obne beszeglede breeffue oc recesser som han oss poa thet helige sacramentis wndfangelsæ høgeligenn swoer wbrødeligenn alle wid mæth atholle, Sammeledis for biscoper prelater riddere riddermendsmænd clostermend oc mange andre som han haffuer ladet taget wskyldelige fra liiff oc hals foruten all rettferdig dom sag eller rætt. Thesligiste for store oc sware skatth oc tynghæ som han wten all naade Norrigris riigis indbyggere poalagdt haffuer wten wore eller nogens aff Norgis riigis raadtz wilæ oc samtycke jtem for tyranner skalke oc troldkoner som han haffde inddraget oc ophæffuet oc efter theris raadt oc regimente swo foracthelig forsmadde oc offuer-gaff sitt raadt oc gode mend gansche riget till skade oc forderff. Tha efter slige oc mange andre wmilde oc wchristelige giærninger som offuer alle lande ytermere bekynth oc bespredde ære swo thet ey behoff giøris article fran article langsommelig atforthelæ eller forclare thii han huerchen haffuer holdet oss widt lag skiell rætt eller gode gamble sedwane som en christen konge haffde bwrdt atgiøre siin fattige wndersothe, oc ther till rømde fran oss bort wij fremmet landt oc ther

nw halfannet aar fortøffuet haßuer setthendis oss wtj stoer sorrig oc bedrøffuelse oss ingen fortrøestning hielp eller wndsetning giørindis wtli nogre made som wij oss kwane tiillforlathe, Randszagede wij oc samme tiidt then recessz som han oss i siin kroning giffuet oc beszeigt haßde wij huilken eblandt andre articler clar(!)igen sandtz at huess konnung Cristhiernn forne, ey førstelige oc wbrødeligenn holdt forne recessz met alle puncher oc articler som hwn indeholder stadfestelig widt machth tha skulle alle Norgis rigis prelater riddere riddermendsmendt oc mennige indbyggere wære plicthige widt ære oc redcligheedt sligtt affwerghæ oc en annen herre oc konnung atkeysze dog theris ære oc edt aldels wforkrenkt oc vforbrødt i alle made. Ther fore haßue wij nw endrechelige beslutthed oc offuer eens wordet met thette wort obett beszeigt breeff forne konnung Cristhiernn gansche sørglige thet gud alnecthugiste kienne atopschriffue huldskeb mand-schab oc troo thienniste oc aldrig effter thenne dag wære hannum huldtt eller troo, meden kaare oc keysze oss en annen herre oc konnung som oss nest gudz hielp skall regere christelig oc well oc fordeygde oc forsware oss for woldt oc all wrætt, spændis ther wdoffuer ey siit eyget liiff landt eller righe førstedomme gotz eller penninge i nogre made. Till ytermere sænden oc vissen her om henge wij fore Norgis rigis raadtt wore indszegle neden for thette breff. Datum anno die loco vt supra.

Bagpaa: Norigis riigis raadts vpschriffuelsse emod konung Christiernn.

Kong *Frederik I* anmoder Fru *Anne Rud*, Hr. *Henrik Krummediges Frue*, i Anledning af det til 24 August berammede Møde mellem ham og Hr. *Göste*, udvalgt Konge til Sverige, om et Par Dage forud at begive sig til *Malmö* for at drage det kongelige Gemak med Silkesparlagen og flamsk Klæde.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike.) Brevform; Spor af udv. Forsegel. (Trykt i Dan. Mag. 1 R. 6 B. S. 188).

533.

12 August 1524.

Kjöbenhavn.

Ff Frederick mett gudz nade Danmarckis Vendis oc Gotis konning vdtwoldt konning tiill Norge hertwg i Slesszuig Holdsten Stormarn oc Ditmersken.

Vor synderlige gwnst tiillforn: mwe i vide kiære frwe Annæ attwij oc vortt elselige Danmarckis rigis rod haßue berammett ett venligtt oc kierligtt mode mett her Gæste vdtwoldt konning tiill Suerige oc Swerigis riigis rodtt att stande vtj Malmø nw sanctj Bartho-

lomej dag nest komendis. Thij bethe vij ether kierligen atthij ville vmage ether tiill foræ Malmø two elle(r) tre dage tiillforn att drage vortt koninglig mag som vij self ligge skulle mett silcke sperlagen oc ffamske cledher ther giøre i oss syndherlig tiill. vilgie mett oc velle thett kierligen mett ether forskyld befaendis eter gud. Screffuitt paa vortt slott Køpenhaffn tend fredag nest ephther sanctj Laurentij martiris dag aar etc. mdxxiiij vndher vortt signett.

Udskrift: Oss elskelige frwe Anne her
Henrick Krwinmedigis riidders hwsfrwe.

Det norske Rigsraad, der har opsagt Kong Christiern II, som for sit uehristelige Regimentes Skyld forlod sine Riger, Huldskab og Mandskab, vælger Kong Frederik I af Danmark til Norges Konge af Hensyn til hans eget, hans Faders og hans Broders milde Regimente, under Forudsætning af at han vedtager og overholder den *Reces*, de ville tilsende ham ved sine fuldmægtige Sendebud.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge, No. 74). Alle 13 Segl vedhænge.

534.

23 August 1524.

Bergen.

Wij efftheræ Oluff meth gudz nade erchebiscop i Trondem och passuelige sedes legat. Oschuld i Stawanger Mogens i Hammer Oluff i Berghen Hans Mwle i Oslo Jon Arosson i Holæ i Jsland aff samme nade biscopper. Vincencius Lwnge Oluff Galle Guthe Galle Jachym Griis riddere Oluff Bagge Erich Erichson och Johan Kruko aff waben Norriges riges raad giøre witterlicht for alle meth thette wort obne breff ath aar effther gudzbyrd twsendeffemhundretyuffue paa thet fierde sancti Bartholomei apostoli affthen ware wij forsamlede vdj Berghen vdj Sworte brødre closther ath forhandle Norriges riges och thets indbyggerses nyttæ gaffn och bystandt som wij aff menige rigens indbyggere tilbetroede waare, Offwerweyede wij tha then store fare, farlighed, skade och forderff, jemmer kwmer och pladtz som riged nw i lang tiid paa hengdt halffde och end nw daglige dagx paahenger for middels hogborne fursthe konning Christierns wfurstelige wmlde och wchristelige regemente schuld som hans nade och hans nades ombudzmend her i riget meth bisper riddere och riddermendzmend och landzens indbyggere ynkelligen och jemerligen thennom fangendes och halshuggendes, meth schat och offuerskatt, wold och velde whørligen offuerfallendes och wforrettendes emod gud skæll, och rætt, hans konningelige eed, recess, och forplictelse, emod all screffuen lag och rædelighed och gode gamble landzens sedwennier, manichfoldelich begaaedt haffuer, Norriges rige och thets indbyggere andelige och

werdzslege till en merkelig wforwindelig och woprettelig schade och forderff och icke all enæ i thenne landz ende mæn ochszo i Danmarckes och Sueriges rige och andre fremmede nacioner, som alle christne herrer och fursther, land och rigæ offuer all christendoman bespreeth och witterlicht er. Beslutede wij tha icke lenger ath wille sidde vnder slige wmilde wchristelige høffdinge som land och rigæ och oss fornedre fortrycke och i grwnd forderffue wilde, formodendes oss effther inghen screffuen lag eller rætt, thess atgiøre, for gud eller werden plictuge ath være, tha effther thij ath fornæ hogborne fursthe konning Christiern wor herre och konge som oss och riged och thets indbyggere beskerme fordæge och forsware skulde, for slicht fornæ hans wchristelig regemente schuld, rømdæ icke all enæ fran oss mæn fran try megtige konninge rige, till fremmede land, settendes oss och riget vdi stoer nød och waade angst och perichell schade och forderff, Opscreffue wij hans nade huldskab och mandskab och tro tienisthe och nw ighen keysde och kaarede och alle meth en ræsth endrechtelige sambtychte, och meth thette wort obne breff meth wor frij wilge och wilkaar keyse kaare fuldburde och sambtycke paa wore och all menige Norreges riges indbyggers vegne i the hellige trefoldighedz næffn hogmegtiste hogborne fursthe herre Ffrederich meth gudz nade Danmarckes konning hertug i Sleszwig Holstenn Stormarn och Ditmersken greffue i Oldenborg och Delmenhorst till wor herre och konning ath være offuer alt Norriges rige, for hans nades herrefaders konning Christierns hans nades herreborders konning Hansses hogpriselige hugkomelses, ochszo for hans nades eged gode och christelige milde och furstelige regementæ skuld som offuer alle land well bekendt er, tilsigendes hannom paa wore och menige rigens indbyggers wegne huldskab mandskab och tro tienisthe, forplictendes oss ath være hans nades konningelige maiestatt hulde och tro hørige lyduge fylachtige och bystandige effther Norriges lag meth liiff och goedz som oss bør ath være wor herre och wor konning, Dog meth szwo skæll ath hans nade bewiller sambtycker stadfester och besegler wore och rigens friihede och priuileger och then recess som wij nw meth wore mynduge sendebud hans nade tilskicke och fremdeles thennom furstelig och wbrødelig i alle synæ puncte och articulis wforkrenked wed macht holder. Till ythermere wissen och bewaring her om henge wij wore secretæ och indzegle neden ffor thette wort obne breff som giort och giffued er aar dag och sted som forscreffued staa.

Bagpaa: Norgis rigis raadz breff ath de vduelge kong Frederick til deriss konge.

Jens Olssøn tilskriver Hr. *Henrik Krummedige* angaaende *Fin (Rampes)* voldsomme *Fremgangsmaade* i Norge (Mandal), hvor han har slaet Hr. *Henriks Foged Jørgen Olssøn* ihjel og undsagt hans *Svende*, men hvor *M. Hans Mule* ikke desto mindre paa sin Reise til Bergen har givet *Fin Leide* og taget ham med sig til Bergen; han meddeler derhos *Beaked om (Topdals) Laxeefiske* og sammes *Udbytte*, om forskjellige *Pengesager m. m.*

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udv. forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 264—65).

535.

2 Septbr. 1524.

Varberg.

Wenlig oc kerlig hillsen till ffor ssent met gud kære her Hendric tacker ieg eder storlige ffor allt got som y haffue meg beuist, fremdeles kære her Hendrich ssom y skreffue meg at ieg skulle vnsetthe eder met naghre pæningghe tha may vidhe at ieg kundhe ingen dansk mynt her ffaa oc ssuensk mynt tordhe ieg icko ssendhe eder men ther vill ieg haffue huff oc villye till at ssendhe eder met thet snaristhe oc nor gud vill y komme ssellff till Vallin taa vill ieg komme till eder om alle handhe som oss ligger magt oppaa. Ffremdeles skyllly vidhe at myn dreng ær kommen ffran Norrighe oc tordhe icko lenger være ther ffor then fforredder Find ssom sloff ederss foit y hyell sante Oluffs a(f)ten lorren Ollssen, met seg oc sine drenghe oc en bondhe ssom heder Ffress ssom gor stor vmaghe pa ssamme ffiske oc bor hart hoss fisked oc tho lorenss Ollssen suene laa ffor døin oc samme Find laa y norsted ffor lorren Ollssen oc ederss ssuene oc may vidhe at mesther Hanss Mulle ssegelle ffran Offslo oc till Berren oc kom han till ffiskerrit oc tog han iij lest lax aff myn herres lax ssom ieg skulle anuordhe till Københaff(n) oc gaff meg it breff at han ville bettale vor keresthe nad(ig)he herre ssom ieg ssender eder copien aff fforde breff oc tog fforde Ffind iij tr oc aff fforde lax oc ssadhe at han ville haffue oc hadde loren Ollssen y ssamme gord ssom ligger till ffisked ii buss som han hadhe bessat Finss boskaff vdhii ssom vor loss oc locke forre oc slo han opp ther en dor oc ladhe the iij tr lax vdhii ssom han tog ffran mynne drenghe oc en tog han en stolboe o(c) ii ny korder ffran mynne drenghe oc ffremdeles vnsadhe han mynne drenghe oc meg met pa liffuet oc nor han hadde giort thesse gerning tha gaff mesther Hanss hannom leyddhe oc tog han hanum met seg till B(e)rren oc var han sell vii nor han sloff ederss ffoit yhell oc haffuer han vnsayt ederss ssuene huar han kan bedriye them vdhen y ffindhe snart rad tha bliue(r) inghen ffred ffordy han truer met kong Crisiern oc may vidhe at ieg haffuer mit skib bort effther laxin oc ffæcther ieg ffor mesther Hanss oc Find at the skulle taghe mer aff

laxen huar init folk liger berffast oc may vidhe at ieg lentthe Iorren Olssen lx mark ssom y ffinnghe aff hanss dreng oc viii mark ieg lentte hannom till therre pønynghe ssom han sselluer drengen thy beder ieg eder kærliche at y ville være meg behulpelig at ieg motthe ffonnghe myn betallingh. Oc Ffinss boskaff stot allt vrørt oc oin y ville haffue snarlighe bott tha ffinndhe y the samme huss oc vorre thet it gott rad at y kundhe fly eder it skib ssom ville snarlige ther bort. kære her Hendric may vidhe at ieg fick liden lax y ord. her met eder gud befalendes screffuid y Varberg ffredagen nest effther sancte Egidii dag anno dominj 1524. kære her Hendric scriffuer meg till inet thet snaristhe hor ieg skall retthe meg effter om mynne drenghe maa bliffue for ten skalk.

Udskrift: Erlig oc welbordig mand oc streng ridder her Hendric Krommedighe paa Vallin kerlige kommendes thette breff.

Bagpaa med Henrik Krommediges Haand: Jes Olssen j Varb(e)rg. —
Med en anden Haand: Iens Olssen.

Dronning Maria af Ungarn beder Dronning Elisabeth om Underretning angaaende hendes Stilling, lover Hjælp, saavidt muligt, og beklager sig over de vantroendes Held.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1013).
Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

536.

7 Oktbr. 1524.

Buda.

Madame ma bonne seur a vostre bonne grace me recom-mande. Madame je desire fort a sauoir de vostre prosperite et sy ne vous va pas mieulx quil na fait touchand de voz affaires dieu set madame que je desire autant vostre bien que le mien propre parquoy vous me series plesir de men auertir, et deues ester seure la ou le roy et moy vous poons faire adresse que nous le ferons de bon ceur, Ausurplus madame je ne vous saroie escrire de mes nouuelles quy sontte fort bonnes pour les jnfidelles quy nous tourmente journelement dieu nous doint grace den bien auoir la fin et bien tost et a vous pareillement, surse fay fin de ceste priant nostre seigneur quy vous doint bonne vie et longue et acomplissement de voz desirs. De Boude ce vije doctober xvc xxiiij.

La toute vostre bonne et
lealle seur Marie etc.

Udskrift: [Ma]dame ma bonne seur roine de Denne[ma]rch.

Kong Frederik I paalægger Erkebiskop Olaf af Throndhjem strax at give Hr. Henrik Krummedige det Gods i Norge, som han tidligere havde til Eie, Forlæning eller Pant, men som Rigsraadet har frataget ham, medens han var optagen med offentlige Hverv.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36. Krummedike). Brevform; udv. forsegl. (Trykt i Dan. Magazin, 3 R. 2 B. S. 267—68).

537.

2 Decbr. 1524.

Gottorp.

Fredericus dei gracia Daciæ Sclauorum Gotorumque rex et in regem Noruegie electus dux Slesuicensis Holsatie Stormarie et Dilmertie comes in Oldenborgh et Delmenhorst.

Premissa reuer[encia] cum nostro syncero fauore. kere herre och fader wiider at [os]s er tiill wiidendes wordit at then stundt oss elskelige her Henrick Krummedige ridder wor mand och raad haffuer wæret forhindret her hoes oss i wore och riigens merckelige ærende, thaa haffue i och andre wort elskelige riigens raad thaget hannom hans godts fran som hand haffde i wære i forlæning i pantt och ther tiill hans rette arff och eyge huilcket wij ingeledes mwe eller wille tilstæde at wore kere vndersatte [oc]h besynnerligen wort elskelige riigens raad saa schulle thage och arge ind paa huer andre vdi [wor]t frij frede riige ther aff megen vbodelig skade och forderff indhen riiges molte komme och vpwoxe huilcket wij altiit flitigen (som tilbørligt och wij pligtuge ære) agte och wille forkomme affstille och affwende. Thij beithe wij ether kierligenn atj strax wille andtuorde foræ her Henrick Krummedige eller hans fuldmegtiige samme hans godts ighen och atj wille ther met wære aldelis vbcuaret, haffue i eller nogen anden hannum noget tiill at thale thaa schall hand stande ether tiill rette for oss och wort elskelige Norgis riigis raad och pleye huer mand lag och rett effther Norgis lag hær met giøre i oss synnerligen tiill willge och wille thet kierligen ighen met ether forskylde. In Christo valete. Ex castro nostro Gottorp feria sexta proxima post festum beati Andree apostoli anno etc. mdxliij nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patrij domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo et apostolice sedis legato nobis syncere dilecto.

Kong Frederik I underretter Hr. Henrik Krummedige om, at han har paalegt det norske Rigsraad at afholde sig fra at gjøre ham Hinder eller Forfang paa hans Len eller Gods i Norge.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36. Krummedike). Brevform; udevendig forsegl.

538.

2 Decbr. 1524.

Gottorp.

Frederich met gudts nade Danmarkis Wendis och Gottis konning
vduald koning tiill Norge hertug i Slesuig Holstenn etc.

Vor sønnerlige gunst tilfornn. kiere her Henrick wiider at wij
nu haffue tillschreffuit wort elskelige Norgis riigis raad at hues hinder
eller forfang som the eller noger andre haffue giordt ether paa ether
læn och godts vdi wort riige Norge at the thet strax skulle affuende
och wære ther met vbeuarede och lade ether elhert godts følge och
inghen hinder ythermere giøre ether ther paa som oss elskelige Esy
Bilde wor mand raad och embitz mand paa Hagenskoug ether yther-
mere wed at berette. Ether her met gud befalendes. Schreffuit paa
wort slot Gottorp fredagen nest effther sanctj Andree apostoli dag aar
etc. mdxxiiij vnder wort signet.

Udskrift: Oss elskelige her Henrich Krummedige ridder wor mand
och raadh.

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Myn herres breff tiil megh om
myt gos oc læn j Norrie.

Vincentis Lunge tilskriver Hr. *Henrik Krummedige* paa *det norske Rigersaad*
og sine egne *Vegne* et *Feidebrev* i Anledning af de Ytringer om dem,
som han har ladet falde baade til Kong *Frederik* og andre.

Efter Afskr. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Br. t. d. dan. Adels Hist. fasc. 45, Lunge).
Brevform; Halvark uden Segl. Jfr. m. 2 andre Exempl. (ibid. fasc. 36, Krummedike),
hvorfra Varianterne. Det ene af disse Exempl. m. samme Haand som nærværende;
begge i Brevform; Halvark m. Spor af udv. Forsegling. Intet skrevet m. *Vincentis*
Lunges Haand. Efter det ene Exempl. i fasc. 36 trykt i Dan. Magazin, 3 R. 2 B.
S. 268—69.)

539.

5 Januar 1525.

Krogen.

Som ether velfortencker her Hendreck Krummedige hworledes
for tale forløff sig melom ether oc meg for vor¹ nadege herre koning
Frederich y Riffue² ther ladhe i meg mange swære sager tell hwycke
ey beuisse kwnne. Sagde i oc thet i skulle vesseleghe bringe meg
en mwmeskantz ther meg ey vell behaffue skulle haffue i oc pwrcket³
ast mange stæde hworledes ieg ey skulle wplocket offuer Haldens aass
omme. Sammeledes vor meg sagt i skulle meg feydhe breff tell-
creffuet haffue hwilcket ieg dog ey vndtfongeth haffuer offuer allt
adhe y horlegen besagt meg i myn fraawerelsse for myn herre oc
onnigh oc haffde gerne giorth meg en wgwinstig herre oc seet myn
kade och forderffue vedt ieg oc effther myn ffwldmagt oc befallingh

hworledes i met Norges riges raat stande. Saa drages ether oc v
till myne hworledes i sagde for vor nadeyste herre i mange go
herrers oc gode mentz nerwerelsse at Norges raat skulle blyffue ffo
rædere oc vredelige men oc ickæ y. Hwor forre kwndgiører i
edher nw paa allt Norges riges raatz vegne oc paa mine eyne vegne
obenbare feydhe i hwor the eller ieg edher eller edhers offuer kom
kwnne taa skulle y formeer eder ont oc ickæ goth oc ther met v
ieg ether redeligt forworeng giort haffuæ. Eske Bylle oc ickæ ed
haffuer ieg villie och venskab tell sagt saa vit meg stor tell at gie
Norges raat kandt ieg ickæ ey eller moo aff stondhe i nogre modl
saa vit som thet min herre oc koning ickæ i modt er. Datum p
Kroghen fente⁴ dag effther nytaarss dag anno domini md xxv.

Vincenssz Lunghe

Udskrift: Tell her Henreck Krwmdeghe sendendes thette breff.

(¹) Begge de andre Exemplarer tilföie her: kieresthe. — (²) Begge: Rip
— (³) Et Exemplar: pwcketh. — (⁴) Et Exemplar: fente.

Bremens Borgermestere forklare Kong Christiern II, at de ikke ere istand
at meddele ham det til Gjennemgang gennem Stadens Gebet begjæret
Leidebrev, hvilket det alene tilkommer Erkebispnen af Bremen at udstede

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1324). Brevform;
udvendig forsejlet.

540.

5 Januar 1525.

Bremer

Vnse flitige vnde willige denste, sin j. ko: w. stedes borey
vorn, Grothmechtigeste durluchtige, hoichgeborne furste, gnedigeste he
j. ko: w. scriffthe, neffens eynem seckeren geleides breue, tho beho
der vnszen, durch den erbaren Clawesze Hemelinges, j. k. w. dener
vns thogeferdigedt, hebben wy, nha denstlicker entfanginghe, all
durchleszende, vormerckedt, vnde bodancken dersulften j. k. w., d
thogenegeden gnade, gansz flitlich, De wyle wy nhu, tho j. k.
scriffilickem ansockende, nicht vngenegedt, dan deme sulften szo v
vns, vmmers ldonlick, gherne werhen, nagekamen, [Als]zo wy ouer
deme hoichwerdigesten jn godt, durchluchtigen hoichgebornen furst
vnde] heren, heren, Cristoffero ertze bisscoppe tho Bremen etc., vnsz
gnedigesten leuen heren [sind], vndergeworpen wy ock
strathen Bremeschs stichtes, tho wather vnde [tho lande ie]man
tho vorgunnen, de sulften myt hesrez kraften, ifte andersz, durch
thende, [nicht m]echtlich, dan sodant, synen f. g., allen tho stey
des szo konen wy j. ko. w. myt sz[od]aner vorseckeringe, who

scrijthe medebringhen, nicht vorsorgen, Nychtestemyn, wor wy susles, j. k. w. vorwanthe vnde denere, myt allem besthen, konen flotten vnde forderen, ock onhen gude gunst hinfurder, moghen jrtoegen, wo wy biszherto, ock nicht andersz, bofunden, dar ane willen wy vns, aller geborhe na, willich lathen finden, deger denstlick biddende, j. k. w. wille dussze vnsze, kentlicken entschuldunge, jn allen gnaden vnde gunsten, upnemen, vnde vns de sulften, tho kener argwonicheyde, keren, szo wy dat sulfte, ock woll vorhapen willen, vnde syn dat, vmme hoichgedachte j. k. w. de wy deine almechtigen, geluckzelich, tho entholden, bouelen, myt alleme sithe, to vordenende willich, vnde hebben, dt dersulften, jn [scrij]tlickem anthworde, nicht moghen, vor[haltten] Screuen vnder vnser stadt secrett, am [tage] Appollinarisz, anno etc. xxv.

J. ko. w. borethwillige

Consules ciuitatis Bremensis.

Udskrift: Deme grothmechtigesten, durluchtigen, hoichgebornen fursten, vnde heren, heren Cristierno, tho Denmarcken, Sweden, Norweghen, der Wenden, vnde Gotten, konnighe, hertogen, tho Sleszewigk, tho Holstein, Stormeren, vnde der Dithmerschen, grauen tho Oldenborch vnde Delmenhorst vnszeme gnedigesten herenn.

To Lagrettemænd i Thelemarken kundgjøre, at Aasmund Olsson solgte sin Odelsjord Nape (i Moland) fra sig og sine Arvinger til Thorvil Tolleffsøn og hans Arvinger.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet. (Jfr. Dipl. Norv. VII No. 793).

541.

5 Marts 1525.

Moland.

Allom [mannom¹ them som theta breff seia ædder here sender Germund Tørgiussøn Østen Olissen lagrettes men a Tellemarken q. *ok g. sine kwngiørende at mer vorum hoss och hêrdum theress ord och [sagum¹ hande bond Osmw(n)d Ollassen Torwil Tolleffsøn och saldhe forde Osmund Oholissen Nappæ fult odall fra hanom och hanss ærvingum och ather vnder Torvil Tolleffssøn och alle hans ærvingum til everdeligh egw med lwdum och lvdum och til liger och legeth hæffuer och alle sam egner som ter lyger och (leghet) hæffwer fra fvnne och nye och forbiwder noken gonghæ ther oppa sine daghæ och [giort¹ oppo *Malland første søndag y fasten tyss mere vitnyng bord seth(um) wi vore jngselle nædhen fore thette vort oppne breff som giort ær som fore er sæft æar effther gwdz byrd m d xxv etc.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien].

Jon Jonsson, Lagmand i Tonsberg, kundgjör, at han henviste Sagen mellem *Oleif Benktsson*, Raadmand i Tonsberg, samt *Assulf* og *Lidward* angaaende *Bjerke* i Vaale Sogn og Gaardens Grændser til Paadømmelse af 12 uvillige Mænd paa Bjerke førstkommende 13 Septbr.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Spor af 1 pastrykt Voxsegl.
(Se Dipl. Norv. VII No. 459).

542.

7 Marts 1525.

Tonsberg.

Ollom mannom them som thette breff see heller høre sender Joen Jonson lagman j Tonsbergh q. g. oc sine kunnoct gørende at a tisdagen j første fulle vige faste anno domini mdxx quinto tha kom for megh oc raadet Oleff Benctson raadman j forne stad oc Assulf [oc¹ Ledword vm teris trette som the hafue till hope vm [Wik² liggendis j Vaale sogen vm skogar gangh oc alt anneth som them j millem ær. Thi satthe jegh them hem oppo forne [Vik³ vnder tolf vvilde mænd Helge Kors aften at høsten nw nest komendis och skule the tolf ran-szage oc gøre them j millem baade vm gaard skogar gangh oc alt annet som them hafuer j millem varit till thenne dagh vnder en ændeligh [dom⁴ oc dømme them j millem som dhe vilie for gud answare. Till ytermere bewisningh tricker jegh mith incigle for thette breff som giort var dagh och aar som fore siger.

Bagpaa: lest paa Biorche steffne den 16 Feb: 98. (c: 1598) y danne mends offuer verilsze.

(¹) Tilskrevet over Linien med samme Blæk. — (²) Rettet med samme Haand men andet Blæk til: Biorke. — (³) Rettet med samme Haand men andet Blæk til: Biorke. — (⁴) Tilskrevet over Linien med andet Blæk.

Kong *Christiern II* tilseiger *Bremens* Borgermestere og Raad, i Anledning af deres Klage over Skibes Anholdelse ved Kongens Udliggere, Sikkerhed for lignende Behandling i Fremtiden, naar Skibene ere forsynede med Kongens *Söbreve*, og Staden Bremen giver Sikkerhed for ikke at ville understøtte hans Fiender samt tillader hans Folk at passere dens Gebet.

Efter Udkast p. Papir i norske Rigsarkiv (Müncb. Saml. No. 1343). Uden Segl.

543.

29 Marts 1525.

Lier.

Burgermester vnd rath zu Bremen.

Lybenn besondern. Wir haben ewer schreybenn jtzo an vns gethan etlich schiff vnd guthernn so den ewern von vnsern auslygenden admiralen [genehmen vnd¹ angehalten sein sollen empfangen vnd alles jnhalt horen lesen, vnd so wir dan aus ewern schreyben auch sunst bericht wie jr den vnsern viel guthes erzei[gt dur]ch ewer stadt

vnd gebith [passiren] vnd durzukehmen gestatten vnd [sonsten¹ [zum] besten gefordert, seint wir des gern euch jn gnaden danckbar wollen auch dasselb vmb euch vnd den ewer wyderymb zu guthem vnuer-gessen haben, Vnnd szo jr dan hinforder der meynung vnd wyllen sein wollett [wy jr jn ewern schroyben angezeigt² das jr euch vnser veinden vnd wyderwertigen enthalden vnd [mit³ derselben kein thun zu haben [gedenckt vnd² jenen wyder furschub hulf oder eynich for-derung [thun wollt¹ [erzeigen³ vnd vns des ewer [schriftlich¹ vor-geissung vnd schriftlichen schein [geben vnd² zuschicken [wollett¹ auch [dy¹ vnser vnder(t)hanen vnd vorwanthan durch ewer stadt vnd gebieth hinforder frey sicher velhlich passiren re(y)ssen vnd durchkehmen lassen wollet, So wollen wir mitt den vnsern auslyger dermassen vorschaffenn das jr vnd dy ewern noch aller billigkeytt [vnbeschwert vnd vngehindert bleyben sicher vnd frey segeln jre¹ [vnd ewer³ hantirung [zuubung¹ [vben³ vnd frey sicher [zu¹ segeln vnd zuwyssenn mogelt doch das jr oder [dy³ ewern [vorwanten¹ vnser bekenntnisz vnd sehbriff vnter vnsz[erm secret] bey v[n]d mitt sich haben sollen mechten ander leuth vnd geschelschafft [vylleicht viel vm vnsern veinden mitt jren gutern vnd schiffen³ jr ewerm [namen³ auslauffen vnd [zu³ reyssen sich vnderstehen dy euch oder ewern nicht zugehorten [des wir vns doch nicht vorhofften aber wy angezeigt [wu¹ [vnd szo³ jr dan der meynung [gneigt sint¹ vnd vns zuuersichern gneigt sint [wy obgemelt² wollett vns des ewer [schrey¹ antwort neben der vergleissung zuschicken so wollen wir vns [dermassen¹ auch [dermassen¹ [gegen euch vnd den ewern fur alle ander mitt allen gnaden vnd gunsten dermassen halten vnd erzeigen² [halth¹ vnd mitt den vnsern [dergestalt³ verordnen das jr vnd dy ewern hinforder vnbe-schwert [vnd vngehindert³ bleyben solt [vnd¹ das wolten wir euch vff ewer jetzig schreyben zur antwort gnediger meynung nit verhalten. Datum Lyra mitwoch nach Letare anno xxv.⁰

Dominus rex per se.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — (³) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Christiern II meddeler Bremens Borgermestere og Raad, at han bar paalagt *Klaus Hermeling* at overlevere dem et *Sikkerhedsbrev* for Stadens Skibe ligeoverfor hans egne Udliggere, mod at han paa sin Side erholder skriftlig Forsikring om, at Staden ikke vil understøtte hans Fiender, og at hans Folk frit maa passere gjennem dens Gebet.

Efter samtl. Afskr. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 1345). Uden Segl.

544.

21. April 1525.

Lier.

Cristierrn von gots gnaden zu Denmarken Swedenn
Norwegen etc. kunig hertzog zu Slesswig Holstein etc.

Vnnsern sunderlichen gunstigen wyllen zuuorn. Ersamen lyben besondernn. Nach dem euch vnd ewern etlich schiff vñnd guther von etlichen vnsernn vnnd doch an vnser wissen vnd beuehl nyderlegt vnd angehalten worden sein sollen, haben wir sulchs den vnsern anzeigen vnd furbalden lassen, doruff wir wydervmb von jnen antwortt, wy das euch oder den ewern sulch jre angehalten schiff sampt etlichen guthern vnd doch nicht gantz wyder zuhanden gestellt vnd vberantwortt wordenn etc. H[yrv]mb vnd derwegenn so jr nuhn wyllens vnd bereytt seint das jr euch v[n]d dy ewern jnn keynerley weysz gegen vnns vnd dy vnsernt nit wollet bewegenn lassen, vnnd vnsern veynden vnd wyderwertigen weder mitt hulff trost vnd forderung nitt beystennndig sein, vnnd vns vnnd dy vnsernn durch ewer stadt vnd gebieth zu wasser vnd zu land frey sicher vehlich vnnd vngehindert passiren reysen vnd durchkomen lassen vnd forderung furschub vnd guthen wyllen bewysen, wie jr dan euch allenthalben biszher erzeigt vnnd vns des ewer gnugsamen stheur vnd vorsicherung geben wollet, so wollenn wir euch vnd den ewern wydervmb vnser frey sicherheit vnd vorgleytung auch vberantworten lassenn, vnnd auch vorschaffenn vnnd befordern das dy vberigen guther so den ewern noch hinderstellig auch sollen wydervmb vberreycht vnnd behendelt werdenn, Wo jr dan nuhn sulcher meynung vnd gemuthe sindt wie obberurt haben wir vnserm lyben besondern Claus Hermling vnser frey sicherung vnnd vorgleytung vff euch vnd dy ewern lautend gegeben mitt beuehl euch dy ferner zuuberreychen, Doch szo fernne das jr ewer vorsicherung vnd schriftlichen schein wydervmb jme von vnsernt wegenn vberantworten vnd zuhanden stellen sollet wy dan allenthalben hiur angezeigtt, Das wolten wir euch gnediger meynung jm besten euch dornach zurichten nit vorhalten, dan euch gnedigen wyllen zubezeigen seint wir gneigt. Geben zu Lyra am freytag nach dem heyligen osterlag anno xxv.^o

Udskrift: Denn ersamenn vnsernn lyben besondern burgermeyster vnd rathman der stadt Brehmen. Med en anden Haand: 1525.

Kong Frederik I, der er underrettet om, at hans Skrivelse til det Norske Rigsraad til Fordel for Hr. *Henrik Krummedige* ingen Virkning har havt, beder denne at forholde sig rolig, indtil han har talt med Kongen, der senere haaber at skaffe ham hans Gods og Len tilbage.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udv. forsegl. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 269).

545.

22 April 1525.

Gottorp.

Frederich met gudts nade Danmarckis Wendis och Gottis konung
vduald konungk tiill Norge hertug i Sleszuigk Holstenn etc.

Vor synnerlige gunst tilforrn. kere her Hénrick wij forfare
aff wort elskelige riigens raads schriffuelse vdj Skaane at wor schriff-
uelse fore ether tiill wort elskelige riigens raad i Norge icke haffuer
thaget nogen framgang, medhen endtnu saa ther emod forholde ether
ethers godts och læen fore etc. Bethe wij ether atj haffue ther met
metliding och forholde ether aldelis nogen stund saa i ingtet biwde
eller schriffue thennom tiill eller i noget maade arge ind paa thennom
førre end i haffue wæret oss tiill ordts, wiill gud at thenne leylighed
som seg nu haffuer begiffuit inden riiges maa met thet snarest neder-
leggis och affstillis. Siiden wille wij betencke the beste lempe saa i
schulle komme tiill ethert eyget ighen vdhen aller ringeste skade mwe-
ligt kand were her met giøre i oss och synnerlige tiill wilge och wille
thet kerligenn ighen met ether forskyld. Befalendis ether gud.
Schreffuit paa wort slot Gottorpp logerdagen nest effther poske dag aar
etc. mxxxv vnder wort signeth.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krummedige ridder
wor mand och troo raadh.

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Myn herris breff at jeck skal
jnthet arrie paa rigens radh j Narrie.

Lydeke Gudleikssøn, Lagmand i Skiden, og to Lagretlemænd paa Grønland
kundgjøre, at de efter Begjæring istandbragte et Forlig mellem *Björn
Haldorssøn* og *Amund Klemetssøn* angaaende Arven efter *Aase Eyvinds-
datter*, hvorefter Björn skal have 3 Markebol i *Folseland* og 1 Markebol
i *nordre Hoglandsbøn* samt Amund 6 Markebol i *Gaardsjorden* og 1 i
Hoglandsbøn, alle i Grandshered, og hvis Amund vil sælge noget af dette
Gods, skal det først tilbydes Björn.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl mangle.

546.

16 Juni 1525.

Skiden.

Allom monnom them som thette breff see æller høre sendher
Lycke Gwdligzøn lagman y Skedhen Rolff Gwnnerssøn och Karl Tor-

kißsøn sworne lagrettes men a Greland q. g. kwnnyk giørendþe ath wi worum y Døle gordhen y Skedhen sancte [Bottolff]¹ affthen anno dominj mdxv tiil bedner aff Biørn Haldorssøn och Amwnd Clemettzøn om en wenligh forlighen om nogett arff skypthe som domdiss epther Oosse Ewins dater hwies siell gwd node giørde vi tha en forlighen y mellom forðe Biørn och Amwnd Clemettzøn y soo motthe ath forðe Biørn Haldorssøn skal lwtnis y syn dell iij marka boll y Folzeland y Grandes herritt a Telle marken och j markeboll y Hoglandzbøn y norde gordhen y samme sokn en forðe Amwnd Clemettzøn skal lottnis y syn lwtt vi markeboll y Garsjordhen y *famme sokn och j markeboll (j) Hoglandzbøn y forðe jord och ther lotthe the segh vel at noghe for skyldskaffin tørris en [vil² forðe Amwnd selge forder jorder tha skal han inghen anen biwde en forðe Biørn Haldorssøn æller hans arffwinge ath³ och ther lotte the segh vel ath nøghe pa bode *sigher. ath so er y sandhet hiinghe vi forðe men wore insegle nedher for thette wort opne breff som giørt wor dege och ar som fore sigher.

Brevet sees af en Paaskrift at være fremlagt 20(?) Octbr. 1624.

(¹) Fra [skrevet med andet Blæk. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. —

(³) Dette Ord skal formentlig udgaa.

Staden Bremens Borgermestere beklage sig for Kong Christiern II over, at hans Admiraler ved Paasketider under den Norske Kyst have opbragt et Bremisk Skib, hvis Lødning de have delt i Skotland, alt uden Hensyn til Kongens udstedte Sikkerhedsbrev, hvorfor de udbede sig Skibe og Gods udleverede eller fuld Erstatning.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1325). Brevform; udvendig Forsegling.

547.

1 Juli 1525.

Bremen.

Vnse flytige vnde horedthwyllige denste, sin j. ko. werden, stetzs boreydt vorn, Grodtmechtigeste durluchtigeste, hoichgeborne furste, gnedigester her, wy werden van summygen vnszes radesmedelethmaten vnde borgeren, jrsocht, vnde gans klagentlick boricht, wathmathen onen, up den achteden dach to pasche[n] jungest vorgangen, orhe schipp vnde jnnehewende gudere, szo dathmall schipper Luder Wuluetanghe, ock vnsze borger, geforedt, vnder Norwegen van j. ko.: w. thor szewardt uthgeferdigeden admeralen, namptlicken mester Lammerde van Ripen, Clawesze Kniphauē, vnde Clawesze de Raden, sunder alle vorbornisse js angesegeldt, vnde genamen wurden, och de gudere jn Schodtlande gepartet vnde butedt, nycht anszende j. k.: w. vorsegolden paszbordt, da[s] den gedachten vnszen, darmede sze vor so-

dane auerfarynghe vorhodt muchten blyuen, van dersulfften j. [ko:] w. gnedigen gegeuen, wo jngelechte ausculterde copie szodanes pasz-bordes, wider eropendt, De wi[l] wy ock susten, myt hoichgedachter j. ko. w., noch den oren, jo nicht andersz, dan alle leff, vnde gudit, vorwethen, vns ock dat apenbare, entsechte orlig, wo twisschen dersulfften j. ko: w. vnde den Wendeschen stederen, eyne ther entholden, niehtes bolangenden, noch des tho donde hebben, dan j. k. w. getruue vnde vorwanthen, jn vnszer stadt upgeholden, vnde sze vor modt-wyllige, auerfaringhe, (szo vele vns des mogelick) boschuttet vnde boschermedt, wo wy szodant vnlangesz hirbeuorn, an de ghedachten j. ko: w. jnt lengere vorscreuen, des szo hedden wy vnsz, weynich vorhapedt, dat den vnszen dar enbauen einszodant scholde sin, bojegendt. Jsz deme nha, vnsze deger denstlick bede, vilgemelthe j. ko: w. wyll szodant alles gnedig anszen, vnde by den upgenompten orhen admeralen, uppe gnedigste vorschaffen lathen, dat de vnszen tho oreme enthwanthen schepe vnde guderen, sunder entgeltnissze weddervmme mogen kamen, jffle genuchsame restituten, dar vor jrlanghen, wor wy szodant vmme hoichgedachte j. ko: w. de wy deme almechtigen, tho geluckzeliger wilfaringhe, tho entholden, bouelen, weddervmme konen vordenen, dar by willen wy vns, keyner vnlust, vorfelen lathen vnde bydden des gnedigen anthworde. Screuen vnder vnszer stadt secrett, am auende visitationis Marie, anno etc. xxv.

J. ko: werde alletydt borethwilligen

Consules ciuitatis Bremenszis.

Udskrift: Deme grothmechtigesten durluchtigesten hoichgebornen fursten vnde hern hern Cristiern, tho Dennemarken, Sweden, Norwegen, der Wenden, vnde Gothen, koninghe, hertogen to Sleszewigk, tho Holsteyn, Stormeren, vnde der Dithmerschen, grauen tho Oldenborch, vnde Delmenhorst vnszeme gnedigesthen herenn.

Bagpaa: empfangen montag nach diuisionis apostolorum anno xxv.

Kong Christiern II og Dronning Elisabeth bemyndige Klaus Kniphof, Jörgen Stegentin og Jörgen Hanssøn, der udnævnes til Kapitainer, til at bekrige deres Fiender og strafaldne Undersaatter, samt meddele dem derhos Fuld-magt til i alle forekommende Tilfælde at handle med samme Myndighed. som de kongelige Personer selv.

Efter samt. Kopi p. Papir i norske Rigsarkiv (Müncb. Saml. No. 1362). Uden Segl (Trykt i Allens Breve og Aktstykker etc. S. 361—62).

548.

28 August 1525.

Lier.

Wir Cristiern von gotz gnaden, zu Denmark Schweden Norwegen Wennden vnd Gotten könig, vnnd Elisabeth derselben gnaden vnd reich königin, geborn ausz königlichen stammen, zu Castillien, ertzherzogin zu Österreich, hertzog vnd hertzogin zu Schleswick Hollstein, Stormarn vnd der Ditmarschen, graue zu Oldenburg vnd Delmanhorst, Bekennen vnd thun kund öffentlich mit dißem vnserm brief, vor allermeniglich die jn sehen oder hören lesen, das wir gegenwirtige vnserer diner vnd liebe getrewen, Clausen Knyphoff, Jorgen Stegenthin, vnd Jorgen Hansen, allen vnsern offenbaren veinden vngeshorsamen abgefallen vnderthanen vnd widerwertigen krennckung gegenwer vnd abbruch, zu wasser vnd landt zuthun, vnd zuzufügen auch gütlichen zuhandlen, vnd zubeschliessen volmechtiglich zu vnnsern capitenen verordnet vnd gesezt, etzliche erliche landsknecht vnd boszmans jn vnsern dinst antzunemen, andere mer capitin schypper, sampt allen andern notdurftig ämptern, vnd was jnen got preisz zu wasser vnd landt, an schiffen, lannden schlössern, vnd stelten zu erobierung verleihen wiert dieselben sy mit verstendigen tuglichen personen besetzen, vnd allen notdurften von vnsern wegen versorgen vnd ob der angetzaigten ainer oder mer geschossen oder geschlagen bleybe das die andern ainen andern der tauglich vnd vorstendig an desz oder der statt erwelen, vnd machen vnd jn allweg vnser vnd der vnsern bestes, nutz vnd frommen bedencken jn aller massen vnd an vnserer statt, als ob wir selbs personlich gegenwertig weren, volmechtiglich zu sezen, vnd abtusezen, vnd die furtur jrm bessten verstandt nach haben zugeprauchen vnd die also ernstlich mit vollkommen befelch gwalt, vnd macht zuthun vnd zulassen, vnwiderrufflich abgeuertiget haben, verordnen vnd sezen, demnach gemelte Clausz Knyphoff Jorgen Stegenthin, vnd Jörgen Hansen, wie vorberurth jn allen bestimpten articulen zu vnsern capitnen, vnd geben jnen des alles hiemit vnser befelch gwalt vnnd volmacht, jn craft disz vnser briefs sonder arglist vnd geferde vnd ob sy ainiger zeit, mer gwalts oder volmacht bedorffen wollen wir jnen hiemit auch so vollkommen vnd gnugsam als ob der mit gesünderten ausgedruckten Worten hier jnn begriffen stund, gegeben haben. Gereden vnd versprechen derhalben bey vnsern königlichen warden vnd waren Worten alles das vil angezaigter vnserer capitein jn disen sachen zu vnserm vnd der vnseren nutz, frommen, vnd bessten handlen zusagen geloben sich verschryben, thun vnd lassen werden das wir sollichts alles gleich als ob es durch vnser

selbs personen gescheen, gentzlich vnuerprochenlich, zustendig (vnd worer vrkunt¹ halten wollen, Des zu merer sicherhait vnd worer vrkunt, haben wir vnsere königliche jnnsigl an disen brief wissenlich hängen lassen, der gegeben ist, zu Lier jn Brabandt am montag nach Barthlomej apostolj nach Cristj vnsers lieben hern gepurt, tausendt funffhundert vnd jm xxvten jar.

Cristiern.

Elisabeth.

Bagpaa med Hans Michelssöns Haand: 1525. En copia vtaff it breff som k. mait. giffuer Claues Kniphoff Jørgen Stegetijn oc Jørgen Hanssen at handelle met hans nades fiender.

(¹) Fra [igjen udslettet.

Kong Christiern II bemyndiger Jørgen Stegentin til at anvende de i Kongens Tjeneste staaende Landsknegte efter Aftale med de ham sideordnede Kapitainer Klaus Kniphof og Jørgen Hanssøn.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1363). Levninger af Kongens bagpaa trykte Segl.

549.

1 Septbr. 1525.

Lier.

Wir Cristiern von gots gnaden der reych Denmarcken Sueden Noruegen etc. konig hertzog zw Schleszwick Holstein etc. Bekennen mit diesem vnserm offen brieff das wir jegenwertigen vnnsern capitein vnnd lieben getreuen Georgen Stegentin mit beuelh zw den erlichen landszknechten so jn vnserm dinst versamelt gefertiget also das wir jme dieweyl sie jnn vnserm dinst mit jnen allem zuhandeln vnd sich sunsten mit nicht zubemuhē verlaubnus gwalt vnd macht gegeben haben den wir jm hiemit ja crafft dytz brieffs also zuthun gegeben haben wollen doch mit dem bedingen das genanter vnser capitein sunder der andern vnserer neben sich verordenten capitein als Clausen Knypffoffs vnd Georgen Hannssen etc. rathspflēgung nichts zuhandeln oder zubeginnen sich vnderwinden desz wir vnns zwgescheen ganzlich verlassen desz zw merer sicherheyt haben wir vnser koniglich secret zw ruck dyser schryfft drucken lassen vnnd gegeben zw Lier jnn Brabant am ersten tag desz monds Septembris anno etc. xxv.^o

Kong Christiern II bekjendtgjör, at han har givet sine Kapitainer Klaus Kniphof, Jørgen Stegentin og Jørgen Hanssøn Befalingen over Landsknegtene til Vands og til Lands og udgiver en Instruction for disse med Hensyn til deres Forhold, Forpligtelser og Rettigheder, navnlig i Henseende til Byttets Deling.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1364). Med Kongens bagpaa trykte Segl.

550.

1 Septbr. 1525.

Lier.

Wir Cristiern von gots gnaden der reych Denmarcken Sueden Noruegen Wenden vnnd Gotten konig hertzogen zw Schleszwick Holstein Stormarn vnnd der Dytmarschen graue zw Oldenburg vnnd Delmanhorst. Embieten allen obristen beuelhabern auch jnn sunderhoeyt allen vnnd jtzlichen erlichen landszknechten so mit diesem vnserm brieff ersucht vnnd angelangt werden vnsern gunstigen willenn gnad vnnd alles guetes zuuorn vnnd fuegen jnen hiemit zuwissen das wir gegenwertige vnsero capitein vnnd liebe getreuen Claussen Knyphoff etc. Jorgenn Stegentin vnnd Jorgen Hannssen etc. mit vollem beuelh einen erlichen hauffen landszknecht zur sehewarts vnnd lande aller gelegenheyt nach haben zugebrauchen antzunemen abgefertiget haben vnnd die sie also samblich oder sunderlich annemen werden sollen nach jnhalt dieser bestallung wie hernachuolget gnediglich vnderhalten werden anfencklich wollen wir das vnns soliche knecht ein jarlangk zw dienen schwern desz wollen wir jtzlichem desz jars zw redlicher weysz freye lusering alls es vf kay.r mayt. kryegszschiffen gehalten wurdet die hellff von allen gefangen vnd halbe peuth nach jnhalt nachuolgender artickel zw schyff geben vnnd volgen lassen vnnd wanner wir die wiederumb zuuerlauben gedencken wollen wir sie desz viertzehen tag zuuorn vngeuerlich jm latsten monath verstendig machen dann vnnd es sach wer das wir die knecht lenger zubehalten vnd gebrauchen gesindt wern sollen sie vnns vor andern konigen fursten oder herrn so lang wir die behuff haben zudienen verpflichtet sein vnnd vnns alle samblich vnd sunderlich getreulich dienen gedachten vnseren capitein jn allen beuelhungen keinerley weysz abschlegig erscheyn auch koinen zug weder zw wasser noch zw land mit fendlein rotten noch halben rotten ainiger zeyt abschlagen so wollen wir jnen auch ob wir junnerhalb der zeyt ander kryegszuolck gebrauchen vnd jn vnsern dinst annemen wurden vnd so sie auch zw land gebraucht wie die andern gehalten dasz sie auch gehalten vnnd gebraucht werden hiemit zugesagt vnd verheyssen haben vnd sollen sich alle erlich gegen vnsern offenwarn feinden vnnd vngchorsamen abgefallen vnderthanen den Denischen Schwedischen Noruegischen etc. Holsteiner Dytmarschen Lubischen Hamburgern Wyszmarschen Stralsundischen Lunenburgern Danekern Rygern Reuelyschenn sambt allen andern jren anhangern den Wendischen vnnd sehestetten helffern vnnd helffers helffern nach allem jrem besten vermögen zw wasser vnd lande beschedigung vnnd abbruch zw thun mechtiglichen vnderwinden ertzaygen vnnd halten

sunder arglist gleych erlichen dienern zusteet auch ongeuard globen vnd schwern sambt aller schyffs ordnung vnd seherecht wie die von artickeln zw artickeln vszweyssen, vnd die nachuolgen zuhalten verpflichtet sein etc. Vnnd zum ersten sollen vnns vorgenante vnser hauptleuth zwen quartermayster auszlesen vnd kyesen vnnd die capitein neben den schyper vnnd quartermeystern guete achtung haben das altzeyt so die maltzeyt gescheen alle keller vnnd gemach zugethon vnnd widerumb bysz vff die abentmaltzeyt geschlossen bleyben nach gewonheytt vnnd weysse der alten seherecht vnnd ob got von vnsern feinden wasz breysz verlehnnet das soll man an gelegenen orten aufrichtig peuten dar sollen wir ein helfft schyps kysten vnd gueter vnd das volck die andern helfft von haben die die helfft so dem volck zukommt das volck vnder einander geleych sich das behort peuten sollen vnnd mögen auszgenommen vsz etlichem breysz das best ancker mit der besten bendigen vnd alle buchssen mit jrer zubehorung krauth vnnd were zw vnserer schyff behuff bleyben auch wasz jnn den breyszen von vitalien genomen das sol alles zw vnserer schyff not vnnd behuf bleyben. Es wer dann das die preysz mit vitalien geladen wern so soll ein helfft vnns vnnd die ander helfft dem volck zubehorn. Item wo es gescheen das vitalien vffm land gewonnen soll nyemands daruon verkauffen vnd souil wir behuffen vnnsz zukomen. Item wir wollen auch das sie alle die jhenigen so willig zw handen gan vnd gnad begern besonder die armen vnuergeweldiget bleyben lassen vnd jnen gnad ertzaygen. Item ein hauptman soll haben zwu manszbeuth von vnnsz vnnd zwu von dem gemeynen man vnnd noch eine fur seinen leyb auch von dem gemeynen man zw wasser vnnd zw lande. Vnnd die quartermayster schyffer stuerman schreyber buchsenmayster caplan pfeuffer trumenschlager vnd andere hohe notturlfliche ambler als der prophosz doppelpeuth haben sollen. Item ob vnser capitein hiernachmals etliche kryegszschyff benemen vnnd die vort bemannet wurden wasz prophith vnnd wesz damit geschycht das soll damit gethon vnnd gehalten werden gleych alsz mit denselben schyffen dar vnser capitein erstlich mit vsz geseget. Item alle kaufmanszgueter die man jn den schyffen jn den genomenen breyszen findet die sind berofft oder sunst zwischen poden verwart auch ancker tackell taw trotzen vnnd andere schyffs zubehor wie die jnn gemeynem breysz erfunden werden dar soll von dem volck nyemand abnemen oder verkauffen sunder das soll alles jnn die grossen peuth komen vnnd behörn. Item so got ein kryegszschyff von vnnsern feinden verlehnnet dar sollen diesse nachgeschryebene pylonien

zubehorig sein also das vnser capitein soll haben desz andern capiteins oder obristen so genomen clayder claynodien vnnd harnast. Item vnser schyffer desz andern schyffers clayder claynodien vnnd harnast. Item die stuerman sollen haben der andern stuerman clayder claynodien vnnd harnast. Item der hoftboszman soll haben desz andern hoftboszmansz harnast so jn der mast gefunden wurdet vnnd die ander boszman der andern boszmans clayder. Item so soll das gemein volck haben desz andern volckesz clayder wullen leyenen vnnd harnast. Item was got am land an vnsern feinden verleihnet dasz sollen vnser capitein vnnd das volck alles wesz sie erobringen die helfft parten peuten vnnd die andern helfft vnns vorbehalten auszgenommen wasz man jn brantschatzung vberkumbt dasz soll vnns allein zw komen vnnd werden das vnser capitein von vnserntwegen annemen vnd vnns vberantworten sollen. Item alle gefangene geystlich oder werntlich hohes oder niederes stands so vff dem land von vnsern feinden begryffen sollen vnns allein zukomen vnd werden vnd so die vnsern wiederumb gefangen werden wollen wir jnen fur jr gefencknusz stan nach gewonheytt desz kryegszrechten. Item jemandt aynig berofft gut offen kysten thunnen packen peuten oder secke die zugebunden schloszhafftig oder berofft er die capitein schyffer oder quartirmayster darbey komen erofft die sollen haben jr peuth verlorn vnd nach erkanthnusz desz rechtens ernstlich gestrafft werden. Item, ob jemandt sich verbruchlich vnnd vnbehorlich halten, die soll man nach erkanthnusz vnserer capitein schyffer vnnd anderer so zum rechten beschyeden tuglich vnnd vorstendig sind jnhalt alter gerechtigkeit vnnd verschulter sachen ernstlich gestrafft werden. Item keyner soll keynen bryeff vom porth desz schiffs schreyben auch keinen sunder der capitein wissen empfangen vf das meymacherey vermitteln vnd so ein meymacher erfunden dye sollen an jren leyben ernstlich gestrafft werden. Item ob jemandt von vnsern feinden dasz wiszlich gewundet wurde die soll man von dem gemaynen guth heylen lassen. Item wo ainer oder mer palgensz oder spylenszhalben gewundet wurde die sollen zurstund vszgemustert werden biszsolang die wiederumb fur kryegszleuth bestan mögen. Item wan jemandt diesen vorgeschryeben artickeln entjegen thette sollen vnser capitein dieselben vnnd damit alle andere artickel vnuerbrochlich gehalten haben wollen vnnd ob nun etwasz gebrech oder mangels hierin befunden werden möchte sollen vnser vorgenannte haubtleuth denn wir alle gwalt vnnd volmacht hiermit zuthun vnd zulassen gegeben haben bessern mindern oder mern darnach sich ein jtzlicher mag haben zurichten. desz zw merer sicherheytt haben wir vnser koniglich secret zw ruck dieser

schryfft drucken lassen vnd gegeben zw Lier jnn Brabanth am ersten tag Septembris anno etc. der mindern zal jnn funfundzwennzigsten.

Egenhændigt: Christiern.

Hr. Vincents Lunge sender Kong Frederik I med sin Kapellan Skatten af det Nordenfjeldske Norge med nøiagtig Angivelse af dens Størrelse og forklarer Vanskelighederne med dens Indkrævelse, beretter, at Klaus Kniphof og hans Følge ingen Understøttelse eller Tilhold har erholdt i Skotland, hvorfor han til Vinteren skal agte sig til Bergen, samt beder, at Kongen ikke vil tro paa hans Uvenners Angivelser uden at have hørt hans egen Forklaring.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, fasc. 6 No. 10). Brevform; Spor af udv. Forsagl. Egenhændigt. (Se Dipl. Norv. VIII No. 537 og 538).

551.

22 Septbr. 1525.

Bergenhus.

Mind ydmig plichtig tro tjeneste ethers nades kongelig mat altit tilfornn. Høgmectigste hægborn furste kereste nadige herre haffuer ieg offthe fanget ethers nades skriffwelse om then landhielp her aff riget for hwilchet ieg sthor plassz oc nød hafft haffwer siden hægborn furstes kong Kristierns orloffs skyff her i riget twenne gange ware formidelst almwens vwillighets oc genstridelses (skyld) skydendes po at kong Kristierns folch haffde høgeligen wnder mordt oc brand forbodet thennem at giffwe ethers nade noget skath eller kongelige rettighet. Tha verdes ethers nade wide at ieg dog haffwer met the beste lempen ieg vyste fanget bwth met almwen so ieg skatthen her nordenfels i mind befaling (som er halffdelin aff Noriges rige) nw po thet neste wtffanget haffwer och met største flidit i gwld sølff oc penninge som ieg ederss nade loffwide, forwenth oc forweszelet hwilchen ieg nw sender ederss nade met mind capeland oc skriffwere met hefaling at gøre ethers nade eller ho som ethers nade ther til skyocchendes vorder gode rede oc regendskaff effler clære register oc mantald for ald then deld ieg her aff riget po ethers nades vegne wppeborit haffwer. Swmmen po hues ieg ethers nade sender beleber segh twsind Rynss gyllen ijc oc xix gle lxiiij ducater oc Vngerssgyllen, xx oc 7 angeloter, xvij rosenobel, [item vj Franske kroner¹ xxiiij lacobdaler oc i fiere part st(ykke)t po en R(ynss) gyllen xxx Rynss gyllen i Skrecchenbergere, halfftemte tusind eth hundret oc xxxij lodt sølffwer met to ny sølffkanner, halffsette tusind tw hundret xliij mark och v: 8, hundret oc xx voger roskeringh oc en halff lest hualspech. Hues deel som aff skatthen ighen stander skald ethers nade vel met gwtz hielp eth andet aar fange

til gode rede, Ffich ieg nw otte dage siden skriffwelse aff Schotland lyendes hurledes Claws Kniphoff oc hans seldskaff haffde verit ther oc begert leide at biwth oc parthere hues the i søen røffuit oc taget haffde om hwilche ærinde køffmendene ved Brygen oc ieg po ethers nades vegne til Schotland skreffwet haffde. Mend strax ethers nades oc Stedernes skriffuelse tidh kom lod kongen forbiwde wnder eth hengende noger mand skwlle selie thennem enthen mad eller øld ther met rycthe kong Kristierns folch at søen ighen met v kraweler som the en parth ther i landet køfft haffde och lode ighen ligge the Tyske skyff oc mith som the i søen taget haffde. Sider ther oc xxxvj aff therres seldskaff fangne. The røffuide ijm foer met thennem aff Schotland so the tid ey ighen komme moe. Tysliges haffue the inghen frid i Hol-land. Ved ieg ey hwar the nw ere. Therres ord haffwe the flwxlade ganget at komme hid til Bergen oc ligge vynterleige, forderffwe Tyske oc setthe the Engelske her ind ighen. Ieg vil rede imod thennem thet beste ieg kandh oc inghen sla mind lid til wdhen til mind her erchebispen oc begges wore dwelig hoffmend som ieg tilffornn vel rønth haffuer oc ethers nades atwarelse oc skriffwelse vil ieg oc iche for-glemme ethers nades och Noriges krones sloth skwlle met god var-tægh oc tilsyndh wfforasket vel forwarth bliffwe ther mo ederss nade seg ganskeligen tilforlade. Kereste nadige herre haffwer ieg i Dan-mark som ethers nade vel vitterligt er mange wwenner i thet ieg vil ferdre ethers nades oc Norigis krones beste i thenne lantzende som meg berätgere, Befrycthendes at noger nw som tilffornn skald [meg^s for ethers nade forført oc besagt haffwe ther fore haffwer ieg mynne tienere po skriffter met giffwet hues andscwar til hwermans tiltald [the² po mynne vegne giffwe skwlle. Ethers nades kongelige høghet verdes til iche i noger mode formidelst wwenners awinss sein imod meg før end ieg selfwer til schwartz kommer, vgwinsteligen lade forføre, thii al ald mind hanling skald til gwtz hielp erlig wprettig oc forscwarlig were ald skycchet i ederss nades oc Noriges krones nytthe gaffn beste oc bestand i alle mode. Troskaff oc villig plictig wnderdanigh tro tjeneste skald ederss nade aff meg then stwnd liffwet winner altit met gwtz hielp beynde som ethers nades høigmectighet meg i thenne lantzende besunderligen til betroth haffwer befalendes ether nades liff siel statz oc gode wpprettige christelige regimente gwd oc sancte Oluff kongh. Datum po Bergenhws andhen dag Mathei apostoli anno dominj mdxxv.

Ethers nades kongelige

ma^s wnderdanig tro tienere

V[incenssz] L[unge.]

Udskrift: Heigmectigste heigborenn furste oc herre her Frederich met gwtz nade Dannemarks Vendes oc Gottes kong vdualt kong til Norige hartug i Sle(s)wig Holstein Stormaren oc Ditmersken greffue i Olendborg oc] Delmenhorst s[in nadigste herre].

Bagges med en anden Haand: at tacke her Vincen. for then flidt han hafuer giort om skatten [oc pa thet i kunne thes ythermere fa sølff etc. haffue i taget xxx $\frac{1}{2}$ ther som andre toge xx $\frac{1}{2}$.³ Thesligest ath han haffuer befitet sig atgore Claus Kniphoff oc rigens fiende emodt standt.

Til erchibispen at m(in) h(er)re haffuer forstandet vtj her Vincencij skriue thet handt haffuer storligen oc merkeligen giort her Vincen. helft trost oc bistantt emodt Claues Kniphoff oc andre rigens fiende oc tacke hannem ther for etc. begerendes han her epter sa troligen giøre wil etc. om thet leen han begerer for affgift etc.

(¹) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hertil. — (²) Tilskrevet over Linien. — (³) Fra [tilskrevet ovenfor med Henvisning hertil.

Hans Michelsøn sender Kong Christiern II Breve fra Lübeck og Jörgen v. Minkwitz, beretter, at han har tilskrevet Henrik v. Lit angaaende Salget af Skibet Marie og meddeler Kongen, hvad han paa anden Haand har erfaret om Slaget 7 Oktbr. mellem Hamburgerne og Klaus Kniphof, der blev fangen med henimod 30 Mand, medens Resten dræbtes; Landskneghterne vægrede sig ved at deltage i Kampen, for de fik en Maanedes Sold, og ere senere bortviste af Greven af Ostfriesland, der antages at kunne redde Fangerne, om han vil blande sig i Sagen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1525). Halvark; udv. forsegl. m. et Gemmeaftryk. (Trykt i Allens Breve og Aktet. S. 369—71).

552.

20 Oktbr. 1525.

Lier.

Nade oc friid aff gud vor fader och vor herre Jesu Christo. Kereste nadige herre verdes ethers k. mt at viide ath i dag kom ihh Lijsker bud met tesse breffue som jeg nw sender ethers nade met Greier bode, buddet som førde mig breffuen, gaff til kenne athan skulle haffue swar till bage igen aff ethers nade til her Jörgen fan Menckwiss, och tøffuer hand i Androp i fjre dage soo skall hand strax til bage igben, ther effther kand ethers nade rette seg huessom ethers nade vil scriffue met samme bud etc.

Jtem angaaende thet køp om Marijen, screff jeg strax Henric fan Lijt at tage swar aff thennom, och strax vfortøffrit scriffue ethers nade thet, huilcket jeg och troer at saa skeet er.

Jtem angaaende Claues Kniphoff, kom her vti gaar then kock som kom aff Spannien met mester Cornelio, som haffde varit i Kampen

oc hadde ther tallit met Jørgen scriffueres suend, hand siger saa, at Jørgens swend skulle haflue staat och seet ther paa huorledes thee Hamborgere offuerfuldde Claues Kniphoff vti haflwenen som hand laa met viij skib, och thess verre finge thee offuerhanden offuer hannom, men tock huor nw ther om er sandest, tock skal mand loffue tacke och ere gud, saa vell for thet onde, som fore thet gode hand lader oss skee, Hand siger at greffuen lod [then¹ Claues nock tilforne atvarne athan skulle foruare seg for fienderne och bemanne skijben tha forachtede thee theres fiender, Jeg forstaar aff samme karl, thee viij skijb som vor ij holcke ij kraffueler oc iij boijert, thesse viij skib hadde inge viije bosmend paa alle skibene, Oc Klaues Kniphoff tha hand ville haflue rijtherne ing kunde hand icke fange them vden hand ville giffuit manit sold, och thet skal others nade saa forstaa, thee ville gerne strax haflue varit anammede paa hans kost, och thient for inttet offuer søen oc Claues ville icke anamme thennom førre end vijad och veder ville foge hannom, och tha the hørde athand skulle slaass met sijenderne, tha efter thii hand icke førre anammede thennom ville thee ikke i skijbene vden hand ville giffue thennom manijtz penninge tha fick hand end ing lxxx knechte oc thennom gaff hand ʒ gilden paa handen oc skickede thennom paa thee iij skib Gallion Flegende Geijst oc paa Bartunen thesse iij skib haflue alle iij icke behollit xxx mend leffuendes Claues met hans fenner, och iij edelle mend bleffue vskadde och ere fangne thee andre bleffue døde alle, Er ock Gallion saa lack bleffuen at thee kunde icke holle henne staendes met pompen soo at hwn bliffuer ther i haflnen oc thee maa lage skøttet aff henne ihermere songe thee icke aff henne, sammeledes then Flegende Geist kom och paa grunden i samme slag oc bliffuer saa songe thee icke met thennom vden thet ene skib Bartuneren, Oc Rade Claues vor paa holcken och laa paa then vestre sø, Jeg forstaar aff samme bud at slagen skede som nw kommer paa løffuerdag xiiij dage, och stod slaget fran klokken sloo viij ing til xij sloo, Oc tha slaget vor offuerstandet sende greffuen bud vd til thennom at forfare om alle sager huor tilganget vaar tha forstaes i sandhet at paa thee iij others nades skib vor icke flere end xxx mend bleffue leffuendes.

Jtem strax slaget vor offuerstaet oc greffuen forstod at others nades folck vor nederlagt saa bød hand strax knechtene som forsamblede vore i Emden til others nades behoff at thee skulle strax fare aff hans land som thee och gjorde och droge ther aff vel ijm starcke, och Kleijne vor hofuesman fore them och thee droge til bispen aff Bremmen.

Jtem ther som greffuen vill legge seg ther vti thaa troer jeg eij andet end hand kunde vell frige the songer, effter thii thet er skeet psa hans stremme oc vti hans leijde etc. ther kom oc ingen Hamborger i land sijden thet vort skeet. Ethers k. m^t gud befalendes met sijel oc lijff. Screffuet hasteligen vti Lijre then xx dag Octobris anno mdxxv.

E. N.

villige troo thienere

Hans Mickelssen.

Udskrift: Tiil k. m^t aff Danmark sijn nadigste herre. — 1525. 1525.

(²) Fra [igjen udslettet.

Kong *Christiern II* tilskriver *Henrik van Lit*, Borger i Antwerpen, der har meddelt slette Tidender om *Klaus Kniphof*, idet han søger at trøste ham over hans lidte Tab ved Løftet om Erstatning, naar han er kommen tilbage til sine Riger.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1367).
Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

553.

22 Oktbr. 1525.

Middelburg.

Onsere gunst ende genade te voeren. Eerbaere ende voor-sienighe onse lieue bisondere. Wi hebben huwen brief ontfanghen ende onder dat ander dat ghi scriuet dat ghi van Claus Knipoff gheen goede tidinghe ontfanghen en hebt zo gheueen wi hu te kennen dat wi dat selfs zeere quaelick te vreden syn nochtans so moeten wi al dat in godts handen stellen ende voor goet neemen al dat ons godt toe scickt. Wel weetende dat hi syn godtlicke wille met ons doen moet. Ende dat ghi scriuer dat ghi daer om in grooten scaden ghecommen syt zo es ons dat leet. Ende wi en hebben oock daer van gheen proufyt also wel weeten moghet. Maer daer omme en moet ghi niet huwen moet verliesen want wi beloouen hu dat indien dat godt ons die gracie gheue in ons landt weeder omme te kommen dat wi hu sullen scadeloos houden in allen manieren so dat ghi niet hier in verliesen en sullet. Hier vp moghet ghi stoutelick al hu betrouwen stellen want wi dat houden sullen sonder eenich veranderinghe ofte mutatie. Daer mit weest gode beuoolen. Ghescreuen te Middelburg den xxijsten in Octobri jnt jaer m. d. xx. v.

Ende aengaende van den anderen saecken so en konnen wi gheen endelicke antwoorde daer vp scriuen maer morghen so sullen wi meorder bescheet naerscicken. So sult ghi oock mit den coopman

vulcommelick handelen ende die saecken concludeeren. Want van onsen haelen en salt gheen twifel hebben. Datum vt supra.

Egenhændigt: Christiern.

Udskrift: Den eersamen ende wizen Henryck van Litte burgher te Antwerpen onsen lieuen bisonderen etc.

Bagpaa med Hans Michelsøns Haand: 1525. Henric van Lijt haffuer screffuet k. mait. om onde tijdinge aff Claues Kniphoff etc. och vti thette breff scriffuer k. mait. Henric van Lijt ighen om trost paa hans forledne skade vti forlag som hand haffuer giordt Claues Kniphoff.

Erik Ugerup beklager sig for Kong Frederik I over at skulle oplade Mossedals Len til Provsten i Oslo (*Matthias Hoerø*), da han ikke er sig nogen Skyld bevidst, og beder derfor om at maatte beholde Lenet, indtil han har talt med Kongen; han skal imidlertid holde godt Opsyn ved Søsiden mod Rigens Fiender, der daglig ventes, og beder Kongen ei at fæste Lid til hans Uvenners Beretninger.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimarkiv (Norge, fasc. 6 No. 11). Brevform; udvendig forsegllet med Hr. Olaf Galdes Signet.

554.

27 Oktbr. 1525.

Oslo.

Myn ydtmiig plictuge vnderdanige oc tro thieniste ethers nades høgmectugheedt altiit redeboen tilschreeffuen met wor herre. Kiereste naadigste herre werdes atwithæ at meg war tilkommen thet ieg schulle oplathe prowsten i Oslo thet leen Mosszedall som ethers naade haffde meg gunsteligen forleent hues ieg formoder nest gudz hielp at ey haffue forbrudt wti nokre maathe tilskiudendes meg tiill gandsche Norges riiges raadt oc menige almwæ som ieg her tiill haffuer hafft befallning wtoffuer. Dog kiereste naadige herre will ieg gierne vnderdanlig altiit retlede meg effter ethers naades budb oc breeff som ieg plictug er, bedendes ethers naades høgmectighedt ydtmigeligenn, atwille werdes for gudz skyldt oc myn fælige thienniste [wndne meg¹ atbliffue met samme forne leen ind tiill thess ieg kommer ethers naade sielffue tiill ordtz tha hobess meg nest gudz hielp ethers naade schall ingen myn skyld befinde wti thess ieg haffuer kwnne wæret poa ethers naades gaffn oc beste som ieg oc szoa lenge ieg leeffuer will wære wsparindes ther tiill liiff mackt oc all welfardt. Kiereste naadige herre werdes atgiffue meg her gode swar poa ieg will flictiligen arbeide natt oc dag poa ethers naades oc riigens gaffn oc bestandt oc effter landszens leiligheedt maa ieg dagligen holde gott dwgeligt folck for ethers naades oc riigens fiender som dagligen er befryctendes fore,

beszönderligen wdt wed siösiiden som ieg wti ethers naades befallning skicket ör. Oc beder ieg ethers naade atwille werdes ey lathe meg besiges for ethers naade føre end ieg kommer sielff tilstedhæ tha hobes meg nest gudz hielp ey annet huos meg befindes skall end som besuarligt kand wære. Her met ethers nåades høgmechtigheedz liiff sieell oc stæet gud almectigste oc sancto Oluff konnung befalendes euinneligen. Schreeffuet i Oslo sanctorum Symonis et Iude apostolorum afften aar etc. mdxxv.

Ethers naades k: maitz.

ydtmig oc tro thiener

Erich Vggerup.

Udskrift: Høgborenn oc høgmectugste første oc herre her Frederich met gudz naade Danmarchs Vendes oc Gottes konnung wdтуald konnung till Norrig hertug i Sleszuiigh Holstenn Stormaren oc Dytmerschen græffue i Oldenborg oc Delmenhorst siin kiæreste naadige herre ydtmigeligen.

(1) Fra [tilskrevet over Linien med Henvisning hid.

Kong Christiern II beder Henrik v. Lit i Forening med Hans Michelsen at forhandle med Jörgen Stegentin om forskjellige Anliggender; hvis de maatte være af en anden Mening end Kongen, skulle de underrette ham derom, og Jörgen Stegentin skal da, indtil der kommer nærmere Besked, ikke benytte Anbefalingskrivelsen til Greven (af Ostfriesland).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1368). Brevform; udvendig forsejlet med Kongens Ringsignet.

555.

30 Oktbr. 1525.

Middelburg.

Christiern van gots gnaden tho Dennemarken etc.
koningk hertug to Sleswigk oc to Holsten etc.

Vnse sunderge gunst tovern. Leue Hinrik wy hebben itzundes vnsem leuen getruwen Jorgen Stegentyn befallen myt jw vnd Hans Mychelsen to vnder reden etlicher dinge halwen so vorkofft is edder och noch torstede moege syn. Wat jw beyden dar jnne gudt dunket, dar na sall he sych richten vnd syn beste dar by doen jn macht eyner credentie den wy eme an den grewen medegewen hebben. Dunket jw ock ander meninge bether syn, dan he jw vorgewen wert, so schriwet vns dar vmme eigentlich to vnd dat he alsdenne myt der credentie vnd befeelch berouwen late, so lange he van vnsz wyder bo-scheyt kryge wes jw gut dunket vnd to willen is willen wy gerne

doen. Datum Middelburgh des mondages negest fore omnium sanctorum anno etc. mdxxv vnder vnsem signet.

Egenhændigt: Christiern.

Udskrift: An dem ersamen vnsem leuen besundern Hinrik van Lijt tot Antwerpen.

Bagpas med Hans Michelsøns Haand: 1525. K. mait. scriffuer Henric van Lijt om noget erinde at raatslage vti met Jørgen Stegelijn.

Kong Christiern II takker Junker Balthasar af Esens for den Hjælp, han allerede har ydet hans Folk, og beder ham fremdeles at bistaa Jørgen Stegentin med Raad og Daad.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1369). Halvark med Løvninger af udvendig Forsegling (Kongens store Segl.)

556.

30 Oktbr. 1525.

Middelburg.

Cristiern von gotz gnaden der reich
Denmarken, Schweden, Norwegen etc. könig etc.

Vnnsern grusz, vnnd was wir sonnst mer liebs vnnd gutz vermugen, beuor, Edler vnnd wolgeborner lieben ohaim, Wir werden von vnnsernn lieben getrewen Jørgen Stegentin, bericht, wie jr euch, vns zu wolgefallen in annemung ellicher vnserer kriegsleut vff sein Stegentins, vnnd annderer vnserer befelchhaber ansuchen, ganntz gutwillig ertzaigt vnd bewisen hapt, die angetzaigten knecht, etlich tag, in ewern lanndt, zu beswerung ewer armen leut, ennthalten, des wir euch dann also gutwillig geschehen, sondern dannck sagen, Begern nochmals hierauff an euch, als vnsern lieben ohaim, jr wölt gedachten Jørgen Stegentin, vmb vnsernt willen, jn allem dem er ewer behuoft, hilfflich vnd beretlich sein, wöllen wir das, wann got der allmechtig vnser sach in ander gestalt bessert, gegen euch, als vnnserm lieben ohaim, dem wir sonnst von blut, verwannt, alles gutz pflichtig sein, jn allem guten, vnnergessen haben, vnd verschulden. Datum Mittelburg jn Seelandt montags von aller hailigen tag anno etc. xxvten.

Egenhændigt: Christiern.

Udskrift: Deme eddelen vnd wolgeboren juncker Baltazar heren to Bezens Witmunde vnd Stedestorp vnsem leuen ohme.

Hans Michelssøn tilskrifer Kong *Christiern II* angaaende Betalingen af *Klaus Kniphofs* Gjæld til *Henrik van Lit*, der ikke for Tiden tør vedgaa dette Forhold, hvorfor *Klaus's* i *Friesland* efterladte Gode maa anvendes og forblive der indtil videre; han giver derhos Kongen forskjellige Raad og Oplysninger i Anledning af Salget af Orlogsskibet *Marie* og underretter ham om *Herman Polles* og *Jörgen Stegentins* Ønske om at drage til *Lifland*, hvis det af Kongen påstænkte Tog ikke kommer istand.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1527). Halvark; udvendig forsejlet med et Gemmeaftryk.

557.

5 Novbr. 1525.

Antwerpen.

Benediit vare gud, vor herres Jesu Christi fader, som er en fader aff barmhertighet och *ind gud aff hwilcken ald trøst kommer, som oss trøster vti ald vor bedrøuelse.

Alder kereste nadige herre verdes ethers k. mait. at viide at Jørgen Stegetin kom hiid til meg och Henric fan Lijt, met ethers nades scriffuelse then fierde dag Nouembris, oc haffue ther vti vel forstaat ethers nades gode mening, at thee som Claues Kniphoff voer skyldig, at thee motte worde betalde aff thet gods som er vti Fresland hoss greffuen etc. Thaa torff Henric thet ej gøre staende hans sag som nw staar, at obenbare for noghen at Claues bliffuer hannom skildig, men vil settet i guds hender om anderledes kand worde skicket oc saa gaff jeg oc Jørgen for raad athan skulle icke anderledes holde greffuen fore vthen at hans vndersate som Claues vor skyldig motte ther aff betallis, och thet som offuer er motte holdes til stede, til ethers nades sag kunde komme til en anden bestand.

Jtem angaaende Marien scriffuer mester Melchior at købmennen haffue selfue varet hoss frue Margrete oc songet forloff, men thee ere icke end nw komne hiid til bage ighen strax thee komme skulle thee fare tiid och anammen, saa viid jeg vel at betallingen bliffuer och strax ther effther reede.

Jtem thennom skal inttet mere antwordes met Marien end som thee beseet haffue aff tackel och thwg segel oc redskab, men er ther noget ithermere tackel eller towff som thee icke seet haffue, thaa tarff ethers nade thet icke lade leffuerere saa siger meg Henric fan Lijt athan met them er offuer ens om then del som thee beseet haffue.

Jtem angaaende then vmkost som ethers nade haffuer ladet giort paa dæcken Marien at sette, ville vii handle om, men ther som thee ville icke lade finde them skellige etc. thaa kand ethers nade lade thet bestyre hoss herren aff Fere at effther thii hand haffuer vndt ethers nade then dücke steed, och saa athand haffuer ladet thet bekoste ethers

nade til gode, och ther som thee ville bruget thaå skulle the gifue herren aff Fere sodanne vmkost ighen, som hand ther om giort haffuer til ethers nades beste, thette lemppe faller best om thee icke ville gifue villigen ighen then vnkost.

Item jeg forstaar Hermen Polle vil i Liffland ther bliffuer seide emellom hoffmesteren aff Pryssen oc thee Lifflander, Jeg forstor vel hemmeligen aff andre som ther om en forfarenhed haffue at Jørgen Stegetin, och Hermen skulle bode ville drage ther heden, ther som ethers nades tog, icke kand skee efter ethers nades villiie thaå haffuer ethers nade best at lade them fare, at thee icke skulle ligge lenger paa ethers nades vnkoste oc besuaringe. Ethers nade maa oc viide jeg kunde ingelunde opholde Hermen Polle lenger, men hand ville self til ethers nade, oc motte jeg lone hannom v gilden. Ethers nades hogmectighet gud beslendes screffuet hasteligen i Androp then v dag Nouembris anno mdxxv.

B. k. maitis

villige

Hans Mickelssen.

Udskrift: Tiil k. mait. aff Danmarck sijn nadige herre. Med andet Blæk: 1525.

Hans Erikssøn, Høvedsmand paa Baahus, underretter Kong Fredrik I om, at Besætningerne paa Peter van Høll og den sorte Jagt, som endnu 18 Oktbr. laa ved Flekkerø paa Agdesiden, ere misforøiede og indbyrdes uenige, samt anholder om, at et Sogn i Baahus Len, der havde et af Dronning Margrete meddelt Privilegiebrev, som nu er bortkommet, maa erholde Stadfæstelse derpaa, hvilket Kong Christiern havde lovet.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, fasc. 6 No. 12). Brevform; Spor af udvendig Forsøgling.

558.

15 Novbr. 1525.

Baahus.

Min ydmygeliige underdanlige plictuge tro tieniste, ethers naades høffmectughett altiit forsentth mett vorherræ. Høgboren førsthæ kereste naaduge herræ verdes ethers naades høgmectugheth ath viidhæ ath Pether fan Høll then sorthæ iackt loge nu Luce euangeliste vedt Auett siden vdi en haffn som hether Fleckerøe, ocsagdæ the som voræ faangen aff fornæ Pether fan Høll, ath ther er stoer tuædrat i mellom them, oc størsthæ parten vnare gernæ ther fran, kunne the komme vdi landt, oc giiffue the allæ skyllen paa nogre som komme tiill them i theres koyer om natten oc nøddæ them enten ath fellige them, eller

the viillæ huggæ them for bordt, oc sie the oc ath Jens scriffuer sagdæ ath konungh Christiern loffuedæ hannom viijc Rinskæ g(ylle)nn ath han skullæ enten brendæ the v skiiff som loge for Kyøffnehavn eller forkommæ them mett nogher andhen liist, kereste naaduge herræ, som ethers naade screff meg tiill om noget tømmer, mo ethers naade verdes att viide ath ther liigghe en kirkæ sogen her vdi Bahuss læn, och haffde the drotning Margretes breff, att the skullæ aarliigæ aarss giiffuæ tiill Bahuss vij tunner smør oc viij march penninge, oc ther tiill mett gæræ en hielp tømmer tiill slottens bygning naar behoff gøres oc ær tett slottiidt inttet tiill skadæ, keræ naaduge herræ mo ethers naade verdes att viidæ ath samme breff som the haffdæ aff drotning Marg(r)ethe, er them forkommet, oc haffdæ konning Christiern loffuitt them siitt breff att the skullæ nydæ samme sæmmæ, oc finge the inttett aff tetth, keræ naadiige herræ, eræ the fattuge mendt storliigen begærendes ath ethers naade viillæ giiffuæ them ethers naades breff, ath the mottæ nydæ samme sæmmæ effther drotning Margretes breffz lydelssæ, ath the oc theres efftherkommeræ molte nydæ tett tiill euigh tiidt, Tha viillæ the giiffuæ ethers naade, xx tytter eghæ tømmer, xij alnæ langt, oc ethers naade viillæ verdes ath byude megh tiill, ethers naades viilyæ her vdi huor ieg skall skickæ megh, meth samme bønnen paa ethers naades vegne, voræ tett ethers naades viilyæ, ath ethers naade viillæ haffue samme tømmer, ath ethers naade viillæ skickæ breffuitt tiill ethers naades embetzmand her Mauris Ipsenn paa Kiøffnehavn jegh viill skickæ ethers naade samme tømmer tiill Kiøffnehavn tett aller førstæ iegh kan, kereste naaduge herræ, er her ingen anden tiendæ j tenne landtz endæ som ieg kan scriffuæ ethers naadæ tiill paa tenne tiidt, kereste naaduge herræ, j huess modæ som iegh kan væræ paa ethers naades gaffn, bestæ och bystandt, mett liiff oc mack, skall ethers naades høgmectughet altiidt finnæ megh veluilliig, Ethers naades høgmectughelt ten *alctmectigste gud oc sancij Olaaff konning befalendes tiill euig tiidt, Ex Bahuss feria 4ta post Martinj episcopi et confessoris anno dominij, mdxxy:

Ethers naades høgmectughetz ydmiige tro tienere

Hans Erickssenn.

Udskrift: Høgboren førstæ oc mectug herræ, herræ Ffderick mett gudtz naade, Danmarks Vendes oc Gottes konning, vdualdt konning tiill Norge, hertug vtj Slesuig Holstenn Stormæren oc Dytmersken, greffuæ i Oldenborg oc Delmenhorst, sin kereste naaduge herræ:

Wilhelm Franck melder Kong *Christiern II* Ankomsten af en Skipper, der var med Skipper *Gregers* at tage Dr. *Vincent's Luges* Skib, og som siden har været paa *Klaus Kniphofs* Skib *Gallion*, over hvilket han ogsaa har havt Befalingen efter Skipper *Joachim*; han raader Kongen at kjøbe en Jagt, som han selv vil føre paa et Tog, hvilket han tilraader at lade gjøre, medens der endnu er Folk nok at faa.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1782).
Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

559.

31 Decbr. 1525.¹

Lier.

Min ydmudich trow teinst for sent med gud. Kære nodigste herre mo Eder Konniglich Maistat werdis till ad høre ad hær ær ein schipper kommen med noget bosmein som haffue været oppo Galionn thenne schipper war med schipper Gregers adtage doctor Vicencius schiff och sin har hain waret oppo Gallion och noget thyt war hain schipper oppon sin schipper Jochim kom fran Galion etc. Kæreste nodigste herre Eder Konniglich .M. ar well witterlich ad jech taledo [till eder² .K. M. om theinne jacht som ligger vdy Seland will Eder .K. M. kœue theinne samme jacht nu haffuer Eder Konniglich .M. sturmein och bosmein nock och Eder .K. M. kunde fo bosmein nock loffue de hen sin fo wy jnngen nor the ære bort huret och .E. K. M. kunde fo bud till Peter van Hull och wy kunde forwerue it gott schiff med jachten jegh will gern woge min hals oppon for eder .K. M. schuld och jech hoffues ad mole thennum inn som the haffue molet vd etc. will Eder .Ko. M. begunde nogit tha æret potidenn for ende ander komme vud. Eder .K. M. haffuer før spillt mer penninge then tiase ær och minne war wært will Eder .K. M. begunde nogit so beder jech Eder .K. M. will jngen lade thet for sto. Her med Eder Konniglich Maistat gud beffalendes. Datum Lyre nuors afften anno domini 1526.¹

Eders Konninglich Maistat

trow teiner

Wilh(e)lm Franck.

Udskrift: Hochborn furste her Christiern Danmarckis Swerigis Norigis Wendis oc Gottis konnung hertig vdy Sleswig Holsten Stormarn vdy Ditmarsken greue vdy Oldenborch och Delmenhorst etc.

(¹) Aaret regnet fra Juledag. — (²) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Hr. *Olaf Galde*, Statholder søndensfjelds og Høvedsmand paa Akershus, meddelor ærlig og velbyrdig *Svend Oluf Soort* Leidebrev til at besøge Hr. *Henrik Krummediges* Gods søndensfjelds for at indkræve Landskyld og anden Rettighed, dog *Brunlag* Gaard og Gods samt en Gaard i Tunsberg undtagne, under Forudsætning af at han ikke driver Underhandlinger med Almuen.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Med bagpaa trykt Segl. (Trykt i Dän. Mag. 3 R. 2 B. S. 269—70).

560.

2 Januar 1526.

Akershus.

Jeg Oluff Galde ridder kongelige maiestaetz staetholder sønnendfieltz oc høffuitzmand paa Akerszhus gjør alle vitterlicth at jeg hæffuer loffuet oc tiilsagtt oc nu met thette mitt obnebreeff loffuer oc tiilsiger erlig oc welbiirdug suend Oluff Sworith en frij cristelig szecker leydhe atholde hannom wbrødeligh oc fast for meg oc alle them som meg ænrørendes eræ wed myn ære cristelige troo oc loffue foruten all argelist oc nyefundht wtj nokre maathe i szaa maathe at han maa frij och wbehindret fare wtaff oc tiill szo meget goetz som her Henrich Krummedigæ sager her sønnendfieltz oc *vtdkræffue oc opbære landzschyldt oc all annen rettigheedt aff forne goetzs wnderlaget Brunlagh oc allt Brunlags goetz oc en gaardt wti Tonsbergh som kiøbmendene wti boo oc dog met szo skieell at forne Oluff Sworith ey handler hiemmelig eller obenbarlig met breeff eller annen list met almwgenn wti forne Brunlags leen oc ey helder met nokre andre som meg eller Norges riiges raadht kand komme wnder egne igien etc. Tiill ytermere vissenn oc bethre forwaringh trycker ieg mitt jndszegell a ryggenn paa thette breeff. Giffuet paa forne Akerszhus anden nyttarss dag aar etc. mdxx sexto.

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Olleff Galles leyde tiil Olleff Sorth.

Kong *Gustav I* af Sverige beder Hr. *Henrik Krummedige* om ikke at gjøre *Nils Krummes* Enke og Børn nogen Hinder paa deres Gods i Norge men at rette sig efter den mellem Rigerne bestaaende Overenskomst, hvis ikke fremmede Adelsmænds Gods i Sverige skal blive behandlet paa samme Maade.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forsegllet.

561.

22 Februar 1526.

Nylöddöse.

Göstaff mett guds naade Suerges
och Göttes etc. wthualldh konnungh.

Vor synnerlige gunsth alltid tillförn etc. kere her Henrich wj haffue förstaath atj göre oss elschelige hustrv *Seestredh Niells Krommes efterleffuerska, hues siell gud nade och hennes barn nogith förhald och hinder paa teres gotz i Norgie ther them mett retthe tillfalsnæ ære, begære wj atj eder siellffue ther wtjnnan retthe wele effter then wenligh handell och contract som emellan riken giordh ær, och ecke göre them nogith ytermere förhaldh ther paa, saa framth at the godemen som nogith gotz haffue her i Suergie ecke scall bliffwe them förholdith igen. Begære wj her wtjnnan ederth swar. Eder her mett gud befalendes. Giffueth i wor stad Nyelösiö torsdagen nest för Reminiscere anno etc. mdxxvj nostro sub secreto.

Udskrift: Erligh welburdigh man och strenge riddare her Henrich Kromediche gunsthligha etc.

Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Kongh Gyste.

Hr. *Thure Jensen* (af tre Roser) tilskriver Hr. *Vincent Lunge* angaaende sit Jordegods i Norge, som han forlanger at komme i Besiddelse af i Henshold til *Malmörecessen*; hvis dette ikke sker, agter han at klage til begge Rigers Konger.

Efter Orig p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1835). Halvark, udvendig forseglet med Ringsignet.

562.

5 Marts 1526.

Lindholm.

Venligh kierlige helssen altiid försendt met vor herre. Kiere her Wincentius godhe wen som y scriffue at y haffue bisatth mitth lange, haffdhe i giørtth som en godh mand och strax wnderuist mitth budh Per scriffuere tha han kom till etther tha haffdhe thet icky giørdes hanom behoff then langhe resse han giørdhe tisligest then store kost och teringh till forgieffes. Teckes etther selfue besindhe eder och fwlt giøre høgborne førstes konungs Frederiks breff effther then recess som giørtth war i Malmø bodhe om thenne sagh tisligest om Giedzke och flere gotz motthe kommæ mek obehinderetth till handhe som hans nades breff wduisser ath the icky bliffue for actthet som her till skedth. Tectthes mek raadelicth wære for manghe handhe sagher skill. Huar icky saa skeer nøduges iak ath klage then sagh och flere for høgborne førsther etc. aff tisse twendhe righe som sadanne contra(c)th samtyckt

och befeuit haffuer thet alle erlighe mend och godhe quiner nywden-
des ær i tisse twende righe obehindrett vtthen jak thet iak icky formott
haffdhe æller forskillet aff etther eller nogher i then landzendhe, her
om begerer jak etthers godhe swar hualth jak skall retthe mek efter
her met etther gud befallendes. Screffuit paa min gordh Linholm
quinta die Marcii anno domini mdxxvj.^o

Twre
Jensson ridder.

Udskrift: Erligh velburdighe mand och strenghe ridder her Win-
centius hœnitzman paa Berghenhuss kierlighen sendes thette breff.

Kong Frederik I beder Erkebiskop Olaf (*Engelbrektssøn*) at paatage sig
Værgemaalet for Fru Ingerd (*Erlendsdatter*), Hr. Arild Kanes Enke, da
hendes rette Lagværge, Hr. Otte Holgerssøn (*Rosenkrantz*), er død og hans
Børn umyndige; Kongen tager derhos hende og hendes Gods under sin Be-
skyttelse og beder Erkebispnen i Tilfælde af hendes Død at tage hendes Gods
til sig, indtil det kan afgjøres, hvem der ere hendes rette Arvinger.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1787). Brevform;
udvendig forseglet med Kongens mindre Segl.

563.

20 Juni 1526.

Kjøbenhavn.

Fredericus dei gratia Danorum Sclauorum Gotorumque rex electus
jn regem Noruegie dux Slesuicensis Holsatie Stormarie ac
Ditmertie comes jn Oldenborgh etc.

Premissa reuerentia cum nostro sincero fauore: Kiære herre
ock fader som vij formude att ether vell vittherligt er att oss elske-
lige her Otte Holgerszen riddere vor tro mand ock raad er nogen tiid
siden forleden død ock affgangen som vor oss elskelige fru Ingers
Arild Kanes rette lage verghe oc hans børn som ephther hannwm leffue
eræ faderløsse oc moderløsse oc szo hwn ingen hielp eller trøst kand
haffue aff thennom tiill att forsuaere henne eller hendis goedz ock vij
aff tend tiillnegen som vij haffue tiill forne her Otte Holgerszens børn
for tend stoore trooskab som hand oss oc vore riiger bewiist haffuer
haffue vij tagett forne frue Jnger oc ald hennes goedtz rørendis oc
vrørendis vtj vor besynderlig beskytning oc beskermelsze. Thij bethe
vij ether kierligen atj for thenne vor bøn oc scriffuelsze skyld ville
lage oc annammæ forne fru Jnger oc aldt hennes goedtz rørendis oc
vrørendis vnder etthers vergemoll vtj alle mode som vij self person-
ligen tiillstedæ vore oc ther som forne Jnger døde oc affginge atj tha
ville annammæ hindis goedts tiill ether oc holde thett forne Otte Hol-
gerszens børn tiill gode som en goed vergæ ock ther som noger ander

kende thennom ther noger rett tiill engten paa arffues vegnæ eller i andre mode, atj dog ville thett beholle hoes ether tiill szo lange the paa begge sider haffuæ værett i rette fore oss oc vortt elskelige riigers raad ther om. Ther mett giøre j oss besynderligen tiill vilgæ oc ville thett kierligen mett synderlig gwnst oc nade mett ether forskyldæ. Jn Christo valetæ. Ex castro nostro Haffnensi feria quarta proxima post festum sanctorum Vitj et Modestj martirum anno etc. mdxxvj nostro sub signeto.

Udakrift: Reuerendissimo jn Christo patry domino Olauo: ecclesie metropolitane Nidrosiensis archiepiscopo nobis sincere dilecto.
Bagpaa med Erkebispens(?) Heand: vm frw Jngegerd Erlens dotter.

Hans Michelssøn tilskriver Kong *Christiern II* angaaende de fra ham modtagne Breve, om Udbetalingen af Kongens Pension og Kvitteringerne derfor, om vigtige Papirer, fundne paa *Peiter van Hølle*, og hvilke Dr. *Alexander Kingorne* har sendt fra Skotland, om Besætningen paa det nævnte Skib, som han ikke længer kan beholde hos sig, om Fru *Margretes* Fremgangsmaade mod *Henrik v. Lit* og dem, der ville yde Kongen Hjælp til sin Restitution, hvortil dog nogle Kjøbmænd ere villige, naar de først høre, at han for Alvor har begyndt paa sit Foretagende, samt endelig om *Landsknegtene*, der skulle være gaaede i fremmed Tjeneste.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1911). Brevform; med Spor af udvendig Forsegling.

564.

22 Juni 1526.

Antwerpen.

Hogborne første nadige herre. Myn ødmøge vnderdanige villige troo thieneste altiid forschreffuen met vor herre. Kereste nadige (herre) verdes ethers nade at viide jegh haffuer screffuit ethers nade iiij breff inghollende ald then legelighet som her paa ferdome er, it met Greger bode, it met Tysske Hans scriffuere, it met Jens Perssen oc Per Falster, och it met hertug Henric(s) skriffuere aff Brunssuig oc siden Jørgen Hanssen var hoss meg paa ethers nades vegne haffuer jeg ingen scriffuelsse eller bud fonget fran ethers nade vden ij breffue it meth Gynttber berchmester och siden ith breff i samme verffue screffuit i Hwittenberg then xxij dag Aprilis, ther efter haffuer jeg huercken bud eller scriffuelsse fonget fran ethers nade, Jeg haffuer och sendt tiill ethers nade twenne quittancier paa ethers nades pension som ethers nade skulle verdes at vnderskriffue och nw sender jeg ethers nade och j quittancie aff thenne manith Junio at vndertegne, och at sende migh thennom saa til hande met ith visth bud, jeg fonger ellers inge penninge aff ethers nades pension om maneden szom ieg til forne haffuer

skreffuit ethers nade ald besked ther om huadsom thee mig swarit haffue paa then fulle macht som ethers nade haffuer giffuit mester Gotskalch och meg. Jtem sender jeg til ethers nade nogre vtskreffne copier paa thee recesser som the Lybske och thee Danske emellom gjorde ere som vore paa Peither fan Hølle hwilcke doctor Alexander haffuer forskicket hiid aff Skotlandt till ethers nade, met hans egen skriuelsse ther hoss och inghen ithermere skriuelsse, huilcken hans scriffuelsse jeg och sender til ethers nade met samme copier, som ethers nade mægit profiteligt er ath lade offuersee. Jtem jeghaffuer hollit en stoor dell aff Peiter fan Hølles skibfolch vti koth siden [posske¹, och steds haffde forhøbet och fortroset at jeg nager vegh skulle kundee forseedt thennom til szøen ighen, nw kand jeg ingensteds bekommit thii nades jeg til at lade thennom gaa och forsee thennom selfue til gud forseer thet anderledes.

Jtem huorledes frue Margrete screff til thee Busskener guds le-gommes dagh ethers nade angaendes [om² ingen bestand at gøre til orlog vnder forlust lyff och godz. Jtem sammeledes huorledes Henric van Lyt bleff om løffuerdagen ther nest efter greben paa børssen och sath i fengzsel paa lyff oc godtz fortabelsse oc motte inghen borgen nyde, och bleff szoo siddende vti xiiij dage, och huorledes jeg skickede mester Melchior til frue Margrete ther om, och lod henne formane och paamynde huorledes Henric van Lyt om Klaffues Kniphoffes sagh vor mede ingtagen och fordragen vti then composicion som ethers nade oc henne emellom bleff giordt vti Lyre, och hun ther om screff radet till i Androp then xij dagen Marcij met her Hans herhold, at thee paa key. maits. vegne inttet skulle procedere emod Henric van Lyt vti then sag etc. som jeg ther om ithermere haffuer vnderuisit her electo [met² at vnderuise ethers nade end jeg skriffue kand paa thenne tiid thii thet faller for langt at skriffue, oc Henric maa icke nyde ethers nades contracte oc forligelsse, men skall nw stande til rette ighen paa thet ny, oc talle hannom til pro crimine lesse maiestatis ath haffue giordt emodt hans forbud, thette vore vel en kostelig nøttelig sag for ethers nade, at thee nw selfue opbryde thee forligte sager som ethers nade er med breff oc szegel tilsagde och forligte etc.

Jtem jeg kand inttet andet rettelligen at forstaa vt aff Henric van Lilles sag athan soo honligen myt i thette staende marcket om mid-dagen paa børssen, greb hannom cancelleren aff Braband paa lyff oc godz och ingen borgen at nyde etc. Thenne honhed er hannom soo obenbarligen skeet for ethers nades skyld, at alle andre køpmen skulle beszee thennom vti en speegel ved hannom at inghen skall her efter

fordriste seg at gøre ethers nade nogen hielp eller bestandt for vden theris consentte aff hoffet, thet samme forklarer vel ther om theres forbudz breff skreffuit til Busk guds legommesdag som jeg ther om noch haffuer vnderuist her electum, strax jeg fonger visse bud eller skriffuelssse fran ethers nade ther effter vil jeg rette meg, her ere nogre køpmen som haffue loffuit oc tilsagt meg hielp oc trøst at gøre ethers nade til sijn restitution, men thet er mig icke møgeligt at fonge swmmen at viide aff thennom huor møgit oc huor stoor førre end thee visseligen høre oc forstaa at ethers nade er paa toget met rytherne, here er ingen visse tidinge at nogen kand sige huorsom ethers nade er, om knechtene gaar her for tidinge at hertugen aff Gelleren skal haffue knechtene somme sige hertugen aff Brunsuig skal haffue anammit thennom til key. mait. hand at straffe thet Lwteriansske folck met, inttet vist haffue thee end nw huercken i hoffet eller i thesse lande, huemsom thenne forsamblinge aff landzknechte skal komme til hande etc. her met ethers nades stadt met lyff och siel befallit vti guds hender, oc Jesu Christi nade vare met ether. screffuit i Androp then xxij dag Junij anno domini mdxxvj.

E. k. mait.

villige thienere

Hans Mickelssen.

Udskrift: Tiil k. mail. aff Danmarck sijn nadige herre.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Fra [igjen udslettet.

Kong Frederik I beder Hr. Henrik Krummedige at kommandere Artilleriet paa det Tog, han agter at lade gjøre mod Hr. Söfren Nordby; naar dette er bragt til en god Ende, vil Kongen skaffe ham Ret over dem, der forholde ham hans Len og Indtægter (i Norge).

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udv. forsegl. (Ufuldstændigt trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 272—73 No. 95. a.)

565.

6 August 1526.

Kjöbenhavn.

Ffderick mett guds naade Danmarckis Wendis oc Gottis koning wtuold konning till Norge hertug i Slesuick Holstenn Stormarnn oc Dit. etc.

Vor sönnderlig gunst tilfornn. kiere her Hennrick wider at wii nu achte att ladhe straffe her Söffrin Norby for thennd wlydughet hannd haffuer manigfoldeligen giortt oc bewist emod oss wore riiger tilhenngere oc forwannte. Thii bethe wij etther kerligen athii wilel

paa samme tog [wille¹ beschieke oc regiere wort skytt ligeruissz som i giorde for wor stad Lund emod forne her Soffrin Norby her giøre i oss sönnderligenn till willie mett oc forskildet giernne oc nar thette er kommen till en god ende mett forne her Soffrin Norby tha wille wii hielpe etther till retthe (som i tidt oc offthe haffue wæret begerendis aff oss) offuer thennom som holle etther etthers leen oc rennthe for saa i oss tacke skulle. kiere her Hennrick wider oc rammer oc wider wortt gaffn oc besthe i alle mode som wii etther fuldkomeliggenn tiltro wii wille thet mett sönnderlig gunst oc naade alletid kerligen mett etther forskyldø. Befalindis etther gud. Schreffuett paa wortt slott Kiöpnnehaffnn mandagenn nest effther sanctj Petri ad vincula dag aar etc. mdxxvj wnnder wortt signett.

Udskrift: Ossz elskelige herre Hennrick Krumdige
ritther wor manndh ock raadth.

(¹) Igjen udslettet.

Hr. *Thure Jensøn (af tre Roser)* lover Erkebiskop *Olaf*, at han og det øvrige svenske Rigsråd skulle gaa i Forbøn hos Kongen for *M. Knut (Erikssøn)*, naaget hans store Forseelse er beviist, samt beder Erkebispens paaase hans Tarn som Arving efter Fru *Ingegerd (Erlendsdatter)* og tage Godset efter hende, som Fru *Ingegerd Ottensdatter* og Dr. *Vincentius (Lange)* imod Kong *Frederiks* Brev have bemægtiget sig, i sin Forvaring indtil Slutningen af den Proces, han vil anlægge mod dem, idet han vil tage Kongens Stevning over dem til at møde 2 Februar (1527) i Oslo, hvor ogsaa Erkebispens anmodes om at indfinde sig.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1836). Halvark m. Spor af udv. Forsegl. (Trykt i Saml. t. d. n. Folke Spr. og Hist. I S. 499—501).

566.

10 August 1526.

Stockholm.

Venliigh ok kierliig helssen nw oc altid førsent met vor herre. Kiere verdighe herra gode obekende ven. Som edher nade begierer ok scriffuer at iak før edher nades bøn skiild ville tale mesther Knwtz bestha at han motte faa vor kiereste nadigste herres vilie och venskap. So haffuer iak begaat met tisse verdighe fædher strenge ridder ok erlige gode mend at the før edher nades scriffuelsse och bøn skiild ære alle veluilige at thale hans bestha och er hans brwt saa stor oc oppenbarlige beuises met hans engne breff ok handscript at honum er inghen reddingh vthen han niwtør ther tiil serdeles gwdz nade ok edher nades scriffuelsse tiil gode som thenne breffuisare edher nade ytermere wnderuise kand. Kiere verdighe herra iak haffuer forstat j edher nades breff min som (o: son) messther Jøren tilscreffuet at then erliig gode quinne frv Ingegerd min frencka er aff lidhen hues siel

gwd nade ok docther Vintencius haffuer j mot hennes vilie ok ytersta begere annammet al dhen del hon atthe som meg er efther Noriges lagh rettelige til fallit och edher nade ok verdighe fadher biscop Olaff j Berghen antwordhet ok befalet var at gømme ok holle tiil troer handt tiil rette arfwinge komme ok j part geffwes j gwdz ære før henna siel efther begges edhers fadherlige skøn ok radt som [til¹ testamentarij vtkaaredt vaare efther som testaments breffuit vtuisser, so kenne gwd meg sker stor ofuerwoldt bade j the motte teslikes om Giiske etc. godz oc landgille som iak haffuer høgborne førstes konung Fredrigs breff ok segyl vppa vtgeffuit j Malmø. Ther fore bedher iak edher nade ytmygelige ville verdes eske samme godz pa mijne vengna ok ther [pa¹ giffue verdige fadher biscop Oluff ok *lagmadnen j Berghen befaling met edher nades breff at tiltala ok begere aff doctor Vincentius alletho løssøre han efther frw Ingegerd annammet haffuer motte komme edher nade til hande j god førwaringh saa lenge wj bliffue atskilde, tiil Trandem, kan thet icke saa begaass at edher nade ville tha finne ther annen rad oc lempe tiil som min store tro er, Jak acther nw strax haffue mit bwd tiil høgborne første konung Fredrigh oc klaghe thet offuerwoldt meg sket er mot hans nades breff oc tagha hans nades stempningh offuer frw Ingegerd Oltes dotther ok docter Vincentius at the mote skule j Osslo purificacionis oc sware meg j rette hues del iak haffuer them tiltala, ydmykelige begerendes edher nade ville verdes omake siigh tiil samme benempd tiid tiil Osslo och vare meg oc myne søner behelpeliig j alle motte at meg motte vedherfares lagh ok reth thet viil iak oc the met flere venner ytmygelige oc kierlige førskulle saa lenge wj leffwe thet gwd kenne oc sancti Erich konung them iak edher nade ewinnerlige befaler. Hastelige aff Stocholm die sancti Laurentij martiris anno dominj mdxxvj etc.

Twre
Iensson ridder.

Paa en vedlagt Seddel er med samme Haand tilføiet: Kiere verdighe herra tacker iak edher nade ytmykelige før alt goth edher nade haffuer bewist min son mesther Jøren thet iak altid kierlige oc han teslikes met eder nade førskulle vil ok hadde han gerna screffuit edher nade tiil och haddæ jcke førfal varidt dogh latther han helsse edher nade kierlige ok ytmykelige met monge gode neter.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patri ac domino domino Olaffuo dej gracia alme ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo amico et fautori suo singularissimo humiliter.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Frederik I beder Erkebiskop Olaf (*Engelbrektsøn*), at han vil søge at afværge den Skade, som Skipper Klement og Fin Rempe, der med et Skib og 40 Karle ligge under den norske Kyst, forvolde hans Undersaatter og Forbundne, samt at han og det norske Rigsraad ville forhindre Hr. Söfren Norbys Anslag mod et eller andet af Rigets Slotte.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1789). Halvark m. Spor af udv. Forsegling. (Kongens mindre Segl). — (Trykt i Ekdahls Chr. II.s Arkiv S. 1083—85).

567.

14 August 1526.

Kjöbenhavn.

Fredericus dei gracia Danorum Sclauorum Gothorumque rex electus in regem Noruegie dux Slesuicensis Holsacie Stormarie ac Ditmercie comes in Oldenburg et Delmenhorst.

Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore. Kiere herre oc ffader wider att wii nw wthi sanndingen haffwe forfarett att skipper Clemind oc Ffind Rempis wore opennbarlige finde haffwe nw soldett thennom tilhobe oc ligge ther wnnder wortt rige Norge mett en iagt eller skwde oc ære kwnn xl karle stercke och røffwe oc tage fran wore wnndersotthe Dannelske oc Norske oc wore forwannthe. Oc forwnnder oss storligenn att slig en føge hob skulle szaa plage wore kiere wnndersotthe oc forwannthe. Thii bethe wii etther kierligen athij wille giøre etthers yttherste flid at affuerge att slig en skalcke hob icke skulle her effther szaa røffue oc tage fran wore wnndersotthe oc forwannthe szaa at the icke mwe frii oc seckere besøge theris nering oc biering i wore riger oc anderstedz huor thennom teckis. Sammeledis giffwe wii etther oc kierligen tilkiennde at wii haffwe forfarett at her Söftrin Norby will schicke hans heste oc folck ind wthij forne wort rige Norge oc hiemeligen beslege oc indtage ther nogenn slott oss etther oc menig rigett til skade och forderff. Thij bethe wij etther athij met menig Norgis riigis raad adel oc godemennd wille affuerge slig skade oc forderff szom etther oc menig rigens indbygger ther aff kand paa henge. Ther giøre i oss sønnderlig till willie mett oc welle thet kierligen mett etther forskilde. Jn Christo valet. Ex castro nostro Hafnensi vigilia assumptionis Marie anno etc. mxxvj nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patri domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo nobis sincere dilecto.

Bagpaa med Erkebispens (?) Haand: Recept. Simonis et Judæ.

Hr. *Vincent Lunge* forklarer Hr. *Thure Jansson (af tre Roser)* Sammenhængen med det *Hellandske Gods* og hans Buds, *Per Skriuers*, lange Ophold i Bergen det foregaaende Aar, sin Utilbøielighed til at sætte ham i Besiddelse af dette Gods eller *Giske*, saalænge *Malmörecessen* ikke er opfyldt fra svensk Side med Hensyn til *Vikens* Tilbagelevering til Norge og Danskes og Norskes Gods i Sverige, og gjør Hr. *Thure* forskjellige Forslag til at sælge eller bortmageskifte *Giske* enten til ham selv eller hans Svigermoder *Fru Ingerd Ottesdatter (Römer)*.

Efter samtid. Afskr. (med *Vincent Lunges* Skriuers Haand) p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1864. b.) Bilag til No. 572 nedenfor. Uden Forsegling og Underskrift.

568.

30 August 1526.

Bergenhus.

Wenligh kerligh hiilssen forsent met wor herre kære her Thwre som i screffue meg tiill at ieg skulle i fiordt forlunge paa sind skade fortøffuet her i Bergen haffue ethers trauere Per scriffuere besettendes ederss gotz i Hellandt etc. Tha mo i wide at ieg met stor fiith hordeligen oc ydeligen affrodde Peder scriffuere tiill Hetlandt edher tiill forgefuecligh bekostingh at drage efftherthii at ieg for ederssz skyld haffde giffuet hannem clare register pa forne gotz som hand well religi oc sande siden i alle mode befwndet haffuer. Dogh wille han endeligen ther hen miderlertiidt kom then gode jomfrwes jomffrw Karines ombotz mandt oc begerede ieg samme gotz paa hyndes wegne tiill rette besette wille hwilcket ieg hynde icke weyre kwnde haffde ieg før fanget bwdt aff then gode jomffrw skulle then gode karl ey ther fore saa lenge tøffuet haffue. Nw haffuer ieg hyndes scriffuelsse oc meningh ther om ydermere wndffanget oc ther fore ethers begere fwlgiorth so ethers trauere twenne aars renthe aff thet gotz i Hethlandt po ederss wegne wndffanget haffuer som hand edher selffuer ydermere berette kandt. Fframdeles begere i iegh meg selffuer rette oc besinde skall effther then recessz som imellom myn nadigste herre kongh Ffrederich oc kongh Gøstaf i Malmø beslutteth war etc. om thet gotz forne saa oc Giske oc Giske gotz. Tha war oc samme tiidt samtycth at aarith ther nest effther skulle Wigen frii oc frelss komme wndher Noriges krone som [han¹ aff hiendhøs wnder ligget haffde oc Danske oc Norske skulle oc haffue theres gotz igen liggendes i Swerige hwilchet en nw icke sketh er som ieg om behoff gøres i mange made bode om gotz i Swerige myn moder ffrwe Jnger so och hwstrw Ottilia megh oc flere i Swerige oc Wigen tilkommendes bewisze kandt. Hwarfore trøster iegh icke tiill at forswaridh fore mynd nadigste herre oc Noriges radt sligt odell her i landet i ederssz hender at leffrere før end Wigen wnder Noriges krone igenn kommen er oc hwer siith odell

bode i Sverige och Wigenn offwerantwortet worder ydermere orsager ther om kand myn modher szom gotzeth i werge haffuer i synn scriffuelse edher wnderwiisze oc forclare. Dogh kære her Thwre po thet i skulle wide ieg gerne will wære till wenskaffs meth eder oc andre gode herrer i Sverige will ieg thet saa met myn modher ffrw Jnger som tiill Giske gotz odelsborenn er forhandle at ther som i fwlmynadeligen pa then gode jomffrues wegne som Giske gotz tilkommer wille thet hynde oc hyndes barnn fore mange sager skyld som i wden twiffuell wel besinde kwnne selie oc affhende och meth eth myndwgt bwdt tiill noger herrer her i landeth thet so beskafe alh thennem offwerendes bode eder oc hynde reth oc skelld wederffares oc met breff oc segelld forwares. Skall hwnn eder thet tha strax forhonden met weerlagh i Sverige oc guld sølff oc penninge effther the gode herris Noriges radtz syelsse fornøge oc bethale. Ther som i thet jngeledes andgange wille schalld hwn alltiid wære offverbodigh at stande eder till første herre dagh tiill rette fore wor nadigste herre oc Noriges riiges radt om then sagh oc andre hwes i hynde kwnne tilltale met rette. Jtem haffuer myn modher ffrw Kirstine oc en gardt liggendes i Østergøllandt hedher Slabogordh oc gotz effther som thette register indelauth wdt wiser hwre meget thet renther. Thet gotz solde hwnn ffrw Anne her Sten Thwresszens efftherleffuerske nw will then gode quinne thet icke betalo effther hyndes breffs lyelsse som iegh her ossz megh haffuer. Thii haffuer myn modher giffuet meg sith breff oc fulmachth effther then gode quinnes fornø fraues begere at giffue hynde syne wdlagde penninge. igenn oc tage so gotzeth till megh ewerdeligen at beholde. Thectes eder oc at haffue fornø Slabogordt oc gotz for siith werth fore thet Giske gotz her i riiget skullo i rade oc biwde nar ieg eders wille ther om forstandendes worder will ieg thet strax løse oc eder offwerantworde. Kære her Thwre thette giffuer ieg edher fore i beste menyng fore wille oc wenskaffs wpholdings oc begges worssz belelighetz [oc¹ bestandtz skyldt och icke i andre mode. Hwes ieg kandt oc nw were eder tiill wille oc wenskaff gør ieg alltiid gerne. Beffallendes ether gudt oc sancte Oluff kongh. Datum pa Bergenbws torsszdagen effther Bartholomej anno etc. mdxxvj.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Frederik I takker Hr. *Henrik Krummedige* for den *Krigsrustning*, han efter sidste Herredags Beslutning har ydet, og paalægger ham fremdeles stadig at holde sig beredt med den ham paalagte Kontingent af hans Len og Gods.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, fasc. 6 No. 13). Brevform; advendig forsegleet. (Trykt i Dan. Mag. 3 R. 2 B. S. 273 No. 96).

569. 11 Septbr. 1526. Kallundborg.

Ffderick mett gudtz nade Danmarckes Vendes oc Gottes konnung vduold konning tiill Norge hertug i Sleszuigh Holstenn etc.

Vor sœnderlig gunst tiillforn. mwæ i vide at oss elskelige her Tygge Krabbe ridder wor mandt radt oc Danmarckes riges marsk haffuer nw ladt giffuit oss tiilkende atj haffue ladett ether welwilligen findes atholle then ordinantz oc schickelse om rustning som wii oc wortt elskelige Danmarckes riges raadt gjorde tiill siidste almindelig herredag fore hwilken ethers villighedt wii ether kerligen tacke, Oc bete wii ether endnw ther fore kerligen atj vele rette ether effter athole *steffze tiill rede aff ethers leen oc godtz vi glawende vi skytter ett falknœcth oc ij hagebœsser atmœde mett vid strandebancke, nar ether tiilsiges saa frampt i icke vele lide tiiltall aff oss oc wort elskelige Danmarckes riges radt om noget brœst i saa made paa ferde bliffuer hoss ether, Hær vide i at rette ether effter oc vele wii thet forskyll kerligen. Befallendes ether gudt. Screffuit paa wortt slott Kallenberg tiisdagen effter wor frwe dag natiuitatis Marie aar etc. mdxxvj wnder wortt signet.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krwmmedige ridder wor mandt oc raad.

Kong Frederik I beder Hr. *Henrik Krummedige* personlig at indfinde sig hos ham for at forhandle om Maaden, hvorpaa han kan erholde Erstatning for den Skade, han har lidt paa sit Gods i Norge.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forsegleet.

570. 11 Septbr. 1526. Kallundborg.

Frederick mett gudz nade Danmarckis Vendis oc Gotis konning vtuold konning tiill Norge hertug i Sleszuigh Holdsten etc.

Wor synderlig gunst tiillforn: kiære her Henrick som i scriffue oss tiill om thend offueruold oc forfang som ether skeer paa ethers goedz vtj Norge tha bethe vij ether atj personligen giffue ether hiid

tiill oss szo ville vij self handle mett ether ther om oc flj thett szo att ether skall skee skall oc thett skall gango lighe tiill: befallindis ether gud. Screffuitt paa vortt slott Kallundborge tend tiisdag nest epher vor frue dag natiuitatis aar etc. mdxxvj vndher vortt signett.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krummedige
ridder vor mand ock raadtt.

Biskop Olaf (*Thorkelssøn*) af Bergen søger Erkebiskop Olaf (*Engelbrektssøn*) Raad angaaende sit Forhold ligeoverfor Hr. Vincents (*Lunge*), der paa mange Maader foruretter ham, samt med Hensyn til *Lutheranerne*, den lavere Geistlighed i Stiftet, *Dekanatet* i Bergen, *Offeret*, *Usædeligheden* i Byen, *Udrustning* af Krigsfolk mod Landets Fiender, *Gjengjerd* af Lenene, *Gloppen* Prestegjeld og *Thorleif* Islænding samt udtaler sit Ønske om at kunne bosætte sig paa et andet Sted i Stiftet eller at nedlægge sit Embede.

Efter Orig. (?) p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2195).
Uden Segl eller Underskrift.

571.

[Hösten?] 1526.

[Bergen.]

Instructio reuerendi patris episcopi Bergensis
facta apud reuerendissimum in Christo patrem archiepiscopum anno 1526.

Primo om ieg maa [noget¹ sitie eller boo en stedz i stichtet ther ieg roligæ kwnne bliffe før her Vincent. offweruold haon och skade som han meg giort haffuer oc før deth schendzell den hellige kirke liider de secta Lutheriana.

Jtem om ieg maa noget møgelige straffe mith klerkerij kanicker prestes munkes och diechner som friligæ tilbøgeligæ ære ath gaa och gøre i mooth theeris eed oc embithe och gamle siduaner som alle bysper for meg suldt haffue till miin tiid.

Jtem hurelund ieg skall meg skicke med mester Hans degen ther haffuer forkrencth den contracth som eder nade gjorde then gamle degen och meg i mellom och achter siin ord och ære ganske fføgit och haffwer han herr Vincent. bode ffor kong och bisp.

Jtem om ieg maa haffwe iurisdictionem offwer de presthe och klerchke som tiene till kongens capelle eller andræ verslige herrer ad corrigendos excessus eorum.

Jtem hurelund ieg skall skicke meg der med ath ectheschap ffor-krenkes ffirilleffnidt thet bruges alth fformyggit kirker och kirckegorder violerist ffrenskap och fadderschap rechnist ffor fføgit, kristneretten haffwer icke mygen gongh i mith sticht fføgit er ieg eller min vmbodzman hørder, kan eder nad deth væll tencke ho deth voller.

Jtem om ogiffte qwinner i Bergen haffuer theris siduane vorid till thenne dag ath the haffue giffwit till domkirchken quar ffor segh en marc vax eller des verd alle aar om midfaste tiidt var thet en stund i bisp Aslachz tiid ath qwar aff them gaff en nobill saa got som v Bærengl. pa deth dee skulle nyde cristeligt embithe liffuendes och døde man nw vthi faste ieg personlige tilstedes var sende her Vincent. meg vvitende sin capellan her Søffrin med fire eller sex andre hans medfylgere i hwar den chro oc koffue i Bergen er och looth forbyude nogen skulle giffue en peningh til domkirken huilken deth giorde skulle giffue honom iiij gyllen for .4. § ther leed ieg och mine prester the største haon och blussell aff køken knecter och putther saa ath ieg var glad ath ieg kom vell aff by och mine presther miste theris offer ther the skule lifue med och toge till tacke the finge icke hug ffor pæningæ.

Jtem om her Vincent. begærer nogit folk aff meg ath sænde dem vut i landith som han vill fige paa chronens besthe och ær thoo annet naar theth kommer till røne som han haffuer giorth tre eller fire reser i aar meg och mith folk till stor kostnidt och skade om ieg maa honom deth sware ath ieg vill vergie meg efter min macth ffor min eigen der ffor rigens fiinder. Man naar eder nade meg byuder och fleire gode herrer gøre sith folk vut thaa skall mith folk gernæ være till redhe.

Jtem om verdzens vidermøde sorg och offuerwold vill framdeles saa sworligæ vnder øgen vere som hær till veridt haffwer oc iegh nødist till ath giffue stichtiidt op vore ieg begærendes eth goth raad aff eder nade hurelund ieg skulle meg vtj skicke anthen skriffue eder nade till med aapen besigld breff eller sige deth op in capitulo i saa maate ath ieg hade nogid aff stichtid ath fføde meg medt ffortj ieg hade mygith goth fforen ieg thet anammide. Man konung Christiern folk och her Vincent. ffatebur swene haffue saa spelid med meg at søgit ær efter.

Jtem eder nade ville verdist till ath skriffe her Vincent. till at effterdi han halp mester Hans i deth degendømidt han ville gøre som en god herre ath hielpe till ath mester Hans ville bliffue med ord och ære och holde siin besiglede breff eder nade och meg vthen kraff thet samme begeride ieg gerne eder nade ville skarplige skriffue magistro Johanni till oc capitulo effterdi ath ieg er fføgit hørd.

Jtem om her Vincent. sender sinæ hoffmen in vtj de smaa leen iegh haffuer som ær Hardanger och Nordfiord ath kreffue gingerd som han annenstedz giort haffuer quad eder nade tycker der om hwn vth skall giffwest. Och haffwer her Vincent. tagit eith deth beste preste-geld i Nordfiord som Gloppe heter och forlent thet lagmannen i Bergen

som icke vor keriste nadigste herre kongins breff inne holler som ieg eder nader nw senner med nogre papiirs breff och vtschrifter och magistri Johannis bepectelsse.

Jtem quad eder nade tycker ieg skall suare Torleiff Islendingen om thet han begærer som hans breff luder som finsth bland andre och om eder nade vill nogeth skriffe her abot i Lyse till.

Jtem verdugste herre begærer ieg altinges gerne en copie aff vor nadigste herre konng Ffederrichs reces ath ieg ffatic man motthe vithe qwar iegh retther meg effther.

Jtem om saa skeer ath eder nade skriffer her Vincent. till ati ville vællgøre ath rødre om deth offer meg hører ath haffue triding aff qwar stock bode aff kirker och capeller vtj mith sticth och de klerker som thiene till kongens capelle eller annen stedz vtj byen ath de motte bliffue sub diocesani obedientia som gode documenta finst vppa j Bæren domkirkie.

Begpaa med Erkebispens Hænd: Jnformatio dominj fratris nostrj episcopi Bergensis.

(¹) Fra [igjen udslettet.

Hr. Vincents Lunge forklarer Erkebiskop Olaf sine Betæneligheder ved at lade Hr. Hans Knutssøn, der er en Tilhænger af Kong Christiørn II, nyde Indtægten af Dekanetet i Bergen, erklærer sig villig til at underkaste sig Kongens og Rigsraadets Afgjørelse med Hensyn til sin Uenighed med Biskop Olaf af Bergen, omtaler Kong Christiørns Folks Ophold ved Agdesiden, sine Bestræbelser for at forjage dem og Almuens Villighed til at gaa dem tilhaande, den Stavangerske Biskops Forhold, Salget af Erkebispens Skib i Holland og Hr. Thure Jenssens Fordringer, sender Erkebispens og hans Kapitel det Sølødt, Fru Ingerd Erlendsdatter har testamenteret dem, samt nævner Erik Ormessøns Sag, som han af flere Grunde helst vil lade urørt, og de Svenskes Bygning paa Karlsborg i Viken, som han vil søge hindret.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1864. a). Holark; uadvendig forsegleet med Ringsignet. Kun Underskriften egenhændig.

572.

[Hösten] 1526.

Bergenhus.

Mynn ydmigh weluilligh hiilsszen ethers nade alltiid tilfornn. Høgwerdige met gudt ffader kære nadige herre. Som ethers nade scriffuer om then contracth her i Bergen gangen om decanetet oc thess penss som aarligen giffues *skulles her Hans Knutsszen hwilchen som ey holdenn er at ieg thet saa met mester Hans Arnessen forskaffue wille at forne penss effther breff oc segels lyelsse motte eders nade som ther fore borget haffue wden skade betalt bliffue etc. Tha werdes

ethers nade wide at forne her Hans Knudtsen war forste aar effther som contracten giorth war behyndret oc saagoth som fanget aff werduge fader biscop Laue Wrne thii han begerede passzport aff wor nadigste herre at drage tiill sancte Jacop actendes ther met at gifue segh tiill høgborne første kongh Kristiern som hans broder Hans heroldt end nw hossz er ligerwiissz som Jørgenn scriffuere giorde. Tycles meg then tiidt icke radeligh wære hannem tha bode fore Danmarcks oc Noriges fiende holdes met sligh en penssz imodt ossz selfuer at besterche. Noger stwnd ther effther screff ieg wor nadigste herre tiill [om¹ en swm guld kongh Christiern oc Iørgen scriffuere haffde standendes hossz noger kiøffmend i Hamborg oc her Hans Knutssen haffde handscrifther po, flore then sagh bleff hand tiill wor nadigste herre forscreffuen at han sligh breff skulle lade tiilstede komme oc sette ther sterck borgen fore. Ther met forwerffuede hand breff aff wor nadigste herre tiill ederssz nade oc andre flere om forne penssz decanath siendes sligh breff at skulle beffindes hossz werdige fader biscop Oluff her i Bergen endogh hand them well selfwer haffde. Tha effther thii at sligh hanssz andslaghe fwndes falske oc hanssz broder heroldenn end nw er hossz kongh Kristiern wedt ieg icke hwar hand nw er eller hworledes han stor met wor nadigste herre oc Danmarcks radt. Nar som wii ther om enche besketh formerchendes worde er thet tilbørligt at tlien gode mandt som nw decanath haffuer endogh han ganske lidet formoer holder synn ordt oc breff oc ederssz nade thet løffthe skadesløsth i alle made andre radt skall han icke fange aff meg om the ærende. fframdeles scriffuer ederssz nade om then twedrech som haffuer wæridt imellem werdige fader biscop Oluff oc meg ath iegh then wille vpstande lade indtill wor nadigste herres tilkwmdth eller alth Noriges radz forsamling ladendes then hellige kircke widt syne friiheder oc preuileger hwilcket iegh effther ederssz nades radt gerne gøre will. Dogh er meg oc flere ganske besuorligt at antsee purissimum innocentissimumque Christum pro spurcissimi meretricij sanguinis nefando precio venundari propalam perinde ac non plus sat esset semel per Judam ludeis traditum wenditumque fuisse. Fforhober meg tiill gudtz hielp nar thet reth for ethers nade oc andre gode herrer kommer ther well skyckes eth gotb midelld och gode rettebødher paa. Jtem er her i landet wiidt Liste komne the forredher som igenn bleffue aff Knipboffs oc Pether van Hols selskaff. Fførste gangh sende ieg aleniste wdt myn moders oc mynne tiænere thii ieg tha inghen anden hielp fange kwnne komme the flux tiill manglings till hobe po en sleth marck soo ther bleff slagne x aff theres oc v aff mynne ther met motte mynne

tienere wndrømme hiem igenn. Nw haffuer ieg vdsenth thet ny skiff
 then Bergergriff som ieg selffuer bygge lodt met bæsser werige ederss
 nades bispens aff Bergen nogre oc myn moders oc mynne tñenere well
 bemannet thertiill en liden iacth met xvij karle soo megh forhober wii
 fange nogre hwsualessze aff the skalcke. Bispen aff Stawanger screff
 ieg tiill xiiij dage før end myth skiff affløff om xx karle som skulle
 møde skibeth i Karmswndt. Swar sich iegh met aldeles ingen bestandt.
 Bødt ieg hanssz nade i myth breff at mynne tñenere met hansz nades
 skulle troligen tilhielpen at tinge the thw lenn Mytzysell oc Robygde-
 lagenn wnder hansz nade igen hwilchet oc indteth hielpe kwnne. Ther
 meth mister bode wor nadigste herre aff the lenn skalthen oc affgiff-
 then oc then gode herre selffwer renthen allmwen er the forredder pa
 kongh Christierns wegne ganske willigh och gøre thennem stoer be-
 standt bode met ordt oc werch welwillige wnydde oc wtwingede och
 forroder worth folck stesze i fiende hender. Bliffuer thet icke snarlige
 straffuet tha gøre the flere galne met segh. Jegh holler thennem som
 ossz saa affalle for slymmere forredherre end the andre. Jegh nøges
 tiill at giffue ederssz nade mynne graners wbestandigheth oc forsøm-
 melse tiill kende thii at hwes nogre skantz her i rigeth ther fore
 forseth bliffuer gelder thet wisseligen ossz bode oc tiill ewentyr then-
 nem intelligo qui loquor ganske ryngge haffde nogre aff the gode herrer
 Noriges radt megh behoff i myn herre oc kongh oc Noriges riiges
 beste oc bestandt wille iegh alltiidt offuerbodeligh rede were met aller
 mach hannem bestandt atgøre oc wndsette. Motthe megh thet skell
 igen wedersffares som ieg gerne hwer godt herre gøre wilde skulle
 thet end worde so meget thessz beidre. Jtem om ederssz nades skiff
 som ieg lodt sellie i Hollandt skall ederssz nade wide i sandingen at
 iegh fore alth skibet met sind forberingh met bygningen holchs wiissz
 lachell twiff alle segell oc anchere oc skiffs ridskaff sich ieg [iche¹ wden
 ijc xxxvj koffmanssz gylden beløber segh iije oc x marck Danske som
 mynd koffmand met rodzens aff Amsterdams breff segell oc leffwendes
 rest fore Hans Bagge oc Jonn Teiste efter myn befalning bewiiste
 hwadt profiith her pa ferdome er kand ederssz nade well besinde skiffuet
 bleff strax wphwgget tiill brennewidt. Ther wille ingen mand woge
 sind halssz ther poo. Dogh kære herre setter iegh alltingh i ethers
 nades egne hender. ther om wille wii well effther ederss nades egen
 begere forligges. Jtem sich iegh her Thwre Ienssens scriffuelsse om
 Giske oc Giske godtz hwilchen ieg nw edhers nade sender met en
 copie aff the andswar som ieg hannem ther pa gaff² hanssz tienere
 afferdigede ieg fore hanssz persone ryggelige. begerer iegh gerno ath

wide ederssz nades gode tycke ther wdi efftherthii handlingen er
 scwinde oc riigeth sammeledes merckeligen anrørendes. Kære herre
 sender iegh ederssz nade thet forgylthe credentze som erligh oc wel-
 byrdigh quinne ffrwe Jnger Erlandz dotter hwes siell gudt nade gaff
 ederssz nade i testamente. Sammeledes eders nades hederlige capitell
 eth forgylth stettekard som hwn gaff tiill commwnet i Trwndhiem.
 Jtem om Erich Ormsen iegh skulle skaffue hannem reth aff noger
 bøndher oc tilstede at fange her i garden eth borge winde hwrledes
 hand her Hanssz Knutssentienste. Screffue alle the dannemend i Wiga
 skiberede boendes i Sogen megh oc menyge lagretten till sydendes
 lagtingh i isar wnder ny indseyle at the ingeledes framdeles wille sam-
 tycke hannem fore theris foget thii hand holth sthesse stoffue steff-
 ninge met thennem ingen lagrettes mendt nerwerendes oc icke wille
 søge syne sager tiill tyngre begerendes ther rettebøder paa etc. breffuet
 er her hossz megh. Schødt iegh thet mold wp indtiil ederssz nades
 tilkwmt efftherthii han war i eders nades tieniste. Thet borge wi hne
 begerede han før hand affdrogh forwnder megh storligen hand thet end
 nw begerer efftherthii ieg i beste menyng h hannem affrade ther effther
 ydermere at stande. Haffde iegh [thet¹ icke met thet første fore wer-
 dige faders bispens aff Stawangers skyld som hand noget forwanth er
 oc fore hanss wngdoms skyld met the hoffinend som fore megh her i
 slotzlagenn loge affstillet haffde hannem en skarp gorssreth offwerganget
 oc befryctendes er end nw saa skeer ther som hand thet endeledes
 begerer hwilcket iegh dogh besynderligen fore (e)derss nades skyld
 gerne will forwende. Jtem haffuer iegh screffuet wor nadigste herre
 till om thet sloth Karsborghe the Swenske bygge i Wigenn hanss nade
 wilde thet met budt oc scriffuelsse hossz kongh Gøstaff forwende.
 Twiffler megh inthet po at ederssz nade io haffuer giorth thesligiste.
 Kære herre ihwadsomhelst mode iegh kandt wære ederssz [nade¹ tiill
 wille wenskaff oc ydmigh will ieg alltiidt offuerbodigh redebonn be-
 findes. Pulssa dignoscere cautus quid solidum crepet et picte tectoria
 lingue. Lader myn modher ffrw Jnger myn hwstrw oc jomffwerne
 grøsse ethers nade met mange twsindt gode netther. Valeat sublimis
 tua paternitas Tytoneos in annos jn quos semper honos nomenque tuum
 laudesque manebunt. Ex arce regali Bergenhs anno wirginej partus
 sesquimillio xxvj.

Vestre sublimitatis

totus vsque futurus

Vincentius Lungius eques.

Udskrift: Verdugeste met gudt ffader oc herre her Oluff met gudtz nade erchebisp i Trwndhem oc pawslige sedis legatth tilkommendes.

Bagpaa med Erkebispens (?) Haand: vm Giske oc Giske gosset. Med en anden Haand: littere regales et aliorum super decanatu Bergensi.

(!) Fra [tilskrevet over Linien. — (?) Se ovenfor No. 568.

Hr. *Thure Jansson (af tre Roser)* beder Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem at varetage hans Tarv ligeoverfor Dr. *Vincentius (Lunge)* baade med Hensyn til den tidligere faldne Arv efter *Karl Knutsson (af tre Roser)* og den, der nu er falden efter Fru *Ingegerd (Erlendsdatter)*, i hvilken Anledning han har erhvervet Kongens Stevning over Dr. *Vincentius* til at møde ham for det norske Rigsråd.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1837).
Halvark med udvendig Forsegling.

573.

18 Oktbr. 1526.

Lindholm.

Min ytmyke kierlig helssen nw oc altid førsent met wor herra. Verdighe fadher gode besunnerlig ven tacker iak edher ytmykelige for thet edher nade gaff min son tiil kenne om then arf meg tilfalle er effther fru Ingegerd hues siel gud nade sa haffuer iak ther fore hafft mit budt tiil hægborne første konung Frederiik oc latiid henta hans nades stempning offuer docther Vintentius at han skal sta meg eller min fulmecligh tiil retta in før edher nade oc Noriges riikes radt pa beleglig sted oc tiid ner edher nade etc. thet best bekomme kan. Sammeledes fik iak oc hans nades opne breff förbiudendes docther Vinten: qc alle andre noget förholdt giøre pa förscriffne gotz oc arff, ey heller pa thet arff oc godz som effther Karl Knutssen fal, oc serdeles ith fölghe breff tiil docther Vintentius at han the lösse penninge eller godz ey lengher förhindre skal. Teslikes haffuer iak sielf screffuet honum ther tiil om at han en nw thet vplate skal om han edher nade thet ey før antwordet haffuer som iak edher nade aff Stocholm tilscreff oc kierlige begierede. Ther fore bedher iak edher nade ytmykelige ville verdes taghe siig thette vmach vppaa thenne sak fulfölghe j rette tiil en god fulkommeligh ende oc met thet første late noghen edher nades fulmeclige tro tienere thet annamme oc föredt edher nade tiil hande tiil Trandem alle lössöre effther förscriffne frw Ingegerd. Sammeledes annamme alle faste godz meg tiil hande som min godhe store tro er. Huad møde eller vmak edher nade eller edher nades tienere haffue (fore) min skul j slige motte viil iak nest gudz hielp thet kierlie förskulle badhe met gönst oc gaffue at edher nade teslikes edher nades

tenere meg tacke skulle oc altiid vare edher nade tiil ytmigt oc kierlig efther min førmoge saa lenge iak leffuer thet gud kenne oc sancti Oleff them iak edher nades verdighet ewinnerlige befaler. Hastelige aff Lindholm die Luce ewangeliste anno domini mdxxvj vnder mit singnet.

Ture
Jensson
ridder.

Paa en vedlagt Seddel: Kiere verdige herra efther thet bade høgmectighe førstes breff rører om stempningen togh iak stempning før thet meg er forholdet met gamle arff som iak fik hans nades breff pa j Malmø oc før thet meg twissueller at han en nw forholdet meg thet som tilforende kierlige begierendes at edher nade vile sa *lenpet at han ther aff icke kan taghe tilfelle annerlunde en swar tiil then vpbyrd han vpbødt haffuer af her Knwt Alfsons godz mit rette arff met konung Frederiks breff som thenne coppie vtuisser her met følger oc aldeles nw strax vplate j edher nades hender alle fru Ingegerds godz oc løssøre vthen alt hinder om icke sa sker tha ma stempningen brwkes pa alle førne godz oc løssøre.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patri ac domino domino Olaffuo dej gracia alme ecclesie metropolitane Nidrosiensis archieppiscopo amico et fautori suo singularissimo cum omni reuerentia et h(onore).

(Hr. *Thure Jenssøn*) beder (Biskop *Olaf* af Bergen) at være hans Bud behjælpelig og i Forening med Lagmanden og Borgermesterne at præsentere Dr. *Vincentz (Lunge)* Kong *Frederik I.s* Brev, der forbyder ham at befatte sig med Arven efter hans Frenke Fru *Ingegerd (Erlendsdatter)*, hvilken skal overleveres Erkebiskop *Olaf* af Thronhjem, der i Forening med Bispen af Bergen af hende selv ere bestemte til Exekutorer.

Efter Orig.(?) p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1838). Uden Underskrift eller Segl. Samme Haand som foregaaende Brev.

574.

25 Oktbr. 1526.

Lindholm.

Myn ytmykelig kierlig helssen altiid før sent met vor herre verdighe herra godhø ven verdes edher nade vithe at verdighe fadher her erkebiscop Oleff gaff meg tilkenne om sanctj Laurentij tiid met siit scriffuelse at fru Ingegerd min frencke var affliden hues siel gud nade oc hadde j sin velmoge oc yterste tiid tilbidity oc vtoket met fulle makt hans nade oc edher nade før sine testamentarij, oc dochter Vincentius lot annamme strax efther hennes død løst och fast mot hennes yterste begiere eller edher nades samtycke ther iak skulle vare retter arfuinge tiil efther hans nades vnderuisning scriffuelse oc Noriges lagh.

Ther føre haffuer iak pa store kost oc tæring latiid henta høgborne førstes konung Frederigs sərbudz breff offuer dochter Vintencius sa at han skal inthet befatte siig met førne arff eller annet godz meg tilhører vthen strax antworde thet fra siig førne verdige her [fader¹ erkebiscopen som iak min fulle makt oc befaling met mit opne breff geffuit haffuer. Teslikes sware førne dochter Vintencius j rette huat han haffuer meg tiltale, oc giøre oc late pa myne vegna j alle førne saker kierlige begierendes edher nade ville verdes vare tisse bud behjelpelig til thet besta oc taghe met siig gode men lagmandnen oc borgomestere oc presentere førne høgborne førstes breff før dochter Vintencius oc gefue meg bescrefuet huat swar han ther vppa geffuer at førne verdige fadher erkebiscop j Trandem kan rette siig esther oc iak teslikes. Hues møde oc vmak edher nade hafuer før min skul j thenne sak yiil iak gerna oc kierlige førskulle j alle motte sa lenge iak leffuer thet gud kenne oc sancti Iacob then iak edher nade ewinnerlige befaler. Hastelige af Lindholm torsdaghen før apostolorum Symonis et Iude dagh anno dominj mdxxvj vnder mit insigle.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. *Thure Jönsson (af tre Roser)* til Sem (i Vermeland), Sveriges Hofmester, giver Erkebiskop *Olaf af Throndbjem* Fuldmagt til paa sine Vegne og i Henhold til Kong *Frederik I.s* Brev at modtage alt Jordegods og Løssøre efter *Fru Ingegerd (Erlendsdatter)* tilligemed *Giske* og alt andet Jordegods nordenfjelds, der er ham tilfaldet ved Arv.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1839). Med bagpaa trykt Segl. Samme Haand som de 2 foregaaende Breve.

575.

28 Oktbr. 1526.

Lindholm.

Jak Twre Iensson pao Seem riddher oc Sveriges hoffmester gør viherligt met thette mit opne breff at iak ytmykelige bidhet oc fulle makt geffuit haffuer verdigiste fadher j gud her erkebiscop Oleff j Trandem vpbære oc anamme alle fru Ingegerds min frenckes gud hennes siel nade iorde godz oc løssøre teslikes Giiske oc al ander iorde godz nordenfieltz som meg esther Noriges lagh tiil arffs fallen ere esther som høgborne førstes konung Frederiks opne breff vtuisser huad hans nade j ferscrifne sak ther met gørendes vordher pa myne vegna som lag tilsige skal fast oc stadygt blifue ved fulle makt likeruis som iak personlige tilstede vare. Tiil sannen her om lather (iak) trycke mit insigle pa ryggen aff thette breff. Geffuit pa Lindholm die apostolorum Symonis et Iude anno dominj mdxxvj.

Det danske, i Odense forsamlede Rigsraad beder det norske Rigsraad at hjælpe Hr. Holger Holgersøn (Rosenkrants) som sine Broderbørns Værge til at erholde det Gods i Norge, der tilhører deres afdøde Fader, Hr. *Otte Holgersøn (Rosenkrants)*; han vil da siden være villig til at stande enhver til Rette, der maatte gjøre Fordring derpaa.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1765). Forseglet med 18 Segl i 3 Rader med 6 i hver.¹

576.

29 Novbr. 1526.

Odense.

Sincerissimis nostris dilectionibus cum debitis reuerentia et fraterna charitate in domino premissis. Kiere herrer brødre och syn-derlig gode wenner widher att oss elskelige her Holgerdt Holdgerdtsen riddher haffuer for oss clagendes berett att hans brodhers her Otte Holgersdens (hwes siell gudt nade) børn for hwilke børn han werye er, er till faldene nogen arffue effther forne theres fædher i Norghe paa hwilket arffue forne her Holgerdt paa forne børns veigne giøres hindher oc forfangh swo han thet ey wdfonge kan och haffuer ther paa till forne gjorde sigh stor kost och tæringh och noget andel gotz oc pen-dinge som forne her Otte sich ffrwe Engerdt i Bergen att giemme etc. Thii bede wij ether alle och hwer serlestes kierligen och gerne stj for thenne wor scriuelssze skyldt wille helpe hannom swo meget i samme sagh som logh och rett er swo han mwe vdfonge hwes arffue hans brodhers børn mett rette tillfaldne er effther thi han er theres rette laffwery(e) oc ey giøres ther ythermere hindher eller forfang paa. Och ther som same arffue mwe følge forne her Holgierdt tha scall han mett slectinge och wenner forwissze mett zegell och breff att stande till rette om nogen anden kan vitne thet i nogher retther gangh thet wille wij mett ether alle och hwer serlestes kierligen oc gerne forskyld. kiere herrer brødre oc gode wenner ehwes made wij kan were ether till vilie oc tiennest wille wij altidt gerne giøre. In Christo valet. Ex Ottonia quinta feria post Katherine virginis anno etc. mdxvj nostris sub secretis et signetis.

Consiliarij regnj Dacie

Ottonie congregatj.

Udskrift: Reuerendissimo reuerendisq[ue] in Cristo patribus dominis archiepiscopo episcopis abbatibus strenuis militibus militaribusq[ue] regnj Noruegie consiliariis dominis fratribus et amicis nostris sincerissimis.

Bagpaa: conciliariorum vñ her Ottes barn. — fru w Ingerd Erlendz dotther.

(¹) Seglene tilhøre følgende Rigsraader: 1—4) Biskopperne Iver Munck i Ribe, Jens Andersøn (Beldenak) i Odense, Stygge Krumpen i Börglum, Aage Bilde i

Aarhus, 5) Prioren af Antvorskov, 6) utydeligt, 7) Ulfstand (Oluf?), 8) Predbjörn Podebusk, 9) Knud Henrikssøn Gyldenstjerne, 10) Tyge Krabbe, 11) Joachim Rønnow, 12) utydeligt (Hans Bilde?), 13) Bilde (Anders?), 14) Bilde (Knud?), 15) Axel Brade, 16) Trud Ulfstand, 17) Otto Krumpen, 18) Olaf Nilssøn (Rosenkrantz). De 6 geistlige Rigsraaders Segl i rødt, de 12 verdeliges i grønt Vox.

To Lagrettemænd bevidne, at *Anwnd Ketilssøn* solgte 12 Markebol Jord i Søndregaarden i *Gardejord* i Hallelands Grænd paa Raudlandsstrand, der var hans Hustrues Odel, til *Thorgrim Ormssøn* for 8 Mark Guld og 7 Alen Klæde i Odelsløsning.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.
(Jfr. ovenfor No. 362 og 426).

577. Uden Dag 1526. [Raudlandsstrand.]

Ollom monnom them som thetta bref se eller høre sender Tormoder Drengson Tyostofuer Torgerson logrettismen :q: g: oc sine ad mitt varvm i hia sagum oc hørdum a ordh oc handerbandh thera i mellom Anwndh Ketilson oc Torgrime Ormson med the skylorde ad Anwnder selde Torgrime Ormson xii mark boll iarder i swdergardenum i Garde iordh i Hallæländz gren a Raudaländz ströndh med lutum oc lunnindum som ther til liger eller leget hefuer i fra fonno ok nio vtan gardz oc junnan med fiske oc fygle oc alle vedesteder allt fritt oc frelst fri horium manne oc allom loglikum [agongom¹ i fra fird Anwnde Ketilzson oc hans erwingum oc epterkomandum oc vnder fird Torgrimer Ormson oc hans erwinger oc epterkomandum til ewerdelyghæ ego oc engo vndan skyldo. jtem kendis oc fird Anwnder Ketilzson i samma handerbande ad han hafde opboret af Torgrime Ormson viii mark gulz fri thet xii mark boll i fird Garde iordh. jtem gaf oc Torgrim Anwnde vii alna klede i odals løsn ti thet var hans kono [odall.² jtem thetta var skylordh thera Anwndz oc Torgrims oc ther kwadh Torgrymer ja vidh oc ytter mere saningh her wm hengium mitt okor jnsygle fri thetta bref anno domini mdxxvi.

(¹) Tilskrevet over Brevet med Henvisning hid. — (²) Tilskrevet under Brevet med Henvisning hid.

Aslak Leidulfssøn erkjender, at han har solgt til *Olaf Thormodssøn* 6 Markebol i *Laufvik* i Skafsø Sogn og derfor oppebaaret 6 Mark Guld i Betaling, hvorhos Olaf forpligter sig til først at tilbyde Slægten dette Gods, om han atter vil sælge det.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Levninger af begge Segl vedhænge.
(Jfr. Dipl. Norv. IV No. 1076; VII No. 517, 556, 635; VIII No. 496).

578. Uden Dag 1526. [Thelemarken].

Thet kennis egh Aslak Ledwlfsen ad eg hefuer selt Olaf Tormodzson vi markboll i Laufvyk i Skafsa soka med lutum oc lun-
nindum som ther til liger eller legit hefuer i fra fonno oc nio vtan
gardz oc innan med fiske oc ffygle oc alle vedest(a)der altt fritt oc
frelst firi horium manne oc allum loglykum agongom i fra mer Aslak
oc minum erwingum oc epterkomandum oc firder Olaf Tormodzson oc
hans erwinger oc epterkomandum til ewerdelica ego oc engo vndan
skyldo sa mykit som lyger til thet vi mark bolet i Lawfuik jtem thet
kennis egh oc fird Aslak ad egh hefuer vpboritt af firdum Olaf Tor-
modzson vi mark gulz i solfuer oc fee kledneder [oc i kon kyrlagh
med¹ oc kennis egh oc firder Aslak Ledwlfsen meder minne ia oc
hander bande ad egh hefuer op boritt af fird Olaf Tormodzson firste
sall oc seneste oc all ther i mellum som i kop okan kom. jtem verder oc
fird Løfuigh fall af Olaf Tormodzson tha engom ad sælya adrw m en
ather vnder sama folkyt som [hon² vt kom oc verder hon fall som sere
seger oc ytter mere sauigh her wm bedis egh goda manne insigle
som sa heter Tyostolfuer Torgerson med [mino³ insygle hengendes firi
thetta bref anno domini mdxxvi etc.

Jtem gaf oc Olafuer Tormodzson mik i pundz ketil [oc eine iiii
la . . . a gryte oc eine skynbleyo¹ i iwirgiöf.

(¹) Fra [igjen udakrabet. — (²) Tilskrevet over Linien. — (³) Til-
skrevet under Linien.

To Lagrettemænd bevidne, at *Egil Arnessøn* solgte til *Thorald Soemssøn* 2
Markebol i *nedre Medaltvet* i Klefgrænd i Heglands Sogn (Moland),
hvilket er dennes gamle Odel, og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Segl vedhænge utydelige.
(Se Dipl. Norv. I No. 857, III No. 1115 og Brev af 1528 nedenfor).

579. Uden Dag 1526. [Thelemarken].

Ollom monnom them som thetta bref se eller høre sender
Germwndh Torgylsson Østen Wlfsen logrettes men i Telawarken quede
gudi oc sine ad [mitt¹ warvm i hia sagum oc hordum a ordh oc
hander bandh ther i mellum Egill Arnesson oc Toralder Swenson med
the skylorde ad Egill Arneson selde Toralde Swenson ii mark boll j
nedre Mædatwet i Klef gren oc i Heglandz sokn med lutum ok lun-
nindum som ther til lyger eller leget hefuer fra fonno oc nio vtan
gardz ok innan med fiske oc fygle oc alle vedesteder alt fritt oc frelst

firi horium manne ok ollum loglikum agongom i fra Eywle Arneson oc hans erwinger oc epter komandum oc vnder. Toralder Swenson oc hans epter komandum til ewerdelica ego oc odall ty ad thet ær hans gamalt odall jtem kendes ok firder Egil i samma hander bande ad han hafde op boret af Toralde firste sall oc seneste oc all ther i mellom som i kop thera kom oc ytter mere saningh her vm hengium mitt okor jnsigle firi thetta bref anno dominj mdxxvi.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid.

Kong *Fredrik I* underretter Biskop (*Hans Reff* af Oslo) om, at han paa Hr. *Olaf Galdes* Begjæring har sendt sin Fodermarsk *Nils Ibsøn* med en Del Folk til Norge for at beskytte Indbyggerne mod Skipper *Klement* og andre af Kong *Christiern II.s* Tilhængere; til Forsaaret skulle nogle Skibe følge efter, hvorfor Biskoppen anmodes om i Forening med Hr. *Olaf Galde* at hjælpe *Nils Ibsøn* til at indkræve en *Gjengjærd* af Almuen søndensfjelds til Brug for Skibsfolket og at lægge de allerede opsendte Folk i Borgeleie paa beleilige Steder.

Efter samtidig Afskrift p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2085). Kvartark, uden Spor af Forsegling.

580.

16 Januar 1527.

Gottorp.

*Ff*redericus dei gratia Danorum Gottorumque rex electus rex Noruegie dux Slesuicensis Holsatie Stormarie ac Ditmertie comes in Oldenborgh et Delmenhorst.

Premissa reuerentia cum nostro syncero fauore. Kere herre oc fader maa i widhe att oss elskelige her Oluff Galle ridder vor mand oc raad haffuer tilscressued oss oc bechlaget att vore kære vndersaathe Norges jndbyggere skeer stoer offuerwold aff skipper Clemet oc andhre k: Cristierns forwanth oc haffuer ther fore begæred aff oss att vii ville skicke ther noghet folck i landhet som kwnne ligghe oc affværghe landz skadhe oc forderffwing om noghet po komme. Thi haffue wii nw jndskicked oss elskelige Niels Ipssen vor formarsk ther ind i landhet mett nogher vore skyttther som skall bliffue liggendes ther till saa længe po foraaered tha achte wii att jndskicke vore skiib vnder Norges sidhe att nedherlægghe skipper Clement oc hanss skelskab oc skall foraa Niels Ipssen opbære en gængærd aff almwend syndhenfjeldz till att bespisze vore skib mett i foraaered. Thi bede wii eder kerligen att i mett oss elskelige her Oluff Galle ville skicke samme vort folck i borgeleie till po foraaered vore skib komme doch saa att the komme att ligghe hoss huer andhen saa the kwnne komme huer andhen till

hielp om behoff geres oc værer for^e Niels Jpsen behielpelig att hand
kand vdfaa samme gengærd wii haffue i lighe maadhe tilscreffued for^e
oss elskelige her Oluff Galle, thi bewiser eder her vdi som wii eder
tiltroo vii ville dhel kertligen ighen mett edher forskille. In Christo
valet. ex castro nostro Gottorp xvj die Januarij anno dominj mdxxvij.º
nostro sub signeto.

Portuguese paa det Gods, som fandtes paa Skibet *Peter van Hüll*, da dette
led Skibbrud ved *Aberdeen* (1526), overleveret *Hans Michelssøn* af Dr.
Alexander Kyngorne 20 April 1527.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2265).
Uden Underskrift eller Segl.

581.

[Beg. af] 1527.

[Aberdeen?]

*Ista sunt bona contenta in quadam nauj naufragata juxta
portum Abirdonensem vocata Peter Houll*

*In primis in quadam cista hee res fuere contente scilicet toga
vna de veluto subducta pellibus mardurinis pretio ducentorum fl.*

*Item toga de damasto subducta pellibus leopardinis cuius mante
combinatae fuere [cord¹ zonis aureis pretio v^c coronarum*

Item alia toga subducta similibus pellibus pretio iije coronarum

*Item toga pro femina de albo damasto vndique circumornata [aureo
veste¹ auro distinctim pretio jc coronarum*

*Item tunica de veluto nigro auro similiter decusata femine apta
pretio jc coronarum*

*Item tunica vna sericina decusata veluto femine apta pretio xxvj
coronarum*

*Item due tunice feminis apte ex leui serico quarum vna rubra
altera nigra pretio xxvj fl.*

*Item tunica ex panno apta femine subducta pellibus gresiis nun-
cupatis vulgariter grow wark pretio decem fl.*

*Item pellia quatuor breuia ex veluto et serico subducta pellibus
hermolinis pretio xxvj⁷ fl.*

Item x camesie serico et auro ornate pretio xxvj fl.

Item cantharus argenteus pondere xl vnciarum pretio xl fl.

*Item vas potatorium argenteum cum suo coopertorio pretio xxvj
coronarum*

Item duo alia potatoria vasa absque coopertoriis pretio xxvj fl.

Item deplodes due ex veluto et serico pretio xxvj fl.

Jn alia cista

Jn primis duo ciphi argentej [et centum vncie argentj¹ ponderantes
xxx vncias cum centum vnciis argentj pretio vncie j fl.

Jtem quatuor ducate ex auro valore iiijor coronarum

Jtem quatuor aurej Anglicanj qui angeli dicuntur pretio vj coro-
narum

Jtem grossi Anglicanj centum valore x fl.

Jtem ex Dania et Germania moneta valore jc coronarum

Jtem quatuor grossi argentei ponderantes vncias iiijor precio iiijor fl.

Jtem florene Renences iiijor

Jtem duo coclearia argentea ponderancia vncias tres precium iij fl.

Jtem pannus lineus valore xv coronarum

Jtem vlne de veluto nigro quinque precio octo coronarum

Jtem subductura pellium sobolarum valore quingentarum coronarum

Jtem pelles mardorine non coniuncte valore jc coronarum

Jtem due vulpine pelles pretio medij fl.

Jtem ij lib. [spermicetj¹ spermatis ceti pretio vnus fl.

Jn cista capitanej

Jtem tunica vna ex nigro panno decorata vndique distinctionibus
de veluto pretio x coronarum

Jtem toga ex rubeo panno circumornata veluto pretio octo coro-
narum

Jtem deploides ex nigro damasto pretium iij coronarum

Jtem par caligarum nigrarum pretium j corona

Jtem cyathus vnus argenteus pondere xij vnciarum pretium xij fl.

Jtem vj camesie pretium vj coronarum

Jtem sertum argenteum deauratum pretium x fl.

Jtem in latibulo capitanej tria plumata cum om̃ibus requisitis
precio x coronarum

Jtem duo paria lintheaminum precio ij coronarum

Jtem lodex ex corio precio quinque fl.

Jtem arma noua pro duabus personis precio vj fl.

Jtem arma brachalia noua precio j corone

Jtem duo collaria lorina precio j corone.

Jtem arma corporea enea pro duabus personis pretio vj fl.

Jtem due machine bellice precio vj fl.

Jtem cuspis aurata pretio j fl.

Jtem baliste quinque enee cum requisitis omnibus precio x fl.

Jtem duo canthari magnj stannej pretio j corone

Item vnus magnus cantharus cupreus precio j fl.
 Item peluis ex auricalco pretio medij fl.
 Item paruum scrinium continens viij fl.
 Item in eodem ex argento xxvj lotones pretio xij fl.
 Item pelles mardurine xij precio vj fl. cum dimedio
 Item par caligarum rubearum pretio j corone
 Item nouum birretum subductum mardurinis pellibus precio ij coronarum

Tormenta in eadem nauj contenta

Item (3: jn) primis ex cupro magna tormenta quinque precio jm fl.
 Item maxima tormenta ferrea que capitalia dicuntur xxij pretium cuiuslibet v corone
 Item tria tormenta ferrea que slangen dicuntur pretium cuiuslibet xxx corone
 Item xxxvj que doublen serpentinis dicuntur pretium cuiuslibet v corone
 Item ex hiis que hagbutten dicuntur ije — lxxv pretium cuiuslibet ij fl.
 Item ex puluere pro pixidibus xij cadj precio
 Item nauis ipsa cum malis velis carbasis et ceteris attinentiis ad valorem taxatur jm fl.

Victualia in eadem contenta

Item iije pitasones
 Item viij laste carniū bouinarum salitarum
 Item butiri due laste
 Item anguillarum salsarum [xijj laste¹ vij laste
 Item allecum viij laste
 Item ex piscibus qui bargarfysche vocantur xij laste
 Item ex piscibus siccis nuncupatis ruk vjm
 Item ex piscibus siccis quj petlines dicuntur wlgariter flundron vjm
 Item ex farrina siliginea quatuor last
 Item ex siligine ij last
 Item picis naualis ij last
 Item sepe ij last
 Item picis liquidj qui wlgariter ter nuncupatur j last
 Item cereuisie xiiijor last
 Item cere libras nauales siue schippowndh iiijor
 Item olej medium laste

Item ferri nuncupatj osmond medium laste

Item cutium bouinarum salsarum jc

Item cutium siccarum [duo¹ ijm

In cista tormentarij

Item xvij vlnē pannj blauej coloris pretio iijor fl.

Item salp niter que salpeter dicitur ad valorem iijor fl.

Item instrumenta sue arti congrua ad valorem v fl.

Item tunica vna blauej coloris pretio iij fl.

Item tunica et pallium pro muliere precio iij coronarum

Item machina vna cum omnibus requisitis pretio ij coronarum

Item gladius precio j fl.

Item ancere quinque magne et vj minores ancere cum magnis cordis quinque que ab expertis taxantur ad jm fl.

Item crater ferreus pretio iij coronarum

Item caldaria cuprea ix precio ix coronarum

Item olle cupree xij precio vj coronarum

Item arma deaurata militibus congrua precio ijc fl.

Seorsum altera nauis vendita est preposito et ciuibz Abirdonee pro mille florenis et tertiam nauim subtraxerunt furtim seruitores degentes in domo prepositij

Bagpaa med Hans Michelssöns Haand: Register paa skib oc godz som bleff vnder Skotland paa Peiter fan Hølle som doctor Alexander haaffuer antwordet meg then xx dag Aprilis anno mdxxvij.

(¹) Fra [igjen udslettet.

Hans Michelssøn underretter Kong Christiern II om hans Börns Velbefindende om Aftalerne med Høvedsmændene Hans v. Halberstadt og Kort Penning, om M. Christiern (Pedersöns) Forfatning, Erkebiskop (Gustav Trolles), Skipper Klements og Jörgen v. Munkwitz's Avind og Forfølgelse mod ham selv, om et Tilbud om Hjælp (fra Danmark), naar Kongen er beredt til at komme, om Landsknegtene og deres Villighed til at tjene Kongen samt om Dronning Elisabeths Gravminde; han oversender derhos Kongen tildels efter hans Begjæring forskjellige Ting, hvoriblandt en af denne selv udarbejdet Oversættelse af en Del af det gamle Testamente.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2165). Helark med Spor af adv. Forsegl. (Trykt i Allens Breve og Aktskykker S. 461—66).

582.

6 Marts 1527.

Lier.

Hogborne første naduge herre. Myn skyldige vnderdanige ewangeliske thienste vare ethers k. m^t altid redebon szoo megit som gud meg forlenthaffuer och ieg Christi vnøtte thienere formaa.

Kereste naduge herre verdes at viide ethers nades hogborne børn ere karsske och swnde gud thess loff haffue, gwd aff sijn nade forlene thennom och alle ethers nades fattige thienere thet samme altid athøre aff ethers nade.

Jtem sender ieg och nw ethers nade mester Gotskalcks scriffuelse aff huilcken ethers nade kand forfare huessom hand haffuer beswttet met thesse høffuismen Hans van Halffuerstad och Kordt Penning.

Effther ethers nades befal. fick Hans xx gilden oc ther for vden gaff ieg hannom xxj gilden paa regenskab aff thet harnesk som ethers nade end nw ther aff skildig er hundrit gilden.

Jtem Kort Penning fick oc effter ethers nades befal xx gilden och ther offuer bad hand mester Gotskalch oc meg at vii ther offuer ville paa ethers nades vegne quitte hannom aff siit herberge for xij gilden huilcke hand ville troligen forthiene ethers nade aff her effther tha paa thet hand her effter skall vare ethers nade thess villigere betaller ieg i herberget for hannom sodanne forne xij gilden.

Jtem mester Christiern beklagede och storligen for meg syn armod oc modgang tha fand ieg raad och betaller hannom aff thend geld som ethers nade bliffuer hannom xij golt gilden och ther for vden fonger ieg hannom iij goldt gilden at reysse met.

Jtem hworledes bispen gør seg vnøtte emod meg for syn hest hand haffde lont ethers nade til Berlin met Hermen Stenhoffuere haffuer ieg befallit mester Christiern mwntligen ath vnderwise ethers nade om aldt thii thet falder for langt at scriffue, och ethers nade less icke gerne longe breffue, men ieg forstaar han vil icke til Berlyn ighen, men sigher segh at ville her forbyde til hand fonger swar ighen aff her Peder cancellere met Hermen Stenhoffuere, men thet vil vel vare pynsedag førre end thet skeer, och icke skall heller vort felagt eller madlag vare szoo langt som hand tencker, hand haffuer en dødelig affwend paa meg, thet haffuer ieg nw mögit formercht siden ethers nade reysede her aff, skipper Clemmit met hans folck forsamlede thennom her paa meg och ville nøde meg til atholle thennom paa ethers nades kost, som ieg gjorde i fyord thess verre etc. Tha vor bispen til raadz met thennom huerdag, och radet vor besluttet paa meg, huorledes thee ville komme meg aff dage, och thee haffde sorrydt thennom til sammens at ville tage ith skib paa theris halss, tha stod mester Gotskalch hardeligen met meg och forbywde thennom hardeligen at bruge sodanne stoecke i key. m^{te} lande, ethers nade til stordt fortall, och ther som thee sodant gjorde, skulle thee fore ingendel haffue paaskud at vare eller kalles ethers nades thienere, tock fand ieg raad och brugte

ther til ith stöcke, szoo at paa ij thyme rwm vor ingen szoo kön aff thennom som torde töffue lenger, eller obenbarligen gaa paa gaden, szoo halv meg gud at ieg bleff thennom quit met stoor lempe och lystighed, thee flyde alle aff by, och ingen satte effther thennom etc. thenne fare oc modgang førde meg ingen paa halssen vden bispen, som ieg vell en gong norsom tiden giffuer segh hannom offuerbewise vill, Men summa summarum narsom thet retteligen bliffuer vtsprwt, tha er ieg fuldkommeligen vti then mening, athand er thend sandskylduge som haffuer forførdt her Iørgen Menckwiss vd paa meg etc.

Jtem szoo beder ieg nw ethers nade ødmøgeligen och formaner ethers nade fore all thend christelige kerlighed skyld, ethers nade ville lade forarbeidet hoss her Iørgen van Menckvyss athan ville lade syn beuisning som hand haffuer emod meg komme for ethers nade, gører thet aff kerlighed och for all myn fattige villige thieneste skyld och lader meg fattige mand icke lenger stande vti szodan sorg modgang och forachtelsse, Er ieg skildug til sodan sag som hand giffuer meg, findes ieg skyldug ther vti, tha lader thet vden ald nade szoo straffes offuer myt lyff soo athuer som syn herre och hosbonde icke thiener met ere och troo maa ssee ther ved, fynder och ethers nade myn orsage och vskyldighed vti sodanne her Iørgens paasegen, tha gører thet sammeledes fore Christi kerlighed skyld oc frelsser meg aff sodant szoo mögit som mennisskeligt er, Jeghaffuer tock myn troo, hob, oc tilflucht til gwd formiddelst Christum at ieg skaal bliffue fortrestit och hugswalit aff thenne lügenastlige paasegen, Her Iørgen siger seg szodant at ville beuisse met mine egne breffue oc handscriffter szodan beuisninger norsom komme til stede huadsom myn handscrift er kenner ethers nade gansske vel, och huorsom myne handscriffter och breffue findes som ieg mange haffuer ingcreffuit effther ethers nades villiie, tha skulle thee vare meg til ere, och icke til noget vanhere.

Jtem ethers nade skall oc viide at en merckelig och trofast kopman kom til meg som vor vdsender aff thet selsskab ved thette mercke ~~✱~~ oc haffuer i befal at sige ethers nade at ethers nade skall fulkommeligen slaa syn liid ther till, at thee met theris tilhange ville töffuerere paa ethers nades syde och beste xxm enorsom ethers nade er bered ther til, thenne samme vor och om pinssedags tiide here och hafde bode scrifflig oc mwndtlich befall til ethers nade vti samme verffue, tock ingen at töffuerere scriffuelssen vthen vti ethers nades egen hand, sammeledes bad hand mig scriffue ethers nade athan gonger her till rette i landet om noget swm penninge aff øxne hand haffuer soldt och hand kand icke komme aff retthen ingen posske,

vti dymeluge vil hand komme hiid til meg, och talle met meg ther om och ther som ethers nade vill thaa tilbywde samme selskab nogit [til ighen¹ huor efter thee skulle rette thennom, vill hand thaa gerne for ethers nades gunst och villiie skyld, gøre en reysse ing i landet, och til ethers nade igen ther som ethers nade kwnde here paa samme tiid giffue hannom siit affskeide, ieg lod hannom inttet ther aff forstaa at ethers nade vor affreysder, ther fore scriffuer meg her om swar ighen huessom ieg skall giffue hannom ighen for andswar, Ellers oc om ethers nade vill scriffue eller tilbywde samme selskab nogit til, thaa kand ethers nade skicke meg breffuit, thii ieg troor vel athan skall icke ville giffue *giffue seg ther op til ethers nade athan skal bliffue forspeyet och forførd athan hæffuer varit ethers nade til ordz, thii at thet er en mægit naffnkundig och bekendt køpman, Hand siger klarligen oc fast maa ethers nade slaa syn liid ther fuldkommeligen til, at norsom thee ere visse ther paa, at ethers nade er bereydt ther til, thaa skall ethers nade gandske korth ther efter here ith vonderligt spill af thennom begyndt.

Jtem verdes ethers nade at scriffue meg huorledes ieg skall skicke meg her effther met bispen, och hans hest som staaar i Fælcken paa ethers nades vnkost, til dæyd er hesten icke foderit verdt som hand therer,

Jtem sender ieg och ethers nade Albrit Hondorps quittancier som ere xiiij som hand hæffuer fongit meg at inglegge vti ethers nades skryn, regenskab paa hans vpbyrde aff ethers nade hæffuer ieg aldrig seet eller anammit.

Jtem saa løber seg summa aff forne xiiij quittancier ijm xxv goldt gilden, oc vije xxxj gilden kurrentte.

Jtem ieg sender och nw til ethers nade iij par punttoffeler och iij par skoo som ethers nade befol meg at lade gøre. Och met Hans kock sender ieg ethers nade thee Bonnonsske pølsse som heer offuer vore.

Och huessom ethers nade hæffuer translaterit aff thet gamble testamentte sender ieg ethers nade met forne skoo och puntuffeler, ther vti ligger och szaa inglagde Albrecht Hondorps quittancier.

Jtem aller kereste nadige herre ieg beder ethers nade gandske edmøgeligen at ethers nade vilde spare meg thend stund ieg er here, oc icke forwise noger hæffuismen, eller store pwckere at betalle eller handle, thii at ethers nades eygit folck forføre meg szoo løgenafftigen fore thennom, szoo at paa thet syste vil thet tock komme meg at betalle met halssen, then befalling ethers nade gjorde myn dreng til mester Gotskalch om thee hæffuismen, hand ville tock inttet handle eller

gøre met thennom for vden meg, thii at ethers nade icke haffde self sagt eller screffuit hannom ther om, sammeledes gick thet meg och szoo meth skibmennen, hand sagde at ethers nade haffde icke ith ordt tallit til hannom ther om, Sammeledes beder ieg och ethers nade ødmøgeligen gerne at ethers nade vil self scriffue erckebyspen til ethers nades villiie hand for her aff vti dag och til Meckelle, ther vill hand lone penninge aff Marthen Læhwisse aff Stocholm, fonger han penninge til loens thaa bliffuer ieg hannom vell qwit szoo athand vil there fore seg self, end tock gud kendit ieghaffuer inttet søndt hannom huercken mad vyn eller øll paa ethers nades vogne, men haffuer hollet hannom erligen noch, end tock ethers nade skall ther vt aff føye tack haffue ther fore, Jeg bød hannom xij golt gilden at reysse met, oc x goldt gilden fore then hest *hest Hermen reed at købe seg en anden fore som ieg sende hannom i gode Rinsske gilden met mester Christiern, och hand sende meg thennom ighen, ther fore ieg tackede hannom storligen, thii at ieghaffde self stoor brøst paa penninge thii at siden ethers nade for her aff, løber seg myn vtgiftt hoss jxc gilden, for vden kosten, vyn, eller øll, som inttet er beregnet ther ebland, och aldt haffuer ieg vdredt och fornøgit paa Christiern Vinther neer, som ieg och met første vill skicke fran handen aff huilcken myn vtgiftt siden ethers nade for her aff ieg sender ethers nade fortegnit vti thenne inglagde skryfft.

Jtem vti dag vore her och ij høffuismend aff hoben fran thee Gellersske knechte och ville gerne hafft ord oc talle met ethers nade ieg sagde thennom plat aff ieg haffde vti sodanne theres versfue ingen befall aff ethers nade, soo droge thee samme dag til Meckellen at talle met mester Gotschalch, samme høffuismen sagde oc for meg at thee Gellersske bønder komme paa Steffen scriffuere och Frans Holste som thee droge nw op til hoben, och ere bleffuen ylde slagne och saargiorde aff samme bønder szoo ath thee neppeligen skulle beholle lyffuet, Henric Falck, som vor ambazate i vinters met Hans van Halffuerstadt fran hoben vor then ene som nw vor skicket, *thaa sagde hoben vare rwmmeligen iiij^m starck aff gode mwsterde knechte, szoo møgit forstod ieg vell athuosom haffuer thennom behoff, hand finge thennom gerne for en ryngge penning, thee szøge fast om ath thee kvnde fonge en herre, Jtem Villom forrerer taller mig til om penninge til then stenhuggere vti Gent, ther om haffuer ethers nade inttet vnderuist meg, første reisse Villom for til Gent met Mabwse fick ieg hannom xij kroner til stenhuggeren och vj gilden oc xvj str til thering then 28 dag Januarij oc then xj dagh in Februario fick ieg Villom lxxx gilden, nw siger hand athaffue giffue(t) en dell Mabysses ther aff oc mig sywnes then

mynste del stenhuggeren, jeghaffuer och betallit ije gilden for albaster sten hand fick, Kereste naduge herre sender nw ingen bud ing *vti førre end ethers nade foruider seg vel om toget, ath ethers nades venner ey skulle komme til spilling ther offuer. Ethers k. mt her med gud befalendes bode til syel och lyff oc Jesu Christi nade være meth ether euindeligen amen. Screffuit vti Lyre then 6 dag Marcij anno mdxxvij.

B. k. mt

villige troo thienere
Hans Michelssen.

Udskrift: Tiil k. mt aff Danmarck syn naduge herre.

Bagpaa: 1527.

(¹) Fra [igjen udslettet.

(Kantsleren) *Gotskalk Erikssön (Rosenkrantz)* underretter Kong *Christiern II* om, at tre Afsendinge fra de i Stiftet Utrecht liggende *Landsknechte*, der skulle udgjøre 3 à 4000 Mand, have søgt ham for at erfare, om Kongen vil tage dem i sin Tjeneste, da de ellers ville skilles ad, hvorfor Kantsleren har lovet inden en Maaned at skaffe dem Besked om Kongens Villie.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 2070). Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

583.

7 Marts 1527.

Mecheln.

Myn ydmyge troo tieniste edhers ko. mat forsendt met vor herre.

Høgboren furste kereste naduge herre j dagh ware her i Mechelen hoos meg Henrik Falk Schultes oc Metworst høwitzman embasiater vdschicket till edher ko: mat aff then hoop landzknechte som ligge nw i stycht van Vtrecht oc haffde en credentie till edher nade ath hues the met edher nade handlede oc beslutede thet wille then mene hoop holde och fuldgjøre oc the bogerede aff meg fortrestinge oc boscheed, heller the molte snarligen skilies at oc forløbe etc. Tha swarede ieg effter som edhers ko. mat meg befaledde at jeg wiste them inghen fortrestinge dog willedde ieg gerne forscriffue sodane theris wilighed till edher nade oc jeg forhoopte jnden een monath at haffue budt fran edher nade igen dog skulle the ther poa jnthet foreholde them. Siden ieg drack met them tha sagde the meg at nar the kome till hoooben igen tha wille the haffue budt jnd i Frankerige een som hedher Lackey oc wor sistes i Mechelen hoos edher nade met Frants Holste. Then tijd Frants Holste oc Steffen scriffuer nw sistes reede fran edher nade till hoben tha kome nogen bønder ther i stycht van Vtrecht fore them

i wegen oc slooge Steffen saa han ligger fore død oc toghe fran hanom allt thet han haffde met seg, Frants bleff oc sær, mæn han vndrende dogh oc kom eblant hooben.

Thesse sagde hartt at hooben skulle atskilies nær the nw komme tilbage oc haffue jngen fortrøstinge thij at hertugen aff Gelren haffuer slaget handen aff them oc screffuit them till at the skulle atskilies oc ey heller giøre hanss naboer the Vtrechtsche nogen owerlast. Dog bade the meg poa thet siste at om jeg een om een monats tijdt finge budt at edher nade them wille bruge tha schulle [met thet første¹ jeg vden forsømmelse giffue hooben thet tillkenne, saa meg sywnes the wille ickj gerne atskilies. The sige thee ere emellom iijm oc iijm sterke the haffue sex fenlen oc the ligge nw icki langt fran Dortt om fyane.

Thette giffuer ieg edher nade vti een goed meninge tillkendne at edher mat ther efftir moo wijde seg at rette. Edher ko. mat gud alsom-mechtigste befallendes. Screffuit i Mechelen then vij dag Martij anno xxvij.

Edher ko. mates ydmyge tro tienere

Gotschalk Erickssen.

Udkrift: An kor werde to Denmark Sweden Norwegen etc. mynen gnedigesten heren.

(¹) Fra [igjen udslettet.

Kantleren *Gotschalk Eriksson (Rosenkrantz)* udtaler sig for Kong *Christiern II* om den Hjælp fra *Skotland*, som han ifølge Dr. *Alexander (Kynghornes)* Beretning og medbragte Breve kan vente, naar han vil søge at gjen-erobre sine Riger, beretter om Kongens Børn og meddeler forskellige udenlandske Nyheder.

Efter Orig p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2071). Halvark, Konvoluten mangler. (Tildels trykt i Allens Breve og Akter. S. 469—71).

584.

15 April 1527.

Lier.

Mijn welwillige plichtige troo tieniste edher nades høghmechtighed altid ydmygeligen forsendt met wor herre Jesu Christo. Høgboren furste kieriste nadige herre. Som edher ko^e mat schriffuer om doctor Alexandri ærinde etc. tha werdis edher nade wijde at thet er icki mijn skjild eller forsømmelse at edher nade icki haffuer fulkomeligen foet at wijde doctoris Alexandri ærinde oc at han icki er igien æffærdighed. Han haffuer wijst Hans Michelsen oc meg alle syne breffue oc sagt oss meningen som the skulle indeholde. Ther offuer sagde han oss saa at ther som edhers ko. mat nw wille alwarligen tage

seg foore oc met andre herrer oc fursters hielp met, bosihte seg at jndtoge igen syne lande oc rige som rychtet ther vti Scotland war kommen tha wille koningen aff Schotland met the Scotsche herrer giøre edher nade hielp oc bistand met iiijm eller vm mænd oc poa theris eigene skiib oc skytt dog at edher nade skulle lade besørge them met fittalie poa syn eigne pendinge till skibs oc hwor the skulle være. Ther som edher ko. mat hær poa met sijn schriffuelse oc ko: oord wille forsechere koningen oc herrerne aff Scotland at edher nade wille nw drage alwarligen fram oc met macht tha twijffer doctor Alexander inthet poa som han siger at the Schotter joo skulle være reede edher nade till tieniste met folk oc skjib hwor edher nade them will haffue dog som fore er sagt poa edher nades bekostninge oc fittalieringe met andre hemelige ærinde som han sagde seg at haffue till edher ko: mat. llær fore kand edher nade well bosinde hwad afscheed ieg kunde giffue hannom poa sodane merkelige bosalinge. Ther fore haffuer Hans Michelsen oc jeg rodd at han skulle giffue seg self till edher nade at vnderwise edher ko: mat all boscheedt som han sagde seg at haffue i bosalninge ythermere mundeligen end breffuen jndholde. Oc ther offuer er han self aff Hans Michelsen [ærligen¹ afferdiget oc forsørget met lære pendinge till edher nade. Thij haffue wij inthet poa then tijd screffuit om hanss bosalninge som wij meenthe han skulle self bæst forclaare edher nade.

Wij forhoeple och met at thet skulle være edher nades sagh till gode oc bestand at doctor Alexander met sodane breff oc bosalninge till edher nade aff koningen oc herrer aff Schotland kom diid vti thee lande till edher nade saa at andre herrer oc furster molte see at edher nade haffde flere wanner oc mæchtige, som edher nade wille giøre hielp oc bistand oc aldrig forlade.

Kieriste nadigeste herre meg sywnes at the breffue aff Scotland som edher nade sende oss copier aff, sønderligen koningens eyget breff, haffue icki mögen fast vortrøstinge vti thennom dog at doctor Alexander sagde oss sistes han haffde wijder oc ythermere bosalninge end breffuen jndeholde. Men sywnes saa at *han haffde edher nade nogen anden macht till syes oc lodh them løbe vnder Schotland tha skulle edher nade vden twyffell fonge hielp aff the Schotter bode met folk oc skiib ehwort edher nade them wille haffue dog poa edher nades bekostninge met fittalie och vdredninge oc will gud the komme nogensted i lande tha wille the oc være besoldet eller oc thee fordærfue hwad the offuerkomme och høre jngen etc.

Doctor Alexander haffuer ieg icki seet siden han kom igien thij første Hans Michelsen oc jeg komme hannom til oords, skall han antigen self giffue seg till edher nade eller oc schriffue edher nade borscheedligen till all syn bosalinge oc ærinde.

Kieriste nadige herre werdis edher nade wijde at edher nades kiere børn myn herre princen oc princessen ere well till passe oc ligge nw i keyserns hws dog haffue the jngen større staet end the pleigde at haffue oc princen lærer nw wæll.

Hære ere jngen sœnderlinge tidinge fran keys: mat dog formode the hwer dag flooden aff Hispanien oc tidinge. Mester Melchior schreff meg sistes eth breff som er i Mechelen wed thenne meninge at han haffde end then tijd ingen swar songet, formodel seg dog at faa swar met thet aller første pœ edher nades ærinde oc forhobte at gud alsommechtigste skulde icki forlade wor sag. Amicis pauca. met the aller første skiib skulde wij haffue hannom hære oc nar gud will han hiit kommer will ieg gierne met Hans Michelsen rette meg efter edher nades bosalninge. Cornelius haffuer aldelis inthet screffuit meg till.

Eth breff wurde meg foat som doctor Brantner haffuer tillscreffuit her electus aff Lund. Thet haffuer Hans Michelsen at forware saa lenge wij foa schicket edher nade andit budt.

Aff Italien siges hære aff pawen oc keyserlige mat skulde wære i tractat oc wenlig handell tillhobe oc poa then handell tha skall pawen till forsecheringe haffue vpantwordit keys: mat^{is} folk tree stæder oc fæste vti Italien. Dog haffuer frwe Margrete jngen scriffuelse eller wisse tidinge fœt ther om. Frwe Margrete schicker nw offuer till keys: mat myn here Rosynboz hennens staet hoffnestere met herren van Roys oc mange onghe eddellmænd met them. The bliffue nw reede at løbe aff Seeland i then vghe som the sige, hvad bosalinge the haffue, kand ieg inthet forfare.

Here kom och i thesse dage till Mechelen en stoer herre aff Rytzeland oc en aff ko: Fernandos hoffdeener met hannom som oc wille strax til keys: mat.

Aff Franckerige høre wij inthet andit end gott hære i hoffwit dog thee Frantzoser bosætte fonteren fast poa theris side.

Hemeligen er hære sagt aff audientieren at keys: mat schall wære i thesse lande jnden eth halft aar ther wille han forwedde moget pœ.

Kieriste nadigste herre ieg bedher ydmygeligen edher nade haffuer icki mystœcke till meg fore thenne doctor Alexanders handell jeg bobes myn skyld skall jnthet findes ther eblant. End ieg will tiene edher ko: mat willigh oc trooligh ehwor ieg seer thet moo haffue nogen

bestand, met lijff oc all myn forstand saa lenge ieg leffuer oc haffuer
ther fore willigen forladet etc.

Edher ko: ma' bofaler ieg gud alsommechtigste till lijff oc siæl
Datum Lire then xv dag Aprilis aar etc. mdxxvij.

Edher ko. matie

ydmeye tro tiener

Gotschalk Erickssen.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Hans Michelsøn undskylder for Kong Christiern II sin og M. Gotschalk
Eriksøns Forhold med Hensyn til de af Dr. *Alexander (Kynghorne)* fra
Skotland overbragte Tidender og Løfter om Hjælp, som de ikke anse for
at være af stor Betydning, advarer Kongen mod *Nicolas Tyrrys* Pro-
jecter, oversender et Brev fra M. *Melchior (de Germania)*, beder om
Besked med Hensyn til de i Lier liggende Folk og underretter Kongen
om, hvilke Kjøbmænd der ville forstrække ham med Penge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2168). Halvark m. Spor
af udvendig Forsegling. (Et Stykke trykt i Allens Breve og Akter etc. S. 468).

585.

15 April 1527.

Lier.

Hogborne første nadige herre. Myn plichtuge euangeliske
thienste vare ethers k. mayt. altiid bereydt saa møgit som gud forlent-
haffuer, oc jeg Christi vnøtte thienere formaa, Kereste nadige herre
then 14 dag Aprilis fik jeg eders nades scriffuelsse met Mattis, som
er gifuit i Hvittenberge then fierde dag Aprilis, och forstaar jeg af
eders nades scriffuelsse, at doctor Alexander haffuer ingen bosked
screffuit eders nade, huessom hans idermere befal vor aff k. mayt. aff
Skotland, oc hans nades raad, huessom eders nade motte forlade seg
til [thennom¹ om hielp oc bystand at gøre eders nade, huess skyld
oc brøst thet er, kand eders nade vell formercke at myn eller mester
Gotskalcks forsømmelsse ey kand ther vti findes, i thet ath vii met
største flitsommelighed skickede hannom self til eders nade at vnder-
uise hans befaling, at ther som hand self icke haffuer screffuit huss-
som i hans befal er, er meg icke vel gørligt at jeg tha skulle scriffue
eders nade nogit ther om, som eders nade kunne rette seg efter,
kopierne aff kongens och radzsens breffue haffuer mester Gotskalch oc
jeg offwersedt, vii finde ther vti inttet besønderligt som vttrychter om
noger merckelig hielp eller bestand, som thee eders nade gøre ville,
vden huessom hand haffuer i sønderlig befal til eders nade, breffuen
haffue icke andit vttrycht i thennom, vden verba honoris oc consola-
tionis etc., ther fore viider huercken jeg eller mester Gotskalch, huad

vii ther om kunde giffue for swar, for vden eders nades raad och samtløcke, icke er heller doctor here men vti Feree, hand toffuede here icke vden en nath thaa hand kom tilbage igen, oc sagde for meg athan haffde screffuit eders nade om aldt hans befal oc affskede etc. nw finder jeg ther om anderledes vti eders nades scriffuelse. Jeg och mester Gotskalch ville strax scriffue hannom athan kommer hiid till oss, och thaa entigen farer til eders nade, eller och scriffuer self huessom hand haffuer i befall och eders nade maa slaa syn liid til, till soo lengge jeg fonger swar aff hannom igen, holler jeg Mattis oppe.

Jtem hans ord lod hand lyde for mester Gotskalch oc meg, athaffue i befall, at ther som k. mayt. aff Skotland oc hans raad som eders nade nw screffuit haffue, vore ther visse paa giorde, ath eders nade ville taget nogit alffuerligen fore thaa ville thee komme eders nade til hielp met vñ mend och skib ther till, tock saa hues fetallie paa skiben skulle sammeledes krudt skulle eders nade self lade bekoste, thette var summarie, thet som jeg aff hannom forstandit haffuer.

Jtem kopien aff Nicolai Thyriis breff haffuer jeg oc gandske vel forstandit thet er then samme made oc meining som hand gaff op for meg nw ith aer siden, thaa eders nade var her aff dragen, then store fordel och skatt som hand scriffuer at ville profitere eders nade soo møgit vti, thet er icke andit end en bedragelig møntte som hand ville opstille vti eders kongelige naffn, meth sodan kober møntte som i Skotland gaar etc. som ieg haffuer tilforne sagt och vnderuist eders nade ther om, ther som eders nade kand thet eller(s) drages til myndes, thet er intlit vden bedragerie som hand met omgaar, och er intlit alffode paa hans tilsegn vti sodanne made, hans mønthuerck och skat, som hand siger at ville gøre eders nade til saa staa fordel, er lige saa god skicked som skipper Jacops alkymistere men tock huor ther om er, narsom hand kommer til Androp ville tock mester Gotskalch och jeg forhøre hans mening, om ther er nogit andit vnder, men aldt thet som hand nw scriffuer, thet sagde hand meg ith aer siden, ordt fran ord som thet staa i breffuit och thet hemmelige hand ville self handle met ethers nade, thet gaff hand meg och thaa op vti hemmelighed om mønthen som forscreffuit staa, thii torff ethers nade effter mit raad oc tøcke, intlit achte hans scriffuelsse, hand haffuer en gong lffuit for eders nade oc møgit tilsagt, som intlit ther aff bleff holdet etc.

Jtem sender jeg eders nade mester Melchioris scriffuelsse som hand scriffuer ethers nade och mig huess mening ther vti er kand eders nade self lesse, ther ere icke syffer eller nogit foruendt vti, vden thette eneste ord, maderin, thet er keysserin, Oc i thet athan kommer self

tilbage igen, vden alle feyll haffuer hand gode tidinger at hugsuale eders nade med, jeg formoder hannom alle stund, jeg haffuer oc scriffuelsse aff Spannen til her electum thet vil jeg beholle til hand kommer.

Kiereste nadige herre jeg heder ødmøgeligen ethers nade vil scriffue meg ethers nades villiie om thette folck jeg holder here, at jeg kunde gøre meg thet quit, ath vii ey her effter *ey skulle saa vnotteligen ligge here oc forthere eders nades penninge. Item Jacop Anrodes penninge sammeledes Henric fan Littes ere altingeste beredde narsom tilsiges etc. men thet Johan Geritssen aff Amsterdam haffde tilsagt, ther om twiffler jeg ath inttit skal vorde ther aff, som jeg haffuer forstaddt aff Henric fan Lyt. Ethers nade scriffuer meg ingen boked om thee kleder jeg skall besckicke til prouesten eller Benedictus, huad heller jeg skall skicket til Lybsk eller til Brunsuig eders nade loffuede meg alt bokedt at scriffue om thet oc aldt andit huor effter jeg skulle rette mig. Ethers nades hogmectighed gud befalendes bode til liff oc syel oc Jesu Cristli nade vare met eder euindeligen screffuit i Lyre then 15 dag Aprilis anno mdxxvij.

E. k. m^{is}

villige thienere

Hans Mickelssen.

Udskrift: Tiil k. mayt. aff Danmark syn naduge herre.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Hans Michelssøn beretter Kong Christiern II, at Dr. Alexander (Kyngorne) har vundet Sagen mod Skotterne angaaende Skibet Peiter van Höll og det deri værende Gods, hvis Værdi skal erstattes efter en optagen Taxt, hvorved den er fastsat til 14000 Kroner, minder om Hensigtsmæssigheden af at sende Dr. Alexander Fuldmagt til nye Underhandlinger med Kongen og Raadet om Hjælp og at lade Gustav Trolle efter sit Ønske gjøre Følge til Skotland, da han fra Rom nøie kjender Erkebispem af St. Andrews, samt at erhverve Skotsk Söpas for Kongens egne Udligere.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2169). Kvartark; udvendig forsejlet med et Gemmeaftryk. (Se ovenfor No. 581).

586.

21 April 1527.

Lier.

Nade och friid aff gud formiddelst søndsens forladelssse vti Christo forkyndiger jeg eders k. mayt. for helssen. Keriste nadige herre eders k. mayt. skal och viide, at doctor Alexander haffuer gengit till rette meth thennom vti Abardin, om eders nades skib Peittler van Hølle, oc aldt huessom ther paa vor [aff gods¹ och haffuer vondit retten met kongens dom saa thee skulle betalle eders nade skib och godz,

fore aldt huessom thet er verdt eller och taxeris kand, saa haffuer doctor ladit taxerit skib och golz paa xiiij^m kroner at i her vti varer fortencht, om thee aff Aberdine giorde noget bud till eders nade och ville købe eder thet aff for en føge penning at eders nade her vti ved at rette seg, hand siger athan haffuer och vel therit ther offuer førre end hand fick dommen, offuer thennom vel jo kroner, skall hand her efter videre procedere emod thennom, thaa maa hand haffue ther paa eth suldmachtes breff aff eders nade.

Jtem vil eders nade och ther for vden sende hannom eders nades fulle macht at handle met kongen och radit om hues hielp och bestand thee ville gøre eders nade sywnes meg nøtteligt vare.

Jtem ieg formercker vel bispen fore² gerne villigen vti Skotland met Alexandro ther som eders nade ville skicke hannom ther heden met Alexandro, men ther som hans vnøtte thering icke vore, thaa ville jeg icke møgit rade ther fraa, jeg forstaar oc athan haffuer storth ven-skab oc bekendelsse haft vti Rom, met erkebispem til sancte Andres. Jesu Christi nade vare met eder euindeligen, screffuit i Lyre posske-dag anno mdxxvij.

E. k. m^{is} thienere

Hans Mickelssen.

Jtem at eders nade oc scriffuer doctori athan handler met kongen, at eders nade fonger thend salue conduct til eders nades vlliggere i szoem beseglit vnder k. ingsegle eller oc eders nade vil self scriffue koningen ther om.

Udskrift: Tiil k. mayt. aff Danmarch syn nadige herre. — Bagpaa: 1527.

¹) Fra [tilskrevet over Linien. — ²) Rettet fra: vore.

Hr. Hans og Hr. Anders Bilde udstede en Vidisse af Kong Frederik I.s Instruktion for Hr. Mogens Gyldenstjerne, udgiven i Anledning af hans Sendelse til Norge.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, fasc. 6 No. 16 b).
Med 2 paatrykte Vaabensegl.

587.

2 Mai 1527.

Uden Sted.

¹ Vij efther² Hans Bylle oc Anders Bylle ridder gjøre vitterligt at aar efther gutz byrdt mdxxvij then torsdag nest efther sanctorum Phelippj et Jacobi apostolorum dag thaa lodt erlig welbywrduge mand oc strenge ritther her Mogens Gyldenstiern oss see en instructs heell oc helden bezegelet mett vor k^e nadige herres konng Fredericks signet

lydendes ordt fran ord som her foruit stander. tiill ydermere vitnesbyrdt trycke wij wore indzegell neden for thenne scrifst

Bagpaa med Mogens Gyldenstjernes Haand: befallyng tyl Norige i her Olluf Galles tyd.

(¹) Først kommer en Afskrift af Mogens Gyldenstjernes Instruktion (Dipl. Norv. V No. 1052).

Kong *Frederik I* beder Hr. *Henrik Krummedige*, der har beklaget sig over, at hans norske Lene og Gods endnu forholdes ham tiltrods for Kongens Breve, om at vente, indtil Kongen har erholdt en Del begjærede Oplysninger desangaaende fra sin Fodermarsk (*Nils Ibsøn*), da han vil hjælpe ham til Rette, hvis ikke imidlertid Biskop *Hans Reff*, Hr. *Mogens Gyldenstjerne* og *Michel Blick* efter Kongens Paalæg have kunnet skaffe ham Ret i Mindelighed.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forseglat.

588.

3 Mai 1527.

Gottorp.

Frederich met guds nade Danmarcks Wendis oc Gottis koning
vdwald koning tiill Norge hertug y Slesuich etc.

Vor sunderlig gunst tilforne. kære her Henrich som y scriffue oss tiill oc beklage ether att ethers leen oc godtz emodt wore breffue holdes ether fore oc begere breffue tiill lenen och tiill wor fodermarsk tha giffue wii ether kierligen tilkende at wii hassue ladit giffuet wor fodermarsk vti beffallyng at hand skall met hans eget wiissze bwdt scriffue oss hand(s) leilighiedh tiill oc hwre om altingst theer er. Saa snarth som wii fanghe wiissze bwdt oc tydinge fran hannom self wilge wii giffue ether wort fylge breff. Sendhe wii ether j breff tiill oss elskelige werdighe fadher her Hans Reff biscop y Opsloo her Mogens *Gylderstjerne ridder oc Mickell Blick wor mænd oc thenere beffallendes thennom at thii met lempe oc snid skwlle giøre theres yterste fliidt om thii heer forindhen kwnne hielpe ether tiill ethers leen oc godzs igien met myndelighiedh. Theer som icke skeer tha wille wii gerne hielpe ether tiill ethers leen oc godtzs bedendes ether atti wille theer met wære tilfredzs paa thenne tiid for nogre wor merckelig leiligheds skyld wii wille ramme ethers gaffn oc besthe (saa) y oss tacke skwlle. Beffallendes ether gud. Screffuet paa wortt slot Gottrop friidagen efter søndagen Quasimodogeniti aar etc. mdxxvij^o vndher wort signet.

Udskrift: Oss elskelige her Henrich Krumdige ridder wor
mandh oc radt paa Woldhen.

En Del norske Rigsraader gjøre vitterligt, at de i Nærværrelse af Kong *Frederik I.s* Fodermarsk *Nils Ibsøn* hørte Forhandlingerne mellem Hr. *Olaf Galde*, Hovedsmand paa Akershus, og Kongens Admiral Hr. *Mogens Gyldestjerne*, der efter Kongens Befaling skulde modtage Slotloven af Hr. *Olaf Galde*, ved hvilken Leilighed de Betingelser fastsattes, under hvilke Overleveringen skulde finde Sted, hvoriblandt Erstatning i andre Len til Hr. *Olaf* for Tabet af Akershus, samt for det ved *M. Hans Mule* lidte Tab paa Gaard og Gods, Begunstigelse med Hensyn til det ved *Slottets Brand* ødelagte *Inventarium* samt Tilsagn om Beskyttelse og Indrømmelser i mange andre nærmere angivne Tilfælde m. m.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd. fasc. 6 No. 36 b).
 Levninger af de 4 først i Brevet nævnte Herres paatrykte Segl.

589.

13 Mai [1527].

Oslo.

Wii Hanns Reff met gudz naade biscop i Oslo Mattes Huoruff prowest tiill Marikirke Norges riiges cancellær Guthe Galde ridder oc Erich Erichsson Norges riiges raadt gjøre viltherlict at wii ware forsamblt i Swortebredrecloster i Oslo mandagen i fierde wghe efter paasche offuerwærenndes erlig oc welbiirdig mannd Nils Iibssen wor kere naadige herres foremarsk met andre flere riddermendsmennd herde oc saage handlingh tiilltall oc gienswar e mellom her Oluff Galde ridder høffuitzmand paa Agershus oc her Mogenns Giildennstiern ridder øwerst oc ammeraell for høgborenn firsstes konning Frederichs wor kirreste naadige herres skiib oc folck aff hans naade hiidht indskickett i riiget hannss naade riiget oc oss alle riighens jndbyggghere tiill trøest bestannd oc beskiermelse e moed hønss naades oc riighens fiender e huor behoff giores, oc saa met wor naadigestæ herres breff oc merckelige ærende oc befalning tiill fornø her Oluff Galde om Aggershus at her Oluff schulle oplathe oc igien antworde fornø her Mogens slottzloffwenn tiill Agershus poa hanns naades vegne i slige gode troo oc loffue oc forordt som han then anammet haffde. Tiill huilket fornø her Oluff efter then handling oc beraadt som thennum e mellom ther om tilforen wæret haffde loed seg tha strax findes weluillig ther tiill siigennndes seg thet gerne giøre wille i alle maathe, oc haffue seg e mod wor naadige herre som en huld oc tro mand bør atgiøre e mod siin rette herre oc konning dog poa thet her Oluff ey schulle sidhen bliffue wlenn en erlig oc tilbørlig forlening aff wor naadigeste herre her i riighet eller oc wli andre (maathe) formeget beswaret, begiæret han at fornø her Mogenns oc Niels Iibssen wille loffue oc tiilsige hanum poa wor naadige herres trøest thesse efterne puncther oc articler, huilke thee toghe tha tiill seg atoffuerweghe oc efter sligh leyligheedt som seg nu begiffuer tiilsagde thee fornø her Oluff bans begiære i samme

punther poa wor naadige herres gode trøest oc behagh efter som her efter fylger, først at her Mogens oc Niels libssen wille siighe hanum tiill her for raadet at wor naadige herre er leeffuendes wdi siin wellmach oc frij konngelige regemente, builket her Mogens hanum strax tiilsagde poa siin eedt met oprackte finghere at han ey annet wisthe wti nogre maathe, jtem at wor naadige herre wille forsee her Oluff met en erlig forleening her i riiget syn liiffs tiidt oc betenncke hannum then store skade han feck poa gaardt oc goetz aff mester Hans Mwle for hannss naades skyldh oc begiæret thesse leenn Raade skiibrede Jngedallskibrede, Solloyger oc Østerdalenn her sønnennfielddz, Guldalenn oc Sparbo nordennfielddz thesse leenn sagde her Mogenns oc Niels libssen hanum tiill efter alles wore sambtycke poa wor naadigestæ herres trøest oc behagh, jtem om hannss skade poa gaardt oc goetz schulle her Oluff indsetthe tiill wor naadigestæ herre sielff jtem at her Oluff matthe beholde then lanndhielp wdi Wemmeskiibrede oc Skowgen tiill allene folcket met szom hanum thieent halfuer poa wor naadigeste herres wegnne eller oc her Mogenns wilde sielff giffue them theres loenn, Tiilsuarede her Mogens atwilde tiilsige hanum then lanndhielp efter alles wort raadt met szaa skiell at om hannss naade wille thet jngelunde tiillade oc eske poa thee pendinge aff her Mogenns at her Oluff wilde tha bære half skaden met hanum jtem at her Mogens oc Niels libssen wille schriffue for her Oluff tiill wor naadigeste herre at hannss naade wilde wi the oc ramme hannss beste poa huess han bliffuer hannss naade skiildug. Suarede the atwille gerne thet giøre oc thesligestæ wii alle sammen jtem at her Oluff maa tryggeligenn oc wbehindret lathe indkressue huess restancer oc atterstadt szom hannum tiilstaar sagefald i slotthens leenn atbetale hans giæld met som han er i kommen for slotthenns skiild, ther loed her Mogens seg well atnøge met efter gamble sedwæne jtem at her Mogens ey tiilstedde at her Henrich Krwmdighe schall offuerfalde hanum i nogre maathe oc her Mogens wilde foruerffue hannum wor naadige herres beskiermelsebreff szaa hannss naade wilde sielff personligen wære hanns dommer oc jngen annen oc ey schulle stelfnes her wtalf riighet aff nogen wten enesthe sware sinæ sager her jnden riget for wor naadigeste herre oc Norges raadt szom ther affwidhe. Suared her Mogenns atwilde gierne schriffue wor naadigeste herre ther till om jtem her Mogens ey wilde tiilstedde at nogen schall wquemmeligen mane eller offuerfalde her Oluff for giæld som han er wti kommen for slottennsskiild meden wære hannum behielpelig tiill dag oc stundher atbetale efter handenn. Suarede her Mogens at han oc wille thet gierne giøre. jtem at her Oluff schall bliffue

frij oc frels poa liiff oc goetz naer han haßfuer opladet slottedh wten all argelist encthenn i ordt eller gierninger thet sagde the hanum oc tiill. jtem at Norges raadt szom her nu tiilstede er thesligest her Mogens oc Niels libssen wille wære her Oluff bestanddige at erchibispenn i Trondeem oc the andre gode herrer i raadet icke wille wære hanum e moed for han oplod Aggershus thennom watspurdt oc saa for han sonnger nogre aff theres leenn seg igien tiill forleening. Suarede wii ja ther tiill alle sammen jtem huess breff som giøres her Mogenns oc her Oluff e mellom schulle tryggeligen oc wbrydeligen holdes wten all argelist oc nyefundt som nogen optencke kannd huilket thee gode herrer sambtyckte oc tiilsagde huer anden poa baade siidher. Thesse for^{ne} articler oc punther szaa forhanddelede loffuede wii allesammen oc tiilsagde her Oluff atwille them forschriffue tiill wor naadigeste herre at hannss naade wille werdes tiill for gudzschiildt oc alles wore ydtmige böen oc schriffuelse atsambtycke oc fuldbyre her Oluff Galde tiill gode oc ther met loffuet oc tiilsagde han atwilde nu sönndag nestkommendes oplathe oc offuerantworde for^{ne} her Mogenns Giildennstiern effter wor naadigeste herres schriffuelse oc begiære slotzloffwen tiill Aggershus hanss naade tiill henndhe oss alle Norges riiges raadt som tha tiilstede ere andre godemennd offuerwærendes, Haffde oc her Oluff forordt for seg for then store skade han feck i mange maathe tha slottedh branddh træeste han ey atfuldkomme jnuentarium poa slotted i huer serdeles maathe effter som han anammet thet men loffuet at szo meget som fallets poa thet ene wilde han oprette i andre maathe szaa ther schall følge skiell met jtem ware wii for^{ne} aff raadet her forsambledt oc poa all riighenns raadtz vegne begierenndes at naer som her Oluff Galde oplodht her Mogens slotzloffwenn tiill Aggershus wor naadige herre konnung Frederich tiill hannde, oc wordt hannss naade forstacket thet gud forbiude thess e mellom førre end hanss naade loed eske henne igien aff her Mogenns, tha schulle han ther effter holde henne tiill Norges riiges besto oc Norges riiges raadtz hand, oc ey oplathe then nogen mand wten Norges raadtz sambtycke effter thy at alle slotzloffuer pleyge szaa aff gamble sedwænne atanammes wti Norges riighe. Ther tiill swared her Mogens aff heraadh Niels libsens oc flere gode mends at om wor naadige herre konung Frederich bleeff kalled aff gud, tha wilde her Mogenns bliffue baade Danmarck oc Norrig en huld oc tro mannd oc met swodannt skiell Norges raadt icke schulle strax igiennkreeffue eller eske for^{ne} slotzloffwe aff men lathe hanum then roeligenn beholde fremdeles jndtiill szo lenghe gud forseer riiget met en tiilbeerlig første oc konnung igienn tha wilde han effter gamble

sedwænne i Norrig, holle forne slottzloffwe Norges raadt tiill gode oc tiillhænnde oc ey oplathe henne nogenn mannd ther forinden e mod Norges raadz wille oc sambtycke. Tiill ytermere vittnesbiirdt at szaa er tiilgaalt szom forskreffuet staar sette wii wore jndszegle nedenn for thette wort obennbreff tiilbedenndes verdige fader bisp Anders som sidhen hiidhtiill oss kom oc forø her Mogens Giildenstiern ridder oc Niels Iibssen atbeszegle thet met oss giffuet dag oc stedh som fore-siigher.

Bagpaa: Norges radt breff som ieg skulle haffue Agershus.

Jakob Krumme tilskriver Hr. *Henrik Krummedige* angaaende sin Moders Gods i *Baahus Len*, hvilket efter de afsluttede Traktater burde staa til hendes Raadighed, men som af Landboerne er angivet at være disponeret af Hr. Henrik.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36 Krummedike). Brevform; forseglet med et Gemmealtryk.

590.

27 Juni 1527.

Falleby.

Venligh ok kerlegh helssen althidh ssendes met gud etc. kære her Hendrick Krommedhighe moo y vydhe ath myn modher kom her nedher thel meggh ok haffdhe hwn varet y Bohusslen ok vylle hon kennys vith ssyne ghos ssom hvn haffdhe dher ok sspvrdhe lanborne huar therres langille var kommethz ok hvem the haffdhe ghossen vdh aff tho ssvaredhe sso ath the haffdhe dem aff edher her thel days etc. kære her Hendrick bedher iagh edher ath y ville vndhe myn modher ssyn ghos y ghen effther the ressesser ok sthathuther ssom ere gyo(r)th thisse thry righe i mellem ath hvar man skal nydhe ssyth tho hobiss meggh ath hvn haffver ynghe lvdhe ffor brødhet ssith ath hvn moo *y sso vel nydhe syth ssom y ok the ghodhe men ssom gh(o)s haffve y Ssveriges rygh(e) heller anden stas etc. kære her Hendrick bedher iagh edher ath y velle gheffue meggh thel kenne met thette myn modhers bydth om hvn skal ffothet y ghen heller ygh etc. icke mer po thenne thidh medhen edher gud beffallyndhe (s)creffvith hastelyghe y Ffalle by thorssdagen effthe(r) sancty Hans bapthiste dagh anno dominy m d xxvij.

Jackob

Krumme.

Udskrift: Erligh ok velbyrdhigh man her Henrick Krommedhedhe thel kommyndes thette breff etc.

Hans Michelssön meddeler Kong *Christiern II* nådiglig Underretning om, hvad han selv og *M. Gotskalk Eriksön (Rosenkrants)* have foretaget med Hensyn til det påtænkte Krigstog tilsøs til Gjenerhvervelse af Kongens Riger, samt om den Besked, *M. Melchior (de Germania)* har bragt fra Keiser (*Karl*), fra hvem virksom Hjælp neppe snart kan ventes, beretter Kongen om hans Børns Befindende og fortæller en Del politiske Nyheder.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2173). Helark, udvendig forseget med et Gemmeaftryk.

591.

10 Juli 1527.

Lier.

Nade oc friid aff gwd formiddelst søndtzsens forlædelsse vti Christo forkyndiger jeg eders k. mayt. for helssen, met myn vnderdanige plictugetroo thieneste. Aller kereste nadige herre, then viij dag Julij kom mester Melchior til Lyre, oc haffde tallit met mester Gotschalch fore Arremøye førre end hand løb ther aff, thend vj dag Julij seyller mester Gotschalck aff oc haffde god børn vti iij dage, szoo meg hobess till guds hielp skal hand vare vel offuerkommen, och eders nade skal snarligen songe skriffuelsse fran hannom ighen, Gotschalch scriffuer meg huorledes David Falckener vor nw kommen til Feree met syne skib, oc giffuer god trøst paa eders nades vegne, och bywder seg at ville thiene eders nade met vc mend met sine eigne skib och vtredning paa hans kost och thering etc. Sammeledes giffuer hand Gotschalch tilkenne, athan inttet kunde haffue vtrettet i Skotland førre end nw, thii ath nw i pynsse helligedage stood aldt Skotland vti en stoor oprøre, och noger herrer haffde forsamblit stoort folck emod k. oc greffuen aff Angwss, och kongen drog selff til marcken met greffuen aff Angws, gaff gud syn nade saa ther ebland ath slagit bleff stillet for vden ald blodstortlinge, och noger herrer bleffue grebne oc fangne, och ther met bleff alding fredeligen affstillet oc foleket affskyldt som jeg formoder mester Gotschalch skall idermere oc klarligere haffue schreffuit eders nade ther om, narsom Mattis kommer til eders nade met hans scriffuelse, bode vti thend deel och andit, som jeg nw icke scriffuer at eders nade met første maa viide huorledes alleting tilstaar.

Jtem sammeledes skal eders nade och viide huorledes mester Gotschalch meden hand nw haffuer ligget vti Fere er hand met mester Otte Smidt hielp kommen offuer ens met en Hamborger skipper som heder skipper Hans Vilckenssen, huilcken som haffuer och fører then store kræffuel aff Hamborg met iij mersse it mechtigt skønt vtredt skib met skytt och verge, hand met samme skib haffuer giffuet mester Gotschalck syt breff och handscrifft, ath ville thiene eders nade met samme skib, oc met lyff och godz vill affuerge eders nades skade oc forderffue, oc

straffe eders nades fyender ehuorsom hand thennom offuerkomme kand, och ere nw altingeste rede giordt szoos athan och en Skotte som ligger oc nw fore Feree met en skøn krauel paa ije lester, som kallis Grotte Martten haffue sworit thennom vti stalbrødreskab til sammens, och ere alletingest berede at løbe aff til szoos then xiiij eller xiiij dag vti thenne samme manit, gud forlene thennom syn nade met løcke och salighed at thee molte gøre thennom vfriid, som icke ville haffue friid etc. skipper Jacop skal være skipper paa Hamborgerkrauelen och skipper Gysse Klemmit och aldt thet folck heer gaar ledigt Hermen Stenhoffuere her Hans Køge, oc aldt andet ledigt folck haffuer jeg skicket hannom til hande, och haffuer bud vtgiordt om folch ydermere at skicke hannom ing kunde thet ellers gaa himmeligen til, hand er ved en god trøst ther som eders nade kunne nw haffuet met it godt opsatte och forrode och forsamle iij eller iijm knechte vti Freslaand och Gellerland ath eders nade haffde en søye garde til thennom at forsamle, och kunne bestyre hannom nogen fetalliie til folcket paa skibene, tha formetter hand seg at ville fly eders nade paa en kortt, skib noch til en iijm mend, at offuerføre paa huad land som eders nade thennom haffue viil, ther som thee foruiste folcket vore forsamblit, ville thee løbe ing fore ostre Einsse och tage ald thet folck ing paa ij dage, huessom eders nade her vti gøre vil maa bestyres met thet første och met bedre forsywnlighed end thet skede met Kniphoff hand laa tock vti vj vger och forbide efter folckit hand skulle haffue ing etc.

Jtem screff meg mester Gotskalch førre end hand affreysde om krud, spesser, thelrør, hellebarder, som jeg skulle lade ingkomme paa ith aff the Skoltzske skib huilcket hand ville beskickte vti eders nades profite och gaffn.

Saa haffuer jeg beskicket hannom til hande xij tønner grofft krwdt och [ij] en tønne kørnit krut, iij thelrør, med ald theres redskab horn lwnthet och flassker etc. jm spesse, vj dæssyn helleborder, oc ij knechte harnisk it til Hans Vilckenssen, oc thet andit skipper Jacop, gud gifue thet bliffuer vel bestedt.

Jtem som jeg forstaar aff mester Melchior, tha haffuer hand gantzse troligen och flytteligen vdrettit syne ærinde, thet yderste nogen moglegt kwnde vare, effter thenne legelighed key. mayt. haffuer oc nw paa thet nye ighen screffuit margreffuen hertugen aff Brwnsuig om eders nades restitution som hand self ther om eder ydermere skriffuendes vorder om ald legelighed, meg sywnes at key. mai^{ts} hielp skall komme oss gandske longsommeligen, om eders nade skall forbydet til hand haffuer offuervondit alle Frantzoser och Fenecianer, men jeg forstaar

vt aff en ting som jeg hører aff Melchior, ath christne menniske vore icke vti Diocleciani eller Neronis keysseres tiide swarligere forfulde, end som euangelii professores ere nw vti Hispania forfulde, och saa ønckeligen forfulde til døden, at ingen mand kommer til swars eller til ordiz, ther til met huilcken mand som riiger er, thend er Lutherians, oc haffuer forbrudt lyffuet, [och¹ ther som thee kunde vispørge en mandz vuenner, ther kommer j eller too vti thet høgeste, och bere vitnesbyrd at thee haffue hørdt hannom saa tallit om then Romsske kircke eller ewangelio, och then som sagen giffues maa aldrig komme til ordiz, eller sware fore seg, siger hand ney emod theres falske vitnesbyrd, thaa dømme thee hannom til døden, athan er thaa contumax och haffuer giort emod keysserens forbud, bekenner hand, thaa skall hand och dø eller vti ith euig fengxsel at gaa, oc mange vtallige bliffue dødte fore theris godz skild, som hand meg gresseligen ther aff vnderuist haffuer, saa at i thenne keysseris tiid skal flere christne vare forkommit fore euangelii skyld til døden end vti thee heydenske keysseris tiide [som hand siger² thii troor jeg vell vden gud seer snarligen til hannom met syn nade, thaa er befrøchtendes at guds heffnd oc dom, skall snarligen komme hannom offuer, huilcket gud met syne nade affwende, och vnde hannom en christelig [och¹ forstand at komme til end sand christelig bekendelsse, ther til ere vii alle skildige at bede for hannom til gwd, och gud met syn nade opuecker snarligen thend som eders nade skall komme til hielp och hugsualsle, om thet er hans villiie, saa skee oss effter hans guddommelige villiie.

Jeg tøffuer och vachter dageligen her electi tilkwkste eller(s) haffde jeg nw sendt Mattis til eders nade met Melchioris skriffuelse och befalle som hand haffuer til eders nade aff key. mayt., sammeledes huessom Gotschalch scriffuer eders nade, som jeg och ved en dell, nw giffuer eders nade tilkenne huadsom fore handen er, Jeg screff eders nade mere end en manit siden met then løber aff Lybsk Vrban, och forscreff eders nades myne breff till Melchior Lotter vti Lybsk, meg hobes eders nade skal longe siden haffue fongit then, myn scriffuelse ther vti vor vnderuising om eders nades kloder som jeg sender til eders nade sammeledes her electi Wessens, prouestens, och Benedictus kloder, som jeg forscreffuit haffde til Brunsuig etc.

Jtem eders nades hogborne børn ere karsske och vel til passe gwd thess loff haffwe och frwe Margrete med hennes raad ere vti Gent, heer ere møgit folck aff thesse edelle mend her aff landit kommit fran keysserin, thet forstaas thend stwnd han er vti Spanniien ville thee Spanniert athan skall vare thient aff thennom, och icke vtaff anden

fremmede nation. Tesligeste achter keysserynnen inttit folch vden eneste hennes egit nationis folck Portugaleysser, och Spannioller oc soo føge achtendes, henne siges effter [ith^a saa hoffmodigt hiertte althaffue som en quinne vti verden haffue kand.

Jtem sammeledes ere her nw fore visse tydinge komne at konghen aff Franckerige skall vare død etc. her met eders nades hogmectighed staadt gwd befalendes bode til syel och lyff, och Jesu Christi nade vare met eder euindeligen. screffuit vti Lyre then 10 dag Julij anno mdxxvij.

E. k. m^{ts} thienere

Hans Mickelssen.

Udskrift: An koninglicker maiestadt koning Christiern synen gnedigesten heren.

Samtidig Paaskrift: 1527.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Tilskrevet over Linien.

Kong Christiern II bemyndiger Kantsleren *Gotskalk Erikssøn (Rosenkrants)* til at hverve 2 à 3000 Skotter, hvis hans Skibe ikke skulde kunne indtage Landsknegte i Frisland, hvorefter de skulle søge at bemægtige sig Bergen, hvor de Tydske Kjøbmænd antages at være gunstigt stemte for Kongen; i alle Fald skulle Skibene strax udsendes i Søen mod hans Fiender for til Foraaet at gjøre det paatænkte Anfald, der skal holdes hemmeligt og angives at gjælde Danmark.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2057). Helark med Spor af udv. Forsegling. Egenhændig Underskrift. (Trykt i Allens Breve og Akter. S. 492 94).

592.

7 August 1527.

Berlin.

Cristiern met gudz nade Danmarcks etc. konning
hertug wdj Sleszuig Holsten Stormarn etc.

Premisso nostro sincero fauore. Kære her canceller vider at wii finge ethers breff och scriffuelse j oss tilscreffue aff Ffær then førstæ dagh Augusti. Och tacke wij ether gerne fore ethers ytterste fliet j bewisæ nw vdi wore werffue och befalning etc. Fframdeles screffue wij ether och siistes till atj strax skulde scriffue oss till igen hwad hielp wij moltæ fangæ ther aff landit och hwar mange skib. Oc ther som the wilde løbe ind vnder Ffreesland vdi Skudballij, eller j joncker Baldzers landt oc j biwde oss thimeligen till tha wille wij bestyrellt swo at knectæne skulle ligge ther rede fore them. Nw effther thij thet løber sig swo langt wd paa aarett och the thet same ther fore ville affslaa, wide wij ickæ om the skulle welæ løbe ind fore Skudballij eller joncker Baldzerslandt. Tha tockær oss gott ware atj handle ther

met samme Skotther om j trestæ at fangæ, tw, halffredie, eller try-
twesinde Skotter oc at the tha ville tienne oss fore aarss penninge och
rædelige kost till siærs effther krigs ordinantze. Wij see thet heller atj
wnne them halffue fanger igen till huess the fangæ, end kost paa landit
och for halffue bythe till land oc till wandt ther som the thet met wold
kwnne bekome och icke for maanet sold Thii wore lande formwæ
thet icke nw at giffue them, Och atj well forware thet swo hoss them,
at the wore vndersattæ wdj Danmarch och Norge, som wele welwillige
gange oss tilhande jckæ ther wdoffuer skulle forderffues met roff och
brandt hwar som helst the gøre landgangh. Och ther som j swo kwnne
sterckeligæ fo(r)ware oss som foruit staar [swa¹ the aldeles bliffue
ether horige oc lydige paa wore wegne tha tæckes oss gott ware atj
strax løbe ind for Bergen. Och twiffler oss inthet paa nest gudz hielp
at køpmendene kome wd till ether och handle met ether paa wore
wegne effther ethers egen wilge. Och tha formode wij oc at the well
formwe at løne oc holde wort folch ther thenne wintter ower, swo
meghet folch som tha behoff gøres. Och twiffler oss inthet paa at
Sønderlanden kand staa ether emod nar gud will j fange indtaget Bergen.

Jtem atj och ingen dagtingen indgaa met kobmenden aff Bergen,
før end the forplictæ them at leffuerere och ower antworde ether paa
wore wegne wort slott kongsgaarden met d. Vincenc. Och ther som
the thet icke kwnnæ bekome, at the tha welæ vndsette ether met alth
theres skyttæ och siden selfue tilhielp aff all theres mæth atj mwæ
indfange gaarden och swo at d. Vincenc. bliffuer selff tilstede holden
till wor handt.

Och ther som fornæ køpmend aff bryggen wele met nogen skellige
dagtingen gangæ ether till handæ paa wore wegne tha wele wij och
engelunde tilstede at the ther wdoffuer skulle skindes eller skioless j
noger made och thet welæ wij swo forwares skall wdj the artickell
breffue som ether och them paa wore wegne emellom gøres skulle.

Ther som j icke nw kwnnæ swodanne mact aff sted komme fore
winter dagen tha gører thog wd till siærs alle the som paa wore [wegne²
fiende arge wele och giffuer them søebreffue, jntill paa foraarett och
biwder oss swo her forinnen strax till hwad mact j tha paa foraarett
kwnne wisseligen aff sted komme met skiib och folch. Tha wele wij
ther paa strax scriffue ether wor mening till hwor effther j ether fram-
deles rettæ skulle.

Jtem atj nw holdæ thet hemeligen før j affsted dragæ swo then menæ
man wel ickæ annet end j strax welæ løbe ind j Danmarch och icke
til Bergen.

Item sende ether och it wort breff som wij haffue till screffuit d. Alexander och ther wdj tacke hannom for willige oc tro tiennestæ etc.

Rammer och wider nw wort bestæ och bestand j alle made wdj lessa wore werffue och ærende som wij ether nw met d. Alexandro befallet haffue och wij ether suldkomeligen tiltro. Thet wela wij altið meth ether gerne forskyldæ. Valete in Cristo Jesu quam felicissime. Ex Berlinis seplima mensis Augustj anno etc. mdxxvij. Nostro sub signeto.

Christiern.

Udskrift: Nobili ac magnifico viro domino Gotschalco Ericssen cancellario nostro nobis sincere dilecto.

(¹) Först har der staaet: och. — (²) Fra [igjen udslettet.

Kong Frederik I meddeler Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, Embedsmand paa Akershus, et *Følgebrev* til Indbyggerne i det søndenfielske Norge.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge, fasc. 6 No. 15). Kongens store Segl vedhænger.

593.

17 August 1527.

Odense.

Wij Frederick mett gudtz naade Danmarcks Vendes oc Gottes konning vdtuolth konning tiil Norge hertug j Slesuig Holstenn Stormarenn oc Dytmersken greffue vdij Oldenborgh oc Delmenhorst hielsze etther alle wore kiere vndhersaatte biscopper prelather riddere riddermendtz mendt kiøbsthetmendt bynder oc menighe almuhe ehwym szom helst j thiene eller tiilhøre som bygge oc boø syndenfieltz vdij wort riige Norge kierligen mett gud och wor naade. Mue j wiidhe at wy haffue beffalletth oc tiiltroedt oss elskelige her Magens Gullensterne riddere wor maudt oc tienere oc embitzmandt paa wort slott Aggersshuss att affuerge wor oc Norges riiges skadhe och fforderffue om nogett paa kommer aff wore och riigszens fyndher vdij wor frauerelsze. Thij betthe wy etther alle kierligenn oc strengeligen biudhe att j retthe etther epther att wære hannom syllagtiige oc bystandige om noghet paa kommer j alle maade som wy sielff perszonligen tiilstede wore. Oc ther som noger aff etther vfforretis aff nogre j noger maade ta skall hand hielpe etther loug skeell oc rett j wor frauerelsze. Thij ladher thet engenlunde vnnder wor kongelige heffnd oc wrede. Gyffuitt vtij wor kiøbstadt Otthensze løgerdagenn nest effther wor frue dag assumptionis aar etc. mdxxvij^o vnder wort signet.

Sub plica: Relator her Magens Goye hoffmester.

Hr. *Henrik Krummedige* forklarer *Hustru Estrid (Ravaldsdatter)*, *Nils Krummes* Enke, hvorledes Forholdet er med det Gods i Baahus Len, som hun formener tilkommer hende, hvorom ogsaa *Hustru Ottilia (Ottesdatter Römer)* kan give Besked.

Efter Kopi med *Henr. Krummediges* egen Haand i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Uden Segl.

594.

Aug.—Septbr. 1527.

Vallen.

Venligh kerligh helssen fforsenth met var herre. kære husstru *Æsstredh* jeck ffick eders skriuelsse lydendes at j hade værredh j Ba-huslen oc der var nagre bønnen som j hade krafft langil oc de hadde skøt paa meghe oc sade at de hade giuedh meghe deris langil hues jeck hauer opbarredh veth jeck meghe jcke haue opbareddh aff andredde en aff gus oc myn egen som jeck hauer retligh erffuet oc køpth som jeck vil altidh vel beuisse met breff oc dom. Som j skriuere at jeck skulle lade eder ffølue edre gos eller j ville skriuere den verdigh herre kung *Gøssithe* tiil at hans nade skulle wne eder at ffølue saa møgeth aff myt gos eller nagen annen god mans gos her aff Danmark som edert er kære hussthu *Æsstridh* j vide aldels vel at jeck aldri ffick nageth gos enthen aff nagen edre brødre eller oc aff eder deth gos som j skriuere om deth e(r)ffuedh jech oc myn met aruingh effther velbyrdigh man *Otte Rudh* gud hans sel nade oc han ffick samme gos aff den høyb[arre]n fførssthe kungh *Hans* Danmark *Naries* kungh gud hans sel nade hur hans nade ffick deth gos met mer gos der ffins gode breff oc damme paa nar der skal til suarres oc tror jeck at de damme oc breff derom er giort at disse resesser som nw er giorth mellom høyharren fførssthe myn kærisssthe nadigh herre kungh *Ffredrick* Danmark *Naries* kung oc den høymeytigh fførsste kungh *Geste* at de ære der jcke modh dy habes jeck til gud oc vel thror at den verdigh herre kungh *Gøssithe* ey ler eder enthen myth gos eller nagen annen godmans serdelles nar hans nade ffar set eller hørt kungh *Hansses* atkomme til samme gos. som j oc sk(r)iuere at jeck skulle haue eder gos j pant ffar husstru *Atillies* ffensel jeck men det er jcke ræt kommedh ffar eder ffinnnes noget gos hos oss som pant er daa men jeck hustru *Atille* jcke sier deth er ederth gos. kære hustru *Æsstredh* betenker vel der er mange gode men oc ffruer oc jomffr(e)r j *Suærrigh* som hauer arff oc ege j Danmark oc nyde nw derres siden den kantrayt var giordh mellom de høym(e)ytigh fførsther oc var jcke gat at der nw skulle fførres der annedd blandh en saa bleue det er dack klart fforklarid j *resserserne hual gos huar skulle nyde aff deth som skylle gaa tiil aruinge j gen.

her met eder gud befallendes ex Vallen fredagen efter varfirv dagh
mdxxvij.

Henrik rider.
Kromdick.

Bagpen: Kopie pa suar aff Jakob Krommes oc hustru Æstrid breff.

Kong Frederik I beder Hr. *Henrik Krummedige* at være tilstede med et fuldt
udrustet Følge i Kjöbenhavn 17 Mai 1528 for at ledsage ham paa den
Reise til Norge, han da agter at foretage.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimarkiv (Norge, fasc. 6 No. 16 a). Brevform;
udvendig forsegleet.

595.

15 Septbr. 1527.

Tönder.

Frederich met gudts nade Danmarcs Wendis och Gottis konning
vduald konning tiill Norge hertug i Slesuig Holstenn etc.

Wor sønnerlige gunst tilfornn. Kiere her Henrich wiider at
wij for nogen merckelig orsage skyld agkte vdj the hellig trefoldigheds
naffnn vdj thenne neste tilkomendis sommer at giffue oss her aff riiget
och ind vdj wort riige Norge ther at fortøffue nogen tiid. Thij bethe
wij ether kierligenn atj wille rette ether effther sielff personligen met
ethers swenne harnisk werge och fitallie indtiill sanctj Michels dag at
følge oss samme reigsse och i ther met wisseligen wille were vdj
Kiøpnehaffnn otthe dage for sanctj Vrbanj dag nestkomendis, ther som
i icke sielff haffue skiip thaa wille wij lade ether besørge met skiip,
ther met giøre i oss synnerligenn tiill wilge och wille wij thet gierne
ighen met ether forskyld. Befalendis ether gud. Schreffuit paa wort
slot Tunder sondagen nest effther hellig kors exaltationis dag sar etc.
mdxxvij vnder wort signet.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krummedige
ridder wor mand och raadh.

Biskop *Olaf (Thorkelssøn)* af Bergen tilskriver Erkebiskop *Olaf af Throend-*
hjem angaaende Dekanatet i Bergen, hvis nuværende Besidder *Hans Ar-*
nessøn ikke opfylder de indgangne Forpligtelser, samt om sine Len *Tromsøen*
og *Nordfjord*, med Hensyn til hvilket sidste han finder sig forurettet, ved at
Lagmanden *Gudthorm Nilssøn* indehaver *Gloppens* Prestegjeld, og meddeler
Rygget om, at Kong *Christiern II* har en stor Magt i Söen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2193). Brevform med
Spor af udvendig Forsegling.

596.

4 Novbr. 1527.

Bergen.

Sincerissimis meis honore et reuerentia premissis. Wærdis edir nadir at withe ath sidan herskapet droogh her aff wanker her ingen tiddende der folch kan rette seg eftir annen en rolighet oc godt gudt giffue det lenge. En doch i paart villie seie daa i twiuelwise at koning Kristiarn haur moken makt i sion, oc ingen veit hans meningh gudt giffue bonum aldrig komme i denne landzende medt licke. Jtem nadigh oc kære herre hauer Bergene capitel oc iegh en mærkelig ødmykeligh oc kærlig bøn tiil edir nadir oc edirs nadis heiderlüz capitel at i wille wærdis tiil fføre gudz retuisen oc war kerlige bøn skull aber wege medt her Auo Lunngius oc her Wincens Lungiws oc Erich Wrop om dette dækene dømme her i Bergen at det maathe komme tiil reidelighet ffør ty den gode man mester Hans Arneson som det noo haur acter syn ordt liifste eidt besiglet breff aldelis intet som denne copia wal wndir wise kan medt flere missiur der ludandis som iegh noo sendir edir nadir medt en af kanickarne her løren Henricson. Oc hauer forscifne mester Hans hafft det dækene dømit i iiii aar noo aat faste komande oc ekche giffuedt der i huit aff løper det tiil xx rensgyllene mynre en oc det han ær den gamle dæken plictiigh. mædis megh giiffue de peninge wt efftir dy ieg oc myn kirke staar i en draapeligen skull tiil forne oc fornemde mester Hans bær renten wp æff dækene dømidt. kunne iegh oc ecke maathe fullelige seia der nei tiill en doog det war en part aff kanickane i mooth, at han skulle nw faa det dækene dømme efftir dy her Wincens haaffe ter waar kærste nadigaste herris koning Frædrics fulle befallingh paa oc wille endelige det saa haaffue efftir dy det ær regale beneficium, gudt oc sancte Oluff giiffue det saa skickas at iek oc myn kirke waare der aff skiildt oc vthan kraff eftir denne daagh. Jtem ter nær hauer iegh oc i ødmykeligen bøn at edir nadir medt fortalde herrir wille wærdis tiill at ransake copiene framdels ludandis om waar kærste herris konung Ffrædrics breff som eddeligh herre oc strenge riddere her Wincens Lunge [mek¹ foruaruade medt edirs nadis oc alls rikesens raadt samticke ludandis om de ii fatiigh læn Trumsøn oc Nordfiordt som ieg haur i forlæningh oc giiffuer der c mark i affgiift aff oc gør tjenist der forir som meg hoppes tiil gudt ieg gjort haur oc myn forfaar biskop Andor kues sæll gudt nade haaffe dem i forlæning for tjenist vten affgiift man nw haaffir Guttorm Nilsson lagmannen i Bergen et thet bæste gældt i Norfiordt som Gloppe heitiir medt all kongeligh renthe oc hafft haur sidan herre dagin waar i Bergen. Weit iek ecke medt kuat trøst. Twngdt tykcher mek gøre

tjænist oc giiffue affgiiffen en han hauer profiten, gerne waare ieg begærande niute thet eine medt det andre som waar keriste herr(i)s breff inne holler. Edir nadir gudt iomfru Maria oc sancte Sunnius befallandis medt liiff oc sæll tiil euich tiidt. Ex Bergis anno domini 1527 die lune infra octauas omnium sanctorum.

Olauus

[episcopns] Bergensis.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patri et domino domino Olauo dei gratia archiepiscopo Nidrosiensi et apostolice sedis legato domino suo et fautori amplissimo.

(¹) Først har der staaet: ossz.

Biskop Olaf (*Thorkelssøn*) af Bergen meddeler Kanniken Hr. *Jörgen Henriksøn* Fuldmagt og Instruktion til at forhandle med Erkebispem og Kapitlet i Throndhjem, Hr. *Ove* og Hr. *Vincentis Lunge*, *Erik Ugerup* og *Morten Skinkel* m. fl. navnlig angaaende *Dekanatet* i Bergen, *Gloppens* Prestegjeld, Prædikebrødrenes utilbørlige Forhold m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2194). Helark (3 beskrevne Sider) med et paatrykt Segl.

597.

19 Novbr. 1527.

Bergen.

Wy Oluff medt gudz nadiir biscop i Bergen gøre witherligh medt thenne waar opne besiglet instrucs at wy haffue beffsolt oc fulmyndiig giort ossz elskelig her Løren Henricson waar kannich at hanle oc aaueruege medt gode merkelige mendtz raadt om han kan komme tiil tals medt waar kere herre erchebispem hans nades heiderligt capitel i Trondhem her Owe Lunge her Wintens Lunge Eric *Vdrop aff wapen Morthen Skinkil waar nadigste oc kærste herre kongen secretarius ædle oc wælbiirdig fruier frue Inggigiærdt Otzdatter frw Margrethe Nilssdotter oc flere waare vennir andtlige oc werdtslige der wy wenthe noghen bestandt oc trøst aff tiil retuisen i *thenne efterscriffne puncter oc articler.

Primus articulus.

Jtem om dækene dømit her i Bergen seger then gode man mester Hans Arneson oc offte sagt haffuir som tet noo i werrie haffuir oc haffth haffuir i iii aar samfast at han wiill ingelundt holle sin ordt besiglet breffh som han loffuadt haffuir her Wintens oc ossz om then penssz oc tienisth der skall føre gøres som her Wintens insigle føre heinger huro der om skall beslutes om han skall framdeles bliffue medt dækene dømit ellir øy oc om hans ordt oc breff kunne betrues efftir denne daagh.

Secundus articulus.

Item at wy jntet diirffdes ellir maathe ath seia ney moot waar kærste herris kongens befalling oc her Wintens wille at han skulle ioo faa det endelige dækene dæmidt daa trøst wy paa hans gode lifthe oc loffan at hans ordt oc ære skulle medt makt bliffue, huilket noo intet skeet ær daa begære wy gærne her Wintens help der tiill wy maathe faa iiii waractige men i vissen de betrode kunne vare fore den penssz oc tiænist aff dækene dæmidt oc i framtidhen om gudt forbiude han beholler det framdeles saa i maathe at waar kere herre her erchebispem wy waar kirche oc capitel worde aldeles vkraffdt estir thenne daag aff then gamle dæken her Hans Knutson om forde dækene dæme om alle puncter oc articler som besiglet breff ter om inne holle.

Articulus tertius.

Item [om¹ waar kære herre erchebispem oc wy maathe scriue den gamle dæken tiil oc kreffuie waar breff tiill bage tet oc han maathe røkte siit dækene dæme sielff tet beste han kan før en kirken kommer ytermere tiil ffalls skade oc fordærff i framtidhen tij bædre ær j skade en heil ter nær then landtskiildt han wphaffuir boriidt ffør en contracthen bleff giordt oc wy gaffue honum de c rensgyllene loffuade han ossz nogre restantier terforir daa wy skulle tet kreffuie waar tet intet vtan faclii oc liign ffør ty han kræffde mangt [medt¹ Iørenss skriuers hielp der han aldriig haffde ræet tiill oc eche sielff siich i penning deer aff, man det wisse beholt han medt de hundrade rens-gyllene man det ouuist wor beffalte han ossz der finge wy saa goodt som søgiit ellir altz intet aff. Saa helpe dem en engiill som stymmer medt brandane.

Quartus articulus.

Item waar kære herre her erchebispem medt hans nades capitel medt andre gode herre oc strenge riddere tycker det ware møgeligt at wy skulle saadan bekømlingh haffue paa forde mester Hans vegne innan lands oc wthan medt kosth oc fortærning om det skall vegis aff waar pungn ellir ey ellir han skall staa der i kraff forer effir dy han vyll seg intet acthe oc landzskiilden maathe staa in arestu saa langedet maathe faa i reidligen besluthen ende, oc han skøligen wissan sætter fore seg han intet flyde ellir omfore des for innan der haade [wy¹ aldelis kærlike om for gudz oc retuisen skull.

Quinta instruccio.

Ath her Ioren kunne formaage det medt myn herre erchebispem oc [her¹ Oue kanickane oc ffliere gode men at the kunne sanlige ffaa withe aff her Wincens kuadt trøst forde mester Hans haffuir paa for-

nemde dækene dæme om han haaffir waar kærste herre konungh Ffredrics liifs breff ter paa ellir her Wintens vthan affgiift ellir ey oc wu wy maa kreffue waart breff i gen ellir ey ssom han aff ossz haaffir effiir dy han holler ossz ingin ordt.

Sexta instruccio de foedis.

Ath her Iøren legger all vinning om medt herrane ath thet ene geldt Gløppe matthe komme tiil lænet i gæn som kongens breff ossz [tet¹ inne holler ellis worder ossz fforsuar affgiiften oc tænenisten.

Septima instruccio.

At her Iøren forarbeider medt her Owe Lunge at han wæll wille gøre at drage tesse articler wt som noo fortalde ære oc legge dem i mynne oc giiffue waar nadigste herre konungh Ffrædriich thennem tiill kenne om wy worde aff then gamle dæken vtermeir fforførdt ellir klaget for hans nader.

Octaua instruccio.

Ath her Iøren saa tiilseger domino prouinciali at Trondhem endelige, at han scriuer sine brødiir oc conuent tiil her i Bergen at the maathe her i Suartbrødere redtfærde deris tiidder oc liiffnadt om tiidderne ær saa dee siunge stundum natsangh man aldrig otthesangh deris liiffnat och omgengiilse ær det ssom paa Øffregathen i Bergen fforty dee ære stundum ossz them paa Øffregathen man [de¹ der hemme ære idelige oc daglige vistere brøderne oc kløsteret i gæn huilkel som ær her i stort anskrii oc kerkene oe hennis persone et hon naplige boteligt.

Noua instruccio et nouissima.

Ath her Iøren fforarbeidiir ssaa medt dee gode herrer at wy ffaa [viiss¹ suar kuat thet kan kosste vthan all fforhallingh paa alle desse fforscriffne sicker puncter oc instrucciones medt viiss besiglet breff takandes der ingen omslag ellir glømske forir wndir waar hylliist fforty det ligger ossz vaar kirchie oc capitel stor mækt paa. Actis et datis in residentia nostra episcopali Bergensi anno dominj 1527 die Martis xix^a mensis Nouembris. Nostro sub sigillo.

Vltima jnstruccio.²

Ær hanss nadher bigerendes adh nithe oc bruke kirkens suerth j hanss nodherss sticth i alle hande grener ssou fulkomelighe som myn herre erkebiskopin bruckær oc nither vlti hanss nadherss sticht etc.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Denne Afdeling, der staar nedenfor Seglet, er skreven med en anden Haand.

Kong Frederik I lover Hr. Henrik Krummedige at afgjøre Sagen angaaende Nils Brades Gods ved Vallen i Halland til hans Tilfredshed, naar de træffes i Kjöbenhavn; Kongen vil skaffe ham Skib til Reisen til Norge, naar han selv vil holde sine Folk med Kost der indtil Michelsdag.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forsegleet.

598.

17 Decbr. 1527.

Gottorp.

Frederich met gudts nade Danmarckis Wendis etc. koning
vduald koningk tiill Norge hertug i Sleszuigk etc.

Wor sønnerlige gunst tilfornn. Kere her Henrick som i nu schriffwe oss tiill om thet Niels Bradis godts liggendis fore ethers gaardh Wallendt vdi Hallandt bethe wy ether atj ther met wille lade vpstaa indtiill saa lenge at i kome oss sielff tiill ordts nar wij komme tiill Kiøpnehaffnn, thaa wille wij ther paa giffwe ether godhe swar, och her forindenn schall thet bliffwe aldelis vforsagt aff oss. som i och schriffwe oss tiill om skib at følge met i Norge paa foraaret, thaa wiider at wij wille besørge ether met skiib, dogh atj sielff besørge ether och ethers folck met kaast och spisning indtiill sanctj Michelis dagh, ther met giøre i oss synnerligenn tiill wilge och wille thet gierne met ether forskyldhe. Befalendis ether gud. Schreffuit paa wort slot Gottorpp tisdagh nesth effther Lucie virginis aar etc. mdxxvij vnder wort signet.

Udskrift: Oss elskelige her Henrick Krummedige ridder
tiill Wallendh wor mand och raadh.

Henrik Björnsson gör Undskyldning for Hr. Henrik Krummedige, fordi han ei er kommen til ham, og beder ham, om muligt, igjen at forlige ham med Hr. Vincents (Lunge), der uden Grund har havt ham mistænkt for et utilbørligt Forhold til sin Hustru.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forsegleet.

599.

Uden Dag 1527.

Helsingborg.

Wenlyg och kyerlyg helssen thel flørn ssend med wor herre. kyere her Henrych beder yeg eder kyerlyg og gerne ad j tagher *j meg thet yky thyl mæssteke ad yeg kam yky thyl eder ffor thy ad meg bleff thet ssaffd at y war yke hemme gerne haffde yeg welet eder ther ordess och klawed ffor eder och flere myn wenner myn nød *her her Wenssyanoss haver meg y mod gord och hawer meg noghet then ghesst thel ssaffd ssom yeg yke thel brøt hawer ad yeg skville hawe

noghen hanlyng med ssyn hœssthrv ssom yeg y(n)ghen *som yeg ynghen
sskœld j haver thy beder yeg eder ad j *tagler met bessthe thel her
Wynssenss ad han wel ghy meg sset wensskab kan yeg ffaad tær thet
got yke og saa. her med eder gvd beffalendess sskrev(i)d y H(e)ls-
skenborryng h aare m d xx vii.

Henrych Byørnsson.

Udskrift: Erlyg och w(e)lbordyggh man sstreng
reder her Henrych Kromdyg kyerlyc ssendess dete b(r)eff.

Sex Lagrettemænd bevidne, at *Björgulf Bratssøn* og *Thore Roaldssøn* kvit-
terede *Halloard Bjørnssøn* for dobbelt Betaling i Anledning af hans ufor-
sættelige *Drab* paa *Halloard Asbjørnssøn*.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 6 Segl mangle. (Se Dipl. Norv. I
No. 1034 og No. 486 ovenfor. Indholdet af Seglremmerne se ovenfor No. 248).

600.

Uden Dag 1527.

[Vinje].

Ollom monnom them som thetta bref se eller høre sender
Asmwnder Gredgardzson Torbyøn Tordzson Gwnnar Sygurdzson Nils
Anwndzson Byøn Drengson Tyostolf Torgerson logrettis men quede
gudis ok sine ad mitt varvm i hia sagum oc hørdum a ja oc hander-
bandh thera Byørgwlf Brattson ok Tore Roalzzon med the skylorde at
Byørgwlf oc Tore lyste ty for os at the hafde opborette af Haluorde
Biønson ij fwl gyeldh for Haluordh Asbyønson dødh som han vart
at skada oforsynio. kyndis ok Børwlfuer oc Tore j samma hander-
bande at the gafuo fird Haluordh Byønson han ok hans erwinger firi
ser oc sinum erwingum oc epterkommandum quitten oc allungis ækeræ-
løsen bode firi fœdum oc ofœdum oc til gefuet hemtt oc awundh ok
allan ilwilia som thet hafde aldri sket oc for budho the oc Byørgwlf
oc Tore ad aganga thenno quitt nema hwar som thet gere swara sa
mykit som Norigis lagh vt viser ty af thet var loket fyrstæ sall och
senste oc al ther j mellum afgyældum som xii tungor haffde dømt epter
en døden man ok ytter mere saningh hengium mitt ækar jnsigle firi
thetta bref anno dominij mdxxvij etc.

Hans Michelssøn beretter Kong *Christiern II* forskjellige Nyheder, underretter
ham om *Landsknegtene* og deres mulige Hverving samt meddeler ham det ved
Fru Margretes Hof gaaende Rygte om hans paatænkte *Giftermaal* og sine
Underhandlinger med en Kjøbmand, der mod Pant i *norske Lazefiskerier*
er villig til at støtte ham med Penge, naar han for Alvor vil forsøge
Gjenerobringen af sine Lande.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2471).
Udvendig forsegllet med et Gemmeaftryk.

601.

25 Januar 1528.

Lier.

Nade oc friid formiddelst Christi mandoms anammelsse vonssker jeg k. mayt. myn naduge herre, met myn vnderdanige plictuge troo thienesto, kereste naduge herre ther som eders nades thienere Skram er kommen tiil eders nade ighen thaa haffuer hand vell vnderuist eders nade all then legelighed som heer paa ferdome er met knechte och aldt andit effter som jeg hannom vnderuisthaffuer, och screff jeg eders nade thuenne breffue tiil met hannom, om ethers nade haffuer fonget thennom eller ey anammit ville jeg gerne eders nade screffue meg ther om, och siden hand foor her aff haffuer jeg oc screffuit eders nade it breff tiil Lybsig.

Jtem jeg sender eders nade thette inglagde breff som Pels fan Busk scriffuer meg om knechtene, thet maa eders nade self ther vtaff formercke, athand met thee andre capiteiner ere villige tiil at ville føre eders nade sodanne knechte tilhande narsom thenne Brabands feide bliffuer endt, som jeg troer vell snarligen skee skal narsom landen haffue consenterit sodanne skattinge, som hwert land er tillagt, vti gaar reissede heer egommen Lyre nogre aff hertugens raad aff Gelleren tiil frwe Margrete, huad thee met henne handle viil her effter snarligen vtkomme.

Jtem then 18 Januarij kom Hans kock tiil Lyre penningene vil jeg vntrette hannom effter eders nades scriffuelse, oc thee som jeghaffde afftagit verge och krud ville nw icke lenger forbyde, thennom haffuer jeg affbetallit, oc haffuer jeg sendt noget quittance tiil eders nade met Thomas Holste, skall her effter noget ithermere vtrettis, thaa maa eders nade forskicke meg flere quittance. Jtem jeg formerker aff thet folck hoss princen at thee aff hoffuit haffue færdt eders nade flux vti ord oc talle om eders nades giftermall, huor nw ther om er, ved gud och eders nade selfuer best somme sige ith och somme it andit, men jeg forstaar thee ere icke enss vti tallen ther om, ther fore troer jeg then største deel skall vare løygen, Jtem jeg scriffuer oc nw her electum tiil, och sender hannom it breff som skipper Hans Vilckenssen aff Hamborg scriffuer hannom. Jtem skipper Jacop er nw less giffuen, tock met store vilkor athand ingen skall thiene vden met hoffuens consentte.

Jtem ther som eders nade viil noget alffuerligen foretage at anamme syne land ighen thaa staar jeg vti en handel met en kopman om jn pund grotte eller mere at viille vndsette eders nade paa nogre laxse-

fiskeriie vti Norge etc. guds nade vare ewindeligen met eder screffuit vti Lyre Pauli conuersionis dag 1528.

Jtem jeg forstaar aff skipper Jacop at hertug Albrit skall haffue en skøn nyer holch som nw ligger i Szeland som Hans Vilckenssen ville haffue etc.

E. k. mtis

viillige thienere

Hans Michelssen.

Udskrift: Tiil k. mt aff Danmarck syn naduge herre.

Bagmaa: *Conuersionis Pauli. Anno 8. — 1528.

Hans Michelssøn forsvaret sig i Brev til Kong *Christiern II* mod Beskyldningen for *erang Skriftfortolkning*, omtaler Kongens Pengeanliggender, Hverving, Correspondance m. m. og meddeler forskjellige politiske Nyheder og Rygter, hvoriblandt et om Kongens forestaaende *Giftermaal* med en *Sachsisk Fyrstinde*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2492). Brevform, udvendig forseglet med Gemmesignet.

602.

5 Februar 1528.

Lier.

Nade oc friid aff gud vor fader oc vor herre Jesu Christo oc myn edmøge vnderdanige plictuge troo thieneste altid redebon. E. k. mtis breff screffuit vti Berlyn then 29 Decembris haffuer jeg anammit then 27 Januarij. Tet ved nw gud som alle ting ved, at jeg haffde nw saa skicket meg, at jeg vilde gerne variit buerman tiil thieneste, oc ingen mand till skade. Sammeledes at jeg ey heller vilde nogher tiid met farsaate gøre nogher then ting som E. k. mayt. skulle forthørnes met men nw fynder jeg vt aff eders nades scriffuelsse andet, saa at eders nade haffuer icke vel forstaat, huessom jeg vti myn epistolam til E. k. mayt. screffuit haffuer. Narsom hwn retteligen offuersees och forstaas skall thet icke findes ther vti, at jeg forderffuer skriffitten, met en vildfarende forstand eller oc bøyer henne effter myn meynung oc køddelige forstandt, men jeg haffuer hendt henne vt aff thet klare oc reene vand vt aff skriffens brønde, som jeg vilde gerne troste oc stercke meg met, Eders nade skall icke helder findet at jeg skall haffue kast ther vti nogit aff myn jord, ellers oc screffuit nogit ther vti nogher christen tiil besmittelsse eller fortørnelsse, Men gwd vare loffuit och prysset saa vell for modgang som for løchsalighed jeg viill lade thet vpstaa oc icke mere scriffue ther om tiil gud fogher tiiden att jeg ther om kand komme eders nade self tiill ordtz som E. k. mayt. oc self scriffuer oc bogerer.

Jtem jeg screff E. N. twenne breff met Skram om ald legelighed huorledes heer tilstaar om knechte oc andet etc.

Jtem syden, haffuer jeg til twende tiider screffuit eders nade tiil Lybsig, och sendt eders nade then scriffuelsse, som Pelss van Bwsk screff meg etc.

Jtem E. N. skall oc viidet at heer er ingen breffue eller bud kommen vt aff Skotland huercken aff doctor Alexander eller aff noger ander, jeg befrøctier at theris hielp skall icke andit vare end skønne ord och bedragerie, gud giffuit at thet kand bliffue tiil lügen som jeg skriffuer.

Jtem aff Christiern Vinther haffuer jeg vti it aer och fast mere huercken fonget breff eller bud fran hannom.

Jtem ther som eders nade tager nogit fore handen vti thenne sommer, thaa formoder jeg at jeg viill bekommit met Gerhart Stercke athand skall strax strecke eders nade thee vj manedes penninge som eders nade nw sende meg vndertegnede quittance paa, och viil jeg paa en kort scriffue eders nade ther paa viidere boskede [huessom¹ narsom thet er besluttet huessom eders nade kand slaa syn lyd tiill.

Jtem E. N. skulle opbere vti Libsig aff thee Hogstetter jm gilden som thee ere here betalde oc fornøgede, om E. N. thennom opboret haffuer eller huorledes ther om er scriffuer eders nade meg inttet aff.

Jtem Villom forrer haffuer jeg vnderuist effter eders nades scriffuelsse, hand sagde hand ville self ther om scriffue eders nade swar.

Jtem angaende thette stichtesse orlog bliffuer fast møgit folch forsamlit paa alle syder, thet neder sticht skall holde vjc heste och iiij^m knechte, och offuerstichtit skulle haffue iiijc heste oc iiij^m knechte, met thesse heste och knechte skall Jørgen Skenck statholder aff Fressland vare offuerste aff och [skal² thyene byspen etc. och thee Hollandske steder skulle beløne folckit met thee stichtesse, och thee ville haffdt thee Brabandsske steder ther vti samme forbundt, oc thee haffue dragit thennom ther fran, paa huilcken siide thet viil nw falle tiill entigen tiil friid eller orlog giffuit tilkenne ingen fastelaffuent.

Jtem heer gaar starckt røchte om k(ongen) aff Franckerige athand skall vare død, huad nw sandest er ved jeg icke at scriffue, men thet er nw sandt at herren aff Raffuensten er dæder och begraffuen, oc ingen besønderlige tidinge haffue vii end nw aff key. mayt. huorledes hans ansløge staa, vden eneste at paffuen oc hand skulle vare forligte, oc hand skall betalle keysserens folck for 9 manede, och skall haffue nogre friige steder oc landskab ighen.

Jtem E. k. m^{te} hogborne børn ere karsske och swnde och gandske vell tiil passe. Och her vti frue Margretes hoff haffue the møgit at

bestille met eders nades giifftermal met en førstynne aff Saxssen huad ther om sandest er, er gud bekendt och eders nade, gud forlene eders nade thend dell som nøtteligest er bode tiill syell och lyff, oc guds nade vare met eder ewindeligen amen. screffuit vti Lyre then 5 Februarij anno 1528.

E. k. mtis

villige troo thienere

Hans Michelssen.

Udskrift: Tiil k. mayt. aff Danmarck syn nadigste herre.

Bagpaa: .5. dag i Februarij.

(¹) Igjen udslettet. — (²) Tilskrevet over Linien.

Kong Frederik I anmoder Hr. Henrik Krummedige om at indfinde sig til et Møde i Kjøbenhavn förstkommande 17 Mai, hvortil han har sammenkaldt det hele Rigsraad, og derfra med sine Svende at følge ham til Norge, saaledes som han tidligere har bedet ham.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forseglet.

603.

8 Marts 1528.

Gottorp.

Ffderick mett guds naade Danmarckis Wendis oc Gottis koning wdtuold koning tiil Norge hertug i Slesuick etc.

Vor sønnderlig gunst tilfornn wider at wij nu fore nogle merckelig werff oc ærinde skyld som oss oc riigelt merckeligen er anrørindis hæffue forskreffuit wort elskelige Danmarckis riigis raad offuer alt riiget at møde vdi Kiøpnehaffnn otthe dage nest for sanctj Vrbanj dagh nest komeendis thij bethe wij etther och kerligen atj wille wmage etther tiid samme dag oc delle mett oss etthers gode raad wdj samme ærinde szom wij agkte tha att lade forgiffue oc i self personnligenn wille retthe etther effther mett etthers swenne at følge oss ther aff til Norge nar samme dag forsledenn oc forganggenn er som wij etther ther om tilfornne hæffue tilschreffuit. Ther mett giøre i oss synnderlig til willge oc wille thet giernne ighen mett etther forskyld. Befallindis etther gud. Schreffuit paa wort slott Gottorp sønddagenn Reminiscere aar etc. mdxxvij vnder wort signett.

Udskrift: Oss elskelige her Hennrick Krumdige ritther wor mannd och raad.

Otte svenske Rigsraader paa det hele Raads Vegne underrette Biskop *Hans Reff* af Oslo og Hr. *Mogens Henrikssøn* (*Gyldenstjerne*), Hovedsmand paa Akershus, om at de med Kong *Gustav* have været i Dalerne og undertrykt det der stedfundne *Oprør*, hvis Hovedmænd nu have søgt Tilflugt i Norge, hvor de finde Understøttelse hos Erkebiskopen og Dr. *Vincentius Lunge*; i Henhold til Malmörecessen anholdes om Udlevering af *Jöns Hanssøn*, der kalder sig Hr. Sten Stures Søn, *Peder Grym* og to Prester.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, fasc. 8 No. 17). Brevform; udv. forsegl. m. Levninger af 7 Segl.¹ (Trykt i (Gl.) D. Mag. VI. S. 344—46 og i Kon. Gustaf d. förstes Registratur V. 1528. S. 53—55, hvis Varianter, udenfor de rent orthographiske, nedenfor ere angivne).

604.

10 Marts 1528.

Delsbo.

Wennlich kârlig helszenn thilförn etc. Werdugh fadher och her Mons. Vij giöre edher vndheruijsningh athuj nw j thenne fasthotijð hæffue wareth högborna förstha oc herra her Göltzstaffh medh gudtz nadhe Suerijghes och Götthes etc. konungh, vår kâreste nadigste herra, fölgactughe vp j Dalarna, och sögth ephther then forrädere hoop som ther vppe een tijð longh legad hæffua oc hæfft sijnn frij thilflycth wdth och in j Norighie och annadhsckiftthe j Dalarna när them syntthes thil stemplingh och thwädrechts vpkommilsze j then lanzendan emoth forna vår kâreste nadigste herra och ganschâ rijchet. Szâ hæffue wij nw samma oszemio inbyrdhes twädrech och obestondh som ther j Dalarna aff [onda² mäclare war begynnadh, äffstillad och niderkwffuadh, och giorth ther szemio och eendrechth ighen. Och the schalkar som samma buldher hade åstadh kommedh ære rymdhe szin kooss in j Norighie ighen somblighe nordhanfiäls och een parth sundhanfiäls och bliffua ther än nw alth formykit vpholdna huilkit eendeels erchebispem j Thronthem och doctor Vincentius vollandes ære och noghra flere medh them som boo nordharfieldtz, the ther oc hylla och forsuara then forrädere som sith namffn hæffuer omwentth och segher sijgh wara her Stheens szon, endoch att hans retthe namffn är Iöns Hanson. Och ey³ alenaste hielpa the honum medh rådth och dådh vthan och medh påninghar clädhe och mykith annadh, alth på vår nadigste herres Suerijghes rijchitzs och alles woress argesthe. Ther före bidhie wij edher kârlighan *athuj⁴ beuisze edhert godha och throfastha naborscap anseendes thet forbundh och eendrechth som emellan högborna förstha oc herra konungh Frädrijch etc. forna vår nadigste herra och thenne thrende rijchen emellan giorth warth vdij Malmö lathandes forne forrädere hoop szom hädan ære landflyctughe äff rijchit wardha forhindrede thil rettha ee huar j kunne them öffuerkomma. Och athij wille så bestyradh att her Olaff j Malungh, her Iacob j Mora, Per Grym, och forne schalk Iöns Hanson, och sammeledes andra flere

som haffua wareth j thet forrädeliga anhang och medh them j salscap ther aff Dalerna måtthe komma thil suars⁵ för theres misgerninghar hijt in j rijchit ighen. Huar j så giöre kunnom wij thå clarligha noogh formerkia, atth thet är emoth edhers wilia, atth sådana forrädere wardha beschyddadhe oc hängnadhe ther hooss edher eller annorstadtz ther vdij Norighie. Och wij viliom ther emoth ighen så lagadh och förärbetad medh fornå vår käreste nadigste herra, att hans nadhe schal giöra högmectug första oc herra konungh Frädrich etc. Danmarchs och Norighes rijchitzs rådth thet samma ighen huar sligth eller annadh hender påkomma. Och wij tesligesth på vår sidho wile windleggia oss sådana naboorscap medh edher forschylla vdij huad måttho wij kunnom edher then alszmectugste gudth befalendes. Scriffuedh vdij Dilsbo prästegårdh j Helsingelandh then tisdaghen nesth epther dominicam Reminiscere aår etc. mdxxvij vnnther noghre wores incigler på hela rijchijtzens rådtz wāghna som icke nw äre wijdt handen.

Lars Siggheszon marsch	}	riddere.
Hollingerd Karlszonn		
Jffuar Flemmingh		
Erich Flemmingh		
Axeld Andherson		
Knuth Anderson		
Thure Erichson		
Mons Bruntteson		

Udskrift: Werdugh fadher j gudj her Hans medh gudtz nadhe
biscop vdij Opslo samfelth medh velbyrdugh
mann her Mons Hindricson höffuidtzman på
Akershws vennligha etc.

- (¹) De 4 förste kunne sees at være følgende: 1. Sparre. 2. Flemming. 3. Gera (med Bogstav H. K.) 4. Flemming. 5 og 6 ganske affaldne. 7 utydeligt.
— (²) Tilskrevet over Linien. — (³) Gust. Is Reg.: en. — (⁴) ibid.: atbi.
— (⁵) ibid: suors.

Kong Gustav I anmoder Hr. *Mogens Henriksøn (Gyldenstjerne)*, Hovedsmand paa Akershus, om at være ham behjælpelig med at erholde udleveret den Bedrager, der kalder sig Hr. *Sten Stures Søn*, og flere svenske Oprørere, der have søgt Tilflugt i Norge, hvor de imod alle Aftaler mellem Rigerne understøttes af Erkebiskopen af Throndhjem og Dr. *Vincenius (Lunge)*, hvilket fremgaar af de hos *Peder Grym* fundne Breve.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, fasc. 6 No. 18). Brevform; udvendig forseglet.

605.

20 Marts 1528.

Gefle.

Götstaff medt gudz nåde
Sueriges och Göthes etc. konung

Wår synnerlig gunst tilforen etc. Käre her Mons wj haffue tilforen giffuit edher tilkenna om nogra skalckar szom rymde äre for theres skalkheet skyll her aff landit in til Norgie, huro erchebispen j Trondhem, och doctor Vincencius them haffua leigdal, vppeholit och forfordrat på wårth argest thet wj medt redeligh vrsack, wäl motte widergiorth, och haffuom hafft, och än nw haffue gått tilfälle ther till, hwar wj thet icke hade fordragitt för högboren förstes kong Ffredericks etc. och for edhers och flere gode mäns skull swnnan fiälds j Norgie, j forhop ath thet skulle straffas och forwandlas effter thet wij haffue forfaritt vtaff nogher edher scriffuile hiitt j landitt inkommen, ath thet skeer moott forbede kong Ffredericks etc. och Norges rådtz behagh och wilia endoch samme doctor Vincencius ey tess mindre brwkar sigh i thet homodt och fortreet han moott oss j forn^e måtho begynt och företaghit haffuer, vtan än nw beskyddar och högtideliga vppeholler then skalck segh kallat haffuer her Stens son, och flere medt bonum likerwist szom han icke sannare wiste än så wære ther thå åpenbara sanningen är ath her Sten haffuer ingen så gammal son, eller noghor lifuandes barn, flere än en vng drång, then nw är j Danmarck hoss bispen j Års, thet wj formode edher wel witerligit wara, ytermara giffue wj eder tilkenna ath then tidh wj lätthe grijpa Peder Grwm, fwennes hooss honum nogor spolzske och skemmelige breff medt hängende indzegell, dictath och scriffuat på oss, om Lutherij och anner obequemlighet etc. thet doch aldrih skall bewisas oss vtöffuer medt sanningen och äre samme breff doctor Vincentij scriffuares stijll och handscriff som nogh bewisligit är vtaff annor breff the han oss tilscriffwat haffuer och hade forn^e Peder Grwm befaling at latha läsa och forkynna samma breff för wår almoge vppe j Dalerna, ther vtaff wj sände edher her innelykte en copia,¹ til syna, athi mäghe see huatt naborskap oss bewises och widerfars vtaff then sidhan aff Norgie. Bidiendes edher athi medt flere godemen ther j landit wele fortänkte wara at latha thet [bliffua² snarlige bothadt och tilbörliga straffat, på thet wj icke skole nødgas, ath läncka ther annadt till, effter thet samme doctor Vincencius är slijck man, at han icke aktar syn eghin herra then han tiäna skulle kong Ffredrick eller Danmarcks och Norgies rådh, ey eller then contracth mellan kong Ffredrick etc. och oss och begges wære land och rijke bewiliet och forseglett warth j Malmö vtan gör oss thet ena fortreet effther

thet andra, thet oss icke lyster länger at lidha vtaff honum. Tesligis begäre wj vtaff edher athi än nw wile forordinera och beställa ath forbede skalck, som ther j landit räknas oc holles for her Stens son motte bliffua forhindrat och komma hith in j landit igen och kennes widh sina släkt och byrdt, om han haffuer her nogra wener, the ther lata sigh vmworda at tala och begånga hans bästa, på thet han icke skal haffue tilfälle ath vndwika och giffua sigh til kong Cristiern til ytermera obestandtz vproor j tesse try rijke, som ganska likt är ath doctor Vincentius vppeholler och brwkar honum ther til effter thet han haffuer latidt segh vndfalla sielsynt tall, ther han hollit haffuer samtal medt almogen j Jempteland och annerstadz ther han haffuer framdragit görandes rykte ath kong Ffredrick är dödt, och begärandes at almogen skulle hylla honum for theres herra, endoch thet oss inthet anrörer, wj formode athi som äre honum närmbere wid handen kunne thet yterligare forfara än wj. fframedelis käre her Mons är oss nyliga förekommit athi haffue gripet nogra aff the skalkar som inkomne äre til Norgie, bidie wj eder ath the motte komma her in j rikkit igen, thet wile wj altidt [kerliga² forskylla medt edher j hwad måtho wj kunne. Edher her medt gudt befallendes. Screffuit j vår stadt Gäffle fredagen näst före dominicam Letare aår etc. 1528 vnder wårth secrett.

Udskrift: Oss elskeligh erligh och welbyrdigh man her Mons Henrickson höffzman på Akershwss gunstelige.

(¹) Vedligger ikke. — (²) Tilskrevet over Linien.

Hans Michelssön tilskriver Kong *Christiern II* angaaende hans Pengeanliggender, Landsknehtes Hverving, de nyeste politiske Begivenheder m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2476). Brevform; udvendig forsegleet med Gemmesignet.

606.

12 April 1528.

[Lier?]

Nade och friid aff gud vor fader oc vor herre Jesu Christo, och myn ødmøge vnderdanige plicluge troo thieneste altidt forscreffuen. kereste naduge herre jeg sender till E. k. mayt. met thette bud, her electi och mester Gotskalcks scriffuelsse, vtaff huilcken E. k. mayt. vell forstaar ald handell och beslwt som her electus heer nw haffuer giordt och besluttet, met Laszarus och Gerhardt Starcke om thee penninge aff Hogsteterne, saa at met guds hielp, ther vti skall vare inghen mangel eller feyll end toch at Hogstetter icke vor selff till stede, och ey kommen er paa thenne dag, men tock venttendes er visseligen i thesse posske helligedage hyem at komme fran Engeland tock huessom Las-

sarus haffuer besluttet met her electo, er ligē saa fuldt som Hogstetter selfuer haffde varit tilstede, oc er saa besluttet effther Mayo skulle penningene ligge tilstede tiill E. N. beste, haffuer oc her electus saa besluttet met mester Gotskalch och meg, at narsom vii snarest kunde forfare at thesse knechte fonge forloff, skulle vii vden ald forsømmelsse skriffue hannom postwise met vor eygen post, och ingen 8 dage ther effter athand fonger mester Gotskalckes oc myn scriffuelsse, viill hand vare heere hoss oss, och viill gøre E. k. m^t syn troo thieneste oc befall saa fylleste, at E. N. skall self siigit athand thiener eders nade troligen och vell, oc viill aldrig thiene noger anden herre, thend stund eders nade leffuer, oc viill haffue hannom for en thiener, thet haffuer hand meg loffuit oc sworit paa syn christelige troo oc loffue oc bad meg och saa vti besønderli(g)hed skriffue eders nade thette samme, at eders nade jaa fore alleting ville ladit bliffue vti thend mening och beslvt som hand self haffuer besluttet met eders nade, om alle sager vti eders nades handell, eders nade skall vti alle eders nades sager oc befall fynde hannom troo och villig. Jtem sammeledes forlod hand hoss meg it abecete, och gaff meg ther om noger ydermere vnderuising, om hannom nogit tilkomme entigen met sywgdøm eller vti døden heer for inghen, som eders nade ther om met hannom besluttet haffde, oc viil gud spare hannom lifuit tha viil hand icke lenge vare fran eders nade, thii ville hand nodugt at E. N. Brobergs *ellers oc Claues Hermelyns anslege følge skulle, thii at sodant folck søge mere theres nøtte och profyte end eders nades restitution.

Jtem E. k. m^t skall oc viide at mester Gotskalch haffuer varit hoss herren aff Ysselsteyn vti Busk, oc haffuer handlit met Hans Halffuerstad oc Volf fan Bomberge oc kom hand hyem i torsdags, oc hand haffuer besluttit met thennom at thee skulle gøre oss atwordt, narsom knechtene fonge forløffue xiiij dage eller iij vger tilforne oc thee ville bliffue tilsammens tiill vii fonge scriffuit E. N., och bud fran eders nade ighen mester Gotskalck bywder meg tiill met myn dreng fran Androp nw i torsdags at eders nades sag staar gantzke vell hoss forne høffuitzmen, oc thee giffue eders nades sag staar trøst oc sender meg bud, at han haffuer nw fast viidere at scriffue eders nade, end som hand E. N. tilforne tilscriffuit haffuer, Nw kom thette bud i dag meg saa hasteligen paa handen oc ville icke løffue lenger, end som jeg thette breff skriffue kwnde.

Jtem Hermen Polle bleff slagen met Pels och Pylle fan Ammefordt oc Kort Penning haffuer ij fennicke knechte som hand er øffuerste aff, oc haffuer stordt høre ebland knechtene ffolckit som thesse Burgundesske haffue forsambliit aff knechte som nw ligge om kryng Bwsk ere

xij fennicker, for vden thet folck och knechte som thee haffue lagt vti Szeland, reyssigerne forsamble thennom och nw fast paa en hob ingen veed end nw paa huilckit hyørne thee ville begynne paa entighen paa Ytrecht eller til andre plasser, megit skøt oc krud er afførdt ther bliffuer it slag aff ingen faa dage.

Jtem met thee Engelsske siges at skall vare kommit till en bestand emellom thesse land, thee ambasater som thee here vtskickede til k. m^t aff Engeland, thee samme skicker k. m^t aff Engeland met syne eigne ambasater tiill k. m^t vti Spannien, narsom ther nw kommer bud till bage ighen, thaa giffues først tilkenne huad heller thet skall vare freed eller feyde emellom k. m^t aff Engeland, oc thesse key. m^tis lande men nw thet slag er vondit vti Italia trooer jeg vell at k. m^t aff Engeland skall giffue seg till fredelighed.

Jtem heer ere nw nyelighen kommen twenne smaa orlogs skib aff Spannyen och køpmennen haffue for visse tidinger fongit scriffuelse at key. m^t haffuer vgiordt en skibs heer aff Spannien met megit folck tiill szøes oc haffue allerede fuldt nederlagt aff thee Frantzoser skyb, oc skibene oc folckit skulle hiid till landit, oc er en stor mechtug herre som haffuer skybene oc folckit i befall. Oc Johan Dionyss haffuer oc fongit bressue aff mester Cornelio athand oc er ventendes met samme flode och første swduesten veer.

Jtem strax Hogstetter er hyemkommen viil jeg scriffue E. N. ald bosked om then regenskab E. N. sende meg, oc at E. N. skall och sammeledes anamme vti Lybseg ald resten som vbetallit er, bode aff then første och syste swm. Jeg forstaar aff her electo sammeledes aff E. N. eighen scriffuelse at E. N. haffuer icke mere opborit end iiijc gilden aff thee twsende gilden jeg syst offuerscreff met electo, oc jeg thennom sodanne penninge fornøgit haffde førre end her electus forr tiil E. Nade, som jeg gjorde her electum god bosked fore, sammeledes screff E. N. met Thomas Holste.

Jtem huorledes thenne kryg viil nw tilgaa paa en kort, oc huorledes thet haffuer seg vti sandhed met then Spansske flode, oc om mester Cornelio vil jeg her effter met første bud scriffue others nade ther om fast ythermere boskedt oc sandhed end som jeg nw scriffue kand, sammeledes skall oc thaa mester Gotskalch scriffue E. Nade, Her met E. k. m^t gud befalendes bode tiill syell och lyff screffuit hasteligen pooske dag anno mdxxviiij.

E. k. m^tis villige troo thienere
Hans Michelssen.

Udskrift: Tiill k. m^t aff Danmarck syn naduge herre.

Bagpaa: 1528—1528.

Fru Ingerd Ottesdatter (Römer) lover Erkebiskop *Olaf* at opkræve den paa-
budne *Gjengjerd* i sine Len, omtaler Junker *Nils (Daljunkeren)*, som hun
ungtet det danske Rigsraads Skrivelse ikke kan anse for en Bedrager,
og som nu er paa Veien til Kong *Frederik* i Danmark, gjør Rede for den
ubetydelige Understøttelse, han ved Rygtet om Kong *Gustavs* Død fik for
sin personlige Sikkerheds Skyld, og forklarer Forholdet mellem Hr. *Vin-
cents Lunge* og *Johan Krukow*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2426). Spor af udvend.
Forsøgling. (Trykt i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. I S. 530—32).

607.

17 April 1528.

Fosen.

Myn ydmygeligh kierlig hilsen altid forsent met wor herre
Jesu Christo. kiære herræ tacker ethers naade ydmygelig oc kierlig
for ethers store ære oc dygd som ethers naade meg oc mynne wenner
altid bewist haffwer hues ethers naade then almegtistæ gwd løne oc
ieg altid gerne forskillæ wil aff all myn macki. kiære herre som ethers
nade skreff meg til om then gengerd som ethers nade skall opp bære
her wti ethers naades stygt will ieg gerne haffwæ ther wmag fore oc
lade tyngæ wd oc tage til hobe j the len som ieg haffwer oc lade
giøre ethers naade ther regenskab fore effther mantallet oc fortj bedher
ieg ethers naade at ethers nadæ sender meg j aff wor kiære herres
breff som ieg kan lade læsæ for almwgen ellers trw the thet ycky
wtlen the foo høre wor k. n. herres breff fortj at almwgen er ellers
ther mæstryg wti som ethers nade wel wndestor sielff. kiære herre som
ethers nade giffwer meg till kennæ j ethers breff at rygens rood j Dan-
mark haffwer skreffwet ethers nadæ till om ioncker Niels han skall
wære j skalk oc j bedrager eller forræder tyckes meg hannom wære
fast enfollig at bedrage nogen oc forstor ieg at j mantz wwenner sygæ
hannom inthet gott oppo skall ieg oc well trw at her Per Kanzeler
som hans gwdfader wore Per Grem oc flere andre som hans [fader¹
haffwer tiennt the kiennæ hannom wel. for slig oc andre ord oc tale er
han nw j syn reisæ oc rettæ ærindæ til wor k. n. herre kong Fredrig
j Danmarckis ryge som hans broder er oc flere the hannom kenne
haffwer han rett paa at stoo gwd lade hannom thet nydæ oc haffwer
han wrett met at fare tha er the gode herrer soo wisæ oc klogæ at
the kwnnæ well thet forhandlæ huat rett oc wrett er. kiære herre som
ieg forstor j the gode herrers breff at wy skullæ haffwæ brodet oc
forkrænckit then recess som giort wor j Malmø thesse iij rygen emellom
hues ieg tror at ethers nade oc flere the gode herrer her norden
fiels lidett wista wtæff huat ther wor beslulet oc tycktes at the gode

herrer her j Norge skedet ther lydet forstacket wit effther the skullæ allæ wære swornæ brødræ til hobe. kiære herre er oc seduzæne bode j Danmark Swerigæ oc anden stat som edhers [nade¹ wel wed at giffwe j karl eller ij lede til en tyd then som the wede ingen werlig sag met saa lenge the kwnnæ forhandlæ syn sag till rettæ oc wed kong Giødstaff then tyd han wor fredløss bode j Danmark oc j Swerig hæfdæ kong Krestiern foot fatt paa hannom tha hæfdæ han yckj nw wærit kongæ j Swerig. kiære herre at wy skullæ wndsett hannom met bysser oc wærie oc folk tha wed ethers nade well at her gick for wissæ tidendæ at kong Gødstaff wor død oc wistæ wij icky andet en sant wor thj wnsættæ wy hannom met noget folk oc wærie at han skullæ komme til synæ wanner arff oc eigæ at skogstrygere oc andre løssæ skalkæ skullæ ycky forraskæ hannom j wegen før han komme til sine wanner j sligæ modæ wor thet giort oc icky kong *Gødskaff eller Danmarkz rod til wwillæ hues the gode herrer kwnnæ wel thet forstoo at wy kwnnæ icky bestridæ j helt kongs rygæ met iiii [eller¹ vj karlæ oc iij eller vj hagæ bysser. hæfdæ thet wærit j slig ackt (oc) meningh *wærit giort tha wede the gode herrer wel at wy wel støre hielp kommet aff stad at giøre hannom. nw [wed¹ gwd thet wor icky saa betenck(t). kiære (herre) som ethers (naade) skriffwer meg til om Iahan Krugæ at ieg skullæ tel forligæ mellom her Winc. oc hannom huilket ieg gjorde thet bestæ ieg kwnnæ oc wor thet saa forligt at Iahan Krugæ skullæ ladæ thet lennet wære wbewarit saa lengæ her Winc. hæfdæ fynget wor k. n. herres skriffwelsæ igen ther om oc skullæ Iahan Krugæ farett fry hiem til syn gord oc bære opp alle effther stadæ som ighen stod j lennet som hannom till fald met rettæ met sodan for ord at han ickj wmage eller plassæ *bødrennæ j nogre [mode¹ oc her Winc. willæ giffwæ aff giffen aff lennet for thet aar nw innæ wore for then rentæ han hæfwer oppæ borret oc forstod ieg j her Winc. ombotzman(s) skriffwelsæ at Iahan Krugæ hæfwer icky holdet then *forliglæssæ oc contract(t) men ffoer ther j lennet møket offwerdodælig bode met ord oc werk som ey behoff giordes. en skede Trond Benckstock noget hofstorn tha er thet [her¹ Winc. storlig emod oc hørde hannom ingen beffalling giffwe ther oppo j nogre mode andet end the skullæ qwersættæ then landskild paa hans gord j Sogn som heder Iorindæ saa lengæ wy hæfwæ wærit j rættæ for ethers nade och flere gode men j rygens rood etc. Kiære herre hæfwer ieg ingen andre tydendæ at skriffwæ ethers nade til men ethers nades liff oc siell oc alt ethers nade(s) well beffaller ieg then almeztistæ gud oc lader Erick

Wgervpp Anne oc Luci sygæ ethers nade m gode nætter. datum
Fosen 6ta feria pasce anno dominj mdxxviiij.

Oltes
Ingerd
dotther.

Udskrift: Nodigæ herræ oc werdigæ fader her Olaff met gwdz nade
erckebishop j Trondhem oc paffwælig sedis legato syn kiære herre
ydmygelig oc kerlig sendes thette breff.

Bagpaa, med en anden Haand: frw Ingerd vm Niels Steinsson oc
Johan Kruko.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Henrik van Lyt tilskriver Kong *Christern II* angaaende deres fælles Anlig-
gender, raader ham til at holde *Krigsfolk* samlede og tilbyder sin Hjælp
med *Penge* og paa anden Maade.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2443). Brevform;
udvendig forsegllet m. Bomærke-Signet.

608.

13 Mai 1528.

Uden Sted.

Wuer konelijker mat. te woren mynen wijlghen denst ende
allet ic goets vermach altijt tot vl erwerdeghe den hoech gheboren
foerst k. mat. toe Denemerke Sveden Noerweghen.

Wuer k. mat. sal beleue toe wete dat ic een faet voers. heb oender
mynen merck¹ als aen koens koekemester daer wuer k. mat. alle beschet
in wijnde vaert van her Hans Mickelssen. voert mer sal wuer k. mat.
beleue toe velen dat ic noet antwoert in ghinderley maneren van mester
Hans oenfanghen heb men dat selue screfte wuer k. mat. van hoem
gaef tot Jacop Anraet huys dat heb ick van mester Hans in mynen
bewareghe.

Wuer k. mat. moet nv daer toe verdaecht sijn met alle cappetenne
ende hoeffluden dat sij alle ruten ende knechten te samen behalde
tot wuer k. mat. behoeff vant als sij sullen verlaten vaerden van kesser.
mat. dat sij dan in wuer k. mat. denst moechten sijn. wuer k. mat. sal
my altijt wijlijch ende bereyt sijnden vees ick wuer k. mat. te hulpe
ende te troest come maech met ghelde met goet vees mynen mach
is van opbrengghen daer sal men my wijlijch in vijnde als v trwe dener
ende wrijnt. her mede sijt goede beuolen ende jc dusent goede nacht
ghescreuen den xiiij Mey a^o xxviij.

Wuen wijlghen dijnar altijt bereijt
Henrijck van Lijt.

Udskrift: Den hoechgeboren foerst konelijke mat. Crijsternus toe
Denemark Svede Noerweghen etc.

(¹) Herved staar i Margenen samme Bomærke tilskrevet som i Seglet.

Hans Michelsøn tilskriver Kong *Christiern II* angaaende forskjellige Foretagender, der sigte til hans Restitution i sine forrige Riger, navnlig med Hensyn til Penge og Tropper, omtaler en Plan til et *Giftermaal* mellem Prins (*Hans*) og en Datter af den engelske Konge, hvorfor denne skal være gunstig stemt, og meddeler Oplysninger om flere af Kongens Tilhængere og Korrespondancen med dem.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2479). Brevform; udvendig forsejlet med et Gommeaftryk.

609.

27 Mai 1528.

Lier.

Ether nades hogmectighed myn ødmøge troo plichtuge thieneste
altiid tilforne met friid vti Christo Jesu, Aller nadugeste herre, verdes
eders nade at ville viide, at then 20 May anammer jeg trenne eders
nades breffue, thee 2 meg tilscreffne oc thet treddie mester Gotschalck
tilscreffuit, huilcke breffue som ere screffne aff Torgoo then 4 och 6
May som Hans fan Colne framfører, Oc then 24 May haffuer jeg wnt-
fængit twenne eders nades breff it meg tilscreffuit och thet andit Jachim
Hogsteller, som Vrban bode framfører, screffne vti Torgo then 9 May
sammeledes it breff som Thomas Holste skriffuer meg huilcke forre
breffue som lywde paa thend geld at forfødere som eders nade rest
aff thee Hogstelttere, huilcket jeg oc saa flytteligen noch giordt haffuer,
oc at thet seg saa lenge fordragithaffuer, er icke fore myn brøst eller
forsømmelsse skyld, som jeg ther om noch vnderuisde Skram, samme-
ledes scroff eders (nade) ald legelighed oc brøsten ther om, Oc siden
at Jachim Hogsteller er kommen aff Engeland, haffuer hand liidit stoor
tiltall aff frue Margrete, oc herren aff Hogstrate, fore thend handel som
hand staar vti met kongen aff Engeland, oc kunde thee vende hannom
noger skade tiill, skulle thee icke ladit, end tog haffuer hand theris breff
oc seygel, paa alt huessom hand haffuer giffuit seg vti handel met k.
mt aff Engeland, oc haffuer inttit handlit met hannom, for vden theris
consent, end tog [hand¹ staar [hand² vti en vbegrybelig stoor handel
och concept met k. mt aff Engeland, om hans vndersattis forbederinge
aff landzsens købmanskab, som for langt er at skriffue om, oc ther som
hand ald eneste vill følge kongens concept eller fore giffit, thaa kand
hand gøre thesse lande en vforuindelig skade etc. oc thet haffuer hand
nw sagt fore frue Margrete oc herren aff Hogstratte, athand sodant

haffuer forladt och slaagit seg ther fran, fore keysserlige, maiestatis made oc gunst skild at beuare.

Thette er nw hans orsage siden hand kom aff Engeland, at jeg haffuer icke fongit myn affskeyde aff hannom, jeghaffuer reysset ther noch om bode till Androp oc Meckelle och haffuer tagit mester Gotschalck oc mester Melchior met meg, fore then Skotzske handel skyld, saa at jeghaffuer fortherit ther offuer mere end j pund grotte.

Item nw skriffuer Hogstetter met samme Vrban till syn factor vti Lybsig athand strax skall vtrette thee vjc gilden som vbetalne ere aff thend syste offuerscreffne swm, sammeledes regenskabem oc resten aff thee første iij^m gilden.

Item jeg forstod oc aff Hogstetter, athand [vor² ille till frydz om thee iij^m gilden som eders nade haffuer lont margraffue Joachim, som nw er eders nades dødelig affsetter fyende met mange flere ord hand gaff meg ther paa, athand met flere, haffde noch bedragit eders nade tilforne, at eders nade motte sodant offuertenne, oc vachte seg fore sodanne, sammeledes och at handellen stod saa emellom E. N. oc hannom, at inge peninge skulle vptages, førre end eders nades restitution skee kunde [oc sagde at sodanne iij^m gilden ville komme eders nade till stoor skade och interesse at betale.³ Oc ithermere sagde at ther som eders nade ville følge hans raad, thaa haffuer hand oc handlit met k. m^t aff Engeland vti eders nades sag oc restitution, saa athand ville vell finde thee foger oc lemppeer, at k. m^t aff Engeland skall vntsette eders nade met en merckelig swm penninge till eders nades restitution, jeg formercker och forstaar vell aff alle forstandige at samme Jachim Hogstetter, er kommen saa storligen vti kongens gunst, at jeg eder ther vtaff icke [noch⁴ fuldscriffue kand, fore hans kloge anslege oc forstand, som k. m^t haffuer formercht aff hannom hand haffuer oc saa handlit met k. m^t aff Engeland om E. N. szøn oc hans dotter till gifftermall och thet aff consent och merckelig befall her vtaff hoffuit at forfare, som jeg forstaar haffuer hand ther paa fongit gode oc tilbørlige swar aff k. m^t aff Engeland som hand haffde ther om viidere ladit seg op for mester Gotschalck.

Item verdes E. N. och at viide at jeghaffuer offuerkøpt till E. N. behoff vti Lybsig at vntfange iijc golt gilden och 22 selfgrosser at betalle for j golt gilden som Henric Breet vti Lybsig. eders nade, eller Thomas Holste paa eders nades vegne, betalle skall, oc met sodanne fororde at 14 dage ther effthier at thet er kungiordt forn^e Henric Breet, skall hand betalle Thomas Holste eller en anden paa eders nades vegne sodan swm penninge som thenne inglagde handschrift ther om ithermere

ingeholder oc forklarer, oc haffuer samme købmen som Henric fan Ly: oc jeghaffue handlit met, oc sodanne swm penninge offuerkøpt, haffue for vden thenne theris inglagde handschrift, skreffuit samme Henric Breet, met fornø Vrban, sodanne iiijc golt gilden at betalle eders nade, paa tiid oc stund som forskreffuit staar, og jeg ved vell at theris scriffuelssse till fornø Henric Breet lywder paa ijc golt gildeu mere men tock skall E. nade viide jeghaffuer icke mere betallit thennom end thee iiijc golt gilden.

Jtem thet sad godz som jeghaffuer sendt E. n. till Lybsig hobes meg till gud skall jaa paa thenne dag vare tilstedekommit, Oc er ther vti j stække smot lerrit mere end Skrams register ingeholdt som jeg sende E. N. met hannom, oc holder samme stække lerrit lxij alne.

Jtem E. nade verdes oc at viide at syden her electus for her aff haffuer jeg eller mester Gotskalch ingen bud eller scriffuelssse siden fongit fran hannom, thet er befrøctendes at samme reysse skall ingen framgong haffue.

Jtem aff Skotland er huercken bud eller scriffuelse kommit, siden mester Gotskalch kom ther aff, sammeledes haffuer hand siden huercken fongit bud eller scriffuelssse. Sammeledes aff [mester¹ Christiern Vinther haffuer jeg ingen scriffuelssse eller bud vti half andit aar.

Jtem screff eders nade meg, met Skram, om her Hans herolds godz at forførdere aff hans verdt vti Meckelle huilcket jeg oc saa gjorde, met mester Gotschalck oc mester Melchyor men Skram vor till stede, verden kreffuer mere end lxx gilden som Hans skal bliffue hannom skildug, aff lontte penninge oc kost fortherit vti hans hwss, oc then fluelsske kiorttel som hand haffuer skywder hand paa athand haffuer giffuit thend hans dotter, ther som honnom vorde forstackit, oc viill thet bewise met her Hans harolds eigene handschrift, som hand haffuer giffuit hannom ther paa, oc om thend sølfspyre spurde jeg hannom oc, tha sagde hand seg ther aff inttit at viide huorssom hand haffuer ladt henne. Thee som nw ere hans testamenttarij haffue the ther om viidere boskedt anammit, oc beskreffuit effter her Hans harolds yderste villie och bekendelsse, oc thee lade sodant hans testamentte instrumentere oc ratificere som ved bær, oc constituere saa en procuratorem met theris fulle macht met hans testamenttis beskriffuelssse, ellers ser jeg icke at mane eller ingkreffue nogit vtaff hans godz vti thesse lande, ther er en appoteckere som och siger seg athaffue en aff hans kiorttelle i pant, thend samme haffuer lige sodanne ordt som thend anden hans verdt bode om pant oc gaffue, oc vabenrocken viill hand icke antuorde meg, vden jeg forplichther meg at betalle hans geld.

Jtem Marthen Frantzsos margreffuens thienere vor her vti hoffuit met breffue til frue Margrete oc noget aff radit, jeghaffuer befallit mester Gotskalck at forfare ther om all legelighed, oc skriffue eders nade ther om noget bosked.

Jtem biscop Gotstaff giffuer jeg for huer manit for syn vnderholdning paa E. N. vegne xvj gilden hand haffuer icke varit tilstede skøt en maanid men er vti Busk hoss knechtene, oc reisser soo aff oc tiil, om then mand som kom aff Suerige haffuer jeg inttit fornummit aff.

Jtem it hoffmesteren(s) breff bleff forget i systes som lyder paa Pappé Hermen oc Bastian som vore hoffmesterens fuldmectige at tale eders nade til paa hans vegne met en jnstruction, som jeg och nw sender eders nade met thette bud.

Jtem vti dag som jeg saad oc screff thette breff til eders nade, kom it Lybsiger bud met eders nades breffue til meg och mester Gotskalch forskreffne, och ere skreffne vti Torga then 12 May, och met 6 eders nades pensiones quittancier jeg oc anammede, som Hans Randenrande aff Lybsig vtsender, oc gaff jeg budit j golt gilden effter hans scriffuelsse, oc til mester Gotskalch forsende jeg strax thee breffue hannom tilscreffne [vore² aff E. N., haffde [thette² bud[it¹ villit fortøffuit thenne affthen offuer thaas haffde jeg fongit bud oc scriffuelsse tilbage ighen fran mester Gotskalch oc tiil eders nade, men eders nade skall snarligen fonge ithermere scriffuelsse aff meg oc Gotskalch.

Jtem thenne feyde gonger here saa vnderligen tiil at jeg inttit endeligt eller viist fran meg scriffue kand, men vti afftes sylle fick jeg scriffuelsse aff Volff van Bomberg, och hans mening oc scriffuelsse er, athan mener fuldkommelige at thenne feyde skall snarligen vordē endt, samme hans scriffuelsse sender jeg oc i dag til mester Gotschalck om raadslag och viidere forfarelsse ther om thee andre høffuitzmen Hanssken Halffuerstad och Kort Penning som Gotskalck haffuer handlit met, oc forscreffuit, at thee skulle gøre hannom varnskwinge narsom thee nogit kunde formercke at thenne orlog viill endes, thesse samme, haffue end nw inttit screffuit eller budit oss tiil, Narsom vii noget viiss kendelsse fonge aff thennom ther paa, thaas skall vden ald forsømmelsse strax komme en post tiil her electum om vor skylsmosse ther om er giordt. Ether nades hogmectighedz staad met siell oc lyff thend alsommechtigeste gud befalendes oc Jesu Christi nade vare met eder ewindeligen oc myn husfrue oc dotter hellsse E. k. m^t met theris ødmøge vnderdanige thieneste, screffuit vti Lyre then 27 May anno 1528.

E. k. m^t villige oc odmyge thienere
Hans Michelssen.

Udskrift: Tiil k. mt aff Danmarck syn naduge herre.

Bagpaa: thesse bref seck ieg then .9. dag vti Iunnij.

(¹) Fra [igjen udolettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. — (³) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvianning hertil.

Kong Frederik I beder Erkebiskop Olaf, at han og det øvrige norske Rigsraad vil hjælpe Johan Kruckow til Rette i Anledning af den Vold og Uret, han beretter, Hr. Vincents Lunge har tilføiet ham ved at forjage ham med Familie og Folk fra hans Gaard.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (München. Saml. No. 2386). Udvendig forsegl.

610.

11 Juni 1528.

Segeberg.

Fredericus dei gracia Dacie Wandalarum Gotorumque rex
Electus in regem Noruegie dux Slesuicensis Holsatie etc.

Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore. Kere herre och fader wiider at thenne breffuisere oss. elskelige Johann Krukow wor mand och raad haffuer nu weret her hoess oss och beclaget huorledis at oss elskelige her Vincentz Lunge wor embitzmannd paa Bergenhus skall haffue giordt hannum nogen offuerwoldh saa at hans solck och swenne haffue faldit ind tiill hannum i hans gaard och hus jaget hannum hans hustrue børnn hionn och tienere ther vdt bordt thaget hans boe och boschap etc. Thij haffuer wij nu ther om tilscreffuit wor embitzman forne her Vincents Lunge at hand schall andtuorde hannum hans gaard och godts vdi gheen och were ther met aldelis vbeuaret, och om hand formener siig vdi noger maade athaffue hannum til at thale met rette, at hand thaa thaler hannum tiill met lagen fore wort elskelige Norgis riigis raad, eller fore oss sielffue, oc ey saa falder hannum weldeligen offuer och haffue ther fore giffuit hannum wort beskermelsse breff. Thij bethe wij ether kierligenn atj wille tilhielpe at hannum skeer inghen offuerwoldh emodh lagenn och huilcken som hannum haffuer at skyldte at then thaler hannum tiill fore ether och flere wort elskelige Norgis riigis raad eller fore oss sielffue ther met giøre i oss synnerligenn tiill wilge och wille thet kierligenn ighen met ether forskyldte. In Christo valet. Ex castro nostro Segeberge ipso die corporis Christj anno etc. mdxxvij nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patry domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo et apostolice sedis legato nobis sincere dilecto.

Bagpaa: de jniuria jllata Joanni Kruck per Vincentium.

Hr. *Søren Norby* beretter Kong *Christiern II* om den Behandling, han har lidt af Storfyrsten af Muskow, og beder om at erholde Penge til Afbetaling paa den Gjæld, han har maattet stifte; han vil da komme til Kongen, hvem han kan bringe gode Tidender om Udsigterne til Gjen- erhvervelsen af hans Riger; nogle Bønder fra *Norge* have søgt ham i Rusland og bragt ham Breve, der opfordre ham til at komme did, men Storfyrsten har af Hensyn til sit Forbund med de Danske og Svenske ikke villet tillade ham at drage derhen gennem sit Land.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2494). Brevform; udv. forsegl. m. Vaabensegl. (Trykt i Allens Breve og Aktstykker S. 529—31).

611.

24 Juni 1528.

Breslau.

Durchluchtigester groeszmechtigester hochgeborner kuning
alder gnedigester here.

Ich foghe euver kuninglicher maiestaet demuttlichenn zw weissen, als euver kuningliche ma:t zu myr schyckede am vorgangen jare euver gnaden sendepotten Albrecht van Myndenn, welcherenn ich zu euver kuningl: ma:t durch tagh vnd nacht widdervmb solde van myr geschyckt habenn nach auswisinge euver gnaden breiffe etc. so hat der groszfurste eine myt myr dar beholten im landhe bauen meinenn willen we einen gefangner, so als er myr nicht wolde widder aussz laessenn les ic bitten den groszfurstenn durch seynen kenseler auch denn marsschalck vnd alle seine oberstenn herenn wol tzwenzich mal daes ich vorbenompten Albrechten mochte wedder zu euver gnaden schicken welch er myr nicht stelten wolthe noch gen kint van myr tzehe laessen wolthe er daes der keyserl: ma:t vnd euver kuningl: ma:t vnd kunigl: ma:t Ferdinandus breiffe zu der Muscow kemen als euch desser jegerwartiger breiffwiser wol vnderrichten wert klerlicher den ich euver gnaden scryffen kan etc. auch we vnerlich der groesz- furste by myr gehandelt haet vnd myr daes meyne genamen bauen recht vnd rede als vij schepe klein vnd groesz vnd wol tzehentausent Vngersche gulden an gude vnd ware auch haet er mich nemen laesszenn aus seyner haeffenn bauen sin frie kristliche secher geleide ij iachte vul geladen myt geschultze vnd gude vnd weren an de huser gebunden inder haeffenn [zu der Narue¹ etc. Nach dem daes der groszfurste so vnerlich by myr gehandelt haet vnd daes meyne myr genamen daes ich ser benodiget gewest sey, so hebbe ich gelenet zu der Wilda in Littow vnd in Pollen auch zu Preslow daes eine groeszze summa gelt belopft dar myt ich mach auer wechkumen myt xxiiij manne de myr noch deinen van wegen euver kuningl: ma:t de anderen deiner de ich by myr hadte schickte ich nach Lyffland van myr in Littow myt Euert Ouelacker euver kuningl: ma:t sendepot etc.

dar ich den noch iij iachte hebbe liggende in des werdigenn herenn meisters zu Lifflandhe seinem haffen vnd secherem geleide etc. worinne ich bitte euver kuningl: ma:t als meinenn gne: herenn daes euver gnaden myr wolde senden by dessem gegenwartigenn sendepotten edder [einem² anderen wissen batenn eyn summa gelt da myt ich moge betzalenn daes jennige ich gelenet habe, wente ein parth by myr sein vnd myt myr tzeihen den ich schuldich [si² vnd ohne gelauet hebbe zu betzalende zu Prag in Boemen dar kunigl: ma:t Ferdinandus jtsunt liggende ist vnd belopft sich wol zwetausent gulden daes ich meistpart rede schuldich sey vnd myr noch behoff ist da myt ich mughe kumen zu euver kuningl: ma:t durch tagh vnd nacht wor euver gnaden myr denne henne bogherende ist, Bidte euver kuningl: gnade wil myr so gnedich sin vnd helffenn myr myt dessem vorgeschreiffenn wilt goth daes ich by euver kuningl: ma:t kume wil ich euver gnaden gude tzidinge bringen daes euver gnade sal myt gottes hilffe vnd der hilgen dre foldicheyt vnd des hilgen ritter sunte Jurgen euver dre riche inkurtzs widder haben, vnd wedder zu handen bringen daes Gronland vnd ander landhe mer dede groszfurste euver gnaden affhendich gemaeket haet dar ich alle boscheyt van weis wente ich daes folck van den landen gesprochen habe de myr alle dinck vnderichtet haben we alle dingk gelegen ist auch szo weren etliche buren by myr in Rusland aus Norwegenn vnd brachten myr breiffe so daes ich solde kamen zu ohne se wolden myr van wegen euver kuningl: ma:t zu handen gen vnd man von hus zu hus myr folgen ewer kuningl: ma:t zum besten, So bat ich den groszfurstenn oft vnd mennichmal daes er myr wolte vorgunnen durch sin landt in Norwegen zu tzehende myt myn folck de myr deinen van wegen euver kuningl: ma:t etc. wor auff der groszfurste mich antworth geben les daes er myt den Densken vnd den Swedesken in verbunt vnd ore gude frunth were he kundhe daes nicht zu laesszenn, daes ohne quad scheen solde durch sin landt, als he myr dar nichtinstetten wolde durch sin landt most ich nu dessen wech tzeihen vnd lehen vnd borgen van fromden luden vnd liden grossen armut hedde ich mogen durch kamen den anderen wech daes solde euver kuningl: ma:t ein hel kuning reich gebattet haben etc. Auch byt ich euver kuningl: ma:t daes ir wollet euweren deiner vnd sendepotten vorbenompt myt euver gnaden olden deinere vnd meinent potten vnd deiner Jurge Rosendal vullenkamen geloben geben gelich oft ich selbest by euver kuningl: ma:t were etc., vnd senden myr euver kuningl: ma:t apfen vorsigelten breiff auch wat hieren edder fursten landhe euver gnaden ist wil mich seyner furstlichen gnaden apfen vorsigelten breiff myt euver gnaden breiff senden vor alle zu sprache edder wat-

terleye sache wes it is edder nomen kan wes dar gescheen ist edder gehandelt worden bis zu dessem gegenwartigen tage off dar wol were de myr wes anzusprechenn hadde dem wil ich rede vnd antwort geiuen vor key: ma:t etc. Auch gne: here zehen etliche meiner deiner van myr vnd willenn euver kuningl: ma:t versookenn vnd hebben myr ge-deinet vnd by myr gehandelt alsze erliche auffrichte krigesludē als euver kuningl. ma:t desse vorbenomde Jurgen Rosendal wol vnderrichten werth alle gelegenheyt worumme bitte ich ewer kuningl: ma:t wil de guden gesellen erlich entholten vnd entrichten one wes auff vor oren treuwen denst, den se by myr van euver kuningl: ma:t wegen gethan [auch ewer gnaden leiben kinderen¹ haben vnd hape vnd meine daes ich inkurtz durch dach vnd nacht wil bey euver gnaden sin vnd den euver gnaden alle meine sache wol vnderrichten werde als myr got hilft daes ich wes hilffe muge krigen by Ferdinandus kungl: ma:t da myt ich moge erlich van dar kamen als vorgescreiffen steyt van dē jennigen de my dar ingemant haben zu Prage vnd dar nicht aus zu kumen er ich se zu freden stellet habe worvmme ich vorhapffe zu euver kuningl: ma:t als zu meinem gne: heren euver gnaden wil mich hyr inne hilffenn als euver gnaden vnd euver gnaden leiben kindere treuwe deiner so langhe ich leibe nummer zu vorlaesszenn. Hyr myt euver kuningl: ma:t gode dem almechtigen befallen in ewich. data zu Preslow die Joannis baptiste anno domini m. d(?) 28.

Seuerin Norby ritter

euver gnaden treuwe deiner.

Udskrift: Dem durchluchtigestenn groesmechtigestenn hochghebornen forstenn vnd herenn Kristernn zu Dennemarkenn Swedenn vnd Norwegenn etc. kuning, hertzog zu Sleszwyg Holsteinn etc. meinem alder gnedigestenn herenn.

Bagpaa med Hans Michelsøns Haand: 1528. — Aff her Søffrijn.

(¹) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hertil. — (²) Tilskrevet over Linien.

(Erkebiskop *Olaf*) giver en Fremstilling af *Nils Stensøns* (Daljunkerens) Ophold i det nordenfjeldske Norge fra Høsten 1527 til Vaaren 1528 samt Fru *Ingerd Ottesdatters*, hendes Svigersønners og Hr. *Aage Lunges* Forhold til ham, hans Trolovelse med Jomfru *Eline Nilsdatter*, der syntes tvungen dertil, hans Indfald i *Dalerne*, Tilbagekomst til Norge og Reise til Bergen med Hr. *Vincentis Lunge*, som paa Veien lod foretage et Overfald paa *Johan Kruckows* Gaard.

Efter Orig. (?) med Erkebispens Skrivers Haand uden Segl, indsyet i et Hefte med Aktsykker fra Mødet i Varberg 1530 i danske Geheimearkiv (Sverige No. 15 a). — (Trykt i Aarsberetn. fra d. kgl. Geheimearkiv V Till. 8.4—7 og i Kon. Gust. I:s Registratur V (1528) S. 217—20).

612.

[Sommeren?] 1528. [Throndhjem].

Thette ær thenn handling som handleth ær her nordennfielss
vm junckær Nils som seg kalles hær Steins son at varæ.

Kom hann hær in i landet i høstes natuuitatis Marie oc begøredæ leidæ aff oss och thenn vilde wii honnom ickæ giffue och ey wilde wii lathe honnom griipe for then store trwelsæ oc vmsygelsæ som wii haffue tiidt och oftæ fongedt aff Dalekarlennæ for hær Pedher cansolers och mister Knutz skyld som vii konnung Gøstaff inskyckedt tiill Swerge ighenn och føghenn tack ther fore finge etc. Thær fore for hann tiill ffru Jngerdz gaardher och bleff ther wel fagnedt i hennis fraawarelsæ. Och ther tøffuidt hann intiill viij dage for Martini. Tha kommæ her naagre Dalekarle medt breff och bwd aff meinigæ Dalernæ begørendis ath han skulde vfortøffuidt giffue seg i Dalennæ ighenn thii the wystæ for vyss tiende ath konnung Gøstaff war død och ther met gaff han seg aff Østraath och till Trondem. Och annæn daghenn ther effther kommæ hær Aage hær Vincencius Erick Vgrup och fru Ingerd aff Berenn tyll Ffosenn och skickædæ strax budh til bynn ath foræ hær Steins sonn skulde ickæ affdrage for en hær Aage och hær Vincencius komme honnom tiill talss. Och vppaa thet ath hand thess sekerlige skulde biidæ, leet her Vincencius honnom till sygæ eyn seeker och cristelige leydæ och ther vppaa fortøffuidt han vti viij dage til theris tilkommelsæ. J the viii paa Fosnenn och Østeraath offuerthaledt hær Aage first met fru Ingerd saa ath hans son skulde aage eyenn hennis dotter som heither Lucia, och siidænn eindrechtelige handledæ hær Aage hær Vincencius oc Erick Vgrup met fru Ingerd saa ath thet voræ niith-sammeligt och mygiidt raadeligt ath her Steins sonn kunnæ faa jomfrv Elyn et hoc indolo vppaa thet ath [thii¹ komme henne aff landet medt ryngæ løsæ penninge och the mottæ saa beholde og bytæ seg emellom jordegoszedt och saa och vthen thuiffwell for thrøst och bystand som hær Vincencius ventettdæ seg ath kunnæ haffue aff Svergiæ vm saa hade sketh i framtydænn, hans hop ær stort etc. Thenn tiid the kommæ tiill Trondhem læthe the hentæ foræ juncker Niels i habergedt till sægh thær triumferedt the och drucke alle næther met honnom och frwernne och jomfruernne handlet och snackedt met honnom vm daghenn meddænn wii trachtæredt i raaduisæ the ærende och verff som hær Aage i beffalling hadæ aff vor keriste naaduge herræ. Thenn tiid ath the viij wore forlednæ och hær Vincencius och wii woræ forliichtæ for huess forfang han oss giort hade paa voræ tienere goffue hær Aage och hær Vincencius oss til kennæ ath samme juncker Nils

var begærendis jomfru Elyn Nilzdotter tiil syn æchtæ hustrv och begæredæ ther foræ ath wii vilde legge ther got tiill ath saa mottæ skee. Swaredæ wii ath thet maal rörde them vppaa och hennis slechtingh och icke oss och ey eller vilde wii naagedt befaltæ oss ther met, fforthii ath hand war en landflychtug dreng och til øffuenthiir yckæ hær Steins son som han sadæ segh at waræ och voræ friichtende vm thet gyfftermall hadæ framgong och konnung Gøstaff ickæ sannelige død wore som budæn sadæ ath ther aff skulde vpweckis eyn feigd riigen imellom moth wor keriste naaduge herris wilæ oss [tiil' staa mystancke och riigens jndbiggere tiill skadæ och forderff. Tha swaredæ hæ(r) Vincencius och sadæ aff thenn beffalling som jeg haffuer aff wor keriste naaduge herre ath gøre oc lathe lygherwiiss som hans naade personnelige tiil stedæ woræ haffuer ieg gyffuidt honnom en frii leidæ for seg och siith folk. Swaredæ hær Aage och strax ther tiill och sade buess myn brodher och jeg handle i the maathe eller andre lather wor k. n. hærræ sæg vel aath nøigæ thii hans naade haffuer betroth myn brodher tiill eit halff kungeriigæ och meg met syns naadis credensæ breff hiidt inskickæ i riigiidt och haffue wii tiil eyn sækkerheidt tagedt eyn bescriffwin bepliichtelsæ aff honnom som wor keriste naaduge hærræ wel behage skal. Swaredæ wii och sadæ inghen leidæ haffue vii giffuidt honnom och ey eller gyffue ville. Huess j ther vti giort haffue forsware j. Ther met skyldes wii aath then dagh. Annæn daghenn ther nest øffther bødæ vii hær Aage hær Vincen. Erick Vgrup Morthenn Skynckell fru Jngerd alle hennis dotther och juncker Niels met øffterthii han var i theris herberg och the hade honnom vtsmyckedt och tiillpynthet i godæ maathe. Och for en wii gingæ til bord goffue hær Aage och hær Vincencius oss tiill kænne ath alt ting mellom jomfrv Elyn och juncker Niels war øffuer taledt och begæredæ ath wii vilde vare ther øffuer medænn the giordæ huer annænn handregningh som wii och giordæ, och formerchtæ wii wel aff jomfru Elyn mongæ øforord ath hun war ther tiil nødt. Then dag voræ the alle waare gestær som før sær saucht. Och sydænn triumpheret the for seg her vti viii dage for en hær Vincencius Erick Vgrup och juncker Nils vsted drogæ tiil Jämteland, x eller xvj karle vppaa thet pass. vmsatte fru Jngerd honnom medt eynn sylff kædæ forgiilt och en skiortæ som jomfrw Elyn oss tiill forænn giffuidt haffde skencte vii honnom i skylneenn. Karle eller annen hielp feck han inghenn aff oss vthenn iij som hade orloff ath forsee seg huort them liister och ther aff var Amund Harralsson then eynæ, Hær Vincencius och Erick Vgrup fylgde honnom in i Jämteland, Och ther aff insænde the honnom medt biisser krud och folk in i Dalennæ. Och

thenn tiid hann riimdæ aff Dalennæ gaff han seg til bage ighenn til hær Vincen. in vti Jampteland, Och framdelis beskickedt han honnom foræ sæg tiill ffrw Jngerd saa ath (han) ickæ kom oss tiill hande eller til talss siidænn han hiidt kom til bage ighenn j landeth. Och screff hær Vincencius strax i Dallænnæ ther effther ath alle the som ffridløse wore for konnung Gøstaf skuldæ giffuæ sæg til honnom. Och ther medt fick han hær Jacob i More hær Oluff i Molang met lxxx karle eller jc Dalekarle til sæg och them forsænde han och strax til ffru Jngerd. Och sielff kom han hiidt til biinn och tøffuidt dog ickæ her meir en eyn nath. Strax effther han war aff ffarenn kom her breff fraa hans fougedt i Jamptelandt til oss ath konnung Gøstaf war inkommen i Helsingeland och achtet sæg in i Jampteland och framdelis in i Norgie. Sende wii tha vt tiill honnom gardegnenn i Graabrødher ij rodmen iij borgære met naager wore tienere och læthe forkynnæ honnom huess fare paa fardum var och begærede ther foræ (paa) meinige mans vegne ath han wilde holdæ juncker Niels tiill stedæ met the andre ffreedhløse karle. Swareth hann aath ho som rød ær han løper ath skoghenn. Han wilde ickæ ware konnung Gøstafs tiænæ(re) ath griipe eller inføre nogræ honnom til hande. Men wilde wor k. n. herre begøre juncker Nils til seg tha wilde han sende honnom hans naade til hande och inghen annen, Ther met drogh hann strax met juncker Niels oc alt thet partrii aff Fosenn och tiill Berenn. Paa veighenn sende hand xl karle aff the Dalekarlle met syn fougedt in i Sogenn ath lathe slaa Johan Kruko i hæll dog halp honnom gud saa ath han vmkom met liffuydt. Gaard och goss ær i theris hendher, hustrv och barnn gaa i biigdhenn och tyggæ brød.

Bagpaa med Kantsleren Klaus Gjordsøns Haand: Thenne skriff fick k. mait. mig Nicolao Gortze pa Flensborg. othensdag epter Dionisij mdxxviij.

1) Fra [tilskrevet over Linien med Kantsleren Klaus Gjordsøns Haand.

Kong Frederik I.s underretter det norske Rigsraad nordenfjelds om *Sören Norbys* Plan at gjøre et Indfald i Norge, hvorom Hr. *Nils Lykke* vil give nærmere Besked, og i hvilken Anledning enhver anmodes om at gjøre sit Bedste for at hindre Rigets Skade.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2372). Udvend. forsegl

613.

7 August 1528.

Kolding.

*Fridericus dei gracia Dacie Sclauorum Gothorumque rex
jn regem Noruegie electus dux Slesuicensis etc.*

*Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore. kiere venner
moj wiide att wij nu i thessze dage finge nogre fanger aff Søffrin
Norbys folk oc wij haffue ladett thennom forherdt oc the siige att forne
Søffrin Norbij haffuer i hug oc synd oc giortt ordt aff att han achter
att gøre nogen anfaldt jnd paa Norge huor han kan see sytt siwneste
oc wij ythermere haffue beffallett oss elskelige her Niels Lycke riidder
wor mand oc tienner att gifue ether leligheden ther om ythermere tiill
kiende hues wij forfarett haffue aff samme fanger. Thij bethe wij ether
kerligen athij her epter wele rette ether oc haffwe gode waaretag att
wore oc riigens fiender ycke schulle fange nogen bekregtning ther i
riigett oss ether oc alle Norges riiges jndbygger tiill brast oc skade,
som wij ether fuldkommeligen tiilltro ther mett gøre i oss sønderligen
tiill villie oc forschulle wij thet gerne. Jn Christo valete. Ex castro
nostro Koldinge feria 6a post festum beati Petrj ad vincula anno etc.
mdxxvij nostro sub signeto.*

*Udskrift: Reuerendissimo ac reuerendis jn Christo patribus dominis
archiepiscopo episcopis prelatiis strennuisque militibus ac militaribus
consiliariis nostris Noruegiam jnhabitantibus communiter et diuisim
nobis sincere dilectis. — nordenfields.*

*Fru Ingerd Ottesdatter beretter Erkebiskop Olaf, at hun ved sin Ankomst til
Bergen 17 August fandt Hr. Vincents Lunge afreist til Mødet i Løddøse,
hvorfra han imidlertid strax blev kaldet til Danmark til Kong Frederik,
bøder Erkebispens at lade sin Ombudsmand i Bergen, Jon Teiste, holde
Jens Hanssøn, som nu tjener ham og før var hos Hr. Peder Kantsler,
tilstede, idet hun paastaar, at Kong Gustavs Breve angaa denne Mand og
ikke Junker Nils (Daljunkeren), der nu er fængslet i Rostock; Skatten af
hendes Len Søndmøre, Edden, Fosen og Størdal ligger færdig til Afson-
delse hos hendes Ombudsmand paa Østeraas.*

*Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2427). Spor af udvendig
Forsegling. (Trykt i Saml. t. d. n. Folke Spr. og Hist. I S. 535—37).*

614.

30 August 1528.

Karmsund.

*Mynn ødmegelig kerlig helssen nw oc altiide forsent met vor
herre Jesv Christo. kere herre tacker jeg eter node for alt dydt oc
wille szom eters node mig beuist haffuer, huilket jeg altiide gerne for-
IX. 39*

skillo wil efter myn mact y huar jeg kan oc maa. kere herre werdis eters node at wide at jeg kam thiil Berren otte dage for sancti Bartolomej oc tha war her Wincencius astad reist neder thiil then herdage szom skule staa y Løsse. Then thiid her Wincencius kam thiil Lysce tha kam Cristierns broder szom er konnings scriffuer szom thalet met eters node y Tro(n)dhem thiil her Vincencium met wor keriste nodige herris konig Fredericks breff sza lydendis at hand skulle neder fare thiil Skone thiil her Tyge Krabbe, oc hand skule tage her Tygee met sig oc komme wfortøwert thiil hans node bode thiil hope, Ein screff her Niels Løcke mig thiil at [ther¹ skule staa ein herdagh paa Nybore y Falster effther sancti Jacobj oc wid jeg icke enkel om the skule mode hans node ther for thy jeg haffuer ingen scriffwels faat aff her Wincencio siden han affoor, wthen løsthe jeg eit breff szom her Wincencius screff Cristen scriffwer thiil y fraa Lysce oc thiil Berenhws oc forstod jeg sza y Cristerns breff at her Wincencius ouer gaff then mode met koning Gøsthy y Løsse oc neder drog strax thiil vor kere nodige herre met Cristerns brodher, Oc haffuer jeg forstaad at koning Gøsty haffuer screffuit ij heller ij falske oc lønlig breff thiil wor kere nodige herre koning Frederick szaa at hand wille være eters node her Wincencius oc Erick Wgervp om halssen om han kunne thiid bekomme gud lade hannom thiild aller faa machth, Oc lyder alle koning Gostis breff paa then Jenss Hansson szom tyen eters node oc war hooss her Peder kansseler then thiid hand bleff greben oc er ein lyden karl haffuer huid haar og gult skeg oc ein stackit nesee oc er ein karl om xxx aar oc talit jeg met hannom nw y Berren oc kan hand ycke seye ther ney fore at hand er icke then samme karll for the [jeg¹ kender hannom then thiid hand war met her Peder kansseler pa Fossen. Fforthy kallit jeg Joen Theist thiil mig oc lod hannom thiitle wndher staa wor kere nodige herris scriffwer ouer werindis at hand skule ycke lade samme karl wntfly heller wntfare wthen staa thiil rette for wor nodige herre koning Frederig oc eters node oc rigens radt nar hannom bliffwer thiil saat eters node her Vincencius oc oss alle thiil onsecth, kere her(re) will eters node werdis thiil for gudz skild oc retwjsens skild at scriffe eters nodis ombotzman Joen Teiste thiil at then karl skulle ycke fly heller wntfare wthen holle hannom thiil stede besøndelig for then fattig mand ioncker Nielss szom arsagit er for gud y then sag som koning Gøsty hannom thiill lygger, Oc haffuer jeg hørt for sanden aff Thyske at hand leger thiil Rostock y eit erlig fennell bode met mad oc øll szom ein redersmans mand bør at gøre oc gaar løss y eit huss, oc wil the ey slippe hannom far enn hans modher oc hans broder

kommer ther personlig thiil Rostock thiil hannom. kere herre [maa¹ eters node at wide om then skatte szom wor kere nodige herre thiil kommer aff Swndmør Eden Fosenlen oc Størdall then haffuer jeg anammit oc setter thiil stede oc lact registren hwoss hwer leen for sig, oc ther haffuer jeg befalit her Lauris (oc) Per Meckelsson myn ombotzman paa Østerot at the skule antuorde eters node naar szom eters node will opaa esker oc eters node wil astad sende then anden skaat om jeg ycke selffuer kommer hiem her forinden. Oc wid jeg icke om thet skaal were radelict at sende then skatte sza tierlig at stad, for the her gaar fortyden at koning Gøstly (er) met Løsse oc y Swenskesker met mange skibee oc møgit folck. Tha wid jeg icke for sanden ther opaa, Nar gud wil jeg komer thiil Tonsberg tha skaal jeg forfare thiid oc scriffe eters node sanden thiil ther om. kere her(re) haffuer jeg ingen anden tiiden at scriffe eters node thiil. her met eters node then almectiste gud befalendis. screffit y Karsund søndagen nest effther sancti Johannis decollacionis anno dominj 1528 etc. kere herre lader Anne Nielssdotter oc Lwsse Nielssdotter seye eters node mange gode natter oc sende Anne Nielssdotter *sende eters node ein rokitte at eters node ey forsmaa.

Ingerd

eters nodis fattig wen.

Ollisdotter

Udskrift: Verdege fader y gwd her Oluff met gudz node erchebispem y Trondhiem oc pausz sedis legat ødmegelict sendis thette breff.

Begpaa: Jens Hansson. — ffirw Ingerdh.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Johan van Kalker erkjender, at han af *Jon Teiste* paa Hr. *Andres Nilssons* Vegne har oppebaaret 20½ Vog Raaskjær, hvorfor han takker Erkebispem for god Betaling.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2430).
Med et skrevet Bømærke.

615.

[Septbr.?] 1528.

[Bergen?]

Jtem des bekenne ick Johan van Kalker dat ick hebbe vntfangen van Joen Teys xxj waegen rot½ als van heer Aendrys Nilsen wegen des ick myn heren ertschebisscap dancken syn gnaeden voer goeden betaelen vnde van recht ferdigen schoolt. jn een tecken deer waerheyt is dit myn eygen hantschrift myt myn marck.¹

Anno domini dussent vc xxviij.

Begpaa: Johan van Kalker. — Med en anden Haand: her Andres Nielsson.

(¹) Her følger et skrevet Bømærke.

Jörgen Hanssøn underretter Kong *Christiern II* om de Rygter, der gaa om forestaaende Hvervinger af *Landsknechte*, som ogsaa ere ledige i saa stor Mængde, at han anser Tiden beleilig til at sætte større Foretagender i Gang.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2403). Brevform;
Spor af udvendig Forsegling.

616.

12 Oktbr. 1528.

Kampen.

Jesus.

Myn plichtuge tro tienneste ether nades høgmeclugheidt altiid forsendt met gud. Høghorn furste kæreste naduge herre jngen besynderlige tiidende ære her som jeg kand scriue wthen ewigh friid bleff nw på søndach afflerst her wti Campen emellom k. m. oc hartugen aff Gelderen etc. knechten skulle met thet første monsteres oc bethales oc ther met æfferdes nw siige somme hartugen aff Gelderen annammer them oc wil på bispen aff Monster oc somme siighe at .k. Pferdenandus skall haffue them men siiger oc her sterck at ether nade will annamme them oc thet kommer aff knechten thee robe intthet annedt end ether nade. Jtem Stederen haffue oc annammet knechte oc end nw annamme oc mand will siige ath the skullæ haffue annammet the ij fenlyn som ligge wti Grønning oc på Kofarden oc siiger mand at thend høftzmand som ether nade thaledede meth wti Offwerland om the knechte oc ether nade tilforn tient haffuer annammer oc knechte på the Danske theres wegne doch weed jeg ther ingen encket sandheidt om. kæreste naduge herre thet ware well nw tiid at waghe op thij ther skall langsam komme swodan hob knechte tilhobe jgen som ether nade swo willig skulle bliue jeg hobes ether nade will wel tencke ther till met thet besste, oc will icke begwnde efter lose folcks raad men will sielff offuer legge thet, Bliuer thet begint oc singe icke framgang thet gud forbiude tha war alleluia heel lacht bether ær at bide till gud will etc. om ether nade icke nw wisseligen ffaa framgang ther met. Jtem tagher ether nade thet oc fore tha bether jeg ath ether [nade¹ will met thet første giiffue meg thet at kende at jeg oc maa wiide at skicke meg ther effter oc icke offuer raff sall kaste oc løbe fran myt etc. Jtem scipper Clement ær hos Hanssken van Haluerstad som thenne breffuisere met andre syn erende som han haffuer till ether nade ytherrmere wnderuise kand, kæreste naduge herre at ether nade icke will glømme meg wti the erende som ether nade well wiid etc. Her met ether nades liiff siel stadt oc werdygheit the helge trefoldiigheit befalendes till ewig tiid. Screffuit wti Campen thend xij dagh mensis Octobris anno domini 1528.

Ether nades fatyge thiennner

Jorien Hanssen.

Udskrift: Høgboren furste her Cristiern met gudz nade Danmarcks Sueriges Noriges Wendes oc Gottes konnung hartug wti Slesuig Holsten Stormaren oc i Diltmersken greffue wti Oldenborig oc Delmenhorst myn kæreste naduge herre.

Bagmaa: 1528.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Jörgen Hanssøn underretter Kong Christiern II om sine Underhandlinger med Hans van Halberstadt angaaende Hvervingen af de nu ledige Landsknegte og raader Kongen til helst personlig at fortsætte Forhandlingerne, i hvilken Hensigt han forklædt kunde begive sig til Utrecht; selv tør han ikke reise til Kongen, da hans Fraværelse vilde vække Opmærksomhed hos Kjøbmændene, saameget mere som der allerede gaar Rygte om, at Kongen vil hverve Landsknegtene.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2404). Helark med Spor af udvendig Forsegling.

617.

16 Oktbr. 1528.

Kampen.

Jesus.

Myn plictuge tro tienneste ether nades høgmectugheidt altiid forsendt met gud. Høgborn furste kæreste naduge herre werdes ether nade at wiide at jeg fick ether nades scriuelsse thend xiiij dagh Octobris sent om aftenen anden dach strax om morgenen reed jeg till Hanssken van Haluerstat oc handele met hannom thet ytterste oc beesste jegh kunde effter ether nades scriuelsse oc willige, pa thet første om knechten at komme pa garden. Swarede han swo, at han pa swodan bescheit eller scriuelsse ingeledes wilde garde met knechten thij han tilforn haffuer gardet met thennom ether nade till gode oc willie oc seg till stiver schade oc forderff swo han haffuer giørt seg mange herrer furster oc gode mend till wuenner som tilforn ware hannom gunstig och wenner, ther till skadde thet hannom mere end iiijm golden gyllene, oc ware thet swo at han nw komme them pa garden jgen oc anslagen bleue till enthet tha ware han doch forderffuet bode wnder knechten oc alle andre. Tesligeste sagde han atthe Burgwndeske met ret opsat giiffue først en part orloff oc the mwge strax rømme oc nogen stund ther effter en anden part, wilcken part orloff fanger maa strax skelies at, oc kunde jngeledes garde om the end wilde thij the wiide jngen sted eller platz at ²sambeledes oppa men hannom foronders at ether nade icke anderledes haffuer bestillet thet hos ether nades herre frender aff Oldenborig atthe halffde wnt ether nade en xiiij dage

eller iij wegher at forsambeles wti theres lande tha kunde mand haffue handelet met knechten som swo wiid en fenlyn eller [tow¹ tilsamen fange orloff atthe haffde draghet ther hen oc swo haffde the andere met tiiden fwldt effter som the haffde fanget orloff till oc ther met haffde thend ganske hob komen tilsamen. Jtem som ether nade scriuer atthe skulle icke sende ambasiatores till ether nade men holde thet hemeligen oc stille sagde han atthet war wmoegelig at holde swo stille thij knechten wiide thet strax huar thet gelder etc. men han beclagede seg at ether nade liigger swo langt fran handen at the icke kunde komme ether nade sielff till ordz. Summa summarum effter all myn arbeyt, forforderinge oc flittigheid jeg gjorde wti thenne sagh ffiick jeg thette effterne afscheit primo at will ether nade sende till hannom mester Gotskalck oc en anden met ether nades stelbreff oc fwldmacht wti saghen oc ther met forhuerue hos herren aff Oldenborig atthe ther mwge forsambeles en xiiij daghe eller iij wegher wti theres lande tha will han gierne gøre ther wti syt alderbeste effter hans ytterste formwge oc men han nar the xiiij daghe eller iij wegher ere forloben wille the well garde pa andre platzer etc. Jtem han fick scriuelse aff Odzwald hans monster scriuer som tiener hartugen aff Gelderen at [han² ther ære wti Gelderland end nw iijc knechte som orloff haffue oc iijc som hartugen haffuer annammet wti tienneste jgen oc men han atthe oc skulle snarligen fange orloff, nw haffuer Hanssken fast louet oc tilsagt megh at han will forarbeyde hos the knechte wti Gelderland oc hos alle andre høftzmend at knechten skulle blieue tilsamen som nw tilsamen ære en viij eller x daghe swo lange her pa kommer swar fran ether nade om thet hannom nogerledes mwgeligt ær at gøre. Jtem om copier aff stelbreff oc artichelbreffs swarede han atthe motte were effter thend made som the seneste stelbreff ware pa the iij Emden gyllene the første maneder, nar ether nades fwldmectuge komme kand mand tha gøre thet mynder maa mand see at. Jtem om Kort Penning rade jeg met Hanssken, swarede han meg at han well wiste at han icke skullæ gaa aff ensted fore ether nades skyld wthen han finge penninge etc. doch bleue wij till eens at wij sende hannom breuet oc Hanssken screeff ther hos all handlingen som jog pa ether nades wegne met hannom haffde handelet pa thet han icke skullæ blieue wuilliger oc siige edher nade screeff hannom inthet ther om etc. Kæreste nadige herre thette ær klarlighen all bescheyt som ether nade pa thenne tiid haffuer fanget aff Hanssken. Her kand ether nade nw sielff [tencke¹ till met thet beste oc lade strax wfortøget komme bescheit tilbager jgen. Jeg screeff ether nade till nw seneste met Hanssken Ditzer swo gør ieg end nw oc rader ether nade

fwldkomeligen ath ether nade icke begynder thotte wthen ether nade wiid en altingeste vast foed atstaa oppaa thet gud forbiude thet begyndes oc bleue till entthet tha bleue alle knecte oc rytter ether nade wuillig som nw gandske willig ære tha bleue thet heell oc all till ether nades forderff. Thij ær thet raad ether nade seer well till huem ether nade tagher wiid handen jeg troer en part søghe icke ether nade men ether nades penninge. Kæreste naduge herre jeg haffde well sielff faret till ether nade men thet gør alt for meget rytthe oc ord at jeg far swo ofte offuer oc hiid igen the alle thesse Øssterske købmend achte ther storligenn oppaa oc gøre heell oc all theres gitsing effter thij her gaer heell oc al rytthe at ether nade skal haffue knecten. Thij sender jeg nw thenne myn gamble tienner till ether nade oc skall han haffue ij købmands gyllene fore syt wmagh. Ther pa haffuer jeg giiffuet hannom xvj styuer. Her met ether nades liiff siell stadt oc werdugheit the helge trefoldugheit befalendes till ewig tiid. Datum wti Campen thend xvj dagh mensis Octobris anno domini mdxxviiij.

Ether nades satyge tiennere
Jørien Hanssen.

Paa et indlagt Stykke Papir findes følgende:

Jesus.

Kæreste naduge herre jeg fand Hanssken van Haluerstat icke wti swo god en lwne som jeg tilfforn giørt haffuer huarledes ther om ær kand jeg icke siige men thend tiid jeg kom war han wti jacht oc tha han kom hiem haffde han tapt syn pwng met alle syne penninge som han haffde hos seg om thet nw war ther fore eller ey wiid jeg icke, doch wiid jeg well nadige herre atthe wille haffue ord oc ære fore theres handelinge oc were storligen beden oc firet, the ære nw riige oc haffue penninge kunde ether nade komme them sielff til ordz tychte meg gandske nytte were oc skulle mere fordere wti ether nades sagh end xxv fwldmectuge geskick kand ether nade icke nw brwge them tha wiid jeg ether nade achter en anden tiid at brwge them etc. Thette albekomme kand ether nade riide forkled till Gorickum fran Gorickwm oc till Yttert ther kand ether nade lade them komme hemeligen till ether nade etc.

Jtem jeg sagde hannom at ether nade wiid fast rytteren oc at Clawes Hermelyn oc Brobarich haffde weret hos ether nade etc. tha suarede han megh at han wisse well thet ware intthet wert met thennem wthen haffde ether nade nogen penninge igenn ther skulle the staa effter atgøre ether nade qwit oc jnthet annedt.

Jtem electus oc hartughen aff Brwnswig haffde han oc jngen mod

till oc sagde ther han wille haffue hiolpen ether nade motte han lunge well haffue giørt etc. thette breff werdes ether nade til at kasse wti elden datum vt (sup)ra.

Jtem thenne breuisere motte ferdes offuer land till Yttert thij her kwndeßjngen komme her wd pa thend dach fore storm met skiib oc haffuer han loffuet meg at han will spode seg dach oc nat kommer han snarligenæt ether nade tha will forwillige hannom met en styuer eller ij mere oc lade scriue meg till nar ether nade fanger breuen oc hund ether nade giiffuer hannom. Datum vt (sup)ra.

Udskrift: Högbornen furste oc mechtugeste herre her Cristiern met gudz nadeß Danmarckes Sueriges Noriges Wendes oc Gottes konnung etc. myn kæreste naduge herre.

Bagpaa med Hans Michelsöns Haand: Anammit aff Jørgen Hanssen then 19 October.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Fra [igjen udslettet.

Kong_Frederik I anmoder Erkebiskop Olaf som Kautionist for Biskop Olaf af Bergen at tilfredsstille Degnen Hr. Hans Knutsøn med Hensyn til den ham_tilsagte aarlige Indtægt af sit Degnedømme i Bergen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 2373). Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

618.

16 Oktbr. 1528.

Flensburg.

Fredericus dei gratia Danorum Sclauorum Gothorumque rex
electus in regem Noruegie dux Slesuicensis etc.

Premissa reuerentia cum nostro sincero fauore. Kiere herre och fadher wiidher att oss elskelige her Hans Knutzen degen wdi Bergenn haffwer giffuit oss till kiende althij haffuer sagt god for wreduge faderßbiscop Oluff wdi Bergen for hues pens som foræ her degen skulle haffue aarligen aff sitt degendom och haffuer hand ther etthers breff paa. Thij bethe wij etther kierligen althij hannom till gode rede fornøge effther etthers naades breff(s) lydelsze saa hand ickj ytthermere ther om skall szeg beclage for oss. Ther giøre i oss sønderligen till willge mett. in Christo walete. ex castro nostro Flensburg die sancti Galli anno etc. mdxxviiij nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patrij domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo apostolice sedis legato nobis sincere dilecto.

Jörgen Kock tilskrifer Hr. *Henrik Krummedige* angaaende Pengesager og sit Sammentrøf med hans Tjener *Stig (Bagge)* i Flensborg, hvor han blandt flere Herrer ogsaa forelandt Hr. *Aage Lunge* og hans Broder Dr. *Vincentz*.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forsegleet med Vaabensegl.

619. 24 Oktbr. 1528. Uden Sted.

Mynen denste alletyt. leue her Hynrick bedancke ick juwer leue vor ville gudes gy my bewist hebben. leue her Hinrick als gy my scryffuen vm den kopman van Lübeke so moge gy wetten dat he my heft to gesecht iijc Ɔ dar ick juw myn quitansze vp sende by juwen diner. vort als gy my scryffuen vm juwen knecht Stich den sach ick wol tho Flensborch men van sinen warffen sede he my nicht ock fragede ick em nicht ock vor ick strax van Flensborch wentte ick vant vnsen ghnedigen heren tho Hussem so volgede ick syn gnade tho Sleszwick dar krich ick myn affschet her Tiige Krabbe her Mans Ghoe her Andres Bild her Hans Krassse her Age Vinsens de motten syn gnade tho Flensborch dar was ock her docter Vyncens de hadden noch nycht vor gewest her mede gad befallen. G. myt der hast am sonauende na xij^m junckfrowen 1528.

Jurgen

tom Ellebagen juwe williger.

Kock

Udskrift: Dem gestrengen heren her Hinrick Krumdick f. g.

Jörgen Hanssøn underretter Kong *Christiern II* om sine fortsatte Underhandlinger med *Kort Penning* og *Hans van Halberstadt* angaaende *Hoervingen*, hvortil de ikke synes at være uvillige, og beklager sig over at have reist forgjæves til forskjellige Steder for at træffe Kongen, til hvem han anbefaler sig selv og *Hans Ditsø*, der vil kunne være nyttig i *Norge*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2405).
Helark med Spor af udvendig Forsegling.

620. 5 Novbr. 1528. Amsterdam.

Jesus.

Myn plictege tro tienneste ether nades høgmechticheidt altiit foresendt met gud. Høghoren furste kæreste naduge herre werdes ether nade at wiide at [jeg^t arbejde oc solicerede hos Kort Penning oc Hanssken van Haluerstat effter ether nades scriuelse thet beste jeg kunde tha^louede oc tilsagde Kort Penning meg fast bode till Campen oc Amsterdam at han wilde tale met ether nade før end han ferdes

ostwart etc. Hanssken van Haluerstat beklagede seg at hans bethalinge stod tilbager met seg oc sine knechte oc wentede huer dagh oc stwnd monster mesteren met penningen ther fore kunde han ingelede komme till ether nade oc nar the ære monsteret oc bethalet wilde han strax giiffue seg met sine knechte ostwart till her Jorien van Meswig oc hans broder som forsamble alle the knechte the kunde fange paa tow maneders stelbreff en gyllen om maneden oc ther till manghe rutter v gyllen om maneden oc ther met achte the fast at draghe ind wti margreuens land ether nades swager och mentthe han swo atthe knechte komme ether nade ther ret wti handen, om ether nade will nogen deell haffue fore hender som bestand oc fasslighed kunde følge met at ether nade tha erenstlichen wille forarbeyde oc forwillige hœffz menden oc the som hør haffue wnder knechten szo the kunde formercke atthet ær ether nades aluere will han tha fore syn person beuise seg wti alle mathe troligen oc well efter hans ytterste formwge swo ether nade skall tacke hannom. jtem i thet ether nade achter her fram met tyckes hannom ganske radeligen wære at ether nade self gaffue seg till hoben wti thend landz ende ellers men han thet skall nw bliue bestwret som nw seneste oc altiid tilforn haffuer weret bestwret, dogh tyckes meg radeligt wære ath ether nade seer ganske well till huar i fare, ether nade haffuer nw lenge farligen reysed, krwken gaer swo lenge till wandz at hwn falder pa thet seneste etc. men ær ther nogen herre eller furste som ether nades ryt will føre oc annamme knechten oc ether nade mener met tro tha ær thet ganske got men han haffuer ther liiden tro till eller ingen som jeg tilforn ether nade screuet haffuer, Rader han oc at ether nade will taghe raad i thenne sag met the som i kriigs handelinge forfaren ære oc ey met nogen anden, met store ord at thale offuer brwsten ær thet icke wdatrette meth eller met stwer pomperij oc homod etc. Thette oc anden deell som langt ær at scriue om bad han oc endeligen wilde pa ether nades wegne at jeg skulle sielff personligen giiffue meg till ether nade oc ey scriue fran meg huilcket jeg oc gerne gørde end doch thet kom meg pa thenne tiidt icke well till pasz haffde jeg fundet ether nade ther som i screue haffde jeg swo møget bether weret tilfriidz met myt wmagh. Jeg kom till Yttert ther fornam jeg intthet ther fran oc till Gorrekom tesligeste, atther igen tilbager ad Wittert ther bleff jeg en nat oc en dagh oc bleff liige wies. Ther fran igen oc til Gorrickwm ther fran och till Dort oc mentthe ther at wære wti weggen fore ether nade, Ether nade maa tro thet fast at jeg icke wilde fore ether nades skyld om en pund grot atthe hœffzmend Hans oc Kort haffde reyset efter ether nades scriuelsse the skullæ haffue weret ganske ilde

tilfritz the *haghe doch ord noch oc beklage seg høgeligen i manghe
 mathe som langt ær at scriue om, Hansken sagde jeg haffuer thenne
 sommer effter thin wnderuisinge sendt myn tienere oc bwd hiid oc tiid
 oc i Gelderland thet gaer icke swo slet till thet haffuer kost megh x
 eller xx gl. oc huad skade jeg tilfforn haffuer haffdt wiid jeg well oc
 thet som mest ær nar wij alsamen haffue giørt haffue [wi¹ skaden oc
 thet kommer hans nade intthet tilgaffns thet fortroder meg oc alle andre
 mest sschalke oc forredere som hans nade kunde löghe fore them giiffuer
 han offuer syn formwge oc the som hannom mene giiffuer han entthet
 oc wti thend snack neffnede han en hoffzmand eller kompan som ether
 nade haffuer giiffuet ijc eller ijc gle huad han heder mindes megh icke,
 kæreste naduge herre huad will jeg scriue the oc alle andre som gerne
 wilde ether nades besste oc satthe alle theres hob pa thesse knechte
 som nw forloben ære, bleue ganske misselig atthet swo forsomeligen
 forhandelet war etc. Jtem han haffuer liiden eller jngen mod tillandz
 som jeg forstaer oc befrychter seg at ether nade skall bliue bedragen
 etc. haffde jeg fundet ether nade sielff kunde jeg wiider haffue wnder-
 uist ether nade altingeste. Jtem ther som ether nade icke wiid fast
 wthen ether skade eller swar beplicking ath komme till landz swo andre
 skulle were ether nades herrer wti ether egne lande tycthes hannom
 best were afinde andre weghe oc middell met nogre knechte till ses
 oc them men han altid atkomme affstedt oc nar the ware wti landen
 ath ether nade tha kunde met tiiden skicke oc sende nogre rytter offuer
 till thennom aff landte *Mepelborig naduge herre jeg kand icke swo
 well [scriue¹ ether hans meninghe som jeg well wiid doch kand ether
 nade well formercke meninghen etc. Kæreste naduge herre jeg war hos
 her Jorien Skenck met ether nades breff orden ware ganske gode som
 han gaff meg oc kunde the icke bether ware som ether nade for-
 mercker wti hans scriuelsse men ther ær intthet at forlade seg till etc.
 Thi bether jeg fore gudz skyld oc myn falyge tienneste ether nade
 icke will glømme megh met thend sag som ether nade well wiid.
 kæreste naduge herre thet ær ether nades egne ære ath ether nade
 achter pa falyge karle theres troscab oc tienneste oc thend fursteligen
 forskylder oc louer nw i thenne mathe som ether nade kand komme
 affsted ther aff fanger ether nade allid willige tiennere thend ene
 spegeler seg wti thend anden. jtem at ether nade icke will glømme
 thenne falyge mand Hans Ditzer oc anseen hans tro hiertte han ær
 ether nade ganske nytte wti Norige om ether nade nogen deel achter
 at handele ther, thend sold han fick wti sommer war intthet wti i hand oc
 mwnd ther till fick han stackarll oc stwer schade nw seneste han war

hos ether nade som han sielf kand wnderuise ether nade. Jtem kæreste naduge herre efter thi jeg icke fornam ether nade wti Dørt reysede jeg till Amsterdam thi meg war sagt wti sandheidt wti Gorrekom at ether nade war faren till Amsterdam ther fick jeg at wide aff Jehan Kaser at ether nade ær wti Lyre thi screff jeg nw ether nade till thet ytterste jeg kunde doch hafde jeg well screuet ether nade wider bescheit ther jeg icke hafde wist at ether nade menligen pleger at lathe andre lese ether nades breue etc. Her met ether nades liiff siel stat oc werdugheidt the helge trefoldugheidt befalendes till ewig tiidt. Datum wti Amsterdam thend v dagh wti Nouember anno domini 1528.

Ether nades satyge tiennere

Jørien Hanssen.

Udskrift: Høgboren furste oc mechtugste herre her Cristiern met guds nade Danmarckes Sueriges Noriges Wendes och Gottes konn[ing] hartug wti Sleszuigh H[olstein Stor]maren oc i Diltmersk[en greffue wti] Oldenborig oc [Delmenhorst syn] kæreste herre.

Bagpaa: 1528.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Tre Lagrettemænd bevidne, at *Germund Haloardssøn* solgte til *Thorald Soenssøn* 4 Markebol i *Kleuen* tilligemed *Ødegaardene Knutsvik* og *Rudit* (i *Heglands Sogn*, *Moland*) for 5 Mark Guld til sig og 5 Mark til *Thjostolf Ragnhildssøn*, samt at *Thorger Gredgardssøn* solgte til *Thorald Ødegaarden Slattedalen* for 6 Kyrilag.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl mangle. (Se Dipl. Norv. I No. 825 og 857; III No. 1115; VII No. 739 og ovenfor No. 579).

621.

Uden Dag 1528. [Thelemarken].

Ollom monnom them thetta bref se [eller¹ høre sender Germwnder Torgilzson Østen Vlfson Biørgwlfuer Helgeson logrettes men quede gudes oc sine alt ver varvm i hia sagum oc hørdum a ordh oc hander bandh ther i mellum Germwndh Haluordzson oc Toralz Swenson med the skylordhe at Germwnder selde Toralde iiii mark boll i Klefven oc en øde gardh som beth Knwtdzvik oc Rwdit i fra Germwnde Haluordzson oc hans erwingum oc epterkomandum oc vnder Toral Swenson oc hans erwingum oc epterkomandum til ewerdelica ego oc odhall med lutum oc lunnidum som ther til lyger eller legel hefuer fra fonno oc nio vtan gardz oc jnnan med fiske oc fygle oc alle vede-steder alt fritt oc sfrelst firi horiom manne oc ollom logligum agongom oc kyendes Germwndh at han hafde opboret af Toralde Swenson v mark

gulz oc v mark gulz bar Tyostolfuer Ragnilleson op af Toralde oc taa var loket firste sall oc senste oc all ther i mellum som i kop kom thera oc ytter mere saningh hengium mitt okor jnsigle firi thetta bref anno dominj md xx viii etc. jtem selde Torger Gredgardzson Toralde Swenson en øde gardh oc hether Slattæ dalen firi vi kyrlagh oc taa var loket firste sal oc senstæ oc al ther i mellum som i køp thera kom oc quitt thera i mott.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. *Joachim Lykke* modtager med Tak sin Svoger *Esge Bildes* og hans Hustrus Tilbud om at tage hans Datter *Karine Lykke* med sig til *Norge*, hvorom han allerede med sin Søn *Peder Lykke* har sendt ham et Brev, som ikke kom frem, advarer ham mod Hr. *Vincent's Lunge*, som i *Nils Lykkes* Bryllup paa Nyborg skal have erklæret endnu ikke at ville overlade ham *Bergenhus*, og beder *Esge* at forlige sin Hustru med *Nils Lykke* og derpaa at gjøre fælles Sag med denne, der vil være dem som en Broder.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (D. Adels Hist. fasc. 45, Lykke).
Brevform; enkelt Blad med Spor af uødvendig Forsegling.

622.

17 Marts 1529.

Østrup.

Broderligt kerlige helszenn altiit till forne medt wor herre. Kere *Eske Biilde* broder oc szønderlig gode wen som i skreff meg till om *Karine Luckesdotter* at i oc thenne danne qone ethers hostrw wille haffwe hinder medt ether till *Norge* om thet war myn willj. Kere broder tha tacker jeg ether fwldkommelig oc gerne ffor alt thet gode bode [i¹ oc then danne quine ethers hostrw mynne fencke frw *Sophy* haffwer baade bewist hinder oc meg i mange mode. Jtem kere broder beder jeg ether kerlige gerne baado ether oc mynne fencke at i wille haffwe then wmage at i wille tage hinder medt ether oc troffuer jeg ether [saa¹ well till hinder som nogher jeg wed i wardhen oc wille jeg gerne for thynet oc for skiøttet oc thet skreff jeg ether till medt mynne szøn *Per Liicke* oc møgett andett medt [oc i fick icke breffuet¹. Jtem kere broder ieg raader ether fullelig at i forwarer ether for ethers frendt her *Ficentzis* oc troffuer intthet paa hanom, i saa mode at hand skall myne thet hand segher ether. Jtem jeg spordt at hand skulle siide paa *Niëborig* i *Nielss Luckes* brøllwp oc haffwe ther nogher ordt oc *aff blant ander ordt at thy talde om *Bieren* tha skulle hand sware oc sey(e) at thy fick hinder jcke endt oc lader ether intthet till hanom thet raader jeg ether. Jtem kere broder ieg haffuer for nommet at mynne fencke frw *Sophy* er nogiit mott paa *Nielss Liicke* beder ieg

ether gerne at i wille well giøre oc forliige thennem ieg wille loffue ether for thet [at¹ handt skall stande ether i broder stedt medt ald then mackt oc trøst at hand kandt komme aff stedt medt thy beder jeg ether gerne oc raader ether oc saa at i giøre baade etth oc skulle i befindel thet i sandinghen at thet skall giøres behoff, men aldt thet i hanss mackt er medt raadt oc daat hielp oc trøst ther skulle j for lade ether wisse till oc skulle i oc befinde thet at thet skall giøres ether baade behoff at i giøre bode ett ther medt eter oc mynne kere fencke frv Sophi *thy trefalighet then ewige gud till ewige tiidt befalendes oc hanom kreffuer jeg ether ighen medt swnd oc kars(k)hiidt oc alt thet i well wildt till ewige tiidt befalendes. Ex Østrwp feria 4ta post dominica(m) Judica me anno dominj mdxxix.

Jtem oc raader oc biøder altiidt offuer alt thet i mynne mackt er.

Jachim
Lucke ridder.

Udskrift: Erlig oc welbiirdig mandt Eske Biilde till

Haghenskoff syn kere broder kerlige sendes thette breff.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Olaf Vigfastssøn, Lagmand i Throndhjem, fire Raadmænd og en Borger sammesteds bevidne, at de efter Begjæring af Erkebispens Foged *Mogens Arnessøn* hørte den Forklaring, Hr. *Peder Kantlers* forrige Tjener *Jens Hanssøn* afgav paa sit Yderste efter at være kommen hjem fra Hamborg, hvorhen han var flygtet af Frygt for Fru *Ingerd Ottessedatter*, der vilde sende ham til Rostock under Paaskud af, at han egentlig var den, Kong *Gustav* havde ønsket udleveret; endvidere berettede han om Fru *Ingerds* Samtale med ham og *Jon Teiste* angaaende denne Sag samt om Hr. *Peder Kantlers* hemmelige Ophold paa *Fosen*, hvor han efter at være bleven holdt skjult i 8 Dage for Erkebispens Folk endelig blev greben ved en List.

Efter samtidig Gjenpart p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2914).
Uden Segl. (Trykt i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. I S. 544—47).

623.

25 April 1529.

Throndhjem.

Wy effterne Oluff Vifastsson lagmand i Trondem Jon Olsson mester Jacob myntemester Nils Engelbriktsson och Oluff Nilsson raadmen Peder Jwte borger i samme sted bekenne fföre alle som thette breff see eller høre at sancti Marcj ewangeliste dag anno etc. 29 wore wy tilbedne aff fforwnmstlig swen Mogens Arne(son) wor naduge her erchebispens ffogett pa S: Oluffs gord i fforne Trondhem at wy skulde ther vpp gaa i siwkestugen høre och granneligen bemerke hwadt

ord och skell som Jens Hansson her Per cancelerss dreng var then tiid han fførst hiitt kom i landett kwnne i ffræa seg giffwæ. Thi han lag hardeligen siwk aff kuld och ffrost som han fick i fforledne vinther vppa Doffre fiell tha han igen kom aff Hamborg etc. Atsporde wy honom fførst hwilkelund her Per och han vmrymde hær aff Graa-brøder kløster vnden borgen och indmaning, eller med hwes raad thet war, han swarede och sade at her Peder hade fforscreffuit till fførne till ffrrw Jngerd till Ffosnen om han motthe sæker ffly och fforskiute seg lønligen hær aff och till henne och thet var saa them i mellen offwerlagt och saa kome hennes swæne till Trondhem hennes ærend om Botulphi som min her erchebispem, her deken lagmannen och neste ffolket var ffaredt in till lagtingett, saa komme wy met the samme swæne aff by om natter tiid till fførne Ffosnen och ffrrw Jngerd war tha aldelis rede till Beren att ffære, saa handlett thee mogit till hope, han begærede att hwn skulde vntfføre honom met seg, en hwn trøstet seg thet icke att gøre, ffor ty hwn viste vell att [han¹ skulde bliffue vp spord aff erchebispens ffolck, Thi bleff thet saa beslutt them i mellen at hennes ffogett vppa samme gord och alt hennes ffolck wid theres liiff och hals skulde beware honom sa att ingen skulde honom vpp finnnæ, och tha gaff han henne en stoor gwrling och ffick hwn aff honom samme tiid noble och Vngerske gyllene [som ieg icke veit tall vppa² och .j.c rinskgyllen thet ieg i sanhelt veith att seige sa meg gud hielpenw i mith yterste och ther med skildes thee aatth och hwn ffor siin fferd till Beren, Jtem kom min her erchebispens ffolck och søckte troligen effter her Per C: och han stod sielff och hørde vppa at thee fforbannett seg om thee visthe hwort han ffor. thette øffde de i viij dage om kring somme nord och somme søder. Sa fwennæ the eith kloekt raad och sade ath iiij aff ffrrwennes ffogeter vore gripne i Trondhem och skulde miste liffwett fføre her Per cancellers skuld om han kome ingelund tilstedes och ther med motthe the giffwe hann løss och bleff sa ferd till Trondhem igen. Jtem sporde wy fførne Jens Hansson om han viste honom nogett mere gwll haffue. Tha swarede han oss och sade, han vistæ honom ei meire gwll att haffue en Vngirske gyllene som han sielff fick min her erchebispem och ieg saag han fick hans nade siin eigen handscrift ther vppa som ieg veith hwn thet vell vtwiser. Och hær swor han høgelige vppa at thette ær alt sammen sant som forescreffuit staar etc.

Ther nest effter sporde wy honom hwor lund kom ffrrw Jngerd i fferd med tigh i Beren, eller hade hwn ei borgen aff teg, Han swarede oss oc sade hwn haffde bod effter meg pa min herris gord och ieg

gick till henne, hwn sporde meg hwar ieg var ffod, ieg sade i mellen Vesterars oc Koperberget, hwn sade kenne tw nogett till her Stens son, Jeg sade ia well och sade hwn haffwer tw seeth thenne hær som her ær hooss meg, ieg sade Jeg saagh honom nw pa steden han slo ball hær vppa marken jnthet ær han then ieg saag i Swerike. Sa bleff hwn wred pa mick och sade Tror thin skalch icke att sorg ok bedreffuelse och ligge vthe i marken kan icke snartt fforwende menniskens ansickt. Och ther med skildist wy anth. Jtem sa hade hwn bod effter Jon Teiste erchebispens vmbodzman i Bergen och sade till honom Then dreng lig følger som heiter Jens Hansson thet er then samme som kong Gøstaf i Swerike scriffwer om som vpresning gjorde i Dalerne. Jon Teiste swarede och sade kære ffw hwarlund skulde thet vare, han haffwer varit i min herris keller fföre en keller dreng alth siiden her Per canceler vart heden fförd, Hwn swor ath hwn skulde haffuen, fförne Jon Teiste sade kære ffw jeg sender honom heim till Trondhem till min herris nade ther finnæ i honom alle dage Sa tock hwn Jon i hand och skildest ther med, Jtem sporde wy fförne Jens hwi vmrymde dw siiden, han svarede oss och sade Meg var thet lönlike och fföre sanninden sagt ath ffv Jngerd vilde lathe gripe unick och sent meg till Rostok med ein skipper som tha laag rede i Beren och hade fforscreffuit meg till raadit ther at ieg var then samme fforededer ther kong Gøstaf om scriffwer thee skulle strax lathe mich rettæ, och sende henne igen then vskyldelige menløse blod som the ther haffde och sackløss war, Ther fföre gaff ieg meg ind vppa eith Hamborger skip till Hamborg, saa flick ieg ther spøræ ath han war affliffet och retthet och sa gaff ieg meg strax leden och offwer land hiith. Thette hørde wy fförne aff hans mwn vppa hans solte seng i hans yterste tiid vnder hans høgste eid som han ei yterligen swæræ kunnæ. Jtem saa er oss allom veterligt at siden karlen var rynd aff Beren tha looth ffv Jngerd gøre breff vppa fförne Jon Teiste verdigeste ffaders erchebisp Oluffs vmbodzman i Bergen at han haffde rackt handen fföre oft screffuen Jens Hansson, och hade han ecke kommedt igen visseligen hade Jon Teiste leditt ther platz offwer. Till ytermere vitnesbörd hær om som fforscreffuit staar, tha trycke wy fforescreffne lagman raadmen och borgere vore jndsigell neden fföre thetta breff som screffuit ær dag och aar som fföre seiger.

Bagpaa: Vytnesbörd som Jens Hanson bar i syn solte seng om her Peder cancelers oc fru Jngerds handling, oc tesliges om juncker Niels.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hertil.

Kage Bilde meddeler sin Hustru *Sofie Krummedige*, at han er kommen til Bergen 17 Mai og har modtaget Slottet af Hr. *Vincent Lunge* 20 Mai men med saa ringe *Inventarium*, at han strax tiltrænger Forsyning med Proviant, fortæller om Erkebispens Fremgangsmaade mod Hr. *Vincent* og Fru *Ingerd Ottedatter*, i hvilken Anledning han i Forening med Bispen af Bergen og *Nils Ibsøn* har tilskrevet ham, samt giver forskellige Forskrifter med Hensyn til Fru *Sofies* forestaaende Nedkomst og senere Reise til Norge, Skiftet med hans Søskende paa Svanholm, Sønnen *Jørgens* Skolegang m. m.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 7, *Bilde*). Brevform; Spor af advendig Forsegling.

624.

28 Mai 1529.

Bergenhus.

Hosbondelige kærlike helssen altiit till forn send met vor herre. kære Soffij ma tw wiide ath jegh kom her ind for byen andhen pindzdagh och strax om torsdaghen ther epter tha anammith jegh slotz laghen aff her Vincencius gud giiffuith ath thet matte bliffue then allmegtigste gud teckelige och worde kongelige majestat vor nadigste herre och megh oc mynne born vdhen skade och forderff och fick jegh her ett gandze liidit iuventarium och ey er her saa jegh kandt holle slottet met noghen thiid thij befræcther jegh megh ath jegh kommer her j en stor gold paa vor nadige herres vegne thij jegh skall køffue her hwad dell jegh skall holle paa. Thij beder jegh tegh ath tw velth raade thyn fader ath hand vilde bede vor nadigste herre ath hanss nade ville sende megh hiid eth skiiff met mell malth och andhen dell till slotz behoff thij hand ved thenne leylichet bedre end jegh kend scriffue ath jegh en skulle haffue behoff ath sette hanss nade vj noghen geld som hanss nade jocke haffde hafft behoff ther som hanss nade haffde skeeth skell bode her och andersthet som hanss nade hadde forlath seg till. kære Soffij matw och wiide ath firw Ingerd och her Vincencius haffwer sagd for megh hwrlodes ath erkebespen her j landit haffwer anammitt och istagit all theris forlenningh garde och godz och haffwer till screffwen thennom en forwaringh saa athi hwilke made hand kand være thennom till thet argist bode till liff oc godz tha vell hand thet gøre for sligh orsage och leylichet skyld tha haffwer bespen her j Berghen, Nielss Jebssen och jegh till screffuith erkebespen ath hand vilde lade altingest bliiff(ue) bestandendes j dagh och tiid till saa lenge the komme bode hiem fraa then herredagh som nw stande skall i Obslo och viij dage ther epter om the jocke ther bliffue for eenthe. kære Soffij ma tw och wiide ath jegh haffwer spurth ath erkebespen tagher till seggh althet folk hand kand bekomme hwad orsag ther er till thet veed jegh jocke ath scriffue paa thenne tiid etc. kære Soffij ma tw och wiide

ath jegh haffwer screffuith thyn ffader till ath hand vell giiffue thyn moder loff ath hwn man vare hoss tegh nar gud vell tw skalth legger och hielpe ath delle syne gode raad met tegh och haffwer jegh screffuith thyn ffader och thyn moder till ath the skulle talle met her Henric Agissen ath hand villde lade segh finde velligh till ath Jehan vill vnde megh syn partt vtj Swanholm for fyllest ath tw velth vell gere och mynde thennom ther paa. kære Soffij thet aller første thea allmegtigste gud haffwer saa søffuith ath tw est lagd i barselsengh tha beder jegh tegh ath tw lader strax Jesper komme hiid till megh och spare ther offwer hwerken nath eller dagh och raad met thyn fader och moder hwor the kunde tenck(e) mith folk skall mede tegh paa thenne siide Brwnlagh eller hwar them tyckes [tyckes megh best vere paa Brunlag thij jegh haffwer en styrissmand som vell ved samme hoss och leylichkeit¹ tha byd megh thet till met Jesper och paa hwad tiid tw kand tencke tw velth mede them. kære Soffij ladh Jørghen komme till skolle met thet første inghen skolle er her j byen ther duer. kære Soffij motw och wiide ath jegh sender tegh nogle yrther som thenne scriffth inde holler jegh sender tegh och wilde jegh gerne sende tegh noghet lerrett tha matw viide ath her er inthet lerrett ath bekomme paa theano tiid thij ath Hollenderne, ere jcke end nw kommen dogh ære the daglighenss formodendes vill jegh tha met gudz hielp sende tegh noget met thet aller første skiiff her løffwer till Danmark och sender jegh tegh iij tæ rins(?) vien och i tæ bergesfisk j tæ hwalspeck villde jegh gerne sende thyn ffader och moder noghet saa santh hielpe megh gud som thet jcke nw er her fengeligt och motw sie frw Kirstine ath hwn skallt bliffue vglemth. kære Soffij nar vore venner forsembles paa Swanholm ath tw tha villth lade Söwrin Porss och lep Fynbo vere ther hoss och lade annamme myn parth och lade thet affdele j marken met eghe pelle oc j gardhen och j søen hwad dell megh faller till. Och beder jegh tegh ath tw sender megh noghen senep, och noghen bobless eller ossen twnge och lad gere intet harsk kommer ferdige och sie Beren hand forwarett som jegh troor eder till och beder jegh tegh ath tw vnderviisser Söwrin ath hand henter mynne egh och hand er vesselige ighen met them indhen fiskerij gaar paa. kære Soffij ved jegh inthet mere ath scriffue tegh paa thenne tiid. her met tegh then allmegtigste gud befallendes oc verdige moder sancte Anne the vade megh then lycke och then glede jegh matte finde tegh och vore børn karske och helbrede. ger vell och sie thyn fader och moder mange gode nath paa mynne vegne oc myn villige tjenste. Ex Berghenhuss andhen gudz legamss dagh 1529.

Esske
Bille,

Udskrift: Syn kære høstrv Soffij Krumdiiges datther
kærlige sendes thette breff.

*) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Sivord Olsson, Finmarksfarer, beretter Erkebiskop *Olaf*, hvorledes Hr. *Vincents Lunge* strax efter sin Ankomst til Bergen (fra Danmark 1528) satte ham i Fængsel, hvoraf han maatte udløse sig med 12 Lod Sølv, uden at han kan faa sin Sag for Retten, og beklager sig over *Lutheranernes* Bespottelser mod Erkebispnen og *St. Olaf*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2855). Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

625.

9 Juni 1529.

Krogevad.

Fradherligh och ydmygeligh helssen met gwdh. Kære herre tacker edherss nadhe for all ære och dyghd fryhet som edherss nadhe haffwe megh wnth och bewisth fatigheman. Moa edherss nadhe witttherlicth ware at strax her Vincencius kom tiil Bæren i gen bleff iagh fanghet och sath y torn for wdhen skeel och brødhe mellwm megh och gwdh, skødh iagh megh tiil retthe och edherss nades frybeth som edherss nadhe haffwe megh wnth hwilket iagh motthe inthet nydhe when tiil ondhe thii han forhonedhe och forsmadhe edherss nades fryheith oc bannedhe edherss nadhe och fryheith som han nw daglighe gør oc alle hanss swene store oc smaa, ther wore radhmen som gyinghe y borghen och loffwen for megh och mynne peninghe thet iagh motthe komme wdh aff tornyth tiil swarss met hannom, the fyinghe inthet wdhen ondhe skennelighe swar som the well tiil staa nar behoff gørss thy han wiille haffwe halsen aff megh forthi iagh skødh megh tiil edherss nadhe oc tiil retthe, met all bøn motthe iagh gyffwe xii lodh sylff wdh oc motthe myn hwstrv taghe siith belthe om xx lodh aff syn røgh tiil panth saa lenghe hwn fyck henthet the xii lodh, iagh motthe icke komme wdh før, sydhen motthe iagh icke heller komme tiil swarss met hannom. Jtem ther ware flere fanghet the skodhe them for Norges lagh och Steghe laghogh han spwtteth ther i modh thy ther motthe inghen komme tiil swarss met hannom ther maa edherss nadhe retthe edher effther. jtem skal edherss nadhe wiidhe at købmen och mennighe almwe i Bæren stwnne storlighe effther edherss nadhe tiil kommelssæ at y motthe komme och straffe thenne for twiffledhe skalk lwtheren oc flere met oc spare inthet her Vincencium, the wille alle ware edher bystandhenne, annet kwnne iagh icke høre hwar iagh gyck thy han oc lwtheren bespotthe edherss nadhe saa skennelighe thet er ynck ath høre

wppa the troo ickle ath sancle Olaff haffwer brødh. kære herre tagher ickle myn scriffwelse tiil mystycke. ther met edheress nadhe gwd be-
falendes oc sancle Olaff myn ydmyghe troo tieniste nw och ættiidh.
• Scriffwet y Kroghewadh in die *Prini et Feliciani martirum anno do-
minj mdxxix.^o

Siwordh Olson edheress
nades troo tienere.

Udskrift: [Werdigheste fadher] met gwd oc herre [her Olaff met
gwds nade] erkebiskop [i Trwndhem ydmy]ghelige [sendendes].

Bagpaa: Siurd Oluffzon Findmarck farer.

Fru Ingerd Ottesdatter (Römer), der er underrettet om, at Erkebiskop *Olaf*
har bemægtiget sig hendes Len, Gaarde og Gods nordenfjelds, beder sin
Ombudsmand *Anden Smed* at være ved godt Mod og tilligemed hendes
øvrige Folk at sørge for hendes Bedste, da hun haaber, at en Forandring
snart vil indtræde.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2803). Halvark,
advendig forseglet.

626.

[10 Juni] 1529.

Bukvanraa.

Helsszen met gud altiit forszent mothu widhe Odhen ath megh
er tiill witthindes wordhet at erchebispēn haffuer taghet ffrāa megh alle
mynne leen gordhe gotz oc renthe szom jegh otthe nordhenfiels oc all
then deell szom thu aff megh i befalingh haffdhe wdhen all skyldh oc
brødhe oc redeligh orszaghe oc foruarningh thi bedher jegh tegh at
thu bliffuer dogh widh eth ffrid moodh oc ramer mit besthe huor szom
helst thu kand met lemphe tiill komme fforthi thet rører jcke thin erø
fforner thi huerkhen jegh eller thu ere ffor noghen wredheligh szagh
foruundhen oc hobess megh tiil gud at iegh skall sznart ffanghe en
godh hwszualēssze ther ffore oc lessze bodhe edhers mēdhe oc myn
fforthi jegh haffdhe szeth szaa stoer traa oc loffue tiill then wredeligh
erchebisp oc aldrigh trodhe hannom tiill ath hand skulle haffue benist
megh szaa stort falskhet oc szuigh i then store traa oc loffue szom
jegh szetthe tiill hannom thi jegh wedb megh aldrigh at haffue brudhit
hannom i moedh ffor eth ord i mynne daghe. Her met tegh gud be-
falindes oc ffar well met høstrv Berrithe oc mynne piger oc bedh mit
arbelz folch szaa manghe tiil sthedhe ere at the ramme mit besthe huor
szom helst the kunne jegh skall widhe theris jghen nar gud wil thet
kommer i andhen wendi(n)gh. Scressfuit i Buchenraa [torsdaghen¹ anno
dominj m d xxix.

Jagerd Otüssdotther.

Udskrift: Tiil szind' tienner Odhen szmedh szendis thette breff.

(*) Igjen udslettet; skulde formodentlig være: torsdaghen fore Botulphi, ligesom i Hr. Vincents Langes Brev (Dipl. Norv. II No. 1092), da de begge vare paa Reisen fra Bergen til Oslo.

Fra *Ingerd Ottisdatter* giver sin Ombudsmand *Per Michelssøn* Forholdsregler i Anledning af Erkebiskop *Olafs* Bemygtigelse af det meste af det til hans Bestyrelse overdragne Gods og erklærer at ville beholde den hende oversendte *Nögel til Taarnet*, for at hendes Uvenner kun ved Vold skal kunne komme derind.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2804). Halvark med Spor af udvendig Forsegling. (Samme Haand som foregaaende Brev).

627.

[10 Juni] 1529.

[Bukvanraa.]

Helsszen met gud altid forszent. Mothu widhe [Odhen¹ [Per Michelsszen² at megh [o. s. v. som foregaaende Brev med følgende Afsigelser, foruden de orthographiske: oc mesthe parthen then deell — brødhe redeligh szagh — dogh mangler — haffdhe troet hannom tiilt — huor szom helst the kunne mangler. Efter wendingh fortsættes saaledes:] mothu widhe then nøgeil szom thu szendhe megh tiilt torneth then wiill iegh icke szendhe tegh ighen ffor handh skall icke komme i mynne wuenners hendher wille the brydhe thet op szaa raadhe the szellffuer. Screffuit anno dominj mdxxix.

Ingerd Ottissdøtther.

Udskrift: Tiil szind' tienner Per Michelsszen szendis thette breff.

(*) Igjen udslettet. — (2) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong *Christiern II* anmoder Grev *Enno* af Ostfriesland om at tillade og sørge for, at de i hans Land liggende *Landsknechte* kunne forblive samlede endnu en Maanedes Tid, saa at de muligens kunne komme ham eller hans Svogre, Keiseren og Kongen af Böhmen og Ungarn, til Nytte og ikke i Hemmelighed blive hvervede af andre.

Efter Udkast p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2632). Halvark uden Segl.

628.

20 Juni 1529.

Lier.

An graff Enno.

Lyber Oheim. Wir geben e. l. gnediger meynung zuerkennen das wir weytleufftig bericht [werden¹ [sein² wie das ein gerucht ist das man noch etlichen knechten trachten vnd vffbringen soll [vnd sonderlich¹ [jn sonderheit auch noch³ den knechten dy jn e. l. land vnd

herschafften vorhanden sein, dweyl [man aber nicht eigentlich weysz vff wen solche knecht bestalt werden ap sy key. m^t oder k. w. zu Behaim vnd Hungern beyden vnsern lyben hern swegern vnd brudern oder aber dem kunig zu Frankreych zu gut kohmen sollen¹ [wir aber besorgen sollichen mochte keys. mat vnd ko. w. zu Hungern etc. vnder ogen vnd zu nachteil syn angeseen² wan es key. m^t oder dem kunig zu Beheim etc. zum besten gereichen solt, [so wurden solchs nicht heimlich sonder offentlig bestheen,¹ [were nicht van nothen myt der sach in dessen landen so hemelich vmme togen³ derhalben wollen wir e. l. als eynen der keyr m^t mit treuen vorwant vnd zugethan ist gebeten haben, e. l. wolten sich mitbeschweren keyr m^t [ko: w: zu Hungaren³ vnnd vns zu sonderen guthen gefallen vergonnen vnd [gestatten¹ [rath finden³ das dyselben knecht so yst alreyt jn e. l. landen vnd gepieth liegen [regiment machten vnd³ noch ein monath lang vngewerlich [by eyn ander³ vorgarten mochten vnd [auch befordern vnd darob sein beyeinander zubleiben¹ [nicht vorlauffen edder sich to scheiden³ bissolang das man sehen vnd horen kant wy vnd welcher-gestalt der jtzig tag zu cammerrecht [vts geit vnd wore dit geschrey vnd stellinge henne reichet ob es auch van nothen were etlichen van den hauptluden vnd grosse hanssen etwas fordeels in to camenden tyden to seggen willet dar jnne vnbeswert seyn dan keys: mat vnd ko. wurde zu Vagaren vnd Beheim sulckes woll myt gnaden vergleichen vnd verschulden wirt. Wir wollen auch voer vns etc.³ vnd e. l. wolten auch dysse handlung jn guthen geheim bey sich behalden vnd vns darauff ein kleine zuuerlessig antwort bey gegenwertigen zu erkennen geben hierin bewyst vns e. l. gule freuntschaft, vnd wollens auch ob e. l. freuntlich zuverschulden gneigt sein. Datum Lyr am 20 Junij anno 29.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. — (³) Fra [tilskrevet med Gotskalk Erikssöns Haand.

Peder Störle underretter Fru *Anne Rud* om, at han efter Hr. *Henrik Krummediges* Begjæring har ladet hente hos sin Broder et Brev angaaende noget Gods i Norge, som havde tilhørt Hr. *Knut Knutssøn (Baad)*; han har allerede sendt Brevet til Vallen med Begjæring, at det strax maatte tilstilles Hr. *Henrik*, som ønskede at faa det med sig til Norge.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; Spor af udvendig Forsegling.

629.

23 Juni 1529.

Malmö.

Mynn ytmygelig kærlich helassen altid forscreffuit met vor herræ. kære frw Annæ moi vide at her Henrich hadde sett budh hwoss

meg efter et breff som lyde pā noget gootz hand fick aff her Knud Knutssen liggendes i Norge tha vor ickē same breff tiill stēde. tha **haffuer** ieg **hafft** myt (budh) hwoss myn brode(r) *oc Oplandhenn efter thet som i morgen viii dage tha fick ieg (thet) ether bonde i Løueness so hand skulle strax bērit tiill Vallen oc vnderuisse ether foget at han skulle skickit tiill ether eller tiill her Henrich vfortøffuit helst forti ath her Henrich hand screff meg at hand ville hafft thet met segh tiill Norghe hanum laa thet stoor magt paa. her mett ether then almegtigeste gud befallendes. hwar ieg kand være ether tiill veliæ oc tjeneste vill ieg altid gernæ. Screffuet j Malmē sancti Iohannis apostoli' affthen anno domini mdxxix.

Per
Størhæ.

Udskrift: Erlig oc velbirdig qwinne ffrw Annæ Rudz dotter
kiærligh senyndes thette breff.

(*) D. e. 26 Decbr., men da Hr. Henrik Krummediges Reise til Norge omtales som nær forestaaende, men apostoli antages for en Feilskrift for: baptiste.

Hr. Vincents Lunge takker Hr. Esge Bilde for hans Umage med at tilveiebringe Forlig mellem ham og hans Svigermoder paa den ene Side og Erkebiskop Olaf paa den anden, men udtaler derhos sin Tilfredshed over, at det ei er lykkedes; han beretter om Hertug Christierns snart forestaaende Ankomst til Oslo og senere til Bergen, samt om Biskop Jakob Rønnows paatænkte Giftermaal og beder Hr. Esge at varetage hans Tary i hans Fraværelse.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 7, Bilde). Brevform; udvendig forseget. Egenhændigt.

630.

6 Juli 1529.

Oslo.

Venlig kerlig hilssen altit tilfornn sendt met vor herre. Kere her Eske frende oc sunderlige gode vend haffwer mind moder och ieg vndffanget ethers skriffuelse lyendes at erchebispend thet ingeledes i noget dag eller bestand oss imellom vil komme lade huilchet meg aldeles vel behageligt er dog ether kerligen gerne for hues møde (oc) vmag j ther vdoßwer hafft haffwer ald mølig siith forgewendendes thet i gode mode komme skulle met ydermere erbeding i ethers skriffuelse huilchet bode mind moder oc so ieg kerligen gerne i hues mode vij kwnne forskylle ville, Mind nadige herre hartwg Kristiern met nogre aff Dannemarks rod er hid met stor machth formoendes oc vil giffue seg her aff och til Berghen. Pforhober meg oss end snarligen lige och reth

offuer then erkebisp verfares moe. Ffor ny tyender moe i vide atþ
Iacop Renno er biscop i Sieland och vil giffte segh. kere frende boder
ieg eder ganske kerligen i ville i mind fraverelsse affwende so meget
er mœligt mind skade och florderfue som i meg loffuit oc sawt haffue
oc ieg meg ganskeligen tilforlade vil. Thet vil ieg i alle erlige til-
bœrlige mode met eder aff mind yderste machth och formwe altit gerne
fortiene. lader alle fruer oc iwmfrver grasse eder met mange gode
netter befalendes eder gud och gerne gœrendes hues ether lefft er.
Datum i Opslo tisdagen post annunciationis¹ Marie anno domini mdxxxix^o.

Vincenssz
Lunge ridder.

Udskrift: Erlig velbyrdyg mandh och strenge riddere her Eske
Bylle hœffuismand po Bergenhus sind kere frende.

(¹) o: 30 Marts, som maa være en Skrivfeil for: visitationis, da Hr. Vincens
Lunge først kom til Oslo 24 Jani (se Dipl. Norv. VII: No. 504).

Hertug Christiern, Arving til Norge, tilkjendegiver Erkebiskop Olaf, at Sagen
mellem ham og Hr. Vincens Lunge samt Fru Ingerd (Ottesdatter) er opsat,
saa at de eller deres Slægtninge og Folk ikke skulle arge paa, Erke-
bispens Tjenere og Gods, for denne har været for Hertugen og Norges
Riges Raad, hvorfor han anmodes om ogsaa paa sin Side at lade Sagen
udstaa, til en Overenskomst kan opnaaes paa den ene eller anden Maade;
imidlertid skulle Hr. Vincens, Fru Ingerd og deres Folk ikke befatte sig
med de Len eller det Gods, som Erkebispens har taget til sig.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2694). Brevform;
udvendig forsegleet.

631.

20 Juli 1529.

Akershus.

Christiernus dei gracia heres Noruegie dux Slesuicensis Holsacie
Stormarie et Ditmercie comes in Oldenburg et Delmenhorst.

Premissa reuerentia cum nostro sincero fauore. Kiere herre
och ffader giffue vii etther kierligen tilkiende att vii nu haffwe vptaget
thend sag mett oss elskelige her Vincen. Lunge ritther och frwe
Jngerdh om huesz twedragt och venighedt etther och thennom emellom
ere szaa att the eller theres forwannte oc folck ey schulle arge eller
arge lade paa etther etthers folck tiennere eller gaads vdi nogger
maade for end i haffue verett her for oss oc oss elskelige Norges oc
Danmarcks riigers raadt oc tha kunde *fradages entigen till mynde eller
rette. Thij betthe vii etther kierligen attj oc ville lade samme sag vp-
stande paa etthers szide om huesz twedragt och venighedt etther oc

thennom emellom ere saa attj ethers annhenger swenne eller folck ey her effther arge eller arge ladhe paa forne her Vincen. ffrwe Jngerd theres folck goltzs oc tiennere føre i komme selff personaligen hid till oss tha ville vii forene oc fordrage etther entigen till mynde eller rette vdi hues maade i thett aff oss begierindes ere. Kiere herre bewiser etther her vtinden som vii etther fuldkommeligen tiltro. Thett ville vii vdi alle maade gwnsteligen oc naadeligenn forskyldte oc bekiende. Jn Christo valet. Ex castro Aggershusz jpsø die dius Margarete virginis anno etc. mdxxix nostro sub signeto.

Egenhændigt: Manu propria.

Paa en indlagt Seddel:

Kiere herre och fader giffwe vii etther oc kierligen tilkiende att vii haffue ladett forhandle mett oss elskelige her Vincen. Lunge ritther oc ffrwe Jngerdt ath the eller theres folck forwante eller annhenger ey skulle vdi noget maade befatte eller beware seg mett nogle the leenn szom i till etther annammett haffue oc ey heller mett nogett thett gaads som i nu vdi hender oc vere haffuer føre ennd i bliffue for oss fordragenn entigen till mynde eller rette etc. Datum vt in literis.

Udskrift: Reuerendissimo jn Christo patri domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo necnon apostolice sedis legato nobis sincere dilecto.

Bagpaa: Jtem breff ath then sag ær vptagen emellom her Vincenc. ffrw Jngerd och theres anhenggere och vdi ein kallff ath the inthet skulle beffatte them med læn eller gaarder ffrer thet haffwer warit i rettæ.

Hr. Vincents Lunge takker Hr. Esge Bilde for Underhandlingerne angaaende hans af Erkebispens Folk tagne Skib, beretter om Hertug Christierns og nogle danske Rigsraaders Ankomst til Oslo samt om de til Erkebiskop Olaf m. fl. udgaagne Breve om at indfinde sig sammesteds for blandt andet at faa afgjort Striden mellem denne paa den ene og Hr. Vincents og Fru Jngerd paa den anden Side; da der imidlertid kan tvivles paa Erkebispens Villighed til at indfinde sig, har han forsøgt at bevæge Hertugen til at reise til Bergen.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 7, Bilde). Brevform; Spor af udvendig Forsegling. Egenhændigt.

632.

25 Juli 1529.

Oslo.

Venlig kertig heßsen altjit tilffornn sendt met vor herre. kere her Eske frende och sunderlige gode vend betaccher ieg ether ganske høgeligen och kerlighen for alt goth som i meg bewist haffwe besunderligen nw i mind frawerelse forhandlendes thet so mith skyff som erkebispens tienere taget haffde en nw po Voghen til-

stuede ligger ganske kerlighen begerendes i en nw her offter som en god tro frende mith best ramme oc vide ville som nw vel behoff gøres och ieg meg ganskeligen tilforlade vil. Kere frende moe i vide at kongelige mæ^{te} herre sønd hartwg Kristiern er kommen hid xiiij dage siden til Opslo met nogle aff Danmarches rigenss rod oc haffwer nw tilskreffuit erchebispend oc the andre nordlenske herrer hid at komme begerendes i sind skriffuelse alting imellom hannom mind moder och meg skulle i bestand sto ind til so lenge saghen komme ind for hans nade oc rodet. Kere frende kand ther midelertid inthet andet hannom och oss mellom forhandles er ieg kerlighen begerendes i thet i thet mynste io so forhandle ville at mith skyff mo offwerantwordes mynne tienere ighen po thet gotzet iche skald ligge och forderffues. Meget haffwer ieg effterstoith vor nadigste herres her sønd skulle giffuit seg til Berghen befrychendes erchebispen hid iche komme skulle til retthe. Item twenne gange haffuer ieg skreffuit edor til siden ieg hid kom ved ieg iche om breffuene ere komne tilstede. Kere frende kwnne thet och so forhandles at mind renthe aff Findmarchen motthe komme myæ køffmende til hande som ieg ved Bryghen (er) skyldyg bade ieg ther om ganske gerne. vdi huadsomhelst mode ieg kand vere ether[s nade¹ til ville och velgfald vil ieg i alle mode veluillig befindes gud vnde meg then dag alleffue ieg slygh skel som meg nw aff eder vaderfarit er ighen bewise kwnne. lader fruer oc iomfrwer siel eder mange gode netther befalendes eder gud. datum i Opslo søndagen effter Magdalene anno domini mdxxix.*

Vincensz Lunge.

Udskrift: Erligh velbyrdigh mand oc strenge riddher her Eske
Bylle høffuitzmand paa Bergenhus kerlighen.

(¹) Fra [igjen udelettet.

Hr. Henrik Krummedige meddeler sin Svigersøn *Esge Bilde*, at han er kommen til *Oslo* med Hertug *Christiern* og skal blive hos ham Vinteren over, at dennes Reise til *Bergen* er opgiven, hvorfor han raader ham at skrive Hertugen vel til og sende ham *Fisk*, hvilket vil være Kongen behageligt og „kan rammes igjen i Regnskabet“, beretter, at han selv nu modtager sine norske Len igjen fra Hr. *Mogens (Gyldenstjerne)*, at han har vundet en Sag mod Hr. *Vincents Lunge* angaaende Hr. *Knut Knutssøn (Baads)* Gods og endnu idag skal i Rette med ham paa Hr. *Otte Holgerssøn (Rosenkrantz's)* Børns Vegne om Arven efter Fru *Ingerd (Erlendsdatter)*, beder ham skrive sin Mening om Striden mellem Erkebiskop *Olaf*, Hr. *Vincents* og Fru *Ingerd Ottedatter*, meddeler Efterretning om sin Datters Tilstand m. m.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 7, Bilde). Brevform; Sp. af udv. Fors. Med Henrik Krummediges Tjeners, Peder Haasøns, Haand.

633.

26 Juli 1529.

Oslo.

Venligh kiarligh helsen altiit kiarligh forsant medt vor herre. kære Esge suager ock sønnerligh gode ven tacker jegh edher kærliche for megelt gott j haffue meghe beuist hues j skulle altiit finne meghe veluillige at forskyllue hues j min mactt er. kære Esge maa j vide at jegh kom nu hidt till Opslo medt vor kæreste nadige herres søn her-tugh Kristiern ock skall bliffue hoss hans nade huar handt bliffuer j vinther offuer ock hade hans nade athett sigh till Berren dogh er thet kommett j opslaghe ock som jegh formercker da kommer hans nade jntett ditth j thenne hæsthe ock fformodher jegh hans nade scriffuer edher vell sielff till ther om ock haffuer hans nade begierde aff meghe at jegh skulle scriffue edher till at j ville tage hannem vdt nogen dell j Berren som jegh troer j vell ffaa hans nades scriffuelse paa ock kunde i giere hans nade ther nogett till villie met da forskyller hans nade thet giarne. kære Esge jntett skulle j mystencke meghe till at giffue raadt vdt paa enthen at hans nade skulle komme ditth eller besuare edher medt nogen dell. kære suager er enthen Stij eller Niels Jepsen ther da bedher jegh edher kærliche at j ville fly at dy komme hiidt till meghe medt thet snarest ock at de haffue medt sigh nogen ffsk ock annedt som jegh troer her vill gieres behoff j vinther dy jegh seer her jngen ffsk at faa. kære suager maa j vide at myn detther var ey endt laydt then dagh vy løb ffræa Helsingør daa ffsck jegh Annes breff thet var j goor otte dage, dogh nest gushelp er thet nu offuerstandett. gud vnde oss gode tiden at ffaa ffræa henne ock alle vore venner ock haffuer Anne screffuett meghe till at strax thet er offuerstandett da skall jegh strax ffaa budt saa vill jegh ock strax biude edher till alle ærendt ock men jegh at Soffis budt er ock kommett till edher siden vy løb ffræa Helsingør. kære suager raadher jegh edher at j biude min vnge herre till all then leylighedt som j kunde forffare mellom erchibispen her Vincentius oc ffræ Jagerdt er ock giffuer thet ock vor kæreste nadige herre kongeligh maiestat at kiende dy jegh vedt dy vide j biude them sanden till ock ther lide de paa ock lenges ther ffast effther edher scriffuelse ock tidenne. kære suager jegh ladher nu annamme alle myne len j gen som her-Mans hade ock vill jegh snarligh biude edher ydermere till endt jegh nu kandt scriffue. kære suager tager meghe jocke till willie at jegh biudher edher saa diersflich till. kære suager thet lyfthe j gjorde till vor nadige herre for meghe om de xv par øxen fformodher jegh at Anne nu haffuer ffultgiordt, jegh tallett medt vor nadige herre ock ffsck hans nades scriffuelse ock sende Anne om samme øxen saa handt

vill haffue them till Gottrop Anne skall lade them driffue ock min herre skall sielff kostedt. kiære suager hertugh Kristiern haffuer godt loffue till edher biudher hans nade vell till, thet er hans nades ffadher megett till villie jegh vedt ther skall till ock alle de breffue myn vage herre fføer them sendher handt ffaren saa gier ock ffaren ham j gen. jegh ville vel scriffue edher alle hande till men leythgheden giffuer sigh jcke till. kiære suager sende j hans nade nogen flisk da togh ffaren thet megett till villie dy handt haffuer ther bryst paa ock kunde j dogh vell rammedt j gen j edertt regnskab. kiære suager som j scriffue och tacke meggh ffør edher hustru ock børn da maa j vide kiære suager at kunde jegh nogett gott giere edher henne ock dem da er jegh edher des plichtige ock vedt jegh ingen jegh vill heller giere gott hues j myn mactt er endt edher ock dem. kiære suager maa j ock vide at erchibispenss brodher haffuer ock været her hoss vor nadige herre ock haffuer handt skickett ham paa veyen strax medt scriffuelse ock leygde som handt var begerendes ock om bispen er j Berren ffør endt handt kommer till ham saa at j hanle noget met ham da maa j vide at relle edher her effther ock giffue ham ock till kende at huadt vor nadige herre kandt være ham till villie ock gode thet gier han giarne, haffuer handt ock tisligeste leyde medt sigh paa de bispers j Hammer ock Stauangers vegne ock radher jegh edher at huadt j kunde være erchibipen till villie at j thet giere ock skaer edher thet mynste j theres hannell thet j kunde dy thet flinnes jcke alt som docteren haffuer sagdt. maa j ock vide at jegh var i lønerdags j rette met docteren ock vandt ham aff tinde gaffue ock ffierdings gaffue j alt thet goss som her Knudt Knudsen otthe her j landt tisligeste j Suerigh ock maa j vide at jegh skall j dagh i rette met ham j gen paa Otthe Holgerssens børns vegne om alt huadt handt ock ffirve Jngerdt haffuer ffraa them ock bedher jegh edher giarne at j være Sty behelpeligh at jegh kunde ffaa at vide huadt thet goss er j guldt selff clenodie penningh som de annammett effther ffirve Jngers dødt. kiære suager her medt edher then almectigste gudt beffalendes. Radher ock biudher altijdt offuer meggh som edher ber. Screffuett j Opslo mandagen effther sanctj Jacobj dagh mdxxix.

Henrick
Kromdick ridder.

Udskrift: Erligh velbyrdighe mandt Esge Bille hefftuemandt paa Bernhuss myn kiære suager kiarlighen sendes thette breff.

Hr. *Thure Jenson* (af tre Roser) anbefaler til Hr. *Henrik Krummedige* sin Fuldmægtig *Jakob Brockenhus*, som han i sit eget Sted sender til Norge med Kong *Frederiks* Brev i Anledning af Arvetvisten med Hr. *Vincents Lunge* om Fru *Ingerd Erlandsdatters*, Hr. *Knut Knutsson* (Bcads) og *Karl Knutssons* (af tre Roser) efterladte Gods.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. Adels Hist. fasc. 36, Krummedike). Brevform; udvendig forsegllet.

634.

29 Juli 1529.

Helsingborg.

Venlig helssen altid til fornn screffwit met wor herræ. kæræ her Henric godhe wen ieg hadde gierne gifwit meg til Osslø til rettæ met her Wincentius fore thet stormæ wol oc wellæ hand meg giort hæfwer paa mynne gotz ærf oc løsseræ mod hoborne førstis konning Frederigs wor nadigste herris breff nw kand thet ickæ skæ fore myn *ledyghet ssom nw for egen ær. Thi hæfwer ieg skickit thenne myn tienere Jacob Brochenhus til Norgæ met foræ hoborne førstis breff at wæræ i rettæ met hanom for werdistæ werdigæ fædre strenge riddere oc andhre gode men Danmarckis Norgis *gaade rod. Ther fore bæder ieg etther gerne ath y willæ wel gierræ att tale myt bestæ fore allæ foræ gode men oc y troligen willæ til hielpæ at meg mottæ wæderfares skel oc rett effther Norges lag som y ythermere farmergke kwnæ y the artikælæ ieg met thenne breffwi(s)ær i rettæ forskigkit hæfwer, oc er thet etther wittherligæ hwræ myn skilskaff oc byrd ær til myn kæræ frenckæ frwæ Ingers gotz oc løsseræ thessligesst til! Karl Knwtssons ærf oc gotz som y sagde meg i Malmø tiilfallæ skwlæ oc ickæ tiil Karls siister dotter effther Norges lag, Sammeledes til her Knwt Knwtssons gottz som hans siistersens ærfwingæ willæ hæfwæ ligendes i Wigen som er myt rettæ odil oc andre flere sager som artikæler wtwisser. kære her Henric ieg hæfwer wel forspwrtt att foræ her Wincentius hæfwer oc weldelig tagit fran etther so wel som fran meg. Thi bæder ieg etther at ieg mottæ komme til myt rettæ ærf gotz oc løsseræ theligest fyllist for myn opbyrd kost oc thæring oc her Wincentius oc ieg mottæ bliifwæ rædælig attskillæ paa the sager meg anrerendes ær met en rett ransagen oc dwm effther Norges lag att megh ickæ lenger forholliss skal myn ærf oc rett som thenne myn breffwi(s)ære etther ythermere wnderwisæ kan. Her om bæwiser etther i alle modæ som myn gode stormæ tro ær til etther thet ieg altid kergigen gerne forskillæ wil hwor y meg til seyendes wordet thet gwd kende then ieg etther ewinderlig bæfaller. Screffwit hasteligæ i Helsingborgæ sancti Olwffisdæg ær effther gwdz byrd mxxx wndher myt singnet.

Twre
Jenson riddere.

Udskrift: Erlig oc welbyrdig mand oc strengæ riddere her Henric Krommedygæ paa Wallind sen gode wen kerligen sendes thette breff. Bagpaa med Henrik Krummediges Haand: Her Ture Jenssen.

Hr. Vincents Lunge takker Hr. Eske Bilde for den Bistand, han har ydet hans Tjenere i hans Fraværelse, beklager sig over Erkebispens Folk, som have ført hans Skib med sig nordover, beder ham sætte Hr. Sæfren, som han anser for Ophavsmænd dertil, i Tæernet paa Vand og Brød, om han ikke kan stille Borgen for sin Tilstedeblivelse til hans Hjemkomst, og omtaler endelig Hr. Eskes Hustrus, Fru *Sophis Krummediges*, lykkelige Nedkomst med en Datter.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 7, Bilde). Brevform; advendig forsegl. Intet egenhændigt.

635.

30 Juli¹ 1529.

Oslo.

Wenligh kertligh hülssen alltiid tiilffornn send met vor herre kere her Eske frende oc syndherligh gode venn taccher iegh ether kerligenn for others gode scriffuelssse som i meggh nw met mynd tienere Jens lude tilscreffue hwilcket jegh i alle erlige tiilbørlige made alltiid kerligen gerne met ether forskylle vill. Saa formercher jegh at myt skiff er løbenn nordt paa mett erchebispens skiff hwilchet meggh storligen fortryde skall høgeligen tacchendes ether for then gode bistand oc gode raad som i mynne tienere i myn frawerelssse alltiid bewise oc end nw kerligen bøgerendes om mynd foget eller the andre mynne tro tienere ether tiilkende giffuendes worde paa mynne (wegne) at the ville straffue then forredher oc skalch her Sewrenn som myt skiff oc gotz saa vhorligen forszømmet oc forraadt haffuer saa hand motte indsettes i tornid paa Bergenhus oc ther straffes met vand oc brødt ther som hand icche mynd foget sterch borgenn sette vill at bliffue tiill stede saa lange iegh selffuer tiilstede kommer. vill iegh thet i alle made alltiid imodt ether kerligen forskylle oc fortieno. Item for ny tiender haffuer iegh spurdt at others kere hwstrv haffuer føet en vngh datther oc all tingh haffuer henne goeth vell i hand thes gud vere loffuet. Kerre her Eske i hwes made jegh kand vere ether tiill ville oc venskaff gier iegh alltid gerne. Ladher frwer oc jomfrwer grøsse ether met mange gode netther. Befallendes ether gudt. Datum i Opslo altera die Olavi regis anno etc. mdxxix.

Vincencius
Lungher ritther.

Udskrift: Erligh velbyrdigh mand och strenge riddher her Eske Bille hœffuitzmand paa Bergenhus kerligenn.

(¹) Eller 3 August?

Almuen i *Sogn* underretter Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem om, at Hertug *Christiern*, som paa sin Fader Kong *Frederik I.s* Vegne er kommen til Norge, har ladet udgaa Breve om at de, der have noget at beklage sig over, skulle indfinde sig hos ham i Oslo, eller, hvis dette for *Indkøstningens* Skyld eller af andre Grunde falder besværligt, fremføre sine Klager for Erkebispem; der sendes derfor fire Lagrettemænd til ham for at bekræfte de Klager, der fremføres over Lensmændenes, navnlig Hr. *Vincentis Langes* og Fru *Ingerd Ottesdatters*, Fogders og Folks voldsomme Fremgangsmaade, og man begjærer derhos at maatte beholde „den hellige christelige Tro“, som Forfædrene have havt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3966). Med 4 pastrykte Bemærker¹.

636.

[Juli—Aug. 1529.]

[Sogn.]

Menigh almoghe rik och ffatighe som byggie ok boo j Sognh j Bergen byscops deme edmykeligh oc kiærlighe helsa fforsent met wor herræ Jesu Christo. Nadeligh herre oc andlig ffadher erchiebyscopp Olaff i Trondeim edhers naadh oc werdugheit werdes at wetha ath høghærdigh fførsthe hertugh Kristiern met gudz nad j ffulkomme- ligesthe befalningh høgmectigesthe herre konungh Ffredrix haffwer oss til scroffwit at hanss nader i de maate kommen ær hiith til Norges rikia met then æth oc willa at han vppa ffornemd wor nadigesthe koningh Ffredrix wegna oc befalningh j sine tilscriwilse loffwer oc beplichther at hanss nadher ffulkomligh wil holde oc haffwa teslikiss skyckia at Norges inbyggjære skal ske oc weder ffarass Norges lagh reth oc skæl oc alle gode gamble sijdwanar, begærendes oc, at hwar aff oss ffatigh almoghe tyctes wara i nockre hande maathe oforrettæde eller oc ey gode gamble sedweniar notith haffwe, skwlde giffwe sigh til Oslooc oc tha wilde hans nader skicke them lagh oc reth, j andre maathe loth hanss nadher oc fførsthea at hanss werdugheit hadhe belenct oc offuer wegitt wor orsaken, saa at ffatigh almoghe nw behindreth ær met theriss hestæn æker oc ængh oc monghe andre beledelighe orsakan at wy ey dess maeth haffwe at giffwe oss nw til Oslooc ffør hans nader, Thi haffuer nw hans nadher oss til lijsæn letthan oc raudh giffwit, at hwat som helsth oss tyckier at Norges lagh reth skæl oc gode gamble Norges sidwanar ey holdnæ ære, skulæ wy giffwe ederss nadh oc werdugheit til at kennæ, j hwat som helst klagHEMAAL oreth oss offuer gongit ær [oc² osedweniar, begærendes oc aff oss at wy edher nadher vnderwisa skula artichel for artichel hwadh som helst oss tyckier at Norges lagh oc gode gamble Norges sidwana ey holdne ere hwar ffør bedia wy edherss nadh odmykeligh och kiærligh hwar i sin stadh at høre the articula som oss ffatige offornwmstogh almoghe tyckier

oreth osydwana wara nw monge aar fforledna ære oc nw æn nw ær. Fferste articul som wikin ær aff gamble sidwenia ær thet at ingha vmbodz men skulde ffare stærkare æn siælf tredia i lææn æn nw ffare the siælf xii^e eller siælf xiii^e ffortære och æde ffor oss ffatigh almoghe och tha øleth ær ffortærth tha iaghe the bondens tienista pighe eller tienisthe quinna j skogen oc neplighe haffuer hustrvn ffred. tæler bonden om thet tha biwdat honum hwg i sit eygit hemmele, Annæn ar(ti)cul saker aabærer skulde wara ffor hwaria mæle, nw ære vmbodzmen siælfwer sæklagere oc rætthere. Tredia articul at ingen man skulde bindast eller bastass ffer [ær^s æn stædh [sak^s ær giord vppa honum som nw i winther henthe aff Vincensius folk j Wijk at the fferst aathe oc drwcka saa grepe the bonden oc bæcbunde honum ffor o stædde sak, och yther meire o sidwana ær oc nw nykommen j Sogn haffuer oc Vincencii folk begynnaet at hwar som haffde kungens jorder eller closterss jorder hwart eller hæn sitia eller æff fferre, maotthe gifwe iij lodh sked. Jtem firv Ingegerdz folck haffwe oc thet til sidwana hoss hæniss landbo tha the haffwa etidh oc druckit met them ta slaa the bonden fforderrfuit som oc i winther giorde i Hwsa by hyge ther ein bonde sidan the hædhe ffortært hanss øll oc math oc mange andre slik ær oss ffatik almoge orethelighe offuer gongit. Nædelige herre bedia wy edher ødmykeligh at edherss nadh vilde yther meire fforklare oc ffor fferre wor ordh æn wy ffatigh oc offornumstogh almoghe edherss nade [bewisa^s [vnderuisa^s kunnæ hwikit alle menigh almoge thet alle hwar i sin stædh thet gernæ met edhers (nade) ffor skylla willa æff alle waar ythersthe machth. Til yther meire vissa oc vitainx byrdh at thetta ær wor menigh almoge samtyct sende wy til edherss nadher iij lagrettes men som stadffæsthe oc besigle wor ordh. Ære wy och thet ffulkommelige begærendes æff hanss nadher at wy ffatige menige almoghe motthe bliffwe met then helgia cristelighe troo som wore fforeldhre haffwe haffth ffor oss, oc then helgia kirkia oc kirkiannes persone motthe niwte oc niwtandes worde hwat del som wore fforeldre oc wy haffwa ther til styreth *haffwa oc tacke wy hanss nadhe ødmykæligh oc kiarligha ffor hans nadhe tilscriffwilsa.

Bagpaa: Breff aff Sogn.

(¹) Omkring det første Segl synes at staa: S Torstenson og om det fjerde: Olaf Arneson. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. — (³) Fra [igjen udeløttet.

Hertug *Christiern (III)* tilligemed flere Medlemmer af det norske og danske Rigsraad afsaige Dom i Sagen mellem Hr. *Vincent Lunge* og Fru *Ingerd Ottedatter (Römer)* paa den ene Side og Hr. *Henrik Krummedige* som Verge for Hr. *Otte Holgersson (Rosenkrantz's)* Børn paa den anden angaaende Arven efter Fru *Ingerd Erlendsdatter, Arild Kanes* Enke, hvilken Arv Hr. *Vincent* og Fru *Ingerd* havde taget til sig, og hvorpaa ogsaa Hr. *Thure Janssøn (af tre Roser)* gjør Fordring, men som nu tildømmes Hr. *Otte Holgerssons* Børn.

Indtaget i Vidisse af 15 August 1530 (se nedenfor No. 662) i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3065).

637.

4 August 1529.

Oslo.

Wy Christiern met g(w)dtz naedhe rætt arwinghe til Norighe hertwgh wti Slætzwigh. Holsthen Stormaren och Dyttmersken greffwe wti Oldhenborigh och Delmenhorsther gior alle witttherligt ath aar effther gwdtz byrd mdxxix otthensdaghen nesth effther sancti Olwff konings dagh. paa raadstwen wti Opslo nærwærindes oss elskelighe werdighe fedre met gwd her Stygghe Krwmpen till Borglom her Andherss Mwss til Opslo, her Hanss Reff til samme stedh bispper her Ottæ Krwmpen her Gwdhe Galdhe riidherre. Knwdh Giildhen stiern. Erick Wgherwp. Erick Bricksen. Noriges och Danmarcktz righenss raad. her Moghenss Giildhenstiern riidher heffwtz men paa Aggherss hwss. Jon Packe. oc Nielss Knwdsen lagmeen wti Tonsbergh och Opslo. war skicket for oss. oss elskelighe her Henrick Krwmmedhi riidher met fwlth mach paa Otte Holghersentz børntz wegne oc till talidh oss elskelighe. her Wincen. Longhe riidher. oc ffrw Jngierdh Ottissdatter. her Nielss Henrickssen riittherss effther lewerske for noghen arwigh gwldh. sølf. pennighe. breffwæ. boo. och boskab. jordgodtz och andhen diell som the haffde anamedhe til thennom effther ffrw Jngierdh. Arildh Canness dødth som forde Otte Holghersentz børn ware rætt arwinghe till. oc theres werghe haffde tiitt oc offthe ladhett *elæk aff thennom samme arff och kwndhe dog icke komme till then. Ther till swardhet forde her Wincencius ath han fick ffrw Jngierdh Ottissdatter hanss hostrw modherss scriffwelsse aff Nordlandhen lydendes ath hwn war befryctyndes ath ther som forde ffrw Jngierdh Arildh Canness nogiitt ath giick wti hindes fraa wærelsse ath hyndes løsere. gwld sølf peninghe. breffwæ. boo. och booskab. motthe wndtriickes som hwn kiendhe segh ath wære rætt arwingh till ath han wildhe haffwe ther actynghe paa. om hynne nogiitt atkomme. oc effther slig hyndes begher oc befalningh annamedh han y Bergen effther forde ffrw Jngierdh Arildh Canness dødth, hyndes gwldh. sølf. pennigh. breff oc andhen løsere ther fandest wti danne

meen offwer wærelsse met klare registher wadher theres for sieglingh. forwarindes thet till ffrw Jngierdh *Ottissdøttherss tilkomelsse och tha a(n)twordhet hynne thet hwilcket hwn hannom oc fwlldkomelighen tillstodh. Och meenthe forde her Wincencius ath hannom ther for yntthet bwrde ath sware ther till, effther thi hwn war hanss hiemell och till standher. Tha fram giick forde ffrw Jngierdh Ottisdøtter beclagindes ath hwn war en fatigh hielpelessz qwinne oc ynghen aff hyndes anbornen wanner tilstedhie war som kwndhe talie hyndes besthe. wtikesindes ther for forde her Wincen. ath fram setthe och forgiiffwe hyndes talie wtj then sagh. som hynne oc Otte Holghersentz børn y mellom war om then arff effther ffrw Jngierdh Arildh Canness etc. Tha berættthe forde her Wincencius paa ffrw Jngierdh *Ottissdøttherss wegne. ath hwn kiendhe segh for forde ffrw Jngierdh Arildh Canness næsthe och rætthe arwinghe ther for haffde anamedhe samme arff till segh ath holdhe paa rætthe. beklagindes hworledes werdisthe fadher met gwdd her Olwff archibiskop till Trwndhiem haffwer offwer faldett oc offwer weldbett forde ffrw Jngierdh *Ottissdøttherss. tagindes fraa hynne (wthen all skyldh och orsagh) hyndes gaardher. godtz. gwldh. selff. pennigh. boo och boo skab, bodhe thet hwn sielf tillforen haffde. oc tissligiist. hwess hwn anamedhe effther ffrw Jngierdh Arildh Canness. oc besyndherlig. hyndes breff och bewiissningh som hwn skwldhe forsware seg. och siitt arwig godtz met. Och ther for ey kwndhe giiffwe seg wti nogher rætther gongh om samme arff foren hwn kom igen. till siitt godtz. gwld. selff. pennighe. breffwe. Och hwess hynne saa war wædeligh fran lagiitt (wti ett ffrij koningh riighe som er begiift oc begaffwett aff koningher och fæstther met lag och rætt) och fick thet wti siitt roligh besydningh. ligherwiiss som hwn thet till foren hafft haffde. Thii ath ther som saghen giick hyndher wndher øghen haffde hwn icke thet hwn kwndhe giøre wor och oss ælskeligh Norgis och Danmarcktz riighenss raadhe (er nw tilstedhe) dom fwlldh och fylliist met och thiiisligest berættthe. ath oss elskeligh her Twre Jenssen riidher Swærich riiges hoffmesther kiendher segh ath ware forde ffrw Jngierdh Arildh Canness arwinghe. och ther for tiitt och offthe haffde forbwer(w)idh høgbornen fæstes koningh Fredhericktz wor kiære herre fædherss breff och scriffwelsse till hynne ath hwn skwldhe ynghen hynder giøre hannom paa samme arff. oc forde her Twre Jenssen haffde ladhet mett forde wor kiære herre fædherss steffnyng. steffnt forde ffrw Jngierdh Ottissdøtter hydth y rætthe. till thenne almyndeligh hêrdagh. for samme arff. Och meentthe ther for ath hynne icke bwrde ath giiffwe segh wtj nogher rættherganh ther om. for en her Twre Jenssen kom. oc

tilstedh och kwndhe swardhe ther till. Ther till swardhe forde [her¹ Henrick Krwmedhi. ath ther som forde ffrw Yngher Ottissdotter haffde ledhett ffrw Jngierdh Arildh Canness godtz. breff. gwlth. self. pennigh. klenodia. och andhen læssere bliffwe bestandindes wtj Bergen. som then arff war faldhen. tha haffdhe thet ickæ kommett wti erchibispens hendher, och thiisligesth ath ther wel kwndhe granskess och forfariiss effther rætt arff talf wthen all breff oc siggell hwem nesth och rætt arffwinghe er till ffrw Jngierdh Arild Canness godtz entigen ffrw Jngierdh. Ottis dotther eller Otte Holgersøntz børn oc satthe wti retthe [om hyne bwrde ath medhe saadan skotzmaal oc tisligesth satt wij rætthe^a att ther som samme arff bleff Otte Holgersøntz børn till dempt om ffrw Jngierdh oc her Wincencius bwrde ighen att giiffwe hwess the haffde wpboret aff foræ ffrw Jngierdh Arildh Canness godtz then stwndh the haffwe hafft thet wti wære. mett fieræ ordh oc taale som thennom ther om paa bode siidher j mellom løbe. Thaa effther tiltall oc gienswar bleff saa sagt ffor retthe att wthen foræ her Wincencius kwndhe bewisæ att han haffde anammedt samme gwlth. self. pennighe. breffwe oc andhen løsz øre wthi danne mendtz nerwærelsse mett klare regiisther wndher theres beseilingh effther hwilcke samme regiisther Otte Holgersøntz børn eller theres fwlmyndigh. samme gwlth. self. pennigh. breff. clenodia och andhen løszere kan en nw ighen offwer antwordes tha bør forde her Wincencius att sware ther till met forde ffrw Jngierdh Ottis dotter. Medhen om then arff effther som Norges lagh *wtwisere och yndeholdher och wij effther rætt arffall kwndhe wtgranskæ och forfaræ. bleff thet saa paa sagt for rætthe. att Otte Holgersøntz børn er forde ffrw Jngierdtz Arildh Canness nesthe erwinghe och rætthe oc thennom bør att niedhe. brwghe. oc beholdhe. hwess arff godtz gaardhe. gwlth. self. oc pennig. breffwe. clenodia. klædher. boo. oc booskab. løsth och fasth. yntthet wndher taghen som ffrw Jngierd Arildh Canness till hørde. oc lodh effther segh. hwilcket alsamen forde her Wincencius oc ffrw Jngierdh Ottisdotter bør met forde klare regiisther wndher danne mendtz yndsiggell att offwer antwordhe her Henrick Kromedhi paa Otte Holgersøntz børntz wegnæ ellir hwilcken theres fwlmeectigh ther till skicket wordher met hwess opbørsæll the opboret haffwe aff samme godtz. siidhen her Otte Holgersøntz børntz werghæ. lodh først eske paa samme arff. oc gaff ther lasth. oc kiær paa. giiffwelt aar. dagh. oc stedh som for screffwitt standher wndher wortt signætt oc wndher forde oss elskeligh Norges oc Danmarcktz riiges raadh yngsiglær oc signetther.

Bagpaa: Vidissenn vppaa then dom som dæmd bleff i Oslo paa ffrv Jngerdz Erlendzdotters godz.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid.

Hr. *Henrik Krummedige* beder sin Svigersøn *Esge Bilde* at være *Thomas Kok*, som skal være *Otte (Rosenkrantz's)* Børns Foged, behjælpelig med at erholde Indtægten af deres efter Fru *Ingerd (Erlendsdatter)* arvede Gods samt undersøge hos de tre i Bergen tilstedeværende Eksekutører, om Hr. *Vincent Langes* og Fru *Ingerd Ottasdatters* Forgivende angaaende Løsørets Overleverelse til dem er rigtigt; det er nu henstillet til Kongens Afgjørelse, om Hertug *Christiern* skal blive Vinteren over i *Oslo*, da der hersker megen *Sygd*om, og intet er at faa kjøbt; sin Datter vil han snart lade hente i Marstrand eller Banhus Len og selv møde hende i i *Vernekloster*.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. Adels Hist. fasc. 36, Krummedige). Brevform; Spor af udvendig Forsøgling.

638.

4 August 1529.

Oslo.

Venligh kiarligh helsen altiit fforssendt medt vor herre. Kære *Esge* suager ock sønnerligh gode ven maa j vide at jegh haffuer nu værett i rette jgen medt docteren om de klenodie guld self ock penninge som de toge them till ffra Otthes arffuinge ock haffuer jegh dom ad de thet skulle megh vdlege eller haffue thet medt min villie jannen thenne herredage er slith. Dij sendher jegh nu thenne breffuisere *Tomes Kock* som skall være theres ffogde ock bedher jegh edher kiarlighen ati ville vell giøre ffor min skyldt ock de ffatige børn skyldt ock være ham behjælpelig j alle måde hure ham behoff giøres eller huadt landtgille som kommer aff samme gotz till Berren aff Hetlandt Ffærø eller Nordlandt som var ffrve Jngerdtz gotz at han thet motte ffølle saa at ham jngen hindher skeer ther paa effther vor nadige herres ock raadz doms liidelse. kære suager maa j ock vide at docteren ock ffrve Jngerdt haffuer skott paa at huadt de annammett aff Otthes børns clenodie guld, self, penninge boo, ock boskab, breffue ock alt annett thet haffue de annammet aff testamentarij medt scriffther ock registher huilckett megh dogh storligh tueffler at saa ffinness det bedher jegh edher kærlike ati fforffarett medt de testamentarij som er tillstede som er lagmandt ock Tordt Matsen ock bispen at de ville thet giffue megh bescreffuett huadt de saa hade antuordett ffraa them eller ock at de jntett antuordett ffraa them at jegh thet kunde ffaa bescreffuet medt thet snarestø ffor endt docteren eller ffrve Jngerdt ffinge

verdt ther annett vtj. kiære suager bedher jegh edher giarne at huadt j kunde giøre de ffatige børn och theres [till¹ tienere till gode at j thet giøre thet bliffuer vell fforskyllett medt edher aff theres venner. kiære suager maa j vide at jegh acther j morgen at haffue budt effther min dalther som skall møde henne i Marstran eller i Bahuslen oc skall hun ock medt gushelp snarligh komme hidt ati ther retthe edher effther haffuer jegh ock screffuett henne till at jegh vill møde henne j Værne kloster. kiære suager om jegh skulle scriffue edher till om vor nadige herre bliffuer her j vinther eller ey da vedt jegh thet jcke dy her er ganske suager tidh ock ffoer mandt her jntett ffall oc er hans nades budt til vor nadige herre kongelige maiestat nu ther om at fforffare. kiære suager vedt jegh nu jntett sønnerligh at scriffue edher till paa thenne tiidt men raadher ock biudher offuer megh som edher bør. her medt edher gudi beffalendes. Ex Opslo onsdagen effther sancti Petri dagh aduincula mdxxxix.

Henrick ridder.
Kromdick

Udskrift: Erligh velbyrdighe man Esge Bille høftzman paa Bernhus min kiære suager kiarlighen sendes thette breff.

(¹) Skal vistnok udgaa.

Hr. Tyge Krabbe takker *Esge Bilde* for hans Bestræbelser for at tilveiebringe Forlig mellem Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem og Hr. Tyges Frende Hr. *Vincent Lunge*, hvem han har tilskrevet i samme Hensigt, omtaler Skiftet mellem *Esge* og hans Brødre og lover at skaffe ham de omskrevne *Jernkugler* støbte.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6 No. 25).
Brevform; Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

639.

4 August 1529.

Kjöbenhavn.

Venlig kerligh helsszenn till screffuit met wor herre. Kere Eschi Bildhe frendhe och synderlig gode wenn. Tacker ieg etther ganske gernne for alt goth som y mig bewist haffwer will jeg gerne forschillet hwess y myn mackt [er¹ som jeg tissplictigh er. Kere Esche tacker ieg etther [for etther¹ ke scriffuelsse och etther gode willie som y scriffue mig till aty haffde laffd etther ther y at forhandle then sagh mellom erkebiscopen aff Trwnhiem och myn frendhe her Vincentius hwilcket ieg tacker etther ke fore och bedher ieg etther en nw ke atty wille gøre all etther flidh met biscopen aff Bern och andre gode mend thet [will ieg] ke forschildhe och haffwer screffuit banom

till at han schall lydhe etther [biscopen o]ch andhre gode mendh som noghet goth will *handre y then sag. kere frendhe [h]affwer ieg och talet met wor naadighe herre iij eller iiij reyser om the erinde som y haffde screffuit hans naadhe till om the haffwer hans naadhe screffuit etther till hwor effther y schwille retthe etther [effther². kere frendhe haffwer her Oluff Rossenkrans talet met mig om thet skifte mellom etther och etther brödhre [tha² som y sell talet met migh y Hellssinger och nar wy bliffwe till sagd tha will bodhe her Oluff och iegh gore all wor beste ther till som y tro oss till och schulle ther inghen twiffwell haffwe paa. om thy lodh som y screff migh tha haffuer ieg bestillet met mesther Hans paa lernhetthen tha will hann stoffue etther them thet første han stoffwer. Kere Esche Bildhe hwat ieg kandh were etther till wilie tha schulle y fyne mig weluelig ther till. her met etther gwd befallindis. Datum Haffnie onsdag nest effther sancti Petri dag ad vincula anno dominij mdxxix.

Tyge R:
Krabbe

Udskrift: Erliigh och welbyrdigh mandh [Esche Bildhe]
hoffwitz mandt paa Bergher h[wss].

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Igjen udslettet.

Kong Frederik I, der havde tænkt at forlige Sagen mellem Erkebiskop Olaf, Hr. Vincents Lunge og Fra Ingerd (Ottesdatter) ved Herredagen i Oslo, takker Erkebiskopen for hans udtalte Hensigt at komme til Bergen og lade Esge Bilde med flere gode Mænd bringe Forlig istand; han beder ham der at undergive den Rigsraadets Kjendelse og, hvis Forlig ikke opnaaes, at lade den udstaa, indtil han selv med Rigsraadet kan afgjøre samme, hvorom han ogsaa har tilskrevet Hr. Vincents, som dermed har erklæret sig tilfreds.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 2720). Brevform;
Spor af udvendig Forsegling.

640.

4 August 1529.

Kjöbenhavn.

Ffedericus dei gracia Dacie Sclauorum Gothorumque rex
jn regem Noruegie electus dux Slesuicensis Holsacie etc.

Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore. Kiere herre oc fader moj wiide att som i oss siistes tiilscreffuett haffue om then twedragt oc wenighedt som er begynt emellom ether oc oss elskelige her Vincen. Lunge riidder wor mand oc raadt oc wij tha egen tiilscreffue ether mett ether eygett budt thet i schulle lade sliig twedragt

oc venighedt mett her Vincen. altingest wpstaa tiill i komme tiill Opslaa tiill then herredag som ther nu berammett wor tiill sanctj Hansze dag myttsommer nest forleden oc then szag som ether bode oc frue Jngerdt emellom er motte ether ther emellom forhandles tiill mynde eller tiill rette saa haffue wij oc saa forfaret thet i haffue tiilscreffuett siiden oss elskelige Esge Biillde wor mand raadt oc embesmand paa Bergen huss oc Niels Jepsen wor foremarsk athij mett thet første ville giffue ether personligen tiill Bergen oc giffue thennom oc andre gode herrer ether orszag oc vphaff tiill kiende om then twedragt ether emellom er oc her Vincen. Lunge oc frue Jngerdt oc tha wille epter theres raadt oc vilge gerne lade ether siige ffore huilken ether scriffuelsze oc tiilbudt i thennom tiilscreffuet haffue wij ether kerligen lacke bethendes ether oc saa kerligen athij wele giffue ether ther om samme twedragt oc wenighedt jnd fore wortt elskelige Norges riiges raadt oc the szager ether emellom ere mett forne her Vincen. oc fru Jngerdt motte fordrages ether emellom entigen tiill mynde eller rette oc ther som i ycke fordrages kwnde fore Norges riiges raadt athij tha ville all twedragt ether emellom er (lade) wpstaa tiill saa lenge the szager jndkomme fore oss selfue oc wortt elskelige riigens raadt oc bliffuer ther endeliigen adskiildt oc wij haffue oc saa forscreffuett tiill oss elskelige her Vincen. Lunge thet han thesligest schall rette seg epter thenne wor mening oc begere huilkett han siiger seg att wære offuerbodig att wille rette seg her epter oc wiill stande ether tiill rette fore oss oc wore elskelige riigens raadt fore hues skyldinger i haffue tiill hannom oc atij ther fore her wtinden wele lade ether welwillig findes anseendes att thet kand ycke wære oss lydeligtt att sliig twedragt oc wenighedt wpreres eblant wore wndersotte ther wtij riiget oc wij oss tiill ether her om visszeligen forsee oc wele thett egen mett all gunst oc nade kerligen oc gerne mett ether forschille oc bekiende. In Christo valete. Ex castro nostro Haffnensi feria 4a proxima post festum beati Petrij ad vincula anno etc. mdxxix nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendissimo jn Christo patrj domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo et apostolice sedis legato nobis sincere dilecto.

Kong Frederik I beder det norske Rigsraad nordensfjelds at søge tilveiebragt Forlig mellem Erkebiskop Olaf af Throndhjem og Hr. Vincents Lunge, og hvis dette ikke lykkes, at formaa dem til at lade Sagen henstaa, indtil den kan blive afgjort af Kongen og Rigsraadet i Forening.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 26). Brevform; Halvark m. Spor af en udvendig Forsegling foruden den endnu bevarede (Biskop Olaf af Bergens mindre Segl.)

641.

5 August 1529.

Kjøbenhavn.

Frederiich mett guds nåde Danmarcks Wendes oc Gottes konning wdtuold konning tiill Norge hertug i Slesuig etc.

Vor sønderlige gunst tiilforn. Kiere herrer oc venner wiider att wij haffue forfarett then store tuedragt oc wenighedt som er emellom oss elskelige werdugeste herre her Oluff erkebiscop tiill Trundhiem oc her Vincen. Lunge wore mend oc raadt. Bothe wij ether alle kerliigen athij wele legge ether fiitteligen ther eblant athij thennom kwnde fordragge oc forenne oc then twedragt oc skiilsmoll motte aff styres oc nederlegges saa the motte fordrages entigen tiill mynde eller tiill rette oc ther som the fore ether ycke fordrages kwnde ath the tha paa bode siider lade altingest stande stille i querstade oc ycke feyde eller arge paa huer andre tiill the szager som thennom emellom er jndkommer fore oss oc wore riigens raadt oc bliiffuer ther adtskiildt mett rette oc atij her vtinden gøre ether beste oc ytherste fiitt. Thet wele wij egen kerligen oc gerne mett ether forschille oc bekiende beffallendes ether gudt. Screffuitt paa wortt slott Køpenhauffn torsdagen næst epter sanctj Petrij dag ad vincula aar etc. mdxxix vnder wortt signet.

Udskrift: Oss elskelige verduge herrer oc fædre biscoper prelather riidder riidder mends mend wore oc Norges riiges raadt boendes nordenfelds [boendes¹ tiilsammen oc huer besønderligen.

(¹) Igjen udslettet.

Kong Frederik I tilskriver *Esge Bilde*, Embedsmand paa Bergenhus Slot, angaaende Uenigheden mellem Erkebiskop *Olaf* og Hr. *Vincent Lunge*, om den sidste af Erkebispens Folk tagne Skib, om *Krudt*, *Proviand* og *Inventoryum*, en Tømmermand og *Knegte* til Bergenhus Slot, om *Stig Bagge*, Lagmanden i Stavanger, Stenen af de gamle Kirker i Bergen, om Lenene under Bergenhus, navnlig *Helgeland* og *Segn* m. m.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 27). Brevform; Helark med Spor af udvendig Forsegling.

642.

5 August 1529.

Kjøbenhavn.

Ffederich met guds nåde Danmarcks Wendes oc Gottes konning vtuoldt koning tiill Norghe etc.

Vor sundherlige gunst tilforn. Viider at som i scriffue oss tiill om then trette emellom oss elskelige werdighe herre her Oluff erchibiscop tiill Trwndhiem oc her Wincent. Lunge thaa bothe wij ether

athij giøre ether yderste flydt met andhere aff wort Norriges riges raadt som wij tillscreffuet haffue at thet molte komme vdi daghe till saa lenghe the kwnde ythermere fordrages anthen till mynne eller till rette. Som j scriffue om then kraffuell som erchibiscopens folk haffue taget fraa her Wincentius oc ther nw er jndtlagdt j Woffuen oc mener at thet er bygget met righens penning oc begerde her Wince(n)tius at vij ville thet forscriffue till erchibiscopen at handt wilde were vbewaret met samme skiib thij wiide wij icke hwadt wij kwnde scriffue erchibispenn till ther om thij wij widde icke om skibbet kommer oss self till eller her Wincentius. Bedhe wij ether kerlige athij ville ramme wort gaffn oc beste ther vdindhen at skibbet matte komme oss oc riigett till gude oc j ville self handele ther vdi met erchiebisen met the beste lempe j kwnde oc som j scriffue oc ere begerendes at wij skulle scriffue till erchiebisen oc Norges riiges raadt at samme twedracht matte aff stilles hwilket wij och giordt haffue oc sendher ether same breffue oc som j scriffue till oss oc (o: at) Danmarcks riiges raadt icke skulle lettelig troe paa hwess tydinge som komme aff Norghe vthen the sfonghe ether scriffuelsse thij j ville althiitd legghe ethers budt paa wisse kwndskab ther tacke wij ether ffore oc wille rette oss ther effther. Oc will wij ocsaa tilscriffue ether oc Norges riiges raadt om wij formerker her noghen tidingher som macht paa ligghe. Oc som j scriffue och begerer at wij skulle skicke thiitd krudt och fetalie tha giffue wij ether till kiende at wij thet icke nw giøre kwnde eller bekomme medhen i mowe self fynde ther raadt till oc bekoste thet fore wore penning oc scriffue thet vdi wort regenskab. Oc som i scriffue om thet jnuentarium paa Bergherhwss thaa haffue wij tillscreffuet her Hans Knwdssen at han skall strax giffue en vdschrift aff then quittanc. som her Wincentius gaff hannom ther som han thet jcke giøre will thaa bethe wij ether athij holde hannom ther till at handt giffuer ether en copie ther aff. Som j scriffue at wij skulle ramme Stye Bagges beste ther wille wij althiitd ladhe oss fyndhe welwillighe till oc haffuer wy screffuet erchibiscopen till at ther som hand noget haffuer ophorit (haffuer¹ aff Hellighe landt oc andersteds aff the leenn till slottet høre thet skall han giøre ether regenskab ffore oc lade thet komme ether till hande. Sendher wij ether et breff till her Wincentius at han skall antworde ether jordbøggheerne till slottet høre oc thesse ligeste at han jnthe mynther. Oc som j scriffue om then logmandt vdi Stauangher thaa bethe wij ether athij thet bestyrer som i kunde tencke riiget kandt were gaffnligt och som j scriffue om en tymmermandt thaa wiide wij then jcke till fangs her atbekomme. Oc ville wij jnghen forgiffue aff

the steen aff the gamble kirker ther som j them behøffue till slotthet thaå moj them anname oc som j scriffue at her Wincentius jcke hæffuer giordt thet jnuentarium fuldt han annamede paa slotthet vdj Berghen om j ther fore motte anname Soghen ighen till slottet thaå hæffue wij nw screffuet her Vincentius till ther om oc bethe ether fforthij athij jnthet befatte ether met Soghen fferre endt wij fangher scriffuels ighen aff her Wincentius oc wij thaå scriffuer ether till ther om. Sende wij ether nw stille breff oc artickell breff till knechthen ther er hoss ether athij self handeler met them att the bliffue ther vdj wynther offuer oc athij bliffuer till eens met thennom om theres soldt oc fyndher self raadt till peninghen at betale them met. Sende vij ether twenne breffue till erchibiscopen thet ene som thet korss er screffuet vdhen paa thet er om then vpboerssell aff the leonn som liggher till slottet thet andet er om her Vincentij trette oc skelling mellem erchibiscopen oc hannom² her moj viide atretthe ether effther oc skicke breffuen fraa ether. Her wiide j nw altingest atretthe ether effther beselendes ether gudt. Screffuet paa vort slott Kiebenhaffn torsdaghen effter sanctj Petrij ad vincula dag aar etc. mdxxix vnder vort signet.

Udskrift: Oss elskelige Esgy Bilde wor mandt

oc radt oc embetzman paa wort slott Berghehwss.

(¹) Igjen udslettet. — (²) Se ovenfor No. 640.

Thomas Henrikssøn Kok, Hr. Holger Rosenkrants's Ombudemand nordenfjelds, erkjender paa sin Herres Vegne at have modtaget 128 Spæk af Jon Teiste. Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2781). Med et pastrykt Bmærke med Bogstaverne P. I.

643.

26 August 1529.

Bergen.

Thet kyndes jek Thomess Hendricssen her Hollgerd Rws-senkrantz fwile ombotz man nworden fyeltz for alle met thette myt obne breff ath jek hæffuer anamet eth smalth hwndrett oc viii oc xx speck aff [hyederligh¹ [beskæn² swend Jon Tyest paa myn herres vegnæ. Thy ladher jegh hannom kwyt oc fry for all ytthermyere kraff eller till talle i nwogher matte. ath saa erræ i sandhet som forscreffuyt standher tha trækker jek myth syngnette nædhen for thette myt ohnæ breff screffuet i Beren torsdagh effther sancte Barthollomej dagh ar effter gwtz byord mdxxix.

Bagpaa: Thominos kock quittans vppaa naaget speck.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. *Henrik Krummedige* meddeler sin Svigersøn *Esge Bilde*, at han paa Hjemreisen fra *Oslo* med Hertug *Christiern* er gaaet i Land i *Varberg*, hvor han traf sin Hustru og Datter, *Esges* Hustru, der vil begive sig til Norge til ham, men som han nu ikke efter Ønske kan følge derop; da han formodentlig skal ledsage Hertugen til Faderen paa *Gottorp*; fra Erkebiskop *Olaf* kom ingen Tidender, stor *Sygdelighed* hersker i den søndre Del af Landet, og et Anfald af Kong *Christiern II* eller hans Folk befrygtes i dette Aar, ligesom ogsaa Kong *Frederik* er bleven uenig med Hertugen af *Mecklenburg*; *Esges* Hustru vil berette ham Grunden til, at Hertugens Reise til *Bergen* indstilledes."

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. Adels Hist. fasc. 36, *Krummedige*). Brevform; Spor af udv. Forsegl. (Med *Henrik Krummediges* Skrivers Haand).

644.

16 Septbr. 1529.

Varberg.

Venligh kjærligh helsen altiit forsendt medt vor herre kiære *Esge* suager ock sønnerligh gode ven maa j vide at nu min herres nade kom till bage ffra *Opslo* stig han aff skiben j *Varberghis* haffn ock ffarer nu fframdelss offuer landt ock møtte *Anne* ock *Soffie* megh her j *Varbergh* oc drager *Soffie* nu strax op till *Bahus* ock er om at hun kunde møde edher jactt ok ffallck som i screff megh till om ock bliffuer thet henne megett langtt ffor endt hun kommer till edher then almectigste gudt vnde henne dogh vell frem at komme. kiære *Esge* maa j ock vide at vij ffinge jngen tidenne ffra erchibispen siden ock ther medt drogh myn herre aff. Ock hade jagh ellers ffulde *Soffie* op i *Narrie*, nu tør jagh vell tro jegh slipper ham jcke ffor endt handt kommer till *Goltrvp* j gen till fforen. kære *Esge* maa j ock vide at thet bliffuer beffræteligt at her kommer anfaldt paa landett j aar dy at thet striber segh ther lichth effther, enthen aff kongh *Kristiern* eller hanss vedhengere, maa j ock vide at her er kommen en suager plaffue at her deer suarligh nedre j landett ock allt hastigtt saa at nar de ffaa thet kunde de nøye holle thet en j dagh eller en dagh i thet meste, then almectigste gud see sin nade till oss alle. kære *Esge* maa j ock vide at hertugen hade giærne athelt sigh till *Berren* dogh bleff thet affuendt saa at han jcke kunde komme som jegh vill vell ydermere byo edher till medt *Soffie*, hun kandt sye edher thet medt munden. kære *Esge* maa j ock vide at thet er beffræteligt at min herres nade ock hertugen aff *Mechelborgh* skall komme j retthe dij hertugen haffuer været jenne i *Landeholsten* ock puckett ock fformodher jagh at min herres nade vill nu strax haffue ffallck jndt i hanss landt j gen huadt ther siden vill ffoedes vdt thet haffue i vell at betencke. kiære *Esge* bedher jegh edher giærne ati altiit scriffue megh till, dij her stedis alle dage budt j mellom, enthen j *Sunnet* eller ock nogre stede her i

landett som jegh vell kandt ffaa breffuett och haffue j nogett at bestille her thet jegh kandt bestille paa edhers vegne da biudher megth till da vill jegh giærne bestillett saa yderligh som thet giælle megth sielff och bedher jegh edher giærne ati se vell till vortt gaffn ther med ffogder och andre, jagh vill jnthett fforsømme paa min side huadt jeg kandt være paa edhertt gaffn och beste. Her medt edher then almectigste gudt beffalendes gud vnde oss gode tidenne at ffaa ffraa huer andre. kiære Esge radher och biudher altiidt offuer megth som edher bør. Ex Varbergh torsdagen effther Heligkorsdagh, mdxxix.

Henrick ridder.
Kromdick

Udskrift: Erligh velbyrdige mandt Esge Bille hefftzmandt
paa Bernhuss min kiære suager kiærlighen sendes.

Biskop *Mogens af Hammer* gjør vitterligt, at han paa Jomfru *Karin Alfsdatters (af tre Roser)* Vegne har givet Erkebiskop *Olaf af Throndhjem* Fuldmagt til at beholde og beskjerme hendes Arvegods *Giiske*, indtil hun personlig kan sende Brev og Bud derom.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2768). Halvark med paatrykt Segl.

645.

14 Oktbr. 1529.

Throndhjem.

Wij *Mogens* mett gwdz naadhe byscop i Hammer gore wilterligt for alle mett thette worth obne breff ath wij haffue beffallett och fwldmacht giffwidt oc mett thette wort obne breff beffalle och fwldmacht giffwe werdugeste ffadher i gud her Oluff erchebyscop i Trondhem och passueligh sedis legatt vppaa erligh och velbørdugh iomfrwes wegne iomfrw *Karyn Alfzdotther Gyske* och *Gyske* godz hennis rette arff ath holdhe haffwe och beskerme for hworiom mannom henne tiil handhe saa lange ath hwn personlig mett breff och bwdd ther om tiill oss skickendes wordher. Thiil ythermeire vissen oc sandheith her om lathe wii tryckie waart indsygld neddhen for thette breff som screffuidt oc giffuidt ær i Trondhem sancti Calixti pape dagh anno domini millesimoquingentesimouigesimonono.

Bagpaa: Biisp *Mognsis* beffallingz breff vppaa *Giiske* och *Giiske* godz.

Kong *Frederik I* tilskrifer Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem, at han af Befalingsmanden paa Bergenhus, *Esge Bilde*, har erfaret, at Uenigheden mellem Erkebiskopen og Hr. *Vincents Lunge* hidrører fra dennes Krænkelse af Kirkens og Erkestolens Privilegier, og at Erkebispens har berövet ham hans Len, for at han ikke deraf skal have nogen Stötte mod ham, men at han agter at give Kronen den aarlige Afgift deraf. Da *Esges Bilde* klager over, at flere forhen under Bergenhus liggende Len ere Slottet fratagne, beder Kongen, at Erkebispens vil udbetale til denne, hvad han pleier svare i Afgift af de Len, hvoraf han er i Besiddelse.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2723). Brevform; udvendig forseglet.

646.

28 Oktbr. 1529.

Gottorp.

Fridericus dei gracia Dacie Sclauorum Gotthorumque rex
jn regem Noruegie electus dux Slesuicensis Holsacie etc.

Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore. Kiere herre oc fader giffue wij ether kerligen tiill kiende att oss elskelige *Esge Biille* wor mand raadt oc embesmand paa wortt slott *Bergenhuss* haffuer nu hafft her hoss oss hans szendebudt oc giffuett oss tiill kiende att ether oc hannom wor nogen handell emellom siistes i wore wtij *Bergen* aff huilken wij clarligen forstaa oc well bemerke atij haffue tagett tiill ether the len oss elskelige her *Vincen. Lunge* wor mand oc raadt haffuer i forlening fore then twedragt oc skelling ether bode emellom er oc ycke i anden mening en oss tiill beste oc giffue oss oc kronnen ther orlig affgift aff huilken mening i oss tiilforn tiilscreffuet haffue atij saadanne len annammede paa thett att ether fiende seg ther aff ycke emodt ether forsterke schulle oc atij wille giffue oss oc kronnen ther aff saadan affgift scm ther pleyer aff att gaa oc formerke wij att then twedragt som ether oc her *Vincen.* emellom er, schall ware kommen fore han schulle haffue giortt ether noger forhindringe paa ethers oc kyrkens priuilegier huilkett han ycke haffde aff oss i beffaling oc i ycke thet haffue tiilforn ladett giffue oss tiill kiende. Ythermere haffuer forne *Esge Biille* ladett giffue oss tiill kiende att the len som pleye att ligge tiill *Bergen huss* ære mange ther fran oc slottett ther fore er møgett forblottett thij bethe wij ether kerligen atij wele antworde forne *Esge Biille* paa wore wegne tiill slottens wpholdelsze, hues orlig affgift oc anden dell som i pleye att giffue aff the wore oc Norges kronnes len som i haffue wtij forlening oc ther paa egen annamme hans quitansze oc han ther mett maa ramme oc wiide wortt oc Norges riiges gaffn oc beste. Ther mett gøre i oss sønderligen tiill willie oc wele wij thet kerligen oc gerne mett ether forschille oc bekiende. Jn Christo

valet. Ex castro nostro Gottrup ipso die beatorum apostolorum Simonis et Jude anno etc. mdxxix nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendissimo jn Christo patri domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo ac apostolice sedis legato nobis sincere dilecto.

Kong Frederik I beder Erkebiskop Olaf at rette sig efter den Bæsked, som Befalingsmanden paa Bergenhus, *Esge Bilde*, paa Kongens Vegne maatte give ham.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 34). Brevform; Halvark med udvendig Forsegling.

647.

28 Oktbr. 1529.

Gottorp.

Fredericus dej gracia Dacie Sclauorum Gothorumque rex in regem Noruegie electus dux Slesuicensis Holsacie etc.

Premissa reuerencia cum nostro sincero fauore. Kiere herre oc fader giffue wij ether kerligen tiill kiende att wij haffue tiilltrodt oc beffallett oss elskelige Esge Bilde wor mand raadt oc embesmand paa Bergenhuss att giffue ether nogre wore werff oc ærende tiill kiende som oss oc Norges krone storligen ære anlegendes. Thij bethe wij ether kerligen athij wele hannom betro wtij the ærende han ether for-giffuendes worder paa wore wegne liggerwiisze som wij selfue personligen tiill stede wore oc athij wele ther wtinden lade ether welwilliigen findes i the ærende han ether forgiiffuer. Wij wele thet egen mett all gunst oc nade kerligen oc gerne mett ether forschille oc bekiende. Jn Christo valet. Ex castro nostro Gottrup ipso die beatorum apostolorum Simonis et Jude anno etc. mdxxix nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendissimo jn Christo patri domino Olauo ecclesie Nidrosiensis archiepiscopo ac apostolice sedis legato nobis sincere dilecto.

Kantsleren *Nicolaus Görtze* (*Klaus Gjordsøn*) beretter Erkebiskop Olaf om M. *Jesper Brochmanns* Sendelse til Kong *Gustav* blandt andet i Anledning af *Vikens* Tilbagegivelse, hvorom nærmere skal forhandles paa et Møde i *Kjøbenhavn* förstkommende Sommer, hvortil Erkebispen ventes, forklarer ham, at Kongen ingen Skyld bærer for den Skade, Hr. *Vincentz Lunge* har tilføiet ham eller Kirken, meddeler Efterretninger om Kong *Christiern II* og hans Søn, om *Tyrkernes* Indfald i Ungarn og Østerrige m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2767). Helark. Spor af udvendig Forsegling. (Trykt i Saml. t. d. n. Folke Spr. og Hist. I S. 339—41).

648.

12 Decbr. 1529.

Gottorp.

Reuerentiam debitam et honorem cum omni officiorum promptitudine. Kere naadige herre verdis ethers naade attwide fore nye tydinge att vdi thendne neste forgangen szommer haffuer thendt Turkiske keyszer met szin magt och krieg velldeligen indtaget alldt Vngernns landt, vnder tagit ith slott som thendt konningis drodning er opaa huilckenn konning szom bleff slagenn tillforrn, ther samme Turcker krigede ther sworligenn paa landet, och en partt haffuer och szaa thendt konning Hanss som er nu indfaldenn till venscab met Turckerenn och samme konning Hanss vpkastte seg tillforrn emodt Fferdinandum etc. Och thend tiidt att Turkiske keyszer haffde saa (szom fore bererdt er) indtagett Vngernn drog handt neder vdi Østterriige [nu vdi forgangene sommer¹ for en stadt kalldis Viennen och ther handt haffde haffdt sitt leyere for samme stadt och haffde giordt ther stoer schade och thesligeste fick och szaa stoer schade, vdi en halluff monedtzs tiidt och icke kunde vinde samme stadt tha vpbrende handt sitt leyere handt ther fore stadenn beslaget haffde och sziiidenn vpdrog tilbage igenn och indt vdi Vngernn till en stadt kalldis Offwe och szomme mener att handt ther vill ligge vdi sitt vinterleyere. Sender ieg ethers naade och szaa en copie aff ith breff szom Turkiske keyszer forscreeff och loedt sende till thend forscreffne konning Hanss (som endt nu haffuer en partt aff Vngern) ferendt Thurkiske keyszer ther inddrog. Maa ethers naade och szaa viide att here och szaa sziiigis for nye tydinge att thendt christne keyszer schall vere nederdragen vdi [Tudske landt² [Valland³ och schall dog haffue [ladet² belegget Venedienn bade tell landt och vandt Och ther saa mener szomme at thendt Turkiske keyszers aenslag er szaa att handt vill drage the Venetianer till vndtsetting och byestandt. Verdis ethers naade och szaa attwiide att kongelige maiestatis var naadigiste herris secreterer mester Jasper Brochmann haffuer verit nu hoess Sueriigis konning, konning Gustaff om mange var naadigiste herris erinde och huerruff och thesligiste att Viigenn maathe komme till Norriigis kronne igenn, dog attliguell bleff ther om endt nu jngenn endelig beslutting giordt, Men bleff berammit och fortaget ith moede attschulle beszogis met noget aff Danmarcks, Norriigis, och Sweriigis riigers raadt etc. och tyckis meg mogit gaffnliggt attwere, att ethers naade och szaa met the andre gode herrer Norriigis riigis raadt [samme² berammede moede besøge vilde vdi Køpenhaffn oc tha ther forhandle huadszomhelst thesse trinde riiger kunde komme till gaffwen nytthe och byestandt. Och endt vdi dag ieg thaledede met kongelige maiestat om thendt vsamdreclighedt

som ellers naade och her Vincentzs emellom kommenn er sagde kongelige mail att ther szom her Vincentzs haffde giordt ellers naade eller kirckenns priuilegier nogenn forfang tha haffuer handt icke ther paa hanss naadis beffaling etc. Verdis ellers naade och szaa attwiide att thet er her nu alldelis stille om konning Christiernn vdi saa naade att handt hollder seg vdi en stadt kalldis Lyra och hanss søn holddis till Meckellena. Kere naadige herre andre nye tydinge er here icke nu ieg ellers naade scriffue kandt men ieg haaber till gwdt att vii vdi neste tillkomendis sommer komme huer andre perszonligenn till ordtts och tha haffuer ieg mange honde erinde attgiffue ellers naade tillkende som ieg icke nu i szaa naade ellers naade tillscriffue kandt men vdi hues naade ieg aff myn formue, vdi thenne landzs eende kandt vero ellers naade till villig och tienniste schall ellers naade ther till alltdiit beffinde meg redebonn och vspardt. Cum his jn Christo vestra reuerendissima paternitas feliciter valeat jn eternum. Datum Gottorp in profesto diue Lucie virginis anno virginej partus mdxxix.

Vestre reuerendissime paternitatis
humilis capellanus Nicolaus Gørtze.

Udskrift: Reuerendissimo jn Christo patri domino Olauo ecclesie metropolitane Nidrosiensis archiepiscopo necnon apostolice sedis legato domino suo generosissimo.

Bagpaa med Erkebispens Skrivers Haand: Sigfridj.

(¹) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — (²) Igjen udslettet. — (³) Tilskrevet over Linien.

Hr. Nils Lykke underretter Indbyggerne i Fosens Len, Eddøen, Stindmøre, Romsdal, Stördal og Harjedal om, at Kong Frederik I har undt og hans Svigermøder Fru Ingerd Ottesdatter opladt ham disse Len, hvorfor han beder dem at adlyde hans Fogder og Embedsmænd; selv haaber han snart at komme did og vil da give dem nærmere Besked.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2818). Med pastrykt Vaabensegl. (Trykt i Saml. t. d. n. Folke Spr. og Hist. I S. 59—60).

649.

19 Decbr. 1529.

Bergen.

Jeg Niels Lucke riitther helsszer etther alle erlige fornumpstige oc bescheden dannemend mennige almoffue som byggendis oc boendis ere vtj Ffoszen leen Eddøen Swndmøre Romssdall Stiirdall oc Herdall kierlig mett wor herre. Kiere venner huerledis stormectige hoffboren ffiirte oc herre her Ffrederiich met gudts nade Danmarckis Vendis oc Gottis koningh vdtuuld koning tiil Norge hertug vtj Slesuig oc Holsten Stormaren [oc¹ Dytmerschen greffue j Oldenburgh oc Del-

menhorst wor alder nadigiste (herre) meg forscreffne leenn nadeligen vndt oc florlent haffuer oc huoerledis erlig velburdug quinde ffroue Ingierd Ottisdotter erlig velburdug mand oc streng riidder her Niels Hendriicszens fordom Norgis rigis hoffmester myn kiere ffader hues siell gud nade efterleuersche myn kiere moder meg formedelst forscreffne konge maitt. nadug oc gunstlige tiilscriiffuelsze oc for moderlig troheedt oc kierlighed sciill alle fforscreffne leen veluilligen vpladet haffuer kwnne j alle aff hans konge maitt. oc fforscreffne myn moders breffue vel formercke som ieg sender eder nw sande ffaste varaffluge copier aff vnder herrer prelather oc erlig dannemends indsegle besegleth. Thij beder ieg eder alle oc huer serdelis attj ville fuldt giere konge maitt. forlenings breff oc forscreffne myn kiere moder ffroue Ingiers fylle breff ther offuer oc atj her ephther suare meg mynne fogettther oc ombetzmendt [Oluff scriffuer¹ oc ingen anden ieg viil igien effter forscreffne wor alder nadigiste herris befalningh holde etther alle oc huer serdelis viid st. Oluff konings oc Norgis lag oc criistelig gode gamble sedwannier. kiere venner her vider alle oc hwer serdelis at retthe eder ephther som i ville vere bekiendt oc forsware. meg hobis met then almectigste gudts hielp snarligen sielff personligh at komme tiil eder oc tha yttmere beskeeth giiffue etther j alle made. kiere venner beuiser etther her vdinnen erlig oc trolig thet viil ieg met eder alle oc huer serdolis gierne forsciille. her met eder then almectigste gud befalendis. Datum Bergis ipso die dominica quarta aduentus domini anno domini m d xx nono vnder mitt indtsegl.

Bagpan: her Niels Luckis breff til almuen.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. Tyge Krabbe tilskriver Hr. Henrik Krummedige om deres Mellemværende og meddeler ham, at han af en Kjøbmand fra Bergen har hørt, at hans Datter og Hr. Esge Bilde leve vel, og at Sagen mellem Erkebiskop Olaf og Hr. Vincents Lunge skal staa hen til 14 Dage efter St. Hansdag.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 35, Krabbe). Brevform; udvendig forseglet.

650.

21 Decbr. 1529.

Helsingborg.

Venlig oc kerlige hiilsen altid forsent met wor herre. kere her Hendrick frende oc sonderlige gode wenn hawer ieg nw annammit aff ethers suen Per scriffer oc Knut y Fleninge thij ve marck y gull oc pendinge for Borop y Halleherret som ieg haude tiill genkøb och annammit ieg thij hundred gyllen for iije marck sza nere tiill viij gen wor ther y blant som icke hølt wecht ther bøtte thij meg j marck paa, oc

tacker ieg ether gerne ffor goedt betalning at ieg fick thøm nw. kiere her Hendrick som y scriffue om ieg hawer hørt nogen tiden aff her Eske Bille oc ethers dotter tha moj wiide at her wor nw y tisze dage en købman som kom fra Bergen nylig han siger thøm skader inthet gud haffue loff oc siger han at thet stor y dage mellom erchijbisen oc her Ficientius tiill xiiij dage efter sancte Hanss dag. wiidt ieg inthet sønderlicht at scriffue ether tiill. her met ether gud almechtigste befalendes. gører well oc siger min fencke frue Anne tusinde godnater paa min wegne. Ex Helsingborg sancti Thome apostolj dag ar mdxxix.

Tiige riidder.
Krabbe

Udskrift: Erlig welburduge mand oc strenge riidder her Hendrich Kromdige tiill Wallen kerligen.

Hans Bagge erkjender, at han efter Erkebiskop *Olofs* Befaling har oppebaaret af *Jon Teiste* 17½ Vog af den Fisk, som tilkom Fru *Ingerd Ottesdatter* af *Salten*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2591). Uden Segl.

651.

Uden Dag 1529.

[Bergen?]

Thess bekenness ieg Hanss Bagghe met thønne min eghen hantsskryfft at ieg [hawer¹ oppe baarit aff Ion Teesste xviiij wog fisk efter min herre erkebiskoppiss befaling aff then fisk ssom firw Inghegerd *Otthesdatter till kom aff Ssalthen anno domini m d xxix.

Bagpaa: Hans Bagge.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Esges Bilde tilskriver Erkebiskop *Olaf* angaaende hans Uenighed med Fru *Ingerd Ottesdatter* og Hr. *Vincentis Lunge*, som han beklager ikke blev bilagt ved Hertug *Christierns* Nærværelse i Oslo forgangen Sommer paa Grund af Erkebispens Udeblivelse, da de Forslag, denne gjennem de tre af Hertugen og Rigsraadet udsendte Møglere har gjort sine Modparter, af dem findes uantagelige; han raader ham nu at søge at komme overens med Hr. *Nils Lykke*, der paa *Esges* Foranstaltning vil besøge ham, og at overlade Fru *Ingerd* og Hr. *Vincentis* deres Len og Gaarde, indtil nærmere Aftale kan ske; han omtaler endvidere Hr. *Vincentis* Lunges Skib, Afgiften af *Vardøhus*, Restancerne af *Gjengjærden* i 1528, en *Udfareleding* af *Helgeland*, *Thrond Iverssøns* Forhold mod *Matthis Skriver* m. m.

Efter samtidig Afskr. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 35). 2 Ark uden Segl.

652.

13 Januar 1530.

Bergenhus.

Mynn ydmyge weluillige oc kierlig helszenn ether nadis werdighett altiitd tiilforrn szendt mett wor herre. Kiere herre tacker ieg ether nade ydmygeligenn och gierne for alt gott oc beszønderligenn for then jacht oc recling szom ether nade meg gaff huilchett ieg altiitd weluilligenn forskyldte well aff aldt myn macht som tiilbørligt er.

Kiere herre som ether nade well wittherligt er om then langsommelig tretthe wwilge skade oc forderff som nu i nogenn tiidt werith haffuer emellom ether nade oc orlig oc welburdig qwinde frue Inger her Nielss Henricssens effter leffuerske huess siell godt nade oc erlig oc welburdig mandt oc strenge riiddere mynd kiere frende her Vincentz Lunge tha werdis etther nade att wiide paa [thett att¹ the wore oc ære offuerbødige oc redeboen tiill att stande ether nade oc huer mandt tiill retthe gaff the thenum neder tiill Oslo i thenne forgangindis sommer att beszøge then almyndelig herredag som konge mat. tha haffde forscreffuit oc stoedt.

Kiere herre ther som ether nadis leilighett haffde saa begiffuit szeg att ether nade haffde beszøgt samme forne herre mode tha wdenn aldt twiffuell haffde well høigborne første wor nadige wnge herre mett thesse twende riigerss radt som ther forsamlith wore fundit ther gode lempe oc raad tiill att føige oc skicke alting tiill en goedt enighett fredt oc bestandt emellom ether nade oc thenum.

Kiere herre effter thij att leiligheddenn begaff seg saa att ether nade icke tha kom tha haffuer høigborne første oc mectug herre her Cristiernn wor nadige wnge herre och thesse twende rigerss radt som tha ther forseamlith wore saa besyndith thenum ther wdj oc wdszendt nogle merckelige herrer oc sendebudt som ære her Hans Reff biscop i Oslo: her Oluff Galle riiddere oc Peder Hanssen webnere att handle mett ether nade att slig wenighett skade oc forderff motthe affstillis som ether nade oc thenum emellom er etc.

Kiere herre werdis ether nade att wiide att nu nogenn tiidt forledenn haffuer forne herrer oc szendebudt som wore hoess ether nade om samme ærinde oc huerff hiidt szendt en instruct som ether nade haffuer indscriffuith huess ether nade wdj forne ærinde indgaae giøre oc lade wille oc sammeledis haffuer forne herrer alle samdirecteligen hiidt scriffuit tiill frue Inger oc her Vincentz samme form oc mening som ether nadis instruct indeholler.

Kiere herre werdis ether nade att wiide att frue Inger mett hynness neste forwanthe haffue sagt fore meg att the haffue offuerweigil

ether nadis mening effter forne instruz lydelsze oc tyckis thenum att schulle falle thenum alt for swar oc ey were thenum liidelig i nogen maade och ther fore wore the wdj acht och mening som the sagde fore meg att wille giffue thenum her aff oc indt j Danmark tiill konge (mat.) wor nadige herre oc begiere hans nadis heigmectughetz oc theris wenerss oc forwantis raadt hielp oc trøest wdoeffuer thett woldt oc wskiell som the seg mangfoldeligen beclaue thenum er skiedt her wdj riigith wden dom oc rett etc.

Kiere herre paa thett att wenighett trelthe kost thæring oc peninge spille *oc konge mat. oc theris wanner oc forwanthe szaa beszøge motthe afstillis oc nederleggis tha haffuer ieg giffuitt meg i en handell mett her Niels Lycke oc mett the beste lempe ieg kunde beweige hanum ther tiill att han schulde sielff personligenn giffue seg tiill ether nade forhobindis tha mett gutz hielp att ether nade oc han tha well sam-bæris och finde the beste raadt oc lempe att alting kommer i en goedt bestandt oc fliidt.

Kiere herre raader och beder ieg ether nade ydmygeligen oc gierne som then thette riigis, ether nadis oc thessz indbyggerss beste oc bestandt wilde wiide aff myn fattige ringe forstandt att ether nade lader thenum komme tiill theris fo(r)leninge gorde oc godz igen oc alt som the mest haffue helst forthij the ære offuerbødige oc wille stande ether nade och huer mandt tiill retthe oc thesligist ære boefaste och wederehettige att sware theris gierninger ehuem som thenum haffuer tiill att tale mett retthe.

Kiere herre raader oc beder ieg ether nade endt nu som tiilforn aff ith gott troith hiarthe att ether nade lader ether nade weluilligen findis wdj thenne forne handell oc ærinde och ether [nade¹ well werdis tiill oc anszee her Nielss Lyckis gode wilge store kaast beswaring oc liiffs fare som han setther seg wdj och thisligist alle theris gode tiilbudt paa thett altingist motthe komme wdj en godt bestandt oc fliidt.

Kiere herre ther som ether nade lader ether nade weluilligen findis wdj forne ærinde tha wdenn aldt tuiffuell wortt thett well mildeligen oc nadeligen tagit oc anammith hoess konge mat. wor kieriste nadige herre oc sammeledis hoess thessze twende riigerss raadt om gudt almectigste wilde wnde oss then nade att wij motthe her inden byrdis aff stille oc nederlegge sligen sag schade oc forderff *emellon oss sielffue att ey mere schade forderff eller peninge spille schulde ther aff komme oc indelis paa then menige mandt.

Kiere herre ther som ether nade icke lader ether nade weluilligenn findis j forne ærinde oc ether nade lader ether nade forføre som

befrœcthindis er att her tiill dags skiedt er tha wden ald tuiffuell haffuer ether nade well sielffuer att betencke huadt skade oc forderff ther kand aff komme ytthermere end ieg schriffue kandt oc beder ieg ether nade ydmygeligenn oc gierne att ether nade tager thenne myn scriffuelsze wdj sligen goedt acht oc mening szom ieg thet wdj giortt haffuer.

Kiere herre huilche mode ieg wedt att hielpe oc raade j thenne sag oc alle andre her j riigith att thett motthe komme j en goedt enighett oc bestandt j thessze twende parther oc alle andre schall gudt aldmechtigste ether nade oc huer danemandt thett wiide att ieg well lade meg ther wdj weluilligenn findis oc wspardt.

Kiere herre om thett skiib som ether nade lodt tage fran her Vincentz i thenne forgangindis sommer oc ether nade meg ther om tiilscriffuitt haffuer att ether nade ey acther att sware ther nogenn andenn tiill endt her Vincentz helst forthij han haffuer thett ladit elst aff ether nade for siith skiib mett foræ gode herrer oc szendebudt som vdskickit wore tiill ether nade oc sammeledis haffuer kiendt thett fore sziith i syn instructh som wor beszeglt mett hans eigith jndszegle huilchett ieg maae well lade skie helst forthij ieg er ther icke wden ith budt tiill paa konge mats. wegne. Ther som samne skiib komme her Vincentz tiill tha er konge mat. oc hanum mere emellom endt thett om huilchett meg hobis wdenn aldt tuiffuell the well forenessz.

Kiere herre om then fisk som kom i jaar aff Wardehuss len oc bleff her beszett paa retthe emellom ether nade oc her Vincentz tha werdis ether nade att wiide att ieg haffuer opgiffuit her Vincentz samme beszetning dog mett saadan forordt oc skiell att her *Neilss Lycke oc Eric Wgrup haffue giffuit meg theris obne beszegilde breff lydindis att ther som ether nade oc her Vincentz icke kunde foreniss inden sancti Hans dag mylsommer nest kommendis tha scall samme fisk eller hans fulde werdt indleggis her i byen paa retthe och sziiden gaæ ther om saa møgit som rett er. Och ther som leiligheden saa begaff seg thett gud forbiude att ether nade ey sielffuer kunde komme hiidt att ether nade tha forskicker hiidt ether nadis wisse budt tha schall hanum paa ether nadis wegne skiee saa møgith som laug oc rett er.

Kiere herre som ether nade well fortencker att ieg screff ether nade tiill om huess actherstade som bleff igen standindis i fiordt som ether [nadis¹ fogeder haffue opborith aff wor nadige herris renthe oc besonderligenn aff then giengerdt som schulde wdgiffuis j thett aar som screffuis mdxxvij tha beder ieg ether nade ydmygeligen oc gierne att ether nade endt nu well forscriffuit thiill ether nadis fogeder att

forne æltherstade maæ komme meg tiilhende paa wor nadige herris wegne mett clare register ther paa saa ieg maæ faae at wiide huor efter ieg meg paa hans nadis wegne retthe schall thij ieg hæffuer foith kongé mats. beffaling ther paa oc forseer ieg meg gandske att ether nade oc hæffuer foith hans nadis breff ther om.

Kiere herre huor ieg kandt were ether nade tiill willge och thieniste oc ether nade well scriffue meg tiill tha well ieg ther altiit findis weluilligenn oc redebonn tiill. Her mett ether nadis werdighet then aldmechtigste gudt beffalindis tiill ewig tiidt. Ex Bergenhuss octaua epiphanie dominj anno eiusdem mdxxx.

Jtem screff ieg hans nade tiill samme tiidt att hans nade wilde werdis tiill och wnde meg hans nadis breff och scriffuelsze tiill almwen paa Helgelandt att the dannemendt och wilde lade thenum weluilligenn findis (effter szom the dannemendt wdoffuer Bergens oc Staffangers biscopps slicht som her wnder slotthet ligge giortt hæffue) att indgæe oc wdgiffue en wdæer leding kongé mat. wor nadige herre thette riige oc thette hans nadis slott Bergenhuss tiill hielp opholdt nytthe oc bestandt, helst forthij ieg annammede slotthett gandske ledicht oc besonderligenn [paa fettalge¹ huilchett ieg beffalde her Niels Lycke Jens Hallantzæer raadmandt i Bergen oc Søffuerin offuerskier byfogith ibidem ythier mere att forclare hans nade ald leiligheden ther om.

Jtem schreff ieg hans nade och tiill [samme tiidt¹ i szaa maade att Mattis schriffuere sagde fore att en hans nadis winbutz inandt Trondt Iffuerssen schall hæffue fran hanum tagith nogle løsse scrifther paa then giengierdt som skulde wdgiffuis aff Fyndmarckend ja anno mdxxvij att hans nade wilde forscriffue tiill forne Trondt Iffuerssen att huadt som helst thett er enthen register eller løssze scrifther molthe paa wor nadige herris wegne komme forne Mattis tiilhende [igen¹ att ieg molthe ther wdj faae att wiide huadt skiell hans nade ther wdinden skiidt er.

Bagpaa: wdscrifth aff thet breff Esgæ Bilde screff erkæbispen aff Trondhyem till om then trettæ som hannom war anrørynde och her Vesencius och frw Yngher her Niels Henricksens.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Biskop Hoskuld af Stavanger forklarer Hr. Esge Bilde, at han ikke kan sende de omskrevne Folk til Lister, omtaler sin Uenighed med Hr. Mogens (Gyldestjerne) og Kong Christiern II.s forventede Anfald samt sender Hr. Esge 100 (90?) Lod Sølv til Hjælp med Thord Rød.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhvn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 7, Bilde). Brevform; udvendig forsejlet.

653.

7 Februar 1530.

Stavanger.

D. p.

episcopus Stauangrensis Oscoldus.

Salutem p. Vithen kære her Eske ath wy fyngom nw eder breff oc budh om besynnerlige nw folk wtgøre til Lysthe etc. huilket vy nw met inghen deel gøre kunne saa framt (som tet nw til stonder) ekki vile giffwe wore prester til skoffingh oc iniste waar eghen in-lecth, om noken aff ware tienere fynnis eller spordis der i blandh oc haffuer war nadige herre screffwet i dag scal stonde mellom her Mans oc oss, ans hafde then Michel varet ath spurdt paa syn regement han met oss bruket haffwer oc om myn herre tykte radeliget ware toglike haffue seg her innen vaetlandis then offuerferdh dem vidfariis som ære i Sudlanden oc høre kong Cristiern vil gonge thenne reyse, hans hog-megteghaidz breff fyng wy i gaar oc rykens radz breff sunnenfiels mene wy eder fonge fornemme aff bispens breff i Børen hans nade oc tilscriffue i same made hwat the inbærre. Jtem som eder herdom scriffwer om wnsellingh etc. gud goffue wy kunne noket gøre eder til vilie, i the matle sende vy eder nw medh ederswen Tordh Rwth fem-syns tiwge lodh sylffwer veget med Kolnes vich. her medh eder, edher kære hwsfrv med al vardnadh then euige gud altid befalendis. raptim ex casa nostra Stauangrensi jn crastino Dorothee virginis anno currenti xxx.^o

Udskrift: Nobilj ac strennuo militj Esgero Bylle castrj Bergerhus castellano precipue nobis commendato.

Kong Frederik I underretter Norges Indbyggere om, at han har paalagt Erkebiskop Olaf af Throndhjem og Esge Bilde, Embedsmand paa Bergenhus, i sit Sted og under sin Fraværelse at hjælpe enhver til Lov og Ret og paalægger dem i Tilfælde af fiendtligt Anfald paa Riget at rette sig efter disses Befalinger.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 35. b). Brevform; med udenpaa trykt Segl.

654.

14 Februar 1530.

Gottorp.

Vij Frederich mett guds naade Danmarcks Wenndis och Gottis koning vdtuold koning till Norge hertug vdj Slesuig Holstenn Stormarn och Ditmerschen greffue vdj Oldennburg och Delmennhorst helse etther alle wore kiere vnder solte biscopper prelatter ridder riddermendzmend kiøpstedmend bønder och menig almuffe szom bygge

och boo nordennfields vdy wort riige Norge kierligen mett gud och sancte Oluff koning. Kiere wenner effther thij wor leilighet seg szaa begiffuer at wij icke kunde personnligenn tilstede were ther vdy riigett tha paa thet at huer mannd fattige och riige mwe widerfariis log skell och rett, och ingen aff etther skall vforrellis, tha haffue wij befallett och tiltroed oss elskelige werdugeste fader mett gud her Oluff erchibiscop till Trundhiem och Eske Bille wor embitzmand paa wortt slott Bergennhussz wore mennd och raad att the paa wore wegne skulle hielpe huer mannd fattige och riige log skeell och rett som hennder for thennom att komme och seg beclage att were wrett skeed. Thij betthe wij etther alle kierligenn och huer sordelis strenngeligen bindhe att ther som nogenn indfold skeer paa fornæ wortt riige Norge aff noget aff wore och riigenns fiender atj rette etther effter at were fornæ her Oluff erchibiscop till Trundhiem och Eske Bille wore mennd och raad fyl- ligafftig behielpelig och bistanndige, emod wore och riigenns fiender at affuerge wortt etthers egett, och menige riigenns skade och forderff. Och lader thet ingenlunde. Befalindis etther gud. Giffuit paa wortt slott Gottorpp sanctj Valentinj dag aar etc. mdxxx vnnder wortt signett.

Bagpaa: Norge.

*Jörgen Hanssøn melder Kong Christiern II, at Hans van Halberstadt er ihjel-
slagen i Nærheden af Bremen paa Anstiftelse af nogle Personer i denne
By og hans Svend ført derhen tilligemed to Heste og en Veske, iæd-
holdende Breve og Penge.*

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2972).
Halvark; Spor af udvendig Forsegling.

655.

15 Februar 1530.

Kampen.

Jesus.

Myn plictuge tro tienneste ether nades høgmetugheidt altiit foresendt met gud. Høgboren furste kæreste naduge herre. Ingen besunderlige ny tidende ære her aff Danmarck eller Norige som jegh på thenne tiid wiid at scriffue, wthen Hansken van Haluerstat ær døder hues siell gud nade, oc bleff slagen om natthen på hans sengh i j miell fran Bremen aff nogre som the aff Bremen ther på haffde wdgiørt. Hanskens swend ær fangen oc førder wti Bremen met tow hessle oc en wesske ther fwlt breffue oc penninge ware wti som mand siiger etc. Her met ether nades liiff siell staet oc werdugheidt the helge trefol-

dugheidt befalendes till ewig tiid. Datum wti Campen thend 15 dagh mensis Ffebruarij anno 1530.

Ether nades

ffalyge tiennere

Jorien Hanssen.

Udskrift: Høgboren furste oc mechtugeste herre her Cristiern met gudz nade Danmarches Sueriges Noriges Wendes oc Gottes konning hartug wti Sleszuigh Holssten Stormaren oc wti Ditmersken greffue wti Oldenborig oc Delmenhorst myn kæreste naduge herre.

— — — — —
 Hr. Nils Lykke takker Hr. Esge Bilde for beviat Venlighed og beretter, at det er lykkedes ham at istandbringe Forlig mellem Hr. Vincents Lunge og Fru Ingerd Ottesdatter paa den ene Side samt Erkebiskop Olaf paa den anden, men uagtet denne i høi Grad var vildledet ved Løgn og Opdigtelser, antages han dog nu at ville bevare Troskaben mod Kong Frederik; den omskrevne Udfareledning af Helgeland har Erkebispren erklæret for en altfor stor Fordring, hvorfor de ere komne overens om, at Erkebispren skal give Brevene den Fortolkning, at der kun menes en ringere Ydelse; han beretter endvidere om Jens Hallandsfar og Söfren Overskjærer og anmoder om Hjelp for sin Tjener Jakob.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge 1 Afd. fasc. 6 No. 36 a).
 Brevform; udvendig forseget.

656.

25 Marts 1530.

Throndhjem.

Myn welluillig kerlig hellszen met alt hues jeg gott formaar altiid fforscreffuet met wor herre. Kere her Eske besynderligh gunstigh gode wen ether sunhett lucke oc wellffartt till siell oc liiff wnde mig altiid gud alszomm(e)chtigeste atth høre spørre oc fforfare lacker jeg ether y alle maade kerligh oc gerne ffor allt gott szom i mig beuist haffue besynderlig ffore ethers ære och skenck szom i mig met wyn pryszng Hamborch øll tystøll brødt oc i alle andre maade gyorde oc bewiste tha jeg systes hoes ether i Bergen wor huelket jeg will altiid welluellig beffindes till thet att fforskyllde oc ffortyene mett alt hues jeg gott formaa. kere her Eske szom wor syste aff skeed wor at jeg wille giiffue mig (till) werdugeste ffader met gud her Oluff erchebiscop till Trundhem om then fyentlig handell szom wor emellom hans naade och erlig welbyrdug quinne ffwr Inger myn kere husffwr moder oc her Vincenc. Lunge etc. szom beffrychtindes vore att meget wiit kunne affedes thet at forekomme ville jeg met myn troheytt oc tyenesthe welluillig wspard lijffs, møde oc wmage beffindes oc ther vdiinnen at szøge och bewijsze kongelige mail. wor aller nadigste herre trohett

saa och the ander parter till wellfartt oc bestande wille jeg oc saa wyedt szom gud almechtigeste meg sin naade forlene wille gøre myn høgeste flyedt tha en doch jeg paa wegen haffuer werrit i stoer perichell oc ffare som icke szelszentt er till wandtz saa tiid aars i lessze lande tacker jeg dog gerne then almechtigeste gud szom meg haffuer well hulpett fram oc szom alting aff syn naade oc barmhertighet haffuer fføget saa tet er paa alle syder met forne twist och wenighet kommen till en god kerlig fforigelsze oc endeligh ende j alle maade. kere her Eske j sannyng gyordes høigelig oc well behooff at jeg kom hiidt till forne her erchebiscop oc anderledes wnderuiste hans nade thy then gode herre wor baade aff tesze jndlenske oc andre wdlenske etc. saa ffuldfføre aff dycht trwszell oc mange ffold løgen at hans naade maathe well ther wdoffwer haffwe bleffwit wnderlig ffortwyfflit oc forhystrett etc. oc skulle i wyde at szom well mange wnderlig thale haffuer ffallet om forne ffyentlig handell etc. at ther skulle skywle oc were annen grund wnder etc. huilket well maathe thenkis fføre szagszens wnderligheth skyld tha fføre jeg nogen endlig handell besluttet haffuer met forne her erchebiscop tha haffuer jeg thet met høgeste grunde- ligeste lempe wnderfølet oc kunne ther aff y sanningen jntelt fforffære eller beffinde paa thet syste er jeg saa høgt oc wydt framtrædt at wille wyde meg fforwæret ther vdinnen saa haffuer forne her erche- biscop met sin høgeste edt oc handløffthe mig tillsagt at ther skall aldry nogen slige wlempe hoes (hans) naade beffindes i noget maade oc hans naade will were koge mait. wor aller naadigeste konning Fre- drick fføre en fast oc tro mand i alle cristelige redelige oc thilbørlige maade szom thet sig eyger oc bør jmod sin rette koning oc herre j alle maade oc szom hans naade will fforsware oc were bekend fføre gwd oc alle oc tesligeste then tiid fforne handell bleff beslutett tha haffuer hans naade obenbarlige ffør huer mand paa raadhuszet her y Trundheim wnskullet sigh oc loffuet at beffindes koge mait. vor naadi- geste herre foro sadan en tro mand szom forscreffuit er i alle maade och saa wytt som gud haffuer wndt meg forstand till kand jeg ey heller i grunden oc sannyngen annet beffinde eller fforffære end hans naade thet jhw well holler szom jøg forstod hans naade will scriffue ytermere koge mait. oc flere gode herrer j Danmarch till ther om. Kere her Eske hwore alting er beslutt her om fforne wenigheytt ffonge j well at wyde aff myn moder ffru Jngerds breffue oc kand Sæffen offwe(r)skærer ether thet met all anden leyligheth ytermere berethe om the erende szom i beffallet mig till fforne her erchebiscop haffuer hans naade loffuet mig solffwe at scriffue ether gode behagelige swar j alle

maade men om then wdfarledyng szom j begerde at hans naade wille wnde ether syn gode scriffuellsze till Helleland together oc andre the achteste tha gaff hans naade meg till kenne at hans naade thet jngonlunde gøre eller raade thorde thy at en wdfareledyng szom hans naado saffde beløffuer sig ij woger oc viij fyske rodskeyng tha gaff jeg hans naade ther vpaa till kenne atty icke visthe then leylichett oc at ether menyng wor att thet skulle icke høger beløffue sig end j Berngyllene werdt szaa haffuer jeg paa ether gode trøst oc hobes meg ether till willye thet szaa fforhandlet at hans naade will scriffue oc fforclare ether bressue szaa thet er icke anderledes meent end om en kerlig help oc teslygste bethe thær om att the wille lade thænnum ther vdjnnen weluilligen oc troligen beffindes. Kere her Eske haffuer tessze ærlige dannemend Jens Hallendsfader oc Søffren offwerskerer aff ethers beffalning ffuld mig oc werit i alle maade fflytych oc wyllig som erlige dannemend szaa jeg tacker thennum all ære oc gott i alle maade och bether ether kerligen att y wille ladhe thennum nyde thet gott [aff¹ att oc were thennum ffore en god willig herre oc wen, Jens bliiffuer en nw en tiid lang hoes mig thy hand er szaaro skrøbeligh er hans ydmyge oc tyensllige bøn till ether aty wille gøre well ffore gudz oc [rettwiszhet¹ rettfferdughetzens skull oc fforhandle met the dannemend raadmennem ther i Bergen at hand maathe ffonge nogen fforwaringe ffore sind koth thæring oc skadhe ffør end the skylldes atth etc. szom hand selff well ytermere lader berette ether szind mening bether jeg ether gantz kerligen aty ther vdinnen wille wære hannum behøpelig met thet beste kere her Eske jeg haffuer screffuet myn tyenore Jacop till szaa hand skall løbe till Danmarck met myn jacht szaa er myn store oc gode tro till ether att om hand haffuer nogen brøst paa nogen deell at y tha wille gøre well oc helpe oc fforforder hannum met thet besthe. kere her Eske jeg will ythermere scriffue ether till met Jens Hallendzfader oc ehwor jeg nogen tiid kand were ether till willie thyeneste oc kerlighett tha raader oc biuder offuer meg i skulle met gudz hielp ffinde meg y all welluilligheytt aff all myn macht oc fformwer. Her met ether till siøll liif oc all wellffaritt then almechtigste gud ewindeligen beffalindes. Datum i Trundhyem wor ffroe dag annunciacionis anno dominj m. d. xxx.

Niels ritther.
Lucke

Kere her Eske lader myn husfru helsze ether oc ether kere husfru met mange twszend godenatt.

Udskrift: Erlig welbyrdugh mand oc strenge ritther her Eske Bilde hœffu(i)zmand paa Bergenhus etc. myn besynderligen gunstige gode ven kerligen sendendes.

(¹) Igjen udslettet.

Hr. *Nils Lykke* beretter Hr. *Esge Bilde*, at han efter nærmere Aftale med Erkebiskop *Olaf* og andre i hans Brev til *Helgeland* har forandret Ordet *Udfareleding* til: *en kjarlig Hjælp*, hvorom ogsaa Erkebispen har skrevet i et medsendt Brev.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge 1 Afd. fasc. 6 No. 36 b).
Indlagt i Brev af 25 Marts 1530. Egenhændigt.

657.

31 Marts 1530.

[Throndhjem.]

Kere her Eske thend tyd jeg haffde screffuet och beseglet thet breff som jeg haffuer screffuet ether til tha skycket her erchebiscop til meg och lod sye meg mett syn kogemester att hans nade haffde anderledes betencht seg om then hyelp att forscriffe til Hellige landhe som hans nadhe haffuer screffuet ether self besked til tha bespurde jeg meg met the dannemend som i haffue send hyd met meg om thet schulle jckj falle ether far syllig i aar effther hans nades mening tha saffde the meg att the troede wden thet nw kundhe saa framgang tha schulle thet falle far syldug i thette aar far tyngingen skuld. thy handlett paa nye met hans nadhe sza jeg pa ethers trost och wor nadige (herre) och ether til gaffn screff vd j ethers breff then vdfarleding och screff en kerlig help i then sted och haffuer thes lygste vnderwisst ether thienere Tommes all besked som hand schall framdeles vnderwyse ether fogeder sza the schulle gore theres yderste flytt pa ethers wegne hoss hwer effther syn formwe ther apaa handlett jeg ochsza att fore her erchebiscop haffuer screffuet mett ether thienere att the wille were thes williger all allmwon ther i Helgeland hobes meg thet schall sza best komme wor nadige herre och ether pa hans koge mtte. wegne til gans. kere her Eske ehwor jeg kand were ether til willie thieneste och kerlighett schulle i fynde meg wspartt och gans wellwillig aff myn fattige formwe. Datum tor(s)dagen effther mydfaste anno etc. mdxxx.

Niels Lucke
manu propria.

Kere her Eske gøter well oc rainer myn moder frv Jngerds beste met nogen dag oc tyd pa then affgyfft i aar etc. som hwn taler wel self ythermere met ether om.

Hr. Tyge Krabbe udtaler sig anerkjendende om *Esge Bildes* Forhold ligeoverfor deres fælles Frænde Hr. *Vincentis Lunge*, lover at opfylde *Esge*s Ønske, hvis Sagen angaaende de Bergenske Borgeres lidte Skade kommer under Forhandling, sender ham de begjærede *Jernkugler* og beder ham forskaffe sig en Del Sagbord og Legter.

Efter Orig. p. Papir i kgl. Bibl. i Kbhn. (Breve t. d. danske Adels Hist. fasc. 35, Krabbe). Brevform; udvendig forsegleet.

658.

9 April 1530. Vegholm (Skaane).

Venlig oc kerlige hiilsen altiit forsent met wor herre. kiere Eske Bille frende oc sønderlige gode wenn tacker ieg ether kerligen for meg(e)t got som y meg altiit beuist hawer hui(l)ckit y skulle fynde meg ganske weluilig at forskylle hues y min macht er, kiere Eske om thij erinde som y scriffue meg tiill om wor frende her Ficientius tha kan ieg icke andit formercke end y haue giort ethers flyt ther wtij ther som thet hellers hielpe kan. kiere frende om thij andre erinde som y scriffue om wor k^{te} nod^{te} herres wndersotte wtij Bergen om then store skade oc forderffue som thij haue fout ther som thet komer paa tale oc ieg kan rode ther nog(e)t wtij y then mening som y scriffue meg tiill will ieg thet icke forgleme, kiere frønde sender ieg ether nw lxxvj iarncloder som y haaffuer tilforn screffuit meg tiill om och gaff ieg ther for xlvij marck ij ß minus strax ieg tog thøm som ieg sender ether hans egen handscript paa. kiere frende ther som y wille sende meg nogen gode sauskoren deler som icke wore fortønne skoren sza mange y oc ieg kunde haue skell y tha bad ieg ther gerne om oc ijc gode slenø lechter met thet første. kiere frende er her ingen besønderlige tiden ieg kan scriffue ether tiill men roder oc biuder altiit ower meg som ower others frende oc sønderlige gode wenn. gører well oc siger ethers kiere høstrue mange godenater paa min wegne her met ether gudt almechtigste befalendes ex Wegholm palme løwerdag mdxxx.

Tiige
riidder.

Krabbe

Udskrift: Erliig oc welbiirduge mand Eske Bille høwitzman paa Bergerhuss synn kiere frende kierligen tiilskreffuit.

Per Jønssøn, Prior i Vernekloster, sælger med sit Konvents Samtykke til velbyrdig Mand *Nils Soemssøn (Tordenstjerne)* hans Hustrues Odel, $\frac{1}{4}$ Pundsk Skyld i *søndre Vinøvd* i Hedenstad Fjerding paa Eker, for 20 Lod Söl.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet mangler.
(Se Dipl. Norv. VIII No. 227, 231 og 317.)

659.

29? Mai 1530.

[Vernekloster?]

Kennis ieg Per Iensson prier i Varneklosther med mine medbrödher ian och samtyckkie att ieg haffuer solt velbyrdig mand Nilss Swensson a vapn sin hwstrues odall igien som er j pundh skyll i Winswall i syddre gardhen som ligger paa Eyker i Hedenstad fiordongh for xx lodh sylffuer i fraa forne Varneklosther oc vndher Nilss Suensson oc hans arwinghe medh lwthwm oc lwndum som tiill ligger oc ligith haffuer fraa forne och nye vltan gardz oc jnnen ffrelsth oc hemholth ankerelosth for huario[m] manne tiill ewerlighe eyghe oc alt affredes. Tiill ythermere viisse och i sanheeth henghe vy vorth conuents jnsigell nedhen for thette breff som scriffuet var xiiij dage eff(t)her sancte Haluarcz dag aar etc. m d xxx.

Hr. Nils Lykke beretter Hr. Esge Bilde, at han har opgivet sin paa tænkte Reise til Danmark paa Grund af Kong Frederiks Brev, der sætter Erkebiskop Olaf og Hr. Esge til at varetage Rigets og Indbyggernes Tervi Tilfælde af *stendiligt Anfald*; Erkebispen har paa Lagthinget offentlig gjendrevet de for hans *Troskab fornærmelige Rygter*, der vare udsprede, og modtaget Almuens Løfte om Bistand mod Rigets Fiender; Hr. Nils klager derhos over de vanskelige Tider og de *ringe Indtægter* af de Len, hans Svigermoder har oplødt ham, og hvoraf ogsaa hun vil have Afgift.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 37).
Brevform; udvendig forseglet.

660.

2 Juli 1530.

Fosen.

Myn weluillig kerlig helssen med allt hwes jeg gott formaa altyd kerligen fforscreffuet med wor herre. kere her Eske gunstig besynderligen gode wenn ether wylle beløffue att wyde att jeg nw till pyntze dags tyde haffde aldelis rett mig effiher personligen att gyffue mig ned till koge maitt. wor alder naadigste herre oc ffere myne venner. j thet haffuer forne koge maitt. screffuet och send sytt obet besegilt breff till wærdugeste ffader med gud erchebiscop Oluff j Trundhem att hans naade oc y skulle haffue hans naades høffmechtighetz beffalning att helpe hwær mand lag oc rett her norden fieltz oc att alle bysper prelater ridder riddermendz mend oc menige almwe skulle wære ether hørige lyduge oc fyllactyge om nog(e)t vppaa komme aff koge maitts. oc rigens ffyender tha effter slyge scriffuelze oc leyghet koge maitt. till trohett oc thyeneste haffuer jeg giordt myn yderste flytt oc besthe hoes oc med forne her erchebiscop och saa her paa

alminduge lagtyng haffuer hans naade med koge maitt. breff tyngett oc
 handledt med menige almwe ffurst haffuer forne her erchebiscop wnd-
 skullet oc fforklaritt sig obenbarligen ffore alle oc sagde att hans nade
 haffde hørtt oc spurtt att ther skulle wære nogen wnderligen snack
 thale oc ryche førtt hannum vppa som gwd oc hwer dannemand well
 westhe hans orszage vdinnen oczaa skulle altid beffyndes oc att hand
 wylle med alle syne wære koge maitt. wor alder naadigste herre ffore
 en hørsam wnderdanig plyctige skylduge wndersate oc thro mand
 med lyff oc goitz oc aff all macht oc fformwe jmodstaa koge maits. oc
 rigens ffyender oc affwerge hans nades høffmechtlighetz oc rigens skade
 oc forderff. Thes lygeste haffuer menige almwe loffuid oc tilsagt j
 alle maade som jeg och haffuer formercktt att forne her erchebiscop
 haffuer ytermere screffuit baade koge maitt. oc Danmarckes riges raad
 till ther om. kere her Eske jeg will ladet till then alwoldigeste gud att
 sydenn jeg er komen her j thenne lands ænde tha haffuer jeg wentt
 myn høgeste flyett till all then deell handell oc alle the stycker som
 koge maitt. kunne komme til trohet thyeniste bestand oc godhe aff all
 myn arme ringe macht oc fformwe oc altyd will thes ligeste beffyndes
 som jeg skyldug oc plyctuge er. kere her Eske fore slyge samme ley-
 lighet gyffuer jeg then reysse offwer till Danmarck jnd till jeg kand
 forffare hwore thett will skycke seg her gaar oc saa mange wnderlige
 thyende oc ryche och gwd kenne her er stor elendighet oc mynder
 proffytt end jeg mendtt haffde fför myn persone hær faller swar aff-
 gyfft till wor naadigste h(er)re aff tesse læn som myn moder [mig
 synderligen¹ [frw Jngerd mig² vpladet haffuer oc hwn will oczaa haffue
 ther stortt aff som jeg till fforn haffuer gyffuet ether till kenne oc lennen
 skulle vpholdes med mögen ffolck oc swar stor kaast ffallder her oc
 gud wed thett bedrøffuelze oc mögell vmage kaast thæring oc mögen
 swarhelt haffuer jeg noch haffd her ehwore wor herre will att thett
 skall framdelis gaa. kere her Eske jeg betacker ether ganske høgligen
 oc gerne fför all dyd oc ære som j mig kerligen bewyst haffuer sy(n)-
 derligen ffore then fysk som j lanthe mig will jeg nw meth thet alder
 forste beffytte mig saa atty skulle ffaa god bethalning oc will jeg thett
 med allt andett altyd aff all macht oc fformwe weluillig beffyndes till
 att forskylle oc fortyene. kere her Eske haffue j nogen tyender aff Dan-
 marck eller anden sledtz som macht paa lygger tha boder jeg ether
 kerligen ther om atty will bywde och scriffue mig thennum till. kere
 her Eske ehwor jeg kand wære ether till willge oc kerligen tyeniste
 tha skulle j altyd wære raadendes oc bywdendes offuer mig. Her med

ether till siæll lyff oc all welfarlt then almechtigeste gwd beffalindes.
Dattum paa Ffoszen wor ffroe dag visitacionis anno dominij m d xxx.

Niels ridder.
Lucke

Udskrift: Erlig welburdig mand oc strength ridder her Eske Bylle
høffuitzmand paa Bergenhus myn beszynderlige gunstige gode wenn
kerligen sendennedes.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Frederik I paalægger Erkebiskop Olaf af Throndhjem, Biskop Olaf af
Bergen og Befalingsmanden paa Bergenhus *Esge Bilde*, at de i Forening
med Lagmanden i Bergen (*Gudthorm Nilssøn*) og paa Begjæring af Hr.
Holger Rosenkrants's Fuldmægtig skulle kræve af Hr. *Vincents Lunge*
den Hr. Holgers Broderbørn efter Fru *Ingerd*, *Arild Kanes* Enke, tilfaldne
Arv, der er dem tilkjendt ved Hertug Christierns (III) Dom, eller i alle
Fald skriftlig meddele hans Svar desangaaende.

Indtaget i Vidisse af 21 Oktbr. 1530 (se nedenfor No. 665) i norske Rigsarkiv
(Münch. Saml. No. 2944).

661.

7 August 1530.

Kallundborg.

Wij Frederich met gudz nader Danmarchs Vendis oc Gottis
konnungh vtvalt konnungh tiill Norie hertugh wti Slesuich Holsten
Stormaren oc Dylmerschen greffue vti Oldenborgh oc Delmenhorst
helse edir oss elschelige werdigiste fader met gudt her Oluff erche-
biscop tiill Trunhem her Oluff biscop tiill Bergen oc Esche Bille em-
bisman paa vaart sloth Bergenhus waare mendt och raadt kerlige met
gudt oc waare nader. Wiider at oss elscheligh her Holgerdt Rosen-
krantz rider vaar man oc thienere oc embisman paa waarth slot Ny-
köpingh haffuir *boriidt fore oss han haffuir tiltall tiill oss elschelige
her Wincens Lunge ridder vaar man oc raadt fore nogen arff som hans
broders her Otthe Holgersons børn tiillfallen er efftir gamle froe Ing-
gierd *Alle Kanis efftir leuersche efftir lagen. Sammeleidis er honum
samme arff paa fornemde børns vegne tiildømdt aff høgborne første
hertug Krestiern vaar kere søn som han ellir hans visse boodt kan
ythermeir tiill kenne giffue. Tij bijde wij edir kerlige befalle tiiltro oc
noo met thette vart opne breff fulmakt giffue atti forsamler edir paa
belæglig tiid oc stedt tiiltagandis tiill edir vaar lagman vti Bergen *waar
for^o her Holgerd ellir hans fuldmechtiig *ellir tiilseandis worder oc
kaller for^o her Vincens vti retthe fore edir oc kreffuir oc wtlescher aff
honum then arff efftir for^o doms lydilse oc anamer then tiill thruere

hende paa forne her Holgerd(s) vegne oc hwar som han eche vell affhende samme arff thet i thaa giffue beskriiffuid frann edir hues han ther i mooth seiandis worder. Bedendis oc biu(d)endis forne her Vincens thet han methe fore forne tiilskiickede biscoper oc gode men naar oc huar thee honum her om kallandis vorder oc lather thet ingelunde. Schriuit paa vaart sloth Kallenborgh søndagen nest efftir sancti *Paders [dagh¹ ad vincula daagh aar etc. mdxix vndir vaart signet.

dominus rex per se.

(¹) Igjen udslettet.

Fem danske Adelsmænd udstede efter Begjæring af Hr. *Holger Rosenkrantz* Vidisse af Hertug *Christierns* og en Del norske og danske Rigsraaders Dom angaaende Arven efter Fru *Ingerd Erlendsdatter*, *Arild Kanes* Enke.

Indtaget i Vidisse af 21 Oktbr. 1530 (se nedenfor No. 664) i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 3065).

662. 15 August 1530. Nykjöbing Slot.

Wij effther screffne Jørghen Winstherman till Stadhagger. Jep Torbiørnssøn till Torckilstrvp Arwidh Ienssøn till Bønnett. Jørghen Andhersøn y Stwbkøffwingh aff waben gjør witterligh for alle met thette wort opne breff ath oss er fwldh witterlig soghe och hørðhe ett well besigledt pergaments domtzbreff som høgheboren første her Christhiern met gwdtz naadhe rælt arwinghe till Norighe hertwgh wti Sletzwig Holsthen Stormaren oc Dyttersken etc. vor keristhe naadhige herre met nogle andhre godhe herrer aff Norigtz oc Danmarcktz righensse raadhe haaffde wtgiffwit wtj Opslo hwilcket samme pergaments breff erlighe welbørdighe man strenghe riidher her Holgher Rossenkrantz oss lodhe besee och igeimmen læse lidendes ordh fraa ordh lighe som thenne effther screffne copia ther aff yndholdher oc wtviser [*Her følger Brev No. 637 ovenfor*]. Och ath thenne forde copia aff samme forde pergaments domtz breff lyghe saa lidindes er ordh fraa ordh met alle syne artickel yndholdindes som forde standher. tiill wittenbirdh att saa er wti sandhedh tha haaffwe wy ffornø Jørgen Winsthermandh. Jep Torbiørnssøn. Arwidt Hanssøn och Jørgen Andhersøn witterligh ladett trække woro jnsegle och signetter nedhen for thenne forne copie och er thet wort opne breff screffwitt paa Nykøbingtz slott wor ffirw dag assumptionis aar effther gwdtz byrdh m d xxx.

Jegh Per Skram till Wrop aff waben kiendes met thenne myn handscrift ath thenne forde copia er lighe saa lidindes ordh fraa ordh. lighe som thet domtz breff yndholder.

Biskop Olaf af Bergen og *Ege Bilde* underrette Erkebiskop Olaf af Thron-dhjem om Kong Frederik I.s Befaling til dem i Forening med Lagmanden (*Gudthorm Nilsson*) som fjerde Kommissar at kræve Arven efter Fru *Ingerd*, *Arild Kanes* Enke, af Hr. *Vincents Lunge* i Henhold til Hertug *Christierns* og Rigsraadernes i Oslo afsagte Dom, berette om Hr. *Vincents* Svar paa deres Henvendelse til ham og om Stevningen over ham til førstkommande Herredag fra de Rosenkrantziske Fuldmægtiges Side, bede Erkebispnen selv eller ved Fuldmægtig at møde i Bergen for at efterkomme Kongens Befaling og sende ham Kopier af de paaberaabte Dokumenter.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2943). Helark; Spor af 2 udvendig paatrykte Segl. *Ege Bilde*s Skrivers Haand.

663.

18 Oktbr. 1530.

Bergenhus.

Vor ydmyge welluillige oc kierlige helszenn ether nades werdghett altiidt tiilforenn szendt mett wor herre. Kiere herre werdiss ether nade att wiide att nu wdj thessze dage kom oss tiilhande nogle heigborne førstis konge mails, wor kieriste naduge herris breffue oc besønderligenn ith hans nadis heigmectughets obne breff indlydindis paa ether nade oc oss samdirecteligenn tiiltagindis oss laugmandenn her i Bergenn och wij alle samptligenn tiilhobe schulde fore oss kalle erlig oc welburdig mandt her Vincenc. Lunge riiddere och wdeske aff hanum hues arff guld: sølf: penninge: baa baaskab: gorde och godz rørendis oc wrørendis som Otte Holgersøns bønn war tiilfallindis efter frue Ingerdz [her¹ Ariildt Chanis efterleffuerskis affgang efter then doms lydelsze som giick oc aff sagt war wdj Oslo emellom her Henrich Krwmedige paa Ottis bønns wegne oc her Vincenc. Lunge wdj heigborne førstis hertug Cristierns oc thessze twende riigerssz raadz [nerwerelsze^a som ther forsamlede wore och haffue wij efter forn^e wor kieriste naduge herris breffs lydelsze oc beffaling tiill sligenn forhandling fore oss hafft forn^e her Vincenc. och wore elskindis aff hanum samme arff wdj mester Gieblis erchedegens offuerwerelsze etc. Tha gaff han oss for swar att efterthij kong^e heigmectighets breff formelder oc indbyder paa ether nade oc oss samdirecteligenn oc icke paa nogenn besønderligenn tha well han (huor oc nar som ether nade oc wij samptligenn tiilhobe komme oc hanum tiilsziigiadis worde) indkomme oc sware hues som hanum bør. Sameledis eblanth andenn ordt oc tale som oss emellom faldt sagde han oc saa att han aff forn^e arff inthett haffuer oppeboriith paa her Holgers eller paa Ottis bønns wegne menn han haffuer then opboriith paa synn moders frue Ingerdz wegne [oc haffuer hennes obne beseglede breff ther paa^a oc ey acther eller well ther aff nogit igenn giiffue [menn han haffuer¹ dog sagde han att

han [well² thett forhandle oc forscriffue tiill forne synn moder att hun schall ther wdiudenn lade seg weluilligenn findis. Ther effter att Ollis borns ombutzmendt Thomis Koch oc her Holgerss szendige budt finge herlt at han icke wilde sware ther tiill haffde the en wor naduge herris steffning som the sziidenn wdj danemendz nerwerelsze lode lesze fore bannum lydiindis att han møde schall tiill første aldmyndelig herredag som berammith wortt oc stande schall wdj hans nadis riige Danmarch. Thij bede wij ether nade ydmygeligenn oc gierne att ther som ether nadis leilighett icke saa begiiffuer seg att ether nade sielfuer hiidt komme kandt att ether nade tha well werdis tiill att wdsckicke oc hiid szende mett thett aller første ether nadis *hildmyndiige mett fwldt [macht³ wdj then sag oc tha mett oss effter forne wor kieriste naduge herris breffs lydelsze igen att wdeske aff her Vincenc. forne hues arff som Otte Holgerssens bornn er tiilfallindis effter forne frue Ingerdt [her¹ Ariildt Chanes dødt effter som forscreffuit staaer och szende wij ether nade en sandt copiam aff forne wor kieriste naduge herris beffalings breff³ oc sammeledis en copiam aff en vidisse wd dragenn aff thett domsbreff som giick i Oslo emellom her Henrich oc her Vincenc.⁴ beszegld wnder iij riiddermendz mends indszegle oc signetter wdj huilche sande copier ether nade kandt ythermere forfare oc wnderstaae huor effter ether nade seg rette schall endt wij nu schriffue kunde. Her mett ether nadis werdughett then aldmecligste gudt beffalindis tiill ewig tiidt. Schriffuit paa Bergenhussz tiisdagen nest effter Calixtj aar etc. mdxxx.

Olaff mett samme nade

Eske

biscop wdj Bergenn.

Bille.

Udskrift: Verdugiste fader mett gudt oc herre her Oluff erchebiscop wdj Trondem oc pawelig sædis legatt ydmygeligenn sendindis thette breff.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. — (³) Se ovenfor No. 661. — (⁴) Se ovenfor No. 637 og 662.

Biskop Olaf, Befalingsmanden Esge Bilde, Erkedegnen Geble Pederssøn og Lagmanden Gudthorm Nilssøn, alle i Bergen, udgive en Vidisse af et Transcript af Dommen angaaende Arven efter Fru Ingerd Erlendsdatter, Arild Kanes Enke.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3065).
Levninger af de 4 paatrykte Segl.

664.

21 Oktbr. 1530.

Bergen.

Wy Olwff met gwdtz naadhe biscop j Bergen Eske Byldhe wor naadiithe keristhe herris konglighe maiestaitz embedz man paa

Bergen hwss j Norigh Giæbbell Person erchidieghen. Gwtlorm Nielsson lagmandh ther samme staitz hielssse alle godhe meen thette breff see ellir høræ kierlighe met gwdh oc sancta Sunniua. Gier witterligetth och obenbarett met thette obne breff ath aar effther gwdtz byrdh m d xxx fredaghen nesth effther sancti Calixti dagh var wy forsamledh y dom kirckenss sacckersty y forde Bergen. soghe wy hordhe och grandeligh offwer lessætt oc randhsagett en copie j papyr wldraghen aff ett parmantz domtz breff som giordh war j Opslo. Er then copie bewitneth met godhe edell meendtz breff och met theres seggell och signett beseglett hwilket theres breff och domtz copia liwdher ordh fraa ordh ligherwitz som heer effther felgher [*Her følger Brev No. 662 ovenfor*]. Till theness copie ythermeir sannæn och fasther wittnesbyrdh att hwn rætt ordh fraa ordh aff then andhen wldragningh er som for staar met the godhe edell mendtz brefftz oc handscriftelss lidelssse som hynne aff Danmarck och hiid til Norigh besegledh haffwe welbewarett trøcke wy wort jnsegle for thette breff som screffwit er j Bergen aar oc dagh som for sigher.

Biskop Olaf, Befalingsmanden paa Bergenhus *Esge Bilde*, Erkedegnen *Gebble Pederssøn* og Lagmanden *Gudthorm Nilssøn*, alle i Bergen, udstede Vidisse af Kong *Frederik I.s* Brev angaaende Arven efter *Fru Ingerd Erlandsdatter*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2944).
4 paatrykte Segl.

665.

21 Oktbr. 1530.

Bergen.

Wy Oluff met gudtz nadir biscop i Bergen Esche Bylle waar nadigste keriste herris konglige maiestæts embisman paa Bergenhus Gebble Person *erchedegne Guttorm Nilsson lagman ther same stæts helse alle gode men thette breff see ellir høre kerlige met gudt oc sancta *Sunniua. Gøre witherligit met thette vaart opne breff at ær eff(1)ir gudtz byrd mdxxx fredagen nest efftir sancti Kalixti dagh saage wy hørde oc grannelige aauirlaase et waar nadigste herris konnung *Freddri(ch)s* breff i papir wndir hans nadis secret ludandis ord fraa ordt som her efftir fylgir [*Her følger Brev No. 661 ovenfor*]. Tiill ythermeir wltisburdt her om at thenne copie ær ret ord fraa ord wldragen som fore staar trycke wy fornemde vaar insigle fore thette breff som giort ær i Bergen aar oc [dag¹ som fore staar.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Esge Bilde tilskriver Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem angaaende den kongelige Befaling til dem m. fl. om at hjælpe Hr. *Otte Holgerssøn (Rosenkrants's)* Børn til at erholde Arven efter Fru *Ingerd (Erlendsdatter)*, anmoder Erkebispens om at komme til *Bergen* förstkommende Sommer i denne Anledning, i hvilket Fald *Esge Bilde* vil indrette sin Reise til Danmark derefter, beretter om Hr. *Vincent's Luges* Misfornøielse med Erkebispens Brev (angaaende *Jamteland*) og sender denne forskjellige Gaver fra sig og sin Hustru.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2948). Helark; Spor af udvendig Forsegliug. *Esge Bilde's* Skrivers Haand. (Jfr. No. 663).

666.

22 Oktbr. 1530.

Bergenhus.

Mynn ydmyge weluillige oc kierlig helszenn ether nadis werdughett altiitd tiilforenn szendt mett wor herre. Kiere herre werdis ether nade att wiide att nu wdj thessze dage kom meg tiilhande nogle konge maits. wor kieriste naduge herris breffue oc besønderligenn ith obith breff indlydindis paa ether nade mynd her bespen her i Bergenn oc meg att wij alle samptligenn tiilhobe (tiiltagindis oss laugmanden her i Bergen) schulde fore oss kalle ørlig oc welburdig mandt oc strenge riidder her Vincenc. Lunge etc. efter som ether nade ytherrmere formercke kand wdj the breffue oc copier som fornø myn her biscop oc ieg nu szender ether nade. Thij beder ieg ether nade ydmygeligenn oc gerne att ether nade well werdis tiill for gudzskyldt oc ald retferdighets skyldt och were the fattige wfødde faderløsze oc moderløsze børnn *Otte Holgersøns* wdj thenne theris retferdige sag [behjelpelig¹ att the motte komme tiill theris igenn hues thennum tiillfallindis er efter frue *Ingerdt Ariildt Chanes* thett well ieg altiitd ydmygeligenn oc gierne mett ether nade forthiene oc forskylle mett huess som i mynn macht eller formwe er och haffuer *Ottis* børnn well the wanner hoess konge mait. oc Danmarchs riigis raadt som thett mett ether [nade¹ well oc gierne forskylle kunde ther som ether nade thenum nogenn tiidt behoff haffuer eller tiilsiigindis worder huilchet ieg gierne tiill thenum forscriffue well.

Kiere herre tycktis meg mögit raadeligt oc gott were att ether nade wilde giiffue seg hiidt en reisze i sommer besønderligenn for lantzens oc then fattige almæss leilighets skyldt. Thij beder ieg ether nade ydmygeligenn oc gierne ther som ether nadis leilighet seg saa begiffue kunde att ether nade wilde mett thett første giiffue meg thett scriftligenn tiilkiende thij ieg acther meg nest gudz hielp mett thett første i foraarith her aff att drage och indtiill Danmarch. Tha well ieg ther rette meg efter thess tiideligere her aff att drage saa ieg kandt

(wdenn weders wold eller andit laugligt forfaldt meg thett aff tager) were her igenn oc møde ether nade om sanctj Oluffs dags tiidt eller wedt thett pæss oc ther som ieg nogit hoess konge maitt, ether nade tiill thett beste bestelle kand oc ether nade oc well ther om mett thett første scriffue meg tiill schall ether nade finde meg saa siilttagtag oc weluillig tiill som nogen then wenn ether nade hæffuer.

Kiere herre werdis ether nade och att wiide att wor naduge herris borgere Anders scriffuere er hiidt hiem kommenn mett hues som ether nade hiidt mett hanum forscreffuit oc forschickit hæffde oc er mynn frende her Vincenc, ther om icke well tiill freds endog thett hæffuer inthett wppaa seg oc ligger icke macht wppaa, her mett ether nadis werdughett then aldmectigste gudt beffalindis tiill ewig tiidt. Scriffail paa Bergenhussz sanctj Sewerinj episcopj æftenn aar etc. mdxxx.

Ether nadis willige

Eske

Bille.

Paa et indlagt Stykke Papir:

Kiere herre werdis ether nade att wiide att ieg sender ether nade en tønne Hamborg øll icke for nogenn gaffue menn for en goedt wilge oc tiill en kienthenissze. Sammeledis szender myn hostrue ether nade en fierdøll met rødde: j tønne szylthede walnyder oc j tønne szylthede kiirszeber bedindis ether nade ydmygeligenn oc gierne att ether (nade) icke well forszmaa liidith. Ther som ieg kunde foith mere skibs rom wilde ieg gierne hæffue szentt ether meere etc.

Udskrift: Verduge och werdugte fader mett gudt och herre her Oluff erchebiscop wdj Trondem oc pawelig sædis legat ydmygeligenn sen-nendis thette breff.

Bagpaa: Esche Byldis breff lydendis ath her Winc. sør ycke wel tiil friidz at han sic ycke renthen aff Jempteland.

(¹) Tilskrevet over Linien.

To Lagretlemænd kundgjøre, at *Orm Thoresøn* og hans Hustru *Ragnhild Bjarrandsdatter* solgte 1 Markbol i *Midtøst* samt *Ødegaarden Lands-øerk* i *Heglands Sogn (Moland)* til *Thorger Gredgardsøn* og oppebar 12 Kyrlag i Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Af de 2 Segl mangler No. 2. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 857 og III No. 1115).

667.

Uden Dag 1530.

[Moland].

Ollom monnom them som thetta bref se eller høre sender Germwnder Torgilzson Bergwlfuer Helgeson lagrettes men qued gudis

oc sine at mitt varvm i hia sagum oc hordum a ordh oc hander bandh the(ra) i mellom Orm Thoreson ok Torger Gredgardzson med the skylorde at Orm fford selde Torger Gredgardzson i mark boll i Midatwet oc en øde gardh som hether Landzverk i Heglansokn alt fritt oc ffrelst firi heriom manne oc allum loglighum agangom med lutum oc lunnindum som ther til lyger eller legit hafuer i fra ffonno oc nio vtan gardz oc jnnan med fiske oc ffygle oc alle vedesteder jtem i fra Orm Toreson oc R(a)gnilde Hye(r)andz dotter egin kona hans ty Orm ær fwller oc loglige vmbodz man kono sinne fford Ragnildo. jtem kendis oc Ormer firder at han hafde opboritt af Torger xii kyrlagh i godum bogildum peningum oc tha var loket firste sall oc senste oc all ther i mellom som i kop thera kom *oc all ther i mellom oc ytter mere i saningh trikkium mitt okor jasigle firi thetta bref oc quitt thera i mellom anno domini mdxxx.

Bagpaa med samme Haand: jtem bref firi Midatwet vnder Torger til ewerdelighe ego oc hans erwingium oc epterkomandum.

Kong Frederik I underretter Befalingsmanden paa Bergenhus, *Esge Bilde*, om de Krigarustninger, der foretages i Frisland og England, og som skulle gjælde Norge, hvorfor det paalægges ham at passe nøie paa Slottet.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 38).
Brevform; udvendig forseglat.

668.

7 Januar 1531.

Gottorp.

Frederich mett guds naade Danmareks Wenndis
och Gottis koning vdtuold koning till Norge etc.

Wor sennnderlig gunst tilfornn. Wij giffue etther tilkiennende att wij haffue forfarett att ther nu schall vdtredis och vdtferdiges till orlog trenne skib vdi Wester Eems vdi Ffreslanndh och tesligist nogle vdi Enngelannd, och rygted gannger at the mett samme skib agthe att indfalle vdi wortt riige Norge och ther nogett att foreffre bekregthe och indthage, dog wede wij icke for wist huortt eller vdi huat maade samme skib wdtredis och vdtferdigis. Thij betthe wij etther kierligenn attj wille tennoke till och paa thed aller flitigeste att lade haffue god agtinge paa wortt slott Bergennhus saa thed etther icke affraskis eller affsligis, som i wide oss riigett och etther self magt paa ligger, Her wij oss wisseligenn till forlade, thij lader etther her vtindenn flitigenn och weluilligenn findis, som wij etther fuldkomeligen tiltro, thed wille wij mett sunderlig gunst och naade altid mett etther forskyldte och

bekiennde. Befalindis etther gud. Schreffuit paa wortt slott Gottorpp løffuerdagenn nest effther the hillige tre koningers dagh aar etc. mdxxxj.^o vnder wortt signnett.

Udskrift: Oss elskolige Esge Bilde wor mannd raad och embitzmannd paa wort slott Bergennhuessz. vdi hanns frauereisz slotzfogten ther samestedz.

Brødrene Hr. Holger og Hr. Trud Ulfstand underrette sin Fætter Esge Bilde om, at Kong Christiern II.s forventede Anfald paa hans forrige Riger neppe vil finde Sted i dette Aar, da Keiseren (Karl V) har tilskrevet Kong Frederik I og brugt Titelen „Konge af Danmark“ samt anmodet ham om Hjælp mod Tyrkerne, som denne ogsaa har tilsagt ham, hvis han kan sikre ham mod Anfald af Kong Christiern; de berette derhos om *Lutherids* Fremgang, om nogle danske Len og om Hr. Henrik Aagesøn (*Sparres*) Død.

Efter Orig. p. Papir i danske Gebeimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 40).
Brevform; udvendig forseglet med 2 Segl (Ulfstands Vaaben).

669.

14 Mai 1531.

Horstol?

Wen(i)g ke helssen nw och altyd forsenth metth wor herre. Kyære Esge Bylle [fadhersøsthersen¹ och sændherlig godhe wen tacke wii etther ke fore alth gotth som y oss beuisth haffue hwy(l)ckith wii ke och gerne forskyldhe vell y hwess modhe [wy² som wii kundhe wære etther tyl vyllie och tyl godhe som vii etther y alle modhe plyctig ere. Kyære Esge haffue vii alth thette ganske aar hatth fare tydingher atth entthen y eller vii skulde blyffnit fare søgt aff kong Krestiern metth mackt tha haffue vii nw en troo ther poo atth esther som lelig-hetdhen seg nw begiffuer att vii foe wel fred y thette ar thii atth Tørcken hand fæstercker seg metth otthe moel hundhretwssend mend och actther seg ind y Tysland och keesseren haffuer forscreffuit alle krestne færsthe om hielp och bystand emod hannom. Haffue vii [oc³ farfareth [at³ Tørcken skal fare wydhe seg metth nogle aff thee [krestne² [Tyske³ færsthe som keesseren skal inghen hielp faa aff och moy wydhe fare sentth kesseren haffuer och screffuit wor nadighe herre tyl om hielp emod Tørcken och haffuer hand nw y synd scriffuelsse giiffuith wor nadighe herre synd retthe tytell fare konig y Danmerck etc. kees- seren(s) budt kom tyl wor nadighe herre om afthennen strax om *mor- dhennen bleff hand aff fordig yghen och feck swo fare swar ther som keesseren will fare seecker wor nadighe herre thet atth hand eller hans farwanth skall ycke føre noghen feeydhe ind po wor nodighe herres landhe eller færsthendomme tha wel wor nadighe herre gerne gøre hannom bystand eller hielp alth hans nadhe mwelig kand wære och

haffuer her Mogens Gyøe Kalenburg och Knud Persen Nykiøffwyng
her Holger Holgerssen Skyffwehuss och thette lutthery spreer seg
ganske saare her y ryghet gwd rodhe thet wel hwad endhe thet vel
thaghe och swo haffuer etther gamle godhe wen her Henrick Ogessen
sawg(t) alle syne gode wanner gode natth och er faren atth sytth
færne ryghe gwd giffue wii fyndhe hannom y hyemmeryghe. Kyære
Esghe gwd giffue atth lelighethen kundhe swo giffue seg efther
etthers vylye atth y vore her y Danmarck hoss oss tha kundhe vii end
stundhom haffue hielp och trøsth aff etther och y aff oss ydhermere
end vii nw kundhe gøre hwar andhre. Kyære Esge vydhe y noghet
wii kundhe bestelle fare etther her hyemme y etthers frauærelsse tyl
gode ther skulle y aldellis fore ladhe etther tyl och [altid^s rodhe och
byudhe offuer oss som offuer etther kiære fadher søsther søner screffuit
y [Horsses^s Horstoell [xx^s xiiij daghen y Maye monetth anno dominj
mdxxxj.

Gøre vel och syer etther hosfrve och børn manghe tussend gode
netther.

Holger
Vlstand
Thruid ryddhere.
Vlstand

Udekrist: Erlig och welburdig mandt Esge Bylle høffuitzmandt po
Berghenhuss syn kere modherbrodhersøn k^e sendis thette breff. — Jesus.

(¹) Rettet fra det rigtige: moerbrodhersøn. — (²) Igjen udelettet. —
(³) Tilskrevet over Linien.

Erkebiskop *Olaf* af Throudhjem meddeler *Esge Bilde*, Høvedsmand paa
Bergenhus, at han 16 April modtog Kong *Frederik I.s* Indkaldelse til
en *Herredag* i Kjøbenhavn ved St. Hansdags Tid, men medens han traf
Forberedelser hertil, opstod der 5 Mai en stor *Ildbrand*, der lagde næsten
hele Byen i Aske, og som umuliggjorde hans Bortreise, hvorfor han beder
Esge at undskylde ham hos Kongen og samtykker i, hvad det norske
Rigsraad maatte beslutte; han udtaler Ønsket om længere Varsel til Herre-
dagene, fraraader at udvide *Hansestædernes* Privilegier, beklager *Ham-
borgernes* Forlening med *Island* og *Færøerne* samt Tabet af *Viken* og
de *Skotske Øer*, omtaler *Nöden* i det nordlige Sverige, *Jörgen Stenssons*
Bemøgtigelse af *Kastellekloster* etc.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 41. a).
Brevform; udv. forseglet. (Jfr. m. en anden Orig. ibid. No. 41 b. med samme
Haand og Forsegling, hvorfra Varianterne).

670.

19 Mai 1531.

Throndhjem.

Olaus dei gracia archiepiscopus Nidrosiensis
et apostolice sedis legatus.

Premissa amicabile salutatione cum nostro sincero favore. kære Eske besynderlig gode wen tackæ wii eder kerligen ffor all ære dygd och mygid gott som i oss och wore bewist hæffwæ och besynderligæ ffor trest och bystand som i bewistæ Jon Teistæ Hans Erichsen och flere wore tienere som nw wore i Bergen. Tesligest tacke wii och eders kære hussfrwe ffor ære dygd skenck och sending som hwn oss sent och bewist hæffwer hwicked wii med eder baade och begges eders kerligen och gerne ffor skylde wille.

Fframdeldes kære Eske gifwe wii eder kerligen tillkennæ ath synnedagen nest ofther paaske ffinge wii wor kæreste naadugeste herres skriffwelsæ med hans naades ridesmos(v)en lydendes ath wii skulde besøgæ thet herremøde som beraamed ær och stonde skall i Københaffn sancti Joannis midsummers tiid nest kommendes som erlig wælbørdig mand och streng ridder hær Nils Lycke aff¹ wor kæreste naadugeste herres befaling widere gaff oss ther om till kennæ. Skreffwe wii tha hans naade ffor swar med same H. N. ridesmos(v)en thet wii wisseligen till same herremøde komme wilde och thet same tilsæde wii her Nils Lycke paa H. N. wegnæ och war thet wor ffulle ækt och mening ath wii wilde hæffwe besøgt same herremøde beredendes oss ther vppaa med kost skib och ffitatie etc. Kære Eske som wii mest beredde oss wort hær wade eld less fredagen nest efther helge kors dag inuentionis och brand tha sancte Oluffz domkirke baade vden och innen med hwes som wdi henne war och tesligest all byn med alle kirker och kløster Sortebrøder allene vudentaget, then alzwoldugeste gud bedre hwar sin motegong och skade, Ty nødes wii² ath offwergeffwe same reisæ vppaa thet ath vii med thet allerffyrstæ mwe komme same kirke vnder tagh igen som hwn hæffwer snarlige behooff sæa fframt hwn skall ey [fforffalle³ i grwnd ty muren war ganske fforlasen och skrøpelig aff the tre gongger som hwn hæffwer brunnid till ffernæ och nw halffwe mere ær aff thenne brand, och kost och ffitatie som wii hade ækttet oss till thenne reisæ wordæ wii nw bruke till same kirkes bygning och skipte i bland wortt elskelige capittell och andre som allt theres mistæ. Ther ffere kære Eske bede wii eder kerligen ati wille som wor ffulkommeligæ gode tro och loffwæ ær till eder i thenne kirkens iammerlig och ynckelig skade och ffald och wor store sorg och bekwmmersæ gære wor vnskylding och orsegt ffor

konggæ maiestatt wor kæreste naadugeste herre Danmarcks raad och andre hwor som behooff kand gøres saa H. N. ey will wende oss thet till vgynt eller mistancke i nogre maade ath wii ey komme till same herremøde och ati wilde tale och raame paa same herredag thette fatigæ riges och less inbyggers gagn beste och bestand thet wille wii kerligen och gernæ med eder forskyldæ, hwes Nories riges raad paa same herremøde wor kæreste naadugeste herre och Nories rigæ til gagn bestæ och bestand handlendes och beslutendes worde thet wille wii gernæ samtycke och flultgøre.

Kære Eske wore thet ganske nytteligt at naar som naagen herre dag skulde beraames i Danmarck ath stonde som Nories raad skulde besøgæ ath same herredag motte forskriffwes och forkyndes hiit i [riged⁴ eit aar eller och paa thet allerminstæ eit halft aar till fjerne for theane landzens legligheitt skyld vppaa thet the kwnde haffwe tiid ath berede seg till same herredag.

Jtem stear wæll till troende ath the Lybske med the andre Hendzestæder [forarbedendes worde⁵ paa thette herremøde om stadffestelsæ och ydermere priuilegier paa theres købenscaff och handl(n)g i Bergen Oslo och flere stedz hær i [riged landid⁶ till skade och fororderff och wore thet ecke gott eller nytteligt ath saa skedde.

Jtem thet ath the Hamburger haffwe Jslænd och Færøyer⁷ i forlæning ær fatigæ Nories inbyggere [besynderligæ⁸ Nordffærer mygid till skade som then vare som ther faller haffwe behooff gud bedre thet hær ær dog nogh saged i Hietland Orknøi Wiken och then aarligæ rentæ som konggin i Norie skulde haffwe aff konggin i Skotland for Serøyer och Katenes.

Jtem saade nogre bønder aff Herdall som nw hooss oss wore athi Dalernæ⁹ Helsinggeland och ther om kring¹⁰ ær stoor hungger och swlt och frycktte the ath mongge skulle geffwe seg aff Swerie naat skogen bliffwer grøn och hiit ind i Norie ath ræffwe och stæle hwad thee offwer kwnne kommæ ty landid ær full med læst folk och hwngger och swlt gaar them vppaa. Gud alzwoldugeste beskermæ thette rigæ wæll for them och alle andre som thet ont wille.

Jtem then tiid wii sporde kære Eske ath Jøren Steinsen hade wældeligæ intaget Castelle kløster wid Bahws skreffwe wii wor kæreste naadugeste herre ther till om ath thet herde sancte Oluffz domkirke till begærendes ath oss mottæ inthet forffang ther vppaa skee, gaff H. N. oss tha for swar ath fjornæ Jøren hade berøtted for H. N. ath thet war kronens kløster och ther med sich han thet i forlæning. Ty bede wii eder kerligen ati wille ennw røre thet for wor karestæ naadugeste

herre ath thet horer gud och sancte Oluffz domkirke till som wii wille bewisæ med gode breff och skæll och ther fforuden med konnung Hanses och Danmarckes och Nories rigers raadz doom.

Kære Eske fforlade wii oss fulkommeligæ till eder ati wille ffyrdre och bestelle paa wore wegnæ som i oss loffwed haffwe alle thee ærende och werff som Jon Teistæ aff wor beffaling gaff eder till kennæ ty wii fforlade oss till inghen anden om thee ærende och werf en eder endog ath wore kære medbrødre bysper niddragæ som wii forhaapes till same herremøde. Ty bede wii eder kerligen ffor then gode tro och loffwæ som wii haffwe till eder och ffor hwes gott som wii i fframtiden kwnne med eder fforskyldæ ath fforde wore ærende ecke bliffwæ fforsymmed hwes i eder ther vppaa bek(o)stendes worde wille wiil eder thet kerligen och gernæ wederlegge och betale och ehwor wii kwnne ware eder och eders till wilie och kerligheit ther skulle i altiit finnæ oss wællwillig till. In Christo valetæ och bede wii eder gernæ ati wille helse eder kære hussfrwe paa wore wegnæ med mongge gode netter. Ex curia nostra archiepiscopali Nidrosiensi in crastino ascensionis domini anno eiusdem mdxxxj sub nostro signeto.

Udekraft: Erlig och wælbørdig mand Eske Bille hœffwidzmand paa Børenhws wor besynderlig gode wen.

(¹) foræ tilffoies. — (²) kære Eske tilffoies. — (³) fælle. (⁴) laudid. — (⁵) wille fforabede. — (⁶) Norie riged. — (⁷) borte tilffoies. — (⁸) synderlige. — (⁹) och tilffoies. — (¹⁰) i Swerie tilffoies.

Kong *Christiern II* medgiver Erkebiskop *Gustav Trolle* af Upsala en Følge- og Anbefalings-Skrivelse til de norske Bisper og Prælater og lover ubrøddelig at holde, hvad han maatte love eller aftale med dem paa Kongens Vegne.

Efter Afskrift af en Kopi i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 42. b). Uden Segl. (Skrevet paa samme Ark som No. 678 nedenfor).

671.

29 Mai 1531.

Lier.

C: 2: R: D: etc.

Oss elskelige werdugiste oc werduge fædre
bisper oc prelater wdj wort rige Norige.

Vor synderlige gunst tiilforn. Kiære herrer oc fædre wiider att wij haffue beffalit oc tiilthroett thenne breffuiszere oss elskelige werdugiste fader her Gostæ Trolle erchebisp i Wpsale nogre wore merchelige ærinde tiill ether alle eller huer. besønderlig efter som behoff gieris och efter som (han) ether sielffuer ydermere wnderuisze

kandt. Thij bede wij ether kierligenn attj wille bethro hanom ther wdj lige oc i alle maade som wij personlige ther hoess ether ther tiill stede wore. oc huess som handt wdj szaa maade mett ether paa wore wegne: handler beslutther oc tiilszigindis worder thett wille wij fast oc wbrødeligt holde paa wor kongelige ordt oc gode loffue. beuiszer ether her wdj som wij ether fulkommeligen tiilthro oc wille wij thett mett all kierlighet mett ether alle eller huer serdelis forskiille. Her mett ether gudt beffalindis. Screffuit mett eigenn handt wdj Lire .2:9. Maii aar etc. mdxxxj.

Cristiernn.

Thjostolf Valthiofssøn erkjender, at han har solgt 12 Merkebol Jord i Dale (Valle, Setersdalen) til *Nerid Thorbjørnssøn* for 13 Mark Guld og 4 Kyrlag i Overgave samt oppebaaret Betalingen.

Efter samt. Vidisse p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl mangle.

672.

13 Juni 1531.

Eik (Moland).

Thet kennes mitt Ketil Torgerson oc Arne Tyodgerson oc Roalder Solfuason logretismen i Setersdall quede guds oc sine at mitt hørdum at bref var leset med halum oc oskadum jnsiglum sa lwdendes ordh fra ordh som her epter filger

Ffor allum monnom them som thetta bref se eller here kennis jak Tyostolfuer Vadiofson at egh hefuer selt xii mark boll jarder i Dale Neridhe Torbyønsson for xiii mark guldsz ffrelst och hemholt firir horiom manne med ollum lutum oc lunindum som ther til lyger eller leget hefuer i fra fonno oc nio vten gardz oc jnnan fra mer oc minum erwingum ok vnder firden Neride Torbiønson oc hans erwinger til ewerdelica ego. kennis egh firdor Tyosto(l)f at egh hefuer op boritt fførste peningh oc sydzste oc all ther i mellum var som i kop vort kom oc ytter(mere) hafuer *Neridide iwyr gefuet iiii kyrlag. til mere sanninde oc vitnisbord tha beder egh thesse dandhemen Swenwnger Haluorder-son Stenar Ketilson Olwer Peterson Tyosto(l)fuer Peterson Haluorder Gwny oc Olfuer Hergiwilson sworne logrettis men i Telamarken at the henge sin insyg(l)e neden firir thetta bref som giort var a Eek tysdagen nest epter helge lykame (dag) anno dominj mdxxxi.

Kong Frederik I meddeler *Esge Bilde*, at han har været forhindret fra at besøge den til St. Hansdag paabudne *Herredag* i *Kjøbenhavn*, men har nu udkrevet en ny *Herredag* i *Nyborg* til 8 Septbr., hvortil han anmoder *Esge* om at møde.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 44).
Brevform; udvendig forseglet.

673.

10 Juli 1531.

Kjøbenhavn.

Frederich mett guds naade Danmarckes Wendes oc Gottes konning wdtuoldt konning tiill Norge hertug i Slesuig etc.

Vor sønderlige gunst tiilforn. Kiere her *Esge* som wij ether tiilforn haffue tiilscreffuet att møde wtj *wort stad *Køpenhaffn* St. Hansdag mylsommer nest forgangen ther att besøge en almyndiige herredage oc wij for merkelige aarszage skiildt samme herredage icke besøge kunde. Ther fore haffue wij nu forscreffuet en anden almyndig herredage att stande wtj wor køpstedt *Nyborrige* wor frue dag natiuitatis først kommandes. Thij bethe wij ether kierligen attj vele rette ether epther att besøge szamme herredage oc ther szamme tiidt att dele mett oss ether gode raadt ther mett giøre i oss besønderligen tiill wiillie oc forschieldet gerne. Befalendes ether gudt. Screffuet vtj *Køpenhaffn* sanctj *Knud konges* dag sar etc. mxxxj^o vnder wort sign(e)t.

Udkrift: Oss elskelige *Esge Bilde* wor mand raadt oc embesmand paa wortt slot *Bergenhuss*.

Kong Frederik I beder Biskop *Mogens* af *Hammer* at udruste en stor *Jagt* eller et *Skib* med Folk, Skyts og Proviant for at anvendes mod de *Særdøvere*, der ligge under den norske Kyst og plyndre de søfarende.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 46).
Brevform; udvendig forseglet. (Se Dipl. Norv. VIII No. 651).

674.

15 August 1531.

Gottorp.

Ffederich mett gudts naade Danmarcks Wenndis och Gottis konningh vduald koningh tiill Norge hertugh i Sleszuigh Holstenn Stormaren etc.

Wor sønderlige gunst tiilforn. Kere herre wiider att oss er tiill widenndis wordett at ther forsancker seg vnnder wortt riige Norge mange søroffwere och schallicke och ther vdtplustere och tage fran fattuge søefarinde folck huadt the haffue och offuer komme kunde. Thy bethe wij etther kerligenn atj wille rette etther effther att vdruste en godh stoer jacht eller ett ferdiig skyff mett fetallj folck skytt och alld

andit tilbehøringh och stedtze holde thet tillstede att mue vdløbe vdj seen nar behoff giøris och neder legge slige schallcke och holde strømenenn renne. Her mett gøre i oss synderligenn till willig och wille thet mett etther kerligenn bekennde och forskyllde. Beffalindis etther gudh. Schreffuitt paa wortt slott Gottorpp wor frue dag assumptionis aar etc. mdxxxj vnnder wortt signett.

Udskrift: Werdige herre mett gud her Mogenns biscop till Hammer wor tro mand och elskelige raadth.

Kong Frederik I befaler *Esgy Bilde*, Embedsmand paa Bergenhus, at beslaglægge alt det Gods i det nordensfjeldske Norge, der tilhører Hr. *Thure Jenssen (af tre Roser)*, da han opholder sig hos Kongens Uvenner og fører Avindskjold mod hans Riger, samt paalægger hans Tjenere herefter at erlægge de sædvanlige Afgifter til *Esgy Bilde*.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 47).
Med bagpaa trykt Segl.

675.

16 August 1531.

Gottorp.

Wij Frederich met gudts nade Danmarcks Wendis och Gottis konungh vdualdt konning till Norge hertug i Slesuig Holstenn Stormernn och Ditmersken greffue vdj Oldenborgh och Delmenhorst giøre alle wittherlight at wij haffue nu vdj sanningen formergt och forfaret at her Thure Jensen ridder er nu vdhen riigis hoes wore och riigens vuenner och fiender och fører affwenndskiold emod oss och wore lande och riige thij haffue wij nu befalet och met thette wort opnne breff befale oss elskelige *Esgy Bilde* wor mand tro raad och embitzmandd paa wort slot Bergennhus at hannd paa wore och kronen weignne schall anamme tiill sigh alt thet godts och eyendom som forn^e her Thure Jensen haffuer vdj wort riige (Norge) nordensfjeldts och beholde thet tiill forn^e wort slot Bergennhus. Thij bethe wij och biude alle tiennerne som paa samme godts boendis och besiddendis ære atj her effther rette ether at suare forn^e wor embitzmandd paa Bergenhus och giøre och giffue hanum ethert aarlige landgilde sagerøre gesterie och alt anden rettighedt som i pleige och pligtuge ere atgiøre och giffue ethers rette herschap och inghen anden hannd schall ighen holde ether alle och huer serdelis wiid Norgis och sancthe Oluffs lag skell och rett och ey tilstøde atj vforrettis aff noyer [maade¹ vdj noyer maade, forbiudendis her met alle ehue the helst ære eller were kunde forn^e oss elskelige *Esgy Bilde* her emod paa forn^e godts athindre hindre lade møde platze vmage eller vdj noyer maade forfang atgiøre vnder wort hylleste och nade. Giffuit

paa wort slot Gottorpp otthensdagenn nest effther wor frowe dag assumptionis aar etc. mdxxxj.^o Vnder wort signet.

Commissio regie
maiestatis propria.

Begga: Esge Bilde.

(') Igjen udslettet.

Esge Bilde underretter Kong Frederik I om den Forpligtelse, der fra gammel Tid paaahviler Kjøbmændene ved Bryggen i Bergen til at holde et godt Orlogsskiib til Landets Nytte, hvorom han beder Kongen tilskrive *Lübeckerne*, medens han selv vil forhandle derom med Raadet; han omtaler derhos 293 Voger Fisk, der har tilhørt Hr. Vincents Lunge, og som han beder maa afkortes i dennes Regnskab, samt *Topdals Læsefske*, der nu er henlagt til Bergenhus.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 48). Brevform; Spor af udvendig Forsegling. (Med Esge Bildes Skrivors Haand).

676.

23 August 1531.

Nyborg.

Mynn ydmyge wnderdanlig willige oc plectuge thro thieniste ether nadis konge maitt. altiidt tiilforunn sendt mett wor herre. Kieriste nade herre werdis ether nade att wiide att ieg haffuer forfariith wdj sandhett att kiebændene paa Bryggenn wdj Bergenn plectug ære effter gammell sedwane att holle ether nade riigith oc thenum sielffue tiill thieniste hielp trøst oc bestandt ith gott orlogs skiib som schall ther altiidt tiill rede beliggindis wære schade och forderff ther mett att affwerge (om gud forbiude) nogith paa komme och ey ieg wedt andith endt theris priuilegier thett saa clarligen formelde oc wduisze oc besønderligenn wdj slig feide wisze som nu er etc. Thij beder ieg ether nade ydmygeligen oc gerne att ether nade well werdis tiill att tiilschrieffue the Lybsche att the paa ether nadis wegne lade ther holde ith skiib effter som fore er screffuit. Jeg well thett saa ther hoess raadit forhandle att the och ther wdindenn schulle lade thenum weluilligena findis mett hues skiib oc iachter som aff stedt kunde komme oc wiille wij ther mett emellom were oc affwerge ether nadis oc riigens schade oc forderff saa langt som i wor formwe machth oc forstandt er som wij oc thesplectuge ære. Kieriste nade herre som ether nadis konge mait. well witterligt er om the iije wouger fisk wij woger minus som ieg paa ether nadis wegne tog fra en her Vincenc. fogith Oluff Ysacssen etc. war her Vincenc. aff meg begierindis siiden wij forligte bliffue att ieg schulde were hanum behielpelig tiill ether nade att ether nade wilde werdis tiill att wnde hanum ether nadis quittants ther paa saa thett

molte forkorthet bliffue wdj nogenn the aff giiffter som han ether nade giiffue tha effter thij ieg haffuer then opaa ether nadis wegne opboriith oc igenn paa ether nadis wegne wdgiiiffuit effter som myne regiister oc regenscab som ieg mester Anders Glob forantwordit haffuer ytthermere forclare oc wduisze beder ieg ether nade ydmygeligenn oc gierne att ether nade well werdis tiill att wnde oc giiffue hanum samme quitlantz paa forne iije voger fisk vij wouger minus att thett maae mett hanum affregnith bliffue effter som foreschreffuit staaer. Kieriste nade herre j gaar kom meg tiilhande ether nadis breff oc schriffuelsze att ieg scall anamme tiill Bergenhus thett ether nadis oc kronens laxefiskiith Topdall huilchett ieg mett ald ydmyg forthieniste forthiene och forskylle well aff ald myn macht oc formwe som ieg myn kiæriste nade herre oc konning thesplectug er oc well ieg rette meg effter samme ether nadis schriffuelsze att for skicke ther aff tiill ether nade sielfuer oc sammeledis tiill Kiøbuenhaffnn effter som seduanligt haffuer werith. Ether nadis k: m: her mett then aldmectigste gudt befallendis tiill ewiig tiidt. Schreffuith wdj Nyborg sanctj Bartholomej aftenn aar etc. indxxxj.

Ether nadis k: m:

thro thienere

Eske

Bille.

Udskrift: Hoigborenn første oc mectug herre her Freidriich mett guts nade Danmarchs Vendis oc Gottis konning wduald konning tiill Norge hertug wdj Slesuig Holsten etc. greffue wdj Oldenborg och Delmenhorst myn kieriste nadige herre ydmygeligen etc.

Bagpaa med Kantsleren Nicolaus Görtzes Haand: Han ville vere huor k. mt. ville hafue. Hans gart vor brend. H. N. ville vide hans beste. liifsbrief pa thii leen. iije minus vj woger rodsker beregnet her vdy for vje marck.

iiije xiiij marck Ingebret(?) Trundsønn jc marck.

om aluere til freds om thet forligels pa Esgis vegne.

Kong *Christiern II* tillader *Jan Heinrichsen* og *Meinhart Jansen*, hvorn *Lübeckerne* have tilføiet Tab, at angribe Kongens Fiender tillands og tilvands og at dele sit Bytte i hans Riger og Lande samt anbefaler dem til sine Venner og Tilhængere.

Efter Orig.-Udkast p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3530). Helark; uden Segl. (Jfr. J. Fr. Sick, Nogle Bidr. t. Chr. II.s Hist. S. 85—86 samt Dipl. Norv. VII No. 692—94 og VIII No. 671, 678, 680).

677. [Sommeren eller Hösten 1531?] [Holland?]

Wir Cristiern etc. bekennen vnnd thun kunth jedermeniglich mit diesem vnserm offen brieff nachdem gegenwertige vnsera besondere liebe Johann Hainrichsen vnnd Mainhart [Jensen¹ verganngner zeytt jnn vnsern dinsten von vnsern feynden [als den von Lubeck vnd jren anhengern zweyer schyff² nyedergeworffen [beraubt³ vnnd aller jrer hab vnd gueter [vnuerschult³ [benomen² beraubt worden, sind wir vnderthener niger clag nach durch sye ferner [demultiglichen² ersucht vnnd angelangt worden jnen zw rettung jres erlytten Schadens gnediglichen wiederumb vff vnsera feynde beds zw land vnd wasser jnn vnserm namen raub angryff nahm [vnnd³ thath vnd vfhalt zwerlauben das wir jnen also jn gnaden zugesagett vnd verhh[ay]ssen [gere³ zwsagen vnd verhayssen jnen solches hiemit jn crafft vnd macht ditz brieffz nemblich das sie vff alle vnsera feinde beds zw land vnd wasser jnn vnserm nomen rayssen zyeihen strayffen schyffen segeln vnd vfhalt nemen mogen auch dasselbe so sie von jnen erlangen jnn allen vnsern reychen landen stelten flecken obrikaytten vnnd gebiethen frey sicher vhelich vnuerhindert peuthen parten vnd taylen nach jrem selbs willen vnnd wolgefallen etc. Ist derhalben an alle [die jhenigen³ [vnd jtzliche² gaystliche vnnd weltliche hern churfursten fursten bischouen prelaten grauen freyen hern rytter knecht haubtlinch ambtleuth vogt [zoler³ schulthaysz burgermayster [vnd³ rathmann vnd gemaynden der lannd stett flecken vnnd gebyeth so [jizt¹ jnn vnsern dinsten [vnsera vnnderthan² vnnd [die¹ vmb vnserntwegen thun vnnd lassen wollen vnser freuntlich bith gunstig vnnd gnedig synnen [vnnd³ begern vnd ernstern beuelh [jr wolle³ das jr obberurte Johannem Hainrichsen vnnd Mainhart Jensen jn angetzaygten jrem furnemen [wieder³ [zur krenkung² vnserer fyndt vngehindert [vnd¹ vnaufgehalten durch keynen vnd ob sie was von vnsern feinden erlangten dasselb wie gedacht peuthen parten vnnd taylen lassen [daran³ auch vmb vnsern willen jn jren anlygen so sie auch darumb ersuchen vnnd anlangen wurden gnad gunst furdrung vnnd gueten willen beweysen daran beschicht vnns von einem jeden zuuerlassene gesellege maynung das wiedervmb nach standt vnd wesen eines jeden zuuerschulden zuuerglychen jnn gnaden vnd allem gueten zuerkennen synd wir genaygt. Datum.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — (³) Fra [igjen udelettet.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem beder *Esge Bilde* om Raad i Anledning af Erkebiskop *Gustav Trolles* Ankomst med Brev fra Kong *Christiern II*, hvoraaf Afskrift oversendes; han har taget en Forpligtelse af Erkebiskop *Gustav* om at forblive i Throndhjem og intet foretage til Kong *Christierns* Fordel, men antager ikke at burde udlevere ham, en viet Erkebiskop, ligesom en Lægmand til Kong *Frederik*.

Efter Afshr. (m. *Esge Bilde*s Skrivers Haand) i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6. No. 42. a). Uden Segl. (Jfr. Dipl. Norv. VII No. 690).

678.

7 Septbr. 1531.

Stenviksholm.

Olauus dei gracia archiepiscopus Nidrosiensis
et apostolice sedis legatus.

Premissa amicabili salutatione cum nostro sincero fauore. Kiere *Eske* besønderlige gode weenn tacke wij ether kjerligen oc gierne fore all ære oc dygdt som i oss oc wore altiidt mangfollelige beuist haffue oc besønderligen fore the diigdelige welgierninger oc kjerlighed som i oss beuiste mett ether gode ordt oc tale for Danmarckis raadt oc andensteds paa thett herremøde som stoedt i Kiøbnehaffn som werduge fædre bisper aff Stafluanger oc Oslo oss haffue giffuit tiill kiende i theris scriffuelsze for huilchit wij ether høgeligenn oc gierne belacke oc wille wij thett kerligenn mett ether som mett wor gode thro weenn forskiilde. Framdelis kiere *Eske* giffue wij ether kjerligenn tiill kiende att nogre faa dage efter sancte Oluffs dag kom werdugiste fader erchebisp Giøstaf tiill Wpsall hiidt tiill Trondem sielff tredie offuer landt oc efter thij wij wore icke sielffue ther tiill steede tog han leigde aff wor kiøgemester begierindis att wære oss tiill ordz. Tha wij nogre dage ther efter komme hanom tiill talss frambar han ith høigborne førstis konung *Cristiernss* credentze breff tiill alle bisper oc prelater wdj Norgie lydindis ordt fra ordt som thenne indluchte copie indeholder¹ oc sagde han szeg haffue i befaling att handle szaa mett Norgis prelater att the schulle afftræde fra høighboren første oc herre her *Frederic* mett guds nade Danmarckis Wendis oc Gottis konung wdwald konung tiill Norge hertug i Sleszuig etc. wor kjeriste nadigiste herre oc indtiill konung *Cristern* igenn som han sade theris retthe herre oc konung att wære saa framt att the theris oc menige Norgis indbiiggøre ey wille bliffue ther offuer forderffuit oc efter thij szaadantt ærinde oc werff war wor kjeriste nadigiste herre wnder øgenn toge wij en beplichelsze aff forne erchebisp *Gøstaf* szaa han scall bliffue her tiill stæde oc inthet handle wdj then befaling han haffuer huerchen mett ordt eller scriffuelsze: haffde han wærit ein legmandt tha wille wij haffue skicket hanom tiill wor kjeriste nadigiste herre konung *Frederich* men efter

han er ein wigdt erchebisp wille wij holle hanom her tiill stæde saa lenge wij raade mett ether paa wor kieriste nadigiste herris wegne oc thesligist mett werduge fædre bisper aff Staffuanger: Bergenn oc flere Norgis rigis raadt. Thij bede wij ether kerligen kiere Eske atij wille skiiffte ether gode raad mett oss hoorledis wij schulle framdelis skiicke oss mett hanom szaa oss kunde wære forswarligt først for gudt i hemmerige: wor helligiste fader pawenn: wor kieriste nadigiste herre konung Frederic oc sziiiden for huer cristen menniske: lade wij hanom fare tha befröchte wij att wij saa ther tiiltall fore aff wor kieriste nadigiste herre. Thett wij oc som ære ein kiirchens persone schulle antworde ein wigdt erchebisp i hans wwænners hender wiide wij icke om thett stode oss well, haffuer forde erchebisp Gestaß nw i mange aar ledit stoer sorg møde oc modgang saa huer maa yncke seg offuer hanss bedreffuelsze tha wij toge forne beplictelsze aff hanom gaff han thet fore att han war ith sendebudt oc meinthe ther fore att wære frij, formercke wij well att armodt oc fattigdom haffuer megit woldit thett han haffuer giffuit szeg hiidt saa han icke haffuer hafft i Westerlanden ther han kunde haffue holdit szeg aff. Kiere Eske deler ether gode raadt mett oss her wdj ther bede wij ether kierlige om, ebuor wij kunde wære ether tiill wilgē och kierlighet ther schulle i alldit finde oss weluillig tiill. In Christo valetē oc helszer ether kiere hussfrue mett mange gode nætther paa wore wegne. Ex Steinwicholm in vigilia natiuitatis Marie anno dominij mdxxxj sub nostro signeto.

Udskrift: Erlig oc welburdig mand Eske Bille hoffsuitzmandt paa Bergenhuss wor besønderlig gode weenn.

(¹) Se ovenfor No. 671.

Fru *Anne Rud* tilskrifer sin Svigersøn *Esge Bilde* angaaende forskjellige private Sager og udtaler Formodning om, at Kong *Christiern II* vil angribe Norge, da han ingen Ryttere har, og meddeler ham Rygterne om, at Erkebiskop *Gustav Trolle* og Hr. *Thure Jenssøn (af tre Roser)* skulde være i Throndhjem, samt at Erkebiskop *Olaf* i den forløbne Sommer skal have været i *Holland*, hvilket hun dog ikke kan tro.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 49).
Brevform; udvendig forseglek.

679.

24 Septbr. 1531.

Vallen.

Moy wiide kerre søn ter jeg kom herre tel Vallyn sendagen ther nest efter syck ieg ederss broderss her Mogenssyss scriiffuellsse till eder thet brød ieg op forty ieg viiste icke heller eder loo made

ter poo eller ey oc sender ieg eder samme breff enden y thette herre, oc thette er the vessyste tyende ieg haffuer hørt oc engen annen tyende er herre en her vor før oc y viide well selluff, huad her mett vnderstades oc roder ieg eder kerre søn atj lade en kyall eller too riide y veyen for eder ty men wed icke huad tyende ther op erre y landiit, kerre søn om myn dotter beder ieg eder atj betencke eder vell huad heller y viille tage hynne op mett eder eller sende meg hynne neder igen, efter sodann tyende ganger herre. Kerre søn efter ty att konning Crestien haffuer engen resener la moy viist forlade eder telytt att hand acther seg en y Norgy thet gud forbiide. Moy ocssoo viide att vortt folck er y Helsynborriig och er riiderskapiit ther en nu alt szammen. Jttem tallede ieg mett her Lauris som tente frv Enger wtj Bergen sadee hand for viisse tyende att erchebesp Geste och her Turry Jensen skulle verre y Trondøm, och att erchebespen y Tro(n)-dem skulle haffue verriit y Holland thette her somner hulchit ieg engeless troer, Oc sade hand wtermere att hand sagde eder thet selluff ten dag y forre tell Vorberriig, och screff lens scredere meg tell att hand kunne icke fao thet jc marck aff Dyrriick Gysell y Malmø ssom hand loffuitt eder szoom lens skulle giiffuitt vdt poo ederss vegne. her mett eder then alsomectigste gud befallendes wille y gørrer vell oc sye myn dotter gonat oc tencker poo hyniiss helbrede oc hynniss smo børn [oc eder selluff mett som macte poo lyger.¹ Scriiffuitt poo Vallen søndag før sancte Michels dag arr mdxxxj.

Anne Rudz datter.

Udskrift: Erlyg oc velbyrdig mand Eske Bylle høffuittz mand poo Bergenhuss syn kerre søn ydmiigeliigen sendes thette breff.

¹) Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hid.

Lagrettemændene *Helge* og *Michel Einarssønner* kundgjøre, at de have solgt til *Thorgrim Halvardssøn* en Søsterpart i *øvre Rolag* i *Mels Sogn* i *Tinsdal* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i *Deichmans Bibl.* i *Christiania*. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet. En ældre (latinsk?) Skrift sees at være bortskaffet.

680.

7 Oktbr. 1531. Nes (Grandshered).

Ollom mannom them som thetta breff sia ellor høra læsæ sender *Helge Eynarson* oc *Mickell Eynarson* sorne lagrettis mend q. g. oc sina kunnigt gørom vy met thetta vort opne breff at vy haffuom met vorom fry vylliom oc velberaadt hugh sold oc afhendet efræ oss oc vorom arffuionge oc till *Torgrym Halduordson* oc hans arffuionge en søsterdeell

som ær vores rette odall i øfstegaarden i Rolagh som er en marcke bool oc lops *lagh i Vestfiorden i Mels sokn paa Tyndsdal belegen. Thet bekende vy met thetta vort opne breff at forne Torgrym haffuer betalt oc fornøffuet oss første penningh oc sæneste som i kop vores kom epter vores vilie oc samptycke therfore affhende vy fraa oss oc vore arffuionge forne søsterdell i Rolag voth oc tyørt skog oc marck ager oc engh fiske oc fogle vedt oc vedestad inktet vntaget som till ligger eller ligget haffuer fraa forne oc nyæ oc till Torgrym Halduordson och hans arffuiongh till evordelige eyge oc egendom at saa er i sandheden lade vy henge vore indsegle nedenfor thetta vort opne breff som gyffuet oc giord er paa Ness i Grandessherridt loffuerdagen for Calixti pape anno dominj mdxxxj.¹

(¹) Synes rettet hertil fra mdlxxj og ikke omvendt.

Kong Frederik I underretter Hr *Mogens Gyldenstjerne*, Embedsmand paa Agershus, om at Kong *Christiern II.s* Folk ikke, som Hr. *Mogens* mener, udgjør 15 å 18000 Mand men kun 4 å 5000, samt at de 2 Oktbr. endnu ikke vare løbne ud fra Holland; da man ikke ved, hvor Anfaldet vil ske, kan Kongen ikke for Tiden sende Hr. *Mogens* nogen Hjælp, der imidlertid loves, hvis *Norge* angribes; Kongen ønsker Besked om de af Kong *Christierns* Udsending (*Gustav Trolle*) til *Norge* medbragte Breve og sender Hr. *Mogens* et Brev til Kong *Gustav* af *Sverige*, som han efter Omstændighederne kan afsende eller beholde.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (*Norge*, Afd. 1, fasc. 6, No. 39).
Brevform; udvendig forseglet.

681.

10 Oktbr. 1531.

Gottorp.

Frederich mett gudts naade Danmarcks
Wenndis och Gottis koningk etc.

Vor gunst tilfornn. Som tu schriffuer oss tiill ath ther er for tydingh ath koningh Chrestiernn skulde haffue xv eller xvj^m landsknegkte forsamlet tiill ath arge ind paa wore lande och riige mett etc. tha giffue wij teg tilkennde att wij vdi sandhedt forfarit haffue ath hand icke haffuer offuer iijj eller v^m och som i gaar wor otte dage, wor hand icke end aff lobben. Sameledis som tu och schriffuer oss tiill att wij schulde skicke nogle landsknegktte tydt vdj lanndit, att ligge ther thenne wynter offuer etc. thaa maa tu vide, att wij kunde icke well skille thennom att, effther thij wij wide icke om forne koning Chrestiern will gøre nogen annfald entigen paa Skaane Selannd, Ffiwnn, Jutlandt eller paa wore forstendomme och ther som wij fornemme, ath

hand will gøre nogen annfald ther paa wortt riige Nørge, tha wille wij komme teg och alle andree wore tro vndersatte ther i lanndit till hielp och vndtsetning mett all wor magt och alle wore wengers tilhengere och forwanthis tilhielpinge och affuerge huessz wold och annfald hand ther giørendis worde som oss wore børnn, teg och wort riige magt paa ligger. Tesligiste som tu och schriffuer oss tiill och befrygtter teg att thend enne mand skall wille bruge nogen forrederye ther i landit, thaa kandt tu well formercke ath wij kunde ingthetd giørre ther tiill paa thenne tiidt, effther som thend leilighet nu begiffuer seg medhen wij betthe teg att tu haffuer god agtinge och tilsiwnn paa all tingest och forware slottet, saa thet icke bliffuer teg aff sliget eller aff forraskett mett forrederye som tu wedst oss riiget och teg sielff magt paa ligger. Sameledis betthe wij teg att tu bruger all thyn flidt om tu kand offuer komme [nogle¹ aff the beskermelsze breffue som thend mand ther vdj boessmandts kleder i landit kommen er indførde, ath tu mett thet første teg stedis budh sender oss nogle aff samme breffue, Tesligiste at tu bruger all thyn flidt och spare ingen vmage om tu kand fornemme huessz samme mands annslagh were kand och hues hand met hans anghenger fornemme och forsettinge were kand och giffue oss thet met aller første tilkende. Som tu och schriffuer oss tiill om the Suennske ath the skulle wille gøre nogen annfald ther paa landit i wynther etc. thaa sende wij teg et wortt breff som wij haffue tillschreffuit stormegtuge herre her Gotstaff koning tiill Suerich om samme erinde och sende wij teg en copie aff samme breff² och sette thet vdi thyn gode raad och tække om teg tæckis got och raadeligt ath were att hand fanger samme wortt breff eller ey och ther som teg tæckis thet [icke³ raadeligt att were att tu tha skicker hannom samme breff, Ther som thet icke tæckis teg raadeligt ath were, tha beholdt samme breff hoss teg och bethe wij teg att tu wider och rammer wortt gaffn och beste vdi thessze erennde och all andre maade som wij teg fuldkommeligen tilltro och ingthet paa twiffle. Thet wille wij kerligen mett teg bekende. Beffallendis teg gud. Schreffuit paa wortt slott Gottorp tiisdagen nest effther sancti Dionisij dag aar etc. mdxxxj vnder wortt signnet.

Udskrift: Oss elskelige her Mogens Gyllenstiern ridder wor tro mand tiener och embitzmand paa wortt slott Aggershussz.

Bagpaa: at k. C. woricke afløben met tet falck, oc ieg skulle blyffe wntset om her noget pakom.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Se Dipl. Norv. V No. 1068. — (³) Igjen udsløttet.

(Erkebiskop *Gustav Trolle*) forklarer (Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem) de Vanskeligheder og Farer, han vilde være udsat for, hvis han skulde reise overland gennem Norge nu, da hans Nærværelse her er bekjendt; han beder derfor Erkebiskop *Olaf*, hvis han ikke vil beholde ham hos sig, at skaffe ham et rustet Skib, hvormed han kan opsøge Kong *Christiern II*, som han sikkert tror er kommen eller vil ankomme til Norge i de nærmeste Dage.

Efter Orig. eller Orig.-Udkast p. Papir (med Gustav Trolles Haand) i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 4002). Helark uden Forsegling; har ligget i Brev eller Convolut. (Trykt i Allens Breve og Aktskykker S. 612—15).

682. [Sept.—Okt. 1531.] [Throndhjem?]

Jtem ofuer landt træster jagk migk ingelunde, for den skyld, at ofuer alt landet ær rygkthe at jagk ær [thit¹ i landet, ther fore skal jagk holle til hadt at alle fogder ock læntzmæn hafue strengelegenn befalningk, att grandelegenn til sehe vtj alle hafuer ock læn, huadt folck jnd ock vtt farer, ock genom landen. ther [for¹ som jagk ofuer landt skulle drage, for sadane fare som foruit staër, tha moste jagk [til¹ holle migk til fields ock skoge, huilket nu [ecke¹ omb stunder ecke ske kan for sne, regn, slag, ock vueder som nu alle foruentendes ær. ær ock denne landt bruden landt, mett field, fiorder, ock sundt, skal man holle til hadt at the ære alle besethne for migk. Jagk hade i sommers stoër fare ock plats at komme ofuer fiorder ock sundt ther jnthet rygkthe var omb migk. Huadt nu skal vare, kan man vell betencke efther rygkthet ær ofuer ganske landet omb migk.

Jtem til Agdesyde hæden ofuer landt belræster jagk migk ecke, for thy at her Magns Gyllenn stierne kan vel gisse thet jagk vil ther sæge efther k. matts skyb ock folck, ther fore skal man holle til hadt at hans fogder ock læntzmæn, ther hardelege [ackth¹ ackt paø gefue, huadt folck vnder Agde syde vtj hafue, vp ock vtt, i landet vancke.

Jtemm ther jagk gafue migk ofuer [landt,² som jagk ecke belræster vtj noget mode, tha kan jagk ecke komme til skybs i nogenn hafn, for denne skyld, att læntzmæn ock fogder blifue vel tilsehendes huadt folck kæbmænts skyb jnd ock vtt fare i landet. Ock ther som ecke æn sadant vare tha thage ecke kæbmæntz skyb [ecke² gerne obekentt [folk¹ folck jnd, the fruckthe altit [at the¹ ther fore at kome af theres handell, thenom til stoër skade, serdeles cum tempore bellj omnia sint suspitionum plena. ther [fære² huar som jagk [huar¹ saø fore ock sægkthe saø kringom landen tha komme jagk vist omb, ock saø mange mett migk vare.

Jtemm kære herre broder ther som eder nade mener sigk ecke kan beholle migk hos sigk til k. matts vor kæreste naduge herres til-

kommelse (huilket migk jnthett påø tuifler at hans k. mat^{ts} folck en part på denne dagk hær vnder landet ære ock the andre *suartt efther komendes [vorder¹ ære) for thenn fruckt ock fare eder nade ock sine kan påø henge aff Danmarck doctore Vincentio, Niels Lycke, Eske Bylle, Gæstaf, etc., for min hær vphellelse skyld etc. såø kære herre broder gefner keyserlegk ock k. mat^{ts} eder nade thenn throë ock lofuenn att eder nade tilsteder theres senninge budt migk ock mine, ecke annedt att ske, æn thett som christelegedt ær, jure gentium legatj sunt sacro-sancti, hoc est, jnuiolabiles, thet samme finnes ock vtj gudts lagk thett nye ock gamble testament. Turcher, Sarazener, Tather, ock Rysser holledt ock såø. Tilstunder ock nu then tidt påø aõredt, at the Danske lede vel blifue eder nade then i ære. Doctor Vincentius, Niels Lycke, Eske Bylle, thenomm faër eder nade altidt gode raed til, Gostaf Erick-senn hafuer nogk hemme att gære fær sin egen dær, kan ock gudt gefue, att ther som han ville att sende hær jnd en forlarønn skalcka hoëp, att the blifue behindret. thet ær mygedt i at [seigie tenck¹ seigie att fälle såø jnd i fremmede landt. Han skal ock holle til hadt, at ther som hann ock hans anhengere finge hær ett [eder¹ nederlagk, att mange han nu ecke tiltroër ville tha vell læde gaø vedt sigk, huadt the mentte hanom. Landett vpreser han aldriigk sigk tilgode ock gangn.

Jtemm kære herre broder hafuer jagk ock [thenne¹ then throë ock lofuenn til eder nade, at ther som jagk komenn vare til eder vtj mitt egedt nafnn, som jagk nu ær mædt keyserlegk mat^{ts} radt vilie ock vidskab, vtseent af k. mat^{ts} vor kæreste naduge herre til eders nade, att eder nade for thenn verdugeste ordenn oss bade gudt hafuer til ropett, ecke antvorder migk vtj fiendernes hender, heller tilstedde vtj såø mode nogedt påø migk heller mine ske annet æn thet [so¹ christelegedt ær.

Jtemm ther som eder nade kan beholle migk hos sigk fram til vtj foraõredt til medtfaste, tha kan eder nade mett skyb forskycke migk igenn til k. mat^{ts} vor kæreste naduge herre, ther som eder nade tuifuel påø hade, att k. mat^{ts} ecke færre komme skole, Man migk tuifler jnthett påø att hans k. mat^{ts} jo ær hær nu påø denne dagk hær vnder landett, Da kan jagk færre æn eders nades fiender rede blifue, faë thenom annett att gære fær theres dær, såø at the skole glæmme eder nade. Hær for jnnenn, met gudts hielp, kunne the jnthett att [skycke¹ skicke heller skaffe. Ther som eder nade ecke betræster sigk såø lenge beholle migk hos sigk, tha ær min kerlegenn bæn at eder nade vil vtj tide, for thenn store throë k. mat^{ts} vor kæreste naduge herre, jagk, ock huar erlegk mand setther til eder nade, medt thet alle forste hielpo migk til siæs medt en af eder nades krafuele skyb, medt xxx karle, met

skytt [ock¹ krutt ock fetalie, at vpsæge k. matt² vor kæreste naduge herres skyb ock folck. for all thenn vade ock skade skybett kan pa hende vil jagk fore sta, på k. matt² vor kæreste naduge herres vegne. Thenn karll befalningk hafuer ofuer skybet ock folcket, eder nade ville ock hanom medt migk thet self befale, thet eder nade kan nu [pao¹ [vtj thette sinne³ astadt komme på sin domkerkes vegne, at lefre ock antvarde thet k. matt² vor kæreste naduge herre. Jagk skal gære eder nade ock eder nades domkerke, esther k. matt² vor kæreste naduge herres commissie ock articler, ock så på mine [vegne eg vegne¹ ock min kerkes ock stigtis vegne, all then foruarningk eder nade begerendes ær. Thet jagk nu så strax thette self, sa medt migk begerer, ær sagenn, att jagk vett at k. matt² vor kæreste naduge herre thet storlegenn behof hafuer, til sitt krigsfolck. Huar som så ecke ær, tha skal thenn karll, eder nade thet fornæ self så gott jgenn at fære. thette lofuer ock tilseger jagk eder nade på k. matt² vor kæreste naduge herres vegne.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. — (³) Fra [tilskrevet under Brevet med Henviøning hertil.

Kong Gustav I beder Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, Høvedsmand på Akershus, at søge at forhindre de Udsendinge, som fra Norge, og navnlig fra Bisperne, komme ind i Sverige, fra at medføre Oprørsbreve, hvilket strider mod Overenskomsterne mellem Rigerne, og begjærer derhos Underretning om Kong *Christiern II.s* Foretagender.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 50). Brevform; udvendig forseglet.

683.

23 Novbr. 1531.

Upsala.

Gestaff met gudz nåde Sue-
rigis och Gotis etc. konungh.

Wår synnerlig gunst tilforende etc. kære her Måns wij giffua eder tilkenna att oss skeer stort förtret aff somblige, besynnerlige aff bisperne ther j Norige huilke ther mong bud och breff skicka her jn j vårt rike Suerige, mett huilke the wilia göre oss olydduge vnder-sater j somblige landzender, lata wij oss tyckie att thet endels skeer emott thet forbund som tesze trij rike emellam giord är. Är ther före vår kerlig begeren till eder atj wele haffue ther eth vpseende vppå och huar j thet bekomma kunne belhaga them sådana theris scriffuelsze och atj wele giffue oss tilkenna huad tidende j fœrnimmandis worde aff konung Chrijsstiernn och hans partij, thet wij altid gerna met eder fœr-

skulla wele. Gud oder hermet befalendis. Aff wår stad Vpsala sanctj Clemetz dag anno etc. 1531 vnder wårt secreth.

Udskrift: Erlig wålbördig och strenge riddere her Måns

Gyllenestierne höffuidzman på Akerszhuss gunstelige.

Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, Hovedsmand paa Akershus, erkjender, at han med Kong *Christiern II* har afsluttet en *Stilstand*, der skal vare til Midfaste (7 Marts) 1532, i hvilken Tid Hr. Mogens intet skal foretage i Lenet eller Landet til Kong *Christierns* Skade eller befæste og forsyne Slottet uden dennes Samtykke; derimod maa han sende Kong *Frederik I* et Bud om Undsætning, og hvis denne ikke indtræffer inden den fastsatte Tid, skal han overgive Slottet til Kong *Christiern* eller dennes Fuldmægtig.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 51).
Med paatrykt Segl.

684.

23 Novbr. 1531.

Akershus.

Jeg Mogenss Giildenstern rither oc høftzmand paa Agershus aff befalinge hogborne første oc herre her Pfrederich mett gudts nåde Danmarcks Wendis oc Gottis konning, wduold konning till Norge hertug j Slesswiig oc Holsten etc. myn keriste nåde herre bekender mett thette mitt obne breff at ieg haffuer giortt mett hogborne første konning Crestiern Danmarcks Sueriigis Norgis konning etc. oc alle hans en frij feligh secker dagh till mitfaste nu først kommendis oc will wedh myn ære oc redelighet holde same dagh oc tiidt for [w]den ald bedragh oc argelith wed thesse efftherschreffne puncther fførst att ald thend skade oc farlighedt som nu aff begghe parttene skedt er wtj thenne kriigis handell aff begis wore folck, skall wære en afftalen sagh paa bodhe siider oc skulle nu paa bodhe siider holdhe forne frii feygliche dag till mitfaste først kommendis, Fframdelis att ieg eller nogen aff myne skulle ey nogett befalle segh mett Agersshws leenn, eller almwge och inthett helder handelle mett nogen aff Norgis indbyggere, geystligh eller werdtzligh som kand wære forne hogborne første konning Crestiern till hinder, och skall ieg inthett bygge: befeste eller bespiisze slottet her forindhen, end som thet nu er, ey heldher att bestercke mett folck, wdhen koningliige maiestads konning Crestierns wilige oc samtycke, att ieg inthet skall handelle eller handelle ladhe her i landett konninglige maiestat: konning Crestiern wtj modt biemmelig eller obenbare i nogre maade, men siddhe stille her wedh slottet, att ieg inthet heldher skall handelle eller handelle ladhe mett nogenne aff konninglige mts konning Crestierns thiener hans nåde emodt, jcke heldher aname nogen

aff thennom till meg thett wære seg hwo som helst, wdhen konninglige m^u konning Crestierns samtycke, thessligeste skall oc wære mett alle forschreffne artickelle, men ieg maa sendhe budh till hogborne første konninglige maies[ta]t konning Ffederich myn keriste nade herre, her for indhen om hielpp oc vndsetningh oc ieg ther paa fonger suar igen om hans nade meg vndsette will indhen forschreffne mitfaste, ther som saa skeer: att ieg icke fonger vndsetninge: indhen forne dagh skall ieg strax ther effther opgiuffue konninglige maiestatt konning Crestiern slottet: eller ehwo hand till skicker i hans fraawærelsse: for vdhen ald forhindber lenger opholdelsse eller argelish vdi noget maade som konninglige maiestat konning Crestierns gienbreff megh giuffuet oc nogsom forklarer. Till sandhedt træcker ieg mitt indszegell neden paa thette breff. Datum Agersshws xxij dag Nouembris anno etc. m^dxxxj:

Egenhændigt: Tette mit bref som tet screffuet er i alle arttyckel bekender ieg met myn egen handskrift Mogens Giildensterne ritter.

Bagpaa: tet breff som ieg k. C. gyffuet har — 2 —

Kong *Christiern II* gjør vitterligt, at han efter nogen Tids Beleiring af Akershus har sluttet en *Stilstand* med Høvedsmanden sammesteds, Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, paa den Betingelse, at hvis denne ikke inden Midfaste (7 Marts 1532) har faaet Undsætning af „Hertug“ *Frederik*, til hvem han har Ret at sende Bud desangaaende, skal Slottet overgives til Kong *Christiern*, og Hr. *Mogens* og hans Folk frit kunne reise, hvorhen de ville, med alt sit Gods; der træffes derhos nøiagtige Bestemmelser angaaende Hr. *Mogens Gyldenstjernes Restancer* i Lenet, hans private Eiendom i *Oslo*, Slottets *Inventarium*, privat Eiendom paa *Agershus*, Kong *Christierns Beleiringsredskaber* og Hr. *Mogens's* Ret til at bygge en *Jagt* i *Oslo* til Bortførelse af hans Gods.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 52. a.) Levning af det bagpaa trykte Segl. (Jfr. m. en samt. Afskrift ibid. No. 52. b, hvis uvæsentlige Afvigelser næsten udelukkende ere orthographiske).

685.

23 Novbr. 1531.

Oslo.

Wii *Christiern* met guds nade Danmarckis Suerigis Norgis Wendis och Gottis koningh, hertug wti Slesuigh i Holsten Stormarn och Dytmerschen greffue wti Oldenborg och Delmenhorst, gore alle wittherligt met thette wort opne breff, at effther thend bestalling som wii nu haffue giordt oc hafft for wortt och kronens slott *Aggersshws*, ther om haffue wii nu giordt met welbyrdug mandh, *Mogens Gyldenstjerne* ridder och høffuitzmand paa samme *Aggersshws* en contract och bestandt, wti en fry, secker, felig, dag, at skall stande, oss paa

bode syder einellom, som thette wort opne breff ther om yltthermeere jndeholder och forclarer, Først at thet paa begge sidher skall stande wti en frij, felig, secker dag, for oss och beggis wortt folck till mitfastenestkommendis, och all thend skade oc farligheidt, som paa begge parttene nu skeed er till thenne dag och nu wti thenne krigis handell, aff beggis wort folck, skall wære en frii afftalen sag, paa bode syder, och skulle paa bode syder holde en fry secker felig dag till midtfaste, Och ther som wor faderbroder hertug Frederick icke gør hannom vndsetting inden forne midtfaste, tha skal forne her Magens Gyldenstierne wære forplichtiget wed syn ære och rædeligheidt foruden all argt paa samme midtfaste nest kommendis oss samme Agghershws slott wij wore hender at leffuerere och offuerantworde skall met alld syn bygning som thet tha forefundet worder, och nar som at samme slott szo offuerantuordit och leffuereritt er wtj wore hender, tha skall forne her Magens met alle syne tiennere wære frii och felig, at reigse *at reygse her aff till land eller wand met alle theris haffue oc gods, wfforhindrede aff oss, och aff alle wore, som oss anrørendis ære, och skeer hannom noget ther offuer aff wore, wille wii szo lade thet straffe, at hand skall kende, at thet er icke skeedt met wor willig, och the bønder, som hand nu haffuer hafft indhe i bestollingen met segh, skulle och nu sammeledis haffue wor friid och feligheidt, wti thet at the her effiher blyffue oss hwld och troo, som tro wndersolte bør at giøre, och skulle the nydhe theris gorde och boæ som nu tilstæde er, Sammeledis haffue wii loffuit och tilsagt her Magens, at thend hans gield som wdhe stander wdty leenit och anderstede her i landit aff prester borger [oc¹ bønder, thend skall hand giffue wore fogheder och embitzsmend wtj schrift, at the skulle thend framdelis met thet alder første indhkreffue och hannom siden [ouer¹ antuorde skulle szodanne penninge wbehindrede, Wille wii och szo tilstæde at fogederne, som hannom tientt haffue, skulle gøre hannom redhe och regenskaff paa hues deell som the wd aff hannom, eller aff andre paa hans weigne opboritt och andenstedts wdtgiffuit haffue, eller hues deell som wij ther aff opboritt haffue, och hoes thette regenskaff, wille wii tilskicke en aff wore thiennere som samme regenskaff paa høre skall, Och nar som at forne her Magens haffuer opgiffuit och oss wtj hender haffuer antuordit forneffnde Agghershws slott eller huo wij tilskicke j wor frauerelsse, tha maa oc skall hand frii oc frelss wbehindritt aff føre aff slottit och wti syt behold, all thend deell som hand haffuer indførdt, hiid till slottet, och met alld anden deell som hans er, inlthit wndertagit, Sammeledis skall hand och tha nydhe och brughe syn gordt och grundt som hand

sielffuer haffuer ladt opbygd her wtj Obslœ, och hans søeboedt met andre gorde och jorde, som hand wtj Obslœ køpt haffuer, som skulle være tha frij och wbehindrede aff oss och alle wore, Sammeledis maa hand och thaa lade opbygge seg en jacht om ky(n)delmesse nest kommende met all synt redtskaff at føre sytt godzs met till Danmarck, Jem skall hand och tha were frii for oss oc alle wore foruden noget ytthermere regenskaff at gøre oss wnderlagit thend deell som hand oss skyldug er wdt aff jnuentario at leffuerere paa slottit, huilket wij dog effther tiidens leyligheidt icke wille begere till hans forstore besworingh, Tesligeste skall hand och tha jngen tilltall eller forhindringe haffue wdaff noget, ehuadt som helst staat the ere wtj som hannom tha wti noget honde maade, wilde tha forhindre met tilltall och rettgangh, men skall være frij oc wbehindritt, i samme hans reigsze till Danmarck, Sammeledis maa hand oc sende syt budh till wor frende hertog Frederick, och thet samme budh skall haffue wor fry felice secker leygde at reigse wdh och ind, Sammeledis er thet oss ømellom besluttet och samtøcht paa bode sider, at wore skantzser och skerm for slottit met allt andet aff skerm som oss tilhør, skall blyffue ther sammesteds staendis wtj friid wbehindritt och vforrucht, aff forneffnde her Magens eller hans, till thend forberammede dag midtfaste, och thersom nu noget aff wore wndersotte, aandelige eller werdzslige, haffue nogitt indsætt paa Agersshws, till truerhande forworinge, eller oc fangit her Magens til forworinge, skall thennom strax offuerantuordis och leffuereris igen, wden nogen besuoringe at gøre ther paa. Alld thenne forne friid fryheidt, och feligheidt loffue wij och tilsige forne her Magens Gyldenstjerne oc alle hans fuld och fast wbrødelight at wille holde hannom, foruden allt argt eller argelist *weid wor kongelige ordh, och christelige troo, och loffue, Giffuit wti wor stadt Obslœ thend xxij dag wtj Nouember monith. aar etc. mdxxxj wnder wort signet och eghet handteghen.

Egenhændigt: Christiern.

Bagpaa med Mogens Gyldenstjernes Haand: Tet breff k. Crystiern meg gyffuet har. 1.

Bagpaa Afskriften med samme Haand: Kopye af tet breff k. C. meg gyffuet har i Oslo i Norrige. 2.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Asger Thollefssøn gjør vitterligt, at hans Hustru *Kristine Simonsdatter* har erkjendt at have oppebaaret af *Thord Thollefssøn*, hvad han var tildømt at betale som nærværende ved hendes Broders, *Jon Simonssøns*, Drab.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. IV No. 1051).

686. Uden Dag 1531. [Thelemarken.]

Jtem thette kennis iegh Assgeer Tollefsin fuller fforsworsszman for Kristinæ ekte quinnæ mynæ gør iek vitterlicth meth thette mytth offnæ breff alth Kristinæ Symonsszdotther myn ektequinnæ haffwer gyuitth Tordh Tollefsin quitthen frien och akærelesszen for segh och sinæ aruingh føddher och wføddher for then sagh som hanom wor tillacth atth han skullæ neruerindis (werit) ther lon Symonsszin brodher hennis slagin vor gud hans syell nadhæ och haffuer han betallitth minsthe penning och mesthe som hanom vor tildømt. atth saa y sannighen er tha betther (iegh) gode men *enseglæ for saimnæ breff Oloff Thystellssin Tollff Byensin Ansteen Olafsin etc. Datum anno salutis m d xxxi^o.

Vøbneren *Thord Rød* og tre andre Mænd gjøre vitterligt, at de af *Esge Bilde* bleve udsendte til Biskop *Olaf* af Bergen for at tilkjendegive ham, hvad *Esge* havde erfaret om Kong *Christiern II.*s Planer med Hensyn til *Bergen* naar Vandet blev aabent, hvorfor han raadede ham til at befæste og forsyne *Munkeliv* bedre, end nu var Tilfældet, for at ikke Kong *Christierns* Folk derfra skulle kunne skade *Bergenhus*; Biskoppen lovede ogsaa at gjøre det forlangte og blive Kong *Frederik* tro, hvorpaa *Esges* Udsendinge talte med tre Kanniker om samme Gjenstand.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 53.)
Med 4 paatrykte Segl.

687. 10 Januar 1532. Bergenhus.

Wii efterne Thordt Roedt aff wapenn: Michell van Brunsberg: Albrett v: Gieskier: oc Anders Pederssen schriffuer, bekiendis oc gjøre wittherligt fore alle mett thette wortt obne breff att aar etc. indxxxij odensdagenn post epiphanie dominj wdsende oss erlig oc welburdig mandt Eske Bille høffuitzmandt paa Bergenhus paa høigborne førstis konning Freidriichs wor kieriste nadige herris oc riigens wegne om thesse efterne forhandlinge oc ærinde att foreholde oc tilkiende [giiffue¹ verdige fader biscop Oluff wdj Bergenn etc. Først gaff wij hanum fore efter fornæ Eske Billis beffaling, huorledis han haffuer forstoith wdj nogenn scriffuelsze som hanum er tilhande kommen att koning Chri-

stiernn acther wisseligenn wdj foraariith nar watnith obnis att forskicke hiidt ith tall folch mett Jergenn schriffuer oc andre hœffuitzmendt her att wille schaffe theris wilge oc wdenn aldt tuiffuell att thett well først gielde forn^e biscop Oluff oc Eske Bille tiill etc. Sammeledis eblanth ald andenn thale gaffue wij hanum oc tiilkiende, att Eske oc haffuer forstoith wdj samme schriffuelsze, att the wdj Oslo k: C: folch wiide io saa well hues skiøtt krudt folch bygning oc aldt andenn beleiglig-hett wdj Mwnckeliiff werindis som wij thett wiide, Ther fore raadindis oc bedindis huns nade wilde tiiltlencke andersledis att lade befestefor-bygge oc bemande forn^e Mwnckeliiff om han thett holde well, haffde wij framdelis och i beffaling oc gaffue hans nade tiilkiende, Ther som wor kieriste nadige herris oc riigens fiende forn^e k: C: folch. forn^e Mwnckeliiff mett thetz skiøtt oc krudt indfangindis worde thett gudt forbiude och k: mats: oc Norgis kronens slott Bergenhus och riigith formedelss samme stedt Mwnckeliiff nogith kandt komme tiill forhindring eller scade, well Eske Bille (effter slig atworszell som handt forn^e biscop Oluff mett oss forn^e nu giortt haffuer) ther fore wskyllag oc wdenn tiiltall were ther fore i alle mode, och bade wij hanum legge thesse forn^e ordt paa synde oc tage thenum i sligenn goedt acth oc mening som han hans nade thenum tiilbudith haffue. Ther paa gaff han oss saa for swar att hand well giere thett beste hanum mweligter oc holde thett konge mat. konning Freidriich wor kieriste nadige herre oc riigit tiill beste settendis ther hoess liiff godts oc ald hans welfart. Siidenn ginge wij alle samdretteligen tiill tree aff capitell som war mester Gieble erchedegnn: mester Peder: och her Mons cannicker giiffuendis thenum och sammeledis alle forn^e forme oc meninger tiilkiende, bedindis thenum att the wilde raade forn^e biscop Oluff ther wdindenn hues k: m: riigith oc oss alle kandt komme tiill nytte oc bestandt i alle maade. Att saa i sadingenn er som foreschreffuitt stoer thett witne wij forn^e mett wore signetther tryckendis her nedenn fore thette wortt obne breeff som er giiffuitt oc schreffuit paa Bergenhus dag oc aar som fore siiger etc.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Biskop *Hans Reff* af Oslo beretter Kong *Christiern II*, at 42 Knegte fra Danmark Nat til 21 Januar ere komne til *Akershus*, hvorfor Hr. *Mogens Gyldenstjerne* anser sig undsat og løst fra den indgangne Overenskomst; han har derfor fanget Abbeden i *Hovedøens Kloster*, plyndret dets Kirke og *Akers Kirke* samt pålagt *Oslo* Borgere at betale en Brandekat paa 1000 Mark for at være frie for Anfald til Midfaste, hvilken Frihed dog ei skal gjælde Kirker, Klostre og Geistlighed; da han imidlertid sender sine Folk ud paa alle Kanter, saalænge Isen ligger, har man formaaet Kongens Kapitain *Meynert van Ham* med en Del Knegte, som han ellers skulde have ført til Viken til Kongen, at forblive i Oslo, og der anholdes nu om, at Kongen snarest muligt vil sende 200 Knegte derhen, eller, efter at have indtaget *Baahus*, selv komme med Folk til *Akershus* og sende en anden Del til *Bergen*, da disse Slotte ellers kunde blive undsatte og Udsigterne for Kongen blive mislige.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 54).
Brevform; udvendig forseglet.

688.

24 Januar 1532.

Oslo.

Jesus.

Hogborne hogmegtigste furste kereste nodigste herre efter myn ødmyge vnderdanlig oc veluillig tro tjeneste verdes eders nodes konge mait. widhe att nu ieg var vdhe i landhet att tinghe mett almuen oc fick gode swar saa wiidt som ieg tingede, fick ieg bud oc breff aff Hans Mickelssen oc burgemester her i Oslo nw i søndags att aften att ieg skulle strax fare hiid hiem som ieg oc gjorde, for then skyll att natthen till samme søndag kom hiid till slotted aff Danmarck xlij knecte som røchtet gaar som Salamand thenne breffuisere weed klarligen att fortællie ederss nodhe oc ther [fore¹ [mett² sigher her Mogens seg att være vndsætt oc will mett inghe modhe lenger holle then con(t)ract i nogre sine puncter som ederss konge mait. oc hannwm er emellom giortt. Doch haffuer Hans Mickelssen oc ieg tesligest prouesthen burgmestere oc raad oc nu j dag ther vdoffuer ederss nodes capitein Meynert van Ham Peither van Alckmar mett nogre flere giortt all wor flitt om att samme con(t)ract oc dag skulle holles rædeligen oc skelligen oc her Mogens will seg ther vdj [enthen¹ [ingeledes² vnderwise sighe eller till fredz stille ladhe oc att hannwm nøges well mett thenne vndsetning saa lenge hand faar større hielp oc sigher hand seg att ville woghe for hogborne furste hertug Frederich etc. liiff godz løst oc fasth oc all hans velfærdt emod eders nodhe oc alle ederss nodes anhengere. Om her Mogens vill sighe att wii po wor sidhe haffue først forbrudt emod hannwm forne con(t)ract tha skall thett icke saa i sandhedt befindes. Hand lod strax søndags att [morgen¹ [natthen²

vden forwaring gribe abbeden aff Hoffuideen oc haffuer hannwm po slotted fanghen, reffue clostere oc kircken alt thett ther i war saa wparligen att thett er icke well christeligt oc tesligest haffuer hand ladett giortt mett Agherskircke, var hand begerendes eth tusendhe marck her aff byend i brandskatt for feylighed indtill medfasthe oc icke lenger oc then dag oc tiid skulle kircker oc closter oc all geystlighed være forwdhen och burgerne skulle siddhe stille oc nar medfasthe komme skulle burgerne gaa hannwm till hande eller thett were tha strax vden feylig dag som tilforn, ville hand haffue holled con(t)racten tha haffde wii end alle gerne samptycht hannwm the tusende marck. Nu isend ligger bruger hand sith folck trindt om kring vdi stoer skade oc forderff oc trwffuer mett rooff brand oc mord icke att spare vng eller gammell saa att burgerne oc bønderne her nest om kring ere gantzke mistrøstige fore theris skiiff søeboder by oc gaardhe huilcked the icke affwerge kwnne vden stor macht och swar wecht oc theris nærings oc biærings forsømmelse oc er ther fore well befrectendes att the icke lange kwnne eller vilge hærde thett wd ey heller er her macht ther mand kand lidhe po att bestolle hannwm saa thett er voractigt forthij saa att bønderne ere inthet att lidhe po i saadan handling offuer en dag eller fire. Ther fore kereste nodigste herre haffue wii i thenne vor største nød oc trang oc ederss nodhe self till trøst oc bestand i thenne handling bedhelt oc begæred for^{ne} Meynert van Ham att ville bliffue her hoss oss mett Peither van Alckmar oc saa mange som vare po jacten hiid op mett them till att være en capiteine oc hœuidzman fore knecthenne almwen oc oss alle om att affværie ederss nodes righens oc alles vorss skade oc forderff oc skulle wii end tha icke være vden grwmmeligh fare, vnderdanlig forhobendes oc ødmygeligen bedendes att ederss kong^e mait. vill verdes thett nodeligen lidhe oc tilstæde, for^{ne} Meynert giorde stor vndskylning att icke kwnne bliffue her for then beffalning ederss nodhe haffuer giffued hannwm po Karlsburg doch loed hand seg sighe po. ederss nodes trøst att ville bliffue her om thett er ederss nodes vilge forthij oss alle oc hannwm mett synes at her ligger mere macht oppo po thenne tiid. Er hand begerendes oc wii alle sammen vnderdanligen bede att ederss nodhe vill for alle thesse for^{ne} orsager skyll oc for huess trøst oc hielp her Mogens ydermere aff Danmarck daglige forwenther seg att wførtøffred hiid op skicke till aller mindsthe twhundrede dwelige knecte tha trøster hand seg mett theres oc wor hielp att bestolle slotted oc sandeligen giøres behoff att the hasteligen fremkomme. Kereste nodigste herre raadher ieg ødmygeligen att ederss nodhe bewarer seg vell om saadan

handell andhenstedz, setther ieg vdi ederss nodes beraad om ederss konge mait. teckes att ville ladhe gøre till endhe mett Bahus oc icke spare ther po huad knecthenne kwnne wordhe villige vdaff sidhen vell bemandhe thett ladendes oc noged folck i Wighen oc selff personlig komme hiid ighen mett folcked oc skibene lade løbe hiid tiill thesse skiib, en part aff folcked att bliffue her hoss ederss nodhe att beskaffe mett Agershus strax oc en part tiill Bergen tiill søes saa langt som vindhen vill hielpe them oc sidhen tiill landz, saa vare ederss nodhe viissz oppo thette righe oc ellers neppelige fortij thett lidher fast att tidhen som baade Aghershus oc Bergen kwnne faa vndsetning tiill søes aff Danmarck oc Tyskland, oc er sidhen fiærmere end nw kand være, Eller oc om ederss nodhe trøsther selff att beware seg po [Aghershus¹ Bahus oc sende saa meged folck hiid op som kwnne bestorme Aghershus, oc ederss nodhe ther emellom forscriffuer en fire eller fæm twsende folck eller saa megthed ederss nodhe selff trøsther att behoff gieres, saa mett them alle tiill haabe bestaar ederss nodhe vell mett gudz hielp alle sine fiender tiill landz eller wand oc ther mett haste-ligen forøffrer sine land oc righe igen. Kereste nodigste herre ieg beder ødmygeligen att ederss nodhe icke will taghe meg tiill vgunst eller mistancke thenne myn scriffuelse oc gode mening forthij mand saa sigher att thett er bødre att være i visszen end venthen oc haffuer ieg læst att thett er ære att vindhe oc icke stor mindre ære vell att beware som vel wvndhett er. Jeg vill veluilligen tilladhe all then deel som baade iegh oc kirckerne formaaer forhaabendes att andhre oc szaa gerendes vordhe. Hermett beffaler ieg ederss nodes konge mait. mett liiff siell oc løcksalig fremgang hellige treffoldighed ewindeligh. Screffued i Oslo profesto conuersionis beatj Paulj apostolj anno etc. mdxxxij^o. meo sub signeto.

Eders nodes k: m^{tie}

ydmyge capellan oc tro tiener

Hans Reff biscop i Oslo.

Paa en indlagt Seddel: Kereste nodigste herre nar Agershus er wvndhett oc well bewared tha fører mangan mand meged gaatt hiid tiill byend som ingeledes ellers gøre oc tha er modhett oc trøsthen hiid ind po riged bodhe efræ the Danske oc Suenske.

Udkrift: Hogborne hogmectuge furste oc herre her Christiern mett gudz nodhe Norges Danmarckes Sueriges Vendes oc Gotes konning hertug vdi Sleszuich Holsten Stormarn oc Ditmersken greffue i Oldenborg oc Delinenborst sind kereste nodigste herre.

(¹) Igjen udslettet. — (²) Tilskrevet over Linien.

Biskop *Hans Reff* af Oslo raader Kong *Christiern II* til ei at forsøge sig videre, før han har indtaget *Slottene* i Norge, hvilket man ska, før Undsætning kommer fra Danmark og Tydskland, da ellers Norge igjen vil gaa tabt for ham, medens han under den første Forudsætning vil kunne holde sig der, indtil han kan faa yderligere Hjælp; Borgerne og Almoen ville ogsaa ellers tabe Modet, og *Danmark* kan kun vindes med en stor Magt.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 55).
Brevform; Spor af uadvendig Forsegling. (Jfr. G. L. Baden, Danm. Riges
Hist. III S. 64 og Dipl. Norv. VIII No. 675).

689.

1 Februar 1532.

Oslo.

Myn edmyge vnderdanlige oc tro plichtwge tjeneste ederss nodes konge mail. altiid redeboden. Hogborne furste stormectigste konning kereste nodigste herre eders node vill verdes vidhe at ieg haffuer screffued ederss node till mett Salomon oc end sidhen eth breff mett visse bønder aff Vighen som høuitzman po Karlsburgen skulle fremdeles forskicke till ederss node troendes visselig att the ere ederss node vell till hende komne, kand thenne breffuisere Niels ydermere vnderwise ederss node huorledes alting her fat er. Jeg wed icke bædre raad end som ieg tilforn screffuod haffuer till ederss node att icke taghe widhere wd før end thesse slott her i riged ere wwndne oc vell bewarede oc thett maa vere i thett snareste før end ydermere vndsetning kommer aff Danmarck oc Tyskland hiid till Agerhus oc Bergen alting rett beskicked oc ederss node haffuer slottene oc landhett jndhe saa fødher Norge ederss node vell saa lenge ederss node faaer ydermere hielp att drage till landz eller søes som ederss node teckes, en god forstandig høuitzman till Meynert her er som vill vere tro oc flitige mett saa meghed folck som kwanne bestorme Agershus kwnne snart skillie thenne tretthe att, end doch att thett er edher node skadeligt oc mistroesteligt att drage hiid selff till bage ighen eller oc att sende szo meged folck efra seg tha teckes meg att thett wordher ligewel att vere, kommer hiid ydermere hielp till landhett eller stotthenne aff Danmarck tha er ederss node visselig skild ved Norghe ighen oc rædhes meg att icke stort kand windhes i Danmarck vden stor macht, burgerne her i byend oc almwen her om kring bliffue fast mistroetige oc wuillige oc mesthe parthen flyer aff byend fore alle bonde bræck skyll almwen er icke heller villig att føre hiid till byen før end thett kommer till endhe mett Agershus. Kereste nodigste herre all then deel vdi min macht oc forstand er skall wære veluillig redebon oc wspartt, oc befaller ieg her mett ederss nodes konge mail. mett liiff siell oc

lycksalig fremgang gud almechtigste. Screffued i Oslo wor ffrwes afften purificacionis aar etc. mdxxxij.^o vnder mitt jndszegele.

E. N. Konge m^{tie}

ydmige capellan oc tro tienere

Hans Reff biscof i Oslo.

Udskrift: Hogborne hogmecte furste oc herre her Christiern mett gudz node Danmarckes Norges Sueriges Vendes oc Gotes konning hertwg i Sleszuich Holsten Stormarn oc Diltmersken greffue i Oldenborg och Delmenhorst sind kereste nodigste herre.

Erkebiskop Olaf af Throndhjem tilskriver efter Kong Christiern II.s Befaling Indbyggerne i *Helsingeland, Kopperbergslagen og Dalerne* og beder dem som gode Grander ei at være Kongen imod, selv om det begjæres af dem, da de fleste af Norges Rigsaad og Almue igjen ere gangne ham tilhaande, og han har lovet at holde dem ved de gamle Love og Sædvaner og ikke at tilstede *Luther* eller hans Disciple at besvige dem med falsk og forgiftig Lærdom men endog at lade dem straffe paa Liv og Gods.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 56).
Med bagpaa trykt Segl.

690.

10 Februar 1532.

Stenviksholm.

Wii Oloff medt gwdz naade erchebiisp i Trondem och passueligh sædis legatt helsze ether alle er[ligø och for]numstige mend som bygge oc boo j Helszyngland, Kopperbergzlagħ o[ch Dalerne e]winnelige medt gud och herre sanct Oloff konnwng. Kiere venn[er wii giffue et]her kierligenn tiilkenne att naagen tiidh effther sancte Morthens dagħ nw nest forleddenn, sūngæ wii høgbaarne fiirstis och mechtuiste herris her Cristiernns medt gudz naade Norgis Danmarckis Swergis konnwng etc. waar kieriste naadugiste herris breff liidendis att hans kwngelige matt war kommen hiidt tiil sziitt riigæ i Osloø medt eytt stoortt tall kriegsfolk och fleire wore dageligenn venthendis effther och att alt Norgis riigis raadh syndenfielz medt meynigæ almwg war hans naade ganske welwilleligenn tiilhannde gonghenn ther sammestedz och therffore begæredt hans kwngelige matt. att wii vilde vffortøffwidt giffwæ oss personneligen medt fleyre andre ypperste riigens indbiggere nordhenfielz szødher tiill hans naade tiil forne Osloø hulkidt wij och saa giorde, efftherthii att hans naade war kommen vtj riigitt och haffwer hans naade i the hillegæ treffoldwgheydz naffn tiilsacht och loffwidh oss alle, att hans kwngæ matt. wiill holde oss viidh gudz lagħ och then helligæ kirkis och ey tiilstedhe att Lwtther eller hans discipell skulle

her effther beswyke hans naadis vndersaathe mett theris falske och forgiiftigæ leerdome, vthen hans naade wiill lathe them straffe wiidh lyff och godz och tesligiste att hans naade wiill regere och styre szynn land oc riige effther hwor riigis lagh och gamble gode sydwanner, raamendis allis och hwer szerdelis gangn beste och langsameligæ bystand som oss ynthet vppaa twiifler thii hans naade haffwer nw vell forsecht be-szyntt och forffaredtt huadh eyn herre och eyn kwæge thet kand ware tiill trest att hans troo vndersaathe ære wiidh macht oc dageligæ neryng. Och haffwer hans naade beffallett oss att scriffwe ether tiill atj ycke wille fælle hans naade ymott i noget hande maathe om i bliffwe thertiilkræffde. Thet wiill hans naade kierligenn mett ether forskyldæ och wii mett andre Norgis indbyggere szammeleydis skiffthendis wilye oc wenscaff som gode granner bør mett hwor annen att gære och waare kiere framffarne forældre hwes siell gud glediæ fæ oss giort haffwe beffallendis ether alle oc hwer szerdelis hermedt then alsom-megtigste gud oc herre sancte Oluff konnwng tiill ewige tiidh. Giffwidh vppaa wort slott Steinuicholm ipso die sancte Scolastice virginis anno etc. mdxxxij vnder waartt signet.

Hr. Vincents Lunge meddeler *Eske Bilde*, at han ved Is er hindret fra at naa sit Bestemmelsessted og derfor har leiret og befæstet sig inde i Hardangerfjorden paa et Sted, som *Nils Jyde* kjender, medens hans Folk paa Grund af Uveir ikke have kunnet komme forbi *Stadt*; Erkebispem, der i Slutningen af Januar kom tilbage (fra Oslo) og ved Midfaste siges at skulle møde *Jørgen Hanssøn* ved Bergen, har 60 Karle liggende paa *Giske* for at fange Hr. Vincents, om han efter Rygtet vilde have draget til *Vardøhus*, og mod disse Karle vil han nu sende sine Folk, hvad Udfaldet end maatte blive; om *Olaf Alfssøn* haves ingen Beaked, og Hr. Vincents agter nu at sende en Jagt ind i *Sogn*.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 57).
Helark; udvendig forsegllet med Vaabensegl. Egenhændigt.

691.

21 Febr. 1532. Österpollen (Ænes).

Venlig kerlig hilssen met hues ieg gott formoer altit tilfforn sendt met vor herre. Kere her *Eske* frende och besunderlige gode vend ethers lycche sundhet och velfart vnde meg gwd altit effter ethers eighen ynske och begere atfforfare. So moe i viide ath ieg for yss skyld icke kand komme ther hend som ieg haffde æthet meg thii haffwer ieg leyred meg her inde vdi fiordene po mind fordeel inden for en stride strøm eth glawend langt breed, vdi ghennem hwilchen

ström po thet neste alles therres vey faller som met meg noget forhandle ville, twert offwer strømmen haffwer ieg slaget en stor bom befestet vdi bode land och ther for inden haffwer ieg en iacthe met hoffmend och vergeiggendes. Kand ieg see po en halff vgesies formidelist vacthen alt hwad meg skade kand. Her vil ieg en tid lang forbye so lenge ieg allehonde beleiligheder bode sunden och norden aff forfare kand, platzen och steden er mind thienere Nils Iwde vitttherlig etc. Kere frende vdi efftermiddag sich ieg bwd och skriffwelse aff mith folch norden aff, Haffwer veyret forhollet thennw m soo iche kwnne omkring Staad komme thet twenne eller trenne gange forsøgendes. Therres speyere haffue the vde hafft po ij vgesies neer Giske forfarendes ligge skulle lx karle aff erchebispens po Gyske serwachendes mind tilkwmt effther som noget Nordfarere thennw vnderwist haffde atb ieg personligen til Vordehws vilde, Erchebispen skriffwe the hiem kommen vere noget foo dage for kyndermesse met iijc lantzknecthe hwilchet offwenbare lœyn er formidelist then orsage i selfwer offte haffwe om lantzknecthes deling tilkende giffwit. Thii haffwe the giffwit seg po vegen tilbage ighen mystrestendes seg imod slig mach noget at beskaffwe kwnne etc. hwilchet meg als inthet befallø kand, andseendes skyndet end nw po thennw alle hielt er. Ther fore afferdiger ieg nw strax wdi morgen end en iacthe met xvj karle thennw til fortrestning och besterchelse met alwerligen strach befaling aldrig atkomme for myne øgen met myndre the haffwe slages met thennw etc. Tilhobe skald ieg haffwe thennw i hwad thet koster hurlødes the skulle skylles at ther lerer seg vel selfwer, Rychet gych soo norder at erchebispen met syne twenne kraweler och then stanchreer hand fran mind broder her Niels tage lod vil møde Iørgen skriffwere for Bergen om midffaste tid. Om Oluff Alssen haffwer ieg aldeles inghen tyender, Jeg sender och en liiden iacthe ad Sogn. Nar gwd vil ieg ydermere tyender forfare kand vil ieg ether thennw vfforsømmeligen forsto lade kerligen begørendes i meg skriffiligen meddele ville hues tyender i syndes aff haffwe. Kere frende vdi hwadsomhelst mode ieg kand vere ether til vilge bestand och velgfald skulle i meg altit velwillig til befynde. lader mind høstrwff met sampt hyndes suster [och ieg¹ begrosse ether och ethers kere høstrwff met mange twsind gode netther gørendes altit kerligen gerne hues ether samptligen lefft er och gud befalendes ewindeligh. Datum vdi Osteer polle sancte Peders affthen² anno domini mdxxxij.

Vincenssz ridder.
Lunge

Udskrift: Erlig velbyrdig mand och strenge riddere her Eske Bylle høffwismand po Bergenhws sind kere frende kerligen tilkommendes.

(¹) Fra [tilskrevet i Margenen med Henviisning hertil. — (²) Af Sammenhængen fremgaar, at her maa menes Cathedra Petri.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem beretter Biskop *Mogens* af Hammer om de *Fanger*, hans Folk have taget fra *Fru Ingerd Ottesdatter* og hendes Svigersønner samt fra *Esge Bilde*, meddeeler, hvad hans Speidero paa *Stadtsæidet* have hørt om de af *Hr. Vincents Lunge* udsendte 40 Karle, mod hvem han vil udskikke 100 Hofmænd, og lover snarest muligt at sende ham den af Kong *Christiern II* paabudne *Landshjælp*.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 58).
Helark med Spor af udvendig Forsegling.

692.

25 Februar 1532.

Stenviksholm.

Olauus dei gracia archiepiscopus Nidrosiensis
et apostolice sædis legatus.

Premissa fraterna et amicabile salutatione cum promptissimo gratificandj affectu, Kiere her broder och besynderlige gode wenn maa i wille atth naager dage effther thet att wij wore heymkomne tiill Trondem ygenn, heymkomme waare tyænere aff Syndmør och hadhe tyngidt waar kieriste naadugiste herre tiilhande, all almwgenn yntiill Stadh och hadhe fongett fraa fru Ingerd her Vinc. och her Niels Liicke .lxj. karle och haffue wij ffaatt tyend aff Norlanden att waare tyænere som norder fore haffue fongidt fraa Eske Biilde en xxvj karle, for vthenn her Vinc. folck som æro paa Wordehus oc i Findmarckenn, Naagre aff them som ynthet haffue vpburidt aff her Niels [haffue¹ [loge² wij [thagidt¹ y tyænest och the andre manedt wij ynd intiil waare prester och andre gode mend, Nu i maanedagz komme heym v waare tyænere som wij hade liiggendis søder paa Stadzeydett for speyre och hadhe for wissze tyend att her Vinc. hadhe vttgiort xl karle mett skiitt och vergie oc hadhe giffuidh them i beffallingh att the skulde røffwe och skeenne alle the som the kwnne offwerkomme i vortt sticht och besynderlige vthen all naade maall waare prester och kirker och wore samme karle komne tiill Vluog før en vaare tyænere fore thedhenn. Thij haffue vij nu vdtzent hundrede hoffmend mett baade vore espingen mott them, och skulle the ycke offwergiffue før en the komme effther them om the skulde en vmake segh [effther them¹ yntiill Liitle Bergenn, Nu efftherthij kiere her brodher att saadann handling ær her paa fardwm træste wij ycke sekerlyge holde saa monge fongher lengher her hoss oss vthenn wij

haffur giffuid waar gordzfougidt beffalling att hand skal skicke iij oc iij aff byn [ind til xx^a sædher tiill Hans Michilsonn paa vor kieriste naadugiste herris vegne. Thij bede wij ether kierligenn, atj ville vel gøre om naager aff them komme tiill ether och lathe rettleydhe them saa att the ycke forsee segh paa naagenn annen weygh, mett thet fiirste att wii faa tiilhope her i Trondelagenn then landzhielp som wor kieriste naadugiste herre haffwer beffallett oss vtt att kreffwe tha ville vij sende henne tiill ether oc scriffue edher tiill om all tynde som segh her for yndnenn kan begiffue baade aff Swergie Nordlandenn oc Bergenn, och bede wij ether kierligenn atj wille gøre oss thet samma mett thet fiirste atj faa naagenn tyend ifraa waar kieriste naadugiste herre. Cum hiis recommendamus fraternitatem vestram omnipotentj deo et sancto Olauo regj recommendatam. Ex castro nostro Steinuicholm ipso die Matthie apostolj anno mdxxxij nostro sub signeto.

Udskrift: Reuerendo jn Christo patrj et domino domino Magno dei gracia episcopo Hammarensi fratri nostro charissimo.

(*) Fra [igjen udslettet. — (*) Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. Vincents Lunge meddeler *Esge Bilde* de Tidender, han har hørt fra Oslo, om Kong *Christierns* og Erkebiskop *Olafs* Afreise derfra fjerde Juledag, efter at denne havde underrettet Kongen om alle tidligere mod ham rettede Forhandlinger, om Afsendelsen af 4500 Landeknegte til *Viken* og *Elfsborgs* Indtagelse, hvor Væbneren *Kel Thordsson* af Hedemarken faldt, om Hr. *Mogens Gyldenstjernes* Undsætning fra Danmark og Lenenes Overdragelse til Erkebispem, Biskop *Mogens* af Hammer og *Nils Erlandsson*, om Befalingen til at lade Hr. *Nils Lykke* gribe, om *Olaf Alfsson* og Kong *Christierns* Vrede mod Hr. Vincents selv m. fl.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 59). Helark; udvendig forsejlet med Vaabensegl. Egenhændigt. (Jfr. A. Heyse, *Kristiern II* i Norge S. 31).

693.

1 Marts 1532. Helle (Kvindhrd.?)

Venlig och kerlig hilssen altit tilffornn sendt met vor herre. Kere frende och besunderlige gode vennd moe i viide ath ieg i dag sich thesse tyender synden aff hwilchett Iohann Kruchos karld po hiemreisen aff Opslo i Valders en mind vend forstoo lood, Jtem kong Kristiern drog aff Opslo fierde dag iwle och til skybene, andhen dag iwle vare the sørlendske herrer met samt erchebispen alle forsamlede, halffemte twsind lantz knecthe sende hand hend at tage Viigenn ind. Ffore *Ælssborge* bleff Keell Tordsson en knabe aff Heidmarchen skwth och *Ælssbwrg*e vwnnid, och wilde forne lantzknecte iche aff Opsloo før

end kong Kristiern motthe giifwe thennwm friith bytthe, siiden hadde hwerchen gystelige eller vertzlige friid, Her Monss Gyllenstierne sich vndsetning aff vor nadigste herre kong Frederich och begeride strax brandtskatt aff byen, ffich for scwar the vilde leffwe och doe met kong Kristiern thii sloog her Monss til byen oc syngte the skade po bode siider, och hadde her Monss dag til mydfaste och forløff at skriffue om vndsetning. Erchebisen drog aff Opslo sammelides fierde dag iwc och met hannwm en heed Nielss Erlandsson som skwlle haffwe alle mind broderss her Nielss Lycches leend met befaling met erchebispens hielp at tage hannwm veed halssen. Erchebisen skald beholde alle ethers och myne leend vdi Nordlandene, ald then hemmelig forhandling som her i riigett skeet var po vor nadigste herres kong Frederichs vegne hadde elt sammens erchebispent kong Kristiern vnderwist och lod hannwm see alle the breff som ieg besunderligen hannwm tilskreff-wit hade vden twiffwel betenches meg ther vdi etc. til thet beste. Rychtet gich i Opsloo ath kong Kristiern inghen var hask som her Tyge Krabbe her Iohann Vrne och meg, Oluff Alsson po hendreisen bleff fangen i Valders och hans verige sender slagne dogh kom hand formidelst sith dags breff til Opsloo to dage før Iohann Kruchos bwd affdrog, hwad hannwm framdeles po hiemreisen lidet haffwer er meg vbewist. bisen aff Hammer haffwer alle Agershwsses leend och thet varer soo lange som Mawritz Skawe hade Ørebroy. Nar ieg ydermere tyender forfare kand vil ieg gerne gøre ethet thennwm deelaffige. Syer mind kere fenche frw Sophie twsinde gode netter po Margrelles och myne vegne och *stoch tach for ald then ære och dyd hwnd bewiser vore fattige smo barnn giiffwe gwd vij motthe leffwe och forskyllet vdi hwadsomhelst mode ieg kand vere ether til vilge och velgfall vill ieg altiid redebonn tilbefindes befalendes *ethers gwd och altit gerne gørendes hwes ether lefft er. Datum po Helle fredag efter Mathie anno domini mdxxxij.

Vincenssz
Lunge ridder.

Udkrift: Erlig velbyrdig mand och strenge ridder her Eske Bylle høffwismand po Bergenhws sind kere frende kerligen tilkommendes.

Hr. Vincents Lunge beretter *Eske Bilde*, at en af hans Folk har hørt af en Bonde ved *Kilstrømmen*, at Erkebiskop *Olafs* Brevdrager laa hos ham næst forleden Thorsdag (7 Marts) paa Veien til Bergen, hvor han maaske kan findes hos *Jon Ellingsøn* eller *Jörgen*, der før havde Erkebispegaarden; *Sven Bagge* beretter fra *Sogn*, at Erkebispens har tilskrevet Væbnerne og Sædesvendene sammesteds om at hylde Kong *Christiern* og indtage *Lenet*, hvorfor Hr. Vincents vil sende nogle Folk derhen.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 60). Halvark; udvendig forsegllet med Vaabensegl. Egenhændigt.

694.

10 Marts 1532.

Helle.

Venlig och kerlig hilssen altit tilfornn sendt met vor herre. Kere her *Eske* frende och besynderlige gode vennd taccher ieg ether kerligen och gerne for ethers gode tilsriffwelser och alt andelt gott hwilchet i meg bewist haffwe hwilchet ieg gerne efter mæthen vdi ald tilberlighett gerne forskylde vill. So moe i viide ath ieg nw nyeligen haffde mitth bwd til *Rwtte* haffde en bonde ved *Kylstrwm* sagt for thet ath en aff erchebispens breffdragere loe ther hoss seg vdi torsdags nest forleen och ville til Bergen och var samme breffdragere vdi en swort kiortell och en rød trøye, Kommer ther noget sliig bwd til Bergen vil ieg vel troe the dages vpp hoss *Iond Elingsson* och thend *Jörgen* som end stwnd haffde erchebispens befaling po erchebispes gorden. Syer meg *Scwend Bagge* for tyender aff *Sogn* at alle the knaber ther inde och sædescwenne haffwe vndffanget erchebispens skriffwelse lyendes the skulle vere och bliffwe kong *Kristierns* mend indtagendes lenid och vere hannwm och inghen andhen horige och lydige po forne kong *Kristierns* vegne, vill ieg nw sende en x eller xij karle ther ind at lade forfare hwad the gode mend ther inde seg foretage ville, hwes tyender ieg ydermere forfare kand vil ieg gerne gøre eder deelaffige vffortøffwiligen. Gører vel och helsser mind kere fenche frw *Sophie* met mange twind gode netter po mind høstrves och myne vegne befælendes ether gwd och altit gerne gørendes hwes ether løefft er. Datum po *Helle* midfaste søndagh anno dominj mdxxxij.

Vincenssz
Lunge ridder.

Udskrift: Erlig velbyrdig mand och strenge riddere her *Æske Bylle* høffwismand po *Bergenhws* sind kere frende kerligen tilkommendes.

Nils Klaussøn, lagmand i Stavanger, *Thord Rød* og *Michel van Brunsberg* bevidne, at de efter Paalæg af Høvedsmanden paa Bergenhus, *Esge Bilde*, begjærede Hjælp hos Raadet og Borgerne i *Bergen* til at modstaa Kong *Christiern II.s* Folk, som allerede laa nær Byen paa Biskoppens Gaard *Ask*, men at de dertil erklærede sig uvillige, for *Tydskerne*, *Skomagerne*, *Skrødderne* og *Guldsmedene* vilde yde lignende Hjælp.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 61).
Med 3 pastrykte Segl. (*Esge Bildes* Skrivers Haand).

695.

27 Marts 1532.

Bergenhus.

Vij efterschreffne *Niels Claussøn* laugmand wdj *Staffuanger* *Tordt Roedt*: oc *Michiill van Brunsberg* bekiendis mett thette wortt obne breff att aar etc. mdxxxij odensdagenn wdj dimellwge wore wij bescliickit wdsende aff erlig oc welbyrdiig mand *Eske Bille* høffuitzmand paa *Bergenhuss* tiill raadit oc menige borgere wdj *Bergenn*: tiill kiende att giiffue oc foreholle thenum huorledis att konge maits. høigborne førstis konng *Fredrichs* wor kieriste naduge herris obenbare fiende høigborne førstis konng *Christierns* folch wore her strax hartt wedt byenn liggindis paa biscopens gaardt *Ask* then fattige almwe tiill schade oc forderff oc forne *Eske Bille* oc thenum sielffue alle paa konge maits. konng *Fredrichs* wor kieriste nadige herris wegne tiill forthreidt oc honhedt etc. oc wore wij therfore effter forne *Eske Billes* beffaling aff thenum alle begierindis nogit folch tiill hielp att affwerge wor kieriste nadige herris oc then fattiige almwess schade oc forderff mett: Tiill huilchit the ingen hielp giøre wilde menn saugde att nar *Tydskene*: *schomagerne*: *schrederne*: oc *guldszmederne* wdgiøre nogen hielp tha wille the oc ther wdindenn lade szeg weluilligen findis. Att saa giich som forscreffuit staar thett witne wij mett wore signether her wnder trechte som er screffuit paa *Bergenhuss* aar oc dag som forscreffuit staaer.

Bagpaa: om hielp tiill folch aff borgere.

Peder Skram underretter Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, Høvedsmand paa *Akershus*, om at man paa Grund af *Is* ikke hidtil har kunnet bringe ham *Undsætning*, som dog loves ham, saasnart Vandet bliver aabent og den øvrige Flaade kommer, hvilken man vil oppebie mellem *Skagen* og *Lindemes*, og som vil forlade Danmark om et Par Uger; nogle af Kong *Christierns* Skibe ere tagne og mange Fanger gjorte, der skulle sendes til Danmark med samme Skibe.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 63).
Halvark, udvendig forsegllet med Vaabensegl. Egenhændigt.

696.

2 April 1532.

For Oslo.

Venlig oc kierlig hielsen altid forsend met gud. Kieræ Mogens velæ vii giernæ havæ vnt setæ teg hadæ lelighed gived seg soo for jsæ oc anner merkelig orsag som dv selef syer at vii jckj kand vækæ jsen for hand er soræ sterk oc at vii jckj kand vakæ vos vden alæ vfor derevælig skadæ da mo dv vedæ at vii havær taget kong Kre-stens skyb oc haver mangæ fanger oc vil vii skækæ ssammæ fanger hiem met somme skyb oc løber ten anden flodæ af xliii dag efter poskæ oc vil vii fortøve y meldom Skaven oc Lendenes saa lengy at ten anden flodæ kommer met konglig mat^{is} krys folk thet aler snarestæ som dy komer oc vandet blyver oben da vil vii viselig kammæ oc vndset teg po myn eræ oc tro oc lovæ oc beder deg te[sligeste], at dv vilæ sparæ tet [folk¹ at dv ickj spyler [them føræ end dv fan]gæ vndseting met tet² alførest oc vi[l vii]. so fly det at hand skal jckj fangæ folk eler andet føræ end vii komer til [teg. kieræ] Mogens ved jeg jckj annet po tennæ tid at sk[ryve] teg til men forlad teg viseliig til hvad jeg haver skreved teg til oc vil jeg altid giernæ giøræ hvad som deg kand være til vily oc tjenest. Her met teg gvd almege^{stæ} befalendes skreved for Obslo tisdag i poskæ helegæ dagæ or guds md xxxii.

Per Skram.

Udskrift: erlig oc velbørdeg mand oc strengæ ryder herræ Mogens Giølenstyernæ høvesmand po Agers hvs syn kieræ frendæ kierlige send.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Eller: ted, rettet fra det ene til det andet.

Peder Skram og Tile Giseler sende Hr. Mogens Gyldenstjerne efter hans ud-talte Ønske 30 Løndsknegte og 6 danske Karle tilligemed en god Karl ved Navn Hans Holst, hvorhos de ogsaa sende ham noget Krudt, men underrette ham om, at de paa Grund af Isens Styrke og Proviantens Knaphed ikke kunne undsætte ham for Tiden, hvilket de dog haabe at kunne gjøre inden fire Uger.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 64). Halvark med Spor af udvendig Forsegling. (Peder Skrams Haand).

697.

4 April 1532.

For Oslo.

Kieræ herræ Mogens som eder velfortenker aty skryver vos til aty hadæ giernæ nogel meræ folk po slote hos eder da sender vii eder xxx lønsknekt oc sex danskz karlæ oc hvad vii saved forne lønsknekt [hvad dy¹ skal havæ af konglig mat stat som tenom jgien stor

haver vii saved tem god för oc haver saved tem at dy skal blivæ helen hos eder som dy ander lansknekt y haver po slotet hos eder hvad eler y skal givæ tem teres betaleng eler konglig mat stat hves dy fortener ten tid som dy er hos eder der for lyges konglig mat stat oc y vel om oc dy danskæ skal sendæ teres betaleng hos vos nor gud velat vii komer ygien. Kieræ her Mogens hadæ vii giernæ vert hos eder oc vndssæt er hadæ thet vert megelet at vii hadæ kvnd yssæt til eder da er jaen so sterk at vii kænd jckj kænæ ygiemen oc setalyen begønder at krømpæ for vos at vii trøster ickj at legæ her lenger men vii vil met guds hielp jaden fyrvæ vger væræ hos eder ygien oc vndssætæ eder soo framt vii lever oc forssyr meg til at konglig mat oc Danmarkz ryggy leger makt po oc vil vii forfordæ met hves som vos megelet er hadæ vii anet at vndsetæ eder met som vii ved at eder kvndæ tennæ da vilæ vii giernæ havæ vndset eder met men vii sender eder lydet krvd oc hadæ vii vest eder vily da vilæ vii havæ send eder meræ. Kieræ her Mogens hves lelighed po ferdæ er skref jeg eder til i gor oc gaf eders bod mødelyg til kiend(e). Kieræ her Mogens sender vii eder jen god karl som heder Hans Holst oc hannom moy for ladæ eder til oc beder eder giernæ at y vel giernæ hannom thet bestæ for vor skyld. kieræ her Monz vii skvlæ skryvæ eder megett til da giver lelighed seg jckj so mer. her met eder gud befalendes *ex for Obslo torsdag y poske vgæ or guds mdxxxii.

Per S. Tile Gisel.

Udskrift: erlig oc velbørdeg mand oc strengæ ryder her Mogens Giølenstyernæ høvesmand po Agers hves kierlige til skrevet.

Bagpaa: Per Skram oc Tylle Gyssel.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong *Christiern II* beder Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem at hjælpe Jomfru *Karine (Alfsdatter af tre Roser)* til at erholde sit *Arvegods* nordenfjelds igjen, hvilket hun klager over at være bleven berøvet af Fru *Ingerd Ottesdatter*, Hr. *Vincentis Lunge* og Hr. *Nils Lykke*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3130). Halvark med adv. Forsegling. (Trykt i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. II S. 225—27).

698.

15 April 1532.

Oslo.

Christiernus dei gracia Dacie Suecie Noruegie Sclauorum Gottorumque rex dux Slesuicensis et Holsatie Stormarie *oc Ditmertie etc.

Premissa reuerentia cum nostro sincero fauore. Kere herre oc fader vider ath oss elskelige jomfrw *Karine* haaffuer ladet bereth

fore oss ath frw Jngerd Vincentz Niss Løcke oc deriss parti haffue taget noget hendiss rette arffuegotz fra hende met mact oc velde vden lag dom oc reth. Thi bede wj eder kerlige ath j for denne vor bøn oc scriffuelse skyld ville ramme hendiss beste och hielpe hende till ath hwn kan fonge sit gotz igen der i Nordlandene som hwn haffuer erffuit effter sin fader moder, brødre oc andre sine slectinge och det som hwn haffuer ræth till. Der gøre j oss synderlige till vilge met och ville det kerlige met eder forskyll. Jn Christo valet. Ex Aslouia xv die Aprilis anno domini mdxxxij nostro sub *signete.

Udkrift: Reuerendissimo jn Christo patri domino Olauo dei gracia archiepiscopo Nidrosiensi necnon sedis apostolice legato nobis sincere dilecto.

Kong Christiern II beder Erkebiskop Olaf at lade beslaglægge Fru Ingerd Ottesdatters faste og løse Gods nordenfjelds tilligemed det Gods, som hendes Svigersønner Hr. Vincents Lunge og Hr. Nils Lykke have faaet med sine Hustruer, samt at indmane Fru Ingerd og Hr. Nils Lykkes Hustru paa et fast Sted, hvis det Rygte medfører Sandhed, at Fru Ingerd i Panskeugen var hos Erkebispens og haanligen aflog at gaa Kong Christiern tilhaende. Kongen samtykker i, at det Bytte, Erkebispens Tjenere have gjort ved at fange og dræbe hans og Rigens Fiender, tilfalder dem til Deling for at opmuntre dem til lignende Foretagender.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3133). Halvark med udvendig Forsegling. (Trykt i Saml. t. d. n. Folke Spr. og Hist. II S. 229—30).

699.

27 April 1532.

Oslo.

Christiernus dei gracia Dac[io Suecie Noruegie Sclauorum G]ottorumque rex dux Slesuicensis et [Holsatie Stormarie ac Dytm]ertie etc.

Premissa reuerentia cum nostro sincero fauore. Kere herre oc fader [vider] ath wj haffue spurth ath frw Jngerd vor boss eder i paaske vge och ville icke gonge eder till hande paa vore vegne som er hendiss rette herre oc konge men lod sine ord honlige falle mod oss. Huor saa er i sandhed da bede wj eder ath i lade anamme alt henniss jorde gotz till kronen paa vore vegne och alt andet hendiss rørendiss gotz [oc¹ selff guld oc penninge och sender oss det strax hid met det alder første. Desligest lader oc anamme alt det jorde gotz som Vincentziss oc Niss Løcke tilkommer met deriss hustruer i Norlandene och alt andet deriss rørendis gotz [oc¹ selff guld oc penninge som i kunde offuerkomme oc sender oss det oc hid met det første och maner frw Jngerd oc Niss Løckiss hustrwe ind paa nogen fast sted huor eder

töckiss best oc tröggelist ath verre, till i fonge anderledis vore breff oc scriffuelse der om. Der gøre i oss synderlige till vilge met oc ville det kerlige met eder forskylle. In Christo valet. Ex Aslouia xxvij die Aprilis anno mdxxxij nostro sub signeto.

Bilag: Kere herre oc ffader wi haffue samtöcket ath huess bytte som ederss tienere oc swene haffue fonget aff vore oc rigenss fiende som de haffue grebet slaget oc fanget ath de det mwe haffue nyde oc beholde oc skifte det mellem dem selfue paa det alth de skulle her efter vere diss veluilligere till ath straffe saadanne vore oc rigenss fiende hwor de kunde dem offuerkomme.²

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patri domino Olauo dei gracia archiepiscopo Nidrosiensi necnon sedis apostolice legato nobis sincere dilecto.

Bagpaa: K: C: om ffru Ingerdz her Winc. [Lungis oc] Niels Luckis penninge.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Den som 2det Tillæg i Saml. t. d. n. Folke Spr. og Hist. II S. 230 aftrykte Notits hörer vistnok ikke til dette Brev.

Kong Frederik I beder *Esge Bilde*, Hovedsmand paa Bergenhus, at beslæg-
lægge de Penge og Varer, som tilhøre Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem,
og som Kjøbmænd eller andre drive Handel med.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 65).
Enkelt Blad med udvendig Forsegling.

700.

1 Mai 1532.

Kjøbenhavn.

Ffederich mett gudts naade Danmarcks
Wenndis och Gottis konningh etc.

Wor sönnderlig gunst tilforrn. wiider att ther szom i forfare att kiöpmenn eller anndre hanndle och kiöpslaa mett erchibispenns aff Trundhiem penndinge eller waare tha betthe wij etther kierligen atj paa wore wegnne wille anname till etther saadan waare eller penndinge, eller och thed behindre och arrestere saa thed icke komer hannom till hannde. Her giöre i oss sönnderligenn till wilge mett och wille thed kierligenn mett etther forskylde. Befalindis etther gud. Schreffuitt paa wortt slott Kiöppnehaffnn otthennsdagenn nest effther søndagenn Cantate aar etc. mdxxxij^o vnder wortt signnett.

Udskrift: Oss elskelige *Esge Bilde* wor tro mannd raad och
ambitzman paa wortt slott Bergennhussz.

Kong *Frederik I* beder Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, Hovedsmand paa Aggershus, der skal være lige i Befalingen over Krigsfolket med sin Broder Hr. *Knud Gyldenstjerne*, Electus til Odense, og Hr. *Nils Lykke*, at han som den, der bedst kjender Forholdene, vil paatage sig det mere specielle Tilsyn baade med Hensyn til Folkene, og med hvad magtpaaliggende der maatte være at forhandle.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 67).
Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

701.

2 Juni 1532.

Gunderslevholm.

Frederiich mett gudts naadhe Danmarcks etc.
konning wdualdh konning till Norge etc.

Vor sonderlig gunst tilforn. Kære her Mogens widt att som wij haffue mett wortt elskelige Danmarcks riiges raadt beskickett och fororningett teg att være lighe wdj befalling och heffuetsmandt offwer wortt krigs folk mett osz elskelige werdughe herre her Knud Gyllenstiern electus till Ottensze thyn broder her Niels Lycke ritter wore mendt och raadt thaa efftherthii tw wedsts all leyligheden ther wdj riigett bedre och yddermere en nogle aff the andre som ære met teg lighe i befallingh thii bede wij teg kierligen att tw wdj thenne feygde wiltt haffue then wmaghe och haffue en beszønderlig tilsiwn offuer wortt krigsfolk wdj thenne krigs handdell, och huor nogett skall forhandles wdj en maade eller andre som osz och riigett magt paa ligger, att tw thaa wiltt tage thet inderlighe vdj hiarthe och sindh att thet som magt paa ligger, att thet icke lettelig fortages eller tilbaghe bliffuer, och att tw her wdj wiltt teg beuisze, som wij teg fulkommelig tiltro, och haffue dog ther inggen twiffuell paa teg i nogle maadhe, wij wille igen i alle maade wide och ramme litt gaffn och beste, saa tw osz tacke skalit. Beffallendes teg gudt. Screffuett paa Gundersløffholm søndagen nest effther hellighe gudts legoms dag aar etc. mdxxxij wnder wortt signett.

Udakrift: Osz elskelige her Mogens Gyllenstiern ritter wor tro mandt tiener och embitzmandt paa wortt slott Aggershus.

Bagpaa: at mit tyl screffuit som skulle haffue god tyl sywn. — 3.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem beretter Kong *Christiern II*, at der den Dag er kommen 3 Skibe og en Jagt fra Danmark, som have plyndret og brandskattet, og da hans Folk ikke har kunnet modstaa dem tilføds, har han ophudt Almuen og vil søge at gjøre sit Bedste tillands; han raader Kongen at indtage *Bergenhus*, om ikke hele det nordenfjeldske Norge skal ødelægges.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 68).
Halvark med Spor af udvendig Forsegling. (Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 686).

702.

3 Juni 1532.

Stenviksholm.

Høgbaarne fiirste kiere naadugeste herre effther myn ydmigæ vnderdaanigæ och troo forpliichtigæ tyeneste och myn ydmygæ hel-szenn. Werdes ether naade ath wittæ att her kommæ nu i dagh iii skiip och ein jecht paa .iiij. wiige siess nær Trondhem mett folk och skiitt bemannedt aff Danmarck och hæffue the reffuid kirker prester och tegiiddt brandskatt aff ether naades ffatigæ vndhersaathe ther the hæffwe framffaridt, Och efftherthii ath myne tienere som laege tiill landwernn ycke kwnne them bestaa tiill siess, hæffuer jeg lathet reyست almwgenn tiill hielp och wiill gøre mytt beste tiill landz effther som gud gifwer meg machthenn tiill, Thii ær myn ydmigelige bøn tiill ether kwnge maitt. att ether naade wiill verdes tiill met thet allerfiirste som lelig-heithenn seg saa wilde begiffue ath lathe yndtage ether naades feste Bergerhus, Huadh thet ycke skeer, tha ær then fatigæ almugh ther nordenn fore boor i grwnnd forderffuid och ieg medt, Hær met ether naades siell liiff och lygsammeligæ regementhe och framgongh then elz-ldugeste gud befaller jeg tiill ewigæ tiidh, Screffuid paa wort slott Steinuicholm 3^a die Junij anno domini mdxxxij n(ost)ro sub signeto.

E. N. K. M.

ydmigæ cappellann

erchebiisp i Trondem

(Egenhændigt:) Olaus manu

propria.

Udekraft: Høgbaarne fiirste och megthuigeste herre K. Cristiern medt gudz naade Danmarks Swerges Norges Wendes och Gottes konnwnghertug i Sleszwig i Holstenn Stormarenn och i Diltmerskenn greffue i Oldenborgh och Delmenhorst synn kiereste naadugeste herre.

Væbnørne *Johan Kruckow, Hans Bagge, Thronð Benckestok og Jon Teiste* kundgjøre, at de vare udsendte til Oldermændene og de atten Mænd paa Bryggen af Hovedsmanden paa Bergenhus *Ege Bilde* for at forklare dem Forholdet med et Nordfarerskib, som Kong *Frederiks* Folk havde taget, fordi deri fandtes Varer, som tilhørte Erkebispnen eller hans Tilhængere; hvis Skibet ikke kjendes at være god Pris, tilbyder han at give det tilbage.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 69). Med 4 pantrykte Vaabenseg. *Ege Bilde*s Skrivers Haand. (Jfr. ovenfor No. 700).

703.

10 Juni 1532.

Bergenhus.

Alle och huer besønderligenn som thette nerwerindis szee eller høre læsis helsze wij efterne Jahann Krwckow: Hans Bagge: Trondt Benckestock: oc Jonn Teiste: webnere ewuindelich mett gudt. Ther mett kundgierindis mett thette worlt obne breeff att aar etc. mdxxxij mondagenn nest fore sanctj Botulphj dag haffde erlig oc welburdig mandt Eske Bille heffuitzmandt paa Bergennhussz oss beskickit oc wdsendt tiill erlige mendt oldermendene oc the xvij mendt som regemenhet haffue paa Bryggenn att giiffue thenum tiilkiende om nogenn fisch som heigmectugiste [h]æ[l]gborne forstis konge mails. konning Freidriicks folch huilchett (effter then leylichett som th[en]um sielfue well fortentct er seg begiiffuindis er emellom konge mails. konning Freidriich oc her erchebiscop Oluff wdj Trondem) her aff ferdigit ware tiill søess, wdtoke aff ith forne erchebiscop Oluffs nordfar skiib: huilchett schiip forbeneffnde Eske Bille (mett hues fisk eller andena deell som ther wppaa war oc forne her erchebiscop hans anhengere capittell cannicker sædeswenne eller Trondemssz borgere tiilkomendis er) well seg wedkiende arrestere lade oc beholde paa konge mails oc riigens wegne tiill rette oc icke mett nogenn macht eller offwerwaldt dog saa att ther som konge mail. Danmarcks oc Noriigis raadt oc the Wendische stæder kunde kiende oc aff siigindis worde thett priissz att were setther handt indtiill rette oc ther som thett banum frademmes igen att giiffue er han wederheftig oc offuerbødig paa konge mails oc riigens wegne thett mett rette igenn att giiffue offuerantworde oc fra seg [leffuerere¹ tiill huilchen som thett aff rette eiger oc haffue scall. Att saa i sanningenn talith oc tiilbudit war som foreschreffuitt stoer thett wilne wij mett wore jndsegler oc signetter trwet her nædenn for thette [mytt² worlt obne breeff som er giiffuitt oc schreffwit paa Bergennhussz dag oc aar som fore schreffuitt stander.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Igjen udslettet.

Biskop Høskuld af Stavanger erkjender at have modtaget Brev fra Biskop Olaf af Bergen, *Esge Bilde* og *Vincents Lunge*, hvori han anmodes om at hjælpe dem med Folk, hvilket han dog nu ligesaa lidt som før kan gjøre, da hans Folk dels er bortdøde, dels bortløbne i Forventning om større Løn andensteds; *Jagten*, hvorpaa han kom hjem fra Danmark, var allerede før gammel og skrøbelig og er nu sunken; selv ønsker han med sin Geistlighed og Almue at være fri for at deltage i Stridighederne, naagtet han fra begge Sider opfordres dertil.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 70). Halvark, udv. forseglet med Biskop Høskulds og (senere) med Biskop Olafs Segl.

704.

6 Juli [1532].

Stavanger.

In Christj nomine amen. Verdige herre edle meen strenge rydder oc gode wener verdis wile vide ath wy fyngre nw eders herredoms scriffuelse ludendis saa nw som feor om folk wlgore eder til bystandt etc. Er eder gode herre vitherliget giort aff waar tilferne scriffwelse i hwat nødh kwalff oc mædhe wy her i thenne landz ende møder belathe ære then ene wyl twinge oss til ath feyde med eder ware egne granner oc wener en aff then annen syde paa waar egen erchiebisp oc inlenske Norgis meen som oss ekki erliget er paa hwasken sydhe ath gere eller bekendeligh er for vaar nadige herre Norgis raadh oc andre gode men, withen hans nadis breff eller besynnerlige befalingh som wy wore noket til machth med folk faar oc werie. Haffwe wy wnderuist eder her(re)dom før ath waar folk er aff døth om stoor part oc løbne thy the wente seg (som nw er tydis) større løen oc bythe en then i war tienesth vidfaren er. saa wy haffwe aldelis faa karle i ghen. Deslikes om den jecth etc. takke wy gerne gwddh hwn baar oss heym aff Danmark syden haffuer hun lyget oc en ligger vnder sywnken saa wy wente aldrig gagn aff henne thy hwn waar gammel oc forderfwet i botnen forste wy henne fyngre oc syden forgefues ter pa kostet. Thy bede vy kerlige ath i wilde thenne eders gode herre begerning nw mydelige med oss offwersee gudh skal *h vite wy ekki neke eders scriffwelse med nokon hoffmod i treyske eller nokon mystæneligh foracth withen ath wy fatigh man oc wart klerkry motte blyffwe medh frydh oc ekki myndre ath then menige almoge (som nw fast knwrre) motte bliffwe stille sytendis til hwilket wy dem gerne wile til formane. En tykkis eder gode herre her vtinnen ekki wille mydelige see offuer med oss tha skiwte wy oss for vaar nadige herre kungl. m^t. Danmarks oc Norgis rykens raadh ath lyde oc wmgelde hwat oss her oppa vorder offuersacth. her medh allis

eder herredom gudi alzuelligeste befaledis scriptum Stauangrie oc-
tauarum die apostolorum Petri et P(auli) nostro sub signeto.

d. p.

episcopus Stauangrensis
Oscoldus.

Udskrift: Verdighe strenge rydder oc hørre her Olaff med gudz
nadh biscop til Bæren Eske Bylle Vincencius Lwnghel elskelige herrer
oc gode wener.

Kong Christiern II, der nu har sluttet en Kontrakt med sin Farbroders Kong
Frederik I.s Fuldmægtige, paalægger Erkebiskop Olaf af Thronhjøm at
udlevere til Hr. Nils Lykke, hvad han har beslaglagt af hans eller hans
Hustrues Gods, og som ikke allerede er kommet Kongen tilhænde.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3138). Halvark med
udv. Forsegling. (Trykt i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. II S. 240—41).

705. 11 Juli 1532. Bevödsund (Jælden).

Christiernus dei gratia Datie Suetie Noruegie Sclauorum Gotthorumque
rex. dux Slesuicensis et Holsatie Stormarie ac Ditmertiæ etc.

Premissa reuerentia cum nostro sincero fauore. Kere herre
och ffadher. Effthertj wij eræ nw indgongne i en venligh och kerligh
contract oc handlingh met høgborne førstis Her Ffredericks etc. vor
kere ffaderbroderss principale fuldmectige wdsckickede tha bede wij
ether kerligen oc begere athii wilde antworde her Niels Lycke alt huess
i haffue ladet anamme aff hans szom hannwm eller hans hostrw tilhør
oc oss icke er kommet tiill hande. Theri giøre i oss sønderligenn tiill
wilge met och wille thet kerligenn met ether forskyldte i fremtidenn atj
oss tacke schulle. Jn Christo valete. Ex portu Beffweswnd, xj die
Julij anno etc. mdxxxij nostro sub signeto.

Egenhændigt: Christiern.

Udskrift: Reuerendissimo in Christo patrj domino Olauo dej gratia
archiepiscopo Nidrosiensi necnon sedis apostolice legato nobis sincere
dilecto.

Biskop *Hans Reff* af Oslo tilsiger attet Kong *Frederik I* Huldskab og Tro- skab, efter at denne har tilgivet ham det Frafald, hvortil han blev tvungen ved Kong *Christiern II's* Ankomst; han lover derhos at opsigte den Kong *Christiern* tilsagte Troskab og i Forening med det norske Rigsraad at tilbagekalde de til Keiser *Karl V* og Kong *Christierns* Søn skrevne Breve samt i Tilfælde af Kong *Frederiks* Død ikke at vælge nogen anden Konge end den, det danske Rigsraad vælger.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge, No. 78). Første og andet Segl vedhænge; tredje mangler.

706.

3 August 1532.

Kjøbenhavn.

Jeg *Hans Reff* mett gudz node biscop i Oslo gier witterligt oc kennes mett thette mitt obne breff att efter thij hogborne ffurste stormegtigste konning oc herre her *Ff*rederick mett gudz node Dan- marcks Vendes oc Gothes konning hertug i Sleszuich Holsten Stormarn oc Ditmersken greffue i Oldenborg oc Delmenhorst mind nodigste herre haffuer nu nodeligen aff sin kongelige godhedt for gudz skyll oc for Danmarcks riiges raadz store bøn skyll ighen anammed meg till gunst oc node for sind tiænere mand oc raad oc nodeligen forladett oc til- giffued meg thett mistæcke oc brøde att ieg war twunghen oc fallen hanss node efra oc till hogborne ffurste her *Christiern* fordwm Dan- marcks konning for hanss nodes weldelige offuermactt trang oc nød skyll som hanss nodhe førde ind oppo Norges riige besynderliig offuer allt mitt sticht nu sancti *Morthens* tiid nest forleden, will ieg oc skall efter thenne dag være forde hogborne ffursthe konning *Ff*rederick etc. mind nodigste herre oc Danmarks riiges raad huld oc tro oc aff- werghe hanss nodes skade oc widhe hanss nodes oc Danmarcks riiges raadz bæsthe oc bestand aff all min formwe oc giffue hanss node ther om atwarszell ehur ieg then hemmelig eller obenbarlig kand for- nemme. Skall ieg oc szo opscriffue forde hogborne ffurste her *Christiern* etc. then huldskab oc mandskab szom ieg hanss node tilsagde oc aldriig være hanss node enthen huld eller tro efter thenne dag, Thesligest skall ieg mett Norges riiges raad ighen kalle all then huldning breff troskab oc mandskab som ieg mett Norges riiges raad haffuer screffued till forde her *Christierns* søn oc till keyserliig mait., Ther som forde mind nodigste herre hogborne ffurste konning *Ff*rederick etc. wordher kallen her aff werdhen før end jeg huilcked gud almectigste barmher- teligen oc nodeligen will langsommeligen icke skee ladhe tha er oc skall ieg forplictet være att icke mett Norges riiges raad kaare wd- welge eller samptycke noghen serdeles konning till Norges riige men ieg mett Danmarcks oc Norges riiges raad skall være forplictet att

keysze kaare vdwelge oc samptycke then samme till herre oc konning offuer Norge som Danmarcks riiges raad till Danmarcks riige vdkaaarendhes wordhe ligerwiissz som thett forbund ther begghe riigenne ere tilsammen bundne mett jneholler oc wdwiser oc skall ieg effther thenne dag aldriig ladhe meg trænge efran wor nodigste herre oc Danmarcks riiges raad ehuor stor nød trang eller offuerfald meg kand oppo komme wnder mitt liifs oc stictz fortabelsze beplictendes meg wed min ære oc rædelighedt christeliig tro oc loffue alle tilsammen oc huer serdeles forne puncter oc articler fast oc wbrødeligen att holle. Till ydermere stadfestning lader ieg henge mitt jndsægle nedhen for thette mitt breff mett min eghen hand wnderscreffwen tilbedendes verduge herre her Jachim Rønnow vduold biscop till Roskiilde oc strenge riider her Tyghe Krabbe Danmarcks riiges marsk att ville beszegle thette mett meg. Giffued po biscopsgaarden i Københaffn tredie dagh Augustj aar etc. mdxxxij.^o

Egenhændigt: Ego Joannes Reff qui supra, dei gracia episcopus
Asloennis manu mea subscripsi.

Bagpaa: Biscop Hans Reeffs aff Wpslaa forpliictings breff 1532.

Kong Frederik I befaler de danske og tydske Høvedsmænd og det menige Krigsfolk i Bergen at forholde sig tilbørlige ligeoverfor Embedsmanden paa Bergenhus *Esge Bilde* med Hensyn til det fra Kongens Fiender tagne *Bytte* samt ikke at røve noget fra den uskyldige Del af Almuen.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 77).
Halvark med bagpaa trykt Segl.

707.

5 August 1532.

Kjöbenhavn.

Vii Ffederiich mett guds nade Danmarks Wendes oc Gottes konning wdtwoldt konning tiill Norge hertug i Slesuig Holsten Stormarn oc Ditmerschen greffue i Oldenburg oc Delmenhorst helsze ether alle [wore¹ Danske oc Tyske høffuetzmend oc menige kriigesfolk som nu ære nordenfields wtij Bergen kerligen mett gudt oc wor nade. Wiider att oss er forekommett oc berett huorledes athij ganske wskii-ckelige holde ether mett thet bytte som i tagett haffue fran wore oc riigens fiender oc thesligest athij oc saa arge reffue och tage fran almwten ther nordenfields saa well fran the wskyldige som the skyldiige huilket wij ingelunde wille tiillstede. Thij bethe wij ether alle oc huer ærdelis strengeligen athij her epter en nu holde oc skiicke ether tiilbyrlige oc skellige emodt oss elskelige *Esge Bilde* wor mand raadt oc embesmand paa wortt slot Bergenbuss mett hues bytte som i tagett

haffue paa wore vegne thesligest athij oc saa icke røffue eller tage nogett fran the arme wskiilduge folk oc hues i haffue thennom fran tagett athij giffue thennom thet egen som vskiildiige ære oc holde ether wtij thessze maade oc andre som rettsindiige oc skelliige kriegesfolk oc ther tiill wij oss visszeligen forlade. Thij lader thet jangelunde. Giffuett paa wortt slott Køpenhauffn mandagen nest epter sancti Petrij dag ad vincula aar etc. mdxxxij vnder wortt signet.

Bagpaa: Bergen.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Kong *Frederik I* takker *Esge Bilde* for den Troskab og gode Tjeneste, han har vist under Feiden med Kong *Christiern*, og hvorom Kongen især har faaet Besked af *Otte Stigsøn*, samt beder ham med Raad og Daad at understøtte Hr. *Trud Ulfstand* og Hr. *Klaus Bilde*, som med Kongens og det danske Rigsraads Fuldmagt skulle drage nordenfjelds for at bringe alle Sager i Orden igjen.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, Afd. 1, fasc. 6, No. 79).
Halvark med udvendig Forsegling.

708.

28 August 1532.

Gottorp.

Ffederiich mett guds nade Danmarcks
Wendes oc Gotthis koningh etc.

Vor sønderlige gunst tiilforn. Kiere Eske moj wiide att oss elskelige Otthe Stysszen wor mand oc tienner haffuer nu berett oc wnderwist oss hues lelighedt her paa ferde er wtij wortt riige Norge nordenfielcz oc thesligest bues troskaff oc willig fliittighedt som i ether beuist haffue i thenne handell oc feyde paa wore vegne fore huilkett wij ether ganske kerligen oc gerne betacke oc wille thet egen mett all gunst oc nade mett ether forschilde oc bekiende thesligest moj wiide att wij haffue nu aff ferdugett oss elskelige her Truedt Wolff(s)and oc her Claus Biilde riitter wore tro mend oc raadt mett wortt oc wortt elskelige Danmarks riiges raads fuldmagt att drage tiill ether nordenfields oc ther att beskiicke oc beskaffue mett ether wortt oc riigens beste och bestand oc at the mett ether schulle haffue raadt oc dodt i alle maade. Saa bethe wij ether kerligen atij mett thennom wele raadslaa om alle honde ærinde som the haffue wtij befallning oc ther eblantt wiide oc ramme wortt gaffn beste oc bestandt som wij ether tiilltroo oc engttelt paa twiffle thet vele wij egen forschilde oc bekiende befallendes ether gud. Screffuett paa wortt slott Gottruppe onsdagen

nest epter sanctj Bartholomej apostoli dag aar etc. mdxxxij vnder wortt signet.

Udskrift: Oss elskelige Esge Biilde wor troo mand raadt oc embesmand paa wortt slott Bergenbuss.

Kong Frederik I beder *Esge Bilde* at udbetale *Otte Stigssøn* den ham tilkommende *Sold* fra Begyndelsen af Februar til Udgangen af September 1532 samt hans Anpart af *Byttet*, *Priserne* og *Brandskatten*.

Efter en beskadiget Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 80.) Halverk md udvendig Forsegling.

709.

28 August 1532.

Gottorp.

Ffrederiich mett guds nade Danmarks
Wendis oc Gotthis konningh etc.

Vor senderlige gunst tiilforn. kiere *Esge* wiider att wij ære bleffne oss elskelige *Otte Stysszen* wor mand oc tiennere skiil[du]g hans szoldt som han her tiill schulle haffue regnendes fran kyndermøsze nest forgangen saa bethe wij ether kerligen athij ville paa wore vegne s[in]de raadt oc fornøge hannom saa møgett som [hannom] tiill stan[der summen] s[y]ldt regnendes fran [kyndermøsze nest forgangen oc tiill sancti] Mekels [dag] nest k[omendes] xvj ge vtj [m]ynt om maaneden oc thesligest regnendes xxx dage vtj huer maanett emellom kyndermøsze forgangen oc tiill sancti Mekels dag først komendes. Sameledes athij ville stille forne *Otte Stysszen* tiill freds oc fornøge hannom for hues dell oc anpartt som hannom kand tiillfalle aff thet bytte oc prysze som hand haffuer tagett oc ther wplagdt er oc thesligest hues hannom tiillfalder aff brandskatten att hannom thet oc saa fornøges. ther wiide i nu att rette ether epter oc forskildet gerne beffalendes ether gud. Screffuet paa wortt slott Gottrup onsdagen nest epter sancti Bartholomej apostolj dag aar etc. mdxxxij vnder wortt signet.

Udskriften som paa foregaende Brev.

Kong Frederik I takker Esge Bilde, for at han har affærdiget Hr. Vincents Lunge og Hr. Nils Lykke til Throndhjem, men forklarer derhos, at den sidstnævnte, da han sendtes fra Kjøbenhavn til Oslo, havde Befaling til, ikke at forblive der men strax at begive sig til Bergen, og da han ikke har gjort dette, har Kongen nu affærdiget Hr. Trud Ulfstand og Hr. Claus Bilde nordenfjelds med Instruction og mundtlige Befalinger, hvorfor Esge anmodes om at være dem behjælpelig; Hr. Nils Lykke har kun faaet Kongens Brev paa Giske under Forudsætning af, at det tilhørte Hr. Thure Jensen (af tre Roser), hvilket nu siges ikke at være Tilfældet.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge, 1 Afd., fasc. 6, No. 81.)
Helark med udvendig Forsøgling.

710.

7 Septbr. 1532.

Gottorp.

FFrideriich mett guds nade Danmarks
Wendis oc Gottis konung etc.

Vor sønderlige gunst tiilforn. kere Esge som i scriffue oss alle honde lelighedt tiill oc besønderlige atij haffue giortt ether fliitt oc affærdugett oss elske her Wincen. Lunge oc her Niels Lycke riittere wore mend oc raadt tiill Trundhiem fore huilken ether ganz villige fliittiighedt wij ether kerligen betacke oc wele thet egen mett all gunst oc nade kerligen oc gerne mett ether forschilde oc bekiende thesligest som i scriffue oss tiill att ther som then reysze forstrecker seg nogett langt som forne her Vincen. oc her Niels Lyckeøre wtij skiickede tha schall ther ware swortt att bekomme fitalie tiill thennom oc theris wpholding etc. tha giffue wij ether tiilkiende att then tiid wij affærdugede her Niels Lycke fran wortt slott Køpenhaffn mett the andre wore mend raadt oc kriegsfolk tiill Wpslo tha gaffue wij hannom vtij beffaling at strax som han komme tiill Wpslae att han tha schulle mett thet ydeligste giffuett seg tiill ether nordenfjelds och icke forløgett ther saa lenge som han gjorde oc haffue wij ther fore oc alle mange andre lelighedt skiild aff ferdugett oss elskelige her Truedt Wulfstand oc her Claus Bilde riittere wore mend oc raadt mett wore jndstruction oc myntllige beffalinger att drage norden fjelds tiill ether bethendes ther fore ether kerligen at nar the tiill ether kommendes worde atij thennom betro paa wore vegne oc ware thennom vtj alle maade behielpelige wtij hues the ether forgiffuendes oc tiilsiigendes worde. Sammeledes som i scriffue att her Niels Lycke haffuer sagt fore ether at wij haffue giffuet hannom Geske gordt oc godz tha haffuer ther waret fore oss berett att samme gordt oc godz schulle haffue tiill hørt her Thure Jensen oc oss tiillfallett fore forbrot godz oc siden er oss tiilkiende giffuett att saa icke er [meden¹ att thet schulle høre her Thure tiill etc. tha moj wiide att

wij haffue wnd oc giffuett her Niels Lycke samme Geske gord oc godz ther som thet tiilherde her Thure Jensen som i selfue widere forfare kwnde wij thet wortt obne breff wij her Niels Lycke ther paa giffuett haffue epter huilkett i mwe wiide alt rette ether oc atij wtij alle maade wille wiide rame wortt gaffn oc beste som wij ether tiiltro oc engtet paa twiffle thet wele wij egen kerligen oc gerne mett ether forschiiilde oc bekiende oc szende wij ether ett wortt obne breff tiill almwen om then wor myntt som wij nu nyligen haffue ladett myntte athij samme wortt breff ville lade forkynde fore almwen oc rette ether ther epter befallendes ether gud. Screffuet paa wortt slott Gottruppe wor frue affthen natiuitatis aar etc. mdxxxij vnder wortt signet.

Udskrift som paa næstforegaaende Brev.

(¹) Igjen udslettet.

Abbed Hans (Andersøn) i Hoveds Kloster beretter Erkebiskop Olaf af Throndhjem, hvorledes Hovedsmanden paa Akershus, Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, ved Kong Christiern II.s Ankomst til Oslo 10 Novbr. 1531 ved sine Folk lod udtage en stor Del Proviant af Klosteret og bad Abbeden at komme ind paa Slottet med sine Kostbarheder, men da denne ikke efterkom hans Begjering og derhos understøttede Kong Christiern, lod han ham 21 Januar 1532 gribe og føre i Fængsel paa Akershus og Klosteret afbrænde og ødelægge; først ved Kong Christierns Afreise kom han igjen paa fri Fod, men han og Brødrene ere udsagte af Klosteret af Slotsherren uagtet de Løfter, der gjordes ham 7 Juli af Kong Frederiks Underhandlere, hvorfor han beder Erkebispnen ved de forestaaende Underhandlinger at tage sig af Klosterets Sag.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3152). Halvark med Spor af adv. Forsegl. (Trykt i De n. Klosters Hist. af Lange, i Udg. S. 762—64.)

711.

25 Septbr. 1532.

Oslo.

Salutem cum omnj humilitate et reuerentia affectuosissime premissam. Verdiighe fader oc nadighe herre som eder wel witterligt er hworledes hogborne fførste oc kongelig maiestadz konung Christiern kom hiid vtj thenne lanzene tiil Oslo oss vwitterligt oc som wij kwnne forstoo j mod hans nadis egben wilæ oc acth j thenne forledne winther sancti Martinj affthen. Samme stwnd som hand dro ind vtj Oslo personlige mett hans nadis folk *foolk, v(d)sentihe her Moghens Gyldenstjernæ heffuidzmand paa Agersshwss en esping mett folk tiil wort klosther Høffuedø oc toge ther vt saa mæghen fetalæ kød flesk oc lax som the kwnne mestt offuerkomme oc wore begerendis meg selfuer mett klostres klenode ind paa slotthett hwilke konung Christiern sick

sidhen saa monghe hans nade begerede ther vtaff tiil hielp oc trøstt. Men forthii at ieg icke kom tiil her Mons ind paa Agersshuss som hand oc thee begeredhe lod hand meg griffue naghens paa myn seng søndags natthen proxima ante festum Pauli conuersionis røffuede oc toghe all then deel vtj kloster wor brendhe oc nedersloffue thet igrwnden ita quod non remanet lapis super lapidem oc meg holde the vtj fenxel oc bestolning paa Agersshws mett stoer sorrig oc siwgdome tiil then senisthe dag konung Christiern foer tiil Danmark. Nw haffuer jeg hørt oc fornwmmet at thee wille haffue renthen oc godzet fran kloster oc tiil slottet oc er ieg mett alle minne fatige brødhre aldelis aff sagt ther mett vtaff slottzherren. Haffue wij nw aldelis inghen tiilfluct vtthen tiil gud oc eders nade. Thij bede wij eders nade ydmygelige atj wille ver(d)is tiil for gudz skyld oc ordhens skyld haffue aliquam mentionem om thette fatige sted vtj eders nadis *halning daeting oc contrach mett thesse gode herrer saa at eders nade will ingelunde lade eder nøge mett minde thette godtz oc renthe bliffuer vnder gudz oc sanctj Bernardj kloster gudz tieniste oc tidegerd tiil ophollisæ (ne inuadent gregem dominj lupi rapaces) som thet wor før end hans nade kam hiid j landhit gud almectigste wett hwad wij fatige wore wollendhe ther vtj, Vordughe fader er thette wor store liid hoff oc hwsualelsæ tiil eders nade effther wor store vedermød oc sorig wij haffue lidt i thette ganske aar: Ville wij haffue oss her effther for gud oc menniske som tiilborligt er oc vere eders nadis tro tienere natt oc dag (si quit poterit pectoris oratio) hoess then almectigste gud Christum Iesum hwilken wij eders nade beffaler in ouum amen. Datum Osloie anno salutis 1532 vij kal. Octobris.

Jtem haffue thee bortt tagit minne singnethe oc insegle thii haffuer ieg inthet at besegle met.

Ffrater Joannes abbas et filius vestre gratiose
paternitatis humillimus.

Paa en indlagt Seddel:

Kæristhe fader oc werdighe herre skall oc ederss nade witterligt were hworledis nesthe søndag før konung Christiern foer nedher tiil Danmarck stode lesse gode herre biscop Knwt electus tiil Othens: her Monghns Gyldentierne broder hans, her Nis Lycke Erick Hack oc loffuede hans nade mett hand oc mwnd monghe flere gode mend neruerendis at jeg skulle nyde mitt kloster whindret her effther som tiil forn før end hans nade kom vtj landhet for them oc alle theris hwilket ther holtz inthet aff strax hans (nade) wor paa skippen kommen: parcat

vestra egregia paternitas importunitatj ac improbitatj mee quum animus in anxietate et cor meum merens est.

Udkrift: Reuerendissimo in Christo patrj ac domino domino Olauo diuina miseratione jnsignis ecclesie Nidrosiensis archipresulj necnon apostolice sedis legato summa obseruacione dignissimo.

Bagpaa: Abbethens breff aff Hwdøyn.

Optegnelse paa Penge og Gods, som i Aarene 1529 til 1532 er blevet Hr. *Vincentis Lunge* frtaget paa forskjellige Steder af Erkebiskop *Olafs* Folk, samt paa anden Skade, han i samme Tid har lidt, med tilføiede Notitser om, hvilket Afslag Hr. *Vincentis* gjorde i den samlede Erstatningssum, og hvad Erkebispens efterhaanden har betalt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3159).
To efter Længden sammenlagte Ark (16 Sider i langt Følloformat), uden Segl.

712.

[Hösten 1532.]

[Throndhjem?]

Registher paa hwes skadhe oc forsømmellsse som jegh Vin- pag. 3.
cencius Lunge haff(t) haffuer formidelst then fienthligh forhand-
lingh som imellom verdugiste met gudt fadher her erchebisp
Oluff aff Trwndhem oc meg veritt haffuer anno domini *mdxxxix.

Först skadhenn paa alleniste mynne seyell for hwn drede
march till Bernegriff

Jtem forspiillt och forderffuit en offuermaadis skenn ny kabell paa
ijc fawne som kostede megh i Holland ijc march Danske och var all-
driigh i vand kommett för end skiffuit i erchebispens hender kom

Jtem thertiill met xciiij fawne trotze forskinggrett forliitt oc for-
kommett som kostede xxx march

Jtem mynne ny skønne anchere forvetzlede. Sammeledis mynne
dubbillthe skerpentyner oc hager for gamble forderffuede enche sker-
pentyner oc vränge kammer. Thesligiste ij eller iij ganger mytt skiff
mett topwvndett soyll paa klipperne forløffue brwddett och lach vor-
dett, kabell tacchell och twgh forsliddet oc illde mettffarett hwilchen
skadhe iegh for vc march skatther

Jtem mytt skiiff meg twenne somere affhendigt oc forhollett vordett
vdj hwilchet jegh i thet mynstet iij reysser ther mett motthe giortt haffue

Summa lateris — Jtem viijc xxx march

Och hwer reyss vdhonn alldt omkostningh hwn drede rins ge wdj pag. 4.
gwild met vwndett vdj hwilchen mynd skadegell seg iijc rins ge beløber

Jtem nedis jeg tiill for her erchebispens feyde skyll att sellie oc aff-
hende iij mynne sköne nordfare skiiff thet ene paa xlv lester thet

andet paa lx oc tridie paa lxxx lester och slich jegh ther staar skade vd offuer i twenne maade først jegh motthe ther aff vje voger rotte tiill skibleye haftt haftue saa och jegh nedis tiill saa hasteligen att sellie thennom for halff verdt hwilchen skadhe oc forsømmellse jegh skatther for vje voger rotskeringh

Jtem vpretthe megh hwes skade forsømmellse oc affdirecth iegh haftt haftuer att jegh mynd vdsall omwendingh och forkeringh ther i Findmarchen oc østhenhaws i etth gansk(e) aar icche haftt haftwer mett samptt [mynd¹ then skade jegh formedelst mynne xx vdroers drenger som iegh paa Vordehus haftde oc Hans Erichssen loed fare oc orloff gaff hwilchen skadhe jegh for vc voger skatther

Jtem bleff ther borttagett aff Oluff Jsachssens [skiiff¹ fisk iijc voger som hand megh skyldigh bleff paa siitt regenskaft

Summa lateris — Jtem j^m iijc march — Jtem j^m iijc voger f.

pag. 5. Jtem en skønn sengh mett alldt thobehøringh en ny ry oc x skinddyner om xxx march

Jtem iij skønne tønne kethler oc ij grydher paa Griiff om xxiii march

Jtem xxiiij swynn smaa oc store som vore paa Vordehus slott for [x¹] march

Jtem then tiid Find Hanssens oc Trond Benchestochs karler met her erchebispis tienere greffue mynd tienere Arne Toste(n)ssen toge the och samme tiid iij mynne vdroers karler som the skencethe henn theris egne venner som vare vndhergiffne for^{ne} Arne Tosthe(n)ssen paa mynne vegne offuer hwilchet jegh vell hwndrett voger rotte skade slich

Jtem laa jegh oc forbide i then herredagh i Oslo stodt verdugiste met gudt fadbers her erchebisp Oluffs aff Trwndhem tilkwmt i xiiij eller xv vger met lx veringe i thet hand icche tha for tilbørlige domere metthe ladher jegh megh betycche att hand megh effther Norigis lagh kosthold skyldigh bleff

Jtem bleff oc enn aff mynne tienere enn scriffuere som felligde Niells Viborgh i Stegett oc Sallthen ihiell slaenn paa synn sengh hwilchenn sagh iegh skatter for teghenn fridkiøff oc frende bødher for j^c xx march

Summa lateris — Jtem ijc xiiij march — Jtem j^c voger rotte

pag. 6.

Thette effther^{ne} bleff megh icche fornøgett oc betalld effther Jonn Teystis befallning ther han met megh paa her erchebisp Oluffs vegne i Bergen reguede

Jtem xxx voger f. for vje hwndret Finske gedder

Jtem xviiij voger f. for etth Fynne tiell som iegh miste i Findmarchen

Jtem iij^c march for xxm astragh hwert twsend dubbeltt for x march och hwe(r)t twsend endubbeltt for v march

Jtem xx march for enn lest sements kalch

Jtem xxvj march for xij hoetth kalch

Jtem iij march for enn senops qwern

Jtem xv march for xv tymmer graawerch

Jtem xxxv march for iij^z tymmer hermerlynn

Jtem viij march for xc allne vest: leret alenn iij alb.

Jtem xxiiij march for ij dyssenn Leyste qwinne luer

Jtem xij march for ij dyssynn Dewenter quinne luer

Jtem vc xxvij lott ij qwintin self som var sagerorett aff Findmarchkenn effther Hans Erichssens regenskaff

Summa lateris — Jtem iij^c xxxviij march — Jtem vc xxvij lot ij quintin s:

— Jtem xlvij voger f.

Anno domini mdxxxj thogh her erchebisp Oluff aff Trwnd- pag. 7.

hem thette effther^e godtz frann megh i Ffoszenn lenn som her Niells Lycche i befallningh haffuer

Jtem primo aff mynd lange jacth paa Ffoszenn ix^c voger i klar f. oc jc voger i raff oc reglingh

Jtem sith jegh thet aar aff menighe mand i Findmarchen enn dags vdroer saa att thet beleb segh ledingen vdroer sagerere, vdsall landword finneskatt oc andhen rettighet och som mynne tienere tiillherde som taghenn bleff aff alle nordffere skiffwenn som laae paa leenn i vintherlagh ijm voger i fisk raff och reglingh

Jtem vc lott selff tagettfrann Oluff Sywordssen som var sageffaldselff

Jtem enn jacth mett viij dubbiltt skerpentyner the iij hwer met ij kammer oc the andre iij hwer met ij kammer

Jtem enn andhen lydhenn iacth mett hynnes seyll oc ridskaff saa goedt som lx march

Jtem bodher for mynd fogett Oluff Jsachssen som vdhenn alld religh orsage oc feydis forkyndellsse selff elleffthe slagen bleff for hwer karlls bodher och tegnn oc friidkiøff jc oc xx march summa jm iij^c xx march

Jtem etth credentze kar paa jc xx lodt s: som bleff tagett frann Per Perssen

Summa lateris — Jtem jm iij^c xxx march — Jtem vjc xx lott selff

— Jtem iij^m voger fisk

pag. 8.

Thette effitherschreffne er jegh till acthers vordhenn i Jempheland anno mdxxxj

Jte(m) iij^c x march rede peninge i ortwger

Jtem xl lott sellff

Jtem xj vlffskind

Jtem ij selldtffrottzer

Jtem vij reffskind

Jtem etth ottherskind

Jtem etth pund malltt

Jtem ett pund bygmeell

Jtem enn tønne rugmeell

Jtem enn spand hwedemell

Jtem xiiij sidher flesk

Jtem xxiiij forekropper

Jtem etth feetth swynn

Jtem v nødsfalld kødt

Jtem enn tønne lax

Jtem ij pund geddher

Jtem ij lester øll

Jtem enn ny pundtz kedell for v g.

Jtem enn andhen ny kedell om vj march, enn march Danske

Summa lateris — Jtem iij^c γ march iiij β — Jtem xl lott sellff

Anno domini mdxxj²x oc xxxij

pag. 9.

Thette effitherne bleff frann mynne tienere i foræ her erchebisps feyde tagett som jcoche bleff betaldt aff Jonn Teyste i Bergen effther contractens lyellsse oc sameledes hwes the haffue myst i thenne forgangne neste vynter

Frann mynd capellawenn her Jens Morthenssen paa Myldhe etc.

Jtem xxx g^e for enn brygge kedell

Jtem iiij g^e (for) enn quarthers kedell

Jtem xiiij g^e for enn stoer kopper kanne togh xiiij melle kanner

Jtem viij g^e for enn messing kanne togh iiij melle kanner

Jtem x g^e for etth handffadt mett iiij piber

Jtem viij g^e for etth handffad togh j spand vand

Jtem iij g^e for iiij tynthther smaa oc store

Jtem enn kollett grydhe vdhen føddher togh j tønne xv g^e

Jtem x g^e for enn andhen gryde aff sammo slagh thogh iij spande vand

Jtem xx g^e for viij ylldganger som haffde verett nogett offuer ylldhenn smaa och store

Summa lateris — Jtem jc xxj g^e

Jtem xij g^e for ij store mollwer
 Jtem iij g^e ij jøstekanner
 Jtem ij g^e iij skerringher
 Jtem enn march for enn stor ny ryst
 Jtem x g^e for iij tønner mellske oc j tønne twebagh
 Jtem vj g^e j tønne Rotstochs vegger oc j tønne bohwedegrynn
 Jtem enn sengh oc enn kwiltt var stappett met bomwiltt saa goedt
 som xl g^e
 Jtem xxxij g^e for vij kør oc enn oxen stycchit iij g^e
 Jtem viij g^e for xiiij styccher bucher gedher oc foer
 Jtem xx g^e for enn jacth som bleff søndherslagen
 Mynd capellawenn her Sewrenn Clemmitssen
 Jtem lj g^e ij β effthet som Jonn Teyste regnede met hannom
 Mynd tienere Arne Thostenssen som mynd kiøffmand var i Senneenn
 Jtem lxxvij march ij β
 Jtem xxxij voger rotf^e
 Jtem xxvj lott sellff effthet thet breffs lyellsse som ther paa giort
 er som hand bleff meggh skyldigh paa sytt regenskaff

[Frann Hermend Koch^s

Summa lateris — Jtem ijc vj march vj β

Frann Sewrenn Bwroo

pag. 11.

Jtem xxiiij g^e effthet Jonn Teystes samptyche
 Frann mynd fogett Niells Jwde
 Jtem xxij march effthet Jonn Teystes regenskaff met hannom
 Som hand nw i vintther myste
 Jtem xxxj g^e iij β
 Jtem xxviij voger rotf^e
 Frann mynd køgemesther Jens Spliid
 Jtem xiiij voger rotf^e for vij reffskind
 Frann mynd scriffwere Hans Moenssen
 Jtem vj g^e for enn tønne øll
 Jtem xvj voger fisk for en pacche hielette vadmell oc en kaprynniche
 Frann Hans Siellensfaer
 Jtem xxx march
 Jtem ix lott sellff
 Jtem vj voger rotf^e

Summa lateris — Jtem cxy march ij β —

Jtem lxxiiij voger fisk — Jtem ix lott sellff

pag. 12.

Hermenn Koch

Jtem xxx march effther som Joenn Teyste i Bergen vitterligt var⁴
 Nota at vdaff thesse forne swmme haffwer ieg Vincencius Lwnge
 affkortit erchebispen twsind lxxxvj voger fisk

Jtem affslaget iijm jc oc vij march

Jtem lxxvj lodt sølf affslaget oc forkortet

Bagpaa (pag. 16) med Erkebispens Haand skrevet til forskjellige Tider:

Hr. Vincentio Lunge. Jtem ijm march oc iijm voger fisk — Solui
 ein tenne smør — Nidrosie xx march — Jtem solui iijc xiiij voger
 fisk facit vjc march oc xxviij march⁵ — Jtem Bergis solui i leet el ij
 tønner med oc ij skippund humble.⁶

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Rettet fra: x. — (³) Fra [igjen
 udelettet. — (⁴) Resten er skrevet med Hr. Vincents Lunges Haand. — (⁵) Se
 nedenfor No. 737. — (⁶) Se nedenfor No. 734.

Optegnelse, paa hvad der paa forskjellige Steder er frataget Fru *Ingerd Ot-*
tesdatter af Erkebiskop *Olafs* Folk i Aarene 1529 og 1532, med tilføiede
 Notiser om Afbetalinger og endelig Afgjorelse fra Erkebispens Side.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 3173). Tre efter
 Længden sammenlagte Ark (12 Blade i langt Folieformat, hvoraf 1 borthklippet),
 uden Segl.

713.

[Hösten 1532].

[Throndhjem?]

pag. 1.

Regyster vppaa hwes deld som frw Jngegerd Ottisdatter
 sygher seg ath haffwe myst j thenn fyrste oc seyneste ffyent-
 ligh handling som haffwer worydt emellom henne oc oss

[facit xijc xxv marck. — Restant viijc lot oc iijc voger fisk. —
 Restannt iijc march oc lxxv marck oc iijc wogher rotskerding.¹
 — Frw Jngegerd Ottisdatter.

pag. 3.

Thette effth(e)rschreffne staar ighenn vdaff then gamble
 handlingh mellom verdugiste fader her erchebisp Oluff och
 meg Jngerdt Ottis dotther

Jtem iij silchesydhe handcleder oc etth par silche sprange
 laghenn som Cristoffer togh for xx Berger gyllene

Jtem togh Cristoffer then tiid hand reffuede Fossenn iij silche
 hoffwiddyner oc ij store Colniske pudher mett dwnn offwerdragne mett
 cleintt leritt alenen x ß for viij gyllene

Jtem etth fadtt røtt vynn xx gyllene

Jtem j amme bastertt xx gyllene

Nota

Om alldt then forteringh som erchebispens tienere i then handlingh
vreligen oc offwerflædeligen fortherede bodhe paa Foszen Østrott
oc sameledis paa Gelske skatter jekh for jc gyllene

Jtem ij heste oc enn folle aff thet gamble regenskaff for xl gyllene pag. 4.

Jtem effthir som thesse twenne effthirschreffne artichle staaendis
i her erchebispis qwittantze qwittanciarum formelde første saa lyendis

Jtem hwadtt som Find Hanssen aff Brønyønn och Trwnd Benche-
stoch aff Allstehow oc Røddhenn haffue vppeboritt skall bliffue staaendis
saa lenghe att ther ytthermere forffaris sandingen om

Jtem andhen artichell kand oc nogenstedtz befindis att her erche-
bisp haffuer nogen fisk vppeboritt hadhett mere end som hoffuid re-
gistheritt formelldher tha vill hans naade thertiill sware. Tha haffuer
jekh Jngerdt Ottis dotther foett skade paa mynd landskyld vdsall
landwordtt raff oc reghlingh baade i Helligeland och Findmarchenn vell
offuer iijc vogher rotskeringh

Thette effth(e)rschreffne er her erchebiscop meg end nw pag. 5.
skyldig aff thet gamble effthir hans eigen qwittanciarum qwit-
tantzis lyellsse

Jtem ijc smalltt viij voger etth pund rotskeringh

Jtem jc smalltt oc iij lubbe fisk

Jtem xxiiij kubbespech skall her erchebiscop giffue xxiiij voger
fisk fore

Jtem xiiij tønner smør ther vppaa betalld Owdhenn smidtt myndt
rodtzmand paa Foszenn xx spande smør i Kragewadtt. Saa staar meg
nw vbetalldt tiill baghe ighenn x tønner oc en spandt smør

Jtem xxviiiij nødtzfalldtt kødt nødtzfallditt ij march er lvij march.

Jtem lj forekrop stycchitt iiij β er xvij gyllene

Jtem xij tønner korn oc vj tønner meell, tønne meell oc tønne korn
thet ene hiellper thet andhet regnitt for en gyllene er viij gyllene

Jtem ij tønner miødt xvj gyllene

pag. 6.

Jtem x beffuerskindt enthen skinden ighenn eller x lodtt sølff i
sthødenn

Jtem en stælbwe mett enn vindhe vj gyllene

Jtem v flamske tecchen stycchit v lott sølff er xxv lott s:

Jtem etth stortt laghenn sprangit mett hwidtt trodt v march

Jtem ix biørnskind for viij gyllene

Jtem en boltt veffwenn dwg i farwe mett vlett ibland for xij gø

Jtem j pund saffrann for x gyllene

Jtem iiij tønner salltt fisk tønne en gyllene er iij march

Jtem vij sidher flesk vij gyllene

Jtem en ame rommeny for xxx gyllene

Jtem ij forslagh enn march

Jtem ij skorne Leyske kiortler forede mett anditt grofft clede for

xx gyllene

pag. 7. Jtem iij skorne Dewenther kiortler er xij gyllene

Jtem xl alne tefflingh er xx gyllene

Her forwdhen som samme quittantze oc formelldher hwes
deell som tagett bleff paa Gedske som er thette effttherschreffne
efftther thet gamble hoffwidt registhers lyellsse

Jtem otthesynde tiwge oc viij fore kroppe, kroppen iiij β er
xxxvj gyllene

Jtem xxvij nodzffalld keddtt nødtzffalit ix march er liiij march

Jtem iiij ker slachtede the paa gordhen iij gyllene stychitt er xij g

Jtem vj tønner smør

Jtem en side flesk en march

Jtem viij exenn toge the i hollmene stychitt vj gyllene er xlvij g

Jtem v eller vj vagnødt som the skøde ihiell i hollmene oc jngen
fich ther gaffnn aff v aff them ere regnede stychitt iiij gyll. er xx gyllene

Jtem iiij tønner salltt iiij march

Jtem etth stortt bwilsther ij hoffnuid dyner oc ij pudher for xxiiij
gyllene

Jtem etth skøntt par lagenn som staade megh xvij march penninge

pag. 8. Jtem iij allne Dewenther iij gyllene

Jtem x allne blege leritt xx β

Jtem xij allne vadmell allenn iij β er iij gyllene

Jtem v handclede v gyllene

Jtem v secche stycchitt iiij β er xx β

Jtem xij rødeffadtt oc vij spiise fadtt aff borgestwenn xx β

Jtem xiiij røde tallerchen stycchit ij alb. er ix β i alb.

Jtem xij solld nialtt som the brwgde sollditt ij lott sellff er xvij lott s:

Jtem xj oste

Jtem tre eller iij tønner tallgh vsmelltit oc noghen andhen smelltit
tallgh hoss rotzkonnen iij tønner regnitt hwer tønne vj gyllene er
xviiij gyllene

Jtem etth fiæremantz far mett nytt seyill oc alldt ridskaff som
ther tiill hørde for xvij gyllene

Jtem enn tymberbyle oc ij hollehager oc enn smidie hammer tiill
hobe for xv gyllene

Jtem then beste messe bogh som var i kirchenn thenn [vill^s [beger^s iegh [att^s haffwe ighenn

Jtem toge the frann Bentth Svenske fogett paa gordhenn vj allne pag. 9.
Leysk enn Lubiss graa kiorttell iiij vogher rolfe oc enn skiorththe, cle-
dett kiortelen oc skiorthenn regnitt for xv march

Jtem toge the frann rotzkonenn enn tridie lodtt skee oc ij sercher
serchene regnede for ij gyllene

Registher paa thet ny hwes som var tagett frann megh pag. 10.
Jngerdt Otis dotter anno domini mdxxxij for end Otthe
Stigszenn kom

Jtem enn swartt Damask kiortell var icche mægett sliddhenn for l ge

Jtem ij flowells kiorttler som mynd herre her Niells otthe gud
hans siell haffue oc vare syndherskorne tiill messe hagler stole hand-
lynn oc andhendell som tiill messe redett herde var saa gott som
nyttb for ij gyllene Bergen.

Jtem var tagett i tornidtt paa Østrodt iiij Engellske tecchen styc-
chitt v gyllene

Jtem var tagett etth tymmer ridskaff hollhagher øxer oc tymmer-
kroger x eller xij naffre smaa oc store for xxiiij gyllene

Jtem nogett mwremesthers ridskaff sthenhaccher oc andhen deell
som ther tiill herde, iiij gyllene

Jtem nogett verchmesthers ridskaff for xx gyllene regnitt, oc var
regnitt her Niells Henrichssen tiill for jc march.

Jtem alltt mytt jernn i siæboen oc alle mynne he(ste)ske vell tiill
viij eller x heste for xv gyllene

Jtem nogett skomager ridskaff for iiij gyllene pag. 11.

Jtem vell xxx leer ny oc gamble och seyglar myndis megh icche
hwore mange the vare for vj march

Jtem bwlæxer plogierrn oc skottler oc nogen andhenn smaa tin-
gist som iegh icche kand neffne vj gyllene

Jtem mytt smidie ridskaff hambre tenger fæler oc andhen dell
kleinesmid ridskaff for xij gyllene

Jtem ij Tyske ny dynewor for iiij gyllene

Jtem vij eller viij par lagen blegthe oc vblegthe vj eller vij duger
oc andhit smaa tingist som iegh icche kand kome ihwgh som var
handcleder oc andhen dell oc var i enn kyste i tornidt for xl [march^s
[gyllene^s i thet mynste

Jtem etth par lagen mett sylliche sprangh for xij gyllene

Jtem etth par laghenn mett hwidhe sprange for viij gyllene

Jtem elth par store lagheenn som stod megh xvij march oc var maghenn tiill thet par lagen Oluff Langh togh paa Gedske

pag. 12.

Andhenn reysse togs thette effitherschreffue sidhen iegh var dragen tiill Berghenn

Jtem toge the x styccher oc hwn drede *koldher grydher mwlluer oc handffadt

Jtem vell ix eller x mwlluer smaa och store

Jtem enn tønne fulldt met liwsse kroner skilde att vell pacchede ij hwer mett xvij piber ij liwsse stager oc syndher tagne huer met iij piber iij bordinger xij sellt szerchenn viij store oc iij smaa elth nytt yldkar mand pleyer att setthe [madt² fad vppaa ij dyssyn tallerchen om the vore ey flere ij smaa handffadt oc iij eller iij smaa tynther och meer smaa tingist som iegh icche kand kome ihwgh oc var meste parthen nytt oc hellt

Jtem j dyssynn tyffadt nytt Engellst thynn var enthen tagett i karwdtze dammen eller i brøndhene for vj march

Jtem enn skønn stoer morthere for v march

[Jtem sagner iegh mögett flere keller oc grydher som tagett bleff i kirchenn oc i thornidt²

Jtem var tagett i sieboenn och saltboenn xij tønner sallt tønner enn march

pag. 13.

Jtem var ther mere end enn lest lax vdi tønner oc i kaer forwdhen then i then store hoo var hand herde mynd sønn her Niells tiill oc ij tønner gamill lax herde megh tiill stodt i elth andit kar summa lxij gyllene tønner 7 gyllene

[Jtem saa mögett kornn i mynne bynge som jegh haffde sellff noch hafft att holde mytt folck oc megh mett indtiill hesthenn oc enn bingh hallfuld met bygmeell ett stycche Tyst meell met samptt mwndgadt som ther vddrags summa i gyllene²

Jtem toghe the then første reysse the grebe megh [lx skudt² [vj dubbelt oc iij encher² skerpenthynes, [oc² [xj² hagebesser [oc vj stenbesser⁴ fraa [meg² oc en tønne krwdt iij kammer tiill hwer skerpentyne mett forslagh oc fiske oc lode the ligghe v besser som Jacop Swndmere førde tiid och dwe alldiz indthet oc var store hwll paa somme. The vare ighen førde for the gode besser som tagne bleffue første reysse frann megh iij aar. sidhenn mynne skud er iegh begerindis ighenn menn for thenn tønne krudt jc gyllene

Jtem allt kongelige ledingh sageffald renthe oc rettughett aff Herdallenn oc Styrdalenn pro anno mdxxxij

Jtem alld mynd landskyld i Orchedalenn i Mæilldallenn Rendeboo oc i Guldallenn i Gudbrandtzdalenn i Foszenn leenn oc Bjerneenn

Jtem er jegh Jngerdt Ottis dotther begerindis aff her erchebiscop pag. 14.
redhe oc regenskab aff Herdalenn oc Styrdalenn sammeledis aff mytt godtz effther som hand aff syne fogedher ther paa regenskaff annammitt haffuer

Jtem brende Jens Fynbo vp for *Øssstrott etth sköntt nytt skiff som thet stodt paa stabelenn oc var icche fuldbordhit

Jtem enn andhen iacth paa xij lester

Jtem then tridie iacth paa iiij lester som oc brende bleffue och alldt theris ridskaff tacchell twgh anchere oc seyll met samt alle mynne baader somme brende oc somme borttagne hwilchen skade paa for^{ne} skiff iacther thes ridskaff och baadher iegh skatther for vjc march

Jtem sloe bispens folch i Kallsseen vell lx være oc skede thet for ond Otthe Stigssen kom then tiid bispenn sende vdt the iij iacther att bespeye hwor skibenn laae stycchit vj ß er xxx gyllene

Jtem sloe the paa Østraatt enn stoer aghe oxe oc iij andre nødt och viid iegh icche om the toge nogre øxenn i Terffwenn for end jegh for besporttit aff the folch som ther wde boer for xx gyllene

Jtem Jens Ffynbo henthe i Stoer Verdt i Terffwenn xxx eller xl foer som the førde tiill Østrott er xv gyllene

Jtem bleff ther oc tagett frann mytt folch i clede sellff oc pen- pag. 15.
ninge meer endt offuer iiijc march vndhertagett hwes Oluff Andherssen myste som er synderligen bescreffuit

Jtem toge the oc alle mynne sadele enn saa god som vj lott sellff oc ij eller iij andre maudffolchs sale oc iij eller iiij twersale somme haffde the syndher slageth i styccher oc somme henn tagett oc ij eller iij skønne biid somme met messingh oc somme aff staa summa xxxiiij ge

Jtem etth nytt røer som iegh haffde lentth Knud dyrskatte viij ge

Jtem togh Moens Arnissen frann megh enn vøremand som iegh haffde foeth hannom tiill vdsall en tønne smør xx gyllene

Jtem var tagett iij tønner smør paa Østrott oc i Stiernn xx gyllene tønner er lx gyllene

Jtem xx spande smør som her erchebisp gich i loffwenn fore for Arne lageres brodher for the x spandtz renthe som iegh haffde kiofft aff forschreffne her Arne laggere summa lxx gyllene

Jtem iij tønner tiere bleffue tagne paa Østrott ij lott sellff tønner

Thette effther^{ne} bleff samme aar paa Gedske taget then pag. 16.
tiid mynd ombotz mand Oluff Andherssen aff Hans Kruccho fangen bleff

Jtem iij skedher oc iij gyllene rede penninge

Jtem iiij skedher som hand gaff bønder ighenn

Jtem etth refskindt enn gyllene

Jtem ij mordskindt ij march

Jtem togh Swend Mwess iiij skeder

Jtem enn tønne bayesalltt tog Hans Kruccho oc gaff Aaghe Tordssen
iij march

Jtem iij tønner baye salltt som bleff tagne i her Niellsses iach
ix march

Jtem togs ther ij oxenn paa enn sø oc solldis huderne for iij vogher
rotte hweritt nødtsfalld ij march

Jtem ij gode swynn oc ij flesk j tønne smør iiij barchede huder
oc etth deger barcchet skind oc thodellen aff etth stycche mell. Summa
xx gyllene

Jtem var ther paa gordhen ther mynd fogett bleff fangen

Jtem ix nødtsfalldt kødt stycchit ij march er xvij march

Jtem xxx foer stycchitt iiij β er x gyllene

Jtem xvij sold kornn sollditt ij lott sellff er xxvij lodt s.

pag. 17. Jtem vj sold malltt sollditt ij lott sellff er ix lott s:

Jtem vij tønner brødt tennen en march

[Jtem xl oster iij march^a

Jtem xvj deger skindt degerelt viij β er viij march

Jtem vj salltede oxehuder xij gyllene

Jtem viij thorre huder viij gyllene

Jtem xl voger rotte

Jtem iij tønner lax tennen v gyllene er xij gyllene

Jtem iij tønner salltt f(isk) tennen en gyllene

Jtem xvij tønner mwndgadt oc var ther megelt andett tagett som
megh icche myndis till tennen en gyllene er xvij gyllene

Jtem var gordhenn met mach till sengedeled oc gryder tesligiste
alld boskaffs tingh som hannom behøffde oc behoff giordis

Jtem bleff ther tagit v sengedyner etth sengedele skønt ij skind-
ffelldt ij par lagen xvj hændhe iij eller iiij skyndyner. Summa xlv gyllene

Jtem ij ny skindstache for xij gyllene

Paa sidste Side: Alt aff regnet^b

(^a) Fra [ere senere Paaskrifter, der atter ere udsrøgne. — (^b) Fra [igjen udslettet. — (^c) Fra [tilskrevet over Linien. — (^d) Fra [tilskrevet i Margenen med Henviisning hid. — (^e) Denne Notits tilligemed de udsleltede Regnskabsantegnelser paa første Side synes skrevne med Erkebispens Haand til forskjellige Tider. (Jfr. No. 752 nedenfor).

Hr. *Vincentis Luges* summariske Fortegnelse paa hvad Erkebiskop *Olaf* endnu
er Fru *Ingerd Ottedatter* skyldig fra ældre og nyere Tid.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3174).
Halvark, sammenlagt efter Længden, uden Segl. Egenhændigt.

714.

[Hösten 1532.]

[Throndhjem?]

Summarum po hwes erwerdigste fader her erchebisp Oluff
end nw bode aff gammilt och nytt frw Ingerd Ottes dotter mind
kere hestrvs moder skyldig bliffwer

Jtem iijm och xviij march

Jtem 7c och xl voger roskering

Jtem xv tønner och ij spand smør

Vndertaget i forskreffne swmme, hyndes kobber, skytt thette for-
leene aars renthe aff Herdall och Styrdall. Jtem hwes aff hyndes land-
skyld etc. vppeborit er effter som registeret formelder

Er icke heller indregnit i forskreffne swmme, hwes dell som sthoer
po thet første blad i then gamle her erchebisps qwittantze met hwes
andhen dell som i skylde registeret icke taxeritt er

Sammeledes er vregnit the jc lodt selff til Oluff Anderssen for
the iijc marches skade hand foott haffwer

Bagpaa med Erkebispens(?) Haand: Her Vincentij eigen hand.

Optegnelse paa en Del *Jordegods* (paa Yrjen), som Fru *Ingerd Ottedatter* be-
gjærer af Erkebiskop *Olaf* tilligemed *Biskopstienden* sammesteds for sin
Levetid; hvis dette tilstaaes hende, er hun villig til at afslaa en Del op-
regnede Beløb af Skadeserstatningen for de hende af Erkebispens paaførte
Tab samt en Del nærmere angivne Poster, der staa tilbage fra det tid-
ligere af Hr. *Nils Lykke* istandbragte Forlig (i 1530).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3756). Halvark,
sammenlagt efter Længden (8 Sider i smal Folio); uden Segl.
(Jfr. nedenfor No. 719—20, 725, 737—46).

715.

[Hösten 1532.]

[Throndhjem?]

Thette efftherne er jegh Ingerd Ottis dotther begerendis aff pag. 1.
her erchebisp Oluff for hwes volldt hoffmodt fortridt skadegeldt oc
forsemmellse som iegh nw iij aar sidhenn och saa nw i thette for-
gangne aar paa ny ighen haffit och ledetth haffuer meggh och mynne
fattige fadherløse barnn tiill enn mercheligh oc drabeligh skade oc
forderffwe

Jtem Ophagh och Rødestadt hwilketth iegh haffuer stoer tilltall tiill
oc gode odells breff vppaa oc aager oc fellger ther end nw selffwer

i metth oc offwer her erchebisp i Ophag ij spand oc i Rodestadt ij spand

Jtem Hoff ij spand

Jtem Viik ij spand

Jtem etth pundtz leye i Bergh thet andhet herer megh sellff tiill

Jtem etth pundtz leye i Ness som ligger i bygningh thet andett kommer megh sellff tiill

Jtem Grandhe vj spandt [mett samptt siitt fælcheleye¹

Jtem thesse for^o gaarde er iegh Jngerdt Otis dotther begerendis tiill ewerligh eyge

Andheenn mynd begere att her erchebisp vill vnde megh alldt bi-scoppeligh tyendhe som faller paa *Jorghenn i mynd tiiffs tiidtt

pag. 2. Jtem ther som for^o her erchebisp thette for^o mett siitt erlige capittell bewillgendis [bebreffue¹ samtycchendis oc indgangendis vordher tha vill iegh Jndgerd Ottes dotther affslea thette effterscreffne som [først² beneffind staar i then beseylde qwilltantze her erchebisp oc megh formidelst mynd sønn her Niells Lycche imellom giorth var som er thette efftherr^o

Først sagner frw Jngerdt etth rygge skrynn var vfforgyllte bellter vdj oc nogre vfforgyllte kedher oc nogre smott hoffuidsellff

Jtem ean posse mett noget gwld som hwan frandelis vill giffue tiill kendhe hwor megelt thet var

Jtem sigher hwnn segh att haffue mist fwldt skeder

Jtem sagner hwnn och skrynn som vor nadigste herris skatt var vdj

Jtem sagner hwn aff Foszenn en stoer sellffstob veygendis viid lxxx lodtt sellff

Jtem etth stob met fæddher mett en forgylltt ringh om kringh

Jtem sagner hwnn oc [en¹ stob veygendis xj lott sellff

Jtem togis frann hendis pige Lucie etth hoffuitsellff

pag. 3. Jtem toghe the frann samme pige ean lencche kæde met etth korss veighendis offuer xx lodt sellff

Jtem toghe the fran etth lidhett barnn hede Gwndell en kædhe veighendis xvj lodt sellff

Jtem sagner frw Jngerdt ij tønner villeware som Hachhornn skall viide at giere skell fore

Jtem etth gott ancker

Jtem lonthe frw Jngerdt ochsæa her erchebisp etth stortt felldtz ancher oc etth andett noget myndre

Jtem siger frw Jngerdt att haffue myst nøghen balster ryer laghen oc sengclødher paa then iacth som Bentt Karlissen var vppaa

Jtem xlvj spech aff Sædherwær i Findmarchenn

Jtem siger frw Jngerdt att hwn myste fwllt graawerch

Jtem om hwallspech bliffuer standhendis thii frw Indgerdt for-
menner att henne faller mere tiill mett lowgen end her erchebisp haaffuer
laditt ighen lefferitt

[Jtem will iegh Jngerdt Ottis dotter oc affslaa hwes her erche- pag. 4.
bisps tiene(re)¹

Jtem viill jegh Indgerdt Ottis dotter oc affslaa thette efftherne

Jtem alldt hwes som bleff fortheritt paa mynd gordt Foszenn i
thenne fienthligh handell aff her erchebisps tienere

Jtem allt hwes paa mynd gordt Østraatt fortitheritt bleff

Jtem oc sammeledis paa mynd gordt Getske

[Jtem³

Jtem ther som forne her erchebisp megh forne jordegodtz oc
tyendhe vndhendis oc samtycchendis vordher tha vill jegh thertiill met
affsla aff hwes som hans naede megh end nw baade for gammyllt oc
nytt skyldigh bliffuer thette effterne

Jtem twsend march

Jtem ijc bus (o: plus) x voger rotske

Jtem v tønner oc ij spand smør

[Jtem nar forne¹

pag. 5.

Jtem saa bliffuer tha forne verdigiste fadher her erchebiscop Oluff
megh inthet mere skyldigh end som her efftheruitt staar

Jtem ijm march

Jtem iijc voger rotske

[Jtem x tønner smør¹

Jtem regenskaffuitt aff Herdall oc Styrdall for thette nest forledne
aar [solui⁴

Jtem hwes landskyld som hans naade aff mynne landboer i Or-
chedalenn Meilldallenn Rendebo Gulldalenn Gudbrandzdalenn, Foszenn
leenn oc i Biørnnøenn vppebere ladett

Jtem vj sthenbøsser

Jtem vj dubbyllt skerpentyner

[Jtem iijj enchell skerpentyner¹

Jtem xj hager mett allt forne skettz tobeheringh

[Proemisi iij steinbysser iij dobel skarpentiner oc xj haker⁴

Jtem hwes kethler grydher mwllwer handfad tynkanner oc kopper pag. 6.
kanner som end nw paa hans nadis slotth tiillstede ere [solui totum⁴

Jtem jc lott sellff er iegh begerendis [ighen³ for the iijc march
som bleff tagne fra mynd tienere Oluff Andherssen

[Item vppaa forne jc lod self hæffwer Oluff vpburit jc och v marck⁶

Begpaa (pag. 8) med Erkebispens(?) Haand: ffrw Jangerdh — Vincentius Lunge — Eid j spand.

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. — (³) Igjen udslettet. Resten synes skrevet noget senere skjönt med samme Haend. — (⁴) Fra [skrevet med Erkebispens Haand. — (⁵) Fra [skrevet med en anden Haand.

Hr. *Vincentius Lunge* til Lungegaard, Høvedsmand over Vardöhus og Jämtland, gör vittterligt, at han er bleven forligt med Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem og af ham har oppebaaret Erstatning for al fra hans Side paaført Skade; naar denne er fuldt erstattet, skal den af Hr. *Nils Lykke* tidligere (1530) sluttede Overenskomst være ophævet, og hvis senere Uenighed skulde opstaa mellem dem, skal den afgjøres af det norske Rigsraad eller andre af begge Parter Venner.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 94). Af de 3 Segl vedhænger 1ste (Vincentius Lunges).

716.

16 Oktbr. 1532.

Throndhjem.

Jegh Vincencius Lwnghe ridder tiill Lwngergordt och hæffwitzmand offwer Vordehus och Jemtelandt kendis oc gior vitttherligt mett thette mytt obne breff for alle att effther som ther nw try aar sidhenn forledene formidellst nogre ondhe tiillskyndere afgwnnere och forgiftige raadttgiffwere ferdtt och kommenn var, storlt spliitt twesth twedrachth venighedtt oc fiendskaff mellom verdigiste i gudtt fadher her Oluff mett gudtz naade erchebiscop i Trwndhem oc paweligh sedis legatte och megh, saa att jeg och myne tienere formidelst sliig fiendligh andgriff offwerwolddt oc forhandlingh vdi stoer, kommer, angesth nedtt skade oc forderffue komme etc. hwilchenn twedrachth vwiillge oc fyndskaff erligh velbyrdig mandtt och strenge ridder her Niells Lycche mynd kerre beswogrede brodher som seg thenn handttlingh oss emellom mett meghenn fliitt møde och vmage oss forne begge parther tiill gode bestandt och vellffartt paa thenn tiidtt vnderwantt stelde swichthede och i ville oc fryndskaff fordrogh och forhandlede effther som thet obne beseyllde breff och contracth oss tha formidellst forne her Niells vnder cristelige lidelige vprictige oc tilbørlige vilkaar imellom giordt forhandlett besluttet och beseyllt vell clarligen noch i seg sellffuer indeholdher och forclarer tha endogh omtrentt twaar ther effther forne her erchebisp formidellst hægborenn fwrtstis kongh Cristierns mett enn stoer swar krigsmacth tilkwmt hiid ind i riigetth imodtt forne fordragh fredeligh beslutt och forhandlingh mett roff

tach oc andgriff manigffolldeligen forfferdit och beweghenn bleff meg och myne tienere atther paa ny ighenn tiill mercheligh affdrecht skade oc forderffue saa haffue [vii¹ dogh gudtt tiill loff och ære och oss selffuer tiill nytthe gaffnn vellffartt och beste, nw her i Trwndhem giffuitt oss indbyrdis tiill samthalle och handlingh sammen saa att vii efftther enn christeligh oc brødherlighe bekendellse nw i the hellige treffolldighedtz naffnn ere venligen kerligen och endhelighenn vndher oss selffuer forenthe forligtthe och fordragne sammenn for alltt hwes oss och beggis vore tienere være seg enthenn metth roff, tach, andgriff mordtth eller andhenn fienthlighe skade och offwerwolddtt, imellom gaaett och faridtt haffuer indtill thenne dagh indthet vndhertagett i nogher honde maade saa thet nw er och troffasteligen bliffue skall fornø her erchebisp Oluff hans nadis effttherkommere erchebisper i Trwndhem mett samptt hans nadis erlige capittell och alle andre tiillhengere och tienere och megh fornø Vincenc. Lwnghe mynne arffwinge oc tienere enn ewiig affthalenn sagh baade for fødde och vffedde tiill ewiig tiidt. Och kendis jegh meg att haffue vppeboritt oc vndffangett aff fornø her erchebisp Oluff goedit betallningh vpreyssningh vander och lighe for hwes skade vould vretth hoffmodt och fortriidtt hans naade mett sampt syne andhengere oc tienere meg och mynne thienere indthill thenne dagh giortth och bewiist haffue, inthet (vdhenn hwes hans naade megh endnw skyldigh bliffuer och jeg hans naadis breff paa haffuer) vndhertagetth i noget handhe maade. Och nar som hans naade megh sliigh effttherstandene skyld efftther syne breffs lyellsse fornøgendis oc bethalendis vordher tha skall thet breff oc contracth oss formidelst fornø mynd kerre brodher her Niells Lycche imellom giortt oc forhandlett vdi alle syne puncthe oc article vere dætt machlæst oc kraffthlæst oc alldrigh efftther thenne dagh komme hans naadhe eller hans naadis effttherkommere erlige capittell arffwinge andhengere eller tienere vndher øghenn mere. Ther metth haffuer iegh loffuid oc tiillsagtt och mett thette mytt obne breff troffasteligen loffwer oc tiillsiger fornø her erchebisp Oluff paa mynd godhe cristelige thro ere och loffue etth gotth hwildd trycth och troffasth vendskaff och brødherskaff efftther thenne dagh, vprictheligen att holldis skulle i alle cristelige erlige och tiillberlige maade. Thesligiste vndher fornø villkaar loffuer jegh och tiillsiiger att ther som gudtt forbiude ther efftther thenne dagh oss eller vore tienere nogher twesth twedracth eller vwiillghe imellom komme tha skall sliigh twedracth jndkomme for Norigis riigis raadt eller andre beggis vore venner enthen tiill myndhe eller retthe och alldrigh tiill noget findskaff i noget honde maade. Thii ladher jegh fornø her

erchebisep hans naadhiss efftherkommere, erlige capittell arffwinge andhengere och tienere qwiitt frii ledigh oc less for meg mynne arffwinge andhengere och tienere for alltt ydhermere kraff eller tilltall for alltt hwes som forscreffuitt staar inlhet vdhenn hwes i thette samme mytt breff vndherskeedtt er, vndhertagett i noget honde maade. Thiill ydhermere vidnesbyrdtt oc beyre forwariagh att saa i sandingen er oc sthadeligen och vbrodeligen hollis skall som forscreffuit staar i alle maade hengher jegh mytt jndzeylle nedhenn fore thette mytt obne breff tilbedendis erlige oc velbyrdige qwinne frw Jagerdt Ottis dotther mynn kerre hwstrvis modther mett samptt erligh velbyrdigh mandtt och strenge riidher her Niells Lycche mynd kerre beswogrede brodher atth beseylle meth meg. Giffuitt och screffuitt i Trwadhenn onsdagen nest effther Calixtj pape dagh anno domini mdxxxij.

(¹) Tilskrevet over Linsen.

Erkebiskop Olaf af Throndhjem gjør vitterligt, at han har sluttet Forlig med Hr. Vincents Lunge i Anledning af den Uenighed, som har været dem imellem, og tilsiger ham for Fremtiden Venskab og Broderkab og lover, om Tvedragt atter skulde opstaa, at lade denne afgjøre af det norske Rigsraad eller andre fælles Venner.

Efter Udkast p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3175). Uden Segl. (Med Hr. Vincents Lunges Haand).

717.

[16 Oktbr.? 1532.]

[Throndhjem?]

Wij Oluff etc. gøre vitterligt met thette vort obne breff for alle ath effter som ther nw seg noget twest twedracht vwilge och fyendskaff imellom erlig velbyrdig mand etc. her Vincenc. Lunge hands thienere och oss och vore thienere her til dags forløffwet och begiffwit haffwer etc. Tha haffwe wij nw i the hellige trefoldighetz nafn, oss selfwer yndbyrdes ther om och alt hwes oss imellom ind til thenne dag gooitt och faaritt haffwer forentt forligt och [endeligen¹ fordragit som thet [aw er och trofasteligen² [skald³ bliffwe [skald¹ oss vore effterkommere erchebisper i Trwadhenn elskelige capitel [och³ arffwinge [oc³ andhenge[ndæ wenaar och tienere]⁴ och forme her Vincenc. Lunge [och³ hans arffwinge och andhengere, imellom en ewig aftalen sag bede for fødde och vffedde i alle mode. Och haffwe wij ther mett løffwit och tilsawtt och mett thette vort obne breff po vor gode christelig tro och løffwe, løffwe och tilsige forme her Vincenc. Lunge eth gott trygt hwitt och trofast vendskaff och brøderskaff effter thenne dag trofasteligen och vpricheligen atholdes skulle i alle christelige erlige

och tilbørlige mode. Och ther som gwd forbiwde efter thenne dag hwilchet oss icke forhobes nogher vwille oss eller vore thienere imellom komme, tha loffwe vij och vnder forskreffne vilkoer troligen tilsige slig vwilge at indkomme skulle for Noriges roed eller andre begges vore venner enthen til mynde eller til retthe och aldrig til nogher fyendskaff mere efter thenne dag i nogher hande mode. Til vys(sen)

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — (³) Fra [igjen udslettet. — (⁴) andhengere har V. L. skrevet over Linien, men dette er af Erkebispens rettet til det i Klammere indeslattede.

Hr. Vincents Lunge erkjender at have oppebaaret paa sit Regnskab med Erkebiskop Olaf 1124½ Lod (Sölv) gjennem Myntmestoren Jakob (Schult) og Hans van Holt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 3158).
Uden Segl. Egenhændigt.

718.

18 Oktbr. 1532.

[Throndhjem?]

Thett kendes ieg Vincencius Lwnge ritther met eighen hand athaffwe anammitt po regendskaff vdaß mester Iacop mynthemestere och Hans van Holt po eruerdigste i gwd faders vegne her erchebisp Oluffs eth twsind jc xx lodt bus (c: plus) y lodt fredagen nest efter Calixtj anno etc. mdxxxij.

Erkebiskop Olaf af Throndhjem erkjender at have fra Fru Ingerd Ottessdatter (Römer), Hr. Nils Henriksøn (Gyldenløve) Erkefriererske, 750 Lod Sölv og 300 Voger Flak skyldig, hvilket han forpligter sig til at betale hende i fire forskjellige Terminer i Aarene 1533 og 1534.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 97). Begge Segl vedhænge. (Jfr. m. Udkast p. Papir ibid. — Munch. Saml. No. 3278 b. — hvis Afvigelser kan ere orthografske. — Jfr. ovenfor S. 747).

719.

22 Oktbr. 1532.

Throndhjem.

Wii Oluff mett gudz naade erchebiisp i Trondem och paffwelig sedis legatt kendnes och gøre vittherligt for alle mett thette vort obne breff att vij ære pliiigtigæ erlig och welbørdig qwinne fru Ingegerd Ottissdatter her Nicks Heinrichssens hues siell gud glediæ efftherliffwerske halffotthennde hwnrede lod self och tryhwadrede woger fysk huilke forne self och fysk wii bepliche oss eller waare efftherkommende erchebiisp(er) i Trondem forne frw Ingegerd eller hennis erfvinger tiill godhe reyde att bethale och fornægæ paa tidh och stander som her effther fylgier, siirst skulle wii henne fornægæ halffredie hundred

lod self nu tiil paaske nestkommendis oc the andre femhwdrede lod self indnen then andre paaske thernest efftherkommendis. Tesligiste skulle vij och aff forne summe paa fysk bethale henne halff annett hwdrede wogher i thenne nestkommendis k pstemn  och the andre halff annett hwdrede vogher skull  vij fornege henne i then andre k pstemn  thernest som mand scriffwer mdxxxiiij. Tiill ythermeire vissean oc b dr  forwaringh h r om haffue vij bed d wort erlige och elskelige cappittell ath henge theris indsigle met vort nedden for thette wort obn  breff som giffuidt oc screffuidt  r i Trondem tiisdagen nest effther xjm jomfruers dag  ar  ffther gudz b rd mdxxxij.

Bagp  : Breff p a hwes sellff oc f nsk som erchebispenn meg h skylldigh bliffuer.

Erkebiskop *Olaf af Throndhjem* gj r vitterligt, at han med sit Kapitels Samtykke har opladt og afh ndet til Fru *Ingerd Ottedatter (R mer)* Dele af f lgende Gaarde p a *Yrjen* ( rlandet): *Uphaug, R destad, Hof, Vik, Berg, Nes, Eid* og *Grande*, hvortil han formener at have Odelsret og Tiltale.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (M nch. Saml. No. 98). Huller til 2 Segl, der mangle, hvorfor Brevet maaske ikke er blevet udleveret men ombyttet med No. 725 nedenfor.

720.

22 Oktbr. 1532.

Throndhjem.

Wii Oluff mett gudz naade erchebiisp i Trondem och passuelig s dis legatt garq wittherligt for alle att p a thet att gudz fort rnils e haedt och vwil e motte [affuendis och¹ nedderleggis och wilgie och wenskeff motthe forekis tha haffue wij nw medt vort erlig  och elskelige cappittels raad oc samtycke vntt vplathit och affhendt och medt thette vort obne breff vndne vplathe och affhennde vndhen sanctj Oluffz domkirke oss och waare efftherkommende erchebisp(er) i Trondem och vndher erlig och welb rdug qwinn  frw Jugegerd Ottisdotter h r Niels Henrichssen(s) hwess siell gudh gled e efftherliffwerske och hennis arffuinge tiill ewerdelig engun thesse effterne gaardher och godz liiggenndis p a  ryenn som frw Jugegerd siiger seg att haffue odelsbreff och merkelig tiiltall tiill som  r ij spanne leig  i Wphowgh oc ij span i R destadh jtem Hoff som renther ij spann jtem i Wiick [iiij² spann jtem eit punds leige i Bergh jtem eit punds leig  i Nees som ligger i By gnenn jtem eit span leige i Rydh jtem Grande som renther vj spann falkeleyghenn vndenthagen hwilki  som skall bliffue vnder sancte Oluffz domkirke oss och waare efftherkommende erchebiisp(er) i Trondem her effther vb hyndrett som thet

bertiill woridt haffwer. Tiill ythermeyre visszenn och betre forwaring herom att thette saa vbroteligen holdis skal haffwe wii bedett wort erlige och elskelige cappittel ath henge theris jndsiggel mett vort neddenn fore thette vort obnæ breff som gifuidt och screffuidt ær i Trondem tysdagenn nest effther xjm jomfirver dag aar effther gudz bœrd mdxxxij.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Erkebiskop Olaf af Throndhjem erkjender at skyldte Hr. Vincents Lunge, Hovedsmand over Vardøhus og Jæmteland 1500 danske Mark og 3000 Voger Fisk, hvilket skal erlægges i nærmere angivne Terminer i Løbet af de nærmest følgende Aar.

Efter Udkast p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 3169).
Uden Forsegling.

721.

22 Oktbr. 1532.

Throndhjem.

Wii Oluff med gudz naade etc. kendes och gere weterligt for alle med thette wortt obne breff ath wii ære plictigæ erlig wælberdig mand och streng ridder hær Wincenc. Lwngge høffwidzmand offwer Wordehws och Iemptteland [halft anned¹ femten hwindred danske marck och try tswennæ waager rossk. hwicke fornæ peningge och fisk wii peplictæ oss eller wor eftherkommende erchebysp i Trondem fornæ hær Wincenc. [eller hans erfwinggæ² till gode rede ath fornøge och betale paa tiid och stwnder som hær efther følger fyrst skulæ wii honnom fornøge fem hwindred marck i thenne nestkommende summer och ther efther som mand skriffwer mdxxxij skulle wii fornøge honnom femhwindred marck och eit twsenne waager rossk. och siden framdeldes [hwarit aar eit twsenne mæ wg. fisk och v¹ the femhwindred marck och eit twsenne [marck¹ waager fisk hwarit aar saa lengge fornæ try twsenne waager ære betaledæ. Till ydermere wissen och bedre foruaring hær om ath wii thette saa vbroteligt holde wille haffwe wii bedid wortt erligæ och elskelige capittell ath hengge theris insigle med wortt nœden for thette wortt obne breff som gefwid och skreffit ær i Trondem [tisdagen nest efther elleue twsenne jomfroer dag² aar efther gudz bœrd mdxxxij [vnd(er)³

(¹) Fra [igjen udslettet. — (²) Fra [tilskrevet over Linien. — (³) Fra [igjen udslettet; derpaa følger et overstroget foreløbigt Udkast til Brevet No. 1106 i Dipl. Norv. II.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem gjør vitterligt, at han har undt og forlenet *Fru Ingerd Ottesdatter (Römer)* for Livatid sin Korn- og Ostetiend af hele *Yrjens* Prestegjeld og sin *Fisketiend* af *Yrjen* alene.

Efter Udkast p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3170), uden Forsegling. (Skrevet paa samme Ark som No. 3169, No. 721 foran).

722. [22 Oktbr. 1532]. [Throndhjem.]

Wii Oluff etc. gøre weterligt for alle ath wii hafwe nw vnt och forlænt och med thetthe wortt obnæ breff vnde och forlæne erlig och wælbørdig qwinne frw Ingerd Ottesdatter her Nils Henricsons hwes søll gud glæde estherleuerske ath nyde bruke och beholde i sin liiffz tiid qwit och frri vden all affgift wor korn tiend och ostetiend som faller [vnder¹ effwer allt Yrien prestegeld och wor fiske tiend som faller paa Yrien allenestæ. Ty forbyde wii alle ehwo the helst ære eller ware kwnnæ och sordeldes wore ombudzmend forne erlig och wælbørdig qwinne frw Ingerd hær emod paa forne tiend ath hindre eller forffang gøre i noget maade.

Item eit breff paa alt thet godz som neffnes vdi registrid.

Item wor korn tiend och oste tiend i alt Yrien prestegeld i sin liiffztiid och wor fiske tiend paa enestæ Yrien.

Item er myn herre skyldig frw Ingerd viijc lod sylff och iijc waager fisk iijc ath betale nw till paaske och the andre vc innen then andre paaske nest kommendes iijc waager fisk at betale i køffstemnen i thenne nestkommendes summer oc ij waager fisk [at¹ i then andre køffsteffne ther nest

Item j recognicio paa j lest tystøll ij tønner myød ij skippund humble.

Bagpas: her Vincen.

(¹) Fra [igen udslettet.

Fru Ingerd Ottesdatter (Römer), Hr. *Nils Henriksøn (Gyldenløve)* Efterlover-ske, gjør vitterligt, at hun ved sine Svigersønners, Hr. *Vincentis Langes* og Hr. *Nils Lykkes*, Mægling er bleven forligt med Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem i Anledning af den Uenighed, som i tre Aar har hersket mellem dem, saaledes at han skal give hende Erstatning for al tilføiet Skade, og naar dette er skeet, skal den tidligere (1530) ved Hr. *Nils Lykkes* Mægling med Erkebispens oprettede Kontrakt være død og magtesløst, og al senere opstaende Tvist mellem dem skal afgjøres af det norske Rigsraad eller andre fælles Venner.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 96). Alle 3 Segl vedhænge.

723.

23 Oktbr. 1532.

Throndhjem.

Jegh Ingerdt Otis dotther tiill Østrott erligh velbyrdigh mandtz oc strenge ridders her Niells Henrichssons fordom Norigis riigis hoffmesther hwes siell gud haffwe efftherleffwerske kennes och gior vithertliggt mett thette mytt obne breff for alle att effther som ther nw try aar sydhenn forledene [formidelst¹ nogre ondhe tiillskyndere afgwnnere och forgifftige raadgiffwere ferdtt och komen var stortt splitth twesth twedracth wenighet oc fyndskaff imellom verdigiste i gudtt fader her Oluff mett gudtz naade erchebisp vdj Trwndhem och paweligh sedis legatte och megh saa att jegh mynne barnn oc tienere formidellsth sliigh fyntligh andgriff offwerwolldtt och forhandlingh vdj stortt kwmmer, angest, noddtt, skade oc forderffue komme etc. Hwilchenn twedraceth vwillghe och fyndskaff erlig velbyrdigh mandt oc strenge ridder her Niells Lycche myndtt kerre sønn som segh thenn handling oss imellom mett meghenn fliitt møde och vmage oss for^{ne} begge parther tiill godhe bestandt och vellffartt paa thenn thiid vndher wantt stelledo swictede och y vylle oc fryndskaff fordrog och forhandlede effther som thet obne beseyllde breff oc contracth oss the formidellsth for^{ne} her Niells mynd kerre sønn vndher christelige lidelige vprictighe oc tiilberlige vilkaar imellom giortt forhandlett beslutt oc beseylltt vell clarligen noch y segh sellffwer indeholler och forclarer the endogh omtrentt tw aar ther effther for^{ne} her erchebisp formidellsth hogborne furstis kongh Cristierns mett enn stoer swaer kriegsmacth tiilkwmsth hiidt jndt i riigett imodtt for^{ne} fordragh fredeligh beslutt och forhandlingh mett roff tagh oc andgriff manigffolldeligen forfferdtt och bewegenn bleff megh mynne barnn oc tienere alther paa ny ighenn tiill mercheligh affdreceth skade och forderffue saa haffwe wii dogh gud tiill loff oc ære och oss sellffuer tiill nytthe gaffnn vellffartt och beste nw her i Trwndhem giffuitt oss formidellsth begge mynne kerre sønner och maager her Vincenc. Lwngø och her Niells Lycche tiill handlings sammen saa att vii effther enn cristeligh bekendellase nw y the helligetreffolldighettz naffnn ere venligen kertigen oc endeligen formidellsth for^{ne} begghe mynne kerre sønner forenthe forligthe och fordragne sammenn for alltt hwes oss oc beggis vore tienere vere segh enthenn mett roff tagh, andgriff, mordtt eller andhenn fyentlige skade och offwerwolldtt imellom giorth oc faridt haffwer indtiill thenne dagh jnthet vndhertagettt i noget hande maade saa thet nw er oc troffasteligen bliffue skall for^{ne} her erchebisp Oluff hans naadis efftherkommere erchebisper i Trwndhem mett sampt hans naadis erlige capitell oc alle

andre tiillhengere och tienere och meg for^{ne} Jngerdt Ottis dotther mynne arffwinge oc tienere enn ewiig afftalenn sagh baade for fødde och vffodde tiill ewiig tiidtt. Och kendis jegh meggh att haffwe vppeboret oc vndffangett aff for^{ne} her erchebisp Oluff godtt betalningh vpreyssningh vanner och lighe for hwes skade volldt vrott hoffmodt oc fortridt hans naade mett samptt syne anhengere oc tienere meg och mynne tienere indtill thenne dagh giortt oc bewiist haffue jnthet (vdhenn hwes hans naade meggh enn nw skyldigh bliffuer och jegh hans naadis breff paa haffuer) vndhertagett i noget hande maade. Och nar som hans naade meggh sliigh effttherstandene skyldtt efftther syne breffs lyellse fornogendis oc betalendis vorder tha skall thet breff och contracth oss formidellst for^{ne} mynd kerre sønn her Niells Lycche imellom giortt oc forhandlidt vdj alle syne pwncihe oc articlle vere dødtt machløst oc krafthløst och alldrig efftther then dagh komme hans naade eller hans naadis effttherkommere erlige capittell arffwinge anhengere eller tienere vndher øghenn mere. Ther mett haffuer jegh loffuidt oc tiillsagt och mett thette mytt obne breff troffasteligen loffwer och tiillsiger for^{ne} her erchebisp Oluff paa mynd gode cristelige tro oc loffwe ett gotth hwildt trygtt och troffast venskaff efftther thenne dagh att holdis skulle i alle cristelige erlige oc tiilbørlighe maade. Thesligiste vndher for^{ne} villkaar loffuer jegh oc tiillsiger att ther som gud forbiwde ther efftther thenne dagh oss eller vore tienere noget twest twedrath eller wwillge imellom komme tha skall sliigh twedrath jndkomme for Norigis riigis raadt eller andre beggis vore venner enthenn tiill mynne eller retthe och alldrigh tiill noget fyndskaff i noget hande maade. Thii ladher jegh for^{ne} her erchebisp hans naadis effttherkommere erlige capittell arffwinger anhengere oc tienere qwiitt frii ledigh och løss for meg mynne arffwinge anhengere oc tienere for alltt ydhermere kraf eller tiilltall for alltt hwes som foruitt staar jndthet (vdhen hwes y thette samme mytt breff vndherskeodtt er) vndhertagett i noget hende maade. Tiill ydhermere vidnesbyrdtt oc bøyre forwaringh att saa i sandingen er oc stadeligen och vbrødeligen hollis skall som foruitt staar i alle maade henger jeg mytt jndzeylle nedhenn fore thette mytt obne breff tiilbedendis for^{ne} erlige velbyrdige menndh och strenge riddere her Vincenc. Lunge och her Niells Lycche for^{ne} mynne kerre sønner och maage att beseylle mett meggh. Giffuitt och schreffuitt i Trwndhem onsdagen nesth efftther ellewe twsendtt jomffrwers dagh anno domini mdxxxij.

¹⁾ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Fru Ingerd Ottesdatter (Römer) gjør vitterligt, at da al Uenighed mellem hende og Erkebiskop *Olaf af Throndbjem* nu er bilet, og han blandt anden Erstatning for tilföiet Skade har overdraget hende sin og Domkirkens Gaard *Grande* paa Yrjen, alene med Undtagelse af det dertil hörende *Falkeleie*, men da dette vanskelig kan benyttes uden i Forening med hendes *Falkeleie* paa Gaarden *Uthof*, for hvilket derfor ogsaa Erkebiskop *Erik Walkendorff* tidligere har givet hendes Husbonde, Hr. *Nils Henriksön (Gyldenlöve)*, 4 rhinske Guldgylden i aarlig Afgift, saa overdrager hun nu Erkebispstolen disse *Falkeleier* til evig Eiendom.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 99). Alle 3 Segl vedhænge.

724.

23 Oktbr. 1532.

Throndbjem.

Jegh Ingerdtt Otts dotther tiill Østrott erlig velbyrdigh mandtz och strenge ridders her Niells Henrichssons fordom Norigis riigis hoffinesther hwes siell gud haffue efftherleffuerske kendis oc gjør vittherligt mett thette mytt obne breff alth effther som ther nw twenne gange imellom verdigiste i gud fader och herre her Oluff mett gudtz naade erchebiscop i Trwndhem och paweligh sedis legate hans naadis tienere och meg och mynne tienere meghenn twest twedracht vwillge oc fyendskaff hertiill dags begiffuitt och forleffuitt haffuer megh oc mynne barnn tiill stoer fortridtt skade och forderffue etc. tha er dog samme vwillge oc fyendskaff imellom hans nade och megh formidelsth begge mynne kerre sønner och maage her Vincenc. Lwnge och her Niells Lycche stelledt forligtt och i ville och fryndskaff forhandlett bleffuitt saa hans naade haffwer cristeligen oc erligen rettbleditt och skicchet segh imod megh och mynne barnn mett cristelige oc nochsom vandner vpreyssningh och liige for alldtt mynd skade fortriidtt, kost, thæringh, och forderffwe, gwnsteligen vndhendis oc gifwendis megh och mynne barnn tiill ewerlige eighe, Grande, mett samplt andre hans naadis och Nideross domkirches gaarde oc godtz liggendis paa Jørrienn effther som thet breff hans naade meg ther paa giffuitt haffuer ydhermere formellder och forclarer tha effther thii forne her erchebisp seg sellffuer forbehollett haffwer thenn herlighett i forne Grande som er thet fallcheleye hwilchet vdhennt mytt fallcheleye paa mynd gordtt Vitthoff icche vell besiddis kand eller vedtt machth bliffue och for hwilchet forne mytt fallcheleye verdigiste i gudtt fader her erchebiscop Erick Vallkendorff bebreffuitt och beseylde mynd kerre herre och hwsbonde her Niells Henrichsson beggis theris siell gwdtt naade megh oc beggis vore arffwinge iiij ryske gyldhenn i gwldt aarligen aars ther aff tiill ewiig tiidt att gifue skulle saa haffuer jegh dogh mett raadtt och samlycche forne begges mynes maagers oc barns for sligh forbenefuude

her erchebiscops gwnstige och kerlige venne gaffwer saa och for ydhermere ville och fryndskaffs vnderholdningh skyldtt i framtydhenn nw vndtt giffuett skødt oc *affhengt och mett thette mytt obne breff vnder giffuer skødher och affhender frann meg h och myne arffwinge oc vnder Trwndhems erchebiscopsdomme forne fyre gylldhens leyemoll mett samptt aldt thenn herlighet som ther faller i forne Grandis oc Vthoffs falcheleye tiill ewerlige eighe eige skwllendis dog her mett alle andre forne Grandis oc Vthoffs rettthe tiilliggellsse ihwadtt thet hellst er eller neffnes kandtt vfforkrencth i alle maade. Och kendis jeg h meg h i slige forne maade att haffue vndffangett fyllest h veerlag h aff forne her erchebisp Oluff for forne Vthoffs fallcheleye saa bode meg h och myne barnn vell atnøger i alle maade. Tiill ydhermere vidnesbyrd och beyre forwaringh att saa i sanndingen er som foruitt staar i alle maade henger jeg h mytt jndzeylle nedhenn fore thette mytt obne breff tiilbedendis forne erlige velbyrdige mendt oc strenge riddere forne myne kerre sønner oc maage her Vincenc. Lwng och her Niells Lycche att beseylle metth meg h. Giffuitt oc screffuitt i Trwndhem onsdagen nest effther elleffue twsendtt jomffrwers dag h anno domini mdxxxij.

Erkebiskop Olaf af Throndhjem gjør vitterligt, at han med sit Kapitels Samtykke har oplæst og afvændet til Fru Ingerd Ottedatter (Rømer) Dole af Gaardene Uphaug, Rødestad, Hof, Vik, Berg, Nes, Eid og Grande paa Yrjem, til hvilke hun formener at have Odelsret og Tiltale, og lover derhos, at senere Tvistigheder mellem dem skulde blive afgjorte af det norske Rigsraad eller andre sælles Venner.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 100). Begge Segl vedhænge. (Jfr. med Udkast p. Papir ibid. — Münch. Saml. No. 3278 a. og 3178¹ — hvis eneste væsentlige Afvigelse nedenfor anføres).

725.

5 Novbr. 1532.

Throndhjem.

Wij Oluff mett gudz naade erchebiisp i Trondem och passuelig sædis legatt gøre vitterligt for alle ath paa thet att gudz forternisze haedt oc vuillgie motte affwendis oc nedderleggis och vilgie oc vensskaff motthe forekis tha haffue wii nw mett wort erlig och elskelige cappittels raad och samtycke vntt vplathet och affhennitt och medt thette wort obne breff vnnø vplathe och affhende vnden sancte Oluffz domkirke oss och waare efterkomende erchebiisper i Trondem och vnder erlig oc velbørdig qwinne ffrw Ingegerd Ottisdatter her Niels Heinrichsons hwes siell gud glediø efterliffwerske och hennis ærffwinge tiill ewerdelig eggn thessze effterne gaarder oc godz liggendis paa Øryenn

som fru Ingegerd siigher seg ath haffue odels breff oc merkeligh tiiltall tiill som ær two spanne leige i Vphoug och halft annet span i Rødestad jtem Hoff som renther halft annet span jtem i Wiick [fyre² spann jtem eit pundz leige i Berg jtem eit pundz leigæ i Neess som ligger i Biøgnenn jtem eit spans leige i Eydh jtem Grande som renther sex spann ffalkeleigenn vndenthagenn hwilken som skal bliffwe vnder sancte Oluffz domkirke oss och waare efterkommende erchebiisper i Trondem her effther vbehindrett som thet hertiill varitt haffuer, hwilke forne gorde och godz mett alle theris rette tilliggelse som ær skog mark agher engh wan och veidestad som ther nu tillegger och aff areldz tiid tiillegit haffwer baade tiill fioldz och fiære land oc wan ynthet ehvad somhelst thet ær eller neffnis kand, vthen forne falkeleigen vndenthagit i naagre hande maathe forne fru Ingerd och bennis ærffwingæ nytæ bruge och beholde skulle till ewerdelige eygæ som forscreffuidt staa. Och beplycthe wii oss waare efterkommere erchebiispe(r) i Trondem medt sampt wort elskeligt cappittel att frii hymnelle och fuldkommeligen tiilstaa forne frw Ingerd och hennis ærffwingæ alle forne gorde och godz mett all forne theris rette tilliggelsæ och holde baade henne och thennom thet skadisløst for hwor mandz tiiltalle som ther paa thale kand mett rette. Ther mett skal all vuilgie som forne frw Ingerd och oss hertiill dagz emellom varidt haffwer være ewigleg fordragenn oc offwerthalenn och ther som gudh forbiude naagen vwilgie oss emellom her effther kommendis worder thet oss ycke forhaapis tha loffue wij oc tilsygæ paa wor gode troo oc loffwæ then att indkomme skulle for Norgis riigis raad eller andre beggis waare wanner til mynnæ eller tiill rettæ och aldriig effther thenne dag [tiil² naagen fiendskaff meyre j naager hande maathe. Tiil ythermeire vissen oc bætre forwaring herom att thette saa vbrottelegenn holdis skall haffue wij bedett vort erlige oc elskelige cappittel ath henge theris jndsiggel mett wort neddenn for thette vort obnæ breff som geffuidt oc screffuid ær i Trondem tysdagenn nest effther alle helgenne dag aar effther gudz bœrd mdxxxij.

(¹) Skrevet med Hr. Vincents Luges Haand. — (²) Udkastet No. 3278 a har: ij, No. 3178 opregner ikke Gaardene. — (³) Tilskrevet over Linien.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem gjør vitterligt, at han har lovet Kong *Frederik I.s* og det danske Rigersaadts Fuldmægtige, Biskop *Hans (Reff)* af Oslo, Hr. *Trud Ulfsland* og Hr. *Klaus Bilde*, at betale 15000 danske Mark i Anledning af sit Forhold til Kong *Christiern II.*, af hvilken Sum han allerede har erlagt de 6000 Mark, som er 4000 Lod Sølv efter norsk Vegt, medens de resterende 9000 Mark skulle udbetales i to lige Terminer 11 Novbr. 1533 og 11 Novbr. 1534.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge, No. 79 b.) Seglet mangler.

726.

6 Novbr. 1532.

Throndhjem.

Wii Olwff mett gudz naade erchebiisp i Trondem och paffuelig sedis legatt gøre witterligt for alle ath wii haffue loffuidt och tiilsacht och medt thette vort obnæ breff loffwe och tiilsyghæ werdugæ fadher hær Hans medt gudz naade bysp i Oslo och ærligæ welbørdiigæ mend och strenggæ riiddere her Trwdt Wlffstand hœffwidzmand paa Wardberg och her Claus Byld hœffwidzmand paa Baahws stormegligste høgbaarnæ ffurstis och herris hær Fredericks medt gudz naade Danmarkis Vendis och Gottis konnwng vdtuold konnwng tiill Norgie etc. wor kieriste naadigste herris och Dannemarckis raedz ffwidmyndigæ sendebwd ffomthenn twsennæ danske mark hans kungelige maitt. tiill eyn ydmygæ skenck och bekennilsæ paa thet hans kongelige maitt. skall och wiill være oss wort sticht och effterkommere erchebiisp(er) i Trondem eyn myld gunstigh och naadiig herre her effther ffore hwess wii haffwæ handlett och giort medt konnwng Cristiernn och i alle andre maathe som vii mystencht eller skyldwg kwnnæ være hoossz kwngelige maitt. wor kieriste naadigste hærre konnwng Ffrederiick jndtiill thenne dagh, och haffwæ w[ii] aff fornæ summe nw strax antwordett och affhent fornæ gode herrer paa hans kungelige maitt. vegnæ sex twszennæ danske mark vdj selff som ær fyre twsenne lod selff norsk wecht. The andre nygætwszennæ marck som yghenn staa bepliichtæ vii oss eller vaare effterkommere erchebiisp(er) i Trondem att affhende och leuerere fornæ konungelige maitt. tiill gode reidhe eller och hans naadis renthemyster paa Køpenhaffns hws paa twennæ terminer som ær halffdeldenn ther aff sanctj Morthens dag nest komendis som mand scriffwer mdxxxij och then annen halffdelden paa sanctj Morthens dag ther nest komendis vden all gensielsæ i naager maadhe. Tiill ythermeire wesszenn och bætre forwaring herom lathe wii hengæ vort secrett nedden fore thette wort obnæ (breff) som giffuidt och screffuidt ær i Trondem onszdagenn nest effther alle hilgenne dagh aær effther gudz bœrd mdxxxij.^o

Bagpaa: Erchebispen Oluff vdj Trundhiem forpligtelsse breff paa xv^m marck fore hans brœst emod konnglige maiestadt 1532.

Biskop *Mogens af Hammer* forpligter sig, da Kong *Frederik I* paa det danske Rigsraads Bøn har tilgivet ham hans Frafald ved Kong *Christiern II.s* Ankomst til Norge i Novbr. 1531, til herefter at være Kong *Frederik* og det danske Rigsraad huld og tro, at opsige Kong *Christiern* Huldskab og Mandskab og i Forening med det øvrige norske Rigsraad at tilbagekalde sit til dennes Søn og Keiser (*Karl V*) sendte Hyldingsbrev, i Tilfælde af Kong *Frederiks* Død ikke at vælge nogen anden Konge til Norges Rige end den, det danske Rigsraad vælger til dansk Konge, samt ikke under Bispedømmes og Livs Fortabelse at lade sig tvinge til noget nyt Frafald.

Efter Orig. p. Papir i danske Geheimearkiv (Norge No. 79. a.) Med Bispens paatrykte Segl.

727.

[6 Novbr.? 1532.]

[Throndhjem.]

Jegh *Mogens* mett gwdz nade biscop j Hammar gjør wetherligh oc kennes mett thette mytt obne breff att effther hogborne ffwrste oc slo(r)mectigste konyng oc herre heer *Ff*rederick med gwdz nade **Dammarkes* *Wendes* og *Gotthes* konyng oc wdward konyng tiill Norge hertwgh j *Sleswigh* *Ho(l)*sthen *Stormarn* oc *Ditmersken* greffwe j *Oldenborgh* oc *Delmenhorst* myn nadigste herre haffwer nw nadelighen aff syn kongelige godhet ffor guds skiill oc ffor *Danmarkes* riiges radz stoore bøn skiill ighen anammed meg oc tiill gwnst oc nade ffor syn tyennere mand oc rad oc nadelighen fforladett och tiillgiiffwed meg thet mysticke oc brøthe att ieg war ff[a]llen hanss naade effraa oc tiill hogborne ffwrste her *Christiern* ffordwm *Danmarkes* konyng ffor hanss naades weldelighe offwermach skiil som hanss nade fforde ind oppo Norges riige nw sancte *Morthens* tiid nest fforledhen wiill ieg oc skall effther thenne dag være fforde hogborne fforste konyng *Ff*rederick etc. myn nadigste herre oc **Dammarkes* riiges rad hwld oc thro oc aff werge hanss nades skade oc wethe hanss nades och *Danmarkes* beste oc bestond aff all myn fformwghen oc giiffwe hanss nade ther om allwarssell ehwor ieg then hemelighe eller obenbare kan ffornømme. skall ieg oc saa op schreffwe fforde hogborne ffwrste heer *Christiern* etc. then hwldskab oc mandskab som ieg hanss nade tiilsagde oc aldrih were hanss nade enthen hwld eller throo effther thenne dagh. Thesligest skall ieg mett Norges riiges rad ighen kalle all then hwldnyng breff throskab oc mandskab som ieg mett Norges riiges rad haffwer schreffwed tiill fforde her *Christierns* søn oc tiill keysserligh mait. Ther som fforde myn nadigste herre hogborne fforste konyng *Ff*rederick etc. wordher kalled her aff werdhen ffor en ieg hwykled gwd almectigste barmhiertelighen oc nadelighen langszamlighe icke ske ladhe thea er oc skall ieg fforplictet were att icke med Norges rad kooore wdwelge eller szamticke noghen serdelis konyng tiill Norges riige men ieg

med *Dammarkes och Norges riiges rad skall forplicated (were) att keysse koore oc wdwelge och samptlike then samme tiill herre oc konyng offwer Norge som Danmarkes riiges rad tiill *Dammarkes riige wd-korendes wordher liigherwiiss som thet forbwnd ther begghe riighenne ere tiilssammen bwndne medh inne holler oc wdwiiser oc skall ieg effther thenne dag aldriigh lathe meg trenghe effra wor nadigste herre oc Danmarkes riiges rad ehwor stor nød trang eller offwerfald meg ken oppo kommee wndher mytt liifz oc stiicktes ffortabelsse beplicthendes meg wiid myn ære oc redelighet christeligh throo oc loffwe alle tiilssammen [o]c hwer serdelis fforde pwncther oc articler fiast oc wbrøtheligh at holle. Tiill yttermere stadffesnyng lather ieg tricke mytt insigle nedhen ffor tetthe myt obne breff mett myn eghen hand wndher screffwed tiilbedendes erlighe oc welbørdigh mand oc streng ridder her Gawthe Galle Eric Ericsson aff waben Norges riiges rad att wele besegle thet[te] mett megh.

Egenhændigt: Omnia vt supra protestor ego

Magnus Hammarensis manu propria.

Bagpaa: bespind aff Hamers breff pa hwildskaff oc manskaff.

De i Throndhjem forsamlede *norske Rigsraader* gjøre vitterligt, at de efter Kong *Frederik 1s* og det danske Rigsraads Begjæring ved deres Udsendinge, Hr. *Trud Ulfstand* og Hr. *Klaus Bilde*, have fornyet det gamle Forbund mellem Norge og Danmark med Forbehold af alle tidligere gjældende Recesser, Friheder og Privilegier for Norge samt med Udsættelse af yderligere Forhandlinger til en almindelig Sammenkomst af begge Rigers Raad.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimarkiv (Norge No. 81). Alle 9 Segl vedhænge.

728.

7 Novbr. 1532.

Throndhjem.

Wii effth(e)rue Oluff aff gwdtz forssynn, erchebiscop i Trwndhem, och paweligh sedis legate, Anders tiill Opslo, Mogens tiill Hammer, Hans tiill Opslo, aff samme gudtz forssynn bisper, Vincencius Lwnge, Gwdhe Galle, Niels Lycche, riddere, Erick Wgerwp, och Erick Erichsson vebnere, Norgis rigis raadt, kennis och gøre vitthe(r)ligt, mett thette worrt obnebreff, att effther som stormecligiste hogborne furste och herre, her Fredrich mett gudtz naade, Danmarkis, Vendis, och Gottis koningh, vdtwolldt koning tiill Norge, hertugh i Slesswigh, Hollstenn Stormaren och Dyttmerskenn greffue i Olldenborgh och Dellmenhorst, waar aller naadigiste herre, mett samtt verdigiste, verdige fædre, atrengte riddere, erlige herrer, och gode mendt, Danmarkis rigis raadt,

waare gwnstige farwante, kere herrer oc venne, haffwe nw mett fwll-
 machtt oc befallning, afferditt oc vdtstiiichitt hiid indt i Norgis riige tiill
 oss, och alle andre Norgis rigis raadt vaare kere medtbrødre, erlige
 velbyrdige mendt oc strenge riddere her Trwett Vlstandt, oc her Claus
 Bille, mett merchelige handell och erinde, som tesse twendne rige
 Danmark oc Norge er mercheligen anliggende, iblandt andre haffue thee
 oss fore holldet, att forne konge matte., oc Danmarkis rigis raadt haffwe
 thennem besynderlige befallidt att giiffue oss, oc forne menige Norgis
 rigis raadt tiill kenne, szaa att ther er emellom forne konge matte. och
 Danmarkis rigis raadtz farffædre och forne thette Norgis rigis raadt
 vore kere farffædre, giortt bestandelige fredtt endrechtighedt, och ker-
 ligh fforbundi shom forne lesse begge rige er vell heglighen aff nødhenn
 tiill endrechtigh gott regemente fredt, rolighedtt, bistand och gode, mett
 raadtt, daedtt, hiellp, trøsth, liiff, godtz, aff all machtt oc formwe thett
 ene rige och partt then andhen att bewysse oc giøre, begerindis aff
 oss paa forne konge matte., oc Danmarkis rigis raadtz vegne forne en-
 drechtighet oc kerlig farbund att ville bewillge oc samtycche som forne
 konge matt. oc Danmarkis rigis raadtz farffædre, oc vore kere ffarffædre
 thett saa giortt haffue i alle maade, hwilkenn forne nw konge matte. oc
 Danmarkis rigis raadtt naedig gunstig kerlig beger tiill sliige forne
 kerligh endrechtighet oc farbund, vij i alle *sorne maade bewillgitt och
 samtychtt haffue, och mett thette vortt obnebreff bewillge och sam-
 tycche, doch oss fore behollett alle Norgis rigis herligheder recesser
 friibeder prewileger att bliiffue vidt fwllmachtt och vfforkrenchtt i alle
 maade, och om nogen ydermere behøffuige handell forne konge matt.
 och begge rige tiill ære, gode vellffartt longwarinde fredt endrechtighet
 oc bistand behoff giordis, sette vii ind tiill begge rigens raadtz hwer
 paa syn sydis almyndelige samkomst mett ett menigtt endrechticht raadt
 att formere och farbedre. Thiill vittnisbyrd haffue vii laditt hengtt vaare
 jndssegle nedhen ffor thette vortt obnebreff, Gyffuit och schriffuit i
 Trwvndhemm septimo die Nouembris anno domini mdxxxij.^o

Bagpaa: Norgis riigis raad(z) forbundh met Danmarcks raad.

De i Thronbhjem forsamlede *norske Rigsraader* opseige Kong *Christiern II*
 den ham det foregaaende Aar tilsagte Huldskab og Trøskab, da Kong
Frederik I paa det danske Rigsraads Bøn har tilgivet deres Frøfald,
 hvorfor de herefter ville vise ham Huldskab og Trøskab og ikke lade sig
 tvinge til at forlade hans Parti.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge No. 82). Alle 7 Segl vedhænge.
 (Jfr. m. udateret Udkast p. Papir i norske Rigsarkiv — Mäanch. Saml. No. 3177 —
 Halvark, uden Forsegling.)

729.

7 Novbr. 1532.

Throndhjem.

Wii efteræ Oluff medt gudz naade erchebiisp i Trondem och passwælig sædis legatt Anders i Oslo Mog(e)ns i Hammer och Hans i Oslo medt sammæ naade bysper Gowlæ Galle riidder Erick Erichson och Erich Vgrop Norgis riigis raaedt hælsæ ether høgbornæ fiirste och herre her Cristiern medt gudz naade ffordom Danmarkis Norgis Swergis etc. konnwng medt wor ydmigæ helsenn gefwennedes ether naade tiill kennæ ath som edher naade well witttherlegt ær ath naagen tydh effther edher naade war kommæn hiitt ind i riigidt yffiord effther sancte Mortenstiid med weldiigæ kriigs macht gingæ wii ether naade tiill bande och forhaapis oss allæ och hwær særdelis att wii ey allenestæ [were¹ edher naade hwilde och troo vthen och hwilptæ edher naade effther ethers begære [hwor² aff syn yderstæ fformwæ och magtt och hæfwæ ther ffere sydenn ether naade droogh aff riigidt lyddett skade och forderff i mongæ maathe och hade wii wæll ydermeire ledidt ther som stormectigiste høgbaarnæ fiirstæ och hærre hær Ffrederik med gudz naade Danmarkis Wendis och Gottis konnwng vdwold konnwng tiill Norgie etc. wor kærste naadugiste hærre hadæ seg ycke lathet bewæged tiill naadæ och myldhett ffir meynigæ Danmarkis riigis raadsz bøn skyld. Thij bægære wii alle och hwær særdelis wor hand igen aff ether naade och nw medt thette wort obnæ breff vpsiigæ och yghen kallæ then hwildskaff mandskaff oc troo tyæneste som wii ether naade loffwæde och tiilsadhæ och behøffwer ether naade therforæ effther thennæ dagh aldriig att setiæ ether naadis liitt tiill oss om naagen hwildskaff mandskaff eller troo tiæneste i naager maathe. Thii wii ville her effther aff howg oc biærthe ware høgbaarnæ fiirste konnwng Ffrederiick wor kærste naadigste herre hwild oc troo och aldriig att lathæ oss trenggæ ifraa hans kwnnge malt. enthen for skade eller fromme. Hær medt edher naade tiill siæl och liiff then alzwoldugiste gud beffallendis tiil ewig tiidh. Screffuidt i Trondem torsdagenn nest effther alle høgønnæ dag aar effther gudz bœrd mdxxxij wnder allis woris secreter och jndsigler.

Baggaa: Norgis rigis raadz vpsigelse breff til kong Cristiern mdxxxij.

(¹) Udkastet: wore. — (²) Udkastet: hwar.

Biskop *Mogens af Hammer* gjør vitterligt, at han har lovet Kong *Frederik I* s og det danske Rigsraads fuldmyndige Sendebud, Biskop *Hans af Oslo*, Hr. *Trud Ulfstand* og Hr. *Klaus Bilde*, at betale 2500 Lod Sølv efter Norsk Vegt i Anledning af sit Forhold til Kong *Christiern II*, af hvilken Sum de 2000 Lod (à 24 Skilling pr. Lod) ere erlagte strax og de 500 skulle indbetales til Kongens Rentemester i Kjöbenhavn 11 Novbr. 1533.

Efter Orig. p. Perg. i danske Geheimearkiv (Norge No.80). Seglet vedhænger.

730.

1 Decbr. 1532.

Oslo.

Wy Mangnus mett gudtz naade biscop tiill Hammer gøre witterligt for alle att wy haffue loffuitt och tiilszagt, och mett thette wort obne breff loffue oc tiilsiige werduge fadher her Hans mett gudtz naade biscop i Oslo oc erlige welbyrduge mend och strenge riddere her Trwdt Wisztand høuitzmand paa Wardbergh, oc her Claus Biille høuitzmand paa Bahus stormegtigste hogborne fyrstis oc herris her Fredericks mett gudtz naade Danmarckis Wendis oc Gottis konning vduolt konning tiil Norige etc. wor keriste naadige herris oc Danmarckis raadtz fulmynduge sendebud halfftrydie twszende lod sølff Norgis wegt hans kongelige mait. tiil en ydmyg skenck och bekendelsze paa thet hans konge mait. schal oc wyl were oss wort stigt oc efftherkommere bisper i Hammer end myldt gunstigh och naadige herre her ephther hues wy haffue handlett oc giortt mett konning Cresthen i thenne krygs handel oc i alle andere maade szom wy mistenckt eller skyllog kunde were hoss konge mait. wor keriste naadige herre konning Frederick ynd tiil thenne dag, och haffue wy aff forneffnde som nw strax andtwordett forne gode herrer paa konge mait. wegne sytthen hundrete oc sexten lod sølff oc ther tiil i alle hande mynte szaa mange penninge saa att thet wpfyller two twsende lod sølff regnendis fyre oc tiuge skyllinge mod et lod sølff oc the andre fem hundrete lod sølff som ygen staar bepligte wy oss eller wore ephtherkommere biscooper i Hammer att affhende oc redeligen bethale forne konge mait. tiil gode rede heller hans naadis arffuinge oc thennom att leuerere hans naadis rentemester i Koffuenhafn tiil sancti Morthens dag nw nest komendis oc holle hans naade eller hans naadis arffuinge aldelis wthen skade szom forscreffuit staar. Tiill ytthermere beuising oc bedre foruaringe haffue (wy) ladet hengt wort secret nedhen for thette wort obne breff szom giiffuit oc screffuit er i Oslo søndagen nest ephther sanctj Andree apostolj dag anno dominj millesimo quingentesimo trigesimo secundo.

Bagpaa: Bisscop Magnus vdj Hammer forpligtelsse breff paa iijm lot szølf fore hans skyld och forsemelsse emod konning Frederick at gifue hans nade. Ther aff komme strax iijm lot szølf vdh.

Arnbjørn Asgeirsson erkjender, at han af *Thorvil Asmundsson* har kjøbt 1 Låbaland og 1 Markebol i sin Odelsjord *Middsten* i Nissedal i Hvides-
eids Prestegjæld for 24 Kyrlog, ligesom han ogsaa har betalt Thorvils Søn
Brynjulf 2 Daler i Anledning af Kjøbet.

Efter Orig. p. Papir i Deichmans Bibli. i Christiania. Spor af 2 paastrykte Segl.

731. 20 Januar 1533. Vik (Nissedal).

Thette bekiendys yegh Anbiørn Asgertsen med dette myt opne
breffe adt yeg haaffuer køfft aff Ttorvild Asmundsen j lopzlandt oc j
marke boll y Myddt Bøn som liger y Nysse dallen y Huydesø preste-
gellidt ffor :4 [oc¹ xx: kyrlog bogilde. Kiendis yeg ffor nemde An-
biørn adt yeg haaffuer giffuit Brønolff Ttoruildsen ij daller y dett samme
yorde werde offuer dett som hans ffader til fforne vel aa nøgdis och
bekiendis yeg for nem(de) Anbiørn adt yeg haaffuer kjøfft mitt egitt odall
ygen och ud giffuitt viij och xx: kiorlag. ffor ttreige markebol: bou-
gilde: som liger y samme yord, saa ollum tthem vel saanøgestt effter
tteris egne *bedele. til ytter mer wissen her om ttill beder yeg desze
gode men Suennvng Ttioffstolsen och Eysulff Ttolloff syn, ttrycke ssinne
ynsegler neden ffor dette wortt opne breff skriffuet [paa² Uyk den xiiij
dag effthter helligetthre konger ano 1.5.33.

(¹) Tilskrevet over Linien. — (²) Tilskrevet under Linien.

Oluf Anderssen erkjender, at Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem har ladet ham
udbetale 105 Mark paa Regnskab.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3188). Kwartark med
paastrykt Vaabensegel (Skjoldet som den danske Adelslængt Skaves, med
Bogstaverne O. A.)

732. 11 Februar 1533. Stenviksholm.

Thet kenniis ieg Oluff Anderssen mett thette mytt obne breff
att verdugiste ffadher i gud her Oluff mett gudz naade erchebiisp i
Trondem och paffuelig sædis legatt haaffuer nw lathett antuordett meg
paa regenscaff eit hundrede marck oc fem marck. Tiill ythermeire
vissen tricker ieg mytt signett nedden fore thette myt obne breff som
screffuit ær paa Stenuicholm then xj dag Februarii anno mdxxxiiij.

Bagpaa: Oluff Andersonn.

Fru Ingerd Ottesdatter (Römer) erkjender at have modtaget af Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem paa Regnskabet af *Stördals Len* Sölv, rede Penge, Mel, Smör, Graawerk og Skind, saa der endnu kun rester en Del Smör og Mel samt 20 *Hermeliner*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3216). Halvark med paatrykt Vaabensegl. (Trykt i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. I S. 84 No. 83).

733.

9 Marts 1533.

Stenviksholm.

Jeg Ingegerd Ottis dotther tiill Østeraaset erlig welberdiig mandz oc strenge riidders hær Nyels Henrichsoons fordom Norgis riigis hoffmyster hues siel gud haffue efftherliffwerske kennis oc gøre witterligt for alle mett thette myt obne breff ath erwerdugiste fader i gud her Oluff mett gudz naade erchebiisp i Trondem och paffuelig sædis legatt, haffuer nu tiill gode reyde fornøgt megh aff Stiördals lenns regensnkaff xxix lod self oc lxvj marck reidepenninge xxvi welther miell oc xviii span smør xxxv tymmer graawerk och xxxviij skind, Saa bliffwer hans naade meg ennw skyldug paa forne regensnkaff xvij span smør oc ij pund smør, jx vet miell oc ij voger och xx hermelynn. Tiill ythermeyre vissenn oc betre forwaring herom triicker jeg myt jndsiggell neddenn fore thette mytt obne breff som screffuidt ær paa Steinuicholm dominica Reminiscere anno jncarnationis eiusdem mdxxxij.^o

Bagpaa: paa Stierndaelss regensnkaff.

Nils Jyde, Gaardsfoged paa Lungegaard, erkjender paa sin Herres, Hr. *Vincents Langes*, Vegne at have oppebaaret en Læt Öl, to Tønder Mjød og 1½ Skippund Humle af *Jon Simonssøn* paa Erkebiskop *Olafs* Vegne.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3218). Kvartark med paatrykt Segl (en Sax med Bogstaverne N. I.)

734.

17 Marts 1533.

Lungegaard.

Jegh Niels Jwde gordzffogett paa Lungergord kenndis och gjør vitterligt mett thette mytt obne breff att thenne breffuissere fornwmstigh swend Joenn Symenssen haffwer nw fornøgett megh paa mynd herris her Vincenss Lwngis vegner en lesth Rotstoccher ell ij tønner miødth och ij skypund godtt Brabandz eller Rosthochs hwmble po verdigiste med gwd faderss her erchebiscop Oleffs aff Throndhiems vegne som forne mynd herre her Vincencius forne her erchebiscop Oleff londtt haffde. Thii lader jegh hannom och hans arffwinge paa forne mynd herris her Vincenc. vegne qwitt frii ledygh och less for hannom och hans arffwinge for aldt ydermere kraff eller tillthall for forne godttz i alle mode. Datum paa Lungergord die Gertrudis anno domini mdxxxij vnder mitt signet.

Aasmund Grjotgardsson, Lagrettemand i Tholemarken, gjør vitterligt, at han har solgt til *Thorlak Olafsson* Jorden *Aaschus* i *Dalen* i Eidsborgs Sogn og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Gaardsjord i Raulands Sogn. Begge Segl mangle. (Se ovenfor No. 520).

735.

13 April 1533.

[Eidsborg.]

Allæ mend them som thette breff see høre eller læsæ helser jag Osmund Gredgardsson soren lagrettis mand aa Tellemarken altið kerlige med gud gørendiss vederlict for allæ at jag haffuer solt heskelig mand Tollac Olessen en ioor kallyss Aasæhvss y Dalen lyghanyss y Esborg sogn frelss oc hyemholt for huer mand med alt then deel som ther til ligør eller lyghet hauer fraa forne oc nye, y fraa meg oc myne ærfuinge oc vnder atterneffnde Tollac oc hanss aruyngæ tiil euerdelige eyæ. kendyss iag forscreffne Osmund Gregarsson at haffue opbaared mynstæ penning oc mestæ oc meg till vilge giort hauer efter som vort køp oc samtall var. at saa for gud oc danne mend sant er bedher jag skellyæ soren lagrettis mand Gunnyr Syuorsson henge syt jnseglæ heer hoss myt som gyffuel var poskæ dag anno a redemptio mundo 1533.

Fru *Ingerd Ottesdatter* til Østeraat erkjender at have modtaget af Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem Kronens Leding, Landskyld, Sagøre og al anden Indtægt af *Stiørdals Len* (nemlig Herjedal, Selbo og Stiørdalen), hvilken hans Foged havde oppebaaret.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3215). Halvark med Spor af paastrykt Segl. (Trykt i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. I S. 84—85 No. 34).

736.

16 Juni 1533.

Stenviksholm.

Jeg Ingegerd Ottisdotther tiill Østeraadt erligh welberdig mandz oc strenght riiddhers her Niels Henrichsonns fordom Norgis riigis hoffmister hwes siell gudh haffwæ efftherliffwerske *kennnis och gørør witttherligt for alle met thette myt obne breff ath eruerdugiste fædher i gudh her Oluff met gudz naade erchebiisp i Trondem och paffueligh sædis legatt haffuer nw tiill gode reyde lathet antwordet meg kronens ledingh, landskyld, sagerøre och al annen jntecht som hans naadis fougitt hadhe vpburidt aff Stiørdals leenn baade j Herdall Selleboo och Stiørdalenn saa ath meg vell nægis. Och bliffuer hans naadhe meg aff samme leenn ynthet skyldugh. Thii giffuer jeg fornæ her erchebiisp Oluff och hans naadis efftherkommere cappittell, ærfuingher, tæneræ, och alle hans naadis anhenghendis venner, quitt, frii ledigh och lœs

ffor meg och myne ærffæingher for allt ythermeire krafft och tiilltal om forne leens vpbørelse och rettugheit i alle maathe. Tiill ythermeire vitnisberdh och forwaringh herom tricker jeg myt jdsiggel nedden fore thette myt obne breff somm giffuidt oc screffuidt ær paa Stennuicholm sancti Botulphii affihenn anno dominj mdxxxiiij.^o

Bagpaa: Hoffuult quillencie for Stjærndall.

Hr. Vincents Lunge, Hovedsmand over Vardøhus og Jemteland, gjør vittterligt, at Erkebiskop Olaf af Throndbjem har ladet ham udbetale 314 Vaager Raaskjær, hver Vaag til 2 Mark, for de 500 Mark, han var ham skyldig; det overskydende skal afkortes i de 500 Mark, Erkebispens ad Aare skal betale ham.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3229). Halvark med prætrykt Vaabensegl.

737.

4 Septbr. 1533.

Bod.

Jeg Vincencius Lwnges riddere och høffuitzmand offwer Vordehws och Jemteland gjør vittterligt met thette mytt obne breff att verdigiste i gud fadher her Oluff met gudtz nade erchebisp i Trwndhem och pawelig sedis legate haffuer nw tiill gode rede meg fornøge och bethale ladtt iij smale hwnndrede och xiiij voger roskeringh hver vog regnid for ij march for the vc march som hanss nade meg effther syne breffs lyellse y iaar att giffwe forplichthet var. Och hwad som forne fisk mere løber end forne vc march thet skall meg tiillregnes paa the andre vc march som ieg aff hanss nade haffue skall att aare. Thii ladher ieg hanss nade och hanss nadis ærffwinge for meg och myne ærffwinge qwiitt och frii ledig och løss for allt ydermere krafft eller tylltal for forne vc march met samt thess offwerløff i alle maade. Thill ydhermere vidnesbyrd trycker ieg mytt indzeylle nedhenn for thette mytt obne breff datum i Boed i Rwmssdall torssdagen nest fore natiuitatis Marie anno domini mdxxxiiij vndher mytt indzeylle.

Bagpaa med Erkebispens Haand: her Vincent. iijc xiiij vager fisk.

Erkebiskop Olafs Optegnelser angaaende hans Mellemværende med Fru Ingerd Ottesdatter, navnlig med Hensyn til det Jordegods, han har afstaaet hende, hvad han endnu er hende skyldig, og hvad han har atfordre hos hende af Jordegods, Breve m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3255). Uden Forsegling.

738.

[Julen 1533—34?]

[Stenviksholm?]

pag. 1.	Thette efterne gotz haffue wii bebreffuit firw Jngerd	Effter waart register tha reale lessze efterne gorde saa mygill
	Grande b: f: vj span	Grande vij span
	Viick b: f: [iiij ¹ span	Wiick iiij span
	Vphaug b: f: ij span	Vphaug iij span
	Hoeff b: f: ij span	Hoeff vj ore
	Berg b: f: j ore	offre Riostad ij span
	Eiid b: f: j span	nidre Riostad ij ore
	Neess b: f: j ore	Instrand j span
	Riostad b: f: ij span	Berg j ore
	Summa xvj span ij ore	Eiid j span
		J Biugnen ij oris leige
		Ruggerd, øde, ibidem, j ore
		Neess ij ore

Summa xxij span minus j ore

Nota effter thenne forn^e regenscaff kommer oss till vj span j ore
j iordegotz ock ther fore begere wii thette efterne

Jtem j Quinand ²	ij span
Jtem j Ffoss	j span
Jtem j Ffureszeler	j ore
[Jtem j Bostad	j span ³
[Jtem Bosberg pa Nesset	j span plus vel minus
Jtem i Skong begere wi dhett som mer ær jtem i Gudestad et alijs ⁴	

Memoriall.

pag. 2.
permenas
breffwed
cum s: ca.

Aff firw Jngerd skall jgen kreffies vort besegelde breff szom hun
haffuer paa then skuldh szom wii henne skyldug wore. Ock henne
skall antuordes jgen wort breff paa thet szom wii henne nw skyldiig
ære ock szameledes alle hennes quilltencer

*bermens
b: sca
nota vm
gotzif

Jtem aff fru Jngerd skal ock ingenkreffies thet breff szom vii gofue
her Nils i then første forligelsze

Jtem eit breff skule vii ock haffue aff henne paa permen, paa thet
jordegotz szom wii skule [hafue⁵ aff henne, Ock naar wii thet saa tha
wille wii giiffue henne eit nyt: breff paa thet godz szom hun fick
vd aff oss:

Jtem thet breff szom her Arne lagger huess siell gud glede gaff
henne paa Gyrffwen begere wii ock jgen

Jtem thet breff ssom hwn haffuer paa the peninge szom wii vore
skyldig Jorgen Perzon ville vii ock haffue igen

Jtem er der ock nogen annen breff szom oss anrøre kan att hun
ock will szende oss them

Jtem the breff szom tagne bleffue paa sancte Oluffz gord ock røre
paa thet godz szom gammell frw Jngerdh huess siel gud glede gaff till
helige Nidroess domkirke etc.

Jtem om Peder Hanszonn⁶

Jtem ffru Jngerdz vitnisbord om the xviiij^e R. g., ock xliij^e lodh
selfuer vel plus, szom her Erick Abrahamszon toeg i fraa vor ffor-
fader j skeren sunnen for Baahws

Om Reynss kløster

vt elegant vnam batissam rite et canonice in presentia abbatis

De mutato habitu Jtem de horis Jtem de capellano

Thette effterscreffne ere wii en nw skyldugh erlige velbør- pag. 3.
dige quinne ffrw Jngerdt Ottesdotter

Jtem iij^e smalt woger fisk ock them wille [wj⁶ betale j Bergen breff her paa
anno xxxiiij j kiøbstemffnen sum hun skal

Jtem iij dobell skarpentinær, huar met ij kambere	} them skal hun faa
Jtem iij steinbysszer huar met ij kambere	

Jtem xxj woger fisk j punt, [som Jens Finb⁸ ock vij span smør
szom Jens Ffinbo vpbar aff hennis landzskyld [Summa 26 wager fisk

Jtem vij pundt smør ij punt fisk j kierleige	Jtem ix span i	Skall aff
Jtem iiij voger fisk j smørwerdh ⁸	pund smo(r) ⁷	recknis och

Jtem ære wij ffru Jngerdt skyldigh aff all szommen 20 waager ffisk
och j øre⁹ strax betalid

Thette effterscreffne ær ffru Jngerdt oss skyldogh¹⁰

Jtem vj span j øre j jordegotz fortii at wort gotz szom ligger
paa Yrien renter szaa megit meir en szom waart breff jnneholder

Jtem vj span j øre j ij aar i landzskyldh komær oss till. Thet gør
xij span j øre

Jtem ij nødzfal kiølt szom vii laante henne j Kraegewaadh

Jtem ij kør szom hun toeg i fraa Jens Ffinbo, ock wii geffue
honon vj lod selfuer ther fore

Nota at wii wille haaffue vj span j jordegodtz af forde ffru Jngerdh, pag. 4.
her wid byenn, szom ytermere forklaris jthet andre¹¹ register, men,

landskylden [ock^s [met the^s ij nødxfall kiøtt och ij kør skall kortis j then skuld szom wii henne skuldige ære etc.

Jtem om Vthsaugs kirkes gotz, kalck och disk

Bagpaa: v span j øre ex antiquo. — Jtem ij øre i Vesse.

(¹) Rettet hertil fra: iij. — (²) Synes rettet hertil fra: Quinold. — (³) Fra [igjen udslettet. — (⁴) Fra [vistnok med Erkebispens Haand. — (⁵) Fra tilskrevet over Linien. — (⁶) Alle ovenstaaende Artikler i Memorialen ere senere overstregede, formodentlig for at betegne, at alt er skeet. Den følgende Notits er skreven med en ny Haand. — Notitserne i Margenen her og nedenfor samt den følgende om Reins Kloster ere skrevne med Erkebispens Haand. — (⁷) Fra [med Erkebispens Haand. — (⁸) De 3 sidste Poster ere overstregede og vel altsaa afgjorte. — (⁹) Denne Notits er maaske skreven i Aaret 1534, jfr. følgende No. — (¹⁰) Alle de følgende Poster ere senere udslettede og derfor vistnok afgjorte. — (¹¹) her tilføies med Erkebispens Haand: sequens. — Se nedenfor No. 740?

(Erkebiskop *Olafs*) Optegnelse, paa hvad han endnu skylder (Fru *Ingerd Ottesdatter*), og paa de *Breve*, han fordrer af hende.

Efter Orig.-Optegn. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3996).
Uden Forsegling. (Se nedenfor No. 747).

739.

[Julen 1533—34?] [Stenviksholm?]

xx waager fisk och j øre ære wi skyldog

Jtem eit besegelt permens breff vnder wort och kapitthels insegell skulle wii haafue igen szom bleffh giort 3 aar sidhen

Jtem eit permens breff aff henne paa v span och j øre till ewerdhellig engn

Jtem ein permens qwitlens quittentiarum och y henne skall adderis om Størdalen

Jtem breff super prebenda proñorum

Jtem gamle ffu Ingerds breff¹

(¹) Ovenfor Optegnelserne staar med Erkebispens Haand: solui x Jochimsdaler.

(Erkebiskop *Olafs*) Optegnelse paa det *Jordegods*, han endnu fordrer af Fru *Ingerd Ottesdatter*.

Efter Orig.-Optegn. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3994).
Uden Forsegling.

740.

[Julen 1533—34?] [Stenviksholm?]

Thetthe eff(t)herschreffne godz skulle wij haafue aff ffu Ingerd Thijnes¹ gaarder szom rente iij span och j øre
Gudestad j øre

Fånesæter j øre vel Fånnen

Jtem ij Ynderøien aff Hvstad vel Ystad paa Røren j span

y Gauldalen

Ffosse j span

Ffuresæter j øre

Item i Wesse ij øre liggendes i Hemne, som fru Ingerd ager i
iij øre sic hun aff oss,²

(¹) Rettet hertil fra: Theines. — (²) Denne Notits er akroven med en anden
Haand end det øvrige.

Fru Ingerd Ottisdatter (Römer) til Østeraad kvitterer Erkebiskop Olaf af
Throndhjem for Betalingen af 1000 Lod Sølø, hvorfor hun senere vil ud-
stede yderligere Bevis i Forening med sine Svigersønner og erkjender
atter at have modtaget de Sager af Metal, som Erkebispens Tjenere have
frataget hende, tilligemed en Del Skyts og Fisk.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigserkiv (Münch. Saml. No. 3260). Holark med
pastrykt Vaabensegel. (Se nedenfor No. 745 og 752.)

741.

7 Januar 1534.

Stenviksholm.

Jeg Ingegærd Ottisdatter tiill Østeraadt erliig welbørdiig mandz
och streng riidders her Niels Henrichsonns fordom Norgis riigis hoff-
myster hwes siell gwd haffwæ efftherliiffwerske, kenndnis och gøre
witherligt for alle mett thette mytt obne breff att erwerdugiste fadher
i gwd her Oluff mett gwdz naade erchebyscop i Trondem och paffwelig
sædis legatt, haffwer nw tiill gode reide fornøgtt och bethaledt meg
eit twszenne lod sølf saa att jeg hans naade kiertligenn tacker for godh
betalningh och wiill jeg fly hans naade ythermeire breff och bewysningh
ther vppaa i framtydhenn naar som myne kiere sønner tiilstedekomme,
Och sammeleidis haffwe fornø werdugiste fadher erchebyscop Oluff lathet
antwordett meg igenn all then kopper: malm: messyngn och theenn
som hans naadis tienere hade meg ifraa thagett paa myn gaard Øster-
aadtt och andnennstedis. Tesliigiste och haffwer hans naade lathet
antwordett meg :iij steinbyszer mett iiii kammerer :iij dobbell skarpenn-
tyner mett .v. kammer, xi hagher och ijc smalt woger fysk: Thii giff-
wer jeg fornø hær erchebyscop Oluff [och¹ hans naadis efftherkom-
mere cappittell, ærffwinggher, tyenere och alle hans naadis anhenngendis
wenner. qwiitt. frii. lediig oc løssz fore meg och myne ærffwingher
for ælt ythermeire krafft och tiiltall for fornø jm lod sølf, kopper, skiilt
och fysk i alle maathe, Tiil vitnissbørd herom triicker jeg mytt jad-
syggell nedden fore thette mytt obne breff som screffuit och giffwidt

æ[r] paa Steinwicholm then xiiij dag iall *aaar effther gwdzberd
mdxxxiiij.^o

Bagpaa: Quittencia quittenciarum.

(¹) Igjen udslettet.

Fru Ingerd Ottesdatter til Østeraa erkjender at have modtaget af Erkebiskop
Olaf af Throndhjem 120 Lod Söle i Betaling for 180 Mark, som han var
velbyrdig *Svend Jörgen Pederssøn* skyldig, og lover snarest muligt at
sende ham det til denne udstedte Gjeldsbrev.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3261). Halvark med
Spor af paatrykt Segl.

742.

7 Januar 1534.

Stenviksholm.

Kennis jegh Ingerd Ottis dotther aff Østraalt, att haffue vp-
peborritt och vndffangitt paa erligh och welbyrdug szwend Jörgen Pers-
sons wegne, aff werdugiste ffader och herre, herre Oluff mett gwds
naade erchebiscop i Trwndhem och pawelig sedis legat, eth hwndrit
oc tywe lott szelff, fföre tw hwndrit mark, tywe mark mynne szom
hans naade fför^o Jörgen Persson skyldug wor, Och lader jegh
fför^o herre erchebisp paa för^o Jörgenn Perssons wegne qwijtt och
ffrij, fföre all ydermere tiilthall fföre för^o penninge i alle maade, Och
wiill jegh mett thett aller fförste tiill skicche fför^o herre erchebisp,
thett breeff szom hans naade fför^o Jörgenn Persson ther paa giiffuit
haffuer szaa thett skall bliiffue hans naade skadelessz hollindis i alle
maade, Screffuit paa Stenwijgholm. septimo die mensis Januarij anno
Christj mdxxxiiij wnnder mijtt signett.

Bagpaa: Jörgen Personn.

Hr. *Nils Lykke* erkjender at have modtaget af Erkebiskop *Olaf* af Thron-
dhjem et af hans Hustru *Eline (Nilsdatter)* til Erkebispenn udstedt Bevis
for 100 *Vaager Raaskjær*, hvilke skulle kvittes mod ligesaa meget af Hr.
Nils's Tilgodehavende hos *Per Hemingsson*, for hvem Erkebispenn er gaaet
i Borgen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3266). Enkelt Blad med
paatrykt Vaabensegl. (Se Dipl. Norv. VII No. 702, 706—7 og VIII No. 726).

743.

2 Februar 1534.

Tautren.

Kennes jeg Niels Lucke ritter att hoffwerdugeste fader i
Christo her erchebiscop Oleff aff Trundhem etc. haffuer ladet leffuere
mig en handschrift och bekennelze som myn kere husfrv, Elyne, hans
[nade¹ gyffuet haffde paa et hundrott wager rosk. som hans nade hynde

kerligen laendt hæfde hwaer forre jeg qwitter ett hundred wæger rosk. mett hans nade pæ Per Hemingssens wegne hwaer fore hans nade hæffuer loffuit meg och tacker jeg hans nade fore goed betalninge fore forde et hundredt wæger rosk. gyffuet och screffuett pæ Tøytter in die purjffycacionis Marie virginis anno etc. mdxxxiiij vnder mytt singnet.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Olaf Andersson erkjender, at Erkebiskop *Olaf* af Throndbjem har ladet ham udbetale alt, hvad der under Feiden var blevet ham frategt af Erkebispens Tjenere.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3256). Enkelt Blad med paatrykt Vaabensegl. (Se ovenfor No. 713 og 732).

744. 3 Marts 1534. Levanger.

Kendis jeg Oluff Andersonn meth thette mytt obne breff ath werdugiste ffadher i gudh her Oluff mett gudz naade erchebiiscop i Trondem och passuelig sædis legalt hæffuer nu tiill gode reyde lathett fornøgt meg hwes deld som hans naadis tienere meg ifraa theget hæffue i then sientlig handell, och tacker ieg hans naade ydmygeligenn och kierligen for godh betalningh vti [alle¹ maathe, Thii giffuer jeg hans naade och hans naadis effterkommere erchebiisp(er) i Trondem och arffwingher quitt, frii ledig och løss for meg och myne arffwingher for alt ythermeire tiiltall och kraffd om fornø penninge i alle maathe, Tiill ythermeire sanhet herom triicker jeg myt signet neddenn fore thette myt obne breff som screffuit ær paa Lessanghers marknett then tredie dag i Martij maanett aar effter gudz bød mdxxxiiij.^o

(¹) Tilskrevet over Linien.

Fru *Ingerd Ottedatter* til Østeraat meddeler Erkebiskop *Olaf* af Throndbjem foreløbig Kvittering for 1000 Lod Sølø, tilbageleverede *Metalsager*, *Skyts* og *Fisk* samt for Udbetalingen af Kronens Indtægter af *Stördals Len* med *Herjedalen* og *Selbo*, hvilke Erkebispens Foged havde oppebaaret.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 105). Seglet vedhænger. (Se ovenfor No. 736 og 741 samt nedenfor No. 752).

745. 17 Marts 1534. Østeraat.

Jeg Ingegerdh Ottisdatter tiill Østeraadt erligh velbørdigh mandz och strenge ridders her Niels Henricksszons fordom Norgis rigis hoffmeister hues siell gud hæffue effterliiffwerske kiennis och gøre vi-terliggett ffør alle mett thette mitt obne breff att erwerdugiste ffader i

gud her Oluff mett gudz naade erchebiisp i Trondem ock passuelige sedis legatte haffuer nw till gode reiide fornøgtt ock bethalet mig eit twsinne lod sølfuer saa att jeg hans naade kierligen tacker for goedh betalinge ock vil jeg sие hans naade ytermere breff ock bevisningh ther paa i fræmtiideen naar szom mine kere søner tilstede komme, Sameledis haffuer forscreffne verdugiste ffader erchebiisp Oluff lathet antuorde mig jgen all then kopper malm, messing, ock ten szom hans naadis tienere hade migh ffræa tagett paa myn gord Østeraadt ock annen stedz. Tesligis haffuer hans naade lathett antuorde migh iij steinbysszer mett iij kambrer, iij dobell skerpentiner mett v kambrer xj bager ock ijc [smal¹ woger fisk, haffuer hans naade ock till gode reiide latett antworde mig kronens ledingh landzskyld sagerøyr ock all anden jntechtt szom hans naadis sfougelt hafde vpburitt aff Stierdals len baade j Herdaell Selebo ock Stierdalen saa att mig vell nøgis ock bliiffuer hans naade mig aff alt thette foracreffne jnthet skyldigh. Tii giiffuer jeg for^o herre erchebiisp Oluff hans naadis effterkommere capitell, erwinger, tienere, ock alle hans naadis anhengendis vener, quitt frii, ledig ock løss for mig ock mine erfvinge for alt ytermere tiltæll ock kræffd for for^o jm lod sølf, kaaper, skytt, ffsk ock all leens vpberelssze ock rettugheitt i alle maathe, Till ytermere vitnesbørd ock foruaringh her om lather jeg henge mitt jaszegell niden for thette mitt obne breff, szom screffuitt ock gefluit er paa Østeraadt Gortrudis virginis dagh anno domini mdxxxiiij.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Fru *Ingerd Ottisdatter* til Østeraat erkjender, at hun med sine Døtres Samtykke har overdraget Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem en Del Gaarde i Skogn, Inderøen, Støren og Melhus Sogne for en Del andet Gods, hun fik af ham.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 106). Seglet vedhænger.

746.

17 Marts 1534.

Østeraat.

Jegh Ingegerd Ottissdotter till Østeraadt erlig velbørdig mandz ock strenge ridders her Nils Henricksszons ffordom Norgis rigis hoffmeister huess siell gud haffue effterliiffuerske kiendis ock ger wiiterligett for alle mett thette mitt obne breff at jeg haffuer nw mett myn kiere dotters raad ock samtycke, vnnt, vplathett ock affhentt ock mett thette mitt obne breff nu vnner, vplater ock affhender vnden mig ock mine erwinge ock vnder verdugiste ffader i gud ock herre, her Oluff mett gudz naade erchebisp j Trondhem ock passuelig sædis legatt ock

hans naadis efterkommere erchebiisper till Trondhem till ouerdelige eign lesssee efftherscreffne gaarder ock goedtz szom er ffire span ock ein ere j Tynees gorderne liggendis j Indreskogenn ein halff eyre j Gudestade: ein halff eyre i Ffinnen sameledis liggendis j Skogn, eitt halfft span j Jstadb paa Rørin i Ynderøin, eitt halfft span i Ffos j Staawrens prestegeldh, ock ein halff eyre i Ffuresszeter j Meelhws prestegeldh huilke fornemde gorder ock goedtz mett alles theris tilliggillsze szom ær, skooegh, marck, saker, engh, valn, ock velidestede szom ther nw tilligger ock aff areldtz tiidtt tillegett haffuer baade till ffuels ock ffire, land ock valn jnthet ehwad szom thet helst ær heller nemffnis kand, vndentagett y nogre hande maathe, skall fornemde verdugiste ffader her erchebiis Oluff ock hans naadis efterkommere erchebiisper i Trondem nyte bruge ock beholde till ewerdelige eign szom forscreffuit staar ffør nogett andett gotz szom jeg aff hans naade ther fføre igen ffick. Ock hendett thet saa att fornemde gotz bleffue fornemde verdugiste ffader heller hans naadis efterkommere affvunnett mett nogen retlegongh tha forplicer jeg migh ock mine erwinge att vederleggje hans naade heller hans naadis efterkommere mett saa møgett godtz saa gott aff rente ock saa beleiligt j alle maathe. Till ytermere vitnisbørdh ock foruaring her om att saa j sandheitt er som forscreffuit staar later jeg henge mitt jnszegell neden for thette mitt obne breff szom gessuit ock screffuit ær paa Østeraadtt Gertrudis virginis dagh anno domini mdxxxiiij.

Andres Matsson og Sigurd Thorkelsson erkjende, at de af Erkebiskop Olaf af Throndhjem have oppebaaret 10 Jochimsdaler for de 20 Vaager Fisk, han var Fru Ingerd Ottesdatter skyldig efter det af Hr. Jens Olsson paa Østeraat opgjorte Regnskab, dog saaledes at han, hvis Fru Ingerd heller skulde ønske dette, igjen vil ombytte Pengene med Fisk i Kraukvad (paa Yrjen) eller andented.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3267). Enkelt Blad med et skrevet og et paastrykt Bømørke.

747.

20 Marts 1534.

Throndhjem.

Thess bekenis wi effterscreffne Andres Masson och Siurd Torkilson met detthe wort obne breffh att wii haffue ansmmet och vpbaareth affh werdegeste ffader och herre her Oluff mett gudz naadhe erkebysp vdy Trondheym och paauelige sedis legate x Jochimdaler ffør dhe xx waager ffisk som ffornemdhe her erkebysp bleffh wor ffue ffu Ingerd skyldigh y then rekenscaff som her lenss Olson recknett paa

Østrott och der paa vtgaff syn handschrift mett saa skell och forord om fornemdhe fru Jagerd icke will oss bestaa eller samtycke szom nu giort er om fornemdhe peninghe, och flusken begærendis worder effter fornemdhe handschrift daa skal [hun¹ ighen leffwerere eller leffuerere lathe fornemdhe her erkebysp x Jochimdaler och skall antwordis och betalís xx waager flusk och j ere y Kreakewaadh eller annenstes der y lönidh. Tiñ ytermere wissen her om trycke wi wortt signett noden for detthe breffh szom screffwed er y Trondheym fredagin nest effter Letare aaritt effter gudz byrd m d xxxiiij

Under det skrevne Bemerke: Anders Masson.

Begjaa: Anders Massons och Siord Torkilsons breff.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Fru Ingerd Ottensdatter tilskriver Erkebiskop *Olaf* af Thronhjelm angaaende det Jordegods paa *Yrjen*, som han har overladt hende, og som han mener udgjør mindre, end der var opgivet, hvorfor hun gjør Paastand paa en Del mere Gods, omtaler nogle Gaarde i *Hevne* og *Stördalen* og beder ham hjælpe to Bønder af *Feivaag* paa *Yrjen* tilrette med Hensyn til Ydehen af deres *Leding*, hvorom hun og Hr. *Nils Lykke* ikke ere enige.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3262). Helark; udvendig forseglet med Vaabensegl.

748.

11 April 1534.

Österaat.

Mynn ydmygelig och kerlig helsszen althiid *forchendt medt vor herre Iesu Christo. Kiere herre thacker ieg ethers naade ydmygelig kerlig och gerne for all ære och dydt szom edhers naade haffwer meg althiid bewiist. Kiere herre szom edhers naade vell fortæncker then siisthe thiid ieg var hoiss edhers naade paa slodthet tha talde ethers naade meg tiill att ieg folde j spand y Grande och j spand y Wphogh mære en edhers naadis breff jnde holdher. hwilkiid ieg loffwiit edhers naade ij spand ighen j en andhen stedtt edhers naade tiill willie och kerlighett en doegh att thet ene spand i Grande wor partheriidtt i mellom bøndherne szaa att hwer bondhe hafde sziitt j pwnd. Sagde edhers naadhe icke wethe om thett wor mære en vj spand. Thoch wor breffwiid szaa beslwtthet med all sziin lothwm och lwndum jndtiitt vndan tagene wthen falckeleydtth. Men Hoff war j pwnd myndhre en i breffwiit stoer. Jtem j Røstaddtt war j pwnd mære en i breffwid stoer j Indstrand j spand och y then gord i Bygnen eitt pwnd. Jtem lopper thet icke mære en iij spand paa Øryen thett ieg hagde loffwid edher naade att bettale. loffwiit edhers naade meg att ieg skwille faa dii

ij spand paa Bergh och eitt spand paa Neess szom channickerne tiill
 horer och edhers naade skwille forligis medt thennom paa myne vegne
 och skulle betale edhers naade ij spand ighen paa theris vegne j
 Gwldallenn och y Sparboen, hwilkid ieg och gerne will gorre. Ffor-
 stoer ieg att edhers naade haffwer annammedhe vj spand aff mytt gotz
 och edhers naade skreff¹ meg indtiid tiill hwad gotz benemdt ieg skulle
 haffwe ighen och sende ieg edhers naade myth jnszell medtt thwo
 mynne thi(e)nere Andhers Madzenn och Syvord Thorchilsszen paa then
 gode thro och loffue szom edhers naade syelf meg loffuithe och tiill
 sagde och syden medt edhers naadis breff och merchetig sende bodt
 erlig och fornwmstlig mand her Jens Olsszenn tiillbadhe att edhers
 naade skulle wære meg for en god thro wen for hwilkid ieg edher
 naade kerlig och stoerlig betacker och setther en nw stoer thro och
 loffwe tiill edhers naade szom noghen then wen ieg haffuer nest mynne
 sonner och egne barn. Kiere herre bedher ieg edhers naade gerne att
 ieg motthe faa en vdskrefft aff thet breff szom edhers naade haffwer
 laditt giordtt paa dij vj spand szom edhers naade haffwer beskrewid
 och edhers naade will loffwe meg att fylge dij ij spand szom chan-
 nickerne tiill horer och ligher paa Øryen fforthij thet goitz szom ieg
 skall haffue ighen paa Øryen och i Bygnen lopper icke vj spand medt
 myndre en ieg haffwer thett medtt, Fforstoer ieg att thet wor icke
 rettelig vnderwiist edhers naade hworlædis thett var mett retthe. Jtem
 then gord szom ligher i Hemne szom hetther Vesse ther vill ieg be-
 scyndherlig bettale edhers naade forre. Jtem haffwer edhers naade en
 gord i Hemne szom hædher Aa och edhers naade haffwer forraaid i
 gorden och ieg ogher ther icke mære end eitt pund i then samme
 gord thet pund vill ieg bytthe mett edhers naade wtj en ødegord szom
 ligher i Stordallenn szom hetther Rymme och haffwer edhers naade icke
 vthen then ene ødegord ther i Stordallenn och pleigher then ødehord
 althiud lyghe samleygdtt, vnder myn gordh jnghen andnitt mynnis, och
 edhers naade ber landskyldhenn wpp aff then *forscreffue ødegord.
 Her med edhers naadis liiff syell och [all(t)]² thet edhers naade well
 will alsmechtigste gud befalennis. Ladher Ingeborrig oc Lucie helssø
 edhers naade medt mange thwszen gonether. Scrifwiid paa Østheraath
 lögherdagen for quasi modo geniti etc: anno virginei partus mdxxxiiij.

Jngher

Ottisdolther.

Paa en indlagt Seddel: Kiere herre er tho fattig mend her aff Fey-
 wogh then ene hæther Byornn then andnen hæther Joen Arneszen
 haffwer her Niels myn szøn steumft thennom thiid for righens rodt³

pas mynne wegne for then leyding szom thij haffwe giffwid meg y ij aær szom thij orlige pleigher att giffwe tiill Øryghen med Opphoiss byndher eitt aær bad myn szen her Niels thennom att thij skulle sere theris leyding tiill Foszen hwer for seg for hand wille withe om the giorde rett teris leyding eller ey och thet aær annammit han ther. Syden haffue thij sord then tiill Øryen som thij sære giorde och gammell selid haffwer weriid. Thij ther ieg icke ladhe bryde wor naadigste herris breff szom hans naade haffwer giffwid meg att ieg skall haffwe Øryen medt all kongelig renthe och kallis serscreffne Feywog Øryen i gamle registher. kiere herre hielper thisse fattig men tiill retthe for gudszkyll och myn fattig ben skyll for thij thet er myn befalling att thij skwille giffwe tiill Øryen szom gamle seduan er. Men er thet szaa att myn szen icke will giffue seg tiill friiss tha will ieg giffue meg i retthe medt hannwm i Berghen for edhers naade och righens raadtt theer for thij miine breff sære theer. Er thet szaa att mynne breff formeler att Feywog skall were vndhertaghen tha ladher ieg meg ther tiillfriiss medtt. Kiere herre gerrer her i szom myn gode thro er till edhers naade om tisse særende och all andre effther szom breffwid lye och verdis edher naa(de) att bye meg tiill eitt wist scuor ighen.

Udskrift: Verdyghe fadher wtj gud her Olwff erchebisp i Thronhiem och pawelig sedis legate ydmygelig och kerlig sennis thette breff.

Bagpaa med Erkebispens Haand: ffu Jøgerdh.

(¹) Over Limen synes tilføiet Stavelsen: vit. — (²) Tilskrevet over Limen.

— (³) Over o er sat an.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Thjostulf Threndesøn* og *Sven Ketilsøn* gjorde Nageskifte, hvorved den sidstnævnte erholdt 12 Markbol i *Hwæstad* i *Brunkeberg* Sogn mod 4 Markbol i *søndre Dale* i *Flatdal* og 1½ i *nedre Klungseter* i *Sillegjord* samt et *Mellemlag*.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Segl mangle. (Se Dipl. Norv. III No. 980 samt ovenfor No. 407 og 506.)

749.

19 April 1534.

[Thelemarken.]

Ollom mannwm them som thette breff seer eller høre læse thet bekendis vy effter skreffne men *Torbien Torsen* och *Nicwllws Annwson* sorne lawritis men q. gwds och syne cwnnogerrindis ath mith vorwm y hyaa soogwm och hordwm aa ordh oc handebande there y millwm (eff) eno halwo *Tiostoff Tronson* en aff andra halwo *Sven *Keltiwilson* ath mit giorde jarde skiple y *Hwæstad* som er xii marke bol som liger i *Brwgge bergh* songh oc y iiii marke bol i *Dalle* y syndre

gardeno(m) som lyger y Fladh dall oc iþ marke bol y nædre Klwn sædre som lyger y Sylle giordin. Jtem thet bekendis jegh forne Tyo-stolff ath jegh befaler atter nemde Swen de xii marke bol y Hwwe stadh med [lutom o(c) lunnum¹ fiske och fægle och allom vede stade som ther til lyger oc legit haffwer froo fonno och nyo vian gars och innan. Jtem thet bekendis jegh och Tiostolff ath jegh haffwer op borit y ombødanna fæste sal oc sensibe oc alth ther y mellom som kob ockon nam. Jtem thet bekendis jegh forne Swen Ketilson ath jegh befaler oc atter nemde Tiostolff de iiij marke bol i Dalle och iþ marke bol y nædre Klwnsædre med lwtwm oc lwnninne fiske oc felle oc allom vede stade som ther til lyger och legit hawir fraa sonno oc nyo vian gars oc innan. til yter mere vissen oc seningh her om henggom mith ockon in segle nædan for thette breff som skreffwit var *oc sonne dagin nesth efter sancte Magnus dagh m d xxx iiij.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien].

Provsten og to Raadmænd i Tunsberg samt ni andre Mænd gjøre vitterligt, at de tilveiebragte et Forlig angaaende *Haalefsket* mellem *Erik Anfussøn* og *Laurens Halvardsøn*(?) paa den ene Side og Presterne paa Sande-(hered), Thjölling og Hedreim paa den anden, hvorefter Erik og Laurens skulde eie og beholde den Del af *Gullerauden*, der var skjænket til Thjöllings Prestebol, medens Presterne skulde have *Haalefsket* ved Snekkestenen med nærmere bestemte Rettigheder, hvortil ogsaa *Audun Thol-leifssøn* gav sit Samtykke.

Efter Vidisse p. Papir fra Midten af 16de Aarhundrede i norske Rigsarkiv. Spor af 2 pastrykte Segl. (Se Dipl. Norv. III No. 411 og VIII No. 502—4, 736 og 739).

750.

Mai 153[1—4].

[Hedreim.]

Kienniss wij effterne lagrettismen Biwlff pa [oc]
 alt wij haffwe seelt oc hørt ein xij manne do[m med hen-
 gende oc wskadde incigle] sza lydendis ord fra ord som her effther
 skreffuit s[taar.]

Wy effterne Larens Matzson canich i Oslo pro[west wdj Tons-
 bergh] Peder Andresson Torkyll Joenson radmæn j
 sammestad: Tord Tryggheson: Keell a Swerstad:
 Tore Grymson: Ewind Tolfzon, Eylliff Gwnulff-
 zon, oc Olaff Dyresson lagrettis [mæn giere witterligt att] wij ware pa
 backan wiidh Hala fiskit som liggher wi[idh Sneckie stenen]
 Gwllerowdhene j Hedreim sockn pa West follen oc ffile[re godhe mæn
 medh oss daghen] nest fore hellgho korss dagh inuentionis anno
 domini mdx[xx oc herde pa ord] oc gienswar wlaff Briich And-

flasson oc Laurens Ha[lwordson? aff einne halfwo oc aff] andro halfwo
 her Peder pa Sanne, her Nielss Tielingh, [oc her Torleyff pa Hedreim
 om then] langhe trelthe som weriid hawer om forad Halæ fisk[it giorde
 wij tha ther en] wenllighe fforligelasse imellom dhem med allis theyris
 gode wilie ra[ad oc samtyckie] pa bade sidher j sza mathe att fforad
 Eriich oc Larens skwle her effther ffrij [oc ffrel]slighe aghe nywthe brwke
 oc beholle all then iordmon som presten pa prestbolens vegne j Tie-
 lingh atthe oc ffwlde wthi fford Gwllerawdene, som dhiidh gyffwit waar
 oc arlighe aff gear iij pund smør j landskyll med allom theim lwtwm
 oc lwnningdwm som tiill ligger oc legit hawer fra forno oc nyo j wato
 oc j terro: wltan gardz oc innan inthet wnnantagandis frelst heimholt
 oc atalalawst for hwaryo manne j fra forad prestbord Tielingh oc wndher
 adernd Eriich oc Larens oc theyris erwinghe tiill ewerdelighe æigo
 vltan alsz afredis, en forad her Peer her Nielss her Torleyff oc alle
 theyris effterkomendis presther j Sanne Tielingh Hedreim, skwle her
 imothe ffry oc ffrelslighe: aghe nywthe brwghe oc beholle adernd
 Halæ fiskit wiid Sneckie stenen quit ffrijt oc atalalawst ffor tidad Eriich
 Larens oc theyris erwinghe tiill ewerdelighe æigo oc alsz afredis: oc
 ther tiill skwle the aghe wtaf Sneckie stenen oc twert ind pa Halæ
 landhet sza langt som nw er wdtt bru[te]t oc nw er watn som er xij
 ffauffne langth wnder samme ffskie tiill ewigh tiid. Men brytz noghet
 her effter af forad Halæ landh tha skall thet hore Halæ tiill, oc skwle
 the ligeweell hawa landganghen ind pa Halæ land: oc hwess deell dhe
 hafwe behof att bygghe med tiill fford ffskie skwle the hawe med lœwe
 af them som boo pa Rawdene garde, oc ther tiill gawo tidad iij presther
 adernd men iij tregghie lodhe skedher at sza skall desydermere holliss
 j alle madhe som ffor akreuit staar, och j thette samme handerband gaf
 Owdhyn Tolleyffzon syt ffwle ja oc samtyckie tiill att thette skyffthe
 skall wbrydeligh holliss tiill ewiigh tiid som ffore segher j breffwit, Oc
 huilkyn thenne fforlichningh rywer heller riœffzmen tiill ffaar han skall
 hafwe riaffwit ein xij manne dom, oc skall hethe en ffwil [nidgirding¹
 gridnidingh tiill ydermere bewisningh oc betre fforwarningh tha henghe
 wij ware incigle ffor thette breff som gior[t] war dagh oc aar som
 ffore segher etc.

Bagpaa: Copie om fischitt.

(¹) Igjen udslettet.

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Amund Erlendsson* og hans Hustru *Lise Alfisdatter* for 6 norske Mark solgte til *Nils Björnsson* tre Penningaland i *Kjærefsket* i Lagerdal i Styrvolds Sogn, hvoraf aarlig gaar 14 Mærker i Landskyld.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl vedhænge, tildels utydelige. (Se Dipl. Norv. I No. 536, 772, og 1100; III No. 542; VIII No. 215 og 339).

751.

16 Mai 1534.

Tunheim.

Ollom mannom them som thette breff see eller høræ sendir Kitill Haluardsson ok Jon Sigurdsson logrettis men q. gudz ok sine kunnocit gyrendis at mit vorom a Tonem j Lagerdall a Vesttfollem logerdaghen nestt eptter sancti Haluardi dagh anno dominj .m. d xxxiiij sagom ok hørdom a handerbande theris aff eyno halffuo Amund Erlendsson [ok Liffue Alfz dotter eigien kone hanss¹ en aff andro halffuo Nielss Byernsson med ty skilord at Amund Erlendsson [ok Liffue ath thaw² selde atternempdh Niels Byernsson treggiæ peninx land j Kieræfiskiedh som ligher j Lagerdall j Styrenallssockn fraa dhem ok theris erwingæ ok vnder Nielss ok hanss erwinge til ewerdeligh eygæ ok allt affredis. kiendis ok ford³ hion j samæ handerbande at law haffue opbored .vj. noren marck j god betalningh som thennom vell attnøgde. till ytter meyr sandheitt heinger iack Amund Erlendsson mit insigle med tessæ gode men som før scriffnæ eræ, ok gaar aff ford fiskiæ xiiij merck(er) j landskyll.

Bagpan: trigge penins land y Kieriefiske.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid. — (²) Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hertil.

Fru *Ingerd Ottesdatter* til Östernat meddeler Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem *Generalkvittering* for alt Jordegods, Penge, Lösbre m. m., som han har været hende skyldig ifølge to af ham udstedte Forpligtelsesbreve, det ene efter Mægling af Hr. *Nils Lykke*, det andet efter Mægling af Hr. *Vincent Lunge* og Hr. *Nils Lykke* i Forening.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 107). Alle 3 Segl vedhænge.

752.

11 Juni 1534.

Bergen.

Thet kendis jegh Inger Ottisdolther till Østrotth meth thette mytth obne beseyllde breff att verdigiste y gwd fadher her Oluff meth gwdtz naade erchebisp i Trwndhem och pawelige sedis legatē mynd gwnstige herre och besyndherlige gode venn haffuer nw gwnsteligen klarligen religen och vell fornøgett och betald meg ald then deell vdj

iordegots, gwld, sellff, penninge boskaffs tingh, kopper, thynna, besser, krudh och ald andhen deell bode i løst oc fast vdi hwadsomhelsth thet er eller neffnis kandh som hanss naade meg effther twenne hans naadis forplictelisse breffs lyellsse meg haffuer skyldigh och forplictidh verid indtill thenne dagh, ffvrste meg giortt och giffuith formidelsth myndh kerre sønn erligh velbyrdigh mand och strenge riddher her Niels Lycche och andet syermere formidelsth erligh velbyrdigh mandh och strenge riddere her Vincenc. Lunge och her Niels Lycche for^{ne} samptelig meg aff hansnaade giffait och tiillhande stillet saa ieg taccher hanss naadis høigwerdighed for en gwnstig claer gansk och fwldkommelig godh betalning i alle maade och er hanss naade meg nw ganske och aldels inthet hwerken i løsth eller fasth skyldigh eller forplictigh y noget hande maade. Thy ladher jegh meth thenne mynd obne beseylde qwittantze qwittanciarum for^{ne} verdigiste fadher myndh her erchebispen hanss naadis efftherkomme erchebisper i Trwadhem erlige capittell och arffwinge for meg oc myne arffwinge qwiitt fry ledigh och less for alt yttermere titall eller kraff for ald then deell hanss naade meg indtill thenne dagh haffuer skyldig och forplictet verid inthet vndertaget. Ther meth mæler ieg och syer alle andre breff och qwittantzer schreffne och gjorde for thenne dag, vdhj the maade som the imod thette for^{ne} beffindis dede krafftlesse och machlesse vdi alle maade. Thill ydhermere vidnesbyrd och beyre forwaringh tryccher ieg meth ville och vidskaff mytt inzeyle nedhen fore thette mytt obne breff tylbedhendis for^{ne} erlige velbyrdige mend och strenge riddere her Vincenc. Lunge oc her Niels Lycche mynne kerre sønner att beseylle meth megh. datum i Bergen torssdagen nest fore sanctorum Vitj et Modestj anno domini mdxxxiiij.

Hr. Vincents Lunge til Lungegaard erkjender, at han af Erkebiskop Olaf i Throndhjem nu i det hele har modtaget 1000 Mark i Penge og 1000 Vaager Fisk af de 3000 Vaager Raaskjæring og 1500 Mark i Penge, hvorfor Erkebispnen i 1532 udstedte sit Forpligtelsesbrev, saa at han alls endnu skylder ham 2000 Vaager Fisk og 500 Mark i Penge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigssarkiv (Münch. Saml. No. 3264).
Med paatrykt Vaabensegl. (Se ovenfor No. 721).

753.

11 Juni 1534.

Lungegaard.

Thet kendis jegh Vincencius Lunge riddere till Lungergordi met thette myt obne breff att verdigiste i gwld fadher her Oluff met gudtz naade erchebisp i Trundhem och paweligh sedis legatē myndh gwnstige herre och syndherlige gode venn, paa thet hanss naadis for-

plictellsse breff meg vdj Trwndhem anno domini mdxxxij giffuit, indeholldhendis hanss naade megh paa bestemthe atskyllige tidher och terminer, try twsind voger rotskeringh och halffh andet twsindh march penninge att giffw(e) fornøge och bethale skullendis tha haffuer hanss naade aff samme swm meg nw gwnsteligen relighenn och vell fornøgett och bethale lath twsinde march penninge och twsind voger fiisk saa hanss naade meg nw inthet vdhen thw twsind voger fiisk oc fem hwn-drett march peninge skyldigh bliffuer framdelis effther hanss nadis breffs lyellsse att bethale. Thii ladher ieg med thenne mynd obne beseyllde qwantanze forne verdigiste fadher mynd her erchebispenn hanss naadis efftherkommere erchebisper i Trwndhem med samt hanss naadis erlige capittill och arffwinge quitt frii ledigh och løss for meg och myne arffwinge for allt ythermere kraff eller tiiltall for forne twsende voger fiisk och twsind march peninge och taccher ieg hanss naade *ydmydeligen gerne for en gwnstligh och godh betalningh i alle maade. Tiill ythermere vydnesbyrd och beyre forwaringh tryccher iegh med ville och vidskaff mytt jndzeylle nedhen for thette mytt obne quittance breff datum paa Lungergordh torsdagen nest fore Vitj et Modestj anno dominj mdxxxiiij.

Hr. *Vincents Lunge* til Lungegaard, Hovedsmand paa Akershus i sin Frænde *Erik Gyldenstjernes* Fraværelse, gjør vitterligt, at han har oppebaaret af Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem 500 danske Mark, som denne ifølge sit udstedte Brev var skyldig at betale ham i dette Aar.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Munch. Saml. No. 3320). Halvark med paatrykt Segl.

754.

11 Juli 1535.

Akershus.

Jeg Vincencius Lwngæ ritther tiill Lwngergordt och heffuitzmandh paa Agersshws vdj erligh och velbyrdigh mandtz mynd frendis *Erich Gyllenstiernis* frawerellsse, gjør viltherligtt mett thette mytt obne breff tiill gode redhe oc nøffactlige betalningh att haffwe vppeboret annammit oc vndffangitt aff verdigiste i gwd fadher her *Oluff* mett gwdtz naade erchebisp i Trwndhem oc paelige sedis legate mynd gwnstige herre, fem hwnndrid march Danske som hanss naade effther siitt obne beseyllde breffs lyellsse meg ther paa giffwitt, skyldigh och plictigh var att giffue fornøge oc betale schulle vdj thette nerwerendis aar mdxxxv etc. Thii ladher iegh hanss naade, hanss naadis efftherkommere erchebisper oc capitell y Trwndhem mett samt hans naadis arffwinge for meg oc myne arffwinge qwiitt frii ledig och løss for allt ythermere

kræff eller tiiltall for forne fem hwindrett march for thette nerwerendis aar y alle maade. Thiill ylthermere stadffe(ste)lsse tryccher ieg mytt jndzeyle nedhenn for thenne obne qwillantze giffwenn oc schreffwenn paa Agerashws sendagen nest effther sancte Knwtt kongis dagh anno domini mdxxxv.

Fem Lagrettemænd i vestre Thelemarken kundgjøre, at *Evind Gyrdssøn* forligtes med *Veterlid Drengssøn* paa Ekland (i Skafø) 15 Novbr. 1536 angaaende Gaarden *Fjelestad* i Nissedal, som var Evinds Odel men eiedes af Veterlid, saaledes at Veterlid gav Evind 6 Mark Guld for Odelen, medens denne paatog sig Hjemmelen for Gaarden.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 5 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 702 og 762; II No. 793).

755.

30 Novbr. 1536.

Moland.

Alle mend them som thette breff see høre eller læsæ helser vy efterscreffne Testil Torgerssøn Ansten Olsson, Esten Vilffson Berul Helgesson Jil Toffson sornæ lagrettis mend a vestræ Tellemarken quedæ (gud at sygnæ) kungerendæ tet vy vore po Egland then miduicke dag næst effter Morthenss møssæ anno Christi 1536 lagdyss ther for danemend flere med oss aff enæ haluæ Euyn Julsson en aff andhre halffuæ Veterlæ Drengssøn saa at forde Euyn Yulsson paatalet eth iordegotz heder Fyelestet lighendis y Nyssedal prestegeld som samme Veterlæ Dren(g)sson ottæ, var theriss forligning saa effterty forscreffue Euyn var odalssmand til gotzet thy lagdæ vy saa til at Veterlæ skulde gyffuæ hanom Euin vj mark gultz for odalat oc er tet solt fraa Euyn oc alle hanss arffuingæ oc vnder Veterlæ oc hanss arffuinge til euigt odal oc taller noghen ytermere po samme gotz eller nogerlundæ po rører da skal oc Euin faare staa y allæ maadæ oc er betalet mynstæ penning oc mestæ oc venner oc velsottæ saa them baade vel at nøyer. Tiil mere sanninghen her vdy da hængæ vy vaare jnseglæ her nædhen faare thette breff som giørt var paa Mooland sanctæ Andress dag thet aar som før screffuet staar.

Jess Söfrenssøn, Lagmand i Skien, samt fire Borgere og Lagrettemænd sammesteds kundgjøre, at de, efter to Gange at have hjemvist Sagen til Erhvervelse af flere Vidnesbyrd, nu tildømte *Jon* og *Gunleik Arnessønner* 2½ Markebol Jord i *Hjuze* i Saude Prestegjeld i Henhold til deres fremlagte Breve, hvis ikke Modparten *Per Asgerssøn* inden et Aar kan fremlægge bedre Beviser.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 5 Segl mangle.

756.

10 Novbr. 1537.

Skien.

Ollum mannum them som thette breff see eller høre sender Jess Søffuerinson lauman i Skyen Thomes Jydhe Reynolt Jonson Rasmus Michildson oc Niels Oelsson borgere oc suorenne laurettismen i Skyen q. g. oc sine kunnegørendis att anno domini mdxxxvij løffuerdagen nest fore sancti Martini episcopi dagh vare vij vlj synstegord Sunden i Skyen oc hulle radstuffue komme ther ffor oss oc laurettihet Jon Arneson oc Gundlick Arneson aff ene halffue end aff andre halffue Per Asgeerson om trette och delæ som them emellom var om iij marckebool jorde i [Joxæ vti Sowdhe prestegioldh¹, hoicket thee tuenne gange tiilforn haffde været her for laghen tiill rette om, oc bode gange var seth her aff oc hiem poo aretoffen om yddermere proff oc vyntnesbyrd poo bode siider, lagde thaa ffor^{ne} Jon Arneson oc Gundlick Arneson theris breff i rette ffor^{ne} breff grannelig randzaget oc offuerseeth alspurde vij thaa forscreffuen Per Asgeerson om han haffde nogle breff eller vilne att legge eller bære ther emoad. Thaa sagde han ney. Thaa effther tiiltall gensuar oc effther thes breffues lyelsze som Jon Arneson oc Gundlick Arneson lagde i rette for oss dæmde vij ffor^{ne} Jon Arneson oc Gu(n)lick Arneson i helfdt oc følge ffor^{ne} iij marckebool jorde, kan oc ffor^{ne} forscreffuen Per Asgeerson komme mett yddermere oc beyre proff oc skiell en Jon oc Gu(n)lick nw haffuer jnnen tolf moneth hedhen aff thaa scall han viige tiill gotzet ighen. Tiill yddermere sendingen her om henge vii vore jndzegle nedhen for thette vort obne breff som gifuet er aar oc dag som fore segher etc.

(¹) Fra [synes senere tilskrevet i Brevet med samme Haand som Resten.

To Lagretlemænd kundgjøre; at *Bergulf Thorgerisson* solgte 2 Markebol i *Midtbøen* og 2 i *Thorehus* i Mo Sogn (i Thelemarken) til *Haleard Ulfsson* og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Huller til 3 Segl, der mangle.

757.

12 Marts 1539. [Mo, Thelemk.]

Ollom monnom them som thette breff see eller høre helser Torbiorn Tordszøn oc Nicke(l)ss Anundsøn¹ lagrettis mendh q. gwdz oc synæ konnockt giørendhe att sogom oc hørdom paa ja oc handerbandh dere aff *tere aff enæ haluæ Bergwlff Torgerisson en aff andhra haluæ Halwordh Wluersson med ty skylordhe att fornemde Bergwlff selde forde Halwordh iiii markæboll [som lyger i Mosogn²

som er ii i Midbøn oc ii i Toræhwess fra forde Bergwlff oc hans aruinghe oc wnder fornemde Halwordh oc hans aruinghe tyl ewerde-
lighe egæ oc odall. kendis oc forde Bergwlff att han haffde oppæborett
forstæ sall oc systa oc alle ther emellom som i koup teyræ kom. tyl
meyræ wissen her om henge wii wore insiglæ for dhette breff som
giortt wor Gregorss messo dag anno dominj mdxxxix.

(¹) Der har först staaet et længere Fadersnavn, der er udskrabet. — (²)
Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid.

Halvard Thorbjörnsson paa Roaldstad (i Tyrisdal) anmoder *Hed* (*Hedssøn*),
Borger i Skien, om paa Grund af hans Sygdom at optræde paa hans
Vegne for Retten til Botulfi Lagthing i en Søg angaaende et *Fiske*, som
Seen paa *Flesthoet* i Lardal gjør ham og hans Medeier *Amund Eple-
thoet* stridig; naar Delegang skal opgaaes, vil han møde selv eller ved
sin lovlige Ombudsmand.

Efter Orig. p. Papir i Deichmans Bibl. i Christiania. Kvartark, udvendig forsejlet
med Ringsignet (Bomærke). — Jfr. Dipl. Norv. I No. 1029 og 1100;
VII No. 543, 728, 783 samt ovenfor No. 453).

758.

[Vaaren?] 1539.

Roaldstad.

Wenligh hilse altiidh forseneth med gwdh, maa i withe kære
Heedh, ath jek er stemffdhær wm Baatwlffs waake ind til Skien, aff en
kar i Lardhall szom hether Swen paa Ffestweth, wm ith fiske szom
han wil kanne i fra mik och min sameyghnins man Amwn Epletweth,
hwilkedh fiske szom hører gwdh och aas til etc. nw er jek baadhe
siwgh ok kranch paa thenne tiedh och kan ey komme, thy bedher jek
ether gerne, ath i wille well gøre och forsware steffnen paa min[e
w]egne paa then tiedh szoo lenghe ther gangis delegangh, och danne
men *skwillye aass ath, hwath heller jek tha sielfwer kommer, eller min
lagligh ombeesman, thet monne wære lighe mōghith, kære Heedh gøre
her i szom min tro er, Her med ether gwdh befallindis, datum paa
Roalstadh anno dominj .1.5.3.9. och sier Jngheborgh frenke manghe
gaadhe netther och alle godhe wanner.

Halwaardh pa[a R]oalstadh.
Torbiørnson

Udskrift: Hedherligh och welfornwmstigh man Heedh borgere i Skien
kerlicke sendhis thette breff.

Bagpaa: Anno Christi 1658. den 20. November hafter Thord Torbiørnsson dette
lært at læse.

Matthis Störsson Lagmand paa Agder, kundgjör, at han paa Spörgemaal af *Olaf Gislessön*, om hvad han efter Christenretten skyldte at betale, fordi han efter sin förste Hustrues Död havde ægtet en hende i tredje og fjerde Led beslægtet Kvinde, afgav den Kjendelse, at han ikke var falden i nogen Böde, naar Slægtskabet ikke var nærmere.

Efter Orig. p. Papir i Deichmans Bibl. i Christiania. Spor af et paatrykt Segl.

759.

8 Oktbr. 1539.

Aaneland (Evje?)

Ollom monnom them som thette breff ser heller hører sender Mallis Störsson lagman a Agde q. g. och sine kwnnugt gorende at ieg war paa Onelande anno domini mdxxxix daghen effther Birgitte kom ther ffor meg Olaff Gisleson och atsporde megh huad konnungen burde effther Christen retthen: aff the hion som echthegift eræ: hans første hustru døde: och saa giffte han seg ighen, och fjich en andhen qwinne ighen: och the ij qwinner wore skille hwer andre i tride: och i fluerde ffra siskene: och bleff thet med prostens loff giort och haffuer ther breff och quitthens fföre aff prosten: Tha effther som loghen och Christen (retthen) vtwiser: tha var thet min lagar orskurd at fforde Oleff er intit ffallen ffor konghen i then sag: vdhen sannere ffindis: at sa er i sanhet tr(i)cker [ieg¹ mit insigle ffor thette breff datum vt supra.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Michel Lauritssön, Prest paa Hviteseid, og to andre Mænd bevidne efter en nødiagtig Undersøgelse paa *Eplethvet* i Brunkeberg Sogn, at *Gunleik Oppebøen* eller hans Versfader *Björn Samundssön* aldrig have flyttet Delestenen mellem Kirkens og deres egen Jord.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Rand af Brevet med Seglene er afklippet. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 1016; IV No. 651 og 1016).

760.

25 April 1540.

Hviteseid.

Bekindis vy afther skreune Michel Lauresson prest pa Huitlessøe Torgrim Olsson oc Terkell Aslacksson oc flere gode men att wy vare pa Ebletued som leger i Brunke(be)rig sogen i Tellemorcken anno dominij m d xl die Marcii soege vy oc grangiuelig acted ad Gunleg Oppebon heller hans versfader Biørn Samundsson aldri hade ford heller fflytt then dell oc merke sten som størr i melum kirkens iord oc teris att saa i sanhed er ta henger vy vore ynceller neden for thette breff som skreuitt var pa Huidessøe dag (oc) ar som for stor.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff om Apeltuedt i Bronkeberigsougen.

Henrik Olafssøn, Sogneprest paa Svarvstad i Lardal, og to svorne Mænd kundgjøre, at Hr. *Laurits Matssøn*, Kennik i Oslo og Provst i Tonsberg, mageskiftede $\frac{1}{2}$ Markebol Jord i *Øde-Skodin* i Lardal til *Sigrid Nilsdatter* og *Anund Thorstenssøn* mod *Ødegaarden Kaupstad* i Hof Soga paa Vestfolden.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 4 Segl vedhænge.
(Se Dipl. Norv. I No. 406, 442, 622, 703, 941 samt ovenfor No. 403).

761.

23 Februar 1541.

Skodin.

Vij *efftherskreffue Henrick Olaffson sogne prest a Suaruestad y Lauerdal Nilssz Biornson och Ewind Hellougson suorne mend ther samme stessz q. g. och sine kunnockt gørendis med tette vort obne breff ath vy vore paa Skaadine y Lauerdal sancti Matthie affthen anno domini xl primo hørdum och sogum a handherbandhe theyre aff eno haluo heydherlig mand her Lauressz Mattisson canick y Obslog och prouist vdi Tonsberg en aff andro haluo Sigrid Nilssz dotther och Anund Torsthenson med the skiloordom ath forn^e her Lauressz Mattisson laaffutt och til saude oc samstundis affhende adhernemde *Sigrig Nilsszdotther och Anund Torsthenson cyt halfft merkebool iordher som sancte Lauressz kirke y Tonsberg aatte vdi Ødeskaadin vdi forn^e Lauerdal fra seg och sine æfftherkommende prouisther til forn^e sancte Lauressz (kirke) oc vndher adherde Sigrid Nilssz dotther och Anund Torsthenson och theris aruinge til euerdelige eygo med allum lutum och lundenum som til ligghet och lighet haffuir fra forno oc nyo vtæn gard och innan herymod laaffuit oc tilsaude tiddir Sigrid Nilssz dottir och Anund Torsthenson och samstundis affhendhe forn^e her Lauressz Mattisson en øøde gaard som heydher sydre Koupstad liggendis vdi Hoffz soghen a Vestfollenn fra seg och sine aruingum och vndher tiddir her Lauressz Mattisson och hans efftherkommende prouisther til sancte Lauressz kirke y Tonsberg til euerdelige eygo med allum lutum och lundenum som til lighet och lighet haffuir fra forno och nyo vtæn gardz och innan frelsst och heymholt akereleust for huerye manne ath suaa vdi sanhed er hengher forde her Lauressz sid insigle med vaare nedhen for tette vort obne breff gifffuit aar och dag som føre sigher.

Bagpaa: $\frac{1}{2}$ markeboll y Ødeskudin. — $\frac{1}{2}$ markebol i Ødeskudinn. — Med Haand fra 17de Aarhundrede: Byttins breff for $\frac{1}{2}$ merche bor wtti Ødeschuden.

Henrik Olafssøn, Prest paa Svarvstad, og en Lagrettemand kundgjøre, at *Amund Gestssøn* erkjendte at have solgt til Brødrene *Alf* og *Evind Jonsønner* 3 Øresbol i *Hellingsrud* (Herleiksrud) i Svarvstads Sogn i Lardal paa Vestfolden og at have oppebaaret Betaling for 1½ Øresbol af *Alf*, der ogsaa i 1532 kjøbte 1 Øresbol i samme Guard af *Reidar Arnessøn* med Samtykke af hans Hustru *Ragnhild Gestsdatter* og hendes Maag *Thore Svenssøn*.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Begge Segl vedhænge. (Brevet og Seglremmerne have været beskrevne med en ældre latinsk Skrift, der paa Brevet er udskrabet. — Se Dipl. Norv. VI No. 775, ovenfor No. 180 og nedenfor No. 764, 766, 772 og 773).

762. 12 August 1543. Styrvolds Kirke.

Ollum monnum them som tette breff see eller høre sendher Hendrick Olaffson presther a Suaruestad och Thorir Suendson lagrettis mand q. gudz och sine kunnoct gøre(n)dis ath vy vore y Styreuald kirke søndaghen nest effther Laures messe gudz aar mdxliij hørdum vy och sogum a beggis theris handherband aff eno ha(l)ffuo Amund Gestson en aff andro halffuo Alf lonson och Gunnor Torgiulssz dotther eyghen kone hans med them skilordum ath forde Amund til stod føre os ath han hæffuer solt them brødrum Alf och Euindh Ionssz synir iij øris bol y Hellingsrud som liggher y Suaruestad soghen y Laffuir-dal a Vestfollenum frelst och hemholt och aakereloust for buerie manno med ollum them lutum och lundenum som til liggher eller lighet hæffuir fraa forno och nyo vlangardz och innan til euerdelige eygio och allssz affredis. kindis och tidde Amund Gest(son) ath (han) hæfde opbarit fyrste penning och øffste och alle ther y mellom som y koup theris kom for forde iij øris bol som Alf lonson tidde køffte paa syn part. Jtem køffthe och Alf lonson tidde tilføren j øris bol y samme Hellingsrud af Reydar Arneson med hans hustrv samtycke Ragnille Gestis dotther och hennis mogis iaquede Thorir Suendz sons tha mand skreff mdxxxij som koupe breffuit om vaatther ath saa y sandhed er som forskreffuit staar henge vy forne mend vaare insigle nedhen for tette breff som giort var aar och die som føre sigher.

Bagpaa: breff for iij øris bol y Hellings rud.

Christopher Huitfeldt, Hovedsmand paa Bergenhus, og Superintendenten *Gieble Pedersøn* fastsatte, at *Rygge Kirke* i Aurland, *Henne Kirke* i Leikanger, *Heals Kirke* i Stedje og *Bø Kirke* paa Framnes i Os, som ere forfaldne og ligge nær ved andre Kirker, skulle nedlægges og deres Indkomst henlægges til *Korskirken* i Bergen; Kong *Frederik II* stadfæstet 8 Marts 1574 denne Bestemmelse.

Efter Afskr. p. Perg. i Bergens Museum. Uden Segl. (Jfr. m. 2 andre Afskrifter p. Papir — a. og b. —, hvorfra Varianterne. — Trykt i C. Frimanns Saml. af Stiftelser og Gavebreve I S. 233—35, N. Nicolaysens Norske Stiftelser I S. 3—5 og N. Rigs-Registr. II S. 98—100 med uvæsentlige Afvigelser.)

763.

25 Januar 1544.

Bergen.

Wy *Frederich* den anden med guds naade, Danmarkis, Norgis, Vennichs och Gottis konning hertog udi Slesvig, Holsten, Stormarn och Dyttmerschen, greue vdi Oldenborg och Delmenhorst, giøre alle witterligt, at eftersom *Christoffer Huitfeldt*, fordom leensmand paa Bergenhusz och *Gieble Pedersøn* samme tiid stigtens formyndere, nogen aar forleden, haffuer giort en skick och forordning, att nogen kircker som ther vdi Bergentigt vard saa gott som forfaldene och haffde en føye renthe och stode huer anden saa nær, att the iche giordis behoff att oppeholdis. skulle med alle theris eyendomme renthe och rette tilligelse, herefter vere och bliffue till sognekircken vdi Bergen som kaldis *Korszkircke*, paa thet, thend saa möggitt thesz bedre kunde holdis ved bøgninge, heffd och magtt, som thet sig burde, och liuder theris breff, som the ther om haffue laditt vdga, ord fraa ord som her efter følger.

Wy efterne *Christoffer Huittfeldt* heffuidzmand paa Bergenhusz, *Gieble Pedersøn* stigtens formynder vdi Bergenn, giøre witterligt for alle med thette wortt obne breff, at vij vdi sandhed forfarit haffue, att nogre kircker her udj stigtet, ere saa got som forfaldene och staa huer anden saa ner som føye renthe tilligindis er, och iche giøris behoff op att holdis, nu efterthij att thenne sognekircke her udj Bergen, som kaldis *Korszkircke*, haffuer ingen aarlige renthe eller rettighed, formedelst huilcken hun nogen hielp eller bistandt, till bygning och vnderholding behoff kand haffue, och er nu kommen paa falden foedt, saa haffuer vij paa konge mts. konning *Christians* vor allernaadigste herris goede tycke och behag, till forne *Korszkircke* i Bergen bygning och vnderholding tillagt samme forfaldene kircker, med alle theris eyendomme, rente och rette tilligelse, klocker, kirckewed, och anden kirckens ornamente, som er *Rygge kircke* vdi Audland, med klocker, kirckewed oc ornamentt, v løbe vdi thiende, vij leffuindis kiør, och landskyld, som her følger, Flaam j sold kornn, Houg vdi Flaam iijj setunge kornn, Brecke¹ ij mele korn, Aaternes ij mele k: Taequam² ij mele

ko., Launi³ iij mele kornn, Terdom⁴ ij mele k: Sueltt j mele k: [Vidheim iij mele k:, Gudamanger ij mele k:⁵ Vinnin⁶ iij mele korn, Dyrdal iij settunge k: Feddiom ij mele k: Aasze⁷ ij mele k: Stein j melo k: Giedzmeid j kalskind, Jtem Henne⁸ kircke vdj Leckanger, med klocher, kirckeved och ornamente iij løbe vdj thiende, iij leffuindis kiør och j kiørslag vdj smaler, Jtem Huall kircke vdj Stedie med klocker, kircke veed och ornament, och thenne landskyldt, Goruin, vj meler kornn, Steinegen ij meler k: och Eggenn⁹ v meler kornn. alle thisse thre kircker liggendis vdj Sognn,¹⁰ Jtem Bøekircke paa Framnes med klocker, kirckeued ij kiettler, iij løbe vdj thiende ix leffuindis kiør, och landschyldt aff Hage paa Raffnestranden j løb smør, att nyde, bruge och beholde till euindelig eye, Therfore bede vij, och paa kong. mts. forne vor allernaadigste herris vegne, biude och befale, alle som forne forfaldene kircker eller theris godz renthe rettighed, eyendomme och rette tilliggelsze vdj vere, heffdt och besidding haffue att j her effther, som thilforne giort haffue, veluilligen leffuerer, giffue och fra ether till goede rede offnerantuorde forne Korszkircke vdj Bergenn, ombodzmend eller theris fuldmechtige alle forne kirckers eyendomme, rente och rette tilliggelsze som foruitt staar, som j tilforn till samme kircker pleyede och seduanligt var, att giffue ladindis thett jngenlunde. Till ydermere beuiszning och trygger foruaringe, haffue vij vore jndseigler her vnder henge laditt, som giffuitt och schreffuett var vdj Bergen sanctj Paulj conversionis dag, aar effther guds byrd mdxliij.

Tha haffue vij aff vor synnderlig gunst och naade fuldbyrdt samtyckett och stadfest, och nu mett thette vortt obne breff, fuldbørde samtycke och stadfeste, same skick och ordning, ved sin fuldmacht bliffue, effther som forne theris breff ther om er vdgangitt, vdj alle sine ord punchter och artickler, vduiser och jndholder,¹¹ forbiudendis alle ehuo the helst ere eller were kunde serdelis vore fogitther, embidzmend, och alle andre, forne Korszkircke vdj Bergen eller hindis forstandere, her emod paa forne kirchers eyendomme, renthe och rette tilliggelsze effther som forschuitt staar at hindre eller vdj nogre maade forfang att giøre vnder vor hyllist och naade, giffuitt paa vort slott Frederichsborg thend 8 Martij aar etc. m d lxxiiij, vnder vort signett.¹²

Frederich.

Bagpaa: Copie aff det kong: maytts: breff som findis hosz Kaarskircken i Bergen om nogle landzby(g)dens kyrckers jndkomst at opbære. N. Paschasius S. B. m. pro-pria. — Efftersom kirche vergerne her till Korskirche vdj Bergen, dennem beklager att dett kongelige benaadings breff som Korskirche naadigste er aff fremfarne høylofflige konger med benaadiget paa huisz rente och jndkombst hende er till lagd, j den schadelige jidebrand er forbrendt, saa att de ichon haffuer en copie der

aff vnder schriffuen aff S. doctor Nielsz Paasche forðum superintendent her vdj Bergen, ere de derfore nu paa det vnderdanigste begierendis hands kongelige majestatz confirmatz paa forne kongelige bennadings breff dennem att motte meddelis. Och att dette er jtt rett exscriptum aff same copie vnderschreffuen aff S. doctore Nicolao Paschasio widner wij vnderschreffne med woris henders vnder-tegnelse. Actum Bergen den 14 Februarij anno 1655. Jens Schelderup. S. B. m. m. — Jonas Petrejus. P. E. C. et Præp. Nordh. m. s. — Bagpaa a: Fridericus 2 gafuebreff angaaende kirchens jorde godtz. — Bagpaa b: No. 23. Ko. May. Konnig Friderici Secundi bref. — Verit udj retten paa Bergen Capitell d. 21 Novemb. (16)77. Test: Samuel Schröder.

(¹) a: Backe. — (²) b: Tarqvam. — (³) b: Lauin. — (⁴) b: Tendom. — (⁵) Fra [er senere sat i Klammer og mangler i b. — (⁶) b: Vinim. — (⁷) a: Aasen. — (⁸) Registr.: Henjum. — (⁹) Registr.: Eggum. — (¹⁰) Stykket fra Henne Kirke og hertil er i a sat i Klammer. — (¹¹) b har istedenfor Slutningsformularen kun: Cum inhibitione solita, Actum Fredrichsborg, denn 8 Martij. Anno 1574. — Derpaa staar: Att dette er en rigtig copie aff originalen, bekiender wi vnderschræff aff Canceliet for Kiøbenhaffus slott, dennd 17 Martij anno 1656. Jacob Rothsteen. Egen H. — Hertvig Kaasz. ma. propria. — (¹²) Ved Kongebrev, dat. Kjøbenhavn 19 Januar 1669, blev Rygge Kirkes Gods atter frataget Korskirken og tillagt den brøstfældige Vangs Kirke i Urland, indtil Kongen naadigst anderledes bestemmer. (Se N. Stiftelser I S. 4.)

To Lagrettemænd kundgjøre, at Amund Gestssøn erkjendte at have solgt til Eoind Jonssøn 1½ Øresbol i Herleiksrud (Hellingsrud) i Svarvstads Sogn i Lardal for ½ Kyrlag og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Af 2 Segl vedhænger 1ste. (Seglreminerne skaarne af et latinsk Manuskript. — Se ovenfor No. 762 og nedenfor No. 766 og 772—73).

764.

8 Juni 1544. Styrvolds Kirkegrd.

Ollum monnum them som tette breff see eller høre sendher Torgrym Ketilzson oc Eric Suendzson suorne lagrettis mend q. gudz och sine kunnocet gørendis ath vy vore paa Styrcualde kirkegard hellig trefaldigheidz sonedag gudz aar mdxliiij hordum och sogum aa handherbande theris aff eno halffuo Amund Gestson en aff andro halffuo Euind Ionson med them skilordum ath atherdir Amund tilstod føre ossz ath han haffuir selt forðe Euind Ionson iþ øris bool y Hellingx rud som liggher y Lagherdal y Suaruestad soghen y Tonsberg syslo a Vestfollenum for ½ korlag laaffuede thaa Amund forðe hannum Euind Ionson samme iþ øris bol y Hellingx rud frelst hemholt och akereloust for huerie manne med allum them lutum och lundenum som tilliggher eller legghet haffuir fra forno och nyo vtan gardz och indan med fiske och fegle vndan Amund Gestson och hans arffuingum och vndher Eoind Ionson och hans aruingum til euerdelig eyge och *allfz affredis. kendis

och forde Amund y samme handherbande ath han haffuir opbarit fyste penningh och øff(s)te och alle ther y mellom som y koup theris kom for forde ij øris bool y Hellingx rud ath saa y sandhet er som forskreffuit (staar) henge vy forde niend vaare insigle nedhen for tette vort obne breff som giort var aar och die som føre sigher.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Kjøbe breff for 1½ øresbol i Hellingærudt.

Peder Thronddssøn, Lagrettemand i Østerdalen, tilligemed sine Søsken, sin Farbroders tre Døtre og disses Ægtemænd stadfæste sin Farbroder Sevat Pederssøns Salg af en Huds aarlig Rente i Undeseter i Rendalen til Engelbrekt Helgessøn til Fordel for dennes Søn Olaf Engelbrektsøn.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 5 Segl mangle.
(Se ovenfor No. 486).

765.

2 Februar 1546.

Løseter.

Ollom mannom som thette breff see heller høyre helser jeg Pedher Trondsson sworn lagrettesman vti Østerdalom kerlig med gud wor herre kvnnict görandes med thette mitt obne breff att ieg med minom syskene lag fadersbrøderss døttrom Margrete Anbiørg oc Birgite Haralsdøtter oc theyriss bondomss Karls Jonsszon Engilbrictz Assmarsszon oc Trondz Eyriksszon oc theyriss barnomss godom vilie haffuer nw stattfest oc tilstaa thet jordekøp som er ein hudz renthe aarlig til landskyld vti Vnnesetter liggienes j Reyndalen hulkin jordepartt Engilbrict Helgiesszon køpte aff alless wor fadersbrodher Seewatt Pedersszon gud begges teyress seeler nadhe, war oc then jordepartt laglege vphudin brødhrom Harald oc Trondø Pedherssynir aff Seuatt brodher theyriss oc jnghen ville *vilde aff hanom løyse samme jordepartt som køpebreffuan ytermeyre vluse, En før thet skulle køpiss aff vskyldte mannom j fraa samme ette holk taa løyste Engilbrict Hellieszon thet til seg som war aff thet samme slecte, skall oc thette jordekøp vbrydelig oc vryggelige standendes vaare efter thenne dag før oss oc vaarum efterkomendes erwingom vndher Olaff Engilbricsszon oc hanss erwinge, aakerelaust til odalzgoltz till euyg tiid, Att ytermeyre vittnisburd oc forwaring at saa i sandheett er heynger Karl Jonsszon Engilbrict Assmarsszon Biorn Olsszon lensman oc Martein Engilbrictzson sine jnsigle med mine nedcn thette mitt obnebreff som giortt er a Løsetter Kyndylsmessedag anno domini mdxlii.^o

Henrik Olafsson, Prest paa Svarvstad, og 2 Lagrettemænd kundgjøre Thorlaug Amundsdatters Vidnesbyrd, om hvilke Amund Gløderssons og Joron Ormsdatters Børn vare, og hvorledes deres mødrene Odelsagods Gaardene Bergen, Herleiksrud (Hellingarud) og Tosaas i Svarvstads Sogn var delt mellem dem, samt hvorledes en Del deraf nu er kommet i hendes Mand Jon Ketilssons og deres Sønner Alf og Eyvind Jonssønners Eie.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 3 Segl vedhænge. Seglremmerne ere skaarne af et latinsk Manuscript. (Jfr. Dipl. Norv. VI No. 775, VIII No. 390, ovenfor No. 762 og 764 samt nedenfor No. 772—73.)

766.

11 Februar 1547.

Geppeland.

Ollum monnum them som tette breff sæ eller (høræ) sendher Henrick Olafsson presther aa Suaruestad Helge Aslagsson oc Symon Nilsson suorne lagrettis mend y Laffuirdal q. g. (och) sinæ kunnoc gørendis ath vy vore paa Geppeland sydre y Laffuirdal y Suaruestad soghen aa Vestfollen [fredagen nest effther Agate messo¹ gudz aar mdxlvij herde vy ath Tolloug Amundzdolther hermde for oss ath Amund Glødherson fadir hennis olthe vi barn mett Ioroon Ormszdolther som var Orm, Ragnille, Sygrid, Tolloug, Liffue, och Gunbiørg och gaff fornemde Amund Glødherson fornemde buert sitt barn halfft merke bool y heymandfyld. sic tha fyrst Orm och Gunbiørg merke bool y Borghen och Ragnille Sigrid och Tolloug the iij systherne xij øris bool y Hellingxrud men Liffue sic halfft merke bool y sødre Toosaase. erffde tha Orm brodher theris ij sine systher vgifte som var Liffue och Gunbiørg och ey leffuir ther fleyr ygen aff the syskynne vdhen eniste Tolloug och haffuir hun med syn mand Ion Kætillsson køpt then ene systher paart til seg som Ragnille hennis systher aatte och Alf och Buindh Ionss synir læstho then parthen til seg som then systheren Sigrid aatte som beggis theris koupe breff vdviser baade faderens och sønirnis men thet merke boolit halfue som the iij systherne Ragnille Sygrid och Tolloug fornemde kom til arffz ther findz vel breff faare och er tette godz them systrum som nu opregnet ero rette odal paa theris modhers vegne som hed Ioron Ormszdolter och liggir fornemde godz y Laffuirdal y Snaruestad sogen. ath saa y sandhed er henge vy fornemde mend vaare indsille neden for tette breff som giort var aar och dege (som) føre sigir.

(¹) Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hertil.

To Lagrettemænd i Aamot og to i Tønset bevidne, at *Jon Arnessøn* erkjendte med sine Søskenes Samtykke at have solgt til *Engelbrekt Asmarassøn* 2 Skind i *Sörgaard* i Tyldalen og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænger Levning af No. 2. (Se ovenfor No. 176 og 765).

767.

23 April 1548.

Aamot.

Ffor allum mandhum them som thette breff see eller høre kendis ieg Jon Arnesson ath haffwe soldh Engelbret Assmarsson ij skind y Sødder gaard ther liger y Thyldallen met mine syskens villie och samtycke ffræ meg och mine barn och theris arwinge, oc mine sysken och theris arwinge och [wnder¹ fforne Engelbret och hans barn och theris arwinge [tel¹ cwerdeligh eghæ wthen gaars och innen sæ møgit som ther thell liger eller leggit haffwer ffræ forne oc nyæ ffrelsst och æckæreløst ffor hwærie manne. kendis iegh forne Jon at haffwe opp borrit meste penning och minste som y kovp wort kom som wor ij punds kethel, j kho iij aar leye løs och eth gilth reenssskind j offwer gaffwe. Ath saa j sanhed er bedder iegh lesse gode mend Laffrids Ormsson Ener Jnggelsson svorne lagrettis mend y Aamod, Symon Arnesson, Henric Jonsson svorne lagrettis mend tell Thønnesetter henge there jnsegle ffor thette breffh som skriffwit ær paa Aamod anno domini m d xlvij sancte Jørens dag.

Bagpaa: Til den almindelig gaardebesigtelse (efter Ko: Ma: naadigste befalingen forrettet) anvist paa Sögaard d: 19 Augustj 1667 testerer J. Bang m. propria.

(¹) Tilskrevet over Linien.

Fire Brødre (i Lekanger) erkjende, at *Iver Brianssøn*(?) og *Olaf Helgessøn* have oppebaaret og gjort rigtig Regnskab for en *Arv* efter deres afdøde Søster *Ingeborg* paa Sundro i Valdres, samt at Iver derfor har erholdt Betaling i Jordegods.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (Holcks Gave. Lit. r). Alle 3 Segl mangle; et 4de Hul synes at vise, at Brevet tidligere har været forbundet med et andet, hvorfra det nu er skilt.

768.

Uden Dag 1548.

Vik.

Thess bekennis [vy¹ efter skriffne sysken som saa heitte, Olaff Helge son paa Boelstad Asbion paa Wangnes, Raud paa Hamar, Solue paa Kirkenes med thette wart opne breff, att wy [gaffue¹ Iwer Brorn son med Olaff Helge son, som Agatte atte, full och all befalling wp att bere efn arff efter waar syster som Ingebor heitt, [paa¹ Swndro [y Waldres y Wangnsok¹ hwess siell gud node och same arff stoed eitt ar efter waar syster wor døe for en wy finge wette att hon wor

y *gulss wall, och kom same Iwer Brion (son) med Olaff Helge son till bage igen till Kirkenes som wy alle fornemde sysken ware till hope komne, oc giorde oss alle goed klar rekenskap for minste penninge (oc) meste som han wp baar paa alles vore wegne oc till steendis waar: oc ther war mykitt aff komett aff same arff for en han kom ther wp: Jtem bekenis wy alle samme forskrifne sysken med alles ware samtycke: att wy gaffwe honum for [hans¹ redelige wmagh och goden reckenskap, v lope boell y neste och øste gordhen y Leim till everdelige eigne ffræa oss oc wnder fornemde Iwer Brion son och hans ervingum till everlige eige [oc ein teig y Aldrum som gor aff ij melingslag² som wor Iwer Brion son rette odall y bytte nordhen fieltz, till ytre mere visen oc saninghen her wm sette lesse gode men theres insiigle nede for thette breff som saa heitte Torris Gwnerson och Mans Gottormson med sit mark: och Olaff Tores son som skriffuit war paa Vic anno dominj 1548 [och paa Hoffland.³

(¹) Fra [tilskrevet over Linien. — (²) Fra [tilskrevet over Linien istedenfor Slutningsformulæren, som allerede her var paabegyndt men igjen er udskrabt. — (³) Fra [tilskrevet bagefter uden Tegn til, hvor det skal henføres.

Thorkel Aslaksson erkjender at have solgt til *Ketil Thjostulfsson* Halvdelen af *Rollostad* (i Moland) og derfor at have oppebaaret 5 Kyrslag i Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet. (Jfr. Dipl. Norv. VII No. 776).

769.

26 Januar 1549.

Hviteseid.

Ollum monnum som thette breff sier heler høre bekendis ieg Torkell Aslagsson med thette mitt obne breff ad ieg hæffuir selt Ketell Tiøstelsson hellthen (j) Rollostad med hæff[n] oc hæffue oc ludum oc lunnum som ther til (ligger) oc legit hæffuer aff arilss tid ffrø meg oc myn eruing oc til Ketel oc hans eruing til euerdelig ei oc hæff(uer) hand (betalt) meg v kiørslag ther ffor. ad saa (er) j sandhied tha beder ieg hederlig mand her Michell Lauresson prouest pa Huitessø ynsegell mett (mitt) ffor thette bref som screuitt var j same ssted anno dominj m d xlix altera die Pauli apostoli.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff om Rollestad. — Yngre: Rollestad.

Vøbneren *Nils Lystrup*, Lagmand i Oslo, i Nærværelse af 6 Adelsmænd, 3 Lagmænd samt Borgermester og Raad i Oslo tildømme *Olaf Sivordssøn* og *Asmund Gullikssøn* ifølge fremlagte Breve hver en Halvpart af Gaarden *østre Kil* (Kilo) i Onsd, mod at Olaf betaler den Kirken tilkommende Landskyld, og at Asmund indløser, hvad hans Morfader *Haaken Thordssøn* havde pantsat deraf til Vorfrue Alter i Onsd; om Retten til Aasæde paa Gaarden skal 6 Mænd dømme dem imellem førstkommende 2 Mai.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Med et paatrykt Segl.
(Se ovenfor No. 218).

770.

26 Januar 1551.

Oslo.

Ollom monum thenum szom thette breff szeer eller høre sender Niels Lystrup aff wabenn lagmandt j Vpslo qe gudz oc *sziime kundgerende att mandagenn ephther sanctj Pouels dag anno *dominij 1551 paa Vpslo raadstuge offueruerendes erliig oc velbyrdiige mendt Peder Hanszønn høuitzmandt paa Aggershus Peder Huitfeldt Norges riiges canttzeller Eriick Vggerup ttiil Vlende Jffuer Jenszøn ttiil Friissze Crestiern Munck høuitzmand paa Hammer Crestoffer Galle høuitzmandt paa Stenuig holm Peder Anderszøn Mattz Styrsszønn Bentt Hordt lagmendt burgemester oc raadt kom i rette Oluff Siuordtszøn oc tiiltallet handt Aszmundt Gulliickszøn for et pundt skyldt j en gordt heder østre Kiil liiger i Onszøen som pantszett vor tiil Vorfrue alther i Onszøen aff Oszmu(n)dz moderfader Hagen Tordszøn oc fremlagde szallig Lauris Tostenszøns vrskur lydendes om thry æres bol szom hannom vor tiil dømp att følge ther epter. Ther tiil suarede forne Asmu(n)dt att hans forelder bar ther landskyldt vp oc beuistes met breff oc segel att thet vor hans rette odel oc aff ectthe grenen oc fremlagde erliig oc velforu(m)stig mandz Niels Suendszøns Borgetings lagmandtz vrskur i rette lydendes att forne Aszmundt skal her epter frelseligen følge ett pundts skyldt i østre Kiil naar szom handt haffuer fylleste giordt hederlige mandt her Knudt Jenszøn prouist vdj ythre Burgesysell hues peninge forne pundt skyldt vor pantet for oc Oluff Siuordson skall bettalle forne her Knudt paa kirckens vegne ny pundt landskyldt oc 3 pundt huerio aare samfeldt. Tha epter tiltal oc genszuar bleff thet szøa for rette affzagt at forne Oluff Siuordson scal her epter følge halff partten i østre Kil oc betalle landskylden szom jgen staar epter handt haffuer self besidet samme gordt oc forne Aszmundt Gullicksøn skal her epter frelseligen følge then anden halff partt j .forne østre Kil oc betalle kircken sziine penge jgen szom thet vor pantthet fore oc skulle the vere vnder vj mendt hellig korss afften nestkomendes wordt huilcken aff thønnom *szon skal beholde aassette paa forne gordt. att saa vdj

sandhed er trycker jeg mitt signett neden for thette breff dattum vt supra.

En Raadmand og to Borgere og Lagrettemænd i Oslo gjøre vitterligt, at Søster *Gertrud Thjostolfsdatter*, Konventissøster i *Nomneseter*, erkjendte, at hun havde solgt til *Markus Sværdfejer* et Punds Skyld i *Fossem* (Fossum) i Skedsmo Sogn, som hendes Fader *Thjostolf Guldsmed* havde kjøbt, men hvorpaa Kjøbebrevet var hende frakkommet, samt at hun havde erholdt fuld Betaling, hvorhos Markus lovede at forsørge hende, om det i Fremtiden blev nødvendigt.

Efter Orig. p. Perg. i Danske Selskabs Samling i danske Geheimearkiv. Lønning af 1ste Segl vedhænger, de 2 andre mangle. (Jfr. Dipl. Norv. V No. 959).

771.

26 Juli 1551.

Oslo.

Wii ephterschreffne Niels Stub radmandt i Oslo Bartholomeus Tesk och Hans (Simundson¹ borghere och lagrettes mendt thette samestadz giøre alle wittherligt mett thette wort obne breff att nar ephther gudz byrd 1551 søndaghen før sancti Olauj dagh wore wij wdj Marchus suerdfeghers hus szoghe oc hørde pa handerband theris aff eno halffuo forne Marchus suerdfegher end aff andre halffuo søsther Gertrud Tiostolffsdotter conuentz søsther i Nunne sellther i forne Oslo wdj saa mode at forne søsther Gertrud wedergick och kiendes at hun med hennes gode wilie och wedskaff haffde sold skøtt och affhend forne Marchus ett pundz skyld i en gord hether Fossem pa Romericke i Skedzmo soghen fran segh och syne arffuinge och alle andre och wnder forne Marchus och hanss arffuinge at nyde brughe och beholde tiill euerdelighen eyndom huilchen forne pundz skyld hennes fader Tiostolff guldsmed och kiøfft haffde, och beklagett hun at kiøbreffuet wore henne fran komett emod hennes mynde och wilie, Dogh bekende hun at huor forne kiøbreff kunde eghenfindes tha skall thet kome forne Marchus och hanss arffuinge tiill och inghen anden ephther thenne dagh i noghen modhe. Vederkendes och søsther Gertrudt at hun haffde opboret fulleste werdt for forne pundz skyld i Fossem i sølf klede och gode betalingh ephther hennes eghne nyghe och wilie, tackendes forne Marchus fore gode betalingh i alle modhe fframelis badt och begerede forne søsther Gertrud att ther som gud kasther henne siugdum eller forstaar armodt paa eller och att hun kunde icke lengre bliffue i closther att Marchus icke tha wille forlade henne. Tha loffuet och tiilsagde Marchus henne at han wdj hanss liiffstiid wille helpe och stærcke henne med hues han aff sted kunde kome och icke forlade henne meden wille

anname henne till segh om *hun hennes armod bleffue saa stor at hun inghen anden tilflucht haffde som han wille andsuare for gudt. Att saa er vdj sandhed som forskreffuet staar henghe wij wore jndzegler neden for thette wort obne breff. Datum vt supra.

(*) Tilskreuet over Linien med andet Blæk.

Knut Björnsson, Kongens Lensmand i Sandsbverv og Lagerdal, samt to Lagrettemænd kundgjøre, at de efter Begjæring skiftede mellem Brødrene Alf, Evind og Halvard Jonssønner det Jordegods, de havde arvet efter sine Forældre, ved hvilken Leilighed Brødrene kom overens om, at Halvard for sin Fadersarv i Herleiksrud i Svarvstad Sogn i Lagerdal skulde have 4 Alen norsk Klæde.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl vedhænge. (Se følgende No. og ovenfor No. 762, 764 og 766).

772.

3 Juni 1553.

Geppeland.

Wy æfter screffne Knutth Biorssøn konungs lenzman i Sandswær oc Lagerdall Haff Gløderssøn oc Brønnill Trwelssøn sorne lagrettis mendt kunnott gørendis ath vy vorom (pa) Gerplande syndre garden oc flere gode mendt medt oss sancte Rasmus dagh anno domini mdliij vorom vy laglige till quadde oc kraffde aff Alf Evyndt oc Halvordt Jonss sønner att vy skwlle ludtne oc synder skyffte thet jorde godz them imellom som kom i arff æfter ffader oc moder gud teriss siell naade, var thet tha teriss eigen vensamlighe vellie oc alles vaare tillogo ath Alf oc Evyndt Ionssz sønner skwlle gyffue syn broder Halvordt Jonssøn iij alne nærske klæde ffor then lidle jorde part som honnom till kom i ffaderarff i Helligx rwdt som ligger i Swærsta songh i Lagerdall iffron Halvordt Jonssøn oc hanss arffuyng oc vnder Alf oc Evyndt Jonssønner oc teriss arffuyng oc æfterkomende mett luttum oc lundende som till ligger oc legett haffwer aff fforne oc nye inden gaardz oc vthen ffrelst oc hembult oc aakero løst ffor hwarom manne till everdelige eghe oc alt æffrædis, kendis oc fforde Halvordt i samme ja oc handerbonde ath han haffwer opburitt meste penyngh oc myndre som i kopp teriss kom fforde jorde part i Helligx rwdt helle tha tytt-næmfde brødre hondum sammen oc lackede hwer anden ffor gott skyffte oc bytte som the hade i kœp samen æfter teriss ffader oc moder i hwadt lutt som thet var. Tha till yttermere visse henge vy vor indsegle neden ffor thette breff som screffuit er aar oc dag som fføre syger.

nøgdis med Elstat. Taa epther till tall oc gensuar oc sagens leiglighed att Hammers kirke haffuer ffuldt forde Elstad mere endt lx winther oamaget bleff thet saa for rette affzagt att Elstadt scall bliiffue vnder kerken som thet er kommett oc forde Erich oc hans arffuinge scall ffølie forne x eris boll y forde Borgeliidt wdj sin heffd. Tiill sandingen her om trycker ieg mit signet her neden føre datum vt supra.

Bagpaa: Er lest paa Edtzuold laugtingh S: Botolphj aften anno 1603.

Niels Jenssøn, Prest i Sigdal og Provst i Hallingdal og Numedal, tilligemed fire Lagrettemænd i Opdal bevidne, at *Per Eivindssøn* solgte til *Laarus Thoressøn* 2 Kyrlag og 2 Markebol i *nordre Myklestuge* i Opdal med flere Gaarde og Gaardeparter og oppebar Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Alle 5 Segl mangle.

775.

8 Februar 1555.

Edeklep.

Vii efftere Niels Ienson prest y Sigdal oc proust y Hallingedal oc Nomdal, Arid Gudbrandson, Hellie Suenungson Eric Torkelson oc Bent Olafsson laugretesmen y Opdal, vorom med a Edeklep y Opdal fredagen nest for Scolastice m d lv^o, sogom oc hørdom aa att Per Ewindson selde Laures Torerson ij kulog oc ij markebol y nordre gorden Mijklestuge y Opdal, oc allen Kalsnes, att Storelood helten Beckesetter stodul oc helten y Frygningen med ollum luttum oc lundom som ther til ligger eller leiet haffuer fraa forno oc nyo vttengordz oc ynnen frelst oc hiemholt oc akierlost oc alz affredes for hueriom mannom, kiendes oc forde Per Ewindson y same handerband ophaffue bored første pendinge oc øuste oc allum ther emellom effter thy som y kopel theres kom. Oc schal fore Laures thette kiøb beholle vnder seg oc syne arffui(n)ger y fraa forde Per oc hans arffuinger til ewerdelig eye. Till sanden her om henger vy vore indsegler for thette breff som gjort var aar oc dag som forsiger.

Bagpaa: Anno 1657 dend 17 Septembr. werett vdj reete paa Grætiordens, bekiender Hanns Jennszen. Eghd.

Björn Olafssøn kundgjör, at han med sin Hustrus Samtykke har solgt til *Sigurd Baardssøn* 14 Löbsbol Jord i *Möklestue(?)* i Tönjums Sogn i Lærdal og oppebaaret 36 Lod Sölv i Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (Holcks Gave Litr. X). Alle 6 Segl mangle.

776.

8 April 1556.

Slidre.

Allum mannum thennom som tetta breff seer eller høre lesze kundgiøre ieg Biørnn Oluszon mett tetta mitt obnne breff at ieg mett myne gode wiilie oc myne erliige quinnis gode samtycke haffuer seeld Siuord Bordszon xiiij løber boll iorder y Møtlystue som liiger y Leer-dall (y) Thienne kiercke sogenn, mett lutum oc lundum mett ffiske vand oc ffulested tiill ffieldtz oc ffiere intett wnder tagiitt *indt rette endemercke seeldt ffraa meg Biørnn Oluszon oc mynne aruinge oc vnder fforn^e Siuord Bordszon oc hans aruinge at nyde bruge oc beholle ffrij ffrelst oc hiemmollt ffor huere mandtz tiill thalle tiill euinderlig øya, kienndis oc ieg fforn^e Biorn Oluszon at ieg haffuer opboriitt mynste pening oc meste som y woris kiob komm xxxvi lod sylffuer saa meg well aanøgdis. at saa er y sandhed som fforscreffuitt stander tiillbeder ieg thisze efter screffne mend Jørrenn Gultormszon lendtzmand y syndre Wallers Euind Bordszon Jøger Andorszon Olu Jonszon Knud Anderszon oc Olu Torstennszon sorne laurettismend y Sliire prestegield y Vallers at hiinge theris indsegle nedenn wnder tetta mitt obne breff som giortt vore paa fforn^e Sliire thenn iiij dag paaske aar etc. mdlvj.

Brevet er ifølge senere Paaskrifter læst paa Tönjums Thingstue i Lærda 24 Februar 1621 og 12 Marts 1649.

Jon Simonssøn, Lagmand paa Agder, og to Lagrettemænd i Mandal kundgiøre, at de overvare Overenskomsten mellem Brødrene Leidulf, Thorleif og Peder Thoresønnir samt deres Søster Aasa Thoresdatter angaaende Delingen af deres fælles Gods (i Bjellands Sogn).

Efter Orig. p. Perg. i Danske Selskabs Saml. i danske Geheimearkiv. 1, 2 og 3 Segl mangle, 4, 5 og 6 (Bomærker) vedhænge. (Se nedenfor No. 779).

777.

2 Oktbr. 1557.

Holleim.

Alle mend them som thette breff se hellir høre, sendir Jon Simensson laginund aa Agdir Olaff Jonson aa Skinsnes Olaff Jonsson aa Halsoug suorne lagrettismænd i Mannedall quediu g. och syna kunnogt gørande att wij wore aa Holeim aar etc. mdlvij, lørdagen nest effter sancte Michels dag, fleiire gode mend neruerendis, hørdom thar ord oc sogom thar handerband theira brødra Leidulf, Tolleiff, oc Peder Thoresønnir war thet vnder theira handirband, at Leidulf scall vpbera, aa aare huerio sex pund lax, oc otte engilske i warning af broder synom Tolleiff, end Tolleiff scall haffue ein tridie parth i Rosselandh oc tuo deilden i Grisledals bielckeskog, och the samme otte engilske som

Tolleiff hafde meir end Pedir, tenom scall Tolleff oc haffue jgenn, end Peder scall haffua allan Grisledals skogen, oc triidie parten i bielcke-skogen, oc Aass som ligger til øfre huslenden i Fos, oc sculle the her med wære aldels skifflesotter, oc her offuan aa scall huer for sig aff them trim brøddrom, niota sin skiffle i laause och fasthe, effter tij som huer theris skifflebreff vduiser end Aasa Toredottir systre theira, scd cgnast tridie parten ind vdj the otte engilske med Leidulff broder sinom, Thette skiffle scall stande om aldir oc om effua, barn efftir barn efftir manne mergd, Och till sandhed her om henge weer waare insigle med Leidulffs Tolleiffs oc Pedirs Toresønirs theira brødrana insigle, screffuit aar dag sled vt supra.

Bagpaa, yngre: Brøderen jmellem om deris skiffle.

Bergulf Thollesfssøn erkjender, at han har udsat 8 Markebol Jord i Vester-gaarden i Nape (i Moland) til *Agnald Thollesfssøn* for den Skade, han uforsættlig har tilföiet *Knud Thollesfssøn*.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 6 Segl¹ mangle. (Brevet er skrevet paa et Stykke af et Missale, hvis ældre Skrift kun tildels er bortskaffet. — Se ovenfor No. 495 og 541).

778.

11 Novbr. 1557.

Hugum.

Ollum monnum thennom som thette breff seer æller here sender Berulff Tolleffzøn med thette mytt obne breff att jegh haffuir vdszett Aauall Tolleffzøn viii marckeboil jorder y vester garden y Napa ffor then skade jegh y kom ffor Knudt Tolleffzøn vforsynyt tha giffuer jegh fforne Napa ffra mygh oc myne arffuinghe oc æfterkommere oc vnder fforne Aauall Tolle(f)szøn oc hans arffuinghe thill æuerdeleghe æghe vthan gaars oc inden saa megit som jegh aalte ther. thill mere vissen her om tha beder jegh efterscreffne lagrettis mendt y Thellemarken som saa hette Østen Vlfzøn Biuff Anunszøn Vdyn Biørnszøn Tollac Olaffzøn Torbiørn Amunszøn Olaff Tollefszøn att henghe theris insigle *meden ffor thette mytt obne breff som screffuit var paa Hugum sancte Martinj dagh anno dominj 1557.

Gaute Asgautssøn erkjender, at han med Samtykke af sin Moder *Karin Gautesdatter* har solgt $\frac{1}{2}$ i *Rosseland* i Bjelland i Vats Thingsted til *Peder Thoresen* og oppebaaret Betalingen samt forbeholdt sin Slægt Gjenløsningsret i Tilfælde af nyt Salg.

Efter Orig. p. Perg. i Danske Selskab Saml. i danske Geheimearkiv. 1 Segl manglor, 2 og 3 vedhænge utydelige. (Se ovenfor No. 777).

779.

12 Marts 1558.

Vanse.

Ffor alle mēd szom thiitte breff seer hører leseer bekendis jeg Gude Asgudzen med tiitte myt opne breff at jeg med myn moders Karine Gudesdotter radt oc samtycke haffuer solt erligh oc fornomstig mand Peder Torissen helten y todelen y Rosselan som ligger y Biel-lansbi(g)dt oc y Watztingstal ffrit oc *fresst oc aklageløss bode med egen oc *adel wty fraa oss oc woris rette arffuing oc wnder forn^e Peder Thorissen oc hans arffuing tiil euerdelig eyge. Oc bekendis wy at haffue opborit mynste pening oc *myste som y wore koop kam som wy hannom got tacke. Jtem er thet szaa at forn^e part y Rosselan bliffuer fust oc falt tha scal wore slechte were nester thiil at løsze ygen. Tiil wtermere wissen oc bethre foruaring at szaa y sanden er beder jeg erligh mand Mechel Skøtte myn sogen prest *Asbørn Tharissen oc Bord Pouelssen sorne laurettis mēd paa Lyste at the besegler thiitte myt opnebreff som screffuit war paa Lyste y Wanszø stoue sancti Gregorij dag y faste anno dominj 1558 etc.¹

Bagpaa, yngre: breff for Roseland.

(¹) I samme Samling findes endnu et Par Breve angaaende Rosseland fra Aarhundredets Slutning.

Mats Störssön, Bergens og Gulethings Lagmand, samt begge Borgermestere i Bergen med menige Lagrette tildømme *Arnfinn Sigurdssön* 4 Maaned-madsbol i *Berg (Björge)* i Kvisler Otting paa Voss, som en Kvinde ved Navn *Steinvor*¹ havde skjænket til *Munkeliös Kloster*, men hvortil han beviste sig at være den rette Odelsmand.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (Holcks Gave Lit. I). Alle 3 Segl mangle.

780.

17 Juni 1558.

Bergen.

Vij efftherscr^e *Matts Størszen* Bergens oc Guletings lagmandt *Lauris Perszen* oc *Anders Persszen* borgemestere wdj Bergenn, mett menninge lagrettel paa Brede almyning y Bergen forsamlede øno mndlvij kom y rette thenne breffuizer Anffind Syuordzen oc nu som hand for gaff clage paa fire mathermaderboll wdj en jord heder Berg ligendis paa Wos y Quisler ottung, huilchen jord en quinde heder Stenuor same jord haffde wdj wære oc gaff wnder Muncheliiffs cløster¹, fra hans faderffader szom same jord otte, oc war forn^e Anffind her y fiord y rette for Peder Huittfeld Norgis rigis canzeler Cristopher Walchendorff høffuitzmand paa Bergenhuus, oc tha for them, oc alle lagmender sønden oc norden fields y Norrige y rette nederlagde, et witnisbyrds breff. som

tha bleff offuersiel aff for^{ne} gode herrer, oc then tiid paa demptt, att hand schulle fare hiem igenn tiil tinget kongens fogitt offuuerindis. oc tage ther suorne proff paa, aff them som wil suerie att same jord war saa fra rette arffuingenn kommen, oc att thet war hans rette arff oc odell effter hans faderffader oc icke hennes som bort gaff, Tha effter same dom er hand nu igenn komen haffuindis met siig et suorne wittnisbyrds breff met hele oc wschadde indsigell, aff gode tro oc erliige (mend) vdgiiiffuen, oc war lydendis att the haffuer suoritt paa euangelij bog att thet war forscr^{ne} Anffinds rette odell, oc icke hennes som bort gaff, oc war saa bort komen som for siger. Tha effther saadane breff oc beuiis samledis leffuindis wittnisbyrd som her for os weritt haffuer dømde wij met menninge laugretlens samtycke att forberørde Anffind Siuorszenn bør igenn att haffue forschreffne fire mætermæderboell *igenn oc handt met sine arffuinge them her effther frelseliigenn folie tiil euerdeliig eigenn. Tiill wittnisbyrd her om lader wij forschreffne mend wore signether her nedenn vnder hengge. Schreffuit wdj Bergenn Botulphj (dag) anno som fore siiger.

(¹) Jfr. Codex diplom. monasterii st. Michaelis (Munkalif) edit. a P. A. Munch, p. 172.

Thorsten Thorgeirssøn erkjender at have solgt for 11 Kyrlag og 8 Lod Sölv til sin Frænde *Eyvind Peterssøn* 9 Löbsbol Jord i Lomen i Lomen Sogn, som Eyvinds Fader *Peter Geirmundssøn* tidligere havde solgt ham, og at have oppebaaret Betaling i forskjelligt Gods og Løsdre.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 101). Remmer til 3 Segl, hvoraf kun 2det vedhænger. (Se Brev No. 789 nedenfor).

781.

8 Septbr. 1558,

Vang.

Thet bekennis jeg Torstein Torgasson med thette myt opne breff at jeg haffwer solt mynom ffrende Øwyndt Petherson ix lawpa bool jardher j Lommim som lyggher i fforde Lommim kirkyas sokn j Valres som Pether Jerinwndzson fforde Øwind Pethersons ffadher solde mig til fførne oc haffwer jeg opbwret sadene peninge aff titnæmdom Øwind Peterson som fførst ær ein bæed om iij kørslag oc ein qwenmandzstak om iij kørslag oc halfemte aln Deffwentyr ffør ij kørslag oc vj alna Deffwentyr ffør iij kørslag oc sa viij loodt selff. oc eit sold korn j sketningx øre met lwthther oc lwnnig jnnan gardz oc vtan gardz til fføls oc ffæra til retta landdemercke ffrelst oc hemalt ffør mig oc allom aadrym til ewerdelego eygo oc vnder fforde Øwind Petherson oc hans erffwyngom til æwerdelego eygo. kiennes jeg oc haffwe opbwryt fførste

pening oc syste pening oc allo te ther j mellom voro sa at mig vel
 altnögde oc til ythermere bewisning herom bedher jeg lesse effther-
 screffne dande men som sa heitta [Tosten Tyrison¹ Oleff Engilbryckxson
 Engilbrykt Ændrydzson baade swrne laggretto [men¹ j nördre lwtte-
 nwm j Valrese at henggie teres jnsigle med myno jnsigle neden fför
 thette breff som giort var paa Vangh j tit nemt Valres die natiuitatis
 Marie anno dominj 1558.º

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Frederik II udsteder ved Kantsleren *Peder Huilfeldt Landsvist-Brev*
 for *Ingemar Sveinssøn*, der uforvarende dræbte *Harald Amundssøn*, mod
 at han skal betale 1½ Thegn og Fredkjøb.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum („Blager No. 6°). Seglet mangler.

782.

1 Mai 1559.

Oslo.

Vij Ffderick then anden met gudz nade wduald koning til
 Danmark oc Norge hertug vdj Slesuig Holsten Stormaren oc Dytmer-
 schen, greffue i Oldenborg sender ollom mannom them som thette breff
 see eder hørte q. gudz oc syne. Wer wiliom at their witha at wer
 hafluom i heder wede gudz saker gode manne benestader oc ephther
 thii proffue her fylger¹ geffuett Jngemor Suendsson som Harald
 Amundsson wort at skade wforsynio landzuist met them hette at han
 bøther wede gud oc arffuinge hins doude oc skall han luka oss halff
 anden tegen oc halffanden fridkoup for sytt werck saker thess han
 bad Harald sidde at hafluue thet alt lukat inden tolf monede ephther
 tissom degi eder hafluue han ingen landzuist. Biodom wer arffuinge
 hins doude alth taghe setther oc bøther ephther hanom ephther there
 beste manne lagedomme, som sislomanne vorom tiilnempner a huerio
 tuegio hafluone. End fuldkomelig forbiodom ver hueriom mannom
 vandrede at oucke eder at oucke lathe wede hand hedan aff om tisse
 mole. Neema huer som thet giører alt wille hafluue forgiort fee oc fridt
 oc aldrig verde botamader sedan. Vor thette breff giordt vdj Oslo
 sanctorum Philippi et Jacobi dagh 1559 Peder Huilfeldt Norges riiges
 cantzler jndzeglendes.

(¹) Mangler.

Sex Lagrettemænd i Valle i Seteradal kundgjøre, at de bragte et Forlig istand mellem *Agvald Thorleifssøn* og *Anund Thoraldssøn* angaaende Agvalds fædrene og mødrene Arv, som Anunds Fader *Thorald* havde bestyret, hvorefter Anund skulde give Agvald en Hest til 12 Mark og en Vaarko.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 102). Alle 6 Segl mangle.
(Jfr. Dipl. Norv. VI No. 766).

783.

14 Mai 1559.

Hvamme.

Ollom mannom them som thette breff sio eller hører sender Toruild Biufson Torgrim Olafson Olaff Tiøstelss *som Euind Arnesson Folkie Kitilsson och Osmu(n)d Soluesson suorno laurettis mend y Walle sogen y Settersdall och Rogbyggeland qde guds och sine ath mitz vorom paa Quamme Haluord sockio aftten anno dominj m d l ix sogom och hordum at Auold Tollefson tallede Annund Toralson thiill om vmbodt som Tarald *Anunsd fader hade hafft pao forde Aduold Tollefsons vegnæ och sagde segh ekki hade faat sine fulle penge efter sind fader och moder som forde Tarald y hans fulle ombode hafft hade. lagde vy taa them so y mellom ath benemde Anund Toralsson skulle aternemdum Aduold en xij merker hest och en wor ko ther med rette de hendom samen och bleffue wenner och vell sotter om jord och lausze ere och gaff Aduold Tollefsson Anund Toralsson quittan *llitgen for segh och alle sine efterkommende for fød och vfød du skalt vere quit och fry for alle till tall. thiill yder mere sanding sa henger vy vort signede for dette breff er gert var som fore stor.

Iver og *Jon Olafssønner* paa Lundebrække samt *Endrid Thorkelessøn* paa Skervem erkjende at have med sine Søskenes Samtykke solgt en dem efter Forældrene tilfalden Jord *Espehaug* ved Ekrem i Vanifis Skibrede til *Rasmus Monssøn* paa Espehaug og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 97). Af de 6 Segl vedhænge 1 og 2.
3 skrevne Bomærker.

784.

4 Mai 1560.

Ekrem.

Dette bekienniss vi efter skriffne som er Ifuer Oluffsen paa Lundebrække och Joen Oluffsen y samme sted och [Endrid] Thorkielsen paa Skierffuem, ath vi medt vor fri villie samt medt voriss syskenens raad och samtycke haaffue solt den jordepart som oss var arffuelige till fallit efter voriss salige foreldre vti en vbygd jord liggendiss i Vanniffis skiprede heder Espehoug vid Egrem: først solde Ifuer Oluffsen ij meellagis leige for xvij gamle daller, Dernest solde Joen Oluffsen

j mellagis leige for vj daller, Nock solde Endridt Thorckielzen paa Skierffuem iii ferdjng h lag for viij gamle daller, dette samme jorde-gods haffue vi solt fraa oss och vore arffuinge fødde och vfødde, vnder Rasmuss Monsen paa Espehoug och hands aruinge thill euindelig egen och eiedom, och der som vi eller vore arffuinge ville samme jordepart igen vinne enten medt retter gang eller igenlosning daa skall vi aldelis ingen magt der thill haffue thi vi haffue opbaarit meste penninge och minste saa megit som y vort kiøp kom, saa ath vi tacke forne Rasmus Monsen alt godt for god betaling. thi giffue vi hannom quit och fri for samme jordepenninge saa ath [han frelseligen skall] beholde samme jordegods medt alle de luttar oc lunnender som der thill ligger och gammeltid thill legidt haffuer mellom [fiel] och fiære akerriss løst for huer mand, thill betre stadfestelse och foruaring sette vi voriss mercke her neden vnder och thill beder vi disse efter skriffne danne men som er Aamund Eide lends mann Joen Tunem Ener paa Egrem Lauriss Laurissen paa Ladeuoll Johanis Endridsen paa Aaem Hanis Monsen paa Otniss edsuorne laurettiss (men) y Vanniffle ath besegle dette vort jordekiøp som giort vor paa Egrem anno dominj 1560 den 4 May.

Bagpaa: Werit i rete til jt almindelig waarsaeting som bleff holdet paa Wiig i Wanefle schibred den 19 April 1656. Nielas Jennssen.

Erkjendelse om at *Olaf Thjostolfssøn* solgte 2 Mørkebol Jord i *nordre Haathvet* i Nissedal i Hviteseid for 16 Kyrslag og hans Enke *Gunnild Gunnulfadatter* ligesaa meget i *øvre Haathvet* sammesteds for 12 Kyrslag til *Olaf Björnssøn* paa Bakke; Betalingen erkjendes oppebaaret paa en Vaarke nær.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Alle 3 Segl mangle.
(Jfr. ovenfor No. 307).

785.

Uden Dag 1561.

[Nissedal.]

Allom mandom døm som detthe breff see eller høræ lessis kennis iek Olaff Thyøstolssin att iek soldhæ Olaff Byørnsin paa Baccke ii mærckeboll iordhe y nørðhre gordhen paa [Hottved¹ som ligghe y Niscisdall y Hwytisø presteghell for xvi kørslagh sammelediss kennis och iek Gunnill Gunnulf dotther att iek soldhe Olaff aa Backe ii mærcheboll iorde y øffre Hatthuedh y samme sted for xii kørslagh effther min hossbonnis dødh Olaff Thyøstollsins² gudh hans³ syell naadhæ dissæ iiiii mærckeboll haffuer myn hossbonnæ Olaff Thyøstollsin och iek *Gunnill sollldh Olaff y Backæ y Hotthuedh y fra oss och waare aruinghe och efftherkommere och wnder Olaff Byørnssin och han⁴ aruinghe och

efftherkommere thil ewerdeligh eyæ med allom luddum och lundum fassckæ och fyelle och alle vedersteddhe som tillighe och lidh hæffuer y fundhe och nyæ indengarss och wthten fyaare handhstaffuæ y mellom akereløst for hueriæ mannæ fødder och wfødder. kennis iek Gunnill att der eræ betallidde alle penninghe som y koff ocken kom første iek foor en vorko, alth saa (y) sandhedh [er¹ da beder iek Gunnil disse menss inzeghle for dette breff som saa hedhæ Torgiullsf Torkellsin Ødsteen Ullffsin Olaff Asslacksin næden for dette breff som gyorth er anno domini m^o d^o lxi.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Pros Lauritssøn (Hörby), Lagmand i Oslo, i Nærværelse af Høvedsmændene paa Akershus, tre Lagmænd samt Borgermester og Raad i Oslo dømmer Asbjørn Alfssøns Fuldmægtig og Erik Halvardssøn imellem angaaende Borgelid (i Eidsvold), der tilkjendes Erik, hvis Forfædre havde givet den til (Hammers) Domkirke, fra hvilken den var bleven byttet mod Elstad, hvorefter den igjen var kommen i Eriks Slægt ved hans Faders Kjøb, hvorimod Elstad var Asbjørns Morfaders rette Odel.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglet vedhænger. (Se ovenfor No. 774).

786.

29 Juni 1562.

Oslo.

Allom mannom theim som thette breff seer eller høyre sender Prosz Lauriisøn lagmandt vdj Opsslo. q. gultz oc sine, kunuct giørende, att thenn mand(a)g nest epther sanctj Hanns dag anno domini mdlxij her paa Opsslo radstoffue offueruerindes erliige velbørdiige mandt Chrestern Munch tiill Thoberup heffuitzmandt paa Agersshus Jørgen Claussøn aff Thunsberge, Niels Anderssøn aff Schieden, Niels Giermundssøn aff Vp-landen lagmendt, borgemester oc raadt her samestedt, kom wdj rette, Assbiørnn Alfssønn hans fuldmøndiige, oc tiltalede Eriick Haluordssøn for en gordt bedendes Borgeliidt, forne Ericks fader hadde kjøfft, oc war thet giffuit tiill domkirchen aff Ericks rette forelderne, oc siden bytt fra kirchen egien i ein gordt heither Elstadt, och nu kjøfft vnder sømme etleg som thet bort gaff, bleff saa forrette affsact, att forne Eriich oc hans arffuinge schall beholde forne Borgeliidt, for siit rette kjøb, y sin rolige heffdt, vden saa schieer att forne Assbiørnn kandt beuisse mett laglige vitnesbørdt, som lagen siiger i odelszbrigdom, att Elstadt var Saxses, Alfss hustrus faders, rette oc sande odall, oc ingen anden mandtz odall i att telie, thij Alf solde forne Borgeliidt, Att saa i sandhet er henger ieg mitt signet neden paa thette mitt breff schreffuitt aar dag oc steedt som før seiger etc.

Bagpaa: Er leet paa Edtzualdt laugting S: Botolphj aften anno 1603.

Thorivil Assmundssøn erkjender at have solgt $1\frac{1}{2}$ Markebol Jord i *Midbøen* i *Nissedal* til *Arnbjørn Assgeirssøn* og at have oppebaaret Betalingen derfor.

Efter Orig. p. Perg. i Deichmans Bibl. i Christiania. Nederste Kant af Brevet med Seglene afklippet. (Se ovenfor No. 731).

787. Uden Dag 1562 (ell. 57). [Nissedal].

Jtem dette kennis iek Thorewill Assmundssin med dette myttth offne breff att iek haer solldt Anbyørn Assgeerssin iþ marckeboill ioor y Medbøn y Niscisdall med ollom lu(n)ldom [oc] lutthom fissa oc fule och alle vederstedde so[m t]hilliggher oc lydh haßfuer y fra funne oc nyæ indengorss och wtthen fyaare handstaßfue y mellom y fra mek och myne aruinghe oc under Anbyørn oc hanss aruinge thil euerdelighe eyæ akerelesth for huer mand fødder och wfføddher. Jtem kennis och iek Toreuill att iek haer oppbaarid forsthe penning oc seniste effter som y koff vortth kom etc. att saa y sandhed er da beer iek Toreuill disse dannemendh Wlf Arnesin oc Torbyørn Anundssin henge derris inzeghle for dette breff som skreuitt er anno s[alutis] m^o d^o lxⁱ ii.^o

(¹) Eller: v.

Styrker Anderssøn, Lensmand paa Voss, *Laurits Eriksøn*, Underprovst, og 10 svorne Lagretlemænd sammesteds kundgjøre, at de efter Begjæring af *Laurits Eilifssøn* i Mai og August 1562 ved Vossevangens Kirke i Almuens Paahør meddelte ham Vidnesbyrd om, hvilke Adkomstbreve han tidligere havde været i Besiddelse af for sit betydelige fædrene og mødrene Odelslags paa Voss, samt at disse vare opbrændte med hans Gaard *Hepten* for $1\frac{1}{2}$ Aar siden. Ni af de samme Mænd kundgjøre i Fasten det følgende Aar et Odels-Jordeskifte mellem *Laurits Eilifssøn* og hans „Frendlinger“, Descenderterne af hans Farfaders Søster *Anbjörg*.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 103). Alle 12 Segl vedhænge utydelige.

788. 11 Marts 1563. Vossevangen.

Wy epherschreffne Størcker Anderson lensmand paa Woes, *Lauritz Eriksøn* vnderprouest, *Andfind Jonson*, *Lauritz Hoffuersøn*, *Suend Biørnsøn*, *Peder Monsøn*, *Ændre Torgilsøn*, *Halle Attlesøn*, *Knud Hogensøn*, *Hellie Torgilssøn*, *Jon Serquorsøn*, oc *Niels Greffzøn* suorne laurettis mend ibidem bekiendis for alle med thette vortt øbne breff att anno dominj 1562. fiorthen dage for kiørmøse tiide om vaaren, oc disligiste sanctj Bartolomej tiide, fremgick for oss oc dannemend flere, paa Vanx kirkestrede ephther mesze thenne breffuiszere *Lauritz Eliiffzøn* oc begierede liud oc fick, oc talide saa høytt att alle kirkefolck hørde ther paa, oc begieride ett sant vidnesbyrd aff oss om sine odals breff

som han hadde paa sine iorde parther y hues maade han thennem miste. Tha tilsuaride vy med dannemend flere som forsagde tiider kirke søgt hadde att oss er thet y sandhed vitterlickt forn^e Lauritz Eliifzøn hadde iij redelige oc gode odals breff om viij mamboll y Hepthen oc for Vamber stødell som ligge y Borstrander otting paa Voes y Vangs kirkesogn ij aff samme breff vore schreffne y kong Ericks tiid vj indsigler for huerth, oc ett vor giortt y kong Magnus tiid, oc ett vor giortt siden. Jtem ett breff om frijt tøyrbød som Hepthens mēd skall hafue till sin hest saa opthe han faar till kirke, oc thet skulde han hafue paa en ødegaar hider Enhelleren, oc frij nuste tofft till sin baad oc ett nodekast y Diuffuicken paa samme [øde]-gaar. Jtem breff for iij mambol y Tuinnen ødegaar med iij indsigler fore. Jtem breff om iij mamboll y Grølland med iij indsigler fore. Jtem breff om iij mamboll y nedre Aftall y Aartunit, oc ligge forsagde iordeparther y Borstrander otting paa samme Voes y Vangs kirkesogn. Jtem ett breff om Skieruen som ligger y Mørthal y Vinię kirkesogn med sex indsigler fore oc lydde thet om ix mamboll oc ligger samme tuun nest Tuettthe aen. tisze iordeparther vore forn^e Lauritz Eliifzøns faderfaders odall oc viij mamboll som forn^e Lauritzis frendlinger hafue odals breff till, oc thisze [viij mamboll finge forn^e Lauritz Eliifzøns faderfaders samsøstre¹ Maritte oc Andbięrg [y fæderne arff imod Magnus theris broder Lauritz Eliifzøns faderfader,¹ Jtem tisze iordeparther ere forn^e Lauritz Eliifzøns moders odall oc han nu fylger, som er iij mamboll y Berdin y Huasze lutte ett breff fore, oc liger y Bøer otting, oc ij mamboll y indre Tackle ligger y Quiller otting oc baade iordeparther ligge paa Voes y Vangs kirkesogn. Tisze forsagde breff miste forn^e Lauritz aff vaade iild halfandit aar siden, ther hans gaar forsagde Hepthen brende op, saa der bleff inthet hus igen vden laden the andre med alltsamen forn^e Lauritzis eighedeler brende nid y grunden oc han oc hans folck neppelige vndsluppe med liiffuit: Jtem bekiendes vy att vy aldrig andit hørt hafue oc ey andit vide end forn^e Lauritz oc hans forfædre hafue y en roligh heffd brugit samme iordeparther oc Lauritz Eliifzøn oc hans frendliinger disligeste till denne dag. Att saa y sandhed er trycke vy vore indsigler hengende neden paa samme breff: Jtem bekiendis vy forn^e Størckor Andersøn lensmand, Lauritz Ericksøn vnderprouest Andfind Ionsøn, Lauritz Hoffuerson, Suend Bier(n)søn, Peder Monsøn, Hellie Torgilsøn, Iøn Serquorsøn, oc Niels Grefzøn suorne laurettis mēd att anno dominj 1563 torsdagen y andre fulle vecke y faste kom paa steffne stuffuen paa Vangen thenne breffuiszere Lauritz Eliifzøn paa en siide, oc paa anden

siide hans frenlinger Gudlick Lauritzøn, Solffue Andersen, Lauritz oc Anders Eiulffs sønner gjorde thæ da odals iordeskiple ephther som theris ætgren vduiser [oc arff tilfalden var¹ att Magnus, Maritte oc Andbiørg vore sysken, forne Maritte leffuide lenger en Magnus, oc Andbiørg [oc døde saa barnløs.¹ Ther for faltt allt hindis godtz løst oc fast till hindis broder søn Eliiff Magnusøn, fick ther fore Lauritz Eliiffzøn paa sin part en broder deell oc en søster deell aff samme odalsgodtz, oc hans frenlinger finge en søster deell ephtherdj atte ere alle komne aff en søster oc flere en tise som beschreffne ere, Lauritz Eliiffzøns part er han fick y Hæffthen viij mambol, y Tuinnen iij mambol, y Grøtland iij mamboll, y nedre Aftal y Aartunit ij mambol som ligge y Borstrander otting paa Voes y Vangs kirkesogn, oc vj mambol y Skierffuen som ligger y Mørtall y Viniø kirkesogn, Men Lauritzis frendlinger, Gudlick Lauritzøn, Solffue Andersen, Lauritz oc Anders Eiulffs sønner paa theris oc theris [søtskens oc¹ frenders veigne finge viij mamboll y Hepthen, thi forne Lauritz Eliiffzøn vnthe dennom y samme Hepthen den søster partt som hans fader Eliiff Monsøn erfde ephther sin fadersøster, oc ij mamboll y Nedreaftall y Aartunit som ligge y Borstrander otting paa Voes y Vangs kirkesogn, oc iij mamboll y Skierffuen som ligger y Mørtal y Viniø kirkesogn, Jtem loffuide ocsaa forne Lauritz Eliiffzøns frendlinger, att Lauritz Eliiffzøn oc hans affkomme skulle nyde att beside Hepthen oc giffue frendlingerne theris landskyld saa lenge som de formaa att giffue then rettighed ther bør aff att gaa fordj att Lauritz Eliiffzøn vnthe dennom den søster deell y Hepthen, men ville frenlingerne icke der med lade seg nøyge. tha falle samme søster deell vnder Lauritz Eliiffzøn oc hans arffuinge fra them aff frenlingerne som icke vil være til fredtz. Jtem att thette odals iordeskiple skall vryggeligen holdis oc aakiereløst være till euig tiid tha haffue forne Lauritz Eliiffzøn oc hans frendlinger oc thenne frende Lauritz Tormodsøn, med mund oc handeband [thet¹ stadfestitt. At saa y sandhed er vederfarit forne Lauritz Eliiffzøn om sine odals breff oc vy thette odals iordeskiple seelt oc hørt haffue ther paa henge vy vore indsigler tryckte neden paa samme breff schreffuit paa Vocs anno et tempore vt supra.

Bagpaa: Breff om Hæffthen oc andre iorder 1563. — Anno (15)98 then 7 Martij paa retteting. P. Tranne. — Lest paa laugthings huuszed wdj Bergen den 21 Junij Anno 1599. — Fremlagt i Aasteds Retten paa Gaarden Hæfte dend 30te Septembr. Anno 1732. Testerer som constitueret Sorenskriver J.(?) Preus. — Har været i Rette lagt, paa Wangens Sommerting dend 9de Juli 1770. testerer I. S. Fleischer.

(¹) Fra [tilskrevet senere med samme Haand, dels i, dels over Linien og dels i Margenen.

Tre Lagrettemænd i nordre Valdres bevidne, at *Kyvind Persson* kjøbte 9 Löbsbol i Gaarden *Lomen* i Hvamshered af *Olaf Erlandsson* og 2 Löbsbol i samme Gaard af *Arne Törrissön* med dennes Söns Samtykke samt erlagde Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. tilhørende Fuldmægtig P. Söegaard. Alle 3 Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 588 og 589 samt ovenfor No. 781).

789.

25 Februar 1564.

Bö (Vang).

Alle the dannemendt som thette breff ser eller høre læse bekenes wy efterskreffne mend, Haldor Viffsson Jon Jonsson Torgiir Haaffuordsson suorne lagretles mend y nordre luthenom y Waldriis, ath anno dominij 1564 sancti Matthe dag, worum wy y Bö y Wangs kirkesoga, hørdum ord och saagom handebandt there, aff eno haluo Buind Persson, en aff andre halffuo Oluff Erlandsson, kendis daa forne Oluff for oss y samme handebandt, ath haflue sellt forne Buindh ix loupe bool y Lomen som ligger y Quamzherretz kirkesogn, med allum them lutthum oc lundum som til forne gaard Lomen ligger oc legat hafluer aff forno oc nyo jnge wndentagendes [oc] kendes ath *hafluo opborit minste penningh oc meste som y koup there kom, saa hannem wel ath neiger y alle maade som war en quu om ij kørlagh en pundz kel ea trylod sked, ij daler en Lubbis graa kiortil om iij kørlagh it suerd om 2 kørlagh iij sold korn om ij kørlagh oc en soud y brefflössningh. Ty skal iegh forne Oluff (giffue) forskreffne ix loups booll ifraa megh oc minom aruingom oc vnder forne Buindh, oc hans aruinger, thyll odals oc æuerdelige eigo. Jttem kendis oc Arne Tyrisson, ath hand selde Buindh Persson forskreffne ij loupe bool y forne gaard Lomen med sin søn Tyris ia oc samtycke, ifraa segh oc sinom aruingom oc vnder forne Buind och hans aruinger thyll odals oc euerdelige eigo med allum lutthum oc lundum som thyll forne jordepart ligger, oc legath hafluer aff forno oc nyo, jngo wndentagendes, oc kendes forne Arne ath haflue opborith minste penningh oc meste, som y koup there kom, som er en daler oc v alne Deffuentyr, saa hannem wel athnøide y alle maade, ath saa wdy sanhed er som fore skreffuith staar, bede wy forskreffne dannemend henge sin jnsegle for thette (breff) datum Bö vt supra.

Nils Henriksson, Prest paa Voss, *Styrker Andersson*, Lensmand, og 4 Lagrettemænd sammesteds bevidne, at *Gunhild Iversdatter* tilbød sine Søstre *Gyrid* og *Sigvor Iversdøtre* alt sit fædrene og mødrene Odelsgods paa Voss og i *Hardanger* til Kjøbs, hvilket de ogsaa indløste og skiftede mellem sig med Samtykke af den førstnævntes Søn *Gudlaug Lauritsen* og den sidstes Mand *Laurits Eriksson*.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 105). Alle 6 Segl mangle.

790.

29 Juli 1564.

Vossevangen.

Vy epherschreffne Niels Henricksøn gudz ordtz tienere paa Woes. Størckor Andersøn lensmand, Andfnd Kolbensøn, Lauritz Hoffuerszøn Hermund Tostensøn oc Niels Greffzøn, suorne laurettis mend y sammested. Bekiendis for alle med thette vort obne breff at anno dominj 1564 sancti Olaffs dag, vore vy med dannemend flere forsamblide paa Vangen, fremgick tha for oss hederlig quinde Gundille Jffuers daatter, oc hød sine samsøstre Gyrid oc Signor Jffuers datter altsamen sit iordegodtz til kiøps som hun erffde effther baade fader oc moder, for penning effther lauglig vurdning, oc er thet tredie parthen, aff alle tisze epherschreffne iordeparther, som er tredie parthen aff .v. mamboll y Berg y nedretuun som ligger y Dyrffuendals otting aff .v. mamboll y Ronguen, som ligger y Bordals otting, aff .iiij. mamboll y Hyllén y Kabletuun, som ligger y Bøer otting aff .iiij. mamboll y Vicken som ligger y Quittler otting, aff ix mamboll y Heug som ligger y Ryndall y Bøer otting, oc alle tilhobe paa Woes y Vangs kirkesogn, en treding aff .iiij. mamboll y Schorffue, aff iiij mamboll y Hylleraas som ligge paa samme Voes y Euangers kirkesogn, aff .j. mamboll y Østesøin som ligger y Quamme och aff .j. mamboll y Hofflande som ligger ther samme sted y Suogs [luthe¹ y Vickø prestegield y Haranger, oc bleff samme tredie part aff forsagde iordeparthe vurd y .vj. daller, ij vog koper, iij løber smør oc iiij kiørlag y andre penninge. Jtem antuordide Lauritz Ericksøn paa sin hustrues Signor Jffuers daatters veigne, samme tiid forne Gundille Jffuers daatter sin versøster iij daller, .j. vog koper, ij løb smør oc ij kiørlag haffde hun tilforne opbaarit, for halffparthen aff forsagde tredings iordeparther, Jtem forne Gyrid Jffuers daatter antuordide forne Gundille Jffuers daatter, iij daller, en vog koper, ij løb smør, oc ij kiørlag haffde hun tillforne opbaarit, for then anden halffue part aff forne Gundillis odall, huilcke penninge forne Gundille til seg anammede oc hinde vell nøgidis, schytltnings æura ther y betalit, Ther fore affhende forne Gundille sin tredie part aff forsagde jorder med handeband fra seg oc sine ærffuinger, oc vnder forne Gyrid oc Signor theris barn oc ærffuinger, at the skulle then beholle, nyde oc bruge, aaklagelest for hinde, oc for alle them som paa hindis veigne kunde haffue nogen rætt paa att tale, med alt thet som ther aff rætte tilhører, baade vden gierdis oc inden, till euerdeligt arffgodtz oc odall. Jtem ther thette forsagde kiøff vor giortt, Tha skipte forne Gyrid oc Signor Jffuers datter, baade then part som de løste aff forne Gundille, oc saa thee parther som de sielff erffde ephther fader oc moder, y saa maade,

att forne Gyrid epther eigen begiering oc første kor, skall haffue .v. mamboll y Berg y nedretuun som ligger y Dyrffuendals otting, iij mamboll y Vicken som ligger y Quitler otting, oc halff femte mamboll y Heug som ligger y Ryndall y Bøer otting, iij mamboll oc j pundtz boll y Helgesætter [stødel¹ som ligger y Langedall y Vinier otting, oc alle tilhobe paa Voes y Vangs kirkesogn, oc iij mamboll y Schorffue som ligger y Euangers kirkesogn her sammested, Jtem .j. mamboll y Østesøin oc .j. mamboll y Hofflande y Suogs luthe, som ligge y Vicksø prestegeld y Haranger. Jtem ther imod skall Signor Jffuersdaatter haffue paa sin part .v. mamboll y Ronguen som ligger y Bordals otting, med then part y øffre Rang som vnder samme landskyld brugis, oc ligger y samme otting, iij mamboll y Hyllen y Kabletuun som ligger y Bøer otting, med then part som vnder samme landskyld brugis aff iij mamboll y Dall ødegaar som ligger y Quitler otting, halff femte mamboll y Heug som ligger y Ryndall y Bøer otting, iij mamboll j pundtz boll y Helgesætter stødel som ligger y Langedall y Vinier otting, oc alle tilhobe paa Voes y Vangs kirkesogn. Jtem iij mamboll y Hylleraas som ligger her sammestedtz y Euangers kirkesogn, huilcke forsagde iordeparther huer paa sin siide, oc theris barn oc ærfuinger epther thennom skulle nyde, bruge oc beholde, altingest aakiereløst. oc haffuer forne Lauritz Ericksøn paa sin bustrues forne Signor Jffuersdaatters veigne, oc forne Gyrid Jffuersdaatter oc hindis søn Gudleu Lauritzøn med handeband stadfestit att thette samme odals iordeskipthe skall vbryttelige holdis, thennom, theris barn oc ærfuinger y mellom till euig tiidt: Att saa y sandhed er, som forskreffuit staar haffue y med villie oc vidskaff [ladit¹ henge vore tryckte indsigler neden paa samme breff, schreffuit paa Voes anno et tempore vt supra.

Bagpaa yngre: Skifte om een deel jordegods mellem nogle søstre paa Voss.

(¹) Fra [tilskrevet over Linien.

Thorbjørn Olsson paa Sandvin, Lensmand i Östensö Skibrede i Hardanger, og 4 Lagrettemænd gjøre vitterligt, at *Sigrid Siverson* forlangte et Odelsvidne af *Olaf Pederssøn*, som nogen Tid tilforn havde boet paa *Noreim* i Vikør, om hvad hun eiede i denne Gaard, hvortil han svarede, at han ikke vidste andet, end at der tilkom hende i aarlig Landskyld 2 Pund Smør og 2 Pund Salt af *Noreim* og $\frac{1}{2}$ Fjerding af *Skutleberg*, hvilket var hendes salig Moder *Gudruns* Odel efter sin Morfader *Anved* paa *Noreim*.

Efter Vidisse p. Perg. (af et lidt ældre Papirbrev) i Bergens Museum (No. 104). Af 6 Segl vedhænge de 2 sidste. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 81 og IV No. 245).

791.

29 Septbr. 1564.

Vikør.

Det b(e)kendis vi efftherne Torbiørn Olson Simen Stensøn Bieren Stensøn lensmandt Bordt Junsøn Johans Ingvarsøn oc *Ifueruer Germundzøn att wi haffue høert oc seet et papirs breff met helle oc vskade indzegler lydendis som her efftherfylger.

Wij efftherskriffne Torbiørn Olson paa Sanduen lensmandt y Østen-søer skiprede i Haranger Bent Amundzøn paa Drage. Germundt Østen-søn paa Axnes Siuffuer Arnesøn paa Ødestadt, Endrit Seuatzøn paa Vangendall, suorne lagrettis mendt, kendis oc giørre wittherligen for alle med thette wort obne breff at vi vorre forsamlede ved Wigøer-kyrckegardt sancte Mickelsdag 1564. saa oc hørde ui erlige quinde Sigridt Siuffuersdøter fram gaae oc adspurde fforstandig mand Olaff Pedersøn som nogen tijd lang til forne haffde boet paa Norrim om et sant odals vitne om hues godtzs hun otte i Norrim. Der till suoredede forne Olaff at hand i mellom gud oc seg icke andet weste, eller aff sine forældre høert haffde andet en Sigridt Siuffue(r)sdøter bær aar-ligen medt rette op at berre i landskyldt aff forde Norrim ligendis i Haranger i Wigøer sogen ij pund smør, oc ij pundt salt, oc j f(ierding) i Skutleberrig huilcke landskyldt forde Sigridt bær frelseligen beholle oc aerffdt haffuer effther sin sallig moder Gurrin som wor hindes rette odell aff hedne hog, som Anduedt paa Norim otte som vor moderfader hindes Gurrin; at saa er i sandhelt oc till bettere foruorin trycker ieg forde Olaff mit indsele først neden vnder thette obne breff med forde mends indzegler datum vt supra.

Thil windesbyrdt at breffuet saa lyde i alle mode som forre seger da lade wi forde mendt henge worre indzegler met woress villie oc vidskaff her vnder thette breff.

Bagpaa: Lest paa Norrimb denn 16 och 17 Aprilis anno 1618:

Magdalene Thørrisdatter erkjender at være 500 Daler skyldig til *Klaus Holst* og hans Hustru *Marine Jonsdatter Hakrog* for 7½ Par Huse og 2 Klever, hvilke havde tilhørt dennes første Mand *Lasse Dun* som Arv efter Fæsteren *Lille Marine* og ved hans Død vare tilfældne hans Enke og Børn, og hvilke *Magdalene* nu har afkjøbt dem og skal betale i 3 nærmere angivne Terminer.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 106). Alle 8 Segl vedhænge.

792.

6 Juli 1565.

Bergen.

Jeg *Magdalene Thørrissdøtther* kiendnis och giør alle wittherligt medt thette mitt offne breff att jeg schyldug er erliig och welffor-

numstig manndt Claus Haalst och hanns høstru Marianne Joennssdotter Hakrog, femhundrede daler, for saa mange huuss som for^{ne} Marrine Hakrogis salige manndt Lasse Duun arffuede effther siin kiere fadersøster salige Lille Marrine och som hun siiden medt sine børn effther for^{ne} Lasse Duuns dødtt tiill arff fick som ere halffotthende per huus och tho kleffuer, huilche forschreffne huus jeg them nu affkiofft haffuer, och bepliigter jeg meg eller mine arffuingger for^{ne} vc daler forschreffne Claus Holst och hans høstru atth bethale vdij thre therminer, som her effther følger, For thett første schall jegh bethale them nu vdj thenne tiillkommendis kioffsteffne sanctj Oloffs dag femthij daler. Tiill thett andett schall jeg bethale thennom tiill sanctj Michaelis dag nu nesth och førsth kommendis tho hundrett daler. Och tiill thenn tredie och siiste thermine schall jeg, vdij kioffstoffnen thu aar forledne effther thette breffuis datum, som tha schriffuis aarethallith mdlxvij^o, bethale them halffredie hundrett daler, och ther medt schall for^{ne} Claus eller hanns høstru inthett beuare seg enthenn medt huuss eller rennthē effther thenne dag, vndertaget thett lofft och boedt som Claus nu sielff bruger, schall hanndt beholde indtiill sanctj Michaelis dag nu først kommendis wden all rentthē och ther som att saa kunde hennde segh, entthēa formedels dødttz sag eller anden anden middell, att forschreffne iijc daler icke tiill forbeneffnde tredie och siiste thermine bethalett bleffue som forschreffuitt staar, tha schall forschreffne Claus Holst oc hans høstru eller theris arffuingger tiill vnderpanth haffue saa mange aff for^{ne} huus som jeg nu aff them kiopt haffuer som kand forrentthē for^{ne} iijc daler indtiill saa lenge att the theris siiste betaling fangendis worder, Atth saa i sandhedt er haffuer jeg wenligen tilbedet thesse effther^{ne} mendt som haffuer weritt offuer thette wenlige kioff och forligelse som ere Matthis Størssøn laugmand i Bergen erlig och welbyrdig Erich Munch her Jørgen Erichsønn predicanter po Bergenhuus Lauritz Woeg raadmandt i Bergen Lauritz Hansøn slotzschriffuer po Bergenhuus Anders Christiørnssen och Jørgen Stabell med meg atth beseigle thette mit obne breff, Datum Bergen then .6. Julij aar, mdlxv.^o

Elef Larssøn, Lagrettemænd i Ingedals Sogn, erkjender, at hans Fader til Fordel for *Erik Larssøn* atter oplod det af *Thord Gunnarssøn* med *Thord Halstenssøn* afsluttede Kjøb angaaende Halvparten i *søndre Dalen* i Rakkestad mod en Betaling af 16 Kjørs Værdi; da Erik imidlertid ikke havde Pengene rede til den fastsatte Dag, fremlagde Thord sine Penge og gav *Gunnar Larssøn* en Trelods Ske i Odelsløsen, hvilke Penge *Lars Erikssøn* for havde betalt til Elefs Fader.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Spor af et paatrykt Segl.
(Se ovenfor No. 220 og Dipl. Norv. II No. 983; III No. 1025).

793.

4 Novbr. 1565.

Murnes.

Bekendis iegh Eleff Karlldtsøn svoren laurettis mandt y Ingedall sognen at iegh vor y Murnes som liiger y Rackesta fierdingen ock y Skoin skiprede syndagh nest efter Allehellgen dagh anno dominj 1565 vor thedt meg vetelligt at min fader haffver oplatedt det kiøb som Tordt Gunnarsøn kiøpte aff Tordt Halstensøn y parten y synste Dallen for xvi kiørsverdt som Ereck Larissøn bvrde kiøpe som laumandens breff vm vatter. da formate icke Erick peninge till rede paa forsaagde dager som domen beviser. da laade fornø Tordt sini peningh fram och dher till kiøpte hanndt odels llosen vtaff Gunnar Larissøn for en iij los skedt dysher peninge haffver fornemde Laris Erickssøn betallet minum fader vell till nøges bestor iegh Eleff Karlldtsøn paa min faders vegne med met insigle saa y sanhedt trycker ieg met insigle neden for dette breff.

Jakob Sevenssøn, Sogneprest til Eidsfjord, og 5 Lagrettemænd i Kinserviks Skibrede og Eidsfjord gjøre vitterligt, at de overvære et Jordebytte mellem *Sjurd Nilssøn* paa Drag og hans Frende *Haldor Haldorsøn* paa Bu, hvorefter denne skulde have hele Bu med Undtagelse af en Søsterpært, som *Viking* paa Tvesme besidder, medens *Sjurd* skulde have al *Haldors* Anpart i *Midnes* og *Midhus*.

Efter Orig. p. Papir i Bergens Museum (No. 107). 2 paatrykte Voxsegl og Spor af 4, hvorpaa intet Signet har været trykt.

794.

8 Septbr. 1566.

Bu.

Vy ephtherne Jacop Seffrensen sogne prest till Eyde fiord, Trond Tolleffsøn paa Legred, Od Torckelsøn paa Diødnum Richoll Toresøn ibid. Oluff Gunarsøn paa Joen Hallesøn suorne lagrettis mend y Kindser[vigs] skiprede oc Eydefiord kennis oc giøre vitterligt for alle med thette vort obene breff anno dominj 1566 vor frue dag seyr. wor wy offueru(er)indis vdy en wenlig contract handell oc forligelse, emellom Siurd Nilsøn paa Drag: [oc] Haldor Haldorsøn po

Bu, hørde paa beggis deris [ord oc sa]a paa theris handebande ath thi frender bytte seg [eme]llum saa ath forne Haldor Haldorsøn skulle [haffu]e nyde oc beholle all Bu, till seg oc sine aff[ko]m oc erffuinge till euindeligh egnar. vndertagen [ei]n syster part som Vicking po Tuesme fyller [o]c oppebeer. Desligeste skulle deremod forne Siurd Nilsøn haffue nyde oc beholle all den anpart som forne Haldor tillkommer y Mednes oc y Medhuus till seg oc syne erffuinge till euindeligh egnar. Oc gaff Siurd Nilsøn sitt mercke der vd paa huicket ieg forne Jacop Seffrensen vor offueruerindis. Till ythermere viszen setther wy forne mend wore jndzigleer neden thette vort optne breff. Datum Buu anno et die visupra.

Bagpaa: Lest paa Buw den 30 Maij, Anno 1635.

Sjurd Thollesøn paa Hus (i Kinservik?) erkjender at have solgt til *Kd Vikingssøn* paa Hereid (i Eidsfjord) en Del af Ødejorden *store Røten* i Kinservik Sogn i Hardanger, hvilken aarlig giver 2 Løber Salt i Landskyld, for en 4 Lods Sølvske og 1 Daler i Skjõdaingsøre; den ene Løb var gjenløst fra Brødrene *Knut, Anved og Olaf Johanssønner* i Ose (i Ulfvik).

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 108). Af de 6 Segl vedhænger kun Levning af No. 5.

795.

16 Marts 1567.

Hus.

Thet bekennist ieg Siurd Tolleffsøn paa Huusz met thette mit offne breff, at ieg haffuer met min fri wilge och welberaadt modt selt Keell Wiginsøn paa Herei ein part i ein ødeiord wid naffn store Røten, som er aarlige tho løber salt i landskyldt, som ligger paa Nestrandt i Kinseruig sogn i Hardanger for ein sølfskei om fire lodt och ein daler tiill skøtings øre, frels och aakerelaust for huerie minum erffuigiom och wnder forschriffne Keell Wiginsøn och hans erffuinger tiill euindeligh eign, helst fordi at alle tre brødrene i Ose som ere Knudt, Anduedt, och Oluff Johansz sønner wnte mig ein løp salt tiill løsen (then andre kom Siurdt alene tiill) met saa skell om ieg kunde foruinde thet met forschriffne Siurd Tolleffsøn, och wor Orm i Felckedall, och Oluff Ommundsøn offueruerendis samme tidt och hørde beggis wore ord, och saage wore handebandt ther paa, och paa at thet skall och maa wryggelige holdis osz imellum, tha setter ieg Siurd Tolleffsøn mit jnsigle her neden, tilbeder ieg paa baade sider erlige och forstandige mendt Tosten Magnussøn paa Øduen Trond Tolleffsøn paa Legreidt, Knudt Johanssøn i Ose, Oluff Torfindsøn paa Tuedt, Magnus Torfindsøn paa Seedt, met mig at jnsigle thette mit offne breff, som schriffuit er paa Huusz kere søndag anno 1567.

Fire Kanniker (i Bergen) leie til Superintendente Dr. *Jens Schielderup* og hans Hustru og Börn den Kapittel tilhørende saakaldte *Gassegrund* paa Stranden strax nedenfor *Scheleteus's* Hus mod en aarlig Afgift af $6\frac{1}{2}$ Bergergylden, hver Gylden beregnet til 12 Skilling.

Efter Orig. p. Perg. i Bergens Museum (No. 109). Seglet mangler.
(Uddrag i N. Nicolaysens Norske Magasin, I S. 480).

796.

19 Novbr. 1567.

Bergen.

Wii efterschreffne her Niels Hinricksen, mester Absolon Pedersen, her Michil Jonson her Peder Simenzen, canicker oc capittels forsuaar oc rette forstandere thil domkircken wdj Bergen, kendis oc gøre witterligtt med dette wort obne breff, adt wij haffue wplatt oc byggt hederlig oc hæglerd herre doctor Jens Schelderop wor superintende(n)s oc medbroder wdj forne capitel sampt hans kere hustru Susanna oc beggis theris elschelige børn oc aruinge then ene efter then anden, ein aff wore capitels grunder, liggendis paa Stranden strax neden for Scheleteus huus, som efter gammel breue oc register kallis Gasse grund, streckendis sig wdj lengden fraa ouerste hiørnet paa dett nederste yldhuus, huilket er bygt paa halffparten aff then grund som stenkelleren paastod, der bleff affbrott, oc neder j siøen saa langtt som nw louligen byggis ma, som er, ein oc firesinstiue alne, oc wdj bredden, bade wppe oc nedre fiorten alne, saa adt forne gode herre med sin hustru børn oc aruinge skulle giue arlige thil huer S: Michaelis dag oss oc woris efterkommere capittels forstandere, halff siuende Berger gyllen, xij β beregnet y huer gyllen, Hende thett oc saa, thett gud forbiude, adt the huus som paa forne grund ere wpygde, affwade ild, heller anden sadan thilfallendis skade, wpgin(g)e oc forbrende oc forne gode herre, eller hans aruinge, wilde samme grund fremdelis beholde, thaa skulle the der aff ingen grundelege giffue wdj tre aar¹ intil ad grunden bliuer bebygd wdj gen, oc siden giffue ther aff then wonlige forne grundelege thil gode rede. Thil ydermere widnisbyrd att saa wdj sandhed er som forskreffuit staa lade wij henge wort capitels signete her wnder thette wort obne breff, som er giffuit och schreffuit wdi Bergen den xix Nouembris anno m d lxxvij.

Bagpaa: Jndlagdt wdj retten den 6 Juli 1685.

(¹) Stykket fra: „Hende thett“ og hid er betegnet med Kors, hvilket formentlig viser, at det er denne Bestemmelse, der senere har faaet praktisk Betydning.

Tre Adelsmænd og tre Lagmænd tildømme Hr. *Hans Haldvorsen*, Sogneprest paa Manger, efter gamle Breve en Jord *Hoam* i Sæbø paa Raden, som Magne Berraas paa *Ragne Hoams* Vegne gjorde Fordring paa i Henhold til et Mageskifte mellem hendes Forfædre og Hr. *Heming Sigmundsen*, dengang Sogneprest paa Manger.

Efter Orig. p. Papir i Bergens Museum (No. 110). 6 pastrykte Sogl, hvoraf 3 røde og 3 grønne.

797.

5 Marts 1568.

Bergen.

Wij efftherschreffne Jørgenn Løcke tiill Offuergaard, ridder, Biornn Andersenn, tiill Stennolt Christoffer Welckendorff, tiill Gloruppe, Matz Storsenn, laugmand vdj Bergen, Jonn Simensen laugmand paa Affuitziide, oc Christoffer Nielsenn, laugmand vdj Staffannger, giere alle wittherligt, att aar effther gudtz byrd, mdlxviij, thennd fempte dag Martij, her paa Bergen raadstue, kom for osz vdj rette, Magne Berraasz, i fuld befalling paa Ragne Quams wegne, oc tilltalde her Hanns Haldvorsenn, sogne prest paa Mannger, om enn jord, som heder Quam, liginndis i Seby sognn paa Radenn, som forne Ragnes foreldre, haffde skift seg till, mett her Heming Simundsenn, cannick i Bergenn,¹ oc sognneprest thend thid, paa forne Manger, vdj enn gaard, som heder Berg, liginndis jndengerdis, mett Mangers prestegaard, oc gaff klage paa, att her Hanns Haldvorsenn paa Manger følger nu bode gaardene, Berg oc Quam, tiill prestebolit, Tha møtte forne her Hans Haldvorsenn, oc berette, att her Jørgenn Hennricksenn, cannick i Bergenn, oc sognne prest paa Mannger, haffde bekomit enn dom vnnder dato 1530: aff salig her Eske Bilde, høffuitzmand paa Berg(e)nnhus, oc andre gode mend vdgiffuenn, att forne Quam skulle kome tiill prestebolitt jgenn, effther nogre gamle breffue, som salig biscop Aslack Bolt i Thruindhiem, vdgifuit haffde, Sameledis effther capittels breff i Berg(e)nn vnnder dato, 1435, huilcke breffue grandgiffueligen offuerlest, war saa forrelle afsagd, att her Hans Haldvorsenn, oc hans efftherkominndis sognneprester paa Manger, skall nyde bruge oc beholde Quam, vnder prestebolit, tiill euindeligh ei(en)dom, Tiill ydermere widnisbiurd, træcke wij wore signeter neden for thette wortt obnne breff, som er gifuit, aar dag, thid oc sted, som foruit staar.

Bagpaa: Magne Berraasz. — Quam. 3.

(¹) 1422—36, se Dipl. Norv. II No. 669 og V No. 680.

SAG-REGISTER

over de mærkeligste Materier.

(Ved Kr. Bassøe.)

Aabod. 299. 302. 378.

Aaklæde. 303 f.

Aartidshold. 261.

Aastedsdag. 846.

Aasmæde. 799.

Abbeder. 66. 94. 104. 115 f. 129. 143 f.
280. 349. 430. 539. 705 f. 731 ff. 771.

Abbedissar. 289. 771.

Abolution. 14 f. 43. 46. 53. 56 f. 59. ff.
71 f. 76 f. 86 f. 94. 132. 159. 189.
206. 208. 224. 280. 285 f. 325 ff. 346 ff.
384. 428 f. 446 f. 456.

Adel. 431—85. 441 ff. 516. 533. 561. 573.
673. 799. 803. 824.

Admiraler. 502. 506 f. 567.

Advocet, kanonisk. 126. 130.

Afgæld. 136.

Afgifter. 135 f. 145. 148. 186 ff. 377.
421 f. 423. 433. 436. 444. 459. 470 ff.
477 f. 515. 541. 579 f. 596. 653. 658.
661. 670 f. 687. 754. 757. 823.

Afgrøde. 299 f.

Afsad. 189. 253. 340 f. 346 ff. 353 ff.

Afsættelse fra Embede. 128. 130. 434 f.
440 f.

Alabastersten. 553.

Alchymister. 563.

Anbefalings-Skrivelser, se Følgeskrivelser.

Anchor. 511. 541. 553. 733. 743. 746.

Ansigninger. 220. 239 f. 366—69. 481.
383. 393. 428 f. 470 f. 500. 522 f.

Apostater fra geistlige Ordener. 13. 15.
25. 54 f. 64 f. 79. 280. 366.

Apotheker. 600.

Appel. 93.

Artilleri. 580 f.

Arv. 97. 100. 155. 163 f. 171 f. 199. 203.
212. 225. 241. 257. 260. 268. 270.
297 f. 306. 323. 339. 404 f. 408. 427.
505 f. 527 f. 531 f. 543—46. 577. 634.
636 f. 641—44. 652. 672—77. 713 f.
797 f. 801. 803. 810. 815. 817. 819 f.

Arvesynd. 356 f.

Arvesöl. 307.

Akte. 335 f.

Astrag. 735.

Baad. 144. 740. 743.

Ban. 7 f. 10. 12—17. 25. 34. 36—39.
49 f. 54—57. 59 ff. 64 f. 72. 76 f. 79 f.
86 f. 94. 97. 99. 102. 107 f. 116 f. 119.
121. 123—34. 139. 154—60. 186. 189.
208 f. 223. 231 f. 236. 324—27. 349.
352. 356—59. 381. 384. 429. 446.

Baroner. 96. 103.

Barselseng. 625 f. 635. 638.

Bedragerer, Bedrageri. 563. 589—92. 595 f.
599. 605 ff. 610.

- Befæstninger.* 397 f. 461. 539. 542. 699.
708 f. 710 f.
- Begravelser.* 22. 80. 83 ff. 88. 109. 156 f.
186. 188. 205. 208. 286. 346. 350. 361.
- Beleiring,* Beleiringsredskaber. 398—401.
413. 474. 700 ff. 705—8.
- Bemyndigelse.* 507 ff. 574.
- Beneftier,* geistlige. 127. 155. 159. 346.
350. 352.
- Beregning af Arv.* 212.
- Borgmester.* 528.
- Berøvelse af Gods og Len.* 498 f.
- Bevigtigelse af Gaarde.* 315 f. 797.
- Beskyttelsesbreve.* 104. 220—24. 381—84.
490. 527. 549. 567 f.
- Bestagelæggelse.* 396 f. 687. 719 f. 723. 725.
- Bestættning.* 397 f.
- Betaling.* 107 f. 141 f. 151 f. 160. 163.
213. 217. 226 f. 231—34. 246. 250 f.
254 f. 284. 288. 297 ff. 302. 309. 312.
315. 320 f. 330 f. 340. 344 ff. 353 f.
362 f. 371 f. 375 f. 388—91. 421 ff.
423. 449 f. 459. 547 f. 554. 558. 599.
620 f. 657. 685. 738. 751—54. 760.
765 f. 769. 771—74. 784 f. 797—800.
804 f. 808. 816 f. 819 ff.
- Bevillingen.* 470 f.
- Bovis.* 259. 345 f. 405. 446. 531. 555.
600. 773 f. 786 f. 799. 803. 812.
- Biskopper.* 22 f. 65 f. 90. 93. 96 f. 99.
102—7. 110—17. 119 f. 125—35.
137—40. 142—49. 153 f. 160. 186.
220. 231. 234 ff. 241—44. 259. 290 f.
296 f. 307. 316. 348. 369. 371 f. 381.
387 f. 390 f. 401. 404. 416 ff. 424.
428 f. 434. 436 f. 439. 443 f. 446 f.
451. 453. 456. 476 f. 481 f. 485. 492.
494. 532. 537—42. 544. 549. 566. 570.
578 ff. 589 ff. 612. 625. 631 f. 636.
641. 645 f. 652. 659. 662 f. 672—75. 677.
684. 686 f. 691 f. 703 ff. 707 ff. 712 ff.
716. 721. 724—27. 732. 760 ff. 764 f. 803.
- Bojert* (Skib). 516.
- Bomærker.* 171. 200. 490. 597. 611. 639.
650 f. 777 f. 788. 805. 810.
- Bordhold.* 270.
- Borgelse.* 438. 549.
- Borgen* (Forløfte). 174. 226 f. 236. 309 f.
340. 490. 540. 616. 638. 774.
- Borgermestere.* 137. 311. 372. 385 f. 455 ff.
500—4. 506 f. 544 f. 705. 799. 803.
807. 812.
- Brand.* 567. 569. 681 f. 731 f. 743. 793.
813 f.
- Brandskatning.* 512. 705 f. 714. 722. 729.
- Brevvevling.* 140 f. 143 f. 395. 410 f. 416.
460 f. 470 f. 474. 479. 481—87. 489.
496 f. 515—21. 526. 528—32. 534 f.
537—46. 553—65. 570—74. 577 ff.
584—88. 592—601. 603 ff. 609—22.
625 f. 628—38. 644 ff. 651 f. 654 ff.
657—72. 674 f. 677 f. 680—84. 691 ff.
696 ff. 710—20. 722. 724 f. 731 f.
778 ff. 788.
- Bryllupshold.* 299.
- Brød.* 304. 665. 744.
- Dukke til Hagebösser.* 460.
- Duller,* pavelige. 243 f.
- Byfogeder.* 662.
- Bygninger.* 33. 62 ff. 259. 539. 542. 567.
569. 648. 650. 682. 702. 741 f. 792 f.
819 f.
- Byggesl.* 299. 458.
- Bytte.* 509. 511 f. 514. 719 f. 722 f. 727.
729.
- Bække.* 219. 267.
- Bænkegave.* 122.
- Büder.* 155. 163. 173. 175. 184 ff. 189.
191. 210. 259. 276. 312. 330 f. 342.
371 f. 405. 407 f. 411 f. 443 f. 454.
703. 734 f. 765. 789. 809.
- Büger.* 142.
- Bünder.* 186. 188. 190. 412. 557 f. 639 f.
- Bünnehold.* 261.

Bøsse (Skyts). 416. 460. 511. 541. 607.
742 f. 747. 771. 776. 784.

Chorsbrødre, se *Kanniker*.

Christenretten. 119. 187. 537. 789.

Commissionairer, se *K*.

Concilium i Constanta. 220—24. 279. 382.
— i Paris. 352. — i Vienne. 156.
205 f. 285. 341. 384. (jfr. Provincial-
Concilium).

Constitution, pavelig. 84. 89 f. 117. 205 f.
208 f. 279. 283. 285. 287. 341. 366.
383 f. 446.

Daab. 56. 72. 87. 156 f. 205.

Dateringer, sjældnere. 180. 308. 421. 460.
462.

Degn (Dekan). 537—40. 578—82. 616.
623.

Delesgang. 123. 151. 328 f. 788.

Delesten. 789.

Delinkventer. 83.

Dispensationer. 56 f. 76 f. 100. 132. 159 f.
280. 286. 348.

Doktorer. 490 f. 528 f. 531 f. 543 ff. 550.
553. 559—64. 587. 589—92. 617. 636.
644. 697. 794. 823.

Dokumenter. 431 ff. 528 f. 674.

Domme. 59. 93. 116. 130. 159. 166 f.
175. 202. 215. 231. 237. 259. 290 f.
299. 312 f. 330 f. 342. 345 f. 362 f.
389 f. 404. 407. 417 ff. 440. 467 f. 502.
641—44. 672—76. 684. 703. 786 f. 799.
803 f. 807 ff. 812. 821. 824.

Domsbreve. 110. 315 f. 673. 675 f.

Domstol. 490 f.

Dovenskab, Tiggerordenernes. 47.

Drab. 168. 184 ff. 191. 252. 265. 278.
362. 405. 408. 443 f. 455. 496. 584.
703. 734 f. 809.

Drik. 133 f. 454 f. 606.

Drikkekar. 550—53.

Drotsete. 119 ff. 258.

Dødsfald. 292 f. 364. 374 f. 428 f. 436 f.
446 f. 527. 531. 544. 587. 641. 680 f.
797. 819 f.

Ed. 93. 95 f. 104 f. 108. 113. 115. 123. 150.
158. 164. 166. 170. 176. 181. 194. 203.
214 f. 219. 249. 259. 262 ff. 274. 283.
293 ff. 299 f. 304. 322. 342 f. 372 ff.
407. 429. 434. 437. 440 ff. 445. 472.
492. 494. 537. 568. 593. 623 f. 666.
808.

Eftersmaal. 442.

Egetømmer. 523.

Embedsmænd. 158 f. 440. 478 f.

Erkedegn. 67. 103—6. 674 ff. 704.

Erkeprest. 390 f.

Erkjendelse af modtagne Breve. 146 f. 149.
474 f. 483. 489.

Erstatning. 490 f. 506 f. 517. 536. 567 ff.
733—49. 754—58. 806.

Epingler. 712. 731.

Examen, geistliges. 7. 40. 43. 46. 52. 76.
156. 280 f.

Exekutorer. 600. 644.

Exemption. 92. 290. 352. 368 f.

Exkommunikation, se *Ban*.

Factor. 599.

Fadebur, Kongens. 438.

Falkeloie. 746. 752. 757 ff. 778.

Falkonet. 536.

Falsk Mynt. 563.

Falske Diplomer. 123. 150 f. 177. 195 f.

Fangenskab. 482. 514—17. 603. 664. 714.
743.

Fanger. 485 f. 609. 705 f. 712. 716 f.

Faste. 114 f. 186. 190.

Fehirde. 120 f. 152. 166.

Feide. 444. 499 f. 522. 733. 735. 737.
775.

Feidebrev. 499 f.

Festdage. 1 f. 26. 59 f. 205. 334 f. 359 f.
Finneskat. 785.
Fiskeri, Fiskevande. 219. 257. 266. 274.
 315. 355. 425 f. 434. 439. 443 f. 496.
 626. 781 f. 788.
Fiskeplader. 261. 314.
Fiskevarer. 552. 626. 634 ff. 658 f. 661.
 688 f. 723. 734—40. 751—54. 769.
 771. 773. 775—78. 784 f.
Flugt. 555. 589 ff. 608. 622 ff.
Fodermærk. 549. 566 f. 647.
Fogeder. 151. 237. 276. 362. 372. 401.
 412 f. 428. 434 f. 438—44. 455. 457.
 478 f. 490. 496. 622 f. 638 f. 644. 652.
 656 f. 661. 667 f. 688. 697. 701. 735.
 737. 741. 743 f. 768. 775 f. 793. 808.
Forandringer i Breve. 668.
Forbrydelser. 133 f. 139. 158 ff. 429.
 442. 531.
Forbud. 42. 241. 437 ff. 443. 544 f. 554.
 575. 727 f. 809.
Forbund. 727. 762 f.
Forbøn. 531. 726. 761. 763 f. 809.
Forfølgelse. 573.
Forhandlinger. 148. 407. 435. 487 f. 519 f.
 536 f. 567 ff. 580 ff. 613 ff. 654 f. 660.
 688. 713. 721. 762 f.
Forhold, geistlige. 103—12. 116—19.
 125—35. 137—40. 143—49. 154—60.
Forhør. 112 f. 609.
Forkastelse af Læresætninger. 34 ff. 204—9.
 284—87. 289. 356 ff.
Forklædning. 613. 615. 695.
Forlønning, se Løn.
Fortig. 143 f. 180. 199. 204. 235. 257.
 339. 381. 454. 479 ff. 505 f. 529. 563.
 587. 596. 621 f. 631. 645—48. 665 f.
 688 f. 745 f. 748—51. 754—59. 781 f.
 786. 810.
Forlæfte, se Borgen.
Forpagtning. 377.
Forræderi, Forrædere. 292. 500. 638. 695.

Fortolkning af Pavebreve. 317 f.
Fosse. 272. 321 f. 330 f.
Fraoverløse, Presters, fra sit Sogn. 154. 156.
Fredkjøb, se Thegn.
Fredløse, Fredløshed. 443 f. 596. 608.
Fredslutning. 97—102. 140 f. 292. 612.
Friandelse. 292 f.
Friller, Presters. 39. 127—30. 154 f. 157.
 537.
Fritagelser. 218 f. 241—44. 470 f.
Fuldmagt. 131. 152. 160. 215. 255 f. 319.
 404 f. 432. 436 f. 448. 477 f. 490 f.
 499. 507 f. 535. 545. 564 f. 580 ff. 614.
 652. 672. 675. 723. 763.
Fuldmagtige. 93. 145—49. 154 f. 431 f.
 445. 486 f. 498. 543. 614 f. 637. 643.
 672. 674 f. 699 f. 725. 760. 793. 812.
Fængsel. 54 f. 65. 79. 107 f. 114. 428 f.
 446 f. 529. 609 f. 627. 719. 731 f.
Fæstegæve. 122.
Fæstninger. 397—400. 412 f. 461. 533.
 539. 542. 699 f. 703 f. 708.
Fævi, Ret til. 215.
Fidemidler. 476. 552. 626. 678. 731. 736 f.
 739 f. 744. 771 f.
Følgeskrivelser (Anbefalings-Skrivelser).
 115 f. 137 ff. 142 f. 461. 485. 519.
 540. 576. 684 f.
Gaardsfogeder. 713. 767.
Gaardsret. 542.
Gade, Ret til. 215.
Gaasbrev. 230 f. 311.
Gæver. 42. 122. 155. 194 f. 212. 227. 230.
 239—42. 261. 270. 290—93. 297 f.
 300. 307. 331 f. 338. 344. 346. 349.
 406 f. 417 ff. 438. 456. 542. 600. 665.
 677 f. 771. 781 f. 803. 807 f. 812.
Gemak, kongeligt. 493 f.
Gesandter, Sendebud. 97. 125 f. 173 f.
 292. 398. 434. 436. 479 f. 484 f. 494 f.
 557 f. 594. 603 f. 614. 653 ff. 659.

661. 692. 694. 697—700. 708 f. 762 f.
765.

Gilder. 353 f.

Gjengjerd. 400. 537 f. 549 f. 595. 658.
661.

Gjenindsættelse i Embede. 185 f.

Gjenkjøb. 657.

Gjenløning. 819. 845. 890. 461 f. 806 f.
811. 822.

Gjerd. 474 f.

Gjæld. 816. 342. 389. 423. 440. 521. 554.
600. 603 f. 634. 725. 751—54. 767.
769—73. 777. 783 ff. 819 f.

Gjæstebud. 456.

Gjæstori. 438.

Graestød. 109. 225 f.

Graeminde. 553. 557 f.

Grid. 410 f.

Grundlois. 418 f. 823.

Grændsetvist. 123. 150 f. 231. 264. 425 f.
502.

Gudstjeneste, se Messe.

Guld. 246 f. 265. 284. 292 f. 298. 306.
312. 316. 330 f. 333 f. 378. 404. 419 f.
423. 452 f. 463 f. 513. 535. 540. 547 f.
556 f. 620 f. 623. 636. 641—44. 657.
674. 685. 719. 746. 757. 784. 786.

Guldsmeds. 455. 716. 800.

Haandfæstning (Reces). 431—45. 492—95.
762 f.

Hagebæuer. 460. 536. 552. 596. 733. 742.
747. 773. 776.

Handel. 99. 102. 433. 435. 442. 683. 720.

Harnisk. 512. 572. 578.

Haen (Græsgang). 198. 215. 229. 232.
294. 814.

Hedninger. 13.

Holgener. 1. 5. 26 ff. 59 f. 67. 253. 317 f.
334 f. 343. 359 f. 604.

Helligdage, se Festdage.

Herberger. 454. 554. 606 f.

Heredsfogeder. 440.

Heredsakrievs. 440.

Herold. 198. 529. 540. 600.

Herredags. 436—45. 536. 610. 625. 644 ff.
659. 674 f. 681 ff. 686. 691. 734.

Hests. 193. 330. 333 f. 371 f. 378 f. 390.
449 f. 452 f. 460. 468 ff. 484 ff. 533.
554. 556 f. 664. 789. 741. 810.

Hesteløb. 434.

Hood. 215. 814.

Hjemmegifte. 163 f. 288. (jfr. Medgift.)

Hjemmel. 786.

Hjemmenfølge. 469.

Hofmand. 561. 711 f.

Hofeinde. 415.

Holk (Skib). 516. 541. 586.

Honoraircapellaner. 220. 223.

Hospitaler. 104. 271. 274.

Huder. 744.

Hugstret. 198. 294.

Humle. 738. 754. 767.

Hunde. 373.

Hungerensød. 681. 683.

Hoeruing. 574 f. 584—87. 592 f. 612—15.
617 ff. 629 f.

Hylding. 401 f. 474—79. 709. 715. 719.
726 f. 761. 763 f.

Hyrdebrev. 186—90.

Høvedsmand (Lensmænd). 292. 313 f.
363. 370 f. 381. 390. 395—99. 401 f.
405 f. 410 f. 414—18. 435. 439 ff. 459.
461. 577 f. 499. 522 f. 525. 553 f. 556 ff.
567. 576. 589 f. 592 f. 601. 612.
614. 618. 634. 637 f. 641. 647 f. 650.
652 ff. 663 f. 668 f. 672. 675 f. 679 ff.
684. 686 f. 692—95. 698 ff. 703—706.
708. 712. 714—18. 720 f. 723. 727 ff.
731 f. 748. 758. 760. 769. 785. 792.
799. 803. 807. 812.

Idhuus. 823.

Immunitet. 84. 90. 92. 160. 352. 363 f.

Indfald, fiendtligt. 396 f. 460. 540 f. 605.
607 ff. 654 f.

Indføderet. 431 ff. 435. 441.

Indgang i Kirken. 109. 156.

Indhøstning. 639.

Indkaldelses-Breve. 146—49.

Indkrævning af Penge og Skatter. 107.
145. 400. 477. 513. 549. 595.

Indløbning. 276. 297 f. 423 f. 431. 433.
435. 444. 799. 816 f.

Indtægter, geistlige. 159. 271—75. 539 f.
616. 792 f.

Indulgentier. 9 f. 12. 26. 51. 60. 68—71.
75. 78—82. 89. 91. 154. 158. 186. 189 f.
290. 334 f. 340 f. 347 f. 352. 359 ff.
368 f.

Indvielse. 68. 134 f. 145. 454.

Inkvisitorer. 346. 350 f.

Instruction. 484 f. 509—12. 565 f. 580 ff.
601. 659 f. 730.

Interdikt. 8. 14 f. 25. 37. 39. 50. 59 f.
65. 71 f. 76 f. 79 f. 109. 132. 352.

Inventarium. 567. 569. 625. 643. 650.
700. 702.

Jagt. 439.

Jagt (Skib). 370. 524. 533. 541. 604. 651.
659. 667. 686. 688. 700. 702. 710 f.
722. 724. 735. 737. 743.

Jern. 134 f. 542 f. 741.

Jernkugler. 645 f. 669.

Jurisdiktion, geistlig. 70 f. 91 f. 99. 102.
111 f. 156. 158. 352. 383. 437. 537.

Kalk. 735.

Kalkhuse. 455.

Kanniker. 159. 367. — i Bergen. 97.
110 f. 134 f. 146. 148 f. 160. 225. 238.
302. 316. 537. 579 f. 703 f. 823 f. —
i Hammer. 93. 160. 181. 212. 254. —
i Lübeck. 120. — i Nidaros. 160. 581.
723. 779. — i Odense. 243 f. — p.

Orknø. 107 f. — i Oslo. 154. 160. 186.
231. 271. 293. 311. 315. 454. 458. 781.
790. — i Stavanger. 160. 250 f. 267. 377.

Kanonisation. 1 f. 380.

Kantslere. 120 ff. 185. 435. 439. 442. 482.
529. 554. 558 f. 595. 606. 608 ff. 622 ff.
654. 656. 689. 799. 803. 807. 809.

Kapellan. 454. 513. 709. 736 f. 771.

Kapeller, kongelige. 447. 537. 539.

Kapers. 502 ff. 506—12. 524. 564 f. 571 f.
689 f.

Kardinaler. 35. 94. 487 f.

Keiser, den tydske. 487 f. 571 ff. 630.
726. 761.

Kirkelokker. 792 f.

Kirkeregistre (Jordeböger). 259.

Kirkestraffe, Kirketugt. 13 f. 22. 24. 43.
47. 49. 53. 60 f. 65. 72. 83. 86 ff. 95.
114 f. 129. 159. 205 f. 221 f. 224. 230.
285. 343—51. 423 f. 446 f.

Kirketyveri. 154. 158.

Kirkeved (Tømmer). 792 f.

Kirkeværger. 188. 454.

Kirsebær. 678.

Kister. 550 f. 552. 741.

Kjedel. 293 f. 354. 462. 734. 736. 747.
793. 797. 816.

Kjætteeri. 34 ff. 112—15. 158. 204—9.
284—87. 289. 356 ff. 389. 709 f. (jfr.
Forkastelse).

Kjøb, se Salg.

Kjøbmænd. 102. 316. 434. 442. 514. 517.
521. 528 ff. 540 f. 455 f. 561. 564.
574 f. 584 f. 600. 613. 615. 617. 619.
627. 634. 657 f. 688. 720. 737.

Kjøbetsvane. 771. 820.

Kjøbstæder. 431. 433. 435. 441. 477. 686.

Kjøgemesters. 454 f. 668. 691. 737.

Klager. 268. 408. 418. 453—58. 475.
497. 502 f. 506 f. 518. 526. 532. 554.
566. 618 f. 627. 639 f. 653. 670 f.
718 f.

Klenodier. 512. 636. 643 f. 781.

Klerk, Kongens. 117 f.

Klippinger. 476.

Klokkeringning. 8. 184. 160.

Klostre. 47. 77. 79. 94. 104. 115—18.
137 f. 142 f. 146. 158. 167. 220. 230.
243. 324—27. 337. 347. 430. 433.
438 f. 492. 494. 582. 623. 640. 644 f.
669 f. 681 ff. 705 f. 731 ff. 771. 800.
803.

Klode. 161. 164. 168. 172. 272. 354.
374. 378. 413. 454. 498 f. 512. 547 f.
600. 626. 735. 737—44. 746. 800 ff.
808. 816.

Klædedragt. 154. 156. 293 f. 350. 372.
374. 550—53. 573. 600. 735. 740 f. 816.

Kobber. 340. 405. 552 f. 563. 745. 773.
776. 784. 817.

Kok. 515.

Kommissionærer. 684.

Kommisærer. 674.

Kongebreve. 368. 370. 396—400. 404 f.
408. 414 f. 476—79. 481. 493 f. 498 f.
505. 525 ff. 530—33. 536. 543 ff. 549.
560. 566. 578 f. 582 f. 588. 590 ff.
602. 608 ff. 616. 637. 642. 646—50.
653 f. 663 f. 670 ff. 674. 676 f. 679.
681 f. 686 f. 689. 694 f. 698. 720 f.
727—81. 798 f. 809.

Kongevalg. 292. 431 ff. 436—45. 474 f.
492—95. 726 f. 761 f.

Kopier. 418 f. 431 f. 496. 507. 509. 529.
541. 544. 560. 563. 579. 591. 614.
649. 655. 657. 673—77. 691. 695. 702.
779. 793 f.

Korn. 131. 164. 180. 739. 742. 744. 792 f.
808. 816.

Kosthold. 734.

Kove. 538.

Krae i Anledning af Bestyrelse. 249.

Kraeeler. 514. 516. 571 f. 649. 697. 711.

Kreier. 335 f. 711.

Krig. 218 f. 396—401. 413 ff. 440. 460.
482 f. 507—13. 530 f. 536. 571. 574 f.
585. 587. 594. 601. 654 f. 662 ff. 670.
679 f. 692—94. 699—702. 705—8.
710—14. 716 ff. 721 f. 724. 728. 748.
755. 764 f.

Krigeretten. 512.

Kroer. 538.

Kroning. 276.

Krudi. 460. 511. 552. 563. 572. 585.
607. 648 f. 698. 704. 717 f. 742. 784.

Kvernebæk. 345 f.

Kvernesos. 245.

Kvernstød. 219. 272. 301 ff. 305. 309 f.
345. 409.

Kvitteringer. 168. 172. 190. 214. 238.
296 f. 316. 332. 362. 371 f. 451. 528.
556. 584 f. 587. 601. 649. 653. 688.
739 f. 745 f. 758. 766—69. 772 f.
775 ff. 783—86. 797. 810 ff. 816.

Køjer. 522.

Laan. 190. 416. 497. 554. 557. 562. 743.
746. 771.

Laas. 345.

Lagmandedomme, se Domme.

Lagmand. 119 ff. 123. 137. 166 f. 178 f.
202. 215. 237. 258. 298 ff. 311. 318.
345 f. 375. 381. 404. 407 f. 417 f.
467. 473. 502. 505. 532. 538. 544 f.
578 f. 622 ff. 644. 648 f. 672. 674 ff.
716. 786 f. 789. 799. 808. 805. 807.
812. 820. 824.

Lagværges. 527.

Landgilde. 438. 570. 577. 644. 687.

Landnam. 202.

Landskjælp. 568. 712 f.

Landsknegte. 508 ff. 515 f. 528. 530.
553. 557 ff. 572. 574. 584 f. 587.
592 ff. 612—15. 618 f. 629 f. 694.
705 ff. 711. 713. 717 f.

Landshyd. 133. 136. 262—65. 299 f. 302.

- 314 f. 321 f. 375. 396. 458. 468 f.
476. 525. 581. 596. 730. 743. 745.
747. 768. 771 f. 776. 782 f. 792 f.
795. 799. 815. 818 f. 822.
- Landsveistbrev.* 185. 809.
- Landsværd.* 735. 789.
- Læs.* 472. 496 f. 731. 736. 742. 744. 805.
- Læsestakori.* 496 f. 584 ff. 688 f.
- Leding.* 196. 218 f. 658. 662. 665. 667 f.
742. 768. 778. 780.
- Legtor.* 669.
- Leids.* 95. 487. 496. 500—4. 514. 517.
525. 606 f. 636. 691. 702.
- Leis.* 136. 175—78. 262—65. 272. 472.
748. 752. 757. 759. 770. 797. 823.
- Leilendinger.* 187. 267. 818.
- Leir.* 655. 710 f.
- Lemlæstales.* 407.
- Len.* 97. 370. 400. 418. 421 f. 428. 431 ff.
435. 437 f. 440 f. 443 f. 447. 459.
474. 477 f. 481. 498 f. 505. 515. 518.
530 f. 536 ff. 541. 566—70. 578 f.
582. 595 f. 609. 611. 625. 628 f. 632—
35. 644 f. 648 f. 653. 656 ff. 660 f.
670 f. 680 f. 683. 689. 696. 699 ff.
718 ff. 743. 754. 767 ff. 775 f.
- Leensmand* (Bondelensmænd). 180. 193 f.
249. 292 f. 312. 328 f. 345. 403. 425.
465. 472. 639. 696. 801. 813 f. 816—19.
- Lodareværd.* 202.
- Loobydels.* 808.
- Lovs.* 408. 434 f. 438 ff. 443 f. 494 f.
532. 544. 584. 627. 637. 639. 642 f.
657. 687. 709 f. 734.
- Loofastales.* 255 f. 267. 449.
- Lydbiskopper* (Suffraganer). 145. 148. 154.
- Lysning.* 247.
- Løgfolk.* 155—58. 316.
- Læresatninger.* 34 ff. 204—9. 284—87.
289. 356 f.
- Løfter.* 258. 297. 314. 398 f. 432 f. 436 f.
444. 468 f. 476 f. 482. 489. 497. 517.
- 522 f. 530. 560. 562 f. 567 ff. 580 f.
583. 593. 595. 617. 635. 669. 670 f.
684 f. 693 ff. 703 f. 709 f. 712 f.
716 f. 726 f. 731 f. 760. 765. 774.
778 f. 800.
- Løg.* 552.
- Løn.* 477 f. 568. 724.
- Løstgighed.* 112 ff. 158 f. 276. 296 f.
371 f. 453. 456.
- Løbsra.* 293. 304. 344. 354. 532. 543 ff.
550—53. 637. 641. 643 f. 734 f. 736—
42. 744. 746 f. 783 f. 808. 816.
- Mageskifte.* 124. 152. 160 f. 171. 176.
225 ff. 277. 290 f. 295. 305. 319.
356. 377 f. 388. 442. 452. 467. 488 f.
534 f. 780 f. 790. 803. 824.
- Majestætsforbrydelse.* 529.
- Malor.* 138.
- Malm.* 773. 776.
- Malt.* 161. 258. 476. 625. 736. 738. 740.
- Markskjæl.* 442 f.
- Mædgift.* 97. 100. 442.
- Mel.* 476. 736. 739. 742. 744. 767. 792 f.
- Memorial.* 770.
- Mess.* 8. 14. 25. 50. 59. 71. 80. 109.
156. 340 f. 456.
- Messebog.* 741.
- Messehagel.* 741.
- Messing.* 773. 776.
- Metropolitaner.* 145.
- Metropolitansæde.* 125 f.
- Mirakler.* 1 f. 5. 26 f. 359.
- Mishandling.* 252. 372 ff. 453 ff. 457.
557. 559.
- Missiver.* 579.
- Mjød.* 738 f. 754. 767.
- Mord.* 372 ff. 664.
- Morgengave.* 97. 297 f. 310 f. 490 f.
- Mummeskants.* 499.
- Munks.* 137 f. 140. 158. 243. 349. 430.
537. 562. 731 f.

Mynt. 97. 100. 107 f. 121. 123 f. 156.
160 f. 167. 175. 190 f. 197. 201 f. 213.
217. 229. 231 f. 246 f. 265. 276.
284. 292 f. 297 ff. 303 f. 306. 309.
312. 316. 320 f. 330 f. 333 f. 345 f.
362 f. 378. 388 f. 404. 407. 418 ff. 421.
423. 428. 431. 433. 442 ff. 449 f. 452 f.
459. 463 f. 468. 470 f. 476. 496 f. 513.
516. 523. 538. 541. 547 f. 550—54.
556 ff. 564 f. 579. 581. 587. 594. 599 ff.
603 f. 613 ff. 617 f. 620. 623. 657. 667.
669 f. 685. 689. 693. 705 f. 729. 733—
45. 753. 757 f. 660. 765 f. 769. 772.
774. 777 f. 783—86. 805. 811. 816 f.
819 f. 822 f.

Myntmestere. 622. 751.

Mytteri. 512.

Mærker, hemmelige. 555. 563.

Möder. 95. 173 f. 412. 474 f. 487 f. 493.
531 f. 588. 609 f. 654 f. 674 f. 686.
762 f.

Mödrengods. 97 ff. 101.

Nadeveren. 157.

Nedlæggelse af Kirker. 792 f.

Neutralitet. 724.

Nonneklostre. 43. 46. 154. 157. 185. 289 f.

Nonner. 289. 349. 800.

Nordfarere. 683. 711.

Nordfarerskib. 723. 733. 735.

Notarier. 341. 361. 394.

Notarialgjenparter. 358—61.

Noviser. 94.

Nyheder. 515—18. 559. 561. 571. 573 f.
584—87. 592. 594. 654 ff. 713 ff.

Nögel. 629.

Observante, den strenge. 220 ff.

Odel, Odelsløsning. 137. 195. 237. 255.
303. 310 f. 319. 342. 364. 375. 378.
388. 392. 417 ff. 452. 462 f. 467 f. 472.
501. 534 f. 547 ff. 637. 669 f. 694.

IX.

745. 752. 758 f. 766. 786. 796. 799.
802 f. 807 f. 812—19. 821.

Offer. 212. 537 f.

Officialer. 259. 315.

Oldenskov. 439.

Oldensvin. 439.

Oldermænd. 723.

Olie. 552.

Ombud. 240 f. 302.

Ombudsmænd. 196. 202 f. 260. 302. 316.
534. 596. 609 ff. 624. 628 f. 640. 650.
662. 675. 743. 754. 788. — Biskoppers.
151. — geistlige. 138 f. 238. 337. 793.
— kongelige. 138 f. 150 f. 180. 268.
494.

Opgivelser af Ret. 266.

Oprør, Uroligheder. 258. 571. 589—92.
624. 698.

Opsigelse. 492—95. 726. 761. 763 f.

Opsyn ved Søkysten. 518 f.

Ordensdragt. 11. 54. 346. 350.

Ordenslöfter. 5. 9. 17. 76.

Ordensregler. 43—46. 317 f.

Ordsprog. 618.

Orlog, se Krig.

Orskurd, Lagmænds. 119. 391. 789. 799.

Osmond (Myrjern). 553.

Ost. 740. 744.

Overenskomst. 58. 124. 155. 158. 163 f.
196. 203. 224. 235 f. 296 f. 307. 321.
328 f. 410. 525 f. 529. 534. 537. 540.
577. 581. 632. 698. 705 f. 725. 736.
743 f. 754 ff. 801. 805 f.

Overfald. 557 ff. 605. 608. 642.

Overgave. 330. 468 ff. 685. 797. 810.

Overgivelse. 477 f.

Overrumpling. 516.

Oversettelse af det gamle Testamente.
553. 556.

Pantebrevs. 432. 434.

Pantestættelse. 202. 297 f. 315. 342. 353 f.

- 411 f. 417 ff. 427. 440. 442. 444. 450.
468. 498. 577. 584 f. 600. 799. 820.
- Pas*, se Følgeskrivelse.
- Patronatsret*. 435. 438.
- Peleverk*. 550 ff. 735 ff. 739. 744. 747. 767.
- Penge*, se Mynt.
- Pension*. 528. 601.
- Peterspenge*. 107 f. 145. 148. 189 f.
- Pilgrimsreise*. 114 f. 540.
- Plyndring*. 575. 686. 705 f. 712. 722. 727.
781 f.
- Portio canonica*. 42. 51 f. 81. 85. 88—91.
241 f.
- Postulation*. 238.
- Prestegaarde*. 133.
- Priorer*. 243. 349. 669 f.
- Privilegier*. 20—23. 51. 54. 58. 68—71.
74. 76. 82. 84. 89. 91. 93. 118. 174.
208. 220—24. 241 f. 279. 286. 289 f.
346—53. 358—61. 368 f. 393 f. 431—
34. 437—45. 522 f. 653. 656. 681. 683.
688. 762 f.
- Processioner*. 83 f. 88.
- Projector*. 562 f.
- Proviant*. 397 ff. 625. 648 f. 686. 698.
717 f. 730 f.
- Provincial-Consilium*. 121. 135. 145—50. 154.
- Provost*. 166 f. 231. 250 f. 267. 290 f.
311. 371. 387. 390 f. 395. 417 f. 421.
447 f. 453—57. 518. 564. 705. 781.
789 f. 797 ff. 804. 813 f.
- Prædikeret*. 40. 43. 47. 49. 53. 56. 60 f.
76. 83 f. 90. 205.
- Præsentation*, geistliges. 52. 111 f.
- Præsesaar*. 12. 17. 25.
- Publication af Breve*. 242 ff. 356. 358.
381. 383. 393 ff.
- Pålsær*. 556.
- Pønilients*, se Kirkestraffe.
- Raadsmænd*. 137. 196. 294 f. 300. 311.
372. 381. 385 f. 417 ff. 433. 456. 458.
467 f. 473. 502 ff. 506. 622. 624. 627.
662. 667. 705. 716. 781. 799 f. 803.
812. 820.
- Raadsmænd*. 142.
- Raaskjær*. 513. 611. 667. 689. 734 f. 737 ff.
741. 744 f. 747. 769. 774. 784 f.
- Recess*, se Haandfæstning.
- Registre*. 271. 274. 431 f. 476. 534. 550—
53. 611. 642 f. 662. 689. 733—47. 770 f.
780. 823.
- Regjering*. 492—95. 709 f. 763.
- Regnskaber*. 249. 254. 259. 332. 388 f.
395. 421 f. 440. 443. 451. 478. 513. 554.
556. 594 f. 599. 634. 636. 649. 688 f.
701 f. 734 f. 737. 739. 743. 747. 751.
766 f. 770. 777. 797 f.
- Reiser* (Reiseomkostninger). 134 f. 140.
220. 222. 405. 412. 416. 443. 457. 471.
484 ff. 493 f. 496. 526. 534. 538. 554.
556. 564 f. 578. 583. 588. 599 f. 605.
608 ff. 617 f. 620. 623. 629. 631.
633 ff. 651. 670 f. 677 f. 691 ff. 696.
702. 710 f. 713. 730. 733. 742.
- Renselse af Kirker*. 56.
- Rentemeester*. 765.
- Renter* (Afgift). 418 f. 447. 534. 541. 579.
624. 634. 678. 682. 732. 742 f. 745.
752. 759. 771. 780. 795. 820.
- Restancer*. 212. 581. 658. 661. 700 f.
- Restitution*. 482. 487 f. 490 f. 507. 517.
528. 530. 559 ff. 571 f. 584 f. 592.
598 f. 603.
- Retterbøder*. 540. 542.
- Rettergang*. 99. 101 f. 249. 319. 342. 345 f.
390. 417 ff. 432 f. 439. 443. 448 f.
467 f. 473. 490 f. 502. 531 f. 564 f.
634. 636. 641—44. 669. 702. 786 ff.
799. 803 f. 807 f. 812. 824.
- Riddere*. 103. 190. 275 f. 292. 295. 298.
300. 311. 313 f. 389. 396—402. 404.
406. 408. 412 f. 415 f. 421. 428. 436—
39. 441—45. 448 f. 459 ff. 474. 477 f.

480 ff. 492 ff. 497 ff. 505. 525 ff. 531.
536 f. 565 ff. 578 f. 581. 588. 605.
609. 632. 634. 636 ff. 641 f. 646. 648.
652. 657 ff. 663. 667 ff. 672 ff. 677.
681 f. 687. 699 f. 712. 714 f. 717 f.
721. 727 f. 730. 745 f. 748. 750 f. 753.
755. 757 f. 760. 762 ff. 768. 784. 824.

Ridolvi. 743.

Rigshofmestre. 545. 642. 657. 755 757.
768. 773. 775 f.

Rigemark. 536. 727.

Rigeraad, det Danske. 219. 434—45. 474.
476—79. 487. 505. 536. 540. 546 f.
588. 590 f. 595. 631—34. 637. 641 ff.
649. 659 f. 671. 673 f. 677. 682. 684.
688. 691. 721. 724. 726 ff. 760—65. —
det Norske. 122. 407 f. 431—45. 474.
492—95. 498 ff. 505. 533 ff. 539 ff.
543. 546. 567—70. 579. 590 f. 602.
608 ff. 632. 637. 641 ff. 646—49. 655.
659 f. 663. 673 f. 681. 683 f. 692.
709. 724. 726. 748 ff. 754. 756. 758 f.
761—64. 779 f. — det Svenske. 398.
400. 436 f. 445. 531. 589 f.

Rov. 475.

Rygter. 104. 449. 578 f. 584—87. 592.
595 f. 606. 612. 615. 670 f. 692 f.
710 f. 719.

Römning. 461. 724.

Safran. 739.

Sagbord. 669.

Sagöre, Sagefald. 362. 405. 421 f. 444.
568. 687. 735. 742. 768.

Sakramenter. 57. 71 f. 86 f. 105. 156 f.
186. 206.

Salg. 123 ff. 134 f. 141 f. 150 ff. 160—
63. 165—72. 177—83. 192. 194. 197—
202. 211. 213—18. 224 f. 228 f. 231—
40. 245—48. 250 f. 255 ff. 260 f. 263—
66. 269 f. 275 ff. 284. 288. 294—98.
301 ff. 306—10. 312 f. 317. 319—23.

329—34. 336 f. 340. 344 ff. 353—55.
362 ff. 369—71. 374 ff. 379 f. 385—92.
396. 399. 402 ff. 406. 409 ff. 414. 417.
419—27. 442. 448—53. 458—70. 473.
476. 480. 501. 505 f. 514 f. 521. 524.
534 f. 539. 541. 547 f. 557. 620 f. 669 f.
678 f. 685. 693 f. 702. 733 f. 743. 766.
768. 783. 787. 791. 794—98. 800. 803—
13. 816 f. 819—22.

Salpeter. 553.

Salt. 740. 742. 744. 818 f. 822.

Sameie. 294. 308. 788.

Sandemænd. 442.

Secretairer, kongelige. 580. 655.

Segl (Sigiller). 171. 211. 226. 231. 233.
346. 355. 441. 449. 474. 476. 509. 515.
518—21. 526 f. 533. 539. 546 f. 564 f.
567. 570 f. 576. 584. 586. 589 f. 592. 598.
603. 617. 647. 656. 710. 713. 715 f. 723 f.
748. 761. 766 f. 769. 773 ff. 778. 784. 824.

Sendebud, se Gesandter.

Sennep. 626.

Sikkerhedsbrev. 503 f. 506 f.

Silkeparlagen. 493 f.

Simoni. 94.

Sjælegaver. 195 f. 240 f. 266. 270.

Skade (Saar). 133 f. 252. 330 f. 342.
557. 559.

Skatter. 187. 189. 238. 400. 431—35. 441.
474 f. 477. 492. 494. 513. 515. 541.
609. 611. 735. 746.

Skibbrud. 102. 550. 733. 737.

Skibe, Skibsbygning. 247. 370. 385 f. 405.
416. 449. 479. 486 f. 496 f. 502 ff. 506.
508. 510—16. 521—24. 528 f. 533.
540 f. 549 f. 554. 560 f. 563 ff. 571 f.
574 f. 578. 583. 586. 594. 603. 624 ff.
633 f. 638. 648 f. 658. 661. 679.
686. 688. 696 ff. 700. 702. 710 f.
716 f. 722 ff. 733 ff. 643.

Skibefolk. 385 f. 522. 528 f. 540 f. 549.
686. 697 f.

- Skifte.* 195 235. 252 f. 264. 268 f. 273.
 293 f. 339. 343. 375. 409. 467. 625 f.
 645 f. 682. 801 f. 805 f. 812 f. 815—
 18. 821 f.
Skind. 551 f. 736 f. 739. 744. 767. 797.
Skippers. 385 f. 486 506. 524. 533. 549.
 553 f. 563. 571 f. 585 f. 612. 624.
Skjødningssöre. 817. 822.
Sko, Stövler. 551 f. 556.
Skoegang. 625 f.
Skomagers. 716.
Skov. 272. 434. 439. 805 f.
Skovgang. 365. 502.
Skriftemaal. 47. 53. 60 f. 71. 83 f. 86 f.
 90. 204. 206. 208. 220. 223. 284—87.
 289.
Skrifter. 34 ff.
Skriftfortolkning, vrang. 586.
Skrin. 552. 556. 746.
Skriver, Kongens. 405. 449. 610.
Skræddere. 141 f. 386. 468. 693. 716.
Skyds. 378 f. 438. 460.
Skytningssætue i Bergen. 417 f.
Skyts. 416. 530 f. 551 ff. 686. 697. 712.
 733. 735. 742. 745. 747. 771. 773. 775 f.
Skytter. 536.
Slag. 140 f.
Slagsmaal. 133 f.
Slotslov. 396. 400. 415. 434. 440 f. 477 f.
 567. 569 f. 625. 680.
Slots skriver. 820.
Slotte, se Fæstninger.
Slægtskab. 112 f. 423 f. 488. 547 f. 660.
 680 f. 789. 813 ff.
Smed. 372. 628 f. 739. 803.
Smykker. 182 f. 293. 304. 456. 512. 600.
 623. 746.
Smør. 413. 447. 458. 476. 738 ff. 743 ff.
 747. 767. 771. 782. 793. 817 ff.
Sold. 515 f. 575. 618. 650. 729.
Soldater. 460 f. 477 ff. 508—12. 520. 533.
 537 f. 597. 717. 721. 727. 730.
Sørenskrievre. 345. 815.
Speidere. 711 f.
Spæk. 513. 626. 650. 739. 747.
Staalbus. 496. 739.
Stadfastelsessbreve. 194 f. 197. 230. 234 ff.
 241. 289. 308. 331 f. 346—53. 365 f.
 368 f. 378. 430. 437. 440. 522 f.
 792—95.
Stalde. 455.
Statholder. 525. 587.
Statut, geistlig. 110. 112. 154—60. 220—
 23. 279 f. 286. 324. 327. 365 f.
Stenkugler. 557 f.
Stevning. 131. 142. 150 f. 167. 170. 162.
 299 f. 321 f. 330. 404. 432 f. 449.
 531 f. 542 ff. 568. 642. 674 f. 788.
Storredöden. 188.
Straf. 142. 155. 400 ff. 442 f. 512. 573.
 624. 638. 709 f.
Stridighed. 81 f. 90. 101. 120 f. 143 f.
 480 f. 537—40. 553 ff. 625. 632—35.
 637. 646—49. 653. 658—63. 665 f.
 733—50. 754—59.
Studeringer i Udlandet. 154. 159.
Styresmand. 626.
Stöbning. 645 f.
Superintendenten. 792. 794. 823.
Suspension. 37. 39. 49. 65. 76 f. 79. 106 ff.
 127—30. 132. 155. 159. 352.
Sværdfeger. 800.
Syddom. 396. 623. 644 f. 651. 788.
Sysselmand. 181. 185. 219. 247. 809.
Syvaarskat. 238.
Søder. 104. 112—15. 133 f. 155. 186. 276.
 371 ff. 454 ff. 582.
Sødesvende. 715.
Søbod. 702. 741 f.
Søbrode, Søpas. 502 f. 564. 575.
Søfart. 385 f. 405. 416. 486 f. 502 ff. 506.
Sølv. 340. 395. 405. 471. 513. 535. 548.
 627. 636. 641—44. 662 f. 669 f. 674.
 719. 735—40. 743—48. 751 f. 754.

760. 765. 767. 771. 773—76. 784. 800.
804 f. 808.
- Søletti*. 304. 377. 395. 462. 468 ff. 470.
513. 539. 542. 550 ff. 735. 746. 816.
821 f.
- Søret*. 511.
- Sørøvere*. 514. 533. 540 f. 549. 686 f.
- Søslag*. 140. 515 f.
- Taksigelse*. 476—79. 481. 515. 520. 531 f.
536. 543. 611. 626. 631. 633. 638. 645 f.
665. 669. 682. 723. 730.
- Talg*. 740.
- Taxt*. 564 f.
- Tvinslag*. 270. 274.
- Tolte*. 735.
- Testamenter*. 142. 153. 158 f. 182. 184 f.
212. 532. 539. 542. 544. 600.
- Thegn* og *Fredkjøb*. 185. 210. 362. 444.
734 f. 809.
- Thing*. 197. 219. 237. 321 f. 346. 365. 392.
423 f. 439. 442 f. 467 f. 474 f. 623.
670 f. 788. 804 f. 808. 811. 815.
- Thingfred*. 443.
- Tiende*. 120 f. 136. 180. 186 ff. 523. 745.
754. 792 f.
- Tilbagekaldelser*. 207 f. 284—87. 726. 761.
- Tilgivelse*. 258. 726. 761. 763 f.
- Tilhold*, *Minoriters*, i *verdslige Huse*. 220.
223.
- Tiltale*. 175. 265. 278. 299. 320 f. 331.
473. 490. 702. 745. 752. 758 f. 824.
- Tin*. 405. 742. 776. 784.
- Titulatur*. 431 f. 435. 680.
- Tjenesteløn*. 406. 422.
- Tjære*. 552. 743.
- Toldbrev*. 386.
- Traktater*. 431 f. 526. 529. 534. 561. 570.
577. 589. 591. 595.
- Transporter*. 460.
- Transcriptor*, se *Vidisser*.
- Trolddom*. 112—15.
- Troldkvinder*. 112 ff. 492.
- Trolovelse*. 605. 607.
- Troskabeløfte*. 666. 703 f. 726. 761. 763 f.
- Trudsel*. 474 f. 496. 513.
- Tröstebrev*. 517 f.
- Tyveri*. 180.
- Tøfler*. 556.
- Tømmer*. 523.
- Tømmermænd*. 449. 453. 487. 648 f.
- Udfærd*. 188.
- Udlevering*. 506 f. 589—92. 606. 622.
624. 691 f. 725.
- Udlændinge*. 431. 433 ff. 440—43.
- Udløsning*. 627.
- Udnævnelse*. 130. 154. 507—10. 721.
- Ufred*, se *Krig*.
- Ulovlig Betingelse ved Pantesættelse*. 418 f.
- Underhandlinger*. 95. 97—103. 173 f. 314.
400. 413. 485. 525. 564 f. 584 f. 598 f.
613 ff. 617 ff. 632 ff. 705. 731 f.
- Underholdning*. 178. 210. 227.
- Undervieningepligt*, *Presters*. 154. 157.
- Undfangelse*, den *hellige Jomfrus* ube-
smittede. 340 f. 356 f.
- Undsigelse*. 496.
- Undskyldnings-Skrivelser*. 562. 583. 631 f.
724.
- Undsætning*. 414 f. 474 f. 694 f. 699 ff.
705—8. 711. 713 f. 716 ff.
- Urter*. 626.
- Usædelighed*. 537.
- Vaaben*. 416. 496. 541. 551 ff. 572. 578.
585. 816.
- Vaabenstilstand*. 699—702.
- Valfart*, se *Pilgrimsreiser*.
- Valg*, *geistlige*. 43. 46. 93. 103 f. 220 ff.
278—83. 365. 432 f. 438.
- Valnödder*. 678.
- Vegt*. 663.
- Veistie*. 136.

Verge. 641. 643.

Verktsi. 740 f.

Vesks. 664.

Vidissor. 66 f. 104. 110. 152 f. 197 f.
215. 226. 230 f. 236. 240. 267. 311.

337 ff. 375. 393 ff. 565. 673. 675 f.

Vidnesbyrd. 96. 104 f. 113. 150. 166 ff.

170. 175 f. 181. 193 f. 203. 212—16.

219. 226. 237. 243 f. 247. 249. 252.

259. 262 ff. 268. 291—94. 299 ff. 321 ff.

326. 333. 342 f. 353 f. 361. 364. 372—

75. 387. 392. 394. 407 f. 409. 423—

26. 442. 448 ff. 452. 459—62. 470.

472. 480. 486 f. 542. 547 f. 573. 584.

620. 622 ff. 716. 771. 786 f. 789. 796 f.

804. 807 ff. 812—19.

Vildt. 439.

Vin. 140. 557. 626. 738.

Vistats. 104 ff. 141. 146 f. 186 ff. 190.

231. 259. 290 f.

Vogne. 378 f.

Vold. 94. 154. 158. 193 f. 443. 453 ff.

• 457. 474 f. 496. 602. 639 f. 731 f. 734.

Vox. 212. 454. 538. 552.

Vrag. 440.

Vurdering. 202. 313. 550—53. 733—44.
817.

Væbners. 103. 190. 275 f. 315. 396. 401.

421. 441. 448 ff. 580. 659. 670. 673.

703. 713. 715. 723. 799.

Vargemaal. 442. 527. 546.

Ægt. 438.

Ægteskab, *Ægteskabssager*. 97. 100.

112 ff. 154. 158 f. 276. 293 f. 372 ff.

442 f. 537. 584 ff. 588. 593 f. 621.

631 f. 789.

Ødegaards. 214. 271. 274. 377. 419 f.

459 f. 620 f. 678 f. 779. 790. 814.

Ødejord. 136. 822.

Øl. 454. 514. 557. 610. 640. 665. 678.

736 ff. 744. 754. 767.

Ølkands. 304.

NAVNE-REGISTER.

(Ved Kr. Bassøe.)

Aa i Hevne. 779.

Aabygge Skibrede (Borge). 260 f.

Aabø i Vinje Sogn. 385.

Aadalen i Strandefjordingen i Norderhofs Sogn. 251. 337 f. 425.

Aaem i Vaniflis Skibrede. 811.

Aake Brade, se B. — Andressøn Thott, se T. — Thordssøn. 744. — (Ove) Vincentssøn Lunge, se L.

Aaker i Sundalen. 177.

Aal i Fagabergs Sogn. 307. 319.

Aalen i Gauldal. 179 f.

Aamdalen. 305.

Aamlid. 265. 389.

Aamot i Vettahered. 297 f. — i Østerdalen. 797.

Aaneland (i Evje?). 789.

Aarhus Bispedømme. 436. 547. 591.

Aarnes. 193.

Aartunet i Afdal p. Voss. 814 f.

Aas i Bjellands Sogn. 806. — i Eidanger. 464 f. — Kirke p. Follo. 153. — i Jæmteland. 197. — i Tuft Sogn p. Vestfold. 247 f.

Aasa Aasmundsatter. 167. — Eyvindsatter. 505 f. — Thoresdatter. 805 f.

Aasa, Gaard i Jæmteland. 237.

Aase i Flatdal. 427. — i Sogn 793.

Aasehus i Dalen i Eidsborg Sogn. 768.

Aashild Andutsdatter. 343. — Gunnulfsdatter. 407.

Aasland i Flesberg. 163. — i Thelemarken. 293. 312. 424.

Aaslid i Balke Sogn p. Thoten. 260.

Aasmund Arnessøn. 320. — Arnfinnsøn. 362. — Emundssøn. 320 f. — Grjotgardssøn. 423. 450. 452. 480 f. 584. 768. — Gunnarssøn. 461 f. — Gunnleikssøn. 799. — Hallvardssøn, Prest p. Spjoteberg. 204. — Narvessøn. 362. — Olssøn. 501. — Paalssøn. 211. — Solvessøn. 810. — Thorgrimssøn. 467.

Aasna, Amund Rolfssøns Hustru. 427.

Aasnes p. Raumarike. 390 f.

Aasta Haraldsdatter. 176.

Aaste Eirikssøn. 448.

Aasulf. 502. — Arnessøn. 462. — Aslessøn. 198. — Herbrandssøn. 290 f. — Jonssøn. 407 f.

Aasvald Agmundssøn. 192. — Veterlidssøn. 855.

Aberdeen. 550. 553. 564 f.

Absalon Pederssøn, Kannik i Bergen. 823.

Acerbiter. 56.

Adelheim i Eidanger. 464 f.

Afdal p. Voss. 814 f.

- Afein i Alda. 136.
 Aforsbuder-Fitjerne i Oiamark Sogn. 264 f.
 Afrika. 56.
 Agate, Olaf Helgessøns Hustru. 797.
 Agdanes. 300.
 Agder. 272. 292. 306. 789. 805.
 Agdesiden. 522. 539. 696. 824.
 Agernes i Fyn. 244.
 Agmund, se Ogmund.
 Agvald Rafnsson. 342. — Thorleifsson. 806. 810.
 Aker. 122. 705 f.
 Akershus. 295. 313 f. 368. 370 f. 396 f. 412 f. 474. 476—79. 525. 567. 569. 576. 589 f. 592. 632 f. 641. 694 f. 698—702. 705. 707 f. 714. 716 ff. 721. 731 f. 785 f. 699. 812.
 Akersting. 474 f.
 Akkon. 4.
 Akre i Lardal. 427.
 Alaner. 56.
 Albert (Albrekt) v. Gieiskier. 703. — Henriksson, Hertug af Meklenburg. 173 f. — Hertug af Meklenburg. 586. — den Ældre, Hertug af Meklenburg. 174. — Hondorp, se H. — Jepsson Ravensberg, se R. — v. Mynden. 603. — Skrifer. 405.
 Alckmar, Peter v. 705 f.
 Alda Kirke og Skibrede i Firkafylke. 136.
 Aldingshaga i Höiland. 219. 267. 309. 345 f.
 Aldre. 798.
 Alefeldt, Benedikt v., Ridder. 191. — Henrik v., Hr. 191. — Klaus v., Hr. 191.
 Alexander Kinghorn, Dr., se K. — IV, Pave, 23—26. 32 ff. 37. 39—44. 47. 50—56. 58 ff. 65 ff. 207. 241 f. 244. 359 f. — V, Pave. 204. 224. 236. — VI, Pave. 381. 394.
 Alf. 263. — Amundsson. 448. 467. 803. — Björnsson. 230. 234. 295. — p. Borgelid. 812. — Eyvindsson. 169. — Gunnarsson. 306. — Hallvards-
 søn. 163. — Jonsson. 791. 796. 801 f. — Knutsson af tre Roser, se R. — Olafsson. 423. 467. — Sigurdsson. 182. 184. — Thorbjörnsson. 362. — Thormodsson, 255. — p. Videnes. 263.
 Algeller i Alda. 136.
 Allehelgens Kloster i Lund. 66 f.
 Alsne Sogn i Jæmteland. 231 f.
 Alstarhang. 739.
 Ammefordt, Pylle v. 593.
 Amsterdam. 541. 564. 617. 620.
 Amund p. Eide, Lensmand. 811. — p. Eplethvet. 788. — Erlendsson. 783. — Erlingsson. 250. — Eysteinsson. 245. — Eyvindsson, Fehirde. 166. — p. Galabö. 154. — Gestsson. 791. 794 f. — Glödersson. 796. — Haraldsson. 607. — Jonsson. 124. — Jonsson, Væbner. 315. — Klemets-
 søn. 505 f. — Nikolassøn. 239. — Paalassøn. 239. — Petersson. 354 f. 407 f. — Rolfsson. 427 f. — Sigurds-
 søn Bolt, se B. — Sigurdsson, Lag-
 mand i Skidesyssel. 417. — Sigurds-
 søn, Raadmand i Tunsberg. 196. — Sira i Kaupanger. 96. — Thorgards-
 søn. 153. — Thorleifsson. 295. 299.
 Amundrud i Berg Sogn. 274.
 Anacholdus, Hr. (Orknö). 103.
 Anagni. 24 ff. 31—34. 36 f. 39. 52—56.
 Andabu Sogn. 274.
 Andor, Biskop af Bergen. 436. 579. — Hallvardsson. 248. — Nilsson. 418 f. — Olafsson. 191.
 Andres (Andreas, Anders). 465. — Abbed i Allehelgens Kloster i Lund.

66 f. — Anundssøn. 224. — Bang, se B. — v. Bergen, Hr. 381. — Christiørnssøn. 820. — Einarssøn. 262. — Eirikssøn. 401. — Eyulfssøn. 815. — Eyvindssøn. 211. — Glob, se G. — Godenssøn. 123. — Grimkelssøn. 290. — Gudbrands-søn. 171. 211. — Hennikssøn, Prest p. Gerpen. 290 f. — Jonssøn. 233 f. 239. 262. — Jonssøn, kgl. Ombudsmand i Gudbrandsdalen. 268. — Matssøn. 777 ff. — Mus, Biskop, se M. — Nilssøn. 802. — Nilssøn, Hr. 611. — Nilssøn, Prest i Hjertdal. 387. 390. 392. — Ogmundssøn, Sira, Chorsbroder i Hammer. 212. — Olafssøn. 448. — Perssøn, Borgermester i Bergen. 807. — Sigurdssøn, Hr. 103. — Skriver. 678. 703. — Smed. 372 f. — Staar, Prest, se S. — Thor-geirssøn. 278. — i Vikar. 197. 229 f. Andreaskus p. Raudlandsstrand. 392. St. Andrews. 564 f. Angaard Thingstue. 346. Angus, se Douglas. Anne, Aslak Simonssøns Hustru. 373. — (Benktsdatter), Frue. 535. — Nilsdatter Gyldenløve, se G. — Rud, se R. Anrode, Jakob. 564. 597. Antiochia. 3. Antonius, Provst i Børglum. 436. — de Rusconibus. 279. Antwerpen. 515. 517 f. 521 f. 528 ff. 563 f. 593. 599. Antvorskovs Kloster. 436. 547. Anund Aasulfssøn, Sira, Prest p. Mo. 239. 254. 259. 266. — Andreassøn. 224. — Asbjørnssøn. 215. — Aslaks-søn. 330. — Eiliffssøn. 304. — En-dreassøn, Prest p. Moland. 328. — Geirmundssøn. 452. 466. 469. —

Gudthormssøn. 458. — Hergilssøn. 469. — Ketilssøn. 547. — Kolbjørns-søn. 362. — p. Logsteinsautn. 390 f. — Olafssøn. 330. 342. 362 f. — Orms-søn. 217. — Roaldssøn. 252. — Tholfssøn. 195 f. — Thoraldssøn. 810. — Thordssøn. 321. — Thordssøn, Prest i Skeidsmo. 315. — i Thores-by. 175. — Thoressøn. 451. — Thorsteinssøn. 790. — i Uthby. 218. Anved Johannssøn. 822. — p. Noreim. 818 f. (jfr. Arnvid). Aorenes(?) i Thelemarken. 469. Apostelkirken i Bergen. 417 ff. Aqvitanien. 67. Aremark. 168. Arild Gudbrandsøn. 804. — Kane, Hr., se K. Armenier. 56. Arnbjörg. 813 f. — Birger Thoressøns Hustru. 168. — Björn Nikolassøns Hustru. 194. — Haraldsdatter. 795. — Vikingsdatter. 274. Arnbjörn Asgeirssøn. 766. 813. — Grimkelssøn. 290. — Halleassøn. 245. 270. — Prestssøn. 125. Arnbjørnsrud i Andabu Sogn. 275. Arne. 319. 465. — Abbed af Lyse. 115 f. — Biskop af Bergen. 95 f. 102 f. — Drengssøn. 192 f. 201. — Erkebiakop af Nidaros. 156. — Eyvindssøn. 255. — Gjalvaldssøn. 126. — Hallkelssøn. 371. 380. 425. — Ketilssøn. 815. — Ketilssøn, Hr. 160. — Lagger. 743. 770. — Logvildssøn. 124. — Mag. 116 ff. — p. Nöste. 249 f. — Ogmundssøn. 323. — Olafssøn. 277. — Prest. 96. — Sigurdssøn, Kantsler. 185. — Thjodgeirssøn. 453. 685. — Thjostolfssøn. 391 f. — Thoressøn Lang, se L. — Thorgeirssøn. 371 f. — Thorgilssøn (Thörrissøn). 816. —

- Thorsteinssøn 784. 737. — Thorsteins-
 søn, Kannik i Oslo. 160. — i Tre-
 dal. 177 f.
 Arnegaard i Stavanger. 345.
 Arnemuyde i Zeeland. 571.
 Arnestad (Aanstad). 874.
 Arnevik (Anavik) i Eids Sogn p. Øster-
 agder. 806.
 Arnfinn Aslessøn. 888. 364. 371. —
 Eindridssøn. 250. — p. Foss. 96. —
 Gudbrandssøn. 152. — Isakssøn. 331.
 — Jonssøn. 818 f. — Kolbeinssøn.
 817. — Peterssøn, Hr., Præbendarius.
 125 f. — Sigurdssøn. 807 f.
 Arngerd Gudthormsdatter. 819.
 Arnstein Bergulfssøn. 306. — Olafssøn.
 708. 786. — i Refhaug. 467 f. — Ulf-
 søn. 201.
 Arnulf. 149. — Gunnarssøn. 260 f. —
 Sira. 140. — Söfrenssøn. 451.
 Arnvid (Arvid) Andressøn. 200. —
 Jenssøn til Bönnet. 673. — Olaf-
 søn. 315. — Siggessøn] 390. (jfr.
 Anved).
 Asbjörg Asbjörnadatter. 268. — p. Lin-
 deryg. 473. — Smidsdatter. 193. —
 Thordsdatter. 417. 422.
 Asbjörn Alfssøn. 812. — Gunnarssøn.
 385. — Hallvardssøn. 198. — Jons-
 søn, Prest p. Rollag. 282. — i Län-
 darvik. 118. — p. Skialbreid. 113. —
 Tharissøn (Thorgilssøn?). 807. —
 (Esbjörn) i Tronger. 232. — p. Vang-
 nes. 797.
 Ase (Ese) i Bamle. 272.
 Asgant Björnssøn. 260. — p. Holte.
 346. — Jonssøn. 261. — Kirkesmed.
 803. — Niklissøn, Raadmand i Tuns-
 berg. 196.
 Asgeir Björnssøn. 414. 461 f. — Sæ-
 björnssøn. 808. — Tholleffsøn. 703.
 — p. Thevit. 466. (jfr. Aszor).
 Asgerd Hemingsdatter. 264 f. — Sigrd
 p. Ellands Datter. 423.
 Asgrim Thorbjörnssøn. 166 f.
 Asien. 56.
 Ask, Gaard ved Bergen. 716.
 Askard (Aasgaard) i Stangviks Sogn
 p. Nordmøre. 250.
 Askathingagaard i Bergen. 151 f. 182 f.
 (jfr. Rettelse).
 Askelen (Eakillen) i Tunsberg. 215.
 Askelsrud i Elftelöite Sogn i Sands-
 verv. 255.
 Askheims Sogn. 226.
 Aslak Aslakssøn. 263 f. 343. 355. —
 Audunssøn. 192. — Baardssøn. 271.
 — Biskop af Bergen. 538. — Bolt,
 Erkebiskop, se B. — Egilssøn. 391 f.
 — Eirikssøn. 200. — Grein. 175. —
 Grimkelssøn. 290. 330. — Ingvars-
 søn. 403. — Jonssøn. 163. — Ke-
 tilssøn. 176. — Kofressøn. 124. —
 Kolbjörnssøn. 160. — Leidulfssøn.
 547 f. — Leilending p. Ormo. 313 f.
 — Ogmundssøn. 218 f. — Olafssøn.
 292 ff. 365. — Onssøn. 406 f. — Pe-
 terssøn, Lagmand i Viken. 298. —
 Simonssøn. 373. — Thorgeirssøn.
 163. 427. — Tubbessøn. 193.
 Aslaug. 291. — Jonsdatter. 235 f.
 Asle. 249. — Gunnarssøn. 463. —
 Hallkelssøn. 173. — Holmssøn. 259.
 — Olmodssøn. 240 f. — Ormssøn.
 354. — Sigurdssøn. 186 f. 199. —
 Sira p. Rakkestad. 170. — Sveins-
 søn. 181. — Thorsteinssøn, Sira,
 Prest p. Heggan. 198. 217 f.
 Asleif Helgessøn. 309. — Hr., Kannik
 i Bergen. 316.
 Asleseter, nedre og øvre p. Birid. 295 f.
 Asnes (Assens). 190 f.
 Aspaas Sogn i Jæmteland. 213.
 Assisi. 28 f.

- Astrid Erlingsdatter. 465. — Gudleik Oddssøns Hustru. 420 f. — Jeppes Hustru. 843. — (Estrid) Ravalddatter, Hustru. 526. 570. 577 f. — Steinarsdatter. 230.
- Atle, se Asle.
- Atrods Sogn p. Tinn. 305. 872.
- Audfinn, Biskop af Bergen. 110 ff. 114—20.
- Audne (Aadne) i Andabu Sogn. 275.
- Andulfstad (Aanstad), søndre, i Mo Sogn p. Lom. 230. 233 f.
- Audun, Biskop af Stavanger. 289 f. — (Udyn) Björnssøn. 806. — Erlendsøn. 171. — Gudleikssøn. 170. — Gudthormssøn, Væbner. 103. — (Odin) i Halheim. 229. — p. Himastad. 123. — Klerk. 139. — Nilssøn. 451 f. — Rolffsøn. 183. 212 f. — Smed. 628 f. 739. 742. 746. — Thorressøn. 161 f. — Thorleifssøn. 781 f.
- Audunelid i Fagabergs Sogn. 181.
- Augustin, Jakob. 218 f.
- St. Augustins Eremiter. 205. 206. 285. 351 f.
- Augustiner-Ordenen. 62. 64. 80. 94.
- Anlin, Gaard i Urakang p. Raumarike. 164. — Sogn p. Raumarike. 200 f. 211.
- Aurdal p. Valdres. 173. 488.
- Aurland i Sogn. 792. 794.
- Austhy i Hofs Sogn p. Thoten. 212.
- Anstraat (Østraat) i Høiland. 219. 309. 345. — p. Yrjen. 300 f. 606. 609. 611. 739. 741. 743. 747. 755. 757. 768. 773—79. 783.
- Avignon. 352.
- Axel Andressøn, Hr. 590. — Brade, se B.
- Axnes i Hardanger. 819.
- Azzor Arnassøn. 256. — Baardssøn. 227.
- Baad, Knut Knutssøn. 486. 630 f. 634. 636 f.
- Baagaberg. 151.
- Baahus Slot og Len. 370. 378 f. 381. 390. 395—402. 405 f. 410 ff. 414 ff. 477 f. 522 f. 570. 577. 644 f. 651. 683. 705. 707. 760. 765. 771.
- Baard. 112 ff. — Arnkelssøn. 212. — Bjarnessøn, Kannik i Hammer. 160. — i Buder. 264 f. — Eindridssøn, Kannik i Nidaros. 160. — Eyvindssøn. 181 ff. — Hermundssøn. 204. — Jonssøn. 819. — Meldibein. 136. — Nilssøn. 177. — Paalssøn. 807. — Peterssøn, Hr. 121.
- Baare i Gudbrandsdal. 270.
- Baberg p. Forberg i Fylkeshaugs Sogn. 339.
- Badricuria. 394.
- Bagge, Hans, Væbner. 541. 658. 723. — Henrik, Høvedsmand i Bergen. 417 f. — Oluf. 492. 494. — Stig. 617. 648 f. — Svein. 715.
- Bagns Sogn p. Valdres. 173. 322.
- Bagøy i Romsdalen. 125.
- Bakke i Jæmteland. 229 f. — i Lom. 124. — i Nykirke Sogn p. Vestfold. 344. — i Opdals Sogn i Numedal. 232. 427 f. — p. Raudlandsstrand. 392. — i Thelemarken. 811.
- Bakken i Nissedals Sogn. 388. 391.
- Bakkerud i Flisbergs Sogn. 301.
- Bakskyrte i Undreimsdal. 275.
- Balke Sogn p. Thoten. 260. 316.
- Balthasar, Junker af Esens. 520. 574.
- Bamle. 272. 417. 422. 473.
- Bang, Andres. 448. — J. 179. 354. 797. — Severin. 455.
- Barfod-Brødrene i Bergen. 139. — i Oslo. 167.
- Bartholomæus Tesk. 800.
- Bartunen, Skib. 516.

Bastian, Sendebud. 601.
 Beinanes i Alda. 186.
 Beke Kolbjörnsdatter Gerst, se G.
 Bekkeseter i Numedal. 804.
 Belgen i Ulfnes Kirkesogn p. Valdres. 184.
 Benedikt v. Alesfeldt, Hr., se A. — XI, Pave. 84. 90. 92. 360. — v. der Wisch(?). 564. 573.
 Benediktiner-Ordenen. 104.
 Benediktinerinder. 289 f.
 Beneke Broker, Raadmand i Tunsberg. 311.
 Benevent. 65 f.
 Benkestok, Thron, Væbner. 596. 723. 784. 739.
 Benkt (Bent, Benedikt). 843. — Aagessøn. 397 f. — Aabjörnssøn. 437. — Amundssøn p. Drage. 819. — Einarsøn. 194. — Eirikssøn, Prest i Veð. 125. — Haakonssøn, Prest p. Rollag. 297. — Hordt (Haard), Lagmand. 799. — Ivarssøn. 375. — Karlssøn. 746. — Mogenssøn. 390. — Olafssøn. 804. — Svenske. 741. — Sæbjörnssøn. 402 f.
 Bentagaard i Hordin i Valdres. 183.
 Beraas, Gaard. 824.
 Berdin p. Voss. 814.
 Berengarius, Kardinal-Presbyter. 94.
 Berg Hallvardssøn. 216.
 Berg i Baahuslen. 889 f. — i Dyrvedals Otting p. Voss. 817 f. — Fjerdings p. Sande p. Vestfold. 270. 308. — p. Eker. 272. — Hage og Skov p. Nes. 123 f. — (Björge) i Kvisler Otting p. Voss. 807. — p. Modheim. 217. — p. Nes. 123 f. — i Rendalen. 423 f. — i Sande Sogn p. Vestfold. 270. — i Skeberg Sogn. 273. — i Skygthveit. 263 f. — Sogn p. Nes. 123 f. 314. — Sogn p. Vestfold.

274. — i Svarvstad Sogn. 165. — p. Tinn. 294. — p. Velong i Ringsaker. 323. — p. Yrjen. 746. 752. 758 f. 770. 779.
 Bergan i Heidreims Sogn p. Vestfold. 169 f. — i Sande Sogn p. Vestfold. 192. — i Undreimsdal. 275.
 Berge (Björkegaarden i Veglid?). 450. — i Fuse Sogn. 113. — i Jæmteland. 202. 213. — i Manger. 824. — i Mels Sogn p. Grenland. 463 f. — i Morgedal i Thelemarken. 191. — Sogn i Solør. 450. — i Vinje. 476.
 Bergens Almenninger. 152. 607. — Bispedømme. 95 f. 102 f. 110—20. 125—35. 137—40. 142—49. 154. 307. 316. 417 f. 436. 492. 494. 532. 537—41. 544. 578. 580. 616. 624. 639. 645. 647. 662. 672. 674—77. 692. 703. 716. 724 f. 792. 795. 823. — Borgere. 669. 716. — Borgermestre. 544. 807. — Brygge. 616. 417 ff. 514. 575. 634. 688. 723. — By. 94 ff. 103—16. 118—22. 125—52. 179. 182. 255 ff. 316. 418 f. 459. 471. 492. 494. 496. 513 f. 534. 537 ff. 546. 574 f. 579 f. 582. 606. 608—11. 623 ff. 626 f. 629. 631. 633—36. 641. 643 f. 646 f. 650 f. 656 ff. 663. 665. 667. 675 ff. 682 f. 693. 703. 705. 707 f. 710 f. 713. 715 f. 727 f. 730. 784 ff. 738. 742. 771. 780. 783 f. 792 ff. 807 f. 815. 819 f. 823 f. — Byfogeder. 662. — Dekanat. 537 ff. 578 ff. 616. — Erkebispagaard. 419. 715. — Gaarde. 823. — Gaardeiere. 120 f. — Gader. 582. — Guldsmede. 716. — Kapitel. 110. 127. 130. 134 f. 145 f. 148 f. 160. 225 f. 537 f. 704. 794. 823 f. — Kirker. 118. 133 ff. 225 f. 302. 417 ff. 538. 648. 676. 792 ff. 823. — Kjøbmænd. 316. 574 f. 657 f. 688. — Klostre. 492. 494. — Kongagaard.

- 417 f. 459. 575. — Kroer. 588. —
Lagmand. 120 f. 137. 179. 417 f.
532. 538. 544. 578 f. 672. 674—77.
807. 820. 824. — Oldermænd. 723. —
Provstegaard. 418. — Provsti. 417 f.
436. — Raad og Raadmænd. 137.
417 ff. 662. 820. — Skomagere. 716.
— Skræddere. 142 f. 716. — Stift.
537. 662. 792. — Strand. 151 f. 823.
— Tydskere. 716. — Vaag. 638.
- Bergenhus. 513 f. 527. 534 f. 539. 542.
602. 610. 621. 625 f. 632. 634. 636.
638. 645—50. 652 ff. 659. 662 ff. 668 f.
672. 674. 676—81. 684. 686—89. 692 f.
703 f. 712. 714 ff. 720. 722 f. 727.
729. 792. 807. 820. 824.
- Berger p. Hadeland. 269.
- Bergergrif, Skib. 541. 733.
- Berget i Lyngdal i Flesberg. 453 f.
- Bergland i Thelemarken. 385.
- Bergljot, Baards Hustru. 112 f.
- Bergsund i Aadalen p. Ringerike. 251 f.
- Bergsvein Hanssøn. 270.
- Bergulf (Björgulf) Bondessøn. 123. —
Bratssøn. 584. — Helgessøn. 620.
678. 786. — Thorgeirssøn. 787 f. —
Thorleifssøn. 463. 806.
- Berlin. 482. 484 f. 554. 574. 576. 586.
- Berry. 67.
- Berajö i Hemnes. 177.
- Berthold Lubbeke. 395.
- Besançon. 220.
- Besenrade, Hans v. 484 ff.
- Besse Hallessøn. 312 f.
- Bevösund ved Jælöen. 725.
- Beyer, Dr. Karsten. 490 f.
- Bifradalen p. Lom. 125. 199. 227. 252 f.
262. 266. 268.
- Bigge i Eidsvold Sogn. 448.
- Bilde, Aake (Ove) Biskop af Aarhus.
546. — Hr. Andres. 474. 476. 547.
565. 617. — Esge. 499 f. 621. 625 ff.
- 631—35. 638. 644—48. 650—54. 657 f.
662—72. 674—84. 686—89. 691 ff.
697. 703 f. 710. 712—16. 720. 723 ff.
727—80. 824. — Hr. Hans. 486. 547.
565. — Knut(?). 547. — Hr. Klaus.
728. 730. 760. 762 f. 765. — Hr.
Mogens. 672. — Sten. 436.
- Billarud i Digrenes Sogn i Rakkestad.
199.
- Bing, Lasse, Sysselmand i Tune Skib-
rede. 247.
- Birger, Erkebiskop af Lund. 486. 445.
— Konge af Sverige. 97—100. 102.
— Thoreassøn. 168. — Thorkelssøn,
Hr. 103. — Trygssøn. 216.
- Birgisdal i Alda. 136.
- Birgitte (Biritte) Haraldsdatter. 795.
— Hustru. 628. — Olafsdatter Thott,
Frue, se T.
- Birid. 150 f. 295 f. 323.
- Birkeland i Bergens Stift. 127. 132. —
i Fede Sogn i Lister Syssel. 265 f.
- Birkeseter i Rendalen. 424.
- Bisterfeldt (eller Ditzer), Hans. 614.
617. 619.
- Biulf, se Byulf.
- Bjarne Birgerassøn. 151. — Erlingssøn
af Bjarkö, Baron. 96. 102. 126 f.
- Bjarnestad i Stens Sogn. 251.
- Bjelke, Hr. Peter Thuressøn. 437. —
Hr. Sten Thuressøn. 535.
- Bjelland i Mandal. 805 ff.
- Bjerke i Hofvin p. Raumarike. 258. —
i Vaale Sogn. 502.
- Bjernestad i Rakkestad. 170.
- Bjernestadkroken i Rakkestad. 170 f.
- Bjerte i Jæmteland. 202.
- Bjorkeseter i Bamle. 272.
- Bjugn i Fosen. 770. 778 f.
- Bjölstad i övre Hedal i Gudbrandsda-
len. 239 f.
- Björgulf, se Bergulf.

Björgum i Hyllestad Sogn. 452 f.
 Björke p. Forberg i Fylkeshaugs Sogn. 389.
 Björkgaarden i Veglid. 343. 450. (jfr. Berge).
 Björn Alvessøn. 355. — Anderssøn, se Björn. — Anundssøn. 313. — Aslaks-søn. 213 f. 264. — Aslaksøn, Prest i Eidsberg. 299. — Bergulfssøn. 252. — Birgerssøn. 311. — Björnsøn. 463. — Drengssøn. 480. 584. — p. Dyster. 153. — Eindridssøn. 219. — p. Fei-vaag. 779. — Gunnarssøn. 306. — Gunnarssøn, Borgermester i Oslo. 457. — Halldorssøn. 505 f. — Hallvards-søn. 305. 309. — i Hellem. 202. — Herbrandssøn. 419 f. — Jonssøn. 225. 293 f. — Karlssøn. 214. — Narves-søn. 364. — Nikolassøn. 194. — Olafssøn. 225. 795. 804 f. — Ottars-søn. 231 f. — Reidarssøn. 199. — Samundssøn. 789. — Steinssøn. 319. — Sumarlidssøn. 294. — Tharalds-søn. 490. — Thjostolfssøn. 363. 395. 407. — Thoraldessøn. 320. — Thor-björnsøn. 364. — Thoressøn. 199. — Thorgeirssøn. 301. — Thorkels-søn. 203. — Thorsteinssøn. 177. 197. — Veterlidssøn. 191.
 Björn, Hr. Jakob Anderssøn. 434. 436. — Björn Anderssøn til Stenalt. 324.
 Björnø. 743. 747. 759.
 Bjørtuft i Dals Sogn p. Tinn. 307.
 Blaker. 163 f.
 Blekinge. 439.
 Blichfeld, Peder. 151.
 Blik, Michel. 476 f. 486 f. 566.
 Blikar p. Thrøtten. 307 f.
 Bo Flemming, Hr., se F. — Skrædder. 386.
 Bod i Romsdal. 769.
 Bodekvast, Skib. 405.

Bodstad Sogn i Frøylands Skibrede. 313. 399.
 Bogastig, Gaard i Veldre p. Hede-marken. 151.
 Boge Ivarsdatter. 375.
 Bolarud i Birid. 151.
 Bolstad i Lekanger. 797.
 Bolt, Amund Sigurdssøn. 258. — As-lak, Erkebiskop. 238. 253. 324. — Borghild, Frue. 321 f. — Cecilia Haakonsdatter, Frue. 184 f. 230 f. — Ogmund Bergthorssøn. 184. 196 f. 202 ff.
 Bomborg, Wolf v. 593. 601.
 Bonifacius VIII, Pave. 74. 83 ff. 91. 205 f. 208 f. 285. 360.
 Bordals Otting p. Voss. 317 f.
 Borgar, Kannik i Bergen. 111. — (Borger) Thorleifssøn. 424 f.
 Borge Sogn. 184 f. 231. 260.
 Borgelid i Bigge i Eidsvold Sogn. 448. 803 f. 812.
 Borgen i Svarvstads Sogn. 796.
 Borgeysassel. 196. 204. 226. 240. 272. 311. 313 f. 332. 395. 455. 799.
 Borgething. 202. 799.
 Borghild Bolt, Frue, se Bolt.
 Borgstrands Otting i Vangs Sogn p. Voss. 331. 313 f.
 Borre Sogn. 275.
 Borup i Hallehered. 657.
 Bosberg p. Neset (Byneset). 770.
 Bostad. 770.
 Bothild Arnesdatter. 270. — Hallvards-datter. 260. — Tofesdatter. 211.
 Botne Sogn og Kirkegaard p. Vest-fold. 403. 472.
 Botner p. Raumarike. 267.
 Botolf Alfssøn. 319 f. — Asbjörnsøn, Kannik i Bergen. 160. — Jonssøn. 169. — Sigmundssøn. 151. — Sira. 143.

- Brabant. 509. 513. 529. 585. 587.
 Brade, Hr. Aake. 479 f. — Axel. 547.
 — Nils. 583.
 Brand Oddssøn. 141.
 Brandstad i Veldre p. Hedemarken.
 262 f.
 Brandvolds Kirke. 451.
 Brantner, Dr. 561.
 Brat Thorbjörnssøn. 364.
 Brathol i Rollags Sogn. 301.
 Bratsberg. 486 f.
 Bratteberg p. Birid. 295.
 Bratten, Gaard i Bergen. 417 ff.
 Bratterud i Bagns Sogn p. Valdres.
 322 f.
 Braustestad (Brustad) i Foss Sogn p.
 Raumarike. 176. — i Holter Sogn.
 315 f.
 Bredastadul (Breidstul i Lillehered.) 842.
 Breet, Henrik. 599 f.
 Breida-Almenning i Bergen. 152. 307.
 Breiding i Alda. 136.
 Breidland i Heydalsmo. 378.
 Brekke i Alda. 136. — p. Eker. 215 f.
 — i Skedhang Hered. 274. — i Ski-
 ringssal. 274. — i Sogn. 792. — i
 Veglids Sogn i Numedal. 329.
 Brekkehals i Alda. 136.
 Bremanger. 178.
 Bremen, Bremere. 500—4. 506 f. 516.
 664.
 Breslau. 603. 605.
 Brever Grjotgardssøn. 292 f.
 Brjotheim i Ringsakers Sogn. 171. 319 f.
 Brobarich. 615.
 Broberg, Gotthart (Godert). 593.
 Brochmann, Jesper. 654 f.
 Brockenhus, Jakob. 637.
 Brom (Brimi) p. Lom. 252 ff.
 Bronlo i Fagaberg. 261.
 Bruarvold i Alda. 136.
 Bruer, Gaard. 151. — i Soner. 263.
 Bruney (Brönö). 739.
 Brunflo. 229 f.
 Brunheim i Sande Sogn. 274.
 Brunkebergs Sogn. 214. 303. 333. 387.
 411 f. 467. 780. 789.
 Brunla, se Brynla.
 Brunsberg, Michel v. 703. 716.
 Brunsvig. 174. 484. 528. 530. 564.
 572 f. 615.
 Brygge i Alda. 136.
 Bryn p. Eker. 272.
 Brynhild Erlendsdatter. 165.
 Brynjulf Bessessøn. 381. — Biskop af
 Skara. 401. — Eyulfssøn. 257. —
 Folkvardssøn. 465 f. — Gunnarssøn.
 268 f. — Ogmundssøn, Væbner. 103.
 — Storm, Ridder. 103. — Thorvils-
 søn. 766. — Thrulssøn. 301.
 Brynjulfsbo. 401.
 Brynla. 265. 428. 525. 626.
 Brönö, se Bruney.
 Bu i Kinservik. 321 f.
 Buda. 489 f. 497.
 Buder i Skedhaug Hered. 274. — i
 Öiamarks Sogn. 264 f.
 Bukvanraa. 628 f.
 Bulgarer. 56.
 Burgund. 220. 598. 613.
 Busk (Bosch). 529 f. 598. 601.
 Busk, Pels v. 585. 587. 593.
 Busnes i Grandaasherød. 465.
 Byrgen (Bølgen i Haugs Sogn p. Rin-
 gerike?). 198.
 Byrte i Mo. 355.
 Byulf (Biulf, Bing) Anundssøn. 306.
 — Ulfssøn. 453.
 Bæle i Stangviks Sogn p. Nordmøre. 250.
 Bø i Alda. 136. — Kirke p. Framnes
 i Os. 792 f. — Kirke i Thelemarken.
 189. 290 f. — p. Lister. 362. — i
 Sandeherød. 304. 404. — i Valdres.
 249. 316.

Böer Otting p. Voss. 814. 817 f.
 Böhmen. 483. 485. 604. 629 f.
 Bölet i Eggedal. 282.
 (Bölle), Matthis Erikssön. 436.
 Bön, Gaard i Aremark. 168.
 Bönnet p. Laaland. 673.
 Börglums Bispedømme. 434. 436. 546.
 641.

Calixtus III, Pave. 324.
 Campegius, Laurentius, Kardinal. 502.
 Carmeliter-Ordenen. 62. 64. 205. 208.
 285. 351 f.
 Castellum album. 3.
 Cecilia Haakonsdatter Bolt, Frue, se B.
 — Ivarsdatter. 178. — Kolbjörns-
 datter Gerst, se G. — (Sidsel)
 Thordsdatter. 216.

Cesena. 393.

Christi Lidelsesorden. 62. 64.

Christian (Christen) Anderssön. 215.
 — Benktssön Oxenstjerna, se O. —
 I, Konge. 297. 431 f. 438. 495. —
 II, Konge. 414. 428—31. 435—38.
 445 ff. 449. 453. 458. 470 f. 479.
 482. 484—88. 492—95. 500—4. 506—
 10. 513 ff. 517—24. 528. 538—41.
 553. 558 f. 562. 564. 571. 574. 578 f.
 584. 586. 592. 596 ff. 602. 604 f. 612 f.
 616 f. 620. 629. 651. 654. 656. 662—
 65. 680. 684 f. 689—96. 698 ff. 702—5.
 707 ff. 712—20. 722. 725 f. 728. 731 f.
 748. 755. 760. 763 ff. — III, Konge.
 478 f. 631—36. 639. 641. 644. 650.
 658 f. 672 ff. 792. — Munk, se M.
 — Nilssön. 418 f. — Peterssön, M.
 553 f. 557. — Peterssön, Provst ved
 Apostelkirken i Bergen. 417 f. 436.
 — Skriver. 610. — Stub. 461. —
 Vinther, se V.

Christina (Drefeld), Frue. 626. —
 Gerts. 373. — Jonsdatter. 332. —

Lunge, Frue, se L. — Simonsdatter.
 703.

Christkirken i Bergen. 225. 302.

Christopher af Bayern, Konge. 271.
 276. 431 f. — Erkebiskop af Bremen.
 500. — Galde, se G. — Hertug.
 siden Konge af Danmark. 95. —
 Huitfeldt, se H. — Nilssön, Lag-
 mand i Stavanger. 824. — Thronds-
 sön Rustung. 738. — Walkendorf,
 se W.

Cismontanske Provinser. 278 ff. 324 f.
 Cistercienser-Ordenen. 18 f. 115.

Cistercium (Cîteaux). 115 f.

Civita Castellana. 12 f.

St. Clara. 26 ff. 59 f. 348 f.

Clemens IV, Pave. 60 ff. 64 f. 153.
 207. 360. — V, Pave. 205. 285. 360.
 — VII, Pave. 482. 487. — Thores-
 sön. 141.

Constants. 220—24. 279. 382.

Cornelius Scepperus, Vicekantsler. 482.
 491. 515. 561. 594.

Crak. 3.

Cumaner. 56.

Dacia, Kirkeprovin. 20—23. 42 f. 91.
 241 ff. 365.

Dagfinn Alfassön. 322.

Dal i Nissedal. 386. — i Kvialer Ot-
 ting p. Voss. 818. — Sogn p. Tinn.
 307.

Dale i Flatdal. 780 f. — i Valle i Se-
 tersdal. 685.

Dalekarlene. 401. 606. 608.

Dalen i Eidsborgs Sogn. 490. 768. —
 i Rakkestad. 821.

Dalerne. 589 ff. 605—8. 624. 682. 709.

Dall, Hans. 161.

Dalseg. 179 f.

Damianiter-Ordenen. 26. 46. 62. 64.

St. Damianus. 28. 349.

Damtjern i Sigdal. 123.
 Danmark. 39 95. 97—103. 174. 218. 292.
 429. 432. 435—39. 441—45. 474—79.
 484. 493 ff. 497. 510. 514. 529. 533 f.
 536. 540 f. 551. 553. 569. 574 f. 577.
 591. 595 f. 603. 609. 612. 626 f. 631 f.
 634. 637. 642 f. 649. 655. 660. 664.
 666 f. 670 f. 675 ff. 681. 683 f. 691.
 697. 702. 705—8. 713. 716. 718. 722.
 724. 727. 732. 761 ff.
 Danzig. 510.
 David Falkoner. 571.
 Deiseter i Østerdalen. 423.
 Dekn, Olaf. 321 f.
 Delin i Ignebakke. 226 f.
 Delsbo i Helsingeland. 539 f.
 Diderik (Dyrriich) Gysel. 693. — Hen-
 rikssøn. 410 f. — Saltveier. 372 f. —
 Skrifer, Foged. 457.
 Digrenes i Jæmteland. 217. — Sogn i
 Rakkestad. 170. 199.
 Ditmaraken. 510.
 Ditzer, Hans, se Bisterfeld.
 Diupviken p. Voss. 814.
 Djödner i Kinservik. 821.
 Dofla i Furnes. 212.
 Dolgfinn, Biskop af Orknø. 103.
 Dolin i Heggens Sogn p. Modum. 193 f.
 217 f. 294 f.
 St. Dominicus. 348 f.
 Dominikanere, se Prædikebrødre.
 Dorothea af Brandenburg, Dronning.
 388 f. — (Dorete) Søfrænsdatter. 803.
 Dort (Dortrecht). 559. 618. 620.
 Douglas, Archibald, Greve af Angus.
 571.
 Dovre. 230. 475. 623.
 Drag i Jondal i Hardanger. 819. 821.
 Drangedal. 290.
 (Drefeld), Kirstine Jensdatter, Peder
 Stygges Frue. 626.
 Dreng Björnssøn. 419 f. — Thordssøn. 237.

IX.

Drengman Helgessøn. 392.
 Dun, Lasse. 819 f.
 Dyrdal i Sogn. 793.
 Dyre Erlendssøn. 268 f. — Haavardssøn.
 340. — Onssøn. 406 f. — Thomessøn.
 373. — Thoressøn. 343.
 Dyrvedals Otting p. Voss. 817 f.
 Dyssjaa i Hjertdal. 355.
 Dyster, Gaard i Aas. 153.
 Døllegaard i Skiden. 473. 506.
 Ebbe Munk, se M.
 Edeklep i Opdal i Numedal. 804.
 Edöen. 609. 611. 656.
 Egge i Eidsvolds Sogn. 448.
 Eggedal. 232.
 Eggum (Eggen) i Sogn. 793.
 Egil Arnæssøn. 548 f. — Dranssøn
 (Drengssøn?). 214. — Eysteinssøn.
 411 f. — Neridssøn. 312. — (Jil)
 Tofssøn. 786.
 Egileif Kaaresdatter. 194 f.
 Eid, Gaard p. Yrjen. 748. 752. 758. 770.
 — Sogn i Lande Skibrede p. Øster-
 agder. 306.
 Eidanger i Thelemarken. 235. 464.
 Eidborg, Gudthorm Thormodssøns Hustru.
 192.
 Eide i Vaniflis Skibrede. 811.
 Eidheim i Romsdalen. 125.
 Eidsberg. 175. 253. 299.
 Eidsborg Sogn i Lardal. 247. 284. 298.
 480. 768.
 Eidsfjord. 821 f.
 Eidskogen. 262 f.
 Eidsvaag i Rode (Rø) Sogn i Roma-
 dalen. 375.
 Eidsvold Lagthing. 448. 804. 812. —
 Sogn. 315. 448. 803. 812.
 Eik i Lardal. 427. — i Moland. 379. 685.
 Eikeland i Skafse i Thelemarken. 312.
 786.

Eikenes i Leiknes Sogn p. Lister. 257.
Eikarud i Andebu Sogn. 275.

Eiler Olessøn. 298.

Eilif Andorssøn. 417 ff. -- Eilifssøn.

304. — Eilifssøn, Ridder. 103. — Erkebiskop af Nidaros. 103—12. 119 f. 127. 155. — Erlingssøn. 215 f. — Gunnulfssøn. 781. — Jonssøn. 321. — Magnussøn. 815. — Olafssøn. 311. — Stephanssøn. 196. — Sæmundssøn. 333. — Tholfssøn p. Helin. 196 f. 202 ff. — Thorbjørnssøn Skjenker. 166 f. — Thorgrimssøn. 465 f.

Einar. 263. — Abbed i Munkelivs Kloster. 104. — p. Ekrem. 811 — Fluga, Væbner, se F. — Ingeldssøn. 797. — Jonssøn. 165. 203. — Thoressøn. 234. 245. 252.

Einarsthveit. 313.

Eindrid. 136. 247. — Arnfinssøn. 168. — Erlendssøn. 249. — Jonssøn, Prest i Eidsvold. 315. — Schvatssøn p. Vangendal. 819. — Styrkarssøn. 177 f. — Thorgilssøn. 813. — Thorkelssøn. 810 f.

Eirik, Abbed. 143 f. — Abrahamssøn Lejonhufvud, se L. — Alfssøn. 230. 233 f. — Amundssøn. 339. — Anundssøn. 179 f. — Arnessøn. 421. — Arnfinssøn. 781 f. — Baardssøn. 310. — Bergsveinssøn. 227. 266. — Bergulfssøn. 303. 309. — Biskop af Stavanger. 119. 134. 139. 142 ff. — Bjørnssøn. 239 f. 388. — Christiernssøn, Foged i Skidesysse. 362. — Dagssøn. 195. 239. — Eirikssøn. 182. 345. 476. — Eirikssøn (Gyldenhorn), Lagmand i Oslo. 404. — Eirikssøn (Gyldenhorn,) Rigsaad, se G. — Erkedegn i Lund. 66 f. — Erlingssøn 354. — p. Fjalastad. 151. — Flemming, Hr. se F. — Gudleikssøn. 332. — Gudthormssøn. 164. — Gyl-

denstjerne, se G. — Haakonssøn. 170. — Hack, se H. — Hallvardssøn. 260. 803 f. 812. — Jakobssøn, Prest p. Steinaberg. 260. — Jenssøn. 401. — Jonssøn. 262. — Kaas, Biskop, se K. — Kalstad. 267. — Kolbjørnssøn, Prest p. Sande. 201. — Larssøn. 821. — Menved, Konge af Danmark. 95. 97. 99 f. — p. Mo. 232. — Munk, se M. — Narvessøn, Sira p. Flugberg. 165. — Ogmundssøn. 212. 328. — Olafssøn. 184. — Ormsøn. 539. 542. — . . . orssøn. 210. — af Pommern, Konge. 177. 184 f. 191—96. 198—204. 210—19. 224—28. 230 f. 233 f. 236 f. 239 f. 245. 247. 251. 254 f. 261 f. 264. 346. 431 f. 814. — Sanger. 136. — Sighvatssøn. 194. — Simonssøn, Raadmand i Sarpsborg. 372. — Sveinbjørnssøn, Hr. 138. — Sveinssøn. 125. 794. — Sæmundssøn, Hr. 275 f. 292. — Thorgilssøn. 337 f. — Thorkelssøn. 411. 804. — Thorleifssøn. 233. — Thuresson af tre Roser, se R. — i Tiudastad. 197. — Trolle, se T. — Ugerup, se U. — Valdemarssøn, Hr. 95 ff. 99. 102. — Walkendorf, Erkebiskop, se W. — i Öyasjö. 218.

Eiriksgaarden p. Upheim i Thorpe Sogn 171 f.

Eirikstad i Bagns Sogn p. Valdres. 173.

Eker. 150. 215 f. 271. 669 f.

Ekern, Gaard i Birid. 150 f.

Ekrem i Vanifia Skibrede. 810 f.

Elfsborg. 398—401. 461. 713.

Elftalöite Sogn i Sandsverv. 255. 340.

Elgerud p. Eker. 272.

Elgeström i Leiknes. 257.

Elin Halldorsdatter. 125. — Jonsdatter. 297 f. — (Elene) Jonsdatter, Nils Halkeleissøns Hustru. 310 f. — (Lang), Hustru. 374. — Nilsdatter Gylden-

løve, se G. — Thoresdatter. 198.
 Elisabeth, Christiørn II.s Dronning. 482.
 484. 489 ff. 497. 507 ff. 553. — (Elsebe) Ottesdatter Römer, Frue, se R.
 Elland (Etland) i Thelemarken 423.
 Ellinge i Skaane. 428.
 Elstad i Eidsvold Sogn. 803 f. 812.
 Elvedalen, övre. 179 f.
 Elvenstad. 268.
 Emden. 516.
 Ems. 572. 679.
 Enebak, se Ignebakke.
 Engelbrekt Asmarssøn. 795. 797. — Eindridssøn. 809. — Gunnarssøn. 488 f. — (Ingebret) Gunnarssøn. 399. — Helgessøn. 423 f. 795. — (Ingebret) Ivarssøn. 375. — Ketilssøn. 426. — Lafrantssøn. 344. 406. 409. — Lyrning, Kannik. 107 f. — (Ingebret) Throndssøn. 689.
 England, Englændere. 140 f. 488 514. 592. 594. 598 f. 679.
 Enhelleren p. Voss. 814.
 Enno, Greve af Ostfrisland. 515. 519. 629.
 Eplethveit i Brunkebergs Sogn. 788 f.
 Erlend. 263. — Arnulfssøn. 251. — Baardssøn. 268 f. — Dyressøn. 425. — Eysteinsøn. 168 f. 199. — Frak, Lagmand. 417 f. — Ivarssøn. 375. — Ogmundssøn. 235. — Thordssøn. 179 f.
 Erling, Hr. 117. — Eirikssøn, Sira. Chorsbroder i Hammer. 254. — Hallvardssøn. 308. — p. Hare. 136. — Hjarrandssøn. 151. — Ivarssøn. 171 f. — Narvessøn. 240. — Pollarder. 124. — Prest p. Birkeland. 127. 132. — Prest p. Kjos. 151. — p. Resse. 389. — Sveinssøn. 200. 278. — Tofessøn. 319. — Vidkunssøn, Drotsete. 119. — Öyker. 136.
 Esbjörn, se Asbjörn.

Eaens. 520.
 Eskeland i Halshaugs Sogn. 403 f.
 Eskil, Erkebiskop i Nidaros. 238. — Ingemarssøn, Hr., Prest i Eidanger. 464. — Prior i Antvorskovs Kloster. 436.
 Espehaug i Vaniflis Skibrede. 810 f.
 Estrid (Ravaldsdatter), Nils Krummes Hustru. 525 f. 570. 577 f.
 Eteraaen i Halland 97 f. 100.
 Eugenius, IV, Pave. 241—44. 278. 284 f. 289. 318. 325. 327. 365. 382 f.
 Europa. 56.
 Evanger Sogn p. Voss. 817 f.
 Evert Ouelacker, se O.
 Evje p. Agder. 789. — i Elftälöite Sogn i Sandsverv. 255. — i Rygge Sogn. 273.
 Eystein Arnessøn, Ridder 103. — Biskop af Oslo. 186. 234 f. — Eirikssøn. 323. — Gislessøn. 122. — Gormssøn. 293. — Gudbrandssøn. 199. — Ogmundssøn. 165. — Olssøn. 501. — Paalssøn, Prest p. Rygen i Hiterdal. 463. — Peterssøn. 181. — Rolfssøn, 290. — Sigurdssøn. 268. — Thoressøn. 250. — Thorgeirssøn. 152. — Thorgrimssøn. 265 f. — Ulfsøn. 548. 620. 786. 806. 812.
 Eyulf Hallvardssøn. 450 f. — Thorleifssøn. 766.
 Eyvind. 781. — Arnessøn. 810. — Arnfinnssøn. 96. — Baardssøn. 805. — Bassessøn. 181. — Berdorssøn. 210. — Gudthormssøn. 193. 406. — Gyrdssøn. 255 f. 267. 786. — Haakonssøn, Prest p. Birid. 323. — Hallvardssøn. 403 f. — Herlaugssøn. 790. — Jonssøn. 791. 794. 796. 801 f. — Kandegyder. 453. 456. — Ketilssøn. 450. 465. — Ljotsøn. 198. — Narvessøn. 199. — Ogmundssøn. 299. — Olafssøn. 141 f. 421. 424 f. — Peterssøn. 808. 816. — Rei-

- darsøn. 160. — Sigurdssøn, Provst ved Laurentii Kirke i Tunsberg. 311. — Simonssøn, Ridder. 103. — Tholfsøn. 470. 781. — Thorgrimssøn. 312. — Thormodssøn. 204. — Uthyrmsøn. 362.
- Fagabergs (Faabergs) Kirke og Sogn. 181. 195. 211. 239. 261. 270. 295. 307.
- Falk, Henrik. 558.
- Falke, se Folkvard.
- Falken, Vertshus i Lier. 556.
- Falkoner, David. 571.
- Falleby. 570.
- Falster. 439. 610.
- Falster, Peder. 528.
- Fane Hospital. 104. — Kirke. 129.
- Faste i Upgaard. 237.
- Fede Sogn i Lister Syssel. 265.
- Fedje i Sogn. 793.
- Feivaag p. Yrjen. 778 ff.
- Felkedal i Graven. 822.
- Ferdinand, Erkehertug af Østerrige. 561. 603 ff. 612. 655.
- Fesberg Sogn i Vestergötland. 410.
- Finholt, søndre, i Aulins Sogn p. Raumarike. 200 f. 211.
- Finmarken. 634. 662. 712. 734 f. 739. 747.
- Finn Halldorssøn, Kapelmagister. 102. — Hanssøn, se Rostvig. — Rempe. 490. 496 f. 533. — Sigurdssøn. 160.
- Finnboge Nilssøn, Biskop af Bergen. 316.
- Finnen (Finneseter) i Skogn. 773. 777.
- Finnesand i Aadalen p. Ringerike. 425 f.
- Finneseter (Finnen i Skogn). 773. 777. — i Jæmteland. 232.
- Finnsgard Eysteinsøn. 354.
- Finstad, Gaard i Lem p. Raumarike. 166 f.
- Firdafylke. 141. 146.
- Fit Sogn p. Raumarike. 277. 399.
- Fivisdal i Hofs Sogn i Sundalen. 177 f.
- Fjalastad, Gaard i Ringsaker. 151. — (Fjelestad) i Nissedal. 386. 786.
- Fjelds Sogn p. Thoten. 353 f.
- Fjelledjord (Fjellegaard?) i Setersdalen. 320.
- Flaam i Sogn. 792
- Flatberg i Bergs Sogn. 274.
- Flatdal. 214. 412. 427. 467. 780 f.
- Flateland i Hjartdal. 296.
- Flater i Henin Sogn p. Raumarike. 176.
- Flegende Geist, Skib. 516.
- Fleischer, J. S. 815.
- Flekkerø p. Agdesiden. 522.
- Flemming, Hr. Bo. 370. — Hr. Erik. 590. — Hr. Ivar. 590.
- Fleninge. 657.
- Flensborg. 608. 616 f.
- Flesbergs Sogn. 163. 301. 458 f.
- Flesthvet i Lardal. 788.
- Flod (Flaa) Sogn i Hallingdal. 271.
- Flotasannes i Thjodalyngs (Thjöödlings) Sogn p. Vestfold. 276 f.
- Flotastad, Gaard. 164.
- Fluga, Einar, Væbner. 275 f.
- Flugubergs Sogn i Land. 122. 165.
- Flukstad i Borgeysssel. 272.
- Flöisvik i Stavanger Stift. 346.
- Foldeid Viglogesdatter. 257.
- Folkensborg. 175 f.
- Folkvard (Folke) Eindridssøn. 448. — Hallvardssøn. 269. — (Folke) Ketilssøn. 810. — Nikolassøn. 305. — (Folke) Onssøn. 377. — Solvessøn. 235 f.
- Follo. 153. 160 f. 262.
- Folseland i Grandshered. 236. 505 f.
- Fonne (p. Bön). 168.
- Fonnebø i Opdals Sogn i Numedal. 297.
- Fonnerud i Rødenes Sogn. 213 f.
- Fontenay(?). 220.

- Forberg i Fylkeshaugs Sogn. 339. — i Jæmteland. 237.
 Fornastad i Jæmteland. 229.
 Forsene (Fossum i Hofvin?). 269.
 Forset(?) i Jæmteland. 218.
 Foss i Sudaland (Sauland). 236 f.
 Fosen. 595. 597. 606. 608—11. 622 f. 656. 670. 672. 735. 738 f. 743. 746 f. 780.
 Foss i Bjellands Sogn. 806. — p. Blaker. 163 f. — p. Eker. 272. — i Ignebakke. 169. — Gaard i Lem p. Raumarike. 166 f. — Sogn i Nordlem p. Raumarike. 176. — i Sogn. 96. — i Stören Sogn i Gauldal. 770. 773. 777.
 Fossane i Hofvinhygden. 305. — i Rolags Sogn. 301.
 Fossem (Fossum) i Skedsmo. 800.
 Frak, Erlend, Lagmand. 417 f.
 Framnes i Sogn. 136. 792 f.
 Franciscaner-Ordenen, se Minoriter.
 Franciscus den hellige. 1. 5. 27 f. 59 f. 67. 317 f. 334 f. 348 f. 359. 382. — de Piscia. 361. 394. — de Saona. 324.
 Frankrige, Franskmænd. 140 f. 220. 385 f. 483. 558. 561. 572. 574. 587. 630.
 Frants Holste. 557 ff.
 Frat, Jens, Skriver. 454.
 Frauner Sogn i Lider. 194.
 Frederik II, Keiser. 2. 4. — I, Konge. 474 f. 477 ff. 481. 486. 490. 493 ff. 498 f. 505. 513. 515. 518 f. 522 f. 526 f. 530—34. 536. 539. 543 ff. 549. 565 ff. 569. 576—79. 582 f. 588—92. 595. 602. 608 ff. 616. 637. 639. 642. 646 ff. 651. 653 f. 656. 663. 666. 670. 672. 674. 676. 679 ff. 686—89. 691 f. 694. 699—705. 714. 716. 720 f. 723. 725—31. 760—65. — II, Konge. 792 ff. 809.
 Frederiksborg 793 f.
 Frederikstads Raadhus. 264.
 Fres, Bonde. 496.
 Fresje. 799. 803.
 Frideke Eirikssøn. 228.
 Fridixon i Lom. 210.
 Fridne i Rakkestad Sogn. 216.
 Frisland. 521. 572. 574. 587. 679.
 Frodaviik i Onø Sogn. 273.
 Frode Thordssøn. 354.
 Fron Sogn i Gudbrandsdalen. 210. 252 f. 374.
 Frygningen i Numedal. 804.
 Frøseter (Frøslid) p. Vesthorpen i Land. 354.
 Frøvold. 301.
 Frøylands Skibrede. 399.
 Fulasing (Fuglseng), Gaard i Ringsaker. 157.
 Fulsaland i Thelemarken. 236. 505.
 Furefjordingen i Heggen Sogn p. Modheim. 198. 217.
 Fureseter i Melhus i Gauldal. 770. 773. 777.
 Furnes i Vang. 212.
 Fuse Nilssøn. 226.
 Fuse i Søndhordeland. 113.
 Fyane, se Viane.
 Fylkeshaugs Sogn. 339.
 Fyn. 434. 439. 694.
 Fynbo, Jens. 743. 771. — Jep. 626.
 Fyrisdal i Thelemarken. 186. 363. 463.
 Færø. 644. 681. 683.
 Gaardajord i Raudlands Sogn. 480. 547. 768.
 Gaardajorden i Grandshered. 505 f.
 Galabø i Vestby. 154.
 Galde, Christopher 799. — Hr. Gaute. 476 f. 481. 492. 494. 567. 641. 762. 764. — Hr. Olaf. 447 f. 479. ff. 492. 494. 525. 549 f. 566—69. 659. — Hr. Sven. 405.
 Gallion, Skib. 516. 524.
 Gamal Björnssøn. 239.

- Gamlegaard i Tjernøy Sogn i Viken. 310 f.
 Gand i Hofs Sogn p. Fit. 277 f. — Sogn og Skibrede i Høiland. 302 f. 345 f.
 Gard Rikolfssøn 315.
 Gardar (Gaarder) i Veglids Sogn i Numedal. 410
 Gardbrekke i Haukelidsbø i Vinje 423.
 Garde Bispedømme. 104. 154.
 Gardejord i Hallelands Grænd p. Raudlandsstrand, se Gaardsjord.
 Gardsvik i Løken Sogn. 177.
 Gardvik i Sillegjord. 388.
 Gassegrund i Bergen. 823.
 Gauldal 179 f. 568. 743. 747. 773. 779.
 Gausdal Sogn. 181. 255 f. 267.
 Gausel i Jotan Skibrede. 345 f.
 Gautakil, Gaard i Røden Sogn i Jæmteland. 197.
 Gaute Anundssøn. 340. — Asgautssøn. 806 f. — Erkebiskop af Nidaros. 418. — Eysteinsøn. 213. — Galde, Hr., se G.
 Gautstad, øvre, i Onsø Sogn. 273.
 Gavnø i Sjælland. 175. 181. 193. 249. 253. 268. 277. 322. 338. 344. 425.
 Gazarer. 56.
 Geble Pederssøn, Superintendent i Bergen. 674 ff. 704 792.
 Gefle. 591 f.
 Geikstad i Sande Sogn (Sandehered). 201. 319 f.
 Geirmund Amundssøn. 235. — Egilssøn. 388. — Eysteinsøn p. Axnes. 819. — Hallvardssøn. 620. — Ormsøn. 390. — Thorgilssøn. 459. 462. 469. 501. 548. 620. 678.
 Geirstads Sogn. 225.
 Geirthrud Alfødatter. 344. — Eindridsdatter. 262. 266 268. — Thjostolfsdatter, Nonne. 800.
 Geirulf Olssøn. 389.
 Geldern. 530. 557. 559. 572. 585. 612. 614. 619.
 Gellestad (Gjølstad) i Lomhered. 171.
 Gendyrstova i Flatdal. 467. — i Hadde-landsby p. Raudlandsstrand. 334 f.
 Gent. 557. 573.
 Genna. 13.
 Genvalle i Jæmteland. 217.
 St. Georg. 271.
 St. Georgs Hospital i Tunsberg. 271.
 Georgianere. 56.
 Geppeland i Svarvstad Sogn. 796. 801 f.
 Gera, Hr. Holger Karlssøn. 437. 590.
 Gerde i Vangens Sogn p. Voss. 331.
 Gerhard Stercke. 587. 592.
 Gerpen i Thelemarken. 250 f. 290. 417. 473.
 Gerst, Beke Kolbjørnsdatter. 332. — Cecilia Kolbjørnsdatter. 332. — Hr. Kolbjørn. 310 f. 332.
 Gerthrud, se Geirthrud
 Gealen, Gaard p. Voss. 315.
 Gest Bjarnessøn. 344. — Eyvindssøn. 192. — Olafssøn. 308. — Thorleifssøn. 193. — Vigleikssøn. 276.
 Gestrud i Hiterdal. 250. 356.
 Gieiskier, Albrekt v. 703.
 Gimsø Kloster. 186. 190. 289. 362.
 Gisbrikt, Biskop af Bergen. 154. — Gudthormssøn. 234. 259.
 Giseler, Tile. 717 f.
 Giske. 532. 534 f. 541. 543. 545. 652. 710 f. 730 f. 739 f. 742 f. 747.
 Gisle Steinssøn. 417.
 Gjavalld Olafssøn. 212.
 Gjedyrggen i Aadalen p. Ringerike. 426.
 Gjedsmeid (Geirsmed) i Sogn. 793.
 Gjendøl i Raudland. 334.
 Gjord, se Gyrd.
 Gjuf i Hjerstdals Sogn i Thelemarken. 305.
 Gjølstad i Bergs Sogn (Brandvold). 420 f.

- Glad, Hans, Lagmand i Bergen og Gulating 179.
- Gladheim i Veglid Sogn i Numedal. 296.
305 309 f. 317. 336. 343. 402. 409.
- Gladsaxe. 414 f.
- Glessjö i Sigdal. 123.
- Gljastad, Gaard i Veldre p. Hedemarken. 151.
- Glob, M. Anders. 689.
- Gloppen i Nordfjord. 178. 537 f. 578 f. 582.
- Glorup. 824.
- Glupe-Bæk i Birid. 151.
- Glöder Thorgeirssøn. 275 f.
- Goden Otrekssøn. 270.
- Gorkum. 615. 618. 620.
- Gorven i Sogn. 793.
- Gosna. 282.
- Gother. 56.
- Gotskalk, Biskop af Hole. 290 f. --
Erikssøn (Rosenkrantz), se R.
- Gottorp. 368. 481. 498 f. 505. 549 f. 566. 583. 588. 636. 651. 653 ff. 663 f. 679 f. 686 ff. 694 f. 728—31.
- Gotufossen i Skoger Sogn i Sande Skibrede. 245.
- Gotulf. 263. — Holtessøn. 226.
- Graabrødre, se Minoriter.
- Gran Sogn p. Hadeland. 180.
- Grandaashed (Grandshered) i Thelemarken. 465. 505 f. 693 f.
- Grande p. Yrjen. 746. 752. 757 ff. 770. 778.
- Grasid i Digrenes Sogn i Rakkestad. 199.
- Gratle Sogn i Bremanger. 178.
- Gravabø i Nissedal. 466.
- Graven i Smørklep. 330.
- Graver i Eidanger. 464 f.
- Grefsheim p. Hedemarken. 314.
- Gregers, Christiern II s Bud. 515. 528. — Skipper. 524.
- Gregorius IX, Pave. 1 f. 5 f. 18 f. 29. 38. 44. 67. 104. 359. — X, Pave. 66. — XI, Pave. 360. — (Gregors) Haakonssøn, Prest p. Hof. 197 f.
- Greip Sveinssøn. 364.
- Greipshus i Haukelidsbø i Vinje. 420. 423.
- Grenaskeid i Mels Sogn p. Tinn. 294.
- Grenimark i Öiamarks Sogn. 264.
- Grenin i Røken Sogn. 246.
- Grenkla i Sigdal. 123.
- Grenland. 290 f. 463 f. 505 f.
- Grim. 96. — Botolfssøn. 262. — Geirmundssøn. 427. — Hallvardssøn. 199.
- Grimar Ormssøn, Hr., Præbendarius i Nidaros. 104 ff. 110. — Salvessøn. 255.
- Grimstad. 273.
- Grimsthveit i Nissedal. 462.
- Grip Fiskevær. 126. 734.
- Gris, Hr. Joachim. 479 f. 492. 494. — Peder. 404 f.
- Grisledals Skov i Bjellands Sogn. 805 f.
- Grjotgard Björnssøn. 355. 363. 407. — Eirikssøn. 293. — Hallvardssøn. 297.
- Gro Bjarnesdatter. 293. — Geirmundsdatter. 232. — Thorlaksdatter. 304.
- Grofstokker i Bamle. 272.
- Gromsrud i Löykin Sogn p. Høyland. 177.
- Grote Marten, Skib. 572.
- Groven i Haukelidsbø i Vinje. 450.
- Grue Sogn. 365. 451.
- Grutland i Flod Sogn i Hallingdal. 271.
- Grupendal, Fikke. 218 f.
- Grym (Grim), Peter. 588 ff. 595.
- Gryte i Fyrisdal. 363. — i Gausdal. 267.
- Gryten i Alda. 136.
- Grækere. 57.
- Gröningen. 612.
- Grönland. 604.
- Grøtjord. 804.
- Grötland p. Voss. 814 f.
- Gubbegaard i Rodegaard i Nore Sogn. 312 f.

Gubbetjern. 348.

Gudamanger i Sogn. 793.

Gudbrand Andressøn. 168. — Arnes-
søn. 293. — Asleifssøn. 353 f. —
Brynjulfssøn. 399. — Eysteinsøn.
420 f. — Gudbrandssøn, Væbner.
103. — Guldsmid. 455. — Halldors-
søn. 284. — Ivarssøn. 261. — Jens-
søn. 391. — Ketilssøn. 331. — La-
frantssøn. 468 f. — Niklissøn. 198.
— Paalssøn. 181. — Peterssøn, Prest.
p. Nannestad. 315. — Reidarssøn.
468 f. — Rolfssøn, Kannik i Oslo.
271. — p. Sigmen. 251. — Sigurds-
søn. 313. — Thordssøn. 171. — Thor-
geirssøn. 268. — p. Vidanes. 263.

Gudbrandsdalen. 195. 210 f. 227. 233 f.
239 f. 248. 262. 268. 271. 743. 747.

Gudeslund i Ingedal. 278.

Gndestad i Skogn. 770. 772. 777.

Gudin i Tunheims Sogn. 274.

Gudleik p. Bø. 249. — Lauritssøn. 815.
— Oddssøn. 420 f. — Ormssøn. 269.
— Priller. 176. — Thorgeirssøn. 181.
183 f.

Gudmund. 263. — Eskilssøn. 302. —
Helgessøn i Holt. 258. — p. Logsteins-
autn. 390 f. — Simonssøn. 226 f. 299.

Gudnjot i Høkabek. 201.

Gudrid, se Gyrid.

Gudrun. 818 f. — Aasulf Herbrands-
søns Hustru. 290 f. — Baardsdatter.
166. — i Bø, Hustru. 304. 404. —
Gunnar Thorlakssøns Hustru. 304. —
Helgesdatter. 309. — Sveinsdatter.
304. — Thorbjørnsdatter. 322.

Gudrunarudstad i Fagaberg. 261.

Gudthorm Alfssøn. 319. 411. — p.
Amundrud. 274. — Eirikssøn p. Rin-
dal. 205. — Eirikssøn p. Vettestad.
295 f. — Gislessøn. 251. — Gud-
brandssøn. 166 f. — Halldorssøn. 210.

— Hallvardssøn. 310. — Ivarssøn,
Prest i Hjertdal. 342 f. — Ivarssøn,
Prest p. Vinje. 303. — Kolbjørns-
søn. 120 f. 473. — Nilssøn Lagmand
i Bergen. 578 f. 672. 674 ff. — Pe-
terssøn. 213. — Rederssøn. 216. —
Sira p. Haabøl. 195 f. — Sveinssøn.
277. — Thormodssøn. 192.

Guido, Erkebiskop af Berry. 67.

Gulathing. 119. 137. 178 f. 807.

Guldbjerget. 397 f.

Gullerauden. 781 f.

Gumme i Hvalseng. 175.

Gunderslevholm. 721.

Gunna Vivilsdatter. 472.

Gunnar. 395. — Andorssøn. 176. —
Aressøn. 303 f. — Baardssøn, Prest
p. Heidreim. 169. — Bjertssøn. 263.
— Brynjulfssøn, Kannik i Hammer.
181. — Dyressøn, Lensmand p. Rin-
gerike. 425. — Eirikssøn, Chorsbro-
der i Stavanger. 267. — Eyulfssøn.
320. — Eyulfssøn, Kolbjørn Gersts
Tjener. 332. — Finnkelssøn, Væbner.
421 f. — Halldorssøn. 166 f. — Hall-
kelssøn. 160. — Hallvardssøn. 165.
— Helgessøn. 270 f. — Jonssøn.
250 f. — Larssøn. 321. — Leidulfs-
søn. 238. — Nep . . . 389. — Olafs-
søn. 290. — Reidarssøn. 182. — Ro-
aldssøn. 214. — p. Sande. 125. —
Sigurdssøn. 470. 584. — Simonssøn,
Lensmand i Vesterlenet. 292 f. —
Sira p. Lekanger. 96. — Sivardssøn.
768. — Sveinssøn. 195. 390. —
Thjodgeirssøn. 377. — Thomessøn,
Ridder. 103. — Thorbjørnssøn. 320.
Thorgeirssøn. 193. — Thorlakssøn.
304. — Thorleifssøn. 322 f. — Thor-
leifssøn, Sira, Prest p. Thorsnes. 231.
— Thorolfssøn. 403 f. — Thorsteins-
søn. 379 f. 402. 417. — p. Vighaug. 150.

Gunnbjörg Roaldsdatter. 463.
 Gunnbjörn Gudbrandssøn. 261 f.
 Gunne Hallvardssøn. 294. — Ketils-
 søn. 465 f. — Thorbjörnssøn. 165.
 Gunnhild (Gundel), et Barn. 746. —
 Anundsdatter. 187. — Gunnulfdat-
 ter. 811 f. — Ivarsdatter. 816 f. —
 Rolfsdatter. 463 f.
 Gunnlaug Lauritssøn. 816. 818.
 Gunnleif Gudbrandssøn. 332 f.
 Gunnleik Arnessøn. 786 f. — Björns-
 søn. 232. — Geirmundssøn. 340. —
 Gunnarssøn. 219. — Jonassøn. 458.
 — Narvessøn. 288. — Oppebøen. 789.
 — Ormassøn. 251. — Peterssøn. 274.
 Gunnleiksland p. Tinn. 307.
 Gunnstein Aressøn. 151. — Thorgils-
 søn. 377. 453.
 Gunnulf Bergulfssøn. 333 f. — Gun-
 nulfssøn. 452. — Klemetssøn. 217.
 — Lensmand. 472. — Somundssøn.
 462. — Tharaldssøn. 462. — Thor-
 steinssøn, Lensmand i Vesterlenet.
 328 f.
 Gunnulfsrud p. Modheim. 272.
 Gunnvald Anundssøn. 169. — Jons-
 søn. 228. — p. Kaarethveit. 152.
 Gunnvor. 373. — Jonsdatter. 277. —
 Sveinsdatter. 245. — Thorgeirsdatter.
 402. — Thorgrimsdatter. 278.
 Gustav I, Konge af Sverige. 480. 493.
 524 f. 534. 542. 577. 589 ff. 595 f.
 606—11. 622. 624. 654 f. 694 f. 697.
 — Trolle, Erkebiskop, se T.
 Guvogaard i Haukelid. 419 f.
 Gyda p. Foss. 96. — Thormod Ketils-
 søns Hustru. 192.
 Gylan (Kiland) i Thelemarken. 328 f.
 (Gyldenhorn), Erik Erikssøn, Lagmand.
 404. — Erik Erikssøn, Rigaraad. 492.
 494. 537. 641. 762. 764.
 (Gyldenløve), Anne Nilsdatter. 597.

611. — Eline Nilsdatter. 605 ff. 774.
 — Hr. Henrik Jenssøn. 300. — In-
 geborg Nilsdatter. 779. — Lucie
 Nilsdatter. 597. 606. 611. 743. 779.
 — Margrete Nilsdatter. 590. 714. —
 Hr. Nils Henrikssøn. 436. 641. 657.
 659. 682. 741. 751 f. 754—58. 767 f.
 778. 775 f.
 Gyldenstjerne, Erik. 785. — Hr. Hen-
 rik Knutssøn. 434. — Knut Hen-
 rikssøn, Electus til Odense. 547. 721.
 732. — Knut Pederssøn. 641. 681. —
 Hr. Mogens Henrikssøn. 565—70. 576.
 589—92. 634 f. 641. 662 f. 694 ff. 698 —
 702. 705 f. 713 f. 716 ff. 721. 731 f.
 Gymble i Flesberg. 163.
 Gynther Bergmester. 528.
 Gyrd (Gjord) Arnulfssøn. 251. — As-
 lakssøn. 298. — Eysteinsøn. 195.
 — Eyvindssøn. 164. — Prest p.
 Aker. 122.
 Gyrid (Gudrid) Arnesdatter. 184. 319 f.
 — Asleif Helgessøns Hustru(?). 309.
 — Gudbrandsdatter. 332 f. — Gud-
 ulfsdatter. 264. — Hallvardsdatter.
 260. — Ivarsdatter. 816 ff. — Roalds-
 datter. 463. — Sigurdsdatter. 179 f.
 Gyridegaard i Oslo. 165.
 Gyrven. 770.
 Gysell, Dyrriick. 698.
 Gysse Klemet, Skipper. 572.
 Gyvulidfossen i Rollags Sogn. 301.
 Göye, Hr. Henrik. 478. — Hr. Mo-
 gens. 434. 436. 576. 617. 681.
 Haabøl, Gaard i Ignebakke. 226 f. —
 Sogn. 160 ff. 195 f. 322.
 Haakon Aasmundssøn. 215. 426. —
 Aasulfssøn. 193. — Arnessøn. 136.
 Asmarssøn. 197. — Biskop af Ber-
 gen. 125—35. 187—40. 142—49. —
 Eirikssøn. 165. — Eyvindssøn. 176.

- Höskuldsson, Lagmand i Oslo. 258. — Kannik i Bergen. 111. — IV, Konge. 119. — V, Konge. 95. 97. 99 f. — VI, Konge. 162—74. 176—80. 190 f. — i Landsemne. 218. — Laurensen, Lagmand i Jæmteland. 237. — p. Nöste. 249. — Ogmundsson, Væbner. 108. — Petersen, Foged. 276. — Reppesen. 211. — Thorbjörnsson. 820. — Thordsen. 799. — Thoressen, Væbner. 108. — Thorleifsson. 176. — Thorsteins-
son. 224 f.
- Haale. 782.
- Haalefisket. 781 f.
- Haalogaland. 118.
- Haard, Bent, Lagmand i Oplandene. 799. 808.
- Haathveit i Nissedal i Thelemarken. 290 f. 811.
- Haavard Aslaksson. 480 f. — Biskop af Hammer. 154. — Björnsson. 822. — Eyvindsson. 299. — Hallgrims-
son. 802. — Hallvardsson. 878. — Jonsson. 198 f. — Jörundsson. 162. — i Lagabud. 263. — Sighvatsson. 194. — Sira. 135. 142. — Thorgils-
son. 337 f. — p. Videnes. 263.
- Hack, Erik. 782.
- Hadavik i Onø Sogn. 273.
- Haddeland p. Raudlandsstrand. 392. 547.
- Haddelandsby p. Raudlandsstrand. 333 f.
- Hadeland. 164. 180. 268 f.
- Hafer Glödersen. 801. — Moggus-
son. 96.
- Haferskor, Gaard i Fuse Sogn. 118.
- Haftor (Hakthorn). 746. — Asmunds-
son, Raadmand i Throndhem. 300.
- Haga i Bergs Sogn. 274. — i Høiland. 802 f. 809. — i Jæmteland. 229. — i Tunheim Sogn. 274.
- Hage p. Lister. 362 f. — i Sogn. 798.
- Hagedal i Vinje. 337 f.
- Hagenskov i Fyn. 499. 622.
- Hagvard (Hagbard?) p. Berge. 213.
- Hakanes i Mels Sogn p. Tinn. 294.
- Hake Aslaksson. 480 f.
- Hakestad i Stangviks Sogn p. Nord-
møre. 250.
- Hakrog, Marine Jonsdatter. 819 f.
- Halberstadt, Hans v. 553 f. 557. 593. 601. 612—15. 617 ff. 664.
- Haldens Aas (Hallandsaas). 499.
- Halheim i Jæmteland. 229.
- Halland. 95. 97—102. 439. 563.
- Hallbjörn Reidulfsson, Sira, Chorsbro-
der i Hammer. 254.
- Halldor Erlingsson. 235. — Eysteins-
son. 489. — Halldorsson. 821 f. — Hallvardsson. 374. — Helge-
son. 151. — Roarsson. 319. — Sigurds-
son. 239. 252. 254. 266. — Sira. 135. — Sira p. Hval. 96. — Steinarsson. 256. — Ulfsson. 816.
- Halldorard i Onø. 332.
- Halle Atlæsson. 813. — under Berge. 113. — Thorgeirsson. 331.
- Hallegaard i Aspaas Sogn i Jæmteland. 218.
- Hallehered. 657.
- Hallelands Grænd p. Raudlandsstrand. 392. 547.
- Hallgrim Thorgeirsson. 459 f.
- Hallingdal. 171 f. 271. 406. 447. 804.
- Hallkel Arnesson. 425. — Throndsen. 295.
- Hallstein Bratter. 136. — Matthiessen. 411. — Niklissen. 281. — Thores-
son. 196. — Thorsteinsson. 424.
- Hallvard 136. 176. 216. 264 f. 242. — Arnaldsson. 122. — Arnesson. 170. 284. 298. 312. 391. — Asbjörnsson. 584. — Biskop af Hammer. 119. — Björnsson. 420. 423. 450 f. 584. —

Eilifssøn. 231. — Erlingssøn. 406.
 — Eysteinnssøn. 194. 388. — Eyvindssøn. 123. 259. — Fønnessøn. 168.
 — Gautessøn. 362 f. — Graatop. 258.
 — Gudthormssøn. 228. — Gunnarsøn. 307. 808. — Guny. 685. — Hafferssøn. 284. — Hallessøn. 295. — Helgessøn. 355. 450. — Jonassøn. 123. 285 ff. 246. 801. — Ketilssøn. 296. 312 f. — Kolbjörnssøn. 300 f. — p. Lunke. 308. — Nikolassøn. 185. — Olafssøn. 163. 267. 308. 309. 330. — Ormssøn. 313 f. — Reidarssøn. 312. 355. 363. — Rolfssøn. 199. — Sigurdssøn. 260. — Sigurdssøn p. Hun. 231. — Sira p. Ylmheim. 96. — p. Skjalbreid. 118. — Steinulfssøn. 386. — Sæbjörnssøn. 173. — Thorbjörnssøn p. Roaldstad. 788. — Thordssøn. 219. — Thoressøn. 202 f. — Thorgeirssøn (Thorgardssøn?). 288. — Thorgeirssøn. 224 f. 236 f. 334. — Thorkelssøn. 305. 309 f. 399. — Thorleifssøn. 320 f. — Ulfssøn. 787 f. — Urugger. 150. — p. Vaage. 462. — Veterlidssøn. 452 f. — Vivilssøn. 375.
 Hallvardsgaard i Oslo. 396.
 Hallvarðrud i Balke Sogn p. Thoten. 260.
 Halmstad. 397. 431 ff. 460.
 Halshaug i Mandal. 805. — Sogn i Kallelands Skibrede. 252. 403. 411.
 Ham, Meynert v. 705 f. 708.
 Hamar i Lekanger. 797.
 Hamburg, Hamburgere. 437 f. 550. 515 ff. 540. 571 f. 585. 622 ff. 665. 678. 681. 683.
 Hammer Bispedømme. 93. 102. 119. 154. 236. 254. 259. 316. 371. 387 f. 404. 424. 428 f. 436. 446 f. 451. 476 f. 481. 492. 494. 636. 652. 686 f. 712 ff.

761 f. 764 f. 803. — Domkirke. 387 f. 803 f. 812. — Gaard. 799. 808. — Kapitel. 93. 160. 181. 212. 254. — Thing. 122.
 Hammeren i Ignebakke. 226 f.
 Hammerstad i Sverige. 444.
 Hamre i Slidre Sogn i Valdres. 240 f.
 Hanastad, Gaard i Balke Sogn p. Thoten. 316.
 Hande Thingstue. 241.
 Hans Abbed i Hovedø Kloster. 731 f. — Amundssøn. 166. — Andressøn, Arnessøn, Dekan. 539. 578 ff. — v. Besenrade. 484 ff. — Christiern II.s Søn. 598. — Ditzer, se Bisterfeldt. — Eirikssøn. 682. 734 f. — Eiriksøn, Høvedsmand p. Baahus. 477 f. 522 f. — Esbernssøn, Kgl. Skriver. 449. — Hr. i Fesberg. 410. — Finnessøn, Borgermester i Bergen. 137. — Glad, Lagmand, se G. — v. Halberstadt. 553 f. 557. 593. 601. 612—15. 617 ff. 664. — Hallvardssøn, Prest p. Manger. 824. — Hanssøn, Chorsbroder i Oslo. 315. — Hanssøn, Prest p. Kambestad. 270. — Hennekessøn. 311. — Hermanssøn. 337 f. — Herold. 529. 540. 600. — Hofvenskeld. 455. — v. Holt. 751. — Holst. 717 f. — Jenssøn. 301. 304. — p. Jernhytten. 646. — Jonssøn, Raadmand i Throndhjem. 300. — Karstenssøn. 365. — Knutssøn, Dekan. 537—40. 542. 581. 616. 649. — Kok. 556. — Konge. 368 ff. 378. 396 ff. 400. 404 f. 408. 415. 434—38. 440. 495. 577. 684. — Krafse, Hr., se K. — Krukow, se K. — Krüpelin, se K. — Kōge, Hr. 572. — v. Köln. 598. — Laarholt. 316. — Michelssøn. 471. 509. 515. 517—22. 523. 530 f. 550. 553. 558—62. 564 f. 571. 574.

584. 586. 588. 592. 594. 597 f. 601.
606. 616. 705. 718. — Michelssøn
(Mönbo). 597. — Monssøn p. Otnes.
811. — Monssøn, Vincents Lunges
Skriver. 787. — Mortenssøn. 862. —
Mule, se M. — Munk, se M. —
Olssøn, Provst ved Marielirken i
Oslo. 447. 453. — Ormsøn. 407 f.
— Peterssøn. 241. — Randenrande.
601. — Reff, Biskop, se R. — Ry-
aner, Raadmand i Oslo. 458. — Rö-
renberg, se R. — Simonssøn, Borger
i Oslo. 800. — Sjøllandafar. 787. —
Skriver. 458. 456 ff. — Sæbjörnssøn.
808. — Teiste, Biskop, se T. —
Tydske. 528. — Wedikssøn. 230. —
Vilckenssøn. 571 f. 585 f.
- Hansesteder, Hanseater. 681. 683.
- Harald Amundssøn. 809. — Eirikssøn.
180. — Engelbrektsøn. 426. — Gud-
leikssøn. 878. 463 f. — Peterssøn.
423 f. 795. — Sæbjörnssøn. 808. —
Ulfssøn, Prest i Aurdal. 173.
- Haralden i Tunsberg. 275.
- Hardanger. 235. 257 f. 539. 816—19. 832.
- Hardangerfjorden. 710.
- Hardskage i Jæmteland. 218.
- Harin, Gaard i Firdafylke. 186.
- Hartvig Kaas, se K. — Krummedike,
se K.
- Hæle i Varteig Sogn. 273.
- Hasse, J. 151.
- Hang i Nordhordland. 226. — p. Rin-
gerike. 198. — i Sogn. 792. — Sogn
p. Eker. 150. 215 f. — i Thesals
Sogn. 273. — i Tuns Sogn. 273.
- Haugagerds Sogn. 275.
- Haugen i Kløvedals Sogn i Thjörn. 175.
- Haugene i Sande Sogn (Sandehered). 321.
- Haugren i Alda. 186.
- Hauk Lidvardssøn. 363. — Thordssøn.
177.
- Haukaas i Vaagø Sogn i Romsdalen.
125.
- Haukelid i Thelemarken. 419 f.
- Haukelidsbø i Vinje. 420. 423. 450.
- Haukum i Heydalsmo Sogn. 303 f.
- Hauner, Gaard p. Sinne. 322 f. —
Sogn p. Sinne. 194 f.
- Haus Prestegjeld. 225.
- Hed Hedssøn, Borger i Skiden. 788.
- Hedalen. 168. 210. 239 f.
- Hedemark, Nils. 151.
- Hedemarken. 123. 314. 353. 474 f.
713.
- Heggen, Gaard i Langeliden p. Fron.
252 f. — Sogn p. Modheim. 193 f.
196. 217. 294 f.
- Heglunds Sogn p. Moland. 548. 620.
678 f.
- Heidin Amundssøn. 192.
- Heidinstad Gaard og Fjerding p. Eker.
150. 215 f. 272. 669 f. — Gaard i
Romsdalen. 125.
- Heidreims Sogn p. Vestfold. 169 f.
274. 781 f.
- Heiliasfyrd i Borgesyssel. 273.
- Helga Alfsdatter. 428. — Gantesdat-
ter. 197. — Holtesdatter. 264 f.
- Helgavik p. Lister. 257.
- Helge Alfssøn. 363. — Amundssøn.
374. — Aslakssøn. 796. — Biskop
af Oslo. 97. 99. 102. — Einarssøn.
693. — Faagardssøn. 343. — Gesta-
søn. 356. — Gudmundssøn. 237. —
Gunnleikssøn. 802 f. — Haakonssøn.
268. — Hallvardssøn. 301. 345. —
Ivarssøn. 181. — Peterssøn. 464. —
Roaldssøn. 214. — Sigurdssøn. 179.
— Sveinssøn. 336. — Sveinssøn,
Prest p. Tunheim. 247. — Svein-
ungssøn. 804. — Semundssøn, Prest
p. Skygthveit. 263 f. — Thoressøn.
298. — Thorgilssøn. 813 f. — Thor-

leifsson. 459 f. — Tofsson. 342. —
 Ulfsson. 459. — Ölversson. 362.
 Helgeland. 648 f. 658. 662. 665. 667 f.
 739.
 Helgelid i Thelemarken. 392.
 Helgerud i Borgeyssel. 273.
 Helgeseter i Vinjer Otting p. Voss.
 818.
 Helgestad, övre, Gaard p. Mo i Lom.
 259 f.
 Helin, Gaard i övre Borgeyssel. 196 f.
 202 ff. — Sogn i övre Borgeyssel.
 196. 204.
 Helle i Jämteland. 202. — (i Kvind-
 hered?). 718 ff.
 Hellebek i Skrikaviks Sogn. 200.
 Helleseter i Alda. 186.
 Hellevad. 264.
 Helliggeisthus i Kjöbenhavn. 481.
 Helliglegems Gilde. 353 f.
 Hellin i Hordins (Hurums) Sogn i
 Valdres. 183.
 Helsingborg. 218 f. 396 f. 583 f. 637.
 657 f. 693.
 Helsingeland. 590. 608. 683. 709.
 Helsingör. 635. 646.
 Helvedesrud i Opdals Sogn i Numedal.
 406.
 Heming p. Brandstad. 262 f. — Olafa-
 sön. 197. — Sigmundsson, Prest p.
 Manger. 824. — Sigurdsson, Chors-
 broder ved Christkirken i Bergen.
 226.
 Hemnes p. Raumarike. 177.
 Henin Sogn i Sydlem p. Raumarike.
 176.
 Henne Kirke i Leikanger. 792 ff.
 Henneke v. Alefeld, Hr., se A. —
 Lembeke, Væbner, se L.
 Henning Kock. 454.
 Henrik Aagesson (Sparre), Hr., se S.
 — Abbed i Sorö. 436. — Biskop af

Ratzeburg. 485. — Björnsson. 583 f.
 — Breet. 599 f. — Engelbrektsson.
 424. — Falk. 558. — Göye, Hr., se
 G. — Hertug af Brunsvig. 528. —
 Hertug af Meklenburg. 174. — Jens-
 sön Gyldenlöve, Hr., se G. — Jons-
 sön. 797. — Jörgenssön (Staur), Lag-
 mand. 375. — Knutsson Gylden-
 stjerne, se G. — Krummedike, se K.
 — v. Lit. 515. 517—21. 528 f. 564.
 597. 600. — Olafsson, Prest p. Svarv-
 stad. 790 f. 796. — Skakt, Hr., se
 S. — Thoresson. 391.
 Hepten p. Voss. 813 ff.
 Heradsgaard. 468.
 Herbjörn Aasulfsson. 252.
 Herborg Ketilsdatter. 235.
 Herbrand Agvaldsson. 342. — p. Lid. 168.
 — Prest. 110 f.
 Herberg, Gaard p. Ringsaker. 151.
 Hereid i Eidsfjord. 821.
 Hereseid i Drangedal. 290 f.
 Herestad. 200.
 Hergils Breversson. 298. — Drengsson.
 312.
 Herrik(!) Grasvold. 215.
 Herjedal. 656. 683. 742 f. 745. 747.
 768. 775 f.
 Herlaug, Biskop af Oslo. 890 f. —
 Hallvardsson, Væbner. 396.
 Herleik Arnessön. 151 f. — Eilifsson.
 465. — Folkvardsson. 235 f. — Gis-
 lessön. 314. — Herleiksson. 265. 296 f.
 — p. Skardaberg. 201. — Thorleifs-
 sön. 265.
 Herleiksrud i Svarvstads Sogn p. Vest-
 folden. 182. 791. 794 ff. 801 f.
 Herman, Biskop af Hammer. 387. 404.
 Biskop af Viborg. 241 ff. — Koch.
 787 f. — Molteke, Hr., se M. —
 Nyman. 247. — Polle. 521 f. 593.
 — Stenhoffuer. 554. 557. 572.

- Hermelink, Klaus. 500. 508 f. 598. 615.
 Hermod Aslessøn. 427.
 Hermund, Prest i Bagøy. 125. — Sigurdssøn. 251. — Thorsteinssøn. 817.
 Herransgaard i Skiden. 830.
 Herreseter Thing i Rendalen. 424.
 Herraug, Gaard p. Ringsaker. 171.
 Hessen. 490.
 Heng (Hang?) i Bøer Otting p. Voss. 817 f.
 Hevne i Fosen. 773. 778 f.
 Heydalsmo. 288 f. 303 f. 378. 427.
 Hiberer. 56.
 Hildebrand Eilifssøn. 472.
 Himastad, Gaard p. Hedemarken. 123.
 Hinduer. 56.
 Hiterdal. 224. 235 ff. 250. 278. 342. 356. 378. 463.
 Hjarðarud. 848.
 Hjaltarf, Gaard i Lom. 124.
 Hjaltland. 111 f. 431. 433. 435. 444. 584. 644. 683.
 Hjarrand Andreassøn. 263. — Thoraldssøn, Chorsbroder i Stavanger og Provst i Gerpen. 250 f.
 Hjøllund p. Fron i Gudbrandsdalen. 210.
 Hjelsjoaas Sogn i Jæmteland. 201 f.
 Hjertdals Sogn i Thelemarken. 296. 305. 333 f. 342. 355. 387 f. 390. 392.
 Hjertnes i Sande Sogn. 274.
 Hjerdal p. Vaage i Gudbrandsdalen. 268.
 Hjuke i Sande Prestegjeld. 786 f.
 Hjörne. 449.
 Hobelstad p. Eker. 272.
 Hochstetter, Joachim. 587. 592 ff. 598 f.
 Hochstraten, Herren af. 598.
 Hof p. Hudrum. 197 f. — p. Lom. 245. — i Ramnes Sogn i Jarlsberg. 275. — Sogn p. Fit. 277. — Sogn i Rørdal. 402 f. — Sogn i Sundalen. 177 f. — Sogn p. Vestfold. 790. — p. Thoten. 212. — p. Yrjen. 746. 752. 758 f. 770. 778.
 Hofland. 798. — i Hvam i Hardanger. 817 f.
 Hofsaas i Berge Sogn i Solør. 421.
 Hofstranden p. Lom. 245.
 Hofvin i Aal i Fagabergs Sogn. 307. — i Haabøl Sogn. 162. — p. Nes. 354. — p. Raumarike. 208. — i Thelemarken. 269. 306. 376.
 Hoglandsbøn i Grandahered. 506 f.
 Hoheim i Romsdalen. 125.
 Hols Kirke i Hallingdal. 406.
 Holbek. 416.
 Hole Bispedømme p. Island. 290. 492. 494. — i Biverdalen p. Lom. 199 f. — Kirke p. Ringerike. 263 f. — i Svarvstad. 472.
 Holen p. Thrøtten. 307 f.
 Holger Holgerssøn Rosenkrantz, se B. — Holgerssøn Ulfstand, se U. — Karlssøn Gera, se G.
 Holheim i Mandal. 805.
 Holland, Hollændere. 173. 370. 514. 539. 541. 587. 626. 690. 692 ff. 732.
 Hollebø p. Vaage i Gudbrandsdalen. 268.
 Holliden i Gudbrandsdalen. 248.
 Holm. 259.
 Holmeim, Gaard og Sogn i Sigdal. 123.
 Holst, Hans. 717 f. — Klaus. 819 f.
 Holste, Frants. 557 ff. — Thomas. 585. 594. 598 f.
 Holsten. 442. 490 f. 510. 651.
 Holt, Hans v. 751.
 Holt i Ullensaker p. Raumarike. 258.
 Holte i Stavanger Stift. 346.
 Holter i Fit Sogn p. Raumarike. 399. — Sogn. 166. 176. 315.
 Hommedal. 297.
 Homn i Skeberg. 273.
 Hondorp, Albrekt. 556.

- Honorius III, Pave. 88. — IV, Pave. 68 f.
Hordin (Horum), Gaard i Valdres. 188.
— Sogn i Valdres. 188.
Horstol. 680 f.
Hoskuld, se Høskuld.
Hovedø Kloster. 116. 118. 706 f. 781 ff.
Hudavik i Sande Sogn. 274.
Hudbred i Kollebo. 426.
Hudreim. 197. 407 f.
Huesta (Uvestad?) i Raabyggelaget. 271.
Huge Haarekssøn. 257.
Huggestaa (Huvestad) i Brunkebergs Sogn. 467. 780.
Hugleik. 875.
Hugo, Kardinal-Presbyter af St. Sabina. 35.
Hugrein i Alda. 186.
Hugum. 806.
Huitfeldt, Christopher, Høvedsmand p. Bergenhus. 792. — Klaus, Høvedsmand over Skidesyssel. 808. — Peder, Kantaler. 799. 808. 807. 809.
Hun i Borge. 231. 260 f.
Hus i Kinservik. 822.
Husaby i Skara Stift. 401 f.
Huseby p. Lister. 228. — i Sande Sogn p. Vestfold. 274. — i Sogn. 640. — i Tofadalen p. Nordmøre. 228. 810.
Huslås i Onsø Sogn. 273.
Hustad i Inderøyen. 773.
Husum. 617.
Huvestad i Brunkebergs Sogn. 467. 780.
Hvaal p. Eker. 150.
Hvaale i Hjertdal. 842 f.
Hval i Heggens Sogn p. Modheim. 198. — i Stedje. 96. 792 f.
Hvalfberg i Gudbrandsdalen. 271.
Hvalseng i Baahus Len. 175.
Hvam i Alda. 186. — i Hardanger. 817. — i Holliden. 248. — p. Lom. 124 f. — i Olhus. 138. — i Sæbø p. Raden. 824.
Hvamme i Setersdal. 810.
Hvammen i Lillehereds Sogn i Thelemarken. 225 f.
Hvamshered i Valdres. 816.
Hvarberg p. Vaage. 227.
Hvasse p. Voss. 814.
Hveberg i Grue Sogn. 865.
Hverv (Hvorf), Matthias, Provst i Oslo. 518. 567.
Hvitesøids Kirke og Sogn i Thelemarken. 186. 189. 766. 789. 796. 811.
Hvol (Vold?) i Bergs Sogn. 274.
Hyllen i Bør Otting p. Voss. 817 f.
Hylleraas i Evanger p. Voss. 817 f.
Hyllestad Sogn i Setersdalen. 452 f.
Hyppestad i Thjødalyngs Sogn. 192. 458.
Hækas i Jæmteland. 229.
Hændla i Alsne Sogn i Jæmteland. 231 f.
Hög, Hr. Nils. 434. 436.
Höiland p. Jæderen. 219. 267. 302. 309. 345.
Hökabek. 201.
Hörby, Pros Lauritssøn. 812.
Hörningstjernet. 365.
Høskuld, Biskop af Stavanger. 492. 494. 662 f. 724 f.
Höyland (Höland). 177.
Igland i Grøtle Sogn i Bremanger. 178.
Ignebakke Sogn. 161 f. 226.
Ignedals (Enebaks) Sogn p. Raumarike. 169.
Ilebrekke i Lider. 272.
Inderøyen. 773. 776 f.
Indstrand i Fosen. 770. 778.
Ingebjörg. 843. — Arnesdatter. 184. — Bergulfsdatter. 284. — Gunnarsdatter. 215. — Haakonsdatter, Hertuginde. 97. 100. — Hallvarsdatter. 182. — Hed Hedsøns Hustru(?). 788.

— Jonsdatter. 175. — Ketils Kone. 162. — Kolbjörnsdatter, 233 f. — Nilsdatter Gyldenløve, se G. — Petersdatter. 122. — p. Sundo. 797. — Thomasdatter. 163. — Thordsdatter. 199. — Thorleif Björnssøns Hustru. 414. — Vebrandsdatter. 317. 329. — Vesetessdatter. 212. Ingedals Skibrede. 568. — Sogn. 311. 321. Ingegerd Aasmundsdatter. 423. — Erlendsdatter, Frue. 470 f. 527 f. 531 f. 539. 542—46. 637. 641—44. 672—77. — (Ingerd) Ottesdatter Römer, se R. Ingeleif Falkvardsdatter. 294 f. — Ketil Nikolassøns Hustru. 173. Ingemar Gautsøn, Provst p. Jæderen. 267. — Sveinssøn. 809. Ingemund Thoressøn. 240. Ingerid. 136. — Gudmundsdatter. 302. — p. Hvaal. 150. — Thorlaksdatter. 277. Ingjald, Biskop af Hammer. 93. 102. — i Køl. 202. Ingvar Gunnulfsdatter. 407. Innocentius III, Pave. 38. — IV, Pave. 7—19. 22 f. 32. 38. 40. 82. 92. 361. — V, Pave. 361. — VI, Pave. 360. — VIII, Pave. 365 f. 368. Irgens, Dr. O. 370. Isak Eindridssøn. 178. — Sira. 143. Isefjord. 97. 99. Island, Islændere. 492. 494. 537. 539. 661. 683. Italien. 561. 594. Ivar Aasmundssøn. 408. — Arnessøn. 172. — Arnessøn, Væbner. 103. — Audunssøn. 120. — Birgerssøn. 227. 248. — Biakop af Odense. 6. — p. Brekke. 136. — Brianssøn(?). 797 f. — Eirikssøn. 239. — Erlingssøn. 171. — Flemming, Hr., se F. — Geir-

mundssøn. 819. — Grimarssøn. 178. — Gys. 136. — Hallvardssøn. 311. — Jenssøn Jernakjeg, se J. — Kolbjörnssøn. 162. — Munk, se M. — Olafssøn. 810. — Olafssøn, Kannik i Bergen. 97. — Ormssøn, Sysselmand i Ryfylke. 219. — Peterssøn. 168 f. — p. Rake. 136. — Sigurdsøn. 230. — Sivardssøn. 375. — Steinarssøn, Ridder. 103. — Thorleifssøn. 320 f. — Thronddssøn. 163 f. 310. — Tokessøn. 173.

Jakob Andressøn Björn, se B. — Anrode. 564. 597. — Augustin. 218 f. — Brockenhus, se B. — Erlendssøn, Erkebiskop af Lund. 26. 40. — Greve af Halland. 98. 100. — Hr. i Mora. 589. 608. — Jenssøn, Prest p. Sande (Sandehered). 320. — Johannes-søn, Kannik i Odense. 244. — Krumme, se K. — Nils Lykkes Tjener. 665. 667. — Povelssøn, Biskop af Roskilde. 153. — Quemtmoti, Magister. 394. — Rothsteen, se R. — Schult, Myntmester, se S. — Severinssøn, Prest i Eidsfjord. 321. — Skipper. 563. 572 f. 585 f. — Sundmøre. 842. — Villumssøn, Borgermester i Bergen. 187.

Jammælt Thoressøn. 122.

Jan Heinrichsen, Skipper. 689 f. — v. Mabuse, se M.

Jarthrud Eindridsdatter. 227. (Jfr. Geirthrud).

Jennedal Støl. 470.

Jens Anderssøn (Beldenak), Biskop af Odense. 436. 546. — Biskop af Oslo. 231. 234 f. 290 f. — Frat, Skriver. 454. — Fynbo. 743. 771. — Halandsfar, Raadmand i Bergen. 662. 665. 667. — Hallvardssøn. 365. —

(Jöns) Hanssøn (Daljunkeren). 589—92. — Hanssøn, Peter Kantalers Tjener. 609 ff. 622 ff. — Holgerssøn Ulfstand, se U. — Ivarssøn. 865. — Ivarssøn, Borgermester i Oslo. 455. — Jyde. 638. — (Jöns) Lafranssøn. 268. — Mortenssøn p. Mjelde. 736. — Olssøn. 496 f. — Olssøn, Hr. 777. 779. — Peterssøn. 290. 330. 528. — SkrIVER. 523. — Skrædder. 693. — (Jöns) i Spitalen, Hr. 410. — Splid. 737. Jensen, T. 392. Jep Fynbo. 626. — Graver. 461. — Hanssøn. 390. — Thorbjörnssøn Sparre, se S. Jeppe. 343. Jernhytten. 646. Jernskjeg, Iver Jenssøn til Fresje. 799. 808. Jerusalem. 4. Jesper. 626. — Brochmann, se B. Jess Söfrenssøn, Lagmand i Skiden. 796 f. Jevnaker Sogn. 269. Joachim Gris, Hr., se G. — Lykke, Hr., se L. — Markgreve af Brandenburg. 599. — Marsvin, Borgermester, se M. — Rönnow, Biskop, se R. — Skipper. 524. Jodrudal, Gaard p. Blaker. 164. Jogeir Helgessøn, Hr. 424. Johan, se Johannes. Johannes (Johan) Andressøn. 226. — (Johan) Arendssøn (Ulf?). 437. — (Johan) af Brienne, Konge af Jerusalem. 4. — de Capistrano. 279. — Desiderii. 394. — (Johan) Dionys. 594. — (Johan) Geritssøn. 564. — de Guartino. 66. — (Johan) Hallgeirssøn. 226. — (Johan), Hr., Fransk Kongesøn. 140 f. — (Johan) Ingvarssøn. 819. — Jarnigon. 393 f. — IX.

(Johan) v. Kalker. 611. — Kardinal-Presbyter af St. Laurentius i Lucina. 85. — (Johan) Kaser. 620. — (Johan) Krukow, Rigsgaad, se K. — Laurentssøn, Kannik i Odense. 244. — de Mauberto. 279. — de Mota. 290. — (Johan) Oxe, se O. — XXII, Pave. 204. 206 ff. 285 f. 360. — de Poliacco. 204. 206 ff. 284 ff. — Prioris, Dr. 358 f. — (Johan) Rantzow, se R. — de Roch. 221. — (Johan) Urne, Hr., se U. — Weze, Electus. 482. 593. — Zapolya. 655. St. Johannes's Augustinerkloster i Bergen. 94. Johanniter-Ordenen. 80. Jon. 151 f. — Alfssøn. 374. — Amundssøn. 258. — Aressøn, Biskop af Hole. 492. 494. — Arnbjörnssøn. 246. — Arnssøn. 169. 354. 786 f. 797. — Arnssøn p. Feivaag. 779. — Baardssøn. 228. — Biskop af Garde. 154. — Biskop af Skaalholt. 137 f. — i Bjærte. 202. — Björnssøn. 215. 293 f. — Drengssøn. 467. — Eindridssøn. 811. — Eirikssøn, Prest i Heydalsmo. 288. 303. — Erkebiskop af Nidaros. 121. — Erlingssøn. 715. — Eysteinsøn. 322. — Eyvindssøn. 303. 309. — i Finneseter. 232. — Grute. 153. — Gudbrandsøn, Væbner. 103. — Gunnarssøn. 226. — Gyrdssøn. 267. — Haavardssøn. 203. — Hafthorssøn, Hr. 144. — Hallesøn. 821. — Hallkelssøn. 250. — Hallvardssøn. 123. 235 f. 465 f. — Helgessøn. 328 f. — Herbrandssøn. 330 f. — Holtessøn. 211. — Jonsøn. 329. 423. 816. — Jonssøn, Lagmand i Tunsberg. 467. 502. — p. Kalladberg. 472. — Karlssøn, Borge-things-Lagmand. 202. — Karlssøn, Lagmand i Tunsberg. 215. — Ketils-

- søn. 313 f. 796. — Klemetsøn. 391.
 — Kolbeinssøn. 256. — Narvessøn
 905. 909. — Nilssøn. 451. — Nilssøn,
 Lagmand i Throndhjem. 300. — Olafa-
 søn. 200. 245 f. 424. 810. — Olssøn,
 Raadmand i Throndhjem. 622. — Ot-
 tarsøn. 232. — Paalssøn. 239. —
 Paalssøn, Provst i Oslo. 395. 421. 447 f.
 — Pakke, se P. — Peterssøn. 226 f.
 — Pilt. 218. — Sandulfssøn. 375 f. —
 Serkvorssøn. 813 f. — Sigurdsøn. 783.
 — i Siline. 202. — Simonssøn. 703. —
 Simonssøn, Erkebiskop Olaf Engel-
 brektsøns Svend. 767. — Simonssøn,
 Lagmand p. Agder. 805. 824. — Skotte.
 142 f. — af Strand, Væbner. 103. —
 Sveinssøn. 111. — Teiste, Væbner, se T.
 — Thoressøn. 464. — Thorgeirssøn. 313.
 — Thronssøn. 172. — p. Tunem. 811.
 Jonas Petrejus. 418 f. 794.
 Jondheim, Gaard i Romsdalen. 125.
 Jonsgaard i Tunsberg. 196.
 Jonsgaarden i Gudbrandsdalen. 271.
 Jordanus, Biskop af Albano. 220.
 Joron Alfsdatter. 342. — Gunnarsdatter.
 306. — Hallvardsdatter. 260. — Orms-
 datter. 796. — Sunolfsdatter. 307. —
 Vebrandsdatter. 329.
 Jostad i Gran Sogn p. Hadeland. 180.
 — i Volbo Sogn i Valdres. 181. 212 f.
 Jostein Arnessøn. 136.
 Jotans Skibrede. 345.
 Julius II, Pave. 429.
 Jylland. 439. 444. 694.
 Jæderen. 267.
 Jælden. 725.
 Jæmteland. 197. 213. 217 f. 231 f. 237.
 592. 607 f. 677 f. 796. 748. 753. 769.
 Jöder. 38.
 Jörgen Anderssøn, Væbner. 673. — An-
 dorssøn. 805. — Eirikssøn, Hr., Prest
 i Bergen. 820. — Gudthormssøn, Lens-
 mand i Valdres. 805. — Hanssøn, Hø-
 vedsmænd p. Kongsgaarden i Bergen.
 459. 470 f. 507—10. 516. 528. 540. 581.
 612 f. 615 ff. 664 f. 704. 710 f. — Hen-
 rikssøn, Hr., Kannik. 579—82. —
 Henrikssøn, Kannik i Bergen. 824. —
 Karlssøn. 401. — Klaussøn, Lagmand
 i Tunsberg. 812. — Kock. 395. 617.
 — Lykke, se L. — Maravin, se M.
 — v. Meswig. 618. — v. Minkwitz, se
 M. — Olssøn. 428. — Olssøn, Foged
 i Midsyssel. 490. 496 f. — Peterssøn.
 770. 774. — Rosendal, se R. —
 Skenck, Statholder af Frisland. 587.
 619. — Stegentin, se S. — Stenssøn.
 681. 683. — Thuressøn af tre Roser,
 se R. — fra Valby. 461. — Venster-
 mand, se V.
 Jörinde (Joranger), Gaard i Sogn. 596.
 Jörund, Erkebiskop. 93. — i Grenimark.
 264. — Skafhøgssøn. 323.
 Jösse Pederassøn, Borgermester i Tuns-
 berg. 311.
 Kaare. 249.
 Kaarethveit, Gaard. 152.
 Kaas, Erik, Biskop af Viborg. 436. —
 Hartvig. 794.
 Kaassestuen i Opdal i Numedal. 338.
 Kabletun i Bøer Otting p. Voss. 817 f.
 Kalevjen i Sigdal. 151.
 Kalf. 136. — Helgeassøn. 412.
 Kalker, Johan v. 611.
 Kalladalands Skibrede. 252. 411.
 Kalladberg i Svarvstads Sogn. 472 f.
 Kallerausten. 151.
 Kallundborg. 457. 471. 536 f. 672 f. 681.
 Kalmar. 400 f. 431 f.
 Kalsæg i Holter Sogn. 316.
 Kalnes i Numedal. 804.
 Kalarud i Opdal. 427.
 Kalstad, Gaard i Gausdal. 267.

Kambestad p. Hedemarken. 270.
 Kamborn i Borgeyssel. 273
 Kampen. 515. 612 f. 615. 617. 664 f.
 Kane, Arild. 405. 408. 527. 641 ff. 672—
 75. 677.
 Kangulstad i Vardal. 123 f.
 Kapel p. Vime. 264.
 Karin (Karine) Alfsdatter af tre Roser,
 se R. — Gautesdatter. 806 f. — Lykke,
 se L. — Peradatter. 373.
 Karl. 263. — Biakop af Hammer. 371 f.
 428 f. 446 f. 803. — Hallvardssøn.
 264. — Jonassøn. 795. — V, Keiser.
 571. 680. 726. 761. — Knutssøn af
 tre Roser, se R. — Ljotssøn. 463. —
 Sumarlidssøn. 294. — Thorkelssøn.
 308 f. 505 f.
 Karlsborg i Viken. 539. 542. 706. 708.
 Karlsö. 743.
 Karmsund. 541. 609. 611.
 Karsten Beyer, Dr., se B.
 Kaser, Johan. 620.
 Kastellekloster ved Baahus. 681. 683.
 Katanes. 105. 683.
 Katharine, Magnus Jarl af Orknös For-
 lovede. 105.
 Kaupaker i Vinje Sogn. 406 f.
 Kaupanger. 96.
 Kaupstad i Hofs Sogn p. Vestfold. 790.
 Kaupsviken i Onsd. 224.
 Kauserud i Kise p. Raumarike. 258.
 Kavle, Matthis, Hr. 398—401.
 Kel, se Ketil.
 Keldeberg i Setersdal. 377.
 Kellingaberg i Sigdal. 123.
 Kembehus (Kjemehus) i Numedal. 371.
 379 f.
 Ketil Arnessøn. 364. — Biakop af Sta-
 vanger. 102. — Drengssøn. 386. —
 Erlingssøn. 249. — Eyvindssøn. 240.
 — af Haferskor. 113. — Hallsteins-
 søn. 310. — Hallvardssøn. 293. 298.

467. 472. 783. — Haukssøn. 202. —
 Ketilssøn. 387. 390. — i Kluge. 232.
 — i Medalheim. 162. — i Neld. 202. --
 Nikolassøn. 173. — Ogmundssøn. 151.
 — Ormssøn. 298. 385. — Simonssøn.
 342. — Sveinungssøn. 296 f. — (Kel) p.
 verstad. 781. — Thjostulfssøn. 798.
 — Thordssøn. 317. 354. — (Kel) Thords-
 søn, Væbner. 713. — Thorgeirssøn.
 685. — Thorgrimssøn. 317. — Thor-
 modssøn. 288. — Ulfssøn. 425. 427. —
 (Kel) Vikingssøn. 822.
 Kiel. 481.
 Kile (Kil) i Onsd. 273. 799. — i Rode
 Sogn. 215.
 Kilene (Killand) i Molands Sogn i The-
 lemarken. 463. 469.
 Kili p. Dovre. 230.
 Kilstrømmen. 715.
 Kinghorn, Dr. Alexander. 528 f. 550.
 553. 559—62. 564 f. 576. 587.
 Kinservik. 821 f.
 Kirkeberg i Skeberg Sogn. 273.
 Kirkefjeld i Kløvedals Sogn i Thjørn.
 175.
 Kirkenes i Lekanger. 797 f.
 Kirkevaag p. Orknøerne. 105.
 Kise i Ullensaker p. Raumarike. 258.
 Kjer i Sæms Sogn p. Vestfold. 275 f.
 Kjos i Ringsaker. 151.
 Kjærefisket i Lagerdal i Styrvolds Sogn.
 783.
 Kjöbenhavn. 97. 99 f. 103. 370 f. 389.
 396—99. 405. 408. 430 f. 433. 435 f.
 444. 446 f. 449 f. 461. 471. 645—48.
 650. 654 f. 681 f. 686. 689. 691. 720.
 726 ff. 730. 760. 765. 794.
 Kjölberg i Onsd. 332. 373.
 Kjølvatn. 343.
 Klaper (Kloppe) p. Svartaheim i Gaus-
 dal Sogn. 256.
 Klaus v. Alefeld, Hr., se A. — Gjordsøn,

- Kantsler. 608. 654. 656. — Hermeling, se H. — Holst. 819 f. — Huitfeldt, se H. — Kniphoff, se K. — de Raden. 506. — Rönnow, Hr., se R. — Skytte. 427.
- Klef Karlssøn. 821.
- Klefgrænd i Heglands Sogn p. Moland. 548.
- Kleine, Hovedsmand. 516.
- Klemet Arnbjörnssøn. 246. — Einarssøn. 337 f. — (Klement), Skipper. 533. 549. 553 f. 612.
- Klemetsby i Aremark. 168. 213.
- Klepaker i Skiringsæl. 274.
- Kleppe i Vaage i Gudbrandsdalen. 233.
- Kleppen i Eidsborgs Sogn. 298.
- Kleven i Heglands Sogn p. Moland. 620.
- Klod, Peter. 291.
- Kluke i Jæmteland. 232.
- Klungester i Sillegjord. 378. 780 f.
- Kløvedals Sogn i Thjörn. 175.
- Kniphoff, Klaus. 506—10. 513—18. 521. 524. 529. 540. 572.
- Knobelschtosser. 483.
- Knut Alfssøn af tre Roser, se R. — Andressøn. 590. 806. — Björnssøn, Lensmand. 801. — Dyrskytte. 743. — Eirikssøn, M. 531. 606. — Eirikssøn, Raadmand i Tunsberg. 381. — i Fleininge. 657. — Haakonssøn. 813. — Henrikssøn Gyldenstjerne, se G. — Jenssøn, Provst i Borgeyssel. 799. — Johannssøn. 822. — Knutssøn Baad, se B. — Peterssøn Gyldenstjerne, se G. — Thorleifssøn. 806.
- St. Knuts Kloster i Odense. 243.
- Knutsvik, Ødegaard i Heglands Sogn p. Moland. 620. — i Setersdal(?). 320.
- Kobberberget 624.
- Kobberbergslagen. 709.
- Kobberud (p. Jælden). 273.
- Kofarden. 612.
- Kolbein Gautessøn. 262. — Gudbrandsøn. 200 f. — p. Hoheim. 125. — Omlungssøn. 164. — Vikathunger. 136.
- Kolbjörn. 136. — Eirikssøn. 314. — Gerst, Hr., se G. — Herleikssøn. 314. — Ingerids Søn p. Hvaal. 150. — Marteinsøn. 270. — veinssøn. 362.
- Koldekin i Skafse Sogn i Thelemarken. 424.
- Kolding. 609.
- Koll Eirikssøn. 184. — Helgessøn. 426.
- Kollebo p. Thoten. 426.
- Kolling, H. B. 346.
- Konghelle. 148 f. 410. 414.
- Kongsberg, Nils Jenssøn, Sørenskriver. 343.
- Kopaland i Grandaashered. 465 f.
- Kormak, Erkedegn p. Suderö. 104 ff.
- Korsalteret i Christkirken i Bergen. 225 f.
- Korshavn. 412.
- Korskirken i Bergen. 118. 133 f. 417 f. 792 ff.
- Kort Pfenning, se P.
- Kove-Ussen (Aasen i Thufdal?). 390.
- Kraakbøl i Gausdal. 181.
- Kraakevad p. Yrjen. 627 f. 739. 771. 777 f.
- Kraakstad Sogn p. Follo. 153. 161. 195 f.
- Kraan (Kronen?), Skib. 486.
- Krabbe. 399. — Dr. Martin. 434. — Hr. Tyge. 436. 474. 476. 536. 547. 610. 617. 645 f. 657 f. 669. 714. 727.
- Krafse, Hr. Hans. 617.
- Krake Rolfssøn. 364.
- Kringlerud i Onsö Sogn. 273.
- Krogen (Kronborg). 499 f.
- Krok Masassøn. 175.
- Krokedal i Bodstads Sogn i Frøylands Skibrede. 399.
- Krokvatnet. 343.
- Krosser i Borgeyssel. 273.
- Kruke i Hedalen. 168. 210.
- Krukow, Johan (Hans), Rigsraad. 492

494. 595 ff. 602. 605. 608. 713 f. 723.
743 f.

Krumme, Jakob. 570. 578. — Nila. 525 f.
577.

Krummedige, Hr Hartvig. 265 f. 275 ff.
294 f. 313 f. — Hr. Henrik. 368. 370 f.
374. 378 f. 381. 385 f. 388 ff. 395—
402. 404 ff. 408. 410. 412—16. 421 f.
428. 436. 448 f. 459 ff. 474—82. 490.
493 f. 496—500. 505. 525 f. 530 f. 536.
566. 568. 570. 577 f. 583 f. 588. 617.
630 f. 634—38. 641. 643 ff. 651 f. 657 f.
674. — Sofie, Esge Bildes Hustru.

413. 621. 625 ff. 635. 638. 651. 714 f.
Krumpen, Hr Otte. 547. 641. — Stygge,
Biskop af Børglum. 546. 641.

Krøken, Gaard i Lom. 124 f.

Kröpelin, Hans. 218 f.

Kuland, Gaard p. Eker. 150.

Kviden i Haugs Sogn p. Eker. 215 f.

Kvien i Hurum. 183.

Kvinand i Throndhjems Stift. 770.

Kvindhered. 713.

Kvisler Otting p. Voss. 807. 814. 817 f.

Kvævlin p. Blaker. 164.

Kyrningen, Gaard i Oslo. 122. 167.

Køge, Hr. Hans. 572.

Köl i Jæmteland. 202.

Köln. 598.

Laaland. 439.

Laarholt, Hans. 316.

Laberg i Lider. 272.

Lackey. 558.

Ladevold (Løvold) i Vaniflis Skibrede. 811.

Lafrans Hallvardssøn. 264. — Jonssøn.
212. 256. — (Lafrins) Lafrinssøn. 421.

Lagabud i -oner. 263.

Lagardal p. Vestfolden, se Lardal.

Lagatun i Musedal p. Thrøtten. 307 f.

Lage Pederssøn, Væbner. 298. — Urne,
Biskop, se U.

Lambert (Lammerde) Andersen v. Ripen.
506. — Gertssøn, Borgemester i Sarpe-
borg. 372.

Land. 122. 152. 165 f. 194. 354.

Landsemne i Jæmteland. 218.

Landsverk i Rollag i Numedal. 288. —
Ødegaard i Heglands Sogn p. Moland.
678 f.

Landsverkedal i Heydalsmo Sogn. 427.

Lane Skibrede. 200.

Lang, Arne Thoressøn. 374. — Elin,
Hustru. 374. — Oluf. 742. — Thore.
374.

Langabo i Skeidhaug Hered. 274.

Langaker i Bergs Sogn. 274.

Langang i Bamle. 272.

Lange, Hr. Thomas Nilssøn. 434. 436.

Langedal i Vinjer Otting p. Voss. 813.

Langegaard p. Thrøtten. 307 f.

Langeland. 439.

Langeliden p. Fron. 252 f.

Langerud i Sigdal. 193.

Langesund. 449.

Langseter i Søndhordland. 235.

Lardal (Lagardal). 182. 247. 375 f. 427.
783. 788. 790 f. 794. 796. 801.

Lars, se Laurentius.

Lasse Bing, Sysselmand i Tune Skib-
rede, se B. — Dun. 819 f. — Sencken.
390. — Skjold. 405. (jfr. Laurentius.)

Lateran. 6—11. 39—44. 47. 50. 59 f.
84. 90.

Laufvik i Skafse Sogn. 547 f.

Laurentii Kirke i Tunsberg. 311. 790.

Laurentius (Laurents, Laurits, Lars) i
Bjærte. 202. — Eilifssøn. 813 ff. —
(Lars) Eirikssøn. 821. — (Laurits)
Eirikssøn. 816 ff. — (Laurits) Eirika-
søn, Underprovst p. Voss. 813 f. —
(Laurits) Eyulfssøn. 815. — (Laurits)
i Finneseter. 232. — (Laurents) Gud-
thormssøn. 265. — (Laurits) Haavards-

- søn. 813 f. 817. — (Laurents) Hallvardssøn. 782. — (Laurits) Hanssøn, Borgermester i Bergen. 137. — (Laurits) Hanssøn, Slotskriver p. Bergenhus. 820. — (Laurits) Hr. 693. — (Laurits), Ingerd Ottesdatter Rømers Ombudsmand. 611. — (Laurits) Ingeessøn, Raadmand i Bergen. 417 ff. — (Laurits) Jakobessøn, Prest i Sillegjord. 467. — (Laurits) Jenssøn, Chorsbroder i Oslo. 315. — (Laurents) Jenssøn, Erkeprest i Oslo. 390 f. — (Laurits) Jenssøn, Prest p. Ek. 427. — (Laurents) Jonssøn, Sira. 238. — (Laurits) Lauritsøn. 811. — (Lars) i Løddøe. 410. — (Laurents) Matsøn, Provst i Tunsberg. 781. 790. — (Laurents) Niklessøn. 217. — Nikolassøn, Kannik i Odense. 244. — (Laurits) Ormsøn. 797. — Perssøn, Borgermester i Bergen. 807. — (Lars) Siggessøn Sparre, se S. — (Laurents) Sjurdsøn. 862. — (Laurits) Skipper. 486. — (Laurents) Skræder. 468. — (Laurits) Thoressøn. 804. — (Laurits) Thorsteinssøn. 799. — (Laurits) Vesteni. 456. — (Laurits) Woeg (Vaag), Raadmand i Bergen. 820.
- Lauten i Alda. 136.
- Lauvin i Sogn. 798.
- Legreid i Eidsfjord. 821 f.
- Leidulf Thoressøn. 806 f.
- Leifaker i Bergs Sogn. 274.
- Leikanger. 96. 792 f. 797.
- Leiknes Sogn p. Lister. 267.
- Leim. 798.
- Leipzig. 585. 587. 599 ff.
- (Lejonhufvud), Hr. Erik Abrahamssøn. 771.
- Lekkenut-Stødlen. 342 f.
- Lem p. Raumarike. 166.
- Lembeke, Henneke, Vøbner. 190 f.
- Leo X, Pave. 428 f. 446.
- Leonard de Nogarolis, Magister. 340 f.
- Lesje. 268.
- Levanger. 775.
- Lid i Bergs Sogn p. Neset. 314. — i Numedal. 163. 371. 380. — i Sarpsborg. 468. — i Sillegjord. 426.
- Liden i Haugagerd Sogn. 275. — i Opdals Sogn i Numedal. 364. — i Veglids Sogn i Numedal. 379 f. — p. Velde. 123 f.
- Lider. 193 f. 272.
- Lidvard Anundssøn. 355. — Aslakssøn. 480 f. — p. Bjerke. 502. — p. Gunleikslund. 307. — Helgeessøn. 329. — Lidvardssøn. 425. — Ormsøn. 364.
- Lier i Brabant. 502 ff. 508 ff. 513. 515. 517. 524. 529. 553. 558 f. 562. 564 f. 571. 574. 585 f. 588. 592. 598. 601. 620. 629 f. 656. 684 f.
- Lif (Live) Alfisdatter. 783. — (Live) Amundsatter. 796. — Bjørnsdatter. 294. — Dyresdatter. 278. — Gunnarsdatter. 306. — (Liva) Kolbjørnsdatter. 468. — Roaldsdatter. 463. — Thorsteinsdatter. 371 f.
- Liffand. 521 f. 603 f.
- Lille Bergen. 712.
- Lillefferdingen i Rakkestad Sogn. 332 f.
- Lillehammer Sogn. 319.
- Lillehereds Sogn i Themarken. 235 f. 342.
- Lillevand i Skylesliden i Thelemarken. 355.
- (Lilljehök), Hr. Mons Bryntessøn. 590.
- Lindeim Skibrede i Thelemarken. 224 f.
- Lindelökke i Sigdal. 123
- Linderyg i Bamle. 473.
- Lindesnes. 716 f.
- Lindheim i Skogebygden i Sande Skibrede. 308.
- Lindholm. 526 f. 543 ff.
- Lindhvaal i Hauner Sogn p. Sinnen. 194 f.
- Lindorm Bjørnsøn. 401.

- Linköping Bispedømme. 90.
 Lister. 228 f. 257. 363. 439. 540. 662 f.
 807. — Len. 428. — Syssel. 265 f.
 Lit, Henrik v. 515. 517—21. 528 f. 564.
 597. 600.
 Lithauen. 603.
 (Litle), Peder Hanssøn. 634. 659. 799.
 Littleholmen i Skoger Sogn i Sande Skib-
 rede. 245.
 Ljodhus, se Løddøse.
 Ljot p. Eikeland. 312.
 Lodin. 136. — Eirikssøn. 181. — Kol-
 beinssøn. 180.
 Lodstad (Laastad) i Geirstad Sogn. 225.
 Loft-Borge i Gerpens Sogn p. Uthøfund.
 417.
 Lofthus i Thelemarken. 246 f. 342. 387.
 — i Ullensvangs Sogn i Hardanger.
 257 f.
 Loftstue i Sandshverv. 215.
 Loftstuegaarden i Belgen p. Valdres. 184.
 Loftstuen i Numedal. 425.
 Logby i Digrenes Sogn i Rækkestad. 170.
 199.
 Logre. 308.
 Logsteinssautn (Loxhaug) p. Raumarike.
 390 f.
 Lom. 124. 199. 227. 230. 233 f. 239.
 245. 252 ff. 259. 262. 266. 268.
 Lombardiet. 356 f.
 Lomen Gaard og Sogn i Valdres. 809. 816.
 Lomhered. 171.
 Lotter, Melchior. 573.
 Lübeck, Lübeckere. 120 f. 173 f. 395.
 490 f. 510. 515. 529. 564. 617. 683.
 688 ff.
 Lucie (Hr. Erik Björnssøns?) Frue. 388 f.
 — Nilsdatter Gyldenløve, se G.
 Ludvig Eyvindssøn. 167.
 Lund, By og Erkebispedømme. 20 ff. 26.
 40. 66 f. 244. 369. 436 f. 441. 445.
 482. 531. 561.
 Lund i Gerpens Sogn. 473. — Sogn
 (nordre Aurdal). 488 f.
 Lundarteig p. Eker. 272.
 Lundarvik, Gaard i Fuse Sogn. 113.
 Lunde i Heidreim. 169 f. — i Lunde-
 hered. 451 f. — i Opdals Sogn i Nu-
 medal. 364. — i Vivilstads Sogn. 275.
 Lundebrække. 810.
 Lundehered p. Grønland. 290 f. 451.
 Lunder Gaard p. Eker. 150.
 Lundrin i Vivilstad Sogn. 275.
 Lüneburg. 510.
 Lunekier. 398.
 Lunge, Hr. Aake (Ove). 579—82. 605 ff.
 617. — Fru Kirstine. 535. — Hr. Vin-
 cents. 492. 494. 499 f. 513 ff. 524. 526 f.
 531 f. 534. 537 ff. 542—45. 575. 579—
 84. 589—92. 595 f. 602. 605—10. 617.
 621. 625. 627. 629. 631—35. 637—50.
 653 f. 656—59. 661 f. 665. 669. 672—
 75. 677 f. 688. 697. 710 ff. 715. 718 ff.
 724 f. 730. 733. 738. 745. 748—51.
 753—59. 762. 767. 769. 783. ff.
 Lungegaard ved Bergen. 748. 767. 784 f.
 Lunke i Øyer. 307 f.
 Lunner p. Hadeland. 269.
 Luther, Martin. 709.
 Lutheraner. 530. 537. 573. 591. 627. 680.
 Lutsi i Høiland. 219. 267. 302 f. 309.
 345 f.
 Lydeke Gudleikssøn, Lagmand i Skide-
 syssel. 473. 505.
 Lyder Wulvetange. 506.
 Lygnedal. 377.
 Lykke, Hr. Joachim. 436. 621 f. — Hr.
 Jörgen til Overgaard. 824. — Karine.
 621. — Hr. Nils. 608 ff. 621. 656 ff.
 660 ff. 665. 667 f. 670. 672. 682. 697.
 711—14. 718—21. 725. 730 ff. 735. 742.
 744 ff. 748 ff. 754—58. 762. 770. 774.
 778 ff. 783 f. — Peder D. R. R. 436.
 — Peder Joachimssøn. 621.

Lyngdal i Flesberg. 458 f.
 Lyngisvarp i Svarvstad Sogn. 275.
 Lyon. 14—20. 22.
 Lystrup, Nils, Væbner. 799. 803.
 Lysø Kloster. 115 f. 589.
 Læhuse, Martin. 557.
 Lærdal. 805 f.
 Løddøse (Ljodhus). 152. 410 f. 609 ff.
 Løkaasbæk i Berg. 274.
 Løken i Alda. 136. — i Askheims Sogn.
 226. — p. Ringerike. 198. — Sogn. 177.
 Løseter. 795.
 Løvenes. 631.
 Løvestad (Leifestad) i Kraakstad. 195 f.
 Løykin, se Løken.

 Mabuse, Jan v. 557.
 Magdalene Thørrisdatter. 819.
 Magne, se Magnus.
 Magnhild Oddsatter, Frue. 802. 314.
 Magnus. 814 f. — (Mogens, Mons) Ar-
 nessøn, Foged. 622. 743. — (Magne)
 Beraas. 824. — Birgersøn, Junker.
 97. 99 f. — (Mogens), Biakop af Ham-
 mer. 436. 451. 481. 492. 494. 652. 686 f.
 712 f. 761 f. 764 f. — (Mons) Bryn-
 tessøn (Liljehök), Hr. 590. — Eiriks-
 søn, Konge. 119. 122—25. 136. 141.
 148. 150—53. 161 f. 177. 190. 814. —
 — (Mons) Gudthormsøn. 798. — Göye,
 Hr., se G. — Henriksøn Gyldenløve,
 Hr., se G. — Jarl p. Orknö. 105. —
 Jonsøn, Raadmand i Throndhjem. 300.
 — (Mons), Kannik i Bergen. 704. —
 (Mons) Monssøn, Prest i Rollag. 369 f.
 410. — Niklassøn. 241. 449. — (Mo-
 gens) Olssøn. 449 f. — Sveinsøn, Sys-
 selmand i Valdres. 181. — Thorfinns-
 søn. 822.
 Malazon. 290.
 Malmö. 477 ff. 493 f. 526. 532. 534. 544.
 539. 591. 595. 617. 630 f. 637. 693.

Malung i Dalerne. 589. 608.
 Man, Ö. 431. 433.
 Manaas Grænd i Vinje. 452.
 Mandal. 403. 411. 496. 805.
 Manger. 824.
 Le Mans 220.
 Margattum 8.
 Margarete (Maritte). 814 f. — Andres
 Smeds Hustru. 372 f. — (Margit) As-
 lesdatter. 344. 354. — Bjernesdat-
 ter. 299 f. — Haraldsdatter. 795. —
 Henning Kocks 454. — Jonsdatter. 247 f.
 — Niladatter Gyldenløve, se G. — Pe-
 tersdatter. 163 f. — af Savoyen, Re-
 gentinde i Nederlandene. 521. 528 f.
 561. 573. 584 f. 587. 598. 601. — p.
 Strand. 224 f. — Thorbjørnsdatter.
 463. — Thormodsatter. 381. — Val-
 demarsdatter, Dronning. 431 f. 523.
 Marheim i Atrods Sogn p. Tinn. 305. 379.
 Maria, Dronning af Ungarn. 482. 484.
 489 f. 497.
 Marie, Skib. 515. 521.
 Marieordenen, Marianere. 351 f.
 Marine Jonsdatter Hakrog. 819 f. —
 Lille. 819 f.
 Maritte, se Margarete.
 St. Mariæ Kirke i Bergen. 134 f. —
 Kirke i Oslo. 166 f. 185. 271. 338.
 447 f. 453. 456. 567. — Kirkegaard i
 Bergen. 133 ff.
 Marker i Borgesyssel 264.
 Markus. 252. — Biakop af Preneste. 429.
 — de Bononia. 324. — Sverdfeger. 800.
 Marstrand. 298. 385 f. 449. 644 f.
 Marsvin, Joachim, Hr. 455. — Jörgen.
 436.
 Martin Frantzos. 601. — Krabbe, Dr.,
 se K. — Læhuse, se L. — Niklassøn,
 Sogneprest i Aggernes. 244. — IV,
 Pave 360. — V, Pave. 279. 341. —
 (Morten) Skinkel, se S.

- Matthias (Matthis, Mats), Biskop af Stren-
genes. 436. — (Matthis) Erikssøn
(Bölle). 486. — (Matthis) Henrikssøn,
Abbed i Tutrø Kloster. 430. — (Mat-
this) Hverv, Provst, se H. — (Matthis)
Nikssøn. 417. — (Matthis) Olafssøn.
396. — Olafssøn, Prest p. Tinn. 379.
— Sendebud. 562 f. 571. 573. — (Mat-
this) Skrifer. 658. 662. — (Mats)
Störssøn, Lagmand i Bergen. 799. 807.
820. 824. — (Matthis) Söfrenssøn,
Lagmand p. Agder. 789. — Thorgeirs-
søn, Fehirde. 152.
- Maurienne. 220.
- Maurits Ibsøn Sparre, se S. — Skave,
se S.
- Meckeln. 557 ff. 561. 599 f. 656.
- Mecklenburg. 619. 651.
- Medalaas i Hiterdal. 378. 463 f.
- Medalgaard i Kraakstad Sogn p. Follo.
160 f.
- Medalheim i Alda. 186. — i Reinlid p.
Valdres. 162.
- Medalthveit i Klefgrænd i Heglands Sogn.
548.
- Megin Gunnulfssøn. 282 f.
- Meinhardt v. Ham. 705 f. 708. — Jansen.
689 f.
- Mels Sogn p. Tinn. 294. 463 f. 698.
- Melchior Lotter. 573. — de Germania,
M. 521. 529. 561 ff. 571 ff. 599 f.
- Meldal. 743. 747.
- Melhus Sogn i Gauldal. 776 f.
- Mensöen. 365.
- Mesvig, Hr. Jörgen v. 618.
- Metworst, Hovedsmand. 558.
- Michel Blik. 476 f. 486 f. 566. — v.
Brunsberg. 703. 716. — Einarsøn. 698.
— Grønevold. 378. — Jenssøn, Borger-
mester i Bergen. 187. — Jonssøn, Kannik
i Bergen. 823. — Lauritssøn, Prest p.
Hviteseid. 789. 798. — Skötte, Prest. 807.
- Midbø i Gravabø. i Nissedal. 466.
- Midböen i Mo Sogn i Thelemarken. 787 f.
— i Nissedal i Hviteseid. 766. 818. —
i Vinje Sogn. 385.
- Middelburg. 517. 519 f.
- Midheiden i Vinje. 470.
- Midhus, Gaard i Eidsfjord. 821 f.
- Midnes, Gaard i Kinservik. 821 f.
- Midskog. 365.
- Midsysæl. 428. 490. 541.
- Midthveit i Heglands Sogn p. Moland.
678 f.
- Milano. 66.
- Mildesvik p. Eker. 272.
- Minden. 66.
- Minkwitz, Jörgen v. 483. 515. 553. 555.
- Minoriter. 1. 5—26. 80. 32 f. 36 f. 89—44.
47. 50—62. 64 f. 68—72. 74. 80. 88—86
88. 90 ff. 205 f. 208. 220. 236. 241 ff
278 f. 284 f. 287. 317. 324. 334. 346—
52. 358 ff. 365 f. 381 f. 384. 393. 608.
623.
- Mjelde Skibrede og Sogn. 226. 736.
- Mo p. Agder. 306. — p. Hadeland. 269.
— i Jæmteland. 202. 232. — i Ski-
ringsæl. 274. — Sogn p. Lom. 199 f.
230. 234. 254. 259. 262. 266. — i The-
lemarken. 186. 190. 235. 355. 787. —
i Valdres. 162.
- Modheim (Modum). 193 f. 198. 217. 272.
294 f.
- Moen, övre, i Brunkebergs Sogn. 333.
- Mogens, se Magnus.
- Molands Sogn i Thelemarken. 190. 328.
363. 385. 459 f. 463. 469. 501. 548.
620. 678. 685. 786. 798. 806.
- Mollicer. 56.
- Molgudal (Morgedal) i Brunkebergs Sogn.
191. 303.
- Molteke, Herman, Hr. 321 f.
- Momerak i Thelemarken. 459 f.
- Mons, se Magnus.

- Mora i Dalerne. 589. 608.
 Moren i Svarvstads Sogn. 275.
 Mork i Kraakstad. 195 f.
 Morten, se Martin.
 Moss. 272.
 Mossedal. 160. 196. 322. 447. 518.
 Mosvik i Onsö Sogn. 273.
 Mosvold i Vansyns Sogn p. Lister. 228 f.
 Mule, M. Hans. 453—57. 474. 476—
 79. 481. 492. 494. 496. 567 f.
 Munk, Christiern. 799. 804. 812. —
 Ebbe. 397—401. — Erik. 820. —
 Hans. 292. — Ivar, Biskop af Ribe.
 436. 546.
 Munkelivs Kloster. 104. 708 f. 807 f.
 Münster. 612.
 Murtnes i Rakkestad. 821.
 Mus, Anders, Biskop af Oslo. 400. 436.
 449. 453. 456. 589. 641. 762. 764. —
 — Sven. 744.
 Mnsedal p. Thrøtten. 807 f.
 Muskow. 603.
 Myklebust i Alda. 186.
 Myklunafne i Borgesyssel. 278.
 Myklestue i Opdal i Numedal. 888. 871.
 804. — Skafse i Thelemarken. 452.
 — i Tönjum Sogn i Lærdal. 804 f. —
 i Veglids Sogn i Numedal. 869 f. 410.
 Mynden, Albrekt v. 603.
 Myre i Røken. 246. 407.
 Myrehvarven i Røken. 246.
 Mælen i Onsö Sogn. 273.
 Mælong i Mels Sogn p. Tinn. 294.
 Möli i Thelemarken. 376.
 Mönaenger (d. e. Sydereng) i Fagabergs
 Sogn. 211.
 Mördal i Vinje p. Voss. 814 f.
 Mörk, Nikolaus, Prior i St. Knuts Klo-
 ster i Odense. 243.
 Nafne, Biskop af Odense. 248.
 Nafnesal i Skiringsal. 274.
 Nannestad. 315.
 Nantes. 220.
 Nape i Molands Sogn. 459 f. 501. 806.
 Narva. 603.
 Narve Arnfinnsøn. 96. — p. Hereberg.
 151. — Jepssøn Römer, Hr., se R.
 — Knutssøn. 212. — Matthiissøn. 322.
 — Narvessøn. 329. 343. — p. Slinde.
 142. — Thordssøn. 301. 312 f. — p.
 Vinju. 151.
 Narvebøl. 821 f. — i Haabøl Sogn. 160 f.
 Narverud, Gaard. 128 f.
 Natalis de Pomeret. 358 f. 361.
 Naus i Skogebygd. 303.
 Neapel. 23 f.
 Nebberud p. Blaker. 164.
 Nederlandene. 483.
 Nerdreim i Borgesyssel. 272.
 Nerid Grimssøn. 294. — Perssøn. 375.
 — Thorbjørnssøn. 685. — Thorgeirs-
 søn (Thorgardssøn?). 288.
 Nes i Baahuslen. 390. — i Elftaløite
 Sogn p. Sandverrv. 340. — i Grands-
 hered. 698 f. — p. Hedemarken. 123 f.
 314. 353 f. — p. Raumarike. 211. —
 Thing i Land. 166. — p. Yrjen. 746.
 752. 758 f. 770. 779.
 Nesdal i Alda. 136.
 Neset (Byneset). 770. — i Ignebakke.
 226 f.
 Neaje i Skiringsal. 274.
 Nesgata i Jæmteland. 197. 201 f.
 Nestorianer. 56.
 Nibianer (Nubiene?). 56.
 Nidaros By. 110 f. 145 f. 148. 154. 160.
 738. — Domkirke. 104 f. 109. 154.
 158. 682 ff. 698. 752. 757 ff. 771. —
 Erkebispedømmet. 93. 103. 105 ff. 109—
 12. 119. 126 f. 145—49. 154 f. 238.
 253. 418. 423 f. 436 f. 441. 445. 492.
 498. 526 f. 531 ff. 537. 539. 543—45.
 578. 589 ff. 599 ff. 595. 597. 602. 606.

609. 611. 616. 627 ff. 631—84. 639.
 642. 645—48. 652 ff. 656. 662—65.
 670. 672. 674 f. 677 f. 681 f. 684.
 691. 698. 696. 709. 712. 718 ff. 722 f.
 725. 731. 733 ff. 748—55. 757—60.
 762. 766—69. 773—78. 780. 783 ff.
 — Kapitel. 160. 539. 590 f. 682. 723.
 749 f. 752 f. 755 f. 759. 772. 776.
 779. 784 f. — Kirker. 127. — Kirke-
 provins. 121. 154. (jfr. Throndhjem).
 Nikolaus (Nikolas, Niklis) Anundssøn.
 787. — Arnulfssøn. 780. — Aslessøn.
 180. — Audunssøn. 817. 829. — (Nik-
 lis) Audunssøn. 288. — Björnssøn.
 175. — Dyressøn. 288. 303. — p. Eid-
 heim. 125. — de St. Germano. 66. —
 Görtze, Kantsler. 689. — Jakobssøn
 af Halland, Junker. 95. — Kardinal-
 Diakon af St. Nikolaus in Carcere
 Tulliano. 35. — Lafrantssøn. 151. —
 Mörk, Prior, se M. — Olafssøn. 307.
 — III, Pave. 67. 360. — IV, Pave. 70 ff.
 360. — V, Pave. 289. 318. 324. 382.
 — Radulphi, General-Vikar. 221. —
 (Niklis) Salvessøn. 229. — p. Saurbø.
 150. — (Niklis) i Sydreberget. 319.
 — Thoraldssøn. 299. — (Niklis)
 Thordssøn, Foged i Jæmteland. 237.
 — Thorsteinssøn. 309. — Thörnberg,
 Kannik, se T. — Tyrry. 502 f. (jfr.
 Nils).
 Nils (Nisse) Andressøn. 232. — An-
 dressøn, Lagmand i Skiden. 812. —
 Anundssøn. 470. 480. 584. — Björns-
 søn. 788. 790. — Brade, se B. —
 Engelbrektssøn, Raadmand i Thron-
 dhjem. 622. — Erikssøn Rosenkrantz,
 Hr., se R. — Erlendssøn. 713 f. —
 p. Fløisvik. 346. — Geirmundssøn,
 Lagmand p. Oplandene. 812. —
 Greipssøn. 813 f. 817. — Gunnarssøn.
 490. — p. Hage. 346. — Hallkels-

søn. 810 f. — Henrikssøn Gylden-
 løve, Hr., se G. — Henrikssøn, Kan-
 nik i Bergen. 823. — Henrikssøn,
 Prest p. Voss. 816 f. — Hofmand.
 449. — Hög, se H. — Ibssøn, Foder-
 marsk. 549 f. 566—70. 625. 635. 647.
 — (Nisse) Iverssøn (Rosenkrantz),
 Hr. 190 f. — Jenssøn. 811. — Jens-
 søn, Prest i Sigdal. 804. — Jenssøn,
 Sten Stures Foged. 401. — Jonssøn.
 369 f. 390. 402. — Jyde. 710 f. 737.
 767. — Klaussøn, Lagmand i Sta-
 vanger. 716. — Klaussøn (Skade),
 Biskop af Aarhus. 436. — Klaussøn
 Sparre, se S. — Knutssøn, Lagmand
 i Oslo. 641. — Krumme, se K.
 — Lauritssøn, 449. — Lykke, se
 L. — Lystrup, Væbner, se L. —
 (Nisse) Magnussøn. 212. — Olssøn.
 401. — Olssøn, Borger i Skiden. 787.
 — Prest i Thjedalyng. 781. — Ra-
 valdssøn. 414. 448 f. — Hans Reffs
 Sendebud, 706. — Sigurdssøn, Raad-
 mand i Sarpsborg. 372. — Stenssøn
 Sture (Daljunkeren), se S. — Stub,
 Raadmand, se S. — Stygge, Biskop,
 se S. — Sveinssøn, Borgethings Lag-
 mand. 799. — Sveinssøn (Torden-
 stjerne), Væbner. 448. 669 f. — Tholfs-
 søn. 467 f. — Thorbjörnssøn. 473.
 — Viborg. 734. — p. Østraat, Lens-
 mand i Gands Skibrede. 345. (jfr.
 Nikolaus).
 Nissedal i Thelemarken. 186. 290 f. 386.
 388. 462. 466. 766. 786. 811. 813.
 Njardarhofs (Norderhofs) Sogn p. Rin-
 gerike. 251. 337 f. 425.
 Njos i Sogn. 96.
 Nonneseter Kloster. 142. 900.
 Norby, Hr. Söfren. 530 f. 533. 608.
 605. 606 f.
 Nordaker i Lunds Sogn (Aurdal). 488 f.

Nordby i Skogabygd. 272. — i Utan-skogsferding i Rakkestad. 332.

Nordenfjelds i Norge. 424. 432. 641. 712 ff. 719.

Norderhof, se Njardarhof.

Nordfjord. 118. 178. 538. 578 f.

Nordhered i Vaage. 245 f.

Nordland. 644.

Nordlem p. Raumarike. 176.

Nordmøre. 228. 250. 310.

Nordstova i Graven i Smörklep. 330.

Nore Sogn i Numedal. 232. 312 f. 425.

Noreim i Vikør i Hardanger. 818 f.

Noteland p. Agder. 272.

Numedal. 232. 288. 296 f. 301. 305.

309. 317. 329. 336. 343. 364. 369 ff.

379 f. 402. 406. 409 f. 450. 459. 804.

Nyborg. 477 ff. 610. 621. 686. 688 f.

Nykirke Sogn p. Vestfold. 844.

Nykjöbing. 415. 672 f. 681.

Nylödöse. 526.

Nyman, Herman. 247.

Nystue i Manaas Grænd i Vinje. 452.

Næld i Jæmteland. 202.

Nöste i Slidre. 249 f.

• Oberland. 612.

Odalen. 365.

Odd Alfssøn. 331. — Alfssøn af tre

Roser, se R. — Amundssøn. 219. —

Andressøn. 184. — Asgeirssøn. 356.

— Aslessøn. 211. — Thorbjörnssøn.

364. — Thoressøn. 198. — Thorkels-
søn. 821.

Oddevald. 390. 477 f.

Oddgeir Thorsteinssøn, Kannik i Bergen.
160.

Odense By og Bispedömmie. 6. 65 f.
243 f. 436. 546. 576. 721. 732.

Ofen. 655.

Ofexeval (Offigshval) p. Lom. 199. 252 f.

Ogmund. 136. — Aasmundssøn. 211. —

Bergthorssøn Bolt, se B. — Dyres-

søn. 216. — Eysteinnssøn. 252 ff. —

Eyvindssøn, Væbner. 103. — Ivares-

søn. 248. — Olafssøn. 265. — Orms-

søn. 151. 293. — Paalssøn. 200. —

Salvessøn. 215 f. — Sira. 142. —

— Sira, Prest p. Skygthveit. 175 f.

— Thorbjörnssøn. 164. — Thorolfs-

søn. 228 f. — Thorsteinsøn. 256. —

— p. Thveiter. 153. — Vinaldssøn.
299 f.

Ogmundarud i Borgeyssel. 273.

Ogmundagaard p. Bagn. 173.

Olaf. 229. 309. — Aasmundssøn. 462. —

Aasulfssøn. 262 f. — Abbed i St. Olafs

Kloster i Tunsberg. 230. — Alfssøn.

710 f. 713 f. — Amundssøn. 486 f.

— Andressøn. 743. 745. 747 f. 766.

775. — Arnessøn. 231. 640. — As-

gautssøn. 270. — Askelssøn. 322.

— Aslakssøn. 215. 812. — Asleifs-

søn. 151. — Aslessøn. 181. — As-

valdssøn. 284. 293. 298. 312. —

Biskop af Roskilde. 99. — Björns-

søn. 811. — Björnssøn, Kannik i

Oslo. 298. — Dagssøn. 195. — Dekn.

321 f. — Dyressøn. 781. — Eindrids-

søn. 448. — Eirikssøn. 337. — En-

gelbrektssøn. 795. 809. — Engel-

brektssøn, Erkebiskop. 492. 494. 496.

527 f. 531 ff. 537. 539. 543 ff. 578.

580 ff. 595. 597. 602. 605. 609. 611.

616. 624. 627 ff. 631—34. 639. 642.

645—48. 651 ff. 654. 656 ff. 663 ff.

668. 670. 672. 674 f. 677 f. 681. 691 ff.

696. 709. 712 f. 715. 718 ff. 722 f.

725. 731. 738 ff. 738. 745. 747—58.

760. 762. 764. 766—69. 772—78. 780.

783 ff. — Erkebiskop af Nidaros.

154. — Erlendssøn. 816. — Eyvinds-

søn. 141 f. 164. 402 f. — Galde, Hr.,

se G. — Gestssøn. 344. — Gisles-

sön. 789. — Gudmarssön. 450. — Gunnarssön. 821. — Haakonssön, Konge. 173 f. 180 ff. 431 f. — i Haga. 229. — Hallvardssön. 375. — Hallvardssön, Prest i Herestad. 200. — Hanssön, Byfoged i Sarpsborg. 372 f. — p. Hedenstad. 125. — Helgessön. 797 f. — Helgessön p. Bolstad. 797. — Hergilssön. 298. 385. — Höskuldssön. 458 f. — Hr. i Malung. 589. 606. — p. Hvaale. 842 f. — Isakssön, Foged. 688. 734 f. — Ivarssön. 225. — Jakobssön. 346. — Jepssön Sparre; se S. — Joanssön. 229. — Johanssön. 822. — Jonssön. 290. 805. — Jonssön p. Halshaug. 805. — Jonssön, Sira. 175. — Jonsön p. Skinsnes. 805. — Karlssön, Lagmand i Skiden. 330. — Keiper. 136. — Ketilssön. 376. — Lang, se L. — Lille. 461. — Lokker. 237. — p. Lunde. 150. — Michelssön, Raadmand i Throndhjem. 300. — p. Mo. 202. — Monssön. 226. — Neridssön. 467. — Niklissön. 290. — Nilssön, Biskop af Bergen. 307. — Nilssön, Raadmand i Throndhjem. 622. — Nilssön Rosenkrantz, se R. — Ogmundssön. 136. 822. — Olafssön. 470. 472. — Ormssön. 298. 376. — Peterssön. 340. 376. 412. 423 f. 818 f. — Reidarssön. 274. — Roaldssön. 463. — Sigurdssön. 256. 301. — Sivordssön. 735. 799. — Skriver. 657. — Sothvet. 215. — Sundridssön. 342. — Sveinssön. 315. — i Svinland. 472. — Svort. 525. — Thjostolfssön. 703. 810 f. — Thorbjörnssön. 226. 293. — Thoressön. 339. 798. — Thorfinssön. 822. — Thorgeirssön. 278. 345. — Thorgilssön. 252. — Thorkelssön, Biskop af Bergen. 492. 494. 532. 537.

539 f. 544. 578. 580. 616. 647. 672. 674 ff. 703 f. 724 f. — Thorleifssön. 806. — Thormodssön. 547 f. — Thorsteinssön. 805. — i Throlsaas. 202. — Ulfssön. 333. — Ulfstand, se U. — Unissön. 339. — Vigfastssön, Lagmand i Throndhjem. 622. St. Olafs Gaard i Throndhjem. 622. 771. — Kirke i Eidsberg. 253 f. — Kirke i Nidaros, se Nidaros Domkirke. — Kloster i Tunsberg. 290. Olbjørnegaard i Oslo. 141. Oldenburg. 613 f. Ole Olafssön. 197. Oleif Benktssön, Raadmand i Tunsberg. 502. Olhus Kirkesogn i Bergens Stift. 138. 137. Olof Brandsdatter. 184. — Dyre Thommessöns Hustru. 373. — Thorleif Olafssöns Hustru. 198 f. Onnulf (Arnulf) Sigurdssön. 163 f. Onst Sogn. 224. 278. 332. 799. Oon (Aan?) Dyressön. 293. — Leifssön. 320. Opa i Jæmteland. 213. Opdals Sogn i Numedal. 232. 297. 338. 364. 371. 406. 409. 425. 427 f. 804. Oplandene. 631. 803. 812. Oppeböen i Hviteseid. 789. Opsand i Skeids Sogn. 160 f. Orebek i Bergs Sogn. 274. Orkedal. 743. 747. Orknö. 103—12. 431. 433. 435. 444. 633. Orm. 401. — Amundssön. 796. — Anundssön. 265. — Anundssön, Prest p. Skeid i Bamle. 422. — Björnssön. 123. — Eyvindssön. 472. — i Felkedal. 822. — Gunnleikssön. 185. — Hallvardssön. 278. — Ivarssön. 315. — Leidulfssön. 411 f. — i Nesgata. 197. 202. — Olafssön. 426. 458.

- Reidarssøn. 160 f. — Sveinssøn. 293. — Thjodolfssøn. 270 f. — Thjostolfssøn, Borgemeister i Marstrand. 886. — Thoressøn. 257. 678 f. — Thorgeirssøn. 298. 376. — Thorsteinsøn. 175.
- Ormnæs, Gaard i Lygnedal. 377.
- Ormo, Gaard i Bodstads Sogn i Borgesyssel. 313 f.
- Ormstein Gudbrandssøn. 294.
- Ornes (Odnes) i Flugbergs Sogn i Land. 165. 354.
- Orrevold, Gaard i Bergs Sogn p. Neset. 123 f.
- Ortulana (Hortulana). 28.
- Orvieto. 66. 72. 74.
- Os Fjording i Skaun i Rakkestad. 299. — Sogn i Søndhordland. 128—31. 185. 792.
- Ose i Ulfvik. 822.
- Oslo Bispedømme. 98. 97. 99. 102. 116 f. 140. 148. 160. 186. 231. 234 f. 253. 290 f. 390 f. 428 f. 436. 453. 456. 478. 481. 487. 492. 494. 549. 566 f. 589 f. 641. 659. 691. 705. 707 ff. 726 f. 760. 762. 764 f. — Borgermestre. 455 ff. 705. 799 f. 803. 812. — By. 98 f. 116. 122. 141 f. 152. 154. 165 ff. 169. 184 f. 224 f. 231. 258. 271. 276. 395 f. 405. 413. 421 f. 447 ff. 453. 455 f. 474 ff. 496. 518 f. 531 f. 567. 625. 629. 631—39. 641. 644—47. 651. 658 f. 673 ff. 676. 683. 700. 702. 704 f. 707—10. 713 f. 717—20. 730 ff. 734. 765 f. 799 f. 803. 809. 812. — Domkirke. 458. — Hered. 141 f. — Kannikegaard. 231. — Kapitel. 93. 154. 160. 231. — Kirker. 166 f. 185. 271. 338. 447 f. 458. 567. — Klostre. 185. 567. 800. — Lagmand. 166 f. 258. 313. 404. 641. 799. 803. 812. — Lagthing. 321 f. — Provstegaard. 454—57. — Provster. 395. 421. 447 f. 453—57. 518. 567. 705. — Raad. 456. 705. 799. 803. 812. — Raadmand. 294 f. 448. 458. 800. — Raadstue. 456. 641. 799. 803. 812.
- Ossin, Gaard i Oslo-Hered. 141 f.
- Ostfriesland. 515. 519. 629.
- Ostredal i Brunkebergs Sogn. 387.
- Oswald, Hans v. Halberstadts Skriver. 614.
- Otalsrud p. Forberg i Fylkeshaugs Sogn. 389.
- Otnes i Vaniflis Skibrede. 811.
- Otserud i Tune Sogn. 274.
- Otto, Biskop af Minden. 66. — Biskop af Vesteraas. 436. — Erkebiskop af Milano. 66. — (Otte) Holgerssøn Rosenkrantz, se R. — (Otter) Ivarssøn. 375. — (Otte) Krumpen, se K. — (Otte) Rud, se R. — (Otte) Smidtz, se S. — (Otte) Stigssøn. 728 f. 741. 743.
- Otternes p. Agder. 490. — i Sogn. 792.
- Otterstad i Borgeyssel. 272.
- Ottília Ottessdatter Römer, se R.
- Onelacker, Evert. 608.
- Overgaard. 824.
- Oxe, Johan. 626.
- Oxenstjerna, Christiern Benktssøn. 437.
- Ozzor Baardssøn. 227.
- Paal. 166 f. — Am . . . 268. — Baardssøn, Erkebiskop. 120. 126. 140. 145—49. — Gunnarssøn. 194 f. — Gyrdssøn. 167. — Hallvardssøn. 239 f. — Helgessøn, Lagmand. 137. — i Hvam. 124. — Ivarssøn. 248. — Joanssøn. 217. — Jonassøn. 150 f. 239. — Klemetssøn. 344. — Reineckessøn. 247. 265. — Sigurdssøn, Hr. 162. — Tholfssøn, Raadmand i Oslo. 448. — Thorgrimssøn. 407. (jfr. Paulus).
- Paaske, Dr. Nils, Superintendent. 793 f.

- Padua. 348.
 Pakke, Jon, Lagmand i Tunsberg. 641.
 Palæstina. 2.
 Pappe Herman. 601.
 Paris. 67. 207. 352.
 Parsberg, Tønne, Ridder. 436.
 Paulus Johannis, Prest i Lund. 244.
 — II, Pave. 324. 866. (jfr. Paul).
 Peiter v. Höll, Skib. 522. 524. 528 f.
 540. 550. 553. 564.
 Pels v. Busk. 585. 587. 593.
 Perugia. 1 f. 4. 23. 60—64.
 Peter v. Alckmar. 705 f. — Andressön.
 213. — Andressön, Lagmand. 799.
 — Andressön, Raadmand i Tunsberg.
 781. — Asgeirssön. 786 f. — Biskop
 af Hammer. 254. 259. — Biskop af
 Odense. 65 f. — Einarssön. 449. 455.
 — Eindridssön, Kannik i Stavanger.
 160. — Eirikssön, Provst ved Ma-
 riakirken i Oslo. 166 f. — Eyvinda-
 sön. 804. — Falster. 528. — p. Foss.
 163 f. — Geirmundssön. 808. — p.
 Gonsel. 426. — Gredgardssön. 387.
 — Grim. 595. 598 ff. — Gris, se G.
 — Hallvardssön. 241. — Hanssön.
 771. — Hanssön Little, se L. — Ha-
 raldssön. 464. — Hemingssön. 774 f.
 — Henrikssön. 476. — Huitfeldt,
 Kantaler, se H. — Jenssön, Prior i
 Vernekloster. 669 f. — Jyde. 622. —
 Kannik i Bergen. 708. — Kantaler
 (svensk). 554. 595. 606. 609 f. 622 ff.
 — titulær Kardinal-Presbyter af St.
 Crisogoni Kirke i Cambray. 220. —
 — Knutssön, Raadmand i Tunsberg.
 473. — Lafranssön. 353. — Lykke, se
 L. — Lyneborg, Raadmand i Tuns-
 berg. 811. — Magnussön. 315. 331. —
 Mester. 454. — Michelssön. 197. 201 f.
 — Michelssön, Ingerd Ottesdatter
 Römers Ombudsmand. 611. 629. —
 Monssön. 813 f. — Nikolassön. 182.
 — Nilssön. 354. — Nilssön, Prest i
 Sillegjord. 426. — Nilssön p. Slidre,
 Hr. 488 f. — Olafssön, Lagmand i
 Tunsberg. 811. — Olafssön, Prest og
 Provst p. Tinn. 371 f. — Perssön.
 735. — Peterssön, Væbner. 103. —
 Prest p. Os. 128—31. 185. — Prest
 i Sandehered. 782. — Rosenkrantz,
 se R. — Simonssön, Kannik i Ber-
 gen. 823. — Skram, se S. — Skriver.
 526. 534. 657. — St rie. 630 f. —
 Thoressön. 805 ff. — Thorgilssön.
 298. — Thronddssön, Lagmand i Öster-
 dalen. 795. — Thuressön Bjelke, Hr.,
 se B. — (Per) Verkmester. 372 f. —
 de Vicentia, Biskop af Cesena. 393.
 St. Peters Kirke i Tunsberg. 472.
 Peteseng. 176.
 Pfénning, Kort. 553 f. 593. 601. 614. 617 f.
 Pisa. 204. 209.
 Piscia. 361. 394.
 Pius II, Pave. 317. 325. 327. 365 f. 382 f.
 Pödebusk, Hr. Predbjörn. 434. 436. 547.
 Pogwisch, Wulf, den yngre, Ridder.
 190 f.
 Poitiers. 94 f. 222.
 Polen. 603.
 Polle, Herman. 521 f. 593.
 Pommern. 218. 234.
 Pors, Severin (Söfren). 626.
 Portugal, Portugiser. 574.
 Prag. 604 f.
 Preneste. 428 f.
 Presburg. 483.
 Preus, J(?). 815.
 Preussen. 178. 522.
 Pros Lauritssön Hörby, se H.
 Prædikebrødre. 10. 12. 36. 39. 41. 47.
 62. 64. 84 ff. 88. 90. 120. 205 f. 208.
 284 f. 287. 346—52. 357. 580.
 Pylle v. Ammefordt. 596.

- Raaby i Flatdal. 214.
 Raabyggelaget. 271. 320. 333. 428. 463.
 541. 810.
 Raade Skibrede. 568.
 Radafos i Leiknes Sogn p. Lister. 257.
 Raden i Bergens Stift. 824. — i Sæms
 Sogn p. Vestfold. 275 f.
 Raduger Jonssøn. 228.
 Rafnaberg i Hiterdal. 250 f.
 Ragna, Diderik Saltveiers Hustru. 372 f.
 — Hvam. 824. — Ketilsdatter. 255.
 Ragnar Matthiassøn. 307.
 Ragndid, Hustru. 816. — Petersdatter.
 163 f. — Thore Brynjulfssøns Hustru.
 261.
 Ragnhild. 465. — Amundsatter. 796.
 — Anundsatter. 257. — Eiriksdatter.
 245 f. — Frue. 109. — Gestadatter.
 791. — Hjarlandsdatter. 678 f.
 — Sigurdsdatter. 170. — Tofs Kone.
 186. — Tregagaas. 112 ff. — Ulfsdatter.
 176.
 Ragnhildshus i Thelemarken. 363.
 Ragnvald Aslakssøn, Hr. 109. — (Ragnvald)
 p. Jondeim. 125. — (Ragnvald)
 Jonssøn, Prest. 290. — (Ragnald) i
 Kyrningen. 122. — Prest i Sunde. 290.
 Rake, Gaard i Alda. 136.
 Rakkestad. 170. 216. 299. 332. 468. 821.
 Ramitius af Benevent, Notar. 65 f.
 Ramnes Sogn. 275.
 Ramstad, Gaard i Sigdal. 123. — p.
 Hofstranden p. Lom. 245.
 Ramund Gunnleifssøn. 216.
 Randenrande, Hans. 601.
 Rane Alfssøn. 198.
 Rang, Gaard p. Voss. 818.
 Rantzow, Hr. Johan. 482.
 Ranveig (Ronnog), Björn Thorsteins-
 søns Hustru. 177. — Olesdatter. 171.
 — Thorgrim Eiliffssøns Hustru. 204
 Raskim i Hiterdal. 378.
 Rasmus Lauritssøn, Sørenskriver over
 Stavanger Len. 345. — Michelssøn,
 Borger i Skiden. 787. — Monssøn
 810 f. — Nilssøn. 414. — Pederssøn.
 Raadmand i Bergen. 137.
 Ratzeburg. 485.
 Raud p. Hamar. 797.
 Randarthing (Randarthing?) p. Orkno.
 110 f.
 Rauden p. Vestfold. 782.
 Raudlands Sogn. 480. 768.
 Raudlandsstrand. 333 f. 392. 547.
 Randsnes i Borgeayssel. 272.
 Raumarike. 164. 166 f. 169. 176. 200 f.
 211. 226. 258. 267 ff. 277. 365. 390 f.
 399. 800.
 Raumsdal i Eidsborg Sogn. 264.
 Ravald, se Ragnvald.
 (Ravensberg), Albrekt Jepsøn, Ridder.
 436. — Johan Jepsøn, Biskop af
 Roskilde. 416.
 Ravenstein, Herren af. 587.
 Ravnestranden i Sogn. 793.
 Re Kirke og Prestegaard i Bergens Stift.
 133. 137. — Sogn. 137.
 Reff, Hans, Biskop af Oslo. 549. 566 f.
 589 f. 641. 659. 705. 707 ff. 726 f. 760.
 762. 764 f.
 Refhaug p. Vestfold. 467 f.
 Refsunda Sogn i Jæmteland. 218.
 Reidar Aasulffsøn. 265. — Arnessøn.
 791. — Gand. 311. — Gudleikssøn,
 Vicarius p. Tune. 332. — Hafthors-
 søn, Prest p. Solheim. 290. — Ha-
 raldssøn. 344. — Joanssøn. 217. —
 Jonssøn. 169 f. — Sira. 291.
 Reiden i Valdres. 249.
 Reidesnes p. Stranden i Vaage. 245 f.
 Reidulf Hallvardssøn. 200. 211.
 Reims. 220.
 Reinhold Jenssøn, Borger i Skiden. 787.
 Reinlid p. Valdres. 162.

Reins Kloster. 771 f.
 Remer (Reine?) i Ramnes Sogn. 275.
 Remisberg i Jæmteland. 232.
 Rempe, Finn. 490. 496 f. 533.
 Rendalen. 423 f. 795.
 Rendebo. 743. 747.
 Resse. 389.
 Reval. 510.
 Ribe By og Bispedømme. 434. 436.
 499. 546.
 Rieti. 71 f.
 Rikard Jonssøn. 178. — Ljotulfssøn. 255.
 Rike i Setersdal. 377.
 Rikolf Thoressøn. 321.
 Rind i Refsunda Sogn i Jæmteland. 218.
 Rindadal i Fagabergs Sogn. 195. 239. 295.
 Ringbo. 239. 374.
 Ringerike. 164. 193. 268 f. 338. 425 f.
 Ringsakers Kirke og Sogn. 171. 260.
 293. 323.
 Ripen, Lammerde v. 506.
 Ris i Skeid Sogn i Bamle. 422.
 Risteigen i Rollag. 288. 317. 329. 402.
 Ro (Rod) i Halshaug Sogn i Kallelands
 Skibrede. 411.
 Roald Aressøn. 303. — Salvessøn. 685.
 — Tholfssøn. 328 f.
 Roaldstad i Tyrisdal. 414. 788.
 Roar (Roe) Roessøn. 375. — Thorgeirs-
 søn. 150. — Thorleifssøn. 450. —
 Vebrandssøn. 297.
 Rode Sogn. 215. — (Rø) Sogn i Roms-
 dalen. 375.
 Rodegaard i Nore Sogn. 312 f. 425.
 Roger Thorsteinssøn. 274.
 Roholt Kirke i Thelemarken. 189.
 Roland Gotskalkssøn, Prest p. Vaage.
 239. 266.
 Roland, Gaard i Undal. 377.
 Rolf Anundssøn. 247 f. — Dyressøn.
 407. — Gunnarssøn. 505. — Gun-
 nulfssøn. 257. — (Rulof) Gyrdssøn.

IX.

197. — Nikolassøn. 213 f. — (Rollef)
 i Upgaard. 232. — Vagardssøn. 371.
 Rollag, Gaard i Mels Sogn p. Tinn.
 294. 693 f. — Sogn. 232. 288. 297.
 301. 305. 309. 317. 329. 364. 369 f.
 380. 402. 409 f.
 Rollang Gudthormssøn, Lensmand i
 i Lider. 193 f.
 Rollostad i Moland. 798.
 Rom. 58 f. 70 f. 74. 82 ff. 90—93. 190.
 205. 207 ff. 241 f. 278. 283. 285. 287.
 289 f. 317. 319. 324. 328. 334. 336.
 340 f. 346. 353. 356. 358. 361. 365—
 69. 381. 384. 393 f. 429 f. 480. 482.
 ~ 488. 564 f.
 Rompeng (Rafneng). 273.
 Romsdal. 125. 375. 656. 769.
 Rong i Skeid Sogn i Bamle. 417.
 Rongven i Bordals Otting p. Voss. 317 f.
 Ronnog, se Ranveig.
 Rosendal, Jørgen. 604 f.
 (Rosenkrantz), Gotskalk Eriksøn,
 Kantsler. 529. 554. 556—59. 562 f.
 571—74. 576. 592 ff. 598—601. 614.
 630. — Hr. Holger Holgerssøn. 546.
 650. 672—73. 681. — Hr. Nils Eriks-
 søn. 434. 436. — Hr. Nisse Iverssøn.
 190 f. — Hr. Oluf Nilssøn. 474. 476.
 547. 646. — Hr. Otte Holgerssøn.
 470 f. 481. 527. 546. 634. 636. 641—
 44. 672. 674 f. 677. — Peder til
 Vernekloster. 303.
 Roser, af tre, Hr. Alf Knutssøn. 314 f.
 — Erik Thuressøn. 479 f. — Jørgen
 Thuressøn. 531 f. — Karine Alfs-
 datter. 534. 652. 718. — Karl Knuts-
 søn, Væbner. 449 f. 460 f. 543. 637.
 — Hr. Knut Alfssøn. 397. 400 f. 404.
 544. — Hr. Odd Alfssøn. 396 f. —
 Hr. Thure Jenssøn. 437. 526 f. 531 f.
 534 f. 539. 541. 543 ff. 637. 641 f.
 687. 692 f. 730 f.

Rosgaard i Opdal. 427.

Roskilde By og Bispedømme. 22 f. 90.
99. 102. 153. 369. 416. 428 f. 436. 446.
476. 727.

Rosseland i Bjellands Sogn. 805 ff.

Rossøen i Viken. 297 f. 337.

Rostock. 609. 611. 622. 624.

(Rostvig), Finn Hanssøn. 784. 789.

Rosynboz, Hofmester. 561.

Rotaas. 374.

Rothsteen, Jakob. 794.

Rotajörne i Valdres. 181.

Rud, Anne, Frue. 412 f. 498 f. 630 f. 635 f.
651. 658. 692 f. — Otte. 415. 577.

Rud i Bjernestadkroken i Rakkestad.
170 f. — p. Hammeren (Hammer-Rud)
i Enebak. 226 f. — i Hedalen i Gud-
brandsdalen. 239 f. — i Onsd Sogn.
273. — i Undreimadal. 275.

Ruden i Opdal i Numedal. 409.

Rudit i Ringebu. 374. — Ødegaard i Heg-
lands Sogn p. Moland. 620.

Rudstad i Aal i Lillehammer Sogn. 319 f.

Rügen. 39. 510.

Ruggerd i Bjugn. 770.

Rugsund i Nordfjord. 118.

Rundal i Bøer Otting p. Voss. 817 f.

Rusland, Russere. 561. 608 f. 697.

Ruste i Alda(?). 186.

Ruthener. 56.

Rutle. 715.

Ryaner, Hans, Raadmand i Oslo. 458.

Ryfylke. 219. 345 f. 364.

Ryg p. Eker. 272.

Rygen Prestegaard i Hiterdal. 342. 356.

— Sogn i Hiterdal. 224 f. 236 f. 463.

Rygge Kirke i Aurland. 792. 794. —
(Ryggjof) Sogn. 272. 337. 447.

Rymme i Stördalen. 779.

Rød, Thord, Væbner. 662 f. 703. 716.

Röden Kirke og Sogn i Jæmteland. 197.
213.

Rødnes Sogn. 213 f.

Rødestad p. Yrjen. 745 f. 752. 758 f. 770.

Rødevje. 250.

Rødøen i Nordlandene. 789.

Røken Sogn. 180. 246.

Römer, Elsebe Ottedatter, Frue. 300 f.

— Ingerd Ottedatter, Frue. 531 f. 534.

580. 595. 597. 605—9. 611. 622—

25. 628 f. 632—36. 639—44. 646 f.

656—59. 662. 665 f. 668. 671. 673.

693. 712. 718 ff. 738 f. 741. 743. 745—

48. 750 ff. 754—59. 767—80. 783. —

Hr. Narve Jepssøn. 300 f. — Hustru

Ottillia Ottedatter. 448 f. 534. 577.

Rönbrig i Setersdalen(?). 320.

Röne i Fagabergs Sogn. 239.

Rönnow, Joachim, Biskop. 547. 631 f.
727. — Hr. Klaus. 191.

Rördal Skibrede p. Vestfold. 402 f.

Rören i Inderöen. 773. 777.

Rörenberg, Hans. 316.

Röserhus. 330.

Röstad i Hevne. 778.

Röten i Kintservik. 822. — p. Voss. 315.

Rötheim p. Vaage. 168 f.

Röydesheim i Hvam i Holliden. 248.

Röyndal, Gaard i Öyfjeld. 246. 298. 355.
362.

Röyre i Borgesyssel. 272.

Röys, Herren af. 561.

Röyse p. Ringerike. 369.

Saalgarheim i Bergens Stift. 133.

St. Sabina Kirke i Rom. 68 ff.

Sachsen. 174. 586. 588.

Salomon, Biskop af Oslo. 116 ff. 140. 160.

— (Salmund) Gunnarssøn. 199. —

(Salmund) Sendebud. 705. 708.

Salten. 658. 734.

Saltholmen i Heidreims Sogn. 274.

Saltnes i Onsd Sogn. 273.

Salve, se Solve.

Samestad i Andebo Sogn. 274.
 Samson Matssøn. 459.
 Sand Skibrede p. Østeragder. 306.
 Sande, Gaard i Alda. 136. — Gaard i
 Romdalen. 125. — Kirke, Sogn og
 Skibrede p. Vestfold. 192. 245. 270.
 274. 308. 458. — (Sandehered) Sogn.
 201. 804. 820 f. 458. 781 f. — Prestebol
 p. Vestfold. 458.
 Sander Arntssøn, Væbner. 449.
 Sandnes i Alda. 136. — i Nordhered i
 Vaage. 245 f.
 Sandsverv. 215. 247. 255. 340. 801.
 Sandvin i Hardanger. 818 f.
 Saracener. 3. 13 f. 56. 697.
 Sarpborg. 202. 247. 372. 374. 468. —
 Lagdømme. 299.
 Saude Gudmundssøn. 124.
 Saude Prestegjeld. 786 f.
 Saurbø, Gaard p. Eker. 150.
 Saxe Andressøn. 182 f. — Hallvardssøn.
 808. 812. — Olafssøn. 408 f. — Vig-
 leikssøn. 814.
 Sæpper, Cornelius, Vicekantaler. 482. 491.
 515. 561. 594.
 Scheltens i Bergen. 823.
 Schjelderup, Dr. Jens, Superintendent.
 794. 828.
 Schreckenbergere (Penge). 513.
 Schröder, Samuel. 794.
 Schult, M. Jakob, Myntmester. 622. 751.
 Schultes, Høvedsmand. 558.
 Schönberg, Michael v. 151.
 Segeberg. 602.
 Segestad (Seielstad) i Gausdal. 256. 267.
 Selbo. 768. 775 f.
 Selje Kirke og Kloster. 140.
 Sem i Vermeland. 545.
 Senøen. 737.
 Septum i Land. 152.
 Serk p. Løykin. 136. — Peterssøn, Rid-
 der. 103. — Steinsøn. 268.

Serritalev. 474.
 Seten i Alda. 136.
 Seter i Borgesymel. 273.
 Seteradal. 320. 333. 377. 453. 685. 810.
 Setnethvet, Gaard i Thrykstad. 164.
 Setre i Bodstads Sogn i Frøylands Skib-
 rede. 899.
 Sevat Hallsteinssøn. 268. — Peterssøn.
 423 f. 795. — Østenassøn. 364.
 Severin Bang. 455. — Biskop. 236. —
 Buro. 737. — Hr. 638. — (Søfren)
 Klemetssøn, Hr. Vincents Lunges Ka-
 pellan. 538. 737. — (Søfren) Norby,
 se N. — (Søfren) Overskjærer, By-
 foged i Bergen. 662. 665 ff. — (Søfren)
 Pors. 626.
 Sidsel, se Cecilia.
 Siena. 348.
 Sigbjørn Andorsøn. 245. — Jonssøn. 246.
 Sigdal. 123. 193. 804.
 Sigfrid i Opa. 213.
 Sighvat af Leirhol, Ridder. 103.
 Sigvold i Sande Sogn. 274.
 Sigmen (Semmen) i Aadalen p. Ringe-
 rike. 251 f.
 Sigmund Peterssøn. 250.
 Sigmundaland i Birid. 151.
 Sigmundarud i Birid. 151.
 Sigmundnes, Gaard. 199.
 Signe Thordsdatter. 463.
 Sigrid. 342. — Amundsatter. 796. —
 Baardsdatter. 268 f. 274. — Eirika-
 datter. 239 f. — Halldorsdatter. 166 f.
 — Hallvardsdatter. 260. — Kaares-
 datter. 249. — (p. Leifestad). 195 f.
 — Narvesdatter. 379 f. — Nilsdatter.
 790. — Olafsdatter. 362 f. 420. 423.
 — Olaf Peterssøns Moder. 378. — Pe-
 tersdatter. 259. — Siversdatter. 818 f.
 — Skeldulfsdatter. 469 f. — p. Sukka(?).
 364. — Thoresdatter. 539. — Thor-
 steinsdatter. 201 f.

Sigstad, Gaard i Birid. 150 f. — Kirke p. Birid. 323.

Sigurd Anundssøn. 277. — Arnessøn. 256. — (Siver) Arnessøn p. Ödestad. 819. — Ashjörnssøn. 162. — Aslessøn. 249. — Aslessøn, Prest p. Fron. 374. — (Sjurd) Baardssøn. 255. 458. 804 f. — Beasssøn. 212. — Biskop af Hammer. 259. — p. Brom. 151. — Eiriksøn. 165. 245 f. 262. 266. 268. — Erkebiskop af Nidaros. 119. — Flaga. 124. — Fridikssøn, Prest i Vaage. 182. — p. Fulasing. 151. — p. Gljastad. 151. — (Sjurd) Gudbrandssøn. 210. — Gudridssøn. 136. — Gunnleikssøn. 340. — Haarekssøn, Ridder. 103. — Hafer. 136. — Hafthorssøn, Hr. 162. — Hallvardssøn. 289. 248. — i Heradsgaard. 467 f. — (Sivord) i Hjörne. 449. — Jonssøn, Drotsets. 258. — Lidvardssøn. 307. — p. Lindhvaal(?). 195. — p. Lunde. 150. — Neridssøn. 379. — Nikolassøn. 168. — (Sjurd) Nilssøn. 821 f. — Ogmundssøn. 152. 195. — Olafssøn. 232 f. — Olssøn, Finmarksfarer. 627 f. — Peterssøn. 164. — af Rande, Ridder. 103. — Reidarssøn. 217. — Sira p. Re. 133. 137. — Stykkarssøn. 223. — p. Thoreland. 389. — Thoressøn. 260. — Thorkelssøn. 402 f. 777 f. — (Sjurd) Thorleifssøn p. Hus. 822.

Sigvor Ivarsdatter. 816 ff.

Sild Kirke. 140.

Silfast (Silvester) Thoraldssøn. 252.

Siline i Jæmteland. 202.

Sillegjord. 378. 388. 391. 426. 467. 780 f.

Simon Arnessøn. 797. — Bergulfssøn. 293. — Björnssøn, Prest i Rygge. 337. — Dyressøn. 175. — Gudbrandssøn. 374. — Nilssøn. 796. — Prest i Alda. 136. — Prest p. Njos. 96. — Steinsøn. 819. — Viglogessøn. 257 f.

Sinnen p. Land. 194 f. 323.

Siver, Sivord, se Sigurd.

Sixtus IV, Pave. 334. 340. 346. 356. 359. 361. 366.

Sjoe, Gaard i Hjelajoeas Sogn. 201 f.

Sjofar Thorgilssøn. 468.

Sjurd, se Sigurd.

Sjælland. 99. 175. 181. 193. 249. 253. 263. 277. 322. 338. 344. 425. 434. 439. 442. 478. 632. 694.

Skaalholt. 137 f. 145.

Skaane. 428. 439. 442. 506. 610. 669. 694.

Skafnaa Sogn i Thelemarken. 186. 190. 312. 424. 452. 547 f. 786.

Skafto i Sande Sogn. 274.

Skagen. 716 f.

Skakt, Henrik, Hr. 297 f. 311. 337.

Skalpestad i Hvam i Holliden. 248.

Skalsarf i Lom. 124.

Skara Bispedømme. 401.

Skardaberg, Gaard. 201.

Skarpsteiner i Alda. 136.

Skaun i Rakkestad. 299. 447. 568. 821.

Skave, Familien. 766. — Maurits. 714.

Skeberg Sogn. 273.

Skedjof i Viken. 298. 310 f.

Skedshagen i Balke Sogn p. Thoten. 260.

Skeids Sogn i Bamle. 417. 422. — Sogn p. Follo. 160 f.

Skeidhaug Hered p. Vestfold. 274.

Skeidsmo Sogn. 315. 800.

Skeldulf Oddssøn. 339. — (Thordssøn), Sira, Prest p. Vestby. 262 f.

Skenck, Jörgen, Statholder af Friesland. 587. 619.

Skerkja i Bamle. 272.

Skervem p. Sundmøre. 810 f.

Skerven i Vinje Sogn p. Voss. 814 f.

Skiden, By. 290 f. 330. 455. 473. 481. 505 f. 787. — Kirke. 451. — Lagmand. 330. 505. 786 f. 812. — Lagthing. 392. — Raadstue. 452.

Skidesyssel. 362. 417. 457. 473. 803.
 Skinkel, Morten. 580. 607.
 Skinnarud, Gaard p. Eker. 150.
 Skinsnes i Mandal. 805.
 Skiringsæl. 274.
 Skitnabæk i Sigdal. 123.
 Skivehus. 681.
 Skjalberg, se Skeberg.
 Skjalbreid, Gaard i Haalands Sogn. 113.
 Skjelø i Onsd. 224.
 Skjolathveit (Skjörthveit i Eidsberg?).
 175 f.
 Skjold, Lasse. 405.
 Skjulestad i Ingedals Sogn i Borgesyssel.
 811.
 Skodin (Skudum) i Svarvstads Sogn i
 Lardal. 375 f. 790.
 Skofterud i Skeberg Sogn. 273.
 Skogebygd i Sande Skibrede p. Vestfold.
 272. 308.
 Skoger Sogn i Sande Skibrede. 245.
 Skogn. 770. 776 f.
 Skorgrofsrud i Andebo Sogn. 275.
 Skorve i Evanger p. Voss. 817 f.
 Skotland, Skotter. 431. 433. 506. 513 f.
 528 f. 553. 559 f. 562-65. 571 f. 574 f.
 587. 599 f. 681. 683.
 Skov (Skog) i Remisberg. 232.
 Skram. 585. 587. 598. 600. — Peder.
 693. 716 ff.
 Skrarud i Sigdal. 193.
 Skredeland i Tyrisdal. 414.
 Skrikviks Sogn. 200.
 Skryken Vand p. Vidden. 297. 336 ff.
 Skræpheim, Gaard i Kraakstad. 153.
 Skrøke i Veglid Sogn i Numedal. 409.
 Skudbally i Friesland. 574.
 Skule Baardsson, Jarl. 2.
 Skumsrud. 151.
 Skutleberg i Hardanger. 818 f.
 Skygthveit. 175 f. 263 f.
 Skylesliden i Thelemarken. 355.

Skyther. 56.
 Skötte, Michel, Prest. 807.
 Slabogaard i Östergötland. 535.
 Slagn Sogn. 272.
 Slattedal i Setersdalen(?). 320. — Öde-
 gaard i Thelemarken. 620 f.
 Slesvig. 442. 617 f.
 Slette i Onsd. 224.
 Slidre Sogn i Valdres. 240 f. 249. 488 f. 805.
 Slinde, Gaard i Sogn. 142.
 Sluya. 140.
 Smid Gunnrodsson. 170.
 Smidt, M. Otte. 571.
 Smörklep i Vinje Sogn. 330. 406 f.
 Snare Aalaksson, Baron. 96. 103. —
 Gunnarsson, Sira. 142 f.
 Snekkestenen. 781 f.
 Snorresvold i Berg Sogn. 274.
 Sofie Krummedike, se K.
 Sogn. 121. 135. 542. 596. 608. 639 f.
 648. 650. 710 f. 715. 793.
 Solberg p. Brjotheim. 319 f. — i Fjelds
 Sogn p. Thoten. 353 f.
 Solheim (Solum). 290. — i Alda. 136.
 — i Bergens Stift. 133.
 Solve (Salve) Amundsson. 417. 473. —
 Andresson. 815. — Anundsson. 252.
 — Arnsteinsön. 293. 355. — Bjugs-
 sön. 333. — Tholmsön. 392.
 Solveig. 136.
 Solör. 420 f. 568.
 Somedal i Aadalen i Norderhofs Sogn.
 337 f.
 Somevand i Aadalen i Norderhofs Sogn.
 337 f.
 Sone Eiriksson, Chorsbroder ved Christ-
 kirken i Bergen. 302. — (Sune) Mag-
 nussen. 310.
 Soriano. 67 f.
 Sortebrödre i Bergen. 582.
 Sortebrödrekloster i Bergen. 492. 494. —
 i Nidaros. 682. — i Oslo. 567.

- Sorte Jagt, Skib. 522.
 Sorø Kloster. 436.
 Sotethveit i Sandsverv. 215.
 Spanien. 515. 561. 564. 573 f. 594.
 Sparbo. 568. 779.
 Sparre, Henrik Aagesøn. 436. 626. 680 f.
 — Hr. Jep Thorbjørnsøn til Thorkilstrup. 673. — Hr. Lars Siggessøn. 590.
 — Hr. Maurits Ibssøn. 528. — Nils Klanssøn. 896—99. — Hr. Oluf Jepsøn. 449 f. — Sigge Larissøn. 401.
 Spitalen. 410.
 Spitaleskog i Slagn Sogn. 272.
 Spjoteberg Sogn i øvre Borgesyssel. 204.
 Splid, Jens. 737.
 Spoleto. 28.
 Spærin (Speren) p. Eker. 271.
 Staar, Andreas, Sogneprest i Violøf. 244.
 Stabel, Jörgen. 820.
 Stadager. 673.
 Stadt. 710 ff.
 Stadtseidet. 712.
 Staf i Svadabo p. Ringsaker. 260.
 Stamstad i Mo Sogn p. Lom. 224.
 Stane Jonssøn. 169 f.
 Stanger p. Nordmøre. 250.
 Stangviks Skibrede p. Nordmøre. 228.
 — Sogn p. Nordmøre. 250. 310.
 (Staur) Henrik Jørgenssøn, Lagmand i Thronhjelm. 375.
 Stavanger Bispedømme. 90. 102. 119. 184 f. 139. 142 ff. 296 f. 492. 494. 539. 541 f. 636. 662 f. 691 f. 724 f. — By. 219. 267. 345. 377. 724 f. — Kapital. 160. 377. — Lagmand. 345. 648 f. 716. 824. — Len. 345. — Stift. 662.
 Stedestorp. 520.
 Stedje i Sogn. 96. 792 f.
 Steffen, se Stephan.
 Stegen. 734.
 Stegens Lovbog. 627.
 Stegentin, Jörgen. 507—10. 519—22.
 Steig i øvre Elvedalen. 179 f.
 Steigen i Hofs Sogn i Rørdal. 402 f.
 Stein p. Berge. 470. — Gunnessøn. 375. — Kallessøn. 340. — Ogmundssøn. 261. — Sture, se S. — Thorleifssøn. 332. — Thuressøn Bjelke, se B.
 Stein, Gaard i Onsø. 224. — Gaard i Sogn. 793.
 Steins Sogn p. Ringerike. 251.
 Steinabergs Sogn p. Ringsaker. 260.
 Steinar Anundssøn. 252. — Aslakssøn. 240. — Eirikssøn. 177. — Eysteinsøn. 252 f. — Hallkelssøn. 290. — Ketilssøn. 685. — Olafssøn. 269. — (Steine) Peterssøn, Sira, Prest p. Mo. 199. 259. 262. — Prest p. Olhus. 187. (jfr. Stane).
 Steinberg p. Vestfold. 467.
 Steineggen i Sogn. 798.
 Steinnulf Bjørnsøn. 463 f. — Sumarhidsøn. 191. — Thorgautssøn. 463 f.
 Steinvor p. Bjørge. 807. — Holmslatter. 259.
 Stenhoffner, Herman. 554. 572.
 Stenholt (Stenalt i Jylland). 824.
 Stenvikaholm. 691 f. 709 f. 712 f. 722. 766—70. 772 ff. 799.
 Stephan Andreassøn. 307 f. — Kannik i det Orknøske Kapital. 103. — (Steffen) Skrifer. 557 ff.
 St. Stephans Hospital i Tunsberg. 271.
 Stercke, Gerhardt. 587. 592.
 Stig Bagge. 635 f. — Thorlakssøn. 166.
 Stigande (Stigan) Gunnarssøn. 306. — Jonssøn. 464 f.
 Stjernes i Rollags Sogn. 305.
 Stjörn. 743.
 Stockholm. 404 ff. 531 f. 543. 557.
 Stof Matthiassøn. 422.
 Stofdal i Brunkebergs Sogn. 387.
 Stokke Sogn. 274. 304.
 Storelod i Numedal. 804.

Storevser i Tarven. 743.
 Stormarn. 491.
 Stralsund. 510.
 Strand, Gaard i Birid. 151. — i Rygin
 Sogn i Hiterdal. 224 f. 236 f. 278. —
 Ødegaard i Molands Sogn. 459 f.
 Strandefjerdingen i Norderhofs Sogn.
 337 f.
 Stranden i Vaage. 245 f.
 Straum, Gaard i Lider. 272. — Kirkep.
 Vestfold. 270.
 Stryn Thing. 137.
 Stub, Nils, Raadmand i Oslo. 800.
 Stubbekjøbing. 673.
 Stullo (Sturle), Munk. 111.
 Sture, Nils Stensson (Daljunkeren). 589—
 92. 595. 597. 605—10. 624. — Hr.
 Sten. 399. 401. — Hr. Sten den yngre.
 589—92. 606 f. 624.
 Stygge, Nils, Biakop af Børglum. 436.
 Stygge Krumpen, Biakop, se K.
 Styrker Andreassøn, Lensmand p. Voss.
 813 f. 816 f. — Eindrissøn. 177 f.
 Styrvold Kirke og Sogn p. Vestfold. 783.
 791. 794.
 Størdal. 609. 611. 656. 742 f. 745. 747.
 767 ff. 772. 775 f. 778 f.
 Stören Sogn i Gauldal. 776 f.
 Störle, Peder. 630 f.
 Sudagaard (Sörgaard) i Tydalen. 179 ff.
 Sudaland (Sauland) i Thelemarken. 236 f.
 466.
 Sudbø, nordre, i Molgudal (Morgedal) i
 Brunkebergs Sogn. 308.
 Suderberne. 104. 431. 433. 683.
 Sudreim Sogn. 390 f.
 Sukka i Suledal. 364.
 Suledal i Ryfylke. 364.
 Sumarlid Hallvardssøn. 294.
 Sundalen. 177 f.
 Sundbo i Vaage i Gudbrandsdalen. 248.
 Sundby, Gaard i Borge Sogn. 184 f.

Sunde i Alda. 136. — i Jæmteland. 217 f.
 — i Vaage. 123.
 Sunden i Skiden. 787.
 Sundmøre. 408.
 Sundomane. 278.
 Sunde (Sondrid) Reidarssøn. 388. 392.
 419 f. 428. 450.
 Sundo i Valdres. 797.
 Sune, se Sone.
 Sunniva Ivarsdatter. 250.
 Susanna, Dr. Jens Schjelderups Hustru.
 823.
 Svadabo p. Ringsaker. 260.
 Svalaug Ljongsdatter(?). 179 f.
 Svalerud i i Öiamarks Sogn. 264.
 Svaletuen i Opdal i Numedal. 338.
 Svanholm. 625 f.
 Svartbækken. 151.
 Svartehans. 247.
 Svartaheim, övre, i Gansdal Sogn. 256.
 Svarvstad i Bamle. 473. — Sogn og Kirke
 i Lardal. 165. 182. 275. 375 f. 472.
 790 f. 794. 796. 801 f.
 Svein Aasmundssøn. 390. — Arnhjörns-
 søn. 163. — Arnessøn. 388. 407. —
 Asgeirssøn. 288 f. — Björnsøn. 813 f.
 — Bonde. 120. — p. Flestvet. 788.
 — Galde, se G. — Gunnulfssøn. 386.
 — Hallgrímssøn. 330. — Hallvard-
 søn. 312 f. — Jonssøn. 278. — Ketil-
 søn. 780 f. — Klerk, Underfehirde.
 120 f. — Mus, se M. — i Nes. 390.
 — Oddssøn. 345. — Olafssøn. 313. —
 i Rustad. 319. — Smed. 374. — Sti-
 gandssøn. 306. — Thomassøn. 311. —
 Thordssøn. 303. 309. — Thorsteinsøn.
 170.
 Sveinke Amundssøn. 392. — Neridssøn.
 284.
 Sveinseid i Lundehered p. Grænland. 290 f.
 Sveinsrud i Veglid Sogn i Numedal.
 329.

Sveinung Aasmundssøn. 409. — Bingsøn.
 238. — i Haathvet. 291. — Hallvards-
 søn. 685. — Thjostolffsøn. 766.
 Sveit i Sogn. 793.
 Svennes. 151.
 Sverde Kallr. 124.
 Sverdviken i Bamle. 272.
 Sverige, Svensker. 20 f. 26. 39 f. 97—
 100. 102. 218. 396—400. 436 f. 445.
 449 f. 460. 479 f. 493. 495. 510. 525 f.
 534 f. 539. 542. 545. 570. 577. 589.
 596. 601. 608 f. 606. 611. 624. 636.
 642. 655. 681. 683. 695. 698. 707. 713.
 Sverker p. Bakke. 229 f.
 Sverre Sigurdssøn, Konge. 225 f.
 Sverstad p. Vestfold. 781.
 Sviland i Høiland. 346.
 Svinadal i Jæmteland. 217.
 Svineland i Botne Sogn. 472.
 Svodajord (Sausjord) i Vinje Sogn p. Voss.
 302.
 Svogaluten i Høiland i Vikør Prestegjeld
 i Hardanger. 817 f.
 Svort, Oluf. 525.
 Sydlem p. Raumarike. 176.
 Sydreberg p. Brjotheim. 319 f.
 Syrer. 56.
 Sæbjörn Arnulfssøn. 168. — Aslakssøn.
 339. — Gudleikssøn. 163 f. — Jons-
 søn. 161 f. 169. — Thoressøn. 216.
 Sæbø p. Raden. 824.
 Sæd i Eidsfjord. 822.
 Sædelid i Brunkebergs Sogn. 214.
 Sæms Sogn p. Vestfold. 275 f.
 Sæmund Olafssøn. 260.
 Sæneengene i Saaner. 263.
 Södervær i Finmarken. 747.
 Söfren, Sören, se Severin.
 Söndmöre. 609. 611. 656. 712.
 Söndenfelds i Norge. 432. 474. 575.
 Söreim i Lunds Sogn (nordre Aurdal).
 488 f.

Sörgaard (Sögaard) i Tyldalen. 797.
 Sörle (Solle) Aslakssøn. 391 f. — Sukk.
 114.
 Tage Erikssøn. 455.
 Takhvam i Sogn. 792.
 Takle i Kvitler Otting p. Voss. 814.
 Taleberg i Skeberg Sogn. 273.
 Tande i Musedal p. Thrøtten. 307 f.
 Tangarudstad. 261.
 Tartarer, Tatere. 56. 697.
 Tantra Kloster, se Tutrø.
 (Teiste), Hans, Biskop af Bergen. 417 f.
 — Jon, Væbner. 541. 609 ff. 622. 624.
 650. 658. 682. 684. 723. 734. 736 ff.
 Tempelherrene. 80.
 Terledemoren Støl p. Midheiden. 470.
 Terven (Tarven). 743.
 Teak, Bartholomsens. 800.
 Thagneby i Viken. 175.
 Thelemarken. 186 ff. 191. 224 f. 234 ff.
 238. 284. 290—93. 298. 305. 312. 355.
 376. 385 ff. 419. 424. 427. 452. 459 ff.
 463. 469. 501. 506. 548. 620. 703. 768.
 780. 786 f. 789. 806.
 Therdum (Therum) i Sogn. 793.
 Thesals Sogn. 273.
 Thestolf, se Thjostolf.
 Theus Tukum, Raadmand i Tunsberg.
 311.
 Thingelstads Bygdething. 321 f.
 Thingelstad p. Hadeland. 180. — i Sig-
 dal. 193.
 Thjodalyns (Thjödblings) Sogn. 192 f. 276.
 458. 781 f.
 Thjodolf Glöderassøn. 245. — Thordssøn.
 191.
 Thjorestad i Gudbrandsdalen. 271.
 Thjostolf Benediktssøn. 192. — Guldamed.
 800. — Gunnarssøn. 260. — Hafthors-
 søn. 163. — p. Leifestad. 195 f. —
 Olæssøn. 171. — Peterssøn. 343. 685.

— Ragnhildsøn. 620 f. — Sveinsøn. 422. — Sveinungssøn. 459 f. — Thor-geirssøn. 547 f. 584. 786. — Thronds-søn. 467. 780 f. — Valthjofssøn. 685. Thjudastad i Jæmteland. 197. Thjörn. 175. Thof (Tholf?) Danielssøn. 160. — Ketilssøn. 342. — Thorgeirssøn. 214. Thokstad p. Forberg i Fylkishangs Sogn. 339. Tholf Björnssøn. 461 f. 703. — Ketilssøn. 163. — Sveinkessøn. 303. — Thor-geirssøn. 387 f. (jfr. Thof). Thomas de Aquino. 348. — Eage Bildes Tjener. 668. — Henrikssøn Kok. 644. 650. 695. — Holste. 585. 594. 598 f. — Jyde, Borger i Skiden. 787. — Nilssøn Lange, Hr., se L. — Sveins-søn. 311. Thonberg i Norderhofs Sogn. 337 ff. Thora Einarssdatter. 210. — Gudleiks-datter. 276. — Gunnar p. Vighaugs Hustru. 150. — Hustru. 255 f. Sveinssdatter. 296 f. — Vebrandsdatter. 288. — Viljamsdatter. 184 f. Thorald. 810. — Andorsøn. 160. — Ber-gulfsøn. 257. — Hallvardssøn. 344. — (Tharald) Peterssøn. 468. — Sigurds-søn. 379. — Sveinssøn. 548 f. 620 f. — Thjostulfsøn. 468. Thoresøn, Lensmand i Tinn. 465. — Thorfinns-søn. 309. Thoraren Eirikssøn, Maler. 138 f. Thorhjörg Aresdatter. 340. — Thords-datter. 252. Thorbjörn Amundssøn. 806. 813. — An-dressøn, Prest p. Vireid. 178. — As-lakssøn. 175. — Björnssøn. 247 f. 320. — Eyjulfssøn. 172. — Hallvardssøn. 414. — Hnarssøn. 235. — p. Myre. 407. — Olsøn, Lensmand i Østensø. 818 f. — Reidarssøn. 249. — Tholfssøn. 470.

— Thordssøn. 584. 780. 787. — Thor-geirssøn. 203. — Thorkelssøn. 276 f. Thord Arnessøn. 391. — Biakop af Garde. 104. — Biakop Salomons Svend. 118. — Egilssøn. 468. — Eylerssøn. 175. — Eyvindssøn. 198. — Frodessøn. 176. — Gasassøn. 214. — Gautessøn. 465 f. — Gudbrandssøn. 466. — Gud-mundssøn, Prest i Sillegjord. 378. 388. 391. — Gunnarssøn. 821. — Gunn-leikssøn. 343. — Gunnvaldssøn. 192. — Hallsteinssøn. 821. — Hallvardssøn. 235 f. 364. — Ivarssøn. 408. — Lid-wardssøn. 379 f. 409 f. — Matsøn. 644. — Peterssøn. 224. — Roarssøn. 255. — Rød, Væbner, se R. — Si-gurdsøn. 215. — Stotenssøn (Thor-steinssøn?). 255. — Sveinungssøn, Sira, Prest i Vestby. 262 f. — Thorbjørns-søn. 788. — Thorgeirssøn. 293. — Thorleifssøn. 342. 703. — Thorsteins-søn. 339. Tryggvessøn. 781. Thorderberg p. Eker. 272. Thore. 343. — Amundssøn. 200. — Ar-nessøn. 427 f. — Björnssøn. 337. — p. Bogastig. 151. — Brynjulfssøn. 261. — Dyressøn. 337. — Grimssøn. 781. — Gudleikssøn. 165. — Gunnarssøn. 374. — Gunnessøn. 176. — Haakons-søn, Baron. 102 f. — Hallvardssøn. 299. — Hallvardssøn, Prest i Sudreim. 390 f. — Harf, Ridder. 103. — He-mingsøn. 262 f. — Jonssøn. 184. — Ketilssøn. 296. — Lang, se L. — i Liden. 123 f. — p. Narvebøl. 321 f. — Niklassøn. 313. — Peterssøn. 264. — Roaldssøn. 584. — Salomonssøn. 170. — Saxessøn. 181. — Skodin. 451. — Steinulfssøn. 191. — (Torra) i Sunde. 218. — Sveinssøn. 791. — Tho-raldssøn. 196. — Thorbjørnsøn. 303. 309. — Thorbjørnsøn, Raadmand i

Marstrand. 386. — Thordssøn. 182.
 290. — Thoressøn. 304. — Thorgils-
 søn. 177. — (Thorias) Thorkelssøn,
 Kannik i Stavanger. 160. — Thor-
 kelssøn, Lagmand i Stavanger. 345.
 — Thorleifssøn. 414. 462. — Vica-
 rius ved Fane Kirke. 129.
 Thoregaard i Oslo. 122.
 Thorehus i Mo i Thelemarken. 787 f.
 Thoreland. 389.
 Thoresby, Gaard i Viken. 175.
 Thorfinn Eirikssøn, Kannik i Nidaros. 160.
 Thorgard. 309.
 Thorgaut Reidarssøn. 141.
 Thorgeir Agvaldssøn. 452. — Andres-
 søn. 224. — Anundssøn. 288. 309 f.
 317. 338. 343. — i Berg. 389 f. —
 Bergssøn. 199. — Emundssøn. 320 f. —
 Gestssøn. 406. — Gredgardssøn. 620 f.
 678 f. — Gudbrandssøn. 200 f. 211.
 — Haavardssøn. 816. — Hallvar-
 dssøn. 169 f. 386. 419 f. 428 f. — Hall-
 vardssøn p. Haga. 302 f. 309. —
 Helgessøn. 856. — Herjulfssøn. 370.
 Herleikssøn. 402. — i Hækas. 229.
 — Ivarssøn. 171. — Oddssøn. 345.
 — Olafssøn. 296. 306 f. — Thordssøn.
 298. 312. — Thoressøn. 96. 343. 472.
 Thorgils Alfssøn. 293. — Arnssøn.
 816. — Aslakssøn. 333. — Eilifssøn.
 203. — Finnssøn. 165. — (Torris)
 Gunnarssøn. 796. — Olafssøn. 263.
 267. — Ormssøn. 219. 472. — Pe-
 terssøn. 426. — Reidulfssøn. 403. —
 Sifuassøn. 323. — Sigurdssøn. 239.
 — Tholfssøn. 392. — Thoraldssøn.
 463. — Thorevilssøn. 463. 469. —
 — Thorgeirssøn. 409 f. — Thorgils-
 søn. 369 f. — Thorkelssøn. 402. 409 f.
 812. — Thorleifssøn, Prest i Heres-
 eid. 290 f. — Thorsteinssøn. 204.
 330 f. (jfr. Thruls).

Thorgrim Bergulfssøn. 333. — Eilif-
 søn. 203 f. — Eyvindssøn. 180. —
 Gudbrandssøn. 171. — Hallemsøn.
 151. — Hallvardssøn. 693 f. — Her-
 julfssøn. 371. — Ivarssøn. 176. —
 Jonssøn. 236 f. 251. — Ketilssøn.
 794. — Olafssøn. 547. 789. 810. —
 Ulfssøn. 386 f.
 Thorgunna Eilifsdatter. 331.
 Thorkel Arnssøn. 162. — Aslakssøn.
 238. 789. 796. — Eyvindssøn. 320 f.
 — Glöderssøn. 183. — p. Gausel,
 Lensmand i Jotans Skibrede. 345.
 — Gunnarssøn. 302 f. 309. — Haa-
 nefssøn, Prest. 110 ff. — Jonssøn,
 Raadmand i Tunsberg. 781. — Lid-
 vardssøn. 246 f. — p. Narvebøl. 160 f.
 — Olafssøn. 422. — Sira. 117. —
 Storoffssøn. 170. — Seemundssøn. 373.
 — Thofssøn. 246 f. — Thoraldssøn.
 464. — Thorleifssøn. 362.
 Thorkelstrup. 673.
 Thorlak. 199. — (Thullok) i Aas. 197.
 — Aslakssøn. 170. — (Thule) Gun-
 narssøn. 247. — Haakonssøn. 170.
 — (Thyllog) i Hardakog. 213. — Kle-
 metssøn. 382. — Olafssøn. 257. 768.
 806. — Thorgeirssøn. 332. (jfr. Tillog).
 Thorlang Amundsdatter. 796. 802. —
 Andresdatter. 263 f.
 Thorleif Anundssøn. 182. 265. — Björns-
 søn. 414. — Eilifssøn. 196. 203 f. —
 Erlingssøn. 323. 464 f. — Eyvinds-
 søn. 191. — Grjotgardssøn. 336 f. —
 Gudmundssøn. 200. — Gunnssøn.
 375 f. — Gunnulfssøn. 179. 320 f.
 — Hallgrimssøn. 356. — Hallvar-
 dssøn. 378. 388. 391. — Islending. 567.
 589. — Jonssøn. 406. 425. — Ketils-
 søn. 426. — Neridssøn. 344. — Og-
 mundssøn. 201. — Olafssøn. 193 f.
 — Hr., Prest p. Hedreim. 782. —

- Roarssøn. 338. — Salvæssøn. 265. — Thorbjørnssøn. 296. — Thoressøn. 228 f. 805 f. — Thorgeirssøn. 463. — Thorleifssøn. 342. 356.
- Thorleifsrud i Borgeyssel. 273.
- Thormod Arnessøn. 275. — Drengssøn. 885. 424. 466. 547. — Eilifssøn. 375 f. — Halladssøn (Hallessøn). 196. 203. — Jonssøn, Lagmand i Tunsberg. 381. 404. — Ketilssøn. 192. — Paalsøn. 165.
- Thorny Thorgrimsdatter. 806.
- Thorolf Andunssøn. 276.
- Thorp i Borgeyssel. 272.
- Thorpe Sogn i Hallingdal. 171 f.
- Thorsnes i Borgeyssel. 281.
- Thorstein Aasmundssøn. 215 f. — i Brunflo. 230. — Eilifssøn. 406. — Eindridssøn. 257. — Fridikssøn. 344. — Frodessøn. 315 f. — Gudthormssøn. 277. — Gunnarssøn. 305. — Gunnleikssøn. 334. — Hallvardssøn. 211. — Knutssøn, Prest p. Os. 130 f. — Kolssøn. 177. — Magnussøn. 822. — Niklissøn. 255. 260 f. — Okssøn. 229. — Olafssøn. 307. 302. — Paalsøn. 239. 333. — Reidarssøn. 345. — Reidulfssøn. 467. — Rolfssøn. 472. — Sigurdssøn. 259. — Sigurdsøn, Raadmand i Throndhjem. 300. — Sira, Leieprest ved Korskirken i Bergen. 133 f. — Skeldulfssøn. 212. — Sveinssøn. 276. — Thjostolfssøn. 233. 239. 268. — Thorgeirssøn. 343. 808. — Thyriassøn (Thorgilssøn). 809. — Vignaldssøn. 313.
- Thorvald Munk. 137. — Thoressøn, Ridder. 103.
- Thorvil (Thorevil) Aasmundssøn. 766. 813. — Biufssøn. 469 f. 810. — Thorleifssøn. 501.
- Thoten. 212. 260. 316. 353 f.
- Thott, Aage Anderssøn. 436. — Birgitte Olafsdatter, Frue. 444.
- Thridjungen i Thelemarken. 189. 461 f.
- Thringen i Skiden. 290.
- Throlsaas i Jæmteland. 202.
- Thronð Benkestok, se B. — Eirikssøn. 795. — Gunnarssøn. 411. — Gunnessøn. 176. — Gunnleikssøn. 308. — Gunnulfssøn, Ridder. 103. — Hallvardssøn, Ridder. 103. — Ivarssøn. 658. 662. — Jonssøn, Borgermester i Oslo. 803. — Olafssøn. 378. 391. 426. — Peterssøn. 266. 303. 795. — Thorgilssøn. 124 f. — Thorkelssøn. 345. — Thorleifssøn p. Legred. 321.
- Thronðhjem, Thrøndere. 134 f. 800. 375. 418 f. 436 f. 441. 445. 532. 542 f. 569. 589. 606. 610. 622 ff. 652. 665—68. 682. 691 ff. 696. 712. 722 f. 730. 733. 738. 745. 748—64. 777 f. 785. (jfr. Nidaros).
- Thronðstad. 198.
- Thruls Sveinssøn, Prest i Sandehered. 458. — Verkmaster, Raadmand i Tunsberg. 311. (jfr. Thorgils).
- Thryryk (Diderik) Gudmundssøn. 177.
- Thrøndelagen. 713.
- Thrøtten. 307 f.
- Thufdal i Thelemarken. 387. 390.
- Thule (Thorleif?) Gunnarssøn. 247.
- Thullok (Thorlak) i Aas. 197.
- Thure Eirikssøn, Hr. 590. — Jenssøn af tre Roser, se R. .
- Thurid, Arne p. Nøstes Kone. 249.
- Thveit i Eidanger. 235. 238. — i Eidsfjord. 322. — p. Lider. 272. — i Nissedal. 466. — Sogn i Thridjungen. 461 f.
- Thveits Kirke i Nissedal. 189.
- Thveitathing p. Hjalmland. 110 f.
- Thveiteaaen p. Voss. 814.
- Thveiten i Veglid Sogn i Numedal.

329. — i Vesterdal i Brunkebergs Sogn. 411 f.
- Thveitene i Nissedal. 462.
- Thveiter i Aas. 153.
- Thyllog (Thorlak?) i Hardskog. 213.
- Thynes i Skogn Sogn. 772. 777.
- Thyrger, se Thorgeir.
- Thyvin i Alda. 136.
- Thörnberg, Nikolaus, Kannik i Odense. 243.
- Tideman Ketilssøn. 330.
- Tiggerordener. 34. 90. 204 f. 346. 351 f.
- Tile Giseler, se G.
- Tillog i Berge. 202. — i Östanaar. 229. (jfr. Thorlak?).
- Timberman, Hening. 816.
- Tinn. 269. 294. 305. 307. 371. 379. 465. 693 f.
- Tjerne p. Brjotheim i Ringsakers Sogn. 171.
- Tjernøy Sogn i Viken. 810 f.
- Toberup. 812.
- Tof, se Thof.
- Tofadalen i Stangviks Skibrede. 228. 310.
- Tofsrud i Hofs Sogn p. Fit. 277.
- Topdals Laxefiske. 496. 688 f.
- (Tordenstjerne), Nils Sveinssøn, Væbner. 448. 669 f.
- Torgau. 598. 601.
- Torin i Skedhaug Hered. 274.
- Torra, se Thore.
- Tosaas i Svarvstad Sogn. 796. 802.
- Touraine. 220.
- Trane, P. 815.
- Traneholmen. 123.
- Tranekjær. 878 f.
- Tre Roser, se Roser.
- Treadal i Hofs Sogn i Sundalen. 177 f.
- Tripolis. 3.
- Trinitatiskirken i Bergen. 118.
- Trolle, Hr. Erik. 436. — Gustav, Erkebiskop. 553. 564 f. 601. 684. 691—94. 696.
- Tromsøens Len. 578 f.
- Tronger i Alsen i Jämteland. 231 f.
- Trud Ulfstand, Hr., se U.
- Trydrik (Trydike, Diderik) Aasmundssøn. 818. — Björnssøn. 468. — (Thyryk) Gudmundssøn. 177.
- Tryg Birgerssøn. 216. — Eilifssøn. 332.
- Tubbe Thorbergssøn. 171 f.
- Tucher, Lazarus. 592 f.
- Tuft Sogn p. Vestfold. 247 f.
- Tufte i Opdal i Numedal. 409.
- Tune Skibrede. 247. — Sogn i Borge-syssel. 332.
- Tunheim (Tanum) Prestegaard og Sogn p. Vestfold. 247. 274. 783. — i Vanifis Skibrede. 811. — (Tanum) Sogn i Viken. 273.
- Tunsberg. 108. 152. 196. 215. 230 f. 271. 275. 292. 311 f. 344. 381. 412. 455. 467 f. 502. 525. — Borgermestre. 311. — Kirker. 311. 472. 790. — Lagmand. 123. 215. 311. 381. 404. 407 f. 467. 502. 641. 812. — Lagthing. 321. 467 f. — Provster. 311. 781. 790. — Raad. 811. 467 f. — Raadmænd. 196. 473. 502. 781. — Syssel. 255.
- Tutrö (Tantra) Kloster. 430. 774 f.
- Tuve i Sande Sogn. 274.
- Tuvenes i Bergens Stift. 225.
- Tvesme, Gaard i Kintservik. 821 f.
- Tvinnen p. Voss. 814 f.
- Tværebækken. 151.
- Tydskland, Tydskere. 140. 292. 416. 429. 442 f. 488. 491. 514. 551. 574 f. 610. 655. 680. 707 f. 716. 727.
- Tyge Krabbe, Hr., se K. — (Tuko), Official i Odense. 243.
- Tyldalen. 179 f. 797.
- Tyrisdal i Thelemarken. 186. 220 f. 414. 788.
- Tyrker. 56. 485. 497. 654 f. 680. 697.

- Tyrri, Nicolas. 562 f.
 Tyrve i Vansyn p. Lister. 257. (se Rettelse).
 Tønder. 578.
 Tønjums Sogn i Lærdal. 804 f.
 Tønne Parsberg, Hr., se P.
 Tønset. 797.
 Törning Slot. 484. 471.

 Ugerup, Erik. 492. 518 f. 579 ff. 596 f. 606 f. 610. 641. 661. 762. 799.
 Ulen (Aulin) i Sem. 799.
 Ulf p. Aase. 427. — Amundssøn. 240. 812 f. — Arnessøn. 818. — Gunnleikssøn. 228. — Hallsteinssøn, Prest p. Thveit. 238. — i Narverud. 123 f. — Rikardssøn. 428. — Sneressøn. 377. 452 f. (se Rettelse).
 Ulfgestrud i Vestby. 154.
 Ulfhedin Baardssøn, Sira p. Thingelstad. 180.
 Ulfhild Kolbjørnsdatter. 270.
 Ulfnes Kirkesogn p. Valdres. 184.
 Ulfrek Jonassøn. 181.
 Ulfsaas i Andebo Sogn. 275.
 Ulfstand, Hr. Holger Gregerssøn. 479 f. 680 f. — Jens Holgerssøn. 436. — Oluf(?). 547. — Hr. Trud. 547. 680 f. 728. 780. 760. 762 f. 765.
 Ulfvik i Hardanger. 822.
 Ullensaker p. Raumarike. 258. — Sogn p. Land. 354.
 Ullensvange Sogn i Hardanger. 257 f.
 Ullensyn Prestegaard i Vaage i Gudbrandsdalen. 289. 266.
 Ultramontanske Provinser. 278—82. 317. 324 f. 358 f. 365 f. 382.
 Ulvaag. 712.
 Ulvedal i Onsb. 224.
 Undal. 877.
 Undangsthveit i Stokke Sogn. 274.
 Undeseter i Rendalen. 428. 795.
 Undreimsdal. 275.
 Ungarer. 56.
 Ungarn. 56. 482. 484 f. 489. 497. 629 f. 654 f.
 Unisheim i Fagabergs Sogn i Gudbrandsdalen. 211.
 Unna Erlingsdatter. 338.
 Unulfsbud i Heidreims Sogn. 274.
 Upgaard i Jæmteland. 232. 237.
 Uphaug i Thelemarken. 478. — p. Yrjen. 745 f. 752. 758 f. 770. 778. 780.
 Upheim i Thorpe Sogn. 171 f.
 Uphus i Borge. 281.
 Upsala. 684. 691. 698 f.
 Upsate (i Aal). 172.
 Upthveit i Vatsaas Sogn. 274.
 Urban, Bud. 578. 598 ff. — IV, Pave. 841. — V, Pave. 860.
 Urne, Hr. Johan. 714. — Lage, Biskop af Roskilde. 428 f. 436. 446. 474. 476. 540.
 Urskog. 891.
 Urup (Ugerup) i Jylland. 678.
 Urøykjarud (Orkerød) p. Jælden. 278.
 Utanskogsfjærding i Rakkestad Sogn. 332.
 Utby i Jæmteland. 218.
 Uthaug. 772.
 Uthof p. Yrjen. 757 f.
 Uthöfund i Skidesyssell. 417.
 Utrecht. 558 f. 594. 613. 616. 618.
 Utstein Kloster. 143.
 Uvarna Petersdatter. 163 f.

 Vaag i Bamle. 272.
 Vaage i Bergens Stift. 182. — i Gndbrandsdalen. 128. 168 f. 210. 227. 233. 239. 245 f. 248. 266. 268. — i Thelemarken. 462.
 Vaagen i Bergen. 633. 649.
 Vaagö Sogn i Romsdalen. 125.
 Vaale Sogn p. Vestfold. 502.

- Vadeland. 408.
 Valby ved Kjöbenhavn. 461.
 Valdemar (Christophersøn), dansk Konge. 178 f. — Erkebiskop af Lund. 20 f.
 Waldkappel i Hessen. 490 f.
 Valdres. 162. 178. 181. 188 f. 212. 240 f. 249. 322 f. 344. 713 f. 797. 805. 808 f. 816.
 Walkendorf, Christopher, Hovedsmand p. Bergenhus. 807. 824. — Erik, Erkebiskop. 428 f. 436. 445. 757.
 Vallaberg (Hvaleberg) i Thelemarken. 328 f.
 Valland. 655.
 Valle i Onsd. 224. — i Setersdal. 252. 333. 685. 810.
 Vallen i Halland. 496 f. 566. 577 f. 583. 630 f. 638. 658. 692 f.
 Vallø, Gaard i Sjælland. 444.
 Valthjof. 249.
 Vamberstøl i Borgstrand p. Voss. 814.
 Vang i Gudbrandsdalen. 271. — p. Hedemarken. 212. — i Sogn. 794. — i Valdres. 797. 808 f. 816.
 Vangen p. Voss. 331. 313 ff. 817 f.
 Vangendal i Hardanger. 819.
 Vangnes i Lekanger. 797.
 Vaniflis Skibrede. 810 f.
 Vansyns (Vanse) Sogn p. Lister. 228 f. 257. 362. 807.
 Varberg. 400. 460 f. 496 f. 605. 651 f. 693. 760. 765.
 Vardal. 123 f.
 Vardöhus. 658. 661. 710 ff. 734. 748. 753. 769.
 Varne Kloster, se Vernekloster.
 Varteig Sogn. 273.
 Vats Thingsted i Mandal. 806 f.
 Vathveit i Thveit Sogn i Thridjungen. 461 f.
 Vatikanet, se Rom.
 Vatsaas Sogn p. Vestfold. 274.
 Vatsbo i Sverige. 401.
 Vatsende i Sverige. 401.
 Vebjörn Einarssøn, Lensmand i Valdres. 249.
 Vebrand Aasmundssøn. 409.
 Vedre i Vanse Sogn. 362 f.
 Veere (Fere) i Holland. 486. 521 f. 563. 571 f. 574.
 Vegholm i Skaane. 669.
 Veglid Sogn i Numedal. 296. 305. 329. 336. 343. 369 f. 379 f. 402. 409 f. 450.
 Veiklen Sogn p. Yrjen. 300.
 Vekkin i Bifradalen p. Lom. 227 f. 262. 266. 268.
 Velat Jenssøn. 362.
 Veldre p. Hedemarken. 123. 339.
 Vellog i Sande Sogn (Sandehered). 274.
 Velong i Ringsaker. 328.
 Wenden, Wendiske Steder. 507. 510. 723.
 Vendsyssel. 434.
 Venedig, Venetianere. 572.
 Venstermand, Jörgen, til Stadager. 673.
 Vermeland. 401. 545.
 Vernekloster. 337. 644 f. 669 f. 803.
 Verona. 66.
 Vesse (Vitsø) i Hevne i Fosen. 772 f. 779.
 Vesthy p. Follo. 154. 262 f. — i Ignebakke. 161 f. 169. — i Rakkestad. 299. 322 f. 468 f.
 Vesteraas. 624.
 Vesterdal i Brunkebergs Sogn. 411 f.
 Vesterlenet i Thelemarken. 292 f. 312. 328 f. 806.
 Vestfjorden i Mels Sogn p. Tinn. 694.
 Vestfold. 169 f. 182. 192. 247 f. 255. 270. 275 ff. 304. 344. 403. 458. 781. 783. 790 f. 796.
 Vestonces Bartholomæi de Vulterris. 361.
 Vestthorpen i Ullensakers Sogn i Land. 354.

Vestthvet. 288.
 Veterlid Björnssøn. 289. 330. 363.
 406 f. — Drengssøn. 786. — Thor-
 geirssøn. 330.
 Vettehered. 297 f. 412.
 Vettestad i Faaberg. 295.
 Weyer, H. 346.
 Wese, Johannes, Electus. 482. 573.
 Veð. 125. 375.
 Viane (i Holland). 559. (se Rettelse).
 Viborg, Nils. 784.
 Viborg Bispedømme. 241 ff. 369. 436.
 Vicentia. 393.
 Vida (Veum) Sogn i Thelemarken. 363.
 Vidabø i Fyrisdal. 363.
 Vidden (Hardangervidden). 297. 336.
 388.
 Videnes. 263.
 Videseter i Vingreim i Fagabergs Sogn.
 295.
 Videy Kloster. 137 f.
 Vidheim i Fagabergs Sogn. 181. — i
 Sogn. 793.
 Vidir (Veum) i Moland. 363.
 Wien. 655.
 Vienne. 156. 205. 285. 341. 384.
 Vighaug p. Eker. 150.
 Vagleik Dyressøn. 182.
 Vignald Thorsteinssøn. 313.
 Vigustad i Frauner Sogn i Lider. 193 f.
 Vik i Jæmteland. 197. 229 f. — i Nis-
 sedal. 766. — i Sogn. 542. 640. 797 f.
 811. — i Vaale. 502. — p. Yrjen.
 746. 752. 758 f. 770.
 Vikavold. 123.
 Viken. 95. 121. 218 f. 273. 297 f. 310 f.
 337. 534 f. 539. 542. 637. 654 f. 681.
 683. 705. 707 f. 713. — i Kvitler
 Otting p. Voss. 817 f.
 Viking Eyvindssøn. 274. — Ketilssøn.
 285. — p. Tvesme. 821 f.
 Vikør Prestegjeld i Hardanger. 817 ff.

Vilhelm (Vilhjalm) Aasmundssøn. 255 f.
 267. — de St. Amore. 84. — (Vill-
 jam) Biskop af Orknø. 103—11. —
 (Vilhelm) Björnssøn. 231 f. — (Vil-
 lom) Fourer. 557. 587. — Franck.
 524. — Jakobsøn, Munk. 243. —
 af Sabina. 118.
 Vilmund Vig . . ., Sira. 96.
 Wilna i Litthauen. 603.
 Vime Skibrede. 203. 264. 568.
 Vingerheim i Fagabergs Sogn. 195. 239.
 295.
 Vinje Otting p. Voss. 818.
 Vinje Sogn p. Voss. 302. 314 f. — Sogn
 i Thelemarken. 303. 385. 387 f. 406 f.
 419 f. 423. 450. 452. 470. 584.
 Vinju i Ringsaker. 151.
 Vinnin (Venjum) i Sogn. 793.
 Vinsvold i Hedenstads Fjerding p. Eker.
 669 f.
 Vinther, Christiern. 557. 587. 600.
 Vireid i Gloppen. 178.
 Visløf i Fyn. 244.
 Wismar. 173 f. 510.
 Viterbo. 5. 50 ff. 56. 58. 64 f. 361.
 Witmund. 520.
 Wittenberg. 528. 532.
 Vivilstad Sogn. 275.
 Wog (Vaag), Laurits, Raadmand i Ber-
 gen. 820.
 Vogalid, Ødegaard i Vinje i Thelema-
 rken. 419 f.
 Volbo Sogn i Valdres. 181.
 Wolf v. Bamberg. 593. 601. — Pog-
 wisch, Hr., se P.
 Vollegast Jenssøn, Raadmand i Sarps-
 borg. 372.
 Vorden (Vaalen) i Gausdal. 255 f.
 Vorfrue Alter i Onsø. 799.
 Voss. 302. 315. 331. 307. 313—18.
 Vossevangen. 305. 313 ff. 317 f.
 Wulf, se Wolf.

Vulterra. 861.
Wulvetange, Lyder. 506.
Værvik i Sandehered. 274.

Ylmheim i Sogn. 96. 142.
Yrjen. 300. 746 f. 752. 754. 757 f. 771.
777—80.

Ysselstein, Herren af. 593.
Ystad p. Røren. 773. 777.

Zeeland i Nederlandene. 524. 561. 586.
594.

Zincius de Viterbio. 361.
Zuider S6. 173.

Ænes i Kvindhered. 710.
Æthioper. 56.

Øde-Skodin i Svarvstad. 790.
Ødestad i Hardanger. 819.
Ødven i Graven. 822.
Øgerd, Niklis Salvessøns Hustru. 229.
Øiamarks Sogn p. Marker. 264.
Ølver Hergilssøn. 685. — Nilssøn. 452.
— Peterssøn. 685.
Øptedal (Øgtedal) i Nore Sogn i Nan-
medal. 232.

Ørebro. 714.
Øresten i Vestergötland. 898 f.
Ørsmark. 214.
Øslebø i Kalladalands Skibrede. 252.
Østanaar. 229.
Østensø i Hvam i Hardanger. 817 ff.
Østerdalen. 421. 568. 795.
Østergaarden i Vestby i Ignebakke Sogn.
161 f.
Østergötland. 535.
Østerpollen i Ænes. 710 f.
Østerrige. 654 f.
Østraat, se Austraat.
Østrup. 621 f.
Østthorpen i Land. 354.
Øvreby, Gaard i Flugabergets Sogn i
Land. 122.
Øvregaden i Bergen. 582.
Øy i Vaage. 168.
Øyasjo i Jæmteland. 217.
Øyer i Gudbrandsdalen. 308.
Øyesæl (Øyset) i Molands Sogn. 385.
Øyfjeld. 246. 298. 355. 362.
Øyresporden i Aadalen p. Ringerike.
426.

RETTELSER.

I første Samling.

- Side 336, Lin. 6 nedenfra: Thorsteinsdatter læs: *Ossorsdatter* (jfr. Dipl. Norv. IV No. 580.)
— 509, - 10 ovenfra: Hoflands-Idé læs: *Hoflands-Bujen*
— 597, - 6 — (J)oon læs: *Oon*
— 623, - 3 — Skane læs: *Skæne*
— 675, - 4-5 — (Ringebo Sogn i Gudbrandsdal?) læs: i *Bidevold* (jfr. Dipl. Norv. IX No. 774 og 786.)
-

I anden Samling.

- Side 699, Lin. 18 ovenfra: Hartvig læs: *Henrik*
-

I tredje Samling.

- Side 636, Lin. 5 ovenfra: 22 Marts? læs: *5 Juli*
— - - 2 nedenfra udfyldes Lacunen med: *Erik(son)*
-

I fjerde Samling.

- Side 160, Lin. 7 ovenfra udgaar Ordet *Prest*.
— 497, - 4 nedenfra: kjøbte læs: *modtog i Betaling (Bøder) af Gutterne Jonssøn*
— 498, - 7 ovenfra udfyldes Lacunen ifølge „Den røde Bog“ fol. 117. b. 1. (Udgaven S. 228) med: *Jon*.
-

I femte Samling.

Side 206, Lin. 10 ovenfra: (i Land) læs: (*pa Thoten*)

— 235, - 2 — Sigrid læs: *Sigurd*

— 728, - 1 — 1511 læs: *1510* (Aaret regnet fra Juledag), hvorefter Brevet skulde have Plads mellem No. 1007 og 1008.

I sjette Samling.

Side 341, Lin. 18 ovenfra: sin læs: *hans*

— 807, - 14 nedenfra kan Lacunen udfyldes med: *Torginlæs dotther*

I syvende Samling.

Side 38, Lin. 14 ovenfra: K[anuti] læs: *K[aroli]*

— 435, - 2 — Borgermeesterne læs: *Raadet*

— 475, - 8 nedenfra udfyldes Lacunen med: *Somedal*

— — - 5 — — — *vain*] (jfr. Dipl. Norv. IX No. 366.)

I ottende Samling.

Side 102, Lin. 5 ovenfra: Bondes læs *Klerke* (Se Dipl. Norv. IX No. 100), hvorefter Noten bortfalder.

— 397, - 12 ovenfra tilføies: Haandskriften synes at tilhøre Midten af det 16de Aarhundrede.

— 488, - 12 nedenfra: 1516 læs: *1496*, da det i Brevet feilskrevne Aarstal paa Grund af Dipl. Norv. IX No. 401 rettelig skulde være: medxvj.

— 509, - 10 ovenfra: Ben læs: *Som*

— 788, - 19 nedenfra: 740 læs: *739*

— 912, - 17 — Bonds læs *Klerk*, hvorefter Navnet skulde have Plads i Lin. 10 nedenfra.

I niende Samling.

- Side 22, Lin. 6 nedenfra: Biskopperne læs: *Biskoppen*
- 64, - 2 — 1400. læs: *1500.*
- 152, - 7 — en Gaard læs: *Askathingegaard*
- 153, - 6 ovenfra udfyldes Lacunen med [Askapingsgarde] (jfr. No. 181 nedenfor). Brevet selv bør vistnok henføres til 24 Febr. 1356.
- 168, - 9 — udgaar Spørgsmaalstegnet.
- 177, - 11 nedenfra: Arne læs: *Arne Vond*
- 184, - 5 — 19 Febr. læs: *21 Febr.*
- 220, - 10 ovenfra: 1460 nedenfor læs: *1417 i Dipl. Norv. X*
- 252, - 8 nedenfra: (Offgæbð) læs: (*Offgæval?*)
- 257, - 1 ovenfra: Tjerne læs: *Tyrve*
- — - 10 — Tyerne læs: *Tyerus*
- 263, - 5 nedenfra: Sæmundseön læs: *Sæmundsöen*
- 337, - 13 ovenfra: [ok] læs: *[os]*
- 415, - 19 — Kjöbenhavn. læs: *Nyköping.*
- 453, - 3 — Sneresson bör læses *Sneresson* (paa Grund af Dipl. Norv. IX No. 405), hvorefter Svereseön i Overskriften rettes til: *Sneressön.*
- 559, - 13 — fyane læs: *Fyane* (d. e. Viane i Holland.)
-

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be
taken from the Building

[illegible]

